

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

A 444087

SMITHSONIAN
MUSEUM OF NATURAL HISTORY
WASHINGTON
D. C.

PLANTS

OF THE

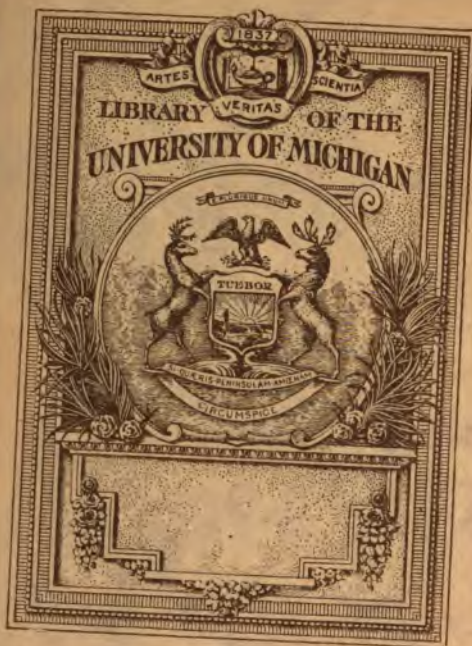
SMITHSONIAN

MUSEUM

OF NATURAL HISTORY

WASHINGTON

D. C.

THE GIFT OF
PROF. ALEXANDER ZIWET

18

Pen

102

the 1990s, the incidence of *S. flexneri* has increased in the United Kingdom [10]. In the United States, *S. flexneri* has been reported as the most common serotype in children with acute bacterial dysentery [11].

There is a paucity of data on the epidemiology of *S. flexneri* in the United Kingdom. In the 1970s, *S. flexneri* was reported as the most common serotype in children with acute bacterial dysentery in the United Kingdom [12]. In the 1980s, *S. flexneri* was reported as the most common serotype in children with acute bacterial dysentery in the United Kingdom [13]. In the 1990s, *S. flexneri* was reported as the most common serotype in children with acute bacterial dysentery in the United Kingdom [14].

The purpose of this study was to determine the prevalence of *S. flexneri* in children with acute bacterial dysentery in the United Kingdom. The study was conducted in the United Kingdom, where the incidence of *S. flexneri* has increased in the 1990s. The study was conducted in the United Kingdom, where the incidence of *S. flexneri* has increased in the 1990s.

The study was conducted in the United Kingdom, where the incidence of *S. flexneri* has increased in the 1990s. The study was conducted in the United Kingdom, where the incidence of *S. flexneri* has increased in the 1990s. The study was conducted in the United Kingdom, where the incidence of *S. flexneri* has increased in the 1990s.

The study was conducted in the United Kingdom, where the incidence of *S. flexneri* has increased in the 1990s. The study was conducted in the United Kingdom, where the incidence of *S. flexneri* has increased in the 1990s. The study was conducted in the United Kingdom, where the incidence of *S. flexneri* has increased in the 1990s.

The study was conducted in the United Kingdom, where the incidence of *S. flexneri* has increased in the 1990s. The study was conducted in the United Kingdom, where the incidence of *S. flexneri* has increased in the 1990s. The study was conducted in the United Kingdom, where the incidence of *S. flexneri* has increased in the 1990s.

The study was conducted in the United Kingdom, where the incidence of *S. flexneri* has increased in the 1990s. The study was conducted in the United Kingdom, where the incidence of *S. flexneri* has increased in the 1990s. The study was conducted in the United Kingdom, where the incidence of *S. flexneri* has increased in the 1990s.

The study was conducted in the United Kingdom, where the incidence of *S. flexneri* has increased in the 1990s. The study was conducted in the United Kingdom, where the incidence of *S. flexneri* has increased in the 1990s. The study was conducted in the United Kingdom, where the incidence of *S. flexneri* has increased in the 1990s.

Alexander Ziwet
Plinius Secundus, C.

C. PLINI SECUNDI
NATURALIS HISTORIAE

LIBRI XXXVII

POST LUDOVICI IANI OBITVM

RECOGNOVIT ET SCRIPTURAE DISCREPANTIA ADIECTA

EDIDIT

CAROLVS MAYHOFF

VOL. I. LIBRI I—VI

MCMVI

LIPSIAE

IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

21

Q. 10-5-21 R. W.

PRAEFATIO

Absolute tandem hoc volumine desinit Teubneriana Naturalis Historiae editio prima sui parte destituta esse totumque opus nunc prostat in novam formam aequabili consilio redactum. hoc ne iam prius efficerem quam primi voluminis etiamtum a Iano curati exemplaria omnia vendita essent, obstabant praeter occupationes alias, quas enarrare hoc loco nihil refert, rei ipsius difficultas laborque multo maior et operosior quam in ullo ceterorum voluminum. nec tamen me paenitet morae huius inopinatae: interea enim subsidia sane quam exoptata mihi contigerunt et Rückii libellis de excerptoribus aliquot Plinii eximia cum diligentia et doctrina compositis utilibusque ad illustrandas quasdam codicum necessitudines nonnihil adhuc occultas et Detlefseni nova librorum geographicorum editione uberiores apparatus critici copias e scriniorum latebris prolatas continente. quam quidem hoc ipso anno in publicum prodiisse ante quam typothetae inchoato iam opere ad meae editionis librum III accederent, mihi gratulor, etsi infinitus inde labor commentarii amplificandi vel etiam retexendi subeundus fuit. nam haud pauca quae in textu novaveram confirmata consensu verius quam praerepta mihi cognovi licuitque scripturae varietatem, quam nondum plene compertam habere multis locis me piguerat, ita supplere, ut vix quidquam ex iis desideres, quae ad codicum memoriam et textus conformationem examinandam pertineant. in his nonnulla vel omitti sine fraude poterant, nisi minus recte ea adhuc prodita et corrigenda utiliter esse ex collationibus codicum **R** et **F** a Iano et a me ipso factis dicissem. increvit praeterea commentarii amplitudo perpetua fere mentione priorum editionum, quarum lectior

a*

idcirco adscripsi, ut intellegatur subsidia a primis editoribus adhibita, quamvis temporum decursu depravata, originem tamen traxisse e codicibus vetustioris quem nunc novimus ordinis et permultas hodie revocatas esse lectiones a Sillio saepiusque etiam a Iano, tenui illis et nimis angusto apparatu utentibus, inmerito abiectas, simul ut caveatur ne legentes, si forte locos Plinianos ex superiore aliqua editione citatos invenerint, inopes consilii haereant in verbis nunc plus minusve mutatis. Itemque emendationum vel coniecturarum memoratu dignarum auctores principes referre mihi curae fuit, ut Plinius ipse (praef. 21) benignum esse ait et plenum ingenui pudoris fateri per quos profeceris: quo pacto vera tandem elucet emendationis per quattuor saecula propagatae imago, quam Sillig creberrima Dalecampii mentione obscuravit, ac manifeste apparet quantum debeatur cum vetustissimis editoribus, qui quasi silvam incultam dumetisque densam, qualis horret in codicibus mendosissime scriptis, strenue ac sollerter perviam reddiderunt peregrinari cupientibus, tum mirandae eruditioni et sagacitati Hermolai Barbari et Gelenii, qui vulgati quem vocant textus conditores praecipui exstiterunt, ut omittam hoc loco quae posteri deinceps praestiterint. quibus quanto inferiora sint quae mihi contigit praestare, peractum cum maxime opus intuenti in mentem venit inprimisque veniam mihi rogandam esse sentio, si in litterarum campo immenso et ultra unius hominis prospectum longe dilatato multa me fugerint ad interpretanda aut emendanda Plinii verba ab aliis recte observata.

Reliquum est ut memori animo palam hoc loco debitas gratias agam Carolo Rück et Ottoni Rossbach, qui humanissime studia mea adiuverunt, et viris clarissimis regias bibliothecas publicas Leidensem, Vindobonensem, Dresdensensem moderantibus, quorum insigni liberalitate factum est, ut codices huc transmissos omni qua opus est cura excutere mihi liceret.

Scribham Dresdae m. Dec. MCMV.

CONSPECTVS CODICVM

De codicum manu scriptorum, quibus Plinii Naturalis Historia ad nos propagata est, origine et auctoritate uberrime disputavit qui primus plerosque ipse inspexit examinavitque et cognationem per plures stirpes deductam accuratius quam antea id factum erat definivit, D. Detlefsen in mus. Rhen. XV p. 265—288. 367—390 et in philol. XXVIII p. 284—337, postea in praef. edit. vol. IV p. V sqq. et in diurn. litt. Ienens. 1874 n. 26 p. 395 sqq., quibus adde Herm. XXXII (1897) p. 331 sqq. et novae editionis librorum geographicorum p. VII—XI. praeterea cfr. quae exposuerunt Carolus Welzhofer in progr. gymn. Ludov. Monac. a. 1878, quod inscribitur 'Ein Beitrag zur Handschriftenkunde der Nat. hist. des Plinius', et in commentatione de Beda Plinii excerptore p. 25—41 eius libri, qui Guilielmo Christ a discipulis gratulantibus dedicatus inscribitur 'Abhandlungen aus dem Gebiet der class. Altertumswissenschaft', Vrlichs in Bursiani annal. litt. antiqu. 1878 II p. 267—272, Carolus Rück in compluribus libellis infra indicandis.

Operis Pliniani amplitudo incolumitati eius gravissimum intulit impedimentum. codicum melioris notae nullus fere totum opus integrum servavit. antiquissimi optimique temporum iniuria detruncati paucos quisque libros vel librorum fragmenta continent; posteriores vero, qui omnes aut plerosque libros complectuntur, partim ipsi quoque non leviter mutilati, permultis lacunis indiligentia scribarum ortis et omni genere errorum mendorumque laborant. itaque ubi deficit vetustissimorum certius fundamentum, iniqua est negotii critici condicio, ut saepe dubitationi locus relinquatur, maximeque in his libris primis, qui plus sex milibus nominum geographicorum largissimam errandi et depravandi materiam praeberunt.

Atque in his quidem libris I—VI habemus

I. ORDINIS VETVSTIORVM

unum codicem praestantissimum, sed neque integrum neque vitiorum, ut consentaneum est, expertem,

▲: *codicem Leidensem Vossianum fol. n. IV*, extremo saeculo IX litteris Anglosaxonicis scriptum, origine ducta ex exemplari in Britannia (ut conicere licet) quondam adservato, quod multis locis pleniorum et puriorem contextum servaverat quam recentiorum ordinis archetypus. continet is codex nunc 30 foliis binarum columnarum partes has: II 196—III 65. 92—IV 76. 86—107. 117—V 25. 125—136. VI 40—51, foliis quae fuerant interiecta deperditis. in fine libri IV subscriptio exstat: *Feliciter Iunius Laurentius relegi*. correctus est nonnullis locis a manu non multo seriore (A²) ex ipso, ut videtur, exemplari, unde transcriptus erat, raro a tertia manu recentiore (A³). primus eum adhibuit Sillig collatione usus quam Nauta fecerat; denuo contulit Detlefsen.

Ad hunc proxime accedunt originis quadam communione non dubia, sed quae distincte demonstrari vix queat, excerpta aliquot medio aevo in eadem Britannia facta, in qua terra tunc homines eruditos opus Plinianum studiose lectitasse et tamquam pretiosae scientiae fontem uberrimum in suos rivulos deduxisse illustra docent exempla Bedae Venerabilis, qui tota capita a Plinio mutuatus est suisque libris inseruit, aliorumque, de quibus breviter egit Rück in progr. gymn. Ludov. Monac. a. 1903 p. 5 sqq. huius generis sunt

- 1) m: *excerpta* ('*Eboracensia*') astronomica e libris II et XVIII ad fidem decem codicum (4 Monacensium, 1 Vindobonensis, 1 Montepessulani, 2 Bernensium, 2 Parisinorum) a Carolo Rück edita in libello qui inscribitur 'Auszüge aus der Naturgeschichte des C. Plinius Secundus in einem astronomisch-komputistischen Sammelwerke des 8. Jahrhunderts' (progr. gymn. Ludov. Monac. a. 1888) p. 34—50. quae e libro II excerpta sunt sub quattuor titulis complectuntur p. 34—43 a) §§ 12. 32. 34—36. 38—44, b) §§ 83. 84, c) §§ 59—61. 69. 70. 63. 64, d) §§ 62. 67—69. 71. 75—78. 80. 78. 79. 76. 77. de aliis codicibus eadem fere excerpta continentibus, inprimis duobus Harleianis et Cottoniano, cfr. Rück in actis acad. litt. Bavar. a. 1898 II p. 204—209.
- 2) y (i): *excerpta* astronomica, physica, geographica e libris II. III. IV. VI, quae ex duobus codicibus, *Vossiano Latino*

in quarto n. 69 (y) saeculi IX et *Parisino Latino 4860*, olim *Colbert. 240*, Broterio *Reg. IV* (i) saeculi X, idem Rück edidit in actis litt. Bavar. l. l. p. 257—287 (vel libro Monachii a. 1888 seorsum expresso qui inscribitur 'Die Nat. hist. des Plinius im Mittelalter'). complectuntur sub 70 titulis partes has: II 10. 12. 13. 32—44. 46. 47—49. 51—53. 56—58. 82. 83. 85. 89—91. 94. 96—101. 105—107. 109—111. 114—116. 122—130. 135—137. 142—146. 149—151. 154. 155. 160—162. 186—190. 192—197. 212—219. 224. 232—235. III 88. II 236. 242—247. III 3. 4. IV 102—104. VI 81—83. 86—91. II 184—186. 220—223. 172. duos hos codices consentientes adnotavi sigla y, dissentientem aliquoties Parisinum sigla i. hunc ipsum iam Detlefsen in apparatus receperat nota *Par.* insignitum.

- 3) *o*: *excerpta* quae *Robertus Crickladiensis* saeculo XII in usum regis Henrici II composuit ex omnibus Naturalis Historiae libris. de eius vita ac studiis quae indagari poterant explicavit et excerptorum e libris II—VII contextum ex duobus codicibus, Londinensi musei Britannici et Guelpherbytno, edidit Rück in actis acad. litt. Bavar. a. 1902 II p. 195—285, progr. gymn. Ludov. Monac. a. 1903, progr. gymn. Neuburg. a. 1905. explatae autem a Roberto sunt aut totae aut particulatim paragraphi hae: II 1. 3—6. 8—13. 14—20. 22—29. 32. 34—38. 40—50. 53. 56. 58. 62. 66. 79. 82. 83. 85. 87. 89—94. 96—105. 107—116. 119—122. 125—133. 135—139. 142—150. 152—158. 160—163. 166—177. 179—181. 183—187. 189. 190. III 1—3. 5. 6. 8. 30. 31. 78. 80. 84—86. 92—94. 97. 103. 105. 112. 117—119. 123. IV 1. 4. 7. 10. 12. 14. 19. 20. 28. 30—33. 39—42. 44. 47. 49—51. 53. 58. 65. 75. 76. 79. 88—96. 98—100. 102—122. V 1—3. 5—7. 11. 14—18. 22—26. 31. 34—39. 41—43. 51—55. 57. 58. 60—62. 65—74. 76. 77. 79. 83—85. 88—91. 97—99. 103—105. 113. 124. 125. 140. 141. 143. 145. 148. 149. VI 1. 2. 4. 23—26. 30. 32—35. 41. 43. 45—47. 49—51. 53. 54. 56. 59. 65—68. 70. 71. 73—77. 81. 83—91. 105. 107. 109. 112. 114—117. 120. 121. 127. 131. 133. 155. 147. 155. 161. 162. 171. 173. 176. 182. 183. 185. 187. 188. 192. 195—198. 200. 203—205. 208. 210—219. conscripsit sua Robertus, ut ipse ait, 'ipsius Plinii integerrimis verbis' et, quantum fieri poterat, summa cura ac fide reddidit quae invenerat in suo exemplari ex vetusto illo archetypo oriundo, sed experto iam, ut mihi videtur, vigentibus tot saecula doctrinae studiis emendatricem manum hominis alicuius in litteris

antiquis pro illorum temporum indole non mediocriter versati, qui hic illic a coniecturis vel etiam a minutis additamentis explendae poliendaeve orationis causa non abhorruerat. in universum meminisse conveniat excerptores omnes non tam transcribere librariorum more Plinium voluisse quam eruditionis Plinianae copias legentibus commode atque utiliter patefacere.

Ex eiusdem stirpis exemplari in Francogalliam ex Britannia translato in codice *Parisino Lat. 6795* ab altera manu saeculi XII

E^o: suppletæ sunt deficientes olim partes III—IV 5 et VI 88—148. 153—220, eandemque prodit maxima pars correctionum (**E^o**) quæ in eo codice cernuntur; item ex similibus exemplaribus aliis haustæ sunt correctiones in codicibus **F****R****D**, de quibus cfr. quæ infra dicentur.

Haec subsidia recte perpensa in usu critico primum locum obtinent praecipueque in locis dubiis, nisi certis argumentis possunt erroris vel interpolationis coargui, iure summae auctoritatis esse existimantur. ceterum quæ integra in iis et bona sunt etiam per insequentium saeculorum codices quosdam, quamvis obscurata interdum accrescente mendorum numero, magna tamen ex parte propagata esse ad eam aetatem, qua typis exprimi editiones coeptæ sunt, ex veterum editionum lectionibus apparet.

II. ORDINIS RECENTIORVM

stirps prima, quæ agnosci possit, est codex deperditus, cuius libri II—V traiectis quibusdam quaternionibus mira iusti ordinis confusione turbati sunt, quam traiectionem Detlefsen in mus. Rhen. XV p. 270 sqq. 368 sqq. accuratissime descripsit et illustravit. transiit ea nescientibus primo librariis in complura exemplaria inde deducta, cumque eadem iam Dicuili Hiberniae monachi (qui a. 825 libellum de mensura orbis terræ conscripsit) Plinianos 'codices nimis dissipaverit', quod ex indicibus probabilibus conclusit Detlefsen in Herm. XXXII p. 326, archetypus ille videtur ipse quoque in Britannia olim fuisse. ex huius originis exemplaribus in Francogalliam apportatis ortæ sunt codicum familiae duæ propriis lacunis et lectionibus aliarumque rerum varietate seiunctæ, consensu quidem inter singulos saepe ita variante, ut cognationis rationem ac gradum difficile sit certo definire.

1. Prioris familiae sunt

D: *codex Vaticanus Latinus 3861*, membranaceus, saeculi XI, quondam integer et in unum coniunctus cum codice *Vossiano fol. n. LXI (V)*, qui continet XX 186 7, nunc divulsus ab eo et dimidiam tantum historiam usque ad XIX 156 complectens.

primis quaternionibus deperditis continet II 187—IV 67. 70—VI 220. correctus est ab altera manu (**D**²) e codice vetusto in ultimo demum libri VI folio inde a 211; quae tertia manus saeculi XVI aliquot locis correxerat mentione non digna sunt. post Ianum, qui ex libro V § 1—34 et § 43—153 excerpserat, codicem totum contulit Detlefsen. — Ex eodem exemplari eodem fere tempore transcriptus est formaque et habitu illi persimilis

F: *codex Leidensis Lipsii n. VII*, membranaceus, bipartitis paginis scriptus. initio mutilus incipit a I ind XI (77) *risus natura* et continet omnes deinceps libros usque ad XXXVII 199 *primum pondere*. his primis sex libris assidua cura correctus est a manu altera saeculi XII (**F**²) e codice ordinis vetustiorum, de qua re copiosius dixi in appendice p. 527 sqq. usui critico codicem hunc primus adhibuit totumque contulit Detlefsen, qui postea eum ex ipso **D** descriptum esse sibi persuasit statuitque eundem esse Chiffletianum diu desideratum (cfr. append. p. 525. 526). ipse iterum contuli et, ut in tali re accidere solet, nonnulla rectius enotavi. — Minus arto vinculo cum **D** iungitur

R: *codex Florentinus Riccardianus*, membranaceus, saeculo fere XI binis paginarum columnis scriptus, compluribus locis mutilus — interierunt enim medii libri XIV—XX. XXIII. XXIV et ultimus XXXVII — aliisque e codice alterius familiae suppletus. incipit a praefat. § 27 *illud est quod* et continuatur usque ad I ind. XXXIV med., deinde continet huius voluminis II 26 *credi ex usu vitae* — VI 220. collatione a Iano facta Sillig in editione usus est eamque bibliothecae regiae Dresdensi mandavit; qua perpetuo inspecta errores illius haud paucos sustuli, ita ut adnotationem meam, ubi a Silligiana discedat, pro vera haberi velim. correctiones autem, quae passim inveniuntur a manu altera, interdum etiam tertia, aut in spatio raso aut litteris detortis aliisve superscriptis factae, Iano raro ita indicavit, ut utrius manus sint discernatur. in plurimis quidem vestigia apparent codicis ex ordine vetustiorum (**R**²), sed aliae speciem coniecturae prae se ferunt.

2. Alterius familiae sunt

E: *codex Parisinus Latinus 6795* (Silligio et Iano a, Harduino *Regius I*), membranaceus, saeculo X^o paginarum columnis scriptus, in primis quater

umore ac situ et remediis quoque ad resuscitandas litteras evanidas inlitis adeo foedatus, ut amplae partes iam legi non possint, inde a libro XXI subinde mutilus deficientibus aliquot foliis, in fine detruncatus post XXXII 135. huius voluminis totum textum continet, ac praefatio quidem et I—III 38. 70—131. IV 6—VI 88 prioris manus sunt, alterius, quae correxit et supplevit, partes interiectae, exceptis paucis paragraphis VI 148—152, quas tertia manus margini ascripsit. contulerunt praefationem et I Dübner, II et V Ian, praef. I. III. IV. VI Detlefsen, correctionum tamen generibus duobus non significatis: admixtae enim sunt iis, quae saeculo XII e codice ordinis vetustiorum factae sunt (E²), aliae, quae tertiam illam manum multo recentiore (saeculi XV vel XVI) ostendunt, et in his ita comparatae, ut eas ex impressis demum editionibus inlatas esse suspicio sit. hanc aliqua ex parte iustam esse cognovi beneficio Ottonis Rossbach, qui opera sua ultro mihi oblata plus ducentas lectiones e libris II et V a me delectas in ipso codice E scrutatus est et subtilissime describendo explanavit. tertiam manum aut per se agnosci plerumque posse (id quod vidit etiam Rück de Rob. Crickl. exc. l. 1. p. 216 n. 3 nec negavit Detlefsen in diurn. litt. Jenens. 1874 p. 395) ac ne opus quidem esse confirmandi causa simul evolvi

- e: *codicem Parisinum Latinum 6796 A* (Silligio et Iano b): is enim cum ex E ab altera manu iam correcto paulo post cum fide descriptus sit, immunis est a tertiae interpolationibus. ubi evanuit vel obscurata est codicis E scriptura, ex e lectiones iure substituuntur suntque suis locis adnotatae e collationibus Iani et Detlefseni.

Adiungitur huic familiae, sed ex alio exemplari derivatus et saepius cum F vel B consentiens proprium et separatum locum tenet

- a: *codex Vindobonensis CCXXXIV* (Silligio et Iano ω), olim monasterii S. Blasii in Nigra Silva, membranaceus, saeculo XII vel XIII — a. 1278 d. 8. Maii 'fuit accommodatus Rudolpho Constantiae episcopo', ut testatur primae paginae inscriptio — binis columnis scriptus, in duos divisus tomos, quorum prior praefationem et I—XX, alter sequentes libros usque ad XXXVII 203 *quecumque ambitu*[r mari] continet. inde a libro X saepe textus partes plus minusve amplae data opera, ut videtur, a librariis praetermissae sunt; huius vero primi voluminis textus nihil fere detrimenti accepit, nisi quod VI 90—95 interciderunt, columna vel pagina versuum errore neglecta. praefationem et in-

dices aliasque quasdam partes excussit usuique critico adhibuit Detlefsen; ego textum totum contuli. — Si ex paucis quas Beatus Rhenanus tradidit lectionibus coniecturam facere licet, *Murbacensis* codex nunc obliteratus tam similis fuit Vindobonensi a, ut prope gemini fratres appellari queant.

Iam codicum **ADFREE** (plerumque etiam a) discrepantiae adnotatio a me ita instituta est, ut siglae eorum, qui quoque loco constanter ac perpetuo collati sint, in superiore paginae margine adscriptae inveniuntur et in commentarii notis unius tantum pluriumve ex his mentione facta certo concludi possit, in reliquis (r) exstare lectionem in textum receptam. alia ratio est excerptorum (myo), quae cum continuæ ac plenae orationis partes haud ita magnas easque saepe etiam decurtatas praebere soleant, non potuerunt sine molesta incommoditate cum illis copulari separatimque ibi tantum commemorata sunt, ubi discrepant, verum ex horum quoque lectionibus vix ulla, quae alicuius momenti sit, omissa est. omnino variarum lectionum in geographicis maxime libris III—VI infinita saepe abundantia fuit, etsi ne sic quidem omnes adnotatae sunt; coerceri eas modicis finibus in libro II licuit, quia et codices, quae est ibi orationis et argumenti indoles, paulo minus vitiose scripti sunt et exclusis quas singuli aperte falsas habent nihil tamen, quod iure desideretur, ab apparatu critico abest.

Praeter hos codices, qui pro fundamento sunt recensiois criticae, aliorum quoque scripturas sparsim adnotavi, quae quidem subsidia, praesertim ubi meliora desunt, ut in praefatione et initio libri II, prorsus reici non debent; aliis locis id factum est, ut quae ratio inter eos et meliores illos intercedat exemplis aliquot ostendatur.

Ex iis cum ordine recentiorum et artissimo vinculo cum codice **F** cohaerent

d: *codex Parisinus Latinus 6797* (Harduino *Regius II*), membranaceus, saeculi XIII, totum Plinii opus usque ad XXXVII 199 *primum pondere* continens, ultimo tamen libro adiecto ab altera manu, quae correxit ceterorum quoque textum partim e codice alienae originis. libros omnes praeter XXXIII—XXXVI in usum Silligii contulit Ian.

T: *codex Toletanus*, membranaceus, saeculi XIII, excepto ultimo omnes libros continens. a Pintiano quondam diligenter excussus et adhibitus est, collatus in Silligii usum a duobus presbyteris Hispanis (cfr. ed. vol. I praef. p. X).

- f: *codex Chiffletianus*, a Dalecampio in editione passim ita adhibitus, ut insigniores eius lectiones margini adscriberet, postea oblitteratus, quem eundem ac codicem F esse censet Detlefsen: cfr. supra.

Cum familia codicum **Ea** videtur cohaerere

- q: *codicis* (miscellanei) *Parisiensis Latini 7701* pars saeculo XIII scripta, quae Naturalis Historiae initium usque ad I ind. XXXII med. continet. lectiones, quae ad praefationem adnotatae sunt, excerptit Detlefsen.

Ad ordinem vetustiorum variis propinquitatis gradibus redeunt codices quinque, ac primum duo Britannici:

- l: *codex Arundelianus 98*, Londini in museo Britannico adservatus et saeculo XII ascriptus, I—XVIII continens: cfr. vol. III p. XI. ad praefationem Londini a. 1728 editam adhibuit Davides Durandus; reliquas lectiones debeo Victori Ryssel.

Ox: *codex Oxoniensis 274* in bibliotheca Novi Collegii adservatus, eiusdem fere saeculi, I—XIX continens. disseruit de eo in Classical Review VII p. 451 sqq. I. Grafton Milne, qui hunc et Arundelianum cum eo, ex quo Robertus sua excerptit, planissime consentire dixit denotavitque observatam iam antea similitudinem, quae cum utroque est

- p: *codici Pollingano Latino 11301* Monacensi (Silligio P), a. 1459 in Italia scripto, de quo cfr. edit. Sill. vol. I praef. p. XXI, Welzhofer 'Beitrag' p. 82—89. postquam Ian praefationem et II 1—137. V 1—30. VI 1—64 contulit, ego II 138—248. VI 65—220 aliasque partes quasdam excerpti et plerasque lectiones adnotavi, quo magis eluceat consensio cum E²o passim conspicua, quamvis peculiaribus mendis erroribusve interdum occultata. ceterum moneo numeros fere omnes non notis, sed nominibus numeralibus a librario indicatos esse.

Salmant.: *codex Salmanticensis*, libros I—XV continens, semivetus, ut ait Pintianus, qui eum in observationibus Plinianis a. 1544 non raro laudavit.

- z: *codex a Dalecampio* excerptus et in editionis margine sigla *M* vel *Man.* notatus (Silligio r). de huius cum F² similitudine exposui append. p. 528; praeterea cfr. Vrlichs in Eo II (1866) p. 359, Detlefsen in philol. XXVIII p. 301, Welzhofer l. l. p. 36.

Huc pertinent fortasse — nam certior deest notitia — duo

- k: *codices Cracovienses*, quos breviter significavit Io. Trojanski in ind. schol. hib. Cracov. a. 1841, speciminis *Cracov.* praef. 1—15 plene exscriptis. alter (**k**) est

membranaceus, saeculo XIII assignatus, Bononiae a. 1459 emptus, alter (k¹), chartaceus ignotae originis, saeculo XIV scriptus esse existimatur. lectiones eorum ad praefationem adnotavi.

Denique uno loco — I ind. IX (35—42) citavi

pal. Chat.: pauca folia *codicis rescripti* saeculi IV vel V, quae in Cassiani Institutorum codice 24 bibliothecae Seminarii Magni Augustodunensis detecta Aemilius Chatelain in *Journal des savants* a. 1900 p. 44—48.

Restat ut pauca addam de libro I, quo continentur *indices*; horum enim singularis est et a ceteris libris diversa condicio critica, quam qui penitus cognoscere volent, iis satis habeo commendasse quae subtilissime, ut solet, disputavit Detlefsen in *philol.* XXVIII p. 701—716.

Atque a Plinio quidem ipso indices libro primo comprehensi et praefationi (cfr. § 33) subiuncti sunt: quae ratio servatur hodie in codicibus *dT*. in antiquissimis autem codicibus, ut commodo lectorum provideretur, indices ita fuerunt duplicati, ut et coniunctim scripti in libro I et separatim suo quisque libro praemissi exstarent. cuius rei exempla sunt codices *FRE*, in quibus illi ante singulos libros iterantur (*F^aB^aE^a*). in reliquis vero aut deperditus est liber I, ut in *MOBD(V)*, aut omissus, ut in *a*, et supersunt — quatenus sunt integri — modo *M^aO^aB^aD^a(V^a)a^a*: sic igitur rectius, ut errores praecaverentur, notari oportuit, nisi brevitatis causa potius visum esset siglis uti simplicibus. desunt indices toti in codice *p*. sed ne in *FRE* quidem omnium memoria duplex durat incolumis: nam interierunt in iis posterior pars indicis XXXIII et prior XXXIV, praeterea desunt indices in *F* II—XI (77), in *B* XXXV—XXXVII, in *E* autem multa iam legi non possunt; desunt in *F^a* II et III, in *B^a* II(?). XIV—XIX. XXI (cuius loco est XX). XXIII. XXIV. XXXVII, in *E^a* II. III. V. VI. VIII—XIII. XV—XIX. XXI (cuius loco est XX). XXII. XXIV ultimique inde a XXXIII. (de *M* cfr. vol. II p. XXXIII, de *O* et *B* vol. V p. VIII et IV). codicum, quorum siglas in superiore paginarum margine indicavi, plenis collationibus uti mihi licuit (*a* usque ad XXI); reliquorum lectiones desumpsi ex editione Detlefseni ex instituto — id quod valde dolendum est — parcissimum delectum praebentis.

Tali igitur subsidiorum condicione et ob magnam multitudinem nominum numerorumque saepe incredibilem in modum corruptorum ac lemmatum ordine quoque interdum turbato vel mutato — id quod in *dT* consilio et cum quadam constantia factum est, quo magis indices cum librorum textu conciliarentur —, non mirum est librum I omnium maxime operosa ac

molesta negotia edituro facessere. ego etsi operam dedi, ut codicum scripturam fideliter tuerer et nomina ac numeros leni medela probabiliter emendarem librorum textu assidue collato numerisque, quoad eius fieri posset, computando exploratis, memini tamen, quantum absit ut Plinii manum restituisse videar: hoc unum spero, non fore ut mea opera omnino sterilis et inanis fuisse iudicetur. praecedere hac via primus coepit, ut significavi p. 97, Harduinus Parisinos quosdam codices secutus, sed lemmata alia transposuit, alia mutavit multisque ab ipso fictis et interiectis supplevit quae abesse ei videbantur. re de integro suscepta pluribus melioribusque subsidiis Sillig severius se codicum auctoritate astrinxit et, quamquam singula multa non recte administravit parum perspecta codicum ratione intricata, universa tamen recensitionis fundamenta stabilivit. nonnulla deinde Ian correxit, in aliis erravit, cum codicibus dT nimium tribueret, iure ob id reprehensus ab Vrlichsio in Fleckeiseni annal. IXXI p. 257 sqq. postremo Detlefsen apparatu magnopere amplificato usus ad antiquam indicum formam proxime accessit, relictis tamen quibusdam, in quibus ultra Iani placita non progressus est. veteres quidem ante Harduinum editores auctorum tantummodo indices e codicibus integros fere receperant, argumentorum lemmata varie mutando et augendo aut amputando aliterve ordinando interpolata dederant, ut plane novi et alieni indices circumferrentur, quos verisimile est — nisi fallunt vestigia in ultimis libris codicis a obvia — in exemplari aliquo ab homine docto medii aevi suo arbitrio confectos esse.

NOTARVM EXPLICATIO

a. = ante.

add. = addit, addunt, addito.

coni. = coniecit, coniectura.

corr. = correxit, correctura.

del. = delevi, delevit, deleto.

dist. = distinxi, distinxit.

lac. = lacunam.

ll. = libri manu scripti **ADF**

RdEa, quotquot quoque loco collati et uniuscuiusque paginae in margine superiore siglis indicati sunt.

om. = omisit, omisso.

remisso.

r = reliqui codices praeter eos, qui ad eandem lectionem adnotati sunt.

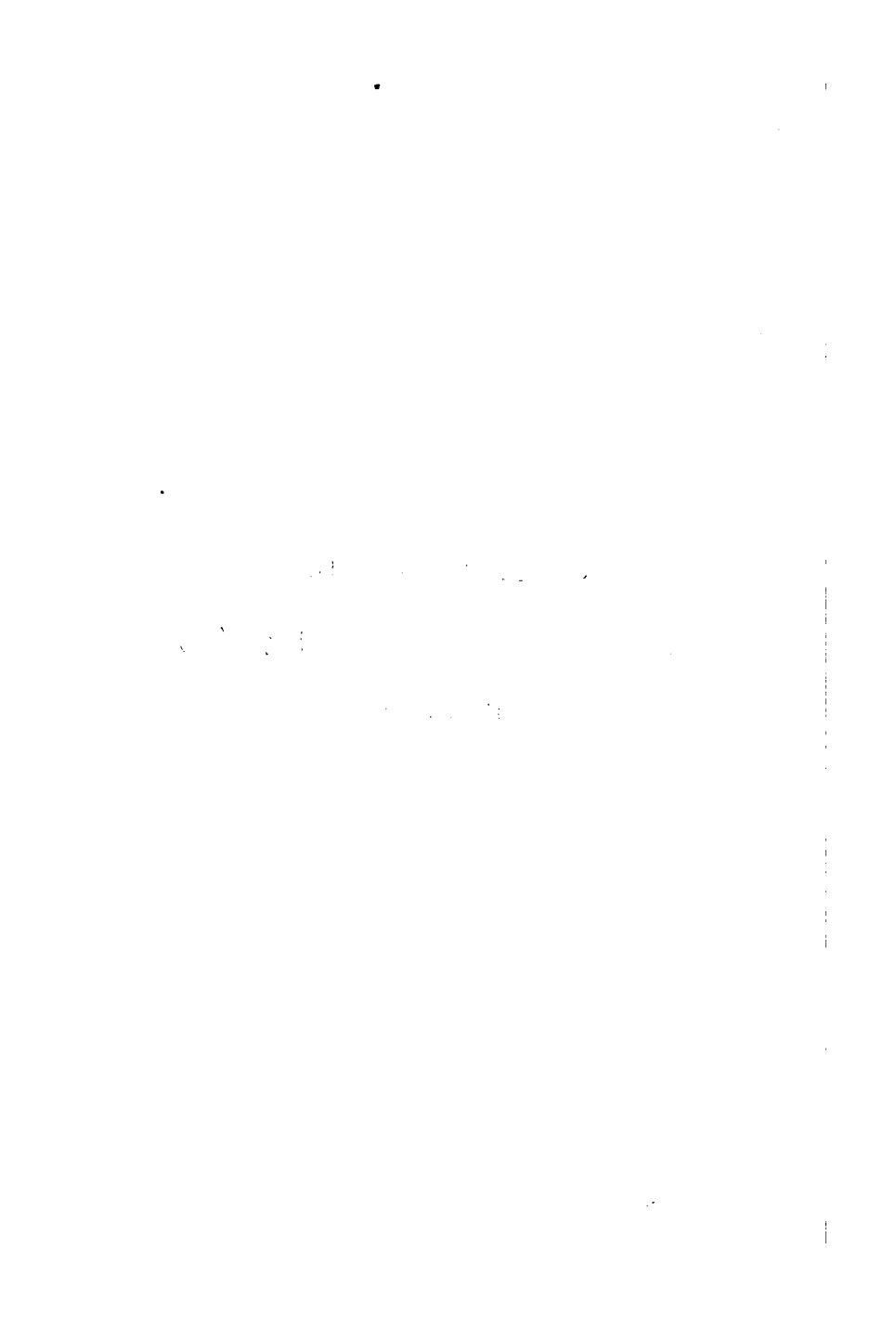
ras. = rasura.

v = veteres editores vel lectio vulgata inde a vetustissimis editionibus usque ad hanc aut ad eam, quae una adnotata est, velut *va.G* = veteres ante Gelenium; *va.G(H)* = veterum ante Gelenium lectio, revocata ab Harduino.

- B* = Hermolai Barbari castigationes Pinianae. Romae 1492. 1493.
- Bas.* = Basileensis editio (Erasmi) 1525.
- Ber.* = Parmensis editio (Philippi Beroaldi) 1476.
- Brof.* = Broterii editio Parisina 1779.
- C* = Io. Caesarii editio Coloniensis 1524.
- D¹* = Detlefseni editionis Berolinensis vol. I. 1866.
- D²* = eiusdem Die geogr. Bücher d. Nat. Hist. d. C. Plin. Sec. Berlin 1904 [1905].
- Dal.* = Dalecampii editio Lugdunensis (1587) 1606.
- vet. Dal.* (Silligio K) = coniectura incerti hominis docti vel vetustioris alicuius editionis lectio a Dalecampio ad marginem enotata.
- G* = Gelenii editio Basileensis 1554. (Eiusdem castigationes sive annotationes 1535).
- Gron.* = Gronovii (I. F.) in aliquot libros C. Plinii Secundi notae (1669). v. Sill. edit. vol. VI.
- H* = Harduini editio Parisina (1685) 1741.
- Hack.* = Hackiana editio. Lugd. Bat. 1668.
- J¹* = Iani editionis Teubnerianae vol. I. Lipsiae 1854.
- J²* = eiusdem editio altera 1870.
- L* = Lugdunensis editio (I. N. Victorii) 1563.
- P* = Pintiani in C. Plinii nat. hist. libros omnes observationes. (Salmanticae 1544) Lugduni 1593.
- Rhen.* = Beati Rhenani in C. Plin. annotationes. Basileae 1526.
- S* = Silligii editionis vol. I. Hamburgi et Gothae 1861.
- Salm.* = Salmasii Plinianae exercitationes in Solini polyhistora. (Parisiis 1629). Traiecti ad Rhenum 1689.
- U cum numero* = Vrlichsii vindiciarum Plinianarum vol. I. Gryphisw. 1853. *U sine numero* = chrestomathia Pliniana. Berolini 1857.
- Ven.* = Veneta editio (I. B. Palmarii) 1499.
- Verc.* = Alexandri Benedicti editio. Venetiae 1507.
- Brunn* (Henr.): de auctorum indicibus Plinianis. Bonnæ 1856.
- D It.* = Detlefsen, Die Beschreibung Italiens in d. Nat. Hist. d. Plin. Leipzig 1901.
- DKN* = eiusdem Kurze Notizen über einige Quellschriftsteller d. Plin. in progr. gymn. Tychopol. 1881.
- DME* = eiusdem Die Masse der Erdteile nach Plin. in progr. gymn. Tychopol. 1883.
- DUZ* = eiusdem Untersuchungen über d. Zusammensetzung d. Naturgesch. d. Plin. Berlin 1899.
- Fels* (Alb.): de codicum antiquorum, in quibus Plini nat. hist. propagata est, fatis, fide atque auctoritate. Gottingae 1861.
- luc.*: mea lucubrationum Plinianarum capita III. Neostrelitiae 1865. — *nov. luc.*: meae novae lucubrationes Plinianae. Lipsiae 1874.
- MGGm* = Müller (Carolus) ad Geographos Graecos minores.
- MPt* = idem ad Ptolemaei Geographiam.

- CFW Müller*: Krit. Bemerkgn. zu Plinius' nat hist. Breslau 1888. — *grat.*: Festschrift z. 50j. Doktorjubiläum Ludwig Friedländer dargebracht von s. Schülern. Leipzig 1895. (p. 543—554).
- Müller* (Joh.) *emend.*: Emendationen zur nat. hist. des Plinius. I. Wien 1877. *de stilo*: Der Stil des älteren Plinius Innsbruck 1883.
- Münzer* (F.): Beiträge zur Quellenkritik d. Naturgesch. d. Plin. Berlin 1897.
- Nissen* (Henr.): Italische Landeskunde I. II. Berlin 1883. 1902.
- Rück 1*: Auszüge aus d. Naturgesch. d. Plin. etc. in progr. gymn. Ludov. Monac. 1888.
- Rück 2*: Die Nat. Hist. d. Plin. im Mittelalter. München 1898.
- Rück 3*: Das Exzerpt d. Nat. Hist. d. Plin. von Robert v. Cricklade. München 1902.
- Tom. 1* = Tomaschek in Zeitschr. f. d. österr. Gymnasien 1867.
- Tom. 2* = *idem* *ibidem* 1874.
- Beda*: Mignii Patrol. tom. XC sqq.
- Dic.* = Dicuili liber de mens. orbis terrae ed. Parthey. Berolini 1870.
- G Gm* = Geographi Graeci minores ed. Car. Müllerus. Parisiis 1882.
- G Lm* = Geographi Latini minores ed. Alex. Riese. Heilbronnae 1878.
- Geogr. Rav.* = Ravennatis anonymi cosmographia ed. Pinder et Parthey. Berolini 1860.
- MCap.* = Martianus Capella ed. Eyssenhardt. Lipsiae 1866.
- Ptol.* = Claudii Ptolemaei Geographia ed. Car. Müllerus. Parisiis 1883. 1901.
- St Byz.* = Stephanus Byzantius ed. Meineke. Berolini 1849.

C. PLINI SECVNDI
NATVRALIS HISTORIAE
LIBRI I—VI

PLINIVS SECVNDVS
VESPASIANO CAESARI SVO S.

Libros Naturalis Historiae, noviciū Camenis 1
Quiritium tuorum opus, natos apud me proxima fetura
5 licentiore epistula narrare constitui tibi, iucundissime Im-
perator; sit enim haec tui praefatio, verissima, dum ma-
ximi consenescit in patre. namque tu solebas nugas
esse aliquid meas putare, ut obiter emolliam Catullum
contreraneum meum (agnoscis et hoc castrense verbum):
10 ille enim, ut scis, permutatis prioribus syllabis duriusculum
se fecit quam volebat existimari a Veraniolis suis et Fa-
bulis. simul ut hac mea petulantia fiat quod proxime 2
non fieri questus es in alia procaci epistula nostra, ut in
quaedam acta exeat sciantque omnes quam ex aequo tecum

§ 1: (v. 7) Catull. 1, 3. 4. — (v. 11) idem 12, 17.

1 C. Plinius *kva.S* 2 cesari *dT(subscr. in R)*. cfr. II 89.
ind. auct. II. (XXXIII). X 120. domino *e.* om. *r.* (*tota inscrip-*
tione omissa Incipit prologus *a*) 4 natus *a Murb.* -tum
pva.S 6 maximi *B(D)*. -me *dTeaqlJ²*. -mo *pkv(H)*
7 nugas *D cum Hauptio (Herm. I p. 128).* meas *Ge Catullo. om.*
ea. putare *rv(S)* 8 aliquid esse *dT* | meas *om. G* | putare
D cum Hauptio. putare (-re *ee a*) nugas *ea G.* nugas *rv(S)* |
obiter *kB(D)*. obicere (-re *a*) *ll.v(H)* | emolliam *Gcum Rhen. (D)*.
molliam (-ia in *a*) *ll. B.* molliar *pk¹v(H)* 10 syllabis (sill-
aqk) *ll.v(D)*. sittis 1. saetabis *H cum Alciato* 11 quem p.
quoniam *kH* | uernaculis *d²epklzva. Verc.* | suis *Verc.* tuis *ll.v* |
fabullis *Verc.* famulis *ll.v* 12 in (*pro ut*) *k* 14 exeat
cod. Prag. Gcum Rhen. (J). exeant *ll.v(H)*. -am *Ven.*

3 vivat imperium. triumphalis et censorius tu sexiesque
 consul ac tribuniciae potestatis particeps et, quod his no-
 bilius fecisti, dum illud patri pariter et equestri ordini
 praestas, praefectus praetorii eius omniaque haec rei pu-
 blicae es: nobis quidem qualis in castrensi contubernio, 5
 nec quicquam in te mutavit fortunae amplitudo, nisi ut
 4 prodesse tantundem posses et velles. itaque cum ceteris
 in veneratione tui pateant omnia alia, nobis ad colendum
 te familiarius audacia sola superest: hanc igitur tibi im-
 putabis et in nostra culpa tibi ignoscas. perfricui faciem 10
 nec tamen proteci, quoniam alia via occurris ingens et
 5 longius etiam summoves ingenii fascibus. fulgurare in nullo
 umquam verius dicta vis eloquentiae, tribunicia potestas
 facundiae. quanto tu ore patris laudes tonas! quanto
 fratri amas! quantus in poetica es! o magna fecunditas 15
 animi! quem ad modum fratrem quoque imitareris exco-
 gitasti.

6 Sed haec quis possit intrepidus aestimare subiturus
 ingenii tui iudicium, praesertim lacessitum? neque enim
 similis est condicio publicantium et nominatim tibi dicant- 20
 tium. tum possem dicere: 'Quid ista legis, Imperator?
 humili vulgo scripta sunt, agricolarum, opificum turbae,
 denique studiorum otiosis. quid te iudicem facis? cum
 hanc operam condicerem, non eras in hoc albo. maiorem

1 sextumque *va. (Rhen.) G* 4 \bar{p} (*pro publicae*) **Ea Murb.**
 5 *es ego. es et Rhen. est et Ea Murb. et rv | qualis pkv. -li Ea*
Murb. -le dTq 6 *nec apk'v. ne r | nisi G. in his (iis v)*
nisi ll.v. cunctis nisi D 7 *prodesset Ea k | tantum idem D |*
posses pklv. -asset ll | et v(G)D. ut ll. Ven. (H) | quom k
 8 *uenerationem dq(?) Ven. | alia ego. illa ll.v* 12 *ingenii d'lv.*
-ntis r. -tibus k. om. p | fulgurare Müller emend. I p. 3. -gorari
pk. -ati deal. -gurati T. -rat qv | ullo ES 13 *uis deqv.*
bis r | tribunicia potestas D cum Mommseno (Herm. I p. 128).
-ciae -tatis ll.v 14 *facundia va.S* 15 *amas ll.v. famas D.*
mendum nondum sublaturum 18 *posset pk* 23 *cum v. quom*
(q?) D. quam dTea. quia pk1 24 *hunc dTa | cum dicerem*
non eras v. noenias l. noemas qk'. neonias T. neomas
v. nenias Ea. uen- pk | aluo Ea

te sciebam, quam ut descensurum huc putarem.' praeterea 7
 est quaedam publica etiam eruditorum relectio. utitur illa
 et M. Tullius extra omnem ingenii aleam positus et, quod
 miremur, per advocatum defenditur: nec doctissimis.
 5 Manium Persium haec legere nolo, Iunium Congium
 volo. quod si hoc Lucilius, qui primus condidit stili
 nasum, dicendum sibi putavit, Cicero mutuandum, prae-
 sertim cum de re publica scriberet, quanto nos causatius
 ab aliquo iudice defendimur? sed haec ego mihi nunc 8
 10 patrocina ademi nuncupatione, quoniam plurimum refert,
 sortiatur aliquis iudicem an eligat, multumque apparatus
 interest apud invitatum hospitem et oblatum. cum apud 9
 Catonem, illum ambitus hostem et repulsis tamquam hono-
 ribus inemptis gaudentem, flagrantibus comitiis pecunias
 15 deponerent candidati, hoc se facere, quod tum pro innocentia
 ex rebus humanis summum esset, profitebantur. inde illa
 nobilis M. Ciceronis suspiratio: O te felicem, M. Porci,
 a quo rem inprobam petere nemo audet! cum 10
 tribunos appellaret L. Scipio Asiaticus, inter quos erat
 20 Gracchus, hoc adtestabatur vel inimico iudici se probari

§ 7: Cic. de or. II 6, 25. de fin. I 3, 7.

3 ingenii aleam v. -nitaliam *ll* 4 haec doctissimum
va.H 5 nam Gaium *L Müller Lucil. sat. p. 78* | Laelium *va.H* |
 congium (*codd. B*) *D. cfr. Herm. XXXII p. 332.* -gium *ll. H.* deci-
 mum *ve Cic. de orat. II 6, 25* 7 nasum v. nasum quasi abusionem
 et uituperationem. primus enim satyricum carmen scripsit in
 quo utique uituperatio unius cuiusque continetur. Nasum autem
 dixit quod uituperationis signum uel maxime declarandum *ll* |
 si cicero *E³ va. D* 8 re prescriberet (-rē a) *Ta. cfr. p. 2, 4* | excu-
 satius *T (cfr. XXXVII 200)* 9 defendimur *p k l Ber.* -mus *ll. H.*
 diffidimus *v(G)* | haec & (?) *E. haec coni. O Rossbach* 11 hunc
 (*pro an*) *Esa* 13 illud *desa* 14 inēptis (*anon. ap. Rhen.*) *J.*
ineptis ll. v(H). indeptis (*B*) *G* 15 deponere *Ea.* -one d |
 quod tum *om. va. S* | cum *T. an* tum testimonium? *de dictione*
cfr. VII 109. 111. 112. 114. 116. 127 | pro *ll. v.* populo Romano
coni. D Herm. l. l. 16 ex ego. & *E. om. r S.* quod in *v* | esset *lv.*
esse ll 18 audebat *p* 20 uel *p k l v(H).* se uel *ll. G* | se
 prob- *p k Ber. (H).* ad (*ab d T q*) se probari *ll.* se approbari *C.*
 -re v. se [*posse*] prob- 1

- posse. adeo summum quisque causae suae iudicem facit
 11 quemcumque, cum eligit. unde provocatio appellatur. te
 quidem in excelsissimo generis humani fastigio positum,
 summa eloquentia, summa eruditione praeditum, religiose
 adiri etiam a salutantibus scio, et ideo curant, quae tibi 5
 dicantur ut digna sint. verum dis lacte rustici multaeque
 gentes et mola litant salsa qui non habent tura, nec ulli
 fuit vitio deos colere quoquo modo posset.
- 12 Meae quidem temeritati accessit hoc quoque, quod
 levioris operae hos tibi dedicavi libellos. nam nec ingenii 10
 sunt capaces, quod alioqui in nobis perquam mediocre
 erat, neque admittunt excessus aut orationes sermonesve
 aut casus mirabiles vel eventus varios, iucunda dictu aut
 13 legentibus blanda sterili materia: rerum natura, hoc est
 vita, narratur, et haec sordidissima sui parte ac plurimarum 15
 rerum aut rusticis vocabulis aut externis, immo barbaris
 14 etiam, cum honoris praefatione ponendis. praeterea iter
 est non trita auctoribus via nec qua peregrinari animus
 expetat. nemo apud nos qui idem temptaverit, nemo apud
 Graecos qui unus omnia ea tractaverit. magna pars 20

§ 11: (v. 7) cfr. XII 83. — § 12: (v. 10 sqq.) cfr. Mela I, 1.

2 cum om. lxxv. H(D) | elegit d²E¹ap Murb. G | inde apk
 5 ideo (adeo p) ll. D. ideo subit H. ideo immensa praeter ceteras
 subit v | curant ego. -ra ut ll. v. -raui pkl 6 dicentur p | ut
 ego. tū ll. cum pklv. con[digna] Ber. te G. tui D. de dictione
 cfr. Müller de stilo p. 17. 18 | uerum dis TqzS. -rundis d¹Eea.
 -rendis p. -recundis klz²ad marg. uerum et dis d²v 7 gentis
 EeaS. -tes supplicant va. J | litant Orossbach. tantum ll. v. om. T |
 salsa litant pkl²v | qui ll. v. quia coni. J | habent tura
 dTv. -ntur Eea. -nt pkl 10 cum (pro nec) dT 11 capa-
 cis d | alioqui in CFW Müller p. 21. cfr. XIV 50. -quin dphlv.
 -qui rD 13 aut v. apud ll | causas pklz | non alia iucunda
 va. S | ac ego klzva. G. et p 14 sterilis D (ad seqq. referens)
 15 ut hec dEea | ac ego. a.. E. aut ekl. ut daqv. om. pz
 16 ac (pro priore aut) ph¹ 17 etiam dTa Murb. G. om. rv. dist.
 ego | iter est Bas. interest ll. v 18 qua v. qua re ll 19 ex-
 petat Bas. -tet p. -ectet (-ectet a) ll. v | qui idem (Rhen.) G.
 quidem ll. quidem qui v

studiorum amoenitates quaerimus; quae vero tractata ab aliis dicuntur inmensae subtilitatis, obscuris rerum tenebris premuntur. ante omnia attingenda quae Graeci τῆς ἐγκυκλίου παιδείας vocant, et tamen ignota aut incerta
 5 ingeniis facta; alia vero ita multis prodita, ut in fastidium sint adducta. res ardua vetustis novitatem dare, novis
 auctoritatem, obsoletis nitorem, obscuris lucem, fastiditis gratiam, dubiis fidem, omnibus vero naturam et naturae
 15 sua omnia. itaque etiam non assecutis voluisse abunde pulchrum atque magnificum est.

Equidem ita sentio, peculiarem in studiis causam
 eorum esse, qui difficultatibus victis utilitatem iuvandi praetulerint gratiae placendi, idque iam et in aliis operibus ipse feci et profiteor mirari me T. Livium, auctorem
 15 celeberrimum, in historiarum suarum, quas repetit ab origine urbis, quodam volumine sic orsum: iam sibi satis gloriae quaesitum, et potuisse se desidere, ni animus inquires pasceretur opere. profecto enim populi gentium victoris et Romani nominis gloriae, non
 20 suae, composuisse illa decuit. maius meritum esset operis amore, non animi causa, perseverasse et hoc populo Romano praestitisse, non sibi. XX rerum dignarum cura
 — quoniam, ut ait Domitius Piso, thesauros oportet esse, non libros — lectione voluminum circiter II, quorum pauca

§ 16: Liv. fragm. 55 (Hertz).

1 tractata q(?)kv. -cta/// e. -cta r | ab illis p 2 dicuntur om. E¹ | rerum in dea q D. librorum in con. D Herm. l. l. 3 ante (añ) ego. an U. iam v. erant O Rossbach | ἐγκυκλίου M Hertz. encyclo d a Ber. eneydio l. eido p. idio v. encyclo r B. cfr. Seneca ep. 88, 23 5 ut multis e¹. ita multis ita a 6 sint k¹ v. om. r | ducta l. adducantur d T q 8 et naturam d¹ T 9 sua J cum Durando. suam d¹ T. suae r v | omnia v. -ibus U. uim p k l z. omnianis d³. -ia. Nobis (Rhen.) S | utique D (errore) | assuetis d¹. assecuti (abs- a) ea | soluisse ea p l 13 praetulerint a l. -erunt r v 14 profitea. E | mirari me T. T G. -ri et U. -ri T. (Rhen.) S. me mirari p v 16 iam sibi satis p v. satis iam sibi l(?) G. iam sibi U 17 potius sese d a p. -us se l z | desinere ni v a. S. -iderent a. -iderare ut d² p l z 18 inquires T v. -iesce d E o q. in quiete a p l z D 24 ex lectione l v a. S

- admodum studiosi attingunt propter secretum materiae, ex
exquisitis auctoribus centum inclusimus XXXVI voluminibus,
adiectis rebus plurimis, quas aut ignoraverant priores aut
18 postea invenerat vita. nec dubitamus multa esse quae et
nos praeterierint. homines enim sumus et occupati officiis 5
subsicivisque temporibus ista curamus, id est nocturnis,
ne quis vestrum putet his cessatum horis. dies vobis
inpendimus, cum somno valetudinem computamus, vel hoc
solo praemio contenti, quod, dum ista, ut ait M. Varro,
musinamur, pluribus horis vivimus. profecto enim vita 10
19 vigilia est. quibus de causis atque difficultatibus nihil
auso promittere hoc ipsum tu praestas, quod ad te scribimus.
haec fiducia operis, haec est indicatura. multa valde
pretiosa ideo videntur, quia sunt templis dicata.
- 20 Vos quidem omnes, patrem, te fratremque, diximus 15
opere iusto, temporum nostrorum historiam orsi a fine
Aufidii. ubi sit ea, quaeres. iam pridem peracta sancitur
et alioqui statutum erat heredi mandare, ne quid ambitioni
dedisse vita iudicaretur. proinde occupantibus locum faveo,
ego vero et posteris, quos scio nobiscum decertaturos, sicut 20
21 ipsi fecimus cum prioribus. argumentum huius stomachi
mei habebis quod in his voluminibus auctorum nomina
praetexui. est enim benignum, ut arbitror, et plenum
ingenui pudoris fateri per quos profeceris, non ut plerique
22 ex iis, quos attigi, fecerunt. scito enim conferentem 25

§ 22: Cic. de re publ. I 43, 66. Cic. fragm. p. 489 (Orelli).
Cic. de off. III 2, 7.

1 ex om. de al 7 quid uestris (*Rhen.*) *G* | putetis *Ta Murb.*
(*Rhen.*) *G* 10 musitamur p. -mus d*T.* mussinamur l. -itamus
va. G 13 haec q(?) *B(S)*. hoc p. nec dea *Murb. lv(C)* | haec
est sed dea *Murb. lva.(B)S* 14 sint *E* 15 uos d*TqD.*
nos *rv* 17 Aufidii (*add. Bassi e Plin. ep. III 5, 6*) *codd. recc. v.*
aut fidei d*q.* aut fide *r. om. p* | pacta *lva. C.* per acta (*i.e. testa-*
mentum) *D* | sancitur *plv(Brot.)*. -tum *D.* sanctitur *ea.* sectatur
d*T.* sarcitur *H.* servatur *coni. J* 18 alioquin p | statum dea |
mandare heredi d*T* | ne quid *lv.* neque *ll.* ne p 24 profeceris
" *ll.* feceris p 25 attigi d*B.* -ici aq*plv.* ethici e |
p*v.* ferunt *ll* | conferente dea *Murb.* -te me p

- auctores me deprehendisse a iuratissimis ex proximis veteres transcriptos ad verbum neque nominatos, non illa Vergiliana virtute, ut certarent, non Tulziana simplicitate, qui de re publica Platonis se comitem profitetur, in consolatione
 5 filiae Crantorem, inquit, sequor, item Panaetium de officiis, quae volumina ediscenda, non modo in manibus cotidie habenda, nosti. obnoxii profecto animi et infelicis
 ingenii est deprehendi in furto malle quam mutuum reddere, cum praesertim sors fiat ex usura.
- 10 Inscriptionis apud Graecos mira felicitas: κηρίον 24 inscribere, quod volebant intellegi favum, alii κέρα Ἀμαθείας, quod copiae cornu, ut vel lactis gallinacei sperare possis in volumine haustum; iam ἴα, Μοῦσαι, πανδέκται, ἐγχειρίδια, λειμῶν, πίνᾱξ, χεδίων: inscrip-
 15 tiones, propter quas vadimonium deseri possit; at cum intraveris, di deaque, quam nihil in medio invenies! nostri graviore Antiquitatum, Exemplorum Artium-que, facetissimi Lucubrationum, puto quia Bibaculus erat et vocabatur. paulo minus asserit Varro in satiris

§§ 24—26: cfr. Gellius praef. 5—9.

1 ex ego. et ll.v 2 nominatos v. dom- ll. damna- p.
 3 Tulliana D. tuliana a³ad marg. cecil- ll. Ciceroniana v
 6 ediscenda (Rhen.) S. eius disc- (edisc- v) ll.v 7 cottidie a
 12 uelut lva. G 13 spectare ea q1 | posses p | iam ἴα (coni. H)
 Brot. iamiam ll.v. iam p (Rhen.) G. λυνῶ S | musae B. mos ea q1
 Murb. v. nos dT. uos ap. ἱαμῶς Rhen. ἱαμῶς ORossbach
 14 enchiridialmon p. -asmon va. B | χεδίων S. χεδίων H. sche-
 dion dTq. chidion el. chyd- a. tidion p. (pinacidion v) | in-
 scriptionis apD 15 possit plv. -is ll 16 inquam d
 17 grauiore ego. grossiores plJ. -ris dea Murb. crassiores v.
 de mendo cfr. Ind. XI(90). XXIX 132. XXV 53 cum II 135. XI 229.
 XXVII 105 med. XXXIV 131. XXXVI 65 extr. 178 (ubi B² ter) |
 dist. va. B | antiquitatum d. -tum rv | artiumque quam va. H
 18 lucubrationum B(D). -nem ll.v(G) | puto del. (B) H | quia
 ll. Murb. plS. qui ait codd. rec. v. qui (Rhen.) G. ut qui ait B.
 ut qui H | Bibaculus v(H). ut bac- ea Murb. plz. uiuac- dTqJ.
 Antias ciuis (Rhen.) G 19 eram pva. G | uocabant p. -bar
 va. G | paulo minus ll. H. -lo nimis B e codd. pantomimus v.
 Valerius primus (Rhen.) G | asserit ll.v(Brot.). serio H. astruit
 coni. Rhen. | satyri sui a Murb.

- 25 suis *Sesculixæ* et *Flextabula*. apud Graecos desiit
nugari Diodorus et βιβλιοθήκης historiam suam inscripsit.
Apion quidem grammaticus — hic quem Tiberius Caesar
cymbalum mundi vocabat, cum *propriae* famae tympanum
potius videri posset — immortalitate donari a se scripsit 5
26 ad quos aliqua componebat. me non paenitet nullum
festivorem excogitasse titulum et, ne in totum videar
Graecos insectari, ex illis mox velim intellegi *pingendi*
figendique conditoribus, quos in libellis his invenies ab-
soluta opera et illa quoque, quae mirando non satiamur, 10
pendenti titulo inscripsisse, ut APELLES FACIEBAT aut
POLYCLITUS, tamquam inchoata semper arte et imperfecta,
ut contra iudiciorum varietates superesset artifice regressus
ad veniam velut emendaturo quicquid desideraretur, si non
27 esset interceptus. quare plenum verecundiae illud, quod 15
omnia opera tamquam novissima inscripsere et tamquam
singulis fato adempti. tria non amplius, ut opinor, ab-
solute traduntur inscripta ILLE FECIT, quae suis locis
reddam. quo apparuit summam artis securitatem auctori
placuisse, et ob id magna invidia fuere omnia ea. 20
28 Ego plane meis adici posse multa confiteor, nec his
solis, sed et omnibus quos edidi, ut obiter caveam istos
Homeromastigas (ita enim verius dixerim), quoniam audio
et Stoicos et dialecticos Epicureosque — nam de grammaticis
semper expectavi — parturire adversus libellos, quos de 25

1 sesculixæ D. -xem Be Nonio. sustulit ll.v.a.G | flextabula
H. flexiab- ea1. flaxiab- dq. flaxib- T. flexibilia p. -bula v. -las
G | desit dea 2 bibliothecis a Murb. plva.B 3 quidam
eaplva.B 4 quum Bas. quom (Rhen.) D. qm (quoniam) ll.v
4 propriae Scum Durando. prae de Murb. pre Taq. publicae
(i.e.p.) plv.cfr.p.2,4 5 posse Ea 6 ūo (pro nō) p | ullum
Teal 8 imitari dT | mox ll.(Rhen.) S. nos v. | pingendi
figendique G. pingique (...geque E) ll.v. 14 desideretur
Ea Murb.G 15 id p. illud est E¹lva.S(D) | quod E²plv.
quam r.om.T 16 et om.pl 17 aliquid singulis plva.(Rhen.) G |
fato Epl(Rhen.) G. -to sit z v. fati r | adempti dEa Murb.(Rhen.) G.
-tu Ea. -tum plzv | absolute quae plva.G. quae abs- z
22 et om.p | an omnibus libris? | quae lva.J | obiter Ev(S).
ob id rH 24 epicureosque l. -os quoque rv | dist. Rhen.

grammatica edidi, et subinde abortus facere iam decem annis, cum celerius etiam elephantum pariant. ceu vero nesciam adversus Theophrastum, hominem in eloquentia tantum, ut nomen divinum inde invenerit, scripsisse etiam
 5 feminam, et proverbium inde natum suspensio arborem eligendi. non queo mihi temperare quo minus ad hoc pertinentia ipsa censorii Catonis verba ponam, ut appareat
 30 etiam Catoni de militari disciplina commentanti, qui sub Africano, immo vero et sub Hannibale didicisset
 10 militare et ne Africanum quidem ferre potuisset, qui imperator triumphum reportasset, paratos fuisse istos, qui obtreptione alienae scientiae famam sibi aucupantur: Quid enim? ait in eo volumine, scio ego, quae scripta sunt si palam proferantur, multos fore qui vitili-
 15 tigent, sed ii potissimum, qui verae laudis expertes sunt. eorum ego orationes sibi praeterfluere. nec
 31 Plancus inlepidus, cum diceretur Asinius Pollio orationes in eum parare, quae ab ipso aut libertis post mortem Planci ederentur, ne respondere posset: cum mortuis
 20 non nisi larvas luctari. quo dicto sic percussit illas, ut apud eruditos nihil impudentius iudicetur. ergo securi
 32 etiam contra vitilicigatores, quos Cato eleganter ex vitiiis

§ 30: Catonis quae exstant ed. Jordan p. 80.

2 ceu vero nesciam (RE?) B. ceu beronis (her- p) etiam
 da Murb. pl. C. Tuberonis etiam v 3 in om. p 6 eligende
 (eleg- R¹) E. -dum pz. -dam lva. (Rhen.) G | temperari E | qui
 minus a. quin Ez. quia (quin p) minus pl 7 censoris R¹
 8 comenanti R¹. comminanti Eaal. concernenti p 12 aliene
 (-ine R¹) E. -na Ea Murb. lS. -nam p 13 ait in eo (R?) Rhen.
 attineo d. atteneo Eaal. -nto p. ad te in eo va. G 14 pro
 multos spat. vac. in R | qui multos R² | vitilicigent Fabricius Camers
 ap. B. vitii lit- d. vitilegent E. ut eligant (-gat e) ea Murb. l.
 ita reprobent ut eligant pz. inuiti legant v 15 hii da. hi
 R² Ep. om. R¹ | experti Eaal. 16 rationes p | sibi Jordan et D.
 sibi U. S. sino v. ibi J | praeterfluere R² supra scr. v (D). cfr. Cic.
 Tusc. V 33, 96. praetereo d² plz S. om. R¹. praeter r. praeterire
 O Rossbach 17 orationis da 18 libertis E. -ris rv
 19 ne Ev. non dT. nec r | posset Ev. -sse r. potuit p
 22 vitilicigatores p. vitii (vitii a) lit- dEa. utelit- E

et litigatoribus composuit — quid enim illi aliud quam
 litigant aut litem quaerunt? —, exequemur reliqua propositi.
 33 quia occupationibus tuis publico bono parcendum erat,
 quid singulis contineretur libris, huic epistulae subiunxi
 summaque cura, ne legendos eos haberes, operam dedi. 5
 tu per hoc et aliis praestabis ne perlegant, sed, ut quisque
 desiderabit aliquid, id tantum quaerat et sciat quo loco
 inveniat. hoc ante me fecit in litteris nostris Valerius
 Soranus in libris, quos ἐποπτίδων inscripsit.

1 illi d² cum ras. plv. om. R¹. illud r | quam quod p 4 con-
 tine . . tur E. -neatur lva. Brot. 5 ne legendos codd. recc. Brot.
 nec leg- eapl. ne nec leg- d. negleg- R. ne perleg- v | habere
 El. om. p 7 desiderabit dTpls (Rhen.) S. -aut Rea Murb.
 -auerit v 9 soranus R²lv. sola- r. om. p | libros R¹a | epo-
 thiton p. epop. . cum R | inscripsit R²lv. scri- r

C. PLINI SECVNDI

NATVRALIS HISTORIAE

LIBER I

LIBRO II CONTINENTVR	quare eadem altiora, alias
An finitus sit mundus et an	propiora videantur (13. 14)
unus (1)	catholica siderum errantium
de forma eius (2)	(15)
5 de motu eius. cur mundus	quae ratio colores eorum
dicatur (3)	mutet (16)
de elementis (4)	25 solis motus. dierum inae-
de deo (5)	qualitatis ratio (17)
de siderum errantium na-	quare fulmina Iovi adsignen-
10 tura (6)	tur (18)
de lunae et solis defectibus.	intervalla siderum (19)
de nocte (7)	30 de sideribus musica (20)
de magnitudine siderum (8)	de mundo geometrica (21)
quae quis invenerit in ob-	de repentinis sideribus. de
15 servatione caelesti (9. 10)	cometis. natura et situs et
de lunae motu (11)	genera eorum (22. 23)
errantium motus et luminum	35 Hipparchea de sideribus ag-
canonica (12)	noscendis (24)

2 finiatur a d T | sit om. R a d T | an sit a T 5 eius om.
R d T S J | cur—dicatur om. R a d T 11 de luna et sole a |
De defectibus E e a 15 cae///// B. add. quando recurrant solis
ac lunae defectus d H 19 quae (que a) e a d T v a. G | altiora
U. H. alias altiora v. altiora alias J D 35 hipparchia (ipa- B)
R d T. yparchia a | adagnoscentibus a. agnasc- B. om. H

- de caelestibus prodigiis per exempla historica lampades, bolides (25) trabes caelestes, chasma caeli 35
 5 (26) de caeli coloribus de flamma caelesti (27) de coronis caelestibus de circulis repentinis (28.29) 40
 10 plures soles (31) plures lunae (32) dierum *modo* noctibus lux (33) clipei ardentes (34) 45
 15 ostentum caeli semel notatum (35) de discursu stellarum (36) de stellis quae Castores vocantur (37) 50
 20 de aëre (38) de statis tempestatibus (39—41) de caniculae ortu (40) 55
 25 de incertis tempestatibus. de imbris et quare lapidibus pluatur (42) de tonitribus et fulgetris (43) qua ratione echo reddatur. 60
 30 ventorum genera, naturae, observationes (44—48) ecnephias, typhon (49) turbines, presteres, vertices, alia prodigiosa genera tempestatum (50) de fulminibus (51—56) quibus in terris non cadant et quare genera fulgurum et miracula (52) Etrusca observatio in iis et Romana (53) de fulminibus evocandis (54) catholica fulgurum (55) quae numquam feriantur (56) lacte pluisse, sanguine, carne, ferro, lana, lateribus coctis (57) *portenta* (58) de lapidibus caelo cadentibus. Anaxagorea de his (59) arcus caelestis (60) natura grandinis, nivis, pruinæ, nebulae, roris. nubium imagines (61) proprietates caeli in locis (62) natura terrae (63) de forma eius (64) an sint antipodes. quomodo aqua terrae innexa. quae ratio fluminum (65. 66)

3 faces lampades d(?) *va. D* 4 casma *ReT* 12 dierum modo *ego. dierum ll. v. diurna D* | lux noctibus (-cte *v*) *H*
 14 clypei *a va. S* 26 et (*om. Re*) quare—pluat *ll. v. (D). post aere (20) transp. Brot.* 28 fulguris *ea* 41 in his *ReH*. his *Re¹. nis a* 44 catholica fulgurum (-gorum *Re*) *post Romana om. ed* 50 *portenta ego. frumento ll. D. om. v*

- an circumdatus terrae oce- 30 portenta terrarum semel tra-
 anus (67) dita (85)
 quae portio terrae habitetur 36
 (68) miracula terrae motus (36)
 5 mediam esse mundi terram quibus locis maria recesse-
 (69) rint. insularum enascentium
 35 ratio (87. 88)
 de obliquitate zonarum (70) quae et quibus temporibus
 de inaequalitate climatum (71) enatae sint (89)
 ubi eclipses non appareant quas terras interruperint
 10 et quare (72) maria (90)
 quae ratio diurnae lucis in 40 quae insulae continenti ad-
 terris (73) iunctae sint (91)
 gnomonica de ea re (74) quae terrae in totum mari
 ubi et quando nullae umbrae, permutatae (92)
 15 ubi bis anno. ubi in con- quae terrae ipsae se minu-
 trarium umbrae ferantur (75. 45 erint (93)
 76) urbes haustae mari (94)
 [ubi longissimi dies, ubi de spiraculis (96)
 brevissimi] (77) de terris semper trementibus.
 20 de primo horologio (78) de insulis semper fluctuan-
 quo modo observentur dies 50 tibus (96)
 (79) quibus locis non inpluat (97)
 differentia gentium ad ratio- acervata terrarum miracula
 nem mundi (80) (98)
 35 de terrae motibus. de terrae qua ratione aestus maris
 hiatibus. signa motus futuri 55 accedant et recedant (99)
 (81—83) ubi aestus extra rationem
 auxilia contra motus futuros idem faciant (100)
 (84) miracula maris (101—105)

7 undarum Eea 8 limatum R¹. liminum Eea
 9 eclipsis REaTD | appareat aT 13 ea re eJ². are (et
 iterat. aere) a. eadem re RdT(?)v. terra D 14 umbrae
 ferantur om. R¹e¹a 18 ubi—breuissimi om. Ra. uncōs pos. D
 21 obstruetur Ra 23—p 4, 19 om. a 44 se minuerint D
 cum U. seminauerint ed. . . . uerint R. se sorbuerunt (-rint
 Brot.) v 47 piaculis (-las R¹) Red 49 de insulis—fluctuan-
 tibus om. R¹dT 51 ///pluat E. pluat eTv a. H

quae potentia lunae ad ter-
rena et marina (102)

quae solis (103)

quare salsum mare (104)

5 ubi altissimum mare (105)

mirabilia fontium et flumi-
num (106)

ignium et aquarum iuncta
miracula (107—110)

10 de maltha (108)

de naphtha (109)

quae loca semper ardeant
(110)

ignium per se miracula (111)

15 terrae universae mensura
(112)

harmonica mundi ratio (113)

Summa: res et historiae et
observationes CCCCXVII

20 EX AVCTORIBVS

M. Varrone. Sulpicio Gallo.

Tito Caesare Imperatore. Q.

Tuberone. Tullio Tirone. L.

Pisone. T. Livio. Cornelio

25 Nepote. Sebosio. Caelio Anti-
patro. Fabiano. Antiate.

Muciano. Caecina qui de

Etrusca disciplina. Tarquitio

qui item. Iulio Aquila qui

30 item. Sergio Plauto.

EXTERNIS

Hipparcho. Timaeo. Sosigene.

Petosiri. Nechepso. Pytha-

goricis. Posidonio. *Anaxi-*

35 mandro. Epigene. Eudoxo.

Democrito. Critodemo. Thra-

sylo. Serapione gnomonico.

Euclide. Coerano philosopho.

Dicaearcho. Archimede. One-

40 sicrito. Eratosthene. Pythea.

Herodoto. Aristotele. Ctesia.

Artemidoro Ephesio. Isidoro

Characeno. Theopompo.

L. III CONTINENTVR

45 situs, gentes, maria, oppida,

portus, montes, flumina, men-

surae, populi qui sunt aut

fuerunt

Baeticae (3)

50 Hispaniae citerioris (4)

Narbonensis provinciae (5)

Italiae usque Locros (6—10)

Tiberis, Roma (9)

insularum LXIII, in his

2 maria *H* 15 mensurae *eT* 28 tarquinio item *E¹E¹a*
29 iulio *BTv(H)*. liuio a. l. iulio *ed.* leiulio *E. L. B* 30 plauto
R¹G. planco *dT.* platone *r.* paulo *L. -llo D. cfr. ind. XVIII.*
om. v(S) 31 Externis: Platone *va. G(L)* 32 Timarcho
va. L 33 Nechepso *S coll. II 88.* Nece- *T.B.* neodepso *Ra.*
neocle- *ed.* neoce- *v* 34 Anaximandro *L.* casim- *v.* chasm-
Eea. charm- *RdT* 37 Nemonico a. gnomonico — philosopho
post Epigene pon. dT va. D 40 typhoea *Ee.* thy- a. tipea *R*
qui *AR¹D* 53 romam *AE.* (Roma Tiberis a)

- Balarium (11)
 Corsicae (12)
 Sardiniae (18)
 Siciliae (14)
 5 Italiae Locris usque Raven-
 nam (15—20)
 de Pado (20)
 Italiae trans Padum (21. 22)
 Histriae (23)
 10 Alpium et gentium Alpinarum
 (24)
 Illyrici, Liburniae (25)
 Dalmatiae (26)
 Noricorum (27)
 15 Pannoniae (28)
 Moesiae (29)
 iusularum Ionii et Hadriatici
 (30)
 Summa: oppida et gentes ...
 20 Summa: flumina clara ...
 Summa: montes clari ...
 Summa: insulae ...
 Summa: quae intercidero op-
 pida aut gentes ...
 25 Summa: res et historiae et
 observationes. ...

EX AVCTORIBVS

TurranoGracile. CornelioNe-
 pote. T. Livio. Catone censorio.
 30 M. Agrippa. M. Varrone. Divo
 Augusto. Varrone Atacino.
 Antiato. Hygino. L. Vetere.
 PomponioMela. Curione patre.
 Caelio. Arruntio. Seboso.
 35 Licinio Muciano. Fabricio
 Tusco. L. Ateio. Ateio Capi-
 tone. Verrio Flacco. L. Pisone.
 Gelliano. Valeriano.

EXTERNIS

40 Artemidoro. Alexandro poly-
 histore. Thucydide. Theo-
 phrasto. Isidoro. Theopompo.
 Metrodoro Scepsio. Callicrate.
 Xenophonte Lampsaceno. Dio-
 doro Syracusano. Nympho-
 doro. Calliphane. Timagene.

L. IIII CONTINENTVR

situs, gentes, maria, oppida,
 portus, montes, flumina, men-
 surae, populi qui sunt aut
 fuerunt

p. 14, 54 LXIII AR²E²d²H. excipit r. om. v

5 italia R. -iae a H. om. A 8 italie a. -lia AR²E¹e S 9 His-
 triae v, post Illyrici pon. II 16 moesiae om. R¹E¹a 17 Adriatici
 maris R(?) H 19 gentes XXVI va. H. desunt numeri omnes in II
 21 summa montes AH. -mi mo- rv | eclari R¹. //cl- E. praec-
 va. H 22 summa insulae AH. -mae ins- rv (eodemque vitio etiam
 in seqq. libris passim peccatum est) 23 intercedere R¹E. -cetera a
 26 observationes CCCXXVI va. D 28 Turrano AJ. Tura- v.
 -annio Bas. terranio R¹e. -alio a. -aneo dT. tirranio R². tera- E |
 Gracile d²TH(J). -li AS. gracculo E v. -la B. gratulo d¹.
 cra- Ra 36 Lategio Ea | Ateio add. D cum Ritschelio (parerg.
 Plaut. I p. 374). cfr. ind. IV 38 Gelliano e d H coll. IIII c
 r. C. Ael- v 50 aut qui D

- Epiri (1—4) Lusitaniae (35)
 Achaiae (5—10) insularum in mari Atlantico
 Graeciae (11—13) 30 (36)
 Thessaliae (14. 15) universae Europae mensura
 5 Magnesiae (16) (37)
 Macedoniae (17) Summa: oppida et gentes ...
 Thraciae (18) Summa: flumina clara ...
 insularum ante eas terras 35 Summa: montium clari ...
 (19—23), inter quas Summa: insulae ...
 10 Creta (20) Summa: quae intercidero op-
 Euboea (21) pida aut gentes ...
 Cyclades (22) Summa: res et historiae et
 Sporades (23) 40 observationes ...
 Hellesponti, Ponti, Maeotidis
 15 (24) EX AVCTORIBVS
 Daciae, Sarmatiae, Scythiae Catone censorio. M. Varrone.
 (25. 26) M. Agrippa. Divo Augusto.
 insularum Ponti (27) Varrone Atacino. Cornelio
 Germaniae (28. 29) 45 Nepote. Hygino. L. Vetere.
 30 insularum in Gallico oceano Mela Pomponio. Licinio Mu-
 XCVI, quas inter Britannia ciano. Fabricio Tusco. Ateio
 (30) Capitone. Ateio philologo.
 Belgicae Galliae (31)
 Lugdunensis Galliae (32) EXTERNIS
 25 Aquitanicae Galliae (33) 50 Polybio. Hecataeo. Hellanico.
 citerioris Hispaniae ab oceano Damaste. Eudoxo. Dicaearcho.
 (34) Timosthene. Eratosthene.

2 achaiae A.J. -aye a. -aiae atticae rS 8 inter (pro
 ante) dTvaH 10 crete Ra. -tae H.om.F^aR^a 11 euboe
 Ra. -oeae H.om.F^aR^a 12 cyclades om.F^aR^a. -dum H
 13 sporai Ra. -adum H 14 ponti ll.v(D). om. dTH
 20 insule a 21 XCVI quas inter om.dTva.H | brittannie Ra.
 -ae F^aH.sed cfr.IV102 25 aquitanicae galliae AE²H. -nia v.
 om.r 26 oceano ll.v(D). -no gallico R(?)H.cfr.DUZp.25
 35 clarorum a. -ra E¹. -ri LE² 37 intercedere F^aR¹E. -riere a
 39 res et a. res rv 42 M. (Marco a) uarrone. Catone Cen-
 sorio (om. a) Tava.S 46 mela popeio a. pomponio mela
 dTva.S 52 Eratosthene om.F^aRdT

- Ephoro. Cratete grammatico. 25 insularum circa Africam (7)
 Serapione Antiochense. Calli- aversorum Africae (8)
 macho. Artemidoro. Apollo- Aegypti (9—11)
 doro. Agathocle. Timaeo Chorae, Thebaidis, Nili
 5 Siculo. Myrsilo. Alexandro Arabiae quae est ad mare
 polyhistore. Thucydide. Do- 30 Aegyptium (12)
 siade. Anaximandro. Philistide Idumaeae, Syriae, Palaestines,
 Mallote. Dionysio. Aristide. Samariae (13. 14)
 Callidemo. Menaechmo. Agla- Iudaeae (15)
 10 osthene. Anticlido. Heraclide. Phoenices (17)
 Philemone. Xenophonte. Py- 35 Syriae Coeles, Syriae Anti-
 thea. Isidoro. Philonide. Xena- ochiae (18. 19)
 gora. Astynomo. Staphylo. Euphratis (20. 21)
 Aristocrito. Metrodoro. Cleo- Ciliciae et iunctarum gen-
 15 bulo. Posidonio. tium (22)
 ----- 40 Isauricae, Omanadum (23)
 L. V CONTINENTVR Pisidiae (24)
 situs, gentes, maria, oppida, por- Lycaoniae (25)
 tus, montes, flumina, mensu- Pamphyliae (26)
 rae, populi qui sunt, ut fuerunt 45 Lyciae (28)
 20 Mauretaniarum (1) Cariae (29)
 Numidiae (2) Ioniae (31)
 Africae (3) Aeolidis (32)
 Syrtium (4) Troadis et iunctarum gen-
 Cyrenaicae (5. 6) 50 tium (33)

1 eforo R^a. epof- a. ephof- R 4 timaeo (-aco a) ll. D.
 eumacho v. -cho timaeo T(?) H. cfr. ind. VI 5 myrsilo H. -sylo
 A. mursilo R². -scio R¹ a. -seio R^a. musseio F^a dT. musico v
 8 molete R a. -laetae F^a 9 aglaosthene Scum Reinesio. aglo-
 dH. ego- A. eclō- R^a. aeclō- F^a. aedo- Tv. aclostene a. glo- R
 19 aut qui D 20 mauretaniarum F^a 1 R S. maurit- rv(D)
 25 insule a 28 chorae om. dT v a. D. cfr. VI 212. XIII 42
 31 syriae et (del. v) idumaeae dT v a. D | palestinus E. -ne R a.
 -nae F^a H 38 et om. F^a 1 a | adiunctarum A(?) SJ. -tae rv
 gentium AS. -tes rv 40 omanadum ll. D. homan- v. homon- C
 49 troades F^a a | iunctae R^a. iniu- F^a R a. adiu- dT v. -tarum
 S | gentium AS. -tes rH

insularum ante Asiam CCXII

(34—39). in iis

Cypri (35)

Rhodi, Coi (36)

5 Sami (37)

Chii (38)

Lesbi (39)

Hellespontus, Mysia (40)

Phrygia (41)

10 Galatia et iunctae gentes (42)

Bithynia (43)

Summa: oppida et gentes ...

Summa: flumina clara ...

Summa: montium clari ...

15 Summa: insulae CXVIII

Summa: quae intercideret oppida aut gentes ...

Summa: res et historiae et observationes ...

20 EX AVCTORIBVS

Agrippa. Suetonio Paulino.

M. Varrone. Varrone Atacino.

Cornelio Nepote. Hygino. L.

Vetere. Mela. Domitio Corbu-

35 lone. Licinio Muciano. Claudio

Caesare. Arruntio. Livio filio.

Sebosio. actis triumphorum.

EXTERNIS

Iuba rege. Hecataeo. Hellenico.

30 Damaste. Dicaearcho. Baetone.

Timosthene. Philonide. Xena-

gora. Astynomo. Staphylo.

Dionysio. Aristotele. Aristocrito.

Ephoro. Eratosthene.

35 Hipparcho. Panaetio. Sera-

pione Antiocheo. Callimacho.

Agathocle. Polybio. Timaeo

mathematico. Herodoto. Myr-

silo. Alexandro polyhistore.

40 Metrodoro. Posidonio qui

περίπλουv aut περιήγησιν.

Sotade. Pyrrandro. Aristarcho

Sicyonio. Eudoxo. Antigene.

Callicrate. Xenophonte Lamp-

saceno. Diodoro Syracusano.

Hannone. Himilcone. Nym-

phodoro. Calliphane. Artemi-

doro. Megasthene. Isidoro.

Cleobulo. Aristocreonte.

L. VI CONTINENTVR

situs, gentes, maria, oppida,

portus, montes, flumina, men-

surae, populi qui sunt aut

fuerunt

1 insulae va. H | CCII D (UZp. 26). CCXII ll. H. om. v

4 Rhodi Coi D. rodi co. rhodi R. chodi coi rodi A. chodii (co-
R^a) choi rhodi (ro- a) F^a R^a a. similia r. Rhodi H. -dus v10 iniunctae R^t. adiu- d(?) H. om. v 15 CXVIII ll. v(S). CXVIId T Brot. CCCXVIII coni. H. CCVIII coni. D (UZp. 27) 18 res
(om. et) R^t va. S (ut fere semper) 30 bethone a. bione T va. H

33 Dionysio errore pos. post Aristotele C, post Aristocrito S

38 missile F^a. -ssolo a 41 perihegesis F^a a 42 pyr-randro R^t. pyra- A F^a R^t d. -runchro e. periandro T v. pindaro53 aut qui F^a R^a a D

Ponti, Mariandynorum (1)	situs ab oceano Eoo. Seres
Paphlagonum (2)	(20)
Cappadocum (3. 8)	Indi (21—23)
Themiscyrena regio et in ea 30	Ganges (22)
gentes. Heniochi (4)	Indus (23)
regio Colica et gentes. Achae-	Taprobane (24)
orum gentes. ceterae eodem	Ariani et iunctae gentes (25)
tractu gentes (6)	navigaciones in Indiam (26)
Bosporus Cimmerius (6)	35 Carmania (27)
10 Maeotis. gentes circa Mae-	sinus Persicus (28)
otim (7)	Parthorum regna (29)
Armenia minor, Armenia	Mesopotamia (30. 31)
maior (9)	Tigris (31)
Cyrus fluvius, Araxes fluvius 40	Arabia (32)
15 (10)	sinus maris Rubri (33)
Albania, Hiberia (11) et iunc-	Trogodytice (34)
tae portae Caucasiae (12)	Aethiopia (35)
insulae in Ponto (13)	insulae Aethiopici maris (36)
gentes a Scythico oceano (14)	45 de insulis Fortunatis (37)
20 Caspium et Hyrcanium mare	terrae per mensuras con-
(15)	paratae (38)
Adiabene (16)	digestio terrarum in paralle-
Media, portae Caspiae (17)	los et umbras pares (39)
gentes circa Hyrcanium mare 50	Summa: oppida MCXCV
25 (18)	Summa: gentes DLXXVI
Scytharum gentes (19)	Summa: flumina clara CXV

1 mariandinos F^aR^aa 4 themiscyrae B. -scidena F^aR^aEa.
 -stide v 5 post gentes add. Colchi Phasis Ecriticere regio et
 in ea gentes R^a in marg. cfr. VI 12—14 6 colica REH.
 chol-a. colchica R^adT v. cholch-DF^a | gentes, ceterae U. D. cet- S.
 et cet- H(J) 10 gens a. et gentes REd(?) H 16 albania
 om. R^aa | heberia F^a | et om. R^a 17 iunctae gentes. portae
 R^aEdT(?) H. portae v 20 Hyrcanium H. -nium (-ntum a)
 oceanum F^aR^aa. -num et oceanum dT 27 ad Seres add. cene-
 sabis R^aa. Genesabes F^a. gentes ab iis (habes R^a) R^aR^a
 33 Ariani—gentes om. H. ante Tapobrane pos. v 50 sqq. de
 numeris cfr. D(UZp. 28) | MCCXV T. CCCXIV E. CXCV Ea va. H
 51 DLXVI va. H 52 XCV T. CXC v. CLXXX Bas. (r

- Summa: montes clari XXXVIII cho. Megasthene. Diogneto.
 Summa: insulae CVIII 50 Aristocreonte. Bione. Dalione.
 Summa: quae intercidero op- Simonide minore. Basile.
 pida aut gentes XCV Xenophonte Lampsaceno.
 5 Summa: res et historiae et ob-
 servationes MMCCXIII.

EX AVCTORIBVS

- M. Agrippa. M. Varrone. Var- gentium mirabiles figurae (2)
 rone Atacino. Cornelio Ne- 35 prodigiosi partus (3)
 10 pote. Hygino. L. Vetere. Mela de homine generando. pari-
 Pomponio. Domitio Corbu- endi tempora per inlustria
 lone. Licinio Muciano. Claudio exempla a mensibus VII ad
 Caesare. Arruntio. Seboso. XIII (4)
 Fabricio Tusco. T. Livio 40 signa sexus in gravidis per-
 15 filio. Seneca. Nigidio. tinentia ante partum (5)
 monstruosi partus (6)
 excisi utero (7)

EXTERNIS

- Iuba rege. Hecataeo. Hella- qui sint vopisci (8)
 nico. Damaste. Eudoxo. Dicae- 45 de conceptu hominum. de
 archo. Baetone. Timosthene. generatione hominum (9)
 20 Patrocle. Demodamante. Cli- similitudinum exempla (10)
 tarcho. Eratosthene. Alexan- numerosissimae subolis ex-
 dro Magno. Ephoro. Hip- empla (11)
 parcho. Panaetio. Callimacho. 50 ad quos annos generatio (12)
 Artemidoro. Apollodoro. Aga- mensum in feminis mira-
 25 thocle. Polybio. Timaeo Sicu- cula (13)
 lo. Alexandro polyhistore. Isi- quae ratio generandi (14)
 doro. Amometo. Metrodoro. historica circa dentes. his-
 Posidonio. Onesicrito. Near- 55 torica circa infantes (15)

3 interiere a 4 gentes (om. num.) a 5 hystorie. CV a |
 et om. E a 6 II. milia CCXLIII R¹. -XIII d 15 F. (i.e. filio)
 DF^a d D cum U. om. r v 22 Ephodoro E a 25 timaeo (Vmaeo
 E a) II. D. Vinaco v. Eumacho B. -cho, Timaeo H. cfr. ind. IV
 30 daltone F^a. daldone E a. dial. va. H 34 naturę a
 37 temporum R | per inlustria II. v(D). perillu- H 38 VI
 F^a a 39 duodecim a 45 hominum om. d T va. S. -inis R
 47. 48. 50 ordinavit H. 50. 48. 47 colloc. II 50 annos
 om. R¹. animos F^a E a 51 mensium ad TH

- magnitudinum exempla (16) 30 pictura, scalptura aeraria,
 praeproperi infantes (17) marmoraria, eboraria, cae-
 insignia corporum (18) latura (39)
 vires eximiae (19) pretia hominum insignia (40)
 5 velocitas praecipua (20) de felicitate summa (41)
 visus eximii (21) 35 raritas continuationis in fa-
 auditus miraculum (22) millis (42)
 patientia corporis (23) varietatis exempla mirabilia.
 memoria (24) bis proscriptus (43)
 10 vigor animi (25) honorum exempla mirabilia
 clementia, animi magnitudo 40 (44)
 (26) decem res in uno felicissi-
 rerum gestarum claritas sum-
 ma (27) mae (45)
 15 tres summae virtutes in eo-
 dem, innocentia summa (28) 45 divi Augusti adversa (46)
 fortitudo summa (29) quos di felicissimos iudica-
 ingenia praecipua (30) verint (47)
 qui sapientissimi (31) quem viventem ut deum coli
 30 praecepta vitae utilissima (32) iusserint. fulgur mirabile (48)
 de divinatione (33) de spatiis vitae longissimis
 vir optimus iudicatus (34) 50 (49)
 matronae pudicissimae (35) de varietate nascendi (50)
 summae pietatis exempla in morbis exempla varia (51)
 25 (36) de morte (52)
 artibus excellentes (37—39) 55 qui elati revixerint (53)
 astrologia, [grammatica], subitae mortis exempla (54)
 medicina (37) de sepultura (55)
 geometria, architectura (38) de manibus, de anima (56)
 in quibus rebus primi gen-

1 magnitudinum — 2 infantes om. F^aa 6 eximius D. de
 uisus plur. num. cfr. XXXVII 101. XI 142 7 auditus —
 8 corporis om. R¹a 27 grammatica R^aead. m. in marg. v. om. r.
 uncis inclusit D. cfr. VII 123 29 geometrica R¹Ea 30 ae-
 raria del. J. sed cfr. VII 125 extr. 31 marmoraria R¹R^a. -orea
 F^aa | eboraria a 35 continuitatis a. -nuatis F^a 37 uarietas
 F^aRa. -tates E 41 felicissimo E 44 difficillimos R
 53 elati v. clari U

- tium consensus. de antiquis litteris (58)
 quando primum tonsores (59)
 quando primum horologia (60)
 5 Summa: res et historiae et 30 observationes DCCXLVII.

EX AVCTORIBVS

- Verrio Flacco. Gnaeo Gellio.
 Licinio Muciano. Masurio Sa-
 10 bino. Agrippina Claudi. M. 35
 Cicerone. Asinio Pollione.
 M. Varrone. Messala Rufo.
 Nepote Cornelio. Vergilio. T.
 Livio. Cordo. Melisso. Seboso.
 15 Cornelio Celso. Maximo Va-
 lerio. Trogo. Nigidio Figulo.
 Pomponio Attico. Pediano
 Asconio. Fabiano. Catone cen-
 sorio. actis. Fabio Vestale.
- sthene. Ctesia. Taurone.
 Eudoxo. Onesicrito. Clitarcho.
 Duride. Artemidoro. Hippo-
 crate medico. Asclepiade me-
 dico. Hesiodo. Anacreonte.
 Theopompo. Hellanico. Da-
 maste. Ephoro. Epigene.
 Beroso. Petosiri. Nechepso.
 Alexandro polyhistore. Xeno-
 35 phonte. Callimacho. Demo-
 crito. Diyllo historico. Stra-
 tone qui contra Ephori
 εὑρήματα scripsit. Heraclide
 Pontico. Asclepiade qui
 40 τραγωδοῦμενα. Philoste-
 phano. Hegesia. Archemacho.
 Thucydide. Mnesigitone. Xe-
 nagora. Metrodoro Scepsio.
 Anticlides. Critodemo.

20 EXTERNIS

- Herodoto. Aristea. Baetone. 45 L. VIII CONTINENTVR
 Isigono. Cratete. Agathar-
 chide. Calliphane. Aristotele.
 Nymphodoro. Apollonide.
 25 Phylarcho. Damone. Mega-
 de elephantis (1—11)
 de sensu eorum (1)
 quando primum iuncti (2)
 de docilitate eorum (3)

8 galleo F^a. albino a 11 pollione om. a 12 M. uarone
 a. om. B¹ EdTva. S | post Messala comma del. Brunn p. 13
 13 T. DdD. th. F^a. om. rv 14 Leuio D. lae- F^a 15 Maximo
 Valerio, Trogo om. F^a 16 post Trogo iteraverunt Cornelio
 celso RR^aE (item a, qui tamen 13 Vergilio — 15 Cornelio om.)
 17 Pompeio a 18 ascanio F^aREa | fabiano om. R¹. fabino
 Eva. H 25 philarco F^aREa. -rgo R 32 hepho . . E.
 heporo F^aRE. hepp- a. defodoro R 33 nechepso S. nece- H. B.
 neoce- v. cfr. ind. II 36 diyllo historico H. dyillo (duilio v)
 polystore (vel -stero. -histore v) historico H. v 38 theoremata
 va. H | scripsit om. a 40 tragodomenas F^aREa 41 Arche-
 macho Brunn l. l. coll. VII 207. archim- H. va. D

- mirabilia in factis eorum (4) 25 quis primus leontomachiam
de natura ferarum ad peri-
cula sua intellegenda (5) Romae, quis plurimos in
quando primum in Italia visi ea leones donaverit (20)
5 elephanti (6) quis primus Romanorum
pugnae eorum (7) 30 iunxerit. mirabilia in leo-
num factis (21)
quibus modis capiantur (8) a dracone agnitus et serva-
tus (22)
quibus domentur (9) de pantheris (23. 24)
10 de partu eorum et reliqua de pantheris (23. 24)
natura (10) senatusconsultum et leges
ubi nascentur. discordia 35 de Africanis. quis primus
eorum et draconum (11) Romae Africanas et quando;
de sollertia animalium (12) quis plurimas (24)
de draconibus (13) de tigribus. quando primum
15 mirae magnitudines serpen- Romae visa tigris. de natura
tium (14) 40 earum *fetu capto* (25)
de Scythicis animalibus. de de camelis. genera eorum
septentrionalibus, de bisonti- (26)
bus, uris (15) de camelopardali. quando
30 alce, achli, bonaso (16) primum Romae visa (27)
de leonibus (17—21) 45 de chama. de cephis (28)
quomodo gignantur (17) de rhinocerote (29)
quae genera eorum (18) de lynce et sphingibus. de
quae propria naturae (19) crocottis. de cercopithecis (30)

5 elephantes a 7 quibus — capiantur *om.*R'E 15 et
mire a | magnitudinis F^aR^adH. *om.*E | serpentib; a. -tes H
17 de Scythicis — septentrionalibus *om.*a. (*ordinem mutavit H*)
18 de *om.*E | uisontibus F^aRE^aa 19 Veris R. De uris R^aa.
uiris DF^a *om.*rH 20 De alce a | acli F^aE² (cl *in ras.*). aci d.
ace a | bonaso H. -ace dT. -acae R. sonace R^aa. -cae DF^a
24 propria (U)D. -iae U.H 27 domauerit a. -rint F^a. *add.*
quis primus (-um F^aT) leones domauerit (-muerit R^a)F^aRE^aT
28 quis — iunxerit *om.*dH(J). *add.* quis primus leones do-
muerit S 36 et quando *om.*dTH 38 tigribus et DF^aS
40 fetu capto *ego.* de catho DF^aa. de chato R^a. *om.*rH. de
catulis D *coll.*VIII 66 45 cama a. thama R^a. chao RE^aa.S |
cehpis a. thepis R^a. cepphis RE. cheppis F^a 47 et *om.*F^aE.
de a | spingibus F^aREa

- Aethiopiae terrestria animalia (31)
 item Indiae. bestia visu interficiens (32)
 5 de basiliscis serpentibus (33)
 de lupis. unde fabula versipellium (34)
 serpentium genera (35)
 de ichneumone (36)
 10 de crocodilo (37)
 de scinco (38)
 de hippopotamio (39)
 quis primus ostenderit eum Romae et crocodilum (40)
 15 medicinae ab animalibus re-
 pertae (41)
 prognostica periculorum ex 45
 animalibus (42)
 gentes ab animalibus sub-
 20 latae (43)
 de hyaenis (44—45)
 de corocottis. de mantichoris 50
 (45)
 de onagris (46)
 25 de aquaticis et iisdem ter-
 restribus (47—49)
 de fibris, de lutris. de vitulo 55
 marino, de stellionibus
- de cervis (50)
 30 de chamaeleonte (51)
 de reliquis colore mutantibus, tarandro, lycæone, thoe (52)
 de hystrice (53)
 de ursis. de fetu eorum (54)
 35 de muribus Ponticis et Alpinis (55)
 irenaceis (56)
 leontophono. lynces (57)
 meles, sciuri (58)
 40 de cocleis (59)
 de lacertis (60)
 canum natura (61—63)
 exempla eorum circa dominos. qui proeliorum causa
 canes habuerint.
 de generatione eorum (62)
 contra rabiem remedia (63)
 equorum natura (64—67)
 de ingeniis equorum. mirabilia quadrigarum.
 generatio equorum (66)
 vento concipientes (67)
 de asinis. generatio in his
 (68)
 mularum natura et reliquorum iumentorum (69)

1 aethiopiae F^aR^eEa. indiae rH 3 indiae F^aR^eEa. aethiopiae rH 6 uersipelliū D cum U. -elio E. -ellio r. -llis TH
 12 hippopotamio (hypp- F^a)DF^aD. -mo REd(?)v. yppotamio a 25 de castoreo. de aquaticis dTva.D 27 De vitulo marino. De fibris (fri- F^a). De lutris (lut- a)F^aRa
 30 cameleone E 32 tarando aTva.J 35 de muribus — Alpinis om.R 37 hirenaceis E. eren- R^a. feren- a. fraen- F^a. erinatiis E. -aceis va.J 38 leontophona ad. -thopona F^aRE
 42 naturae F^aRE^aaH 48 equarum F^aE^aR^aa. eorum S
 51 equarum a 56 iumentorum. generatio in his dTS

- de bubus (70. 71)
 generatio eorum.
 Apis in Aegypto (71)
 pecorum natura (72—75)
 5 generatio eorum. genera lanae et colorum (73)
 genera vestium (74)
 caprarum natura et generatio (76)
 10 suum item (77)
 de feris subus.
 quis primus vivaria bestiarum instituerit (78)
 de simiis (80)
 15 de leporum generibus (81)
 de semiferis animalibus (82)
 quae quibus locis animalia non sint (83)
 ubi et quae advenis tantum noceant. ubi et quae indigenis tantum (84)
 20 Summa: res et historiae et observationes DCCLXXXVII.
 EX AVCTORIBVS
 25 Muciano. Procilio. Verrio Flacco. L. Pisone. Cornelio Valeriano. Catone censorio. 55 Prieneo et Heracleote. Menecrate poeta. Androtione qui mella. Vergilio. Varrone.
 30 Lucilio. Metello Scipione. Cornelio Celso. Nigidio. Trebio Nigro. Pomponio Mela. Mamilio Sura.

EXTERNIS

- 35 Iuba rege. Polybio. Herodoto. Antipatro. Aristotele. Demetrio physico. Democrito. Theophrasto. Euanthe. Scopa qui Ὀλυμπιονίκας. Hierone rege.
 40 Attalo rege. Philometore rege. Ctesia. Duride. Philisto. Archyta. Phylarcho. Amphilocho Athenaeo. Anaxipoli Thasio. Apollodoro Lemnio.
 45 Aristophane Milesio. Antigono Cymaeo. Agathocle Chio. Apollonio Pergameno. Aristandro Athenaeo. Bacchio Milesio. Bione Solense. Chae-
 50 rea Athenaeo. Diodoro Prieneo. Dione Colophonio. Epigene Rhodio. Euagone Thasio. Euphronio Athenaeo. Hegesia Maroneo. Menandris Prieneo et Heracleote. Menecrate poeta. Androtione qui

2 earum a. 10 generatio suum a. suum item post 6 colorum
 pon. E. 14 de simiis — generibus om. E. 16 de — animalibus ante de simiis pon. E d v a. D 23 DCCLXXXVIII B v a. H
 30 lucio B T v a. H 38 scopa D e con. J. cfr. VIII 82.
 apoca II. -cha v. Agriopa G 39 olympionicas G. -ces F^a R^a a.
 -ce E. -ce E. -ca v. -ca scripsit d T 40 Attalo rege om. F^a a T.
 rege om. S | Philometro T. -tre F^a | rege om. J. item v a. Brot.
 cfr. Brunn p. 15 51 prieneo (pyrre- a) II. v. -naeo L 54 menandri E. -dro d T v a. G. cfr. ind. XI 55 prieneo F^a L

de agricultura scripsit.
Aeschrione qui item. Lysimacho qui item. Dionysio 25
qui Magonem transtulit. Dio-
5 phane qui ex Dionysio epitomas fecit. Archelao rege.
Nicandro.

L. IX CONTINENTVR

aquatilium naturae.
10 quare maxima in mari animalia (1)
Indici maris beluae (2)
quae in quoque oceano maximae (3)
15 de Tritonum et Nereidum figuris. de elephantorum marinorum figuris (4)
de balaenis, de orcis (5)
an spirent pisces, an dormiant (6)
20 de delphinis (7—10)
quos amaverint (8)

quibus in locis societate cum hominibus piscentur (9)
alia circa eos mira (10)
de thyrsionibus (11)
de testudinibus (12. 13)
quae genera aquatiliū testudinum et quo modo capiuntur (12)
30 quis primus testudinem secare instituerit (13)
digestio aquatiliū per species (14)
35 de vitulis marinis sive phocis. quae pilo careant et quo modo pariant (15)
quot genera piscium (16)
qui maximi pisces (17)
cordylae, pelamydes, thynni. membratim ex his salsura. apolecti, cybia (18)
amiae, scombri (19)
qui non sint pisces in Ponto.
45 qui intrent, qui alia redeant (20)

2 Lysimacho qui item F^aR²dTH. om. r v 5 epitomas ego.
-ma R^aE^av. -ona E. -ictoma F^a. -istema a. -itomen B. de r non
constat. cfr. Wölfflini arch. XIII p. 97 8 continentur R^aE^av.
om. a. -etur r H 9 naturae R²v. -ra r H. cfr. ind. X. XII. XV.
XVIIa. 13 in oceano quoque a. et quo oceano R | maxi-
ma Ea 16 marinorumq. a. et arietum marinorum R²
18 ballenis U 25 quae alia ES 26 thyrsionibus D (UZ
p. 73 n. 1). thrys- E. thrys- E. thys- F^aR^a. tyres- d. om. a. turs-
Tv. cfr. XXXII 145 28 aquatilibus testudinibus E 31 quis
— instituerit om. a (item in seqq. complura lemmata solus om.) |
primum F^aR^aE 33 digestio z H. -tium R²Ea. -tum E¹. -tium
DF^adT. om. v. cfr. de mendo ind. X (13) 35 de vitulis — phocis
om. a. d 40 cordylae F^aR. -le et a 41 salsura, melandrya
dTH. 45 alias dTH | redeunt a

- quare pisces extra aquam 35 digestio piscium in figuras
exiliant. gladius piscis (21) corporum. rhomborum et pas-
esse auguria ex piscibus (22) serum differentia. de longis
in quo genere piscium mares piscibus (36)
5 non sint (23) de piscium pinnis et natandi
qui calculum in capite ha- 30 ratione (37)
beant. qui lateant hieme. qui anguillae (38)
hieme non capiantur nisi murenarum (39)
statis diebus (24) planorum piscium genera (40)
10 qui aestate lateant. qui side- echeneis. effectus eius (41)
rentur pisces (25) 35 qui pisces colorem mutant (42)
de mugile (26) de hirundine. de pisce qui
de acipensere (27) noctibus lucet. de cornuta.
de lupo, de asello (28) de dracone marino (43)
15 de scaro, de mustela (29) de piscibus sanguine caren-
mullorum genera. sargus (30) 40 tibus. qui pisces molles
mirabilia piscium pretia (31) appellantur (44)
non ubique eadem genera de saepia. de lolligine. de
placere cenitari (32) pectunculis. qui volent extra
20 de branchis. de squamis (33) aquam (45)
vocales et sine branchis pis- 45 de polypis (46—48)
ces (34) de navigatore polypo (47)
qui in terram exeant. tempora de navigatore nauplio (49)
capturae (35) crusta intecti (50—52)

2 claudius RE 3 et (pro ex) R² 6 habent F^aa
9 aestatis RE. statutis T. his tantis F^a. -tum ad 17 pretia
R²dTH. genera r 19 cenitari ego. cemiati E. -aci R. gemiati
F^a. -aci DE^aa. om. dTH(J¹). coracini S. generatim D (cum sqq.
iungens). geminatis J² 26 corporum ll. v. -ris d(?)H | rhom-
borum — differentia post 33 genera pon. RE pal. Chat. | rhomborum
F^a. -porum a 27 de longis piscibus post 30 ratione pon. RE
pal. Chat. 29 pennis F^aEa 33 genera. Item. a 34 echeneis H.
echin'is a. -ineus T. -nis F^aRd pal. Chat. ex binis E | effectus
eius R² in marg. J². et feltu aerius R¹. et fatu (feltu E) ecarius
DF^adE. 'et fetu eerinus a. et RE ... a ... pal. Chat. om. T. effectus
que eius (U)D. et ueneficia eius H 35 mutant colorem pal.
Chat. 37 cornuta ego. -to ll. H. om. v. cfr. IX 82 et XXXII 145
40 pisces DF^aaD. -cium r(?)H 43 uolitent R² | qui —
aquam post 42 saepia pon. dTS, post 35 mutant H. om. v

- de locustis (50) Tyrio, de hysgino, de cocco
 cancrorum genera. de pino- (65)
 tere. de echinis. de coc- 30 de pina et pinotere (66)
 leis. de pectinibus (51) de sensu aquatiliū. torpedo,
 5 concharum genera (52) pastinaca, scolopendrae, glanis.
 quanta luxuriae materia mari de ariete pisce (67)
 sit (53) de iis quae tertiam naturam
 de margaritis (54—59) 35 habent animalium et fruticum.
 quomodo nascuntur et ubi de urticis (68)
 10 (54) de spongeis. quae genera
 quomodo inveniuntur (55) earum et ubi nascuntur.
 quae genera unionum (56) animal esse eas (69)
 quae observanda in iis. quae 40 de caniculis (70)
 natura eorum (57) de iis quae silicea testa clu-
 15 exempla circa eos (58) duntur. quae sine sensu ullo
 quando primum in usum in mari. de reliquis sordium
 venerint Romae (59) animalibus (71)
 muricum natura (60—65) 45 de venenatis marinis (72)
 de purpuris (60) de morbis piscium (73)
 20 quae nationes purpurae (61) de generatione eorum (74—77)
 quomodo ex his lanae tin- mira generationum (74)
 guantur (62) qui intra se et ova pariant
 quando purpurae usus Ro- 50 et animal (75)
 mae, quando lati clavi et quorum in partu rumpatur
 25 praetextae (63) venter, dein coeat (76)
 de conchyliatis vestibibus (64) qui volvas habeant. qui
 de amethysto tingundo, de ipsi se ineant (77)

2 de pinotere — 5 genera om. R¹E | pinothera F^aR²a d.T.
 -re H 6 luxuria (-iae R²) materiae R. materia luxuriae a '
 maris R^a. in mari TH 9 nascuntur E 11 inueniantur v.
 -iuntur ll 16 usu F^aRE 17 venerunt RE 20 quae
 nationes purpurae H. om. a. post 25 vestibibus pon. r 21 ex
 his ll. H. an suco ex iis? 28 hysgino H. hyschyno R². esch- T.
 sch- R¹d. scyno F^aE. scino a 30 pina J. pinna ll. v | pino-
 there (-oshere F^a) F^aR^a. pinno- va. H(S) 34 qui R^a
 37 spongiis R^ava. S 41 eis E. his rH | qui a | siliceam testam
 cludantur RE 48 mira generationum om. dH 51 — 54 om.
 a 51 quomodo F^a 53 qui ipsi se ineant om. E

- quae longissima vita piscium (78)
 quis primus vivaria piscium instituerit. de ostreis (79)
 5 quis murenarum vivaria instituerit. insignia piscinarum (81)
 quis primus coclearum vivaria instituerit (82)
 10 pisces terreni (83)
 de muribus in Nilo (84)
 quo modo capiantur anthiae pisces (85)
 de stellis marinis (86)
 15 de dactylorum miraculis (87)
 de inimicitii inter se aquatiliū et amicitii (88)
 Summa: res et historiae et observationes DCL.
- 30 EX AVCTORIBVS
 Turranio Gracile. Trogo. Maecenate. Alfio Flavio. Cornelio Nepote. Laberio mimographo. Fabiano. Fenestella.
 35 Muciano. Aelio Stilone. Sebososo. Melisso. Seneca. Cicerone. Macro Aemilio. Messala Corvino. Trebio Nigro. Nigidio.
- EXTERNIS
 30 Aristotele. Archelao rege. Callimacho. Democrito. Theophrasto. Thrasylo. Hegesidemo. Sudine. Alexandro polyhistore.
- L. X CONTINENTVR
 35 volucrum naturae.
 de struthocamelo (1)
 phoenice (2)
 aquilarum genera (3)
 40 natura earum (4)
 quando legionum signa esse coeperint (5)
 de aquila quae in rogam virginis se misit (6)
 45 vultur (7)
 avis sanqualis. inmusulus (8)
 accipitres (9—11)
 buteo (9)
 in quibus locis societate accipitres et homines aucupentur (10)

1 qui F^a R a 3 quis — instituerit om. a | qui primum F^a
 5 quis murenarum — instituerit om. R¹ R^a | insignia piscinarum om. R E H 18 et 19 om. a 19 DC F^a d T 22 flauio a d B (H) 25 sebososo D. seuoso a. F. seuo- E. p. sebo- R. Fyauoro D. Eya- F^a. statio sebososo d T (?) v. cfr. ind. II. III. V
 28 Treuonio nigro F^a 33 Sudine R² D. cfr. Brunn p. 16. -dino (-dyo R¹) r. Cudino v. Cydnio B. Cythnio G 37 strutio. Camelo a. structo- F^a. -thiocamelo H 38 de phoenice T v a. D. et Ponice a 45 de uulture a T H. uulture F^a R d. an uulture? 46 sangualis R. -guinalis F^a R^a. (sanqualis auuis H)

- quae avis sola a suo genere de ansere (26)
 interimatur. quae avis sin- quis primus iecur anserinum
 gula ova pariat (11) instituerit (27)
 milui (12) 30 de Commageno (28)
 5 digestio avium per genera (13) chenalopeces, chenerotes, te-
 de inauspicatis avibus. cor- traones, otides (29)
 nices quibus mensibus non grues (30)
 sint inauspicatae (14) de ciconiis (31)
 de corvis (15) 35 de palmipede reliquo genere
 10 de hubone (16) (32. 33)
 aves quarum vita aut notitia de oloribus (33)
 intercudit (17) de avibus peregrinis quae
 quae a cauda nascantur (18) veniunt
 de noctuis (19) 40 coturnices, glottides, cycbra-
 15 de pico Martio (20) mus, otus (33)
 de iis quae uncos ungues de avibus nostris quae disce-
 habent (21) dunt, et quo abeant
 de iis quae digitos habent hirundines, turdi, merulae,
 (22—25) 45 sturni (34)
 20 de pavonibus (22) de avibus quae plumas amit-
 quis primus pavonem cibi tunt in occultatione
 causa occiderit. quis farcire turtur, palumbis (35)
 instituerit (23) quae avium perennes, quae
 de gallinaceis (24) 50 semestres, quae trimestres.
 25 quo modo castrentur. de gal- garguli, upupae (36)
 linaceo locuto (25) Memnonides (37)

5 Digestiū a. degesto F^a 1 6 de inauspicatis avibus *ll. S(D)*.
om. dTH(J) | cornices. inauspicatae aves *dTH(J)* | *dist. D*
 11 de avibus R¹E^S 13 quae — nascantur *om. E* | a *om. E* |
 nascuntur F^aR^a 16 quae E^S, qui *rH* 18 lemma *om. a d*
TH | qui E 21 primus E^v(D). -um *rH. cfr. X 45*
 22 quis — instituerit *om. a* | quis primus E 28 primus *v. -um*
ll. H | iocur E^S | an^s a. an augere? *cfr. X 52* 29 instituerit *S.*
 -uit *ll. H.* comederit *v* 31 Thenerotes F^a | tetraiones (The- F^a)
 R¹a. -atones E 35 lemma *om. va. D. ante* 27 de ansere *pon.*
dTS 38 quae veniunt *om. a* 42 de — abeant *om. E.* de
 — 47 occultatione *om. a* | descendunt F^a 43 habeant F^a
 48 de turture a | palumbis *ll. S.* -bus *dH.* -bus T. *add. sturno-*
r 51 garguli F^aE^d. -le a

- Meleagrides (38) apodes sive cypseli (56)
 Seleucides (39) de pastu avium. caprimulgi,
 ibis (40) 30 platea (56)
 quae quibus locis aves non de ingeniis avium.
 5 sint (41) carduelis, taurus, anthus (57)
 quae mutant colorem et vo- de avibus quae locuntur (58
 cem (42—45) —60)
 de oscinum genere (42) 35 psittaci (58)
 de lusciniis (43) picae glandares (59)
 10 de melancoryphis. propter corvum loquentem
 erithaci, phoenicuri (44) seditio populi Romani (60)
 oenanthe, chlorio (45) Diomediae (61)
 tempus avium geniturae (46) 40 quae animalia nihil discant (62)
 halcyones. dies earum na- de potu avium. de porphy-
 15 vigabiles (47) rione (63)
 de reliquo aquaticarum ge- himantopodes (64)
 nere (48) de pastu avium (65. 66)
 sollertia avium in nidis (49 45 onocrotali (66)
 —51) de peregrinis avibus.
 20 hirundinum opera mira. ri- Phalerides, Phasianae, Numi-
 pariae (49) dicae (67. 68)
 acanthyllis (50) phoenicopteri, attagenae,
 merops. de perdicibus (51) 50 phalacrocoraces, pyrrhoco-
 de columbis. opera earum races, lagopodes (68)
 25 mirabilia et pretia (52. 53. 54) de novis avibus.
 differentiae volatus avium et bibiones (69)
 incessus (54) de fabulosis avibus (70)

6 — 8 de oscinum generibus (-re TJ) et quae mutant —
 uocem dTHJ 10. 11 dist. ego. 11 erithacis H(S). cfr.
 X 86. -tachis Brot. eraitaci E^a. -tachi r. siceritacis d. siceteri- T |
 phoenicuri (fen- a) RE a. -ris rH 12 oenante BT. -ate E.
 denate F^a. om. a | Chlorie a 14 Altiones F^a 22 acanthyllis
 H(S) coll. X 96. -thillis Brot. agathyllis dT. -yllis RE. -illis F^a.
 -ilis a 23 de perdicibus — 32 anthus om. a 25 mira E
 26 anium om. dTH(J) 28 cypseli TH. egypti F^a. aegy- RE d
 32 carduelis E 35 Sittacy F^a | pice glandares. De perdi-
 cibus a 39 Diomediae U. J. -deae H 40 discunt F^a E
 43 himantopodes R^a v(S). om. a. hemat- dT. haemat- H. hima-
 topedes r 53 bubones RE. om. a. uipiones S. cfr. X 135

- qui gallinas farcire institu-
erint, quique hoc primi con-
sules vetuerint (71)
quis primus aviaria institu-
5 erit. 30
de Aesopi patina (72)
generatio avium (73—80)
quae praeter aves ova gignant (73)
10 ovorum genera et naturae (74) 35
vitia et remedia incubantium (75)
Augustae ex ovis augurium (76)
15 quales gallinae optimaе (77) 40
morbi earum et remedia (78)
ardeolarum genera (79)
quae sint ova urina, quae cynosura, quae hypenemia.
20 quo modo optime serventur ova (80) 45
quae volucrum sola animalia pariat et lacte nutriet (81)
quae terrestrium ova pariant.
25 serpentium generatio (82) 50
terrestrium omnium generatio (83—87)
quae sit animalium in uteris positio (84)
quorum animalium origo adhuc incerta sit (85)
de salamandris (86)
quae nascantur ex non genitis. quae nata nihil gignant.
in quibus neuter sexus sit (87)
de sensibus animalium (88—90)
tactus omnibus esse. item gustatus. quibus visus praecipuus, quibus odoratus, quibus auditus. de talpis. an ostreis auditus (88)
qui ex piscibus clarissime audiant (89)
qui ex piscibus maxime odorentur (90)
diversitas animalium in pastu (91—98)
quae venenis vivant, (92)
quae terra. quae fame aut siti non intereant (93)

1 qui *U. J²*. quis *v* | instituerint *J² coll. X 139.* -uerit *dTr.* -uit *U* 2 que hoc *om. RES* | consules (*U*) *D.* censores *U. v.* *uncis inclusit J²* 3 uetuer *Ra.* -runt *r* 4 qui *E* | instituit *F^a*
17 ardiolarum genera *E.* post 19 hypenemia *pon. r* 18 sint ova urina quae *om. E.* ur- quae *om. S* 19 quinosura *F^aRE.* quino- a. *om. dT* 21 ova *om. RE* 25 genera *dTH*
28 sint *RdT* 29 posito *F^a*. -ta *E² e corr.* porrecta *dT*
33 nascantur *dTH.* -scentur *F^aRa.* -scentur *E* 34 gignat *F^a*
35 in — sit *om. a* 37 tactus — auditus *om. a* | tactus (-tuus *D.* -tum *Brot.*) — gustatus (-tuus *D.* -tum *B Brot.*) *U. Brot. (D).* quibus tactus praecipuus, quibus gustatus *dTJ. om. H*
38 praecipuus *om. dTJ* 40. 41 a nris *RE* 42 qui — audiant *om. E* | quae *E¹* (*item infra*) 48 uenenis seruant *E.* -na (-ni *E¹*) superant *E*

de diversitate potus (94)
 quae inter se dissideant (95) 25
 amicitiam animalium esse et
 affectus animalium. exempla
 5 affectus serpentium (96)
 de somno animalium (97)
 quae somnient (98)
 Summa: res et historiae et
 observationes DCCXCIII.

10 EX AVCTORIBVS

Manilio. Cornelio Valeriano. ac-
 tis. Umbricio Meliore. Masurio
 Sabino. Antistio Labeone. Tro-
 go. Cremutio. M. Varrone.
 15 Macro Aemilio. Melisso. Mu-
 ciano. Nepote. Fabio Pictore.
 T. Lucretio. Cornelio Celso.
 Horatio. Deculone. Hygino. Sa-
 sernis. Nigidio. Mamilio Sura.

20 EXTERNIS

Homero. Phemonoe. Philemo-
 ne. Boetho qui ὀρνιθογονία.
 Hyla qui de auguriis. Aristo-

tele. Theophrasto. Callimacho.
 Aeschylo. Hierone rege. Phi-
 lometore rege. Archyta Ta-
 rentino. Amphilocho Athe-
 niense. Anaxipoli Thasio.
 Apollodoro Lemnio. Aristo-
 30 phane Milesio. Antigono Cy-
 maeo. Agathocle Chio. Apol-
 lonio Pergameno. Aristandro
 Athenaeo. Bacchio Milesio.
 Bione Solense. Chaerea Athe-
 35 niense. Diodoro Prieneo. Dino-
 ne Colophonio. Democrito.
 Diophane Nicaeense. Epigene
 Rhodio. Euagone Thasio.
 Euphronio Athenaeo. Iuba.
 40 Androtione qui de agricultura.
 Aeschione qui item. Lysi-
 macho qui item. Dionysio qui
 Magonem transtulit. Diophane
 qui ex Dionysio epitomas
 45 fecit. Nicandro. Onesicrito.
 Phylarcho. Hesiodo.

2 dissident F^a 3 amicitia F^a Ra | esse om. Ra 9 DCCXXIII
 va. H. om. d 11 manilio R d v. mami- r 12 umbrico RE
 18 deculone F^a E² T S. cfr. XXXV 70. Necu- a. desulono R¹. -ne G.
 delusione E v (uel sulone add. E²). D. Eculeone d(?) H 19 Saser-
 nis om. a 22 boetho — auguriis om. a | boetho F^a E T v (D).
 cfr. X 7. -eto B. betho d. Boeo (P) H 23 hyla T(?) B. illa
 (-ae d) U. v 25 Aeschylo om. a (item infra alia multa) | Philo-
 metro rege E. om. B 33 Atheniense d(?) H 35 pirieo E.
 prio F^a | Dinone Brunn p. 17. 18. Dione U. v. cfr. ind. XIV. XV.
 XVII. XVIII 41 Lysimacho qui item om. E va. H. qui item
 om. a 43 transtulit — Dionysio om. F^a a 44 epitomas ego.
 -ma RE v (J²). -thoma F^a a. -tomen B. cfr. ind. VIII

- L. XI CONTINENTVR
insectorum animalium
genera. subtilitas in his re-
bus naturae (1)
5 an spirent. an habeant san- 30
guinem (2)
de corpore eorum (3)
de apibus (4—23)
qui ordo in opere earum (5)
10 quid sit in eo commosis. 35
quid sit pissoceros. quid
sit propolis (6)
quid erithace sive sandaraca
sive cerinthos (7)
15 ex quibus floribus opera 40
fiant (8)
apium studio capti (9)
de fucis (11)
quae natura mellis (12)
20 quae optima mella (13) 45
quae genera mellis in sin-
gulis locis (14)
quomodo probentur. de erice
sive tetralice sive sisyro (15)
25 quomodo apes generent (16) 50
- quae regum in iis ratio (17)
aliquando et laetum omen
esse examinum (18)
genera apium (19)
de morbis apium (20)
quae inimica apibus (21)
de continendis apibus (22)
de reparandis (23)
de vespis, crabronibus. quae
animalia ex alieno suum
faciant (24)
de bombyce Assyria (25—27)
de bombyliis, necydalis.
quae prima invenerit bom-
bycinam vestem (28)
de bombyce Coa. quo modo
conficiatur Coa vestis (27)
de araneis (28. 29)
qui ex iis texant. quae mate-
riae natura ad texendum (28)
generatio araneorum (29)
de scorpionibus (30)
de stellionibus (31)
de cicadis. sine ore esse
et sine exitu cibi (32)

7 de corpore eorum *om. a* 10 in eo *dTH. om. a.* in ea *r*
comosis *a.* commosis *F^a2.* -unis *F^a1* 11. 12 quid sit *bis om. H.*
et (*bis*) *a* | pissoceros *TH. di-r (item XI 16)* 13 sandaraca *TH.*
-che *R².* sandrace (*sadr- a*) *da.* -cae *F^a.* -che *R¹E* 14 geren-
thos *F^ad.* genihos *E.* -ios *R. om. a* 16 non fiant *dT.* ex quibus
— fiant *post* 17 capti *pon. ll* 17 studia et (*om. capti*) *a. add.*
ratio operis *d(?) va. D. cfr. XI 20* 28 herice *E.* heredice *F^aa*
24 tetralice *S.* -adice *RETH.* teradice *F^ad. om. a* | sisyro *H.* sysiro
T. sisuro *Ed.* -rro *F^aR^a.* susuro *R. om. a* 26 regum in iis *D.*
-minis *F^aREd.* regim- *Tv. om. a* 34 uespis *ll.* -pis et *dTv*
38 bombilis *R².* -bicis *R¹.* -bycis *a.* -bytis *F^a.* -bysis *E.* | *dist. J* |
necydalis *H.* -llis *d.* nycidalis *T.* Nicidalus *R.* nucyd- *E.* Nycid- *a.*
-allus *F^aR^a* 39 quis primum (*-us v*) *adTv a. H* 46 arane-
arum *EadH* 50 et *ll. D. om. dTH*

- de pinnis insectorum (33) quae apices habeant, quae
 de scarabaeis. lampyrides. 35 cristas (44)
 reliqua scarabaeorum generis cornuum genera. quibus mo-
 (34) bilia (45)
 5 de locustis (35) de capitibus. quibus nulla (46),
 de formicis (36) de capillo (47)
 chrysallides, asilus, papilioes 30 de ossibus capitis (48)
 (37) de cerebro (49)
 de his animalibus quae ex ligno de auribus. quae aures non
 10 aut in ligno nascuntur (38) habeant. quae sine auribus et
 sordium hominis animalia. sine foraminibus audiant (50)
 quod animal minimum. aesta- 35 de facie. de fronte. de su-
 tis animalia (39) perciliis (51)
 animal cui cibi exitus non de oculis (52—57)
 15 sit (40) quae sine oculis animalia.
 tineae, cantharides, culices. quae singulos tantum oculos
 nivis animal (41) 40 habeant (52)
 ignium animal, pyralis sive de diversitate oculorum (53)
 pyrotocum (42) quae ratio visus. noctu
 20 hemerobion (43) videntes (54)
 animalium omnium per de natura pupillae. quae non
 singula membra naturae 45 coniveant. quibus eruti oculi
 et historiae (44—97) renascantur (55)

1 pennis R E¹ a v a. H 3 reliq. rum M. -iqua eorum con. J² |
 generis M F^a R. -ra r H 7 chrysallides H. Chrisalides T. cri-
 salide d. Trysallide (Tris- R^a. -ally a) ll | asilus M D. om. a. v.
 -lo r | Papilyones a. om. v. asilo (-lus J) papilioes post 3 generis
 pon. d T J 9 is M. his r H 10 nasc. M. -cantur F^a D
 12 quod — animalia om. a | minimum. aestatis M (con. S) J. -me
 aestatis R² R^a. -mae aestatis r. -mum. etiam in cera H
 15 est E (?) v a. D 16 tineae d T H. -niae (tyniae) ll 18 ignium
 animal om. M E | pyralis R (?) T v a. D. alilique M 19 pyrotocum
 ego. -olocum M. pirotoe R^a. paratoe F^a R^a d. -te a. -tio R¹ E.
 pyrato R² T. -rota J. -rotos D cum B (ad XI 119). -raustes v
 21 omnium om. R E 23 et historiae om. a 28 et quibus
 d² T H 32 quae — habeant (-ent M a) in E evanida. om. d T H
 34 audiunt a 39 singulos tantum om. a | oculos tantum d T H
 42 visus M F^a R^a D. -suum R -sum E 45 coniveant M E² R^a H.
 concueceant R^a. co////ant R¹. conluueant E. -luceant r

- de palpebris
 quibus non sint, quibus ab
 altera tantum parte sint (56)
 quibus genae non sint (57)
 5 de malis (58)
 de naribus (59)
 buccis, labris, mento, ma-
 xillis (60)
 de dentibus (61—64)
 10 quae genera eorum.
 quibus non utraque parte
 sint, quibus cavi (61)
 de serpentium dentibus. de
 veneno earum.
 15 cui volucris dentes (62)
 mirabilia dentium (63)
 aetas ruminantium ab iis (64)
 de lingua
 quae sine ea. de ranarum
 20 sono.
 de palato (65)
 de tonsillis.
 uva, epiglossis.
 arteriae, gula (66)
 25 cervix, collum, spina (67) 50
- guttur, fauces, stomachus
 (68)
 de corde (69—71)
 sanguine, animo (69)
 30 quibus maxima corda, qui-
 bus minima, quibus bina (70)
 quando in extis aspicere coepta
 (71)
 de pulmone
 35 quibus maximus, quibus mi-
 nimus.
 quibus nihil aliud quam pulmo
 intus.
 quae causa velocitatis ani-
 malium (72)
 de iocinere (73—76)
 de capite extorum. harus-
 picum circa id observationes.
 quibus animalibus et in
 40 quibus locis bina iocinera (73)
 de felle
 45 ubi et quibus geminum.
 quibus animalium non sit.
 quibus animalium aliubi
 quam in iocinere (74)

2 et quibus dTH | quibus ab — parte sint om. a 3 parte
 tantum MJ² | sint U. D. om. dTH 7 buccis MD. De bu-
 rH | De labris a | mento MD. -tis rH 14 earum MEa D.
 eor-rH 17 aetas — iis om. a | ruminantium U. D. anima- d(?) H.
 ueterinorum coni. J² ex XI 168 | iis R. is M. his rH 19 et
 quae dTH (item 72. 74. 78. 80. 95 al.) 32 auspici R. -icia a.
 42 de capite — observationes om. dTH 43 corda Ea | id
 MED. /// RR^a. om. a. ea F^a S. (add. extorum E, -rum haruspi-
 cum R¹ falso iterantes) | observationes om. R¹ Ea 44 et in
 quibus locis om. a 45 bina om. M 47 ubi et MJ². et a.
 ubi (ibi F^a) et in rH 47. 48 geminum. quibus om. a
 48 sint M 49 quibus — iocur (p. 37, 3) om. a | animalium
 om. dTH | aliubi MJ². alibi rH

- quae vis eius (75) de natura utriusque.
 quibus crescat cum luna et quae non pinguescant (85)
 decrescat iocur. de medullis. quibus non
 haruspicum circa ea obser- 30 sint (86)
 5 vationes et prodigia mira de ossibus. de spinis.
 (76) quibus nec ossa nec spinae.
 praecordia. risus natura (77) cartilagine (87)
 de ventre. quibus nullus. de nervis. quae sine nervis
 quae sola vomant (78) 35 (88)
 10 lactes, hillaе, alvus, colon. arteriae, venae (89—92)
 quare quaedam insatiabilia quae nec venas nec arterias
 animalia (79) habeant.
 de omento. de splene. de sanguine. de sudore (89)
 quibus animalium non sint 40 quorum celerrime sanguis
 15 (80) spissetur, quorum non coeat.
 de renibus quibus crassissimus, quibus
 ubi quaterni animalibus. tenuissimus, quibus nullus
 quibus nulli (81) (90)
 pectus, costae (82) 45 quibus certis temporibus
 20 vesica. quibus animalium anni nullus (91)
 non sit. an in sanguine principatus
 ilia. de membranis (83) (92)
 uterus. de locis. de volvis. de tergo (93)
 de suum volva, sumine (84) 50 de pilis et vestitu tergoris.
 25 quae adipem, quae sebum quibus os intus et pedes sub-
 habeant. tus hirti (94)

3 iocur MJ³. iecor F^a. iecur rH. cfr. XI 196 7 risuus
 FE^aD. -uum RdT. rituus F^a. rictus a 12 animantia E
 14 sint M. sit rH. cfr. XI 204 20 animalium MFE. -ibus rH
 21 sint MR^aE 22 ilia om. a. illa F. ilia — 23 locis
 om. dTH 24 sumine om. a. de su- R(?) dTH 25 quae
 — utriusque om. a. | quae adipem om. H | sebum MD. seuum
 (sae- E) rH 27 de natura utriusque om. dTH 32 spinae
 (ipi- M) D. spina (ypi- F) rH 38 habeant FF^adTS. -ent
 MrH 40 quorum — 47 principatus om. a. 42 grassissi-
 mus E^a. grassim- F^a. grauissim- FR¹E 51 quibus — hirti
 om. av. D | os D cum Moneo. eos FF^aEE. om. M. pili dT | intus
 in os dT | et MR²E^adT. om. r | hirti MR²E^a. hir/// R¹. hyru FE.
 haru F^a². aru F^a¹. om. dT

- de mammis
 quae volucrum mammas ha-
 beant. 30
 notabilia animalium in ube-
 5 ribus (95)
 de lacte (96. 97)
 quod solum animal sugat
 in cursu. 35
 de colostris. de caseis. ex
 10 quibus non fiant.
 de coagulo.
 genera alimenti ex lacte (96)
 genera caseorum (97) 40
 differentiae membro-
 15 rum hominis a reliquis
 animalibus (98—113)
 de brachiis, de digitis (99)
 de simiarum similitudine 45
 (100)
 20 de ungibus (101)
 de genibus et poplitibus (102)
 in quibus membris corporis
 humani religio (103) 50
 varices (104)
 25 de gressu. de pedibus et
 cruribus (105)
 de ungulis (106) volucrum pedes (107)
 pedes animalium a binis
 ad centenos.
 de pumilionibus (108)
 de genitalibus.
 de hermaphroditis (109)
 de testibus.
 trium generum semiviri
 (110)
 de caudis (111)
 de vocibus animalium (112)
 de agnascentibus membris
 (113)
 vitalitatis et morum notae
 ex membris hominum (114)
 de anima. de victu (115)
 quae veneno pasta ipsa non
 pereant et gustata necent (116)
 quibus de causis homo non
 concoquat
 de remediis cruditatium (117)
 quem ad modum corpulentia
 contingat
 quem ad modum minuatur
 (118)
 quae gustu famem et sitim
 sedent (119)

4 animalium M(d?) H. lia r | in uberibus om. a 7 quod
 — cursu om. dTH 9 ex — fiant om. a 10 fiant MJ². fiat rv
 14 differentia Mva. H 15 hominis Mv(D). -num rH
 17 de brachiis. de digitis U. de brachiis T. de digitis.
 de brachiis dH 22 in quibus — 24 varices om. a | in
 om. FR¹ E 23 religio M. ac rel- E. sacrel- F¹ R. sacrilegio
 F¹ F^a R^a. sacra religio dTH. sit rel- D 30 centenos MR² H.
 -esimos r 45 necent RTS. necant EH. nocent F^a E^a d. noe-
 cant F. om. a 47 concoqueat FR¹ E. coquat a 48 crudi-
 tatium FF^a E. -tum rH 50 continguat F¹. non cont- F^a
 51 quomodo dTH 53 sitimque (om. et) dTH

Summa: res et historiae et observationes MMDCC.

EX AVCTORIBVS

- M. Varrone. Hygino. Scrofa.
 5 Saserna. Celso Cornelio. Aemilio Macro. Vergilio. Columella. Iulio Aquila qui de Etrusca disciplina scripsit. Tarquitio qui item. Umbricio Meliore
 10 qui item. Catone censorio. Domitio Calvino. Trogo. Melisso. Fabiano. Muciano. Nigidio. Mamilio. Oppio.

EXTERNIS

- 15 Aristotele. Democrito. Neoptolemo qui μελιτουργικά. Aristomacho qui item. Philisco qui item. Nicandro. Menecrate. Dionysio qui Ma-
 20 gonem transtulit. Empedocle. Callimacho. Attalo rege. Apol-

lodoro qui de bestiis venenatis. Hippocrate. Herophilo. Erasistrato. Asclepiade. Themisone. Posidonio Stoico.
 25 Menandris Prieneo et Heracleote. Euphronio Athenaeo. Theophrasto. Hesiodo. Philometore rege.

L. XII CONTINENTVR

arborum naturae.
 honor earum (1. 2)
 de peregrinis arboribus (3—63)
 35 platanus (3—5)
 quando primum in Italiam et unde (3)
 natura earum (4)
 miracula ex iis (5)
 chamaeplatani.
 quis primus viridaria tondere instituerit (6)

1 Summa et sqq. om. a 2 MMDCC D. CCCDCC FE.
 ///CCC- RE^a1. ///CCCLXX R^a2. M.CCC.DCC. Alibi IL.CCLXX
 F^ad. MM.CCLXX Tv. an MCDCC? cfr. num. ind. XVI 9 me-
 riore FE. -one R¹. miliori F^a. om. a va. S 12 fabonio (fauo- v)
 fabiano Eva. H 13 manilio va. H(S). cfr. Brunn p. 19
 16 meliturgica H. -gia B. om. a. meliscurgis F^a. meliscurgit' E.
 -git r. mella v 17 philisco FD. cfr. Brunn p. 19. -scho E.
 -sto R d v. om. F^aa T 23 Erophilo FT. -pylo F^aEE. eriphilo
 va. H. om. a 26 menandro a va. G | prieneo (-naeo D) et d T D.
 -net FF^aEE. -nense et G. -nense v. Prianete a | heracleote G.
 -lyde a. -liden (era- FF^aE) r. -de v. -densi d. -liensi T. -se J².
 cfr. XXXV 61 et ind. VIII 32 lemma om. a 36 italiam M D.
 -lia rv 41 primus M D. -um rv | uiridaria Tv a. S(J). -dia F^ad
 42 post instituerit habent quo in loco arborum nullis folia
 decidunt (-dunt R^a) ll, omissis duabus archetypi paginis et per-
 specto errore, sed non correcto. del. v. cfr. p. 40, 37.

- malum Assyrium. quo modo 20 saccaron (17)
 seratur (7) arbores Arianæ gentis, item
 Indiae arbores (8—17) Gedrosiæ, item Hyrcaniæ (18)
 quando primum hebenus item Bactriæ.
 5 Romæ visa. bdellium sive brochum sive
 quæ genera eius (9) 25 malachan sive maldacum.
 spina Indica (10) scordasti.
 ficus Indica (11) in omnibus odoribus aut con-
 Indicarum arborum formæ dimentis dicuntur adultera-
 10 sine nominibus. tiones, experimenta, pretia (19)
 liniferae Indorum arbores. 30 Persidis arbores (20)
 arbor pala. pomum ariera Persici maris insularum ar-
 (12. 13) bores.
 piperis arbores. gossypinum arbor (21)
 15 genera piperis. bregma. cynas arbor.
 zingiberi sive zimpiberi (14) 35 ex quibus arboribus lineæ
 caryophyllon. lycium sive in oriente fiant (22)
 pyxacanthum Chironium (15) quo in loco arborum nullis
 machir (16) folia decidunt (23)

1 assurium FF^aE¹E 4 hebenus romæ MJ². om. a. ro-
 heb- rv(S). romæ dTH 5 uisa ebenus dTH 9 formosæ
 E¹E¹D. -monsæ F 11 indiæ dTH | arbor — ariera om. E¹,
 post 8 ficus Indica pon. dTva. D(J²) 12 pomum ME²dTH.
 domum FE¹E². -mumum F^a. monium E^a | ariera ll. J². -ena H.
 -ene d. -iana T. om. v. cfr. XII 24 14 pinues arbores E² in
 marg. om. E¹ 15 bregma ME^aJ. -ecma rH. om. a | singiberi
 RTS. -giueri FF^ad. sinuiueri E. om. a 16 zimpiberi TH.
 zimp- M. zimpiperi E^a. sinpiueri (-ideri E²) E. om. a. limp- r
 17 caryophyllon MTH. cario (vel chareo) phillon r | lycium
 dTH. lic- F^aE². luc- r 18 pyxacanthum TH. pillac- E².
 pyxachanium E^a. pyxa M. pixathum r 19 machir Mv(J²).
 cfr. § 32. om. a. macir rC 20 saccaron MJ². om. a. stracta- E^a.
 sacta- r. saccha- TH 24 brochum ME^aD. -chon TH. -cū E².
 -cons d. broch F^a. broc r 25 maldacum MD. cfr. § 35.
 -dachion E^a. -dadium E². malodacum F^adTH. malud-(-atium E¹) r
 26 scordasti MD. -dacu (sor- E¹) E. om. a. -dacti rH
 33 gossypinum E^aE². gossidi- E¹ gorsidi- E. corsidi- a. cossidi- r
 34 cynas MF^aD. om. a. chin- F. chyn- rH. cfr. § 39
 35 lineæ ME^aD. om. E¹a. lina (lana E¹) rH 37 quo — deci-
 dant d² in ras. TH om. ll. cfr. p. 39, 42

- quibus modis constant arborum fructus (24) cancamum, tarum (44)
 de costo (25) serichatum, gabalium (45)
 de nardo. differentiae eius 30 myrobalanus (46)
 5 XII (26) phoenicobalanus (47)
 asaron (27) de calamo odorato
 amomum, amomis (28) de iunco odorato (48)
 cardamomum (29) Hammoniacum (49)
 de turifera regione (30—32) 35 sphagnos (50)
 10 de arboribus, quae tus cypros (51)
 ferunt (31) aspalathos sive erysisceptron
 quae natura turis et quae (52)
 genera (32) maron (53)
 de murra (33—35) de balsamo, opobalsamo, xylo-
 15 de arboribus quae ferunt 40 balsamo (54)
 eam (34) styrax (55)
 natura et genera murrae (35) galbanum (56)
 de mastiche (36) de panace (57)
 de ladano, storbo (37) spondylion (58)
 20 enhaemo (38) 45 de malobathro (59)
 bratus arbor (39) de omphacio (60)
 stobrum arbor (40) bryon, oenanthe, massaris (61)
 de felicitate Arabiae (41) elate vel spathe (62)
 de cinnamo, cinnamomo, xylo- 50 cinnamum comacum (63)
 25 cinnamo (42) Summa: res et historiae et
 casia (43) observationes CCCCLXVIII.

1 maribus (*pro* modis) M¹. mor- M². *an* in Arabia rebus?
 14 murra (*semper*) MFR^aJ². myrra rS. -rrha dTH
 18 masthice FE. -tice R^a. -ce a. -tyce F^aE 19 storbo R^aJ²
 (coll. M § 74). scorbo MD. storlobo R². stobolo EadTH. stolobo r
 20 enhaemo MED. -mon rH 24 cinnamomo om. FR¹EaH
 28 sericathum M. -teum r | gabalium TH. -arium R^a. caraballium R². cabalium d. -allum r 36 erysisceptron RS. -tro
 FE. -trum F^adTH(J). erycisseptro M. sceptron a 38 maran
 R^a. etiaron Ea Ecia- F. ecya- R 47 bryon dTH. brion R^aR².
 dryon F^a. drison a. dryson r 49 comacum F^adTH. -arum r.
dist. J 51 CCCCLXVIII R^aR¹. -XVIII FF^aEH(D). uel
 CDLXIX R² *in marg.* CCC a. DCCCCLXXXIII dTv(S)

EX AVCTORIBVS

M. Varrone. Muciano. Vergilio.
Fabiano. Sebosio. Pomponio
Mela. Fabio Proculo. Hygino. ²⁵
⁵ Trogo. Claudio Cesare. Cornelio
Nepote. Sextio Nigro
qui Graece de medicina scrip-
sit. Cassio Hemina. L. Pisone.
Tuditano. Antiates.

Aristomacho. Alexandro poly-
histore. Iuba. Apollodoro qui
de odoribus. Heraclide medi-
co. Botrye medico. Arche-
demo item. Dionysio item.
Democle item. Euphrone item.
Mneside item. Diagora item.
Iolla item. Heraclide Taren-
³⁰ tino. Xenocrate Ephesio.

10

EXTERNIS

Theophrasto. Herodoto. Cal-
listhene. Isigono. Clitarcho.
Anaximene. Duride. Nearcho.
Onesicrito. Polycrito. Olym-
¹⁵ piodoro. Diogneto. Nicobule.
Anticlide. Charete Mytilenaeo. ³⁵
Menaechmo. Dorotheo Athe-
naeo. Lyco. Antaeo. Ehippo.
Dinone. Adimanto. Ptolemaeo
²⁰ Lagi. Marsya Macedone. Zoilo
item. Democrito. Amphilocho. ⁴⁰

L. XIII CONTINENTVR

de peregrinis arboribus.
de unguentis (1—5)
quando coeperint (1)
genera eorum et compositio-
nes XXI (2)
diapasmata, magmata. pro-
batio unguenti (3)
quanta in unguentis luxu-
ria (4)

3 Fabio (flauio *ll.v*) proculo *ll.v* (U). Fabio Proculio *Brunn*
p. 21. Flauio, Proculio *H* (*commate del. D*). *cfr. ind. XIII et de*
mendo XIV. XV (Fabio Dosseno) 7 scripsit **FE²TH** (D).
om. rS 14 Polyclito *Brunn cum Passovio (opusc. p. 223)*. -crito
ll.v 15 Nicobule *Brunn ex Athenaeo X p. 434^e. XII p. 537^d.*
-lo ll.v 19 Dinone **E^aE²D**. *cfr. ind. XIII et Brunn l. l.* Dione
DF^aadTS. chone *r*. Chaerea *v* | adimanto **E^aE²D**. *om. a.* ade-
mode (-ocle **E¹**) *r*. Democle *v* 20 Lagi *J. cfr. ind. XIII. om. a.*
-ga F^a. -go rv. -gu S | Marsua **F^aFE** 24 odoribus scripsit
E²Tva.S 25 Botrye *Brunn coll. ind. XIII*. Boerasse **DF^aF**
ber- d. berosse a. boecrasse E². -sso E¹. -ssa E. om. Tva. D |
Archedemo *om. a.* Archid-*Tva. J cfr. ind. XXXIII* (B) 27 De-
mode **E^a**. -medo **E**. -moclide **TG** (S). -mocide **H** (D). *cfr. indd.*
XXXIII—XXXV et D UZ p. 79 | Euphrone **F^aE^adTv** (S). *coph-*
FE²E. *om. a.* Euphronio *H. cfr. indd. X. XIV. XV* 28 Mneside
om. a. opsenide **FE²E**. *Obs- va. H* 30 Ephesio *ll.v* (H) (D). -sio,
Eratosthene *C* (S) 36 **XXI E^aE²**. *XII r H. om. v* 37 probatio
— unguenti (*praem. et*) **d²TH**. *post in usu (p. 43, 2) pon. r*

- quando primum Romanis in usu (5)
 de palmis (6—9)
 de natura earum (7) 30
 5 quo modo serantur (8) genera eius VIII (23)
 genera fructus earum et insignia XLVIII (9) probatio chartarum (24)
 vitia chartarum (25)
 Syriae arbores de glutino chartarum
 pistacia, cottana, Damascena, 35 (26)
 10 myxae (10) de libris Numae (27)
 cedrus. Aethiopiae arbores (28)
 quae arbores trium annorum Atlantica arbor (29)
 fructum pariter habeant (11) de citri arbore (29—31)
 terebinthus (12) 40 de citreis mensis (29)
 15 rhuus (13) quae probentur aut vitu-
 Aegypti arbores. ficus Alexan- perentur in iis (30)
 drina (14) malum citreum (31)
 ficus Cypria (15) lotos (32)
 siliqua ceraunia (16) 45 Cyrenaicae arbores. paliurus
 20 Persica arbor. (33)
 quibus arboribus assidue Punici mali genera VIII
 subnascantur fructus (17) balaustium (34)
 cuci (18) Asiae et Graeciae arbores
 spina Aegyptia (19) 50 (35—47)
 25 cummum genera VIII epicactis. erice. granum
 sarcocolla (20) Cnidium sive thymelaea sive

3 palmis R^aR^adT^v. calamis r 5 quo modo — XLVIII
 om.ava. H 6 fructus dT. -tuus FF^aD. -tuum RES. om. R^av
 7 XLVIII ego. cfr. § 40. XXXVIII R^a. XVIII F^a. CLIV (an
 XLIX?) R^a in marg. XVIII rS. om. H. (XVII con. D UZ p. 33)
 10 myxae R^a. -xē R^a. muxae F^aFE. -xē ad. musae R^a. myxa
 TH. 11 cedrus H. om. a. -um r 15 rhus dTH. om. a
 19 ceraunia Tv. -nium R^aad^a. -nium. Ceriminium r 21 assi-
 due R^a. -uae R^a. om. r H 22 subnascantur F^adTH(J). -catur
 rS(D). om. a 25 VIII F^aFRES(D). VII a. VIII dTH(J)
 51 epicactis M. epigactis R^a e corr. epipa- Scum B (ex § 114).
 52 gnidium MFE^a e corr. T | siue — cneorum om. a | thyme-
 laea MH. -leas R^a. thimelea R^aT. -malea (thy- R^a) r

- chamelaea sive pyrosachne bryon marinum, Isidos plocamos, Chariton blepharon (52)
 sive cnestor sive cneorum (35) 25 Summa: res et historiae et
 tragion, tragacantha (36) observationes CCCCLXVIII.
 5 sive brya, ostrys (37)
 euonymos (38)
 leon arbor (39)
 andrachle (40)
 coccygia, apharce (41) 30 Mela. Fabio Proculo. Hygino.
 10 ferula (42) Trogo. Claudio Caesare. Cornelio Nepote. Sextio Nigro
 thapsia (43) qui Graece de medicina scrip-
 capparis sive cynosbaton sit. Cassio Hemina. L. Pisone.
 sive ophios staphyle (44) 35 Tuditano. Antiate.
 saripha (45)
 15 spina regia (46)
 cytisus (47)
 arbores et frutices in mari
 nostro (48. 49)
 item in Rubro (50) 40 Onesicrito. Polycrito. Olym-
 20 item in Indico (51) piodoro. Diogneto. Nicobule.
 item in Trogodytico. Anticlido. Charete Mytilenaeo.
 phycos, grasson sive zoster, Menaechmo. Dorotheo Athe-

EX AVCTORIBVS

EXTERNIS

1 chamelaea S. -lea T. thamelea M. cam- d. thamela siue
 chamelea (ca- F^aR. tha- E) r. om. E^aH 2 cnestor E^aJ² (cfr. M
 § 114). -orem d. gnestor (g et tor e corr.) E². inestor M. en- D.
 cnestrum T.H. cnecum F.E. one- D.F^a 6 euonymus d.T.H.
 de -mo a 7 Leon M.R²E^aD. con E. Eon r.H 9 apharce
 T.H. afarche R². athrarce M. aparcho a. -che r 13 ophios
 M.R²E¹. ophyos F.E. opheos R². opyos F^a. om. a. ophio d.T.H.
 opheo v | staphyle D(?)v(D). ita- M. stra- R². staphile F^aR^a.
 -pyle R¹E. -pile F. -phylon d.T.H. om. a 19 item in — Trogo-
 dytico ll. D. post bryon marinum pon. d.T.H | item in rubro ll. S.
 in mari ru- d.T.H(J) 22 phycos et seqq. om. a. va. H | grasson
 (-scon M. crasson F) ll. D. prason H cum B (ex § 135) 23 isi-
 d/os R. -dis E d.T.H 26 CCCCLXVIII M. 30 flavo R^a. -uio
 R²D. cfr. ind. auct. XII | Proculo ll. -cilio S. om. v 31 Trogo
 om. M. Trogo, Proculo (-cilio H) va. S 33 scripsit om. a d
 40 Polycrito D.F^aR^a d.H. om. r. v. cfr. ind. XII 41 Nicobulo
 (Nicab- R^a) M.R.R^aD. Dico- r. Cleo v. cfr. ind. XII

- niense. Lyco. Antaeo. Ephippo. quibus modis serantur.
 Dinone. Adimanto. Ptolemaeo de uvarum natura et cura (8)
 Lagi. Marsya Macedone. Zoilo vitium et uvarum genera
 item. Democrito. Amphilocho. 20 XCI (4)
 5 Aristomacho. Alexandro poly- insignia culturae et vine-
 histore. Iuba. Apollodoro qui arum (5)
 de odoribus scripsit. Hera- de inventione mulsi (6)
 clide medico. Botrye item. vina generosa L (8)
 Archedemo item. Dionysio 25 vina generosa transmarina
 10 item. Democle item. Euphrone XXXVIII (9)
 item. Mneside item. Diagora de vino Opimiano (16)
 item. Iolla item. Heraclide Ta- notabilia circa apothecas (16)
 rentino. Xenocrate Ephesio. de natura vini (7)
 30 vini salsi genera VII (10)
 de passi et hepsematum et dulcium generibus XVII (11)
 secundari vini genera III (12)
 quam nuper coeperint vina
 35 generosa in Italia (13)

L. XIV CONTINENTVR

- 15 frugiferae arbores.
 de vitium natura (2)

- 1 Antaeo dTv. -theo U 2 Dinone MR^aR²D. Dione rv
 3 Lagi J. -gio U. -go Tv. -gu S | Marsus F^aFE 5 Ari-
 stomacho MD. post polyhistore pon. rv. cfr. ind. XII 6 Iuba
 rege RT(?) va. D 7 scripsit MTv(D). om. rS 8 Botrye item
 MJ². -rye (-rio a) medico rv 9 Archedemo J. Archid- U. v
 10 Democle M. -odem R^a. -oclide (-chide R¹. -clyde a) rv(S).
 -ocede H(D). cfr. ind. XII | Euphronio H. cfr. ind. XII et XIV. XV
 15 frugiferae MR²J². cfr. XII 14 et ind. XV (1). fructi- r H.
 om. v 17 et quibus Mva. H(J²) | serantur MR²J². seran R¹.
 ferant rv. om. a. cfr. ind. XIII(8), de mendo ind. XVII(9)
 18. 19. cura. uitium dist. MD. uit- cura a 19 et uvarum
 MR²D. et ear- r. ear- H 20 LXXXXI M. al. LXXX.. R² in
 marg. XV dT. tredecim a 21 et om. Tva. D 23 de — mulsi
 om. vu. J 24 uina — L om. R | L om. Mva. H 25 uina om. D
 generosa transmarina MR. tra- gen- r. tra- dTv 26 XXXVII
 M. XXVIII D(UZ p. 37). om. va. H 27 de uino Optimiano
 FE¹ET. om. M. Not. c. ap. De u. Op. post antiqui (p. 46, 3), De
 natura uini post 23 mulsi pon. dTva. D(J²) 31 passi et M.
 -sso ad TS. -sso et rH(J). om. v | hepsematum M. eps- F^aa. hepse-
 mate H. eps- T. pse- (-to R) r | et MdTS. et o F^aa. to RE.
 o F 32 XIII F^aa va. H. XVIII FE

- de vino observationes a Ro- vim fieri (29)
mulo rege (14) 35 Summa: res et historiae et
quibus vinis usi antiqui (15) observationes DX.
quando primum vini quat-
5 tuor genera *apposita* (17) EX AVCTORIBVS
ex labrusca usus V Cornelio Valeriano. Vergilio.
qui frigidissimus natura sucus 30 Celso. Catone censorio. Sa-
(18) sernis patre et filio. Scrofa.
vini fictici genera LXVI (19) M. Varrone. D. Silano. Fabio
10 hydromeli sive apomeli sive Pictore. Trogo. Hygino. Flac-
melicraton (20) co Verrio. Græcino. Attico
oxymeli (21) Iulio. Columella. Masurio
vini prodigiosa genera XII (22) 35 Sabino. Fenestella. Tergilla.
quibus vinis ad sacra uti Maccio Plauto. Fabio Dos-
15 fas non sit (23) senno. Scaevola. L. Aelio.
quibus generibus musta con- Ateio Capitone. Cotta Messa-
diant (24. 25) lino. L. Pisone. Pompeio Le-
de pice, resinis (25) 40 naeo. Fabiano. Sextio Nigro.
de vasis vinariis (27) Vibio Rufino.
- 20 de aceto. de faece (26) EXTERNIS
de cellis (27) Hesiodo. Theophrasto. Ari-
de ebrietate (28) stotele. Democrito. Hierone
ex aqua et frugibus vini 45 rege. Philometore rege. Attalo

1 uino observationes **M**D. *om.* **R**¹. uini -tione *rv* 5 appo-
sita *ego. cfr. XIV 97. om. dT.* posita (postea a) *rv* 6 V **M**D.
V; **R**². uel **DF**^AT. et d*H.* Quin **F.** Quis **R**¹E 7 qui **M**D. quis
rH | naturae sucus **FRE.** -rae usus **M** 9 facticii **R**¹**R**² |
LXIII a 10 apomeli (opo- **F**^A) **DF**^AT*D.* -lis **M.** -licen **FdE.**
pomelicen **R**². poli- **R**¹. yopomelli a. *om. v* 13 uino **M** | pro-
digiosa *Ma. v.* -osi *rH* 15 fas non sit **M**D. non sit fas *rH*
16 condiantur **R**². -diunt **E** 19 de — uinariis *post faece*
pon. dTH. om. v 33 attico iulio **M**D. iulio att-*rv* 36 Mac-
cio **DF**^A**E**a*S.* M. Accio **MR**d*TH.* M. Actio **F** *Bas.* Mactio *v* |
Planco *va. G* | Fabio **MR**²*L(D).* Flauio *rv(H).* *cfr. § 92. comma*
pos. L(H), rursus del. Dal. (D cum U) | Dossenno **MR**²*D.* -eno
R¹d*TH.* Dossinno **DF**^A. -ino a. Dorsinno **FE.** -seno *G.* -sinio *v*
37 L. Aelio **MD***D cum U.* laelio **F**^A**R**². lelio a*d.* haelio *r.*
Aelio *v* 41 Vibio **MR**²*B.* Bibio *rv* | Rufino **MR**²*B(D).* -fono
v(G) 45. p. 47, 1 Philometore rege Attalo rege **M.**

- rege. Archyta. Xenophonte. Amphilocho Athenaeo. Anaxipoli Thasio. Apollodoro Lemnio. Aristophane Milesio. Antigono Cymaeo. Agathocle³⁵ Chio. Apollonio Pergameno. Aristandro Athenaeo. Bacchio Milesio. Bione Solense. Chaerea Atheniense. Cheresto item.
 10 Diodoro Prieneo. Dinone³⁰ Colophonio. Epigene Rhodio. Euagone Thasio. Euphronio Athenaeo. Androtione qui de agricultura scripsit. Aesch-
 15 rione qui item. Lysimacho³⁵ qui item. Dionysio qui Magonem transtulit. Diophane qui ex Dionysio epitomas fecit. Asclepiade medico.
 20 Erasistrato item. Commiade⁴⁰ qui de conditura vini scripsit. Aristomacho qui item. Hicesio
- qui item. Themisone medico. Onesicrito. Iuba rege.
-
- L. XV CONTINENTVR
 naturae frugiferarum arborum.
 de olea (1—8)
 quamdiu apud Graecos tantum fuerit.
 quando primum in Italia, Hispania, Africa esse coeperit (2)
 de oleo. nationes et bonitates olei (3)
 quae natura olivae et olei incipientis (2)
 olivarum genera XV (4)
 de natura olei (5)
 cultura olearum. de servandis olivis. quo modo faciendum oleum (6)

Attalo rege a. Attalo rege (rege *del. H*) Philometore rege *rv*

2 Athenienienſe **M**. *cfr. de his nominibus Varro r. r. I 1, 8—10. Colum. I 1, 8—11* 7 Athenaeo *D. cfr. Brunn p. 26 et ind. XV.*

-niense **M** (Varro). Athenaeo (atheo a) Botrye (-ryc **F**^a. -ric a) item *rB* 9 Cheresto **R**². -risto (-te **R**¹) *rv*. Chaeristo *H*. (Cheresteus vel Chaer- Varro, Chrestus Colum.). *cfr. ind. XV*

10 Prienense **M**. priensi **R**² | Dinone **M****R**² *D*. Dione (Dyone a) *rv* (item Varro, Colum.). *cfr. ind. X* 12 Euphrone *va. H. cfr. ind. XII*

13 Athenienſe **M** (Varro) 15 Lysimacho qui item *om. M* 18 epitomas **M**. -ma **F**^a *dv* (**J**²). ephthoma a. aephitoma **FE**. epitomen *r* (?) *B. cfr. ind. VIII* 20 Erasistrato — 23 medico *om. FR*¹ *Ev. D.* Themisone medico *om. F^a **aT**. medico *om. d. cfr. Brunn p. 26* | connade **R**² 22 Icesio a. -ssio **R**² **T** 23 themi-*

stone **M**¹ 26 natura **FE** 30 fuerit **MH** (*D*). -rint *rS*

32 esse coeperint **F**^a **a** **dTJ**. coeperint esse **FRES** 34 de oleo — 35 olei post incipientis *pon. dTH* 36 naturae *H*

42 faciendum **MFRE** *v* (*S*). -dum sit *rH* (*D*)

- olei fictici genera XLVIII. 25
 cici arbor sive croto sive
 sibi sive sesamon (7)
 de amurca (8)
 5 pomorum omnium ge-
 nera et natura (9—34) 30
 nucum pinearum genera IIII
 (9)
 struthiorum genera IIII
 10 cotoneorum genera IIII (10)
 Punicorum genera VIII 35
 Persicorum genera VII (11)
 prunorum genera XII (12)
 de persea (13)
 15 malorum genera XXX
 quo quaeque tempore ex- 40
 terna poma venerint in
 Italiam et unde (14)
 quae novissime (15)
 20 pirorum genera XLI (16)
 de insitorum varietate et 45
 fulgurum piatione (17)
 de pomis servandis et uvis
 (18)
- ficorum genera XXVIII (19)
 de ficis historica (20)
 de caprificatione (21)
 mespilae genera III (22)
 sorborum genera IIII (23)
 nucum genera VIII (24)
 castanearum genera VIII (25)
 siliquae (26)
 de carnosis pomis.
 de moris (27)
 de unedone (28)
 acinorum naturae
 bacarum naturae (29)
 cerasorum genera VIII (30)
 corna. lentisci (31)
 sucorum differentiae XIII
 (32. 33)
 myrtus (35—38)
 historica de myrto (36. 38)
 genera eius XI (37)
 laurus. genera eius XIII
 (39. 40)
 Summa: res et historiae et
 observationes DXX.

1 facticii R². fruct- F^a | LXXXVIII F^a ad T 2 cici — se-
 samon om. va. Brot. cici dTH. cicii M. cibi (Quot cibi a) r |
 croto Brot. ex §25. crocon a. cruoso F^a. cruto r 3 sibi
 (siui a) ll. sili Jcum Salm. seseli S. trixis B 5 omnium
 om. adTH 6 naturae F^a dT va. S(J) 9 struthiorum M.
 -tiorum E. -ciorum F. -tionum R². lemma post 11 punicorum
 gen. pon. ER² in marg., post cotoneorum gen. FH. om. rv | XIII M
 11 IIII FRE. lemma om. va. D 12 VIII R² ecorr. VI H. IIII v
 13 XI F^a va. H 15 XXIX va. H 20 XII MFE 25 XXXI
 F^a a 28 mespilae MFED. -le R. -li T. -la F^a a. -lorum d(?) H.
 cfr. XVII 67. 221 29 soruorum MJ² (sic M semper). om. F^a.
 sorbo- rv 30 VIII MR² in marg. F^a a D. XI rH(J²)
 31 VIII F^a 1Ev. VII MF^a 2a. XVIII rH 37 bacarum naturae
 M D. om. rH. de baccis v 38 cerasorum T 40 XIII FRES
 t genera M. om. E 48 DXXV R

EX AVCTORIBVS

Fenestella. Fabiano. Vergilio.
 Cornelio Valeriano. Celso. 25
 Catone censorio. Sasernis pa-
 tre et filio. Scrofa. M. Varrone.
 15 D. Silano. Fabio Pictore.
 Trogo. Hygino. Flacco Verrio.
 Graecino. Attico Iulio. Colu- 30
 mella. Masurio Sabino. Ter-
 10 gilla. Cotta Messalino. L.
 Pisone. Pompeio Lenaeo.
 Maccio Plauto. Fabio Dos-
 senno. Scaevola. L. Aelio. 35
 Ateio Capitone. Sextio Nigro.
 15 Vibio Rufino.

EXTERNIS

Hesiodo. Theophrasto. Ari- 40
 stotele. Democrito. Hierone
 rege. Philometore rege. Attalo
 20 rege. Archyta. Xenophonte.
 Amphilocho Athenaeo. Anaxi-
 poli Thasio. Apollodoro Lem-

nio. Aristophane Milesio. Anti-
 gono Cymaeo. Agathocle Chio.
 Apollonio Pergameno. Arist-
 andro Athenaeo. Bacchio Mil-
 esio. Bione Solense. Chaerea
 Athenaeo. Cheresto item.
 Diodoro Prieneo. Dinone
 Colophonio. Epigene Rhodio.
 Euagone Thasio. Euphronio
 Athenaeo. Androtione qui de
 agricultura scripsit. Aes-
 chrione qui item. Lysimacho
 35 qui item. Dionysio qui Ma-
 gonem transtulit. Diophane
 qui ex Dionysio epitomas
 fecit. Asclepiade medico.
 Erasistrato item. Commiade
 qui de conditura vini scrip-
 sit. Aristomacho qui item.
 Hicesio qui item. Themis-
 sone medico. Onesicrito.
 Iuba rege.

12 M. Accio MRdT. *cfr. ind. XIV* | Fabio ML(D). Fauio
 DF^aa. flauio rv(H). *cfr. ind. XIV* 12. 13 Dossenno DF^aa.D.
 -eno MRdH. dorsene F²Ev. -one F¹. -eno C 13 lelio F^aFE.
 lelio E²a.d. leliao E¹. Aelio (vel Helio) va.D 15 Rufino ll.v(D).
 Rufo G 17 Hesiodo Theophrasto MR² in marg. D. Theo-
 phrasto hesimio (-mo a) DF^aa.d. Hesiodo rv 19 Attalo Philo-
 metore rege HS 21 Athen. M. aten. F^aa. *cfr. ind. XIV*
 23 Antigono — Aristandro Athen. (sic) iteravit M 28 atheni F^a.
 -niense M. achenio a | Cheresto M. -sio E. chaer- R. char- F^aa.
 cherosio F. Cheristo v. Chaer- L. *cfr. ind. XIV* 29 Prien.
 MF^aa | Dinone MDF^aa.D. Dione rv. *cfr. ind. X* 31 euphrone d
 32 Atheniense M 34 Lysimacho qui item om. dTv a. S(J).
cfr. ind. X. XIV. XVII. XVIII 37 epitomas (ephi- F^a) M²F^aa.
 -ma M¹E dJ². -mem E². -nem E¹. -men Fv. *cfr. ind. VIII*
 40 scripsit MdJ². om. rv

L. XVI CONTINENTVR

- silvestrium arborum natura.
gentes sine arbore (1)
5 miracula in septentrionali regione arborum (2)
de glandiferis (3—13)
de civica corona (3)
de coronarum origine (4)
10 qui frondea corona donati (5)
glandium genera XIII (6)
de fago (7)
de reliquis glandibus
15 de carbone (8)
de galla (9)
quam multa praeter glandem ferant eadem arbores (10—13)
20 cachrys (11)
coccum (12)
agaricum (13)
quarum arborum cortices in usu (14)
25 de scandulis (15)
de pinu (16)
pinastro (17)
picea, abiete (18)
larice, taeda (19)
30 taxo (20)
- quibus modis fiat pix liquida. quo modo cedrium fiat (21)
quibus modis spissa pix fiat. quibus coquatur resina (22)
35 zopissa (23)
quarum arborum materiae in pretio (24—29)
fraxini genera IIII (24)
tiliae genera II (25)
40 aceris genera X (26)
bruscum, molluscum, staphylodendron (27)
buxi genera III (28)
ulmorum genera VI (29)
45 arborum natura per situs (30. 31)
quae montanae
quae campestris (30)
quae siccanae
50 quae aquaticae
quae communes (31)
divisio generum (32)
quibus folia non decidunt. de rhododendro
55 quibus non omnia folia cadant. quibus in locis nulli arborum (33)
de natura foliorum cadentium (34)
60 quibus foliorum varii colores. populorum genera III

2 natura E 12 XII D UZp.48 26 pino F^aadTH
34 coquatur DF^aF^aEav(S)D. cogatur RdTJ. coatur Fⁱ.
del.H 36 materia ETva.H(S) 38 IIII E v. III r 40 X ll.v.
V D UZp.49 44 VI D UZp.50. IV rH 48. 49 quae cam-
pestres quae siccanae om.FRⁱE 56 In quibus a. quibus
nullae FREva.G

- quorum foliorum figura mu-
 tetur (35) biferæ. triferæ (50)
 quæ folia versentur omnibus 20 quæ celerrime senescant
 annis (36) quæ tardissime.
 5 foliorum e palmis cura et præcoces fructus. serotini
 usus (37) (51)
 foliorum mirabilia (38) in quibus plura rerum genera
 ordo naturæ in satis (39) 35 gignantur
 quæ arbores numquam flo- crataegum (52)
 reant differentiae arborum per cor-
 10 de iuniperis (40) pora et ramos (53—56)
 de conceptu arborum. de lotos sive faba Graeca (53)
 germinatione. de partu (41) 40 de ramis (54)
 quo ordine floreat (42) cortice (55)
 15 de cornu. quo quæque tem- radicibus (56)
 pore ferant (43) arbores quæ sponte resur-
 anniferae. in triennium fe- rexerint (57)
 rentes (44) quibus modis [sponte] nas-
 quæ fructum non ferant 45 cantur arbores (58)
 20 quæ infelices existimentur naturæ differentiae non
 (45) omnia ubique generantis (58
 quæ facillime perdant fru- —60)
 ctum aut florem (46) ubi quæ non nascantur (59)
 quæ ubique non ferant (47) 50 de cupressis (60)
 25 quo modo quæque ferant (48) nasci saepe ex terra quæ
 quibus fructus ante quam ante nata non sint (61)
 folium nascatur (49) de hedera. genera eius XX
 (62)

1 figurae mutantur F^aR^adTH 15 quo quæque Tr.
 quoque quo (quæ R) FREd. Quoque F^a. Quo a 20 felices
 R^aE^a 24 quæ — ferant om. Eva. H | ubique (= et ubi) FRa.
 ubi rH. an potius ubi quæ, ut infra 49? 25 quo — ferant
 om. Fd^aREva. H | Quæ a | quæque DF^ad^aD. om. TH 27 folia
 nascantur dTH(J^a) 30 tardius FR^aE 31 præcoces —
 serotini om. va. S(J) 42 resurrexerunt FR. surrexerint a.
 -runt E 44 uncus pos. J coll. § 134 | nascantur F^aav(S). -cuntur
 rH 46 differentia F^aEa 47 ubique F^adTH. et ubi R.
 aut ibi FE | generant R. -tur E. -tis. Quæ ubiq; generantur a
 49 ubi F^adTH. ut a. uel r

- smilax (63)
 de aquaticis (64—71)
 de calamis. harundinum
 genera XXVIII (64)
 5 de sagittariis (65) et
 scriptoriis (64) et
 fistulatoriis calamis (66)
 de Orchomenia harundine
 et aucupatoria et piscatoria
 10 (66)
 de vinitoria harundine
 de alno (67)
 de salice. generaeius VIII (68)
 quae praeter salicem ad-
 15 ligando utilia (69)
 de scirpis, candelis, cannis, 45
 tegulo (70)
 de sabucis, de rubis (71)
 de arborum sucis (72)
 20 de natura materiarum (73)
 de arboribus caedendis (74. 75) 50
 de magnitudine arborum
 de materiis architectonica
 de sappino (76)
 25 igniaria e ligno (77)
 quae cariem non sentiant, 55
 quae rimam (78)
 historica de perpetuitate ma-
 teriarum (79)
- 30 teredinum genera (80)
 de materiis fabrilia (82)
 de glutinanda materia (83)
 de laminis sectilibus (84)
 arborum durantium vetustas
 35 (85—89)
 ab Africano priore sata
 in urbe Roma D annorum
 arbor (86)
 ab urbe condita arbores (86)
 40 vetustiores urbe in subur-
 banis (87)
 ab Agamemnone satae ar-
 bores
 a primo anno belli Troiani
 arbores
 ab Ili appellatione arbores
 apud Troiam antiquiores
 bello Troiano (88)
 item Argis
 ab Hercule satae
 ab Apolline satae
 arbor antiquior quam Athe-
 nae (89)
 quae genera arborum minime
 55 durent (90)
 arbores ex eventu nobiles (91)
 quae sedem nascendi suam
 non habeant (92)

1 smilax a. smyll- F^a. zmil- S 4 XXVII R¹F^aadT.
 XXXVII R². (numeravi aut 18 aut 33) 13 VIII REv. om. F. VII rJ
 14 adligando D¹F. alli- F^adTH. cfr. § 176. -da a. ad ligandū
 D²ED. ...llig- R 17 teguliso F. -lis RE¹H 18 sambucis
 R(?)va. D 20 de natura — 24 de sappino *mutato ordine*
habent dTH. an De magnitudine arborum post De sappino ponendū?
 24 sappino F^a. cfr. § 193. 196. 61. sapinno FE¹E. sapino
 R²dTv 25 alieno FE¹. e alieno E 33 laminis RadTH.
 FE. lamnis F^aS 42—52 *dist. U*

quae in arboribus vivant et
in terra nasci non possint.
genera earum VIII
cassytas, hyphear, stelis, hip-
5 pophaeston
de visci et similium natura
(93)
de visco faciendo (94)
Summa: res et historiae et
10 observationes MCXXXV

EX AVCTORIBVS

M. Varrone. Fetiale. Nigidio.
Cornelio Nepote. Hygino. Ma-
surio. Catone. Muciano. L. Pi-
15 sone. Trogo. Calpurnio Basso.
Cremutio. Sextio Nigro. Corne-
lio Boccho. Vitruvio. Graecino.

EXTERNIS

Alexandro polyhistore. He-
20 siodo. Theophrasto. Demo-
crito. Homero. Timaeo mathe-
matico.

L. XVII CONTINENTVR
sativarum arborum na-
25 turae.
arborum pretia mirabilia (1)
caeli natura ad arbores
quam partem caeli spectare
vineae debeant (2)
30 qualis terra optima (3)
de terrae, qua Graeci, *Bri-
tanniae* et Galliae laetant,
generibus VIII (4)
de cineris usu (5)
35 de fimo (6)
quae sata uberiorem terram
faciant, quae urant (7)
quibus modis fimo utendum (8)
quibus modis arbores se-
40 rantur (9—21)
semine nascentia (10)
quae numquam degenerent
(11)
plantis nascentia (12)
45 avolsione nascentia et sur-
culo (13)

2 non possint *ll. S. cfr. § 244.* possint *H (J¹ errore) D*
3 earum *R² H.* eorum *r (an recte?). om. d T v* 4 cassytas *FR J²*
coll. Hesychii καρύτακ. -ssitas *E.* -ssitias *F^a a.* casthas *d.* cady-
tas *T (?) H cum B,* qui § 244 sic e *Theophr. (pro castas ll) |* hi-
phear *a.* hytear *F R E |* Istelis *F R E |* hippophaeston *d (?) H.*
-pheston *T.* hypophacton (*hi- a*) *F^a a.* -pacthon *r.* hic inserunt
visci tria genera *d T H et* Sthelin (*esth- d*) hyphear (*ypear d*) *d T.*
sthelis, hyphear *S J* 10 CCC.XXXV *F^a a.* CXXXV *F R E v a. H.*
////C- *R* 28 vineae spectare *E* 31 terrae qua *ego.* -ra quae
F R E. -ris quas *r H.* -ra qua (quam *v*) *S |* Graeci Britanniae *ego.*
graeciae (gretiae R) ll. H. -cia *coni. U.* -ci *J.* Britannia *v. cfr. § 42*
32 laetant *F^a F R S.* l&tant *R.* lectant *a.* iactant *d T H.* amat *v*
33 generibus *ll.* -ra *H* 39 ferant *d T H. cfr. ind. XIV (3)*
45 nascentia & *ego.* -ntia *a d T H.* -ns *a a.* -ntur *a F^a.* -ntur *r.*
-ntia *D*

- de seminariis. de transfe- vinearum ratio et arbustorum
rendis seminariis (14) 30 (35. 36)
de ulmis serendis (15) ne uvae ab animalibus in-
de scrobibus (16) festentur (36)
5 de intervallis arborum (17) morbi arborum (37)
de umbra (18) prodigia ex arboribus (38)
de stillicidiis (19) 35 medicinae arborum (39—47)
quae tarde crescant, quae quo modo rigandum (40)
celeriter (20) mirabilia de riguis (41)
10 propagine nascentia (21) de scariphatione (42)
de insitione (22—26) quo modo circumforan-
quo modo inventa sit (22) 40 dum
genera insitionum (24) castratio arborum (43)
inoculatio (23) caprificatio (44)
15 emplastratio (26) quae putationis (45)
de vite inserenda (25) quae stercorationis vitia ar-
ramo nascentia (27) 45 boribus (46)
quae taleis et quo modo medicamenta (47)
serantur (28) Summa: res et historiae et
20 olearum cultura (29. 30) observationes MCCCCLXXX
operum surcularium per tem-
pora anni digestio (30)
de ablaqueandis et adcumu-
landis (31) 50
25 de salicto (32) Cornelio Nepote. Catone cen-
sorio. M. Varrone. Celso.
harundineta (33) Vergilio. Hygino. Sasernis
de ceteris ad perticas et palos patre et filio. Scrofa. Cal-
caeduis (34) purnio Basso. Trogo. Aemilio

EX AVCTORIBVS

10 nascentes FRE^s. -tes sint a 13 inserendi FRE^s
v a. H(S) 14 inoculatio om. v, post 12 inuenta sit pon. dTH(J^s)
15. 16 de vite inserenda. emplastratio dTv a. D 18 taleis
TH. etalis d. talis ll 21 Operum surcularium F^a dTH.
Quorum surculorum (sircularum E^s. sulc- F. surcarum E^s) r
38 scariphatione ego coll. § 251. stercoratione ll. D. om. v
39 circumforandum ego. -odiendum ll. S. om. v 44 quae ster-
corationis ego coll. § 258. om. ll. D. de stercoratione dTv
48 MCCCCLXXX (om. MF^a) dTS. -XXXI (Minras. E^s) r H. DLXXXI v
50 censorio Ev. -re r

Macro. Graecino. Columella.
Attico Iulio. Fabiano. Mamilio
Sura. Dessio Mundo. C. Epi-
dio. L. Pisone.

tomas fecit. Aristandro qui
de portentis scripsit.

5

EXTERNIS

L. XVIII CONTINENTVR

- Hesiodo. Theophrasto. Aristo- 30 naturae frugum.
tele. Democrito. Theopompo. antiquorum studium in agri-
Hierone rege. Philometore cultura (1)
rege. Attalo rege. Archelao quae prima Romae corona.
10 rege. Archyta. Xenophonte. de spicea corona (2)
Amphilochio Atheniense. Ana- 35 de iugero (3)
xipoli Thasio. Apollodoro quotiens et quibus tempo-
Lemnio. Aristophane Milesio. ribus fuerit summa vilitas
Antigono Cymaeo. Agathocle annonae (4)
15 Chio. Apollonio Pergameno. qui inlustres de agricultura
Bacchio Milesio. Bione So- 40 scripserint (5)
lense. Chaerea Atheniense. quae observanda in agro pa-
Cheresto item. Diodoro Prie- rando (6)
neo. Dinone Colophonio. Epi- de villarum positione (7)
20 gene Rhodio. Euagone Thasio. praecepta antiquorum de agro
Euphronio Athenaeo. Andro- 45 colendo (8)
tione qui de agricultura genera frugum (9)
scripsit. Aeschrione qui item. naturae per genera frumenti
Lysimacho qui item. Dionysio (10—29)
25 qui Magonem transtulit. Dio- de farre (11)
phane qui ex Dionysio epi- 50 tritico (12)

3 Dessio RE d D. Desio r. Decio v. Dosino B. Dorseno
T(?) C. Doss- H. cfr. D KN p. 4. an Dexio? | Epidico FET va. H

9 Archelao rege om. JD. sed cfr. ind. XVIII 18 Cheresio
F. -ecto v. -risto C. Chaer- L. cfr. ind. XIV. XV | Prieneo
(-noe F) U. C. -naeo G. -nio v 19 Dinone R² D. Didone FR¹ E.
Diodone DF^a a. Dione dT(?) v 26 epitoma U. v (J²). -men B.
cfr. ind. VIII 27 scripsit R d. om. rv 30 naturae frugum
R d H (J). om. r S 31 studia a 34 de spicea (piscea E)
corona U. S. spicea d T H. om. v 39 de del. va. H 40 scripse-
runt R. praeceperint d H. om. rv (S) 47 lemma om. F^a | naturae
F d T S. -ra r H

	hordeo (13—15. 18)		de rapis (34)
	polenta (14)		napis (35)
	ptisana (15)		lupino (36)
	trago (16)	30	pabularia (37—43)
5	amylo (17)		vicia (37)
	siligine, similagine (20)		ervum (38)
	arinca sive olyra		silicia (39)
	semine sive zea (29)		secale sive asia (40)
	de reliquis in oriente gene-	35	farrago (41)
10	ribus (19)		de ocino. ervilia (42)
	de pisturis (23)		medica (43)
	de sesima		de avena. morbi frugum (44)
	de erysimo sive irione		remedia (45)
	de hormino (22)	40	quid in quoque terrae gene-
15	milio (24)		rum debeat seri (46)
	panico (25)		diversitas gentium in sationi-
	de fermentis (26)		bus (47)
	panis faciendi ratio et gene-		vomerum genera (48)
	ra (27)	45	ratio arandi (49)
20	quando pistorum initium		de occando, runcando, sa-
	Romae (28)		riendo. de cratitione (50)
	de leguminibus (30—33. 36)		de summa fertilitate soli (51)
	fabas (30)		ratio saepius anno serendi
	ciceris genera (32)	50	idem arvum (52)
25	faseoli (33)		stercoratio (53)
	pisum (31)		seminum probatio (54)

1 hordeo (or- E) *ll. D. add. oryza H* 3 ptisana d(?) *H.*
 tisanas F^aaTJ². tysina E. tisina FE 8 zea sive semine dT.
om. H 11 de pisturis *ll. D. post hormino pon. dTH* 12 se-
 sama dTH 14 hormino d(?) *H. orm- (-mio E) r* 18 genera
 FREv(S). origo F^aa dTH 23 fabis a. faba. De lente. De
 piso dTH 25 faseoli TH. Fasse- R². passiole (-lo d) F^aa d.
 bassi- FE. Base- E¹ 26 pisum *om. dTH*. De pisis a. *add.*
 Alibi Passalet pisenatim F^aa 30 pabularia *om. va. J. post*
 34 asia *pos. S* 32 eruum F^aa dT^v. her- a. herbum r. erb- D
 35 farrago *ll. D. -go. cracca dTH* 36 ocimo EJ. ocymo
 dTH. *cfr. § 148. XVII 196. 198* 50 idem aruū DF^aa (U) D.
 idem aru FE. item arui E. *om. dTH*

- quantum ex quoque genere
frumenti in iugero serendum
(55)
de temporibus serendi (56
5 — 61)
digestio siderum in dies
et notae terrestres rerum
in agro agendarum (57) 35
quid quoque mense in agro
10 fieri oporteat (62—74).
de papavere (61)
de faeno (67)
causae sterilitatum et re-
media (69. 70) 40
15 de messibus (72)
de frumento servando (73)
de vindemia et autumn
operibus (74)
lunaris ratio (75) 45
20 ventorum ratio (76)
limitatio agrorum (77)
prognostica (78—90)
a sole (78)
a luna (79)
25 stellis (80)
tonitribus (81)
nubibus (82)
- nebulis (83)
ignibus terrestribus (84)
aquis (85)
ab ipsis tempestatibus (86)
ab animalibus aquatilibus
a volucris (87. 88)
a quadrupedibus (88)
35 Summa: res et historiae et
observationes MMLX

EX AVCTORIBVS

Masurio Sabino. Cassio He-
mina. Verrio Flacco. L. Pisone.
40 Cornelio Celso. Turrano Gra-
cile. D. Silano. M. Varrone.
Catone censorio. Scrofa. Sa-
sernis patre et filio. Domitio
Calvino. Hygino. Vergilio. Tro-
45 go. Ovidio. Graecino. Colu-
mella. Tuberone. L. Tarutio
qui Graece de astris scripsit.
Caesare dictatore qui item.
Sergio Plauto. Sabino Fabiano.
50 M. Cicerone. Calpurnio Basso.
Ateio Capitone. Mamilio Sura.
Attio qui Praxidicam scrip-
sit.

7 notae D. noctae F. -te DF^aa. noct E. -tes rv | terrestres.
De papavere dTSJ. om.v 9 et quid dTva.D 11 de pa-
pavere om. dTva.D 13 sterilitatum FF^a. -tum rv | et F^a BaT.
om.rH 26 De tonitruis a 32 ab aquatilibus EdT(?)H
34 quadrupedibus U.D. -bus. ab herbis. a cibis dTH
36 MDCCCVIII (-VIII dT). Alibi MMLX F^aa dT 38 masurio
F^a.D. mass- rv 40 Turanio a. Taur- E 46 Tarutio DF^a dTH.
-untio (Taur- E) r. Aruntio v 49 Plauto DF^a. Paulo rv.
cfr. ind. II et D KN p. 5. 6 52 Attio F^aa S. Attico FE. Accio
Ba(?)H. Actio Tv | Praxidica ORibbeck (mus. Rhen. 1886 p. 631).
-dios F^a. -dicas d. -dica rB. om.v | scripsit om. Tva.S

EXTERNIS

Hesiodo. Theophrasto. Aristotele. Democrito. Hierone rege. Philometore rege. Attalo rege.
 5 Archelao rege. Archyta. Xenophonte. Amphilocho Athenaeo. Anaxipoli Thasio. Apollodoro Lemnio. Aristophane Milesio. Antigono Cymaeo. Agathocle
 10 Chio. Apollonio Pergameno. 35 Aristandro Athenaeo. Bacchio Milesio. Bione Solense. Chae-
 rea Atheniense. Cheresto item. Diodoro Prieneo. Dinone Co-
 15 lophonio. Epigene Rhodio. 40 Euagone Thasio. Euphronio Athenaeo. Androtione qui de
 agricultura scripsit. Aeschri-
 one qui item. Lysimacho qui
 20 item. Dionysio qui Magonem 45 transtulit. Diophane qui ex
 Dionysio epitomas fecit. Tha-
 lete. Eudoxo. Philippo. Cal-
 ippo. Dositheo. Parmenisco.
 25 Metone. Critone. Oenopide. 50 Conone. Euctemone. Harpalo.
 Hecataeo. Anaximandro. So-

sigene. Hipparcho. Arato.
 Zoroastre. Archibio.

L. XIX CONTINENTVR

lini natura et miracula (1—6)
 genera eius excellentia XVII
 (2)
 quo modo seratur et perficiatur (3)
 quando primum in theatris
 vela (6)
 de sparti natura (7—9)
 quo modo perficiatur (8)
 quando primum usus eius (9)
 de eriophoro bulbo (10)
 quae sine radice nascentur
 et vivant
 quae nascentur et seri non
 possint (11)
 misy, iton, geranion (12)
 de tuberibus (13)
 pezicae (14)
 de laserpicio et lasere
 maspetum. magydaris (15. 16)
 de rubia (17)
 de radícula (18)

8 Aristophane Milesio. Apollodoro Lemnio FREdTv.a.D
 9 Cymeo a. mycae F. mic- RE 13 Chaeresto F. -risto
 R(?) G 14 Prieneo R(?) L | Dinone DF^a D. Dieno F. Dione rv
 18 scripsit om. Ea 22 epitoma ll.v(J^a). -men B. cfr. ind.
 VIII 23 Callippo Bas. (Brunn p. 29). Cali- ll.v(H) 25 Me-
 tone H. Metio- F^a. Melito- rv 26 Conone DF^a d (Brunn) D.
 Oenone FEa. ..mone B. Zenone Tv 32 XVII D UZ p. 57.
 om. F^a. XXVII (-VIII F) r 34 et R D. om. r. quo modo dTv
 40 primū F^a a T. -um in r. -us d(?) H 46 misu FEa.
 Oisu a

- hortorum gratia (19. 20) morbi hortensiorum (57)
 digestio terra enascentium remedia (58. 59)
 praeter fruges et frutices (21) 25 quibus modis formicae ne-
 natura et genera et historiae centur
 5 nascentium in hortis rerum contra urucas remedia, con-
 X (22—37) tra culices
 de omnium earum radicibus, quibus salsae aquae prosint.
 floribus, foliis 30 ratio rigandi hortos (60)
 quibus hortensiorum folia de sucis et saporibus horten-
 10 cadant (31) siorum
 quo quoque die nascan- de piperitide et libanotide
 tur (36) et zmyrnio (61. 62)
 seminum natura. quo modo 35 Summa: res et historiae et
 quaeque serantur (36) observationes MCXLIII
- 15 quorum singula genera, quo- EX AVCTORIBVS
 rum plura sint (37) Maccio Plauto. M. Varrone.
 natura et genera et historiae D. Silano. Catone censorio.
 ad condimenta in horto Hygino. Vergilio. Muciano.
 satarum rerum XXIII (38—55) 40 Celso. Columella. Calpurnio
 30 lacrima sua nascent (48) Basso. Mamilio Sura. Sabinio
 ferulacea genera III Tirone. Licinio Macro. Q. Bir-
 cannabis (56)

1 genera E^a. cura v^a. H 2 terra enascentium J. terrae
 (-re a. -rra F^a) nasc- ll. v 4 naturae FRE 6 X D UZ
 p. 57. XX ll. v 9 quibus F^a. d T H. quaecius F. quae citius EE
 13 seminum — serantur om. E | quo modo quaeque (quo-
 que F^a. die add. E^a) serantur ll. D. post 10 cadant pon. d T S.
 om. J 17 natura — historiae ll. v. om. D 18 ad condimenta
 ll. v D. om. d T H 20 lacrima sua con. J^a. -mas F^a EE. -ma
 DF^a. D. -m^a d. om. Tv | nascens ego coll. ind. XXI (11) et XIX
 162. XXI 24. nascentes d. -tia DF^a. D. -scuntur FE. -scantur E.
 om. Tv 22 cannabis H. de ca- ll 27 urucas F^a. erucas
 R^a. v. S(J) | remedium FE^a. T 34 zmyrnio S. -na F^a. zmirneo
 T. -na d. smyrnio H. -na EE. myr- F. smir- a 36 M om.
 F^a 38 M. Accio F^a. Ed H. M. auctio a. Maucio F. Mauc-
 cio E. cfr. ind. XIV 39 D. Silano om. FRE d 42 Sabinio D
 KN p. 5. -no ll. v 43 Aemilio Macro Unger (de Valgio Rufo
 p. 211), prob. Brunn p. 31 | birrio ll. D. hirrio codd. H. hirtio
 T(?) v. cfr. D KN p. 3

rio. Vibio Rufino. Caesennio
qui κηπουρικᾶ scripsit. Ca-
stritio item. Firmo item. Po-
tito item.

EXTERNIS

Herodoto. Theophrasto. Demo-
crito. Aristomacho. Menandro
qui βιόχρηστα scripsit. Ana-
xilao.

L. XX CONTINENTVR

medicinae ex iis quae in
hortis seruntur.

cucumere silvestri XXVI (2)
elaterio XXVII (3)

anguino cucumere sive er-
atico V (4)

cucumere sativo VIII (5)

pepone XI (6)

cucurbita silvestri sompho

I (7)

colocynthide XIII (8)

rapis VIII (9)

rapo silvestri I (10)

napis sive bunio sive buni-

ade V (11)

raphano sativo XLIII (13)

armoracia I (12)

pastinaca

hibisco sive plistolochia sive

moloche agria XI (14)

staphylino sive pastinaca er-
atica XXII (15)

gingidio I (16)

sisere XI (17)

sile XII (18)

inula XI (19)

caepa XXVII (20)

porro sectivo XXXII (21)

porro capitato XXXVIII (22)

alio LXI (23)

lactuca XLII

caprina IIII (24)

caesapo I

1 Bibio *ll* | Rutino F^a. Rufo *BT*(?) *G. cfr. ind. XIV*

3 Firmio *Ba* | Potito *DF^aa.D.* Pitio *FREd.* Peritio *E^a*(?) *Petreio*

T.L. -richo *H. cfr. D KNp.7* 8 biocherasta (-cer- *a*) *FREa.*

-creta *F^ad.* -crea *va. B* 13 cucumere siluestri *E^av.* -res -tres *r* |

XX E^a 14 *XXVI E^a* 17 cucumere satiuo *H. om. E^a.* -res

-uos *r* 19 siluestri (*svri*) *ego. XVI E^a.* XVII *rv.* siue *DcumU*

21 XIII *ego. X H. X* alibi XIII (XII *E^a.* XVI *F^aa*) *ll*

26 raphano satiuo *om. E^a.* -anis *dTS* | II alibi XLIII *ll. similiter*

in hoc et seqq. libris fere semper gemini numeri scripti sunt, quos

hic omnes apponere longum est. item E^a suis numeris saepe differt

a ceteris 27 armoraciae *E^ad.* -atae *r* 28 pastinaca *ego*

coll. §29. -ca V *H.* -ca V alibi II (duo *a*) *ll* 29 plistolocia *Fa*

d.T. pist- (*-chia H*) *EH.* phistolocaea *E* 32 *XX E^a.* an *XXV?*

33 gingidio *H.* -dion *E d.T.* gigg- *r* | I *om. FE d.T.H*

36 XII *a. om. E^a.* an IX? 37 caepae *FRE.* cepe *F^a.* -pe *a.T.*

caepis *d(?)H* 41 XXXIV *E^a*

- isati I
 lactuca silvatica VII (26)
 hieracia XVII (26)
 beta XXIII (27)
 5 limonio sive neuroide III (28)
 intubo quae ambubaia III (29)
 cichorio sive chresto sive
 pancratio XII (30)
 hedypnoide III (31)
 10 seris *generibus* II medicinae
 VII (32)
 brassica LXXXVII (33)
 cyma (35)
 brassica silvestri XXVII (36)
 15 lapsana I (37)
 marina brassica I (38)
 scilla XXIII (39)
 bulbis XXX (40)
 bulbine I. bulbo vomitorio (41)
 20 asparago sativo XVII (42)
 corruda sive ormino sive Li-
 byco XXIII (43)
- apio XVII (44)
 apiastro sive melissophyllo
 25 (45)
 olusatro sive hipposelino XI
 oreoselino II. heleoselino I
 (46)
 petroselino I. buselino I (47)
 30 ocimo XXVIII (48)
 eruca XII (49)
 nasturcio XLII (50)
 ruta LXXXIII (51)
 mentastro XX (52)
 35 menta XLI (53)
 puleio XXV (54)
 puleio silvestri XVIII (55)
 nepeta VIII (56)
 cumino XVI
 40 cumino silvestri XXVI (57)
 ami X (58)
 cappari XVIII (59)
 ligustico sive panace III (60)
 cunila bubula V (61)

1 issati F^aFE d. -api R^a | I H. XXI R^a. I alibi XX r
 5 III F^aR^aa. III rH 6 quae ambubaia F^a(?) D. quae am-
 bula J. om. r | III dTS 8 pancratio J. -tio quae ambubaia
 (ambob- REa. ambubai X R^a. -uba d. -ulia F^a. -ubula T. am-
 bula S) rH 10 seris — VII om. R¹ | gen. FF^aR^aaJ. genera
 R²EH | II D UZ p. 61. III (tis R^a) U. H. cfr. §76 12 LXXX R^a
 14 XXXVII (-VIII F^aa) alibi XXVII F^aR² in marg. a. om. R¹
 17 XXIII alibi XXIII U. XXIII H 18 XXX H. XXX.
 Bulbis (-bi R) siluestres (-tribus a) U 19 bulbine dTH.
 -bone U 20 satino om. dTH(J) | XVII F^aa. D. XVI R^a. om. rH
 27 oreoselino H. orto- F^aREa. orito- F. horto- EdT.
 ortho- S | helioselino F^aR^aa dTS. hio- r. add. oreoselino (-num
 FE) I REE. oleo- F^aa 30 XXVIII ego. XXXVIII R^a. XXXV H.
 -V alibi XXXVIII r 31 XII R^aS. XII (XI FEH) alibi XXII r
 32 nasturtio Rd(?) v 36 pulegio aTva. S 37 XVIII R^a.
 -III FEa. H. -II rS 39 XVI R^a. XLVIII F^aH. -VIII alibi
 XLIII r 40 XXVI U. H. -VII dTJ. XXII R^a 41 ami U. J.
 ammi H. om. v 42 XIII R^a. an XVI? 43 III R^a. III rH

- cunila gallinacea sive origano (75)
 V (62) 20 papavere albo II
 cunilagine VIII (63) papavere nigro VIII
 cunila molli II de sopore. de opio. contra
 5 libanotide II (64) potiones quas ἀνωδύνουc et
 cunila sativa III ληξιπυρέτουc et πεπτικὰc
 cunila montana VII (65) 25 et κοιλιακὰc vocant
 piperitide sive siliquastro papavere silvestri II. meconio
 V (66) (76)
 10 origano oniti sive prasio VI (67) papavere rhoea II (77)
 tragorigano VIII (68) papavere ceratiti sive glaucio
 origano Heraclio, generum III, 30 sive paralio V (78)
 medicinae XXX (69) papavere Heraclio sive aphro-
 lepidio III (70) de II. διὰ κωδυῶν (79)
 15 git sive melanthio XXIII (71) papavere tithymalo sive pa-
 aneso sive aniceto LXI (72. 73) ralio III
 aneto VIII (74) 35 quo modo sucus herbarum
 sacopenio sive sagapeno XIII colligendus (80)

3 VIII *U. H.* an III? 4. 5 II (*bis*) E^a. III (*bis*) *r H* 6 III *U. H.*
an II? 10 V dTJ 12 origano *om. dTJ coll. § 177 | generum*
ego. -ra E (?) H. g. F. gen. F^a J. om. r | VIII E^a 18 XXVIII E^a.
an XXXIII? 14 I a. an V? 15 XXXIII E. an XXIII?
 16 siue *U. H.* III E^a | *an* LXVI? 17 anetho *H.*
 18 socopemo FE^a. scop- R | XIII *U. H.* an XIII? *add. Epopa-*
nace albo III FRE^a d¹. (cfr. opopanace § 264) 20 II ego. III H.
 III alibi II *U* 24 pepticas F^a *H.* pat- E^a. rept- r 26 papa-
 uere silvestri II *ego. -tri III U. om. dT H | meconio E^a. -nio*
 (-nte F^a. Neconte a) I *r H* 28 rhoea *H.* rhyas E^a. rhias F^a.
 rias a. roas E¹. ruas r 29 papauere *H.* -er *U. add. siluestre*
 dT. -tri *H | ceratiti H. -titis F^a E^a. -tis E. cerraticis FE. err- a.*
 ceratytide d. -atium T | glaucio *H. -ion (-um a) U* 30 paralio
H. -lium U | V ego. VI dH. X T. VI alibi III r 31 papa-
 uere a *H. -er r. add. siluestre dT. -ri H | Heraclio H. -ium U |*
 aphrode *ego coll. § 207. affrodi a. ap rhody F^a. aproti E. -rot. FE.*
 aphron dT. -ro *H* 32 II ego. III *U. H. om. dT | diacodion*
 FE^a *H. -conion E. acodyon F^a. -dion a. dicadyon d. -dion T*
 33 papauere *J. -eri F. -er r H | tithymalo J. -lon dT.*
 -lum *vel -lium U | paralio J. -lium H. -lium E. pharalium F.*
 -lium E. -clium F^a. artalion (-th- d) dT 35 lemma *om. dT*
 26 meconio *pos. Brot., post 21 nigro VIII v*

- porcilaca XLV. pepli XLV (81) adarca XLVIII (88)
 coriandro XXI (82) marrubio sive prasio sive
 atriplice XIII (83) 20 linostropho sive philopaede
 malva malope XLVI sive philochare XXVIII (89)
 5 malva malache I serpyllo XVIII (90)
 malva althaea sive plistolochia sisymbrio sive Thymbraeo
 XVIII (84) XIII (91)
 lapatho silvestri sive oxalide 25 lini semine XXVII (92)
 sive lapatho canterino sive blito VI (98)
 10 rumice I meo Athamantico sive Atha-
 oxylapatho VII manico VII (94)
 hydrolapatho II feniculo XXIII (95)
 hippolapatho VI (85) 30 hippomaratho sive myrsineo
 lapatho sativo XXI V (96)
 15 bulapatho I (86) cannabi VII (97)
 sinapi, generum III, medicinae ferula VIII (98)
 XLVIII (87) carduo sive scolymo VI (99)

1 portulaca a v a. H | XLV. pepli XLV ego. XLV (XLI F^a a)
 Leptis XLV alibi peplis (plebis a. pephlim dT) ll. quae et peplis
 XXV (XLV Brot.) H 2 coriandrum F^a a 3 atriplice dTH
 -plex ll | XIII E Brot. 4 XLVI R^a. XIII (XVI F^a a) alibi XLII
 (XLV a) r. XIII H 6 plistolochia J. -cia EdTH. -cie F.
 -ofocia R^a. phistolacia R. phisto- r 7 XVIII ego. XIII R^a.
 LVIII F^a. LVIII rH 8 oxallide F^a a. pallide r. om. va. H
 9 cantherino dTH. om. v 10 I dTH. om. ll. an VI?
 11 oxylapatho (oxi- a) ll. v. om. hic et post hippolapatho pon. dTH |
 VII ego. III alibi VII (III FE) ll. III H 12 II ll. H. an VI?
 13 VI ll. H. an VII? 14 XXI ll. H. XXIII dT. an XVII
 16 generum ego. gen. a J. -nera rH | III a 17 XLVIII
 FRE. XLVIII F^a a. H. -III alibi XLVII dT 18 XLVII RdT
 22 XVIII F^a EdTH (S). -III r Brot. an XVII? 24 XIII R^a.
 XXII (XXXII a) alibi XIII r. XXIII dTH 25 XXVII R^a.
 XXX rH. an XXVIII? 26 an V? 27 meo athamantico
 (ada- dT) dTH. meotha- F. miotha- R. Macota- a. Machotha- F^a.
 Athamantico XXII. Miotha- E. om. v | siue athamanico ll. siue
 abath- dT. om. v 28 VII F^a EH. VII. Athamantico (athra- dT)
 XXII r. om. v 29 XXIII a. om. R^a. XXII rH 30 hippomaratho
 ego coll. §255.258. -to ll. -thro H | myrsineo H. -eum dT. myr-
 seneo F. mira- R^a a. mys- E. mis- F^a 31 V ll. H. III R^a.
 an III? 32 VII R^a. VIII F^a FR dT. VIII rH 33 an VIII?

theriacae compositio (100)
Summa: medicinae et histo-
riae et observationes MDCVI

EX AUCTORIBVS

- 5 Catone censorio. M. Varrone.
Pompeio Lenaeo. C. Valgio.
Hygino. Sextio Nigro qui
Graece scripsit. Iulio Basso
qui item. Celso. Antonio
10 Castore.

EXTERNIS

- Democrito. Theophrasto. Or-
pheo. Menandro qui βιόχη-
στα scripsit. Pythagora. Ni-
15 candro.

- MEDICIS Hippocrate. Chry- 40
sippo. Diocle. Ophione. He-
raclide. Hicesio. Dionysio.
Apollodoro Citiense. Apollo-
doro Tarentino. Praxagora.
Plistonico. Medio. Dieuche. 45
Cleophanto. Philistione. As-
clepiade. Crateua. Petronio
Diodoto. Iolla. Erasistato.
25 Diagora. Andrea. Mneside.

Epicharmo. Damione. Dalione.
Sosimene. Tlepolemo. Me-
troodoro. Solone. Lyco. Olym-
piade Thebana. Philino. Pe-
30 tricho. Miccione. Glaucia.
Xenocrate.

L. XXI CONTINENTVR

naturae florum et coro-
namentorum.

- 35 de stropholis. sorta (2)
qui invenerint miscere flores.
quando primum corollae ap-
pellatae et quare (3)
quis primus coronas foliis ar-
genteis et aureis dederit
quare corollaria dicta. de
lemniscis. quis primus cae-
laverit eos (4)
quantus honor coronarum
45 apud antiquos fuerit (5)
severitas antiquorum in co-
ronis (6)
quem floribus honoraverit
populus Romanus (7)

2 medicinae *ll.v(D)*. res *dTH* 3 MDCVI *RS*. MCVI
(-VII *F*. -V *dT*) alibi MDCVI *FEdT*. DCLX alibi DCVI *F^aa*.
MCVII *Brot*. MDCLX *H*. -CVII *v* 14 Nicandro *om.F^aaH*
16 Hippocrate *S. om.R^a*. Nicandro. Hipp-*rv*. Hipp- Nic- *H*
17 Ophione *va.B (D cum Brunnio p.36)*. Ophione *FREdT*.
Oplone *r*. Opione *B*. Ophelione *H* 29 Petricho *F^aR^adTH*.
-chio *a*. -iclo *R*. -iclio *r*. -idio *v*. -treio *L* 30 Miccione *FR*
EdT(Brunn)D. -ctione *rv*. -ctone *H* | Claucia *FR*. -udia *Eva.B*.
Gauecia *F^a*. -eua *a* 39 primus *H*. -um *ll.v(S)* | coronam
-na *FR* 42 primus *ego*. -um *ll.H. om.v*
pluribus *E^s* | honorauerit *F^aFRdT*. corona- (*VE?*) *H*

- pactiles coronae
 de sutilibus coronis 25
 de nardinis. de Sericis (8)
 Cleopatrae reginae factum in
 5 coronis (9)
 de rosa. gen. eius XII (10).
 med. XXXII (73)
 lili gen. III (11). med. XXI
 (74)
 10 lacrima sua nascens (11)
 narcissi gen. III (12). med.
 XVI (75)
 quorum semen tinguatur, ut
 infecta nascantur (13)
 15 quem ad modum quae-
 que nascantur, serantur,
 colantur sub singulis 40
 generibus (14—37)
 violae colores III (14). med.
 20 XVII (76)
 luteae gen. V (14) med. X (76)
 caltha. regius flos (15) 45
 baccar (16). med. XVII (77)
- combretum (16) med. I (77)
 25 crocum (17). med. XX (81)
 ubi optimi flores. qui flores
 Troianis temporibus in usu
 (17)
 de natura odorum (18)
 30 iris (19). med. XLI (83)
 salinca (20) med. II (83)
 polium sive teuthrion (21)
 med. XVIII (84)
 qui flos alium colorem mane
 35 habeat, alium meridie, alium
 sole occidente (21)
 vestium aemulatio cum flo-
 ribus (22)
 amarantus (23)
 cyanus (24). med. II (84)
 holochrysos (24) med. III (85)
 petilium. bellio (25)
 chrysocome sive chrysitis (26).
 med. VI (85).
 45 qui frutices flore coronent (27)
 qui folio (28).

3 siricis E. syr- F. siritis F^a 1 4 in coronis om. FRE
 6 de rosa in coronis FE^a Eva. H 7 XXXII S. om. E^a H.
 XXXII (XXIII Vd^a T) alibi XXXIII r 8 XXI F^a FRE^a H.
 XVI Vd. XXIII J 10 lacrima sua nascens cod. Salm. cfr. § 24.
 -mas nascens F^a. -ma nascens E^a T D. -manscens E^a E. -mascens F.
 om. Vd^a H 11 medicinae XVI om. Vd^a H. an XIV? 20 XVIII
 FE^a in marg. om. E^a Brot. XXVIII H 21 V U. H. III D U Z
 p. 64 22 caltha ego. de caltha dTH(J). de acalta r. ia.
 caltha S cum Salm. 23 baccar U. J^a. coll. § 29. 132. -cchar S.
 de bacchare dTv. (item saepius de praem. dTv) 24 cobretum
 VF^a E. combetrum E. cob- F^a. (add. de asaro dTH) 27 in
 usu om. Eva. J 31 II U. S. III dTH(J) 32 teuthrion V H.
 -trion F^a dT. theutrium FE. -trū E. -thrium D 33 XVIII
 FE^a E. S. -III r H(J). errore add. genera V (recte II) S 34 qui
 -occidente (cad- E) U. D. om. v 42 bellium F^a FE. bdellium
 V E. (de) bellio dTH

- melothrum. spiraea. organum. (35). med. XI (93)
 cneorum sive casia, gen. II. nyctegreton sive chenamyche
 melissophyllum sive melit- 25 sive nyctalops (36)
 taena (29). med. XXI (86) quo ordine temporum flores
 5 melilotos quae sertula Cam- nascentur (38. 39)
 pana (29. 37). med. XIII (87) anemone coronaria sive phre-
 trifoli gen. III (30). med. III nion (38) med. X (94)
 (88). myophonum (30) 30 oenanthe herba (38) med. VI
 thymi genera II (31). med. (95). melanium. heliochrysos
 10 XXXIII (89). flore nascentia, (38) med. XI (96)
 non semine (31) lychnis (39). med. VII (98)
 conyza (32) gladiolus. hyacinthus (38)
 Iovis flos. hemerocalles (33). 35 med. VIII (97)
 med. III (90) tiphyon. pothi gen. II. or-
 15 Helenium (33) med. V (91) sinae gen. II (39)
 phlox. quae ramis et folio vicapervica sive chamae-
 odorata (38) daphne (39) med. III (99)
 habrotonum (34). med. XXII 40 quae semper vireat herba (39)
 (92). Adonium. genera II ipsa quam longa cuique vita flo-
 20 se propagantia (34) rum (40)
 leucanthemum (34) med. I (93) quae propter apes serenda
 amaracum sive sampsuchum inter flores. cerintha (41)

1 organum *H. triga*-d.T. *thrica*-R.E.². *trica*-r 3 meli-
 tena F.R.E. -tina V.F.^ad 4 XXII R. 5 Campana E.H. -na
 siue melilotum r.D 6 med. XII R. om. E.v.a.D 7 med.
 — 9 gen. II om. R. 9 II D.U.Z p. 66 n. 1. III II. H
 10 XXXIII ego. XXVIII V.F.^ad.T.H. -III r.S 12 conyza om.
 V.F.R.E. 15 an VI? 16 folia E. -liis J. cfr. §59 18 abro-
 tanum R.E. -tonum H 19 dist. ego 22 amaracum d. -ci gen.
 II II. H | siue sampsuchum om. H 23 XI ego. LX S. IX H.
 LX alibi VIII (VIII F.E.) r 24 cenamiche V.F.^ad. gena- F.R.
 genemyche E 28 frenion F.E. pnion R. eremion r. om. H
 30 an V? 31 melanium ego coll. §65. meliantum d. -tium T.
 melant- F.^a. -thium r.H. add. med. XI II. H. del. J.², huc trans-
 lata e sqq. ratus. cfr. ind. XXII (26). XX (71) | hellocrysos F.
 -crisos R.E. elicrysos d. melichr- V.F.^a 33 lychnis F.R.E. lich- F.^a.
 ante tiphyon pon. d.T.H 36 tiphyon T. -phion F. thiph- R.E.
 tith- r | orsine F.^aFT. an orsini? cfr. §67 38 uincapervinca
 va. J.². cfr. §68. 172 41 florum uita d.T.H.(D)

- de pabulo apium. de morbis
earum et remediis (42. 43)
de venenato melle et reme-
diis eius (44)
5 de melle insano (45) 25 anthyllium sive anthyllum (52)
de melle quod muscae non
attingunt (46) med. VI (103)
de alvariis. de alvis et cura
earum (47) oetum. quae radices nihil
supra terram gignant: ara-
chidne, aracos (52)
10 si famem apes sentiant (48) 30 candryala. hypochoeris. cau-
de cera facienda calis. enthriscum. scandix,
quae optima eius genera eadem tragopogon. parthe-
de cera Punica (49) nium sive leucanthes sive
sponte nascentium her- amaracum sive perdicium sive
15 barum in quibuscumque 35 muralis (52) med. VIII (104)
gentibus usus, naturae, trychnum sive strychnum sive
miracula (50—108) halicacabum sive callias sive
fraga. tamnum. dorycnion sive manicon sive
ruscum (50) med. III (100) peritton sive neuras sive mo-
rio sive moly (52) med. III (105)
20 batis gen. II (50) med. II (101) 40

1 apum VdT 8 alueariis V² RE va. D | alueis V²
9 earum VF^a dT. eor- rv 15 quibusque VF^a dT H (J¹)
20 battis FBd 23 post med. II add. de cichorio dT S. cicho-
rium H. om. D. cfr. ind. XX (30) 24 anthialium FB. anthya- E.
antia- F^a. antya- d 25 anthyllium ego coll. § 175. siue anti-
cellium (antec- dT. anticensium E) U. S. om. H | antyllum RE dT.
-tillum r 26 an VII? 27 quae— gignant om. H 28 super
VF^a B | arachidne ego. -na H. archenide (-chaen- F) U 29 ara-
cos d H. -chos VF^a T. abachos r 30 candryala BET. chon-
drylla B § 89 | hypochoeris H. -prochoris B. -pochoris r
31 enthriscum Bd. -thyrscum VF^a. -thrisicum FT. -tristum E.
anthriscum (B) H 32 eadem U. S. om. H. come eadem con. J²
coll. § 89 | traseopocon FE. thra- B. om. H 34 amaracum ego
coll. § 163. -cus S. amanacum (-cus E. -dis B) U. om. H | per-
dicium Se § 176. pelleuchion (peleu- B) FRE. -eution VF^a. cali-
tha dT. om. H 34 siue muralis — 38 manicon om. VF^a EH
37 halicacabum S. ali- B². alii- VF^a dT | callias ego. -ada Se
Diosc. IV 72. calittis B². calitha F^a dT J. om. V. (item § 177 scriben-
dum erit callian) 38 manicon S. mari- VF^a dT 39 perithon
(par- VF^a) U 40 moly m T. -lim F^a d. -lion V. -lin r | III ego. VIII U. S

- corchorus (52) med. VI (106) caules: coronopus. anchusa.
 aphace. achynops. epipetron. anthemis. phyllanthes.
 quae numquam floreat, quae 25 crepis. lotos (59)
 semper (52) differentiae herbarum
 5 cneci gen. III (53). med. III (107) per folia:
 aculeati generis herbae quibus folia non cadant.
 (54—58) quae particulatim floreat (60)
 erynge. glycyrriza (54) 30 heliotropium, adiantum, her-
 tribulus (54. 58) bae quarum medicinae se-
 10 anonis (58) quenti libro (29. 30) dicentur
 pheos sive stoebe. hippo- (60)
 phaes (54) spicatarum genera:
 urticae gen. III. lamium. 35 stanyops. alopecuros. stele-
 scorpio (55) phuros sive ortyx sive plan-
 15 acorna. leucacanthos. chalceos. tago. thryallis (61)
 cnecos. polyacanthos. onopy- perdicium. ornithogale (62)
 xos. helxine. scolymos. chamae- post annum nascentes
 leon. tetralix. *atractylis* sive 40 a summo florentes, item ab
 phonos. *acanthice* mastiche (56) imo (63)
 20 cactus. [tenica, pappum, as- lappa herba quae intra se
 calia] (57) parit. Opuntia e folio radicem
 herbarum genera per faciens (64)

1 an V? 2 achynops ego e § 89. acynops d. -pis R. -pos R H
 piretron FRE 3 floreat ego. -ant U. H. cfr. § 89 extr. 5 cneci
 H. Neci R. gne- FE. greci r | gen. III ego coll. § 90. gen. III
 VF•d T. H. geniū r | med. VII F•. om. V d 10 anosis F•. ono-
 nis d(?) H. cfr. § 91. 98 13 VI E. III FR 15 acorna U. D.
 carduus, acorna H | chalceos cnecos He § 94. -cionecos F. -ecus
 VR. -etus E. calchionecos F•d 16 onopyxos H. -phycos d T J•.
 -phygos VF•. -phrycos r 17 elxine T. helsine r 18 tetra-
 lix T(?) H. petralis FREd. -rus r | *atractylis* Salm. om. U. v | siue
 phonos ego huc posui, post acorna pon. U. H. cfr. § 95 20 cactus
 ego. -cus S. ectacos (-cus VTd. -cus siue H) cactus U. H. de mendo
 cfr. § 97 Et cactus quoque | *uncos* ego posui. tenica (fen- T) U.
 pternix He § 97. -ica S. ternica J• | pappum (-ptum F•) alibi
 tappum (ra- R) U. pappus H. -um S 24 phyllanthes R(?) H.
 philanthus E. phyllantus (py- FF•) r. cfr. § 99 35 stanyops S.
 -opos H. -ntobs FE. -niobs r | *stелеphuros* H. *stelophiros* T.
stellepyros VF•. *stello*- FREd. sello- E 37 thryallis He § 101.
 nortalia R. -allis (par- R) r

- iasine. chondrylla. picris. vocant III (80)
 quae toto anno floreant (66) [Syrium] crocomagma; med.
 quibus flos ante quam caules II (82)
 exeant, quibus caulis ante pesoluta. med. I (108)
 5 quam flos. quae ter floreant (66) 25 Graecorum nominum in pon-
 cypiros (67) med. VIII (69). deribus et mensuris inter-
 thesium (67). pretatio (109) .
 asphodelus sive hastula regia. Summa: medicinae et histo-
 anthericus sive albucum (68) riae et observationes DCCXXX
 10 iunci gen. VI. med. III (69)
 cyperus. med. XIII 30 EX AVCTORIBVS
 cyperis Catone censorio. M. Varrone.
 cypira (70) Masurio. Antiate. Caepione.
 holoschoenos (71) Vestino. Vibio Rufino. Hy-
 15 med. ex iunco odorato sive gino. Pomponio Mela. Pom-
 teuchite X (72) 35 peio Lenaeo. Cornelio Celso.
 med. ex asaro VIII (78) Calpurnio Basso. C. Valgio. Li-
 med. ex Gallico nardo VIII cinio Macro. Sextio Nigro qui
 (79) Graece scripsit. Iulio Basso
 20 med. ex herba quam phun qui item. Antonio Castore.

1 iasine *ego. las. II. iasione TH* | chondrylla *ego e §105.*
 cond- *H. chryndilla dT. chrin- F^a. crin- V. cyndrilla r* | picris *H.*
 pigris *II. 1. 2 dist. ego* | floreant *II. -ret dTH. cfr. §89 cum §105*
 3 flos *II. D. flos exeant dTH* 5 quater *FE. quae E* | flo-
 reat *EJ² coll. §106. -ant rv* 8 astula *II* 9 siue albucum
II. S. del. H. add. Amuletum E. -tum. asian FE. -tum asian alibi
oispanit (oistant F^a) r. pistana v (cfr. §111. 112). del. H 11 an
 XIII? | cyperos *T. -rus Ed* 18 cypira *VEH. -pera r*
 14 holoschoenos *H. olyschenos (olis- E) II* 16 teuchite *H.*
 theu- *VF^a. -cite T. thecite Ed. tetite F. thetitae E* | an IX?
 17 medicinae ex asaro VIII *om. dT. an VII?* 18 an VII?
 20 phun *J² coll. §136. XII 45. phyri E. phin EdT. uin F. fin r.*
 phu *H* 22 uncos *ego posui. Syrium II. H. om. d^aT. an ex*
croco collyrium? cfr. §138 extr. syrium, lilii sucus, commemorat-
ur §127 | post med. II add. Bolete (-to R. om. d^aT) acenos
med. II II. del. v 24 pesoluta *TS. pers- v. pesolui (re- VF^a) r*
 32 Caepione *VF^a H. Caeli- FE d. Celi- ET. C. Helio v*
 33 Vestino *v. Crist- E. cryst- F. Chyst- E¹. Chryst- E². Cri-*
spino r | Vlpio FRE d v a. B | Rufino II. v(D). Rufo S 36 C. Val-
 gio *H. Publio. uargio (uor- V) II. P. Largio v. cfr. ind. XX*

EXTERNIS

Theophrasto. Democrito. Orpheo. Pythagora. Magone. Menandro qui βιόχρηστα script.
 5 sit. Nicandro. Homero. Hesiodo. Musaeo. Sophocle. Anaxilao.

MEDICIS Mnesitheo qui de coronis. Callimacho qui item.
 10 Phania physico. Timaristo. Simo. Hippocrate. Chrysippo. Diocle. Ophione. Heraclide. Hicesio. Dionysio. Apollodoro Citiense. Apollodoro
 15 Tarentino. Praxagora. Plistonico. Medio. Dieuche. Cleophanto. Philistione. Asclepiade. Crateua. Petronio Diodoto. Iolla. Erasistrato. Dia-
 20 gora. Andrea. Mneside. Epicharmo. Damione. Dalione. Sosimene. Tlepolemo. Metrodoro. Solone. Lyco. Olympiade Thebana. Philino. Pe-

25 tricho. Miccione. Glaucia. Xenocrate.

L. XXII CONTINENTVR

auctoritas herbarum (1—7)
 gentes herbis formae gratia
 uti (2)

herbis infici vestes, item pigmento *Gallicae* cortinae. de sagminibus. de verbenis et clarigatione (3)

de corona graminea. de raritate eius (4)

qui soli corona ea donati (5)
 qui solus centurio (6)

medicinae ex reliquis coronamentis:

erynge sive eryngio quae centum capita XXX (8. 9)

acano I (10)

glycyrriza sive adipso XV
 stomatice I (11)

4 biochresta B(H). -crestas VF*. -crea v. diochresta TL.
 -sia FE. -cresia d. chochresia R. cfr. ind. XIX. XX 8 Mnesitheo d(?) H. -estheo rv 10 Timaristo B. -ito U. -antho v
 11 Simo (Sy-R) ante Timaristo pon. v 12 Ophione Tv(D).
 Opi- RB. Hopi- FE d. Hopini- VF*. Ophelione H. cfr. ind. XX
 24 Philino — Xenocrate om. VF* 25 Miccione R d D.
 Micti- FETv. -tone H. cfr. ind. XX 27 continentur F* R. -etur rv
 32 pigmento D. -ta U. J¹. del. v | gallicae cortinae ego coll. § 3
 et XXXV 150. de oleo cortina d T J¹ coll. § 48. de oleo chortino
 (add. alibi crotino R* a) U. D coll. XV 30 (rem deesse in § 3 ratus)
 33 sagminibus H. sanguin- U. om. v 37 corona ea donati
 R* v(J). -nae adso- FRE. -na do- r H 41 eryngio H. -ion U. S
 quae ego (item p. 71, 8). siue U. S. del. H 42 an XXXII?
 43 acano H. -nos VF* S. -nosi r | I H. XI U 44 adipso S J

- tribuli gen. II med. XII (12) cuius radices colorem mutant
 stoebe sive pheos (13) 25 (26)
 hippophaes. gen. II. med. anthemide sive leucanthemide sive leucanthemo sive
 II (14) chamaemelo sive melanthio,
 5 urtica LXI (15) gen. III, med. XI (26)
 lamio VII (16) loto herba III (27)
 scorpionis gen. II med. I (17) 30 lotometra II (28)
 leucacantha quae phyllos sive ischas sive polygonatos III (18) heliotropio sive helioscopio
 10 helxine XII (19) sive verrucaria XII
 perdicio sive Parthenio sive heliotropio sive tricocco sive
 siderite quae urceolaris si- 35 scorpiuro XIII (29)
 ve asterum XI (20) adianto sive callitricho sive
 chamaeleone sive ixia sive trichomane sive polytricho
 15 ulophyto sive cynozolo, gen. sive saxifraga, gen. II, med.
 II, med. XII. mastiche (21) XXVIII
 coronopode (22) 40 frutex sine radice (30)
 anchusa XIII (23) picride I. thesio I (31)
 pseudoanchusa quae echis si- asphodelo LI (32)
 20 ve doris III (24) halimo XIII (33)
 onochilo sive archebio sive acantho sive paederote sive
 onocheli sive rhexia sive 45 melamphylo V (34)
 enchrysa X bupleuro V (35)

2 siue pheos T.S. siue ceos (coeos E) r. om. v. (deest III)
 3 hippophaes Scum Salm. -phyes (v) H. -opes II 6 la-
 mion (-ium VH) vel lam- alibi lamō II 8 leucacantha T. -tam Ed.
 leua- F. leu- R. leuco- VF* | phyllos H cum Be §40. phymos vel
 phimos II 9 ischas FREdJ². escas r. ischias H cum Be §40
 10 helsine F²R². hers- FEE 11 siue derithe FREd. om.
 TH 13 artercum FE. alterc- VF* H. asteric- Brot. 14 cha-
 maeleon H | ixia FE. ixias H 15 cynozolo D. -lon R² H.
 -zalo (ty- E) r. -zalon dT 16 mastiche (-ce E) U. D. om. dTH
 17 coronopus dTH. (deest I) 19 quae ego. siue II. H
 22 onocheli R² TH. ton- R. con- FE. onochelis r 23 X ego
 coll. §51. 52. XXX (XX VF*) alibi X II. XXX H 24 cuius
 —mutent U. D. del. H. cfr. §51 29 III dTH. IIII II 30 III F².
 III rH 31 an III? 33 XII U.S. XIII H. an XIII?
 39 XXVIII R² 40 frutex — radice U. D. del. H. cfr. §63
 41 Thesion R. -ium dTH 43 halimon (ali- Rd H) II. alimo S

- buprestis I (36)
 elaphobosco VIII (37)
 scandice VIII
 enthrusco II (38)
 5 iasine III (39)
 caucalide XII (40)
 sio XI (41)
 sillybo (42)
 scolymo sive limonio V (43)
 10 sonco, gen. II, med. XV (44)
 condrio sive condrilla VI (45) 30
 de boletis. proprietates eo-
 rum in nascendo (46)
 de fungis. notae venenato-
 15 rum. med. ex iis VIII (47)
 silphio VII (48)
 laseri XXXVIII (49)
 propoli V. mellis XVI (50)
 aquae mulsae XVIII (51. 52)
- 20 quare genere ciborum mores
 quoque mutantur (52)
 mulso VI (53)
 melitite III (54)
 cera VIII (55)
 25 contra compositiones medi-
 corum (56)
 medicinae ex frugibus
 (57—76)
 siligine I. tritico II. palea II.
 farre I. furfuribus I. arinca.
 athera II (57)
 farina per genera. medi-
 cinae XXXVIII (58)
 polenta VIII (59)
 35 polline V. pulte I. farina
 chartaria I (60)
 alica VI (61)
 milio VI (62)

2 Flatobosco FE. Pla- R 3 VIII VF* R*. VIII rS. X H
 4 enthrusco VF* J². -hyrisco R*. Inthris- R. Inthyris- FE.
 entriscum dT. anthrisco S. -cus H. cfr. ind. XXI (52) 5 iasine T.
 las- VF* dv. Cas- r. iasione C. cfr. ind. XXI (65) 6 an XIII?
 7 an XII? 8 sillybo J². syllybo VF*. -itho R. -do F.
 sillibo R*. -itho E. silybo S 9 scolymo S. -mum dT. -mon H.
 -lybo FE. -libo r 10 sonco F* R d J². -go R*. -ca V. -chos TH.
 -cho S. sconco r 11 condrio De § 91. -ion T. -illo S. chon-
 drion d. hariscondro (-scho- FE) r. chondrillon H. cfr. ind.
 XXI (52) | VI VF* R* R S. III rH (J). add. mastiche R*
 15 is F. eis ES. his rH 17 XXXVIII VF*. XX- R
 18 propolis V(?) J². de melle. propolis dTH (J²) | XVII R
 19 XVII R* 20 quare (qua F*) ll. D. quo dTH (J²). quo —
 mutantur ante aquae mulsae pon. dTH 22. 23 mulsum .. me-
 litites V dTH | an IV? 24 VIII R* 29 II ego. V VF* R*.
 I rH | palia V R* 30 an furfuribus III? om. T 30. 31 arincha
 (-ca D) athera (aute- VF*) VF* R* D. cfr. § 121. farina ateras r.
 olyram arincam (-ra .. -ca J) siue athera dT J¹ 33 XXXVIII V.
 -VIII F*. XXVIII rD. -VIII dTH 37 VI ll. H. V R* dT.

- panico III (63) miliaria herba I (78)
 sesima VII. sesamoide III. bromo I (79)
 Anticyrico III (64) orobanche sive cynomorio
 hordeo VIII. hordeo muri- 25 I (80)
 5 no quam Graeci Phoeniceam contra leguminum bestiolas
 I (65) I (81)
 ptisana III (66) de zytho I. spuma (82)
 amylo VIII. avena I (67) Summa: medicinae et hi-
 pane XXI (68) 30 storiae et observationes
 10 faba XIII (69) DCCCCVI
 lente XXXII
 φάκω ἐπὶ τελαμάτων II (70) EX AVCTORIBVS
 elelispaco sive sphaco quae iisdem quibus priore libro et
 salvia XIII (71) praeter eos Chrysermo. Era-
 15 cicere et cicerula XXVI (72) 35 tosthenae. Alcaeo.
 ervo XX (73)
 lupino XXXV (74)
 irione sive erysimo quod L. XXIII CONTINENTVR
 Galli velam XV (76) medicinae ex arboribus
 30 hormino VI (76) cultis:
 lolio V (77) vitibus XX (2)

2 sesama H | sesamoide VH. cfr. §133. -odides dT. sesi-
 moide F*J. -di r 3 antecyrico Ed. anthe- FR | III V dTS
 5 quam — I om. H | phoeniceam V. -ciam rS. phenice d.
 phunce T. cfr. §135 7 ptisana H. tips- T. tia- R* dJ². itisina F
 E. tisi- r 10 XIV R*. XLV alibi XVII VF*. LV (LIII E) alibi
 XVI (XVII R) r. XVI H 11 XXXII ego. XXVII alibi XVII RE.
 XVII alibi XVIII dT. XVII H. lemma om. r 12 phaco R*.
 fa- d. spha- T. fo- VF*. Tha- FE. ta- R. del. H | τελαμάτων S
 cum Salm. teimaton R*. thei- FR. -thon E. tetton r. cfr. §145
 cctr. del. H | II ego. V VR*FR. uel E. XI F* dT. III S
 13 elelispaco TH. eleti- VF*. elethi- R*. elepti- d. elelias
 (elhe- E) piaco siue helispaco (-paco E) r | sphaco H. sphac
 FRE. elispaco T. elete- r 14 III RE 15 XXVI ego.
 XXIII II. H 18 irione R* dTH. eri- (ery- r) rS 20 hor-
 mino VH. or- r 24 orobanche H. -ache B. -acche r
 26 contra (de H) leguminum VF* R* H. om. r | bestiola I R.
 -lis dTH 28 zytho dH. xyto R*. zito VF*. gy- T. zyto B.
 zilo r | I II. S. om. H(J) | spuma (stu- F. sti- E) ante de zytho
 pon. II. S(D). et ceruesia (-uisia H) dFH(J) 39 an XXV?

foliis et pampinis vitium XII (3)	sive psilotro sive archezosti sive cedrosi sive mado XXXI (16)
omphacio vitium XIII (4)	
oenanthe XXI (5)	vite nigra sive bryonia sive
5 uvis recentibus (6)	25 Chironia sive gynaecanthe
uvarum servatarum generibus med. XI (7)	sive apronia XXXV (17)
sarmentis uvarum I (8)	musto XV (18)
nucleis acinorum VI (9)	Falerno VI. Albano II. Surrentino III (20)
10 vinaceis III (10)	30 Setino I. Statano I. Signino I (21)
uva theriace III (11)	ceteris vinis XIII (22)
uva passa sive astaphide XVII (12)	observationes circa vina LXI (22. 23)
astaphide agria sive staphide	
15 sive pituitaria XII (13)	35 quibus aegris danda, quando danda, quomodo danda. observationes circa ea XCI (24—26)
labrusca sive uva taminia quae et ampelos agria XII (14)	
salicastro XII (15)	vite alba sive ampelo leuce aceto XXXIII (27)
20 sive staphyle sive melothro	40 aceto scillino XVII (28)

1 et pampinis vitium *ego*. vitium et pampino dTH. -ium VII. pampinis F^aD. vitium rJ | XII *ego*. VII *U. H* 10 III *ego*. VIII *U. H* 12 astaphide S. -phis (-pis F^aFE) *U. H* | XVII *ego*. XIII *U. H* 14 agria dTH. *om. r. cfr. § 17* | staphide J^a. -phis d. -phide agria (acria FE) siue labrusca *U.* -phis (-phide S) siue taminia TH 15 XIII alibi XII F^a. *an VIII?* 16 labrusca siue dTS. -ca H(J^a). *om. r* | uva taminia quae (*om. FEE*) et *U. J^a*. *om. dTH* 17 ampelos *U. J^a*. -lo S. *om. H* | XII *om. E¹E. an VII?* 18 salicastro S. de sal- dTH. *om. hic et salicaster (-ste VF^a) ante labrusca pon. r* | *an II?* 19 de (*del. S*) uite alba siue dTH. *om. rJ^a* 21 siue psilotrum T. *om. EdH* 22 cedrosi *ego e § 21. -rusin dT. -ro rS. -ron H* 23 XXII T. XXXV H. *an XXXIII?* 25 gynaecanthe H. *cfr. § 27. cynec. E. cinec. F^a. -chante VF^a. cinach. Ed. ginac. T. gynac. S. gynaecac. J^a* 26 XXXV alibi XXXIII *U. an XXXX?* 28 *ord. mut.* (Surr. Alb. Fal.) dTH 32 reliquis dTH | XIII *ego*. LXIII *U. H* 34 LXI (XL F^a) *U. H. XLI con. D UZ p. 69, sed addendae sunt viginti esect. 22* 37 XCI *U. H. an CXI?* 39 XXXIII *ego*. XXVIII *U. H* 40 XVI dT

- oxymelite VII. oxyalme VII 25 gleucino I, balsamino XV
(29) (46. 47)
sapa VII (30) malobathro V (48)
faece vini XII (31) byoscyamino II. thermino I.
5 faece aceti XVII (32) narcissino I. raphanino II.
faece sapae III (33) 30 sesamino III. lilino III/. Sel-
foliis oleae XXIII (34) gitico I. Iguino I (49)
flore III. olea ipsa VI (35) elaeomeli II. pissino II (50)
olivis albis III. olivis nigris palmis VIII (51)
10 III (36) palma myrobalano III (52)
amurca XXI (37) 35 palma elate XV (53)
foliis oleastri XXI (38) medicinae ex singulorum
omphacio III (39) generum flore, foliis, fructu,
oenanthino oleo XXVIII (40) ramis, cortice, suco, ligno,
15 cicino XVI (41) radice, cinere (54—58)
amygdalino XVI (42) 40 malorum observationes VI
laureo VIII (43) cotoneorum XXV
myrteo XX (44) struthiorum I (54)
chamaemyrsinae sive oxymyr- dulcium malorum VI
20 sinae, cupressino, citreo, austerorum I (55)
caryino, Cnidio, lentiscino, 45 citreorum V (56)
balanino (45) Punicorum XX/II (57. 58)
cyprino et cypro ipsa XV stomatice XIII (58)
(46) cytino VIII (59)

1 oxymile VF* | oxyalme VII F*. om. r H. cfr. § 61 4 an
XIII? 8 IV U. H. an VI? 10 III F. VII alibi III VF*.
11 an XXV? 12 XXI ego. XVI U. H. 16 XXIII VF*.
an XVIII? 17 laureo U. S. -rino dTH(J). cfr. XX 137 | an
VII vel VIII? 20 cypressino XX R² 21 caraino E. cari-
F² Ed. carri- F¹. carsi- F*. (deest III, item lent. III. bal. III)
23 XV VF*. XXI R. XVI EdTH 25 XV VF* S. V r D.
om. dT. XIII H 27 malobathro om. FRE | V VF* S. om. r.
VIII H 29 raphanino II F*. cfr. § 94. -ino V r H 30 lirino
H(S). om. F | III ego. III U. H. I dTJ 31 eguino FRE
33 X vel VIII VF*. an XII? 35 XV VF*. cfr. § 99. XVI r H.
XVII dTJ 41 XXV ego. cfr. § 100—103. XXII (alibi XXIII
VF*) U. H. 44 I ego. III U. H. 46 XXIII ego. XXVI U. H.
47 XXIII E. H. III V 48 VIII R. VIII r H. add. alibi
III U

- balaustio XV (60) myrtidano XIII (82)
 pirorum observationes XIII oxymyrsine sive chamae-
 (62) myrsine quae ruscum VI
 ficorum CXI (68) 30 (83)
 5 caprificorum XLII (64) Summa: medicinae et hi-
 erineo herba III (65) storiae et observationes
 prunis IIII (66) MCCCCXVIII
 Persicis II (67)
 prunis silvestribus II (68)
 10 lichene arborum II (69) 35 C. Valgio. Pompeio Lenaeo.
 moris XXXXVIII (70. 71) Sextio Nigro qui Graece
 stomatice sive arteriace [si- scripsit. Iulio Basso qui item.
 ve] panchrestos IIII (71) Antonio Castore. M. Varrone.
 cerasis V (72) Cornelio Celso. Fabiano.
 15 mespilis II. sorbis II (73) 40
 nucibus pineis XIII (74)
 amygdalis XXVIII (75)
 nucibus Graecis V (76)
 iuglandibus XXIII. anti-
 20 doto (77) 45
 abellanis III. pistaciis VIII.
 castaneis V (78)
 siliquis V. corno I. unedoni-
 bus (79)
 25 lauris LXVIII (80) 50
 myrtis LX (81) Apollodoro Citiense. Apollo-

EX AVCTORIBVS

EXTERNIS

Theophrasto. Democrito. Or-
 pheo. Pythagora. Magone.
 Menandro qui βίόχηρτα.
 Nicandro. Homero. Hesiodo.
 Musaeo, Sophocle, Anaxilao.
 45 MEDICIS Mnesitheo. Calli-
 macho. Phania physico. Tima-
 risto. Simo. Hippocrate. Chry-
 sippo. Diocle. Ophione.
 50 Heraclide. Hicesio. Dionysio.
 Apollodoro Citiense. Apollo-

1 XV ego. XII *ll. H. add.* punico siluestri *dTH. del. D*
 2 XII *FREH. CH dT* 4 CXI *ll. H. an CXIX?* 11 XXXXVIII
ego. XXX- FREH. XX- r 12 *uncos ego posui coll. §136*
 13 panchresto *S* 16 XIII alibi CXIII *VF^a. an XVI?*
 17 amigdalio *FRE(S)* 18 nucibus — V *B dTH. om. r | V ego.*
 I *B dTH* 19 iuglandibus XXIII *om. VF^a. an XXII?*
 21 VIII *H. VIII (VII VF^a) alibi VIII ll. an XIII? cfr. §150*
cum 142. 143 23 corno *He §151. cornu ll. v* 27 XII *V.*
an VIII? 28 oxymyrsine (*praem. myrto siluestri siue*) *dTH.*
oxymyrra R. -mira r 29 quae *ego. siue ll | ruscum ll. D. -co*
V(?) H | an VII? 33 *an MCCCXCVIII?* 37 Tulio *F. -llo RE*
 46 Mnesteo *ET va. H* 49 Ophione *v(D). Opi- FB. Hopi-*
VERE Onlo- E^a. Holo- F^a. Olo- dT. cfr. ind. XX

- doro Tarentino. Praxagora. cupresso XXIII (10)
 Plistonico. Medio. Dieuche. 35 cedro XIII (11)
 Cleophanto. Philistione. Asclepiade. Crateua. Petronio
 galbano XXVI (13)
 5 Diodoto. Iolla. Erasistrato. Hammoniaco XXVIII (14)
 Diagora. Andrea. Mneside. styrace XII (15)
 Epicharmo. Damione. Dalione. 30 spondylio XVII (16)
 Sosimene. Tlepolemo. Metrodoro. Solone. Lyco. Olympiade
 sphagno sive sphaco sive
 10 Thebana. Philino. Petricho. bryo V (17)
 Miccione. Glaucia. Xenocrate. terebintho VI (18)
 picea VIII (19)

35 chamaepity XV (20)

pityusa VI (21)

resinis XXV (22)

pice XXVII (23)

pisselaeo sive palimpissa

40 XVI (24)

pissasphalto II (25)

zopissa I (26)

taeda I (27)

lentisco XXII (28)

45 platano XV (29)

fraxino V (30)

acere I (31)

populo VIII (32)

ulmo XVI (33)

L. XXIV CONTINENTVR

- medicinae ex arboribus
 silvestribus:
 15 loto Italica VI (2)
 glandibus XIII (3)
 cocco ilicis III (4)
 galla XXIII (5)
 visco IX (6)
 20 pilulis glandiferarum I
 cerro VIII (7)
 subere II (8)
 fago III (9)

3 Cleophante *J D errore* 11 Mictione *E a v a. H. cfr. ind. XX*
 16 XIII *H. XIII alibi XVI ll. an VIII (vel IX)?* 19 IX *ego.*
 XI *ll. H. 20 glandiferarum (-rerum F*) I VF^a S. grandif (gla- F)*
erarif I r. om. dT. roboris H 21 an VII? 26 an XI?
 27 XXVI *ego. XXIII ll. H 29 styrace (stir- B) VF^a B. H. -ge FE.*
praem. bdedellio B. dellio r | XII ego. om. B. X r H 30 spon-
dylio dH. -dilio T. -dillo (sphod- B) ll 31 sphagno v. spa- T.
spac- B. sphac- r 34 picea VIII D. add. VIII alibi pice ll.
picea et larice dTH. an VIII? 35 chamaepity XV ego.
-ty X H. -ty X alibi V VF^a dT. om. r 36 pithyum F. -thium E.
phi- B | an VII? 37 XXV ego. XXII ll 38 XXVII ego.
XXXIII ll. H 45 XV ego. XXV ll. H 48 an VIII?

- tilia V (34) rhododendro I (53)
 sabuco XV (35) rhus gen. II medicinae VI.
 iunipero XXI (36) 25 stomatice (54)
 salice XIII. Amerina I (37) rhu erythro VIII (55)
 5 vitice XXXIII (38) erythrodano XI (56)
 erice I (39) alyssso II (57)
 genista V (40) radícula sive struthio XVI
 myrice quae et tamarica 30 apocyno II (58)
 III (41) rore marino XVIII (59)
 10 virga sanguinea I (43) cachry V (60)
 brya XVIII (42) herba Sabina VII (61)
 silere III (44) selagine II (62)
 ligustro VIII (45) 35 samolo II (63)
 alno I (46) cummi XI (64)
 15 hederis XXXVIII (47) spina Arabica III (65)
 cisto V (48) spina alba II. acanthio I (66)
 cisso erythrano II. chamae- acacia XVIII (67)
 cisso II. milace II. clematide 40 aspalatho sive erysisceptro
 II (49) sive adipsatheo sive diaxylo
 20 harundine XVIII (50) VIII (68. 69)
 papyro, charta III (51) spina appendice II. pyracantha
 hebeno V (52) I (70)

2 sabuco F*FD. samb- r(?)v. cfr. XIII 122 8 quae
 II. S(D). siue dTH(J) | et tamarica S(D). -miricia VF*. et
 amarica r. tam- dTH(J). add. siue tamarix (-ri VF*. amari r)
 II. S 9 III H. LXV (XLV E) alibi III FRE. LV alibi XIII r
 10 I VF*dTH. om. r. lemma post brya pon. dTH 11 bryca
 FRE | XVIII ego. XXVIII (-VIII E) II. H 18 lemma om. FRE
 15 hederis S. ed- F*FEEH. -ra VdTv 18 milace II. D.
 zmi- J. smi- Tv | II ego. III II. H 19 II ego. III VF*D. om. r.
 XVIII H 20 harundine om. FR¹E | XVIII VF*dTH. X R¹.
 XVIII rD. an XX? 21 III II. H(D). om. dT. II S 24 rhus
 FRD. rhu rH | VI ego. VIII alibi III II. VIII H 26 lemma
 om. FRE 29 XVI ego. XIII II. H 30 reocyno F. -cino
 RE 32 cachri E | V ego. VI F*FD. III J². om. r(?) H
 33 an VIII? 35 samulo Eva. H. -malo R. -moso dT
 36 gumini VF* | an XIII? 37 aegyptia siue arabica dTH
 an III? 39 XVIII VF*. VIII H. an XVI? 40 siue II. S. I dH.
 om. T | erysisceptro B. syri- (siri- FRE) II 41 diaxylo S. -azyro
 VR -aciyo F. -aziyo r. -ron dT. -atiron H 42 VIII F*. VIII rH

- paliuro X (71) clinopodio sive cleopiceto
 aquifolia X. taxo I (72) sive zopyrontio sive ocimoide
 rubis LI. stomatice (73) III (87)
 cynosbato III (74) 35 clematide centunculo III (88)
 5 Idaeo rubo III (75) clematide sive aetite sive
 rhamni gen. II med. V (76) lagine X (89)
 Lycio XVIII (77) clematide Aegyptia sive daph-
 sarcocolla II (78) noide sive polygonoide II
 oporice II (79) 30 (90)
 10 trixagine sive chamaedrye aro XLII (91. 92)
 sive chamaerope sive Teucria dracunculo II (93)
 XVI (80) ari III (94)
 chamaedaphne VI (81) milifolio sive myriophyllo VII
 chamelaea VI (82) 35 (95)
 15 chamaesyce VIII (83) pseudobunio IIII (96)
 chamaecisso herba I (84) myrride sive myrra sive
 chamaeleuce sive farfaro sive myriza VIII (97)
 farfugio I (85) oenobreche III (98)
 chamaepeuce II. chamaecy- 40 Magica de herbis (99—102)
 20 parisso II. ampelopraso VI. coracesia et calicia (99)
 stachye I (86) Minyade sive Corinthia I (100)

2 aquifolia dTv. -lio (acri- VF*) II | X II. H(D). I S
 3 LI S. II alibi LI II. II H | stomatice om. VH. de moris stom.
 dTJ 5 III ego. I VF* D. om. rH 7 an XXII? 12 an
 XVIII? 13 VI F*. V rH 19 II ego. V II. H 21 sthacis E.
 stacio B. Thaciae F 22 cleoniceto Scum Be §137. om. H
 23 zopyrontio D. -othio F*. -piontion d. -rotio r. -pyro S.
 om. H 24 III om. F*. an IV? 25 clematide S. -atatide II.
 om. dTH(J) | ntunculo VF*. cent. — 26 clematide om. FE |
 III VF* S. V R. I dTH 26 aetite De §139. eti- d. echi- TH.
 ethine VF* F. ethyne E. echine E 27 lagine S. laci- II. lar-
 gine de scammonia dT. scam- H | X F*. om. rH. an IX?
 31 haro II | XLII ego. XIII alibi XIII II. XIII H 33 ari H(J).
 aris F. om. E. haris r. echari dT. arisaro S | IIII ego. III VH.
 om. E. III alibi IIII r 34 mirifolio B. mille- V(?) v 37 my-
 ride et myra II 38 VIII F* FE. VII rH 39 oenobreche II. D.
 -brychi H 40 magica de herbis VF* D. Magic.... R' in marg.
 om. S. de magicis herbis dTH(J) 41 calicia dT S. cha- B.
 calychia r 42 Minyade He §157. -naides FE. -aicles E.
 -naides r. -sada dT | Corinthia E. corysidia H

- aproxi. Pythagorea de reci- 35 herba de cribro I (109)
 divis morborum (101) herba de finetis I (110)
 aglaophotide sive marmari- herba a canum urina I (111)
 tidae. Achaemenide sive rodarum III (112)
 5 hippophobade. theombrotio impia II (113)
 sive semnio. adamantide. 30 Veneris pecten I (114)
 Arianide, theronarca. Aethio- exedum I. notia I (115)
 pide sive Meroide. ophiusa. philanthropos I. lappa canaria
 thalassaege sive potamau- II (116)
 10 gide. theangelide. geloto- tordylon sive syreon III (117)
 phyllide. hestiatride sive 35 gramen XVII (118)
 protomedia sive casignete dactylos V (119)
 sive Dionysonymphade. he- faenum Graecum quae silicia
 lianthide sive heliocallide. XXXI (120)
 15 hermesiaide. aesclynomene. Summa: medicinae et hi-
 crocide. onothuride. ana- 40 storiae et observationes
 campserote (102) MCLXXVI
 eriphia (108)
 herba lanaria I. lactoris I.
 20 militaris I (104) EX AVCTORIBVS
 stratiotes V (105) C. Valgio. Pompeio Lenaeo.
 herba de capite statuae I (106) 45 Sextio Nigro qui Graece
 herba de fluminibus I (107) scripsit. Iulio Basso qui item.
 lingua herba I (108) Antonio Castore. Cornelio
 Celso.

1 aproxi V D. -xi XI F^a. apro VI r. aproxi VI H | Pythago-
 rea (F^a. -ria D. -ra r. -ras J) — morborum om. va. J 3 mar-
 maritide H. -moride ll. -riti dT 5 hippophobade H. -do T.
 -phorbade VF^a. -do d. -pordabe FE. -postabe E 7 thero-
 narca D. therio- dHe §163. thiro- R. tiro- FE. therocarna r.
 cfr. ind. XXV (65) 9 thalassaege J. -ssege ll. H | potamau-
 gide D. -aucide d. -chide F^a. -cyde V. -mocide B^a. -mucide r.
 -cyde H 11 hestiatride D. -toride H. hestieriatride FFE.
 hestitat- d. hesitiat- r 16 crocide dH. -da T. -demene FE.
 erocyd- B. om. r | onothuride VF^aJ^a. -uri dT. -thoride r. oeno-
 theride H 24 herba lingua V dTH 30 pecten H. -tine
 ll. J^a 31 exedum dTH. -do VF^aJ^a. om. rS | I VF^a. om. rS.
 siue dTH(J) | I ego. II ll. H 32 philanthropo VJ^a
 34 syreon H. -eum dT. yraeon VF^a. iracon B. tra- r 35 an XVI?
 7 silica F. -iqua E 38 an XXXIII? 41 MCDXVIII va. H

EXTERNIS

25 L. XXV CONTINENTVR

Theophrasto. Apollodoro. Democrito. Orpheo. Pythagora. Magone. Menandro qui βιό-
 5 χηστα scripsit. Nicandro. Homero. Hesiodo. Musaeo. 30 Sophocle. Anaxilao. MEDICIS Mnesitheo. Callimacho. Phania physico. Timaristo. Simo.
 10 Hippocrate. Chrysippo. Diocle. Ophione. Heraclide. Hicesio. 35 Dionysio. Apollodoro Citiense. Apollodoro Tarentino. Praxagora. Plistonico. Medio.
 15 Dieuche. Cleophanto. Philistione. Asclepiade. Crateua. 40 Petronio Diodoto. Iolla. Erasistrato. Diagora. Andrea. Mneside. Epicharmo. Dami-
 20 one. Sosimene. Tlepolemo. Metrodoro. Solone. Lyco. 45 Olympiade Thebana. Philino. Petricho. Miccione. Glaucia. Xenocrate.

naturae herbarum sponte nascentium.
 auctoritas herbarum
 de origine usus earum (1)
 30 qui Latine usus earum scripserint (2)
 quando ad Romanos ea notitia pervenerit (3)
 qui primi Graecorum de his
 35 composuerint (4. 5)
 quare minus exerceantur ea remedia
 herbae mirabiliter inventae.
 cynorrodum, med. II. dracunculus caulis I. Britannica
 40 V (6)
 de maximo dolore (7)
 nobilium herbarum inventores (7—39)
 45 moly III (8)
 δώδεκα θεῶν I (9)
 paeonia sive pentorobos sive
 glycsides I (10)
 panaces Asclepion II (11)

2 Apollodoto Crito FE 5 scripsit om. H 11 Opione
 FFE B. Pione a. cfr. ind. XX 19 Marconiside FFE
 23 Miccione E^a D. Micti- a. Mici- r. cfr. ind. XX 29 de —
 earum om. B 30 qui — earum om. VF^a 34 ante qui primi
 habent De graecis auctoribus qui herbas pinxerunt dTH(J).
 om. rS(D) 45 III ll. H. an II? cfr. §26.127. (numeri in hoc
 libro vix computabiles, cum plurimi medicinas significant non in
 huius libri textu suis locis coniunctim narratas, sed per hunc et
 seq. libros varie dispersas) 46 dodecatheon ll. H(D). -eos S.
 cfr. XXVI 107, ubi item Graecis litteris utendum erit 47 quae
 pentorobos SJ. -bo H 48 glycsides Brot. (D). -de H(S).
 glyciodes (glyocid- B¹) ll

- panaces Heraction III (12) item in albo. med. ex eo
 panaces Chironion III (13) 25 XXIII (23)
 panaces Centaurion sive quibus non dandum. obser-
 Pharnacion III (14) vationes circa utrumque ge-
 5 Heraction siderion III (15) nus LXXXVIII (24. 25)
 hyoscyamos quae Apollinaris Mithridatia II (26)
 sive altercum, gen. V. med. 30 scordotis sive scordion III (27)
 III (17) Polemonia sive Philetaeria
 linostosis sive parthenion sive chiliodynamus VI (28)
 10 sive Hermu poa quae Mer- Eupatoria I (29)
 curialis, gen. II. med. XXII (18) Centaurion sive Chironion
 Achillea sideritis sive pana- 35 XX (30)
 ces Heracleum quae mili- Centaurion lepton sive liba-
 folium aut scopia regia, gen. dion quod fel terrae XXII (31)
 15 VI. med. III (19) Centauris triorchis II (32)
 Teucra sive hermione sive Clymenos II (33)
 splenius II (20) 40 Gentiana XIII (34)
 Melampodium sive elleborum Lysimachia VIII (35)
 quod veratrum, gen. III Artemisia sive parthenis sive
 20 quo modo colligatur, quo modo botrys sive ambrosia V (36)
 probetur (21) nymphaea sive Heraction sive
 med. ex nigro XXIII. quo- 45 rhopalon sive mallos, gen.
 modo sumendum (22) II. med. XIII (37)

1 Heractiōnticon F. -ico E. -icū R | II E 3 Centaureon
 et Pharnaceon H 5 Heracleon siue dTH. (add. De ampelo
 Chironia dTH) | III E 7 gen. V VF*. genū. FE. gen. II r H.
 cfr. § 36 8 III alibi IIII ll. III H. cfr. § 104. 142. 164. 165
 9 parthenion (V?) H. -nio R. -tenios r 11 an XV? cfr. § 39—41
 et XXVI 121. 150 13 Heracium D. om. dT | milifolium dT.
 milli- FFE mille- (V?) v. milliū F* 14 siue (V?) dT | scopia
 regia (V?) H. -pae -iae r | gen. F* D. om. r H 16 hemioneo
 (herm- T) dTv. -ne H. cfr. § 45 24 albo dTH. aluo VF*.
 alogo r 25 XXII E. XXXIII F* 26 quibus non dandum
 post LXXXVIII pon. dTH. 30 scordio VFBE 31 philetae-
 ria (d?) H. -licheria T. phylaterion (phil- F) ll 32 chilio-
 dynamus S. -ma H. chilodynamis F*. -mus r. -mia dT
 36 libadion Brot. -dio H. -deon dT. liuadeon VF*. leua- r
 87 XII F* E 39 II ll. H. an V? cfr. XXVI 41. 77. 111. 131.
 140 40 XIII F 45 mallos (-on E) ll. D. madon H cum B.
 cfr. § 75. (add. de camelea dT) 46 III . . XXIII F*

- Euphorbeae gen. II. med. 35 quibus locis potentissimae
III (38) herbae
plantaginis gen. II. med. propter herbas in Arcadia
XLVI (39) lac potari (53)
5 buglossos II (40) aristolochia sive clematidis
cynoglossos III (41) 30 sive Cretica sive plistolochia
buphthalmos sive chalca I (42) sive lochia polyrrizos quae
herbae quas gentes invene- malum terrae XXII (54)
runt (43—49) argemonia III (56)
10 Scythice III (43) agaricum XXXIII (57)
hippace III (44) 35 echios, gen. III. med. II (58)
ischaeon II (45) hierobotane sive aristereon
cestros sive psychrotrophon quae verbenaca, gen. II. med.
quae Vettonica sive serra- X (59)
15 tula XLVIII (46) blattaria I (60)
Cantabrica II (47) 40 molemonium I (61)
consiligo I (48) pentapetes sive pentaphyllon
Hiberis VII (49) sive chamaezelon quae quin-
herbae ab animalibus reper- quefolium, med. XXXIII (62)
10 tae (50—53) sparganion I (63)
chelidonia VI 45 dauci gen. III. med. XVIII (64)
canaria I theronarca II (65)
dictamnion VIII. pseudodi- persollata sive arcion VIII
ctamnion sive chondris (66)

1 euphorbiae (d?) H 4 XLVI U.S. XXVI H 5 III
VF(?) S 7 chalca ego e § 82. calchan T. -cha J². calcan d.
-cia F^a. -ciam V. -cion r. cachla S. -lam H. (cfr. caltha XXI 28.
Diosc. IV 58) 8 inuenerint VF^a 12 ischaemon H(J).
-one S. scemone dT. schemos R¹E. she- VF^a. sce- r 13 psy-
chrotrophon J²e § 84. psycho- H cum B. psychrotropon (-tripon V)
VF^a. pycro- T. sycro- FE. pyro- d. ciclo ///tropion R 14 ser-
ratula H. -ura U 18 heberis F^a. ib- (V?) H 24 chondris S.
condris (-ryssum VF^a) U. om. H 30 phistolochia F. phi- R
33 argemonia dT(V?) H. -one F^a. asce- r 36 aristereon U.
peri- H e § 105 40 molemonium (melom- VF^a) U. D. lem- H.
cfr. § 108 42 chamezeleon F^a. cam- FFE 46 theronarca D.
chero- FFE. Ceno- r. theronia- d. therionarcha T. -ca H. cfr.
ind. XXIV (102) 47 persollata F^aJ²e § 113. -olata V H. -olita r.
-olidata dT

- cyclaminos quae tuber terrae 20 antirrinon sive pararrinon
 XII (67) sive lychnis agria III (80)
 cyclaminos cissanthemos III euplia I (81)
 (68) pericarpum, gen. II. med. II (82)
 3 cyclaminos chamaecissos III nymphaea Heraclia II (83)
 (69) 25 lingulaca I (84)
 peucedanum XXVIII (70) cacalia sive leontice III (85)
 ebulum VI (71) callithrix I (86)
 polemonia I (72) hyssopum XX (87)
 10 phlomos quae verbascum XV lonchitis IIII (88)
 (73) 30 xiphion sive phasganion IIII
 phlomides II. phlomis lychnitis sive thryallis (74) psyllion sive cynois sive
 thelyphonon sive scorpio I (75) chrysallion sive Sicelicon
 15 phrynon sive neuras sive sive cynomyia XVI
 poterion I (76) 35 thrysellion I (90)
 alcima sive damasonion sive remedia oculorum (91—
 lyron XVIII (77) 103)
 peristereos VI (78) anagallis sive acoron quae

9 polemonia I dTH. om. r D 10 phlomos H. phro- R.
 phio- FE. philo r. -lomon dT 12 phlomis ego. -mis (-mides E)
 sine U. D. del. H (J²) | lychnitis S. lyen- d. lyhenios FE. lchegn- R.
 lycinos r. del. H 13 thryallis Se §121. grya- V. gra- R. gria- r
 14 thelyphonon He §122. -nos dT. -ygonon U 16 pote-
 rion Hcum Be §122. potirecton T. poterre- VF^a. poterue- d.
 poterrae lecton R. poterre (terre E¹) iecton r 17 alcima dT.
 cfr. §124. aclina VF^a. alema EE. Nema F. alisma Hcum B
 18 lyron dTH. pyron (pyrr- VF^a) U | XVIII F^aFE. -IIII E Brot.
 -II (V?) H. an VIII? cfr. §124. 125. XXVI 25. 92. 143 20 parar-
 rinon ego. parari- VF^a. panari- FE. perari- dT. paranarrinon
 R. J². anarrhinon H 21 lychnis d(?) H. -cnis F. -cinis E.
 lignis r 22 euclia con. Salm. 26 cacalia H. caccalis VF^a.
 -lici r. calcala dT | leontice H. leant- dT. -tilice F^a. -tilia V.
 -tlide r 27 I VF^a S. XX r H. an V? cfr. §135. XXVI 147. 163
 28 XX VF^a. X r H. (numeravi in hoc libro 5, in ceteris 29)
 32 cynois F^aJ². -oides V(?) H. cinois r. -oida dT 33 chrysal-
 lion VF^a H (J). chryss- T. chyrs- R¹. chys- r. cryst- Scum Be §140
 34 XVI V S. I r H 35 thrysellion I VF^a S. -linon I Dcum B.
 cfr. §141. rhyssellum dT. om. r H (J) 36 remedia oculorum
 H. om. r 38 acoron (acar- R) U. J². corchoron Hcum Be §144

felis oculus, gen. II. med. VI (92)	aut oculus aut digitellus, med. XXXI
aegilops II (98)	aizoum minus sive erithales
mandragoras sive Circeion	sive trithales sive erysithales
5 sive morion sive hippophlo- 25	quae isoetes aut sedum, med.
mon, gen. II. med. XIII (94)	XXXII (102)
cicuta XIII (95)	andrachle agria quae ille-
cremnos agrios III (96)	cebra XXXII (108)
molybdaena I (97)	erigeron sive pappos sive
10 capnos trunca quae pedes 30	acanthis quae senecio VIII
gallinaei I (98)	(106)
capnos fruticosa III (99)	ephemeron II (107)
acoron sive acorion XVII (100)	labrum Venereum I (108)
cotyledonis gen. II. med. LXI	batrachion quae ranunculus
15 (101)	35 sive strumos, gen. III. med.
aizoum maius sive buphthal-	XIII (109)
mon sive zoophthalmon sive	stomatice, gen. II (110)
stergethron sive hypogeson	Summa: medicinae et hi-
sive ambrosion sive ame-	storiae et observationes
20 rimmon quae sedum magnum 40	MCCXCII

1 felis D. -llis T. -lix VF^aE^ad. fetis EE. faecis F. ferus H |
VI VF^aS. III FEdH(J). II RT. an VII aut XVI? 4 Cir-
ceion J^acum B. -celon (tir- E) FEd. cyrc- r. circeon T. -caeon H
5 hyppoplomon V. -plūmom F^a. hippophlomi T. -plomi r
6 XXXIII (III E^a) alibi XIII (III E) ll. XXIII H. cfr. § 147.
150. XXVI 24. 93. 104. 121. 156. 157 8 cremnos ll. crethmos
TH | III ego. I ll. H. cfr. § 155. XXVI 94 10 trunca J. truna T.
trima d. pruna VF^aF. prima rH 13 acorion VF^a(Salm.) D.
acion r. agrion d(?) H | XVII ego. XIII ll. H 14 cotyledon H |
gen. om. FEE | LXI ll. H. an XI vel XXI? 18 stergethron H.
hist. FEdT. hest- r | hypogeson S. cfr. § 160. hespegeton VF^a.
spg- EE. -con F. spececon d. speiecon T. del. H 23 eri-
thales Brot. -theles VF^a. -telis r 24 trithales Brot. prithales ll |
erysithales (eris- dT) FEdTD. eryth- V. erithales F^a. chrysoth-
Brot. 25 isoetes Brot. isetes E. -tis FdT. hiss- E. ips- V.
ysaetis F^a 27 illecebra dH. lec- FRT. lac- E. om. r
28 an XIII? 30 acanthis H. achantis T. acethis VF^a. acha-
matis r | VIII F^aE. om. F^a 33 Venereum H. -rium ll
36 XIII alibi XIII ll. XIII H

EX AVCTORIBVS

- C. Valgio. Pompeio Lenaeo.
Sextio Nigro qui Graece scripsit. Iulio Basso qui item.
5 Antonio Castore. Cornelio Celso. Fabiano.

EXTERNIS

- Theophrasto. Apollodoro.
Democrito. Iuba. Orpheo. 35
10 Pythagora. Magone. Menandro qui βιόχηστα scripsit. Nicandro. Homero. Hesiodo. Musaeo. Sophocle. Xantho. Anaxilao. MEDICIS Mnesi- 40
15 theo. Callimacho. Phania physico. Timaristo. Simo. Hippocrate. Chrysippo. Diocle. Ophione. Heraclide. Hicesio. Dionysio. Apollodoro Citiense. 45
20 Apollodoro Tarentino. Praxagora. Plistonico. Medio. Dieuche. Cleophanto. Philistione. Asclepiade. Crateua. Petronio Diodoto. Iolla. Erasi- 50
25 strato. Diagora. Andrea. Mneside. Epicharmo. Damione. Sosimene. Tlepolemo. Metro-

doro. Solone. Lyco. Olympiade Thebana. Philino. Petricho. Miccione. Glaucia. Xenocrate.

L. XXVI CONTINENTVR

reliquae per genera medicinae

- de novis morbis (1)
quid sint lichenes (2)
quando primum in Italia coeperint (3)
item carbunculus (4)
item elephantiasis (5)
item colum (6)
de nova medicina
de Asclepiade medico (7)
qua ratione medicinam veterem mutaverit (8)
contra Magos (9)
lichen, gen. II. med. V (10)
Proserpinaca I (11)
bellis II (13)
condurdum I (14)
bechion sive arcion sive chamaeleuce quae tussilago III (16)
bechion quae salvia IIII (17)

2 C. H. Sexto *ll.v* | Valgio *dTH*. -gio alibi Gaio *VF*.
Gallio *r*. -ico *v* 4 Iulio Basso qui item. Petronio Diodoto
qui item *F F E* 6 Fabiano *V S. om. rv* 11 scripsit *F v*.
om. r S 18 Ophione *va. B (D)*. Hophlone *F E*. hobbone *F*. *cfr.*
ind. XX 24 Petronio Diodoto *om. F R E va. S* 30 Micione
F F E 44 mutauerit *v (Brot)*. -rint *ll. J*. -runt *dTH* 46 ge-
nera II *R a 2 D. om. rv. cfr. § 22* 47 Proserpinaca *R a J. cfr. § 23*.
-pina *r S. om. v* 50 arcion *R 1 Scum Salm*. -chion *F R 1 EdT*.
quae salvia siue archion *r. om. v* 53 quae salvia siue satia

- molon sive syron I
 amomon III (19)
 ephedra sive anabasis III (20) 20
 geum III (21)
 5 tripolion III (22)
 gromphaena (23)
 malundrum II (24)
 chalcetum I
 [molemonium I] (25)
 10 halus sive cotonea V (26)
 chamaerops I. stoechas I
 (27)
 astragalus VI (29)
 ladanum XIII (30)
 15 chondris sive pseudodictam-
 num I
 hypocisthis sive orobethron,
- gen. II. med. VIII (31)
 laver sive sion II (32)
 potamogiton VIII. statice III
 (33)
 ceratia II
 leontopodion sive leuceoron
 sive doripetron sive thorybe-
 25 thron. . . .
 lagopus II (34)
 epithymon sive hippopheos
 VIII (35)
 pyncocomon IIII (36)
 30 polypodion III (37)
 scamonia VIII (38)
 tithymalos characias . . . (39)
 tithymalos myrtites sive ca-
 ryites XXI (40)

1 syron VF*E^adTH. stron E. estron r | I VF*E^a. i r. om.
 dTH. an II? 2 amomon He§35. -onon U | an II? 3 ana-
 basis dTH. mab-VF*. -barsis E. -bassis r 5 an I? 7 an I?
 8 calcetum F*FRE | I F*RE Brot. II rH 9 uncus ego
 posui. cfr. ind. XXV(61). hermonium dT 11 stoechas Hcum B
 e§42. tocchas FRE. thoecas r. theocas dT. cfr. ind. XXVII(107)
 13 VI VF*E^adTS. III rH. an IV aut IX? 14 ledon dTJ¹
 XIII ego. XVIII U. H. VIII JD(erore) 15 condris E^a. pho-
 FRE 17 orobethron Se§49. oborothrum T. ero potum FRE.
 obotum r. om. H 18 gen. — VIII F*E^adTS. om. VH. clarū
 medicutit (-disc- E) r 19 II U. H. (itaque §50 punctum ante
 laver tollendum scribendumque condita, cocta et torminibus)
 20 an VI . . VI? 23 leuceoron He§52. elycon VR^ad.
 elic- F^a. lycoron E¹. -choron r. om. T. an leucethron e Diosc. III
 100 24 doripetron F*FREd. cfr. §52. doryp- VE. doribethron
 E*TH | thorybethron S. thorib- TH. -tron d. thorypetron (-rip-
 FRE) U | deest numerus II 26 II RdT. III rH 27 hippo-
 pheos (yppo- R^a) TH. -otheos FE. -oteos d. -theon (yppo- R^a)
 VR^a. -otheo F^a. hypoteos E 31 scamonia Vd(?)H
 32 tithymalos H. -llos U (fere semper) | characias He§52. pha-
 ralius cazarias dT. helescopius XVIII E. pharalius siue thiti-
 mallis VF*E^a. om. r. (add. XXI H, debebat XVIII) 33 lemma
 om. F | caryites He§66. -yctis dT. charictis E. -cus R. -ryotis r
 34 XXI U. H. an IIII aut XXII?

- tithymalos paralius sive tithymalis III (41)
tithymalos helioscopios XVIII (42)
5 tithymalos cyparittias XVIII (43)
tithymalos platyphyllos sive corymbites sive amygdalites III (44)
10 tithymalos dendroides sive cobios sive leptophyllos XVIII (45)
apios ischas sive raphanos agria II (46)
15 crethmon XI. cachry (50)
anthyllion II. anthyllis II (51)
cepaea I (52)
hypericon sive chamaepitys sive corisson VIII (53)
20 caros sive hypericon X (54)
callithrix I
- perpressa I
chrysanthemum I
anthemis I (55)
25 silaus I (56)
herba Fulviana (57)
inguinalis sive argemo (59)
Chrysippeos I (60)
orchis sive Serapias V (62)
30 satyrion III. satyrion Erythraicon III (63)
lappago sive mollugo I
asperugo I (65)
phycos quod fucus marinus,
35 gen. III. med. V
lappa boaria (66)
geranion sive myrris sive myrtis, gen. III. med. VI (68)
onothera sive onear III (69)
40 acte sive ebulum. chamaeacte (73)
hippuris sive ephedron sive

1 paralius dT. parchalius RE. lemma om. r 2 an I?
3 helioscopios R^aH. om. E. helosc. FR. pharalius helosc. r
5 cyparittias egoe §70. -itias VF^aR^a. capp. R. caparat. r. cyparissias H 9 III om. F^a. an II? 13 ischas He §72. ischa dT.
isscias F^a. -ia VR^a1. scillas R^a2. scyll. FR. cyll. E 15 crethmon TH. cretemon R^a2 d. chretamon (add. siue creton VF^a) r |
cacry EdT. cachrys H 16 anthyllion II. anthyllis He §84.
cantyllion II. cantyllis T. canthillion (chamy- F) II. cantillis (chant- FE) II 19 corisson FRE^aD. -iscon R^a. -ison r H.
-ysson dT | an III aut X? 20 hypericon H. -rico (-pur- F^a) II |
an VI? 27 argemo H. -onio dT. arcemo II 28 chrysippus F^a. -ius dT 29 serapias F^aR^a. -pia r H 30 III om.
VFH | satyrion dTS. -ion siue F^aR. siue r H | erythraicon TH.
-raecon F. -recon (cer- VF^a) r 32 molugo F^aR^a. -ltycho FE.
olitigo R 34 marinus R^adTH. mur- VF^a. -nu r | gen. III dH.
om. T. post phycos pon. II. D 35 med. V VF^aR^a. om. r H. an II
vel III? 37 myrris F^ad. myrris r 38 an gen. II? 39 onothera dTH. oro- R^a2FE. -thea R. orthera r | onear II. D. -arim d.
-onis T. onuris He §111

- anabasis quae equisaetum, theo. Callimacho. Phania physico. Timaristo. Simo. Hippocrate. Chrysippo. Diocle. stephanomelis (84) Ophione. Heraclide. Hicesio. erysithales I (85) 5 polycnemon I (88) 30 Dionysio. Apollodoro Citiense. arsenogonon I. thelygonon Apollodoro Tarentino. Praxagora. Plistonico. Medio. I (91) Dieuche. Cleophanto. Philistione. Asclepiade. Crateua. mastos I (92) 35 Petronio Diodoto. Iolla. Erasistrato. Diagora. Andrea. ophrys (93) Mneside. Epicharmo. Dami-
10 Summa: medicinae et histo- one. Sosimene. Tlepolemo. riae et observationes MXVIII Metrodoro. Solone. Lyco. Olympiade Thebana. Philino. Petricho. Miccione. Glauclia. Xenocrate.

EX AVCTORIBVS

- M. Varrone. C. Valgio. Pompeio Linaeo. Sextio Nigro 40
15 qui Graece scripsit. Iulio Basso qui item. Antonio Castore. Cornelio Celso.

EXTERNIS

- Theophrasto. Apollodoro. De- L. XXVII CONTINENTVR
30 mocrito. Iuba. Orpheo. Pythagora. Magone. Menandro 45
qui βιόχηκτα scripsit. Nicandro. Homero. Hesiodo. aconitum sive thelyphonon sive cammaron sive pardalianches sive scorpion, med. III(2)
15 Anaxilao. MEDICIS Mnesi- Aethiopis III (3)

2 III FB^adTS. IIII r. II H. (non liquet) | XVII VF^aB^a. -III r H
6 thelygonon dTH. -liconon aliud II. (cfr. § 99) 8 masios E.
-ssios B 11 M. (CX E^a) XVIII VF^aB^adTS(D). MCXVIII J.
CC (CX E) XVIII r. MCXXVIII H. MCCXCII v 16 qui item
petronio diodoto qui item F^a 22 scripsit BEH. om. r S
27 Timaristo. F^adTG. -reo F^a. -reho r v 29 Hopione F^aFE.
cfr. ind. XX 35 Petronio Diodoto V(?) S. om. r v 38 Sosi-
mene F^aB^aE^aD. om. r v 41 Mictione E 45 aconitum VH.
-to (acho- E) r 46 tetynonon F. tethinono B. teti- Ed
47 cammaron J^ac § 9. cama- VF^a. pama- d. pamma- E. -anon B.
pammoson F. cammorum T. -ron H | pardalianches TH. -ache II
48 an II?

- ageraton IIII (4) ascyron et ascyroides IIII (20)
 aloë XXVIII (5) aphaca III (21)
 alcea IIII (6) alcibium I (22)
 alypon I (7) alectoros lophos quae cri
 5 alsine ad eadem quae hel- 35 sta II (23)
 xine V (8) alum quod symphyton pe-
 androsaces IIII (9) traëum XIII (24)
 androsaemon sive ascyron alga rufa I (25)
 VI (10) actaea I (26)
 10 ambrosia sive botrys sive Ar- 30 ampelos agria IIII (27)
 temisia III (11) absinthium, gen. III. med.
 anonis sive ononis V (12) XLVIII (28)
 anagyros sive acopon VI (13) absinthium marinum sive se-
 anonymos V (14) riphum I (29)
 15 aparine sive omphalocarpus 35 ballote sive porrum nigrum
 sive philanthropos IIII (15) III (30)
 arction sive arcturon V (16) botrys sive Artemisia I (31)
 asplenos sive hemionios II (17) brabilla I (32)
 Asclepias II (18) bryon marinum V (33)
 20 aster sive bubonion III (19) 40 bupleuron I (34)

1 ageraton VF*H. -tum T. heraton FEd. Eratho B
 3 IIII dT. III VF*. I rH 4 alypon I om. FEE 5 helxine H.
 helix- VF*. helyx- F. elix- E. elix- B 7 III ego. VI U. H
 8 aschyron B. aschiron F. arch- E. ach- d 12 anonis He § 29.
 anco- FEE. ango- r 13 acopon Hcum Be § 30. acoton U |
 VI VF*. III rH 14 V F*EE Brot. II rH (S) 15 aparine
 dTH. atha- B. Tra- F¹. Atra- F². athra- E. aphraryne r | om-
 phalocarpus ego e § 32. omphacoc- (amiliacoc- VF*U. H 16 IIII
 U. H (D). III TS 17 arcturon D. -rum dTH. carturon V.
 cast- F*. arctyron B. art- r 18 asplenos (has- FE) U. J². -non
 dTH. cfr. § 34 21 aschyron FB | et om. F*. siue dTH | IIII U. H.
 III S (errore) 22 haphaca F. raph- VF*. haplica E 24 alec-
 toros lophos (lopus d) dD. cfr. § 40. -cthopos olphos F*. -ctoro-
 lus J. -ciro iopos FE. -ctolopus B. -ctorophus V (?) H
 26 alum dTS. alium U. alon H | Pactrion FEE 31 III U. H.
 III dTS 33 seriphum D. cfr. § 53. -phin E. -phism F. -phium
 dTH. seryphum B. scysphim F*. -phym V 34 II ego. is U.
 om. dTH 35 ballote ego e Diosc. III 107. -ten dT. -tes H.
 balliste VF*. callite r | siue VF*H. s. r. om. dT 38 brabilla
 F*d. -bila T. -bylla V. -bylla H. Drabilla (-bylla B) r

- catanance I. cemos I (35) drabe I (49)
 calyx III (36) 10 elatine II (50)
 calyx sive anchusa sive rhi- empetros quam nostri calci-
 noclia II (37) fragam III (51)
 5 Circeia III (38) epicactis sive elleborine II
 cirision I (39) (52)
 crataegonon, gen. II. med. 25 epimedion III (53)
 VIII (40) enneaphyllon III (54)
 crocodileon II (41) felicis gen. II, quam Graeci
 10 cynosorchis sive orchis III (42) pterim, alii blachron, item
 chrysolachani gen. II. med. III thelypterim, nymphaeam pte-
 coagulum terrae II (43) 30 rim vocant, XI (55)
 cucullus sive strumus sive femur bubulum (56)
 strychnos VI (44) galeopsis sive galeobdolon
 15 conferva II (45) sive galion VI (57)
 coccum Cnidium II (46) glaux I (58)
 dipsacos III (47) 35 glaucion III. collyrium, med.
 dryopteris II (48) II (59)

2 calyx *Se* §58. -lix VF*. -lya FE. -lia B. -lsa dTH
 3 calyx R.S. -lix r. caulis dT. calsa altera H | rhinoclia J.
 -oelia FE. -ola VF*. -ochisia H. rinodia T. rimo-d. rimnoelia B.
 onoclia S 5 Circeia *coni.* J². -cea T. Ciricea VF*. -ca r. Cir-
 caea dH 6 cirision *He* §61. circision dT. circeon B. -rteon B.
 cyrciun F*. -rtiun V 7 II VS. III rH(D) 11 chrysolacha-
 num V(?) dTH | III U.H. an II? 13 cucullus VF*FD.
 coaculum B. -llum E. culicus dTH 14 strychnos H. strici-
 nus T. stienū d. irucnos VF*. thracno E. -aeno F. -acto B |
 an V? 15 an I? 17 dipsacos TH. disa- VF*. dispascos B.
 -acos r 19 drabe S. -aebe VF*. -agbe B. -agbae FE. dref-
 fone dT. *cfr.* §73 21 quae EdTH | nos nri B. om. dTH. (quae
 nostris *coni.* J) | calcifragam S. -ga U.H. 23 epicactis (ephi-
 FRE) *De* §76. -astis r. epipactis dTH 27 felicis VF*J².
 pel- B. pell- r. fil- dTH(D) 28 blachron J² coll. *Hesych.* s.v.
 bia- T. -ernon d. blaron FRE. bra- r. blachnon H 29 thely-
 pterim H. ptelipt- ET. ptherypt- (pter- E) FEd. phtheispth- r |
 nymphaeam H. -aeum F. -eū EEdT. siue phacum r | pterim H.
 -rica B. -ryca E. -rycha F. ptherigan F*(V?). om. dT. an pteryga?
 om. dT 30 an IX? 32 galeopsis dHcum B. -empsis T.
 camempsis FRE. gamemfis r | galec I. dolion VF*. obdolon d²
 in ras. T 33 galion *De* §81. gallio U.H

- glycyside sive Paeonia sive
pentorobon XX (60)
gnaphalion sive chamaezelon
VI (61)
5 gallidraga I (62)
holcus sive aristis (63)
hyoseris I (64)
holosteon III (65)
hippophaeston VIII (66)
10 hypoglossa I (67)
hypocoon (68)
Idaea III (69)
isopyron sive phaselion III
(70)
15 lathyrus II (71)
leontopetalon sive rhapadion
II (72)
lycapsos II (73)
lithospermon sive exonychon
20 sive Διδὸς πυρὸν sive Ἑρα-
κλέους II (74)
lapidis muscus I (75)
limeum I (76)
- leuce sive mesoleucium sive
25 leucas III (77)
leucographis V (78)
medion III (79)
myosota sive myosotis III (80)
myagros I (81)
30 nyma I (82)
natrix I (83)
odontitis I (84)
othonna I (85)
onosma I (86)
35 onopradon V (87)
osyris III (88)
oxys II (89)
polyanthes sive batrachion
III (90)
40 polygonos sive polygonion
sive thalattias sive carcino-
thron sive clema sive myr-
topetalos quae sanguinaria
sive orios, gen. III. med.
45 XXXIII (91)
pancratium XII (92)

3 Cnapallion FRE. Cnata- F* 6 holcus dTH, -cas U
7 hyoseris FREJ. hysos- r. hysiris d. hyos- H. hysoris T
12 Ideae III R 13 phaselion — 16 siue om. FRE | pha-
selion dTJ³ coll. §94. -sileon VF*. phasiolon Scum B. om. H |
III F*. II V(?) dTH 16 siue F*. aut V(?) dTS. alii J. om. H |
rhapadion ego coll. §96. prap. (-dyon d) Td. prapria- FRE. -iaron r.
rhapeion Scum B. raphanidion J³. om. H 30. 31 nyma I.
natrix I TH. nygrma I. natrys I VF*. Bnatis I. Nugā I r
34 onosma v. -oma U. J³. cfr. §110 35 onopradon VF* T D.
-andon r. -pordon v 36 osiris FE 38 batracion R. -chios
VF* H. -cios r 40 polygonon T. -num dH | polygonion con. J³
coll. Scribon. 193. (2. 83). -gonos U. -gonatos Scum Be Diosc. IV 4.
calipogonona dT. om. H 41 thalattias D. -attas VF*. -atias F.
-acias r. -asias H | carcinothron TD. -tron (caremo- R) r.
-nethron H 44 orion dT. oreos H 45 XXXIII ego. XLIII
vvvvt Brot. XLI F*(V?). XL H(S)

- peplis sive syce sive mecon- stoechas III (107)
 nion sive mecon aphrodes 30 solanum quam Graeci strych-
 III (93) non II (108)
 periclymenon V (94) Smyrnion XXXII. sinon II
 5 pelecinos II (95) (109)
 polygala I (96) Telephion IIII (110)
 poterion sive phrynion sive 25 trichomanes V (111)
 neuras IIII (97) thalictum I (112)
 phalangitis sive phalangion thlaspi sive Persicon napy
 10 sive leucacantha IIII (98) IIII (113)
 phyteuma I (99) Trachinia I (114)
 phyllon I (100) 30 tragonis sive tragon IIII (115)
 pellandron II (101) tragos sive scorpio IIII (116)
 phaleris II (102) tragopogon sive come I (117)
 15 polyrrizon II (103) de aetatibus herbarum (118)
 Proserpinaca V (104) quo modo cuiusque vires
 rhecoma XXXVI (105) 35 efficaciores (119)
 reseda II (106) gentium vitia diversa (120)

5 pelecinum dTH | II ll. Brot. I H(S) 7 poterion (B) H.
 poterireton B. potireton r. cfr. ind. XXV (76) | phrynion (B) H.
 pary- dT. potriem FRE. totrien r 8 neuras dTH. -rada
 (nan- F*) ll 9 phalangitis (-tes H) dT. cfr. § 124. Aetphaliag-
 FRE. Aetpalig- B. -pthalagites r 10 leucacantha ego coll. § 124
 et Diosc. III 112. -thon V H. -ton (-aga- FE) r. leucanthemum dT
 13 pelandron ll. D². cfr. § 126. phel- T. phell- d(?) H
 14 phaleris D. -ri dT. peleripalari. paleri F* pheleri V. pel- r.
 phalaris (B) H 15 polirizon d. om. FRE | II F*. V VS.
 I dH. om. r 16 Proserpinaca TH. -ina ll 17 rhecoma
 Je § 128. recho- FE. reco- dT. rhaco- H. Rechona B². -china B¹.
 peucyma r. rheu- S 19 Thoeccas RE. Thoccas F 20 strych-
 non V He § 132. om. F*. eryxo (erixo B) r. an trychnon? cfr.
 XXI 177 22 smyrnion J. -neon T. -nium dH. smyrnion
 FRE. zmy- r. -rnion S 26 thalictum Se § 138. -itrium T.
 -itrium H. tharitrum VF*. -trum d. claritunc r 27 thlaspi H.
 thica- T. tica- siue thiapsi d. thaipi siue thyaspi VF*. thalapi r |
 siue dTS. saenex B. senex FE. om. r H. an quae et? | pericon B.
 om. H | napy J. napi V. api F*. naps dT. Nympha r. sinapi S.
 om. H 30 tragonis TH. traconi d. Thra- RE. dra- F. Thra-
 con r | tragon — 31 siue dT. om. r H (sed thracon siue thra-
 gicon I post scorpio III iterat F*) | III ego. I F* dH 32 tra-
 gopogon dH. -odon T. thragopon VF*. Gracologon r

Summa: medicinae et historiae et observationes DCII

bana. Philino. Petricho. Micione. Glaucia. Xenocrate.

EX AVCTORIBVS

C. Valgio. Pompeio Lenario. 50
5 Sextio Nigro qui Graece scripsit. Iulio Basso qui item. Antonio Castore. Cornelio Celso.

L. XXVIII CONTINENTVR

medicinae ex animalibus. an sit in medendo verborum aliqua vis (3)

EXTERNIS

Theophrasto. Apollodoro. De- 35
10 mocrito. Aristogitone. Orpheo. Pythagora. Magone. Menandro qui βίῳχητρα scripsit. Nicandro. MEDICIS Mnesitheo. Callimacho. Timaristo. Si- 40
15 mo. Hippocrate. Chrysippo. Diocle. Ophione. Heraclide. Hicesio. Dionysio. Apollodoro Citiense. Apollodoro Tarentino. Praxagora. Pli- 45
20 stonico. Medio. Dieuche. Cleophanto. Philistione. Asclepiade. Crateua. Petronio Diodoto. Iolla. Erasistrato. Diagora. Andrea. Mneside. Epi- 50
25 charmo. Damione. Sosimene, Tlepolemo. Metrodoro. Solone. Lyco. Olympiade The-

ostenta et sanciri et depelli

(4. 5)

ex homine remedia

contra Magos (2)

ex viro medicinae et observationes CCXXVI, puero VIII

(6—19)

muliere LXI (20—23)

ex peregrinis animalibus (24—32)

elephanto VIII (24)

leone X (25)

camelo X (26)

hyaena LXXVIII (27)

crocodilo XVIII. crocodilea XI (28)

chamaeleone XV (29)

scinco III (30)

hippopotamio VII (31)

lynce V (32)

2 DCCII H 4 G. Valgio VF* S. om. rv 6 qui item
petronio diodoto qui item petronio F* 9 Apollodoro RdTv.
-doto r. add. qui item (Citiense L) FEva. S 16 hopione FE.
-plone F* 22 Petronio Diodoto S. om. ll. v 25 Sosimene ll. v.
om. dT(?) C 26 metrico FRE 36 ex homine — Magos ll. v. (D).
convenienter cum textus ordine ante 32 an sit pon. dTH 38 ex
uiro — puero VIII om. va. H 41 XLI E(?) dTH 48 XIX F.
XXI REH | crocodilla F* F. post 50 chamaeleone pon. E* FRE
52 hippopotamio (hypp- F*) F* dD. hyppot- FE. hippot- R.
-opotamo rv

- medicinae communes ex animalibus feris aut eiusdem generis placidis (33—41) 30
 lactis usus et observationes
 5 LVII (33)
 de caseis XII (34)
 butyro XXV (35)
 oxygala I (36) 35
 adipis usus et observationes
 10 LII (37)
 de sebo (38)
 de medulla (39)
 de felle (40) 40
 de sanguine (41)
 15 privatae ex animalibus medicinae digestae in morbos (42—80)
 ex apro XLI
 sue LX
 20 cervo LII
 lupo XXVII
 urso XXVIII
 onagro XII
 asino LXXVI
 25 polea III
 equifero XI
 eculei coagulo I
- equo XLII
 hippace I
 bubus feris II
 bove LXXXI
 tauro LIII
 vitulo LVIII
 lepore LXIII
 volpe XX
 mele II
 fele V
 capra CXXXIII
 hirco XXXI
 40 haedo XXI
 de glutino taurino probando, et medicinae ex eo VII (71)
 Summa: medicinae et historiae et observationes
 45 MDCLXXXII

EX AVCTORIBVS

- M. Varrone. L. Pisone. Antiate. Flacco Verrio. Fabiano.
 50 Catone censorio. Servio Sulpicio. Licinio Macro. Celso. Masurio. Sextio Nigro qui Graece scripsit. Bitho Dur-

- 5 LVII VF*E*. LIII rH. an LXX? 11 seuo II. H
 14 de sanguine dTH. om. II 16 per morbos T. cfr. ind. XXX(8)
 18 XLI VF*. XII rH 19 sue IX S. om. dT 20 LII
 FR*E*. III rH. an LV? 22 XXVIII E*. XXIII rH
 27 eculei (V?) S. equilei II | coagulo H. -lū II 32 lauro FRE* |
 LIII F* 33 LVIII F*FE 37 fele II F*E* 38 CXXXIII
 FR*E*. -II E*E*. CXVI rH. an CXLI? 48 Antiate II. D.
 Fabiano, Verre (Valerio H), Antiate v 49 Flacco ego.
 cfr. ind. XXIX. Fabio (-beo F*) II. J². del. v(D) | Verrio E*av.
 Verio (Verto FE) Verrico FRE. Verrico r | Fabiano II. D. Flacco v
 50 Sergio II. va. L 53 Bytho dTva. S(J). cfr. §82

racheno. Rabirio medico.
Ofilio medico. Granio medico.

EXTERNIS

- Democrito. Apollonio qui et
5 Mys. Meleto. Artemone. Sex- 25
tilio Antaeo. Homero. Theo-
phrasto. Lysimacho. Attalo.
Xenocrate. Orpheo qui ἰδιο-
φυῆ scripsit. Archelao qui
10 item. Demetrio. Sotira. La- 30
ide. Elephantide. Salpe. Olym-
piade Thebana. Diotimo The-
bano. Iolla. Andrea. Marci-
one Smyrnaeo. Aeschine me-
15 dico. Hippocrate. Aristotele. 35
Metrodoro Scepsio. Hicetida
medico. Apelle medico. He-
siodo. Bialcone. Caecilio Bi-
one qui περὶ δυνάμεων
20 scripsit. Anaxilao. Iuba rege. 40
sequenti libro XXV : LX
(9)

L. XXIX CONTINENTVR
medicinae ex animalibus.
de origine medicinae (1)
de Hippocrate
quando primum clinice
quando primum iatraliptice (2)
de Chrysippo medico. de
Erasistrato (3)
de empirice (4)
de Herophilo. de reliquis
inlustribus medicis
quotiens ratio medicinae mu-
tata sit (5)
quis primus Romae medicus
et quando (6)
quid de medicis antiqui Ro-
mani iudicaverint (7)
vitia medicinae (8)
remedia ex lanis XXXV et
sequenti libro XXV : LX
(9)

1 Rabirio (-ilio VF^a) medico VF^aE^aD. Rabilio R^a. om. r.v.
cfr. § 74 et Brunn p. 37 2 Ofilio D. ofillio E^a. Ophelio R^a.
Ophy- R. Ophi- r.v. Opi- H. cfr. § 38 4 et (eth R^aE^a) ll. v(D).
del. G 5 Mys dD. cfr. Cels. V praef. Strabo XIV p. 645. myr V.
mis E^a. mir F^a. mysmi R^a. -sini FE. mismi RR^a. mirsin v.
myrsin G. μύρσιον H cum Reinesio | Meleto De coni. S. mileto
(del. d². myl- E^a) ll. v. cfr. § 7 | Sextilio Antaeo (ateo F^a) ll. G(D).
-lio, Antaeo H. -lio v. cfr. Brunn p. 37 8 ἰδιοφυῆ S cum
Reinesio. cfr. schol. Nicand. ther. 823. diophios (diu- FE) ll. δι-
φωῆ H 13 Andrea om. R.v.a.S | Marcione ll. S. Mictione v.
-tone H 14 Zmyrnaeo S. -neo F^a. zmir- T 16 Scepsio S.
-so VF^adT. om. r.v | Hicetida E^aD. Ice- H. Ichatida (-de E) ll.
Icaci- v 17 Apelle VRS. -llata ettem F^a. -llaea r. om. Tv.
an Apella? cfr. Athenaeus II 63^d 18 Bialcone E^aD. -oni R^a.
-lioni F^a(V?). Dialconi R. -choni r. -cone Tv. Dalione H. cfr.
§ 262 | Caecilio Bione ll. G(D). -lio, Bione v(H). cfr. Brunn p. 3~
19 dynamion R. din- F. den- E. dyda- r 27 medico
om. V d.v.a.S 36 antiqui VF^av. -quis rH 40 sequenti libro H.
lib.) ll. item partim infra. numeros qui sequuntur

oesypo XXXII, seq. l. XX: LII	ichneumone I. mure XIII
(10)	20 et seq. l. XXVIII: XLII
ovis XXII, seq. l. XLIII: LXV	mure araneo III et seq. l. I: V
quae sitista ova. quo modo	glire II et seq. l. III: V
5 fiant tota lutea (11)	sorice I et seq. l. II: III
de serpentium ovis (12)	mustela XVIII et seq. l. XXV: XLIII
de Commageno conficiendo. 25	stelione III et seq. l. XII: XVI
medicinae ex eo V (13)	irenaceo V et seq. l. XIII: XVIII
remedia ex animalibus quae	hystrice I et seq. l. II: III
10 placida non sint aut fera	lacerta XIII et seq. l. XXX: XLIII
(14—40)	salamandra I et seq. l. III: VIII
ariete V et seq. l. VII: XII 30	coclea VI et seq. l. LXIII: LXVIII
pecude XXII et seq. l. LV: LXXVII	aspide I et seq. l. III: VIII
15 mulis I et seq. l. V: VI	basilisco III
caballis I et seq. l. III: IIII	
cane XVI et seq. l. XLI: LVII 35	
cane rabioso III et seq. l. II: V	

primus *H* ex *Ed* et *cod. Colbert.* in *adnotatt. ad libr. XXIX*, post eum adhibitis etiam *VBT* suo loco *S* edidit, nonnullos deinde correxerunt *J.D.* qui restant aperte repugnantes librorum textui, eos computando emendare difficile est dubia haud raro *Pliniana* numerandi ratione. codicum autem, qui mendis scatent multumque in numeris huius libri iisdemque sequentis inter se differunt, et editorum, qui nihil fere aut de illorum scriptura aut de sua ratione protulerunt, discrepantiam omnem ubique adscribere omitto

1 oesypo *FRE.* deperito *F^a* | XX *VF^aS.* XXIII *r* | LXV *E.* (an XXX .. XV: XLV?) 3 XLIII *VF^aH.* -III *rS* 4 quae — lutea *om. R^a H* | sitista *Se § 45.* scit- *B.* stytt- *E.* styttit- *F.* styttas *R^a 2.* sint ista *r* | quo — lutea *om. VF^aS* 6 ouis *V(?)EH.* ova *F.* ouo *r* 7 commagine *FRE* 8 *V ego.* IV *H.* III (IV *FE*) et seq. l. V: VIII *U.S* 9 remedia — fera *U.v(S).* del. *H* 10 sit *B.* sunt *F^aEva.H* 12 ariete *VVR^a.* -tum *V FT.* rite *r* 13 II .. XV: XVII *J.* an XII .. LII: LXIII? 23 III: V *J.* VI: VIII *U.H(D)* 28 irenaceo *FE².* irin- *VF^aR^a.* iran- *B.* erin- *T.D.* herin- *H* | XVIII *H.* XXVIII *U* 32 lemma *om. FRE* | I *F^a(V?)TH* | III: IIII *H(D)* e libro seq. *om. F^a(V?).* LXIII (XLVIII *S*): LXXXVI *TS* (errore: cfr. coclea) 33 lemma *om. F^a(V?)* | VI *ego.* XXVII *U.H* | LXIII: LXVIII *ego.* XLVIII: LXXXVI (LXXVI *F*) *U.S.* XVIII: XLVI *J*

- dracone VI et seq. l. III : X admiratio naturae nihil sine
 vipera XIII et seq. l. XXI : usu gignentis (17)
 XXXV 35 limace I et seq. l. III : III
 de viperino sale (38) [uruca I et seq. l. II : III]
 5 θηριακή ἔχων (38) verme terreno II et seq. l.
 angue VIII et seq. l. XXVII : XXII : XXI///
 XXXV verme ex arboribus I et seq.
 hydro I 30 l. III : V
 bova III et seq. l. III : VII ex volucris
 10 enhydride I et seq. l. II : III aquila III et seq. l. III : VII
 serpentibus ceteris VIII et vulture VIII et seq. l. VIII :
 seq. l. VII : XV XVII
 scorpione III et seq. l. II : VI 35 gallinaceo XXXI et seq. l.
 araneorum et phalangiorum XXV : LVI
 15 gen. XI. med. ex iis IX et gallina X et seq. l. XXII :
 seq. l. XXVII : XXXVI XXXII
 gryllo et tauro I et seq. l. ansere VII et seq. l. XV : XXII
 VII : VIII 40 [cygno I et seq. l. V : VI]
 scolopendra sive multipeda de adipe avium conficiendo
 20 sive milipeda sive centipeda (39)
 sive onisco sive iulo I et corvo II et seq. l. III : VI
 seq. l. XX : XXI cornice II et seq. l. I : III

1 dracone VI *ll. H.* -ne III *J* | III — uipera *om. F^aE*
 III : X *F^aE*. VI : X *J*. XXI (XXIII *T*) : XXXV *TS* (errore: *cfr.*
 uipera) 6 angue — XXXV *om. H* | VIII .. XXVII *F^aE D.*
 VIII .. XVII *F^aE^aTS*. (an VIII .. XVIII : XXVII?) 15 gen.
 XII *E*(?) *S. cfr. ind. XXX* | IX *F^aE^aTH(D)*. LX *r J* 16 XXVII *D.*
 -VIII *E^a*. XVIII *F^aTS*. XXXVIII *r* | XXXVII *F^aS*. -VIII *T*.
 (an VIII .. XI : XVIII?) 17 et ego coll. XXX 39. siue *ll. H*
 20 millipeda *E^aT*. multide- *EE*. peda *F*. millep- *r H*
 21 onisco (V?) *H*. -con *F^a*. con- *r* | iulo *E^aD*. -lon *F^a*. uilon *E^a*.
 nilon *T*. -lo *r*. tylo *H* | *I om. F^a* 22 XXI *TH om. F^a* | XXI *FD*.
 XLI *F^aT*. XV *r S*. XXII *H*. (an III .. XIII : XVIII?) 26 eruca
H. uncus posui: nulla in hoc l. med., in seq. I 28 XXII : XXIII *H*.
 XVIII (III *T*) : XXX *F^aE^aTS*. terreno — 29 uerme *om. r* |
 33 VIII *E^a*. VIII *F^aH*. III *TS om. r* | XVIII *FEH* 35 XXXI
 .. XXV ego. XXI .. XXXV *ll. H* 37 an XV .. XII : XXVII?
 39 VIII *FE*. IX *H* | XV *om. F*. V *F^a* | VI *F^a*. XXIV *H*. (an XI ..
 XXVI : XXXVII?) 40 cygno — VI *om. F^a* | VI *TH om. ll. uncus*
nosui: nulla in hoc l. med., in seq. V vel VI 44 II.. I ego. I.. II *ll. H*

- accipitre II et seq. l. II : IV vespertilione III et seq. l.
 miluo II et seq. l. VI : VIII ²⁰ XII : XVI
 cenchride II apibus IV et seq. l. VIII : XII
 ciconia II et seq. l. I : III buprestis V et seq. l. I : VI
 anate III et seq. l. II : VI pityocampe V [et seq. l.
 perdice VII et seq. l. VII : III : VI]
 XIII
²⁵ naturae benignitatem etiam
 columba VII et seq. l. XXV : foedis animalibus inseruisse
 XXXII magna remedia (17)
¹⁰ palumbe II et seq. l. XIII : scarabaeo I et seq. l. VII : VIII
 XVI blatta III et seq. l. XIII : XVII
 pico Martio I ³⁰ de genere cantharidum (30)
 turture III et seq. l. V : VIII med. ex iis V et seq. l. XI : XVI
 hirundine VIII et seq. l. cimice VIII et seq. l. II : X
¹⁵ XXXIII : XXXIII musca VII et seq. l. V : XII
 noctua VII et seq. l. II : VIII [locustis III et seq. l. III : VII]
 ulula I et seq. l. I : II ³⁵ attelebis I
 bubone II et seq. l. V : VII formicis III et seq. l. V : VIII

1 IV H. III U.S. 3 an cenchride I? cfr. § 127 5 III... II
 ego. II... III F^aR^aT. II... XIII rH | XVI FRE. XV H
 6 perdice — 11 XVI om. FREH | VII F^aR^aT.S. VI D. VIII J^a |
 VII : XIII ego. X (XI D) : XVII F^aR^aT.S(D). VI : XIII J^a. (nu-
 meravi VI... VII : XIII) 8 VII... XXV : XXXII R^aD. VII...
 XIII : VII (XXI J) F^aT.S(J). an VIII... XXIII : XXXI? 12 an
 pico Martio I et seq. l. I : II? cfr. XXX 147 13 an III... II : V?
 15 XXXIII FREJ. XVIII F^aT.S | XXXIII J. -III FRE. -II
 F^aT.S. lemma om. H 16 VII ego. III F^aT.S. II r | II ego.
 V (VI F^a) U.S. lemma om. H 17 II T.H. III E. III r.S. uncus
 posui: nulla in hoc l. med., in seq. I 20 XII ego. VIII U.S.
 VIII H e lib. seq. | XVI ego. XIII (XII E) U.H 21 IV... VIII
 ego. V... VII FEH. V... VII rS | XIII H 22 V... I ego coll.
 XXX 30. III... III U.H 23 V ego coll. § 95. II F^aR^aT.S. lemma
 om. r. uncus posui: nulla in l. seq. med. 28 VII — 29 seq. l. om.
 FREH 29 an blatta XV... I : XVI? cfr. § 139—142 et XXX
 131 30 cantharidum R^aT. -di F^a. -dico rH 31 an ex iis
 VII... V : XII? 32 VIII H. VII E^a. VIII rS | II ego. V U.S.
 VII H | XI ego. XIII U.S. XV H 34 locusta EH. -tae F |
 III : VII T.S. V : VIII (VIII R^a) F^aR^a. III... VII (VIII H) rH.
 uncus posui: nulla in hoc l. med., in seq. IIII 35 attelebis —
 36 VIII om. F^a 36 VIII R^aT.S

Summa: medicinae et historiae et observationes DCXXI ²⁵ a quibus celebrata sit (2)

EX AVCTORIBVS

M. Varrone. L. Pisone. Flacco Verrio. Antiates. Nigidio. Cassio Hemina. Cicerone. ³⁰ Plauto. Celso. Sextio Nigro qui Graece scripsit. Caecilio medico. Metello Scipione. ¹⁰ Ovidio poeta. Licinio Macro.

EXTERNIS

Palaephato. Homero. Aristotele. Orpheo. Democrito. Anaxilao. ¹⁵ MEDICIS Botrye. Apollodoro. Archedemo. Aristogene. Xenocrate. Democrate. Diodoro. Chrysippo [philosopho]. Oro. Nicandro. Apollonio Pitanaeo.

²⁰ L. XXX CONTINENTVR
medicinae ex animalibus
reliquae prioris libri.
de origine magices (1)

³⁵ quorum genera non sunt placida aut fera (8—53)
pecude LV et priore l. XXII: LXXVII
ariete VII et pr. l. V: XII
lana XXV et pr. l. XXXV: LX
oesypo XX et pr. l. XXXII: LII
mulis V et pr. l. I: VI
caballis III et pr. l. I: IIII
cane XLI et pr. l. XVI: LVII
⁴⁵ cane rabioso II et pr. l. III: V
viverra I
mure XXVIII et pr. l. XIII: XLII
mure araneo I et pr. l. IIII: V

2 DCXXI *ll. Brot.* DXXI *v.* DCCCLIV *H* 12 Palaephato
S e con. H (sed post Orpheo). Phalaphato VF^a d. -pato *r.* Philo-
patore *v* 16 Archedemo FEJ. arce- F^a. Arohi- *rv* 18 philo-
sopho *ll. v.* Philippo *D coll. ind. XXX. uncus ego posui* | Oro
VF^a ED. *cfr. Brunn p. 39.* Orio E^a. Ori FE^a v. B. Horo dT(?) B
22 prioris libri VF^a E^a v (S). *om. d(?) H.* -ribus libris rJ
24 a E^a d v. *om. r* | quibus *va. H* 26 an — Italia *om. T. va. H*
Italia EH. in italia *r* 27 primo E. -mo primum FE | uo-
luerit .. immolare FEE 35 sunt *ll. v. cfr. sint p. 97, 10*
37 LV *H.* IV *ll. S.* II J | XXII — 39 pr. l. *om. FEE* | XXII: LXXVII
(XII F^a) FE^a H. X: XII T. *cfr. p. 97, 13* 43 lemma *om. F^a*
mma *om. F* 46 uiuerra I E^a TS. uipera I EE. *om. r H.* an II?

- glire *III* et pr. l. II : V
 sorice II et pr. l. I : III
 mustela XXV et pr. l. XVIII :
 XLIII
 5 stelione XII et pr. l. III : XVI 35
 irenaceo XIII et pr. l. V : XVIII
 hystrice II et pr. l. I : III
 lacerta XXX et pr. l. XIII :
 XLIII
 10 salamandra III et pr. l. I : III 80
 coclea LXIII et pr. l. VI :
 LXVIII
 ἀκεράτων medicamentum (15)
 aspidē III et pr. l. I : III
 15 dracone IIII et pr. l. VI : X 35
 vipera XXI et pr. l. XIII :
 XXXV
 angue XXVII et pr. l. VIII :
 XXXV
 20 bova III et pr. l. III : VII 40
 enhydride II et pr. l. I : III
 amphisbaena III
 serpentibus ceteris VII et
 pr. l. VIII : XV
 scorpione II et pr. l. III :
 VI
 araneorum et phalangiorum
 gen. XI. med. XXVII et pr. l.
 IX : XXXVI
 gryllo et tauro VII et pr. l.
 I : VIII
 troxalide III
 phryganione I
 scolopendra sive multipeda
 sive milipeda sive centipeda
 sive onisco sive iulo XX et
 pr. l. I : XXI
 [admiratio naturae nihil sine
 usu gignentis]
 limace III et pr. l. I : III

1 III .. II : V *J. VI .. II : VIII* F•T. V (III R•) .. III : V *rS*
 2 I : III *TS. IIII U* 3 mustella F | XXV *TH. XXXV r*
 4 XLIII *FE. om. R* 6 irinaceo F•. eri- *TD. heri- H. ena-*
 tio E 7 II .. I *D. I .. II U. H* 11 cocleae U | LXIII .. VI
 : LXVIII *ego. LXVIII (-VIII R) .. XVII : LXXXVI (om. FE) U.*
 XVIII .. XXVII : XLVI *TS. cfr. p. 97, 33* 13 ἀκεράτων *ego e*
 §46. ageraton (ageuir- F•T) *U. S. om. H* 15 IIII .. VI *ego.*
 VI .. IIII (III F•) *U. H* 18 angue — XXXV *om. FREH | VIII*
D. XVIII F•R•TS 19 XXXV *D. -VII F•R•. XLV TS. cfr.*
p. 98, 7 21 enhydride *H. -iode U. cenchride T* 24 VIII
TH. VIII F•. om. r | XV F•TH. XLV r 28 IIII .. VI *ego.* XII *J |*
XXVII D. -VIII R•TS. -VIII r 29 IX : XXXVI *D. VIII : XXVI*
FRE. LX : LXXXIX (XCVIII F•R•) TF•R•S. cfr. p. 98, 16
 30 gryllo — VIII *om. TS | et ego. siue U. H | VII F•R•H. VI r*
 32 troxalide *H. tryx- F•F. trix- R•R. traxitl- E. chrisal- T*
 33 phryganione *H. prica- F•T. preca- R•. prygami- F.*
prig- r 35 millipeda (*om. F•*) *U. millep- H* 36 iulo F•*D.*
uilo T. piro r. tylo H. cfr. p. 98, 21 38 naturae nisi lusu *FRE.*
uncos posui: lemma non cadit in hunc librum

uruca I	<i>ansere XV et pr. l. VII:</i>
verme terreno XXII et pr. l. 30	<i>XXII</i>
II : XXII//	cygno V [et pr. l. I : VI]
verme ex arboribus IIII et	otide II
5 pr. l. I : V	corvo IIII et pr. l. II : VI
verme ex herba IIII	cornice I et pr. l. II : III
herpete I	25 accipitre II et pr. l. II : IIII
ricino IIII	miluo VI et pr. l. II : VIII
ex volucribus	grue I
10 aquila III et pr. l. IIII : VII	ciconia I et pr. l. II : III
vulture VIII et pr. l. VIII : XVII	ibide II
ossifrago III	30 ardiola I
gallinaceo XXV et pr. l. XXXI:	anate II et pr. l. IIII : VI
LVI	mergo I
15 gallina XXII et pr. l. X : XXXII	perdice VII et pr. l. VII : XIII
ovis XLIII et pr. l. XXII : LXV	columba XXV et pr. l. VII :
[Commageno V et pr. l. IIII : 35	XXXII
VIII]	palumbe XIII et pr. l. II : XVI

1 uruca F^aR^aS. eruce T. -ca H. erba R. erpa E. espa F |
I ego. II et pr. l. I : III *U. H.* cfr. p. 98, 26 2 XXII F^aREH.
XXI F^a. XX TS 3 XXXIII H. XXII TS. XX *U.* cfr. p. 98, 28
6 IIII F^aREH. VIII R^aR^aTS 8 IIII ego. III *U. H.*
11 vulture — VIII om. F^aRE | VIII .. VIII ego. VIII (VII TS)
.. VIII F^aR^aTS | XVI TS 12 ossifraga H | III ego. VI *U. H.*
16 XXV F^aRE. XXXV F^aR^aTH | XXXI ego. XXI *U. H.*
XX TS 14 LVI F^aREH. LV F^aTS. LI R^a. cfr. p. 98, 36
16 XXII F^aR^aTH. XX rS 17 II (III J) : VIII F^aREJ. III
: VIII F^aTS. *uncos posui*: cfr. p. 97, 8 19 *ansere* — XXII ego.
om. *U. H.* cfr. p. 98, 39 21 *uncos posui*: cfr. p. 98, 40 22 opide
E. om. FH | II F^aR^aTS. I RE. om. FH 23 III F^a | II F^aR^aTH.
I r | III FE 24 I .. II ego. II .. I F^aR^aH. II .. II TS | III
R^aH. III F^aTS. lemma om. r 25 III R^aTH. lemma om. F^a.
IIII — 26 pr. l. II om. r 26 VIII FE 27 II ego. I *U. H.*
29 II ego. III *U. H.* IV TS 31 II .. III ego. IIII .. II
F^aR^aTS. IIII .. (om. IIII — 34 pr. l.) r 32 mergo I ego. -go
II F^aR^aTS. om. r H 33 VII ego. VI TS. X F^aR^aJ². XI D | VII
: XIII ego. VIII : XIII TS. VII : XVII R^aJ². VIII : VIII F^a.
VI : XVII D. lemma om. r H. cfr. p. 99, 7 34 columba — pr. l.
R^a. om. r H | VII (VIII F^a) : XXXII R^aF^aRE. om. F^aTH
36 II J. VII (VIII F^a) *U. H.* | XVI *U. J.* XXI TH. cfr. p. 99, 10

galerita IIII	foedis animalibus inseruisse
cuculo I	³⁵ magna remedia]
pico Martio I	scarabaeo VII et pr. l. I : VIII
turture V et pr. l. IIII : VIII	blatta XIII et pr. l. IIII : XVII
⁵ turdis III	de genere cantharidum. med.
merula I	ex iis XI et pr. l. V : XVI
hirundine XXIIII et pr. l. ³⁰	cimice II et pr. l. VIII : XI
VIII : XXXIII	musca V et pr. l. VII : XII
noctua XX et pr. l. VII : VIII	locustis IIII
¹⁰ ulula I [et pr. l. I : II]	formicis V et pr. l. III : VIII
upupa I	Summa: medicinae et hi-
bubone V et pr. l. II : VII	³⁵ storiae et observationes
passere V	DCCCLIII
galgulo II	
¹⁵ vespertione XII et pr. l.	EX AVCTORIBVS
IIII : XVI	M. Varrone. Nigidio. M. Ci-
cicadis I	cerone. Sextio Nigro qui
apibus VII et pr. l. IV : XII	⁴⁰ Graecescripsit. Licinio Macro.
vespis II	
²⁰ buprestis I et pr. l. V : VI	EXTERNIS
[pityocampis III et pr. l. II :	Eudoxo. Aristotele. Hermippo.
VI]	Homero. Apione. Orpheo.
[naturae benignitatem et	Democrito. Anaxilao.

2 an cuculo II? 3 de pico Martio *cfr. p. 99, 12* 4 V... III
: VIII TS. an II... III : V? 5 an turdis II? 9 II... VII ego.
V... IIII *U. S. om. H. cfr. p. 99, 16* 10 uncos ego posui 12 V
— VII F²R²TH. II r 13 passere I FRE 14 an galgulo I?
15 XII ego. VIII E. VIII r H 16 XVI ego. XIII F²R²TH.
XLV r 18 VIII... IV ego. VII... V *U. S. cfr. p. 99, 21*
20 I... V ego. III... III (II F) *U. H* 21 pityocampis — VI om.
F²R²TS | II R² D. III FREH. *cfr. p. 99, 23. uncos posui; nec reli-*
qua cadunt in hunc librum 26 VII *U. S.* VIII H | I — pr. l. om. F² |
IX : XVII (XVI S) TH (errore: *cfr. blatta*) 27 blatta J. -ttae
FRTS. -ttis EH | XIII De pr. l. om. F². II E. XII r H | III F² D.
VII r H. V TS | XVII *U. S.* XIX H. *cfr. p. 99, 29* 28 generi-
bus E. -ra F | cantari FE 29 XI R²TH. XII F². XL r
30 II ego. V *U. S.* | XI ego. XIII TS. XVIII H 32 IIII H.
III F²TS. VI R². om. r. add. et pr. l. IIII : VII F²TS. ...III (III H)
: VIII r H. *cfr. p. 99, 34* 33 VIII R 36 DCCCLIII R²T

- MEDICIS** Botrye. Apollodoro. Menandro. Archedemo. Aristogene. Xenocrate. Diodoro. Chrysippo philosopho. Phil-
 5 lippo. Oro. Nicandro. Apollonio Pitanaeo.
-
- L. XXXI CONTINENTVR** 35
 medicinae ex aquatilibus.
 aquarum mirabilia (1)
 10 aquarum differentiae (2)
 medicinae. observationes aquarum miracula (18—20)
 CCLXVI (3—17) 40
 quales oculis aquae prosint
 (3)
 15 quales fecunditatem faciant
 quales insaniae medeantur
 (4) 45
 quales calculosis (5)
 quales vulneribus (6)
 20 quales partum custodiant (7)
 quales vitiliginem tollant (8)
 quae colorem lanis faciant (9) 50
 quae hominibus (10)
 quae memoriam, quae ob-
 25 livionem (11)
 quae sensus subtilitatem,
- quae tarditatem, quae can-
 noram vocem (12)
 quae vini taedium, quae
 inebrient (13)
 quae olei vicem praestent (14)
 quae salsae et amarae (15)
 saxa egerentes, risum aut
 ploratum facientes
 quae amorem sanare dicantur (16)
 per triduum calentes haustus (17)
 in quibus omnia mergantur,
 in quibus nihil (18)
 aquae necantes, pisces venenati (19)
 quae lapideae fiant aut lapidem faciant (20)
 de salubritate aquarum (21)
 de vitiis aquarum (22)
 probatio aquarum (23)
 de aqua Marcia (24)
 de aqua Virgine (25)
 aquas inveniendi ratio (26)
 signa aquarum (27)
 differentia aquarum per genera terrae (28)

1 Botrye Horo *va. Brot.* (S) 2 Archedemo VF•J. Archid-
 B dTH. -cimedo FE. -chimedē v 4 philosopho om. VRE v.
sed cfr. §103 | Philippo F dTD. om. rv 5 Oro F•FE aTD.
 Horo E•B a v(Brot.). om. (V?) Bas. (S) 13 quales — prosint E•aD.
 om. rv 16 medeantur B•H. rem- V dT. -diantur F•. lemma
 om. r 20 quales — custodiant om. FRE 32 quae — amarae
 F•B dH. om. r 33 saxa VE•dTH. sax F•. X. exs E. Xes E.
 X. F 42 nicantes FE. mic- R | uenenati TH. uenanti (-tis d) ll
 53 differentia F•FRD. -tiae rH

- ratio aquarum per tempora de allece VIII (44)
 anni (29) 30 de natura salis (45)
 aquarum subito nascentium de nitri generibus et con-
 aut desinentium observatio fecturis et medicinis obser-
 5 historica (30) vationes CCXXI (46)
 ratio aquae ducendae (31) de spongeis. medicinae et
 quo modo medicatis uten- 35 observationes XCII (47)
 dum et ad quae genera valitu- Summa: medicinae et hi-
 dinum (32) storiae et observationes
 10 item marinis XXVIII DCCCCXXIII
 quid prosit navigatio V (33)
 quo modo marina aqua in me-
 diterraneis possit fieri I (34) 40 M. Varrone. Cassio Parmense
 quo modo thalassomeli I (35) Cicerone. Muciano. Caelio.
 15 quo modo hydromeli I (36) Celso. Trogo. Ovidio. Polybio.
 remedium contra peregrinas Sornatio.
 aquas (37)
 ex musco medicinae VI
 medicinae ex harenis (38) 45
 20 de salis generibus et con- Callimacho. Ctesia. Eudico.
 fecturis et medicinis obser- Theophrasto. Eudoxo. Theo-
 vationes CCIII (39—45) pompo. Polyclito. Iuba. Lyco.
 de salis auctoritate historica Apione. Epigene. Pelope.
 CXX (41) 50 Apelle. Democrito. Thrasylo.
 25 spuma salis (41. 45) Nicandro. Menandro comoedo.
 flos salis XX. salsugo II (42) Attalo. Sallustio Dionysio.
 de garo XV Andrea. Nicerato. Hippocrate.
 de muria XV (43) Anaxilao.

EX AVCTORIBVS

EXTERNIS

8 et ad quae J. om. FREH. et aquae r | ualitudinum R^a 2
 E^a D. om. FREH. -nis rJ 10 XXIII F^a. om. VH 13 fieri
 om. FRE. fieri possit H(D) | I FD. om. rH 14 I om. FR^a H
 15 I om. R^a EH 21 medicinis H. -cinis et E. -cis r | ob-
 servationes H. -nibus U (item infra 35) 25 spuma salis om. V.
 post v. 29 pon. dT 28 de muria post v. 24 pon. dT H(J), post v. 22 S
 29 alleco E. alece V dH 30 de natura salis V(?) H. om. r
 42 de Polybio cfr. DKN p. 4. 5 45 Callimacho S. -cho
 Caecilio U. v | Lydico B. Lid- F. Licido E 47 Polyclito F^a E
 r(D). -clyto rH. -crito Seconi. H. cfr. Brunn p. 40

- L. XXXII CONTINENTVR de curatio. medicinae et ob-
 medicinae ex aquatilibus. 25 servationes XLIII (11)
 summa naturae vis in anti- de discordia inter se mari-
 pathia (1) norum
 5 de echnaide II (1) pastinaca VIII. galeo, mullo
 de torpedine VII (2) XV (12)
 de lepore marino V (3) 30 de iis quibus in aqua et in
 mirabilia Rubri maris (4) terra victus est
 de ingeniis piscium de castore. medicinae et ob-
 10 proprietates piscium mira- servationes LVI (13. 14)
 biles (5—9) de testudine. medicinae et
 ubi responsa dentur ex 35 observationes LXVI (14)
 piscibus (8) aurata III. stella marina VII (16)
 ubi ex manu edant (7) dracone marino III
 15 ubi vocem agnoscant (8) salsamento XXV
 ubi amari sint, ubi salsi, sardis I. cybia (17)
 ubi dulces, ubi non muti. 40 rana marina VI. fluviatiles LII
 esse et locorum sympathi- rana rubeta
 am vel antipathiam (9) observationes circa eas XXXII
 20 quando marini pisces in usu (18)
 P. R. esse coeperint enhydriis III
 Numae regis constitutio de 45 cancri fluviatiles XLV. can-
 piscibus (10) cri marini VII

3 naturae uis B.S. -ra eius r. om. v 5 echnaide BVF*.
 echin- B*. echyn- d. echenatio E. echin- FE. echeneide Tv.
 cfr. § 148 12 ubi — piscibus post agnoscant pon. dT H. post
 edant v(SJ) 16 ubi amari — 36 aurata h. l. om. et in fine ind.
 XXXI pon. dT 17 ubi non muti om. H | muti Seconi. J.
 multi B. multi r 19 uel II. et H 21 P. R. om. B dT. pri-
 mum H 24 curatio B. tura- E 25 XLIII B.S. om. FE.
 -III rH(D) 28 galeo XV VF* dTS 33 LVI VF* dT D.
 om. B. LXVI rH. an XLVI? 35 an LXXI? 36 III B.S.
 III rH. om. dT. an I? cfr. § 43 37 III BVF* dTS. om. rH
 38 XXII VF* E*. an XVIII? 39 cibia F* E. add. XII VF*.
 XI FREH. an VII? 40 VI II. H. an III? | LII B.S. III VF* dT.
 LI rH. an XLII? 41 rubeta BVS. -ta I H. -bet I FE. -bet
 et B. -beta & F*. -ta I et dT. an -ta X? 42 XXXV FREH
 44 enhydri B. -riae B | III ego. VI II. H 45 XLV ego.
 VII FREH. XIV rS | cancri marini VII B dTS. coracini III.
 cancri marini VII FRE. coracini VII r. om. H

ex cocleis fluviatilibus VII	20 pectunculi I
coracinis IIII	sepiae XXIII
porco pisce II (19)	icthyocolla V (24)
vitulo marino X	batia I
5 murena I	bacchus sive mizyes II
hippocampo VIII	25 marini peduculi II (25)
echinis XI (20)	canicula IIII
ostreorum genera et obser-	cetum I (26)
vationes et medicinae LVIII	ex delphinis VIII
10 purpura VIII (21)	coluthia sive coryphia III
alga marina II (22)	30 alcyoneum VII
mus marinus II	thynnus V (27)
ex scorpione marino XI	menae XVI
sanguisugis VI	scolopendra II
15 murices XIII	saurus I
conchyliis V (23)	35 conchis I
piscium adips II	siluro XV (28)
callionymi III	strombo sive concha longa VI
coracini fel I	tethea V (30)

1 ex ego. et dT. om. U. H | cochleae dTH. om. B(?) | fluviatiles FE dTH. om. B(?) 2 coracinis ego. -ni BS. om. rH
3 porco pisce II BS. porcelli siue porci II rH 6 XI (pro IX) FRE 9.10 LVIII purpura om. FRE H 10 an VII pro VIII?
13 ex ego. de dT. om. U. H | scorpio marinus V(?) H | XI B. XII rH 14 sanguisucus F^a. -sugae H | VI BS. VII rH
15 XIII U. H. an XII? 17 adeps E¹ dTH | I FRE H 18 callionymi S. -mus H. caloponymi B. callionum (gall- FE) r | III BF^aE^aS. II dT. IV rH 20 pectunculi I h. l. inseruit J, in fine indicis ante Summa habent Peciuncul. I B. petunculi (-la dT) r 21 saepiae F^aFE | XXIII B. H. XIII T. an XVIII?
24 mizyes VF^ad. mies B. maxies E^a. obsties E. -thies FE. mizion T. myxon (B) H. cfr. §77 26 an II? 27 cetum I BS. coet. I r. om. H 28 ex ego. de dT. om. U. H | delphinus V(?) H | VIII BS 29 coluthia S. cfr. §84. 147. -tia F^adT. an XVIII B(?) -tia B. H. -litia r | coryphia BS. -ruphia dT. -rufia VF^aE^a. -ritia r. -rytia H | III BS. IV rH 30 an VI? 32 XVI ego. XIII BVF^aS. XII rH 35 conchis I J transp. voluit post bryon I (36). cfr. §111 36 siluro (praem. de) dT. -ru B. -rus rH 37 strombus V(?) H 38 tethea BTH. -tha E¹. thetea B. -thea FE¹. -phea B^ad. -pea V. add. torpidine VII VF^aE^aT

- olus marinum I
 myaces XXXV
 mituli VIII
 pelorides I
 5 seriphum II
 erythinis II (31)
 solea pisce I
 rhombo I
 blendia I
 10 urtica marina II
 pulmone marino IV
 onyches IIII
 ex colubra aquatica I
 ex hydro I
 15 mugile I
 ex pelamyde IIII (32)
 sciaena I
 perca IIII
 ex squatina III
 20 zmarides III (34)
 ophidio I (35)
 ex fibro IIII
- bryon I (36)
 ex asello pisce I
 25 phagro I
 ex balaena I (38)
 polypo I (42)
 ex glano I (45)
 glaucisco I (46)
 30 rubellio I
 uva marina I
 anguilla I (49)
 hippopotamio I
 crocodilo I (50)
 35 adarca sive calamochnus III
 calamo VIII (52)
 animalium omnium in marivi-
 ventium nomina CLXXVI (53)
 Summa: medicinae et hi-
 40 storiae et observationes
 DCCCCXC
- EX AVCTORIBVS
- Licinio Macro. Trebio Nigro.

1 holus *JD* | I *om. BR* 2 XXXV *ego. XXV ll. H*
 3 mituli *B(V?) H. -tillo B. tullo r* | VIII *BVF*E*dT.S. III rH.*
an VIII? 5 seriphium *VERTH* 10 III *dT. VII BS*
 11 pulmo marinus *V(?) H* | IV *ego. VI ll. H* 13 columbra *B.*
-ba FRE 16 IIII *BS. III rH* 17 sciana *VF*E*. solana B.*
sola FE 18 IIII *ll. H. an V?* 19 isquatina *B. qua- r* |
 III *BS. I E** 20 Zmarides *BS. sma- H. zymma- VF*E*dT.*
gymma- r 23 bryo *coni. J³ coll. §110. 111* 24 ex (de *d²T*)
asello pisce I d²T H. om. h. l. et post 16 pelamyde IIII *pon. ll*
 25 phagro *BS. pa- rH* 26 ballaena *B (item §144).* *bel-*
lano B. ballena r 28 glano *BdT.H. cla- r* 29 glaucisco
*VF*E*dT.H. clau- r* 30 rubellio *F*E*dT.H. -llo r* 31 uua
 — anguilla (*add. marina B*) I *ll. D. ang- I. uua mar- I dT(?) H.*
cfr. §138 33 hippotamio *F*E*dT. -opotamia FEH. hypot- B*
 37 mare *BS* 38 CLXVI *va. H. cfr. DUZ p. 75*
 41 DCCCCXC *FEH. -XL dT. -XCV VF*E*. -XXVIII va. H.*
 CCCCLXXXXII *B* 43 Trebio Nigro *T(?) C. Trebioni B. Trebo-*
 nio (The- *E*) Nigro *rv*

Sextio Nigro qui Graece de donis militaribus aureis
scripsit. Ovidio poeta. Cassio et argenteis (10)
Hemina. Maecenate. Iaccho. 25 quando primum corona au-
Sornatio. rea data (11)

5 EXTERNIS

Iuba. Andrea. Salpe. Apione. de reliquo usu auri, semi-
Pelope. Apelle. Thrasylo. 30 de nummo aureo (13)
Nicandro. quando primum signatum aes,
argens, aurum. antequam
ea signarentur, quis mos in
aere (13)

L. XXXIII CONTINENTVR

10 metallorum naturae. 35 census (13)
de auro (2—25) quotiens et quibus tempori-
quae prima commendatio bus aucta sit aeris aut nummi
eius (3) signati aestimatio (13)
de anulorum aureorum ori- de cupiditate auri (14)
15 gine (4) 40 qui plurimum auri et argenti
de modo auri apud antiquos possederint (15)
(5) quando primum argenti ap-
de equestri ordine. de iure paratus in harena, quando
anulorum aureorum (6—9) in scaena (16)
20 de decuriis iudicum (7) 45 quibus temporibus plurimum
quotiens nomen equestris in aerario populi Romani
ordinis mutatum (9) auri et argenti fuerit (17)

2 scripsit *om. B* 3 Iaccho *BS. Iacceo VF^aR^a. Iaceo FR.*
La- EdT. L. Ateio v 4 Sornatio *om. va. H* 7 Thasillo *R.*
Thasio *E. om. R^a. Thasio, Thrasylo dT(?) va. S* 9 continetur *S*
10 natura *BF^aS* 21 nomina *F^aFRE va. H* 22 mutata *E¹.*
tu E¹. immutatum V(?) H. -ta v 27 aurio *B. an auri, luxu-*
ria? 30 signatum *om. B | aes BS. est rH* 32 ea signa-
rentur *BVF^aR^adTH. signaretur rv(D) | qui mos va. H*
33 ea re *FRE* 34 primi census *BS. -mo censu (cessu R.*
censa E²) v(D) 37 aucta sit *BS. -toritas rv | aeris aut (et D)*
nummi *BS. aeris (iteris et FRE. aereis dTH) nummis rH.*
auri *v* 38 signati *BVF^aR^aS. -tis dTH. segnitia r. del. v*
41 possederint *VF^aR^adTH. -dit B. -ssidet E. -sset r* 42 argen-
tum apparuerit *BSJ* 44 cena *FREdT*

- quando primum lacunaria de scoria argenti. medicinae
inaurata (18) ex ea VI
quibus de causis praecipua de spuma argenti. medicinae
auctoritas auro (19) 30 ex ea VII (35)
5 ratio inaurandi (20) de minio (36—41)
de inveniando auro (21) quam religiosum apud anti-
de auripigmento (22) quos fuerit (36)
de electro (23) de inventione eius et origine
primae aureae statuae (24) 35 (37)
10 medicinae ex auro VIII de cinnabari (38)
(25) ratio eius in picturis et
de chrysocolla (26—29) medicina (38. 39)
ratio eius in picturis (27) genera mini (40)
medicinae ex chrysocolla VII 40 ratio eius in picturis (40)
15 (28) de hydrargyro (41)
de aurificum chrysocolla sive medicina ex minio (41)
santerna (29) de argento inaurando (42)
mirabilia naturae glutinandis de coticulis aurariis (43)
inter se et perficiendis me- 45 argenti genera et experi-
20 tallicis rebus (30) menta (44—55)
de argento (31) de speculis (45)
de argento vivo (32) de Aegypto argento (46)
de stimi sive stibi sive ala- de inmodica pecunia
bastro sive larbasi sive pla- 50 quorum maximae opes fuerint
25 tyophthalmo. medicinae ex (47)
eo VII (34) quando primum populus Ro-

5 inauranda VF^aR^a. naturandi FRE. -ralis [auri inueniendi]
va. H 7. 8 de auripigmento. de electro om. FRE va. H
10 auro VIII — 14 medicinae ex om. B | VIII F^a 14 VII S.
un B. om. FRE. VI rv 17 saterna REH 23 stimio siue
stibio B | alabrasti (om. siue larbasi) B 24 larbasi S. -so H
-baa VF^aR^a. labasi r 28 VI BS. om. rH 29 de spuma —
VII BF^aS. om. rH 37 eius ll. S. cinnabaris et mini dTH
et medicina (-nae v) B. in (et in R) med- r. om. dTH. (in medi-
cina et in picturis S) 40 ratio — picturis omE(?) dTH. add.
in medicina D 42 medicina (-ne T) ex minio TS coll. § 124,
post inaurando pon. ll. ante hydrargyro H(J). del. v(D)
50 opes fuerint om. FRE

manus stipem sparserit (48)	CCLXXXVIII
de luxuria in vasis argenteis	
(49)	25 EX AVCTORIBVS
frugalitatis antiquae in ar-	Domitiano Caesare. Iunio
5 gento exempla (50)	Gracchano. L. Pisone. M.
quando primum lectis argen-	Varrone. Corvino. Attico Pom-
tum additum (51)	ponio. Calvo Licinio. Cornelio
quando lances inmodicae fa-	30 Nepote. Muciano. Boccho. Fe-
ctae (52)	tiale. Fenestella. Valerio Ma-
10 quando repositoriis argentum	ximo. Iulio Basso qui de
additum (52)	medicina Graece scripsit.
quando tympana facta (52)	Sextio Nigro qui item.
inmodica argenti pretia (53)	
de statu is argenteis (54)	85 EXTERNIS
15 nobilitates operum et arti-	Theophrasto. Democrito. Iuba.
ficum in argento (55)	Timaeo historico. Qui de
de sile (56)	medicina metallica scrip-
qui primi sile pinxerint et	serunt: Heraclide. Andrea.
qua ratione (56)	40 Diagora. Botrye. Archedemo.
20 de caeruleo. medicinae ex	Dionysio. Aristogene. Demo-
eo II (57. 58)	cle. Mneside. Attalo medico.
Summae medicinae et hi-	Xenocrate item. Theomnesto.
storiae et observationes	Nymphodoro. Iolla. Apollo-

8 quando lances — 11 additum B.S. quando lances — factae
 FRE H. om. r. in FRE post factae deest tota huius indicis clausula,
 praetermissa, ut videtur, ab archetypi librario pagina una et errore
 detecto, sed non correcto: nam continuatur indicis l. XXXIV dimi-
 dia pars altera (p. 112, 48) nobilitates ex aere operum — Theomnesto
 (F^aE^aE^a) et sequitur deinde idem index integer 12 quando BV
 F^aE^aS. -do primum dTH 13 pecunia (pro pretia) d(?) H
 14 argenteis BVF^av(S). -ti dTH. om. B^a 20 ex eo II B.S. ex
 com VF^a(B^a?). ex caeruleo dTH 24 CCLXXXVIII B.D.
 CCLXVII VF^aB^ad. CCLX T. MCXXV v 27 L. Pisone B^aS.
 medico F^a. om. r (auctorum nomina eadem fere atque in l. XXXIV
 exhibent v, partim cum his confusa, partim mutato ordine dat H)
 28 Verrio, M. Varrone SJ¹cum v 30 Bucch/o B. Butho
 ra. H 34 Sexto VdT 37 qui Tv. om. r 38 scripserunt
 DUZp. 76 (et dist.). scripsit VS. s. B. fecit F^adT 40 Arche-
 demo B.J. Archid- rS 41 demode F^a 42 Neside B

doro. Pasitele qui mirabilia
opera scripsit. Antigono qui
de toreutice scripsit. Me-
naechmo qui item.

sitae, quibus primum in co-
lumna, quando rostra (11)
quibus externis Romae pu-
blice positae (12)

quibus Romae mulieribus in
publico positae

5 L. XXXIV CONTINENTVR

aeris metalla (1—38)

genera aeris (2—5)

quae Corinthia (3)

quae Deliaea (4)

10 quae Aeginetica (5)

de tricliniis aeratis (4. 5. 8)

de candelabris (6)

de templorum ornamentis ex
aere (7)

15 quod primum dei simulacrum

Romae ex aere factum (9)

de origine statuarum et ho-
nore (9)

statuarum genera et figurae.

20 antiquas statuas togatas sine

tunicis fuisse (10. 11)

quae primae statuae Romae.

quibus primum publice po-

30 quae prima Romae statua
equestris publice posita (13)
quando omnes privatim po-
sitae statuae ex publico sub-
latae (14)

35 quae prima ab externis pu-
blice posita (15)

fuisse antiquitus et in Italia
statuarios (16)

de pretiis signorum inmo-
dicis (17)

de colossis in urbe celebra-
rimis (18)

nobilitates ex aere operum
et artificum CCCLXVI (19)

differentiae aeris et mixturae.
de pyropo (20)

de Campano aere (20)

de servando aere (21)

1 mirabiles B 4 post qui item add. Menandro qui de
toreutis VF^adTD; ex ind. XXXIV add. Xenocrate qui item, Du-
ride qui item, Menandro qui de toreutis, Heliodoro qui de Athe-
niensium anathematis, Metrodoro Scepsio v. delD. cfr. UZ p. 77 n. 1

11 aeratis BF^aR^aJ^a. aereis V(?)dH. aureis T. lemma om. rv,
post 14 ex aere pon. dTH 13 ereis ex aere B^a 15 primum

romae dei simulacrum aereum romae ex aere factum B

20 antiquas — fuisse post 25 rostra pos. Se coni. J. del. H

22 quae — Romae post rostra pon. dT. del. H 32 posita BF^aR^aS. publice r. et pub- v 35 prima OV^aF^adTJ. -mae rv

publice B^aF^aF 36 posita VFTJ. -tae rv 37 et BV^aF^aS.
om. rH 43 post operum desinit lib. I in B; adnotatum in marg.

est De istis praefambulis deficit unum folium

- de cadmia (22) de diphryge (37)
 med. ex ea XV (23) de triente Servilio (38)
 aeris usti effectus in medi- de ferrariis metallis (39)
 cina X (24) 35 —46)
 5 de scoria aeris. de flore aeris, simulacra ex ferro
 squama aeris, stomomate caelaturae ex ferro (40)
 aeris. med. ex iis XLVII (25) differentiae ferri (41)
 aerugo. med. ex ea XVIII (26) de ferro quod vivum appel-
 hieracium (27) 30 lant (42)
 10 scolex aeris. med. ex eo ferri temperatura (41)
 XVIII (28) robiginis remedia (43)
 de chalcitide. med. ex ea VII med. ex ferro VII (44)
 psoricon (29) med. ex robigine XIII (45)
 sori. med. ex eo III (30) 35 med. ex squama ferri XVII
 15 misy. med. ex eo XIII (31) hygremplastrum (46)
 chalcanthum sive atramentum de plumbi metallis (47—56)
 sutorium. med. ex eo XVII (32) de plumbo albo (47)
 pompholyx. spodium. med. de argentario. de stagno (48)
 ex iis VI (33. 34) 40 de plumbo nigro (49)
 20 antispori gen. XV (35) med. ex plumbo XV (50)
 smegma (36) med. ex scoria plumbi XV (51)

4 IX R^a. om. V(?) F^aR^aE^aH 5 de flore aeris. squama aeris
 om. FEdTH 6 squama — aeris om. F^a | stomatę aeris FEd.
 -aterios R^aE^a 8 XVIII F^a. XVII R^aFEdH 9 hieracium
 — 11 XVIII om. F^aR^aE^a 11 XVIII BVF^aE^aS. XVII rH
 12 calcipide F^aR^aE^a. chalciti VF^aTH. calcite R^a. -ide FE
 13 psoricon om. Vd(?) H 14 sory R^aH. spori FEdT | III BR^aS.
 III VF^aR^aE^a. VII R^a. VIII EdH. VIII Fin ras. XIII T
 15 misy — XIII om. FE | misy BdTH. mysi OVR^aF^a. misi r |
 XIII BF^aR^aE^aS. XIII rH(J) 17 sutorium B(VR^aE^a?) H.
 -ricium r | XVII ego. XIII F^aR^aE^a. XVI rH 19 is B. his rH.
 eis J | VI VH(J). om. F^aE^a. V rS 20 antispondii FE | con
 (pro gen.) E^a. on F^aE^a 21 smegna B. om. E. specma F^aR^aE^a.
 spegma H 24 ferrariis F^aR^aE^a. cfr. §144. XXXV 35. ferreis
 rv. ferri dTHe §138 28 ferri U. D. add. et temperatura d^aTH
 29 appellatur F^aR^a 31 ferri temperatura U. D. del. d^a.
 om. TH 32 robiginis VR^adS. rub- rv 34 robigine BVF^adS.
 rub- rv | XIII BFEH. XV F^aR^aE^a. V r 35 XVIII F^aR^aE^a
 42 scoria EdTH. co- r | XVI EH

- spodium ex plumbo (52) fistulas, callum, pusulas, sca-
 de molybdaena. med. ex ea biem, cicatrices, infantes,
 V (53) ²⁵ muliebria vitia, psilotrum,
 psimythium sive cerussa. med. venerem inhibendam, ad
⁵ ex ea VI (54) vocem, contra lymphationes.
 sandaraca. med. ex ea XI (55) Summa: res et historiae et
 arrhenicum (56) observationes DCCCCXV
- Summa: medicinae CCLVIII.
 ex iis ad canis morsus, ad ³⁰
¹⁰ caput, alopecias, oculos XXV, L. Pisone. Antiate. Verrio.
 aures, nares, oris vitia, le- M. Varrone. Cornelio Nepote.
 pras, gingivas, dentes, uvam, Messala Rufo. Marso poeta.
 pituitam, fauces, tonsillas, Boccho. Iulio Basso qui de
 anginam, tussim, vomitiones, ³⁵ medicina Graece scripsit.
¹⁵ pectus, stomachum, suspiria, Sextio Nigro qui item. Fabio
 lateris dolores, splenem, ven- Vestale.
 trem, tenesnum, dysenteriam, EXTERNIS
 sedem, verenda, sanguinem Democrito. Metrodoro Scep-
 sistendum, podagras, hydro- ⁴⁰ sio. Menaechmo qui de to-
²⁰ picos, ulcera, volnera XXVI, reutice scripsit. Xenocrate
 suppurata, ossa, paronychia, qui item. Antigono qui item.
 ignem sacrum, haemorrhoidas, Duride qui item. Heliodoro

1 spondium F°R° 2 molygdina F°R°E°. -ligdina FE
 3 V VF°F°E°dT. XV rH 4 psimythium (-tium T) dTv(J).
 psmy- VF°R°. psimith- BFES. Primitium F°R°E° 5 VI om.
 FE. V F°. VII E°. 7 arrhenicum BS. arre- VF°FEJ. arse-
 dTH. arrenicula F°R°E°. arenicoro R° 8 CCLVIII BFEJ°.
 -VII OD. CLVIII S (errore). numerum hunc et seqq. — 28 Summa
 res om. rva. S. del. vult D UZp. 77 n. 1 10 oculos XXV BJ.
 -los FED. XXV S 11 nares FES. Hales B 13 tonsillas S.
 tos- B. toss- FE 14 anginam S. na B. -guina FE 19 si-
 stendum S. sist. B. sisto FE | podagras S. -agr. B. -agrae FE
 23 posulas B. pusullas FE 29 DCCCCXXV VdT. mCXXV
 F°. DCCXV va. H 31 A. (pro L.) F°R°E° 32 Cornelio
 Nepote om. VF°FE dTv a. S. (H repetit ad hunc librum eundem in-
 dicem, quem ad l. XXXIII contaminando finxit) 33 Messala
 Rufo sublato commate Brunn p. 13. cfr. ind. VII 34 Boccho BF°.
 bacho F°. Bucho E°. Butho va. H 36 qui item Bas. item U. v |
 Fabio F°R°E° v. Fario B. Furio r 43 Duride qui item om. F°R°E°

- qui Atheniensium anathemata 20 de picturae initiis
scripsit. Pasitele qui mira- de monochromatis picturis
bilia opera scripsit. Timaeo. de primis pictoribus (6)
Qui de medicina metallica antiquitas picturarum in
5 scripserunt: Nymphodoro. Italia (6)
Iolla. Apollodoro. Andrea. 25 de pictoribus Romanis
Heraclide. Diagora. Botrye. quando primum dignitas pic-
Archedemo. Dionysio. Ari- cturae et quibus ex causis
stogene. Democle. Mneside. Romae
10 Xenocrate Zenonis. Theo- qui victorias suas pictas
mnesto. 30 proposuerint (7)
quando primum externis
picturis dignitas Romae (8–10)
ratio pingendi (11)
de pigmentis praeter metal-
lica (12–32)
35 de coloribus facticiis (12)
de Sinopide. med. ex ea XI
(13)
de rubrica. de terra Lemnia.
40 med. ex ea VIII (14)
- L. XXXV CONTINENTVR
- honos picturae (1)
honos imaginum (2) 35
15 quando primum clupei vice de coloribus facticiis (12)
imaginum instituti de Sinopide. med. ex ea XI
quando primum in publico (13)
positi (3) de rubrica. de terra Lemnia.
quando in domibus (4) 40 med. ex ea VIII (14)

1 atheniensium T Bas. (S). dethen- B. de athen- (-nium F.
-niense vel -sae F^aR^aE^a) rv(H) D | anathemata BF^ad T Bas. (S).
-tae F. -te Ev. -tis r H(D) 2 scripserunt FE | demirabilia
BR^aFE^a. -libus E¹D 3 operibus E¹D. -ra scripsit om. R^a |
Timaeo — scripserunt om. F^aR^aE^ava. H 4 metallica om. F^aR^a.
milica F. -lia E 5 scripserunt FD UZ p. 76 (et dist.). -serit E
-sit r H 6 Andria B 8 Archedemo R^a. -emedo (Erch- E)
F^aFE^a. Archidemo d H. -imede Tv | Artogene F^aFE. -no R^a
9 domecle E. -moclae F. democretae F^a. -crito R^aE^a. Dio-
mede Tva. H | Mnesicle Tva. H 15 quando — instituti om. F¹ |
clupei BJ. clupei r S(D). clypei v | uice ego. om. ll. v 16 ima-
gines BS | institutum F¹E¹ 27 ex causis BV¹S. excusis V¹F^aR^a.
exclu- r. publice H 29 pictas VF^aR^ad TH. pict. B. -turae FE
30 proposuerint S. -er B. -erunt r H 31 quando — Romae
om. d (?), post 25 Romanis pos. H | internis B 36 de coloribus
facticiis (fict- BS) BFES. (cfr. §40). de coloribus natiuis et (om.
F^aR^a) de col- fact- F^aR^ad TH. om. V 37 senopi E. sepi F | I FE
39 de rubrica — p. 116, 9 ex ea VI om. E 40 VIII F^aR^ad T
H(D). III BS. XI VJ¹

- de Aegyptia terra (15) pugnae pictae et propositae
 de ochra. med. ex rubrica 25 sint (33)
 III (16) de aetate picturae (34)
 leucophorum (17) operum et artificum in pictura
 5 Paraetonium (18) nobilitates CCCC V (34—41)
 Melinum. med. ex eo VI (19) picturae primum certa-
 cerussa usta (20) 30 men (35)
 Eretria terra. med. ex ea qui penicillo pinxerint (36. 37)
 VI (21) de avium cantu compescen-
 10 sandaraca (22) do (38)
 sandyx (23) qui encausta cauterio vel
 Syricum (24) 35 cestro vel penicillo pinxerint
 atramentum (25) (39—41)
 purpurissum (26) quae quis primus invenerit
 15 Indicum. med. ex eo III (27) in pictura (39)
 Armenium. med. ex eo I (28) quid difficillimum in pictura.
 viride Appianum (29) 40 de generibus picturae (40)
 anulare (30) quis primus lacunaria pin-
 qui colores udo non indu- xerit. quando primum ca-
 20 cantur (31) marae pictae (40)
 quibus coloribus antiqui pretia mirabilia picturarum.
 pinxerint (32) 45 de talento (40)
 quando primum gladiatorum plastices primi inventores (43)

1 egyptia T(H). -pcia d^a. cia VF^aR^aFd^a. chia B 2 med. —
 III om. H | ex rubricis III F^aR^adT. om. V 6 VI om. B. VII F^a¹.
 (rectius VIII) 7 cerussa — 9 VI om. F 12 siricum F^a. Ser- B
 15 III VF^aR^aS. IV dTH(J). I FE. om. B 17 apianum VF^aFE.
 apla- B 22 pinxerint FR^adH. -runt rv 24 pictae et BS.
 -turae | VF^aR^a. et picturae rH. om. v 28 CCCC V BS. CCCV
 FE d v. CCCVII F^a¹. CCCV & CCVII r 32 cantu compescendo
 FE v. om. B. add. inibendo r 34 Qui encausta R^a. Quem cau-
 FE^a. Qui cau- VE^a. quen chau- F^a. Qui encausto (-auto B)
 BdTv | cauterio (-ri B) U. del. v. aut ceris S 34 uel cestro
 uel BS. uel r. et v | pinxerunt B. scripserint E 37 quae quis
 — 40 picturae supra post 31 pinxerint pon. dTH 42 cama-
 rae S. -ra R^a. camerae rv 43 pictae BFE dTv. -turae r
 44 picturae BdT 45 encausto (pro talento) R^a(?) H. om. r.
 cfr. § 136

- quis primus ex facie imaginem expresserit (44)
 nobilitates artificum in plasticis XIII (45)
 5 de figlinis operibus. de Signinis (46)
 terrae varietates (47—58)
 de pulvere Puteolano et aliis 30
 terrae generibus quae in lapidem vertuntur (47)
 de parietibus formaceis (48)
 de latericiis et laterum ratione (49)
 35 de sulpure et generibus eius. med. XIII (50)
 15 de bitumine et generibus eius. med. XXVII (51)
 de alumine et generibus eius. 40
 med. ex eo XXXXIII (52)
 20 de terra Samia. med. ex ea III (53)
 Eretriaae terrae genera (54)
- de terra ad medicinam lavanda (55)
 de Chia terra. med. ex ea III
 de Selinusia. med. ex ea III
 de pnigotide. med. ex ea VIII
 de ampelotide. med. ex ea III (56)
 cretae ad vestium usus
 Cimolia. med. ex ea VIII
 Sarda. Vmbrica. saxum (57)
 argentaria. qui et quorum liberti praepotentes (58)
 35 terra ex Galata. terra Clupea. terra Baliarica. terra Ebusitana. med. ex iis III (59)
 Summa: medicinae et historiae et observationes
 DCCCCCLVI
 EX AVCTORIBVS
 Messala oratore. Messala sene.
 Fenestella. Attico. M. Varrone.
 Verrio. Nepote Cornelio.

1 primus BS. -um rH | ex facie U.D. add. et de signis H
 2 expresserit. de signis dT 3 in BH. em FE. et r 4 XIII
 BVF•S. XIII T. om. rH 5 de signinis FED. cfr. §165. de
 signis BF•R•d¹. om. rH 11 formaceis ETH. -ma B. -naceis
 (-cibus R^a) r 12 latericiis BS. -itiis dTH. -iceis r | et U.v(S).
 et de H(D) 15 XIII — 17 med. om. R^a | XVII FE
 19 ex eo BFS. ex his V. om. rH | XXXXIII ego. XXXVIII BS.
 -VIII rH 21 III om. FE 23 medicinam BES. -nas R^a dTH.
 -na r | lauandam E 25 De cia VF•R^a. Mechia B 27 pnig-
 tude (B) He §194. pinit- B. pnit- d. pnet- T. nit- F^a. init- r
 28 de ampelotide — 31 VIII om. B 31 VIII EH. VIII r
 33 qui et quorum U.v(S). qua H 34 praep. BFE. praepo-
 siti va. H. -otentes notati HBrot. 35 Galata dH. -tha Tv.
 gelata B. cal- r 36 Baliarica FTS. -ria R^a d. balnearica B.
 bala- F^a. Balea- r(?)v 37 eis BS. his rH 40 DCCC B
 44 Verno (-rrio S) Nepote Cornelio BS. Corn- Nep- Verno
 (Verio FE. -rrio H) rH. (post Attico pos. Verrio v)

Deculone. Muciano. Melisso.
Vitruvio. Cassio Severo. Lon-
gulano. Fabio Vestale.

EXTERNIS

- 5 Qui de pictura scripserunt: 25
Pasitele. Apelle. Melanthio.
Asclepiodoro. Euphranore.
Heliodoro qui anathemata
Atheniensium scripsit. Me-
10 trodoro qui de architectonice 30
scripsit. Democrito. Theo-
phrasto. Apione grammatico.
Qui de metallica medicina
scripserunt: Nymphodoro.
15 Iolla. Apollodoro. Andrea. 35
Heraclide. Diagora. Botrye.
Archedemo. Dionysio. Ari-
stogene. Democle. Mneside.
Xenocrate Zenonis. Theo-
20 mnesto.

L. XXXVI CONTINENTVR

naturae lapidum.
luxuria in marmoribus (1—3)
quis primus peregrino mar-
more columnas habuerit
Romae (3)
quis primus in publicis
operibus ostenderit (2. 3)
qui primi laudati in mar-
more scalpando et quibus
temporibus (4)
de Mausoleo Cariae (4)
nobilitates operum et arti-
ficum in marmore CCXXV
(4)
quando primum marmorum
in aedificiis usus (5)
qui primi marmora secu-
erint et quando (6)
40 quis primus Romae crusta-
verit parietes (7)

1 Decio Eculeone *va.S* 2 Seuero. Langulano *B. comma*
pos.v(D), del. H. cfr. Brunn p. 43 4 EXTERNIS *BFE. om. rv*
5 scripserunt *ego. om. B. scripsit F^aFE. scripsit. EXTERNIS r(?)v.*
cfr. Münzer QK p. 353 sq. 6 praxitele *B² in marg.* 7 Eufra-
nore *B. add. Parrhasio rva.S(D). cfr. § 129* 8 anathemata
(-ma *B*) *ll.v. de anathematis D. cfr. p. 115, 1* 9 Atheniensium *J.*
om. B. athenis rv | scripsit F^aR^aFdS. item ante Athenis Tr.
om. r 10 de *om. F^aFE | architectonio B. -icae F^a* 14 scripse-
runt *ego coll. p. 115, 5. s B. scripsit rv* 15 Iolia *B. Colla FE*
Andria *B* 16 Botryae *B. -yse (-thrise B^a) r* 17 Archidemo
R^adTv.a.J 18 Demode *F^aE* 22 natura *R^a(?)H* 23 luxu-
ria *BVH. -iae rv | marmoribus FEdTH. -rae B. -ri r*
27 Qui *F^aF* | primus *Bv(S). -um rH. (quis — ostenderit ante*
24 quis primus *pos.va.S et J)* 29 primum *R^ava.S* 32 mau-
soleo *d¹S. mus- B. mousul- E. mousal- F. masoleu r | tariae F^a.*
pariae Fd¹. -io E. lemma del. d¹. om. TH. De marmore Pario et
Mausoleo (post 34 CCXXV) va. H 34 marmore *BFEv(S). -ribus*
VI va. H 40 Qui *BR^aH (i. e. qualis?)*

- quibus aetatibus quaeque 25 de templo Ephesiae Dia-
marmora in usum venerint nae (21)
Romae (8) aliorum templorum admi-
ratio secandi marmora. de rabilia (22)
5 harenis quibus secantur (9) de lapide fugitivo. echo
de Naxio. de Armenio (10) 30 septiens resonans. sine
de Alexandrinis marmori- clavo aedificia (23)
bus (11) Romae miracula operum
de onyche sive alabastrite. XVIII (24)
10 med. ex eo III (12) de magnete lapide. med. ex
de lygdino, corallitico, Ala- 35 eo III (25)
bandico, Thebaico, Syenite Syrius lapis (26)
(13) de sarcophago sive Assio.
de obeliscis (14. 15) med. ex eo X (27)
15 de eo qui pro gnomone in de chernite. de poro (28)
campo Martio est (15) 40 de lapidibus osseis. de pal-
opera mirabilia in terris matis. de Taenariis. de Co-
(16—23) ranis. de nigris marmori-
Sphinx Aegyptia. pyrami- bus (29)
20 des (17) de molaribus lapidibus. py-
Pharos (18) 45 rites. med. ex eo VII (30)
labyrinthis (19) ostracites. med. ex eo IIII.
pensiles horti. pensile op- amiantus. med. ex eo II (31)
pidum (20) geodes. med. ex eo III (32)

2 usum BE^av(S). usu rH 6 naxio d(?)v. om. V. naxio E.
naxo r 9 de onyche om. BVva. H | siue ego. de II. v. cfr. § 60
10 eo ego. eis BS. om. V. his rH | III ego. VI (sex B) II. H.
cfr. § 60. 158 11 lygdino VdTH. -deno B. lyocinio F^a. liocyno
E^a. tydino FE. lyd- v | corallitico BS. -llectico FE. -llico rH.
om. v 12 Suenite B. Sicn- FE. Symen- E^a 16 est om. VTva. S
19 Sphinx H. Spynx B. Sphinge Tv. spince d^a. -nx VE^a.
-nxa F^a. -na r | pyramides ante Sphinx pos. va. D 30 septiens
VFS. -ies rv 35 III — 38 ex eo om. FE | III BS. VI r. X H
36 sirius E^a. Scyrius H 37 siue assio BS. assio VF^a.
assio E^a. om. dTH 38 ex eo om. VdTH 39 chernite H.
chemite BdT. celiam- VF^a. eleam- E^a. chaeamaetae F. thea-
mede E 40 osseis om. B 41 coranis BS. -ntis E^a. -this VF^a.
conariis r. om. v 44 molaribus VT. H. -riis B. -ris (moralis E) r.
cfr. § 137. 174 48 goedes B. gaeodes H | VI E

- melitinus. med. ex eo VI (33) de tophis (48)
 gagates. med. ex eo VI (34) de silicum natura. de reli-
 spongites. med. ex eo II (35) 35 quis ad structuram lapidi-
 Phrygius (36) bus (49. 50)
 5 haematites. med. ex eo V genera structurae (51)
 schistos. med. ex eo VII (37) de cisternis (52)
 androdamas. med. ex eo II. de calce (53)
 Arabicus. milites sive he- 30 harenae genera. mixtura
 patites. anthracites (38) harenae et calcis (54)
 10 aëtites. Taphiusius. calli- vitia structurae. de tecto-
 mus (39) riis (55)
 Samius. med. ex eo VIII (40) de columnis. genera colum-
 Arabus. med. ex eo II (41) 35 narum (56)
 de pumice. med. ex eo med. ex calce V (57)
 15 VIII (42) de maltha (58)
 de mortariis medicinalibus de gypso (59)
 et aliis. Etesius lapis. cha- de pavimentis (60—64)
 lazius (48) 40 asarotos oecos (60)
 Siphnius. lapides molles (44) quod primum pavimentum
 30 lapides speculares (45) Romae (61)
 phengites (46) de subdialibus pavimen-
 de cotibus (47) tis (62)

1 melitites *H. om. E* 3 II BF^aS. V VR^a. VI dTH. *om. r*
 7 Andro ydamas *B. om. FE* 8 Milites *B. mylti- F^aFE*.
 multi- R^a | hepatites *BS. hela- T. ela- H. era- VF^aR^a. ara- d.*
 aratides *r* 9 anthracites *TH. Andraci- VF^ad. -chites r*
 10 Aetites *BH. eti- T. etice r* | Taphiusius *H. thaphi- T. -phlu-*
stus B. -piusius (-ssius F^aR^a) r 13 Arabicus *B | II om. FE.*
 VI *BS* 16 mortaris *B. -ribus VR^a. mayturb; F^a* 17 chala-
 zius dTH. -axus *B. calazius F^a. -atius R^a. -arius V. chalodius r*
 19 siphanius *Ed. syph- F. om. F^aR^a* 20 Lapides specu-
 lares *BS. -pis -aris rva. S(D). cfr. § 160. 161* 23 tophis *BH.*
 tro- *FE dT. trofis r* 24 natura *B dTS. -ria F^a. -ris r H. om. v*
 25 structuram *Bv(S). -ras r H* 30 Mixtura harenae et
 calcis (cal- et har- v) *Bv. harenae (om. dT) et calcis (gales F^a.*
-lor R^a) mixturae (-ratae F. -ra dT) r H 32 uitia structurae
om. VF^aR^a | tectoris B. -res FE². -re E¹ 36 calcen (*om. V*) *B*
 40 asarotos *VF^aR^a. -thos F | oecos (H) S. peocos B. oethos*
 vedios *VF^a. oeches r*

Graecanica pavimenta (63)
 quando primum lithostrota
 (64)
 quando primum camarae
 5 vitreae (64)
 origo vitri (65)
 genera eius et ratio facien-
 di (66)
 de Obsianis (67)
 10 miracula ignium (68)
 medicinae ex igni et cinere
 III (69)
 prodigia foci (70)
 Summa: medicinae ex iis 40
 15 LXXXVIII:
 ad serpentes III, bestiarum
 morsus, ad venena, caput,
 oculos, epinyctidas, dentes,
 dentifricia, fauces, strumas,
 20 stomachum, iocinera, pitui- 45
 tam, testes, vesicam, calculos,
 panos, haemorrhoidas, poda-
 gras, sanguini sistendo, san-
 guinem reicientibus, luxata,
 25 phreneticos, lethargicos, co- 50
 mitiales, melancholicos, ver-
 tigines, ulcera, vulnera uren-

da, secunda, convolsa, con-
 tusa, maculas, usta, pthisin,
 30 mammas, muliebria vitia, car-
 bunculos, pestilentia.

Summa omnis: res et hi-
 storiae et observationes
 CCCCXXXIII

EX AVCTORIBVS

35 M. Varrone. C. Galba. Cincio.
 Muciano. Nepote Cornelio.
 L. Pisone. Q. Tuberone.
 Fabio Vestale. Annio Fetiale.
 Fabiano. Seneca. Catone cen-
 sorio. Vitruvio.

EXTERNIS

Theophrasto. Pasitele. Iuba
 rege. Nicandro. Sotaco. Su-
 dine. Alexandro polyhistore.
 Apione Plistonice. Duride.
 Herodoto. Euhemero. Arista-
 gora. Dionysio. Artemidoro.
 Butorida. Antisthene. Deme-
 50 trio. Demotele. Lycea.

2 lithostrota (lyto- FE) BFEH. -otum JD. -stratum dT.
lemma om. r 4 camarae BR^a S. -reae FE. -merae rH 5 ui-
 triae B. om. FE 9 obsianis (&si- B) VF^a R^a BS. -idianis rH
 14 ex iis — 31 omnis: res BS. *om. rv. del. vult D UZ p. 77 n. 1.*
cfr. p. 114, 8 18 epinyctedas B 29 pthisin B 31 pesti-
 lentiam *coni. J coll. § 202.* (pestilentia sc. loca XVIII 27)
 34 CCCCXXXIII BS. DXXIII rv 36 C. B D cum Brunnio p. 44.
 Caelio T. Caecilio r | Calba B | Ciccio FE. C. Ictio T(?) va. S
 38 Q. (J) S. Que B. om. rv 40 Fabio B 46 plisto-
 nice B. *cfr. XXXVII 75.* -ico rv. *dist. S* 49 Bytorida B. *sed*
cfr. § 79

- L. XXXVII CONTINENTVR
- origo gemmarum (1)
- de Polycratis tyranni gemma, de Pyrrhi regis (2. 3)
- 5 qui scalptores optimi (4)
- nobilitates scalpturae (4)
- quae prima Romae dactylithece (5)
- gemmae in Pompei Magni triumpho translatae (6)
- 10 quando primum myrrhina invecta. luxuria circa ea (7)
- natura eorum (8)
- de crystallo (9. 10)
- 15 medicina ex eo
- luxuria in crystallo (10)
- de sucino (11. 12)
- quae mentiti sint auctores
- de eo (11)
- 20 gen. eius VII. med. ex his . . . (12)
- lyncurium. med. II (13)
- de adamante sive anancite. gen. adamantis VI. med. II (15)
- 25 de smaragdis (16—19)
- gen. eorum XII (17)
- vitia eorum (18)
- tanos gemma. chalcosmaragdos (19)
- de beryllis. genera eorum VIII. vitia eorum (20)
- de opalis. genera eorum VII. vitia eorum et experimenta (21. 22)
- 35 de sardonyche. gen. eius . . . vitia eius (23)
- de onyche. gen. eius . . . (24)

3 tyranni *om. BS* 4 de *ll.* de gemma *H.* et *v* | regis *F^aF*
EdTv. gemma *BS.* -mis *J* 6 notabiles *BF^a* 7 Romae
om. BS | dactylithece *T.* dactylitio- *B.* dactilo- *F^aE.* -cethe *d.*
 -chaetae *F* 9 Magni et translatae *om. B* 11 primum *om. B* |
 myrrhina invecta *B(S).* inuenta (-ecta *F^a*) murrina (*vel* muri-) *rv*
 13 murrinorum *FEva.S.* 14 De crystallo *BF^aJ.* natura
 crystalli *rH(D)* 15 medicinae *dTH* | eo *BF^aB^aJ.* ea *rH*
 16 in eo *BJ* 18 quae mentiti sint (sunt *v*) auctores de
 eo (sucino *v*) *F^av.* qui inuenti sunt auctores de eo *FEdT.H.*
 quae de eo mendacia *BS* 20 eius *BS.* *cfr. §47.* sucinorum
rH(D) | VII *F^a.* *om. BS.* VI *rH* | ex eo *BS.* *deest numerus* VIII
 22 lyncurium *S.* linc- *F^a.* lyg- *F.* lyng- *rv.* lemma *om. B*
 23 de adamante *ll.S* | siue anancite (acc- *F^a.* anc- *v*) *F^aF*
EdTD. *om. BS.* totum lemma *om. v* 24 genera eius *BS* | VI—II
om. B (item *numeros deinceps omnes*) 25 zmaragdis *F^aFS*
 28 gemma *BS.* -ata *r. del. H* | calcozmaragdos *F^aF* 30 beril-
 lis *FE.* uery- *F^a.* ueru- *B* | genera — 32 opalis *om. F^a* 31 VIII
dTH. VIII (*sed post* uitia eorum) *FE* 32 oppalis *B.* *cfr. §80.*
 opialis *FE* 33 et *om. BS* | experimenta eorum *BS* 35 de
 — *p. 123, 4* experimenta *om. F^a* | sardonyche *H.* -cae *B.* -niche *T.*
 -chis *FE.* -cis *d* | genera — 36 eius *BS.* *om. rH.* *deest numerus*

de carbunculis (25. 26)	de cyano. gen. eius III (38)
gen. eorum XII (25)	de sappiro (39)
vitia eorum et experimen-	20 amethystos
ta (26)	gen. eius V. socondion. sa-
1 anthracitis (27)	penos. pharanitis. Aphro-
sandastros. sandaresus (28)	ditos blepharon sive ante-
lychnis. gen. eius III (29)	ros sive paederos (40)
Carchedonia (30)	25 hyacinthus (41)
sarda. gen. eius V (31)	de chrysolitho. gen. eius III
10 de topazo. gen. eius II (32)	(42)
de callaina (33)	de chryselectro (43)
de prasio. gen. eius III (34)	leucochrysos. gen. eius III (44)
nilion (35)	30 melichrysi, xuthi (45)
molochitis (36)	paederos sive sangenon sive
15 de iaspide	syenites (46)
gen. eius XVII. vitia eorum	asteria (47)
(37)	astrion (48)

2 XII dTH. om.r 3 vitia eorum et om.B | experimenta
 XII FE 6 sandastros E(?) D. -stro (praem. de) BS. -drastros
 F. -stos FdTH. add. siue H. siue garamantitis (rantitis F.
 -ticiis E) siue sandacitis (-asitis F. -aticis FE) F²FE dTD | san-
 daresus (and- F²) F²FE dTH(D). -eso BS 7 lychnis BS. -ites
 H. lycenis dT. -emi F. lythenis r 8 carcedonia B. calche-
 FE. calce- F²dT 10 topazo F²ES. -aso B. -ago F. -azio dTH
 11 callaina H. cfr. §110. gall- F. calinda B. galliana E.
 gali- FdT 12 prasio H. -sia T. -sta B. -ssia r 13 nilion
 TH. nition B. milion (mol- E²) r 14 molochitis D. -tes BTH.
 -chintis E. -ndis F. -cinthis d. -thes F. cfr. §114 16 XVII F.
 XIII dTH. om.r 18 grano FE | III ego. I u. del. H 19 de
 BS. om.r H | sappiro J². -irio B. -iros F. -isos F. -pphiro S.
 -ros r H 20 amettistus F. -thysto BS. metysu r 21 IV
 S | socondion (sic B. sac- r) — 24 paederos U.S. om. H
 22 farangites B. paranithis r 23 blefaron F. belf- B. ele-
 franton r 26 chrysolitho S. -to FET. -this BJ. -tis F. -thus
 (om. de) dH | III — 29 III om. B | III ego coll. §126. VII U. H
 29 leucochrysos T(?) H. -cechissos F. -caechisos F. -cecisos d.
 -cechinos E | III FFEH. IV dTS. (hic desinunt dT) 30 xuthi
 BS. xuthi F. xynthi r. xanthi H 31 sangenon ego e §130.
 -nos BS. angenon F. ag- r. sag- H 32 syenites B. sentes F.
 tenites r H. cfr. §130 33 Asterias B

- astriotes (49)
 astolon (50)
 ceraunia. gen. eius III. bac- 30
 tylos (51)
 5 iris (52)
 leros (53)
 Achatae. gen. eorum XIII.
 acopos. med. ex ea . . . ala- 35
 bastritis. med. ex ea . . .
 10 alectoriae. androdamas. ar-
 gyrodamas. antipathes. Ara-
 bica. aromatit̄is. asbestos.
 aspisatis. atizoe. augitis. am- 30
 phidanes sive chrysocolla.
 15 Aphrodisiaca. apsyctos. Ae-
 gyptilla (54)
 Balanitae. batrachitis. baptes.

Beli oculus. Belus. baropte-
 nus sive baripe. botrȳitis.
 bostrychitis. bucardia. bron-
 tea. boloe (55)
 Cadmitis. callais. capnitis.
 Cappadocia. callaica. cato-
 chitis. catoptritis. cepitis sive
 cepolatitis. ceramitis. cinae-
 diae. ceritis. circos. corsoides.
 corallachates. corallis. crate-
 rit̄is. crocallis. cyitis. chal-
 cophonos. chelidoniae. che-
 loniae. chelonitis. chloritis.
 Cheaspitis. chrysolampsis.
 chrysopis. cetonides (56)
 Daphnea. diadochos. diphyes.
 Dionysias. dracontias (57)

2 astolon F·FE D. Aspolon B (qui §133 astalon). astrobo-
 lon H. (saltem astolos) 3 de ceraunia F·E. -ica F. Cerau-
 nion B | baetulos F·. bet- E. -li H 6 Leros BS. zeros F·.
 lepor r. hieros D e §138 7 achatae — eorum BF·S. agrate E.
 astrate F. acrates F·. achates H | XIII F·. om. r H 8 med.
 ex ea om. B | alabastritis BS. -tes r H 10 alectoriae F· H.
 ele- FE. alectorioire B 11 Arabica H. -icus B. anabiga r
 12 aromatit̄is S. -ites U. H 13 Aspizatis B | atizoe S.
 -on B. -one FEH. ategoen F· | amphidanes Se §147. api- F·.
 Aspinnanes B. aphidnane r. -dane H 15 apsyctos H. aspy- E.
 Asy- B. asphi- r | aegyptula FE 17 batrachitis S. -tes H.
 -citis B. -tes F·. bacthra- r 18 Bucolus B | baroptenus He
 §150. Babo- B. barot- F·. borot- r 19 siue baripe (-iben F.
 paripen F·E) H. om. B | botryitis S. -tes H. -ryctis B. -rites r
 20 bostrychitis S. -tes H. -rygites B. -ricides F·. -citis r |
 brontena F·. -te H. -niena r 21 boloe He §150. -leie F·. -leae
 FE. Blof B 23 Ca///linca B². Catl- B¹ 24 cathoperitis F·.
 -pirit̄is FE 25 cep//olatitis B H. om. F·. -latius r 27 cobal-
 lachates B. coralloch- E. corollach- F·. -lloch- F 28 Cyitis
 BS. cites F·. cytis r H 29 chelonis H. om. FE 31 chry-
 solampsis (chys- F·) ego e §156. -msis r. -mpis H 32 cetio-
 nides BFEJ². cfr. §156. om. F·. cepio- H 33 Dafnea B. Daphnia
 FEH. -pania F· | Diadocos F·. -chus B. -duchos r 34 Dra-
 contias B. cfr. §158. -tinis F·. -titis J. -tites r H

Encardia sive enariste. enor-	15	thos. hieracitis. hammitis.
chis. exhebenus. erythallis.		Hammonis cornu. hormiscion.
erotylos sive ampicomos		hyaeniae. haematitis meniu
sive hieromnemon. eumeces.		sive xuthos (80)
5 eumithres. eupetalos. eureos.		Idaei dactyli. icterias. Iovis
eurotias. eusebes. epimelas	20	gemma sive drosolithos. In-
(58)		dicæ. ion (61)
Galaxias. galactitis sive leu-		Lepidotis. Lesbia. leuco-
cogaea sive leucographitis		phthalmos. leucopoecilos. liba-
10 sive synechitis. gallaica. gas-		nochrus. limoniatis. liparea.
sinnade. glossopetra. Gorgo-	25	lysimachos. leucochrysos (62)
nia. goniaea (59)		Memnonia. Media. meconitis.
Heliotropion. Hephaestitis.		mithrax. morochthos. mor-
Hermu aedoeon. hexecontali-		morion sive promnion sive

1 Encarodia B. Incardia r | enariste D. cfr. §159. inaristae FE. ariste BF^a H 2 exebenus F^aFEH | erythallis F^aS. -tallis B. Chrystallis F. -alis E. eristalis H 3 ampicomos Se §160. -mes (mephi- F^a) BF^a. -me H. memphicos mes r 5 eureos (euneos H). eurotias om. FE 8 galactites F^a H. -atites FE | leucogea B. -oceas FE. -oce F^a. -ogaeus H 9 leucographitis S. -phas H. -geaefitis B. seucograpitis F^a. -pius r 10 synechitis J^a. -tes B. sinepithin F. -pythin F^a. -phytin E. synnephitis S. synoph- H. cfr. §162 | gallaica H. -liaca U | gassinade Se §163. Gasindane B. -idane F^aF. gas- sidianae E. -na H 13 Hephaestitis H. hespest- F^a. hepalest- F. hephelest- E. hepatites B 14 aedoeon (J) Se §166. aedyon B. redoeon F^a. -dioeon F. -dion E. -ian H 16 cornum F^a. cor B | hormiscion F^aS. -ision H. hermiscion B (item B^a §168). lyormisceon r 17 haematitis F^a(J) S. hatthitis B. liematitis r. om. H | meniu siue xuthos De §169. meniu (-ius F^a) siue exyphos (-xhy- E. exiptos F^a) F^aFE. om. B (item §169) H 19 Iovis gemma F^a H. om. r 20 siue F^aD. uel FE. om. BH | drosolithos BD. dropsolitas F^a. aut solitis FE. om. H | Indicæ ego e §170. -dic/e B. -dice F^a. -dis r. -dica H 22 lepidotis H. -ote BF^a. -ole r | Lesbia ego cum B §171. -ias H. -ion B. -sdion E. -schon F. om. F^a 23 Libanochrus H. -chris B. -cros F^a. -thros r 24 limoniatis F^a H. -tes BE. -tres F 26 Medica B. -dea H 27 morochthos D cum Be Diosc. V 151. cfr. §173. -oethis B. merocthi r. morochites H. -tis S | morrion F^aFE. morion H 28 promnion BS. promnium D. promon F^a. pronionis r. prammium H(J^a)

- Alexandrion. myrritis. myr- 20 cilos. spongitis. synodontitis.
 mecias. myrsinitis. mesoleu- Syrtitis. syringitis (67)
 cos. mesomelas (63) Trichrus. thelyrrhizos. the-
 Nasamonitis. nebritis. Nip- lycardios sive mucul. Thra-
 5 parena (64) cia, gen. III. tephritis. teco-
 Oica. ombria sive notia. ono- 25 lithos (68)
 cardia. oritis sive sideritis. Veneris crines. Veientana (69)
 ostracias sive ostracitis. os- Zathene. zamilampis. zora-
 tritis. ophicardelos. obsiana niscaeae (70)
 10 (65) hepatitis. steatitis. Adadu
 Panchrus. pangonus. paneros 30 nephros. Adadu ophthalmos.
 sive panerastos. Ponticae. Adadu dactylos. triophthal-
 gen. III. phloginos sive mos (71)
 chrysitis. phenicitis. phyci- carcinias. echitis. scorpitis.
 15 tis. perileucos. paeantitis sive scaritis. triglitis. aegophthal-
 gaeanis (66) 35 mos. hyophthalmos. gerani-
 Solis gemma. sagda. Samo- tis. aëtitis. myrmecitis. can-
 thracia. sauritis. sarcitis. se- tharias. lycophthalmos. taos.
 lenitis. sideritis. sideropoe- timictonia (72)

1 Alexandrion B. -ium F^a. -io r. cfr. § 173. -inum H
 2 myrsinites BE 4 Nipparena BS. nimpha- F^a. nymphasena r.
 -arena H 6 Oica BS. olca rH | onocardia BF^a D. uno- r.
 om. H 8 ostracias siue om. B | ostritis — 11 panchrus om. FE |
 Osirilix B. om. H 9 ophicardelos He § 177. opicardelo F^a. Ofi-
 caryos B | obsidiana H 11 langonus F. long- E. pangonius H |
 paneros BF^a H. priuerus r 12 panderasto F^a. paderastus FE.
 paed- H | Ponticarum F^a FEH 13 Floginos B. philogenus F^a.
 -osinos E. -nus F 15 pyrileucus FE | pheantide (phaeanit-
 thae F. paeantides H) siue geantides (gaea- H) F^a FEH
 20 synodontitis H. -donthis B. -difites F^a. sondodontices r
 22 trichrus BH. Thrycarus F^a. om. r | thelyrrizos S. telirrh- H.
 thelyriza F^a. -lurhiza B. om. r 23 mucul D. muchul FEH.
 om. F^a. mulc BS. cfr. § 183 24 tephritis om. FE 26 Veien-
 tana (Vele- B. Veg- F^a) — 27 zamilampis BF^a H. om. r 27 za-
 thene Se § 185. -nae F^a. -thaene B. zanthene H | zamilampis
 ego e § 185. -mfis B. zmilacis F^a. -ampis H | zorameae FEH
 29 hyppatitis FE. hama- B | ismyrtitis FE 30 neferos B.
 enephros r | Adadyo B 31 oactulos F^a. osaccu- FE 33 car-
 cinias He § 187. -nea B. -na FE. carnia F^a 35 hyoophthalmos
 B om. FEH 38 timiclonia FED. -doma F^a. om. H

- amnochrysos. cenchritis. comparatio rerum per pretia
dryitis. cissitis. narcissitis. (77)
cyamias. pyren. phenicitis. 30 Summa: res et historiae et
chalazias. pyritis. polyzonos. observationes MCCC
- 5 astrapaea. phlogitis. anthra-
citis. enygros. polythrix. EX AVCTORIBVS
leontios. pardalios. drosoli- M. Varrone. actis trium-
thos. melichrus. melichloros. phorum. Maecenate. Iaccho.
crocias. polias. spartopolia. 35 Cornelio Boccho.
- 10 rhoditis. melitis. chalcitis.
sycitis. bostrychitis. cher- EXTERNIS
nitis. anancitis. synochitis. Iuba rege. Xenocrate Zeno-
dendritis (73) nis. Sudine. Aeschilo. Phi-
cochlides (74) loxeno. Euripide. Nicandro.
- 15 de figura gemmarum (75) 30 Satyro. Theophrasto. Charete.
ratio probandi (76) Philemone. Demonstrato. Zeno-
comparatio naturae per terras. themi. Metrodoro. Sotaco.

1 Thamochrysos B. hammo- r | Cencheritis B. -critis F^a.
cecr- r 2 dritis F^a. Drytis B | cissitis — 4 pyritis om. B
4 chalazias H. calaxias FE. -assias F^a 5 astrephea FE.
-rapias H | Flogitis (palo- F^a). Antracitis (anhtarati- F^a). Eny-
chros (Enaigrus F^a) BF^a. emend. (J) S. om. r H 6 polythrix ego.
-trix BF^a. cfr. § 190. -idos r. -ichos H 7 drosolithos BF^a S.
oroecolitas r. om. H 8 melichrus H. -rys B. -llucris F^a. -llitris r |
melichloros H e § 191. -chorus B. -llichoros FE. -llycoros F^a
9 crocias B. protias F^a. cfr. § 191. om. r H | spotias F^a. polias.
ptolias E. polyas. pholias F 10 melitis om. B (item § 191) S
11 bostrychitis S. -ygitis B. borsocitis F^a. Sorsoc- r. borsyc-
H. cfr. § 191 | chernitis S. Gemitis U. H 12 anancitis F^a J.
-ngitis FE. -nchitis H. om. B 13 dendritis H. -raptis B. Sen-
dritis FE. om. F^a 14 cochlides H. coclides F. -dis B. -itis F^a.
-lydes E 15 gemmarum marmorum FE 16 probandi BS.
-darum r v 17 comparatio — terras om. B v a. H 19 com-
paratio — pretia F^a FE S. Pretia B. om. v. add. historiae XXXVII
(-VI F^a) F^a FE 20 Summa — MCCC om. B | et observationes
om. F^a 22 EX AVCTORIBVS PLVRIBVS (om. nominibus omnibus) B
23 M. Varrone — EXTERNIS F^a v. om. r | uarrano F^a | trium-
phorum G. -phi F^a v 24 accho F^a 25 bacho F^a 28 Phi-
loxeno Bas. -ne U. v 30 Charete H. ca- U. v 31 philomene
F^a v a. H | Demonstrato U. -ocrate v a. H | Xenothemi FE. -timo
v a. H

Pythea. Timaeo Siculo. Nicia. s rege. Callistrato. Democrito.
 Theochresto. Asaruba. Mna- Ismenia. Olympico. Alexandro
 sea. Theomene. Ctesia. Mi- polyhistore. Apione. Oro.
 thridate. Sophocle. Archelao Zoroastre. Zachalia.

C. PLINI SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE LIBER II

10

- 1 1. (1) Mundum et hoc quodcumque nomine alio caelum
 appellare libuit, cuius circumflexu degunt cuncta, numen
 esse credi par est, aeternum, immensum, neque genitum
 neque interituum umquam. huius extera indagare nec ¹⁵
 interest hominum nec capit humanae coniectura mentis.
 2 sacer est, aeternus, immensus, totus in toto, immo vero
 ipse totum, infinitus ac finito similis, omnium rerum certus
 et similis incerto, extra intra cuncta complexus in se,
 3 idemque rerum naturae opus et rerum ipsa natura. furor ²⁰
 est mensuram eius animo quosdam agitasse atque prodere
 ausos, alios rursus occasione hinc sumpta aut hic data
 innumerabiles tradidisse mundos, ut totidem rerum naturas
 credi oporteret aut, si una omnes incubaret, totidem tamen

§ 1: cfr. Mela 1, 3. (Cic. Timaeus 2). — § 2 extr.: cfr.
 Mela 1, 3.

1 Pythea v. pitea ll 7 Horo va.D 8 Zachalia He § 169.
 zacchua F^a. zactitaria r. -ctalia v

Lib. II. 12 quod pva. H 13 appellari pva. G | circumflexum
 F^{1a} | teguntur pva. S. dicunt F² | nomen esse F^{1a}.¹ contineri uel
 nunc inesse F² 14 pari credi para. /// credi pars F¹ 18 ipso to-
 tum (-to a) F^{1a} 19 & in ras. F². ē. in a. /// in F¹ | incerta F¹.
 -tus. ē. et a 20 et Fapv. ex r 22 hic sumpta F^{1a} | hic
 ego. hinc F²z. his rv 23 innumerabiliter F^{1a} | mundo F^{1a}
 24 incubaret Ven. -rent ll.v(S). de dictione cfr. II 145

- soles totidemque lunas et cetera etiam in uno et immensa
et innumerabilia sidera, quasi non eadem quaestiones semper
in termino cogitationi sint occurratur desiderio finis alicuius
aut, si haec infinitas naturae omnium artificii possit assignari,
non idem illud in uno facilius sit intellegi, tanto praesertim
opere. furor est profecto, furor egredi ex eo et, tamquam
interna eius cuncta plane iam nota sint, ita scrutari externa,
quasi vero mensuram ullius rei possit agere qui sui nesciat,
aut mens hominis videre quae mundus ipse non capiat.
2. (2) Formam eius in speciem orbis absoluti globatam
esse nomen in primis et consensus in eo mortalium orbem
appellantium, sed et argumenta rerum docent, non solum
quia talis figura omnibus sui partibus vergit in sese ac
sibi ipsa toleranda est seque includit et continet nullarum
egens compagium nec finem aut initium ullis sui partibus
sentiens, nec quia ad motum, quo subinde verti mox
adparebit, talis aptissima est, sed oculorum quoque proba-
tione, quod convexus mediusque quacumque cernatur,
cum id accidere in alia non possit figura.
3. (3) Hanc ergo formam eius aeterno et inquieto
ambitu, inenarrabili celeritate, viginti quattuor horarum
spatio circumagi solis exortus et occasus haut dubium

§ 5 init.: (Cic. de nat. deor. II 18, 47.) Beda n. r. 3.

2 eadem F²z. eed- F²a. ea//d- E. ead- rv | quaestiones
(quest- a) F²az. -onis F¹. -one rv 3 cogitationi sint F². -nis
sint z. -nis rv. de dictione cfr. XXIX 2 init. | occurratur F²Ez.
-ure a. -urg et e. -ura et dT. -ura F¹pv | et siderio F¹E¹a. si
deerit F²z | aliquis F²z 4 hoc Ea. horum F | infinitis F¹E¹a
5 illud idem pva.S 6 dist. CFWMüller p. 13 7 plana
F¹a | sint nota opva.S | exscrutari (excu- a) Fa 9 haut
D | mens v. meror F¹E¹a. miror E²d¹T(P)J. memor d². me-
reantur F²z. om. opf. minor D. in cor Haupt (Herm. IV p. 145).
marcor OROSSbach | homines F²dTzJ. -nes possint opf | uideri
F¹ad¹. -re possint d². cadere Haupt | quod F² 13 suis F²
(item v. 15) 14 ipsi a. om. o 15 compagium F¹EaD. -gum
F²do(B)S. -ginum pv 16 ne qui (neque F²) ad Fa | subinde
ll. v. sublime D. an rotunde (scriptum olim rotunde)? 17 pro-
batione hoc declaratur F² in marg. z

reliquere. an sit inmensus et ideo sensum aurium excedens tantae molis rotatae vertigine adsidua sonitus, non equidem facile dixerim, non, Hercule, magis quam circumactorum simul tinnitus siderum suosque volventium orbes an dulcis quidam et incredibili suavitate concentus. nobis qui intus agimus iuxta diebus noctibusque tacitus labitur mundus. esse innumeras ei effigies animalium rerumque cunctarum inpressas nec, ut in volucrum notamus ovis, levitate continua lubricum corpus, quod clarissimi auctores dixere, terrenorum argumentis indicatur, quoniam inde deciduis rerum omnium seminibus innumerae, in mari praecipue ac plerumque confusis monstrificae, gignantur effigies, praeterea visus probatione, alibi ursi, tauri alibi, alibi litterae figura, candidiore medio per verticem circulo. 4. equidem et consensu gentium moveor; namque et Graeci nomine ornamenti appellavere eum et nos a perfecta absolutaque elegantia mundum. caelum quidem haut dubie caelati argumento diximus, ut interpretatur M. Varro. adiuvat rerum ordo discripto circulo qui signifer vocatur in duodecim animalium effigies et per illas solis cursus congruens tot saeculis ratio.

§ 7: cfr. Plat. Timaeus p. 33 (Cic. Tim. 6. de nat. deor. l. l.). — § 8: Beda n. r. 3. — Aelius Stilo ap. Varr. LL V 18. (Ambrosius hexaem. II 4, 15. Isidor. nat. rer. 12, 2.)

1 an autem sit F²z | excedens facile E². fac- exc- pva. H
2 adsiduus F²z 3 quidem Fa | facile om. E¹ 5 quidem E¹va. H | incredibilis suavitatis F²f | conceptus F¹E¹a¹
9 levitate FaJ². laeu- r(?)v | clarissimi dT(?)v. -mum r
10 terrenorum F²f. cfr. Welzhofer p. 73. tenerum rv. uerum d²p. rerum z(P)H | indicatur (-cant p) F²zpv. iud- r 12 dist. ego coll. IX 2 13 alibi plaustrum alibi ursi E²va. S. alibi ursi al. plaustrum F²d 14 figurae F¹Ea. -ra ē F² 15 namque et Fa. -que op. nam et Beda. nam quem r(?)v 16 graeci FE¹ad. cosmos (-on v) graeci E²opv. post ornamenti add. cosmuranon quem F² in marg. (apud Graecos . . cosmos appellatur Beda) et nos Il.v(S). nos G 17 autem (pro quidem) F² in ras. 18 dubie a F² | dicimus F²z (Ambros., Isid.) 19 discripto F² 21 cursui F²aTz. -su va. G

5. (4) Nec de elementis video dubitari quattuor esse 10
 ea: ignium summum, inde tot stellarum illos confluentium
 oculos; proximum spiritus, quem Graeci nostrique eodem
 vocabulo aëra appellant, vitalem hunc et per cuncta rerum
 5 meabilem totoque consertum; huius vi suspensam cum
 quarto aquarum elemento librari medio spatii tellurem.
 ita mutuo complexu diversitatis effici nexum et levia 11
 ponderibus inhiberi quo minus evolent, contraque gravia
 ne ruant suspendi, levibus in sublime tendentibus. sic
 10 pari in diversa nisu in suo quaeque consistere, inrequieto
 mundi ipsius constricta circuitu, quo semper in se *recurrente*
 imam atque mediam in toto esse terram, eandemque uni-
 verso cardine stare pendentem, librantem per quae pendeat,
 ita solam immobilem circa eam volubili universitate; ean-
 15 dem ex omnibus necti eidemque omnia inniti. 6. inter 12
 hanc caelumque eodem spiritu pendent certis discreta
 spatiis septem sidera, quae ab incessu vocamus errantia,
 cum errent nulla minus illis. eorum medius sol fertur,
 amplissima magnitudine ac potestate nec temporum modo
 20 terrarumque, sed siderum etiam ipsorum caelique rector.
 hunc esse mundi totius animum ac planius mentem, hunc 18
 principale naturae regimen ac numen credere decet opera
 eius aestimantes. hic lucem rebus ministrat aufertque
 tenebras, hic reliqua sidera occultat, inlustrat; hic vices

§ 10: cfr. Cic. de nat. deor. II 36, 91. — § 10 extr.: Beda
 n. r. 3. — § 11: (13. 14) Beda n. r. 3. — § 12: (15—17) Beda
 n. r. 12. Cic. nat. deor. II 51. schol. German. p. 182, 15. Isid.
 n. r. 23, 3. — § 13: Cic. somn. Scip. 4, 9. Homer Γ 277. μ 323.

2 ea om. FE¹a | ignium (agn-F¹) EaF¹B. -neum dT. -nitum
 opfv. -nem F²z (D Herm. XXXII p. 333) | summum F²E¹azC.
 -moro 3 spiritus F¹edv. -tum r 5 confertum Eopv. conf-r |
 cuius opva.G 6 an in medio? | spatio F²apC 9 levibus
 E²d³opv. om. r. an intercidit post tendentibus? 10 nixu d.
 nifi a. visu p | in sua E². ui sua opva.H 11 recurrente (vel
 coeunte) CFWMüller p. 21 n. 3. cfr. XXXVI 117. corrente U.v
 12 unam op | esse FdaE²G(D). om. Eopv(S) | universi C
 13 cardinem J | librantemque F²zT 14 eandemque ad
 va.G(S) 15 omnia innecti op 24 inlustrat om.c

temporum annumque semper nascentem ex usu naturae temperat; hic caeli tristitiam discutit atque etiam humani nubila animi serenat; hic suum lumen ceteris quoque sideribus fenerat, praeclarus, eximius, omnia intuens, omnia etiam exaudiens, ut principi litterarum Homero placuisse 5 in uno eo video.

- 14 7. (5) Quapropter effigiem dei formamque quaerere inbecillitatis humanae reor. quisquis est deus, si modo est alius, et quacumque in parte, totus est sensus, totus visus, totus auditus, totus animae, totus animi, totus sui. innumeros 10 quidem credere atque etiam ex vitiis hominum, ut Pudicitiam, Concordiam, Mentem, Spem, Honorem, Clementiam, Fidem, aut, ut Democrito placuit, duos omnino, Poenam et Beneficium, maiorem ad socordiam accedit. fragilis et laboriosa mortalitas in partes ita digessit infirmitatis suae 15 memor, ut portionibus coleret quisque quo maxime indigeret. itaque nomina alia aliis gentibus et numina in iisdem innumerabilia invenimus, inferis quoque in genera descriptis morbisque et multis etiam pestibus, dum esse placatas 16 trepido metu cupimus. ideoque etiam publice Febbris fanum in Palatio dicatum est, Orbonae ad aedem Larum, ara et Malae Fortunae Esquiliis. quam ob rem maior caelitum populus etiam quam hominum intellegi potest, cum singuli quoque ex semet ipsis totidem deos

§ 14 extr.: cfr. Cic. nat. deor. II 61. de leg. II 19. 28. — § 16: Cic. nat. deor. III 63. Val. Max. II 5, 6. — (133, 1) Sen. ep. 110, 1. — Cic. nat. deor. I 81. 101. III 39. — Plin. XIX 101.

4 fenerat dTv. ferenat r 7 formamquoque fere Ea. -amque nescire F¹ 9 visus — 10 animae totus om. F¹f 11 atque etiam ex uirtutibus uitiisque E²va.S. atque tam (tam-que z) ex uirtutibus quam ex (om. z) uitiis F²fz Welzhofer p. 74. Dll. p. 333. an ex uitiis hominum, non uirtutibus tantum? 15 ita coni. H. ista ll.v 16 an quo quisque? 18 reperimus E²ad marg. opva.S | genera deorum F²z | descriptis D. des- ll.v 20 placata pz 21 eadem F¹. aedes F² 22 laru F¹. -ruis F². -ri d¹. -riū d²va.S | et ara HD cum Iunio animadv. 21. Cic. | malae v. -le d. -la r | fortuna F²

faciant Iunones Geniosque adoptando sibi, gentes vero quaedam animalia et aliqua etiam obscena pro dis habeant ac multa dictu magis pudenda, per fetidos cibos, alia et similia, iurantes. matrimonia quidem inter deos credi 17
 18 tantoque aevo ex iis neminem nasci et alios esse grandaevos semper canosque, alios iuvenes atque pueros, atri coloris, aligeros, claudos, ovo editos et alternis diebus viventes morientesque, puerilium prope deliramentorum est, sed super omnem inpudentiam, adulteria inter ipsos fingi, mox 19
 19 iurgia et odia, atque etiam furtorum esse et scelerum numina. deus est mortali iuvare mortalem, et haec ad 18
 aeternam gloriam via. hac procures iere Romani, hac nunc caelesti passu cum liberis suis vadit maximus omnis aevi rector Vespasianus Augustus fessis rebus subveniens.
 15 hic est vetustissimus referendi bene merentibus gratiam 19
 mos, ut tales numinibus adscribant. quippe et aliorum nomina deorum et quae supra retuli siderum ex hominum nata sunt meritis. Iovem quidem aut Mercurium aliterve alios inter se vocari et esse caelestem nomenclaturam, quis 20
 20 non interpretatione naturae fateatur irridendum? agere curam rerum humanarum illud, quicquid est, summum ac vel tam tristi atque multiplici ministerio non pollui credamus dubitemusne? vix prodest iudicare, utrum magis conducat generi humano, quando aliis nullus est deorum

§ 17: Cic. nat. deor. I 83. I 42. — § 18: cfr. Cic. p. Ligar. 38.

2 an aliquae? | habent E²opva.H 3 fetidas cepas fS |
 allia (alia S) et f vet. Dal. S. et alia ll.v 5 eis o. his ll.v
 6 atri coloris et albi ORossbach 7 ono d'E²v. e (et p) boue
 Eap. al. boue d². cecosq. F² in ras. 12 procures vere F¹a.
 processere d. prec-T 16 ascribantur o Bas. | omnium aliorum
 d'E²opva.S(D) 19 caelestem E(?) G. -te F¹dTap. -ti o. -tes
 F²x. -tis v | nomenclaturam z(?) G. nomen culturam E. -rarū
 F¹a. -ra dT. -rae op. -culaturae v. numina culturarū F²
 19—23 dist.ed.princ.(S) 20 irridendā F¹a. -da E¹ 21 ac
 uel ego. Ac ne F¹a. anne rv 23 debitem. Ne F¹. dubite-
 musue. Ne f. -musue E(?)va.S. -tamusue p | prodest ego. prope
 est ll.v. profecto est D. probe est Haupt l.l. | iudicari F

- 21 respectus, aliis pudendus. externis famulantur sacris ac digitis deos gestant, monstra quoque colunt, damnant et excogitant cibos, imperia dira in ipsos, ne somno quidem quieto, inrogant. non matrimonia, non liberos, non denique quicquam aliud nisi iuvantibus sacris deligunt. alii in 5 Capitolio fallunt ac fulminantem periurant Iovem. et hos iuvant scelera, illos sacra sua poenis agunt.
- 22 Invenit tamen inter has utrasque sententias medium sibi ipsa mortalitas numen, quo minus etiam plana de deo coniectatio esset. toto quippe mundo et omnibus 10 locis omnibusque horis omnium vocibus Fortuna sola invocatur ac nominatur, una accusatur, rea una agitur, una cogitatur, sola laudatur, sola arguitur et cum conviciis colitur, volubilis . . . que, a plerisque vero et caeca existimata, vaga, inconstans, incerta, varia indignorumque 15 faultrix. huic omnia expensa, huic feruntur accepta, et in tota ratione mortalium sola utramque paginam facit, adeoque obnoxiae sumus sortis, ut prorsus ipsa pro deo sit qua
- 23 deus probatur incertus. pars alia et hanc pellit astroque suo eventus adsignat et nascendi legibus, semelque 20 in omnes futuros umquam deo decretum, in reliquum vero otium datum. sedere coepit sententia haec, pariterque et eruditum vulgus et rude in eam cursu vadit.

2 quoque Fd^{1a}G(S). quoque quae Epd^{2v}(H) 5 iuben-
tibus d²E²pvaH | deligunt Ev. dil-r 6 periurant iouem d²pS.
-ue T. -ratione F¹E^{1a}. pererrant ioue (-uem e) E²e. peierant
iouem F^{2v} 11.12 uocatur o 12 ac FE^{1a}zS. ac una E²o. et
una pv. una d(?)G | rea una agitur ego. rea una arguitur E²op.
rea FE^{1a}. una agitur rea dv. om.z 13 cogitatur dopv. cogi-
tur F¹Ea. colitur F² | sola sola laudatur F¹Eaop 14 lac. ego
indicavi. volubilisque ll.v. -lis G. an instabilisque (cfr. Pacuv.
ap. Cic. ad Herenn. II 23, 36) aut volucris volubilisque? | a pluribus
quoque p. a plerisque, a plerisque TS | et caeca etiam dTE²op
va.S 16 feruntur Faop. refer-dT. omnia fer-Ev 18 prorsus
ipsa pro ego. pro se ipsa F^{1a}. pro se (eraso se ab E²) E¹. sors
ipsa pro dopv. sors ipsa add. supra pro//// E². sors pro ipsa e.
pro se (prope F²) ipsa sola pro F²fx 20 adsignat et F^{1a}ov.
-at e F². -ant p. -at rH 21 dei (deo F^{1a}. deū F²) decreto
22 otium datur dTva.Bas.(S). otio dato F²z

ecce fulgurum monitus, oraculorum praescita, haruspicum 24
 praedicta atque etiam parva dictu in auguriis sternumenta
 et offensiones pedum. Divus Augustus prodidit laevum
 sibi calceum praepostere inductum quo die seditione
 5 militari prope adflictus est. quae singula improvidam 25
 mortalitatem involvunt, solum ut inter ista vel certum sit
 nihil esse certi nec quicquam miserius homine aut super-
 bius. ceteris quippe animantium sola victus cura est, in
 quo sponte naturae benignitas sufficit, uno quidem vel
 10 praeferendo cunctis bonis, quod de gloria, de pecunia,
 ambitione superque de morte non cogitant.

Verum in his deos agere curam rerum humanarum 26
 credi ex usu vitae est poenasque maleficiis aliquando
 seras, occupato deo in tanta mole, numquam autem inritas
 15 esse nec ideo proximum illi genitum hominem, ut vilitate
 iuxta beluas esset. imperfectae vero in homine naturae 27
 praecipua solatia, ne deum quidem posse omnia — namque
 nec sibi potest mortem consciscere, si velit, quod homini
 dedit optimum in tantis vitae poenis, nec mortales aeternitate
 20 donare aut revocare defunctos nec facere ut qui vixit non
 vixerit, qui honores gessit non gesserit — nullumque habere
 in praeterita ius praeterquam oblivionis atque (ut facietis
 quoque argumentis societas haec cum deo copuletur) ut
 bis dena viginti non sint aut multa similiter efficere non
 25 posse. per quae declaratur haut dubie naturae potentia idque
 esse quod deum vocemus. in haec divertisse non fuerit
 alienum, vulgata iam propter adsiduam quaestionem de deo.

§ 24: Cic. de div. II 84. — cfr. Suet. Aug. 92 (Peter hist. Rom. fragm. p. 260). — § 25: (6. 7) Nausiphanes ap. Sen. ep. 88, 45. — § 27: (25) cfr. Sen. NQ II 45, 3.

2 sternutamenta opva. H. internum- FE¹. instrum- a
 6 uel om. FaG 7 nec miserius quicquam opva. S 10 prae-
 ferendo E(?) L cum P(D). -da rv(S) 12 in his ll. v. an improbis
 (sc. hominibus)? 13 av. credi incipit R 20 donare F²E²opv.
 dan- F¹. damn- R¹E¹a. dare R²dT 22 facietis dE²opv. -eretis
 F¹E. -eret his E¹a. factis F² 26 uocamus opva. S 27 uul-
 gata iam D. -tam F²dTE². -ta G. -tum r. (propter vulgatam
 assidue opva. G)

- 28 8. (6) Hinc redeamus ad reliqua naturae. sidera,
 7-9 quae adfixa diximus mundo, non illa, ut existimat volgus,
 singulis attributa nobis et clara divitibus, minora pauperibus,
 obscura defectis ac pro sorte cuiusque lucentia adnumerata
 mortalibus, cum suo quaeque homine orta moriuntur nec 5
 29 aliquem exstingui decidua significant. non tanta caelo
 societas nobiscum est, ut nostro fato mortalis sit ibi quoque
 siderum fulgor. illa nimio alimento tracti umoris ignea
 vi abundantiam reddunt, cum decidere creduntur, ut apud
 nos quoque luminibus accensis liquore olei notamus acci- 10
 30 dere. ceterum aeterna caelestibus est natura intexen-
 tibus mundum intextuque concretis, potentia autem ad
 terram magnopere eorum pertinens, quae propter effectus
 claritatemque et magnitudinem in tanta subtilitate nosci
 18,210 potuerunt, sicut suo demonstrabimus loco. circularum 15
 19 quoque caeli ratio in terrae mentione aptius dicetur,
 quando ad eam tota pertinet, signiferi modo inventoribus
 6,211 non dilatis. obliquitatem eius intellexisse, hoc est rerum
 19q. fores aperuisse, Anaximander Milesius traditur primus Olym-
 31 piade quinquagesima octava, signa deinde in eo Cleostratus, et 20
 prima arietis ac sagittarii, sphaeram ipsam ante multo Atlas.
 Nunc relicto mundi ipsius corpore reliqua inter
 32 caelum terrasque tractentur. summum esse quod vocant

§ 31: cfr. Plin. VII 203. — Diog. La. II 1, 2. — Cic. nat. deor. II 52. Diodor. III 60, 2. IV 27, 1. Vitruv. VI 10, 6. — 32. 33: Beda n. r. 12. cfr. Vitruv. IX 4, 10.

2 illa ll. v. *an* ita? . 5 cum ll. nec cum G. quia nec cum
 d^o opzv | orti a. *del. D* | oriuntur RpD 6 nec op². nunc p¹
 7 ille (*pro* ibi) opva. H 8 ignea ut FR. -ea in p. ut a. cum z
 9 tum FRa. tunc z | ut dTE³v(D). quo ut (*an* quod?) R²
in marg. om. rS 10 id luminibus pva. D. id in lum- o | hoc
 notamus F² 11 caelestibus pS. -stis (& cel- F²) FdEa.
 /// ce//lestis R. (est caelestibus v) | inte///xentibus F. intertex- D
 12 intextumque F¹R. -toque a. *an recte* (sc. mundo)? 17 in-
 uentoribus D cum Sabell. -tionibus ll. v 19 /// fores R. fortis-
 simi fores F¹Ea. -mas fores F²z 21 ipsam ante multo (-ta R)
 dRv(J). ipsā /// ante (undante F²) mundo F. ipso mandante
 mundo EapS

Saturni sidus ideoque minimum videri et maximo ambire circulo ac tricesimo anno ad brevissima sedis suae principia regredi certum est, omnium autem errantium siderum meatus, interque ea solis et lunae, contrarium mundo
 5 agere cursum, id est laevum, illo semper in dextra praecipiti. et quamvis adsidua conversione immensae celeritatis attol- 33
 lantur ab eo rapianturque in occasum, adverso tamen ire motu per suos quaeque passus. ita fieri, ne convolutus aer eandem in partem aeterna mundi vertigine ignavo
 10 globo torpeat, sed fundatur adverso siderum verbere discretus et digestus. Saturni autem sidus gelidae ac rigentis 34
 esse naturae, multumque ex eo inferiorem Iovis circulum et ideo motu celeriore duodenis circumagi annis. tertium Martis, quod quidam Herculis vocant, igne ardens solis
 15 vicinitate, binis fere annis converti, ideoque huius ardore nimio et rigore Saturni, interiectum ambobus, ex utroque temperari Iovem salutaremque fieri. deinde solis meatum 35
 esse partium quidem trecentarum sexaginta, sed ut observatio umbrarum eius redeat ad notas, quinos annis dies
 20 adici superque quartam partem diei. quam ob causam quinto anno unus intercalarius dies additur, ut temporum ratio solis itineri congruat.

§ 34: Beda n. r. 13. tp. r. 8^b. MCap. VIII 885. cfr. Cic. nat. deor. II 52. 53. 119. somn. Scip. 4, 19. Vit. IX 4, 16. 10. Censorin. fragm. 3, 3. 4. Hygin. astr. II 42. Apul. de mundo 293. — § 35. 36: Beda n. r. 13.

4 interque ea **R²dv(J)**. -reaque (quae i) a **yi**. inter quae **F²ES**. -rque r. iterque p 5 id est laevum *del. U9* | dextera **Tapy**. -tram *va.S(D)* 12 ex *del. G* | inferiorem **Rpme**. in inf- **F¹E¹a**. in terris inf- **F²E²doz**. interiorem in terris **y**
 13 celeriore **FRmy**. -ri **C** 14 igne **FRmD**. -nea **Eaopzv**. -nei **dyG**. -nis i | ardens **F²mD**. -ntis a **d²yG**. -ntis **rv(S)**
 15 ferme **R²yS** 16 frigore **y** 17 deinde **opG**. deum. inde **dTv**. inde **FRE¹aS**. dein **yD**. deum dein **E²**. tum m 19 notus **y**. motus (m *in ras.*) i. metas **Dcoll. § 61** | anni o 21 intercalarius **FRmS**. -latur a. -laris **rv(J)**. cfr. § 130. **XVIII 207**
 22 folis **RdmyzG**. facilis **F¹Ea**. -lius **F²op**. -lius solis **v** | itineri facilius **z**

- 36 Infra solem ambit ingens sidus appellatum Veneris, alterno meatu vagum ipsisque cognominibus aemulum solis ac lunae. praeveniens quippe et ante matutinum exoriens luciferi nomen accepit ut sol alter diemque maturans, contra ab occasu refulgens nuncupatur vesper ut prorogans 5
- 37 lucem vicemve lunae reddens. quam naturam eius Pythagoras Samius primus deprehendit Olympiade circiter XLII, qui fuit urbis Romae annus CXLII. iam magnitudine extra cuncta alia sidera est, claritatis quidem tantae, ut unius huius stellae radiis umbrae reddantur. itaque et in 10 magno nominum ambitu est. alii enim Iunonis, alii Isidis, alii
- 38 Matris Deum appellavere. huius natura cuncta generantur in terris. namque in alterutro exortu genitali rore conspergens non terrae modo conceptus inplet, verum animantium quoque omnium stimulat. signiferi autem ambitum peragit 15 trecentis et duodequinguenis diebus, a sole numquam absistens partibus sex atque quadraginta longius, ut Timaeo placet.
- 39 Simili ratione, sed nequaquam magnitudine aut vi, proximum illi Mercurii sidus, a quibusdam appellatum 20 Apollinis, inferiore circulo fertur VIII diebus ocioe ambitu, modo ante solis exortum, modo post occasum splendens,

§ 36: Cic. nat. deor. II 53. Vitruv. IX 4, 7. Censorinus fragm. 3, 4. 5. Macrobius VIII 883. — § 37: cfr. Diogenes Laërtius VIII 1, 14. Macrobius VIII 882. — cfr. Hyginus astr. II 42. Apuleius de mundo 293. — § 38. 39: (15—139, 1) Beda n. r. 13. tp. r. 8. — § 39 extr.: cfr. Macrobius VIII 880. Cic. nat. deor. II 53.

2 uacuum F¹. -cum R¹Ea 4 accepit FTaopyS. accipere R¹. -pit rø(J) 6 vicemque R²e corr. va.S(J). uicino i. -ni y 8 XLII Fd³RE¹a.B(S). XXXII d¹E²opy(H). LXII Brot.(U10) | romanae FRd | CXLII E²opy(S). CXIII d¹T.H. CXVI FRd¹. CX//// E¹. CVI a. CCXXII Brot. (qui — CXLII del.U10) | iam REaBas. luo E²in ras. Iuno e. largiori opv. om.dT 11 ambitus Fa 13 alterutro Eopyv. -tro//// d. -troque Ea. -tro quae F¹. -tro quaeque F²(D Herm. XXXII p. 334) | conspergens opy 14 non (In R²) terrae motu F¹Ea. non modo terrae opy 15 omnium naturam F²z(D l. l.) 16 trecentis F²G. -cens F¹. recens a. tricenis Roiv. trinis p

numquam ab eo XXII partibus remotior, ut Cidenas et Sosigenes docent. ideo et peculiaris horum siderum ratio est neque communis cum supra dictis. nam ea et 40 quarta parte caeli a sole abesse et tertia, et adversa soli saepe cernuntur, maioresque alios habent cuncta plenae conversionis ambitus in magni anni ratione dicendos. 10,5

9. Sed omnium admirationem vincit novissimum sidus, 41 terris familiarissimum et in tenebrarum remedium ab natura repertum, lunae. multiformis haec ambigua torsit in- 10 genia contemplantium et proximum ignorare sidus maxime 42 indignantium, crescens semper aut senescens et modo curvata in cornua facie, modo aequa portione divisa, modo sinuata in orbem, maculosa eademque subito praenitens, immensa orbe pleno ac repente nulla, alias pernox, alias sera et parte diei 15 solis lucem adiuvans, deficiens et in defectu tamen conspicua — quae mensis exitu latet, tum laborare non creditur —, 43 iam vero humilis et excelsa, et ne id quidem uno modo, sed alias admota caelo, alias contigua montibus, nunc in aquilonem elata, nunc in austros deiecta. quae singula in ea 20 deprehendit hominum primus Endymion; ob id amor eius fama traditur. non sumus profecto grati erga eos qui labore curaque lucem nobis aperuere in hac luce, mira- que

§ 41 init.: cfr. Beda n. r. 13. tp. r. 8. — § 43: (20) cfr. Cic. Tusc. I 92. schol. Germ. p. 201.

1 XXIII B | remotius op | cidenas dEopyS coll. Strab. XVI p. 739. -nac a. cidaene F¹. chideas R². cide F¹. ciden F². hic idem G. ctesias zv | to (pro et) F¹a 3 statio R²dava. G 5 plenae dov. -na E²py. plana F¹E¹a. -nae F². -ne R 6 in del. F² | magnitudine F¹a. -ne in F². magn///// R¹ 8 terris- que R(?)va. J 9 multiformi Fava. S | h& R². & R¹ | ambigua EapS. amagae F¹. amage F²dRE²v(J) 10 contemplanti- bus F¹R¹f | ignorare FRafU. -ri EdopB(D). -ti v. de dictione cfr. V 52 | sidus maxime Eapv. max- sid- rG 11 et om. m 12 facie F²mzH. -ies Brot. om. d¹yv. fauces r. del. R²E². falcis J 15. 16 dist. ego 16 qua a. ac F²z | latens F² | tum ego. cum ll. v 17 et excelsa R²dpmv. exc- rS 20 et ob id opva. S | amor ego. -ore ll. v. de dictione cfr. X 51 21 fama ll. captus fama opF² in marg. d²v | traditus FRzS

humani ingeni peste sanguinem et caedes condere anna-
libus iuvat, ut scelera hominum noscantur mundi ipsius
44 ignaris. proxima ergo cardini, ideoque minimo ambitu,
vicenis diebus septenisque et tertia diei parte peragit
spatia eadem, quae Saturni sidus altissimum XXX, ut 5
dictum est, annis. dein morata in coitu solis biduo, cum
52 tardissime, a tricesima luce rursum ad easdem vices exit,
haut scio an omnium, quae in caelo pernosci potuerunt,
magistra: in XII mensium spatia oportere dividi annum,
45 quando ipsa totiens solem redeuntem ad principia conse-
quitur; solis fulgore, ut reliqua siderum, regi, siquidem
in totum mutuata ab eo luce fulgere, qualem in reper-
cussu aquae volitare conspiciamus; ideo molliore et imper-
fecta vi solvere tantum umorem atque etiam augere, quem
solis radii absumant. ideo inaequali lumine adspici, quia, 15
ex adverso demum plena, reliquis diebus tantum ex se
46 terris ostendat, quantum a sole ipsa concipiat; in coitu
quidem non cerni, quoniam haustum omnem lucis aversa
illo regerat, unde acceperit. sidera vero haut dubie umore
terreno pasci, quia dimidio orbe numquam maculoso 20
cernatur, scilicet nondum suppetente ad hauriendum ultra
iusta vi; masculas enim non aliud esse quam terrae raptas
cum umore sordes. 10. defectus autem suos et solis,

§ 44: (4—6) Beda n. r. 13. tp. r. 8.

1 teste RE¹a. -tes F¹ | scribere opz 6 merata R¹. memor-
F¹a. remor- opva. G. commor- F²z 7 rursus d(?)v 8 prae-
noscī Eapva. G. pron- Ff 9 mensum F¹S 10 ipsa G.
-sum ll.v(S) 11 ut z. eam ut opv(S). om. ll. H(D) 12 re-
percussu aquae Edv. -ssaque a. -ssa/// F¹. -ssa qua E¹. -ssa
aqua F²E²opz 14 etiam om. FR¹a 15 ideo et R²va. S(J).
ideo autem z | adspici E²ed²pv. adsumi (abs- F²z) r | qui F¹Eae
16 a se a 17 ex sole pva. S(J) 18 auersa FdEaB(D).
adu- R(?) Brot. -sae p 20 qui admini F¹a. quia in eorū F² |
numquam F¹dRE¹ay. nonnu- F²E²pv | maculoso Eap. -lo F¹R¹.
-losa F²R²dv. -la y 21 cernantur F²R²E²pyva. B | ultra
om. p. an e terra? 22 iusta dE²yv. iuxta F²RE¹eap. lucis
F²f | ui om. a. uim R²E¹e

rem in tota contemplatione naturae maxime miram et ostento similem, magnitudinum umbraeque indices exsistere. (7) quippe manifestum est solem interuentu lunae occultari 47 lunamque terrae obiectu ac vices reddi, eosdem solis radios luna interposito suo auferente terrae terraeque lunae. hac subeunte repentinas obduci tenebras rursumque illius umbra sidus hebetari. neque aliud esse noctem quam terrae umbram, figuram autem umbrae similem metae ac turbini inverso, quando mucrone tantum ingruat neque 10 lunae excedat altitudinem, quoniam nullum aliud sidus eodem modo obscuretur et talis figura semper mucrone deficiat. spatio quidem consumi umbras indicio sunt 48 volucrum praealti volatus. ergo confinium illis est aëris terminus initiumque aetheris. supra lunam pura omnia ac 15 diurnae lucis plena. a nobis autem per noctem cernuntur sidera, ut reliqua lumina e tenebris, et propter has causas nocturno tempore deficit luna. statim autem atque menstrui non sunt utrique defectus propter obliquitatem signiferi lunaeque multivagos, ut dictum est, flexus, non semper in 43 20 scrupulis partium congruente siderum motu.

11. (8) Haec ratio mortales animos subducit in 49 caelum ac velut inde contemplantibus trium maximarum rerum naturae partium magnitudinem detegit. non posset quippe totus sol adimi terris intercedente luna, si terra 25 maior esset quam luna. tertia ex utroque vastitas

§ 47: (3—8) Beda tp. r. 27. (n. r. 22). — § 48—50: Beda tp. r. 27. — § 48: Beda n. r. 25. — § 49: Beda n. r. 22.

2 magnitudinem F¹R¹Ea. (R² perit marg. absciso). eorum magnitudinum opva.S 5 terrae terraeque R²d.v. terraeque F¹R¹E. -re quē a. -raque F²Top. -rasque y 6 hac uero opx va.G | an obduci terrae (vel illi)? | rursusque p. -sus T 9 torbini F¹. orbi F²f 10 lunae om. FfRE¹apz | altitudinem f (F² add. lune) Sabell. latit- rv 11 in mucrone F²R². -nem xva.S 12 eodem (pro quidem) F²f 15 diurnae oD. -na et y. diurnae ll.v 16 e E²oC. et rv. in dTz 17 statim E¹a. -tuti F²dE²p | menstrui non v. non me- F¹REap. me- F²d 20 scrupulis R¹pva.S 24 si — 25 luna om. F¹R¹E¹a 25 tertia ll.v(H). certior B cum Beda | utraque va.H

solis aperietur, ut non sit necesse amplitudinem eius oculo-
 50 rum argumentis atque coniectura animi scrutari: inmensum
 esse, quia arborum in limitibus porrectarum in quotlibet
 passuum milia umbras paribus iaciat intervallis, tamquam
 toto spatio medius, et quia per aequinoctium omnibus in
 meridiana plaga habitantibus simul fiat a vertice, item
 quia circa solstitialem circulum habitantium meridie ad
 septentrionem umbrae cadant, ortu vero ad occasum, quae
 fieri nullo modo possent, nisi multo quam terra maior
 esset, nec non quod montem Idam exoriens latitudine
 10 exsuperet, dextra laevaue large amplectens, praesertim
 tanto discretus intervallo.

51 Defectus lunae magnitudinem eius haut dubia ratione
 declarat, sicut terrae parvitatem ipse deficiens. namque
 cum sint tres umbrarum figurae constetque, si par lumini
 15 sit materia quae iaciat, umbram columnae effigie iaci nec
 habere finem, si vero maior materia quam lumen, turbinis
 recti, ut sit imum eius angustissimum et simili modo
 infinita longitudo, si minor materia quam lux, metae
 existere effigiem in cacuminis finem desinentem talemque
 20 52 cerni umbram deficiente luna: palam fit, ut nulla amplius
 relinquitur dubitatio, superari magnitudinem terrae. id
 quidem et tacitis naturae ipsius indiciiis: cur enim partitis

§ 50: (10. 11) cfr. Diodor. XVII 7, 5—7. (Mela I 94. Sol. 11, 6.)

1 solis d'yv(D). solis oculorum argumentis r(J) | aperietur
 (sc. §51) REpJ. -iretur da. -itur Foyv(D) | non sit ut ES. an
 non ut sit? cfr. VII 1 2 aut (pro atque) y | immensam Eaop
 3 qui FBdy. que a | quodlibet F¹R¹aC. quol- E²y. quael- p
 4 milia //// B. -arum d. -arium F¹a 7 circa E²d²E²pyv.
 citra z. om.r 10 nec non z. nec ll.H. et v(D) 14 ipse
 Fd²EaB. -sa Epzv. om.d¹ 16 quae R²E²dpyv. om.r | iaciat
 J. iactat dE¹yv. -tatu a. -ta//// F¹. -tā F². -tans f. -tet R¹p.
 faciat R² | iacere y 20 fine pyva.G 21 fit Fa. est y |
 ut nulla Eaopv. haut (aut F¹R) ulla FBd²Ty. nulla d¹
 22 relinquitur Eaopv. -uetur d. -uitur FBy | solem superare
 yD | magnitudinem terrae dTyS. -ne terrae FBa. -ne terram
 E(?)pv | hic (pro id) Eaz. hec R¹. //// F¹ 23 ipsius naturae
 diciis pva.J. nat- ind- ips- R

vicibus anni brumalis abscedit aut noctium opacitate terras reficit? exusturus haut dubie, et sic quoque exurens quadam in parte. tanta magnitudo est.

12. (9) Et rationem quidem defectus utriusque 53
 5 primus Romani generis in vulgum extulit Sulpicius
 Gallus, qui consul cum M. Marcello fuit, sed tum tribunus
 militum, sollicitudine exercitu liberato pridie quam Perses
 rex superatus a Paulo est in concionem ab imperatore
 productus ad praedicendam eclipsim, mox et composito
 10 volumine. apud Graecos autem investigavit primus omnium
 Thales Milesius Olympiadis XLVIII anno quarto praedicto
 solis defectu, qui Alyatte rege factus est urbis conditae
 anno CLXX. post eos utriusque sideris cursum in sexcentos
 annos praececinat Hipparchus, menses gentium diesque et
 15 horas ac situs locorum et visus populorum complexus,
 aevo teste haut alio modo quam consiliorum naturae parti-
 cept. viri ingentes supraque mortalia, tantorum numinum 54
 lege deprehensa et misera hominum mente iam soluta, in
 defectibus scelera aut mortem aliquam siderum pavente
 20 — quo in metu fuisse Stesichori et Pindari vatum sub-
 limia ora palam est deliquio solis — aut in luna venefi-
 cia arguente mortalitate et ob id crepitu dissono auxiliante

§ 53: cfr. Liv. XLIV 37, 5. Val. Max. VIII 11, 1. Quintil.
 I 10, 47. Lyd. ost. 9 p. 30^b. — (10) Herodot. I 74. Lyd. ost. 9
 p. 30^a. — Ptolem. geogr. I 4. Lyd. ost. 7 p. 24^c. — § 54: (20) Plut.
 de fac. in orbe lunae p. 931^c. Pind. fragm. 74 (Bergk²). — (144, 1)
 Plut. Nic. 23. Quintil. I 10, 48.

2 dist. J 5 vulgus opyza. S. sed cfr. VIII 43. XXXV 84
 6 tum Ev. cum r 7 perses (pre-a¹) FRa²dpv(S). persens
 E(?) a² ad marg. G(D) 13 CLXX F²ayv(Brot.). CLXXX F¹tz.
 CXX r. CLX H | cursum om. FRd¹a 14 praececinat F²R²p D.
 praec///nit E¹. -cinit r. -cinit v 15 uicos F². uicos d²E²p
 va. H 17 mortalia U. Brot. -lium naturam v(S) 18 iam
 soluta ego. inso- FR¹a. abso- rv. labe sol- D 19 defectibus
 stellarum R²va. H. -bus siderum D | aut dv. ut r | siderum
 del. D 20 metu F²R²dv. mente pz. -nae r 21 aut F²z.
 at (ad F¹R² e corr.) r Brot. et pv | luna// F. -nae az. an recte?
 22 id om. FR¹a

— quo pavore ignarus causae Nicias Atheniensium imperator veritus classem portu educere opes eorum afflixit —: macte ingenio este, caeli interpretes rerumque naturae
 55 capaces, argumenti repertoires, quo deos hominesque vicistis! quis enim haec cernens et statos siderum (quoniam ita 5 appellare placuit) labores non suae necessitati mortales genitos ignoscat?

Nunc confessa de iisdem breviter atque capitulatim attingam ratione admodum necessariis locis strictimque reddita, nam neque instituti operis talis argumentatio est 10 neque omnium rerum afferri posse causas minus mirum est quam constare in aliquis.

56 13. (10) Defectus CCXXIII mensibus redire in suos orbis certum est, solis defectus non nisi novissima primave fieri luna, quod vocant coitum, lunae autem non nisi 15 plena, semperque citra quam proxime fuerint; omnibus autem annis fieri utriusque sideris defectus statis diebus horisque sub terra nec tamen, cum superne fiant, ubique cerni, aliquando propter nubila, saepius globo terrae
 57 obstante convexitatibus mundi. intra ducentos annos 20 Hipparchi sagacitate compertum est et lunae defectum aliquando quinto mense a priore fieri, solis vero septimo, eundem bis in XXX diebus super terras occultari, sed ab aliis hoc cerni, quaeque sunt in hoc miraculo maxime mira, cum conveniat umbra terrae lunam hebetari, nunc 25 ab occasus parte hoc ei accidere, nunc ab exortus, quam ratione, cum solis exortu umbra illa hebetatrix sub terra

§ 55: (6) Verg. Aen. I 742. — § 56. 57: Beda tp. r. 27. n. r. 22 — § 57: (145, 4) Lydus ost. 9 p. 30^b.

2 parte (-tē E¹a) seducere F¹R¹E¹a 3 macte Fd¹R¹a. -ti r. cfr. Fels p. 76 | naturae om. FE¹a 5 et om. FE¹a | status F²Eap 8 Nonne Fa. N///// R¹ 13 CCXXIII F²R¹a. CC-XCIII F¹. CCXXII va. H. (CCXXXV MCap. VIII 868) 14 defectum d(Beda)va. S 16 fuerit d op(Beda)va. S 17 statis F¹d¹ v. -tutis r Beda 18 fiant superne op va. H | fiunt y H Brot. 19 nebula y. -lam i Beda 22 quoto F¹R¹Ea 23 super Epy Beda. supra rv 26 et quam va. S

esse debeat, semel iam acciderit ut in occasu luna deficeret utroque super terram conspicuo sidere. nam ut XV diebus utrumque sidus quaereretur, et nostro aevo accidit imperatoribus Vespasianis patre III. filio consulibus.

5 14. (11) Lunam semper aversis a sole cornibus, si 58 crescat, ortus spectare, si minuatur, occasus, haut dubium est; lucere dodrantes semuncias horarum ab secunda adicientem usque ad plenum orbem detrahentemque in deminutionem; intra XIII autem partes solis semper occultam
10 esse. quo argumento amplior errantium stellarum quam lunae magnitudo colligitur, quando illae et a septenis interdum partibus emergant. sed altitudo cogit minores videri, sicut adfixas caelo solis fulgor interdiu non cerni, cum aequae ac noctu luceant idque manifestum fiat defectu
15 solis et praealtis puteis.

15. (12) Errantium autem tres, quas supra solem 59 diximus sitas, occultantur meantes cum eo, exoriuntur vero matutino discedentes partibus numquam amplius undenis.
postea radiorum eius contactu reguntur et in triquetro
20 a partibus CXX stationes matutinas faciunt, quae et primae vocantur, mox in adverso a partibus CLXXX exortus vespertinos, iterumque in CXX ab alio latere appropinquantes stationes vespertinas, quas et secundas vocant, donec assecutus in partibus duodenis occultet illas, qui

§ 58: (11) Beda n. r. 13 extr. — § 59: (17. 18) Beda n. r. 13. — MCap. VIII 886. 887. — cfr. Vit. IX 4, 6. 12.

2 terras F²T | in XV Fad. XII va. H 4 IV H cum Petavio.
ac Ea. & p | filio Eap D. -io II FR¹. -io iterum dR²v | eos (pro
cos.) F. eius Eap 7 semiuncias py | ad a. a py 9 di-
minutionem Bapyva. S 11 a om. FR¹Eapz 13 fulgor
RfH (sc. cogit). -ore ro(J) 14 aequae ll. H(J). -que die pv.
-que diu C(S) | nocte p 18 discedentes F²zv. -dente sole m.
-dunt R². descendentes d²p. -te R¹d¹E²a. -te a R². discente F¹.
descendente E¹ 19 contractu pva. C | teguntur pva. H. regre-
diuntur Dcoll. § 61. 69sq. et Vit. 21 adverso pmv(S). auerso
ll. Brot. 22 appropinquantes pH. -te ll. v 23 et errore om.
HSJ 24 post assecutus (sc. contactus radiorum solis) inse-
runt sol mD, radius MCap.

- 60 vespertini occasus appellantur. Martis stella, ut propior, etiam ex quadrato sentit radios, a XC partibus, unde et nomen accepit motus primus et secundus nonagenarius dictus ab utroque exortu. eadem stationalis senis mensibus commoratur in signis, alioqui bimenstris, cum ceterae 5
- 61 utraque statione quaternos menses non impleant. inferiores autem duae occultantur in coitu vespertino simili modo, relictæque a sole totidem in partibus faciunt exortus matutinos, ad quos longissimis distantiae suae metis solem insequuntur adeptæque occasu matutino conduntur ac 10 praetereunt. mox eodem intervallo vespere exoriuntur
- 38 usque ad quos diximus terminos. ab his retrogradiuntur ad solem et occasu vespertino delitescunt. Veneris stella et stationes duas, matutinam vespertinamque, ab utroque exortu facit a longissimis distantiae suae finibus, Mercurii 15 stationum breviora momento quam ut deprehendi possint.
- 62 (13) Haec est luminum occultationumque ratio, perplexior motu multisque involuta miraculis, siquidem magnitudines suas et colores mutant, et eadem ad septentrionem accedunt abeuntque ad austrum terrisque propiores aut 20 caelo repente cernuntur. in quibus aliter multa quam priores tradituri fatemur ea quoque illorum esse muneris qui primi vias quaerendi demonstraverint, modo ne quis
- 63 desperet saecula proficere semper. pluribus de causis haec omnia accidunt: prima circulorum, quos Graeci ἀψιδῶν 25 δακ in stellis vocant; etenim Graecis utendum erit vocabulis. sunt autem hi sui cuique earum alique quam mundo,

§ 60: (2) MCap. VIII 884. — § 63. 64: Beda n. r. 14.

2 a del. F² | XC m.B. LXXX ll.v 3 is motus d(?) va. S
 5 cū moratur F. moratur m | cum d p v. et cum ll 7 si-
 miliū modo F¹ Ea 8 relictæque a d T f z S. -tae quae a ll.
 -toque v 9 ad quos ll. S. atque F² f. -ue a v 16 stationū Fa.
 -nē RdT. -nes E(?) p v 17 hominum Fa | perplexiori p. -ore
 z va. H 18 moti R¹. -tus F² Ea. -tis F¹ 19 mutant F² R
 eadem Ff | septem triones F d T 23 quaerendi vias p va. S (J)
 astraverunt a p va. H 25 hapsidas F d m (ferē semper)

quoniam terra a verticibus duobus, quos appellaverunt polos, centrum caeli nec non et signiferi est oblique inter eos siti. omnia autem haec constant ratione circini semper indubitata. ergo ab alio cuique centro apsides suae exsurgunt ideoque diversos habent orbes motusque dissimiles, quoniam interiores apsidas necesse est breviores esse. 16. igitur a terrae centro apsides altissimae sunt Saturno 64 in scorpione, Iovi in virgine, Marti in leone, soli in geminis, Veneri in sagittario, Mercurio in capricorno, lunae 10 in tauro, mediis omnium partibus, et e contrario ad terrae centrum humillimae atque proximae. sic fit ut tardius moveri videantur, cum altissimo ambitu feruntur, non quia adcelerent tardentve naturales motus, qui certi ac singuli sunt illis, sed quia deductas ab summa apside 15 lineas coartari ad centrum necesse est, sicut in rotis radios, idemque motus alias maior, alias minor centri propinquitate sentitur. altera sublimitatum causa, quoniam 65 a suo centro apsidas altissimas habent in aliis signis, Saturnus in librae parte vicesima, Iuppiter cancri quinta 20 decima, Mars capricorni XXVIII, sol arietis XVIII, Venus altitudinum ratio caeli mensura, non circuli, intellegitur, subire eas aut descendere per profundum aëris oculis aestimantibus.

§ 64: cfr. MCap. VIII 886. 885. 884. — § 65: cfr. Firmic. Matern. math. II 3, 6.

1 a om. FaT. inter m | uertices duos m 2 nec non et dT (Beda) S. non et FR¹D. // & E¹. nā et a. non est E². & E²epm. est nec non B. est non v | est E²F²S. et r. del. v | oblique Ev. -ui r 3 omnia — 4 indubitata unciis inclusit D 7 centro om. E¹. contra F¹a 9 lunae in tauro D²ex Beda; cfr. v. 21. om. U. v 12 moveri U. v. -eri et minores m D | feruntur U. v. -tur cum uero terrae appropinquauerint maiores esse et celerius ferri m D. sed cfr. Welzhofer Beda p. 32. 33 15 coartalia E¹E¹a | ad centrum F² in ras. dE²E²m v (J). decretum r. om. pS 17 sublimitatum Eapva. S 20 XVIII FfH cum B (D²). XXVIII rv (S) 21 XXVII He Firmico. XVII B d S. XVI rv 21 III He Firmico. III U. v (S)

- 66 Huic conexa latitudinum signiferi obliquitatisque causa
 81 est. per hunc stellae quas diximus feruntur, nec aliud
 89. habitatur in terris quam quod illi subiacet, reliqua a
 polis squalent. Veneris tantum stella excedit eum binis
 partibus, quae causa intellegitur efficere ut quaedam ani- 5
 malia et in desertis mundi nascantur. luna quoque per
 totam latitudinem eius vagatur, sed omnino non excedens
 eum. ab his Mercurii stella laxissime, ut tamen e duo-
 denis partibus — tot enim sunt latitudinis — non amplius
 octonas pererret, neque has aequaliter, sed duas in medio 10
 67 eius et supra quattuor, infra duas. sol deinde medio
 fertur inter duas partes flexuoso draconum meatu inae-
 qualis, Martis stella quattuor mediis, Iovis media et super
 eam duabus, Saturni duabus ut sol. haec erit latitudinum
 ratio ad austrum descendentium aut ad aquilonem sube- 15
 untium. hac constare et tertiam illam a terra subeuntium
 in caelum, et pariter scandi eam quoque existimavere
 plerique falso. qui ut coarguantur, aperienda est subtilitas
 immensa et omnes eas complexa causas.
- 68 Convenit stellas in occasu vespertino proximas esse 20
 terrae et altitudine et latitudine, exortusque matutinos in
 initio cuiusque fieri, stationes in mediis latitudinum arti-
 culis, quae vocant ecliptica. perinde confessum est motum
 augeri, quamdiu in vicino sint terrae; cum abscedant in
 altitudinem, minui. quae ratio lunae maxime sublimitatibus 25
 adprobatur. aequae non est dubium in exortibus matutinis
 etiamnum augeri atque a stationibus primis tris superi-

§ 66. 67: (2—14) Beda n. r. 16. — § 68: (23—26) ib. 14.

2 dicimus Fa 6 et om. p. etiam o | mundi partibus o
 8 eam FETSJ | et (pro ut) F¹R¹ | e FdEv. /// R. ē ap
 9 latitudinis pmC. -nes ll. -ne d 10 sqq. rectius distri-
 butiva numeralia ponenda | in D² ex Beda. om. ll. v 13 medias
 Eapva. J | media mJ. -iam ll. v 14 duabus R²mD. duas rv |
 duas Eava. H | ut sol del. voluit Külb 16 haec Fa 18 falso
 ut qui arguantur F¹R¹ 21 et latitudine om. F¹R¹E¹a | in-
 v¹a. -cas F² 25 latitudine F¹R¹E¹a

ores deminuere *se* usque ad stationes secundas. quae 69
cum ita sint, manifestum erit ab exortu matutino latitu-
dines scandi, quoniam in eo primum habitu incipiat parcius
adici motus, in stationibus vero primis et altitudinem
subiri, quoniam tum primum incipiant detrahi numeri
stellaeque retroire. cuius rei ratio privatim reddenda
est. percussae in qua diximus parte et triangulo solis
radio inhibentur rectum agere cursum et ignea vi levantur
in sublime. hoc non protinus intellegi potest visu nostro, 70
ideoque existimantur stare, unde et nomen accepit statio.
progreditur deinde eiusdem radii violentia et retroire cogit
vapore percussas. multo id magis in vespertino earum
exortu, toto sole adverso cum in summas apsidas expel-
luntur minimaeque cernuntur, quoniam altissime absunt,
et minimo feruntur motu, tanto minore, cum hoc in altissimis
apsidum evenit signis. ab exortu vespertino latitudo 71
descenditur parcius iam se minuente motu, non tamen
ante stationes secundas augente, cum et altitudo descen-
ditur, superveniente ab alio latere radio eademque vi rur-
sus ad terras deprimente, qua sustulerat in caelum e
priori triquetra. tantum interest, subeant radii an super-
veniant, multoque eadem magis in vespertino occasu ac-
cidunt. haec est superiorum stellarum ratio; difficilior reli-
quarum et a nullo ante nos reddita.

17. (14) Primum igitur dicatur, cur Veneris stella 72

§ 72 init.: cfr. MCap. VIII 882. (880.) 881. Cic. nat. deor. II 53.

1 deminuere *se ego*. -ere **R²S.** dim- *rJ.* -nui *p v(D)*
2 sint *om.* **F¹R¹a¹** 3 abitu *G. om. a* | incipiat **R².** -pant **F²d**
va.S 4 altitudine *pva.H* 5 subiri *D.* -re *ll.v* | incipiant
dR²v(S). -piat *rH* | numeri **FdRv(S).** -ris *afz.* -rus **E(?)pH**
12 uapore percussas *dTm.D.* -por repercussas **FRa²v(S).**
-ssa *p.* -ssus **EaHack.** 13 auerso **F²fR¹Ea.H** 14 mini-
maeque *mJ.* -meque (-quae **FR**) *rv* 15 minore *mB.* -res
ll.v(J) | eum **F¹a** 19 solis radio *m. cfr. v. 7. 8* 20 qua *mD.*
que **F²v. om. r** | sustulerat *mD.* -erit *ll.v* | e priori *om.* **F¹R¹.**
re a. /// **E¹** 25 cur **FfTE²H.** cum *r.* cum sint *zv* | ueneris
F²in ras. fdTR²E²pH. uniuersae *r.* diuersae *v* | stellae **E¹a.**
stellae cur ueneris stella (*z*) *va.H*

- numquam longius XLVI partibus, Mercurii XX ab sole abscedant, saepe citra eas ad solem reciprocent. conversas habent utraeque apsidas ut infra solem sitae, tantumque circulis earum subter est quantum superne praedictarum, et ideo non possunt abesse amplius, quoniam curvatura 5 apsidum ibi non habet longitudinem maiorem. ergo utrique simili ratione modum statuunt apsidum suarum margines, ac spatia longitudinis latitudinum evagatione pensant. at
- 73 enim cur non semper ad quadraginta sex et ad partes viginti perveniunt? immo vero, sed ratio canonicos fallit. 10 namque apparet apsidas quoque earum moveri, quod numquam transeant solem. itaque cum in partem ipsam eius incidere margines alterutro latere, tum et stellae ad longissima sua intervalla pervenire intelleguntur. cum citra fuere margines, totidem partibus et ipsae oculus redire 15 coguntur, cum sit illa semper utrique extremitas summa.
- 74 Hinc et ratio motuum conversa intellegitur. superiores enim celerrime feruntur in occasu vespertino, hae tardissime; illae a terra altissime absunt, cum tardissime moventur, hae, cum ocissime, quia, sicut in illis propin- 20 quitas centri adcelerat, ita in his extremitas circuli. illae ab exortu matutino minuere celeritatem incipiunt, hae vero augere; illae retro cursum agunt a statione matutina usque ad vespertinam, Veneris a vespertina usque ad
- 75 matutinam. incipit autem ab exortu matutino latitudinem scandere, altitudinem vero ac solem insequi a statione

1 XXXVI FfRa² in ras. | XX ll.v(S). XXIII C cum anon. ap.B(D) coll.§39.73 | a dpva.S 2 ab Fa | reciproce sic F². -cae sint z. -cae sint. sic f. -cent. sic SJ 4 circulus Ea | subter (z?) C cum anon. ap. B. sub terra ll.v(H). de dictione cfr. XXXVI 94. 104. XI 133. XII 22. II 212. 214 6 utrimque R². -raeque pva.H 7 admodum FRapfzva.C 10 uiginti Fd Eapzv(J). -ti tres R(?) C(D). cfr.§72 init.39 | canonicas F. -ca E²pva.S 12 nonnumquam D 15 dist.D 16 coguntur (-unt R¹) ll.(P)D. creduntur v 23 a (ad F) statione matutina Fd av. ad -onem -nam r 26 et altitudinem vero FRa. subire add.voluit U(ann.Heidclb.1867 p.213). vespertino autem descendere incipit. In occasu uero m | ad F¹Ra | stationem matutinam Ra

matutina, ocissima in occasu matutino et altissima, degredi
autem latitudine motumque minuere ab exortu vespertino,
retro quidem ire simulque altitudine degredi ab statione
vespertina, Mercurii rursus stella utroque modo scandere
5 ab exortu matutino, degredi vero latitudine a vespertino,
consecutoque sole ad quindecim partium intervallum
consistit quadriduo prope immobilis. mōx ab altitudine 76
descendit retroque graditur ab occasu vespertino usque
ad exortum matutinum, tantumque haec et luna totidem
10 diebus, quot subiere, descendunt. Veneris quindecies pluri-
bus subit, rursus Saturni et Iovis duplicato degrediuntur,
Martis etiam quadruplicato. tanta est naturae varietas, sed
ratio evidens. nam quae in vaporem solis nituntur, etiam
descendunt aegre.

15 (15) Multa promi amplius circa haec possunt secreta 77
naturae legesque, quibus ipsa serviat, exempli gratia in
Martis sidere, cuius est maxime inobservabilis cursus,
numquam id stationem facere Iovis sidere triquetrum, raro
admodum LX partibus discreto, qui numerus sexangulas
20 mundi efficit formas, nec exortus nisi in duobus signis
tantum, cancri et leonis, simul edere, Mercurii vero sidus
exortus vespertinos in piscibus raros facere, creberrimos
in virgine, in libra matutinos, item matutinos in aquario,
rarissimos in leone, retrogradum in tauro et geminis non
25 fieri, in cancro vero non citra vicesimam quintam partem,
lunam bis coitum cum sole in nullo alio signo facere 78
quam geminis, non coire aliquando in sagittario tantum,
novissimam vero primamque eadem die vel nocte nullo

§ 78: (152, 2—6) Beda n. r. 13.

1 hoc casu R 2 matutino (*pro vespertino*) d¹va.H
3 ab R.S. a F²pv. ad r | stationem vespertinam Ead 4 rursū
R²e corr. S | stellam R² 5 vero om. Ep 6 intervallo FRa
10 quindecies (-cim G) et F²R²pv.a.H 11 digrediuntur
apva.H 21 edere (aed- F) ll.v. faciunt m. an facere?
22 in (del. F²) exortus FR¹Ea. -tu R² 22 celeberrimos F¹R¹
E¹a 23 in libra om. FRd¹E¹a | matutinos (*post item*) om.
FRE¹ap 24 et in geminis dTS

alio in signo quam ariete conspici — id quoque paucis mortalium contigit, et inde fama cernendi Lynceo —, non comparere in caelo Saturni sidus et Martis, cum plurimum, diebus CLXX, Iovis XXXVI aut, cum minimum, denis detractis diebus, Veneris LXVIII aut, cum minimum, LII, 5 Mercuri XIII aut, cum plurimum, XVII.

- 79 18. (16) Colores ratio altitudinum temperat, siquidem earum similitudinem trahunt, in quarum aëra venire subeundo, tinguitque adpropinquantes utralibet alieni meatus circulus, frigidior in pallorem, ardentior in ruborem, ven- 10 tosus in horrorem, sol atque commissurae apsidum extremaeque orbitae atram in obscuritatem. suus quidem cuique color est: Saturno candidus, Iovi clarus, Marti igneus, Lucifero candens, Vesperi refulgens, Mercurio radians, lunae blandus, soli, cum oritur, ardens, postea 15 radians, his causis conexo visu et earum quae caelo continentur. namque modo multitudo conferta inest circa 80 dimidios orbes lunae, placida nocte leniter inlustrante eas, modo raritas, ut fugisse miremur, plenilunio abscondente 86 aut cum solis suprave dictarum radii visus praestrinxere 20 nostros. et ipsa autem luna ingruentium solis radiorum haut dubie differentias sentit, hebetante cetero inflexos mundi convexitate eos praeterquam ubi recti angulorum competant ictus. itaque in quadrato solis dividua est, in

§ 79: (7—12) Beda n. r. 15^b. — (12—15) ib. 15^a.

2 contigit F²E(?) dTv(D). -ingit r Dal. om. p 5 diebus mpF²v. cfr. Beda. -bus omnia U. D | LXIII R¹. LXXVIII m 6 XIII Edpv. XII FRam. cfr. Beda | XVII REapmv(D). XVIII FdT(Beda)H 8 eorum p | quarum F² in ras. Edv. quaedam Ea. que iam p 9 tinguitque FS. -gitque dv. linquitque a. -iturque p. liquitque RE | alieni circuli meatus, circulus Beda 11 horrorem F¹. hono- R¹a. an liuorem? 14 candens R²pv. gaud- r 15. 16 postea (post D) radians opd²v. -tea diens F¹. -tea dies r 20 pstrinxere CFWMüller p. 16. pstr- ll. v 22 dubia Eapz. -iae F¹ | differentias FR²dv. -tia es a. -tia r. -tiam m. cfr. Rück 1 p. 77 | sentitur z | ceteros FdTp. -ra va. H | inflexus Fp 24 competunt E(?) pva. S | dimidia est p. -dia nitet m

triquetro seminani ambitur orbe, inpletur autem in adverso, rursusque minuens easdem effigies paribus edit intervallis, simili ratione qua super solem tria sidera.

19. (17) Sol autem ipse quattuor differentias habet, 81
 5 bis aequata nocte diei, vere et autumnus, in centrum incidens terrae octavis in partibus arietis ac librae, bis permutatis spatiis, in auctum diei bruma, octava in parte capricorni, noctis vero solstitio, totidem in partibus cancri. inaequalitatis causa obliquitas est signiferi, cum pars aequa
 10 mundi super subterque terras omnibus fiat momentis. sed quae recta in exortu suo consurgunt signa longiore tractu tenent lucem; quae vero obliqua, ociore transeunt spatio.

20. (18) Latet plerosque magna caeli adsestatione 82
 15 conpertum principibus doctrinae viris, superiorum trium siderum ignes esse qui decidui ad terras fulminum nomen habeant, sed maxime Iovis medio loco siti, fortassis quoniam contagium nimii umoris ex superiore circulo atque ardoris ex subiecto per hunc modum egerat, ideoque
 20 dictum Iovem fulmina iaculari. ergo ut e flagrante ligno carbo cum crepitu, sic a sidere caelestis ignis exspuitur praescita secum adferens, ne abdicata quidem sui parte in divinis cessante operibus. idque maxime turbato fit aëre, quia collectus umor abundantiam stimulat aut quia
 25 turbatur quodam ceu gravidis sideris partu.

21. (19) Intervals quoque siderum a terra multi 83

§ 81: Beda tp. r. 30. — § 82: (20) cfr. Lyd. ost. 46 (p. 174^d). — § 83: Beda tp. r. 26. Censorin. d. nat. 13, 3. — Plut. plac. philos. II 31.

2 an minuens se? 3 supra va. D 5 aequata F¹dR²v.
 aequa r | vere EapC(D). uero F¹R¹. uerno F²R²dTv(S)
 9 obliquitas est v. -tate Eap. -ta F¹R¹. -tas rS (signiferi est
 Beda) 15 a principibus F²R²(E?)opv 17 Iouis ego. is F¹.
 eis R¹E¹a. ex his (iis v) opydrS. ex his Iouis D³Herm. XXXII
 p. 335 19 motum R²dTyS | egerant R²opS. erat F¹
 20 fulminare. Ergo o 22 ///dicata F¹. radi- R¹ad. reddita p
 23 idque minimo R¹E¹a(F¹) 25 ceti i. celi E¹a. caeli
 F¹R¹ | graui R. -uis F¹adTp

indagare temptarunt, et solem abesse a luna undeviginti partes quantam lunam ipsam a terra prodiderunt. Pythagoras vero, vir sagacis animi, a terra ad lunam CXXVI stadiorum esse collegit, ad solem ab ea duplum, inde ad duodecim signa triplicatum, in qua sententia et Gallus 5 Sulpicius fuit noster.

84 22. (20) Sed Pythagoras interdum et musica ratione appellat tonum quantum absit a terra luna, ab ea ad Mercurium dimidium spatii et ab eo ad Veneris, a quo ad solem sescuplum, a sole ad Martem tonum [id est 10 quantum ad lunam a terra], ab eo ad Iovem dimidium et ab eo ad Saturni, et inde sescuplum ad signiferum; ita septem tonis effici quam διὰ πασῶν ἀρμονίαν vocant, hoc est universitatem concentus; in ea Saturnum Dorio moveri phthongo, Iovem Phrygio et in reliquis similia, iu- 15 cunda magis quam necessaria subtilitate.

85 23. (21) Stadium XXV nostros efficit passus, hoc est pedes DCXXV. Posidonius non minus XL stadiorum a terra altitudinem esse, in quam nebula ac venti nubesque perveniant, inde purum liquidumque et inperturbatae lucis 20

§ 84: Censorin. d. nat. 13, 3. 4. — § 85 init.: cfr. Censorin. d. nat. 13, 2.

1 temptauerunt do. tent- va.S | duodeviginti coni. H coll. Plut. de plac. phil. 2, 31 2 quantam FR¹J. -tas R²(Beda). -tum opmrv 3 CXXVI R²E(?) dTyfz(Beda)C. CXXV opmrv 4 collegit domy¹(Beda)v(D). -lligit ll.y²ipfzS 6 noster fuit yva.S 7 et FfEamp. ex R(?)dzv 9 eius spatii R²dS. spatii eius v. spatii hoc est semitonium m | ueneris FfETzS. -rem Eadpv. -rem tantundem mD. -rem fere tantundem E²C | qua (pro quo sc. sidere) m(partim)va.S(D) 10 sescuplum id est tria semitonia m. sesquiplum FRfzB (item infra) 10.11 uncos posui coll. Censorino 12 ad om.E¹a. et F¹R | saturnum E²dmvva.S(D). add. dimidium R²adE²v. tantundem spatii m | inde R²dmfzE²v. de eo E²e. de r 13 tonos R(?)pva.S | harmonian (arm- R) FR. -iam (arm- am) rv 14 contextus F¹R¹a 15 moveri mercurium d²pva.H | thongo Fd. to- a 17 hoc est pedes (passus E²) DCXXV del. U13 18 non E(?)opv(D). om.yrS 19 quam aopzD. qua yrv 20 perveniant (-iunt y) ll.yzv(D). proueniunt p. -iant C | liquidumque y

aëra, sed a turbido ad lunam viciens C milia stadiorum, inde ad solem quinquens miliens, et spatio fieri, ut tam immensa eius magnitudo non exurat terras. plures autem DCCCC in altitudinem nubes subire prodiderunt. inconsperta haec et inextricabilia, sed prodenda, quia sunt prodita, in quis tamen una ratio geometricae collectionis numquam fallacis possit non repudiari, si cui libeat altius ista persequi, nec ut mensura — id enim velle paene dementis otii est —, sed ut tantum aestimatio coniectanti constet animo. nam cum CCCLX et fere sex partibus orbis solis ex circuitu eius patere appareat circumum, per quem meat, semperque dimetiens tertiam partem ambitus et tertiae paulo minus septimam colligat, apparet dempta eius dimidia, quoniam terra centralis interveniat, sextam fere partem huius immensi spatii, quod circa terram circuli solaris animo comprehenditur, inesse altitudinis spatii, lunae vero duodecimam, quoniam tanto brevior quam sol ambitu currit. ita fieri eam in medio solis ac terrae. miror quo procedat improbitas cordis humani parvulo aliquo invitata successu, sicut in supra dictis occasionem inpudentiae ratio largitur. ausique divinare solis ad terram spatia eadem ad caelum agunt, quoniam sit medius sol, ut protinus mundi quoque ipsius mensura veniat in digitos. quantas enim dimetiens habeat septimas, tantas habere circumum duodevicesimas, tamquam plane a perpendiculo mensura caeli constet. Aegyptia ratio, quam Petosiris

1 aera FfRTa.S. -rem Ed(?) opv. -re y | centum (pro centena) U.v 2 eo (pro et) d(?) pF²va.S(D) 3 autem nubes va.Brot.(S) 4 DCCC E²y. nongentis opE(?)v. add. mil. y. passus F²R². stadiis E²opva.S 5 sed F²in ras.y dTS. sunt Ea. stam E¹. sunt tam op. sed tam R²v. an sed iam? | quia R²EdS. qua R¹a. quae F²in ras.y. quam opv. cfr. XXX 137. XI 273 6 in quis U.v. initis y. nimis i. quamvis (om. tamen) p 9 coniectandi F²G 10 partibus om. FRd¹T. huc transpos. patere circumum per quem meat P, circumum — meat D 15 quod — 16 spatio om. E¹ 16 spatio R²E²v. -tii r 17 quanto F² 18 ferri eam E(?)va.S | in pv(D). om. U.S | miror Ea opz. mir//// F¹. -rū F²R(?)dv 23 ad (pro in) R(?)v 25 an a delendum?

et Nechepsos ostendere, singulas partes in lunari circulo,
 44 ut dictum est, minimo XXXIII stadiis paulo amplius patere
 colligit, in Saturni amplissimo duplum, in solis, quem
 85 medium esse diximus, utriusque mensurae dimidium. quae
 computatio plurimum habet pudoris, quoniam ad Saturni
 circulum addito signiferi ipsius intervallo nec numerabilis
 multiplicatio efficitur.

- 89 24. (22) Restant pauca de mundo. namque et in
 ipso caelo stellae repente nascuntur. plura earum genera.
 25. cometas Graeci vocant, nostri crinitas, horrentes crine 10
 sanguineo et comarum modo in vertice hispidas. iidem
 pogonias quibus inferiore ex parte in speciem barbae
 longae promittitur iuba. acontiae iaculi modo vibrantur,
 ocissimo significatu. haec fuit, de qua quinto consulatu
 suo Titus Imperator Caesar praeclaro carmine per- 15
 scripsit, ad hunc diem novissima visa. easdem breviores
 et in mucronem fastigatas xiphias vocavere, quae sunt
 omnium pallidissimae et quodam gladii nitore ac sine ullis
 radiis, quos et disceus, nomini similis, colore autem electro,
 90 raros e margine emittit. pitheus doliorum cernitur figura, 20
 in concavo fumidae lucis. ceratias cornus speciem habet,

§ 89: Beda n. r. 24. — Aristot. meteor. I 7 p. 344^a, 23.
 Lyd. ost. 10 p. 26, 2—9. — § 90: Sen. NQ I 14, 1. Lyd. ost. 10
 p. 26, 9—27, 2. epimetr. de cometis ap. Lyd. ost. p. 163 Wachsm.¹.
 Lyd. ost. 10 p. 27, 6—10. — (157, 8—10) Beda n. r. 24.

1 nec ipsos a. Necepsos va.S 2 stadiis Eapv. -io F¹R.
 -ios F². -iorum d 6 signiferi circulo ipsius a | nec numera-
 bilis (muner- F) FdEav(S). nec innum- p. innum- E(?)C
 11 uertice Eaopv(D). -cem rS | iidem Ev(J). hid- p. id- rS
 12 quibus F²dv(J). cuius rS 13 promitur opz
 14 ocissime RdTz. -mqF. dist.va.J. an atrocissimo? cfr. XVIII
 354 15 carminū Fa 16 nouissime R²d(?)v. -ssi E¹
 17 mucronem dv. -ne r | fatigatas F¹R¹Eao | xiphias F²E²ov.
 xithias R². xitias r 19 gladiis R¹a. om. p | et om. pva.S |
 disceus dTC. -caeus F²E². diceus a. -caeus r. chryseus v | no-
 mini R¹E¹a. cfr. XXXII 154. -ne FdT. suo nomini (-ne R²)
 E²R²C. specie no- D. auro nomine v | similes R¹a. -li dT
 20 rarus Fd¹ | e R²d¹v. i o. om. r | margines Eaopd² 21 humi-
 Gesner e Manilio 1839, sed cfr. Lyd.

qualis fuit cum Graecia apud Salamina depugnavit. lampad-
 ias ardentis imitatur faces, hippeus equinas iubas,
 celerrimi motus atque in orbem circa se euntes. fit et
 candidus Διὸς cometes, argenteo crine ita refulgens, ut
 5 vix contueri liceat, specieiue humana dei effigiem in se
 ostendens. fiunt et hirci, villorum specie et nube aliqua
 circumdati. semel adhuc iubae effigies mutata in hastam
 est, Olympiade CVIII, urbis anno CCCCVIII. brevissimum
 quo cernerentur spatium VII dierum adnotatum est, lon-
 10 gissimum CLXXX.

(23) Moventur autem aliae errantium modo, aliae 91
 immobiles haerent, omnes ferme sub ipso septentrione
 aliqua eius parte non certa, sed maxime in candida, quae
 lactei circuli nomen accepit. Aristoteles tradit et simul
 15 plures cerni, nemini conpertum alteri, quod equidem sciam,
 ventos autem ab iis graves aestusve significari. fiunt et
 hibernis mensibus et in austrino polo, sed ibi citra ullum
 iubar. diraque conperta Aethiopum et Aegypti populis
 cui nomen aevi eius rex dedit Typhon, ignea specie ac
 20 spirae modo intorta, visu quoque torvo, nec stella verius
 quam quidam igneus nodus. sparguntur aliquando et 92

§ 91: Beda n. r. 24. — Aristot. meteor. I 6 p. 343^a, 35.
 7 p. 345^a, 9. Sen. NQ VII 6, 1. 11, 1. 21, 1. Lyd. ost. 10 p. 28, 7.
 27, 12sq. — Aristot. meteor. I 6 p. 343^a, 25. Sen. NQ VII 28, 1.
 — 92: Beda n. r. 24. — Aristot. meteor. I 6 p. 343^b, 9sq. Lyd.
 ost. 10 p. 28, 8. — cfr. Cic. nat. deor. II 14. Lucan. I 529. Sen.
 NQ VII 17, 2. 21, 3. Tac. ann. XIV 22. Suet. Claud. 46, Nero 36.
 Lyd. ost. 10 p. 28, 10.

1 salaminā F¹fopz | lampadiaz F²dG. -pias R² in marg.
 -padas r. -des opv 3 orbē Fdpa²v. -be or | euntis Fao
 va. C(S) 4 dios ego coll. Lydo p. 163. om. ll. v 5 humanae D |
 diei F¹ap. faciei D 6 hirci FfzC. hirci a. hirti rv(G). ot
 λεγόμενοι τράγοι Lydus | iuba (pro nube) pva. H 8 CV R².
 CVIII E(?) He conz. | CCCCVIII S cum Cagnatio obs. var. 4, 8.
 CCXCXVIII ll. v 9 octo Beda 10 CLXXX H cum Mureto
 ad Senec. NQ V 21. LXXX ll. v. add. stad. y 11 alii . . alii
 va. S 16 his ll. S | aestusque E(?) opva. S 19 typhon C.
 tīpho E. thipon F. -pog R¹. typon R²v. -po ap 20 que (pro
 quoque) dTp

errantibus stellis ceterisque crines. sed cometes numquam
in occasura parte caeli est, terrificum magna ex parte
sidus atque non leviter piatum, ut civili motu Octavio
consule iterumque Pompei et Caesaris bello, in nostro
vero aevo circa veneficium, quo Claudius Caesar imperium 5
reliquit Domitio Neroni, ac deinde principatu eius adsiduum
prope ac saevum. referre arbitrantur, in quas partes sese
iaculetur aut cuius stellae vires accipiat quasque simili-
93 tudines reddat et quibus in locis emicet: tibiaram specie
musicae arti portendere, obscenis autem moribus in verendis 10
partibus signorum, ingenii et eruditioni, si triquetram
figuram quadratamve paribus angulis ad aliquos perennium
stellarum situs edat; venena fundere in capite septentrionalis
austrinaeve serpentis.

Cometes in uno totius orbis loco colitur in templo 15
Romae, admodum faustus Divo Augusto iudicatus ab ipso,
qui incipiente eo apparuit ludis, quos faciebat Veneri
Genetrici non multo post obitum patris Caesaris in collegio
94 ab eo instituto. namque his verbis in gaudium
prodit is: Ipsis ludorum meorum diebus sidus cri- 20
nitum per septem dies in regione caeli sub septem-
trionibus est conspectum. id oriebatur circa
undecimam horam diei clarumque et omnibus e
terris conspicuum fuit. eo sidere significari

§ 93: (15) Obseq. 67. — § 94: Suet. Caes. 88. Serv. ad
Verg. ecl. 9, 47. cfr. Peter hist. Rom. fragm. p. 253. — (159, 7—9)
Sen. NQ VII 19, 2. 22, 1. 23, 3.

3 aequae F¹EE¹a. ac va.S | leniter E(?)z 5 beneficium
F¹Ra¹op 8 aut—9 tibiaram om.E¹ 8 vires F²E²v. viurus r
9 remicet F¹. renitet a 11 ingenii Ea¹va.B | eruditioni
si Fd.B. -nis rv | triquetram Fdv. -tramque r 13 edat F¹d
R¹D. (situ) sedeat a. edant rv 15 urbis F¹Ra | templo Cae-
saris D² 16 iudicatus—18 multo om.F¹E¹E¹a 18 mul-
tum o 19 in gaudium om.o. in—prodit is om.p | in U.S.
id F²v. lac. ego indicavi; exciderunt fere uitae suae memoria (vel
commentariis) 20 prodidit F²v | is Ro. his Fd. iis r(?)v.
dist.ego | meorum Eopv. eo- r 21 caeli quae sub E²E(?)v
om.p. ex a. et ab o | e FfR²H. om.rv

vulgus credidit Caesaris animam inter deorum
 immortalium numina receptam, quo nomine id
 insigne simulacro capitis eius, quod mox in foro
 consecravimus, adiectum est. haec ille in publicum;
 5 interiore gaudio sibi illum natum seque in eo nasci inter-
 pretatus est. et, si verum fatemur, salutare id terris fuit.

Sunt qui et haec sidera perpetua esse credant suoque
 ambitu ire, sed non nisi relictā ab sole cerni; alii vero
 qui nasci umore fortuito et ignea vi ideoque solvi.

10 26. (24) Idem Hipparchus numquam satis laudatus, 95
 ut quo nemo magis adprobaverit cognationem cum homine 75
 siderum animasque nostras partem esse caeli, novam stellam
 et aliam in aevo suo genitam deprehendit eiusque motu,
 qua fulsit, ad dubitationem est adductus, anne hoc saepius
 15 fieret moverenturque et eae, quas putamus adfixas, ideoque
 ausus rem etiam deo improbam, adnumerare posteris stellis
 ac sidera ad nomen expungere organis excogitatis, per
 quae singularum loca atque magnitudines signaret, ut
 facile discerni posset ex eo non modo an obirent ac
 20 nascerentur, sed an omnino aliquae transirent moverentur-
 que, item an crescerent minuerenturque, caelo in heredi-
 tate cunctis relicto, si quisquam, qui ceteronem eam caperet,
 inventus esset.

(25) Emicant et faces, non nisi cum decidunt visae, 96

§ 96: Lyd. ost. 10 p. 28, 11—16. 29, 1—3. cfr. Sen. NQ
 I 1, 5. 3. — (160, 7—10) Lyd. ost. 10 p. 29, 3—5. Sen. NQ I 1, 5.
 VII 4, 3. 5, 2. I 14, 1. Aristot. meteor. I 5 p. 342^a, 35.

3 insigne R²dv. -ni r 6 si R²E²dG. om. r. ut op²sv |
 fateamur op²sva. G 7 credunt y | suo quoque o 8 ad y.
 a op²va. H 9 fortuito R²d. -tu oyr | ignea ui F²R²dv. -ne ///
 F²E. -ne aops 13 uel aliam F². del. D ut dittogr. | uiusque R².
 hu. R²S | motū FEa 14 qua die F²R²E²v | est R²p. om. r
 15 heq R². haec p. e F²a. om. R² | ideo a. idemque va. S
 17 ad (ac F) sidera ac ll | normam expangere va. H
 19 ac del. F². om. R(?) pva. D 20 nascerentur F G. -rque
 R²ecorr. v(S). om. p | aliqua E(?) pva. S | moverenturque R²ecorr. S.
 -rue rv. -erent p 21 item — minuerenturque om. FE²E²ap |
 hereditatem Tp 22 rationem d²in ras. pva. H 24 et non
 FEa. an set non?

qualis Germanico Caesare gladiatorum spectaculum edente praeter ora populi meridiano transcucurrit. duo genera earum. lampadas vocant plane faces, alterum holidas, quale Mutinensibus malis visum est. distant quod faces vestigia longa faciunt priore ardente parte, holis vero perpetua ardens longiorem trahit limitem.

(26) Emicant et trabes simili modo, quas δοκοὺς vocant, qualis cum Lacedaemonii classe victi imperium Graeciae amisere. fit et caeli ipsius hiatus, quod vocant 97 chasma, 27. (27) fit et sanguinea species et, quo nihil 10 terribilius mortalium timori est, incendium ad terras cadens inde, sicut Olympiadis CVII anno tertio, cum rex Philippus Graeciam quateret. atque ego haec statis temporibus naturae vi, ut cetera, arbitror existere, non, ut plerique, variis de causis, quas ingeniorum acumen excogitat, quippe 15 ingentium malorum fuere praenuntia; sed ea accidisse non quia haec facta sunt arbitror, verum haec ideo facta quia incasura erant illa, raritate autem occultam eorum esse rationem ideoque non, sicut exortus supra dictos defectusque et multa alia, nosci. 20

98 28. (28) Cernuntur et stellae cum sole totis diebus, plerumque et circa solis orbem ceu spicae coronae et versicolores circuli, qualiter Augusto Caesare in prima iuventa urbem intrante post obitum patris ad nomen ingens

§ 97: Lyd. ost. 10 p. 29, 7—9. — (16—18) cfr. Sen. NQ II 32, 2. I 1, 4. — § 98: Lyd. ost. 10 p. 29, 9—14. — Sen. NQ I 2, 1. Vellei. II 59, 6. Suet. Aug. 95. Dio Cass. XLV 17, 5. 4, 4. Obseq. 67. — Aristot. meteor. III 2 p. 371^b, 23. Sen. NQ I 2, 10. — Lyd. ost. 10 p. 29, 14sq. — Plut. Caes. 69. Dio Cass. XLV 17, 5.

1 gladiatorem R¹. -rium p 2 horam FRadT. | transcucurrit
nova. H. cfr. § 100. -suerit p 3 eorum op | lampades dpva. S |
planete F² 7 docui R¹. -chus dT. -chos p. decos y. docos
a¹va. H 8 quales aopva. G 9 quem aoyzva. C. q///// F¹
10 casma R¹ap. -sina o | species et dyG. -cies F²a³. -ciae
F¹. -cie vv(H). -cie et D | nichil et R 12 cui in mae
(= CVII umae) FR 13 statis G. fatis ll. ratis ozv (cfr. Rück 3
n 236) tantis p 14 ui ego. om. ll. v. cfr. § 191 init. 20 alia
a | nasci op 22 spice Ra. specie pva. H

capessendum. 29. existunt eadem coronae circa lunam et circa nobilia astra caeloque inhaerentia. (29) circa solem arcus adparuit L. Opimio Q. Fabio cos., orbis C. Porcio M. Acilio, circulus rubri coloris L. Iulio 5 P. Rutilio cos.

30. (30) Fiunt prodigiosi et longiores solis defectus, qualis occiso dictatore Caesare et Antoniano bello totius 99
paene anni pallore continuo. 31. (31) et rursus soles
plures simul cernuntur, nec supra ipsum nec infra, sed
10 ex obliquo, numquam iuxta nec contra terram nec noctu,
sed aut oriente aut occidente. semel et meridie conspecti
in Bosporo produntur, qui ab matutino tempore duraverunt
in occasum. trinos soles et antiqui saepius videre, sicut
Sp. Postumio Q. Mucio et Q. Marcio M. Porcio et M. An-
15 tonio P. Dolabella et M. Lepido L. Planco cos., et nostra
aetas vidit Divo Claudio principe, consulatu eius Cornelio
Orfito collega. plures quam tres simul visi ad hoc aevi
numquam produntur.

32. (32) Lunae quoque trinae, ut Cn. Domitio C. Fan-
20 nio consulibus, apparuere.

33. (33) Quod plerique appellaverunt soles nocturnos, 100
lumen de caelo noctu visum est C. Caecilio Cn. Papirio
consulibus et saepe alias, ut diei species nocte luceret.

§ 99: Aristot. meteor. III 2 p. 372^a, 10. Sen. NQ I 11, 2.
Lyd. ost. 4 p. 14^a. — Liv. XLI 21, 12. Obseq. 67. 69. 30. — Lyd.
ost. 4 p. 14^a. — § 100: Obs. 45. — Lyd. ost. 4 p. 14^a. — Lyd.
ost. 6 p. 22^a. — extr.: cfr. Verg. geo. I 365.

2 caelo quoque E(?)ova.H 3 cos. om.FRaTS 4 C. H
cum Pigh. ann. 3, 104. cfr. § 147. L. ll.v(D) | M. Rava.H 9 se
sed F¹dE¹aova.B 10 ex om.F¹Rao 11 et in meridie
ova.G 12 a pva.S | durauerant FRa 13 et FdRaopzS.
om.E(?)yv(D) 14 Q. om.Ea | mucio G. minucio Tv. -utio ll.
m. y | Q. om.Ea. quae F | Marcio M. v. mario (-reo F) martio
FB. marco marcio r. om.py 17 quam tres simul fS. quam
simul tres FRaT. simul quam tres dE(?)pv 19 C. Fannio G.
gai filio annio (-ni a. om.p) ll. C. F. L. Annio v 20. 21 dist.J.
21 quos pva.S | appellauere op 22 nocte a 23 noctu
B(?)pva.S

34. (34) Clipeus ardens ab occasu ad ortum scintillans transcurrit solis occasu L. Valerio C. Mario consulibus.

35. (35) Scintillam *visam* e stella cadere et augeri terrae adpropinquantem ac, postquam lunae magnitudine 5 facta sit, inluxisse ceu nubilo die, dein, cum in caelum se reciperet, lampadem factam semel umquam proditit Cn. Octavio C. Scribonio consulibus. vidit id Silanus proconsul cum comitatu suo.

36. (36) Fieri videntur et discursus stellarum num- 10 quam temere, ut non ex ea parte truces venti cooriantur.

101 37. (37) Existunt stellae et in mari terrisque. vidi nocturnis militum vigiliis inhaerere pilis pro vallo fulgorem effigie ea; et antennis navigantium aliisque navium partibus 15 ceu vocali quodam sono insistent, ut volucres sedem ex sede mutantes, graves, cum solitariae venere, mergentesque navigia et, si in carinae ima deciderint, exurentes, geminae autem salutares et prosperi cursus nuntiae, quarum adventu fugari diram illam ac minacem appellatamque Helenam 20 ferunt et ob id Polluci ac Castori id numen adsignant eosque in mari invocant. hominum quoque capita vespertinis magno praesagio circumfulgent. omnia incerta ratione et in naturae maiestate abdita.

§ 101: Lyd. ost. 5 p. 18^{a-c}. cfr. Sen. NQ I 14. 13. (Lucian. navig. 9).

2 transcurrit *aopyva*. Brot. cfr. § 96 4 uisam ego. om. *ll. v.*
δόξας Lydus | e// F³. et *RaT* 5 at (*lac. ante indicata*) *D* |
 in lunae *opva.G* | magnitudinem *F¹Eaopva.G* 6 inluxisset
FR¹a | caelo (*om. in*) o 7 recipere *F¹R¹* 8 hoc d(?)*va.S* |
lianus Ea.o. /// annus *F¹*. *lucinius p. Licinius Syllanus va.H*
 13 ex his (*iis v*) tunc *F¹Eaopva.G* | procellae *opva.G*
 14 fulgorem *FRdG*. -gurum *Eapzv(D)* 15 effigie eas *D*.
 -gies. *eae va.G*. -gies z 16 ceu *ll. v. an cū?* 19 prospere a |
 cuius *F¹R¹a* | praenuntiae *R(?)va.J(D)*. cfr. *XVIII 357* 21 ac-
 cusatori *F¹Ea*. et castori *R²ecorr.pva.D* | id numen *F²d v(J)*.
 id nomen *rS*. is nomina *coni.D²Herm.XXXII p.336* 22 in
 mari deos *R²E²v*. deos in mari d | uespertinis horis *E²d²vaS(D)*
 haec sunt (*om. i*) omnia et alia y 24 natura y

38. (38) Hactenus de mundo ipso sideribusque: 102
 nunc reliqua caeli memorabilia. namque et hoc caelum
 appellavere maiores quod alio nomine aëra, omne quod
 inani simile vitalem hunc spiritum fundit. infra lunam
 5 haec sedes multoque inferior, ut animadverto propemodum
 constare, infinitum ex superiore natura aëris, infinitum
 terreni halitus miscens utraque sorte confunditur. hinc
 nubila, tonitrua et alia fulmina, hinc grandines, pruinae,
 imbres, procellae, turbines, hinc plurima mortalium mala
 10 et rerum naturae pugna secum. terrena in caelum ten- 103
 dentia deprimit siderum vis eademque quae sponte non
 subeant ad se trahit. decidunt imbres, nebulae subeunt,
 siccantur amnes, ruunt grandines. torrent radii et terram
 in medium undique inpellunt, iidem infracti resiliunt et
 15 quae potuere auferunt secum. vapor ex alto cadit rursus-
 que in altum redit. venti ingruunt inanes iidemque cum
 rapina remeant. tot animalium haustus spiritum e sublimi
 trahit, at ille contra nititur, tellusque ut inani caelo
 spiritum fundit. sic ultro citro commeante natura ut 104
 20 tormento aliquo mundi celeritate discordia accenditur.
 nec stare pugnae licet, sed adsidue rapta convolvitur et
 circa terram immenso rerum causas globo ostendit, subinde
 per nubes caelum aliud obtexens. ventorum hoc regnum.
 itaque praecipua eorum natura ibi et ferme reliquas com-
 25 plexa eas causas, quoniam tonitruum et fulminum iactus

§ 102: (3. 4) Beda n. r. 25. — cfr. Aristot. de mundo II p. 392^b, 5.

3 aere F¹. -rē F². aethera p 5 hec (ec in ras.) ao. hoc p.
 huic D² | animo aduerto F 6 infinitum uidetur F² | aetheris
 D². cfr. § 48 | infinitum et E² d G. om. p. et v 6 terrenis alitus
 FEap 8 et tonitrua E² S 12 subeunt E(?) G | trahunt
 pva. H 14 medium Epv. -iv F² in ras. -io m Ra. -io d T.
 -io mundi D 15 rursusque F d ao. -sumque rv 16 in inane
 D² 19 infundit opva. S | ultra citra op. -tro citroque H
 20 accendatur Ea opva. C 22 causas ll. v (H). quasi B | glo-
 bostendit FEa. -bo tendit B 23 aliud R² dv. -um r. om. p.
 m atrum? 24. 25 complexa eas ego. cfr. § 67 extr. -xa a se
 d² ex S. -xas a se Ea p. -xa se FE¹. -xasse R². -xa d¹ v. -xa aeris D
 25 et tonitruum E² v | ictus o

horum violentiae plerique adsignant, quin et ideo lapidibus pluere interim, quia vento sint rapti, et multa similiter. quam ob rem simul plura dicenda sunt.

- 105 39. (39) Tempestatum imbriumque quasdam statas esse causas, quasdam vero fortuitas aut adhuc rationis, inconpertae, manifestum est. quis enim aestates et hiemes quaeque in temporibus annua vice intelleguntur siderum motu fieri dubitet? ergo ut solis natura temperando intellegitur anno, sic reliquorum quoque siderum propria est cuiusque vis et ad suam cuique naturam fertilis. 10 alia sunt in liquorem soluti umoris fecunda, alia concreti in pruinas aut coacti in nives aut glaciati in grandines, alia flatus, teporis alia aut vaporis, alia roris, alia rigoris. nec vero haec tanta debent existimari, quanta cernuntur, cum esse eorum nullum minus luna tam immensae alti- 15 tudinis ratio declaret. igitur in suo quaeque motu naturam suam exercent, quod manifestum Saturni maxime transitus imbris faciunt. nec meantium modo siderum haec vis est, sed multorum etiam adhaerentium caelo, quotiens errantium accessu impulsa aut coniectu radiorum existi- 20 mulata sunt, qualiter in suculis sentimus accidere, quas Graeci ob id pluvio nomine appellant. quin et sua sponte quaedam statisque temporibus, ut haedorum exortus.

§ 105: (11—13) Beda n. r. 11. — § 106: Beda n. r. 11. — (21—24) Lyd. ost. 7 p. 26^a. cfr. Plin. XVIII 247. Tiro ap. Gell. XIII 9, 4. Cic. nat. deor. II 111. schol. Germ. p. 75, 7 sqq. Serv. geo. I 138. Aen. I 744 (Isid. or. III 70, 12). Ov. fast. V 166. Ampel. 3, 2.

3 plura simul **Eava.S** 4 imbriumque ego. cfr. § 108 init. 111 init. rerumque **ll.v.** siderumque **CFWMüller p. 16 | statutas F²aopyz (item infra v. 23)** 8 ergo ut solis **Eaopv.** ut (et ut **R**) solis (-lus **R**¹) ergo **FfEdH** 10 cuiusque ego. quibusque **ll.v.** de mendo cfr. p. 156, 12 11 concreta **F¹R¹ad** 13 flatu **dT** ! teporis **F²Ra(Beda)v.** temp- **F¹dTpy.** alia tep- **E(?)C** | aut ego (et dist.). ut **FE¹a.** autem **F².** om. **rv** | frigoris **y(Beda).** om. **p** 20 coniecta i. collecta a. contactu **D²** 22 numus (pro nomine) **y.** add. hyadas **Beda E²va.S(D).** **ὑάδας F² in marg. de nomine cfr. § 8. III 151. VI 187. Müller de stilo p. 90**

arcturi vero sidus non ferme sine procellosa grandine emergit.

40. (40) Nam caniculae exortu accendi solis vapores 107
quis ignorat? cuius sideris effectus amplissimi in terra
5 sentiuntur: fervent maria exoriente eo, fluctuant in cellis
vina, moventur stagna. orygem appellat Aegyptus feram,
quam in exortu eius contra stare et contueri tradit ac
velut adorare, cum sternuerit. canes quidem toto eo
spatio maxime in rabiem agi non est dubium.
- 10 41. (41) Quin partibus quoque signorum quorundam 108
sua vis inest, ut autumnali aequinoctio brumaeque, cum
tempestatibus confici sidus intellegimus, nec imbribus
tantum tempestatibusque, sed multis et corporum et ruris
experimentis. adflantur alii sidere, alii commoventur statis
15 temporibus alvo, nervis, capite, mente. olea et populus
alba et salices solstitio folia circumagunt. floret ipso
brumali die suspensi in tectis arentis herba pulei. rum- 109
puntur intentae spiritu membranae. miretur hoc qui non
observet cotidiano experimento, herbam unam, quae vocatur
20 heliotropium, abeuntem solem intueri semper omnibusque

§ 107: Lyd. ost. 7 p. 26^a. — Aelian. nat. anim. VII 8 init. —
Plin. VIII 152. — § 108: cfr. Plin. XVIII 266. 267. 227. Varro
r. r. I 46. Cic. de div. II 33. Aristot. probl. 20, 21. Lyd. ost. 7
p. 26^b. — § 109: Lyd. ost. 7 p. 26^b. — Cic. de div. II 33.
Augustin. civ. dei V 6. — Plin. XVIII 252. — Lucil. ap. Gell.
XX 8, 4. Hor. sat. IV 30. Plin. II 221. XXXII 59. IX 18. 96.
XXIX 59. — Aelian. nat. an. II 56. Antig. hist. mir. 124 (186).
— Plin. XI 109.

1 non sine ferme FRA. cum Beda 2 mergit FRA. surgit
Beda 4 ignoret o 6 origem F²RA^ava.C. -ien F¹. -igam y |
terram F¹E¹E¹a 7 ortu y 8 adorari E¹. orare y
9 agit FRd. mittit y | nulli dubium est opz 10 quin F² in
ras.dG(D). qui in RE. quin in aov(S). cum in p 11 autum-
nali d²p. -lis r | brumaeque E²va.D 13 ruris F² in ras.E²v.
ruscis RE¹a 14 estatis dT. aest- B. statutis aop 15 uer-
nis E 16 floret E(?)v. -res r | ipsorum alii die (dies F¹R)
F¹RA 17 suspensa E(?)va.S(J) | herbe Taop | pulegi a²va.S |
rumpuntur — membranae del.vult D² 18 intende vel nitente
d²op. intento d¹T 19 observat Eaop

- horis cum eo verti, vel nubilo obumbrante. iam quidem lunari potestate ostrearum conchyliorumque et concharum omnium corpora augeri ac rursus minui, quin et soricum fibras respondere numero lunae exquisivere diligentiores, minimumque animal, formicam, sentire vires sideris inter-
 110 lunio semper cessantem. quo turpior homini inscitia est fatenti praecipue iumentorum quorundam in oculis morbos cum luna increscere ac minui. patrocinator vastitas rei, immensa discreta altitudine in duo atque septuaginta signa, hoc est rerum aut animantium effigies, in quas digessere
 10 caelum periti. in iis quidem MDC adnotavere stellas, insignes scilicet effectum visive, exempli gratia in cauda tauri septem quas appellavere vergilias, in fronte suculas, booten, quae sequitur septem triones.
- 111 42. (42) Extra has causas non negaverim exsistere
 15 imbres ventosque, quoniam umidam a terra, alias vero propter vaporem fumidam exhalari caliginem certum est nubesque liquore egresso in sublime aut ex aëre coacto in liquorem gigni. densitas earum corpusque haut dubio coniectatur argumento, cum solem obumbrant, perspicuum alias etiam
 20 urinantibus in quamlibet profundam aquarum altitudinem.
- 112 43. (43) Igitur non eam infitias posse in has et ignes superne stellarum decidere, quales sereno saepe

§ 110: cfr. Plin. XI 149. — § 111: cfr. Sen. NQ II 12, 4. Aristot. meteor. I 9 p. 346^b, 24. 30sq. — (18) Beda n. r. 32. — § 112: cfr. Sen. NQ II 12, 3. 17. 19. 16. Cic. de div. II 44.

1 obumbrantes F¹y. -ari op | Iam F¹y d p v. Nam r | quidem
 FREy. -dam r 3 augere F¹R¹d | dist. D 4 numero F¹E(?)
 yv(J). in nu- rS | exquisiere ay 5 siderum y 7 fallenti
 F¹R¹Eap 8 rei F¹doxJ² (puncto posito). serei F¹Rp. seriei
 Eea. caeli v 9 altitudine, discreta P | ac y 10 hoc R¹E²
 dyD. hec op. hae v. om. rJ² | est yD. sunt ll. v(J²) 11 qui-
 dem RpC. -dam rv(D) | M om. y 12 uidelicet oppa. S. om. y
 14 quae (sc. stella) FE d p v(D). quae vel quē o. que RaTy.
 qui C. cfr. Rück 2 p. 301 | secuntur oD 16 humida terra Ry
 17 fumi quandam i. -idam quandam Rück 2 p. 302 | exalari
 REap. -re (exha- v) yva. H 19 dubie (= iae) F¹ap | con-
 iectatur F¹in ras. R²v. -tus y. -ectur R¹d¹. -ectur d²Eap
 ut F¹REap(o)

cernimus, quorum ictu concuti aëra verum est, quando et tela vibrata stridunt, cum vero in nubem perveniunt, vaporem dissonum gigni, ut candente ferro in aquam demerso, et fumidum verticem volvi. hinc nasci procellas
 5 et, si in nube luctetur flatus aut vapor, tonitrua edi; si erumpat ardens, fulmina; si longiore tractu nitatur, fulgetras. his findi nubem, illis perrumpi, et esse tonitrua inpaetorum ignium plagas, ideoque protinus coruscare igneas nubium rimas. posse et repulso siderum depressum qui a terra 113
 10 meaverit spiritum nube cohibitem tonare, natura strangulante sonitum, dum rixetur, edito fragore, cum erumpat, ut in membrana spiritu intenta. posse et attritu, dum praeceps feratur, illum, quisquis est, spiritum accendi. posse et conflictu nubium elidi, ut duorum lapidum,
 15 scintillantibus fulgetris. sed haec omnia esse fortuita. hinc bruta fulmina et vana, ut quae nullam habeant rationem naturae. his percuti montes, his maria, omnesque alios inritos iactus. illa vero fatidica ex alto statisque de causis et ex suis venire sideribus.
 20 (44) Simili modo ventos vel potius flatus posse et 114

§ 113: (7. 11) Beda n. r. 28. Sen. NQ II 20, 2. 27. 28. 30. 22. — Cic. de div. II 44. 45. — § 114: (168, 4) Beda n. r. 26. — Aristot. meteor. I 13 p. 349^a, 17; de mundo 4 p. 394^b, 7 sqq. Cic. de div. II 44. Vitr. I 6, 2. Sen. NQ V 1, 3. 13, 4. — Theophr. de vent. 11. 12 sqq. (Aristot. de mundo 4 p. 394^b, 15. Theophr. l. l. 23. Sen. dial. III 17, 4. Isid. n. r. 37, 5). — Beda n. r. 27 extr. Isid. or. XIII 11, 18. Serv. Aen. VII 27. — Theophr. l. l. 53. 26. Aristot. de mundo 4 p. 394^b, 14; probl. 26, 5.

1 verū ē (v et ū ē in ras.) F³. an certum est? 3 aequa F. equora a. aqua F⁵ 4 fumidam ceruicem Eaop 5 edi si F³dEv. disi F¹a. ///// R¹. dis R². di op 6 rumpat Eop. aer- F. -pant a | fulgetra F²E(?)ova.S. -ta F¹. -trum p. -gidasa 7 his et (ef a) F¹Ea.S | fundi F¹Eao 9 ad terram dT 10 nube cohibitem om.F¹E¹E¹a | naturae F 11 sonitum ov. -tu u | dum erumpat o 12 ut om.F¹E¹E¹a | in om.dT 13 in praeceps R(?)va.D. cfr. § 115 med. 14 conflictū Fd Ea | et (pro ut) FR¹E¹a 16 bruta multa R²S | nullā habeant rationē F¹E¹E¹adT. nulla ueniant ratione oprv. eadem add. praem. aut dT. cfr. § 116 extr. XVII 236 20 ex (et ex G) F²yva.S

arido siccoque anhelitu terrae gigni non negaverim, posse et aquis aëra exspirantibus, qui neque in nebulam densetur nec crassescat in nubes, posse et solis impulsu agi, quoniam ventus haut aliud intellegatur quam fluctus aëris, pluribusque etiam modis. namque et e fluminibus ac nivibus et e mari videmus, et quidem tranquillo, et alios, quos vocant altanos, e terra consurgere. qui, cum e mari redeunt, tropaei vocantur, si pergunt, apogei.

- 115 44. Montium vero flexus crebrique vertices et con-
flexa cubito aut confracta in umeros iuga, concavi vallium 10
sinus, scindentes inaequalitate ideo resultantem aëra —
quae causa etiam voces multis in locis reciprocas facit
—, sine fine ventos generant. 45. iam quidem et specus,
qualis in Dalmatia ore vasto, praiceps hiatu, in quem
deiecto levi pondere quamvis tranquillo die turbini similis 15
emicat procella; nomen loco est Senta. quin et in Cyrenaica
provincia rupes quaedam austro traditur sacra, quam
profanum sit atrectari hominis manu, confestum austro
volvente harenas. in domibus etiam multis madefacta

§ 115: Theophr. l. l. 26. Sen. NQ V 7, 1. 14, 1. — (16—19)
Mela I 89.

1 ex F³ 2 aere F²dy. om. F¹ 3 nubibus E² in ras. op |
posse et E²E(?) a²v. -sset r. -sse d²op 4 haud F²Ea²S. aut r.
om. dT. nihil y. non v | intellegitur yG | flatus opz 5 niuibz
ll.v(J). riui- p. nubi- oyS. finibus Constantinus ap. Dal. -nubus
H. cfr. Theophr. de vent. § 11. 12 διὰ τὴν τῆς χιόνος τῆξιν 6 et
quidem G. aequ- F²E. equ- r Ver. qu- y. etiam v 7 e F²E²
E(?)opyv(D). et r. et e dTS 8 apogaei Fa. epo- y 9 com-
plexa d. -xu Ty. -xi z 10 subito Faopyzva.B | aut con-
fracta E(?)yv(D). autem fra- a. aut (au F¹) fra- rS. anfractu z |
innumeros E²Ty. -sa z 11 scindentes — ideo om. o | inaequa-
litate dTR²yH. -iter v. aequalitate r. -tem p | in p. inde va.H
13 dist.S 18 quidem pyH. -daem i. -dam ll.v(Brot.)
et ll.H. om. y Dal. etiam ov 14 dalmatia E²d²y. -tiaE E²a²op
v(D). delmatia F²E²dTS. -tiaE r | ore — hiatu om. y | ora E²op
va.S(D) | uasto F²E²dTr. uosto R². uisto r. iusto op | in prae-
ceps R(?)E²va.S | hyatus a 16 senita y. secuta i. Senia con.
Be III 140 18 adrectare R². contrectari a 19 rapinas E² |
et p | multis dR²E(?)yv(D). -to F¹E¹a. -ta F¹fS | madefacta
anu facta rv(J)

inclusa opacitate conceptacula auras suas habent. adeo causa non deest.

- (45) Sed plurimum interest, flatus sit an ventus. 116
illos statos atque perspirantes, quos non tractus aliquis,
5 verum terrae sentiunt, qui non aura, non procella, sed,
mares appellatione quoque ipsa, venti sunt, sive adsiduo
mundi motu et contrario siderum occurso nascuntur, sive
hic est ille generabilis rerum naturae spiritus huc illuc
tamquam in utero aliquo vagus, sive disparili errantium
10 siderum ictu radiorumque multiformi iactu flagellatus
aër, sive a suis sideribus exeunt his propioribus sive ab
illis caelo adfixis cadunt, palam est illos quoque legem
habere naturae non ignotam, etiamsi nondum percognitam.
46. viginti amplius auctores Graeci veteres prodidere de his 117
15 observationes. quo magis miror orbe discordi et in regna,
hoc est in membra, diviso tot viris curae fuisse tam ardua
inventu, inter bella praesertim et infida hospitia, piratis
etiam, omnium mortalium hostibus, transituros fama
terrentibus, ut hodie quaedam in suo quisque tractu ex
20 eorum commentariis, qui numquam eo accessere, verius
noscat quam indigenarum scientia, nunc vero pace tam
festa, tam gaudente proventu rerum artiumque principe,
omnino nihil addisci nova inquisitione, immo ne veterum
quidem inventa perdisci. non erant maiora praemia, in 118
25 multos dispersa fortunae magnitudine, et ista plures sine

1 incluso F¹a | receptacula R² | auras F¹R²pv. -res r
4 status ava.B 5. 6 sed maris d²R²a. maris sed pva.H
6 qui siue yva.H. q̄ siue d. quae siue op 7 non di F¹.
non (et non a) de R¹a | motu ego. incitu FRE²opv(S). -to E¹a.
-tatu dTH. -tato y | et e y. ex p 8 generalis R¹ty | illuc-
que Faopva.G 9 disp... (reliquis abscisis) R². -perili F¹.
-persus p. sperili E¹a. -le R¹ 12 cadant FREp. om.a
13 habere naturae FdRav(S). nat- hab- E(?)pG(J) 15 ue
(pro orbe) F¹Ra. 16 diuisa F¹ap. -sae R¹d² in ras. | uires F¹Ra.
18 hospitibus F¹RE¹a | transituros ego. transitus ll.v. de
dictione cfr. VII 3. XI 103. XXXVI 4 | fama ego. -mae p. -me
ll.v. ferme C cum Sabellico 19 terrentibus p. tene- ll.v. cfr.
XXV 57 21 agnoscat a. noscant Scum vet. Dal. 22 rerum
ll.v. an litterarum?

praemio alio quam posteros iuvandi eruerunt. namque mores hominum senuere, non fructus, et immensa multitudo aperto, quodcumque est, mari hospitalique litorum omnium adpulsu navigat, sed lucri, non scientiae, gratia. nec reputat caeca mens et tantum avaritiae intenta id ipsum scientia posse tutius fieri. quapropter scrupulosius, quam instituto fortassis conveniat operi, tractabo ventos, tot milia navigantium cernens.

- 119 47. (46) Veteres quattuor omnino servavere per totidem mundi partes — ideo nec Homerus plures nominat — hebeti, ut mox iudicatum est, ratione; secuta aetas octo addidit nimis subtili atque concisa. proximis inter utramque media placuit, ad brevem ex numerosa additis quattuor. sunt ergo bini in quattuor caeli partibus, ab oriente aequinoctiali subsolanus, ab oriente brumali vultus. illum apelioten, hunc Graeci eorum appellant. a meridie auster et ab occasu brumali Africus; notum et Liba nominant. ab occasu aequinoctiali favonius, ab occasu solstitiali corus; zephyrum et argesten vocant. a septentrionibus septentrio, interque eum et exortum solstitialem aquilo, aparctias et boreas dicti. numerosior

§ 119: Homer. s. 295. — § 119. 120: Aristot. de mundo 4 p. 394^b, 19 sqq.; meteor. II 6 p. 363^b, 11 sqq. Agathem. 2 (GGm II p. 472). Varro ap. Sen. NQ V 16, 3—6. Vitr. I 6, 4. 10. Gell. II 22, 16. Veget. r. mil. IV 38. Ampel. 5. Beda n. r. 27. Isid. n. r. 37; or. XIII 11, 2. 3. — § 120: (171, 9 sqq.) Sen. NQ V 17, 5. Gell. II 22, 19. Aristot. meteor. II 6 p. 363^b, 24. 25. Theophr. de vent. 62. Strabo I p. 28. Beda n. r. 27. Isid. n. r. 37, 5.

1 erurunt F¹. erunt R¹E¹a. er.... R²marg. abs. eruerent p¹ namque E²d²p^v. iamque z. que r. om. d¹H 2 et dv. set R¹. sed r.D. 3 quodcumque v. quoc. F² in ras. dE²px. quoc. r 6 quapropter F² in ras. dv. quae p. R². quae p. R¹E¹a. quae E². quo p 11 hebeti ut R²E²(?) G. -tius r.B. -ti v 12 ad quae R¹. et va.S | concisa do.B. consc. F¹E. -issa rv 13 utraque F²dova.C | ex F²d.G. ad R². in r. om. opv | numerosam E¹. -rum opva.G 16 apelioten Edv. aphe- p. -then r 17 notum o.D. -thum FdE. -thus ap. -ton R²(?) v (item infra) 19 corus Ev. cho- r 21 aparctias v. -rtias dR². -rteas R¹. -rcias F²a. -rceas Eop

ratio quattuor his interiecerat, thrascian media regione inter septentrionem et occasum solstitialem, itemque caecian media inter aquilonem et exortum aequinoctialem ab ortu solstitiali, Phoenica media regione inter ortum
 5 brumalem et meridiem, item inter Liba et notum compositum ex utroque medium inter meridiem et hibernum occidentem Libonotum. nec finis. alii quippe mesen nomine etiamnum addidere inter borean. et caecian, et inter eorum notumque euronotum. sunt etiam quidam
 10 peculiare quibusque gentibus venti, non ultra certum procedentes tractum, ut Atheniensibus sciron, paulo ab argeste deflexus, reliquae Graeciae ignotus. aliubi flatus idem Olympias vocatur. consuetudo omnibus his nominibus 121 argesten intellegit. caecian aliqui vocant Hellespontian, 15 et eosdem alii aliter. item in Narbonensi provincia clarissimus ventorum est circius nec ullo omnium violentia inferior, Ostiam plerumque secto Ligustico mari perferens. idem non modo in reliquis partibus caeli ignotus est, sed ne Viennam quidem eiusdem provinciae urbem attingens: 20 paucis ante milibus iugi modici occursu tantus ille

§ 121: Beda n. r. 27. — cfr. Plin. XVII 21. Gell. II 22, 28. 29. Strabo IV p. 182. — cfr. Theophr. de vent. 8. 61. 5.

1 thrascian C. thrac- F. tra- RE. -iā a. trasceam v
 2 caecian S. -iam B. caician R²E². calc- Fd. can- r. caetiam v
 3 inter — 4 media om. a 4 phoenica R²E²v(D). poen- FR¹.
 pen- p. penicam d. phoeniciam C ex Arist. -cian G(S). -cean
 Dal. -cem H (item praem. S ex R²) 7 libonotum R²D. -ton
 (P) L. libanotum R¹. -ton v. -na// totum d. et liba et notum r
 8 caecian et E²v. calcian et F²R². om. r 9 et nothum
 (-ton v) pva. S 9 etiam v. etiam alii Beda. enim U. D. om. o
 10 an quibusdam gentibus? cfr. § 153 init. 11 paulo U. v(S).
 -lum (Beda) C 12 reliquae om. F¹R¹E¹a | flatus D. cfr. § 116.
 elatus d² (us in ras.) Ea. del- p. elator F¹R¹. -tior F²R²v
 14 intellegit ego. -gi et U. S. -git et a²v | hellespontian F²C(S).
 -iam d TEH. -ia r. -ium G. -ion v 15 alibi Eava. S | idem
 SJerrore 16 ulli va. H | omnium (oīū) ego. in U. S. om. E(?)v
 17 secto ego. recto U. v(J). -te C. -ta Bas. | dist. va. G
 18 est del. G(S) 20 milibus R²S. -litibus FR²a. limitibus
 (dE?) opv | occursu Eopzv. -sus r | tantos Fa

ventorum coercitus! et austros in Aegyptum penetrare negat Fabianus. quo fit manifesta lex naturae, ventis etiam et tempore et fine dicto.

- 122 (47) Ver ergo aperit navigantibus maria, cuius in principio favonii hibernum molliunt caelum sole aquarii XXV 5 obtinente partem. is dies sextus Februarias ante idus. competit ferme et hoc omnibus, quos deinde ponam, per singulas intercalationes uno die anticipantibus rursusque lustrum sequenti ordinem servantibus. favonium quidam a. d. VIII kalendas Martias chelidonian vocant ab hirundinis 10 visu, nonnulli vero ornithian, uno et LXX die post brumam ab adventu avium flantem per dies VIII. favonio 123 contrarius est quem subsolanum appellavimus. dat aestatem exortus vergiliarum in totidem partibus tauri VI diebus ante Maias idus, quod tempus austrinum est, huic vento 15 septentrione contrario. ardentissimo autem aestatis tempore exoritur caniculae sidus sole primam partem leonis ingrediente, qui dies XV ante Augustas kalendas est. huius exortum diebus VIII ferme aquilones antecedunt, 124 quos prodromos appellant. post biduum autem exortus 10 iidem aquilones constantius perflant diebus XL. quos

§ 122: cfr. Plin. XVIII 337. — (8.9) Colum. XI 2, 21. Plin. XVIII 222. 223. — § 123: Beda tp. r. 35. Colum. XI 2, 39. — Beda n. r. 11 extr. — (20) Theophr. l. l. 11. Colum. l. l. 51. — § 124: cfr. Plin. XVIII 335. Colum. l. l. 56. Aristot. meteor. II 5 p. 361^b, 35 sqq. Apoll. Rhod. II 526. Gell. II 22, 25. 31.

1 uentus *J cum vet. Dal.* | coercitus E¹(z?) G(S). *praem.* est v. circius FREop. arcus E¹. cyrci¹ a² (cyrc in ras.). coercetur *H cum vet. Dal. (D)* | austro FREa | aegypto FREd 7 et hoc et (ex a) Fad 8 rursusque R²E²d.S. -sum p. -sumque v. om.r 10 VII va. *He Colum.* | martias ego. marc. F. -tii rv 11 orinthian Ea. -itiam pva.B 12 ab aduentu anium post ornithian transpos. *D cum U18* | VIII y. VII i 13 data (-tus sv) est autem (huic add. v) Eadyzva.S. est autem p. an inchoat aestatem? 14 VII Beda 15 magias E². -gi r. Mai S 18 dies F²dpyv. die R². diu et r | augusti dyva.G 21 aquilones R²v. -n/// E¹. -nem y. -nibus r | perflant R²d²pv(S). -nc E¹. -ns F²d¹Ty. -nos F¹Ea. - -H | XL dTyv. triginta R²pS. om.r H

etesias appellant. mollire eos creditur solis vapor geminatus ardore sideris, nec ulli ventorum magis statim sunt. post eos rursus austri frequentes usque ad sidus arcturi, quod exoritur XI diebus ante aequinoctium autumnii. cum hoc corus incipit. corus autumnat; huic est contrarius vulturnus. post id aequinoctium diebus fere III et XL vergiliarum occasus hiemem inchoat, quod tempus in III idus Novembres incidere consuevit; hoc est aquilonis hiberni multumque aestivo illi dissimilis, cuius ex adverso est Africus. ante brumam autem VII diebus totidemque post eam sternitur mare alcyonum feturae, unde nomen ei dies traxere. reliquum tempus hiemat. nec tamen saevitia tempestatum concludit mare. piratae primum coegere mortis periculo in mortem ruere et hiberna experiri maria; nunc idem avaritia cogit.

(48) Ventorum frigidissimi sunt quos a septentrione diximus spirare et vicinus eis corus. hi et reliquos conpescunt et nubes abigunt. umidi Africus et praecipue auster Italiae. narrant et in Ponto caecian in se trahere nubes. sicci corus et vulturnus, praeterquam desinentes. nivales aquilo et septentrio. grandines septentrio inportat et corus. aestuosus auster, tepidi vulturnus et favonius. iidem subsolano sicciores, et in totum omnes a septentrione

§ 125: (7. 8) Beda tp. r. 35. — cfr. Plin. XVIII 231. X 90. — (12—15) cfr. Sen. NQ V 6, 18. — § 126: (19) Aristot. meteor. II 6 p. 364^b, 13; probl. 26, 1. 29. Theophr. de vent. 37. Gell. II 22, 24. Apul. de mundo 14.

1 molliri eos (eis C) y Cum Sabellico 5 autumnat R²E²yv.
-ni. At d. -natur p. -ni r 6 ferme y 7 VII Beda 9 illis
R²y 10 est et FBa | africanus Eapv. -cus et FBdyS
11 postea FEddyva.S. cfr. § 183 extr. | alcyonum y. alchi- p.
alti. FBai. halcy- Ed(?)va.S 12 ii v. i Fa. hi E²pG. om.
yrS 13 cludit d¹TH 15 idem ll.v(S). -em hoc G(J)
16 ventorum G. -ti etiam FBE¹apS. -ti o. -torum etiam (et T)
E²dTv(D) 17 et R²E²yG. om.rv | chorus (-ros F¹) FBa²oy
(fere semper) | et om.y 18 auster. affricus o 19 caecian R².
calc. F. cec- R¹a. cerran p. cfr. p. 171, 2 | ense ap 21 gran-
dine F¹R¹a 22 ei (pro et) F¹R. hei a | trepidit a. -dat F¹.
-ped//// R¹ 23 a om.y. & p

- 127 et occidente sicciores quam a meridie et oriente. saluber-
rimus autem omnium aquilo, noxius auster et magis siccus,
fortassis quia umidus frigidior est. minus esurire eo
spirante creduntur animantes. etesiae noctu desinunt fere
et a tertia diei oriuntur. in Hispania et Asia ab oriente 5
flatus est eorum, in Ponto ab aquilone, reliquis in parti-
bus a meridie. spirant autem et a bruma, cum vocantur
ornithiae, sed leniores et paucis diebus. permutant et
duo naturam cum situ: auster Africae serenus, aquilo
128 nubilus. omnes venti vicibus suis spirant, maiore ex 10
parte autem ut contrarius desinenti incipiat. cum proximi
cadentibus surgunt, a laevo latere in dextrum ut sol
ambiunt. de ratione eorum menstrua quarta maxime
luna decernit. isdem autem ventis in contrarium navi-
gatur prolatibus pedibus, ut noctu plerumque adversa vela 15
concurrant. austro maiores fluctus eduntur quam aquilone,
quoniam ille inferus ex imo mari spirat, hic summo.
129 ideoque post austros noxii praecipue terrae motus. noctu
auster, interdiu aquilo vehementior, et ab ortu flantes
diuturniores sunt ab occasu flantibus. septentriones inpari 20
fere desinunt numero, quae observatio et in aliis multis

§ 127: cfr. Cels. II 1 (p. 28, 12 Dar.). Aristot. probl. 26, 50.
Theophr. l. l. 57. 58. — (4) Aristot. meteor. II 5 p. 362^a, 1.
Sen. NQ V 11, 1. — Posid. ap. Strab. III p. 144. Polyb. IV 44, 6.
V 5, 3. — (9. 10) Aristot. l. l. p. 362^a, 23 et 358^b, 2. Theophr.
l. l. 4. 7. Sen. NQ V 18, 2. — § 128: Aristot. probl. 26, 31.
Theophr. l. l. 52sq. — (13) Verg. geo. I 482. — § 129: cfr.
Theophr. l. l. 5. — (20) Macrob. in som. Scip. I 6, 1. II 2, 17.
Plin. XXVIII 23. — (175, 2) Aristot. meteor. II 5 p. 361^b, 14
(8 p. 366^a, 17); probl. 25, 4. Theophr. l. l. 15sq. 18. 31. Sen.
NQ V 8, 2. 3. — (5) cfr. Aristot. probl. 26, 6. 7.

1 quam a d^ayG. quam r v 4 flare d²pz 5 hora
oriuntur E²pva.S(J). ori- hora d² 9 ut cum R² | situ R(?) v.
sit r 11 autem ut ego. autem y. aut ut (uter p) U. v. ita
ut D | proxime F²pva.G. -mi/// a. -mis F². maxime y
12 surgant a. -gat zC | in dexteram y. om. a 16 austro —
17 spirat a. F¹ 17 inferus ego. -rius aTfopy -rius i r v.
cfr. S¹ med. | maris dopva.S

rerum naturae partibus valet; mares itaque existimantur
 impares numeri. sol et auget et comprimit flatus: auget
 exoriens, occidens, comprimit meridianus aestivis temporibus.
 itaque medio diei aut noctis plerumque sopiuntur, quia
 5 aut nimio frigore aut aestu solvuntur. et imbribus venti
 sopiuntur. exspectantur autem maxime unde nubes discussae
 adaperuere caelum. omnium quidem — si libeat observare 180
 minimos ambitus — redire easdem vices quadriennio
 exacto Eudoxus putat, non ventorum modo, verum et
 10 reliquarum tempestatum magna ex parte. et est principium
 lustris eius semper intercalario anno caniculae ortu. de
 generalibus ventis haec.

48. (49) Nunc de repentinis flatibus, qui exhalante 181
 terra, ut dictum est, coorti rursusque deiecti, interim 111
 15 obducta nubium cute, multiformes existunt. vagi quippe
 et ruentes torrentium modo, ut aliquis placere ostendimus, 112
 tonitrua et fulgura edunt. maiore vero inlati pondere
 incursuque, si late siccam rupere nubem, procellam gignunt,
 quae vocatur a Graecis ecnephas; sin vero depresso sinu
 20 artius rotati effregerunt, sine igni, hoc est sine fulmine,
 verticem faciunt, qui typhon vocatur, id est vibratus ecne-

§ 131: (18—21) Aristot. meteor. III 1 p. 370^b, 28. 371^b, 2.
 Sen. NQ V 12. Apul. de mundo 15. Lyd. ost. 44 p. 170^b.

2 impares F²E²E²dTpv(S). -ri rG | numeri Fd¹Tv(J). -res
 R¹. -ris E²S. -ro Ea d²pG. cfr. XXVIII 23 | flatus — 3 comprimit
 om. F¹ 3 occidensque E(?)opyva.S(D) | meridianus F¹E¹ap.
 -nis et oz (punctum pos. D) 4 die F¹Ea | iam y | in noctis
 F¹Eay | quia — 6 sopiuntur om. a | quia aut F²dv(D). qui aut
 r Dal. quia et o. quia p. de y parum liquet 5 et estu E¹o
 6 uenti sopiuntur om. opfz 7 adaperuere E²dopv.
 -pparere y. aperuere F². appar- r 9 eudoxos d. -xenos F.
 -xius o. -xinus a. -ximus E¹. edoxus y. teod- E² 11 inter-
 calari d(?)va.S | caniculae E(?)opyv(D). -lare FB. -lari adTS
 14 interim — 15 cuti om. a | interim ll.v(G). iterum p. in
 terram C cum anon. ap. B(D). 15 nubium E²v. niui- E²p.
 nimi- r | cuti F¹EE¹(a)S. serie p 18 ruperint opva.H. rum-
 pere nuper e (nuper F². nuber F¹) FEa 19 si F²in vas.
 20 effigerunt F¹Ea. effregerint pva.S. effug- o | igne E²(?)d²opv

- 132 phias. defert hic secum aliquid abruptum e nube gelida, convolvens versansque et ruinam suam illo pondere adgravans ac locum ex loco mutans rapida vertigine, praecipua navigantium pestis, non antemnas modo, verum ipsa navigia contorta frangens, tenui remedio aceti in 5 advenientem effusi, cui frigidissima est natura. idem inlisu ipso percussus correpta secum in caelum refert
- 133 sorbetque in excelsum. (50) quod si maiore depressae nubis eruperit specu, sed minus lato quam procella, nec sine fragore, turbinem vocant, proxima quaeque prosternentem. 10 idem ardentior accensusque, dum furit, prester vocatur, amburens contacta pariter et proterens. 49. non fit autem aquilonius typhon, nec nivalis aut nive iacente ecnephias. quod si simul rupit nubem exarsitque et ignem habuit,
- 134 non postea concepit, fulmen est. distat a prestere quo 15 flamma ab igni. hic late funditur flatu, illud conglobatur impetu. vertex autem remeando distat a turbine et quo stridor a fragore, procella latitudine ab utroque, disiecta nube verius quam rupta. fit et caligo beluae similis in nube, dira navigantibus. vocatur et columna, cum spissatus 20

§ 133: Lucret. VI 300sq. Sen. NQ V 13, 3. Aristot. meteor.

III 1 p. 371^b, 4. (Apul. de mundo 15). Lyd. ost. 44 p. 170^b. —

§ 134: cfr. Plut. plac. phil. III 3 p. 898^f. — Cic. de div. II 49. — Lucret. VI 426sq. Olympiod. ad Aristot. meteor. III p. 86 Idel.

1 abreptum *ova*. *G.* arre-*p* | gelida *E**d**o**p**a*³*v.* -di *r.* calidi *D*
 2 que — ponde *om.* *F*¹*R*¹*E*¹*a* 3 ad *FR*¹*ao.* et *va.* *S* | mu-
 tat *op* 5 ante (*pro ipsa*) *F*¹*R*¹*E*¹*a* 7 ipso *ll.* *v.* (*S*). -se *R* (?)
L (*J*) | arrepta *op* 8 maiores *E**a**d*²*p* 9 nubes *F*¹*E**a**d**p* |
 eruperint *E**a**p* | specus *E**d**p.* secus *E*¹*a* | alto *F*¹*R*¹*E*¹*a**va.* *G*
 11 fuerit *FR*¹*a**f.* *add.* rubro colore *R*³ 12 contracta *FR*¹*a**p*
 13 nec nivalis *FR.* *om.* *a* | ac (*pro aut*) *d*²*op* | nive iacente
 (-tem *F*) *FR*¹*d*¹*v.* niuem iaciens *op* *r* 14 rumpit .. exardescit-
 que .. habet *op* | et ignem (-ne *p*) *F*²*R*²*E*²*d**o**p**v.* euertiginem *r*
 15 aut non *F*²*R*² ac non *fx.* aut *va.* *G* | concepit *p.* inc- *o*
 fulminem (*om.* est) *F*¹*a.* -men autem *F*² 16 igne *p**va.* *H*
 17 remediando *F*¹*R*¹ | et quo *ll.* *G* (*S*). quo *d* *T* *v.* quomodo *f* *H*
 19 belluae *R*². nebulae *D* | similis in *ego.* -lisi *F*¹*R*¹*a.* -lis *e*
*P*² *ras.* *d* *p* *v.* -li (*U* *2* *1*) *J* 20 nudire *F*¹*R*¹*a.* // *R*² |

umor rigensque ipse se sustinet, ex eodem genere et aulon,
cum veluti fistula nubes aquam trahit.

50. (51) Hieme et aestate rara fulmina contrariis 135
de causis, quoniam hieme densatus aër nubium crassiore
corio spissatur, omnisque terrarum exhalatio rigens ac
gelida quicquid accipit ignei vaporis exstinguit. quae
ratio immunem Scythiam et circa rigentia a fulminum
casu praestat, e diverso nimius ardor Aegyptum, siquidem
calidi siccique halitus terrae raro admodum tenuesque
10 et infirmas densantur in nubes. vere autem et autumnno 136
crebriora fulmina, corruptis in utroque tempore aestatis
hiemisque causis, qua ratione crebra in Italia, quia
mobilius aer mitiore hieme et aestate nimbose semper
quodammodo vernat vel autumnat. Italiaeque partibus iis,
15 quae a septentrione descendunt ad teporem, qualis est
urbis et Campaniae tractus, iuxta hieme et aestate fulgurat,
quod non in alio situ.

51. (52) Fulminum ipsorum plura genera traduntur. 137
quae sicca veniunt, non adurunt, sed dissipant; quae
20 umida, non urunt, sed infusant. tertium est quod clarum
vocant, mirificae maxime naturae, quo dolia exhauriuntur
intactis operimentis nulloque alio vestigio relicto, aurum

§ 135. 136: Lyd. ost. 43 p. 168^b. (Arrian. ap. Stob. ecl.
phys. 29 p. 610). Beda n. r. 30. — 137: Sen. NQ II 31, 1. Arrian.
l. l. p. 608. Lyd. ost. 44 p. 170^d. 172^a. — Cic. de div. I 18 (v. 23. 24).
Obseq. 122.

1 se om. F¹E¹a | aulon (-one R²) cum R²coni. S. aut longum
(-gaum F) FR¹a.T. in longum (Ed?)fp H. in longam v 2 fistu-
lam Bava. H 4 densitas aeris y | grassiore Fa. gross- R¹
6 accepit F¹ET Ven. 7 a om. F¹y. ad F¹R 8 e F¹y D.
et e opv. et r | diuersa y. cfr. Rück 2 p. 304 9 raras R²va. H (S)
10 et infirmas F. -mis R¹. firmas d². om. d¹TH Brot.
12 crebra sunt F¹f | in italia fulmina d²ova. G 13 moblior o.
mollior py. prob. Rück 2 p. 304 coll. Lydi εὐκρατος χρεδὼν παρὰ
πᾶν χυλὸν. sed cfr. § 189 14 que ego. quoque ll. v | iis apv.
his r 15 descendunt Baopv (D). descend- F¹R¹. disced- r G.
de mendo cfr. p. 181, 21 16 et om. opva. G 17 in om. F¹RE¹a |
situ euenit os 19 non om. y 20 humide F¹. um///e F¹.
humore Ba | urunt ll. v. adu- opy. prob. Rück 3 p. 237

et aes et argentum liquatur intus, sacculis ipsis nullo modo ambustis ac ne confuso quidem signo cerae. Marcia, ... princeps Romanorum, icta gravida partu exanimato ipsa citra ullum aliud incommodum vixit. in Catilinianis prodigiis Pompeiano ex municipio M. Herennius decurio 5 sereno die fulmine ictus est.

- 138 52. (53) Tuscorum litterae novem deos emitte fulmina existimant, eaque esse undecim generum; Iovem enim trina iaculari. Romani duo tantum ex iis servavere, diurna attribuentes Iovi, nocturna Summano, rariora sane 10 eadem de causa frigidioris caeli. Etruria erumpere terra quoque arbitratur, quae infera appellat, brumali tempore facta saeva maxime et execrabilia, cum sint omnia, quae terrena existimant, non illa generalia nec a sideribus venientia, sed ex proxima atque turbidiore natura. argumen- 15 tum evidens, quod omnia superiora et caelo decidentia obliquos habent ictus, haec autem, quae vocant terrena, 139 rectos. et quae ex propiore materia cadunt, ideo creduntur e terra exire, quoniam ex repulso nulla vestigia edunt, cum sit illa ratio non inferi ictus, sed adversi. a Saturni 10 ea sidere proficisci subtilius ista consecrati putant, sicut

§ 138: Sen. NQ II 41. — Paul. Festi p. 75. Fest. p. 229. Augustin. civ. dei IV 23. — § 139: (179, 1. 2) Tertull. ad nat. I 9. apol. 40. — (2sqq.) Sen. NQ II 47. 48, 1.

1 liquat y. cfr. Rück 2 p. 305 | saculis y. saec- F¹. sec- R¹a. (loculis Seneca) 2 sic nocere F¹Ra. sine onere F² 3 lac. ego indicavi; excidit femina: cfr. VIII 119 et XXXVII 44 | romanorum ll. -narum R²p. matronarum coni. J 4 catilinianis R²v(J). -lianis r. cfr. XXXIII 34. -linanis (P)L. -ariis SD 5 municipis F¹R. -piis Eap 11 terrae F. e terra z. a (ea a p) terra opva. G 12 appellatur Ed. -antur opz 14 existimantur z 16 omnia e F²Rd D. -ia ae F¹. -nia a va. S¹ superiora e R²Ea²o S. -ora ae F¹. -ora a¹. -orae F². -ore dv(D). cfr. Rück 3 p. 237 17 uocantur opzva. H. uo (om. cant terrena recto) R 18 rectos et ego. -to sed F¹(R)a. -tos sed rv | quae ego. quia ll. v 19 repulso a. repercusso op | edant av. edunt ll. H 20 inferni R²e corr. va. H | adversi a R²e corr. G. -si op v. -sa 21 ea FdRG. eo Ea. ea a pv

cremantia a Martis, qualiter cum Volsinii, oppidum Tuscorum opulentissimum, totum concrematum est fulmine. vocant et familiaria in totam vitam fatidica, quae prima fiunt familiam suam cuique indepto. ceterum existimant non ultra decem annos portendere privata, praeterquam aut primo patrimonio facta aut natali die, publica non ultra tricesimum annum, praeterquam in deductione oppidi.

53. (54) Exstat annalium memoria sacris quibus-¹⁴⁰ dam et precationibus vel cogi fulmina vel impetrari. vetus fama Etruriae est, impetratum Volsinios urbem depopulatis agris subeunte monstro, quod vocavere Oltam, evocatum a Porsina suo rege. et ante eum a Numa saepius hoc factitatum in primo annalium suorum tradidit L. Piso, gravis auctor, quod imitatum parum rite Tullum Hostilium¹⁴¹ ictum fulmine. lucosque et aras et sacra habemus interque Statores ac Tonantes et Feretrios Elicium quoque accepimus Iovem. varia in hoc vitae sententia et pro cuiusque animo. imperare naturae sacra audacis est credere, nec minus hebetis beneficiis abrogare vires, quando in fulgurum quoque interpretatione op profecit scientia, ut ventura alia finito die praecinat et an peremptura sint factum aut prius alia facta quae lateant, innumerabilibus

§ 140: (12) cfr. Plin. XXVIII 14. Peter hist. Rom. fragm. p. 79. 80. — Liv. I 10, 6. 12, 6. 31, 8. Varro LL VI 9, 94. — § 141: Sen. NQ II 49, 1. 2. 39, 2.

1 a om. E¹ap | uulsinis F¹ad 2 opulentum pz. om. o | ex (pro est) E²S 5 aut E²G. haec r. haec quae pv 6 matrimonio va.S 10 uulsinius (uol- F²) F. -sonios E¹. -ius E¹ad. (uolsiniis et urbe et agris depopulatis f) 11 oltam ll.v(D). uoltan T. -tam G. olcam D It. p. 57 n. 1. cfr. Vulcam XXXV 157 12 a R¹E¹aTpD. o F¹. et a F²R²v. /// a d¹. fulmen a d¹ | porsina E¹a.S. -sinna FR¹E². -sena pv (Brot.). -senna E²dT Dal. cfr. XXXIV 29. 139. XXXVI 91 (B) 13 tradit va.S(J) 15 luquosque E¹. locosque d. lucos p. pro corrupto habet D² 18 impetrare a. -ri p. imperari va.S | natura a | sacris F. om. va.S 19 hebetis v. hab- FR. habitis r. auitis f | ueneficiis Jcum U23 | abrogari D | uiris FR¹a 20 profecit F¹dTEa 22 fatum F²v | aut apertura E²v. (saltem aperiat) | potius va.S | fata F²v

in utroque publicis privatisque experimentis. quam ob rem sint ista ut rerum naturae libuit, alias certa alias dubia, aliis probata aliis damnanda: nos de cetero quae sunt in his memorabilia non omittemus.

- 142 54. (55) Fulgetrum prius cerni quam tonitrua audiri, cum simul fiant, certum est, nec mirum, quoniam lux sonitu velocior, ictum autem et sonitum congruere ita modulante natura, sed sonitum profecti esse fulminis, non inlati, etiamnum spiritum ociozem fulmine, ideo quati prius omne et adflari quam percuti, nec quemquam tangi qui prior viderit fulmen aut tonitrua audierit. laeva prospera existimantur, quoniam laeva parte mundi ortus est. nec tam adventus spectatur quam reditus, sive ab ictu resilit ignis sive opere confecto aut igne consumpto
143 spiritus remeat. in sedecim partes caelum in eo spectu 15 divisere Tusci. prima est a septemtrionibus ad aequinoctialem exortum, secunda ad meridiem, tertia ad aequinoctialem occasum, quarta obtinet quod est reliquum ab occasu ad septemtriones. has iterum in quaternas divisere partes, ex quibus octo ab exortu sinistras, totidem e contrario 20 appellavere dextras. ex iis maxime dirae quae septemtriones ab occasu attingunt. itaque plurimum refert unde venerint

§ 142: Aristot. de mundo 4 p. 395^a, 14 sqq. Lucret. VI 164. Apul. de mundo 15. Isid. n. r. 30, 2; or. XIII 8, 2. Lyd. ost. 21 p. 88^b. — (9) Sen. NQ II 20, 3. Ammian. XVII 10, 2. — (11) Varro ap. Fest. p. 339 M. Cic. de div. II 43. — § 143: (15) Cic. de div. II 42. Lyd. ost. 22 p. 88^c.

2 alias .. alias *ll.S.* aliis .. aliis *pv* 3 nos cetera *va.S*
4 omitimus *FR²a.S.* -tti *R¹* 5 fulgetra *R²*. -gora *y*
tonitrua *R²y.S.* -tru *R¹*. -trū *rv(J)*. *cfr. Rück 2 p. 305* 6 fiunt
FdT^y 11 quam prior *R.* quem prior *a.* qui *D* | fulmina *R²*
tonitrua *FdT^eapv(S)*. -tru *R.G.* -trum (*Dal.*) *J* 12 exortus *y*
13 est *om.FR¹Ea* 15 spectu *Fd¹TEJ cum U24.* asp-
Ead²z.H. resp- *v(S)* 18 est reliquum *dR²S.* rel- est *F²E(?)*
ov(J). rel- *r* 20 ortu *FRE¹a.S* 21 ex iis *v.* sexies *Ra.*
//// *F¹*. ex his *rc* 20 dirae *ll.(G)S.* -ra *v* | septemtriones *dy D.*
-nem *F¹RE¹a.G.* per septemtrionem (-nes *v*) *F²E²v* 22 occa-
sum (*del.* ab) *va.G* | perplurimum *FREova.H*

fulmina et quo concesserint. optimum est in exortivas
redire partes. ideo cum a prima caeli parte venerint et 144
in eandem concesserint, summa felicitas portendetur, quale
Sullae dictatori ostentum datum accepimus. cetera *ad*
5 ipsius mundi portionem minus prospera aut dira. quaedam
fulgura enuntiare non putant fas nec audire, praeterquam
si hospiti indicentur aut parenti. magna huius observationis
vanitas tacta Iunonis aede Romae deprehensa est Scauro
consule, qui mox princeps fuit. noctu magis quam interdiu 145
10 sine tonitribus fulgurat.

Vnum animal, hominem, non semper exstinguit, cetera
ilico, hunc videlicet natura tribuente honorem, cum tot
beluae viribus praestent. omnia contrarias incubant partes.
homo, nisi convertatur in percussas, non respirat. superne
15 icti considunt. vigilans ictus coniventibus oculis, dormiens
patentibus reperitur. hominem ita exanimatum cremari
fas non est, condi terra religio tradidit. nullum animal
nisi exanimatum fulmine accenditur. vulnera fulminatorum
frigidiora sunt reliquo corpore. 55. (56) ex his, quae 146
20 terra gignuntur, lauri fruticem non icit nec umquam
quinque altius pedibus descendit in terram. ideo pavid
altiores specus tutissimos putant aut tabernacula pellibus

§ 145: (14) Plin. XXVIII 47. (cfr. Sen. NQ II 31, 2). —
16) Tertull. apol. 48. — § 146: Plin. XV 134. Geop. VII 11.
XI 2, 7. Lyd. ost. 45 p. 172^b. — (22sq.) cfr. Suet. Aug. 90.

2 parte caeli ay 3 eam FR¹ | portendetur F²Eop.
-ntetur F¹E¹. -ntur a. -nditur E²d^o. est y 4 ad ego. om. ll. v.
pro con. D². cfr. XIII 133. XIV 133. XXIV 46. XXXVI 130
5 portionē ego. -ne ll. v 6 fulgure (pro -rae) a. -gore F¹E¹.
fulmina E². om. x | nuntiare F¹EadTp 11 hominum F¹E¹a
12 ilico Rao. ill- r^o | huic E²opz | naturę tribuendo F²
13 contraria// F¹. -ia a | incubans F¹Ea | parte E¹. -te// F¹.
-tē a. in partes E²C 14 homini si F¹Ea | respirat FdTE¹az
Salmant. P. exsp- R(?)E²v. cfr. XXVIII 47 15 concidunt opz
ca. L | contuentibus F¹E¹Eaop 16 cremari E²pv(D). -are
FRdTS. -atum (concr- a) E¹a 19 iis v. his ll. D 20 icit
F²E²v. iacit r 21 descendit FR¹y 22 pellibus ll. v(S).
pedi- y. e pell- E²C

beluarum, quas vitulos appellant, quoniam hoc solum animal ex marinis non percuiat, sicut nec e volucribus aquilam, quae ob hoc armigera huius teli fingitur. in Italia inter Tarracinam et aedem Feroniae turres belli civilis temporibus desiere fieri, nulla non earum fulmine 5 diruta.

147 56. (57) Praeter haec inferiore caelo relatum in monumenta est lacte et sanguine pluuisse M. Acilio C. Porcio cos. et saepe alias, sicut carne P. Volumnio Servio Sulpicio cos., exque ea non perputruisse quod non 10 diripuissent aves, item ferro in Lucanis anno ante quam M. Crassus a Parthis interemptus est omnesque cum eo Lucani milites, quorum magnus numerus in exercitu erat. effigies quo pluit ferri spongiarum similis fuit. haruspices praemonuerunt superna volnera. L. autem Paulo C. Mar- 15 cello cos. lana pluit circa castellum Carissanum, iuxta quod post annum T. Annius Milo occisus est. eodem causam dicente lateribus coctis pluuisse in acta eius anni relatum est.

148 57. (58) Armorum crepitus et tubae sonitus auditos 20 e caelo Cimbricis bellis accepimus, crebroque et prius et postea. tertio vero consulatu Mari ab Amerinis et Tuder-

§ 147: Lyd. ost. 6 p. 22^{ab}. — cfr. Liv. III 10, 6. Val. Max. I 6, 5. Dion. Hal. X 2. — § 148: Lyd. ost. 6 p. 22^c. Obseq. 41. 43. — (cfr. Verg. geo. I 474). — Plut. Mar. 17 med.

2 nec ex d¹Eva. S(J) 4 in (pro inter) R¹a | tarracinam R²d G(S). terr- (-nem FE¹a) rv(H) | feronia (-ā F. -ae a³) et urbes F¹Ra | belli ciuilis ego. bellicis F²dEpp. -ces r. belli caesariani D 7 in inferiore R²S. om. oz 8 celum lacte oz | pluuisse F¹REova. G(SJ, item infra) | M. aH. M. rv | acilio R²v(G). atti- aC. ati- r 9 P. R(?) Hcum Pighio. L. rv 10 perputruisse F¹Rafozv. putr- dE(?) L 11 in F²R²E²dopp. a r 12 a R(?)v. in r | partis FR¹. -tes Ea 14 quo ego. que ap. quae ll.v | ferri spongiarum ego. spo- ferri (-rro op) ll.D. spofere v 15 marcello v. -llono d. -llino ll 16 carissanum FEv. carisa- R¹ad. caps- R². carifa- o. carupha- p. compsa- Se Vell. II 68, 3. περί Κάψαν Lydus 17 post annum T. om. E¹a. annum T. om. FR¹. post om. o | manlius o | milo om. o 22 ab amerinis B. a mamertinis ll.v

tibus spectata arma caelestia ab ortu occasuque inter se concurrentia, pulsae quae ab occasu erant. ipsum ardere caelum minime mirum est et saepius visum maiore igni nubibus correptis.

- 5 58. (59) Celebrant Graeci Anaxagoran Clazomenium 149
Olympiadis LXXVIII secundo anno praedixisse caelestium
litterarum scientia, quibus diebus saxum casurum esset e
sole, idque factum interdiu in Thraciae parte ad Aegos
flumen, qui lapis etiam nunc ostenditur magnitudine vehis,
10 colore adusto, comete quoque illis noctibus flagrante. quod
si quis praedictum credat, simul fateatur necesse est,
maioris miraculi divinitatem Anaxagorae fuisse solvique
rerum naturae intellectum et confundi omnia, si aut ipse
sol lapis esse aut umquam lapidem in eo fuisse credatur.
15 decidere tamen crebro non erit dubium. in Abydi gymnasio 150
ex ea causa colitur hodieque modicus quidem, sed quem
in media terrarum casurum idem Anaxagoras praedixisse
narretur. colitur et Cassandriae, quae Potidaea *quondam*
vocitata est, ob id deducta. ego ipse vidi in Vocontiorum
20 agro paulo ante delatum.

59. (60) Arcus vocamus extra miraculum frequentes
et extra ostentum. nam ne pluvios quidem aut serenos
dies cum fide portendunt. manifestum est radium solis

§ 149. 150: Lyd. ost. 7 p. 24^{b-d}. — § 149: (Aristot. meteor. I 7 p. 344^b, 32). — Diog. Lae. II 3, 5. Plut. Lys. 12. Ammian. XXII 8, 5, 16, 22. — § 150: (22 sqq.) cfr. Sen. NQ I 6, 1, 3, 11. — (23 sqq.) Beda n. r. 31. Aristot. de mundo 4 p. 395^a, 33. — Sen. NQ I 8, 3, 7, 3, 1. Aristot. meteor. III 2 p. 372^a, 26.

3 est om. FRa. an recte? | in maiore R¹a | igni R²S. igne F²dH(D). -nib; E². ne r. ui o. ui ignis v 7 militiarum F²fa, -tiae rarum F¹R¹ | ex d. de R¹. a o 9 uehibilis d²o 11 relictum Fa. ///ictum R¹ | credat R²E²dv. -dit r 13 et confundi R²dv. interfu- r 14 esse Ev. esset (et R¹) FRd. fuisset a 16 quem R²E²dv. quia r 17 medio a va. S 18 narretur R²S. -rratur rv(J). cfr. nov. luc. p. 41 n. 15 | cassandriae FR¹. cassandrea a. alexandriae R² in marg. | potid/e E. -die Fa. post idaea R² | quondā ego. om. ll. v. cfr. IV 36 19 deductae R²SD 22 nec F² | pluvis R¹. -iis F¹Ea. -iales a

- inmissum cavae nubi repulsa acie in solem refringi, colorumque varietatem mixtura nubium, ignium, aëris fieri. certe nisi sole adverso non fiunt nec umquam nisi dimidia circuli forma nec noctu, quamvis Aristoteles prodāt aliquando visum, quod tamen fatetur idem non
 151 nisi XXX luna posse fieri. fiunt autem hieme maxime ab aequinoctio autumnali die decrescente. quo rursus crescente ab aequinoctio verno non existunt, nec circa solstitium longissimis diebus, bruma vero [id est brevissimis] frequenter, iidem sublimes humili sole humilesque sublimi,
 10 et minores oriente aut occidente, sed in latitudinem dimissi, meridie exiles, verum ambitus maioris. aestate autem per meridiem non cernuntur, post autumnī aequinoctium quacumque hora, nec umquam plures simul quam duo.
 152 (61) Cetera eiusdem naturae non multis dubia esse
 video: 60. grandinem conglaciato imbre gigni et nivem eodem umore mollius coacto, pruinam autem ex rore gelido; per hiemem nives cadere, non grandines, ipsasque grandines interdiu saepius quam noctu, et multo celerius resolvi quam nives; nebulas nec aestate nec maximo frigore
 20 existere, rores neque gelu neque ardoribus neque ventis nec nisi serena nocte; gelando liquorem minui, resolutaque glacie non eundem inveniri modum; 61. varietates colorum

§ 151: Aristot. l. l. 2 p. 371, 30sq. 5 p. 377^a, 11sq. 4 p. 375^b, 12. Sen. NQ I 8, 6. 3, 11. — § 152: Aristot. de mundo 4 p. 394^a, 32sq.; meteor. I 10. 11. 12. Sen. NQ IV 12. 3, 6. 4, 1. — (18—20) Beda n. r. 34. — (22) cfr. Plin. XXXI 33.

2 aeris igniumque *va.S* 6 XXX *ego. tricesima ll.v(H)D.*
 XIII C(Brot.)cum Rhodig. ex Aristot. | posse fieri *ego. fieri posse yD.* posse *ll.v* 9 *uncos posui cum U26* | hoc *p.va.S* | breuissimis diebus *E(?)d p.va.S* 10 frequenter *F²dEv(J).* -tes *R²T.S.*
om.r | idem *F²R²a.* id est *F¹. om.R¹.* item *y* | humilisque *FRay*
 11 latitudinem *dyv.* altitudine (lati- *E*) *ll* | dimissi *E¹a.*
-isi y. diffusi *F²v.* -so *F².* demissi *rS* 12 autem *Fd²Ra.S.*
 uero *E²v.* haec *E¹. om.d¹y* 15 eius *FR¹E¹az* 16 igne (*pro*
imbre) *FR¹E¹a* 20 nebula *F¹REa¹.* -lā *ova.G* 21 gelu
 neque *om.FR¹E¹a* 22 minui *v.* -uere *ll. om.p. cfr. XXXI33* |
 resolutaque *R²S.* sol- *rv*

figurarumque in nubibus cerni, prout admixtus ignis superet aut vincatur.

62. (62) Praeterea quasdam proprietates quibusdam 153
locis esse, roscidas aestate Africae noctes, in Italia Locris
et in lacu Velino nullo non die apparere arcus, Rhodi
et Syracusis numquam tanta nubila obduci, ut non aliqua
hora sol cernatur, qualia aptius suis referentur locis.
haec sint dicta de aëre.

63. (63) Sequitur terra, cui uni rerum naturae 154
partium eximia propter merita cognomen indidimus maternae
venerationis. sic hominum illa, ut caelum dei, quae nos
nascentes excipit, natos alit semelque editos et sustinet
semper, novissime complexa gremio iam a reliqua natura
abdicatos, tum maxime ut mater operiens, nullo magis
sacra merito quam quo nos quoque sacros facit, etiam
monimenta ac titulos gerens nomenque prorogans nostrum
et memoriam extendens contra brevitatem aevi, cuius
numen ultimum iam nullis precamur irati grave, tamquam
nesciamus hanc esse solam quae numquam irascatur homini.
aquae subeunt in imbres, rigescunt in grandines, tumescunt 155
in fluctus, praecipitantur in torrentes, aer densatur nubibus,
furit procellis: at haec benigna, mitis, indulgens ususque
mortalium semper ancilla, quae coacta generat, quae sponte
fundit, quos odores saporisque, quos sucos, quos tactus,
quos colores! quam bona fide creditum faenus reddit!

§ 153: (6) Sol. 5, 8, 11, 32. cfr. Cic. Verr. V 26. Sen. cons.
ad Marc. 17, 4. — § 154: (10) cfr. Lucret. II 998. — (14) cfr. Cic.
leg. II 56. 63. — (18) Tertull. test. an. 4. — § 155: (22) cfr. Plin.
XVIII 1. 2. — (186, 2) cfr. Sen. NQ VI 28, 1. — (4) Plin. XXIX 74.

1 admixtus ignis F²E²v. -tis signis r 3 proprietates
caeli *eva.H* 4 italię E. -lie E^a. -lia// F¹ | locris et v. ocrisie
F²d. crisie R. -siae r 5 apperire F¹. ape- R¹E¹a 7 re-
ferentur E²v. feruntur r 11 diei F¹a. dies F²o 12 et
sustinet *ego*. sustinet et *ll.* -net d y v 15 sacra (-ro F¹) merito
E²F¹H cum Dal. -ramento r. om. o 17 ultra *coni. Haupt.*
18 imprecamur d²va. G 21 in nubibus o 22 usibusque E²S
24 effundit E²S | quos iactos F²E¹a 25 faenus S. fe- a H.
foe- r v. om. oz | ///ddit d¹. dedit al. reddit d². dedit. "1- "//// "1

quae nostra causa alit! pestifera enim animantia, vitali spiritu habente culpam: illi necesse est semina excipere et genita sustinere; sed in malis generantium noxa est. illa serpentem homine percusso amplius non recipit poenasque etiam inertium nomine exigit. illa medicas fundit herbas 5
 156 et semper homini parturit. quin et venena nostri miseritam instituisse credi potest, ne in taedio vitae fames, mors terrae meritis alienissima, lenta nos consumeret tabe, ne lacerum corpus abrupta dispergerent, ne laquei torqueret poena praepostera incluso spiritu, cui quaereretur exitus, 10
 ne in profundo quaesita morte sepultura pabulo fieret, ne ferri cruciatus scinderet corpus. ita est, miserita genuit id, cuius facillimo haustu inlibato corpore et cum toto sanguine exstingueremur, nullo labore, sitientibus similes, qualiter defunctos non volucres, non ferae attin- 15
 157 gerent terraeque servaretur qui sibi ipsi periisset. verum fateamur: terra nobis malorum remedium genuit, nos illud vitae facimus venenum. non enim et ferro, quo carere non possumus, simili modo utimur? nec tamen quereremur merito, etiamsi maleficii causa tulisset. ad- 20
 versus unam quippe naturae partem ingrati sumus. quas non ad delicias quasque non ad contumelias servit homini? in maria iacitur aut, ut freta admittamus, eroditur. aquis,

§ 157: (17—19) cfr. Plin. XVIII 2. 3. XXXIV 138.

1 nostri *va.S* | *an animantia alit? certe tacite supplendum est* | uitalis spiritus *Fd¹TEa* 2 habent *F²* | culpa *Et¹T* | seminata *pv* | et *om.Fd¹E¹a* 4 amplius non *FRadoS*. non amp-
E(?)G. (non recipit amp- *v*) 6 nostrae *o* | miseritam *F²R(?)G*.
-ta v. -rie ita *od³* 8 nos *d²E²pv(D)*. *om.rS* 9 obrupta *F¹*.
 abrupta *R¹*. obr- *dTa* 15 quo taliter *va.G* | volucres *dTor*.
 -ris *rG* | ferq̄ *dEpv(D)*. -re *F¹R¹aTo*. -ra *F²R²G* | attingerent
Topv(D). -ret *FR²a³G*. -re *r* 16 terrae quo *D* | ipsi *E(?)a³oC*.
 -se *rv* | et ut uerum *F²R²va.H* 17 fateatur *F¹R¹aVen*.

18 facimus *Ffa*. fati- *R¹*. fecimus *R²E(?)ov* | nos enim *F²o*
va.H 20 malefici *R¹a* 21 quasi *oa³va.H* 22 seruiat *o*
va.H 23 fr&ia *R* | eroditur *ll.G*. eluitur *oB*. erudi- *v*. erui-
 anon. *ap.B*. elidi- *C*. effodi- *S* (et *dist.*) cum *Ruhnkenio*. al. cō-
 mittit enditur *R² ad marg.* | aliquis *F²*

ferro, igni, ligno, lapide, fruge omnibus cruciatur horis
multoque plus, ut deliciis quam ut alimentis famuletur
nostris. et tamen quae summa patitur atque extrema 158
cute tolerabilia videantur: penetramus in viscera, auri
argenticque venas et aeris ac plumbi metalla fodientes,
gemmas etiam et quosdam parvulos quaerimus lapides
scrobibus in profundum actis. viscera eius extrahimus,
ut digito gestetur gemma, quo petitur. quot manus
atteruntur, ut unus niteat articulus! si ulli essent inferi,
iam profecto illos avaritiae atque luxuriae cuniculi refo-
dissent. et miramur, si eadem ad noxam genuit aliqua!
ferae enim, credo, custodiunt illam arcentque sacrilegas 159
manus. non inter serpentes fodimus et venas auri trac-
tamus cum veneni radicibus? placatiore tamen dea ob
haec, quod omnes hi opulentiae exitus ad scelera caedesque
et bella tendunt, quodque sanguine nostro rigamus in-
sepultisque ossibus tegimus, quibus tamen velut exprobrato
furore tandem ipsa se obducit et scelera quoque mortalium
occultat.

Inter crimina ingrati animi et hoc duxerim quod
naturam eius ignoramus. 64. (64) est autem figura 160
prima, de qua consensus iudicat. orbem certe dicimus
terrae globumque verticibus includi fatemur. neque enim
absoluti orbis est forma in tanta montium excelsitate,
tanta camporum planitie, sed cuius amplexus, si cuncta

§ 160: (22—188, 2) Beda n. r. 46. (cfr. Sen. NQ IV 11, 3).

1 igni (-ne T) ligno FdTao. ligno igni (-ne v) E(?)v(S).
ligno RpG 3 nostris (nis) FRE²G(S). nis E¹a. //nis d. om. o.
nostris. nisi H. (nris famul- p v) | et E¹E²d²G(S). etiam E². om.
Fd¹H. i E¹a. illi op. illa z v. ut Jeconi. S | patitur op G. -iatur
U. v(H) 4 a cute FRea S | uidentur op 7. 8 dist. va. S 8 quo
d²op Salmant. quam E²v. om. r S. cfr. Rück 3 p. 238 | petimus E(?)z
va. S 13 nonne a²va. H 14 ea E² | ob hoc Eava. S. add.
utimur F²G, praem. v 15 que om. FdE¹a. an ac caedes?
16 quodque (-que a E²) U. S. quamque C. quaeque v 17 que
om. E(?)va. S 20 dixerim F²ava. G 24 celsitate y
25 cuncta (-nta F²) U. (Beda) v. capita E²Ceconi. coll. Sen. NQ
IV 11. (iungenda liniarum ambitu)

liniarum comprehendantur ambitu, figuram absoluti orbis efficiat, id quod ipsa rerum natura cogit, non isdem causis, quas attulimus in caelo. namque in illo cava in se convexitas vergit et cardini suo, hoc est terrae, undique incumbit. haec ut solida ac conferta adsurgit intumescenti 5 similis extraque protenditur. mundus in centrum vergit, at terra exit a centro, immensum eius globum in formam orbis adsidua circa eam mundi volubilitate cogente.

- 161 65. (65) Ingens hic pugna litterarum contraque vulgi, circumfundi terrae undique homines conversisque 10 inter se pedibus stare, et cunctis similem esse verticem, simili modo et quacumque parte media calcari, illo quaerente, cur non decident contra siti, tamquam non ratio praesto sit, ut nos non decidere mirentur illi. intervenit sententia quamvis indocili probabilis turbae, inaequali 15 globo, ut si sit figura pineae nucis, nihilo minus terram 162 undique incolit. sed quid hoc refert, alio miraculo exoriente, pendere ipsam ac non cadere nobiscum, ceu spiritus vis, mundo praesertim inclusi, dubia sit, aut possit cadere, natura repugnante et quo cadat negante. nam sicut ignium 20 sedes non est nisi in ignibus, aquarum nisi in aquis, spiritus nisi in spiritu, sic terrae, arcentibus cunctis, nisi in se locus non est. globum tamen effici mirum est in tanta planitie maris camporumque. cui sententiae adest

§ 161: cfr. Macrob. in som. Scip. II 5, 23sqq. — (16) Beda tp. r. 34. — § 162: (19—23) Beda n. r. 45. — (189, 1—3. 6) Dicuil 9, 11. — (3. 4) cfr. Sen. NQ IV 11, 2.

1 linearum REaopva.S | ambitus F¹REa. habitu o 2 id om.y | re rerum RE. ratio rerum et E³ | natura ll.D. -rae E²v cogit ratio va.D | isdem ay. hisd- FE. eisd- E(?)opva.S(D) 4. 5 incumbit undique y 5 ad Ra. a// F¹. atque va.D conferta a 6 portenditur Fd¹E¹Ea 7 a (pro at) FdEa | a (ad F²) centrum F 10 vulgi opinionem ova.G 11 verticem (sc. terrae) ll. caeli uert- F²E²E²opyv. uert- caeli d² 12 et ego. ex ll.v | media ll. -iā a²v. om.p 17 includi y 18 ipsas Fd¹a. -sos R¹d²va.B 19 dubium sit an F²d²ecorr. va. ~ ~ ~ nisi sit in spiritu sic R². nisi in a. in F. om.E¹E¹ | ova.S | cohaerentibus Beda

Dicaearchus, vir in primis eruditus, regum cura per-
 mensus montes, ex quibus altissimum prodidit Pelium
 MCCL passuum ratione perpendiculari, nullam esse cam
 portionem universae rotunditatis colligens. mihi incerta
 5 haec videtur coniectatio, haud ignaro quosdam Alpium
 vertices longo tractu nec breviori quinquaginta milium
 passuum adsurgere. sed vulgo maxime haec pugna est, 163
 si coactam in verticem aquarum quoque figuram credere
 cogatur. atqui non aliud in rerum natura adspectu
 10 manifestius. namque et dependentes ubique guttae parvis
 globantur orbibus et pulveri inlatae frondiumque lanugini
 inpositae absoluta rotunditate cernuntur, et in poculis
 repletis media maxime tument, quae propter subtilitatem
 umoris mollitiamque in se residentem ratione facilius
 15 quam visu deprehenduntur. idque etiam magis mirum,
 in poculis repletis addito umore minimo circumfluere
 quod supersit, contra evenire ponderibus additis ad vicenos
 saepe denarios, scilicet quia intus recepta liquorem in
 verticem attollant, at cumulo eminenti infusa delabantur.
 20 eadem est causa, propter quam e navibus terra non cer- 164
 natur, e navium malis conspicua, ac procul recedente
 navigio, si quid quod fulgeat religetur in mali cacumine,
 paulatim descendere videatur et postremo occultetur.
 denique oceanus, quem fatemur ultimum, quam alia
 25 figura cohaereret atque non decideret nullo ultra margine
 includente? id ipsum ad miraculum redit, quonam modo,
 etiamsi globetur, extremum non decidat mare. contra

2 pelion *va. D* 3 *dist. C* 5 aut *FR. an p* | ignaro *C(D)*.
 -ros *E²*. -noto *E¹S.* -noro *rv* 6 milium *FdE¹S.* -lia *E²ap.*
 -libus *E(?)v(D)* 7 maxime *FR¹aozv.* -ma *a²rB* 9 nature
FRo 10 nam *FdE¹E¹a* 14 residente *FRaT* 18 recepta
Fa²v. -tu *a.* -tum *d²in ras. Ep.* -t *E¹*. -ta saepe *E²* 19 emi-
 nenti *E²S.* -te *rv* | dilabantur *va. D* 20 est *om. FR¹a*
 21 conspitiā *F¹*. -iciatur *E²* | recedente *dv. præc- F. proc- E²Ea.*
 protend- *E¹* 23 descendere *F. dist- E¹a* | conculcetur *a. excu-*
FR¹ exu- *E* 24 quan *FR¹*. qui in *a* 25 coheret *FR¹a* |
intra FdE¹E¹a¹ 26 id ipsum *E¹dTS.* in id ips- *Ffa. id ina-*
 nullum *E²*. ips- *E¹*. ips- id *E²r*

quod, ut sint plana maria et qua videntur figura, non
posse id accidere, magno suo gaudio magnaue gloria
165 inventores Graeci subtilitate geometrica docent. namque
cum e sublimi in inferiora aquae ferantur et sit haec
natura earum confessa nec quisquam dubitet in litore
ullo accessisse eas quo longissime devexitas passa sit,
procul dubio apparere, quo quid humilior sit, propius
a centro esse terrae, omnesque linias, quae emittantur
ex eo ad proximas aquas, breviores fieri quam quae ad
extremum mare a primis aquis; ergo totas omnique ex 10
parte aquas vergere in centrum ideoque non decidere,
quoniam in interiora nitantur.

166 (66) Quod ita formasse artifex natura credi debet,
ut, cum terra arida et sicca constare per se ac sine
umore non posset, nec rursus stare aqua nisi sustinente 15
terra, mutuo inplexu iungerentur, hac sinus pendente,
illa vero permeante totam, intra extra, supra *infra*, venis
ut vinculis discurrentibus, atque etiam in summis iugis
erumpente, quo spiritu acta et terrae pondere expressa
siphonum modo emicat tantumque a periculo decidendi 20
abest, ut in summa quaeque et altissima exsiliat. qua
ratione manifestum est, quare tot fluminum cotidiano
accessu maria non crescant. 66. est igitur in toto suo
globo tellus medio ambitu praecincta circumfluo mari,
nec argumentis hoc investigandum, sed iam experimentis 25
cognitum.

167 67. (67) A Gadibus columnisque Herculis Hispaniae
et Galliarum circuitu totus hodie navigatur occidens.

§ 165. 166: (10—19) Beda n. r. 44. — § 166: cfr. Sen. NQ
III 3. 15, 1. 7, 3 et 4. 4. 5. — (23. 24) cfr. Mela III 44. 45. —
§ 167: MCap. VI 617—619. cfr. Berger Eratosth. fragm. p. 91.
(cfr. Vellei. II 106, 3. Tac. Germ. 34. Plin. VI 58).

1 plena FE¹a 6 /// illo d². ultro con². D² 8 a U. v(S).
del. B 13 naturae FtT 15 aque dT. aquis F¹Re. 16 in-
flaxu Ea compl- dT. ampl- va. G | fungerentur F¹Re¹a¹dT
om. U. v. cfr. Welzhofer p. 39 18 an ut cuniculis?
idum FRd²SJ 28 circuitus Fado

septentrionalis vero oceanus maiore ex parte navigatus
 est, auspiciis Divi Augusti Germaniam classe circumvecta
 ad Cimbrorum promunturium et inde immenso mari pro-
 specto aut fama cognito Scythicam ad plagam et umore
 5 nimio rigentia. propter quod minime verisimile est illic
 maria deficere, ubi umoris vis superet. iuxta vero ab
 ortu ex Indico mari sub eodem sidere pars tota vergens
 in Caspium mare pernavigata est Macedonum armis Seleuco
 atque Antiocho regnantibus, qui et Seleucida et Antiochida
 10 ab ipsis appellari voluere. et circa Caspium multa oceani 168
 litora explorata parvoque brevius quam totus hinc aut
 illinc septentrio eremigatus, ut iam coniecturae locum sic
 quoque non relinquat ingens argumentum paludis Maeoticae,
 sive ea illius oceani sinus est, ut multos adverte credidisse,
 15 sive angusto discreti situ restagnatio. alio latere Gadium
 ab eodem occidente magna pars meridiani sinus ambitu
 Mauretaniae navigatur hodie. maiorem quidem eius partem
 et orientis victoriae Magni Alexandri lustravere usque in
 Arabicum sinum, in quo res gerente C. Caesare Augusti
 20 filio signa navium ex Hispaniensibus naufragiis seruntur
 agnita. et Hanno Carthaginis potentia florente circumvectus 169
 a Gadibus ad finem Arabiae navigationem eam prodidit
 scripto, sicut ad extera Europae noscenda missus eodem
 tempore Himilco. praeterea Nepos Cornelius auctor
 25 est Eudoxum quendam sua aetate, cum Lathyrum regem
 fugeret, Arabico sinu egressum Gades usque pervectum,

§ 168: MCap. VI 619—621. — § 169. 170: MCap. VI 621.
 — § 169: Mela III 90. Nepos fr. 48. Halm. Cael. Ant. fr. 56
 (Peter p. 107). — § 170: Nepos fr. 47. Mela III 45.

5 verisimilis F¹a 6 supere F¹Es 10 multo F¹a. -to
 labore d²a. mare E¹ 11 breuibus F¹a 12 eremigatus E²(?)v.
 rem-ll.(MCap.) | iam ego. tamen ll.v 13 dist.ego | ingeniis
 E¹. id E² | meotiae F. -tie ad¹. -tide Rd² 16 situs F¹E¹a |
 ambitu E(?)v. om.o. -tus r 17 mauritaniae Raova.S
 19 C. om.FE¹adT 20 hispaniensibus Ea. -niensium E²
 25 eudoxiū///F²d² -ius F¹Es | quondam FE¹a. qu/n d¹ | lathyrum
 Ea. -thorum H 26 gadium E¹a. gad///F¹. //ad///E¹. cades E²

multoque ante eum Caelius Antipater vidisse se qui
 170 idem Nepos de septentrionali circuitu tradit Quinto Me-
 tello Celeri, Afrani in consulatu collegae, sed tum Galliae
 proconsuli, Indos a rege Sueborum dono datos, qui ex 5
 India commercii causa navigantes tempestatibus essent in
 Germaniam abrepti. sic maria circumfusa undique dividuo
 globo partem orbis auferunt nobis, nec inde huc nec hinc
 illo pervio tractu. quae contemplatio apta detegendae
 mortalium vanitati poscere videtur, ut totum hoc, quic- 10
 quid est, in quo singulis nihil satis est, ceu subiectum
 oculis quantum sit ostendam.

171 68. (68) Iam primum in dimidio computari videtur,
 tamquam nulla portio ipsi decedat oceano, qui toto cir-
 cumdatus medio et omnes ceteras fundens recipiensque 15
 aquas et quicquid exit in nubes ac sidera ipsa tot ac
 tantae magnitudinis pascens, quo tandem amplitudinis spatio
 credetur habitare? inproba et infinita debet esse tam vastae
 172 molis possessio. adde quod ex relicto plus abstulit caelum.
 nam cum sint eius quinque partes, quas vocant zonas, et
 infesto rigore et aeterno gelu premitur omne, quicquid
 est subiectum duabus extremis utrinque circa vertices,
 hunc, qui trionum septem vocatur, eumque, qui adversus
 illi austrinus appellatur. perpetua caligo utrobique et
 alieno molliorum siderum adspectu maligna ac pruina tan-

§ 172: Beda tp. r. 34. — Cic. som. Scip. 6, 13 (Macrob. II 17.
 18. 21). Verg. geo. I 233sq. Mela I 4. MCap. VI 602.

4 ofrani a. C. (L. H) Afranii va. D. africani E Ven. 5 sue-
 borum FREAD². cfr. IV 81. 100. sueuo- r(?) v. botorum Mela
 8 neque hinc F²dE²o². neque F¹E¹ao¹ 14 decedat F²pzt.
 -cidat F¹dEo. -dit a. -datur E(?) G | circumdatur E 16 et
 om. FRE¹ao | ac v. hac E. aut ro | tota tante do. tota & ante
 F¹Ea. tot et tante F²va. S 17 pascens — amplitudinis F²dv.
 om. r 18 crederetur FREa. (terra creditur habitari ova. G)
 et om. F¹Ea 19 adde E²epv. age r | relicto spatio epva. G
 amittitur gelu Eova. G 22 verticem (om. hunc) y
 septem F. septē trionē a. -mtrio (G. -ion v) E(?) va. S

tum albicans lux. *verum* media terrarum, qua solis orbita est, exusta flammis et cremata comminus vapore torretur. circa duae tantum inter exustam et rigentes temperantur eaeque ipsae inter se non perviae propter incendium siderum. ita terrae tres partes abstulit caelum; oceani rapina 173 in incerto est. sed et relictæ nobis una portio haud scio an etiam in maiore damno sit, idem siquidem oceanus iufusus in multos, ut dicemus, sinus adeo vicino accessu ^{lib. 8} interna maria adlatrat, ut centum quindecim milibus pas- ^{sq.} suum Arabicus sinus distet ab Aegypto mari, Caspius vero CCCLXXV a Pontico, idem interfusus intrat per tot maria, quibus Africam, Europam, Asiam dispescit, *ut* quantum terrarum occupet? computetur etiamnum mensura tot flu- 174 minum, tantarum paludium, addantur et lacus, stagna, iam elata in caelum et ardua aspectu quoque iuga, iam silvae vallesque praeruptae et solitudines ac mille causis deserta; detrahantur hae tot portiones terrae, immo vero, ut plures tradidere, mundi puncto (neque enim aliud est terra in universo): haec est materia gloria nostrae, haec sedes. hic honores gerimus, hic exercemus imperia, hic opes cupimus, hic tumultuamur humanum genus, hic instauramus bella etiam civilia mutisque caedibus laxiorem facimus terram! et, ut publicos gentium furores transeam, haec, 175 in qua conterminos pellimus furtoque vicini caespitem

§ 173: (11) Beda n. r. 42. — (12) cfr. Plin. VI 31. — § 174: (18) cfr. Sen. NQ I prol. 11sq.

1 *verum media ego.* uero med-ll.v. med- uero E³G. (*dist. G*) |
 qua E²a²v. quae FE. que r 2 torrentur FEaSJ 3 et
 circa a. circa quam ova.G 4 siderum ll.p.H. -ris E²ov(S)
 5 terre et tres Fa. -restres Rd 9 uicentum F. u ce-a. uice-
 num E¹ 11 intra Dcum U29 | tota F¹Ead 12 asiam FdTao
 G(S). -mque ro(L)D | dispesci E¹. -pcit a. -pertit ova.G. dum
 disperitit z | ut ego. om.ll.v 13 occupet FdRav. -pat E(?)H.
 -petur (om. computetur) op | dist.H | etiamnum ego. -unc ll.v
 14 paludium ll.v(S). -dum doC | et ll.doopv. ac D
 16 ac mille FdEaop. et mille E(?)v | dist.J 17 haec FdE¹a
 18 punctus d¹ in ras.ova.J 20 regimus FE¹E¹a
 21 tumultuatur ova.H 24 caeni F¹E¹

nostro solo adfodimus, ut, qui latissime rura metatus fuerit
ultraque famam exegerit adcolas, quota terrarum parte
gaudeat vel, cum ad mensuram avaritiae suae propagave-
rit, quam tandem portionem eius defunctus obtineat?

- 176 69. (69) Mediam esse mundi totius haut dubiis con-
stat argumentis, sed clarissimo aequinocti paribus horis.
nam nisi in medio esset, aequales dies noctesque habere
non posse deprehendere est dioptraeque vel maxime con-
firmant, cum aequinoctiali tempore ex eadem linia ortus
occasusque cernatur, solstitiali exortus per suam liniam,¹⁰
brumali occasus. quae accidere nullo modo possent nisi in
centro sita.

- 177 70. (70) Tres autem circuli supra dictis zonis in-
plexi inaequalitates temporum distinguunt: solstitialis a parte
signiferi excelsissima nobis ad septentrionalem plagam ver-¹⁵
sus, contraque ad alium polum brumalis, item medio am-
bitu signiferi orbis incedens aequinoctialis.

(71) Reliquorum quae miramur causa in ipsius ter-
rae figura est, quam globo similem et cum ea aquas is-
dem intellegitur argumentis. sic enim fit haut dubie, ut²⁰
nobis septentrionalis plagae sidera numquam occidant, con-

§ 176. 177: cfr. MCap. VI 601. 602. — § 177 (20). 178: Beda
n. r. 46 (cfr. n. r. 6. tp. r. 32). — MCap. VI 593.

1 adfodimus ll.v. ordimur opz. prob. Gronov. et Rück 3 p. 239
2 famam ll.v(S). fines (Sabell.) C 5 esse terram F¹E¹D |
totius terram va.G | dubie F¹E¹E¹a | constat terram o 6 cla-
rissime E(?) pva.D 7 esset om.F¹E¹E¹a. an recte? | habere
(sc. terram) E²opv. -ret F¹E¹a. -ri F²dE(?) C 8 posse E²dopv.
-ent rS | deprehendere FE¹E¹a.TJ. -rē d. -rent E². -retur op.
-runt E²v(Brot.). -dunt H | est ego. et ll.v | dioptraeque ego.
-ae quae ll.v. in ap spat. vac. | id confirmant E²v. ut conf. F²d p
9 cum E²E²p.v. cum et dT, et r 10 cernatur — 11 occasus.
quae om.F¹E¹E¹a | solstitiali exortu F²E²T. -li occasu E². -lis
exortus va.S 11 brumalis occasusque E². om. que. T. -lisque
occasus va.S 12 sita esset E²p.v (sc. terra) 17 signiferi
FER³ov. -fero E²a. -fer d. signi (om. feri orbis ince) E¹ | obis F¹.
bis a c 18 a. descendens E² 19 aqua E²ao. -uam z.
quar

tra meridianaë numquam oriantur, rursusque hæc illis non cernantur, attollente se contra medios visus terrarum globo. septentriones non cernit Trogodytice et confinis 178 Aegyptus, nec canopum Italia et quem vocant Berenices crinem, item quem sub Divo Augusto cognominavere Caesaris thronon, insignes ibi stellas. adeoque manifesto adsurgens fastigium curvatur, ut canopus quartam fere partem signi unius supra terram eminere Alexandriae intuentibus videatur, eadem a Rhodo terram quodammodo ipsam stringere, in Ponto omnino non cernatur, ubi maxime sublimis septentrio. idem a Rhodo absconditur magisque Alexandriae, in Arabia Novembri mense, prima vigilia occultus, secunda se ostendit, in Meroë solstitio vesperi paulisper apparet paucisque ante exortum arcturi 179 diebus pariter cum die cernitur. navigantium hæc maxime cursus deprehendunt, in alia adverso, in alia prono mari, subitque conspicuis atque ut e freto emergentibus, quæ in anfractu pilæ latuere, sideribus. neque enim, ut dixere aliqui, mundus hoc polo excelsiore se attollit — aut undique cernerentur hæc sidera —, verum hæc eadem quibusque proximis sublimiora creduntur eademque demersa longinquis, utque nunc sublimis in deiectu positus videtur hic vertex, sic in illam terræ devexitatem transgressis illa se attollunt, residentibus quæ hic excelsa fuerant, quod nisi in figura pilæ accidere non posset.

(72) Ideo defectus solis ac lunæ vespertinos orientis 180

§ 178: (4) Manil. I 215 sqq. — § 179: (18—25) Beda n. r. 6. — § 180: MCap. VI 594. — (26—196, 8) Beda n. r. 23. — cf. MCap. VI 591. 592 extr.

1 ab illis ova.G 2 medio sui F¹. -io (-ios a²) litu a
5 crines F¹EE¹a 6 insignis (-nes Fa) sibi (ibi sv) stella
FExva.G | ab eoque Ra 9 eandem Fa 19 ita mundus
Beda | hic opsva.G 20 aut Il.G. ut opv(Beda)v. // ut d.
ita ut D | non cernantur (-nerentur o) opva.G | hæc (ac F¹) Il.
om.dT(Beda) 21 quibusque F²dE²ov. -bus r 22 dimersa
Ra. dimsa o 23 in del.H | illa terre deuexitate o | trans-
uectis R¹ 24 se attolluntur Ra 25 posse F¹Ra 26 at
ideo FdRa. ideoque va.S | hac E. et o

incolae non sentiunt nec matutinos ad occasum habitantes, meridianos vero serius nobis illi. apud Arbilam Magni Alexandri victoria luna defecisse noctis secunda hora est prodita eademque in Sicilia exoriens. solis defectum Vipstano et Fonteio cos., qui fuere ante paucos annos, factum pridie kalendas Maias Campania hora diei inter septimam et octavam sensit, Corbulo dux in Armenia inter horam diei decimam et undecimam prodidit visum, circuitu globi alia aliis detegente et occultante. quod si plana esset terra, simul omnia apparerent cunctis noctesque non fierent inaequales; nam aequae aliis quam in medio sitis paria duodecim horarum intervalla cernerentur, quae nunc non in omni parte simili modo congruunt.

- 181 71. (73) Ideo nec nox diesque, quamvis eadem, toto orbe simul est, oppositu globi noctem aut ambitu diem adferente. multis hoc cognitum experimentis, in Africa Hispaniaque turrium Hannibalis, in Asia vero propter piraticos terrores simili specularum praesidio excitato, in quis praenuntios ignes sexta hora diei accensos saepe conpertum est tertia noctis a tergo ultimis visos. eiusdem Alexandri cursor Philonides ex Sicyone Elin mille et ducenta stadia novem diei confecit horis indeque, quamvis declivi itinere, tertia noctis hora remensus est saepius.

§ 181: (14. 15) Beda n. r. 23.

2 serius aD. sepius FE²o. se i///us E. saepius rv | nobis illi D. nobis E². -bi///// E¹. -bili r. cfr. MCap. | arbilam Jcoll. VI41. -belam E²Bas.(S). -la G. arabiam U.v(H) 3. 4 prodita est E²va.S. -ta E¹ 4 Vipstano Hcum Ursino fam. Rom.p.28. cfr. Tac. ann. XIV 1. -sanio E²G. -no a²v. uipiano r 8 uisu E¹E²a¹. -so E¹. usū F¹ 11 nam aequae E(?)H. n/// q. a¹. neque rv. nam d¹T. nam n̄ d² | aliis U.v(H). -ias C 13 non F²EdTzv(H). om. rG | in omni E²E²d²in ras. Tzv. omni F². nomini F¹E¹. -ine E¹a 14 an diesue? | quamvis FdRapv(S). quaevis E(?)C | eadem om. a 15 similis d²p | opposito F¹E¹p 19 praenuntios E²S. -tio// d¹. -tio ē d². -tistuos E²G. -tatos v. pręnciatio sidiosos F². praesidio r | signis E¹. -ni F¹ 21 sitione o. iicyonē F¹. icione a. -nē (ic- E¹) E | elin E²G. om. r. ad helin (elin v) d²in ras. opv 22 indeque E²opv. inde r. or tus est (om. saepius) opz

causa, quod eunti cum sole iter erat, eundem remeans obvium contrario praetervertebat occursu. qua de causa ad occasum navigantes, quamvis brevissimo die, vincunt spatia nocturnae navigationis, ut solem ipsum comitantes.

5 72. (74) Vasaque horoscopa non ubique eadem sunt 182
usui, in trecentis stadiis aut, ut longissime, in quingenis
mutantibus semet umbris solis. itaque umbilici, quem
gnomonem appellant, umbra in Aegypto meridiano tempore
aequinoctii die paulo plus quam dimidiam gnomonis men-
10 suram efficit, in urbe Roma nona pars gnomonis deest um-
brae, in oppido Ancona superest quinta tricesima, in
parte Italiae, quae Venetia appellatur, isdem horis umbra
gnomoni par fit.

73. (75) Simili modo tradunt in Syene oppido, quod 183
15 est supra Alexandriam quinque milibus stadium, solstiti die
medio nullam umbram iaci puteumque eius experimenti
gratia factum totum inluminari. ex quo apparere tum
solem illi loco supra verticem esse, quod et in India supra
flumen Hypasim fieri tempore eodem Onesicritus scribit.
20 constatque in Berenice urbe Trogodytarum, et inde stadiis
III.DCCCXX in eadem gente Ptolemaide oppido, quod in
margine Rubri maris ad primos elephantorum venatus
conditum est, hoc idem ante solstitium quadragenis quin-
diebus totidemque postea fieri, et per eos XC dies in

§ 182—185: Beda tp. r. 31. — § 182: MCap. VI 595. Beda
n. r. 48. — (10) cfr. Plin. VI 217. 218. — § 183—185: cfr. Berger
Eratosth. fragm. p. 124. — § 183: Beda n. r. 48. — (14) cfr. Plin.
VI 183. V 59. Strabo II p. 114. — Lucan. II 587. — (20) Plin. VI 171.

1 causae F¹Ea | eundemque d²op²va.G 2 p²u²ertebat
F²E²ova.G 3 diei F¹E¹Ea | iungunt Ea 5 horoscopa v(S).
pica J. -pii Beda. oroscopia E². oroscopia a. oro///// E¹. horo-
spica dEpH. horisp- FT 6 quingenis U30. -entis ll.v
7 semitū (-tā a) maris FEa | dist.P 11 quinta om.a. (quinta,
decima H) 14 simili quidem Beda 15 super Beda | stadio-
rum E(?)dova.S(D) 17 apparet Beda | tum om.o
19 scripsit d(Beda)va.S. cfr.p.198,11 20 et inde d²op²v(D).
unde rS 22 primos F²dE²ov. -mum r 24 post (n) F² eos
F²o (Beda)

- 184 meridiem umbras iaci. rursus in Meroë — insula haec
caputque gentis Aethiopum V milibus stadium a Syene in
anne Nilo habitatur — bis anno absumi umbras, sole
duodevicesimam tauri partem et quartam decimam leonis
tunc obtinente. in Indiae gente Oretum mons est Maleus
nomine, iuxta quem umbrae aestate in austrum, hieme in
septentrionem iaciuntur. quindecim tantum noctibus ibi
apparet septentrio. in eadem India Patalis, celeberrimo
185 portu, sol dexter oritur, umbrae in meridiem cadunt. sep-
tentrionem ibi Alexandro morante adnotatum prima tantum
parte noctis aspic. Onesicritus, dux eius, scripsit,
quibus in locis Indiae umbrae non sint, septentrionem
non conspici, et ea loca appellari ascia, nec horas dinume-
rari ibi. 74. (76) et tota Trogodytice umbras bis qua-
dragenis quinis diebus in anno Eratosthenes in con-
186 trarium cadere prodidit. 75. (77) sic fit, ut vario lucis
incremento in Meroë longissimus dies XII horas aequinoc-
tiales et octo partes unius horae colligat, Alexandriae vero
XIII horas, in Italia XV, in Britannia XVII, ubi aestate
lucidae noctes haut dubie se promittunt, id quod cogit
ratio credi, solstiti diebus accedente sole propius verticem

§ 184: cfr. Strabo I p. 32. II p. 77. Ammian. XXII 15, 31.
MCap. VI 593. — cfr. Plin. VI 69. — § 186. 187: MCap. VI 695.
Beda tp. r. 31. — cfr. Strabo II p. 133. — Plin. IV 104. Caes.
BG V 13, 3. cfr. Berger Eratosth. fragm. p. 124.

1 haec om. d¹. quae Beda. quae est ova. H 2 caput quæ
F². apudque d¹. apud y. caput d¹o (Beda) va. H | et quinque
ova. H | stadiorum R(?) o y va. S 3 in anno y (Beda) 5 tunc
F² D. hunc r. om. d o p v | india R² va. G (S) 6 hieme ad o y
(Beda) va. G 7 VII triones iaciunt y 9 septentrionū F¹ a
13 et ea R d o p v (J). ex ea y. ea FR² a S. a R¹. ex eo (Beda)
D² | denumerari y 14 et F d T E¹ ay (Beda) S. ex R. et in o p v.
at in R² C (D) | XLV Fa. quadraginta quinque r o p v. cfr. p. 197, 23
17 XV y | horas om. R ad¹ Ty 19 XIII horas o | brit-
tania (-nnica a) hispania FRa | XVIII y 20 dubi F¹ R. -bia
d¹ T. -bitava n | 1 6a promittunt ego. cfr. XVI 107. (X 82). re-
promi¹ F² d T R o p v. -itiū F¹. -ittit y. promunt Ea.
prom¹)

mundi angusto lucis ambitu subiecta terrae continuos dies habere senis mensibus noctesque e diverso ad brumam remoto. quod fieri in insula Thyle Pytheas Massiliensis 187 scribit, sex dierum navigatione in septentrionem a Britannia distante, quidam vero et in Mona, quae distat a Camaloduno Britanniae oppido circiter CC, adfirmant.

76. (78) Vmbrarum hanc rationem et quam vocant gnomonicon invenit Anaximenes Milesius, Anaximandri, de quo diximus, discipulus, primusque horologium, quod ap- 31 pellant sciothericon, Lacedaemone ostendit.

77. (79) Ipsum diem alii aliter observavere: Baby- 188 lonii inter duos solis exortus, Athenienses inter duos occasus, Vmbri a meridie ad meridiem, vulgus omne a luce ad tenebras, sacerdotes Romani et qui diem finire 15 civilem, item Aegyptii et Hipparchus a media nocte in mediam. minora autem intervalla esse lucis inter ortus solis iuxta solstitia quam aequinoctia apparet, quia positio signiferi circa media sui obliquior est, iuxta solstitium autem rectior.

78. (80) Contextenda sunt his caelestibus nexa causis. 189 namque et Aethiopas vicini sideris vapore torreri adustisque similes gigni, barba et capillo vibrato, non est dubium,

§ 187: Dicuil 7, 7. — (cfr. Diog. Lae. II 1). — § 188: Varro ap. Gell. III 2, 4—7 (Macrob. I 3, 2). Suet. fragm. 113 R. Censorin. d. nat. 23, 3. Lyd. mens. II 1 (2). Beda de die 3. Isid. or. V 30, 4; n. r. 1, 2. — cfr. Plut. quaest. Rom. 84 p. 284. Serv. Aen. VI 255. X 216. — § 189, 190: cfr. Vitr. VI 1, 3 sqq. 9. 11. Veget. r. mil. I 2. Firm. Matern. math. I 3, 1. Isid. or. IX 2, 105.

4 qui (quas F¹) scribit E¹a. scribsit y²i. -psit E²pva.S |
navigationem y | septentrionali Fa. -on/// R¹ 5 quaedam
FR¹a 6 CC milia R²S. -libus E(?) dov(J) 8 anaxima E¹Ea.
-man F (reliquis abruptis traiectione quaternionum, qua factum est
ut hic sequantur IV 67 acellatusam — V 34 cubitorum altitudi:
cfr. D mus. Rhen. XIII p. 369 sqq. | anaximandri — 9 diximus om.1
9 et thaletis discipulus d¹1va.G(Brot.) | primus qui dT
11 observant y 14 diffinire d²pva.S(D) 15 ciuitatem
F¹R¹a 18 solstitia y 21 et om. R¹pva.S

- et adversa plaga mundi candida atque glaciali cute esse gentes, flavis promissas crinibus, truces vero ex caeli rigore has, illas mobilitate sapientes, ipsoque crurum argumento illis in supera sucum revocari natura vaporis, his in inferas partes depelli umore deciduo; hic graves 5
feras, illic varias effigies animalium provenire et maxime alitum multas figuras igni volucres; corporum autem proceritatem utrobique, illic ignium nisu, hic umoris alimento;
190 medio vero terrae salubri utrimque mixtura fertiles ad omnia tractus, modicos corporum habitus magna et in 10 colore temperie, ritus molles, sensus liquidos, ingenia fecunda totiusque naturae capacia, isdem imperia, quae numquam extimis gentibus fuerint, sicut ne illae quidem his paruerint, avolsae ac pro numine naturae urgulentis illas solitariae. 15
- 191 79. (81) Babyloniorum placita et motus terrae hiatus-que, qua cetera omnia, siderum vi existimant fieri, sed illorum trium, quibus fulmina adsignant, fieri autem meantium

§ 191: (201, 2 sqq.) Cic. de div. I 112. — (201, 8 sqq.) Diog. Lae. I 11, 2. (Ammian. XXII 16, 22).

1 atque glaciali candida opva.S | esse om.y 2 promissa F¹ad. propensas p. om.o | truces R²S. crocis y | ex E(?)opv(J). et rS. ob d²in ras. 3 rigorē EadS | et illas va.H | mobilitate sapientes Dcoll.Veget.r.mil.I 2. (-tem sap- U32). -tes (-tem y) habentes ll.v(S). -te hebetes (Rhodig.) H(J). de re cfr. Vitruv. VI 1, 3 sqq., Plin. VI 187, de dictione XI 221. XXII 119 | ipso R²S. -sorum F² | crinium pva.G 4 insuper Fa. an in superas?
5 umoris ES. humo a 7 alituum Fa | multas ego. in (et in E²v) mu- ll.S. an innumeras? in — uolucres del.vult.D | igni F¹. signi R². -ne E¹a. -no R¹. cigni dT. gigni rrv | uolucris F¹R²a. -cri R² 9 salubris E²opva.S. -bro y | fertiles ego. -lis ll.v 10 omnia E²B. -ne R. -ne DE¹a. -nes Fdopiv. om y | modicos DFaJ. -cus dopyrv 11 temperie oS. -iae F¹. -ia E¹. -ie' R². -ies F²E²pyv | liquidos F²dyv(J). -dus opr B 13 extimis gentibus B. extimescen- ll.v 14 numine ego. nunciate DE¹a. -ntiate Ep. ////atae F¹. unitate F²R²dTv(S). immanitate B(D). locus nondum sanatus 16 placita et F²R²TS. -te et d²in ras. -tae F¹. -ta// R¹. -te a. -ta Ev 17 qua D¹F¹D. qita (qua?) R². qia D². quae F²d. que E¹a. q. R¹. et E²pv | uī a. ut R¹. u// F¹. (ui siderum va.S)

cum sole aut congruentium et maxime circa quadrata mundi. praeclara quaedam et immortalis in eo, si credimus, divinitas perhibetur Anaximandro Milesio physico, quem ferunt Lacedaemoniis praedixisse ut urbem ac tecta custodirent, instare enim motum terrae, cum et urbs tota eorum corrui-
et Taygeti montis magna pars, ad formam puppis eminens, abrupta cladem eam insuper ruina pressit. perhibetur et Pherecydi, Pythagorae doctori, alia coniectatio, sed et illa divina, haustu aquae e puteo praesensisse ac praedixisse
10 civibus terrae motum. quae si vera sunt, quantum a deo 192 tandem videri possunt tales distare, dum vivant? et haec quidem arbitrio cuiusque existimanda relinquuntur: ventos in causa esse non dubium reor. neque enim umquam intremiscunt terrae nisi sopito mari caeloque adeo tran-
15 quillo, ut volatus avium non pendeant, subtracto omni spiritu qui vehit, nec umquam nisi post ventos, condito scilicet in venas et cava eius occulta flatu. neque aliud est in terra tremor quam in nube tonitruum, nec hiatus aliud quam cum fulmen erumpit incluso spiritu luctante
20 et ad libertatem exire nitente.

80. (82) Varie itaque quatur, et mira eduntur 193 opera, alibi prostratis moenibus, alibi hiatu profundo haustis, alibi egestis molibus, alibi emissis amnibus, nonnumquam etiam ignibus calidisve fontibus, alibi averso

§ 192: (12) Aristot. meteor. II 8 p. 366^a, 3—6. Sen. NQ VI 12, 2. Ammian. XVII 7, 11. 14. Beda n. r. 49. — § 193: Aristot. de mundo 4 p. 395^b, 33. — (202, 1) id. meteor. II 8 p. 368^a, 14. 22sq. Sen. NQ VI 13, 5. 14, 3. 4. 18, 2sq. Ammian. l. l. 14. Apul. de mundo 18 extr.

2 esse et E(?)E²va.S 3 prohibetur F¹Ea 4 ne (pro ut) margo Dal. 5 cum et G. et cum U. et tum D²p²v(S)

10 ciuib, ego. tibi D²F¹. ibi Eapv. //// E. om.rS. 12 linquantur d. [a]liquantum F¹E¹a 15 omniū F¹E¹ao 16 conditos E²d¹va.(P)H. calidos ad²ox 17 inuentas F¹a | occultato d²ox. -lto va.H | aflatu E. affi- FdT²ova.H 18 tonitruum Edepy(Beda)v. -trū (tho- E²) DF²aR²D. thonit E¹ 22 prostratis moenibus (-iis p) alibi E(?)d²p²v. om.oyr. (montibus coni. D²) 23 haustu F²Ra | perfusus amnibus y 24 aliubi F²Ra

fluminum cursu. praecedit vero comitaturque terribilis sonus, alias murmuri similis, alias mugitibus aut clamori humano armorumve pulsantium fragori, pro qualitate materiae excipientis formaeque vel cavernarum vel cuniculi, per quem meet, exilius grassante in angusto, eodem rauco 5 in recurvis, resultante in duris, fervente in umidis, fluctuante
 194 in stagnantibus, furente contra solida. itaque et sine motu saepe editur sonus. nec simplici modo quatur umquam, sed tremit vibratque. hiatus vero alias remanet ostendens quae sorbuit, alias occultat ore compresso rursusque ita 10 inducto solo, ut nulla vestigia exstent, urbibus plerumque devoratis agrorumque tractu hausto. maritima autem maxime quatiuntur, nec montuosa tali malo carent. exploratum
 195 mihi est Alpes Appenninumque saepius tremuisse. et autumnno ac vere terrae crebrius moventur, sicut fulmina. 15 ideo Galliae et Aegyptus minime quatiuntur, quoniam hic aestatis causa obstat, illic hiemis. item noctu saepius quam interdiu. maximi autem motus existunt matutini vespertinique, sed propinqua luce crebri, interdiu autem circa meridiem. fiunt et solis lunaeque defectu, quoniam 20 tempestates tunc sopiuntur, praecipue vero cum sequitur imbres aestus imbresve aestum.

§ 194: (7) Aristot. de mundo 4 p. 396^a, 12; meteor. II 8 p. 367^a, 17; 366^b, 18. — (12) Sen. NQ VI 26, 5. — § 195: Aristot. meteor. II 8 p. 367^b, 2. Lyd. ost. 54 p. 190^a. — cfr. Sen. NQ VI 26, 1. — (18 sqq.) Aristot. l. l. p. 366^a, 13. 367^b, 20: (cfr. Lyd. ost. 54 p. 190^b).

2 murmure **FR**^{1a}. -ur **E**doyva.S | similis alias **F**axS. -lis **R**²**E**(?)doy. -les **R**¹. -lius v 5 meet **D**(?)**d****T****R**²**y**S. et r. fit op. meat v | ex illius **F**^{1a}. exitus op 6 feruente **U.v**(**H**)**D**. fremente **C**(**S**). uerbentur y | in umidis — 7 furente **om.o** 7 furente **D**. -ene y. feriente p. feruente (**praem.** item **D**²**E**²**v**)**U.v**(**S**). item fremente **C** 8 umquam **D**²**F**²**E**²**ayv**(**S**). um **D**²**F**¹. **om.** opzr**H**(**J**). nonnumquam **D** 10 occultore (-to ore **F**²) non **F**. -tore **d**¹. -tior est **d**²**T** 13 malo **U.Bas.** modo **R**²**v**. moto y. -tu i**C.** cfr. p. 205, 4 15 flumina **R**^{1a}p. fiunt fulmina (flum-**E**¹) **E**(?)**va.S** 17 nocte y 18 maxime **F**¹ 19 sub (**pro** se². 20 meridiem **F**²**yv**. -ies r 22 imbrem **EE**(?) e aestum **om.a**

81. (83) Navigantes quoque sentiunt non dubia 196
coniectura, sine flatu intumescere fluctu subito aut qua-
tiente ictu. intremunt vero et in navibus postēs aequae
quam in aedificiis crepituque praenuntiant. quin et volucres
non in pavidae sedent. est et in caelo signum praeceditque
motu futuro aut interdiu aut paulo post occasum sereno
tenuis ceu lineae nube in longum porrecta spatium.

82. (84) Est et in puteis turbidior aqua nec sine 197
odoris taedio, sicut in isdem et remedium, quale et crebri
specus praebent; conceptum enim spiritum exhalant. quod
in totis notatur oppidis: minus quatiuntur crebris ad elu-
viam cuniculis cavata, multoque sunt tutiora in isdem
illis quae pendent, sicuti Neapoli in Italia intellegitur,
parte eius, quae solida est, ad tales casus obnoxia. tu-
tissimi sunt aedificiorum fornices, anguli quoque parietum
postesque, alterno pulsu renitente. et latere terreno facti
parietes minore noxa quatiuntur. magna differentia est 198
et in ipso genere motus, pluribus siquidem modis quati-
tutissimum est cum vibrat crispante aedificiorum crepitu
et cum intumescit adsurgens alternoque motu residit;
innoxium et cum concurrentia tecta contrario ictu arietant,
quoniam alter motus alteri renititur. undantis inclinatio
et fluctus more quaedam volutatio infesta est aut cum in

§ 196: (5—7) Aristot. l. l. p. 367^b, 10. — § 197: (15) cfr.
Sen. NQ VI 30, 4. — § 198: (20) Aristot. l. l. p. 368^b, 24. —
(204, 1) Aristot. l. l. p. 367^b, 32 sqq.

3 icti *va.S* | tremunt *y* | postes aequae Rück 2 p. 307. posite-
que *A*. -tiaequae *y*. -ta aequae *rv* 4 pronuntiant *F R E d p y*
5 sedent. est *A R o y v (S)*. -ntes *r*. -nt sed *E² z*. -ntes. est *H*
7 ceu tenuis *p va.S* | lineae *A F d T a p y v*. -ea *r (?) C cum Sabell.* |
nubis *E (?) va.S*. -bes *D* | longo *F E¹ a* | porrectae *E (?) va.S*
8 est *del. F²* 9 sed et o. sicut et *va. G* | et *A*. est *rv*. et est
d T | quare *E*. qualem (1 in ras.) *F*. quam rem *E¹ o* 11 tutis p.
certis *E (?) va.S* 13 sicut in *d T*. sicut *E (?) va. D* 15 sunt
om. A d T. s *F¹ a* 16 renitente *A E (?) v (H)*. -tes o C. retinente
(-tenn- *R²*) *r*. -tes *p* 20 et *om. A* | intumescat *A*. inu- *a* | rese-
dit *A*. residet *F² E (?) va.S* 21 arietine *E¹*. -tum *a* 22 reni-
tituros dantis *F¹ R¹* 23 fluctuus *F¹ R¹ D*. -tuū *F²*

unam partem totus se motus inpellit. desinunt autem tremores, cum ventus emersit; sin vero duravere, non ante XI, dies sistuntur, plerumque et tardius, utpote cum quidam annuo et bienni spatio duraverint.

199 83. (85) Factum est semel, quod equidem in Etruscae 5
disciplinae voluminibus invenio, ingens terrarum portentum L. Marcio Sexto Iulio cos. in agro Mutinensi. namque montes duó inter se concurrerunt crepitu maximo adsultantes recedentesque, inter eos flamma fumoque in caelum exeunte interdiu, spectante e via Aemilia magna 10
equitum Romanorum familiarumque et viatorum multitudine. eo concursu villae omnes elisae, animalia permulta, quae intra fuerant, exanimata sunt, anno ante sociale bellum, quod haud scio an funestius terrae ipsi Italiae fuerit quam civilia. non minus mirum ostentum et nostra cognovit 15
aetas anno Neronis principis supremo, sicut in rebus eius exposuimus, pratis oleisque intercedente publica via in contrarias sedes transgressis in agro Marrucino praediis Vetti Marcelli equitis Romani res Neronis procurantis.

200 84. (86) Fiunt simul cum terrae motu et inun- 20
dationes maris, eodem videlicet spiritu infusi aut terrae sidentis sinu recepti. maximus terrae memoria mortalium exstitit motus Tiberii Caesaris principatu, XII urbibus Asiae una nocte prostratis; creberrimus Punico bello intra eundem

§ 199: (15—19) cfr. Plin. XVII 245. — § 200: Aristot. meteor. II 8 p. 368^b, 8. Beda n. r. 49. — (23) Tac. ann. II 47. Strabo XII p. 579. Sol. 40, 5. — (205, 2) Cael. Antip. ap. Cic. de div. I 78 (Peter hist. Rom. fragm. p. 102). Liv. XXII 5, 8. (Flor. II 6, 14).

2 emersit AF²v. sem- DF¹d. rem- R. se mergit a. se em- E¹.
em- E²op 4 biennio AT. bino F¹E¹a. bimo (abi- E¹) F²R.
an recte? 5 et factum FRE¹a | est om. F¹E¹a. est et E². est
et hoc va. G(Brot.) 6 inuenio AdTE²S. -nit D¹a. -nitur F.
-ni D²R¹E¹pv 7 mutinense R. -tiense a 14 inscio R¹a
15 civile opva. G. bella civilia F²R²J 18 sedis AS. -dens
F¹ | praesidis FE²E¹ao 19 uetti D². cfr. XVII 245. CIL
IX 3019. ueti A. uetti rv 21 ac R(?) H. uel Beda | terrae
si² residentis (-tes R²) ll. v. terrae resid- H

annum septies ac quinquagies nuntiatus Romam, quo quidem anno ad Trasimenum lacum dimicantes maximum motum neque Poeni sentire nec Romani. nec vero simplex malum aut in ipso tantum motu periculum est, sed par aut maius ostento. numquam urbs Roma tremuit, ut non futuri eventus alicuius id praenuntium esset.

85. (87) Eadem nascentium causa terrarum est, 201 cum idem ille spiritus adtollendo potens solo non valuit erumpere. nascuntur enim, nec fluminum tantum invectu, 10 sicut Echinades insulae ab Acheloo amne congestae maiorque pars Aegypti a Nilo, in quam a Pharo insula noctis et diei cursum fuisse Homero credimus, nec recessu maris, sicuti olim Cerceis. quod accidisse et in Ambraciae portu decem milium passuum intervallo et Atheniensium 15 quinque milium ad Piraeum memoratur. et Ephesius quondam aedem Dianae adluebat. Herodoto quidem si credimus, mare fuit supra Memphim usque ad Aethiopum montes itemque a planis Arabiae, mare circa Ilium et tota Teuthranie quaque campos intulerit Maeander.

86. (88) Nascuntur et alio modo terrae ac repente 202 in aliquo mari emergunt, velut paria secum faciente natura quaeque hauserit hiatus alio loco reddente.

§ 201: (10) cfr. Herodot. II 10. Thuc. II 102. Strabo I p. 59; X p. 458. — Homer. *δ* 364. cfr. Plin. V 128. XIII 69. 70. XXV 12. Aristot. meteor. I 14 p. 351^b, 29. Mela II 104. Sen. NQ VI 26, 1. Lucan. X 509. Serv. Aen. XI 262. — (13) cfr. Plin. III 57. Theophr. hist. pl. V 8, 3. — (14) Strabo I p. 58 extr. — Herodot. II 10.

1 atque R(?)va S 3 nec poeni (D?)dD 5 ostentum
eva.H 8 adtollendum ap. att-DFE | potens R²adv. -tē A.
-test E². ponens r 9 inuecto R². uecto F¹ 13 sicuti olim
ego. -ut idem AR²dTv(S). -ut eodem (eid- D²B) r. -ut pridem
con. D² | cerceis FE²adTp. circ- rv(S). de circ- C | quod del.
U34 15 milium passuum F¹R²aS | et — 16 adluebat om. p |
ephesius (sc. portus) FE²(D?). -sios AdT. -sus a. -si E²v. ad-
dunt ubi AE²a(RD?)v, post quondam d²T | dist. ego 16 ad-
luebat AR²E²v. abluerat r 18 mare et circa E²C 19 teu-
thranie T(D?)S. -niae AF²v. -nte R². -nia B. -tranie R²a. -nia
FE 22 que quae F¹. quaequae F². quae E

87. (89) Clarae iam pridem insulae Delos et Rhodos memoriae produntur; et natae postea minores, ultra Melon Anaphe, inter Lemnum et Hellespontum Neae, inter Lebedum et Teon Halone, inter Cycladas * Thera et Therasia, inter easdem * Olympiadis CXLV anno * quarto [post annos CXXX] 5 Hiera eademque Automate, et ab ea duobus stadiis post annos CCXLII nostro aevo Iunio Silano Valerio [Balbo] 203 cos. a. d. VIII idus Iulias Thia. 88. ante nos et iuxta Italiam inter Aeolias insulas, item iuxta Cretam emersit MM·D passuum una cum calidis fontibus, altera Olympiadis 10 CLXIII anno tertio in Tusco sinu, flagrans haec violento cum flatu, proditurque memoriae, magna circa eam multitudine piscium fluitante confestim expirasse quibus ex his cibus fuisset. sic et Pithecussas in Campano sinu ferunt ortas, mox in his montem Epopon, cum repente flamma 15 ex eo emicuisset, campestri aequatum planitie. in eadem et oppidum haustum profundo, alioque motu terrae stagnum emersisse, et alio provolutis montibus insulam extitisse Prochyta.

§ 202: (1) Ammian. XVII 7, 13. — (4) cfr. Plin. IV 70. Sen. NQ VI 21, 1 (II 26, 6). Iustin. XXX 4. Plut. de Pyth. orac. 11 p. 399^c. — § 203: Posid. ap. Strab. VI p. 277. — (15) Timae. ap. Strab. V p. 248; p. 247 extr. — § 204: Strabo I p. 54. 60. VI p. 258. Sen. NQ VI 30, 3. Ov. met. XV 290. — Plin. IV 63. — Diodor. XII 59, 2. — Plin. III 85. — (207, 5) Strabo I p. 60. Ov. met. XV 287. — (7—10) cfr. Plin. V 133. 115. 114.

1 primae F¹E¹E¹a 2 memoria FBaz | enatae (del. et) E²v. dist. ego | melo R¹va.C 3 anafe FE¹a. nafe R¹. olathe R² | neao A. nec a. Nea F²va.S | lebedum AdE²v. lesbum F¹E¹a. besb- r 4 theon dva.C. puteo RE¹a. /////on F¹ | helone a. alonae A. -ne Fva.H 5 Olympiadis — quarto cum U36 huc transposui; post 4 Cycladas exhibent ll.v | centum XLV A. CXXXV Edva.D. XXXV r | uncus posui cum U 7 CCXLII ego cum U. CX in ll.v. LX R² | iunio Ad¹fSalmant. m. iunio rv | ualerio ego coll. Sen. NQ II 26, 6 et U36. laelio A. c. lelio R². maro lellio (///ellio E¹) E. m. celio (cellio a. elio d²) R¹a.d. marco caelio (caellio D) r. L. G. et L v | ballo E. uncus posui cum U 8 iulii dEava.G 9 emersit e mari va.S 11 CLXVIII R². CXLIII H. 12 illam E(?)va.D 14 fertur Ea. cfr. § 235 extr. ei ego. -itie F²dREC. -tiaa rv(S)

(90) Namque et hoc modo insulas rerum natura 204
fecit: avellit Siciliam Italiae, Cyprum Syriae, Euboeam
Boeotiae, Euboeae Atalanten et Macrian, Besbicum Bithy-
niae, Leucosiam Sirenum promunturio. 89. (91) rursus
abstulit insulas mari iunxitque terris, Antissam Lesbo,
Zephyrium Halicarnaso, Aethusan Myndo, Dromiscon et
Pernen Mileto, Narthecusam Parthenio promunturio. Hy-
banda, quondam insula Ioniae, ducentis nunc a mari abest
stadiis, Syrien Ephesus in mediterraneo habet, Derasidas
10 et Sapphoniā vicinā et Magnesia. Epidaurus et Oricum 205
insulae esse desierunt. 90. (92) in totum abstulit terras
primum omnium ubi Atlanticum mare est, si Platoni
credimus, inmenso spatio, mox interno quoque: videmus
hodie mersam Acarnaniam Ambracio sinu, Achaia Co-
15 rinthio, Europam Asiamque Propontide et Ponto. ad hoc
perruptum mare Leucada, Antirrhium, Hellespontum, Bospo-
ros duos.

91. (93) Atque ut sinus et stagna praeteream, ipsa
se comest terra. devoravit Cibotum altissimum montem
10 cum oppido Cariae, Sipylum in Magnesia et prius in eo-
dem loco clarissimam urbem, quae Tantalus vocabatur,

§ 205: Plato Tim. p. 25 (Strabo II p. 102). — (16) Strabo I
p. 59. 49. (Plin. IV 5). Ov. met. XV 289. — (19) cfr. Plin. V 106).
— (20) Aristot. meteor. II 8 p. 368^b, 30. Strabo I p. 58.

3 macrian A.S. -iā rv. -in G 6 aethusan P(L). eth- pv.
aechusan F. echu- (ecu- a. echiu- R²) r 7 Prienen B

9 syriten AF²va.(P)L. cfr. V 115 | mediterraneo a. -nea va.S

10 sapphoniā AE²D. sapho- dTp. sappo- R. sapo- FE¹a.
nia D. Sophoniā v | vicina ei R²EpC(D). -nam ei AF²dTv.
-nei DF¹. -ne R¹a. -na est R² | magnesiā a. -sie R²ecorr.

12 atlantiū FR²E¹a 13 inmse R¹. in medio R²va.G | quoque
ego (et dist.). quo pz Salmant. que a. hodieque F²f. quas rv. an
potius in quo? | videmus F²Epv. -dimus r 14 hodie — mersam
an Acarnaniam om.D¹F¹R¹E¹a | hodie om.F² | mersam in R² | sin F¹a

15 an Europam perruptam? cfr. V 141 16 antirrhium A II.
-ipirrhium DF. -rrum EdT. -pirrum a. antypirrium R 10 na
(quae se s) comest E(?)x(P)H. se condens F²R²v. secum (man-
F²) est r | cibotum R². cyb- FdEva.S 20 cariae I). -ita R²
in ras. -ite DF¹dE. cante a. caryce A. curice F². -ita v

Galenes et Gamales urbium in Phoenice agros cum ipsis, Phegium, Aethiopiae iugum excelsissimum, tamquam non
 206 infida grassarentur et litora. 92. (94) Pyrram et Antissam
 circa Maeotim pontus abstulit, Helicen et Buram sinus
 Corinthius, quarum in alto vestigia apparent. ex insula 5
 Cea amplius triginta milia passuum abrupta subito cum
 plurimis mortalium rapuit et in Sicilia dimidiam Tynda-
 rida urbem ac quicquid ab Italia deest, similiter in Boe-
 otia Eleusina.

93. (95) Motus enim terrae sileantur et quicquid 10
 est, ubi saltem busta urbium exstant, simul ut terrae mi-
 racula potius dicamus quam scelera naturae. et, Hercules,
 207 non caelestia enarratu difficiliora fuerint. metallorum opu-
 lentia tam varia, tam dives, tam fecunda, tot saeculis sub-
 oriens, cum tantum cotidie orbe toto populenter ignes, 15
 ruinae, naufragia, bella, fraudes, tantum vero luxuria et
 tot mortales conterant; gemmarum pictura tam multiplex,
 lapidum tam discolores maculae interque eos candor ali-
 cuius praeter lucem omnia excludens; medicorum fon-
 tium vis; ignium tot locis emicantium perpetua tot sae- 20
 culis incendia; spiritus letales aliubi aut scrobibus emissi
 aut ipso loci situ mortiferi, aliubi volucris tantum, ut
 Soracte vicino urbi tractu, aliubi praeter hominem ceteris

§ 206: (4) Plin. IV 12. Aristot. de mundo 4 p. 396, 20.
 Callisth. ap. Sen. NQ VI 23, 4. 26, 4. — (6) Plin. IV 62. Diodor.
 XV 48, 3. — (9) Strabo IX p. 407. Paus. IX 24, 2. Ammian.
 XVII 7, 13. — § 207: (19) Plin. XXXVI 163. — (23) Plin. XXXI 27.
 Serv. Aen. XI 785.

1 galenis A. -lanis va. H | gamales B coll. V 69 et Suet. Tit. 4
 extr. galames (ca- A) U.S. -anies v 3 antissam B²Ed(?) C.
 -istam rpv. locus corruptus: cfr. U 37. an Pyrram, ante sitam
 circa introitum portus, abstulit (sc. litus)? 4 bursam AF² |
 in sinu va. S 5 corinthios F². -thio va. S. an -thii (sc. litus)?

6 cea ADE(?) B(J). caea F². caea EdS. cee a. caeae F¹.
 Acaea v | tricenta Ea. trec- R¹z 7 mortalium Adv(J). -ibus
 rH(D) 8 ac — deest del. U 38 | boeotia et B²va. Brot.

10 si legantur F¹EE¹a 12 hercules AF¹a. -le si F². -le rv
 13 conterant AF²dv. -exant p. -exerant (-tigerant B²) r
 22. 23 FfEEa S. alibi rv(D)

animantibus, nonnumquam et homini, ut in Sinuessano 208
agro et Puteolano! spiracula vocant, alii Charonea, scro-
bes mortiferum spiritum exhalantes, item in Hirpinis Amp-
sancti ad Mephitis aedem locum, quem qui intravere mo-
riuntur; simili modo Hierapoli in Asia, Matris tantum
Magnaе sacerdoti innoxium. aliubi fatidici specus, quorum
exhalatione temulenti futura praecinant, ut Delphis nobi-
lissimo oraculo. quibus in rebus quid possit aliud causae
adferre mortalium quispiam quam diffusae per omne na-
turae subinde aliter atque aliter numen erumpens?

94. (96) Quaedam vero terrae ad ingressus tremunt, 209
sicut in Gabiensi agro non procul urbe Roma iugera ferme
ducenta equitantium cursu; similiter in Reatino. 94. quae-
dam insulae semper fluctuantur, sicut in agro Caecubo et
eodem Reatino, Mutinensi, Statoniensi, in Vadimonis lacu,
ad Cutilias aquas opaca silva, quae numquam die ac nocte
eodem loco visitur, in Lydia quae vocantur Calaminae,
non ventis solum, sed etiam contis quo libeat impulsae,
multorum civium Mithridatico bello salus. sunt et in
Nymphaeo parvae, Saliæres dictae, quoniam in symphoniae

§ 208: cfr. Sen. NQ VI 28, 1sq. — (3) Verg. Aen. VII 565.
Cic. de div. I 79. Vib. Seq. (ARiese GLm p. 153, 6). — (5) Ari-
stot. de mundo 4 p. 395^b, 30. 28. Strabo XII p. 579 init.; XIII
p. 629. Apul. de mundo 17. Ammian. XXIII 6, 18. Dio Cass.
LXVIII 27. — § 209: cfr. Plin. III 109. Sen. NQ III 25, 8. —
Varro r. r. III 17, 4 (LL V 71). MCap. IX 928. MFHG IV
p. 436, 8. — (20) cfr. Plin. XXXI 25.

2 puteolano AdEG. -no uo DF¹E. -no quae (que a) F²aD.
-no sunt quae v. (sunt spiracula quae pz) | charonea F¹. car-F².
caronea ea a. charoneas E²E d p va. S 3. 4 amsancti E²E va. S.
-acti FE¹. ans- f 6 aliubi F²fE a. S. alibi rv(D) 7 ut
om. F¹. ur E¹a 9 per om. E ad | omnes F d E ap 10 perinde
F²E E ap 11 tremunt AD²F² in ras. E²ov. pmunt E. -tur r
12 gabiensi E(?)G. gavi- AF²o. graui- (u e corr. in FE) r.
gabine- v 13 quaedam — 15 reatino om. a 14 fluctuant
AE(?)o p va. D. sed cfr. III 109. IV 66 15 statoniensi E²C.
stationensi (-se D²E¹. stadi- Ea) rv | vadimonis E²T. -ontis Fa
16 et ad F d E va. J 20 par FE². p E¹a. p E¹p | salia-
res Hcum Salm. exerc. 88^b A. saltares AE²E²p v. -tatares d. -tuare
C. salatere a. -ltare r

ubique. ingens argumentum plenumque lucis ac vocis etiam diurnae, hebetes esse qui negent subtermeari sidera ac rursus eadem exsurgere, similemque terris, immo vero naturae universae, et inde faciem in isdem ortus occasusque operibus, non aliter sub terra manifesto sideris cursu aliove effectum quam cum praeter oculos nostros feratur.

- 215 Multiplex etiamnum lunaris differentia, primumque septenis diebus. quippe modici a nova ad dividuam aestus, pleniores ab ea exundant plenaque maxime fervent. inde mitescunt, pares ad septimam primis, iterumque alio latere dividua augentur. in coitu solis pares plenae. eadem in aquilonia et a terris longius recedente mitiores quam cum in austros digressa propiore nisu vim suam exercet. per octonos quosque annos ad principia motus et paria incrementa centesimo lunae revocantur ambitu. augentur ea cuncta solis annuis causis, duobus aequinoctiis maxime tumentes et autumnali amplius quam verno, inanes vero
- 216 bruma et magis solstitio. nec tamen in ipsis quos dixi temporum articulis, sed paucis post diebus, sicuti neque in plena aut novissima, sed postea, nec statim ut lunam mundus ostendat occultetve aut media plaga declinet, verum fere duabus horis aequinoctialibus serius, tardiore semper ad terras omnium, quae geruntur in caelo, effectum cadente quam visu, sicuti fulguris et tonitrus et fulminum.

§ 215: cfr. Beda n. r. 39. — (12—18) Beda tp. r. 29. — (22) Sen. NQ III 28, 6.

1 plerumque AFava.C 2 divinae UDeconi.Dal. | esse F¹Edopv. esset.A. -ent r 3 exsurgere (exu- A) AyD. resu- r v
4 et inde FdEayv. exi- r(?)C 5 alter Fa. an alio?
8 modici a E¹ETfH(D). -cis Adp. -cus y. -ca r. -ci v(U)
dividuam FfRE¹a 9 pervenit F¹RE¹a 11 partes FR¹a
12 in Apy(Beda)D. om. r v | aquiloniae DF. -nie EE¹. -ne ap
recedentes FREa 13 cum om. FfRE¹a. quo R¹ | austrus F¹.
-ro Ty Beda. astris a | degressa R¹dTy. -sso FEa | priore F¹REa
14 quosque CFWMüller p. 16. quoque ll. v 15 ambitu// E.
-tus Rad | augent ego (et dist.). -nte ll. v. -ntibus P 16 causis
AF¹. -sis his EadTpy 17 inanis Ay. an inertes? 22. tard-
di- 24 cadentes E¹e corr. an cadendi? | fulguri a.
v. -res R | tonitrus F¹D. -ruis a. -rui dTyv a. G

Omnes autem aestus in oceano maiora integunt spatia 217
 nudantque quam in reliquo mari, sive quia in totum uni-
 versitate animosius quam parte est, sive quia magnitudo
 aperta sideris vim laxę grassantis efficacius sentit, eandem
 angustias arcentibus. qua de causa nec lacus nec amnes
 similiter moventur. — (octogenis cubitis supra Britanniam
 intumescere aestus Pytheas Massiliensis auctor est.) —
 et interiora autem maria terris clauduntur ut portu; qui- 218
 busdam tamen in locis spatiosior laxitas dicioni paret,
 utpote cum plura exempla sint in tranquillo mari nullo-
 que velorum pulsu tertio die ex Italia pervectorum Vticam
 aestu fervente. circa litora autem magis quam in alto
 deprehenduntur hi motus, quoniam et in corpore extrema
 pulsum venarum, id est spiritus, magis sentiunt. in ple-
 risque tamen aestuariis propter dispares siderum in quo-
 que tractu exortus diversi existunt aestus, tempore, non
 ratione discordes, sicut in Syrtibus.

(100) Et quorundam tamen privata natura est, velut 219
 Tauromenitani euripi saepius et in Euboea septies die ac
 nocte reciprocantis. idem aestus triduo in mense consistit,
 septima, octava nonaque luna. Gadibus qui est delubro
 Herculis proximus fons, inclusus ad putei modum, alias
 simul cum oceano augetur minuiturque, alias utrumque
 contrariis temporibus; eodem in loco alter oceani motibus

§ 217: (6. 7) Dicuil 8, 24. — § 218: (15) cfr. Sol. 27, 3. —
 § 219: (19) Mela II 108. Strabo I p. 55. (Cic. nat. deor. III 24).
 — (21) Polyb. ap. Strab. III p. 172. — (214, 4) Aristot. meteor.
 II 1 p. 354², 14. Strabo I p. 55. Sen. NQ IV 2, 29.

1 enim (pro autem) AdTyva.Bas. 2 inundantque R(?)
 va.D | in totum J. totum in AE²dopyv(U). totum rS. motum D
 3 est quam E²va.S | in parte E²adova.S. partes U | est
 del.E²va.S | quia om.F¹EE¹a 4 lax///// F¹. laxare R. las-
 sare a. late y | eadem AdR¹oyva.C 6. 7 uncas ego posui
 8 et om.pva.S. et ne E¹a | an ut in portu? 11 impulsu ad
 va.S | prouectorum E(?)G 14 id est spiritus del.U40
 16 exiunt F¹E¹. exeunt Ea 19 tauromenitani Adva.H. -tam y
 20 aestus idem E(?)dva.S 21 septena E¹a 22 frons R¹
 23 alias uero R(?)E²va.S | utriusque a

consentit. in ripa Baetis oppidum est, cuius putei crescente aestu minuuntur, augescunt decedente, mediis temporum immobiles. eadem natura Hispali oppido uni puteo, ceteris vulgaris. et Pontus semper extra meat in Propontidem, introrsus in Pontum numquam refluo mari.

- 220 98. (101) Omnia plenilunio maria purgantur, quaedam et stato tempore. circa Messanam et Mylas fimo similia expuuntur in litus purgamenta, unde fabula est Solis boves ibi stabulari. his addit — ut nihil, quod equidem noverim, praeteream — Aristoteles nullum animal nisi aestu recedente expirare. observatum id multis in Gallico oceano et dumtaxat in homine com-
221 pertum. 99. (102) quo vera coniectatio existit, haut frustra spiritus sidus lunam existimari; hoc esse quod terras saturet accedensque corpora impleat, abscedens inaniat. ideo cum incremento eius augeri conchyliia et maxime spiritum sentire quibus sanguis non sit, sed et
18,391 sanguinem, hominum etiam, cum lumine eius augeri ac
599. minui, frondes quoque et pabula — ut suo loco dicetur —
222 sentire, in omnia eadem penetrante vi. 100. (103) itaque solis ardore siccatur liquor, et hoc esse masculum sidus accepimus, torrens cuncta sorbensque. (104) sic mari late patenti saporem incoqui salis, aut quia exhausto

§ 220: Strabo I p. 58. Sen. NQ III 26, 8. 7. — Aristot. loco deperdito. — (12) cfr. Philostr. vita Apoll. V 2 med. — § 221: (16) cfr. Plin. II 109. — (17) Firm. Matern. math. IV 1, 5. — § 222: (23) Beda n. r. 41. — cfr. Aristot. meteor. II 1 p. 353^b, 8; probl. 23, 31. (30). Plut. plac. phil III 16 p. 897^a. Ambros. hexaem. II 3, 14. Isid. n. r. 42.

1 betis A. beotis FR¹Ea 3 hispoli F. isp-E¹a. in ips-E².
in hispali va.S 5 prorsus F¹dR¹E¹a 6 an pleno fluctu?
pugnantur F¹R¹E. -ant a 7 statu A. -uto EadTo. gestato R
8 fabula est D. -la E(?)opv. -lae r 9 soles bouis A
additur d. -tum a. adde ut ova.G 12 multis R²J². -ti A.
-tum rv 14 spiritum (-tus G) sidus lunae ova.H | hoc ē
FfR¹E¹a. et hoc esse ova.G. cfr.v.21 18. 19 aut minui F¹o
19 ac (ova et) D(?)va.S(J) 20 an nāque? 21 et om.a |
mas- ipimus F¹R¹E¹ay 23 mare late patentis

inde dulci tenuique, quod facillime trahat vis ignea, omne asperius crassiusque linguatur — ideo summam aequorum aquam dulciorem profunda; hanc esse veriore causam asperi saporis quam quod mare terrae sudor sit aeternus — aut quia plurimus ex arido misceatur illi vapor aut quia terrae natura sicut medicatas aquas inficiat. est in exemplis Dionysio Siciliae tyranno, cum pulsus est ea potentia, accidisse prodigium, ut uno die in portu dulcesceret mare. 101. e contrario ferunt lunae femineum ac molle sidus, 223 atque nocturnum solvere umorem et trahere, non auferre. id manifestum esse, quod ferarum occisa corpora in tabem visu suo resolvat somnoque sopitis torporem contractum in caput revocet, glaciem refundat cunctaque umifico spiritu laxet. ita pensari naturae vices semperque sufficere, aliis siderum elementa cogentibus, aliis vero fundentibus. sed in dulcibus aquis lunae alimentum esse, sicut in marinis solis.

102. (105) Altissimum mare XV stadiorum Fabianus 224 tradit. alii in Ponto ex adverso Coraxorum gentis — vocant Bathea Ponti — trecentis fere a continente stadiis immensam altitudinem maris tradunt, vadis numquam

§ 223: (10) cfr. Plin. II 45 (XX 1). — (11) Macrobian. VII 16, 16. 18. 25. 26. Plut. qu. conv. III 1. — (16) Posidonius ap. Diogenem Laertium VII 1, 145. Beda n. r. 41. — § 224: Dicuil 8, 25. — (19) Aristoteles meteor. I 13 p. 351^a, 11. — (216, 3—5) Beda n. r. 40. — (6—8) cfr. Plin. III 131.

2 et asperius Fa | linguatur Aep. liquor y | summum E¹op.
-ma E(?) G. cfr. § 224. *Welshofer Beda p. 40* | equor o 3 aqua
E(?) G | profunda horum habere E². -dam G. -do y. -dit o.
-fudit p 4 quam om. p | quod F² *Salmant. v.* quia r. *de y parum*
liquet 5 plurimus F² in ras. p *Salmant. S.* -mum AE(?) yv. pri-
mus E² ad marg. pluribus r | ex (et F¹a) alio F¹d TR¹a | ille y |
vapor U. S. -ore v(H). sine usapore Dal. 6 sicut om. va.(P) H |
medicatis f Dal. 7 ē se ea DFRa 12 hospitis F¹da | con-
tactu Ay 13 reuocat Ay | refundant F¹a 16 esse sicut
om. FR¹E². sicut in om. a. sicut om. o | solis in mari Beda
19 fonte F¹Ea | aduersorum A | gentes Ad 20 bachea E².
-hex E¹ | pontis E¹ | tricentis F. triricentis E | continente E¹a.
-tis E². -ti// F. -ti E²rv

reperitis. 103. (106) mirabilis id faciunt aquae dulces iuxta mare ut fistulis emicantes. nam nec aquarum natura miraculis cessat. dulces mari invehuntur, leviores haut dubie; ideo et marinae, quarum natura gravior, magis in vecta sustinent. quaedam vero et dulces inter se supermeant 5 alias, ut in Fucino lacu inectus *Pitonius* amnis, in Lario Addua, in Verbanno Ticinus, in Benaco Mincius, in Sebinno Ollius, in Lemanno Rhodanus: hic trans Alpīs, superiores in Italia, multorum milium transitu hospitali suas tantum nec largiores quam intulere aquas evehentes. proditum 10

225 hoc et in Oronte amne Syriae multisque aliis. quidam vero odio maris ipsa subeunt vada, sicut Arethusa, fons Syracusanus, in quo redduntur iacta in Alpheum, qui per Olympiam fluens Peloponnesiaco litori infunditur. subeunt terras rursusque redduntur Lycus in Asia, Erasinus in 15 Argolica, Tigris in Mesopotamia et, quae in Aesculapi fonte Athenis mersa sunt, in Phalerico redduntur. et in Atinate campo fluviū mersus post XX milia passuum exit et in

226 Aquileiensi Timavus. nihil in Asphaltite Iudaeae lacu, qui

§ 225: cfr. Plin. XXXI 55. Verg. ecl. X 1. 4. 5. Mela II 117. Sen. NQ III 26, 5. Timaeus ap. Antig. hist. mir. 140 (155). Sol. 5, 16. — (15) Strabo VI p. 275. 270. 271; VIII p. 389. (Herodot. VI 76). Ov. met. XV 273sq. (Sen. NQ III 26, 4). — (19) Strabo V p. 215 init. — § 226: cfr. Plin. V 72. Tac. hist. V 6. Aristot.

1 mirabile F¹dR¹E¹a 2 natura a ova.S 3 cessit R²
 4 quarum om. F¹dTR¹E¹a | natura est A. -re dT 4.5 super-
 fusas (pro innecta) Beda 5 sustinet F¹dTR¹ap 6 innectu
 R¹a. Iuvenius D². cfr. Madvig adv. I p. 147 | Pitonius add. ego
 ex XXXI 141. Vib. Seq. s. v. 7 ardua FEA. -dita R | uerbanno
 AE²S. -ano (D?)v. -anono Fd¹. -anno R²ecorr. -ant no E¹d².
 -ant com a. cfr. III 131. IX 69 | ticus FdE¹. micus a | bonaco
 F¹dR¹E¹. -na a. uenaco R² | sebinno Scoll. III 131. seuinno
 ADF²av. -irino R. -ino F¹dEH 8 lemnano F. lemano R¹va. H
 9 mutiorum F¹R¹Eao | militum ATo | hospitali A. -lis
 DEaoS. -les rv. cfr. § 118. VI 65 12 ipsa ADFaov(J). om. r(?)
 Dal. | unde om. F¹R¹E¹. da a. ipsa uada d | sicuti FRAo
 17 ir | | athinate R. attino Ea 19 aquilensi
 F² | | mnus F¹R¹Ea | a phaltita (-pal- FR¹a¹)

bitumen gignit, mergi potest nec in Armeniae maioris Aretissa; is quidem nitrosus pisces alit. in Sallentino iuxta oppidum Manduriam lacus, ad margines plenus, neque exhaustis aquis minuitur neque infusus augetur. in
 5 Ciconum flumine et in Piceno lacu Velino lignum dieictum lapideo cortice obducitur et in Surio Colchidis flumine adeo, ut lapidem plerumque durans adhuc integat cortex. similiter in flumine Silero ultra Surrentum non virgulta modo immersa, verum et folia lapidescunt, alias salubri
 10 potu eius aquae. in exitu paludis Reatinae saxum crescit [et in Rubro mari oleae virentesque frutices enascuntur].

Sed fontium plurimorum natura mira est fervore, 227
 idque etiam in iugis Alpium ipsoque in mari inter Italiam et Aenariam in Baiano sinu et in Liri fluvio multisque
 15 aliis. nam dulcis haustus in mari plurimis locis, ut ad Chelidonias insulas et Aradum et in Gaditano oceano. Patavinorum aquis calidis herbae virentes innascuntur, Pisanorum ranae, ad Vetulonios in Etruria non procul a mari pisces. in Casinate fluvius appellatur Scatebra, frigidus, abundantior aestate; in eo, ut in Arcadia Stymphali,

meteor. II 3 p. 359^a, 17. — (5) Ov. met. XV 313. (Sen. NQ III 20, 3). — (8) Strabo V p. 251. Sil. Ital. VIII 580. — (10. 11) cfr. XXXI 12. (XIII 139. 185). — § 227: (16) Strabo XVI p. 754. III 172. Lucret. VI 890. — (17) Claudian. carm. min. 26 (49), 19sq. Cassiod. var. II 39.

2 aretissa B(D) coll. VI 127. -tisa E. -thisso v. -ssa G. -thusa C(L). aritissa AF²E²J. -sso o. artisa DF²E²a. -tesa d. areisa Se Ptol. V 13, 8 | sallentino DFD. sale- rv. cfr. § 240. XV 20(M) 3 manduriam Adv. mund- R². and- or 5 cocconum Ea. quoco- R¹ | ligno FREa 6 syrio F¹adT. sirio E. cfr. VI 13 8 silero U. v(D). -lari B. -ro p G. cfr. III 70. 71. 74 9 folia F²dE²v. uolia A. uolatilia E²o. in R¹. om. r | salubria F¹EEa 11 et (om. p) in rubro — enascuntur D²F²R²E²pv. om. r. uncos pos. (H) J. cfr. v. 17 et XIII 139. 135 12 sed et pva. D 13 et inter Adv. G. ac inter p. ut inter D²R²S 14 in ego. ut in AdE²pv. et in R²S. ut r 16 et del. F² | taradum A. har- R². arabum FEava. C. har- R¹ 18 netolonios A. ueluto- FREa 19 statebra AFE²a. -era d². stabera d¹ 20 arcadia (-cha Ea) FdRaS. -diae rv(J)

228 nascuntur aquatiles muscoli. in Dodone Iovis fons, cum sit gelidus et immersas faces extinguat, si extinctae admoveantur, accendit. idem meridie semper deficit, quae de causa ἀνταρδιόμενον vocant, mox increscens ad medium noctis exuberat, ab eo rursus sensim deficit. in Illyricis supra fontem frigidum expansae vestes accenduntur. Iovis Hammonis stagnum, interdum frigidum, noctibus fervet. in Trogodytis fons Solis appellatur dulcis et circa meridiem maxime frigidus; mox paulatim tepescens ad noctis media fervore et amaritudine infestatur.

229 Padi fons mediis diebus aestivis velut interquiescens semper aret. in Tenedo insula fons semper a tertia noctis hora in sextam ab aestivo solstitio exundat, et in Delo insula Inopus fons eodem quo Nilus modo ac pariter cum eo decrescit augetur. contra Timavum amnem insula parva in mari est cum fontibus calidis, qui pariter cum aestu maris crescunt minuunturque. in agro Pitinate trans Appenninum fluvius Novanus, omnibus solstitiis torrens, bruma siccatur.

230 In Falisco omnis aqua pota candidos boves facit, in 20

§ 228: Mela II 5. Sol. 7, 2. Augustin. civ. dei XXI 5, 1. Isid. or. XIII 13, 10. — (6—10) Herodot. IV 181. Diodor. XVII 50, 4. 5. Lucret. VI 848. Mela I 39. Ov. met. XV 310. Curtius IV 7, 22. (31). Vib. Seq. (GLm p. 153, 12). cfr. Plin. V 31. (36). — § 229: (14) Strabo VI p. 271. Paus. II 5, 3. — (15) cfr. Plin. III 151. — § 230: cfr. Plin. XXXI 13. Vitruv. VIII 3, 14. Sen. NQ III 25, 3. 4. Sol. 7, 27. 33, 1. Isid. or. XIII 13, 5. Aristot. hist. an. III 12 p. 519^a, 18. Aelian. n. an. VIII 21. — (219, 8) cfr. Plin. XXXI 16 (cfr. Theopomp. fr. 229 Müll.). Aristot. meteor. II 3 p. 359^b, 17. Ov. met. XV 329 sqq. (Sen. NQ III 20, 6). Vib. Seq. (GLm p. 149, 16). — (9) Vitruv. VIII 3, 20. Athenaeus II 17 p. 42°. Val. Max. I 8 ext. 18.

1 enascuntur F²R²va.J. om.R¹ 5 ab eo om.E¹. ab R¹. a F¹a | illyrico R²S. -riis v 7 fons (pro stagnum) et frigidus ova.H | inter diem F¹Ea. -dum R¹ 8 et om.Dal. 9 ac (pro ad) A | medio A. -ium p 12 insulae F¹R¹a 13 delon FRa 14 inolus FRa | ac om.FR¹Ea 15 augeturque R(?) va.D 17 pitunat F¹dEa. -tanate R². -t//na/// R¹ 18 apenninum F²R²va.S. alpennum F¹dEa 20 omnis ll.G. amnis T.Salmant.o. Clitumni amnis zv | potata R¹Eova.G

Boeotia amnis Melas oves nigras, Cephisus ex eodem lacu
 profluens albas, rursus nigras Penius rufasque iuxta Ilium
 Xanthus, unde et nomen amni. in Ponto fluvius Axiaces
 rigat campos, in quibus pastae nigro lacte equae gentem
 5 alunt. in Reatino fons Neminie appellatus alio atque alio
 loco exoritur, annonae mutationem significans. Brundisi
 in portu fons incorruptas praestat aquas navigantibus.
 Lyncestis aqua quae vocatur acidula vini modo temulentos
 facit; item in Paphlagonia et in agro Caleno. Andro in 231
 10 insula templo Liberi patris fontem nonis Ianuariis semper
 vini saporem fundere Mucianus ter consul credit. dies
 Θεοδοσία vocatur. iuxta Nonacrim in Arcadia Styx, nec
 odore differens nec colore, pota ilico necat; item in Liberoso
 Taurorum colle tres fontes sine remedio, sine dolore mor-
 15 tiferi. in Carrinensi Hispaniae agro duo fontes iuxta
 fluunt, alter omnia respuens, alter obsorbens. in eadem
 gente alius aurei coloris omnes ostendit pisces, nihil extra
 illam aquam differentes. in Comensi iuxta Larium lacum 232

§ 231: cfr. Plin. XXXI 16. 26. Vitr. VIII 3, 16. Sen. NQ
 III 25, 1. (Ov. met. XV 332). Strabo VIII p. 389. Sol. 7, 12. —
 § 232: Plin. ep. IV 30, 2. — (220, 2) cfr. Plin. V 140. — (4) Tac.
 ann. II 54.

2 penius A G(S). -nitus o r v. -neus (B) H 3 sanctus F¹ a |
 ad unde *suprascr.* ex eodem iactu R² | axiaces *ego coll. IV 82.*
 (Mela II 7). astac- ll. v 4 rigat A f d G (J). inri- r S (D). irri-
 a o p v. cfr. vol. IV p. 499 ad XVIII 29 5 neminae A G. -niea D.
 -nia v (Dal.) 7 incorruptas A d E² v (J). -tas in spira F² D. -ta
 in spira r. -ta spera o p. -tas semper z S 8 lyncestis v. linc-
 A F² E² o. ling- R². in ling- R². lingentis r 9 et om. F d R² E¹ a |
 antro R². in andro v a. S | in del. F². om. R 10 in templo R²
 11 sapore v a. S (J) | fundere *ego.* fluere ll. v. cfr. XXXVII
 202 extr. | dios E (?) d v a. J 12 theodosia A d E p H. tedo- v.
 tecno- B. theudosie R. theodesia (thaeo- F². haeo- F¹) r. Θεο-
 δαλcia Welcker ad Philostr. p. 356 | nonacrina (na e corr.) R². -inam
 v a. B | in om. R v a. H | archadie R. -caciae v a. H 13 pota *ego.*
 epota ll. v | libroso E (?) H. beroso F² d v. -sa A. embroso p
 15 carinense F. carrensi a. -rriniensi R². -rrimensi *conf. H*
 16 obsorbens A R². abs- D F² d v (J). nas- F¹. res- E ap. so- R¹ S.
 cfr. IX 131. XI 117. XXVII 15 et Fels p. 74 17 alueus F²
 18 aquam ceteris E² v a. S

fons largus horis singulis semper intumescit ac residit. in Cydonea insula ante Lesbum fons calidus vere tantum fluit. lacus Sannaus in Asia circa nascente absinthio inficitur. Colophone in Apollinis Clarii specu lacuna est, cuius potu mira redduntur oracula, bibentium brevioris vita. amnes retro fluere et nostra vidit aetas Neronis principis supremis, sicut in rebus eius rettulimus.

- 233 Iam omnes fontes aestate quam hieme gelidiores esse quem fallit? sicut illa permira naturae opera, aes ac plumbum in massa mergi, dilatatum fluitare, eiusdemque ponderis alia sidere, alia invehī, onera in aqua facilius moveri, Syrium lapidem quamvis grandem innatare eundemque comminutum mergi, recentia cadavera ad vadum labi, intumescētia attolli, inania vasa haud facilius quam plena extrahi; pluvias salinis aquas dulciores esse quam
- 234 reliquas, nec fieri salem nisi admixtis dulcibus; marinas tardius gelari, celerius accendi; hieme mare calidius esse, autumnale salsius; omne oleo tranquillari, et ob id urinantes ore spargere, quoniam mitiget naturam asperam lucemque deportet; nives in alto mari non cadere; cum omnis aqua deorsum feratur, exilire fontes atque etiam in Aetnae radicibus, flagrantis in tantum, ut quinquagena, centena milia passuum harenas flammarum globo eructet.

§ 233: (8) Lucret. VI 841. — (12) cfr. Plin. XXXVI 130. — (15) cfr. Plin. XXXI 81. — § 234: Aristot. probl. 23, 15. 32. Plut. qu. conv. I 9 p. 627°. — (17) Aristot. l. l. 26, 57. — (18) Plut. aet. phys. 12 p. 914. 915. Oppian. hal. V 638. 646. — (20) Beda n. r. 35.

1 intumescētibz (-sc///// F¹) ac F¹E¹E¹a | residit AF¹S.
-sidet F²dE²pv. -sedit r 2 cydonea AH(J). cfr. IV 61.
-nia DFdEC. cid- a. lid- B². cidonie E¹. -na p. cynonia v
3 sannaus Edva.B(S). sonn- A. ann- r. inn- f. sinn- B |
circumnascente E²va.S 7 supremis H.G(S). annis su- E²v(L)
12 syrium B². cfr. XXXVI 130(B). scy- H. tinereum E¹.
tyreum (C) F r. tir- p. thyr- v 15 aquis adfo | utiliores
E(2)C 17 gelari Ay. -re rv. cfr. Rück 2 p. 310 | hie
a. himum B² 18 autumnō F²va.S
ethne E²a. ///ne B¹ | flagrantēs E² 23 et cen-
| globo ADFdT Brot.(J). -bos REaz. -bus opv(S)

(107) namque et ignium, quod est naturae quartum ele- 235
mentum, reddamus aliqua miracula, sed primum ex aquis.

104. (108) In urbe Commagenes Samosata stagnum
est emittens limum — maltham vocant — flagrantem. cum
5 quid attigit solidi, adhaeret; praeterea tactu et sequitur
fugientes. sic defendere muros oppugnante Lucullo: flag-
rabat miles armis suis. aquis et accenditur; terra tantum
restingui docuere experimenta. 105. (109) similis est
natura naphthae. ita appellatur circa Babylonem et in
10 Austacenis Parthiae profluens bituminis liquidi modo. huic
magna cognatio ignium, transiliuntque in eam protinus
undecumque visam. ita ferunt a Medea paelicem crematam,
postquam sacrificatura ad aras accesserat, corona igne
rpto. 106. (110) verum in montium miraculis ardet 236
15 Aetna noctibus semper tantoque aevo materia ignium
sufficit, nivalis hibernis temporibus egestumque cinerem
pruinis operiens. nec in illo tantum natura saevit exustionem
terris denuntians: flagrat in Phaselitis mons Chimaera,
et quidem immortalis diebus ac noctibus flamma; ignem
20 eius accendi aqua, extinguere vero terra aut fimo Cnidius

§ 235: (4) cfr. Plin. XXXVI 181. (Dio Cass. XXXVI 3*). —
cfr. Sol. 21, 4. — (9) cfr. Plin. XXXV 179. Diosc. I 101. Strabo XV
p. 743. — § 236: cfr. Sol. 5, 10. Sen. ep. 79, 2. 4. — (18—20)
Ctesias Ind. fr. § 10 p. 250 Bähr. Antig. hist. mir. 166 (182).

1 iamque dTpvā.S(J) | et om.p 3 commagene Eva.G.
-nae o. -na a | Samosatis (P) L 5 tactu et Ay. -tus et dT(P)D.
-tus v. -tu fH. tractu R¹. om.R¹. et tactu r. -tus p. -tum o
Salmant. | sequi Ay. exsequitur R²S 6 rugientes F¹a. fugien-
tis opSalmant. | flagrabatque AE²opva.S(J) 7 et A. etiam
E²v(J). om.rS | tamen o 9 naphthae o. -ptae AF². -pte R¹a.
nuptae F¹. neptae y | babylonē DF(y)D. -ne A. -niam rv
10 austacenis Ayy. -athenis p. -tragenis dT. astacenis (Salm.
exerc.p.171^aB) H 11 transiliumque A. -luitque p. -lientium y |
ea Fp. eum y 12 fertur D(?)fJ. cfr. § 203 | Media J²
13 sacrificatur F¹a. -tum R²p. -ta R¹ 14 rpta RE(?)opva.D
15 materiae ignium F¹. ign- materia (-iae aG) REava.S
17 in AF²E²dopyv. om.rS 18 Phaselide B 20 fimo
Sabell. e Ctesia. faeno AS. fano d. feno Raoy. foeno (D?)FEpiv.
caeno comi.D²

Ctesias tradit. eadem in Lycia Hephaesti montes taeda
 flamman te tacti flagrant, et adeo ut lapides quoque rivoru
 et harenae in ipsis aquis ardeant, alitunque ignis ille
 pluviis; baculo si quis ex iis accenso traxerit sulcu
 rivos igniu sequi narrant. flagrat in Bactris Cophanti 5
 237 noctibus vertex. flagrat in Medis et in Sittacene confinio
 Persidis, Susis quidem ad Turrim Albam XV caminis,
 maximo eorum et interdiu, campus. Babylone flagrat e
 quadam veluti piscina iugeri magnitudine, Aethiopum iuxta
 Hesperu montem stellarum modo campi noctu; similiter 10
 in Megalopolitanorum agro. nam si intermisit ille iucundus
 frondemque densi supra se nemoris non adurens et iuxta
 gelidum fontem semper ardens Nymphaei crater, dira
 Apolloniatis suis portendit, ut Theopompus tradidit;
 augetur imbris egeritque bitumen temperandum fonte illo 15
 ingustabili, et alias omni bitumine dilutius. sed quis haec
 238 miretur? in medio mari Hiera et Lipara insulae Aeoliae

§ 237: Aristot. mir. ausc. 35 p. 833^a init. — Theopomp. fr. 316 Müll. Aelian. var. hist. XIII 16. Strabo VII p. 316. Dio Cass. XLI 45, 2sq. (cfr. infra § 240). — § 238: cfr. Plin. III 93. Posid. ap. Strab. VI p. 277. — (223, 3) Plin. VI 197.

1 ephesi AF¹a. epe- R. ephesii F² 2 et om. AE(?) dy
 va. S(D) | adeo (-os a) sub F¹R¹a 4 iis Ev. is FR¹. istis R².
 his rD | sulcos FR¹Eaova. S 6 et (om. in) Apeva. D | Sitta-
 cene Hex Aristot. mir. ausc. 35 coll. Plin. VI 114. cestia (cessia R²)
 gente E²R²pv. cestia in cuti gente A. cuti (citti F?) gente r.
 Cissia gente D coll. Herodot. VI 119 8 maximo om. F¹R¹E¹a.
 corum F¹. earum R² | inter campos FR¹a. dist. ego ex Aristot.
 (ἐν ὁμαλοῖς τόποις καὶ οὐκ ἐν ὕψηλοῖς) | babylone DFJ². -nae A.
 -nie a. -niae Edv. -bilone R. -ne p. -niae o | flagrat (sc. cam-
 pus) e ego. -rato R¹a. -rat rv 9 quaedam F²FR¹ | uelut Adfo.
 -ud F | item aethiopum E²E²va. S 10 Hesperu P. -rium E(?)v.
 -rum r. cfr. V 10. VI 197 | noctu nitent E²va. S(D) 11 tametsi
 E²va. J | intermis sit R. -minis sit Faop. internum sit E. -nus
 sit E²va. J 12 nem non a. ne//// non R¹. nemon F¹ 13 ege-
 lidum PeStrab. 14 apolliniatis R²d. -natis F¹R¹a 15 igni-
 bus R² 16 & ego. a R¹a. om. rv | dilutus R. dulcius F²px
 17 et lipara add. ego coll. Strab. | insulae aeoliae ego. -la
 aeolia AE¹G²(J). insula FdTR¹aG¹(S). -la //// E². -la ardet.
 ae- rsule (-la v) R²pv

iuxta Italiam cum ipso mari arsere per aliquot dies sociali bello, donec legatio senatus piavit. maximo tamen ardet incendio Theon ochema dictum Aethiopum iugum torrentesque solis ardoribus flammās egerit. tot locis, tot incendiis rerum natura terras cremat!

107. (111) Praeterea cum sit huius unius elementi 239 ratio fecunda seque ipsa pariat et minimis crescat a scintillis, quid fore putandum est in tot rogis terrae? quae est illa natura, quae voracitatem in toto mundo avidissimam sine
 10 damno sui pascit? addantur his sidera innumera ingensque sol, addantur humani ignes et lapidum quoque insiti naturae attritique inter se ligni, iam nubium et origines fulminum: excedet profecto miracula omnia ullum diem fuisse, quo non cuncta conflagrarent, cum specula quoque
 15 concava adversa solis radiis facilius etiam accendant quam ullus alius ignis. quid quod innumerabiles parvi, sed 240 naturales, scatent? in Nymphaeo exit e petra flamma, quae pluviis accenditur; exit et ad aquas Scantias, haec quidem invalida, cum transit, nec longe in alia durans materia —
 20 viret aeterno hunc fontem igneum contegens fraxinus —; exit in Mutinensi agro statis Volcano diebus. reperitur apud auctores subiectis Ariciae arvis, si carbo deciderit, ardere terram, in agro Sabino et Sidicino unctum flagrare lapidem, in Sallentino oppido Gnatia inposito ligno in sa-

§ 240: (17) cfr. supra § 237. — (24) Horat. sat. I 5, 97sqq. — (224, 2) Val. Max. I 8 ext. 18. Liv. XXIV 3, 7.

1 arsere (asese R¹) U. S. arsit E²v 2 et donec F¹REa |
 expianit R²S 4 reget R². regerit S 7 a DF¹dRS(D).
 om. rv(J) 8 quaeue est R²S. om. R¹. que a | est — quae om. a |
 quae velut natura q̄ R¹ (falso iterata) 10 facit FE¹E. -iat a
 12 attritique ego. -tuque (-tusque R²) U. S. -ta pv | ligna
 AE(?) pva. S | an et nubium (sc. ignes)? 13 excedet AFR¹Ea.
 -dit rv | unum FRaT. num p 14 flagrarent FdTR¹a. -ret p
 15 accendantur va. H 16 parvis Ap. partus va. G
 18 scanthias AFa. -ncias R². -ncies R¹ 20 uirens R²S. om. a |
 contextens FE¹Eava. G. -tegit R²S 21 statutis a. an sacris?
 cfr. XXXI 16 24 sallentino DFD. sale- rv. cfr. § 226 | gnatia
 F¹J². cfr. Niss. It. I Ip. 860. natium Ap. ina- v. galacia R². igna-
 tia (inn- d) rC. egn- (Be III 102) Bas.

xum quoddam ibi sacrum protinus flammam existere, in
 Laciniae Iunonis ara sub diu sita cinerem immobilem esse
 241 perflantibus undique procellis; quin et repentinos existere
 ignes et in aquis et in corporibus, etiam humanis: Trasi-
 menum lacum arsisse totum; Servio Tullio dormienti in 5
 pueritia ex capite flammam emicuisse, L. Marcio in Hispania
 interemptis Scipionibus contionanti et milites ad ul-
 tionem exhortanti arsisse simili modo Valerius Antias
 narrat. plura mox et distinctius; nunc enim quadam
 mixtura rerum omnium exhibentur miracula. verum egressa 10
 mens interpretationem naturae festinat legentium animos
 per totum orbem veluti manu ducere.

242 108. (112) Pars nostra terrarum, de qua memoro,
 170 ambienti, ut dictum est, oceano velut innatans longissime
 ab ortu ad occasum patet, hoc est ab India ad Herculis 15
 columnas Gadibus sacratas [LXXXV]·[LXXVIII] p., ut Arte-
 midoro auctori placet, ut vero Isidoro, [XCVIII]·[XVIII].
 Artemidorus adicit amplius a Gadibus circuitu Sacri
 promunturii ad promunturium Artabrum, quo longissime
 243 frons procurrat Hispaniae, DCCCCXCI·D. mensura currit

§ 241: Liv. XXV 39, 16. Sil. Ital. V 72sq. — Plin. XXXVI
 204. Val. Max. I 6, 1. 2. Lyd. ost. 5 p. 18°. Plut. de fort. Rom. 10
 p. 323^d. (Peter hist. Rom. fragm. p. 155. 157). — § 242: MCap.
 VI 611. Dic. 5, 1. — § 243: Agathem. 15. 16 (MGGm II p. 475sq.).
 MCap. VI 612.

2 dio E(?) G. diuo F²v 8 exhortanti dv. exorta- R²E.
 exora- ADFa. exorna- R¹ 9 modo (pro mox) FR¹E¹ap
 10 ingressa R²S 11 natura F¹Ra 12 uelut AdDal. | duce-
 retur E. -cens a 14 innatans R¹. -ta Ad. inata y. maria i
 15 ad occasum F²d(E?) C(item MCap. Dic.). ab (a/ F²) occasu
 (-sus R¹) DF¹Ra. et occ- (-ssus A) Ay. atq. (et v) ab occ- p^o
 16 LXXX y. LXXXVIII R² | LXXVIII R². -VII MCap.
 LXXV a. LXX dT. om. p. LXVIII H coll. § 243 extr. (numeros hos
 et seqq. antiquo more primus scripsit D) 17 LXXVIII Ay | LXVIII
 AF²y 18 adiecit y | circuitus agri F²R²y. -tu agri F¹a. -tura
 agri R¹(E?) 20 fons DFR¹a | procurat DF¹. -rsat R¹. -rrit
 E(?) va.S | DCCCC·XC·ID Ay. cfr. D ME p. 2. -XCI MCap.
 DCCCC·XC id r. CCCCXCI. id H | mensurae E(?) pva.D

duplici via: a Gange amne ostioque eius, quo se in Eoum oceanum effundit, per Indiam Parthyenenque ad Myriandrum urbem Syriae in Issico sinu positam LII·XV, inde proxima navigatione Cyprum insulam, Patara Lyciae, Rhodum, 5 Astypalaeam in Carpathio mari insulam, Taenarum Laconicae, Lilybaeum Siciliae, Caralim Sardiniae XXI·XIII, deinde Gades XII·L, quae mensura universa ab Eoo mari efficit LXXXV·LXXXVIII. alia via, quae certior et iniri 244 terreno maxime potest, a Gange ad Euphraten amnem 10 LI·LXIX, inde Cappadociae Mazaca CCXLIII, inde per Phrygiam, Cariam, Ephesum CCCCXCVIII, ab Epheso per Aegaeum pelagus Delum CC, Isthmum CCXII·D, inde terra

§ 244: Agathem. IV 17 (GGm II p. 476). MCap. VI 613.

1 eoum E³ve MCap. eum II 2 partienenque AR¹. -tenienenque R². -thiensemque r. -thiē neque d. -thiamque y. -tyenemque codd. MCap. | miriandrum F². -dram y. mirandum DF¹E¹a 3 LIII R. L^V dT 5 carpathio E(?)v -tio F²Ra. -tro AD | mari E(?)C. -ri in rv | insulam DFEaD. -la Adep. -las E(?)E³v 6 caralim U.S. -lium v. calarim (B)C | XXI·XIII ego. XXXIII AF²y. -III R² in marg. -III·L E³Be MCap. XXX (om. III deinde gades X) r. XXI·III H 7 deinde gades AF²E³v. -de eadem y. D In.... (reliquis absc.) R² in marg. | XII·L H. XII m. L va.B. XLII·L Ay MCap. XXII p. L R² in marg. II·L (V·L R) r. L e. III decies centena et quinquaginta Milia pass. E³(B)C. cfr. III 84 | quae om. Ay | eoo D. eo U.v 8 LXXXII R¹. XCV R² in marg. LXXX y. XCVIII va.B | LXXVIII E³Be MCap. -VII·L y. -III i. LXVIII rH. -VIII pv | qua y | et iniri ego. itinere A. inirie R¹Ea^d. -riae F¹. inirie a. iniri R²d¹. itinere F²E³y 9 terreno F²R²E³y. -raeno A. -re (-re DEe) non r | potest U. patet pE³v. dist. ego 10 LI om. y. II R² in marg. L F². DF¹. LC E³v | LXIX H. LXI·X A. LXVIII R² in marg. XIX r. XXI pE³C. XVIII v. om. y (item sqq. numeros) | CCXLVII A. CCLXLIII D¹. CCCXIX H 11 phrygiam E(?)v. fryg. DF. frig. A. frig. r | CCCCXCVIII ApJ. XCVIII (-CXLVIII R) rv. CCCCXV H 12 CCXII om. p. CCCII R | D inde D¹F¹ dTEaH. inde AF²D¹. Deinde D²p v | terra — 226, 1 mari et om. y

[et Laconico mari] et Corinthiaco sinu Patras Peloponnesi
 XC, Leucadem LXXXVII·D, Corcyram totidem, Acroce-
 raunia LXXXII·D, Brundisium LXXXVII·D, Romam CCCLX,
 Alpes usque ad Scingomagum vicum DXVIII, per Galliam
 ad Pyrenaeos montes Illiberim CCCCLXVII, ad oceanum
 et Hispaniae oram DCCCXXXI, traiectu Gadis VII·D, quae
 mensura Artemidori ratione [LXXXIX] XLV efficit.

245 Latitudo autem terrae a meridiano situ ad septen-
 triones, dimidio fere minor, Isidoro colligit [LIII]·XLII,
 quo palam fit quantum et hinc vapor abstulerit et illinc
 rigor. neque enim deesse terris arbitror aut non esse
 globi formam, sed inhabitabilia utrimque inconperta esse.

§ 245: MCap. VI 614. Dicuil 5, 2. — (227, 1sq.) Agathem.
 IV 18. 19 (GGm II p. 478—481). MCap. VI 615.

1 *uncos posui cum D ME p. 3* | laconico *ll. v.* lechaico *f(P)H.*
 alcyonio *J* | patros *Ay* | peloponensi *AE²y.* pol- i. pell- a. pelo-
 ponnensessi *DF¹* 2 *XC Hex Agathem. IV 17 coll. Plin. IV 9. 11.*
CCII·D ll. v. *CCII·D D¹* | *LXXXVII·d AH.* -VI·id *DF¹da.* -V
Ad F². -III·id *B.* -VI·D *E(?)pv* 3 *LXXXII·D MGGm II p. 477*
CXXXII·D AE(?)dpv. -II·id (ad *B*) *r.* *cfr. IV 52* | *LXXXVII·d*
AFH. -VI·id *D.* -VI·D *rv* 4 ad Scingomagum *Hex Agath*
ll. coll. Strab. p. 179. ad cinco- *AG.* -ngomacū *F².* -neomachus
Bd. calcineo- *rv* | *DXVIII AR(?)H.* -VIII *rv* 5 illiberium *B*
 -birium *DFE¹ad.* -brium *va. B* | *CCCCLXVIII MGGm II p. 474*
 -LVI *AdD.* *CCCCC·LVI (-LIII B¹) rv.* *DCCCCXXVII H*
 6 *DCCCXXXI D ME p. 3.* -II *AF²D¹.* *CCCXXXII rv.* -I *H*
 7 [LXXXIX]·XLV *Hex Agath. ll. l.* -XCV *D¹.* *LXXX·LX·XCV B*
 et *XCV B² in marg.* *LXXX·IX·XC r.* *LXXXVI (-VII 1*
LXXXV B² Ce MCap. 8 a *om. DFEa (add. E²)* | septemtri-
 nem *B²va. S* 9 dimedio *Ay.* medio *B²* | fere *BE²pv.* -rme *I*
Dic. D¹. feri *r.* fieri *y* | minor Isidoro *ego coll. D ME p. 6.* mini
AE². -re *y.* -rj *B².* minor *B²pv. om. F²a (Dic.).* mi *r.* Isidoro *I*
 colligit *y.* -lligitur *BE(?)v* | *LIII·LXII (-LXXII B¹.* -LX
r MCap. -D). *XLIII·LXXXX mil. H* 10 quorum *y* | et ill
 r 11 liquor *DFE¹aT Dic.* | aut motis
 12 incomprepta *F¹.* -orrepta *DE¹a.* -orrupta

haec mensura currit a litore Aethiopici oceani, qua modo habitatur, ad Meroen DCXXV, inde Alexandriam [XII]·L, Rhodum DLXXXIII, Cnidum LXXXVII·D, Coum XXV, Samum C, Chium XCIII, Mytilenen LXV, Tenedum CXIX,
 5 Sigeum promunturium XII·D, os Ponti CCCXII·D, Carambin promunturium CCCL, os Maeotis CCCXII·D, ostium Tanais CCLXXV, qui cursus compendiis maris brevior fieri potest LXXIX. ab ostio Tanais nihil inmodicum diligen- 246
 tissimi auctores fecere. Artemidorus ulteriora inconperta
 10 existimavit, cum circa Tanain Sarmatarum gentes degere fateretur ad septentriones versus; Isidorus adiecit [XII]·L usque ad Thylen, quae coniectura divinationis est. ego non minore quam proxime dicto spatio Sarmatarum fines nosci intellego. et alioqui quantum esse debet quod innumerabiles gentes subinde sedem mutantem capiat? unde

§ 246: MCap. VI 616. 614. 616.

1 a litore R²v. altiore (-rē D¹. -ra R¹) r 2 DCXXV
MGGm II p. 479. cfr. VI 196. DXXV A. DCCCV (DCCCV R) r.
DL mil. E³v. decies centena mil. H. DCCV D¹ | XII R
DLXXXIII (-III Adv) ll. D. cfr. V 132. DLXIII H | LXXXVII·D H.
VI (-III D d T) ·D ll. D. -VI p. -V·D f. -III·D E³v | coum ll. S.
on C cum Sabell. cum v 4 LXXXIII pva. H. cfr. V 136 |
Mytilenen ADFC. mitil- R²a Ven. -lonen R¹ | CXIX t MGGm l. l.
C·IX (-LX A) ll. XLIX D¹. XLIV H. XXVIII C. XXIX v
D om. p | carambin v. -abin A. -abim r 6 maeotidis E³
De MCap. -dos R². memis R¹ | D om. p. CCCXVI·D A |
Tanais Rad. -naeis D 7 CCLXXV R(?) H. -LXV ADEapv.
XII FfdT. -LXVI D¹. cfr. IV 78 | breuioris R² 8 LXX·IX ll.
MGGm l. l. LXXII·X y. LXXXI p. -IX E³v. [XXI]·X D¹
sqq. referens | nihil inmodicum ego. nihil mod. ll. v. nihil
modi coni. D ME p. 4. nihil modi quam coni. S. Nili Cano-
um D¹ 9 facere A 10 tanais R². -im C | gentem y
11 uersas va. S | XXII·L R 12 thylen J. tylen A. -lin y.
en F². ti- v. thulen C. mithelen R. mitthilenen F¹. mythel- D.
l- r 13 proxime dicto (-ta p) AF²p v. -mo dicte (-to R) r
14 alioquin pva. J. alio DF¹R¹E¹. ali a | quintum DF¹R¹E¹

ulteriorem mensuram inhabitabilis plagae multo esse maiorem arbitror. nam et a Germania immensas insulas non pridem conpertas cognitum habeo.

- 247 De longitudine ac latitudine haec sunt, quae digna memoratu putem. universum autem circuitum Eratosthenes, in omnium quidem litterarum subtilitate, set in hac utique praeter ceteros solers, quem cunctis probari video, CCLII milium stadiorum prodidit, quae mensura Romana computatione efficit trecentiens quindeciens centena milia passuum: inprobum ausum, verum ita subtili argumentatione comprehensum, ut pudeat non credere. Hipparchus, et in coarguendo eo et in reliqua omni diligentia mirus, adicit stadiorum paulo minus XXVI. 109. alia Dionysodoro fides. neque enim subtraham exemplum vanitatis Graecae maximum. Melius hic fuit, geometricae scientia nobilis; senecta diem obiit in patria. funus duxere ei propinquae, ad quas pertinebat hereditas. haec cum secutis diebus iusta peragerent, invenisse dicuntur in sepulchro epistulam Dionysodori nomine ad superos scriptam: pervenisse eum a sepulchro ad infimam terram; esse eo stadiorum XLII. nec defuere geometricae qui inter-

§ 247: Vitr. I 6, 9. Censorin. d. nat. 13, 2. MCap. VI 596. 609. cfr. Berger Eratosth. fragm. p. 121. — (11) cfr. Berger Hipparchi geogr. fragm. p. 27. — § 248: cfr. Berger Eratosth. fragm. p. 124.

2 a om. A¹y. in p 3 cognitās compertum B.S. cōpertas conpertas a 5 autem hunc E³va.S 6 in om. eap | set ego. et pv. om. ll. D | in om. p 7 //ui////e F¹. quippe a | ceteras Ay que Ay. quē F². quam G 9 efficit AFR³ea | trecenties (tric-y) et AF²y 10 uero B | argumentatione DFdREapzv(H). computat- AR² in marg. y G 12 omni om. DFR¹ 13 adiecit y XXVI ARTyS. XXV rv 14 dionysodoro E(?) G. -siodoro rr 15 greciē F¹Eap. gratie B¹ | melius DF¹dRav(G). aelius A¹. cae- A². elius F². //el- E¹. Cel- E²e. chius z. cidius p. cydnus B geometriae DFR¹. -ica va.S 16 scientiae DF¹R¹Ea | nobilis om. D | senectā Da. -tū B | obit ADF¹R | patriae A 17 et | adque F¹a. atq; D | hec a. hec d. eae va.S B¹a 19 epistula A | dionysidori F. -siodori B²va.G ²S. ad R¹ 21 esseque E³va S | XLII AF²in ras. Dad

pretarentur, significare epistulam a medio terrarum orbe missam, quod deorsum ab summo longissimum esset spatium et idem pilae medium. ex quo consecuta computatio est, ut circuitum esse CCLII stadiorum pronuntiarent.

5 (113) Harmonica ratio, quae cogit rerum naturam sibi ipsam congruere, addit huic mensurae stadiorum XII terramque XCVI partem totius mundi facit.

C. PLINI SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE LIBER III

10

1. Hactenus de situ et miraculis terrae aquarumque 1
et siderum ac ratione universitatis atque mensura. nunc
de partibus, quamquam infinitum id quoque existimatur
nec temere sine aliqua reprehensione tractatum, haut ullo
15 in genere venia iustiore, si modo minime mirum est hominem genitum non omnia humana novisse. quapropter auctorem neminem unum sequar, sed ut quemque verissimum in quaque parte arbitrabor, quoniam commune ferme omnibus fuit, ut eos quisque diligentissime situs diceret,
20 in quibus ipse prodebat. ideo nec culpabo aut coarguam 2

1 a om. E | orbem D 2 missa Da | quo E²E²va. D. quae p¹
esse ADFapva. C 4 circnitu E²va. S'J; | CCLII AE²tp(P, H.
-LV rv | pronuntiaret F² 6 addita AF² | stadia va. S | XII
s(P)H. cfr. §87. VII U. v 7 terram A | XCVI DFARH. XC. VI
EapL. XCVI mil. E²v. XC. V A. XCV D

Lib. III. 12 mensurae o. -re a 14 tractandum o
15 iustiore si Ae²(E²)H. -or est DF²a. -or E². -or si E². -or est
si F²va. H 19 dist. oU45 quisquis A¹ diceret in o. -ret ex
ret. Dal. 20 prodibat oret. Dal. idemque o

quemquam. locorum nuda nomina et quanta dabitur brevitate ponentur, claritate causisque dilatis in suas partes; nunc enim sermo de toto est. quare sic accipi velim, ut si vidua fama sua nomina, qualia fuere primordio ante ullas res gestas, nuncupentur et sit quaedam in his nomenclatura quidem, sed mundi rerumque naturae.

- 3 Terrarum orbis universus in tres dividitur partes, Europam, Asiam, Africam. origo ab occasu solis et Gaditano freto, qua inrumpens oceanus Atlanticus in maria interiora diffunditur. hinc intranti dextera Africa est, laeva 10 Europa, inter has Asia. termini amnes Tanais et Nilus. XV p. in longitudinem quas diximus fauces oceani patent, V in latitudinem, a vico Mellaria Hispaniae ad promunturium Africae Album, auctore Turrano Gracile iuxta 4 genito. T. Livius ac Nepos Cornelius latitudinis 15 tradiderunt minus VII p., ubi vero plurimum, X: tam modico ore tam immensa aequorum vastitas panditur. nec profunda altitudo miraculum minuit. frequentes quippe taeniae candicantis vadi carinas teritant. qua de causa

§ 3: Herodot. II 16. Agathem. I 3 (GGm II p. 472). Sall. Iug. 17, 3. Oros. I 2, 1—3. Hygin. astr. I 8 (Isid. or. XIV 2, 1; n. r. 48, 2). Mela I 8. Div. orb. 1 (GLm p. 15). Dic. 1, 2. Sol. 23, 13. MCap. VI 622. 624. 626. 623. Beda n. r. 51. — § 4: Nepos fr. 49 Halm. Sol. 23, 13. — (231, 1) Mela I 27 (II 95). Sol. I. 1. MCap. VI 624. 625.

1 nuda om. A | quantum DF¹RE¹a 2 ponentur claritate om. DF¹RE¹a 3 nec F²D¹ | item B 4 si vidua ARd¹G. si dividua r. sicut vidua v 5 nuncupetur DF¹RE | et om. f. quoddam p. quia edem DF¹RE¹a | nomen datura ap Ven. -encultura Ad. de mendo cfr. p. 133, 19 10 effunditur codd. aliquot Bedae | huic o | dextra ova. S 11 asiae R¹. -ia est v. H. -ia compar est aliis duabus Beda | termin' /// R². -ni sunt Beda 12 longitudine et 13 latitudine y Beda 13 mellaria AF¹d v. inel. y. metta. E. metia. a. metia. r 14 turrano AH(J). thur. E². turanno DFd Bas. (S). turanno R². -rinio R¹. -ramnio r. tyrra/nio y. -ranio i | gracile F²E²d Ty J. -lae A. -li H. glaciile DF¹. -lle r. gracula v 15 T. Ay(Rd?) v. et (et titus E²) r 16 minus M. J. ubi minus (minimum C) v 19 temae y. tenuae DF¹RE². -ne a. c. -dicatis F¹a. -cantes Ad. cordiantes y

limen interni maris multi eum locum appellavere. proximis autem faucibus utrimque inpositi montes coercent claustra, Abila Africae, Europae Calpe, laborum Herculis metae, quam ob causam indigenae columnas eius dei vocant creduntque perfossas exclusa antea admisisse maria et rerum naturae mutasse faciem.

(1) Primum ergo de Europa, altrice victoris omnium gentium populi longeque terrarum pulcherrima, quam plerique merito non tertiam portionem fecere, verum aequam, in duas partes ab amne Tanai ad Gaditanum fretum universo orbe diviso. oceanus a quo dictum est spatio Atlanticum mare infundens et avido meatu terras, quaecunque venientem expavere, demergens resistentes quoque flexuoso litorum anfractu lambit, Europam vel maxime recessibus crebris excavans, sed in quattuor praecipuos sinus, quorum primus a Calpe Hispaniae extimo, ut dictum est, monte Locros, Bruttium usque promunturium, immenso ambitu flectitur.

(2) In eo prima Hispania terrarum est, ulterior appellata, eadem Baetica, mox a fine Murgitano citerior eademque Tarraconensis ad Pyrenaei iuga. ulterior in duas per longitudinem provincias dividitur, si quidem Baeticae latere septentrionali praetenditur Lusitania, amne Ana

§ 5: (9) Eratosth. ap. Varr. r. r. I 2, 3. (Varro LL V 6). Lucan. IX 411sq. Augustin. civ. dei XVI 17. Cosmogr. 1^b (GLm p. 71). — (16) Sol. 2, 24. MCap. VI 638 extr. — § 6: cfr. Mela II 87. MCap. VI 627. 628.

1 proximus F¹day. -ma pva.H. an proximi? 3 abila
ypv. abilla (athlans F²) r. abyila d(?)H. cfr. MGGm II p. 122 |
calpae AE. calepae D¹. -lipae D². -lapae y 5 perfossos (sc.
montes) F¹a dT Salmant. P 11 a AS. ac R¹. hac D¹d E¹. hoc rv |
quo AS. quod rv 13 quacumque uenerit ex parte o 14 in-
fractu DE¹a 15 cauans F¹R¹a | praecipue va.H 16 exi-
stimo DF¹R¹Ea 17 bruttiniū DF¹R¹a. brutinum Eva.C.
byritium R². brittiū F² 20 murgitano D coll. § 8. 17. urg- ll. G.
uerg- p. uirg- v. urcit- (B) U46 coll. § 19 21 pyrenen d. -enea
a¹va.S. -enae// R¹ 22 duas partes per DFEa. cfr. v. 10
23 septentrionali pv. -lis ll | ptenditur a. prot- va. G

discreta. ortus hic in Laminitano agro citerioris Hispaniae et modo in stagna se fundens, modo in angustias resorbens aut in totum cuniculis condens et saepius nasci gaudens in Atlanticum oceanum effunditur. Tarraconensis autem, adfixa Pyrenaeo totoque eius a latere decurrens et simul ad Gallicum oceanum Hiberico a mari transversa se pandens, Solorio monte et Oretanis iugis Carpetanisque et Asturum a Baetica atque Lusitania distinguitur.

- 7 (3) Baetica, a flumine mediam secante cognominata, cunctas provinciarum diviti cultu et quodam fertili ac pecuniari nitore praecedit. iuridici conventus ei IIII, Gaditanus, Cordubensis, Astigitanus, Hispalensis. oppida omnia numero CLXXV, in iis coloniae VIII, municipia c. R. X, Latio antiquitus donata XXVII, libertate VI, foedere III, stipendiaria CXX. ex his digna memoratu aut Latio sermone dictum facilis, a flumine Ana litore oceani oppidum Ossonoba, Aestuarium cognominatum, inter confluentes Luxiam et Vrium, Hareni montes, Baetis fluvijs, litus Curensis inflexo sinu,

§ 7: Sol. 23, 8. (MCap. VI 627). Mela II 88. MCap. VI 630. — (233, 1—3) Mela II 96.

1 hinc **F**² | lamminitano **AR**². lumi- a. lanumi- **E**². cfr. § 25. XXXVI 165 2 sefundens **A**. se diff- a | angustias **Av**. -ia r' esorbens **D**¹. -be **R**¹. sorbens **E**¹. orb- **D**²**F**¹a 3 et — gaudens om. **FR**¹**E**a 4 autem hinc va. **G**(**H**) 5 a om. **E**¹**R**(?) **C** 6 a om. **AF**²**E**²va. **G** 7 carpetanisque **AB**. carpit- **R**². carpent- **rv** 9 eam mediam va. **S**(**J**) 10 diuite **H**. sed cfr. VII 108 11 ei om. **DF**¹**R**¹**E**¹a 12 cordubensis astigitanus om. **DF**¹**RE**¹a | astigitanus **B**. cfr. § 12. astici- **E**²d. -isi- v. -iciitams **B**. -icianus **F**² | omni **DF**¹**R**¹**E**¹a 13 VII **AdT**va. **B** | **C. R. X** (= civium Rom. X) **AD**. cui' romano **XR**². om. **R**¹. **CR****L** r. VIII **B**. XVIII v 14 XXVII **D**. **XXV**. **X** **A**. XXII. **X** (XXII **R**²) r. XXIX v 15 latio (-to **A**. -tiore **E**²) **U**. v. latiali **B**. -ino **D**. cfr. VII 117 16 ossonoba (-oua **A**. osonoba **R**²) **U**. v(**G**) **J**. onubia **R**². onoba **B**. cfr. Mela III 7. Osca Onoba **MPt** p. 108 | asturias (-ria **F**². lusturia **B**) **AF**²**E**²va. **H** 17 inter confluentes **D**. interf- **U**. v | luxiam aturium **DFdEa**. Luxia et Urium va. **D** 18 harenei **R**². -nae v(**H**). -re/n **R**¹. Vareni **F**². mariani **B**(**Brot**). e **Ptol.** II 4, 12. ariani **G** | curensis **EB**(**D**). curr- **R**²d curs- v. curensis **DFR**¹a. corensis **A**(?) **C**. cotense **MPt** p. 108

cuius ex adverso Gadis inter insulas dicenda, promunturium lunonis, portus Baesippo, oppidum Baelo, Mellaria, fretum ex Atlantico mari, Carteia, Tartesos a Graecis dicta, mons Calpe. dein litore interno oppida Barbesula cum fluvio, item Salduba, oppidum Suel, Malaca cum fluvio foederatorum. dein Maenuba cum fluvio, Sexi cognomine Firmum Iulium, Sel, Abdara, Murgi, Baeticae finis. oram eam in universum originis Poenorum existimavit M. Agrippa; ab Ana autem Atlantico oceano obversa Bastulorum Turdulorumque est. in universam Hispaniam M. Varro pervenisse Hiberos et Persas et Phoenicas Celtasque et Poenos tradit. lusum enim Liberi patris aut lyssam cum eo bachantium nomen dedisse Lusitaniae et Pana praefectum eius universae. at quae de Hercule ac Pyrene vel Saturno traduntur fabulosa in primis arbitrator.

Baetis, in Tarraconensis provinciae non, ut aliqui dixere, Mentesa oppido, sed Tugiensi exoriens saltu — iuxta quem Tader fluvius, qui Carthaginensem agrum ri-

§ 8: Mela II 94. — Agrippa fr. 2 R. — (9) Mela III 3. — § 9: (16—234, 4) cfr. Mela III 5.

1 gades C | dicenda A. cfr. IV 119. Mela II 97. -das r. -dae v
2 baesippo R²B. uaes- Av(J). ues- r. cfr. § 15 et Ptol. II 4, 10 |
3 baelo Ba. -on va. S 3 tartesus E². cart- A. -sos F²va. B(J).
4 tartesos F¹ 4 oppida U.S. -do dv. -dū a³C 5 sue R.
6 sue D²FEa. uel va. B 6 foederatorum — cum fluvio om. DF¹
7 R¹E¹a | menoba (mae- H) R²va. J | sexi U. Brot. sexti v | cogno-
mine firmum D². fir- cog- U. v 7 sel A. D. sell R². ser r. sex
8 va. B (cfr. Mela II 94). sexi et B. selambina Ge Ptol. II 4, 7 |
9 abdara a. -dera va. J | murci DRa. -rti F¹. -rcis E. -rgis va. S
10 8 in R²S. om. rv | universo R²a¹. -sam a²va. S 9 uastu-
rum A | turdulorum om. DF¹E¹ 11 hiberos R(?) D. yb- a².
12 C. hiberas (yb- a¹) rov | phaenicas o. poe- Ava. C. fen- r
13 12 lysum Ea. lis- o | lissam R². lysyam a. lysam DFET
14 G. lis- R¹o | bachantem Tova. G 14 universa o | atque
15 Pa. autque DF¹E¹E. aut (autem o) quae F²do | pyrene R.
16 enae E. pyrene o. -rine A 16 tarraconensis F 17 mētesa
(D). cfr. § 19. 25. CIL II n. 3377 sqq met- DFE. mentes (mon-
18 E. -tis A. -tisa Se Ptol. II 6, 58 | tugiensi DF¹R¹Ea. tyng- F².
19 Ge- R²va. G 18 tader F²

gat —, Ilorci refugit Scipionis rogam versusque in occasum oceanum Atlanticum, provinciam adoptans, petit, modicus primo, sed multorum fluminum capax, quibus ipse famam aquasque aufert. Baeticae primum ab Ossigitania infusus, amoenus blandus alveo, crebris dextra laevaque accolitur oppidis.

- 10 Celeberrima inter hunc et oceani oram in mediterraneo Segida quae Augurina cognominatur, Vlia quae Fidentia, Vrgao quae Alba, Ehora quae Cerialis, Iliberri quod Florentini, Ilipula quae Laus, Artigi quod Iulienses, Vesci quod Faventia, Singili, Ategua, Arialdunum, Agla Minor, Baebro, Castra Vinaria, Cisimbrium, Hippo Nova, Ilurco, Osca, Oscua, Sucaelo, Vnditanum, Tucci Vetus, omnia Bastetaniae vergentis ad mare. conventus vero Cordubensis circa flumen ipsum Ossigi quod cognominatur Latonium, Illiturgi quod Forum Iulium, Ipra, Isturgi quod Triumphales, Vcia et XIII p. remotum in mediterraneo Obulco quod Ponti-

4 aut fert A. auferri B. -irre a. om. E¹ | ossigitania L. -tama E. -tana a. -ttania B. -getania (osi- A) rv(D¹) 8 segeda a²va.S ulia Ukert II p. 366. cfr. MPt p. 117^a. iulia (-iae DE¹E¹a) U. v. fidentiae DEa. -te B 9 ebura A(?)va.S(D¹) | iliberi va.S

10 Florentini D² cum Hübner CIL II p. 285. cfr. MPt p. 120^b. liberini AF²E²v. -ri//// F¹. -rinis r | ilipula G. -pyla A. ilypula B². lipida (typ- B¹) r. libida v | laus artigi AF²G. -astici F¹. clausa (-sia B²) stici rv 11 singilia (va. H) D². cfr. Hübner l. l. p. 272. -gelis B² | Agla minor AF²E²E²v(Brot.). -nur r. Aglaminor Dal.

12 bebro E². bedro B². bedo DFdE¹E¹. beclo a | pisimbrium AFR². epi- d. episibr- va.S | ippo F. ipho Dd¹E¹E¹ava. G. fipho d²E² | noua AE²v. noba r | illurco B. iliu- A. ilyrico DdE. ill- v. yllir- Ba. yllir- F 13 escua va. J. siue oscua MPt p. 119 (-icum C) ETva. D. -calo E¹. suelo E¹. unditanum U. J. succubo nud- B. -ccabon ud- v. suel onud- MPt p. 119 | tucci AF²G(J). tuai B¹. tu//i F¹. tuati rv(H) | obuia F²E²CBas. | bastetaniae B(?)v. uast- r 14 dist. va. H(D²) 15 latonium a. laconium (-icum C) ETva. D. | illiturgi A va. H(J) 16 ipra isturgi AD. cfr. CIL II n. 2121sqg. ipast- dav. iprast- r | triumphales ucia D² philol. XXX p. 292. -le sucia (sutia E²) AR²E²D. -le sacia J. -le setia S. -le sitia v. faletia (-ico B¹) r 17 XIII v(D² coll.

U. Hubner l. l. p. 298). XVII AD¹. XIII B(MPt p. 115. 117). XVI r. A | pontificaese F. ponticense D. bonf- E¹a

ficense appellatur, mox Ripa, Epora foederatorum, Sacili Martialium, Onuba et dextra Corduba colonia Patricia cognomine, inde primum navigabili Baete oppida Carbula, Detumo, fluvius Singilis, eodem Baetis latere incidens.

5 Oppida Hispalensis conventus Celti, Axati, Arua, Ca- 11
nama, Naeva, Ilipa cognomine Ilpa, Italica et a laeva Hispal
colonia cognomine Romulensis, ex adverso oppidum Osset
quod cognominatur Iulia Constantia, Lucurgentum quod
luli Genius, Oripo, Caura, Siarum, fluvius Maenuba, *Baeti*
10 et ipse a dextro latere infusus. at inter aestuaria Baetis
oppida Nabrisa cognomine Veneria et Colobana, coloniae
Hasta quae Regia dicitur et in mediterraneo Asido quae
Caesarina.

Singilis fluvius, in Baetim quo dictum est ordine in- 12
15 rumpens, Astigitanam coloniam adluit, cognomine Augustam
Firmam, ab ea navigabilis. huius conventus sunt reliquae
coloniae immunes Tucci quae cognominatur Augusta Gemella,

1 ripepora **ARava.H.** epora **S** | facili **DF¹R¹B.** -lin **R².**
facili **E¹a.** faci **E².** faci **AF²dv** 2 onoba **BePtol.** | patriciae
DF¹dRE¹aH 4 detumo **TD²l.l.p.293.** -ma **A²inras.E²B**
(**MPtp.117.**) -mmo **r.** decumo **dv.** -ma **Ven.(J).** detunda **SePtol.** |
singilis **AE²D.** -gulis **rv.** *cfr.* §12init. 5 celci **F¹.** -cia **F².**
celtia **R²E¹.** -ica **ava.H** | axati **arua.D.** -ti **arua.A.** -tiara **G.**
aexatim **faua.R².** exatifa **ua.R¹.** axa **ua.F¹.** arua **DdE.** auara **F².**
raua **a.** arua **H.** om. **v** | canama **H.** camana **E.** -nia **R.** canania
Dd. //a////nia **F¹.** canina **a.** ciniana **A.** saci- **F².** arruci **G.** uaca-
mana **v** 6 naeva **D²cum Hübnero l.l.p.137.** aeua **DE.** eua **r.**
euia **H.** menoba **G.** acria **v** | ilpa **A²inras.R²B(D).** illpa **E².**
ilpia **F².** ilba **F¹.** illa **rS.** ilia **H.** del. **G(J).** magna **CePtol.II**
4,10. ila **v** | hispal **AJ.** -lis **GePtol.** -li **rv** 7 romulensis
Aav(J). -liensis **rS** 8 lucurgentum **F²D².** lugurg- **R².** lurg-
AJ. -tidum **E².** uirg- **v.** iurgentum (//urg- **R¹**) **r.** uerg- **G.** *cfr.*
CIL II n.1264 9 genius orippo **H cum Caro (antiq. Hispal.**
3,20). genitor ippo **F².** -tor ippu **Ad.** -tor (genitor **R¹.** -iori **R²**)
bippo **r.** -tor hippo **v** | menubae **DfE.** -be **R²ad.** -noba **va.J** |
baeti **R(?)G.** om. **rv** 11 oppidū **E²a²va.S** | nebrissa **va.S** |
colobona **R(?)va.J.** conobana **MPtp.122^a** | colonia **D²l.l.p.270**
12 asta **d(?)va.D.** *cfr.* **Mela III 4** 14 singilis **AE²TD.**
-gulis **Rv.** si ong- **r.** *cfr.* §10extr. | baetim **AE²C.** betim **R².**
-tinis **F².** belis **r** 15 augustam **F²dv.** ang- **r** 17 colonia
AE² | immunes **AF²R²v.** -nis **r**

Ituci quae Virtus Iulia, Vcubi quae Claritas Iulia, Vrso quae Genetiva Vrbanorum, inter quae fuit Munda, cum Pompeio filio raptā; oppida libera Astigi vetus, Ostippo; stipendiaria Callet, Callicula, Castra Gemina, Ilipula Minor, Marruca, Sacrana, Obulcula, Oningi, Sabora, Ventippo. Maenubam 5
amnem, et ipsum navigabilem, haut procul accolunt Olontigi, Laelia, Lastigi.

- 13 Quae autem regio a Baete ad fluvium Anam tendit extra praedicta, Baeturia appellatur, in duas divisa partes totidemque gentes: Celticos, qui Lusitaniam attingunt, Hispan- 10
lensis conventus, Turdulos, qui Lusitaniam et Tarraconensem accolunt, iura Cordubam petunt. Celticos a Celtiberis ex Lusitania advenisse manifestum est sacris, lingua, oppidorum vocabulis, quae cognominibus in Baetica distinguuntur:
- 14 Seriae adicitur Fama Iulia, Nertobrigae Concordia Iulia, 15
Segidae Restituta Iulia, Contributa Iulia Vgultuniae, cum qua et Curiga nunc est, Lacimurgae Constantia Iulia, Steresibus Fortunales et Callensibus Aeneanici. praeter haec in Celtica Acinippo, Arunda, Arunci, Turobriga, Lastigi, Sal-

1 itycei A. itucci *Dal.* iptuci *D¹. sed cfr. MPt p. 122^a* | ucubi quae *AdJ.* aut (at *E¹*) ubique *r.* Attubi quae *v* 2 genetiva *Momms. ephem. epigr. II p. 119.* genua *ll. v* | pompeii *da²va. S*
3 capta *va. S* | astigi *AC.* astygi (ca- *R¹*) *rS.* -giae *v* | ostippo *AF²E²v.* sost- *r* 4 callicula *dD.* galli- *AR¹* gallu- *r.* calu- *v*
calletula *R².* -ecula *S* | marca *E¹* marucca *J.* meruera *d(?)v*
5 sacriana *R* | Oningi Sabora Ventippo *Momms. CII. II p. 194.*
oningis (onnig- *a.* onung- *E²*) ab ora uenti (uenienti *G*) pro (prope *v*) *ll. v* | maenubam *AdJ.* nubam *E.* neub- *a.* nenub- *r.* menobam *v* 6 Olontigi Laelia Lastigi *Momms. l. l. (Caelia MPt p. 122^b).* alontigicaeli (olo- *A*) *ADFE D.* -celi *dRav* et alastigi (-gie *R²*) *AF²R².* alost- *a²v.* lost- *r* 9 diuisa partes *om. E¹* |
sidusa *D.* ///dusa *R¹* situsa *a* 16 contributa *AaB.* -tae *rv(H).* lac. signum auctore *S* praefixit *D* | ugultuniae cum *MPt p. 124^a* (et dist.). -niacum *J.* ucul- *v.* mugul- *R².* -tuacum *R¹* ugultumacum *A.* ucul- *E²* mucul- (-miacum *a*) *r* 17 qua *MPt l. l.* quae *ll. v* | et *om. DF¹Ea* | lacimurgae *MPt p. 124^a. 127^b.* -ge *Eava. B.* lacinimuriae *A.* -urge *F²dTR.* -gi *D.* -usge *D.* -nemurge *F¹* laconimurgi *B* | steresibi *A.* teresibus *Rva. D²* 18 enianici *Fa. ema- Rva. J* | in del. *MPt p. 126^b.* an item? 19 acinippo *R²B(S) cPtol. IIA, 11. CIL II n. 1351.* -ipro *A.* -ipo *Brot. (D) e*

- pesa, Saepone, Serippo. altera *Baeturia*, quam diximus Turdulorum et conventus Cordubensis, habet oppida non ignobilia Arsam, Mellariam, Mirobrigam *Reginam*, Sosintigi, Sisaponem. Gaditani conventus civium Romanorum *Regina*, 15
- 8 *Latīnorum Laepia Regia*, Carisa cognomine Aurelia, Vrgia cognominata Castrum Iulium, item Caesaris Salutiariensis; stipendiaria Besaro, Belippo, Barbesula, *Blacippo*, *Baesippo*, Callet, Cappa cum Oleastro, *Iptuci*, *Ibrona*, *Lascuta*, *Saguntia*, Saudo, *Vsaepo*.
- 10 *Longitudinem universam eius prodidit M. Agrippa* 16
- CCCCCLXXV p., latitudinem CCLVIII, sed cum termini Carthaginem usque procederent: quae causa magnos errores computatione mensurae saepius parit, alibi mutato provinciarum modo, alibi itinerum, auctisque aut deminutis passibus. incubuere maria tam longo aeo, alibi processere

§ 15: (7. 8) cfr. Mela II 94. III 4. — § 16: Agrippa fr. 3 R. MCap. VI 632 extr. Dim. 24.

nummis ap. Eckhel. 1, 47. -ibro *r.* -imbro *v* | arungi *A.* -nti *R*¹. aruci *Brot. S.* 'Αποικι *Ptol. l. l.* | iturobriga *J*² | lastigi salpesa *Scum Caro (antig. Hispal. 3, 61).* -gis alp- *AT.* -gi alp- *rv.* iastitis (*iastigii d*³) alp- *d*

1 *baeturia H.* bet- *v.* uet- *ll* 3 *mirobrigam AS.* -icam *rv* *reginam, sosintigi D² philol. XXX p. 304. cfr. MPt p. 124^a.* *regiones osintigi AF² G.* -nes (-nis *H*) *osintiadi (-dis v) rv* 4 *sisaeponem FR.* *sisep- ad. isep- va. B* 5 *laepia regia MPt p. 123^a.* -pia *ulia G(S).* *lepiea relia AF².* *lepiea R².* *regia rv(H)* | *urgia AF² G.* *augla R² in marg.* *urigia rv.* *uria C(ecodd. B).* *ugia MPt p. 123^a* 7 *barbesula AF² B.* -sulla *R².* -su *R².* -s///// *R¹.* -sulu *rv.* -lae (*subl. dist.*) *MPt p. 120^b* | *blacippo D² l. l. p. 309.* *ulac- A.* *lac- R² B.* *ululacipro R².* *lac- rv* | *baesippo B.* *uasiss/pro A.* *basisippo rv* 8 *callet AR² B.* *ga- rv. cfr. XXXV 171* | *cappa cum D² l. l. p. 308.* *cappacum ll. S.* -agum *v* | *iptuci D² l. l. p. 308.* *ituci AS.* -cei *G.* *icocio rv* | *ibrona MPt p. 125^b.* *brona AD.* *brala R.* *brana rv* | *lascuta D coll. Zobel span. Münzen 8. 16.* -ula *REaJ.* *laseula A.* *liscula rva. B.* *lacibi G. del. B* 9 *sauo usaepo MPt l. l.* *situdo us- AJ.* *sauo usaepro DF.* -sae porro *Ea.* -dorisae pro *R.* -sae porro *dT.* *audorisae.* porro *S.* *andorissippo G.* -sae. porro *v(H)* 11 CCCCCXV *Ava. H* | CCLVIII *AJ.* -LIII *R.* -LVII *rv* 14 *auctis v. dist. ego* | *deminutis AE.* *dim- rv*

litora, torsere se fluminum aut correxere flexus. praeterea aliunde aliis exordium mensurae est et alia meatus. ita
 17 fit ut nulli duo concinant. 2. Baeticae longitudo nunc a Castulonis oppidi fine Gadis CCL et a Murgi maritima ora XXV p. amplior, latitudo a Carteia Anam ora CCXXXIII p. 5 Agrippam quidem in tanta viri diligentia praeterque in hoc opere cura, cum orbem terrarum orbi spectandum propositurus esset, errasse quis credat et cum eo Divum Augustum? is namque complexam eum porticum ex destinatione et commentariis M. Agrippae a sorore eius 10 inchoatam peregit.

18 3. (4) Citerioris Hispaniae sicut conplurium provinciarum aliquantum vetus forma mutata est, utpote cum Pompeius Magnus tropaeis suis, quae statuebat in Pyrenaeo, DCCCLXVI oppida ab Alpibus ad fines Hispaniae ulterioris 15 in dicionem ab se redacta testatus sit. nunc universa provincia dividitur in conventus VII, Carthaginiensem, Tarraconensem, Caesaraugustanum, Cluniensem, Asturum, Lucensem, Bracarum. accedunt insulae, quarum mentione seposita civitates provincia ipsa praeter contributas aliis CCXCIII 20 continet, oppida CLXXVIII, in iis colonias XII, oppida ci-

§ 17: MCap. VI 631. — § 18: (16) MCap. VI 632 init.

1 se et DF¹E¹va. G(S). et Ea 3 concinnant ADF¹. conciniant a. ita concinant R² 5 amplius FR¹a | latitudo AE²v. alti- r | carteia anam AF²R²D. -eianam r. -na v | mora FRa. CCXXXIII A.R.S. -VII r.H. CCXXXIII ve MCap. 6 agrippam Av. -ppa r 7 orbem cum A(?) Brot. | urbi va. H(D). om.E²a spectandum Av. -ntum (specca-R¹) r 8 propositurus G. -ros U | esse terras se A. -rras r 9 eum dTa³C. eam Il.v | ex AF²R²r. et r 10 sua (pro eius) Brot. 14 suis quae (quas R²) AF²R²r. om.r 15 DCCCLXVI AD². -LXXVI H(D¹). -LXXVII r.S. -XLVI v 16 inditionum F¹a. om.A. in deditionem F² 17 II DE¹a 18 lucensem AE²B. lucie- R². lucre- r MCap. v 19 braccarum F²R². bacc- F¹E¹a. bac- DE¹ | mentione Rd(?)v. mensi- r 20 ciuitates post praeter et provincia ipsa post aliis traiecit B | aliis AF²E²v. om.r | CCXCIII G 21 continet — CLXXVIII om.DF¹E¹a. continet om.F² | comma pos. D² | CLXXVIII R²H. CLXVIII AF². om.E²v | in om.A

vium Romanorum XIII, Latinorum veterum XVIII, foederatorum unum, stipendiaria CXXXV.

Primi in ora Bastuli, post eos quo dicetur ordine 19
intus recedentes Mentesiani, Oretani et ad Tagum Carpetani,
iuxta eos Vaccaei, Vettones et Celtiberi Arevaci. oppida
orae proxima Vrci adscriptumque Baeticae Baria, regio
Bastitania, mox deinde Contestania, Carthago Nova colonia,
cuius a promunturio, quod Saturni vocatur, Caesaream
Mauretaniae urbem CLXXXVII p. traiectus. reliqua in
ora flumen Tader, colonia immunis Ilici, unde Ilicitanus
sinus. in eam contribuuntur Icositani. mox Latinorum 20
Lucentum, Dianium stipendiarium, Sucro fluvius et quondam
oppidum, Contestaniae finis. regio Edetania, amoeno prae-
tendente se stagno, ad Celtiberos recedens. Valentia colonia
III p. a mari remota, flumen Turium, et tantundem a mari
Saguntum civium Romanorum, oppidum fide nobile, flumen
Vdiva. regio Ilergaonum, Hiberus amnis, navigabili com- 21
mercio dives, ortus in Cantabris haut procul oppido

§ 19: (6) Mela II 94. Sol. 23, 8. — (10) Mela II 93. —
§ 20: Mela II 93. 90. (Flor. I 22, 3). — § 21: Mela II 90. —
240, 2) Sol. 23, 8. MCap. VI 627.

1 foederatorum A d r. -tum r D¹. cfr. § 10 2 CXXV B¹.
LXXXV B². CXXXVI a³ L. -II v 3 quo A F² E² v. qui r |
dicetur C. -citur U. v 4 orecanii F¹. -nsi D E¹ a. -ngi B² | car-
petani B a C. -entani A d v. -arii E². -eiani r 5 uettones A J.
uetio- D E¹ E. uaetio- F¹. uaeto- F². ueo- a. uecto- B² d v | areuaci
A d T H. -ebaci (-cie B²) B. afre- r. arre- v 6 Aurci D¹. sed
cfr. Ptol. II 6, 13. CIL II n. 3750 | adscriptum est quae F B a |
baria A F² D². -rea r v 7 bastitania A J. -tana B² in marg.
mauitania r B (H). mauri- v (Dal.) | deinde D² philol. XXXII p. 627.
deitannia (-ania v. -anania A) dein U. v. cfr. U 49 9 CLXXXVII
A D. CLXXXVII 1 v | p. A v. p r 10 tades F. taader E¹ a.
-des D 11 ea A | contribuitur E². -butur F¹ B¹ E¹. -buti r D a |
icositania A E² v a. G 18 oppidum et B² | edetania B e Ptol. II
6, 15. edit- U. D². idet- v. cfr. § 23, 24 17 udina A d T J. uduba
B H (D). V. duba r. idubeda v. cfr. MPt p. 152^a. 187^a | ilergaonum
F² v. Ilerca- B². hilerga- A (E² add. autem supra h). I. lerga-
'larga- B²) r | navigabilis D F a T D². -alibus a

Iuliobrica, per CCCCCL p. fluens, navium per CCLX a Vareia oppido capax, quem propter universam Hispaniam Graeci appellavere Hiberiam. regio Cessetania, flumen Subi, colonia Tarracon, Scipionum opus, sicut Carthago Poenorum. regio Ilergetum, oppidum Subur, flumen Rubricatum, a quo
 22 Laetani et Indigetes. post eos quo dicetur ordine intus recedentes radice Pyrenaei Ausetani [Fitani], Iacetani perque Pyrenaeum Ceretani, dein Vascones. in ora autem colonia Barcino cognomine Faventia, oppida civium Romanorum Baetulo, Iluro, flumen Arnum, Blandae, flumen Alba, 10 Emporiae, geminum hoo veterum incolarum et Graecorum, qui Phocaeensium fuere suboles, flumen Ticer. ab eo Pyrenaea Venus in latere promunturii altero XL.

23 Nunc per singulos conventus reddentur insignia praeter supra dicta. Tarracone disceptant populi XLII, quorum 15 celeberrimi civium Romanorum Dertosani, Bisgargitani; Latinorum Ausetani, Ceretani qui Iuliani cognominantur et qui Augustani, Edetani, Gerundenses, Iessonienses, Teari

§ 22: (9) Mela II 90. 89. — § 23: (16) Mela II 90.

1 iuliobriga **R² Brot.** | **L om. E. I Da** | uareia **AD. -eta F². -ela R². -elo R¹. -ei r. uaria ve Strab. III p. 162** 3 cessetania **DF¹ d D. cessit- a. cessefa- AF². cessata- E. cerret- R¹. ceret- R². cosset- Be Ptol. II 6, 17** 4 tarraco **Fava. J. -agor R** 5 ilergetum **F² dv. hile- AE². le- r** 6 laetani **Je Ptol. I. I. 18. laet- DF¹ E. let- R¹ ad. lact- A. lacet- F². lalet- R² v. cfr. U50. Hübner Herm. I p. 337** 7 pyrenaeum (*om. naei — perque pyre*) **R¹ austanae A. -setanie F². om. R² | fitani AF² J. fit- R². it- rv. del. Het MPt p. 194^a | Iacetani Be Strab. III p. 161 extr. lac- U. v. cfr. MPt p. 195^b** 8 cerretani **AG. sed cfr. CIL II n. 986** 9 barcino **Aa² G. -ne (-nia F²) rv** 10 baetulo **H. bet- AF² R² v. uet- r. baeculo U50 | iluro AH. ill- v. ilumo R². irulo r | anum R¹. tarn- d T. larn- a² va. J. earn- coni. B | blande Av. -dae G. -nbae (-mbae D¹) r | alba Av. -bae vel -be r** 12 ticer **AD. -cher (tu- R²) rv(S). -chis B** 15 XLII **AD. -III r H. -III v** 16 dertosani **AFR² D. derio- (dento- E²) r. dertu- v | biscargitani Ptol. II 6, 63 (p. 187^a)** 17 cerretani **AE² v. caere- F | iuliani Av. -itani r** 18 edetani **B(H). aed- F² E. red- Av. sed- G. ac det- r | gerundenses R(?) G(D). gerud- rv(J) | iessonienses Hübner CIL II p. 593. cfr. MPt p. 196^b. gessonie- B. iesome- A. gessorie- rv**

qui Iulienses; stipendiariorum Aquicaldenses, Aesonenses, Baeculonenses.

Caesaraugusta colonia immunis, amne Hiberno adfusa, 24
ubi oppidum antea vocabatur Salduba, regionis Edetaniae,
5 recipit populos LV: ex his civium Romanorum Bilbilitanos,
Celsenses ex colonia, Calagurritanos qui Nasici cognomi-
nantur, Ilerdenses Surdaonum gentis, iuxta quos Sicoris
fluvius, Oscenses regionis Suessetaniae, Turiassonenses;
Latinorum veterum Cascantenses, Ergavicenses, Graccurri-
10 tanos, Leonicensis, Osicerdenses; foederatos Tarracenses;
stipendiarios Arcobrigenses, Andelonenses, Aracellitanos, Bur-
saonenses, Calagurritanos qui Fibularenenses cognominantur,
Complutenses, Carenses, Cincenses, Cortonenses, Damani-
tanos, Ispallenses, Ilursenses, Iluberitanos, Iacetanos, Libi-
15 enses, Pompelonenses, Segienses.

§ 24 init.: Mela II 88.

1 aesonenses **AF²D.** on- *rv* 2 baetulonenses *va.H*
4 salduba *v.* -uua (sol- **E²**) **B.** -ubia **A.** -uua *r* | edetaniae **B(H).**
sede- **ADF²a²G(D¹).** sedie- **B.** rede- *r* 5 LV (/// Lu **F²**) *ll.S.*
I-LV aT. CLII *Dal.* LII *v* | bilbilitanos **E².** belblit- **AD.** bellit-
rv. belit- *H.* *cfr.* XXXIV 114. *MPtp.* 178^a 7 lerdenses **AF²E²v.**
-sis **E².** lerdenses **E¹.** -sis **E¹a.** lerid- *r* | surdaonum **Edv.** urd- *r.*
cfr. *MPtp.* 193^b | quos **AR²E²v.** quas *r* | sicoris **E²E²v.** ico- *r*
8 oscenses **Av.** ostensis (-ses **F²**) *r* | suessetaniae *De Livio*
XXV 34, 6 al. et CIL VI n. 1446. uesset- **DdTE.** uerset- **E¹.** uesaet-
F. ueset- **E²a²v.** uessit- **AJ.** uescit- *G.* basset- **B** | turiassonenses
F²a²v. -nienses **F¹.** -ncases **a¹.** -s.sonorises **DdE.** -s.sonenses (en
in ras.) **E².** turiaso- *G.* turiaso- **AD.** *cfr.* XXXIV 144. *Ptol. II*
6, 57 9 cascantes **E².** -tes **DFE¹E¹a¹** | graccurritanos **AS.**
graccuri- *rH* 10 leonicensis — foederatos **AF²E²v.** *om.r.*
osicerdenses *Brot. e Ptol. l. l. 62: cfr. CIL II n. 4267.* ossige- **AF²E²**
v(J) | tarracenses **A¹D.** -agenses *rv* 11 arcobrigenses (argo- **A**)
AR¹S. arcorri- **E².** -obrienses *rv.* -icenses *G* | andelonenses
AR²D. *cfr. Ptol. l. l. 66.* -dologenses **E¹v.** -doleg- *r* | aracellitanos
E². aroceli- (arco- **B**) *rv a. S* | burraonenses (-anenses **E**) cala-
corritanos **Ea.** *om.* **DF¹E¹** 13 carenses *om.* **E** | cincenses **Av(J).**
-censes **E²G.** -tenses **a.** -centes *r.* cinnenses *B e Ptol. l. l. 71* |
cortonenses (cotro- **a**) *G.* -nesis **E².** -oenses **Av.** ortone- **E².**
cotone- (-ennis **E¹**) *r.* cortenses **B** 14 ispallenses *J.* spall- **A.**
spal- **F²E².** grall- **E².** larnenses (laure- **a**) *rv(G).* earn- **B** | ilur-
senses **AC(J).** durenenses **E².** illur- **B.** lurses **E².** -rsenses (-sis **E**)

25 Carthaginem conveniunt populi LXV exceptis insularum incolis ex colonia Accitana Gemellense, ex Libisosana cognomine Foroaugustana, quibus duabus ius Italiae datum, ex colonia Salariense, oppidani Lati veteris Castulonenses qui Caesarii Iuvenales appellantur, Saetabitani qui Augustani, Valerenses. stipendiariorum autem celeberrimi Alabanenses, Bastitani, Consaburrenses, Dianenses, Egelestani, Ilorcitani, Laminiani, Montesani qui et Oretani, Montesani qui et Bastuli, Oretani qui et Germani cognominantur, caputque Celtiberiae Segobrigenses, Carpetaniae Toletani Tago flumini inpositi, dein Viatienses et Virgilienses.

26 In Cluniensem conventum Varduli ducunt populos XIII, ex quibus Alabanenses tantum nominare libeat, Turmogidi III, in quibus Segisamonenses et Segisamaiulienses. in eundem conventum Carietes et Vennenses V civitatibus vadunt, quarum sunt Velienses. eodem Pelendones Celtiberum III

§ 26: (243, 1. 2) Mela II 88.

rv(H). iturisenses *G*. *add. spalenses* (ipsa- *G*) *va.H* | iluberitanos **AF²R²J**. ilimb- **E**. *dunb- a. ilumb- rv. lumb- H*. *Ἰλουρίπιδά Ptol. II 6, 56* | iacetanos *coni. B. lac- ll.v. cfr. § 22 init.* | libienses **R²D**. *cfr. CIL II n. 439. iub- R¹d.v. uib- rG. lub- C(H)*

15 pompelonem (-pol- **DF¹**) res **DF¹E¹a**. -polonenses **F²**. -polenses **AE²**

2 gemellense ex (*Zumpt comm. epigr. I p. 367*) **D²**. -ses (gemm- **DFEa**) et *ll. v* | libisosana (*Zumpt*) **D²**. *cfr. Hübner CIL II p. 434. -sosona ll.L. -sosa D. -soca B. -soscua v 4 dist. D²*

5 caesarii iuvenales *Momms. CIL II p. 440. -ri uenales ll.v. -ris uenales D cum U51 coll. § 134* 6 labanenses **AE²B**. bab- *G*. alb- *ad Tva. B* 7 egelestani **Aa²G**. geles- (gelas- **R**) *rv* | ilorgitanii **A**. -rcitarii **B**. lorcitani *ava. B* 8 montesani **AE²Bas**. mens- *rv* | oritani **DEEva.S** | metesani **D²**. mete- **DFE¹a**

10 segobrienses **A²R** | carpetaniae **AG**. capetani **F²**. -ni et **E²v**. -niae **r** 11 et virgilienses **AF²E¹v. om. r** 12 cluniensem **Av**. glunienses *r* | uarduili **DF¹**. -diuli **Ba** 13 alabanenses *J. alaben- A. iaban- r. laban- B. alban- v(G)* | turmogidi **AE²** *Brot.(D)*. tism- **E¹**. -modi **a**. turmodigi *rv(S)*. *cfr. Oros. VI 21, 3*

14 regis amonenses **DF¹E¹a** | segisamaa. iulienses **A**. regis amai- **DF¹E¹a** 15 uennenses **a³v**. uenenses **F²**. uenn///// **F¹**. -nnesis **a**. -se **AR²**. -si *r* 16 ueleienses **DE¹a**. //eli//enses **F¹**. uelegenses **R¹** | pelendones *Be Ptol. II 6, 53. pelond- A. pellond- F¹*. pelled- **B**. pelleod- **a**. -deones *rv*

populis, quorum Numantini fuere clari, sicut in Vaccaeorum XVII civitatibus Intercatienses, Palantini, Iacobrigenses, Caucenses. nam in Cantabricis VIII populis Iulio-
 27
 1 sola memoretur, in Autrigonum X civitatibus Tritium et
 5 Virovesca. Arevacis nomen dedit fluvius Arevā. horum VI
 oppida, Secontia et Vxama, quae nomina crebro aliis in
 locis usurpantur, praeterea Segovia et Nova Augusta, Termes
 ipsaque Clunia, Celtiberiae finis. ad oceanum reliqua ver-
 gunt Vardulique ex praedictis et Cantabri.

10 Iudguntur iis Asturum XXII populi divisi in Augustanos 28
 et Transmontanos, Asturica urbe magnifica. in iis sunt
 Gigurri, Paesici, Lancienses, Zoelae. numerus omnis multi-
 tudinis ad CCXL liberorum capitum.

Lucensis conventus populorum est sedecim, praeter
 15 Celticos et Lemavos ignobilium ac barbarae appellationis,
 sed liberorum capitum ferme CLXVI.

Simili modo Bracarum XXIII civitates CCLXXXV
 capitum, ex quibus praeter ipsos Bracaros Bibali, Coelerni,

§ 27: (4) Mela III 15. — (9) cfr. Plin. IV 110. Mela III 15.

2 XVIII FdRa²va.D | intercatienses ABas. -tinienses rv |
 palati A. -tini v. pallantini B | iacobrigenses A. iacobrienses F.
 -icenses va.H 3 cantabrigis FR. -bris adTva.G | VIII D²
 coll. IV 111 (philol. XXXII p. 605. 645). VII U.H. III dv | iulio-
 briga ABrot. -ica rv. cfr. § 21 4 sola A(E?)v. -lo r | tritium
 AE²v. trist- r 5 areuagis A 6 secontia AJ. sego- S. sago-
 F²Ra². rago- r. sagun- B. ragun- v | uxama AB. bix- F².
 ibix- rv | crebro AF²E²v. ebro r 11 et transmontanos AF²G.
 om. rv | austurica a. -tirica DF²EE 12 gigurri AD. cfr. Ptol. II
 6, 37. CIL II n. 2610. cig- rH. giguri G. giri vel girri v | paesici
 RH. pes- rv. cfr. IV 111 | lantienses E². llanci- DE. llanti- FE².
 llat- a | zoele F²a. -li F² 15 lemanos AF²dTJ. leuamos B.
 -mus (-nius D) r. -nios v. lebanos B | ignominium Ea. -niam B².
 -omiū DF² 16 CLXVI Av. -V r 17 bracarum Av. brach- B.
 bracc- r | XXIII A²v. -III A². -III et r | CCLXXXV AD.
 -LXXV v. CLXXV rH 18 bracar//// F². -ciari a. -ciani DE² |
 bibali (B²)H. -alli D. uiballi DFE. -ali B². -belli E²a. uualli
 AE². iuba- dv. cfr. Ptol. II 6, 42. CIL II n. 2477 | coelerni AF²
 E²dTS. cfr. CIL I. l. -ensi r. -erini He Ptol. II 6, 41. celerni v.
 -nini B

Callaeci, *Equaesi*, *Limici*, *Querquerni* citra fastidium nominentur.

- 29 Longitudo citerioris Hispaniae est ad finem Castulonis a Pyrenaeo DCVII p. et ora paulo amplius, latitudo a Tarracone ad litus Oiarsonis CCCVII, e radicibus Pyrenaei, ubi cuneatur angustiiis inter duo maria; paulatim deinde se pandens, qua contingit ulteriorem Hispaniam, tantundem
30 et amplius latitudini adicit. metallis plumbi, ferri, aeris, argenti, auri tota ferme Hispania scatet, citerior et specularis lapidis, Baetica et minio. sunt et marmorum lapidicinae. universae Hispaniae Vespasianus Imperator Augustus iactatum procellis rei publicae Latium tribuit. Pyrenaei montes Hispanias Galliasque disterminant promunturiis in duo diversa maria proiectis.
- 31 4. (5) Narbonensis provincia appellatur pars Galliarum 15 quae interno mari adluitur, Bracata antea dicta, amne Varo ab Italia discreta Alpiumque vel saluberrimis Romano imperio iugis, a reliqua vero Gallia latere septentrionali montibus Cebenna et Iuribus, agrorum cultu, virorum morumque dignatione, amplitudine opum nulli provinciarum postferenda 30
32 breviterque Italia verius quam provincia. in ora regio

§ 29: MCap. VI 633. cfr. Dim. 22. — (6) Mela III 14. — § 30: (8. 9) cfr. Mela II 86. — § 31: Mela II 74. MCap. VI 634. (cfr. Sol. 21, 1. MCap. VI 635 extr.). — § 32: Mela II 84. 81. 75 extr.

1 callaeci — querquerni *om.* DF¹E¹E¹a | caleti F². galleti E².
-llaeci *va.* D | hequaesi (equ- J) limici *H.* cfr. CIL I. l. atque
(aque d. aquis E². Aeque- v) silici *Il. v* | querquenni E². Quar-
querni CIL I. l. cfr. Ptol. II 6, 46 3 citerioris FdEav. -ri r(?) D
4 ab [Tarr.] FES 5 oiarsonis F¹. otars- a¹. olars- rv.
Oeassonis MPt II 6, 10 (p. 148^b) 8 latitudinē FdTEa¹
9. 10 specularibus lapidibus *va.* S 10 sed (*pro* sunt) o | lapi-
cinae F¹a. -pidicinae E(?) *va.* L. -nis o 12 iactatus E(?) a²
va. J. cfr. U 52. Nipperd. opusc. p. 433 | latii ius d(?) *va.* S | qui
fuit A 16 braccata o 18 latere AF²E²ov. -ri (-ris E) r
19 gebenna o *va.* S | uribus A. iugeribus E¹o. iura (B²) C.
urbibus *va.* B. cfr. XVI 197. IV 105 extr. | que *om.* Eao
ei o | potest ferenda A. praefe- Eao

Sordonum intusque Consuaranorum, flumina Tecum, Verno-
dubrum, oppida Illiberis, magnae quondam urbis tenue
vestigium, Ruscino Latinorum, flumen Atax, e Pyrenaeo
Rubreus perneans lacum, Narbo Martius Decumanorum
5 colonia XII p. a mari distans, flumina Araris, Liria. oppida
de cetero rara praeiacentibus stagnis: Agatha quondam 33
Massiliensium et regio Volcarum Tectosagum atque ubi
Rhoda Rhodiorum fuit, unde dictus multo Galliarum ferti-
lissimus Rhodanus amnis, ex Alpibus se rapiens per Leman-
10 num lacum segnemque deferens Ararim nec minus se ipso
torrentes Isaram et Druantiam. Libica appellantur duo
eius ora modica, ex his alterum Hispaniense, alterum Meta-
pinum, tertium idemque amplissimum Massalioticum. sunt
auctores et Heracleam oppidum in ostio Rhodani fuisse.
15 ultra fossae ex Rhodano, C. Mari opere et nomine insignes, 34
stagnum Mastromela, oppidum Maritima Avaticorum, super-
que Campi Lapidei, Herculis proeliorum memoria, regio
Anatiliorum et intus Dexivatium Cavarumque; rursus a mari
Tricorium et intus Tritollorum Vocontiorumque et Sego-

§ 33: Mela II 76. 80. 79. 80. MCap. VI 635. — § 34: (15)
cfr. Sol. 2, 53. — (15—17) Mela II 78. — (246, 1. 2) Mela II 77.

1 sordonum **AE**²dS. -dinum (sar- **R**²) r. sardonum v. cfr.
Mela | tecum **D****F****E**aG. tetum **A****E**dD. technum v. telin vel tichin
Be Mela 2 illiberis Be Ptol. cfr. II 244 (ex Artemid.). illisebere
Ra v. -rre d. eillisaebere (illi- **F**²) **D****F****E**¹. eliseberae **A****E**². eli-
berae Mela (prob. MPt p. 240*) 4 rubraensem **E**². rubre nrē a.
-brae nrāe **D****E**¹. ru///p///e///s///ē **F**. rubresum Be Mela | larbo nar-
tius **D****F****E****E**¹a 5 aurais He Mela | liria **A****F**²v. libria (lyb- a) r
7 ulcarum **F****R**a | tectum (tecum a) sagum (agum **D**a) **D****F**
R**E**¹a 8 feruidissimus **D**² cum Sieglino. sed cfr. MCap.
10 ararim Ra ov. -rem rD 11 et **A****F**²**E**²ov(J). om. rS | druan-
tiam (tru- **F**) ll. D. druen- B. truen- v | libica d Brct. lyb- rD.
libya v. cfr. § 124 init. 13 massalioticum **F**²v. masa- **F**¹.
-iatricum (massa- **E**²) **R**²**E**. -icoticum r 15 insignes H. -ni **A****F**².
-ne rv (cum seqq. iunctum) 16 mastromela RD. ast- rv.
mastram- He StByz. p. 448 | abaticorum **A**D¹. auari- va.B. cfr.
Mela et Ptol. II 10, 5 18 et **A**a²v. om. r | dexivatium (Robiet)
D² coll. CIL XII n. 1062—64. dexuia- **A**D¹. dexuvia- J. -ticum r.
desuuiatum v 19 tritullorum a. tricoll- Dāva.D

- vellaunorum, mox Allobrogum. at in ora Massilia Graecorum Phocæensium foederata, promunturium Zao, Citharista portus, regio Camactulicorum, dein Suelteri supraque
- 35 Verucini. in ora autem Athenopolis Massiliensium, Forum Iuli Octavanorum colonia, quae Pacensis appellatur et Classica, amnis nomine Argenteus, regio Oxubiorum Ligaunorumque, super quos Suebri, Quariates, Adunicates. at in ora oppidum Latinum Antipolis, regio Deciatium, amnis Varus, ex Alpium monte Caenia profusus.
- 36 In mediterraneo coloniae Arelate Sextanorum, Baeter-
rae Septimanorum, Arausio Secundanorum, in agro Cavarum
Valentia, Vienna Allobrogum. oppida Latina Aquae Sextiae
Salluviorum, Avennio Cavarum, Apta Iulia Vulgientium,
Alebaece Reiorum Apollinarium, Alba Helvorum, Augusta
Tricastinorum, Anatalia, Aerea, Bormani, Comani, Cabellio, 15
Carcasum Volcarum Tectosagum, Cessero, Carbantorate Mem-
minorum, Caenicensis, Cambolectri qui Atlantici cognomi-
37 nantur, Forum Voconi, Glanum Libii, Lutevani qui et

§ 35: (4) Mela II 77. — (8) Mela II 76. — § 36: (10—13) Mela II 75. — § 37: (247, 1—4) Mela II 75. — Agrippa fr. 4 R. MCap. VI 634 extr. Dim. 21. Dic. 1, 7.

2 phocæensium E. phocen- r | zao (za A) ll. H. del. G. nomine
B. zoa v 3 camactulicorum AJ. camattu- r. camatull- G
5 octavianorum E²E² 6 nomine (nīe) ego. ine DF¹. sine a.
iue T. siue v. inde D. in ea rB | oxubiorum AG. oxib- Eadv.
oxyb- rC 7 uebri E¹. suetri E²G 8 uarum DF¹E¹a¹
9 cenia Rd. sce- a. cema B(H). acema G 10 baeterae AD.
bet- rv(H). bliterae B 13 sallubiorum Ava. B. salyorum B.
an salluviorum? cfr. § 47. 124 | auennio AJ. -enio v. -eninio R².
-enninio E². -entinio (-nia E¹) r | uulgientium AE²v. uulge- r
14 alebaeae reiorum (raei- AD¹) AD. alebece (-cae DFE)
reiorum (regi- a) rH. -ceriorum v. (Aliboeci coni. MPt p. 246^a.
cfr. CIL XII p. 931) 15 tricastinorum Adv. -trinorum r | ana-
talia B. aba- Av. aua- r | aerea B(J) e Strab. III p. 185. -ria C.
erea AR. arear F. area rv | bormani AD. -niani F². -manni rH.
-ico v | comani (cum- A¹. comanni F²) cabellio AF²D. comacina
(mac- v) bellio rv. macina (marc- Dal. comac- H. comaci S)
cab- 16 volcarum B. uulga- ll. v | carbantorate AD².
Carpentoracte B. cfr. CIL XII p. 147 18 li-
MPt p. 244^b | lutebani AD¹

Foroneronienses, Nemausum Arecomicorum, Piscinae, Ruteni, Samnagenses, Tolosani Tectosagum Aquitaniae contermini, Tasgoduni, Tarusconienses, Vmbranici, Vocontiorum civitatis foederatae duo capita Vasio et Lucus Augusti, oppida vero ignobilia XVIII, sicut XXIII Nemausiensibus adtributa. adiecit formulae Galba Imperator ex Inalpinis Avanticos atque Bodionticos, quorum oppidum Dinia. longitudinem provinciae Narbonensis CCCLXX p. Agrippa tradit, latitudinem CCXLVIII.

- 10 5. (6) Italia dehinc primique eius Ligures, mox 38
Etruria, Vmbria, Latium, ibi Tiberina ostia et Roma, terrarum caput, XVI p. intervallo a mari. Volscum postea litus et Campaniae, Picentinum inde ac Lucanum Bruttiumque, quo longissime in meridiem ab Alpium paene lunatis iugis
15 in maria excurrit Italia. ab eo Graeciae ora, mox Sa/len-
tini, Poeduculi, Apuli, Paeligni, Frentani, Marrucini, Vestini, Sabini, Picentes, Galli, Vmbri, Tusci, Veneti, Carni, Iapudes, Histri, Liburni. nec ignoro ingrati ac segnis animi ex- 39
stimari posse merito, si obiter atque in transcurso ad hunc
20 modum dicatur terra omnium terrarum alumna eadem et

§ 38: Mela II 59. (58). MCap. VI 637. 638. 639. Dic. 1, 9.

1 piscinae *va.D* 2 samnagenses *B. om.A. sanag- va.D.*
samna gens est *DEa* 3 tasgoduni (tasco- *P*) *D. atasg- (-goni*
E) ll. tasconi H. -odunitarii (-ani B) v | tarusconienses (P)H.
-cononienses ARD¹. tarū cononi- (-cuno- Ea) r. cononienses v
4 uasgo *AF²va.B* 5 nemausensibus *Ava.G(D)* 6 auan-
ticos *a³B coll. Ammiano XV 11,12. aca- AF. aga- r* 7 bodion-
ticos (od- *A) H. -tios r. -iuntios v. ebroduntios B. bolionticos*
MPt p. 246^b 8 provinciae — latitudinem *om.E | CCLXX d(?)*
Dal. 9 CCXLVIII *R¹. CCCXLVIII Dic. -VIII R²* 10 primi-
que *Av. -mumque rDic.* 11 ubi *Rd(?)va.J* 12 uolscum *J.*
-corum v. uul- (-corum F²) ll 14 fine (*pro paene) Hcum P*
15 salentini *ll.va.D. cfr. II 226* 16 poeduculi *D. ped-*
DFRaDic. v. pudic- A. pedic- C. cfr. § 102 | peligni ll.va.D |
ferentani F²a. freniani DRDic. 17 abini *a¹Dic.om.R¹ | galli*
um om.E | etrusci d(?)va.G(H) | gapudes R. lap- Dic. iapides
(-pydes S) va.D 19 si obiter *AD. ria obi- R¹. si breuiter*
(brebi- D²F. brea obi- D¹) rv

parens, numine deum electa quae caelum ipsum clarius
 faceret, sparsa congregaret imperia ritusque molliret et tot
 populorum discordes ferasque linguas sermonis commercio
 contraheret ad conloquia et humanitatem homini daret
 breviterque una cunctarum gentium in toto orbe patria
 40 fieret. sed quid agam? tanta nobilitas omnium locorum,
 quos quis attigerit, tanta rerum singularum populorumque
 claritas tenet. urbs Roma vel sola in ea, . . . et digna
 iam tam festa cervice facies, quo tandem narrari debet
 opere? qualiter Campaniae ora per se felixque illa ac
 10 beata amoenitas, ut palam sit uno in loco gaudentis opus
 41 esse naturae? iam vero tota ea vitalis ac perennis salu-
 britas, talis caeli temperies, tam fertiles campi, tam aprici
 colles, tam innoxii saltus, tam opaca nemora, tam munifica
 silvarum genera, tot montium adflatus, tanta frugum vitium-
 15 que et olearum fertilitas, tam nobilia pecudi vellera, tam
 opima tauris colla, tot lacus, tot amnium fontiumque ubertas
 totam eam perfundens, tot maria, portus, gremiumque ter-
 rarum commercio patens undique et tamquam iuvandos ad
 42 mortales ipsa avide in maria procurrens! neque ingenia 20
 ritusque ac viros et lingua manuque superatas commemoro
 gentes. ipsi de ea iudicavere Grai, genus in gloriam sui
 effusissimum, quotam partem ex ea appellando Graeciam
 Magnam! nimirum id, quod in caeli mentione fecimus,

§ 41: (13) Sol. 2, 2. 3. — § 42: (24) cfr. Plin. II 30. 55.

2 parsa DF¹. passa R¹ | congregare DF¹a¹. -ri R | imperii a
 DR¹a¹. -rii F¹ | moliret F²a¹. -ire DF¹R¹. -ir a¹ 3 discordis F¹.
 -disque Da | fereasque DR¹a¹ 4 ad Av(S). om. r H 7 quos
 om. Ep. (pro interrog. accepit H) 8 terret Sabell. | lac. ego in-
 dicavi; excidit fere immensa: cfr. § 67 9 iam tam ego. tam iam
 A.S. etiam rv. tam G(D) 12 tanta ea R(?) H. sed cfr. v. 18
 salubritas talis AF²S(D²). -itatis (-ita//// F¹) rv. -itas J
 13 temperiaes R¹. -riae R¹. -ri//// F¹. -ria est D. -rie est a.
 -ries est da³va. H 16 tam nobilia Av. tanta nob. r | pecu-
 dum R²S. -cori d(?)v 18 an marium portus? | gremiorumque
 R¹. germinu- DF¹a¹. geminu- R¹ 19 ad iuvandos F²dR²a
 va.S(D²). adiuu- ad DF¹R¹ 22 gra R. graeci dva.S | suam
 A(?)va.S(J)

hac quoque in parte faciendum est, ut notas quasdam et pauca sidera attingamus. legentes tantum quaeso meminerint ad singula toto orbe edissertanda festinari.

Est ergo folio maxime querno adsimulata, multo pro- 43
ceritate amplior quam latitudine, in laevam se flectens
cacumine et Amazonicae figura desinens parmae, ubi a
medio excursu Cocynthos vocatur, per sinus lunatos duo
cornua emittens, Leucopetram dextra, Lacinium sinistra.
patet longitudine ab Inalpino fine Praetoriae Augustae per
10 urbem Capuamque cursu meante Regium oppidum, in
umero eius situm, a quo veluti cervicis incipit flexus, de-
cies centena et viginti milia passuum, multoque amplior
mensura fieret Lacinium usque, ni talis obliquitas in latus
degrede videretur. latitudo eius varia est, quadringentorum 44
15 decem milium inter duo maria Inferum et Superum amnes-
que Varum atque Arsiam, media autem ferme circa urbem
Romam ab ostio Aterni amnis in Hadriaticum mare in-
fluentis ad Tiberina ostia CXXXVI, et paulo minus a Castro
Novo Hadriatici maris Alsium ad Tuscum aequor, haud ullo
20 in loco CC latitudinem excedens. universae autem ambitus
a Varo ad Arsiam [XX]. XLVIII p. efficit. abest a circum- 45

§ 43: Sol. 2, 20. MCap. VI 639. — (7) Mela II 58. — Sol. 2, 23. MCap. l. l. Div. 9. Dic. 1, 10. — § 44: Sol. 2, 23. MCap. VI 639. 640. Div. 9. Dic. 1, 10.

2 queso F. quo so a¹. quo se DRa² 3 edissertanta D.
-ri tanta a. -tata B. disserenda d²T. ediss-va S 4 adsimulata
ava.G(J) 5 laeuā se J. leua sē A. -ua se D¹F²a.G. -ua re
D²dT. -ua//e F¹. laeuas B¹. -uo se B²v(S) | flectenti F²
7 cocynthos AD. -cinthos B. cynthos rv. cfr. § 95. Polyb. II 14, 5
9 alpino Bava.J. -nos DFdT 10. 11 in umero Bv. nu. A.
innu- r 14 degredi AD. dig- r Dic.v 16 media dS (sc.
longitudo, cfr. § 53 init.). -iae B. -iam rv | autem AB²S. atque rv
17 alterni DFRa 19 alpium DFRava.B. -ini d³
20 in om.G. inde H | latitudine a. in -dinem F²B(?)va.S
21 arsiām d²a²p.v. -ium DFd¹R²a. arium B¹. ursium A | [XX]
XLVIII D cum Momms. ad Sol. 2, 23. XXX. LVIII BH. -LVIII
DFap.v. XXI. XLVII A

datis terris Histria ac Liburnia quibusdam locis centena milia, ab Epiro et Illyrico quinquaginta, ab Africa minus ducenta, ut auctor est M. Varro, ab Sardinia centum viginti milia, ab Sicilia MD, a Corcyra minus LXXX, ab Issa L. incedit per maria caeli regione ad meridiem quidem, sed, si quis id diligenti subtilitate exigit, inter sextam horam primamque brumalem.

- 46 Nunc ambitum eius urbesque enumerabimus, qua in re praefari necessarium est auctorem nos Divum Augustum secuturos discriptionemque ab eo factam Italiae totius in regiones XI, sed ordine eo, qui litorum tractu fiet; urbium quidem vicinitates oratione utique praepropera servari non posse, itaque interiore parte digestionem in litteras eiusdem nos secuturos, coloniarum mentione signata, quas ille in eo prodidit numero. nec situs originesque persequi facile est, Ingaunis Liguribus — ut ceteri omittantur — agro 47 tricies dato.

(7) Igitur ab amne Varo Nicaea a Massiliensibus conditum, fluvius Palo, Alpes populique Inalpini multis nominibus, sed maxime Capillati, oppido Vediantiorum civitatis Cemeno-²⁰ lo, portus Hercules Monoeci, Ligustina ora. Ligurum celeberrimi ultra Alpes Sallui, Deciates, Oxubi, citra Veneni, Turri,

§ 45: MCap. VI 639. — § 47 init.: Mela II 72. 76.

1 quibus DF¹ Ra 4 corcira a. corsica va. G(H) | ista DF
R² a 5 qui (om. id) DR¹ a. S. quis///// F² 6 hoc exigit F²
10 descriptionemque R² d a va. D (item § 49) 11 fieret D² F a.
fle- D¹ 12 eorum ordinatione DFRa | propropera R¹. pro-
pera F d a 13 parte A. S. in pa- F² a² v (D²). exin (et in F¹) pa-
r D¹ 16 incaunis Aa 18 nicaea oppidum d(?) va. J
19 palo AD¹ R¹ J. pado D² FR² v (H). -dos a. -dus C. paulo Brot.
inalpini B. -nis ū. v 20 oppidū G | cemenelo Momms. CIL
V p. 916. cfr. XII n. 3. -enilo D. gem- A. J. gemellino r. -llo v. ce-
menelon B (Brot.). cemel- Bas. 21 menoechi DFRa | ligustana
A. -tiana a. -tica va. S 22 salui F d Ra v. sali B. salluui H.
cfr. § 36 | deciates B. H. -i/ates F¹. dicia- F². -tis A. deceates
D d v. decia a. cfr. § 35 | oxubi AF² (D¹?) G (Brot.). moxubi r v.
oxybii B (H) | turri soti D² It. p. 36 coll. Momms. CIL V p. 906.
esturri soti A. D. -uri soti F² in ras. va. B. -uris orti J. ē. turris
oti (otti a) r. et caturgis (-rigibus C) orti B coll. § 136

Soti, Bagienni, Statielli, Binbelli, Maielli, Caburriates, Casmonates, Velleiates et quorum oppida in ora proxime dicemus. flumen Rutuba, oppidum Album Intimilium, 48 flumen Merula, oppidum Album Ingaunum, portus Vadorum 5 Sabatium, flumen Porcifera, oppidum Genua, fluvius Fertor, portus Delphini, Tigulia intus, Segesta Tiguliorum, flumen Macra, Liguriae finis. a tergo autem supra dictorum omnium Appenninus mons Italiae amplissimus, perpetuis iugis 49 ab Alpibus tendens ad Siculum fretum. ab altero eius 10 latere ad Padum amnem Italiae ditissimum omnia nobilibus oppidis nitent, Libarna, Dertona colonia, Iria, Vardacate, Industria, Pollentia, Carrea quod Potentia cognominatur, Foro Fulvi quod Valentinum, Augusta Bagiennorum, Alba Pompeia, Hasta, Aquis Statiellorum. haec regio ex discrip- 15 ptione Augusti nona est. patet ora Liguriae inter amnes Varum et Macram CCXI p.

(8) Adnectitur septima, in qua Etruria est ab amne 50 Macra, ipsa mutatis saepe nominibus. Vmbros inde exegere antiquitus Pelasgi, hos Lydi, a quorum rege Tyrrheni, mox

§ 48: (4—6) Mela II 72. — § 50: (19) Sol. 2, 7. Fest. p. 355. Serv. Aen. X 164. Isid. or. XIV 4, 22. — (252, 2) Mela II 72.

1 bagienni v. uag- AG. -geni B. bagiensi r. cfr. § 117. 135 | binbelli AJ. bim- rH. uib- B | macielli A. mage- R(?) va. D | caburriates D² (Herm. XXI p. 535). cub- AD¹. cuburi- RJ. eub- rv 2 uelleiates (-tis A) AF²J. ueleia- Brot. uelleia- DF¹. uel- lie////tes R. -itates a. -iates v. cfr. § 116. VII 163 | proximae FR. -ma va. Brot. (S) 3 riatura R¹. rutauba DF¹a | albiurn (item 4) va. J 4 uadum va. Brot. (S) 5 fertor AJ. -ritor F²a³v. -rior r 6 tigulia (fig- A. tigullia Brot.) intus Av. -llia S. -ultias D²R¹. -ltas a. -ltia R². -urtias D¹. -ia ac d. digultias F. cfr. Niss. It. II p. 146 | regesta DFR¹a. et seg- A(?) Brot. (J) | tigul- liorum II. Brot. 7 magra d². agra DFd¹a 11 tria DRa | uardacate AJ. -agate CIL Vn. 4484. bardeccate DR¹. -ecate R²a. -tae F. -erate dv 12 pollentia AF²v. om. r | carrea ATv. -eo DFR. correa AD. cfr. CIL V p. 848 et n. 7496 13 bagiennor- um F¹v. baci- Dd. bati- B. paci- a. uagi- rG 14 asta dva. J. cfr. XXXV 160 16 CCXII B 17 in septima in F¹d TRa. septimae in va. S. an ei septima in? 19 tyrrheni F²v. -reni S. -renni DF¹Ra. -reni A

- a sacrificio ritu lingua Graecorum Tusci sunt cognominati. primum Etruriae oppidum Luna, portu nobile, colonia Luca a mari recedens propiorque Pisae inter amnes Ausernam et Arnun, ortae a Pelopid^{is} sive a Teutanis, Graeca gente. vada Volaterrana, fluvius Caecina, Populonium, Etruscorum 5
 51 quondam hoc tantum in litore. hinc amnes Prile, mox Vmbro, navigiorum capax, et ab eo tractus Vmbriae portusque Telamo, Cosa Volcentium a populo Romano deducta, Graviscae, Castrum Novum, Pyrgi, Caeretanus amnis et ipsum Caere intus m. p. VII, Agylla a Pelasgis conditoribus dictum, Alsium, Fregenae, Tiberis amnis a Macra CCLXXXIII p. intus coloniae Falisca, Argis orta, ut auctor est Cato, quae cognominatur Etruscorum, Lucus Feroniae, 52
 Rusellana, Seniensis, Sutrina. de cetero Arretini Veteres, Arretini Fidentiores, Arretini Iulienses, Amitinenses, Aquen- 15
 ses cognomine Taurini, Blerani, Cortonenses, Capenates, Clusini Novi, Clusini Veteres, Florentini praefluenti Arno adpositi, Faesulae, Ferentinum, Fescennia, Hortanum, Herbanum, Nepet, Novem Pagi, Praefectura Claudia Forocloridi, Pistorium, Perusia, Suanenses, Saturnini qui ante Aurini 20

§ 51: (8. 9) Mela II 72. — (10. 12) Sol. 2, 7. MCap. VI 642. — Cato fr. 47 (Peter fragm. hist. Rom. p. 50).

1 thusci *va. Brot. (J) ob verbum* θύειν 4 pelopidis (*Momms. ad Sol. 2, 7*) D. -ope pisisque *U. v* | Atintanis G 5 caecina DF D. cec- *rv (J)*. -nna dG 6 amnis F¹ Ra | pile D² Fa. bi- D¹. prille *va. S* 8 uolciensium E. uolcentium DF¹. uolgi- AF² 9 pyrgi AF² v. -ge DRa. -go F¹ 10 m. p. ARd v. imp. DF. impr. a | VII A. om. D¹. IIII rv 11 fregenae AG. phr- B. pregne (prae- D. -nae F) r. phr- v 13 feroniae G. foro- A. colo- (-nie a. -ne E) r. -nia v 14 sutrina AF² (B) G. uricina R². tric- R¹. trit- r. cirtona v | arrentini A. arent- (ter) rva. B (item § 53. 54) 15 aretini A | fidentiores arretini om. A. iteravit F¹. (fidenates corr. F²) 16 cortonienses AF². carto- F¹ va. B. cortori- D 17 fluentini (-tim R¹) DF¹ Ra va. H | arno Ad² v. aruo R². ardo (arido F²) r 19 nepet AG (J). -ta B (S). nepte R² p. -pe R¹ v. -pei r | praefecturae DF¹ Ra¹ p va. G 20 ante U. v (S). -tea H (J) 20. 253, 1 aurini (-inini va. J) uocabantur AF² v. aurini (-rim E) uocantur r

vocabantur, Subertani, Statonienses, Tarquinienses, Tuscanienses, Vetulonenses, Veientani, Vesentini, Volaterrani, Volcentani cognomine Etrusci, Volsinienses. in eadem parte oppidorum veterum nomina retinent agri Crustumini, 5 Caletranus.

(9) Tiberis, antea Thybris appellatus et prius Albula, 53 e media fere longitudine Appennini finibus Arretinorum profluit, tenuis primo nec nisi piscinis corrivatus emissusque navigabilis, sicuti Tizia et Clanis influentes in eum, 10 novenorum ita conceptu dierum, si non adiuvent imbres. sed Tiberis propter aspera et confragosa ne sic quidem, praeterquam trabibus verius quam ratibus, longe meabilis fertur, per CL p. non procul Tiferno Perusiaque et Ocriculo Etruriam ab Vmbris ac Sabinis, mox citra XVI p. 15 urbis Veientem agrum a Crustumino, dein Fidenatem Latiumque a Vaticano dirimens. sed infra Arretinum Clanis 54 duobus et quadraginta fluviis auctus, praecipuis autem Nare et Aniene, qui et ipse navigabilis Latium includit a tergo, nec minus tamen aquis ac tot fontibus in urbem perductis, 30 et ideo quamlibet magnarum navium ex Italo mari capax, rerum in toto orbe nascentium mercator placidissimus, pluribus prope solus quam ceteri in omnibus terris amnes accolitur aspiciturque villis. nullique fluviorum minus licet 55 inclusis utrimque lateribus, nec tamen ipse depugnat, quam-

1 sudertani B | statonienses ego coll. II 209. XIV 67. XXXVI 168. Varro r. r. III 12, 1. (Niss. It. II p. 335). -tonenses D. ///ca- AF². statones RB. sca- rv | tarquinienses — 2 vetulonenses AF²v. om. r 2 uertulonenses AF²va. B | ueientani F²C. ucien- A. uenien- r. ueren- v | uesentini C. asent- a. esent- (-tani Rp) rv. uas- B. uis- Momms. CIL XI p. 444 3 uolcentani D. uolge- A. -tini F². uolge- H. om. rv | uolsienses Rd. -sis DF¹a 6 thybris AS. tyb- Rdv(L). tib- rC(Brot.) 8 profluit AFv. -luū Da. -luū R¹. prope fluit R² 9 tinia B(J). timia ARaH. tymia r. tinna v | clanis Pe Strab. V p. 235. gla- (-nes R) ll. v 10 novorum DFa 13 que om. DFa | ocriculo DFa. hoc- R. otriculo ra. G 14 XIII F¹da. va. S 15 fidenate DFRa. va. G 16 intra FRa. va. G | clanim AVerc. gla- rv(C) 17 actus A¹FR². -tis R¹. exactus a | praecipuus DF¹R¹a 18 ipsi FRa¹ 23 nullisque DF¹Ra 24 pugnat Ava. S(J)

quam creber ac subitus incrementis est, nusquam magis aquis quam in ipsa urbe stagnantibus. quin immo vates intellegitur potius ac monitor, auctu semper religiosus verius quam saevus.

- 56 Latium antiquum a Tiberi Cerceios servatum est m. 6
p. l. longitudine: tam tenues primordio imperi fuere radices. colonis saepe mutatis tenuere alii aliis temporibus, Aborigines, Pelasgi, Arcades, Siculi, Aurunci, Rutuli et ultra Cerceios Volsci, Osci, Ausones, unde nomen Lati processit ad Lirim amnem. in principio est Ostia colonia ab Romano 10
rege deducta, oppidum Laurentum, lucus Iovis Indigetis, 57
annis Numicius, Ardea a Danaë Persei matre condita. dein quondam Aphrodisium, Antium colonia, Astura flumen et insula, fluvius Nymphaeus, Clostra Romana, Cercei, quondam insula inmenso quidem mari circumdata, ut creditur Ho- 15
mero, et nunc planitie. mirum est quod hac de re tradere hominum notitiae possumus. Theophrastus, qui primus externorum aliqua de Romanis diligentius scripsit — nam Theopompus, ante quem nemo mentionem habuit, urbem dumtaxat a Gallis captam dixit, Clitarchus, ab 20
eo proximus, legationem tantum ad Alexandrum missam — 58
hic iam plus quam ex fama Cerceiorum insulae et mensuram posuit stadia LXXX in eo volumine, quod scripsit Nicodoro Atheniensium magistratu, qui fuit urbis nostrae .

§ 56: Sol. 2, 19. 3. — (10—13) Mela II 71. — Sol. 2, 5. — § 57: Sol. 2, 22. — Homer. x 194. Theophr. h. pl. V 8, 3. Theopomp. fr. 144 M. cfr. Plin. II 201.

1 subitus DFdva.H | est ego. et ll.v 3 auctus DF¹a.
-tū R. -to F² 5 cercior a. circeios d(?)va.D (item infra)
M. p. i. DF¹. M. p. a. LM p. R(?) Brot. 6 tenuis DFR¹a¹ |
primordii R 8 aurum/ci F¹. -rū.ci Da. arunci Ava.C 9 cir-
ceios a | ausonis A. -naes DFa 10 a Dd(?)va.S(J) 11 lucus
Iovis B. folis a. locus folis rv 12 numitius DFR | dane
DFva.B 14 cerce A¹. -cae F. cerici R¹. cir- R². cernei a
16 et ll.v(S). at C | planicie a. -ciae F. -ci R¹. plane d²T
va.C 20 clitarcus AD. -rgus (clyt- a) r 22 ex a.D. et rv.
e (Nitzsch)S | et om.L 24 nicodero F¹Ra | magistratu dS.
-rat R¹. -tui AF²R²a²pv. -tus r

CCCCXL anno. quicquid ergo terrarum est praeter \bar{X} p. ambitus adnexum insulae, post eum annum accessit Italiae. aliud miraculum a Cerceis palus Pomptina est, quem locum 59 XXXIII urbium fuisse Mucianus ter consul prodidit. dein flumen Aufentum, supra quod Tarracina oppidum, lingua Volscorum Anxur dictum, et ubi fuere Amyclae sive Amync-lae, a serpentibus deletae, dein locus Speluncae, lacus Fundanus, Caieta portus, oppidum Formiae, Hormiae dictum, ut existimavere, antiqua Laestrygonum sedes. ultra fuit 10 oppidum Pirae, est colonia Minturnae, Liri amne divisa, Clani olim appellato, Sinuessa, extremum in adiecto Latio, quam quidam Sinopen dixere vocitatam. hinc felix illa 60 Campania, ab hoc sinu incipiunt vitiferi colles et temulentia nobilis suco per omnes terras incluto atque, ut veteres 15 dixere, summum Liberi Patris cum Cerere certamen. hinc Setini et Caecubi protenduntur agri; his iunguntur Falerni, Caleni, dein consurgunt Massici, Gaurani Surrentinique montes. ibi Leborini campi sternuntur et in delicias alicae politur messis. haec litora fontibus calidis rigantur praeter- 20 que cetera in toto mari conchylio et pisce nobili adnotantur. nusquam generosior oleae liquor est, hoc quoque certamen

§ 59: Mela II 71. — Sol. 2, 32. 22. — (12) Liv. X 21, 8.

1 p. AJ. /// E. prope rv 3 pomptina FdaG -puna DR. pomptina AD. pont- v 4 XXXIII H 5 auentum a. Vfens re Verg. Aen. VII 802. Sil. It. VIII 382 | Terracina H 5. 6 lingua uulscorum (uol- v) Av. uulscorum lingua F²R². uulco linguarum (-gu F¹) r 6 anxur AF²pv. -ura r | sine amyncle (-lae D) AD. siue amyctile (-le F². -tide D. amit- B) r. del. v 7 speluncae lacus AG. om. rv 8 gaieta A | hormiae AG. om. rv. (hormiae — 9 existimauere om. v) 10 pirae AD. pilo a. pylo r. pyrae v | est om. (D?) FRavaS 11 clani oli ego. glanico U. v. -ca J. clani (P) Se Strab. Vp. 233. glani H. -ni quondam (U 53) D² | appellata AJD¹ | oppidum Sinuessa C | extrema con. S 13 campania AF²S. -ia est rv(D) 14 nobilis App. -li r 16 protenduntur AF²H. or obt- Da. o obt- R¹. ///t- F¹. obt- R²v | ualerni A 17 furgunt F¹. fung- DR. fug- a². fig- a¹ 18 leborini F. cfr. XVII 28. XVIII 111. lepo- a. lebu- rJ. labo- v 19 politur AB(S). populitur DF¹a. -latur F²R(?)H. epul- antur v | mensis dTva.B 21 est ego. et U. v

- humanae voluptatis. tenuere Osci, Graeci, Vmbri, Tусci,
 61 Campani. in ora Savo fluvius, Volturnum oppidum cum
 amne, Liternum, Cumae Chalcidensium, Misenum, portus
 Baiarum, Bauli, lacus Lucrinus et Avernus, iuxta quem
 Cimmerium oppidum quondam, dein Puteoli colonia Dicae-
 5 archea dicti, postque Phlegraei campi, Acherusia palus
 62 Cumis vicina; litore autem Neapolis, Chalcidensium et ipsa,
 Parthenope a tumulo Sirenis appellata, Herculaneum, Pompei
 baud procul spectato monte Vesuvio, adluente vero Sarno
 amne, ager Nucerinus et VIII p. a mari ipsa Nuceria,¹⁰
 Surrentum cum promunturio Minervae, Sirenum quondam
 sede. navigatio a Cerceis II de LXXX patet. regio ea a
 Tiberi prima Italiae servatur ex discriptione Augusti.
 63 Intus coloniae Capua, ab XL campo dicta, Aquinum,
 Suessa, Venafrum, Sora, Teanum Sidicinum cognomine,¹⁵
 Nola; oppida Abellinum, Aricia, Alba Longa, Acerrani,
 Allifani, Atinates, Aletrinales, Anagnini, Atellani, Aefulani,
 Arpinates, Auximates, Abellani, Alfaterni et qui ex agro
 Latino, item Hernico, item Labicano cognominantur, Bovillae,

61. 62: (2—9) Mela II 70. — § 62: Sol. 2, 9. MCap. VI 642.
 Strabo V p. 246. — (11) Mela II 69. — § 63: (257, 2) Sol. 2, 7.

2 uulturnum F²a v a. S. ult- DF¹R 3 literno R². -turnum A
 5 colofia DF¹R¹a 6 plegraei A. -gaei (fle- R²) DFR.
 plebei a 8 parthenope F²v. parie- Da. parte- r | hercula-
 neum A.S. -nium r v 9 spectato A.S. -ante F²G. /// spe- F¹.
 expe- r. aspe- C(H) | uesubio A | sarno AF²v. saraio r
 10 anni A | et A.G. est r. est et v 12 sedes F²R². -dis R¹ |
 a om. A 13 descriptione R²a d v a. D. cfr. § 46. 49 14 XL (add.
 p.) JD¹. XL AF²a v. XI R. XI D. xi F¹. exi a. del. G 15 suesia
 DE 16 nolla R¹. nulla DF¹a | abellinaum A. bellinum DF²a |
 aricia R(?) v. ricia A. rici r 17 agagnini DFR. agnin a |
 attellani A. atellanani a | aefulani (B) D². lefu- A. uafu- F²Tp.
 uefu- v. aefu- Ven. afu- G. afulania a. uae fu- F¹. ua-fu- D.
 -nico R. cfr. Niss. It. II p. 614 18 abellani S. aue- (aufe- A) II G.
 aux- v. cfr. CIL X n. 1199 | alfeterni F². -tarni DF¹Ra 19 laui-
 cano A albi- a | bouillae B. cfr. CIL XIV p. 230. -uellē F²v(J)
 uillae — 257, 2 cognominantur om. r

Caiatia, Casinum, Calenum, Capitulum Hernicum, Cereatini qui Mariani cognominantur, Corani a Dardano Troiano orti, Cubulterini, Castrimoenienses, Cingulani, Cabienses in monte 64 Albano, Foropopulienses ex Falerno, Frusinates, Ferentinates, 5 Freginates, Fabraterni Veteres, Fabraterni Novi, Ficolenses, Fregellani, Forum Appi, Forentani, Gabini, Interamnates, Sucasini qui et Lirenates vocantur, Ilionenses, Lanivini, Norbani, Nomentani, Praenestini urbe quondam Stephane dicta, Privernates, Setini, Signini, Suessulani, Telesini, Tre- 10 bulani cognomine Ballienses, Trebani, Tusculani, Verulani, Veliterni, Vlubreses, Vrbantes superque Roma ipsa, cuius 65 nomen alterum dicere nisi arcanis caerimoniarum nefas habetur optimaque et salutari fide abolitum enuntiavit Valerius Soranus luitque mox poenas. non alienum videtur 15 inserere hoc loco exemplum religionis antiquae ob hoc maxime silentium institutae. namque diva Angerona, cui sacrificatur a. d. XII kal. Ian., ore obligato obsignatoque simulacrum habet.

Vrbem tris portas habentem Romulus reliquit aut, ut 66

§ 65: Sol. 1, 4. Plut. quaest. Rom. 61 p. 278^f. Lydus de mens. 4, 50. (cfr. Plin. XXVIII 18. Serv. Aen. II 351. georg. I 498). — § 66: Varro LL V 164.

1 caiatia Momms. CIL X p. 444. calatiae AF²va. D² | herni- cum, cereatini He Strab. V p. 238. hornetum (orn- F². hern- v. cern- B) cernetani AF²v. om. r 2 corani Av. cho- r 3 cuburterini DEd. -terrini F. -tessi (om. ni — 4 frusi) a | castrimoenienses Niss. It. II p. 584 coll. CIL XIV p. 239. -onienses ll. v | cabienses B¹. cfr. Momms. bull. arch. 1861 p. 206. Bücheler Umbria p. 141. fab- C cum B¹. gab- ll. v. cabenses CIL XIV n. 2228 4 foropopillienses D² coll. CIL X n. 4722. 4725 5 fabraterni AR²G(J). fraba- rv(S) | ueteres fabraterni om. Aa | frabaterni R¹ | ficolenses AF²v. figo- r 6 foroappi DFRava. S | gabini Av. -bani r | interamnates AF²v. -netes r 7 sucasini AJ. succa- D²FRa. H. -sani D¹dv | laniuini (B)D. lanuini J². lauini ll. v 9 segnini ADal. | telhini DFRa. telini dva. S 10 ballienses AD. ballini- rJ. balini- v 11 urbanates pD coll. XIV 62. urua- DF¹Ra. urbyn- A. urbin- F²S. uluarn- v. uluern- d(?)C 12 nisi Momms. CIL I p. 409. om. ll. v 17 ad diem Fdava. H 19 aut ut ll. v. ut pD

plurimas tradentibus credamus, IIII. moenia eius collegere ambitu imperatoribus censoribusque Vespasianis anno conditae DCCCXXVI m. p. XIII·CC, complexa montes septem. ipsa dividitur in regiones XIII, compita Larum CCLXV. eiusdem spatium mensura currente a miliario in capite 5 Romani fori statuto ad singulas portas, quae sunt hodie numero XXXVII, ita ut XII portae semel numerentur praetereanturque ex veteribus VII, quae esse desierunt, 67 efficit passuum per directum XX·M·DCCLXV. ad extrema vero tectorum cum castris praetoriis ab eodem miliario per 10 vicos omnium viarum mensura colligit paulo amplius LX p. quod si quis altitudinem tectorum addat, dignam profecto aestimationem concipiat fateaturque nullius urbis magnitudinem in toto orbe potuisse ei comparari. clauditur ab oriente aggere Tarquini Superbi, inter prima opere mira- 15 billi; namque eum muris aequavit qua maxime patebat aditu plano. cetera munita erat praecelsis muris aut abruptis montibus, nisi quod exspatiantia tecta multas addidere urbes.

68 In prima regione praeterea fuere in Latio clara oppida x Satricum, Pometia, Scaptia, Politorium, Tellena, Tifata, Caenina, Ficana, Crustumeria, Ameriola, Medullum, Corni-

§ 67: Dion. Hal. IV 54 p. 772.

1 IIII F²v. om.r D¹ | collegere v. collig- ll 2 urbis conditae F²D² 3 DCCCCXXVI FR. -XXV Dad. DCCCXXVIII va.H | dist.D 4 compita R(?)v. -tu r | larum DFdaG(S). -rium R(?)L. earum B 5 mensura currente v. -rae (-re R) -ntē ll 7 portę F²R². -te r. om.pv | semel - 8 praete F²R²pr. om.r 9 XXX·M F²va.S | DCCCC Niss.mus.Rhen. XLIX(1894) p.285 10 praetorii DFR 11 LX Niss.ll. XX ll. LXX r 12 quod dv(S). quo ll.G. cfr. XXXIV 115 15 agere DFR¹a 17 plane DFR¹a¹ | cetera ap. -ro rv | erant p 18 expatentia F² | multis F¹a 21 satriocum F¹. atr- DRa Pitulum, Politorium va.S | terrena a. tellana R. -llene va.J. -nae Liv.I 32,2 | tifata DF¹a 22 caenina B. caecina Fd. cec- rv | crustumeria ego. -ium B. -minū v. crustu R. -tū r ameriola B. meridia Ddav. merid/// F¹. meri///a R. -ria F²p. medullia B

culum, Saturnia ubi nunc Roma est, Antipolis quod nunc
 Ianiculum in parte Romae, Antemnae, Camerium, Collatia,
 Amitinum, Norbe, Sulmo, et cum iis carnem in monte 69
 Albano soliti accipere populi Albenses: Albani, Aesolani,
 5 Accienses, Abolani, Bubetani, Bolani, Cusuetani, Coriolani,
 Fidenates, Foreti, Hortenses, Latinienses, Longani, Manates,
 Macrales, Munienses, Numinienses, Olliculani, Octulani,
 Pedani, Poletaurini, Querquetulani, Sicani, Sisolenses, Tole-
 rienses, Tutienses, Vimitellari, Velienses, Venetulani, Vitel-
 10 lenses. ita ex antiquo Latio LIII populi interiere sine 70
 vestigiis. in Campano autem agro Stabiae oppidum fuere
 usque ad Cn. Pompeium L. Catonem cos. pr. kal. Mai., quo
 die L. Sulla legatus bello sociali id delevit, quod nunc in
 villam abiit. intercidit ibi et Taurania. sunt morientes
 15 Casilini reliquiae. praeterea auctor est Antias oppidum
 Latinorum Apiolas captum a L. Tarquinio rege, ex cuius
 praeda Capitolium is inchoaverit. a Surrentino ad Silerum
 amnem XXX m. p. ager Picentinus fuit Tuscorum, templo
 Iunonis Argivae ab Iasone condito insignis. intus oppidum
 20 Salerni, Picentia.

§ 70: (17) Mela II 69. — Sol. 2, 7.

2 in F²p v. om. r | roma ē Da | antemnas F². -na DF¹. -mpna a |
 cullatia R a 3 Amiternum va. H 4 aefulani (Niebuhr hist.
 Rom. I p. 223) S. aefulani coni. Niss. It. II p. 556 5 nubetani
 FR a va. B | cosuetani F² 6 longulani B 7 macrales v.
 -cales (-ates D¹) U. maenales F² | munienses R a v (D). mumi- DF.
 mutucumenses B. add. munienses G | numintenses (Sieglin) D².
 om. a 8 pollustini B. -scini (Niebuhr l. l.) S 9 vimitellari
 (vini- p) C. -elari R. -erali v. uinutellarii d. -elari r | uelienses
 dv. uili- p. uelli- U | uitellenses d H. vice- U. v 12 carbonem B |
 a. PR. FR a. add. d. F² | mai. a. mai r S. maii v 13 id F²E²v.
 i r 14 uilla R¹. -as R²va. H | habuit (-biit R¹) interdicat
 FR¹a | morientis va. S 15 casilini G. calini U. scal- v
 16 apiolas a²v. apeo- U 17 is d G. //is F. inf DR¹. del. R².
 in fine E ap. is in fine v | choauerit E. coauere a | surrento FR G |
 silarum E (?) va. D (item § 71. 74). siderum E. syd- a 18 acer
 DE a. a///// F¹ 19 argivae F² B e Sol. 2, 7. arciae E. -ie a.
 artiae DF¹. ar////e R¹. arie R². -itia d. -igiae v 20 salerni
 F²dR²E²p v. -lusni R¹. -liisni DF¹. -luni R¹. -lus in a

- 71 (10) A Silero regio tertia et ager Lucanus Bruttiusque incipit, nec ibi rara incolarum mutatione. tenuerunt eum Pelasgi, Oenotri, Itali, Morgetes, Siculi, Graeciae maxime populi, novissime Lucani Samnitibus orti duce Lucio. oppidum Paestum, Graecis Posidonia appellatum, sinus Paestanus, 5 oppidum Elea quae nunc Velia, promunturium Palinurum, a quo sinu recedente traiectus ad Columnam Regiam C m. p.
- 72 proximum autem flumen Melpes, oppidum Buxentum, Graeciae Pyxus, Laus amnis. fuit et oppidum eodem nomine. ab eo Bruttium litus, oppidum Blanda, flumen Baletum, 10 portus Parthenius Phocensium et sinus Vibonensis, locus Clampetiae, oppidum Tempsa, a Graecis Temese dictum, et Crotoniensium Terina sinusque ingens Terinaeus. op-
- 73 pidum Consentia intus. in paeninsula fluvius Acheron, a quo oppidani Aceruntini. Hippo, quod nunc Vibonem Valentiam appellamus, portus Herculis, Metaurus amnis, Tauroentum oppidum, portus Orestis et Medma. oppidum Scyllaeum, Crataeis fluvius, mater, ut dixere, Scyllae. dein

§ 71 (5). 72: Mela II 69. — § 73: Mela II 69. 68. — Sol. 2, 22.

2 rara R(?)v. clara r | eam R(?)C 3 morgetes v e Strab. VI p. 257. 270. -gentes U 4 lucani F²p v(J). leuc- (-nus E¹a) r S a Samnitibus va. S(J) | oppidū G. -da U. v 5 paestum v. prae- U (item infra) | possidonia U 6 helia C | quod R² | uelia FdE²ap v. uela r 7 sinu F²R²E²v. simul r | columnam F²B. -niam (cal- a) DF¹R¹E¹a. coloniam E²dp v. cfr. § 73. 86 8 autem U. S(D). -tem huic v(J). an huic? | graecae F². -ce C 9 pyxus DFB. -xius Ed. -x//// R. pixius a. prius v | eodem — 10 oppidum om. DF¹R¹E¹a 10 brutium R¹va. S. brytt- F² | blandat Da. -dae F¹ (an recte?). -diu R¹ | Batum C 11 parthaenius F¹. por- DF¹. -themius a. -mus E | phocensium et ego. et phoc- U. r. phoc- G. cfr. Sol. 2, 7 (ubi Phocaënsibus Momms.). 12 tempsa F²v(D). tam- R¹E²p. tempra D¹. -pora r. temsa Dal. | temese F²dv. temere esse E². etemesse (exe- a. et te- E¹) r 13 gens DFE¹a | terinaeus d(?) G. -intur R¹. -itur R². -inus (terr- F²) rr 14 in paeninsula del. Niss. It. II p. 933 n. 8 15 aceruntini DRE. acaer- F¹. acher- a. achaer- F². acheront- v. cfr. CIL IX p. 43 | bippo DE¹a | uibonem v. biuo- F². uiuo- r 16 tauranium B 17 medma B(H) e Strab. VI p. 256. -edua F²G. -etua a. -edua rv. meduma coni. J² 18 crataeis G. -tis v. grataeis (-teis E) U

Columna Regia, Siculum fretum ac duo adversa promunturia, ex Italia Caenus, e Sicilia Pelorum, XII stadiorum intervallo, unde Regium XCIV. inde Appennini silva Sila, 74 promunturium Leucopetra XV p., ab ea LI Locri, cognominati a promunturio Zephyrio. absunt a Silero CCCIII.

Et includitur Europae sinus primus. in eo maria nuncupantur: unde inrumpit, Atlanticum, ab aliis Magnum; qua intrat, Porthmos a Graecis, a nobis Gaditanum fretum; cum intravit, Hispanum quatenus Hispanias adluit, ab aliis 10 Hibericum aut Baliaricum; mox Gallicum ante Narbonensem provinciam; hinc Ligusticum; ab eo ad Siciliam insulam 75 Tuscum, quod ex Graecis alii Notium, alii Tyrrenum, e nostris plurimi Inferum vocant. ultra Siciliam quod est ad Sallentinos, Ausonium Polybius appellat, Eratosthenes 15 autem inter ostium oceani et Sardiniam quicquid est Sardoum, inde ad Siciliam Tyrrenum, ab hac Cretam usque Siculum, ab ea Creticum.

(11) Insulae per haec maria primae omnium Pityussae 76 Graecis dictae a frutice pineo; nunc Ebusus vocatur utraque, civitate foederata, angusto freto interfluente. patent

§ 74: (7) cfr. Mela 1, 7. — (10) Sol. 23, 14. — § 75: Polyb. XXXIV 15, 4 Hultsch. Eratosth. fr. p. 92 Berger. — § 76. 77: MCap. VI 643. — § 76: Mela II 125. 126. Sol. 23, 11.

1 columna F²E²B. -nia r. colonia v. cfr. § 71 2 caenus D. -nys Be Strab. VI 257. cenus ll. -nis v 3 XCIV ego coll. Strab. l. l. XCHH D. XLIII ll. v. XX p. F² in ras. XII MD p. B | sila E²G. om. rv 4 XII M va. S | LI D. li F²E²p. L E². ti DE¹a. om. rv | locri F²v. luci r 6 eo ll. S. eoque B. eo quē v 8 porthmos E²v. parth- F². portinos p. porimos R². posimus D. possi- F¹E¹. possu- E¹a 9 abluit DFREa. ill- L 10 aut baliaricum om. DF¹E¹E¹a 12 tuscum E²v. -cam (turc- E¹) r | ionium (pro notium) Sol. 23, 14 13 quod est om. d(?) G 14 sallentinos pD. sale- v. selle- (sele- Fa) ll 15 sardiniae DE¹ | sardonium F²E² 16 tyrrenum F. threnum a 18 pityussae F². -sse R. -tuisse D¹E². potuisse (-ssae F¹) r. pityusae va. S 19 a graecis a²va. S | frutice v. frituce E². -tice E¹a. -cae DF¹E¹. brutice E². britt- F²

- XLVI, absunt ab Dianio DCC stadia, totidem Dianium per continentem a Carthagine Nova, tantundem a Pitvussis in
 77 altum Baliares duae et Sucronem versus Colubraria. Baliares funda bellicosas Graeci Gymnasias dixere. maior \bar{C} p. est longitudine, circuitu vero CCCCLXXV. oppida habet civium 5 Romanorum Palmam et Pollentiam, Latina Guium et Tucim, et foederatum Bocchorum fuit. ab ea XXX distat minor, longitudine XL, circuitu CL. civitates habet Iamonem,
 78 Saniseram, Magonem. a maiore XII in altum abest Capraria, insidiosa naufragiis, et e regione Palmae urbis Menariae 10 ac Tiquadra et parva Hannibalis. Ebusi terra serpentes fugat, Colubrariae parit, ideo infesta omnibus nisi Ebusitanam terram inferentibus; Graeci Ophiussam dixere. nec cuniculos Ebusus gignit, populantes Baliarium messes.
 79 Sunt aliae viginti ferme parvae mari vadoso, Galliae 15 autem ora in Rhodani ostio Metina, mox quae Blascorum vocatur, et tres Stoechades a vicinis Massiliensibus dictae

§ 77: Mela II 124. — (7) Sol. 23, 12. — (Agathem. 20 p. 481).
 — § 78. 79: MCap. VI 643. — § 78: (11) Sol. 23, 11. 12. Mela II 126. cfr. Plin. XXXV 202. VIII 226. — § 79: (17) Mela II 124.

1 XVI D². XLII M va. H | dianio F² Sol. v. -nia F¹ R. -niam r
 DCC — dianium F² E² v. om. r | Dianium del. (Sieglin) D² 2 tantum DF¹ E¹ E¹ a | dem — 3 altum om. DF¹ E¹ E¹ a. (in altum deest in R² marg. absciso | pituissis F² E² E² 3 baliars F² E² S. -ris F¹. daliaris Da. daria- E¹. balea E² (marg. absc.). -ares v | dua// F¹. -as DE¹ E¹ a | baltiares a. balea- F² E² va. S 5 CCCLXXV M H. -LXXX M v 6 pollentiam dv. pole- ll. Ven. (D²). cfr. Ptol. II 6, 73 | Guium D² philol. XXXII p. 651. cinium R d(?) B. ciui- rv | tucim ll. Brog. -ini v. cunici B | hocchorum F¹ a. hoch- R. bochri G 8 LX R | circuitu E a | Iamonem Ven. (Hübner CIL II n. 3711) D². labo- ll. v (D¹). Iamno- (B) C coll. Ptol. l. l. Mela II 124 10 Meraria va. G 11 triquadra et R² D². -dra v. tiquadra et DF² E² G. -dr/// F¹ E¹. -dret E¹ a | ebusi DF¹ E¹ o. ebru- R 12 colubraria o | parit F² E² E² v. -rat r | ebustanam o. ebusit (om. anam — 14 gignit) R¹ 13 ophiussam E² va. S. ofiu- F. ofio- a. offio- o | ne a. om. va. B 15 vadosa F¹ a¹ 16 metina E a r. F. -tnia E | blascorum R D. bra- E a. blasconus r. -com b. IV p. 181

propter ordinem quo sitae sunt. nomina singulis Prote, Mese, quae et Pomponiana vocatur, tertia Hypaea, ab iis Sturium, Phoenice, Phila, Lero et Lerina adversum Antipolim, in qua Berconi oppidi memoria.

- 5 6. (12) In Ligustico mari est Corsica, quam Graeci 80
Cyrnon appellavere, sed Tusco propior, a septentrione in
meridiem proiecta, longa passuum $\overline{\text{CL}}$, lata maiore ex parte
 $\overline{\text{L}}$, circuitu $\overline{\text{CCCXXV}}$. abest a Vadis Volaterranis $\overline{\text{LXII}}$,
civitates habet $\overline{\text{XXXII}}$ et colonias Marianam, a C. Mario
10 deductam, Aleriam, a dictatore Sulla. citra est Oglasa,
intra vero, et $\overline{\text{LX}}$ p. a Corsica, Planasia a specie dicta,
aequalis freto ideoque navigiis fallax. amplior Vrgo et 81
Capraria, quam Graeci Aegilion dixere, item Igilium et
Dianium, quam Artemisiam, ambae contra Cosanum litus,
15 et Barpana, Menaria, Columbaria, Venaria, Ilva cum ferri
metallis, circuitus $\overline{\text{C}}$, a Populonio $\overline{\text{X}}$, a Graecis Aethalia
dicta. ab ea Planasia $\overline{\text{XXVIII}}$. ab iis ultra Tiberina ostia
in Antiano Astura, mox Palmaria, Sinonia, adversum For-

§ 80—82: MCap. VI 644. — § 80: Mela II 122. (Oros. I 2, 54. Dim. 16). Dic. 8, 13. (Agathem. 20 p. 482). — (9) Sol. 3, 3. 2. — § 81: Sol. 3, 2. — (17) Mela II 121.

1 quo sitae sunt F^2 in ras. *G cum P(S)*. -tae erunt T. -tae sunt erunt *va. B.* quos iterum $\text{D}(\text{F}^1)\text{Ea}$. quos ita d^2 . quas item $\text{R}(?)$ *B(L)* | nomina $\overline{\text{U. v}}(\text{G})\text{S}$. -nant $\text{d}^2\text{B(L)}$ | singulis uocabulis Pro-
ten *B(L)* 2 mese $\text{F}^2(\text{E}?)\text{v}(\text{G})\text{S}$. mesese *r.* et Mesen *B(L)* |
hypaea DF . -ppea Ra | his *C* 3 iturium DFEaD^1 | Phila,
Lero *B.* phylarero DFEa v. pylareso R 4 berconi DF^1EaD .
rgoni *B.* -gani d. uergoni F^2 . -oani *v* 6 cyrno DF^1E^1 . cirnon
Dic. cirnum o 7 CLX Dic. 8 *L om. a(Dic.)* | LXX a^1 . (LXII
pro corrupto hab. H) 9 $\text{XXXIII FE}^2\text{MCap.}$ 10 ogalasa a
11 et *del. va. S* | planasia *D coll. v. 17 et Sol. 3, 2.* -aria (-ana R)
U. v 13 aegilion ES . -gylion *r.* -gilon *ve Sol.* | igilium (mil-
gium R) *U. v(S)*. eg- *C.* aeg- (*P*) *L* 14 artemisiae (artom- D)
 DEE^1 . -sie a 15 barpana (barua- F^2E^2) *U. H.* -pona *B.* uap- *v.*
paruae *G.* carbania *Mela II 122* | menaria *U. v(Brot.) D.* maen-
L(S). an Mellaria? *cfr. Niss. It. II p. 988* | ueneria *MCap.* | ilua
 $\text{d}^2(?)\text{v.}$ flua U 16 circuitu *va. D.* *cfr. § 82 extr. 84. 86* 17 pla-
naria F^2 18 astura $\text{a}^3\text{B.}$ //stu- d^2 . stu- *rv* | sinonia $\text{E}^2\text{v.}$ -ia
et $\text{F}^2\text{a}^3\text{G.}$ -nuniae $\text{F}^1\text{d.}$ -numiae $\text{DE}^1\text{a.}$ sisuniae R

- 82 mias Pontiae. in Puteolano autem sinu Pandateria, Prochyta, non ab Aeneae nutrice, sed quia profusa ab Aenaria erat, Aenaria a statione navium Aeneae, Homero Inarime dicta, Pithecusa, non a simiarum multitudine, ut aliqui existimavere, sed a figlinis doliorum. inter Pausilypum et Neapolim Megaris, mox a Surrento VIII distantes Tiberi principis arce nobiles Capreae circuitu XI·M, (13) Leucothea extraque conspectum pelagus Africum attingens Sardinia, minus VIII p. a Corsicae extremis, etiamnum angustias eas artantibus insulis parvis, quae Cuniculariae appellantur, 10 itemque Phintonis et Fossae, a quibus fretum ipsum Taphros nominatur.
- 84 7. Sardinia ab oriente patens CLXXXVIII p., ab occidente CLXXV, a meridie LXXVII, a septentrione CXXV, circuitu DLXV, abest ab Africa Caralitano promunturio 15 CC, a Gadibus XII·L. habet et a Gorditano promunturio duas insulas quae vocantur Herculis, a Sulcensi Enosim, 85 a Caralitano Ficariam. quidam haut procul ab ea et

§ 82: Mela II 121. Sol. 3, 2. Dion. Hal. I 53 p. 135 extr. Serv. Aen. IX 715. Homer. B 783. — § 83—85: MCap. VI 645. § 83: Mela II 121. 123. Dic. 8, 14. 17. — § 84: Mela II 123. (Oros. I 2, 53. Dim. 17). Dic. 8, 14. cfr. Strabo V p. 225. Agathem. 20 p. 482. Anon. fr. I 1 (GGm II p. 509). — § 85: Mela II 123. — Timaeus fr. 27 Müller. Sol. 4, 1. — (265, 11) Sol. 3, 2.

1 pandataria va.S. pantatoria codd. MCap. | prochyta E². -cyta DFE. -cita E¹a 2. 3 erat aenaria E¹v. erat (aerat DE) enariae (-rae D²) DFE²a². tenariae a¹ 3 a om.a. /// B. ipsa a va.D | dicta grece (graecis v) F²E²d²T va.S 5 neapolim F²dT v. mea- r 6 surrento E²v. syre- (sire- E) r 7 XI Brot. cum Secundo (ap. Rezzon.). XL II. v | M del. F². M. p. a²G(S). M. p. CX v. M. p. Mox L 8 que a²G. quē (quē in E) II. v 9 VIII d va.H | etiam ED² 10. 11 dist. va.J 11 phintonis ad G. pinthor. cfr. Ptol. III 3, 8 | fossae da²v e MCap. forsae II | taphros F² 14 CLXXII Dic. | a meridie — CXXV (CXXII E²) F²E² MCap. v. om. r Dic. 15 circuitu F²E²v. -it r. -itus eius Dic. 16 XII·L D²MEp. 3 n. 1 coll. II 243 extr. XIII E(B). XIII·I r. XIII·L T. XIII·L v 17 aenosim DFE 18 ficaria galatamque codd. MCap. | etiam (pro et) a²va.S

Leberidas ponunt et Callode et quam vocant Heras lutra. celeberrimi in ea populorum Ilienses, Balari, Corsi, oppidorum XVIII Sulcitani, Valentini, Neapolitani, Bitienses, Caralitani civium R. et Norenses, colonia autem una, quae vocatur Ad Turrem Libisonis. Sardiniam ipsam Timaeus Sandaliothim appellavit ab effigie soleae, Myrsilus Ichnusam a similitudine vestigii. contra Paestanum sinum Leucosia est, a Sirene ibi sepulta appellata, contra Veliam Pontia et Isacia, utraque uno nomine Oenotrides, argumentum possessae ab Oenotris Italiae, contra Vibonem parvae quae vocantur Ithacesiae ab Ulixis specula.

8. (14) Verum ante omnes claritate Sicilia, Sicania 86 Thucydidi dicta, Trinacria pluribus aut Trinacia a triangula specie, circuitu patens, ut auctor est Agrippa, DCXVIII p., quondam Bruttio agro cohaerens, mox interfuso mari avulsa, XV in longitudinem freto, in latitudinem autem

§ 86. 87: MCap. VI 646. (Oros. I 2, 52. Dim. 13). Dic. 8, 3. 19. 4. 5. 6. — § 86: Sol. 5, 2. Mela II 115. Agrippa fr. 7 R. Timosth. ap. Agathem. l. l. Anon. fr. II (GGm II p. 510). — (15) Sol. 2, 22. cfr. Plin. II 204. — Sol. 5, 5.

1 leberidas *D²e codd. MCap.* beleridas *F²v.* -da *DF¹ES.* belle-(-as a²) a. berelidas *E²Dal.* -da *E¹D¹.* balaridas *coni. B* | calloedē a². coll- *va. S* | Heras lutra *Be MCap.* -alytra *DF.* -alitra *r*
2 balari *Be Paus. X 17, 9. Strab. V p. 225. sal-ll. v* 2.3 *dist.* *ra. J* 3 XVIII *E.* XIII *va. H* | bitienses *d². cfr. Ptol. III 3, 3*
(p. 377^a). uitenses *F²E²D¹. om. r.* bosenses *G e Ptol. III 3, 7. boce- v*
4 caralitani *F²E²d²v. om. r* 5 turrim *E²d²ra. D* | libisonis
(lyb- a) *ll. v (D).* *cfr. Ptol. III 3, 5. libys- Ven.* 6 myrsilus
(mir- a) *Da.* -lu/// *F¹.* -luer *E* | ichnusam *Tve Sol.* ichitus- *Ea.*
ichnis- *R²e corr.* ichnytus- *F.* -tys- *D* 7 paestanum *DRa. v*
pest- *F².* p//t- *F¹.* prest- *E¹.* -ntum *E²* | Leucosia (*Müllenhoff*)
D². cfr. II 204. -casia *ll. v* 9 Isacia *G* 10 eo enotris (oen- *E*)
DF¹Ea 11 ab (P) *He MCap.* *om. ll. v* | specula *ve Sol. et MCap.*
spectaula *E.* -aculu *dT.* espe- *R².* exspe- *F.* expe- *r* 12 clari-
tate *Be Dic.* -tes *F²E²v.* -tis *r* | sichania (sica- *v*) a *R(?) va. G*
(Brot.) 13 thucydidi *G.* -de *ll. v (Brot.).* | trinacria a *R(?) va. G*
(Brot.) | autem *F²* | trinatia *RE. om. Dic.* triquetra *va. S*
14 DXXVIII *D coll. § 87* 16 XII *va. H* | /// fraeto *F.* autem
freto *DEa*

M·D p. iuxta Columnam Regiam. ab hoc dehiscendi argu-
 mento Rhegium Graeci nomen dedere oppido in margine
 87 Italiae sito. in eo freto est scopulus Scylla, item Charybdis
 mare verticosum, ambae clarae saevitia. ipsius triquetrae,
 86 ut diximus, promunturium Pelorum vocatur adversus 5
 Scyllam vergens in Italiam, Pachynum in Graeciam,
 CCCCXL ab eo distante Peloponneso, Lilybaeum in Africam
 CLXXX intervallo a Mercuri promunturio et a Caralitano
 Sardiniae CXC. inter se autem promunturia ac latera
 distant his spatiis: terreno itinere a Peloro Pachynum 10
 CLXXVI, inde Lilybaeum CC, unde Pelorum CCXLII.
 88 coloniae ibi V, urbes aut civitates LXIII. a Peloro mare
 Ionium ora spectante oppidum Messana civium R., qui
 Mamertini vocantur, promunturium Drepanum, colonia
 Tauromenium, quae antea Naxos, flumen Asines, mons 15
 Aetna, nocturnis mirus incendiis. crater eius patet ambitu
 stadia viginti; favilla Tauromenium et Catinam usque
 pervenit fervens, fragor vero ad Maroneum et Gemellos
 89 colles. scopuli tres Cyclopus, portus Vlixis, colonia Catina,
 flumina Symaethum, Terias. intus Laestrygoni campi. 20
 oppida Leontini, Megaris, amnis Pantagies, colonia Syracusae

§ 87: Sol. 5, 2. — (5) Mela II 115. 116. Timosth. ap. Agathem.
 l. l. p. 483. — § 88: MCap. VI 647. Mela II 117. 119. Sol. 5, 5.
 — § 89: Mela II 117. 118. Sol. 5, 14. 5, 8 extr. Mela II 118.

1 dehiscendi Da. dih- F¹. decisc- E¹. disc- Dic. 3 est
 F²E²a²v. et r Dic. | scyllae D²UZ p. 25. sed cfr. Mela (Sen. ep. 79. 1)
 4 ambae Dic. -bose DE¹E¹a. -bo rv | clarae seuitia Dic.
 -ra saevitiae DE¹a. -ra -tia r(?)v | triquetra F¹E¹a. -tiae R¹.
 -quadrae Dic. 5 pelorus F¹a²va. S. cfr. Pelorias § 90 (Mela,
 Sol., MCap.) 7 CXL F². CXLIII va. H 8 et a R(?)v. et r
 9 CXX M va. H | autem haec R(?)va. D² 10 distantis R¹d.
 -nt F¹R². -ntia Dic. 11 CLXXVI ego e MCap. -XXXVI U. H.
 -XVI v | unde DFREa. inde R(?) Dic. v | CCXLII ego. CXLII U. D.
 -LIII MCap. CLXX F² in ras. v 12 V Pe MCap. om. U. va. H
 aut U. S. ac v(J) 13 /// spectante Fv. expe- r Dic. | oppidū
 a²(R?)v. -do r Dic. 17 Catanam B (item infra) 18 Maronem
 va. S 20 symaethum v. -metum U 21 pantagies F²d v.
 -ges R². -gies E². -cies F¹a. -cyes r D¹. cfr. MPt p. 399^b

cum fonte Arethusa, quamquam et Temenitis et Archidemia et Magea et Cyane et Milichie fontes in Syracusano potantur agro, portus Naustathmus, flumen Elorum, promunturium Pachynum, a quo . . . fronte Siciliae flumen
 5 Hyrminum, oppidum Camarina, fluvius Gelas, oppidum Agragas, quod Agrigentum nostri dixere, Thermae colonia, 90
 amnes Achates, Mazara, Hypsa, Selinuus, oppidum Lilybaeum, ab eo promunturium, Drepana, mons Eryx, oppida Panhormum, Soluus, Himera cum fluvio, Cephaloedis, Haluntium,
 10 Agathyrnum, Tyndaris colonia, oppidum Mylae et, unde coepimus, Pelorias. intus autem Latinae condicionis 91
 Centuripini, Netini, Segestani, stipendiarii Assorini, Aetnenses, Agyrini, Acestaei, Acrensens, Bidini, Citarini, Drepanitani, Ergetini, Echetienses, Erycini, Entellini, Egguini, Gelani,
 15 Galacteni, Halaesini, Hennenses, Hyblenses, Herbitenses, Herbessenses, Herbulenses, Halicuenses, Hadranitani, Imacarenses, Ichanenses, Iactenses, Mutustratini, Magellini,

§ 90: Mela II 118. 119. — § 91: Mela II 118.

1 temenitis *ve* Thuc. VII 3, 3. -minitis F². -nilis r 2 milichie B. -cie Ba. -ciae Ddv. -itiaie r 3 ponantur ED
 4 qua RE² va. D² | lac. ego indicavi 5 hyrminum ED. yr. a. hir. (-nium F²v) rv 6 Acragas G. cfr. nota ad XXXV 62 | hermae R¹. thermo F¹. -rino F² 7 achates H. -tae E. cfr. XXXVII 139. agather a. -thae F. -the rv. Atys B | mazara H. mater ll. v. et B. (macer TMPt p. 395^a) | hipso F². ip. F¹a. yp. va. B | selinius E. -nus Fva. D | dist. va. G(D) 9 solus dG | haluntium ego coll. XIV 80. alun. G. -nfium d. -untinum (-ut. B. -yt. F²) r 11 pelorus a² va. S | autem om. Ed(?) va. D
 12 netini R² G. nepi. rv | adsorini F¹. arso. D. -oniri Ea
 13 agyrini EB. agryni Dfd. -rini E¹a. ager. E²v | citarini Be Cic. Verr. III 103. cet. H. citatiarini Bav. cyt. r. (add. Caci-rini B. Cacyr. H. del. D) 14 echetienses (B²) He St Byz. echeti. ll. ecefti. B¹ | entellini F² in ras. *ve* Ptol. -tenetini (-nit. R¹) ll. add. etini (net. F²v) edini ll. v. etini G. enini S e Ptol. III 4, 7 (Iva). del. ego | enguini dTB 15 galacteni (-lect. a) ll. D. -atani dTv. -atani C. -atini S | halesini F²R(?) v. helas. F¹dT. labea. r. cfr. CIL X p. 768 | herbitenses B. hebrit. (ebritt. a) ll. v
 16 herbessenses B. -benses ll. v | halicyenses d(?) Be Cic. Verr. III 13. 91. V 15. -ciaenses E | imacarenses B. maga. (imaga. d. ll. maca. v 17 ichanenses Be St Byz. yppa. a. ipa. rS |

Murgentini, Mutycenses, Menaini, Naxi, Noini, Petrini, Paropini, Phintienses, Semelitani, Scherini, Selinunti, Symaethii, Talarenses, Tissienses, Triocalini, Tyracinenses. Zanclos Messeniorum in Siculo freto sunt.

92 Insulae in Africam versae Gaulos, Melita a Camarina

LXXXVII, a Lilybaeo CXIII, Cossyra, Hieronnesos, Caene, Galata, Lopadusa, Aethusa, quam alii Aegusam scripserunt, Bucinna et a Solunte LXXV Osteodes contraque Paropinos Vstica. citra vero Siciliam ex adverso Metauri amnis XXV ferme p. ab Italia septem Aeoliae appellatae, eadem 10 Liparaeorum, Hephaestides a Graecis, a nostris Volcaniae, Aeoliae, quod Aeolus Iliacis temporibus ibi regnavit.

93 9. Lipara cum civium Romanorum oppido, dicta a Liparo

§ 92—94: MCap. VI 648. — § 92. 93: Mela II 120. — § 92: (10) Sol. 6, 1. — § 93 init.: Sol. 6, 2.

iaetenses B. met- a. iet- ll. v(H) | mutustratini B¹ e Polyb. I 24, 11 et Diod. XXIII 9, 3. 4. mytistr- (B²) S. mutrustani F d v. -strani | magellini d(?) v. -elini ll

1 mutycenses d² in marg. H. -tyenses B. -ticenses ll. v. om. d¹ | menaini (-ani R) ll. 2 anini d² v. om. d¹. menaeni Cic. Verr. III 55. 102 | noini (oi- a) ll. D. noaei S. -aeni B. nonii v | petrini d² in marg. B. -tini ll. v 2 phitinenses F². phinthienses H | scherini B e Ptol. III 4, 7 coll. Cic. Verr. III 103. sesch- v. seschterni FE¹. sascht- a. saescht- DR. saeschet- E² | selinuntini F² 3 sumae- thy F¹. sim- F² a | talarenses (-rienses B) H. ilar- R¹. i. ar- F¹. silar- F² R². lar- r | tissienses B. -inenses ll. v. cfr. Cic. Verr. III 86. Ptol. III 4, 7 | tyracinenses Brot. e coni. He St Byz. trirac- B. -cien- ses (-eye- F) rv. tira- G 3—5 dist. ego. punctum pon. post Messeniorum F a v(D²), post freto G. cfr. p. 267, 11 intus et § 76. 151. IV 52. V 41. 128. VI 32. 198 5 in a² (d²) v. om. ll. D. an ad? | gaulos F² G. -lo codd. MCap. caulos r. gauros v | camarina F MCap. camer- rv. cfr. Ptol. I 1. 6 LXXXIII F a v. H. -VIII MCap. | cossyra R(?) va. D. cfr. V 42 | hieronnesos B e Polyb. I 60, 3. eromnisos ll. laron nesos MPt p. 410 7 lopadusa B e St Byz. lep- ll. v(D¹) 8 bucinna F² in ras. E² B. -iona E¹. -ion rv(D¹). cfr. St. Byz. | osteodes F² va. B 9 ustica B. uscita (osc- F²) ll 11 hephaestides C. et aepestides AD. -dis E. aepehaestiadis F. ephest- Ro. -des v. et estiadias a | volcaniae DF¹ d EC(H). -ni AF² v(G). -nia RaT. -nia uel o 12 eolie a. -ia eo o | regnabit F¹ R¹. -bat va. H

rege, qui successit Aeolo, antea Milogonis vel Meligunis
 vocitata, abest XXV ab Italia, ipsa circuitu paulo minor
 V. inter hanc et Siciliam altera, antea Therasia appellata,
 nunc Hiera, quia sacra Volcano est, colle in ea nocturnas
 5 evomente flammās. tertia Strongyle, a Lipara VI p. ad 94
 exortum solis vergens, in qua regnavit Aeolus; quae a
 Lipara liquidiore tantum flamma differt, e cuius fumo,
 quinam flaturi sint venti in triduo, praedicere incolae
 traduntur; unde ventos Aeolo paruisse existimant. quarta
 10 Didyme, minor quam Lipara. quinta Ericusa, sexta
 Phoenicusa, pabulo proximarum relictæ. novissima eadem-
 que minima Euonymos. hactenus de primo Europae sinu.

10. (15) A Locris Italiae frons incipit, Magna 95
 Graecia appellata, in tris sinus recedens Ausonii maris,
 15 quoniam Ausones tenuere primi. patet LXXXVI, ut auctor
 est Varro; plerique LXXV fecere. in ea ora flumina
 innumera, sed memoratu digna a Locris Sagra et vestigia
 oppidi Caulonis, Mustiae, Consilinum castrum, Cocynthum,
 quod esse longissimum Italiae promunturium aliqui existimant.
 20 dein sinus et oppidum Scolacium, Scylaceum et Scylletium

§ 94: Sol. 6, 3. cfr. Isid. or. XIV 6, 36. — § 95: MCap. VI 649.
 — cfr. Sol. 2, 24. — (18) Mela II 68. — (20) Sol. 2, 10. 23.

1 cui successit aeolus *Be Sol.* | milogonis *AJ.* melog- *R²G.*
 imong- *R¹.* milonginis *F.* mlong- (-nus *D¹*) *D.* long- *rv.* -gonis *B* |
 miligunis *AD²* 2.3 minor *V F² in ras.* -or *V milia AE²D.* -orum
DE¹a. -or *Ed(?) H.* -ori *v* 3 hanc *om.* *DE¹E¹a.* //// *F¹*
 5 strongyle *d(?)v.* -gulae *A.* -gile *a.* sthrong- *F²R²E².* strog- *o.*
sthrog- r | *VI p. D².* *m passus A.* mille pa- *rv.* *VIII p. U56*
 7 differi *D* | *e a MCap. G.* ex *Sol. a AE²o D.* *om. rv* 8 triduum
(D)²B(D¹) 10 ericusa *Be Strab. VI 275 et schol. Apoll. Rhod.*
III 41. eriphusa *Adv(D).* eryth- *R.* eryph- *r.* cfr. *Sol. et MCap.*
 11 relictæ *dva. J* 12 minima *AF²E²v.* mim *F¹.* minim *r*
 13 frons *p MCap. v.* fons *ll* 17 sagra *Tv.* agra *ll*
 18 mystiae *va. S* | cocynthum *D.* cfr. § 43. -tum *A.* cocc- *r.* co-
 cinthum *d(?)B.* coccinum *a.* carci- *v* 20 et *ll. B(D¹).* scyl-
 laceus et *v(H).* scylacius et *S* | oppidum *MPt p. 329b.* urbs *D¹.*
om. ll. v | scolacium *ego.* cfr. *CIL X p. 12 n. 103.* -agium (-agium
DE. -agi/ū *F*) *ll. v(D).* stola- *J².* del. *B* | scylaceum *AE.* -caeum

Atheniensibus, cum conderent, dictum, quem locum occurrens Terinaeus sinus paeninsulam efficit, et in ea portus qui vocatur Castra Hannibalis, nusquam angustiore Italia: XL p. latitudo est; itaque Dionysius maior inter-
 96 cisam eo loco adicere Siciliae voluit. amnes ibi navigabiles Carcinus, Crotalus, Semirus, Arogas, Thagines, oppidum intus Petelia, mons Clibanus, promunturium Lacinium, cuius ante oram insula \bar{X} a terra Dioscoron, altera Calypsus, quam Ogygiam appellasse Homerus existimatur, praeterea Tyris, Eranusa, Meloessa. ipsum a Caulone abesse
 LXX prodit Agrippa.

97 11. A Lacinio promunturio secundus Europae sinus incipit, magno ambitu flexus et Acroceranion Epiri finitus promunturio, a quo abest LXXV. oppidum Croto, amnis Neaethus, oppidum Thuri inter duos amnes Crathim et Sybarim, ubi fuit urbs eodem nomine. similiter est inter Sirim et Acirim Heraclea, aliquando Siris vocitata. flumina Talandrum, Casuentum, oppidum Metapontum, quo
 98 tertia Italiae regio finitur. mediterranei Bruttiorum Aprutani tantum; Lucanorum autem Atinates, Bantini, Eburini,

§ 96: (7) Mela II 68. — Homer. η 244. μ 448. Agrippa fr. 10 R. — § 97: (12—14) MCap. VI 650. Sol. 2, 24. (14) Mela II 68. — § 98: Cato fr. 68 p. 53 Peter. Theopomp. fr. 233 Müller.

(scil. F) DFG. -cium H. scyllaceum Eapv(J²). -cium B. del. D et U. v. del. B | scylletium B. -tum v. scyletium AEp. -thium r
 2 terinaeus dG. -neus v. taerinus A. -nes (tēnes E¹) r
 3 nusquam Av. numq- r 4 XL AF² Sol. MCap. v(J²). XI
 (XII D¹) r. $\bar{X}\bar{X}$ Be Strab. VI p. 255 init. 6 carcinus D. cfr. Mela. -rginus A. -rcines rH | arogas AF² J. -ocas rS. -ocha v | thagines AF² in ras. E² D. thasg- R¹. tharg- DE². targ- E¹ adv
 7 petelia ego. cfr. Niss. It. II p. 936 n. 3. -tilia U. v 8 oram Bc. ora r 10 tyris ABA G(D). tiris rv(H). (tres sirenussae B) gaulone F² in ras. cal- a 11 prodidit d(?) va. D 15 thuri (P) H. -ium v. tyri A. tauri r | crathim S. -in v. -tim U
 17 acirin Be Strab. VI p. 264 init. agirim AR². acrim rv 18 talandrum A. cha- D. tha- (-lend- F²) rv. aca- Be Strab. VI p. 280. cfr. Niss. l. l. p. 914 n. 1 | qua FdEEa 20 atinates Av(S). attin- r. aten- H | buntini A. bantani Ea¹

Grumentini, Potentini, Sontini, Sirini, Tergilani, Vrsentini, Volcentani, quibus Numestrani iunguntur. praeterea inter-
 isse Thebas Lucanas Cato auctor est, et Pandosiam
 Lucanorum urbem fuisse Theopompus, in qua Alexander
 5 Epirotes occubuerit.

(16) Conectitur secunda regio amplexa Hirpinos, 99
 Calabriam, Apuliam, Sallentinos, CCL sinu qui Tarentinus
 appellatur ab oppido Laconum — in recessu hoc intimo
 situm, contributa eo maritima colonia, quae ibi fuerat,
 10 abest CXXXVI a Lacinio promunturio —, adversam ei
 Calabriam in paeninsulam emittens. Graeci Messapiam
 a duce appellavere et ante Peucetiam a Peucetio Oenotri
 fratre in Sallentino agro. inter promunturia C intersunt.
 latitudo paeninsulae a Tarento Brundisium terreno itinere
 15 XXXV patet multoque brevius a portu Sasine. oppida 100
 per continentem a Tarento Vria, cui cognomen ob Apulam
 Messapiae, Aletium, in ora vero Senum, Callipolis, quae
 nunc est Anxa, LXXV a Tarento. inde XXXIII promun-
 turium quod Acran Iapygiam vocant, quo longissime in
 20 maria excurrit Italia. ab eo Basta oppidum et Hydruntum

§ 99: cfr. Strabo VI p. 261. — Mela II 68. — (11) Sol. 2, 12.
 — § 100: (17) Mela II 66. — Sol. 2, 54. — (19) MCap. VI 650.

1 sirini — ursentini om. DF¹E¹E¹a | syrini F²E² | tercollani E²
 2 uolcentani AE²G. uolent- r. uolcent- v. uulcet- p. (an
 Volceiani?) 3 pandosiam Be Strab. VI p. 256. mardoniam
 (-dan- F². -daon- E²) ll. v (J) 8—10 dist. ego 8 recessu DEa
 9 situm ll. -to a²v | eo om. d¹ | qui DF¹E¹ 10 CXXXV E
 11 paeninsula A 15 XXXXV D ll. p. 27 n. 7. XXXV ll. H.
 -II v | sasinae F²D². -nea A. -na v. -ne RS. rasinae (-ne a) r
 16 uria D cum Vossio ad Melam II 4, 7 (Momms. unterit. Dial.
 p. 47. 61). uaria (-roa B. baria F²) ll. v | ob ego. om. ll. v. ad discrim-
 men (Cluver) D² | apulam messapiae ego. -lae messapia (mesa-
 piam a) F¹EE¹a. -lae messapia (mesa- A) rv 17 aletium
 v e Ptol. III 1, 67. adium DFdE¹E¹. -ium a. sarmadium AE²p D.
 sarm- E² | in v. om. ll | saenum A. ren- DF¹d. senonum va. H |
 callipolis AH. ga- rv 18 XXXIII ll. v (D). -II G 19 acran v.
 acar- A. agar- F²E². agr- r

- decem ac novem milia passuum, ad discrimen Ionii et Hadriatici maris, qua in Graeciam brevissimus transitus, ex adverso Apolloniatum oppidi latitudine intercurrentis
- 101 freti \bar{L} non amplius. hoc intervallum pedestri continuare transitu pontibus iactis primum Pyrrus Epiri rex cogitavit, post eum M. Varro, cum classibus Pompei piratico bello praeesset; utrumque aliae inpedivere curae. ab Hydrunte Soletum desertum, dein Fratuentium, portus Tarentinus, statio Miltopes, Lupia, Balesium, Caelia, Brundisium \bar{L} p. ab Hydrunte, in primis Italiae portu nobile ac velut certiore transitu sicuti longiore, excipiente Illyrici urbe Dur-
- 102 rachio \overline{CCXXV} traiectu. Brundisio conterminus Poediculorum ager. novem adulescentes totidemque virgines ab Illyriis XII populos genuere. Poediculorum oppida Rudiae, Gnatia, Barium, amnes Iapyx a Daedali filio rege, a quo et Iapygia Acra, Pactius, Aufidus ex Hirpinis montibus
- 103 Canusium praefluens. hinc Apulia Dauniorum cognomine a duce Diomedis socero, in qua oppidum Salapia Hannibalis meretricio amore inclutum, Sipuntum, Vria, amnis

§ 101: (7) Mela II 66. — § 102: (14) Mela II 66. — (15) Sol. 2, 7. — § 103: Mela II 66. 65.

3 appollonia (-iae *G*) ΔF^2 cum ras. E^2 va. *H* | oppidi *U. G* (*S*). -dum *C* (*H*). -do *v* 4 i. F^1 . id a. \bar{C} *B* | continuare $\Delta F^2 E^2 v$. -uere *r* 7 inpediere $F^1 d B$ va. *H* 8 fratuentium (*Momms. CIL IX n. 1006*) D^2 . -ertium Δv (*S*). fratr- *r* *Brot*. 9 miltopes $\Delta F^2 a. D$. -paes DEE . -pae *H*. militop//// F^1 . -tum $a^2 v$ | lupia ΔB . lubia F^2 . //upia F^1 . upia *r*. upia *a*. luspia *v* | balesium $\Delta F^2 v$. -essum $F^1 d B$. -laesum E^1 . -ssum *r* | caelia (ce- E^2) $\Delta E^2 S$. -lium $F^2 v$. -li (ce- $E^2 a$) *r* 11 sicut E . sic utique E (?) *H*. sed utique *vet. Dal*. | illyrice *A*. -cae F . -ca va. *S* 12 pediculorum $F B$ va. *S. cfr. § 38* 14 XVI ΔS . XIII a^2 va. *J* | ruriae *A*. rudia va. (*P*) *H* 15 gnatia $\Delta F E p J^2$ coll. II 240. egn- *r* (?) *B*. ingn- *a*. stegn- *v* | barium $F^2 B G$. uar- *A*. barium *r*. -ion *v* | amnex $B a$. -ne// F^1 . ampes E^2 . -pe F^2 . ante va. *H* | iapyx Δv . -pryx DEE^1 . -p// F^1 . -pex $F^2 E^2$ | filio $F^2 v$. amnes filio ΔE^2 . *f r* | ege Δ . ege \bar{e} E^2 . egi F^1 in ras. del. va. *H* 16 Acra D^2 . aritan *A*. amitan *r*. -ta *p v*. amnes *G. del. H*. Acra, iam *U 57*. Acra item J^2 . clari iam D^1 . | pactius $F v$. -tris *A*. pattius *r* 19 sipuntum E . -nitum *o*. -pontum $\Delta a v a. D^2$ | uria $D d v$. -iae *r. cfr. § 100*

Cerbalus, Dauniorum finis, portus Aggasus, promunturium montis Gargani, a Sallentino sive Iapygio CCXXXIII ambitu Gargani, portus Garnae, lacus Pantanus, flumen portuosum Fertor. Teanum Apulorum itemque Larinum, Cliternia, 5 Tifernus amnis. inde regio Frentana. ita Apulorum genera 104 tria: Teani a duce e Graïs; Lucani subacti a Calchante, quae nunc loca tenent Atinates; Dauniorum praeter supra dicta coloniae Luceria, Venusia, oppida Canusium, Arpi, aliquando Argos Hippiū Diomede condente, mox Argyripa 10 dictum. Diomedes ibi delevit gentes Monadorum Dardorumque et urbes duas, quae in proverbii ludicrum vertere, Apinam et Tricam. cetera intus in secunda regione Hirpinorum colonia una Beneventum auspicatius mutato nomine, quae quondam appellata Maleventum, Aeculani, Aquiloni, Abellinates cognomine Protropi, Compsani, Caudini, 15 Ligures qui cognominantur Corneliani et qui Baebiani, Vescellani. Ausculani, Aletrini, Abellinates cognominati Marsi, Atrani, Aecani, Alfellani, Atinates, Arpani, Borcani, Collatini, Corinenses et nobiles clade Romana Cannenses, 20 Dirini, Forentani, Genusini, Herdonienses, Irini, Larinates

§ 104: (8. 9) Sol. 2, 10. — § 105: (14) Liv. IX 27, 14. Fest. p. 34. 340.

1 aggasus AD². agasus ov 2 CCXXXIII AG. -III rv
4 fertor DF¹dTD. -to E. -tur Ea. fer AF². frento v | larinatum H | cliterna AF²E². -ern E¹. aliternia a³Dal. 5 frentana AFv. ferent- F² in marg. fret- r 6 a AF²v(S). om. r Dal. | e Aa²G. om. rv 7 atinates AFG. etin- rv 8 carpi F²
9 hippium Av. -idium (hypp- E. ypp- a) r | diomede — dictum om. DF¹E¹Ea | argyrippa G. argir- E² 12 et AEEB. met rv | tricam B. aicram DFdEv. aior- Ea. atr- A | cetero dH. -rum o
14 aeculani AG(S). ecu- E. ausaecu- F. ausecu- rv(H). auscu- D¹ 16 et qui — 17 uescellani om. DF¹d¹EE¹a | baebiani D. beb- ll. v 17 ausculani D². cfr. Momms. ad CIL IX p. 62. Niss. It. II p. 845 n. 4. aecul- A. ecul- E². decul- rv. aecul- H. aecul- S | aletrini F²v. alit- AE². aletri r 18 atinates DdS. anti- A. atti- rv | borcani om. a. uorga- A. uorca- va. B
19 corinenses dv. cari- A. corri- (carri- F²) r 20 herdonienses Aa²H. horda- G. herdori- (erd- E) rv | irini ll. v(D). yr- a. hyrd. (?) B ex Herod. VII 170

cognomine Frentani, Metinates ex Gargano, Mateolani, Neretini, Natini, Rubustini, Silvini, Strapellini, Turnantini, Vinate, Venusini, Vlurtini. — Calabrorum mediterranei Aezetini, Apamestini, Argetini, Butuntinenses, Deciani, Grumbestini, Norbanenses, Palionenses, Stulnini, Tutini. — Salentinorum Aletini, Basterbini, Neretini, Vzentini, Veretini.

- 106 12. (17) Sequitur regio quarta gentium vel fortissimarum Italiae. in ora Frentanorum a Tiferno flumen Trinium portuosum, oppida Histonium, Buca, Hortona, Aternus amnis. intus Anxani cognomine Frentani, Carecini Supernates et Infernates, Iuanenses. — Marrucinorum Teatini. — Paelignorum Corfinienses, Superaequani, Sulmonenses. — Marsorum Anxatini, Antinates, Fucentes, Lucenses, Marruvini. — Albensium Alba ad Fucinum
107 lacum. — Aequiculorum Cliternini, Carseolani. — Vestinorum Angulani, Pennienses, Peltuinates, quibus iunguntur Aufinates Cismontani. — Samnitium, quos Sabellos et Graeci Saunitas dixere, coloniae Bovianum Vetus et alterum

§ 106: (8—10) Mela II 65.

1 metinates **AF²a³G**. etin- (etm- **B**) *rv*. meri- *H*. *cfr.* *Niss. It. II p. 838 n. 2* | neretini (-rat- **F**) *ll.v(D)*. nerit- *G*. net- *H*
2 natini *D*. mat- *ll.v. del. H* | rubustini **AF²E²G(H)**. -sini *r*.
tubustini *v*. rob- *Dal.* | turmantini (-men- *G*) *dva. D* 3 aezetini (*MPt p. 332**) *D²*. aeget- **DRE G**. eget- *av*. agaet- **F**. aelit- **A**.
cfr. Niss. It. II p. 858 4 argentini **EB. om.v** | grumbestini **AF²H**.
brum- *rv* 5 narbonenses *Ava. G* | palionenses **AG(S)**. balto- *r*.
palto- *H. om.v* | stulnini *ll.v(D)*. sturn- *Be Ptol. III 1, 68*
6 alentini **AF²E²a** | uzentini *D cum Momms. unterit. Dial. p. 52*
(*CIL IX p. 3*). ulent- *ll.v(J)*. uxent- *H*. ualent- *B* 9 hortona
AJ. -tana (ort- *Fd*) *r*. Ortona *ve Strab. V p. 242* 10 carecini
Nipperdey opusc. p. 203. -etini *ll. J*. carent- *v. cfr. Niss. It. II p. 790*
11 iuanenses (*Momms. CIL IX p. 274*) *D²*. lanuenses *ll.v*
12 teatini *ve Ptol. III 1, 53*. teacini (taea- **AF**) *ll* | corfinienses *v*. cornuni- **A**. cornifici- *r* 13 anxatini **DF¹ED**. anax- **a**.
anaxat- **AF²J**. anxant- *dv*. hanc sat- **B** | antinates *D cum Momms. l. l. p. 321* (*CIL IX p. 362*). ati- *Av*. atti- *r* 14 marruini **A**.
-ubini **F²**. maruuii *dva. S* 16 pennienses *ll.v*. pinnie- **a**.
penne- *D*. pinne- *B. cfr. Ptol. III 1, 52* 18 coloniae *Momms. CIL IX p. 239*. -nia *ll.v* | bouianum *v*. -nium **AF²**. uouianum **F¹**.
uobi- **B**. -nium *r*

cognomine Vndecumanorum, Aufidenates, Aesernini, Fagifulani, Ficolenses, Saepinates, Tereventinates. — Sabinorum Amiternini, Curenses, Forum Deci, Forum Novum, Fidenates, Interamnates, Nursini, Nomentani, Reatini, Trebulani qui⁵ cognominantur Mutuesci et qui Suffenates, Tiburtes, Tarnates. in hoc situ ex Aequicolis interiere Comini, Tadiates, 108 Caedici, Alfaterni. Gellianus auctor est lacu Fucino haustum Marsorum oppidum Archippe, conditum a Marsya duce Lydorum; item Vidicinorum in Piceno deletum a¹⁰ Romanis Valerianus. Sabini, ut quidam existimavere, a religione et deum cultu Sebini appellati, Velinos accolunt lacus, roscidis collibus. Nar amnis exhaurit illos sulphureis 109 aquis Tiberim ex his petens, replet e monte Fiscello Auens iuxta Vacunae nemora et Reate in eosdem conditus.¹⁵ at ex alia parte Anio, in monte Trebanorum ortus, lacus tris amoenitate nobiles, qui nomen dedere Sublaqueo, defert in Tiberim. in agro Reatino Cutiliae lacum, in quo fluctuetur insula, Italiae umbilicum esse M. Varro tradit. infra Sabinos Latium est, a latere Picenum, a²⁰ tergo Vmbria, Appennini iugis Sabinos utrimque vallantibus.

§ 108: Gelli[an]us: cfr. Peter hist. Rom. fr. p. 94. — Sol. 2, 6. — Varro ap. Fest. p. 343. — § 109: (17) Varro LL V 71. Sol. 2, 23. cfr. Plin. II 209. XXXI 10. 59.

1 aesernini (-rrini E) AED. ese- v. ase- r | fagifulani AG. -ugali rv 2 saepinates H. sep- ll. v | tereventinates S. ter- cunen- A. treuen- G. teuen- da. teren- R. teuentiastes r. treuen- v 5 mutuesci TD. -uesti DdEav. -usti R. -taei B. -usci AF² in ras. S. -caeī G | suffenates Av. sufe- r | tarnates a³B. parin- (paren- A) ll. v 6 tadiatestes R. -tester DEa 7 cedici Ea. cned- D. aced- F³a³va. H | gelbians R. gella- E¹. Gellius Peter hist. Rom. fr. p. 94. cfr. index 9 uidicinorum AG(J). uitic- (uic- F²) rH. urtic- v 10 Valerius Antias cons. Münzer p. 376 n. 1 11 saebini F². saevini F¹a. seu- R¹dTva. J 12 roscidis F²v. royc- A. prosc- r 13 dist. D | e AF²v. a a². om. r 14 Auens Dcum Prellero. cfr. Serv. Aen. VII 657. auens ll. labens v 15 anio AF²v. annio r 17 cutiliae Av. -tiniae Fd. -ni ac r 18 fluctuet va. S | umbilicum FE²a. uerb- R¹ | M om. A 19 atium DR¹E¹. //// F¹ 20 umbriam A

- 110 **13.** (18) Quinta regio Piceni est, quondam uber-
rimae multitudinis. CCCLX Picentium in fidem p. R.
venere. orti sunt a Sabinis voto vere sacro. tenere ab
Aterno amne, ubi nunc ager Hadrianus et Hadria colonia
a mari VI. flumen Vomanum, ager Praetutianus Palmen- 5
sisque, item Castrum Novum, flumen Batinum, Truentum
cum amne, quod solum Liburnorum in Italia relicum est,
flumina Albula, Tessuinum, Helvinum, quo finitur Praetu-
111 tiana regio et Picentium incipit. Cupra oppidum, Castel-
lum Firmanorum et super id colonia Asculum, Piceni 10
nobilissima intus, Novana. in ora Cluana, Potentia, Numana
a Siculis condita, ab iisdem colonia Ancona, adposita
promunturio Cunero in ipso flectentis se orae cubito, a
Gargano CLXXXIII. intus Auximates, Beregrani, Cingulani,
Cuprenses cognomine Montani, Falerienses, Pausulani, 15
Planinenses, Ricinenses, Septempedani, Tolentinates, Trai-
enses, Vrbesalvia Pollentini.
- 112 **14.** (19) Iungetur his sexta regio Vmbriam complexa

§ 110: (4) cfr. Paulus Festi p. 212 (117). — § 110. 111: Mela II 65. 64. — § 111: (12) Sol. 2, 10.

1 est Av. et r 4 aterno av. att- u | adrianus et adria
DFREaC (item infra) 5 III Ea. VII Fva.S | praetutianus
DF¹EE (fere semper) | palmesisque E. palam- DF¹Ea 6 idem
DFE | batinum Av. ///uat- F². uiuat- DE. -annū a. iuuatium E
8 flumina v(D²). -men u.H | albula tessuinum E²D. -lates
suinum Av. -la teruinum r. -la teruium dTH | helvinum AF²
v(D²). om. r H | quo AF²E²v. quod r 9 picentium v. -tum
u. D². cfr. v. 2 11 dist. Momms. Herm. XVIII p. 192 n.
nobana ADE. del. D² It. p. 16 12 ancon va. G. -co dT
13 Cunero va. S 14 CLXXXIII Av(S). -III E² Brot. -XXX r
beregrani A. G. uer- rv 15 falerienses D². falar- u. v. cfr. Niss.
It. II p. 423 16 pleninenses G | septempedani Av. -ales F².
-ates r | tolentinates ego. cfr. CIL IX p. 530. tolenses A. tollen-
tinas DF¹EE¹a. -nates v. -nias E². -ni uel tolenses F² | traienses
ego coll. CIL IX n. 5646. 5647. trace- u. traice- dT. triace- v.
treie- H. tree- D². cfr. CIL IX n. 5832. (VI n. 2413, 1. 2379^a, 34)
17 pollentini Ava. G 18 iungentur A. -guntur F²(E²?).
-gitur E²va. Brot. | his AEaG(J). hinc F. hic rv(Brot.). huic

agrumque Gallicum citra Ariminum. ab Ancona Gallica ora incipit Togatae Galliae cognomine. Siculi et Liburni plurima eius tractus tenuere, in primis Palmensem, Praetutianum Hadrianumque agrum. Vmbri eos expulere, hos Etruria, hanc Galli. Vmbrorum gens antiquissima Italiae existimatur, ut quos Ombrios a Graecis putent dictos, quod in inundatione terrarum imbris superfuissent. trecenta eorum oppida Tusci debellasse reperiuntur. nunc 113 in ora flumen Aesis, Senagallia, Metaurus fluvius, coloniae Fanum Fortunae, Pisaurum cum amne et intus Hispellum, Tuder. de cetero Amerini, Attidiates, Asisinates, Arnates, Aesinates, Camertes, Casuentillani, Carsulani, Dolates cognomine Sallentini, Fulginiates, Foroflaminienenses, Forolienses cognomine Concupienses, Forobrentani, Forosempronenses, Iguini, Interamnates cognomine Nartes, Mevanates, Mevaniolesenses, Matilicates, Narnienses, quod oppidum Nequinum antea vocitatum est, Nucerini cognomine Favonienenses et Camellani, Oriculani, Ostrani, Pitinates cognomine Pisuerter et alii Mergentini, Plestini, Sentinates,

§ 112: (6) Sol. 2, 11 extr. — § 113 init.: Mela II 64.

1 citra AD. circa rv 3 plurima AR²a²G. -mi rv
 4 umbri eos AF²E²v. -ricos r 6 quos Av. que F. que r |
 ombrios (P)G. umbrios v(D²). -ius A. -iuos r 7 in ego. om. U. v
 8 debellasse AF²E²v. uell- r. uall- ad²T 9 aesis AC.
 esis v. aesis F². aessi r | senogallia va.S | colonia a²va.H
 10 hispellum Av. ispe- E². spe- DFE. pe- E²d. be- a
 11 asisinates E(?) Brot. assisi- A². assiisi- A². asiri- rv
 12 assuentillani A. casuentini va.G | carsulani AF²(E?)v. curs- r |
 dolates AF²G. doia- DF²d. daia- E. dolates a. doia- E
 13 forotulienses EEa Brot. 14 co//npienses A. comp- F²EE².
 concubi- va. Brot. | forobrentani AdTEH. -etani F². -brentani
 (prent- F²) DF². -enuntani a. -tiani E. -emitiani v. forodruen-
 tani D². cfr. CIL XI n. 6055 15 iguini U.G(D). iguini- S. in-
 ginini v | nartes (add. E²) — 17 cognomine om. E | melianates A
 16 mevaniolesenses (Cluver) S. -nionenses (meliani- A) U. v. (H).
 -nienes F²E²G. cfr. Niss. It. II p. 379 17 neque num DF²E²a
 18 mellani A | ocricolani DFE. otricul- va. G(Dal.) | piti-
 nates Niss. l. l. cfr. CIL XI p. 939. 876. pitulani U. v 19 plestini
 U.S. pele- G. pe- v

Sarsinates, Spoletini, Suasani, Sestimates, Suillates, Tadinates, Trebates, Tuficani, Tifernates cognomine Tiberini et alii Metaurenses, Vesinicates, Vrvinates cognomine Metaurenses et alii Hortenses, Vettonenses, Vindinates, Visuentani. in hoc situ interiere Feliginates et qui Clusiolum tenuere supra Interamnam et Sarranates cum oppidis Acerris quae Vafriae cognominabantur, Turocaelo quod Vettiolum, item Solinates, Curiates, Falinates, Sapi-
nates. interiere et Arinates cum Crinivolo et Vsidicani et Plangenses, Paesinates, Caelestini. Ameriam supra scriptam 10
Cato ante Persei bellum conditam annis DCCCCLXIII prodit.

- 115 15. (20) Octava regio determinatur Arimino, Pado, Appennino. in ora fluvius Crustumium, Ariminum colonia cum
amnibus Arimino et Aprusa, fluvius Rubico, quondam finis
Italiae. ab eo Sapis et Vtis et Anemo, Ravenna Sabinorum 15
oppidum cum amne Bedese, ab Ancona CV, nec procul a mari

§ 114 extr.: Cato fr. 49 p. 50 Peter. — § 115: Mela II 64. 60.

1 sarsinates *FdRaBas.* cars- *DE.* sass- *AD.* fars- *v* | spo-
letini *DFREavaBas.* | suasani *AH.* suarrani (sarr- *F²*) *rG*
sessinates *A* | tadinates *AF²E²aG.* ad- *r.* sad- *B* 2 treuantes
A | tibernates *DFREa* | tiberini — 3 cognomine *om.E* | tiburini
Ava.G. tibini *E¹* 3 uesinicates — 4 metaurenses *om.Ea* | uesi-
nicates *F²S.* bes- *A.* uesion- *DF¹dv* | uruantes *F¹d.* urbin-
AF²v(S). urban- (*D?*) *H(J).* *cfr. Niss. It. II p. 396 (CIL XI p. 747)*

4 hali *Aa* | uettonenses (*Cluver*) *H.* uettio- *B.* metto- *A.*
metio- *rv* 5 uisuentani *AD¹.* uiue- *rv.* uise- *D² coll. CIL*
VIn. 2381b, 6. 2383, 11 | feliginates *A* 6 interamna *E.* -ne *E².*
-nani *va.G.* inamnam *F¹.* -na *DE¹* | sarsenates *AE* 7 fabriae *A.*
uatriae *H* | turocelo *Edva.D.* turio- *a* 8 uettiolum *AF²Ev(S).*
uetuo- *a.* uettuo- *r.* uetrio- *C.* netrio- *H* | itē *AF² in ras.E.* inē
DE. ē *a* | suriates *Ava.H(D).* *sed cfr. Bücheleri Vmbria p. 141* |
falinates *AF²D.* fallien- *rv* | sabinates *F²J².* sapp- *AD.* apien- *r.*
apienn- *d(?)v* 9 arinates *D¹.* aria- *AJ².* aren- *a.* arien- *rv*
criniuolo *AD.* crinou- *rv* 10 pefinates *Ed.* paesii- *E.* pefi- *a.*
pisi- *va.S* 11 persaei *F.* -sici *D* | DCCCCLXIII *AF²D.* -XIII
rv(J²) | prodidit *dava.S* 13 crustumum *DF¹.* -timum *E.*
-tunum *Ea* 14 aprusa *AF²v(S).* pru *E¹.* prusa *r Brot.* | flu-
uius *D.* -ius is (iis *A*) *U.* -ius his *dT.* -ius hinc *v.* (an Rubico, is?)

15 utis *Cluver.* uitis (-tes *A*) *U.* *v. cfr. Niss. It. II p. 250*

DE

- Vmbrorum Butrium. intus coloniae Bononia, Felsina vocitata tum cum princeps Etruriae esset, Brixillum, Mutina, Parma, Placentia. oppida Caesena, Claterna, Fora Clodi, 116 Livi, Popili, Druentinatorum, Corneli, Licini, Faventini, Fidentini, Otesini, Padinates, Regienses a Lepido, Solonates Saltusque Galliani qui cognominantur Aquinates, Tannetani, Veleiates cognomine Vetti Regiates, Vrhanates. in hoc tractu interiorum Boi, quorum tribus CXII fuisse auctor est Cato, item Senones, qui ceperunt Romam.
- 10 16. Padus, e gremio Vesuli montis celsissimum in 117 cacumen Alpium elati finibus Ligurum Bagiennorum visendo fonte profluens condensque se cuniculo et in Forovibensium agro iterum exoriens, nullo amnium claritate inferior, Graecis dictus Eridanus ac poena Phaethontis inlustratus, 115 augetur ad canis ortus liquatis nivibus, agris quam navigiis torrentior, nihil tamen ex raptō sibi vindicans atque, ubi linquit, ubertate largitor. CCC p. a fonte addens 118

§ 116: Cato fr. 44 p. 50 Peter. — § 117: cfr. Plin. II 229. — Sol. 2, 25. MCap. VI 640. Mela II 62. cfr. Isid. or. XIII 21, 26. — § 118: (280, 3) Sol. 2, 25 extr.

1 butrium *ve Strab. V p. 214.* buut- A. brutium *r* 1. 2 uocitata tum *ego.* -tum *AJ.* -ta *rv(D²)* 3 parma *Av.* -rua *r* | fora *J.* foro (-re *A*) *U. D¹.* -rū *a³v* | clode *A* 4 populi *DFRE va. B* | druentinatorum *Niss. It. II p. 268 n. 10.* tru- *U. v.* (cfr. *CIL XI n. 1059*) | licinii cornelii *F²* | licini *om. DF¹ REa HBrot.* lacini *L* 6 tannetani *AH.* tanet- *G.* tannit- *rv* 7 veleiates *HBrot.* uelegi- *A.* ueli- *rv.* cfr. § 47. VII 163 | ueti *Fd.* ueteri *Bro. e con. H.* ueteri *C.* ueteti *v* | urbanates *Ea.* urbin- (umbran- *G*) *va. H* 8 bai *DEa* 9 ceperunt *AadTS.* -rant (coep- *DF*) *r* 10 gremio *AF²E²ov.* gem- *r* | motis *DF¹E.* -tus *ao* 11 bagiennorum *D².* cfr. § 47. uagi- *AG.* gabi- *rv* 12 profluens *AF²(E?)v.* fluens *r* 14 a graecis *ova. G* | poena *Av.* pae- *F².* pe- *o.* paene (pene *Ra*) *r* | phaethontis *C.* -ontis *v.* -tantis *A.* pheton- *o.* paethon- *D.* pethon- *r* 15 quam navigiis (-gis *AD*) *AF²av(S).* -naugis *E².* -nauis *DF¹.* -nauis *E¹.* quamuis *EodTH* 16 nihil *AS.* nil *rv* | sibi *AF²E²o(E?)v.* ibi *r* | uendicans *F²aTozva. G* 17 linquit (-id *E¹*) *ARE²oS.* liquit (-u& *F*) *rv.* (add. agros *v.* sed sc. raptum) | ubertatē *E²S* | largitor *ADF¹E¹J.* -itur *E²aS(D).* -ior *ropv*

- meatu duo de LXXXX nec amnes tantum Appenninos Al-
 pinosque navigabiles capiens, sed lacus quoque immensos
 in eum sese exonerantes, omni numero XXX flumina in
 mare Hadriaticum defert, celeberrima ex iis Appennini
 latere Iactum, Tanarum, Trebiam Placentinum, Tarum, 5
 Inciam, Gabellum, Scultennam, Rhenum, Alpium vero
 Sturam, Orgum, Durias duas, Sesitem, Ticinum, Lambrum,
 119 Adduam, Ollium, Mincium. nec alius amnium tam brevi
 spatio maioris incrementi est. urguetur quippe aquarum
 mole et in profundum agitur, gravis terrae, quamquam 10
 diductus in flumina et fossas inter Ravennam Altinumque
 per CXX, tamen, qua largius vomit, Septem Maria dictus
 facere. Augusta fossa Ravennam trahitur, ubi Padusa vo-
 catur, quondam Messanicus appellatus. proximum inde
 ostium magnitudinem portus habet qui Vatrei dicitur, 15
 qua Claudius Caesar e Britannia triumphans praegrandi
 120 illa domo verius quam nave intravit Hadriam. hoc ante
 Eridanum ostium dictum est, ab aliis Spineticum ab urbe
 Spina, quae fuit iuxta, praevalens, ut Delphicis creditum
 est thesauris, condita a Diomede. auget ibi Padum Va-
 trenus amnis ex Forocorneliensi agro. proximum inde
 ostium Caprasiae, dein Sagis, dein Volane, quod ante
 Olane vocabatur, omnia ea fossa Flavia, quam primi a

§ 119: (12) cfr. Mela II 62. — § 120: (19) Strabo V p. 214.

4 defert AR²Sol.v. ref. rāo 5 Iactum S. ia- v 6 ciam
 E. nic- va.H | capellum A | scultennam A²F²G. -enam A¹v.
 -elnam r | rhenum AF²v. re- r 7 orgam Ra. morgum va.H |
 sesitem D. -te A. ses. Item r. sessi- v 8 aduam DFE¹
 11 diductus (P)S. cfr. VI 120. ded- ū.v(J) 12 longius A
 13 angusta a va.H 15 uatrei AF²v. -terni a o. -tereni (-terr-
 E) r 16 quae DF¹. que Ra. quo va.S | e om. E¹o | britan-
 niam E¹ao 18 spineticum F²v. spen- A. pin- r | urbi F¹E¹.
 urbi D. uri E¹ 19 hispina E¹. spana ARE². yspania a. spira
 va.B | deluicis A. delfi- r 20 thensauris DF¹E¹ 22 uola-
 nae DFE | quod ante olane om. DF¹d¹EE¹a 23 olane Be Polyb.
 II 16, 10. 11. eol- AE²D. uol- d². alane F². -ne v | ea ū.v. ex D².
 ea e coni.S. an excidit exonerata? | fossa fluua (flu- A) quam
 AE². fossas fluminaque (flumina fossasque C) va.S

Sagi fecere Tusci egesto amnis impetu per transversum in Atrianorum paludes quae Septem Maria appellantur, nobili portu oppidi Tuscorum Atriae, a quo Atriaticum mare ante appellabatur quod nunc Hadriaticum. inde 121
 ostia plena Carbonaria, Fossiones ac Philistina, quod alii Tartarum vocant, omnia ex Philistinae fossae abundantione nascentia, accedentibus Atesi ex Tridentinis Alpibus et Togisono ex Patavinorum agris. pars eorum et proximum portum facit Brundulum, sicut Aedronem Meduaci duo ac
 fossa Clodia. his se Padus miscet ac per haec effundit, plerisque, ut in Aegypto Nilus quod vocant Delta, triquetram figuram inter Alpes atque oram maris facere proditus, stadiorum II circuitu. pudet a Graecis Italiae rationem 122
 mutuari, Metrodorus tamen Scepsius dicit, quoniam circa fontem arbor multa sit picea, quales Gallice vocentur padi, hoc nomen accepisse, Ligurum quidem lingua amnem ipsum Bodincum vocari, quod significet fundo carentem. cui argumento adest oppidum iuxta Industria vetusto nomine Bodincomagum, ubi praecipua altitudo
 incipit.

17. (21) Transpadana appellatur ab eo regio undecima, tota in mediterraneo, cui marina cuncta fructuoso alveo inportat. oppida Vibi Forum, Segusio, coloniae ab

§ 122: Metrodor. fr. 8 Müller.

1 facere Aa | egesti AF²E² | pe DR | trauersum DF¹REa
 2 hadrianorum A 3 oppidi AF²E²v. om. r | arriae A.
 assiae E² in ras. adriae F² | triaticum AE² in ras. adri- a
 4 appellantur D(F¹)R¹. -atur a | adriaticum F²R²a C. atri- F¹R¹
 5 plena AE²p(R?)B. a pl- rv | Fossiones D². fo- v. cfr.
 Niss. It. I p. 206. II p. 215 | ac om. d(?)S, ante fossiones pos. v |
 philistina (fi- II) II.S. -nae v 6 ex om. DF¹dE¹a 7 ex-
 nascentia DRE¹a. //// na- F. ena- z 8 togisoro F 9 brum-
 dulum DF¹E¹ | edronem Radva. D 10 nis se R. isse A |
 effunditur va. D² 11 nihilus A 13 stadiū Fa | II v. V II. D¹
 14 scepsius AF²E²Bas. -ptius raov 15 pice A | gallie o.
 -ici a 16 ob hoc o 17 bodincum ve Polyb. II 16, 12. -icum
 AVen. -ingum r 18 industriā AFE D¹ 19 bodincomagum
 Av. bodingo- r 22 marina ego. -ia II. v 23 inportāt a²
 va. Brot.

- Alpium radicibus Augusta Taurinorum — inde navigabili Pado — antiqua Ligurum stirpe, dein Salassorum Augusta Praetoria iuxta geminas Alpium fores, Graias atque Poeninas — his Poenos, Graiis Herculem transisse memorant —, oppidum Eporedia Sibylinis a populo Romano conditum iussis. eporedias Galli bonos equorum domitores vocant.
- 124 Vercellae Libiciorum ex Salluis ortae, Novaria ex Vertamocoris, Vocontiorum hodieque pago, non, ut Cato existimat, Ligurum, ex quibus Laevi et Marici condidere Ticinum non procul a Pado, sicut Boi Transalpibus profecti Laudem Pompeiam, Insubres Mediolanum. Oromobiorum stirpis esse Comum atque Bergomum et Licini Forum aliquotque circa populos auctor est Cato, sed originem gentis ignorare se fatetur, quam docet Cornelius Alexander ortam a Graecia interpretatione etiam nominis vitam in montibus degentium. in hoc situ interiit oppidum Oromobiorum Parra, unde Bergomates Cato dixit ortos, etiamnum prodente se altius quam fortunatius situm. interiere et
- 130 Caturiges, Insubrum exsules, et Spina supra dicta, item

§ 124. 125: Cato fr. 40 p. 49 Peter. — § 125 extr.: Nepos fr. 53 Halm.

2 salaforum DR. -aforum F. -anorum Ea 3 foras F¹a. fauces va.H 4 hi E. hys a | toenos a. foe- E¹. ioe- DR. -nas F 5 oporedia F¹dEa. ypo- o | a H. H. libris a ov(S) | condi iussum ova.H(S). prob. Rück 3 p. 240 6 eporedias (-icas v) E²H. sepore- A. sepure- (-use- R) r 7 uercelle A. uergellae R¹. -gillae DF¹E¹a | lybiciorum a. libyco- B. libico- H | salluis E²D¹. -uuis H. saluis Av(D²). -lyis B. aluis R. all- r | uertamocoris AD². -macoris rVen.(D¹). -acomacoris R(?)v(C) 8 paga AE² 9 Leui va.Brot. 10 trans Alpes va.Brot. | prouecti Dal. 11 oromobiorum A. -ouiorum E²p. orumbi- uiorum R. orumboui- (mor- Ea) rD. orboui- d. orobi- v 12 atque bergomum AF²E²v. om.r | aliquotque F²D². -ot AE²S. -od r. et aliquot v 14 a R(?)a²v. om.rD² 15 greciam A 16 degentium AS. -ibus rv | oromobiorum ego. cfr.v.11. orüb- p. orobouiurum R. orumb- rD. boui- a. orobi- v 17 para F¹. barra va.S. cfr. MPt p.339^b | an etiamtum? 18 prodente prudentes r | situ F. -tos va.H 19 caturiges B. -gens res A. eaturi (eacri F²in ras.) gens rv | spira.F²va.B

Melpum opulentia praecipuum, quod ab Insubribus et Bois et Senonibus deletum eo die, quo Camillus Veios ceperit, Nepos Cornelius tradidit.

18. (22) Sequitur decima regio Italiae, Hadriatico 126
 5 mari adposita, cuius Venetia, fluvius Silis ex montibus
 Tarvisanis, oppidum Altinum, flumen Limentia ex montibus
 Opiterginis et portus eodem nomine, colonia Concordia,
 flumina et portus Reatinum, Tiliaventum Maius Minusque,
 Anaxum, quo Varamus defluit, Alsa, Natiso cum Turro,
 10 praefluentes Aquileiam coloniam XV p. a mari sitam.
 Carnorum haec regio iunctaque Iapudum, amnis Timavus, 127
 castellum nobile vino Pucinum, Tergestinus sinus, colonia
 Tergeste, XXXIII ab Aquileia. ultra quam sex milia p.
 Formio amnis, ab Ravenna CLXXXVIII, anticus auctae
 15 Italiae terminus, nunc vero Histriae. quam cognominatam
 a flumine Histro, in Hadriam effluente e Danuvio amne
 eodemque Histro exadversum Padi fauces, contrario eorum
 percussu mari interiecto dulcescente, plerique dixere falso,
 et Nepos etiam Padi accola; nullus enim ex Danuvio 128
 20 amnis in mare Hadriaticum effunditur. deceptos credo,
 quoniam Argo navis flumine in mare Hadriaticum descendit
 non procul Tergeste, nec iam constat quo flumine. umeris
 travectam Alpibus diligentiores tradunt, subisse autem Histro,

§ 126: (7) Mela II 61. — § 127: Mela II 61. 57. — (17) cfr. Mela II 63. — Nepos fr. 54 Halm.

2 est (esse a³G) eo va.S | cepit ut va.G 6 taurisanus a.
 -nis va.H 8 reatinum A² in ras. F²R²J. romat-rv 9 Anas-
 sum va.Brot. | quod DE²a | uarianus Ez Brot. -nius a | natis A |
 turno A. tarro Ea 10 praefluentae DR. -t//// F¹. -te E¹a.
 profi-va.G | XII Eva.H | a.Av. om.r 11 Iapudum (-pyd-
 H) a va.D (item infra) | timavos AS. -aius DF¹Ea 12 pu-
 cinum F²R²ecorr.v. punicum AE². puinic- DF¹d. puunic- a¹.
 puicinic- a². pinic- E¹. cfr. XIV 60. XVII 31 13 XXXIII
 Il.v(Brot.). XXIII Be Strab. V p. 215 extr. 14 CLXXXVIII A²
 16 a om.A | hadrio A | ae D. a E | danubio AF²Ea va.S
 (semper) 17 eadem qui (que F¹) DF¹Ea | exadverso a³v. ad-
 versum EH 18 percussu DRE. -sso a 20 in mare — 21 flu-
 mine om.E¹ 21 descendit AF 23 alpes DREa. ap-F

dein Savo, dein Nauporto, cui nomen ex ea causa est inter Emonam Alpisque exorienti.

- 129 **19.** (23) Histria ut pæeninsula excurrit. latitudinem eius XL, circuitum CXXV prodidere quidam, item adhaerentis Liburniae et Flanatici sinus, alii CCXXV, alii Liburniae CLXXX. nonnulli in Flanaticum sinum Iapudiam promoveri a tergo Histriae CXXX, dein Liburniam CL fecere. Tuditanus, qui domuit Histros, in statua sua ibi inscripsit: AB AQVILEIA AD TITIVM FLVMEN STADIA MM. oppida Histriae civium Romanorum Agida, Parentium, colonia ¹⁰ Pola, quae nunc Pietas Iulia, quondam a Colchis condita; abest a Tergeste CV. mox oppidum Nesactium et — nunc finis Italiae — fluvius Arsia. ad Polam ab Ancona traiectus CXX p. est.

- 130 In mediterraneo regionis decimae coloniae Cremona, ¹⁵ Brixia Cenomanorum agro, Venetorum autem Ateste et oppida Acelum, Patavium, Opitergium, Belunum, Vicetia. Mantua Tuscorum trans Padum sola reliqua. Venetos Troiana stirpe ortos auctor est Cato, Cenomanos iuxta

§ 129: (11) Mela II 57. — § 130: (17) Mela II 60. — Cato fr. 42 p. 49 Peter. cfr. Plin. VI 5.

1 sauo d f H. sabo ll. sao v. cfr. § 147 2 emonam A F a D². aem- r B. hem- v. cfr. Momms. CIL III p. 488 | alpisque F¹ a¹ S. -pesque r v 4 circuitum A S (uero add. v). -to B. -tu r | CXXII v a. H 5 et — liburniae A v. om. r | planatici A | CCCXXV alii A¹. om. v a. S 6 fanaticum D F E a 9 ticiu a. titum Se Ptol. II 16, 2. tityum J. cfr. § 139. 140 extr. Florus II 5, 1 | stadio A MM (MPt p. 306*) D². M ll. H. CC v 10 agyda F. aegida Verc. cfr. Niss. It. II p. 240 11 iulia om. D F¹ E¹ E¹ a | colchis F² v. colhis A. colcis r 12 CV D. cū (cum Ea) ll. CM p. v | nesactium D F¹ E E. -inū a 13 finis A a² v. -nis in r | arsia v. mirsie a. myrsiae A D F. -ie R E | ad A a. a D F. om. R E v

14 CXX A v (S). CXXX r H 15 [deci]mae — 16 ceno om. R¹ 16 cenomanorum R² v. cero- Ea. caero- D. ro- F. co- A uenatorum D F E a 17 acaelum D E. acc- F | opiterigum a. -rgum B. -rium A | belunum G. -nium v. uelunum ll. D. cfr. CIL V n 102 1068 | uicentia A v a. B 19 cenomannos D F E E a v a. H

Massiliam habitasse in Volcis. Feltrini et Tridentini et
 Beruenses Raetica oppida, Raetorum et Euganeorum
 Verona, Iulienses Carnorum. dein, quos scrupulosius
 dicere non attineat, Alutrenses, Asseriates, Flamonienses
 5 Vanienses et alii cognomine Carici, Foroiulienses cognomine
 Transpadani, Foretani, Nedinates, Quarqueni, Tarvisani,
 Togienses, Varvari. in hoc situ interiere per oram Irmene, 131
 Pellaon, Palsicium, ex Venetis Atina et Caelina, Carnis
 Segesta et Ocra, Tauriscis Noreia. et ab Aquileia ad XII
 10 lapidem deletum oppidum etiam invito senatu a M. Claudio
 Marcello L. Piso auctor est.

In hac regione et undecuma lacus incluti sunt amnes-
 que eorum partus aut alumni, si modo acceptos reddunt,
 ut Adduam Larius, Ticinum Verbannus, Mincium Benacus,
 15 Ollium Sebinnus, Lambrum Eupilis, omnes incolae Padi.

Alpis in longitudinem [X] p. patere a Supero mari 132
 ad Inferum Caelius tradit, Timagenes XXV p. deductis,
 in latitudinem autem Cornelius Nepos C, T. Livius
 III stadiorum, uterque diversis in locis. namque et centum

§ 132: Caelius fr. 13 p. 101 Peter. Timagenes fr. 10 Müller.
 Nepos fr. 52 Halm. Livius fr. 57 Hertz.

1 uolsis AEava. G | feltrini Ven. (D²). fertini ll. v (G). cfr.
 Niss. It. II p. 223 n. 6 2 beruenses (berbe- F²) ll. v (S). berune- H.
 berne- Verc. 3 ueronam rilienses A | quo AR | scrupulosius AS.
 -ose a²dv. scrupulos r 4. 5 flamminienses larnienses A² in ras.
 5 et alii B. tali p. tuli (iuli A² in ras. F²) ll. ulli v | carici
 D² Herm. XXI p. 545. curici A². //urici A¹. culici rv 6 neni-
 dates (ueni- C) va. H | taruisani A² D. tarus- A¹. tauris- rv. cfr.
 § 126 7 togienses AB. cog- rv | uaruani ava. H. -rbari dH |
 irmene AJ. iramine rv 8 palsicium AE^a G (J). pas- v. pal-
 sacium Da. -atium rH | carnis a² Bas. -nes ll. -nos v 9 segeste
 DEava. D 12 undecuma (-cima R²) FRA Brot. -ecum D. XI.
 rv (H). X. C. XI S 13 aut Av. om. r | simili modo AE^a
 14 adduam v. aduam Aa². adiam r | uerbanus d et sebinus F² d
 va. S 15 labrum AE^a 16 [X] S. X ll. v | super oram AE^a
 17 timagenes v. im- FR. timagines (im- D) r | XXII va. D |
 deductis AE^a v. ducti sunt r

milīa excedunt aliquando, ubi Germaniam ab Italia summovent, nec LXX implent reliqua sui parte graciles, veluti naturae providentia. latitudo Italiae subter radices earum a Varo per Vada Sabatia, Taurinos, Comum, Brixiam, Veronam, Vicetiam, Opitergium, Aquileiam, Tergeste, Polam, 5 Arsiam DCCXLV p. colligit.

- 183 20. (24) Incolae Alpium multi populi, sed inlustres a Pola ad Tergestis regionem Fecusses, Subocrini, Catali, Menoncaleni iuxtaque Carnos quondam Taurisci appellati, nunc Norici. his contermini Raeti et Vindelici, omnes in 10 multas civitates divisi. Raetos Tuscorum prolem arbitrantur a Gallis pulsos duce Raeto. verso deinde in Italiam pectore Alpium Latini iuris Euganeae gentes, quarum oppida XXXIII 184 enumerat Cato. ex iis Trumplini, venalis cum agris suis populus, dein Camunni compluresque similes finitimis 15 attributi municipis. Lepontios et Salassos Tauriscae gentis idem Cato arbitratur; ceteri fere Lepontios relictos ex comitatu Herculis interpretatione Graeci nominis credunt, praeustis in transitu Alpium nive membris. eiusdem exercitus et Graios fuisse Graiarum Alpium incolas prae- 20 stantesque genere Euganeos, inde tracto nomine. caput

§ 133: (10) cfr. Sol. 21, 2. — Cato fr. 41 p. 49 Peter. —
§ 134: Cato fr. 37 p. 49 Peter.

2 explent FdRava.S 4 sautia DF¹Ra 6 DCCXLV
AE²F²H. -XIII DRa. -X//// F¹. -XLII v. DCCII L | p. om. AE²D
egit DF¹Ra 8 at F¹. ab DRa | tergesti regiones DFRa¹
fecusses DFTR²D. sec. d. v. fecues AE². fecses R¹ | catali AE²H.
at. rv. catili G 9 menoncaleni AE²D. menoc. Fdv(S). -len
da. -o.celenii B. monocalenii H | taurisci R(?) Dal. | appellati
— 10 norici AE²F²v. om. r 11 diuise ADa | rhetos F¹inras.
retos R² r&s R¹. re Da | quorum R¹ 12 verso AE²v. -sus r |
deinde in vet. Dal. -nde U. v 13 turis E²DFa | euganeae v.
-nea AE². euganeae F. -naeae D. -nee Ra | quorum AE²
14 iis Rv. is F¹a. his rD | trumpleni AE²p. triumphilini va. D².
cfr. § 136 15 camuni R(?) G cum B e Strab. 16 salassos E²L.
-asos rv | tauriscae AE²v. teutrisque r 18 interpretationi
AE²RS | graece R. -cie F¹ 19 intransinu D. -inū R. intra////
F¹. intra sinū (-nus v) a va. H 21 que om. AE² | euganeus AE²

eorum Stoenos. Raetorum Vennonenses Sarunetesque 135
 ortus Rheni amnis accolunt, Lepontiorum qui Vberi
 vocantur fontem Rhodani eodem Alpium tractu. sunt
 praeterea Latio donati incolae, ut Octodurenses et finitimi
 5 Centrones, Cottianae civitates et Turi Liguribus orti, Bagienni
 Ligures et qui Montani vocantur Capillatorumque plura
 genera ad confinium Ligustici maris.

Non alienum videtur hoc loco subicere inscriptio- 136
 nem e tropaeo Alpium, quae talis est:

- 10 IMP · CAESARI DIVI FILIO AVG · PONT · MAX · IMP ·
 XIII · TR · POT · XVII · S · P · Q · R · QVOD EIVS DVCTV
 AVSPICIISQVE GENTES ALPINAE OMNES QVAE A MARI
 SVPERO AD INFERVM PERTINEBANT SVB IMPERIVM P · R ·
 SVNT REDACTAE · GENTES ALPINAE DEVICTAE TRVM-
 15 PILINI · CAMVNNI · VENOSTES · VENNONETES · ISARCI · 137
 BREVINI · GENAVNES · FOCVNATES · VINDELICORVM GEN-
 TES QVATTVOR · COSVANETES · RVCINATES · LICATES ·
 CATENATES · AMBISONTES · RVGVSCI · SVANETES · CALV-
 CONES · BRIKENETES · LEPONTI · VBERI · NANTVATES ·
 20 SEDVNI · VARAGRI · SALASSI · ACITAVONES · MEDVLLI ·

1 stoenos AE²Brot. isteonos r. stenos Be Strab. IV p. 204.
 stheonos v | ratorum AE². ret- F. reth- r | uennoneces Dad.
 etes F¹RG. cfr. § 137. -ones B | saruni//esque F¹. sarunt etesque
 DRad. suanet- coni. H 2 uiberi va. S 4 finium DF¹Ra

5 centrones Be Strab. (J²). -tones AE²F¹. -tohes Da. cuto-
 nes R. teut- F². centrones v(H). cfr. XI 240. XXXIV 3 | et Turi
 D²H. p. 36. 37. etturi (ettar B) U. J². eturi v(J¹). et S. caturiges
 et B | guribus R. caturigibus B | uagienni U. G. cfr. § 47

6 ut qui AE² 10 diuo DFRa | ponti. AE². -tifex DFRa

11 ter. DFRa | XVII om. va. Brot. 14 redacti AE² | triumphilini
 AE²v. -phi- a. -fi- r. cfr. p. 286, 14 15 caumunni R¹. camuni
 AE²G. cfr. § 134 | uenostes AE²H. uenno- r. -otes v. del. G |
 uennonenses Scoll. § 135 | isarci dG. his- v. isarchi U. D¹

16 genaunes H coll. Hor. carm. IV 14, 10. Strab. IV p. 206. caen-
 AE²F². -auces E². om. r. naunes v 17 cosuanetes D. cons-
 d. cus- R. cosuanetis AE². -nates (cons- F) r | irucinates (-tis A)
 AE². uiru- va. H 18 cattenates Fava. G | abisontes va. H |
 rigusci Fa | calucones AE²G. allu- r. collu- v 19 brixenetus
 AE². -xentes rva. D² 20 uaragri AE²F²v(S). uer- G. uua-
 gri r | agitabones DFRa

VCENNI · CATVRIGES · BRIGIANI · SOGIONTI · BRODIONTI ·
NEMALONI · EDENATES · VESVBIANI · VEAMINI · GALLITAE ·
TRIVLLATI · ECDINI · VERGVNNI · EGVI · TVRI · NEMATVRI ·
ORATELLI · NERUSI · VELAVNI · SVETRI.

188 Non sunt adiectae Cottianae civitates XV, quae non
fuerant hostiles, item adtributae municipiis lege Pompeia.

Haec est Italia diis sacra, hae gentes eius, hae
oppida populorum. super haec Italia, quae L. Aemilio
Paulo C. Atilio Regulo cos. nuntiatio Gallico tumultu sola
sine externis ullis auxiliis atque etiam tunc sine Transpada-
nis equitum LXXX, peditum DCC armavit, metallorum
omnium fertilitate nullis cedit terris; sed interdictum id
vetere consulto patrum Italiae parci iubentium.

189 21. (25) Arsiae gens Liburnorum iungitur usque ad
flumen Titium. pars eius fuere Mentores, Himani, Encheleae,
Buñi et quos Callimachus Peucetios appellat, nunc
totum uno nomine Illyricum vocatur generatim. populo-
rum pauca effatu digna aut facilia nomina. conventum
Scardonitanum petunt Iapudes et Liburnorum civitates
XIII, ex quibus Lacinienses, Stulpinos, Burnistas, Olbonen-

§ 138: (12) cfr. Plin. XXXIII 78. — § 139: (15) Mela II 55.
Callimachus fr. 392. — (19) Mela II 56.

1 ucermi E. -eni F²dG | carituriges DFR. -usiges a | so-
gionti AE*G. songi- F². sonti- DF¹dv. sonthi- a. sconti- E.
brodionti U. H. -iunti v. bodionti B¹coll. § 37. ebroduntii B²

2 edemnates (eed- a) DFRava. G. adanates CIL Vn. 7231 |
Vesubiani Niss. It. II p. 149 n. 3. cfr. CIL I. l. esu- U. v | gallitae
AE*G. -icae v. -itre (-ri E) r 3 triulacti DEa. -atti va. D.
tiulacti Fd | ectini dva. S | Egui. Turi Momms. CIL V p. 906.
eguituri U. v | nementuri C 4 uelauri DFa 5 XII va. D

6 fuerunt R(?) G 8 italicae DF¹Ea. -ia ē F² 9 Paulo
del. U 58 | regulo cus. AE*. cōs. regulo r. cōs. regi lacus F²

11 |||| XXX F¹. XXX DEa | dist. CFWMüller p. 13 15 titiū
AE*F²v. titi/ū F¹. ticiū a. tittum D. titum ES. -tyum J. cfr.
§ 129. 140 | hymani dva. D. cfr. MPt p. 310* | encheleae AE*. en-
chaeleae DF 16 bulini (Tom. 1 p. 700) D². cfr. MPt l. l. buni
AH. budini E*DF(R?). bund- a. dud- dv | peucetias A va. D.
paucetios DF 19 scardonitanum Av. -arum E*. -atum r
20 stulpinos AE*F²R²G(D). cfr. Ptol. II 16, 6. stulti- r. sculti- v.
stlunji- H | Albonenses B

ses nominare non pigeat. ius Italicum habent *ex* eo conventu Alutae, Flanates, a quibus sinus nominatur, Lopsi, Varvarini immunesque Asseriates, et ex insulis Fertinates, Curictae. cetero per oram oppida a Nesactio Alvona, 140
 5 Flanona, Tarsatica, Senia, Lopsica, Ortoplinia, Vegium, Argyrantum, Corinium, Aenona, civitas Pasini, flumen Telavium, quo finitur Iapudia. insulae eius sinus cum oppidis praeter supra significatas Absortium, Arba, Crexi, Gissa, Fortunata. rursus in continente colonia Iader, quae
 10 a Pola CLX abest, inde XXX Colentum insula, XXIII ostium Titii fluminis.

22. (26) Liburniae finis et initium Delmatiae Scar- 141
 dona in amne eo XII passuum a mari. dein Tariatum antiqua regio et castellum Tariona, promunturium Dio-
 15 medis vel, ut alii, paeninsula Hyllis circuitu C, Tragurium civium Romanorum, marmore notum, Siculi, in quem locum Divus Claudius veteranos misit, Salona colonia ab Iader CXII. petunt in eam iura viribus discriptis in de- 142

§ 140: (9) Mela II 57. — § 141. 142: (15. 17. 290, 5) Mela II 57.

1 *ex* eo CFWMüller p. 21. haec DF. hec a. eo *rv* 3 uaruarini He Ptol. l. l. uaruarini AE². -ubarini v. barbari r | Asseriates Ge Ptol. | festinates a. fulsi- B. cfr. Momms. CIL III p. 398. MPt p. 318^b 4 curictae dB. -ittae v. -itae F². curictae ED. -ittae (corr. a) ADF¹a. -itae E². add. insulis falso iteratum DFRa | nesactio AE² 5 flanona He Ptol. II 16, 2. flanno- AE². flanno- *rv*. flanno- B | ortoplinia AE²F²da D. -pula Be Ptol. l. l. -plyma v. orthoplinia (-phi- E) r | Vegium B. reg- *ll*. v 6 pausinus va. H | dist. H 7 telavium (Tom. 1 p. 701) D². -anum *ll*. v. tedanium Be Ptol. II 16, 2 | quo v. quod *ll* 8 absortium R(?) va. D | arba AE²Dv. arb r | crexi AE²J. crexa B coll. Ptol. eraexi F. eraexi r. om. v 9 gissa *ll*. B. issa v. cissa U60 coll. § 151 | fortunata AE²F²B. -tu nota r. pharos paros ante v | iadera AF²a²va. D 10 XLIII MPt p. 306^a. XVIII *ll*. va. D² 11 titii dv. ticii a. titi S. titi (titt- DF) *ll*. J. cfr. § 139 12 delmatiae AE²va. S (semper) | scardena DF¹Ra¹ 13 manne eo Ra. mannae eo AE². manna F² | XV F¹. LXX AE². LXII va. G | Antariatum (Wesseling) S 15 hyllis ARA. illis E². hylis va. C 16 siculi *ll*. v(D). sicum Be Ptol. 18 iadera da²va. D | CCII d¹. CCXII d². -XXII va

curias CCCXLII Delmatae, XXV Deuri, CCXXXVIII Ditiones, CCLXVIII Maezei, LII Sardeates. in hoc tractu sunt Burnum, Andetrium, Tribulium, nobilitata proeliis castella. petunt et ex insulis Issaei, Solentini, Separi, Epetini. ab his castella Petuntium, Nareste, Oneum. Narona colonia 5
tertiū conventus a Salona LXXXV p., adposita cognominis sui fluvio a mari XX p. M. Varro LXXXVIII civitates
143 eo ventitasse auctor est; nunc soli prope noscuntur Cerauni decuriis XXIII, Daversi XVII, Desitiates CIII, Docleatae XXXIII, Deretini XIII, Deraemistae XXX, Dindari XXXIII, 10
Glinditiones XLIII, Melcumani XXIII, Naresi CII, Scirtari LXXII, Siculotae XXIII populoresque quondam Italiae Vardaei non amplius quam XX decuriis. praeter hos te-

uiribus **ADFR** D. iur- **E**^a d **T** v (S). om. a G. V tribus Warde Fowler (class. review 1894 I p. 11) | discriptis U. D. desc- da v (S) -ti G (Warde Fowler)

1 CCCXLII **A** **E** **a** **R** d Brot. CCCLXII **D** **F** v. -LXXII C. -LXXXII H | XXV **A** **E**^a D. -VI r. XXII v | deurici **R** a S. decuni va. J | ditiones **A** **E**^a v. dedit- r 2 LXIX va. H | maezei **A** **D** **R** a. -zaei **E**^a **F** **B** (D¹). mezaei d G. maz- v (H) | sardeates **A** **E**^a D. -diates r v 3 andetrium **R** (?) H. mand- r v. cfr. Strab. VII p. 315. Ptol. II 16, 7 | triburium **A** **E**^a. tilurium coni. **M** **P** t p. 315^b | P. R. aeliis **D** **F**¹ **R**. prolis **A** **E**^a. pop. Rom. proeliis Bas. 4 et ex — 5 petuntium om. **D** **F**¹ **R** a | issaei G. staei **A** **E**^a B. stati **F**² v | solentini (Tom. 1 p. 654) D². col- **A** **E**^a v. coll- **F**² 5 petuntium **M** **P** t p. 307^a. petunt in eam (ea p) **A** **E**^a p. inē **F**². // **F**¹. ne r. peguntium Brot. piguntiae v | nareste, oneum (Hirschfeld CIL III p. 1499) D². nerate, oneum **M** **P** t l. l. rateoneum A S. -num **E**^a. raut- p. rata- eoneum (-nium a) r. rataneum v 6 LXXXV **A** **E**^a D. -II Brot. LXXV r. -II v | cognomini S 7 fluvio (o in ras.) a **F**². -io ca **R**. -ii ca **D** a. lunio a **A** **E**^a | **X** **M** **P** t p. 317^a | LXXXVIII A 8 cerauni **A** **E**^a B. -uri v. cernaurni r 9 XXXIII **A** **E**^a v. om. r | dauersi **M** **P** t p. 311^b. duersi **A** **E**^a p. diue- v. dauue- d. daucie- a. -ciaersi **D** **F**. dacim eyssi **R**. daursi B¹ (D¹). daorizi Cum B² e Strab. VII p. 315 | CVIII **D** **F** a. CVIII **R** | docleatae G. -te **A** **E**^a. -tes (decl- a) r v (D). cfr. Ptol. II 16, 5 10 deretini — XXXIII om. **R** p | deraemistae **F** **D**². -te D. -remiste a. -tae v. -raemeste A. -tae D¹. -raeineste **E**^a 11 gunditiones **A** **E**^a p | melcumani **A** **E**^a D. -ati p. -comani r v | CII — 12 XXIII om. **D** **F**¹ **R** a 13 uardaei C. -dei **A** **E**^a **F**² p v. -dae **D** d. -d // **F**¹. -de **R** a | tenue **A** **E**^a

nuere tractum eum Ozuae, Partheni, Cavi, Haemasi, Masthitae, Arinistae. a Narone amne C p. abest Epidaurum 144 colonia. ab Epidauo sunt oppida civium Romanorum Rhizinium, Acruium, Butuanum, Olcinium, quod antea Colchinium dictum est, a Colchis conditum, amnis Drino superque eum oppidum civium Romanorum Scodra ab mari XVIII, praeterea multorum Graeciae oppidorum deficiens memoria nec non et civitatum validarum: eo namque tractu fuere Labeatae, Senedi, Rudini, Sasaei, Grabaei; 10 proprieque dicti Illyri et Taulanti et Pyraei retinent nomen. in ora Nymphaeum promunturium. Lissum oppidum civium Romanorum ab Epidauo C p. 23. a Lisso Macedonia 145 provincia. gentes Partheni et a tergo eorum Dassaretiae, montes Candaviae a Dyrrachio LXXXVIII p., in ora vero 15 Denda civium Romanorum, Epidamnum colonia, propter

§ 144. 145: (10. 13. 15. 292, 2. 7) Mela II 55—57. — (292, 4) cfr. Plin. II 237.

1 ozuaei om. A²E². oenei B | caui (Tom. 1 p. 701) D². auui F².
 auui r. cfr. Liv. XLIV 30, 7. 9 | haemasi DD². hem- FRav. aem-
 A²E². -mau/// E². hemasini G | masthitae A²E²D². marth- r.
 marsth- v. arth- G 2 aniristi a. armistae R(?) va. D² | nar-
 nae A²E²F² 3 ab — sunt om. DF¹Rava. H 4 rhizinium
 (-num E²) A²E²F²dv. hiz- r | acruium D. -uuium S. caruium A²E².
 agrutum r. acrutum MPt p. 308^b. ascriuium v | butuanum A²E².
 -anium va. B. butua B(D²) e Ptol. II 16, 3. Butua, latinum coni.
 D² | olchinium dva. S 5 cholcinium DFR. colci- A²E²a | drino
 ego. cfr. XXI 40. Vib. Sequ. dir- u. v(D). drilo B 6 ab a. abc
 DF¹. abē a F². a rv 7 XVIII A²E²C. -IIII rv 9 labeatae
 A²E²G. -tees F². -tes v(D²). laebaeatae F¹. lebeatae D. -betāe d.
 -bete Ta. libeata R. cfr. Liv. XLV 26, 15 | senedi A²E²adT. senae-
 D. saene- R. saenae- F et rudini A²E²F²R². ruid- r. sic duobus
 nominibus MPt p. 317^b, Enedi, Rudini (Tom. 2 p. 662) D², uno no-
 mine Endirudini J. Ender- G. Ender- v. Enderoduni Dal. Ende-
 rini S coll. Ptol. | sasaei A²E²S. -sei E². -stri r. sasaei G. fa- v |
 grambaei DF¹R. ambrei a 10 taulenti F¹. aul- D | pyrei Aa.
 piraei E²D | retinent FdTaU 59. -net rv. dist. FU 12 epio
 DF¹. epyro Ra 13 parthini DF¹Rava. G(S) | dissaretāe dva. G.
 -raete R². -serate a 14 LXXXVIII DFRava. H

inauspdatum nomen a Romanis Dyrrachium appellata, flumen Aous, a quibusdam Aeas nominatum, Apollonia, quondam Corinthiorum colonia, IIII p. a mari recedens, cuius in finibus celebre Nymphaeum accolunt barbari Amantes et Buliones. at in ora oppidum Oricum, a Colchis conditum. inde initium Epiri, montes Acroceraunia, quibus hunc
 97 Europae determinavimus sinum. Oricum a Sallentino Italiae promunturio distat LXXX.

146 24. (27) A tergo Carnorum et Iapudum, qua se fert magnus Hister, Raetis iunguntur Norici. oppida eorum Virunum, Celeia, Teurnia, Aguntum, Iuvaum, omnia Claudia, Flavium Solvense. Noricis iunguntur lacus Pelso, deserta Boiorum; iam tamen colonia Divi Claudii Savaria et oppido Scarabantia Iulia habitantur.

147 25. (28) Inde glandifera Pannoniae, qua mitescentia Alpium iuga per medium Illyricum a septentrione ad meridiem versa molli in dextra ac laeva devexitate consistunt. quae pars ad mare Hadriaticum spectat, appellatur Delmatia et Illyricum supra dictum; ad septentriones
 189 Pannonia vergit. finitur inde Danuvio. in ea coloniae Emona, Siscia. amnes clari et navigabiles in Danuvium defluunt Draus e Noricis violentior, Saus ex Alpihus Car-

§ 146: (10) cfr. Sol. 21, 3. — § 147: (15) cfr. Sol. 21, 3.

2 aous v. cfr. Liv. XXXII 5, 13. adus (adiis R) U | aeas R d C. eas rv 3 VII B e Strab. 5 buliones G e Strab. VII p. 326. bullo- U. bello- v 6 acroceraunia A^E. -rauni F d R a v a. G (S) sed cfr. II 244 7 as A^E 1 R | sallentina A^E. salentino D F sile- a. 8 LXX A^E. LXXXV v a. S 9 quas (quos a) effect D F a 11 iuvaum J¹. -auum (Grotefend epigr. 12 sqq.) D¹. iuvaum D F a. uivum d R. iuvum A. iuvus F¹. uiani F¹. uivana v a. (Vianiomina H. Viana Aemonia B) 12 Pelso (Momms. CII III p. 523) D¹. peiso U. v 13 savaria ego. saba- U. v 14 scarabantia A^E 15 claudifera a. claud- D F 1 R 16 ad — 18 pars in A^E iterata sunt 17 devexitate A^E 19 delmatiae D dal- F a | et in F¹ 20 danubio F F 2 a v a. S (semper) 21 a (hae- A² E¹) U. B. mona v. cfr. § 128 22 ae F. i A^E (item infra)

nici placidior, CXX intervallo: Draus per Serretes, Serapillos, Iasos, Andizetes, Saus per Colapianos Breucosque. populorum haec capita; praeterea Arvates, Azali, Aman- 148
tini, Belgites, Catari, Cornacates, Eravisci, Hercuniates,
5 Latovici, Oseriates, Varciani. mons Claudius, cuius in
fronte Scordisci, in tergo Taurisci. insula in Sao Metu-
barbis, amnicarum maxima. praeterea amnes memorandi:
Colapis in Saum influens iuxta Sisciam gemino alveo in-
sulam ibi efficit quae Segestica appellatur; alter amnis
10 Bacuntius in Saum Sirmio oppido influit, ubi civitas
Sirmiensem et Amantinorum. inde XLV Taurunum, ubi
Danuvio miscetur Saus. supra influunt Valdasus, Urpanus,
et ipsi non ignobiles.

26. (29) Pannoniae iungitur provincia quae Moesia 149
15 appellatur, ad Pontum usque cum Danuvio decurrens. in-
cipit a confluente supra dicto. in ea Dardani, Celegeri,
Triballi, Timachi, Moesi, Thraces Pontoque contermini Scy-
thae. flumina clara e Dardanis Margus, Pingus, Timachus,
ex Rhodope Oescus, ex Haemo Vtus, Asamus, Ieterus.

§ 149: (14) cfr. Sol. 21, 3.

1 CXV *ava.H* | serretis A. serne- E^a | serapillos DFaJ².
serra- dEv. sirā- D. sirapulos E^a. syr- A 2 iasos a. lasos
AE^a | andizetes (-ice- E^a) AE^a H. sandi- r. sandri- v 3 arua-
tes DFRaD. arina- d. ariua- v. arabiates AE^a | amantini S coll.
r. 11 et Ptol. II 15, 2. -ti (amm- DE) U. -tes v 4 uelgites AE^a |
carnacates AE^a. corneates C | erausque AE^a. arauisci Ce Ptol.
II 15, 2. Tac. Germ. 28 5 latoviti DdE. -obici Ptol. II 14, 2
6 cordisci F² | in — taurisci om. DF¹ Ra | sauo U. H | metu-
barbis D. metusb- AE^a. -ubarris rv 8 calapis Be Strab.
9 efficit R¹ ad 9. 10 omnib. acuntius (-nctius Da) DF¹ Ra
10 lac. ego indicavi; excidit haud procul vel XIII a (cfr. MPt p. 298^a).
in CFW Müller p. 24 n. | Sirmio oppido del. Momms. CIL III p. 148 |
influnius DF¹ R¹ a. -luus F². luuū R² 12 influuntur AD. -nt/// F².
-uitur a | uadasus FdE^a a. us R¹. ualdanus va. H | urbanus AE^a
16 celegeri (cael- F²) dv. -re AE^a. -rit r 17 schytae A.
scithe a. -tae F. schitae E^a D. -te R 18 clara (om. e) AE^a F².
cara e DF¹ a. -re R | margus (U 58) D. -gis AE^a F² v. marcus r |
Pincus MPt p. 452^b | thimachus AE^a. -chus DF^a. thym- R
19 asamus AE^a S. mus F¹. asia- (asca- F²) r. esca- v

- 150 Illyrici latitudo qua maxima est CCCXXV p. colligit, longitudo a flumine Arsia ad flumen Drinium DXXX. a Drinio ad promunturium Acroceranium CLXXV Agrippa prodidit, universum autem sinum Italiae et Illyrici ambitu XVII.
 100 in eo duo maria quo distinximus sine, Ionium in prima parte, interius Hadriaticum, quod Superum vocant.
 151 (30) Insulae in Ausonio mari praeter iam dictas memoratu dignae nullae, in Ionio paucae Calabro litore ante Brundisium, quarum obiectu portus efficitur, contra Apulum litus Diomedia, conspicua monumento Diomedis, et altera eodem nomine, a quibusdam Teutria appellata. Illyrici ora mille amplius insulis frequentatur, natura vadoso mari aestuariisque tenui alveo intercurrentibus. clarae ante ostia Timavi calidorum fontium cum aestu maris crescentium, iuxta Histrorum agrum Cissa, Pullariae et Absyrtides Graiae dictae a fratre Medae ibi interfecto.
 152 iuxta eas Electridas vocavere in quibus proveniret sucinum, quod illi electrum appellant, vanitatis Graecae certissimum documentum, adeo ut quas earum designent haut umquam constiterit. contra Iader est Lissa et quae appellata est,

§ 150: Agrippa fr. 13 R. MCap. VI 650 extr. cfr. Dimi. 18. — § 151: (9) Mela II 114. — (16) Mela II 114. Strabo VII p. 315. — § 152 init.: Scylax 21 (GGm I p. 27). Strabo V p. 215. — (17. 295, 3. 4) Mela II 114. — Callim. fr. 393.

2 dirinum *D coll. § 144* | DCCC *va. Brot.* DV *MCap.* | trinio
 AE*. dirino *D* 3 CLXXII *E*va. Brot.* 4 autem *U.S.*
 hunc *v* | ambitus *F¹ d a v a. G.* -tius *R* | XVII *AE* Brot.* XIII *r H.*
XIII *v* 9 abiectu *AE**. obiectum *DE* 11 dam — appellata
om. R¹ | teutria *R² ad L.* theu- *D.* thaeu- *F.* theuthria *AE**. teu-
 12. 13 uadosa maria *F.* -si maris *va. G* 14 an Timae
 illa (*vel parua*)? *cfr. II 229* 15 an Gissa? *cfr. § 140* | pullariae
Ra. -ria *AE* H* 16 absyrtides *a v.* absir- *AE**. absur- (*-ites R*) *v.*
 mediae *F¹*. -ie *a* | interfecto *R¹*. -to absyrto *AE* G.* -sirtio *R*
 -to nunc (*absirto nunc F²*) absortium (*absyr- v*) *DF ad T v (D²)*
 -to nomine absyrto *B* 17 proveniret *AE** 20 iader *AE**
 -deb *DRa.* -daerb *F* | est lissa *AE* B.* esil- *DFB.* isil- *a. c*
 Gissa (*Tom. 2 p. 646*) *D²* | eique *Ra.* quaeque *va. H*
 pellata ē (*sc. Colentum § 140*) *ego.* -tae *U. v*

contra Liburnos Crateae aliquot nec pauciores Liburnicae, ¹⁴⁰
 Celadussae, contra *Tragurium* Bova et capris laudata
 Brattia, Issa civium Romanorum et cum oppido Pharia.
 ab Issa *Corcyra* Melaena cognominata cum Cnidiorum
 oppido distat XXV, inter quam et Illyricum Melite, unde
 catulos Melitaeos appellari Callimachus auctor est. XV
 ab ea VII Elaphites, in Ionio autem mari ab Orico MM p.
 Sasonis, piratica statione nota.

C. PLINI SECVNDI

10

NATVRALIS HISTORIAE

LIBER IV

(1) Tertius Europae sinus Acrocerauniis incipit mon-
 tibus, finitur Hellesponto, amplectitur praeter minores
 sinus [XIX]·XXV passuum. in eo Epiros, Acarnania, Ae-

§ 1. 2: MCap. VI 651. — § 1: (12) Sol. 7, 1. — cfr. Mela II 39.

1 grateae AE^aH. crete a. -teae dTv. cfr. *Scylax* 23 | nec
 AE^av. nec nec (ne E¹) r | pauciores AE^aB. trucones (trunes E¹)rv

2 celuus (luus E¹) ac intra DFRa | *tragurium* (P)H. surium
 llv(Brot.). cfr. § 141. Mela II 57 | boua DFdTRaD². bauo AE^a
 H(S). bubus Brot. e con. H. bubus v. boae *Ammian.* XXII 3, 6.
 XXVIII 1, 23

3 brattia issa B. -ttiasa ll. battri- v | pharia
 R(?)v. fa- r

4 issa AE^aS. is DF. his Rav | corcyra v. lecor-
 gyra A. -gira E^a. leucopetra r | melaena Bas. -lena AE^av. aelaena

DF. elena Ea | gnidiorum Fava J. gind- R. gnirum AE^a
 5 XXII va. H

6 melitaeos B. -tos ll. v | XV ll. H. XII G.
 XXII v

7 IIII R(?)Brot. tres v | elaphites v. -pites AE^aa.
 pithes R. -pithaes r | orico B coll. § 145. -igo DFRa. arico AE^av |

MM ll. v(D). M a. III mil. H. XII M Brot. | p. AE^av. prope r
 Lib. IV. 12 a cerauniis Sol. 14 XIX AE^aR² in marg. v.

III/ R¹. om. a. XX r | XXV AE^aR¹G. -VI DFda. XXI R² in marg.
 XXII v

tolia, Phocis, Locris, Achaia, Messenia, Laconica, Argolis, Megaris, Attice, Boeotia iterumque ab alio mari eadem Phocis et Locris, Doris, Phthiotis, Thessalia, Magnesia, Macedonia, Thracia. omnis Graeciae fabulositas sicut et litterarum claritas ex hoc primum sinu effulsit, quapropter paululum in eo conmorabimur.

- 2 Epiros in universum appellata a Cerauniis incipit montibus. in ea primi Chaones, a quibus Chaonia, dein Thesproti, Antigonenses, locus Aornos et pestifera avibus exhalatio, Cestrini, Perrhaebi, quorum mons Pindus, Cassopaei, Dryopes, Selloe, Hellopes, Molossi, apud quos Dodonaei Iovis templum oraculo inlustre, Talarus mons, centum fontibus circa radices Theopompo celebratus.
- 3 1. Epiros ipsa, ad Magnesiam Macedoniamque tendens, a 3, 145 tergo suo Dassaretas supra dictos, liberam gentem, mox feram Dardanos habet. Dardanis laevo Triballi praetenduntur latere et Moesicae gentes, a fronte iunguntur Maedi ac Denselatae, quibus Threces ad Pontum usque pertinentes. ita succincta Rhodopes, mox et Haemi, vallatur excelsitas.

§ 2: (11) Mela II 43. Sol. 7, 1. — Theopompus fr. 230 Müller.
— § 3: (17—19) MCap. VI 651 med.

1 messania B | laconia A(?) F^o d MCap. va. H 2 atticae F^o.
-ca F^o va. S | boeotia AE^o F^o a. -ecie R^o. -etita r. | ab om. H
3 et in F^o d Ra. an item? | phthiotis v. phiotis DFB. phyo- a.
phetias AE^o p 4 threcia R^o. 6 paululum F^o d TR^o a. v. paul-
lum r D^o | et in eo DF^o d TE. et eo a | commemoravimus F^o d R^o a.
-abimus R^o 7 aceraunius F^o R^o. cer- R^o a. d. acroceranius F^o
MCap. va. S 9 thesproti v. tesp- (-oci DF^o R^o) U | locos A^o.
laocos AE^o. -chos p | aornos a^o v. -no DF^o R^o a. -non F^o R^o.
haornon AE^o. -ron p 10 cassopaei (-pei Fa) U. v. cassio- R^o
d(?) Bas. cfr. Ptol. III 13, 6. Strabo VII p. 324 11 selloe (-oei F^o)
U. S. selli d(?) G. sellae v | hellopes B. pelo- DFB v. pilo- AE^o p
12 talarus U. v(D). tomarus Be St Byz. cfr. § 6 extr. (Táλαρες
ap. Strab. IX p. 434 extr. cfrt. J^o) 16 triunalli AE^o 17 moesicae
R^o. monsicae F^o. mos- AE^o. moss- F^o | a om. DH | maedi AD
FE^o (B) G. medi Ra v(Dal.). cfr. § 40 18 denselatae R^o a. v. lacte
AE^o. -letae D coll. § 40. -saelatae DF. delatae R^o | threces A.
threces F^o R^o va. J | portum A | usque AE^o v. que r 19 ualla-
uidetur MCap.

in Epiri ora castellum in Acrocerauniis Chimera, sub eo 4
 Aquae Regiae fons, oppida Maeandria, Cestria, flumen
 Thesprotiae Thyamis, colonia But^hrotum, maximeque nobi-
 litatus Ambracius sinus, D passuum faucibus spatiosum
 5 aequor accipiens, longitudinis XXXVII, latitudinis XV. in
 eum defertur amnis Acheron, e lacu Thesprotiae Acherusia
 profluens XXXV passuum inde et mille pedum ponte
 mirabilis omnia sua mirantibus. in sinu oppidum Am-
 bracia. Molossorum flumina Aphas, Arat^hthus, civitas Anac-
 10 torica, locus Pandosia.

(2) Acarnaniae, quae antea Curetis vocabatur, oppida 5
 Heraclia, Echinus et in ore ipso colonia Augusti Actium
 cum templo Apollinis nobili ac civitate libera Nicopolitana.
 egressos sinu Ambracio in Ionium excipit Leucadium litus,
 15 promunturium Leucates, dein sinus et Leucadia ipsa paen-
 insula, quondam Neritis appellata, opere accolarum abscisa
 continenti ac reddita ventorum flatu congeriem harenae
 adtumulantium, qui locus vocatur Dioryctos stadiorum lon-
 gitudine trium. oppidum in ea Leucas, quondam Neritum
 20 dictum. deinde Acarnanum urbes Alyzia, Stratos, Argos
 Amphilocheicum cognominatum. amnis Achelous e Pindo

§ 4 (3—9). 5 (12—14): Mela II 54. MCap. l. l. — § 5: (15) Mela
 II 53. — (20) Mela II 43. 54. 53. Sol. 7, 3.

2 pons D²F²R¹ 3 thyamis B e Thuc. I 46. Strab. VII p. 324.
 thymias A. thiam- E². thim- r | butrotum U. v. a. C 4 D om. A²E²
 5 longitudinis R d v. -ini (-nis F²) sunt r | XXXVI B. XXXIX
 v. a. S 6 achero D R¹. achæro F. achelous E² in marg.
 7 XXV A D¹. XXXII E². -VI a²v 9 mollossorum F a. moleso-
 A²E² | aphasas D F¹R a. alphas v. a. B | arat^hthus S. -ach^hthus B e
 Ptol. III 13, 4. -at^hthus v. -at^hus (anit^h R) U. D² | anactoria d v. a. D
 10 locus d(?) B (H). lacus U. v. (G) D | pandosiae F¹ d R a
 11 qui A E² | curetes D R¹. -taes F. -rtes a | uocabantur (D?) F¹ R a
 15 et U. D. ac d(?) v 16 neritis R d(?) B. mer- v. neretis
 r D¹ | abscisa a F² G. -issa a v (Dal.) 18 accumulantium (ad-
 F² S) F² d R² a p v. a. D. cfr. IX 14. X 100 | dioryctos B. -ocritos A E².
 -orectos r v 20 alyzia R a. S. -zya A D F. alizia E². -zea H.
 halyzea B 21 e A F² v. om. r

fluens atque Acarnaniam ab Aetolia dirimens et Artemitam insulam assiduo terrae inventu continenti adnectens.

- 6 2. (3) Aetolorum populi Athamanes, Tymphaei, Ephyri, Aenienses, Perrhaebi, Dolopes, Maraces, Atraces, a quibus Atrax amnis Ionio mari infunditur. Aetoliae oppidum 5 Calydon est VII-D passuum a mari iuxta Euenum amnem. dein Macynia, Molycria, cuius a tergo Chalcis mons et Taphiassus. at in ora promunturium Antirrhium, ubi ostium Corinthiaci sinus minus M p. latitudine influentis Aetolosque dirimentis a Peloponneso. promunturium quod 10 contra procedit appellatur Rhion. sed in Corinthio sinu oppida Aetoliae Naupactos, Eupalimna et in mediterraneo Pleuron, Halicarna. montes clari in Dodone Tomarus, in Ambracia Crania, in Acarnania Aracynthus, in Aetolia Achaton, Panaetolium, Macynium. 15
- 7 3. (4) Proximi Aetolis Locri cognominantur Ozolae, immunes. oppidum Oeanthe, portus Apollinis Phaesti, sinus Crisaeus. intus oppida Argyna, Eupalia, Phaestum,

§ 6: MCap. VI 651 med. (Agathem. V 24 p. 485). Mela II 53. 52. 43. — (18. 14) Sol. 7, 3. — § 7: MCap. VI 651 extr. — (299, 1. 3) Mela 53. 40. — Sol. 7, 3.

4 eanienses E. cani- a. eni- Ap. aenienses F¹. menses v. a. B | maraces Ap G. -ages rv | altraces AE²p 5 astrax A | in mari DEa | etiaoliae DR 6 calydon est d. v. -don D. -lidonye E. -leidone Ea. -ldonae DF. -lidum A¹. caudum A³ 7 mons et A. H. mons est et F². mons est rv. et mons B 8 taphiassus Be Strab. X p. 451. ph/rassus A. phara- a. phra- E. fpha- E. fhrarsus DF | antirrhium L. anthirri- F. Ra. antyrri- A. antirri- r. S. antiri- v 9 influentis AF²v. -tes r 11 rhion AE²v. rion r 12 naupactos FE. -acios AEa. -atios d. T. -actus DS. -tum v | eupalimna (eupha- A) U. v(J). pylene Be Strab. X p. 451 13 halicarna MG Gm Ip. 37^e Scylace. -isarna (ali- A) U. J. -iserna a. -isorna v. -lycarna B. -lysarna G. -licyrna He Strab. X p. 459 14 crania AF²E²B. cania r 15 achaton Aa v(D). -thon E. acathon D. aga- F. athon E. acanthon B. achaton a³ macynium d. H. macin- G. maxin- Ea. machin- r. medion B 16 aozolae E. -laei DFE. -zilei a 17 phesti AE². phetis E¹. phaetis a 18 eupalia Be St Byz. eupoloea U. -lea d. -lia v. -laea J². cfr. Thuc. III 96 | phaestum d. B. hest- A. paest- r.

Calamisus. ultra Cirrhaei Phocidis campi, oppidum Cirrha, portus Chalaëon, a quo VII p. introrsus liberum oppidum Delphi sub monte Parnaso, clarissimi in terris oraculi Apollinis. fons Castalius, amnis Cephissus praefluens Delphos, ortus in Lilaea urbe. quondam praeterea oppidum Crisa et cum Bulensibus Anticyra, Naulochum, Pyrrha, Amphisa immunis, Tithrone, Tithorea, Ambrysus, Mirana, quae regio Daulis appellatur. deinde in intimo sinu angulus Boeotiae adluitur cum oppidis Siphis, Thebis quae Corsiae cognominatae sunt iuxta Heliconem montem. tertium ab hoc mari Boeotiae oppidum Pagae, unde Peloponnesi prosilit cervix.

4. (5) Peloponnesus, Apia antea appellata et Pelasgia, 9 paeninsula haut ulli terrae nobilitate postferenda, inter duo maria Aegaeum et Ionium, platani folio similis propter angulosos recessus, circuitu DLXIII p. colligit auctore Isidoro; eadem per sinus paene tantundem adicit. angustiae, unde procedit, Isthmos appellatur. in eo loco

§ 8: Sol. 7, 3. — (8—10) MCap. l. 1. — Mela II 53. — § 9: MCap. VI 652. Sol. 7, 15. Anon. fr. I 1 (GGm II p. 509). Agathem. l. 1. cfr. Mela II 38. (37). 48.

1 calamisus Aav(S). -issus G. -mysus DFE. camisus R | cirrhaei Fv. -hei o. chirrei R. chirei A. cirraei rS | circa DF¹ EE¹a 2 chalaëon B(?)v. -leon (ca- a) ro | VII A MCap.v. III ro | liberum AE²v. in li- r 3 parnaso Av. -si ro | clarissimum .. oraculo G 4 caephissus A. cepheleus a. chephesus E. -pheus R. -phaeus DF 5 libea DFE. lyb- a | quondam urbe va.S. dist.U62 6 bullensibus DFEa | phyrra R¹. pyrra a.S. pirra A 7 tithrone H. trichonae DFE² in ras. -one B. thrichone R. triconem A. -one a. trycone v | tithorea — 9 boeo E² in ras. | tithorea ambrysus D. tritea ambrysus B. tricornibus Av. -orymbribus (tricho- R) r | mirana AJ. -rena dT. myraena D. -rena r. drymaea B 9 siphis G. sipnis A. gipnis r. gymnus v 10 corsiae AF¹S. -icae (-ice Ea) rv | helliconem (eli- R²) montem F²R²E². mont- heli- AJ. helli- DF¹E¹. elli- R¹a. heli- v 13 peloponnessus A. -onensus r (passim) | apia AC. -ie av. -iae r | ante Rdva.J | et Av. e r | pelargia DF¹Ea 15 et om.A 15. 16 dist.va.C 16 auctor ē A 17 isidoro A. isidorio DFE | aut dicit DF¹(R²)Ea 18 appellatur A MCap.v (D²). -antur rG. cfr. luc.p.83

- inrumpentia e diverso quae dicta sunt maria a septentrione et exortu eius omnem ibi latitudinem vorant, donec contrario incursu tantorum aequorum V milium passuum intervallo exesis utrimque lateribus angusta cervice Peloponnesum contineat Hellas. Corinthiacus hinc, illinc Saronicus appellatur sinus; Lecheae hinc, Cenchreae illinc angustiarum termini, longo et ancipiti navium ambitu quas magnitudo plaustris transvehi prohibet. quam ob causam perfodere navigabili alveo angustias eas temptavere Demetrius rex, dictator Caesar, Gaius princeps, Domitius Nero, nefasto, ut 10 omnium exitu patuit, incepto. in medio hoc intervallo, quod 11 Isthmon appellavimus, adplicata colli habitatur colonia Corinthus, antea Ephyra dicta, sexagenis ab utroque litore stadiis, e summa sua arce, quae vocatur Acrocorinthos, in qua fons Pirene, diversa duo maria prospectans. LXXXVIII p. 15 ad Corinthiacum sinum traiectus est Patras a Leucade. Patrae, colonia in longissimo promunturio Peloponnesi condita ex adverso Aetoliae et fluminis Eueni minus M p., 6 ut dictum est, intervallo in ipsis faucibus, sinum Corinthiacum LXXXV in longitudinem usque ad Isthmon transmittunt. 20
- 12 5. (6) Achaiae nomen provinciae ab Isthmo incipit. antea Aegialos vocabatur propter urbes in litore per or-

§ 10: (6) Mela II 48. — § 11: (11—15) MCap. VI 652 med.

2 et AF²a³G. e a. om. r v | uorant A¹a³G. -ando (fo- F²)
 A²F²v. -an r 3 V ego. in V vel in quinque II. MCap. v. cfr.
 § 75. 102. III 147 al. (quattuor Mela II 37. 48. Sol. 7, 15) 4 inter-
 uallum AS | exesis AF²v. exhis Ea. exis r 5 contingat B.
 sed cfr. Caes. b. G. VII 11, 3 | cheronicus A 6 lecheae d(?) B.
 legeae DFRE²v. roliaceae A | cenchreae FRA 8 plaustrum AF².
 palustri o | trasuehi A. trau- F¹R¹E² | prohibent A 9 eas
 F²a³H. eos DF¹R¹E². eos o. om. AE²v 10 nefasto AF²S.
 -austo r. inf- do v 13 ephyra v. epyra Ra. -rae DF. aeypurae A.
 epirae E²d. eprae E¹ 15 pyrene Rava. L. -raene DFE |
 LXXXVIII AS. -VIII r. -VII v 18 eueni minus Edv. euueni
 (eube- F²) minus DFRA. uenenus A 20 ab A | tramittunt
 FRTva. C 22 achiae F²v. -aie E² in ras. -aye a. achiae A
 acaiae r 23 aegialus A. -i//alos F². -iolos a. aegcalos DE

dinem dispositas. primae ibi quas diximus Lecheae, Co-
 rinthiorum portus, mox Olyros, Pellenaeorum castellum,
 oppida Helice, Bura, in quae refugere haustis prioribus,
 Sicyon, Aegira, Aegium, Erineos. intus Cleonae, Hysiae.
 5 Panhormus portus demonstratumque iam Rhium, a quo 13
 promunturio V absunt Patrae, quas supra memoravimus. 6. 11
 locus Pherae. in Achaia novem montium Scioessa notis-
 simus, fons Cymothoe. ultra Patras oppidum Olenum,
 colonia Dyme, loca Buprasium, Hyrmine, promunturium
 10 Araxus, Cyllenius sinus, promunturium Chelonates, unde
 Cyllenen XV p., castellum Phlius, quae regio ab Homero
 Araethyrea dicta est, postea Asopis. inde Eliorum ager, 14
 qui antea Epioe vocabantur. ipsa Elis in mediterraneo et
 a Pylo XIII intus delubrum Olympii Iovis, ludorum cla-
 15 ritate fastos Graeciae complexum, Pisaeorum quondam oppi-
 dum, praefluente Alpheo amne. at in ora promunturium
 Ichthys, amnis Alpheus — navigatur VI p. —, oppida Au-
 lon, Leprium, promunturium Platanodes. omnia haec ad

§ 12 init.: MCap. VI 652 extr. — (2—5) Mela II 53. cfr.
 Plin. II 206. — § 13: (5. 10) Mela II 52. — (7) Sol. 7, 5. —
 Homer. B 751. — § 14: Mela II 52. 51.

2 olyros DEv(S). -rus FFA. olirus A. olurus B 4 aegira
 dB. eg- DEv. egyra r 5 panhormus B. palinh- U.v. bolina,
 panh- D 8 olenum Av. olon- r 9 dyme a²v. ady- DEa¹.
 athy- F. dime A. adi- B 10 araxus S. -um B. anrhaxus
 (A² in ras.) r. aura- v | cyllenius (U63) J. -en U. -enes G. -ene
 B(S). scyllae v 11 XV Curtius Pelop. II p. 103. V U.H. II v |
 phlius B. -um D. philium Av. -licim r 12 arhaetyrae A.
 arhetusae B. -sa F. aretuse a. -thusa va. B | dicta (om. est) va. S.
 -cte B. ditae D. dite E¹a | asopis H. -phis U.v | aliorum v. he- U
 13 epioe U.J. -ie dv. -ice o. epei G. epeae B | uocabatur
 Reva. G | helis AFE²o 14 a pylo B. cfr. § 22. aplio AF².
 aphilo r. apilo v | XIII AD. XII rev 15 oppidum Aadv.
 -do r. 16 alpeo FFA. 17 ichthys C. ichthys D. ichis A¹.
 ichthis r. ichthis v | dist. D² | nauigabilis va. G | VI U.H. VII a.
 in G. om. v | p. U63. om. AG(D¹). prope r. p. prope H. prope
 sex v | Aulona et H. -os et G 18 leprum B(D). -ion C. ppium
 B. brepium rv | platanodes Strabo VIII p. 348 extr. platanist^o R

- 15 occasum versa, (7) ad meridiem autem Cyparissius sinus cum urbe Cyparisso LXXV circuitu, oppida Pylos, Mothone, locus Helos, promunturium Acritas, sinus Asinaeus ab oppido Asine, Coronaeus a Corone. finiuntur Taenaro promunturio. ibi regio Messenia duodeviginti montium, 5 amnis Pamisus, intus autem ipsa Messene, Ithome, Oechalia, Arene, Pteleon, Thryon, Dorion, Zancle, variis quaeque clara temporibus. huius sinus circuitus LXXX, traiectus vero XXX.
- 16 (8) Dehinc a Taenaro ager Laconicus liberae gentis 10 et sinus circuitu CVI, traiectu XXXVIII. oppida Taenarum, Amyclae, Pherae, Leuctra et intus Sparta, Therapne atque ubi fuere Cardamyle, Pitane, Anthia, locus Thyraeae, Gerania. mons Taygetus, amnis Eurotas. sinus Aegilodes, oppidum Psamathus. sinus Gytheates ab oppido, ex quo 15 Cretam in insulam certissimus cursus. omnes autem Maleo promunturio includuntur.

§ 15: Mela II 51. (50). 52. 51. 41. — § 16: (11) cfr. Sol. 7, 7. 8. 9. — Mela II 41. 51.

1 occasum v. -assus A. -asus r | cyparissius v. -risius E². -rissus F. -rrisius DE¹E¹. -rrisus E². cyparissus A 2 cyparissus R. -apasso A. -arissa d(?) a²va.D | LXXII va.D | mothone ego. -tone U. methone B. cfr. Paus. IV 3, 10. 35, 1. VIII 1, 1. Ptol. III 14, 31 3 acritas A. atritas Ea | asinaeus BdC. -neus rv 4 asine F²v. assinae AE². asie F¹. asye a. asiae r | corona Ava.C 6 pamisus AVerc. -issus rv | messenia F² in ras. 7 pteleo A | thryon E²B. -yo D. thry E¹. tryon A. tyrio B. dryo F. triyō a. triron v | quaeque AS(D). que r. del.v(J) 11 CVI AF²E²H. om.r. CCVI v | XXXVIII AdTS. -VIII rv 12 pherae Bdv. fere (uers) A) r. phare Bex Hom. | leuctra B(?) B. lae- AF². leutra av. lae- r | therapne UG4. -abne (ter- DFa) DFdRE¹a. -anne AE²va.J(D²) 13 anthia con. H ex Hom. I 151. cfr. Sol. -thea S. antea A. -eane E². -tiane DdE¹v. -nae F. anxiane E.anax- a. anthane B | thyrae ES. -rae Sol. -re B. tyraeae F. -ree a. thyrea ADG(J). ty- R 14 grania E. genaria A 15 psamathus Av. sa- r | gytheates dB. cy- (-erates a² 77 16 cretā in ego. -ta in E². -tam rH(D). om.a. ad 17 maleae E(?) H. 18 omnia va.H

(9) Qui sequitur sinus ad Scyllaeum Argolicus appel- 17
latur, traiectu \overline{L} , idem ambitu \overline{CLXII} . oppida Boea, Epi-
daurus Limera cognomine, Zarax, Cyphans portus. amnes
Inachus, Erasinus, inter quos Argos Hippium cognominatum
5 supra locum Lernē a mari \overline{MM} , novemque additis milibus
Mycenae et ubi fuisse Tiryntha tradunt et locus Mantinea.
montes Artemisius, Apesantus, Asterion, Parparus alique
XI numero. fontes Niobe, Amymone, Psamathe. a Scyl- 18
laeo ad Isthmon \overline{LXXX} p. oppida Hermione, Troezen,
10 Coryphasium appellatumque alias Inachium, alias Dipsium
Argos, portus Schoenitas. sinus Saronicus, olim querno
nemore redimitus, unde nomen, ita Graecia antiqua ap-
pellante quercum; in eo Epidaurum oppidum, Aesculapi
delubro celebre, Spiraenum promunturium, portus Anthedus
15 et Bucephalus et quas supra dixeramus Cenchreae, Isthmi 10
pars altera cum delubro Neptuni quinquennialibus incluto
ludis. tot sinus Peloponnesi oram lancinant, tot maria 19
adlurant, siquidem a septentrione Ionium inrumpit, ab
occidente Siculo pulsatur, a meridie Cretico urgetur, ab
20 oriente brumali Aegaeo, ab oriente solstitiali Myrtoo, quod
a Megarico incipiens sinu totam Atticē adluit.

§ 17: cfr. Mela II 50. 49. — (4) Sol. 7, 10. Mela II 51. 41. —
§ 18: Mela II 49. 50. — (13) cfr. Sol. 7, 10. — (15. 16) Mela II 48. —
§ 19: Mela II 49. (37).

2 boea \mathbf{AF}^2v . poea (poe \mathbf{B}) r 3 cyphans \mathbf{DFaD} . -as \mathbf{B} .
-anta \mathbf{B} . cihpans \mathbf{A} . cip- \mathbf{E} . -phanis v 5 lacum $va.H$
6 tyrintha L . thirintha \mathbf{A} . -thia \mathbf{E}^2 . tyrirynthia \mathbf{F}^2 . thyrinia
(thir- \mathbf{E}^1) r . tyrintha v 7 artemisius $\overline{U67 coll. § 21}$. -mius \overline{U} .
 $va.J$ | parnasus $\mathbf{F}^2\mathbf{E}^2$ 8 a om. \mathbf{A} 9 isthmum \mathbf{F} . -mu \mathbf{A} . -mum
 $\mathbf{DRva.D}^2$ | $\overline{LXXX D. CLXXX A. CLXXVII rv}$ 11 schoenitas
 H . scoen- \mathbf{A} . choen- r . caenites \mathbf{B} . chen- v 12 nominata
 \mathbf{AF}^2 14 Anthedon \mathbf{B} . (Athenaeon $\overline{K\ddot{u}lb}$, cfr. $\overline{MPt p. 554^b}$)
15 cerichre \mathbf{B} . cencre \mathbf{Aa} . caencre \mathbf{F}^2 . caen///// \mathbf{F}^1 16 quod
(pro cum) \mathbf{A} | neptunae \mathbf{A} 17 lancisinat \mathbf{A} 18 quidem \mathbf{A}
20 brumali — oriente $om.F^1Eo$ | myrtoo $\mathbf{A}^2\mathbf{F}^2$ in $ras.v.$ -to \mathbf{A}^1 .
-teo \mathbf{E} . -te eo \mathbf{B} . -tae eo \mathbf{D} . mirteo ao 20. 21 quod a mega-
rico incipiens \mathbf{AE}^2ov . quondā egaria (-ico \mathbf{F}^2) conc- (inc- \mathbf{F}^2) r
21 atticē \mathbf{Ra} . -cam $ova.S$. aticen \mathbf{A} . anti- \mathbf{F}^2 in ras . atucem \mathbf{Dd} .
at cic- \mathbf{E}^1 . ac uic- \mathbf{E}^2 | adluit $\mathbf{AF}^2\mathbf{E}^2$ \overline{Brot} . all- ov . abl- r (fere semper)

- 20 6. (10) *Mediterranea* eius *Arcadia* maxime tenet undique a mari remota, initio *Drymodes*, mox *Pelasgis* appellata. oppida eius *Psophis*, *Mantineia*, *Stymphalum*, *Tegea*, *Antigonea*, *Orchomenum*, *Pheneum*, *Pallantium*, unde *Palatium* *Romae*, *Megalopolis*, *Gortyna*, *Bucolium*, *Carnion*, 5 *Parrhasie*, *Thelpusa*, *Melaenae*, *Heraea*, *Pylae*, *Pallene*, *Agrae*, *Epium*, *Cynaethae*, *Lepreon* *Arcadiae*, *Parthenium*, *Alea*, *Methydrium*, *Enispe*, *Macistum*, *Lampia*, *Clitorium*, *Cleonae*. inter quae duo oppida regio *Nemea* est, et 10 *Bembinadia* vocitata. montes in *Arcadia* *Pholoë* cum 10 oppido, item *Cyllene*, *Lycaeus*, in quo *Lycae*i *Iovis* delubrum, *Maenalus*, *Artemisius*, *Parthenius*, *Lampeus*, *Nonacris* praeterque ignobiles *VIII*. amnes *Ladon* e paludibus *Phenei*, *Erymanthus* e monte eiusdem nominis in *Alpheum* 22 defluens. reliquae civitates in *Achaia* dicendae *Alipherae*, 15

§ 20: (3. 4) *Mela* II 43. — (4) *Sol.* 7, 11. — § 21: (10—14) *Mela* II 43. — (11. 14) *Sol.* 7, 11.

3 *psophis* *Rd*(?) *B.* *ibo-* *A.* *pro-* *rv* | *stymphalum* *d*(?) *v.* *sim-* *A.* *ym-* *F*¹. *sym-* *r* 4 *orchomenum* *A.* *orgo-* *r* | *pheneum* *B.* *phaen-* *a.* *paen-* (-*naeum* *E*) *r.* *phin-* *v* | *pallantium* *F*² *v.* *pallen-* *A.* *phallan-* *r* 5 *megalopolis* *F*¹ *EC* | *gortyna* (*B*) *He Paus.* *cartina* (-*thinna* *E*) *ll.v* | *bucolium* *AF*² *dH.* *bcol-* *DF*¹. *bal-* *r.* *bucal-* *v* | *carnion* (*B*) *He Paus.* -*non* *aC.* *crannon* *A.v.* *charnon* *Ed.* *chrannon* *r* 6 *parrhasie* *RdH.* -*siae* *DFC.* -*sia* *E.* -*rrasie* *av*(*S*). *pharasie* *A* | *thelpusa* *F.* -*sha* *A.* *telfusa* *a.* *thel-* *phu-* *va.* *B(H)* | *melaenae* (*B*) *He Paus.* -*lanea* *AEad.* -*nia* *E.* -*naea* *C.* *maelanea* *DF.* *maenala* *v* | *heraea* *B.* -*reae* *A.* *haerae* *DF.* *haec* *re* *Ea.* *here* *Rdv* | *pylae* *Bro.* -*le* *AB.* *filae* *DFE.* -*le* *E.* *phile* *v* | *palleneae* *A.* -*aenae* *F.* *pellana* *B* 7 *agrae* *RdB.* *grae* *r.* *om.v* | *epium* *B.* *pin* *E*¹ *av.* *phin* *E*². *phyn* *A.* *ipyn* *F*². *iy* *F*¹. *pyn* *r* | *cynaethae* (-*tha* *G*) *lepreon* *B.* -*tae* *leprae* *D.* *cynatae* (*nat in ras.*) *laeprae* (-*psae* *F*²) *F.* *cinaete* *lepre* (-*rae* *E*) *rv* 8 *alea* *B.* -*eae* *DFE.* *alae* *E.* *alee* *A.* *hale* *a.* *elee* *v* | *methydrium* *AF*² *d.v.* *et hy-* *r* | *enispe* *dB.* -*phe* *EEav.* -*phae* *r* | *lampia* *AF*² (*B*) *S.* -*padia* *rv.* -*pe* *dC* 9 *est* *et J*². *et F*¹ *R*¹. *est* *E*² *S.* *est t r.* *om.v* 10 *bembinadia* *B.* *hemb-* *A.* *henb-* *r.* *themb-* *v.* *cfr. Strab. VIII p. 377* 12 *lampeus* *Av.* *A.* *B.* -*paeus* *DE* | *nonacris* *AF*² *v.* -*agris* *r* 13 *VIII* *Av.* *VIII* *r* 14 *phaenei* *F.* *phenet* *DREa* 15 *defluentes* *G* | *aliphe-* *rae* *D* -*nhirae* *B.* *alitrei* *Aav.* -*threi* *r*

Abeatæ, Pyrgenses, Paroreatæ, Pharygenitæ, Tortuni, Typanei, Thriusi, Tritienses. universæ Achæiæ libertatem Domitius Nero dedit. Peloponnesus in latitudinem a promunturio Maleæ ad oppidum Aegium Corinthiaci sinus CXC patet, at in transversum ab Elide Epidaurum CXXV, ab Olympia Argos per Arcadiam LXVIII; ab eodem loco ad Pylum iam dicta mensura est. universa autem, velut 14 pensante æquorum incursus natura, in montes sex atque LXX attollitur.

10 7. (11) Ab Isthmi angustiis Hellas incipit, nostris 23 Graecia appellata. in ea prima Attice, antiquitus Acte vocata. attingit Isthmum parte sui quæ appellatur Megaris ab colonia Megara, e regione Pagarum. duo hæc oppida excurrente Peloponneso sita sunt, utraque ex parte velut 15 in umeris Helladis, Pagæi et amplius Aegosthenenses contributi Megarensibus. in ora autem portus Sœhoenos, oppida Sidous, Cremmyon, Scironia saxa VI longitudine,

§ 23: (10. 11) Sol. 7, 16. MCap. VI 652 extr. 653. Mela II 41. — (16sqq.) Sol. 7, 16. MCap. VI 653. Mela II 47. 40.

1 pyrgenses Rd(?) B. pir- AF. pur- rv | paroreatæ (B) H. pareatæ (-te Da) U. G. pereatæ v | pharygenitæ (Sieglin) D² e Strab. IX p. 426 (Φαργίται). pharig- A. pareg- (-ta E¹) DFE v. perag- G. parag- E(?) L. paregon- a. an Pharygeatæ? 2 typanei G. -neæ B. thiphanei A. tiph- r. -nai v | thriusi (H) S. tri- AF² v. thi- B. tn- F¹. ti- r. thriasii vel thriuntii B | tritienses EBrot. tritte- (A² in ras.) rB. trire- v 3 peloponnessos F². -ensos DF¹. -enses E¹ a. -onenso AE² | a om. F¹ Ea 4 aegium A(P) H. regium r. rhegeum v. lechææ B 5 CLXXXX DFE a. CLX va. H | elide F² in ras. E(?) v. elede A. edile r 6 LXVIII Ea Brot. LXIII va. H 7 pylum iā J. -lum U69. filiunta AE². phli- v. fluunt R². filiunta r | uelut AF² E² v. ut r 8 montes Av. -te r 8. 9 septuaginta milia DFE a 10 a nostris FE a G 11 atticæ DF² E. -iæ F¹. -ica va. S. cfr. § 1. 19 extr. 12 attingit Av. adt- F². tingit r 13 megara e ADF² E² v. -re r pagarum AF² E² v. paca- r 16 sœhoenos B. coe- A. cae- DF. ce- r. sche- v. cfr. § 18. 26 17 sidous AR² D. -dus G. sduos DF¹. s duo F². duas R¹. sduo E. duo a C. om. v | cremmyon BH. ore- DF¹. sor- F². crenmion A. oremm- Ea. cremyon v | scyronia F¹ R² C. -oia DF¹ R¹ a. sy- E

- 24 Gerania, Megara, Eleusin. fuere et Oenoe et Probalinthos. nunc sunt ab Isthmo IV Piraeus et Phalera portus, V muro recedentibus Athenis iuncti. libera haec civitas nec indiga ullius praeconii amplius: tanta claritas superfluit. in Attica fontes Cephisia, Larine, Callirroë Enneacrunos, montes Brilessus, Aegialeus, Icarius, Hymettus, Lycabettus, locus Ilisos. a Piraeo XLV Sunium promunturium, Thoricos promunturium, Potamos, Steria, Brauron, quondam oppida, Rhamnus pagus, locus Marathon, campus Thriasius, oppidum Melita et Oropus in confinio Boeotiae.
- 25 (12) Cuius Anthedon, Onchestos, Thespieae liberum oppidum, Lebadea nec cedentes Athenis claritate quae cognominantur Boeotiae Thebae, duorum numinum Liberi atque Herculis, ut volunt, patria. et Musis natalem in nemore Heliconis adsignant. datur et his Thebis saltus

§ 24: Mela II 47. MCap. VI 653. — (5) Thuc. III 15, 5. Sol. 7, 19. 18. — (7) Mela II 46. 45. Sol. 7, 19. — § 25: Mela II 45. MCap. VI 653 extr. Sol. 7, 21. 22.

1 gerania **AF**²*v*(D). -nea C. iaranea (lar- **B**) *r* | oenoe S. -oa B. -neae **AF**². onoe **Ea**. -eae *r* | et om. *G* | probalinthos **F**²**B**(?)*v*. proualintos A. probabili hos *r* 2 piraeus **A**²**DG**(D²). -aeus **B**(?)*L*. -reus **F**² *in ras.* praeus **A**¹. pyraeus **EC**. -reus *ar* 3 iuncti **Av**. -tis *r* 4 indicauilius **F**¹. -abilius **E**¹*a*. -li hos D. indi///// **R**¹ | superfluit **AE**² 5 cephisia **AF**²*v*. celpi- *r* calliroe **E**. -ireo A. -ira D. -irena **F**². -ir *r*. -irrhoe *MCap.* enneacrunos (-naea- **E**²) **AE**² *in ras.* B. -crus **DF**¹*a*. e//nea- **B**. eneacros **F**² 6 brilessus **Da**. -laesus **FE**. -lerus **B** | hymetus A. himettus **DE**. -etus *r* | licanettus **DEE**. -etus **Fa** 7 locus *II. H.* amnis *G*. lacus *v* | ilisos **AS**. -ssos *G*. silisos *r*. selinos *v* | piraeo **F**²**D**². -aeo *H*. pyraeo *aC*. pire C A. -raco *r*. -reo *v* | thoricos *H*. doriscos *dT*. -cus A. -cum *v*. duriscos *r* 8 potamos steria (*B*) *H*. -mos C. polyposterae **A**². -re *av*. -irrae **A**¹. -there (polip- **B**) **DEE**. -thaere **F** | brauronion **DF**¹**EEa**. -ron, ion *va. G* | quondam — 9 marathon *om.* **DF**¹**E**¹*a* 9 opidi **F**² | marathon locus **F**². -thon **E**² | triasius A. -ssius (-rsius D) *r*. -ssus *va. B* 10 melita B. -te S. mileta A. -te **TE**². -let *r*. -letum *t* 13 tebae **E**². T.etbae **E**². etbae **DE**¹**E**¹. ///bae **F**¹ 14 nata *lam. ego.* anat. A. natale *rv. cfr. XXXVII 56. 180* 15 heli- helliconis **F**¹. bell- **DEa**

Cithaeron, amnis Ismenus. praeterea fontes in Boeotia
 Oedipodia, Psamathe, Dirce, Epicrane, Arethusa, Hippocrene,
 Aganippe, Gargaphie. montes extra praedictos Mycalesus,
 Hadylius, Acontius. reliqua oppida inter Megaricam et 26
 5 Thebas Eleutheræ, Haliartus, Plataeae, Pherae, Aspledon,
 Hyle, Thisbe, Erythrae, Glissa, Copae, iuxta Cephisum
 amnem Lamiae et Anichiae, Medeon, Phlygone, Acraephia,
 Coronea, Chaeronea. in ora autem infra Thebas Ocalee,
 Eteonos, Scolos, Schoenos, Peteon, Hyrie, Mycalesos, Ire-
 10 seum et Eleon, Ollarum, Tanagra, liber populus, et in ipsis
 faucibus Euripi, quem facit obiecta insula Euboea, Aulis
 capaci nobilis portu. Boeotos Hyantas antiquitus dixere.
 Locri deinde Epicnemidii cognominantur, olim Leleges 27
 appellati, per quos amnis Cephisus defertur in mare.

§ 26: (11) Sol. 7, 24. Mela II 45. — § 27: Sol. 7, 25. 26.
 Mela II 45. 40. 45.

2 odipodia A. aedi- E¹. -da DFE¹. aecipopoda B | psama-
 thae A. -mthae F. -mthe r | epicrane d(?) H. -igranea U. v |
 hippocrene A. v. bypp- DE. ypp- r 4 hadylus (ad- A) H.
 -lisus (ad- G) Ea G. -lysus (-sos F²) DF. -lysus Ed 5 haliar-
 tus v. hial- AF². al- r 6 yle E. hile Aava. B | thisbe B.
 et hisbae (-be v) Av. et hyrbe r | glisa DDE. -ssas B | copae B.
 go- FR. -pe Ea. cophe Av. gape D | cephisum v. coephys- F².
 chys- A. cepis- a. cepys- (coep- F¹) r 7 larymna (B) H |
 anichiae AF²E² (-ie v) J. -ia C. ante r. anchoa (B) H | medeon
 Be Strab. -dion Av. -dian F²E². -deam E¹. -deant r | phlygone
 F²E²H. phlig- Av. pyg- r | acraephia (B) H. grephys B. -phis
 a. graephis r 8 chaeronea (-nia v) H. cher- AE¹. charo r.
 infra H coll. Hom. B 505 (Υποθήβαι) | ocalee H. -lea B. -le U. v
 9 eteonos ego ex Hom. B 497. et eon A. et teon E². et heon
 F²v. eth a. et r. et Eleon B. Elaeon G. Heleon H | scolos
 B(?) B. scho- A. yco- da. ycho- r. lolcos v | schenos DE va. C.
 sce- A. scae- F. sce- Ea | ireseum (irae- A. ireds- E¹. iredsae- F)
 U. J. (-sion S). yres- a. hyreseon v. Ilesion B ex Hom. B 499.
 Hil- H 10 et eleon ego ex Hom. B 500. pteleon (pthelon A) U. v |
 ollarum U. Oluros v. Olyarum (U 69) J. nomen corruptum
 12 capacis DF¹Ea | hyantas AF²B. -nias r 13 epicnemidii B.
 epigmenedi A. pigmenidi (pyg- v) DFav. -gmemidi E¹. -medi E².
 -gnemidi E. (add. et Opuntii U 70) | cognominantur F²v. -atur r
 14 cepirus B. -physus AEa

oppida Opus, unde et sinus Opuntius, Cynus. Phocidis
in litore unum Daphnus, introrsus autem Larisa, Elatea
8 et in ripa Cephisi, ut diximus, Lilaea Delphosque versae
Cnemis et Hyampolis. rursus Locrorum ora, in qua La-
rumna, Thronium, iuxta quod Boagrius amnis defertur in
mare. oppida Narycum, Alope, Scarpbia. postea Maliacus
sinus ab incolis dictus, in quo oppida Halcyone, Aegonia,
28 Phalara. (13) Doris deinde, in qua Sparthos, Erineon,
Boion, Pindus, Cytinum. Doridis a tergo mons Oeta est.

(14) Sequitur mutatis saepe nominibus Haemonia, 1
eadem Pelasgis et Pelasgicon Argos, Hellas, eadem Thes-
salia et Dryopis, semper a regibus cognominata. ibi geni-
tus rex nomine Graecus, a quo Graecia; ibi Hellen, a quo
Hellenes. hos eosdem Homerus tribus nominibus appel-
lavit Myrmidonas et Hellenas et Achaeos. ex his Phthio- 1
tae nominantur Dorida accolentes. eorum oppida Echinus,
in faucibus Sperchii fluminis Thermopylarum angustiae,
quo argumento III inde Heraclea Trechin dicta est. mons

§ 28: Mela II 36. MCap. VI 654. cfr. Sol. 8, 1. — Homer. B 684.
— (16sq.) Mela II 44. 45. 44. 40. Sol. 8, 2.

1 opuntius **Ea**H. -inus **C**. opontius **r**. -inus **v** | cynus **B**(D).
-nos d **G**. -nus (gy- **A**) e **ll**. ginnuse **v**. an Cynus. set? 2 autem
om. **G** | larisa **AD****ED**. -ryssa **F**. -risse **v**. -ris **RadJ**¹. in Locris **G**.
del. **U**71 3 versae **AD****FE****S**. -ae **Rav**. -sus **G**. bessa **B**.
4 cnemis d(?) **B**. enemis (enim- **R**²) **ll**. nem- **v** | larumna **E**.
-mni **A** 5 thronium **Be Scylace** 61. tro- **AF**²**v**. tiro- **r**
6 narycum **AJ**. -cion **B**. -recum **E**². -ricum **rv** | ///alope **F**²**r**.
-pes **A**. malope (-pes **E**²) **r** | scarphia d(?) **B**. -pia **ll**. **v** 7 al-
cyone **Ea**. acly- **F**. alci- **A** | aegonia **D**² coll. *Bursiani geogr. Gr. I*
p. 96. ae- **co**. **ll**. **D**¹. eco- **dv**. ito- **con**. **Be Paus. del. U**72 8 pha-
lara **Be Paus.** -lar **E**. -larna (pal- **A**) **r** | deinde **AE**²**v**. et inde **r**
sparthos **AJ**². -tos **F**². sphartos **r**. sparchos **v**. sperchios **B**, *sed*
cfr. MPt p. 502^b | erineon **AF**² *in ras.* **v**. etin- (etm- **E**) **r** 9 boion
Be Ptol. bolon (-lan **E**) **ll**. **v** | doridis **AF**²**v**. or- **r** | est om.
R(?) **S** 11 pelasgis et **AF**²**E**² **D**. om. **rv**. -gis et — eadem om. **o**.
hellas d(?) **v**. -adis **ll** 12 et om. **o** 13 hellena a **AF**²**E**²
14 hellenes **C**. -nis **ll**. **v** | his eodem **DF**¹**RE**¹**a** 15 phiotae
FEa (item 309, 9) 16 ecinnus **DEa**. aec- **F**¹ 16. 17 *dist. U*73
17 perchi **DF**¹. sperthi a. per- **E** 18 **VII A** | trechin **v**(**J**).
F². tre- **A**. threacin **DF**¹. trea- **RE**. thea- a. trachin **B**

ibi Callidromus; oppida celebrata Hellas, Halos, Lamia, Phthia, Arne.

8. (15) In Thessalia autem Orchomenus, Minyius 29
antea dictus, et oppidum Alimon, ab aliis Holmon, Atrax,
Palamna, fons Hyperia, oppida Pherae, quarum a tergo
Pieria ad Macedoniam protenditur, Larisa, Gomphi, Thebae
Thessalae, nemus Pteleon, sinus Pagasicus, oppidum Pa-
gasa, idem postea Demetrias dictum, Tricca, Pharsali campi
cum civitate libera, Crannon, Iletia. montes Phthiotidis
Nymphaeus, quodam topiario naturae opere spectabilis,
Buzygaeus, Donacoessa, Bromiaeus, Daphusa, Chimarone,
Athamas, Stephane. in Thessalia quattuor atque triginta, 30
quorum nobilissimi Cercetii, Olympus Pierius, Ossa, cuius
ex adverso Pindus et Othrys, Lapitharum sedes, hi ad
occasum vergentes, ad ortus Pelius, omnes theatri modo
inflexi, caveatis ante eos LXXV urbibus. flumina Thes-
saliae Apidanus, Phoenix, Enipeus, Onochonus, Pamisus,
fons Messeis, lacus Boebeis et ante cunctos claritate Pe-

§ 29: (5) Sol. 8, 1. 2. Mela II 40. 44. — § 30: MCap. VI 654.
cfr. Sol. 8, 3. Mela II 36. — (310, 1. 2) Sol. 8, 2.

1 hellas **E**¹. -aos **DF**¹**Ra** 2 pthia **Fa** 3 orthomenus **a**.
orto- **E**. horcominus **A** | minyius (**B**¹) **S**. mynilus **AR**. -nylus
(men- **E**¹) **r**. minyeus (**B**²) **G**. -nilus **av** 4 alimon **AF**²**E**²**v**(**J**).
alhm- **F**¹. althm- (-mo **E**) **r**. alm- **B** | holmon **AJ**. sol- **DF**.
sal- **r**(**H**). el- **dv** 5 palamna (pha- **E**) **U.v**(**J**). pelinna **Be**
St Byz. | theras **DR**. -re **Eava.B**. thaere **F** 6 pieri **F**¹**Ra**.
-ris **H**. -rus **v** | larissa **F**² | agomphi **AF**²**E**² | thebas **AF**²**v**. -ba **r**
7 thessalae **AS**. -liae **rv** | pasicus **DF**¹**RE**¹**a** 8 tritita **A**.
trica **F****Ra** | pharsalii **F**²**E**²**J**. -lici **a**³**v**. phasali **A** 10 quodam
E(?) **G**. quond- **rv**(**S**). *cfr. XII 22* | opere **F**²**E**²**v**. -res **A**. ope/// **F**¹.
oppide **E**¹. -dae **D**. -da **Ea** 11 buzygaeus (-geus **A**) **G**. buzig-
rv(*Brot.*) | donacoessa **U 74**. -cesa **Rava.J**. -caesa **r** | bromiaeus
AJ. -aeus **DFE**. bron- **Ea**. bromius **v**. berm- **B** | daphissa **B**.
phnusa **U 74** | chimarone **U.D**. -ron **v**. -merion **Be Paus. VIII**
7, 2 12 stephanas **F**. the- **A** 13 cercetii **S**. -ceti **av**. -cetu **A**.
-cei **DE**¹. -cel **E**. -cae **F**. -cii **E**² | pierius **AD**(*et dist.*). -ris **r**.
-rus **v** 14 hi **F**²**E**²**v**. hii **A**. *om.r* 15 pelius **AF**²**J**. -ios **E**²**v**.
pel/// **F**¹. -lles **r** 16 cuneatis **G** 17 apidanus **v**. apitha- **A**.
aphida- **r** | pamisus **B ex Herod. VII 129**. lammi- (-sos **F**²) "

- nius, ortus iuxta Gomphos interque Ossam et Olympum
nemorosa convalle defluens D stadiis, dimidio eius spatii
31 navigabilis. in eo cursu Tempe vocant, V passuum longi-
tudine et ferme sesquiugeri latitudine, ultra visum homi-
nis attollentibus se dextra laevaue leniter convexis 5
iugis, intus silva late viridante, ac labitur Penius viridis
calculo, amoenus circa ripas gramine, canorus avium con-
centu. accipit amnem Horcon nec recipit, sed olei modo
supernatantem, ut dictum est Homero, brevi spatio por-
tatum abdicat, poenales aquas dirisque genitas argenteis 10
suis misceri recusans.
- 32 9. (16) Thessaliae adnexa Magnesia est, cuius fons
Libethra, oppida Iolcus, Ormenium, Pyrra, Methone, Oli-
zon, promunturium Sepias, oppida Castana, Spalathra, pro-
munturium Aeantium, oppida Meliboea, Rhizus, Erymnae, 15
ostium Penii, oppida Homolium, Orthe, Iresiae, Pelinna,

§ 31: Sol. 8, 2. — (4—7) cfr. Liv. XLIV 6, 7. 8. Ov. met. I
568 sqq. Aelian. var. hist. III 1. — Homer. B 755. — § 32: MCap.
VI 654 extr. Mela II 40. 37. Sol. 8, 7. — Mela II 40. 35. —
(311, 3) MCap. VI 654 extr. Div. 12. Dim. 12. Dic. 1, 12.

2 spaci R¹a. spatio F²va. H 3 auiabilis F¹R¹a. ui- DE¹(?) |
uocantur R(?)va. S 4 et — latitudine AF²d²v. om. ro | germe
AF² 6 dist. S | silua late ego. sua luce ll. v. uero luco P. sub
luco Salmas. ualle luco D. (locus nondum sanatus) | ac labitur ego
(et dist.). hac lab- ll. S. allab- v | penius F²R²E²o. (-neus va. S).
paen- A. denis r | uitreus (P) D 7 amoenis R. moe- DF¹E¹.
me- a | canorus AE²ov. -um r 8 orcon dva. B(H). euroton
Be Strab. IX p. 441 9 est ab o 11 suis om. o 13 iolcus
a²B. olcus AE². oculus Dd. locus (-cros F²) r. om. v | hormenium B.
pyrra v(S). pyra a. -rrha d(?) C. pira DF¹E. pisa r | olyzon
DFEa 14 castana B(J). aca- AF². casiana (-nae F²) rv.
casthanaea H 15 meliboea D. -oe Ra. -lyboa F¹E¹. -boa. ea
F²E² | rhizus B. rhius A. rchius F² in ras. zrhibus D. trhi- E.
tri- a. rhi- dT. hi- R | aerymnae A. ac ry- F²E. erimne a va. B.
Eurymenae Liv. XXXIX 25, 3. cfr. MGGm I p. 51^b ad Scyl. 65
16 penii R²S. -nei v. poeni AF². om. r | oppida AF² in ras. G.
homolium B. omo- AF² in ras. R²v. oleum r | iresiae
inaes- A) ll. J. thespiae B. ithesie v | pelinna A v(J).
hael- F². -ina F¹. phel- r. phalanna B

Thaumacie, Gyrton, Crannon, Acharne, Dorion, Melite, Phylace, Potniae.

Epiri, Achaiae, Atticae, Thessaliae in porrectum longitudo CCCCLXXXX traditur, latitudo CCLXXXVII.

- 5 10. (17) Macedonia postea CL populorum, duobus 33
incluta regibus quondamque terrarum imperio, Emathia
antea dicta. haec ad Epiroticas gentes in solis occasum
recedens post terga Magnesiaae atque Thessaliae infestatur
a Dardanis; partem eius septentrionalem Paeonia ac Pela-
10 gonia protegunt a Triballis. oppida Aegae, in quo sepe-
liri mos reges, Beroea et in regione, quae Pieria appel-
latur a nemore, Aeginium. in ora Heraclea, flumen Api-
34 las, oppida Pydna, Aloros, amnis Haliacmon. intus Aloritae,
Vallaei, Phylacaei, Cyrrestae, Tyrissaei, Pella colonia, op-
15 pidum Stobi civium Romanorum, mox Antigonea, Europus
ad Axium amnem, eodemque nomine per quod Rhodias
fuit, Scydra, Eordaea, Mieza, Gordyniae. mox in ora 35

§ 33: MCap. VI 655. Sol. 9, 1. — (10) Sol. 9, 12. — § 34: Mela II 35. 34.

1 thaumacie *B ex Hom.* -athiae A. taumaci DE. -acy F.
titumaci Ea | gyrton (*B*²) C. cirt- A. cyrt- r *B*¹ | dotion *B ex Strab.*
dorion (donon E) *ll. v* | melite *Av(J)*. -tea B. milithe r | phylace
B. -laece A. philacoe E. -ce v. pilace (-aecae F²) r 2 potniae
AF² B. pon- r v 4 CCCCLXXX ad MCap. va. S. CCCXXXX Dic. |
CCXCVII A² F² in ras. MCap. D. CCXVVII A¹. CLXXXXVII r Brot.
CCCLXXXVII Dic. CCL- v(S) 8 recidens DF¹ Ea | pos AF²
in ras. EE 9 septentrionalem paeonia AF² in ras. v. -alis lapeco- r
10 aegae *B ex Herod. et Sol.* -giae S. -glae AF. -gle Dv.
eglae E. egle Ea 11 Beraea S | pieri DF¹. pireia E². -rei E¹.
pyrei a 12 aeginium *B ex Strab.* -gidium (-gyd- AFa) *ll. v* |
apylas Fa. hap- A 13 pydna H. phyna A. phina F² in ras. E² v.
pina E². pugna r. phila B | aloros *H cum Vossio e Scyl. 66. Mela*
II 35. doros Fa. oloros r v(J). elo- B | haliacmon *Av.* ali- r |
haloritae DFEva. H 14 pylacei A. philacaei F. -cei (pil- E)
r v. G | cyrrhestae G. -rrhei v | thyrisei a. -resei A. -ryssaei F
16 rhoedias F² G. roed- A. rhod- r. rhed- v 17 eordaea
S (coll. Liv. XXXIII 8, 5). -deae H. heo- G. fordeae (-dea A.
-dreae D¹) *ll* | mieza d(?) B. mioza *ll* | gordyniae H. -diniae
AF² E² G. gorgydi- DF¹. gorgidi- r

Ichnae, fluvius Axis. ad hunc finem Dardani, Treres, Pieres Macedoniam accolunt. ab hoc amne Paeoniae gentes Paraxiaei, Eordenses, Almopi, Pelagones, Mygdones. montes Rhodope, Scopijs, Orbelus. dein praeiacente gremio terrarum Arethusii, Antiochienses, Idomenenses, Doberi, Aestrienses, Allantenses, Audaristenses, Morylli, Garresci, Lyncestae, Othryonei et liberi Amantini atque Orestae, coloniae Bullidenses et Dienses, Xylopolitae, Scotusaei liberi, Heraclea Sintica, Tymphaei, Toronaei.

36 In ora sinus Macedonica oppidum Chalastra et intus 10 Píloros, Lete medioque litoris flexu Thessalonice liberae condicionis — ad hanc a Dyrrhachio CCXLV —, Therme in Thermaico sinu, oppida Dicaea, Palinandrea, Scione, promunturium Canastraeum, oppida Pallene, Phlegra. qua

§ 35: (1) Mela II 35. — (3) Sol. 9, 3. MCap. VI 655. —
§ 36: (11) Mela II 35. — (13) Mela II 35. 34. 33.

1 dardani Aav. tar- r 3 paraxiaei (Sieglin) D². parcaeai A. parocaei DF. -ocei rv. -oraei Be Strab. VII p. 326 | heordenses EEava. H. haec- DF. -dens A. an Eordaeenses? | almopi AB. hal- rv | mygdones Av. migh- F²R². migno- r 4 orbelus AF²B. orobellus rv | praeiacentes A(?)S 5 antiochienses d(?)L. -chidenses (cid- A) U | doberi (deb- F) U. H. -res B. -rienses v 6 aestrienses J. estr- U. B. tr- v. aestraeenses H | audaristenses Be Ptol. III 12, 31. auta- A. ata- F². ada- (-thenses DE) r. anda- Ven. (J²) | morylli dB. -rhylli DF². -rchylli F¹. -rhilli r. garresci dD. -sti F² in ras. -stil a. -styl DR. -eti Av. -ety E. garesci G 7 luncaestae E². lumc- E¹. -ceste a. limcestae D. -caestae F. licesthe R | othryonei B. -naei F² in ras. othrionei AE². onorhyonei DE¹. -rhionei a. -ne E | amantini d(?)a³B. mant- U. v 8 scotusaei J coll. XXXI 17. -ssaai B(D). -sei A. -tysaei DF. -tisei E¹d. -tsei E. satyseai a. -tisei E² 9 sintica B. scynt- v. syntiga A. sinthi- E². scimthica a. scymthyca DF²R. symthyga F². cumthycha E¹ | coronaei a³va. H 10 macedonice a. -ci a³va. S | oppidum Av(S). -da rH 11 piloros a (Be Herod. VII 122) S. pyl- U. D. phil- dT. -leros v | flexus A(?)S 12 CCXLV A² in ras. F²S. CXIII rv. CCLXVII Brot. e Polyb. ap. Strab. VII p. 323 12. 13 dist. D² 13 palinandrea AJ. -ãdera (padi- Ea) r. pydna, derra B 14 pallene AB. ///pallene F. phalene Rav. -nae r

in regione montes Hypsizonus, Epytus, Alcyon, Elaeuomne, oppida Nissos, Phryxelon, Mendae et in Pallenensi Isthmo quondam Potidaea, nunc Cassandra colonia, Anthemus, Olophyxus, sinus Mecyberna, oppida Myscella, Ampelos, 37
 5 Torone, Siggos, Stolos, fretum, quo montem Atho Xerxes Persarum rex continenti abscidit in longitudinem passuum MD. mons ipse a planitie excurrit in maria LXXV passuum, ambitus radicis CL colligit. oppidum in cacumine fuit Acrothoon; nunc sunt Vranopolis, Palaeorium, 10
 Thyssus, Cleonae, Apollonia, cuius incolae Macrobiani cognominantur. oppidum Cassera faucesque alterae Isthmi, 38 Acanthus, Stagira, Sithone, Heraclea et regio Mygdoniae

§ 37: Mela II 34. 32. Sol. 9, 3. MCap. VI 655 med. — (6—10) Mela II 32. 30. — § 38: (12) Mela II 30. — Sol. 9, 1. — (314, 3) MCap. VI 655 med.

1 hypsizonus (Tom. 2 p. 662) D². -orus (ips- Ea) ll. v | epytus E (Tom. 1 p. 702) J². ae-py- F². ae-phy- F². epytus ADa. v. epp- E | alcyon D (Tom. 2 p. 663) D². acly- F. halcy- Ed. -one H. alcion AJ. alci- E. alti- a. alchione v | elaeuomne AJ. eleuo- DF² E. leuo- v. eleoo- Ea. d. leoo- H. aleu omnia F² 2 nissos ll. v (D²). nyss- H. nysae coni. B. cissos Tom. 1 p. 701 e Strab. VII p. 330, 21 et Hesych. | phryxelon AS. -leon v. phrixelon DF² E. inaelon E. phinelon H. brygion eleon coni. B | in pallenensi d(?) G. -llenses (-ses in E. -si a³) ll. hippalenses v. in pallenes P
 3 potidea A. v. Bas. pho- E². potidaea F. -dea Da. -da E¹. petidea E 4 olophyxus (hol- B) Hex Herod. -pyxus (-pixus AFa) ll | mecyberna EB. mecib- Aa². metib- v. mecybernia F². -nu rS. -rnaeus H | mys-cella F² Mela. myc- A. ysc- DF² E. misc- (Holsten. ad St Byz. 210) S. fisc- Ea. physc- B. isc- v
 5 singos G. soggos v | stolos (MPt p. 498^b) D². telos ll. D¹. del. G. tedes v | atho d. v. S 6 longitudinē F. Ea. -ine r v 7 mare va. J². cfr. § 97 9 acrothoon (-thon B) Bursian. cfr. Herod. VII 22. Scylax 66. Thuc. IV 109. Strabo VII p. 331, 33. achroton (acrho- E) DF² Ea. agrathon A. acroathon Scoll. Mela II 32. acrothoon D | palaeorium J. paleho- AE. palheo- (pha- F²) r. -laeorium H. -laetorium G. -rum v 10 thyssus a² B ex Herod. thyrsus (ty- RE) ll. v | macrobiani F² R. v. -obi AD. -ouii E². -oui (acr- E¹) r
 11 casera A. assera (Sieglin) D². cfr. MPt p. 514^a 12 stagira AG. inistagyras E¹ a. inistha- r | sithone DF² E. H. sito- AG. sitho- E. phytho- a

1 a AE^v. in r | arethusa dv. ere- a. -thysa A. -chisa F².
 arhetusa E². aerhe- F¹. erhe- r 3 bisaltae E²C. -te A. bite-
 alte a. -taealte E¹. -ltae r 4 strymo AS 5 septem (E.
 -temilia A. VII milia E². VII F² in ras. VII r) lacus (-uus AD F² E)
 ll. v. saeptum lacum (*Droysen opusc. Ip. 52*) D² | derigat A. dir- rv
 9 bactris AF² in ras. E²v. bet- r | mediis A²DFE 10 in-
 diae E²v. -die A²F²o. -de r 11 aedem DFE 12 uno de
 DF²E¹a¹ | noster om.o. inter a 15 threicia AJ. traec- F. tr/c-
 E¹. trac- E²a 18 denselaetae A. -lete a. -saelaetae F. -te E
 maedi FE(B)G(D²). medi rv(Dal.). cfr. §3 | ad bisaltas AF²H.
 ab dis- r. bis- v 19 lae//// F¹. leueo E. -uaeo Da | Digeri B.
 maestum AE. nest- dva. S. cfr. §42 et Sol. 20 ima AF²E²E²S.
 post montis pos. v. moli E¹. oi DE¹. i//// F¹. i a | pangaei AC.
 -gei F² in ras. E²E²v. paegiae D. pegei E¹. peie E¹a | haletos
 ARJ | hele- rv. ele- C

bessos, Carbilesos, inde Brigas, Sapaeos, Odomantos. Odrysarum gens fundit Hebrum accolentibus Carbiletis, Pyrogeris, Drugeris, Caenicis, Hypsaltis, Benis, Corpilis, Bottiaeis, Edonis. eodem sunt in tractu Sialetae, Priantae, Dolon-
 15 gae, Thyni, Coelaetae maiores Haemo, minores Rhodopae subditi. inter quos Hebrus amnis, oppidum sub Rhodope Poneropolis antea, mox a conditore Philippopolis, nunc a situ Trimontium dicta. Haemi excelsitas VI passuum sub-
 10 itur. aversa eius et in Histrum devexa Moesi, Getae, Aedi, Scaugdae Clariaeque et sub iis Arraei Sarmatae, quos Areatas vocant, Scythaeque et circa Ponti litora Moriseni Sitonique, Orphei vatis genitores, optinent. ita finit
 12 Hister a septentrione, ab ortu Pontus ac Propontis, a meridie Aegaeum mare. cuius in ora a Strymone Apollonia,
 15 Oesyma, Neapolis, Datos. intus Philippi colonia — absunt

§ 41: Sol. 10, 7. 8. MCap. VI 656. — § 42: Sol. 10, 23. —
 (14) Mela II 30. 29. — Sol. 10, 8. MCap. VI 657.

1 carbylesos A | brigas ego ex Herod. VII 73. Strab. VII p. 295.
 330, 25. brisas ll. v. brysas B. brygas (Sieglin) D² coll. Herod. VI 45 |
 sapaeos B. saepeos A. saphaeos (-pheos E) rv | odomantos (-tes
 B) S. ado- ll. -tes v | odrysorum F¹ E. odrisarum Aa. adr- E
 2 carbiletas A. cabyletis H | pyrogeris Av. pir- a. -gaeris r
 3 corpilis AF² Sol. S. -illis rv | botiaeis Aava. H 4 edonis
 AF²(E?) v. id- r | sialetae (-te Ea) DF² in ras. Ea D². cfr. Dio Cass.
 LIV 34, 6. MPt p. 478^a. sya- v. sta- ARJ. selletae Be Ptol. III
 11, 6 | dolangae Dda. -ge A. -loncae B. (-longi Sol.) 5 ///yni F¹.
 thini Ea. tinni R. thyli A | coelaetae D² coll. CIL III p. 857 et
 eph. epigr. II p. 256. (Tac. ann. III 38. Val. Flacc. VI 81). caela- F.
 cela- rv(J). coeletae He Ptol. III 11, 6. cel- B 6 subditi
 AF²(E?) v. -tis r | rosope DEa. -pae E. ///pe F¹ 8 trimon-
 tium EA² C. -muntium F². -mentium Ea. -mentium r 9 moesi
 AG. mesi R¹ava. C. maesi r | getae F² in ras. Rv. ete a. gaetae r
 10 aedi AF² in ras. R² ED². aodi rJ. aoti v. aorsi H | scaug-
 dae ADF² J. ///ucdae F¹. -gde R¹. scaudae Ea. -de R². gaudae
 H. -gdae v | dariaeque Fa. -reaeq; A 11 moriseni F² G. -ene A.
 -ene v. -eniti ro 12 sitoneque A. fistonique R. sithonique
 B(e Sol.) 14 strymone B. strim- (-nae A) F² A. strum- rv
 15 oesyma (d?) B. -sime a. -simna ADF. esi- R. caesi- E.
 cesi- v | datos (B²) Hex Herod. IX 75. batos ll. v(J). pastos (B¹) C

- a Dyrrhachio CCCXXV —, Scotusa, Topiros civitas. Mesti
 amnis ostium, mons Pangaeus. Heraclea, Olynthos, Ab-
 dera libera civitas. stagnum Bistonum et gens. oppidum
 fuit Tirida, Diomedis equorum stabulis dirum; nunc sunt
 Dicaea, Ismaron, locus Parthenion, Phalesina, Maronea, 5
 43 prius Orthagurea dicta. mons Serrium, Zone, tum locus
 Doriscum, X hominum capax — ita Xerxes ibi dinumeravit
 exercitum —, os Hebri, portus Stentoris, oppidum Aenos
 liberum cum Polydori tumulo, Ciconum quondam regio.
 a Dorisco incurvatur ora ad Macron Tichos CXII p., circa 10
 quem locum fluvius Melas, a quo sinus appellatur. oppida
 Cypsela, Bisanthe, Macron Tichos, dictum quia a Propon-
 tide ad Melanem sinum inter duo maria porrectus murus
 44 procurrentem excludit Cherronesum. namque Thracia al-
 tero latere a Pontico litore incipiens, ubi Hister amnis 15
 inmergitur, vel pulcherrimas in ea parte urbes habet,
 Histropolin Milesiorum, Tomos, Callatim, quae antea Cer-

§ 43: Mela II 28. Sol. 10, 11. 7. MCap. VI 657. (656). Mela
 II 28. 27. 24. 25. — § 44: Mela II 22. — (317, 3—7) Sol. 10, 11.

1 scotussa H | topiros AJ. -ris Be Ptol. III 11, 7. dopyros
 DE. -ppyros F. dipiros Ea. -pyros v | ciuitas U. v (S). om. C
 mesti Ea. S. mae- r. nesti v 3 bistonum E(?) v. bietho- r |
 ingens o 4 tirida DH. iri- B. tyri- ro MCap. v. tinda Be
 St Byz. 5 Dicaeae H. -ceae v | ismaron v. his- AF² in ras.
 ris- r | parthemon F¹ a. -enio A | phalesma FEa 6 hortagurea
 A. orta- F² Edv. -raea r. -gree a. orthogorea (H) S | serium
 Ava. B 7 Doriscus va. J | xerxes (ser- DF¹) U 8 stentoris
 a³ B. ten- U. v | aenor Da. acnor E. enor o. -os va. B 9 liberi
 DEa. -r/// F¹. om. o | ciconum AF² v. et conum E. et corum
 (quo- F¹) r. de mendo cfr. § 72 10 tichos AB. -cos ro (item
 infra U) | CXII AD. CXXII ro 12 Cypsella B | Bisanthe B.
 bis (uis A) ante U. v | quia AE² B (S). qui ro. qua C 13 mela-
 nem B. meleam AF² in ras. R². meebeam E. -lea r. an melana?
 cfr. § 49 | porrectis muris va. S 14 namque U. v (J). ia- H.
 an itemque? | tracia Ea. traecia F. -iae A. tretia DE. thracia
 J (passim) 15 litore AL. litt- E² v. libere r 16 in ea AE² v.
 ea F². a r | parie DF¹ E¹ 17 scallatim DFEa va. B. calla-
 +--- a' --- Ea. que quae va. D | cerbetis E. aceruetis va. J

batis vocabatur, Heracleam. habuit et Bizonen terrae
hiatu raptam; nunc habet Dionysopolim, Crunon antea
dictam; adluit Zyrras amnis. totum eum tractum Scythae
Aroteres cognominati tenuere. eorum oppida Aphrodisias,
5 Libistos, Zygere, Rhocobae, Eumenia, Parthenopolis, Ge-
rania, ubi Pygmaeorum gens fuisse proditur; Catizos bar-
bari vocabant, creduntque a gruibus fugatos. in ora a 45
Dionysopoli est Odessus Milesiorum, flumen Pannysis, op-
pidum Ereta, Naulochus. mons Haemus, vasto iugo pro-
10 cumbens in Pontum, oppidum habuit in vertice Aristaeum;
nunc in ora Mesembria, Anchialum, ubi Messa fuerat.
Astice regio habuit oppidum Anthium; nunc est Apollonia.
flumina Panisos, Iuras, Tearus, Orosines; oppida Thynias,
Halmydesos, Develtum cum stagno, quod nunc Deultum
15 vocatur veteranorum, Phinopolis, iuxta quam Bosporos.
ab Histri ostio ad os Ponti passuum \bar{D} alii fecere, Agrippa

§ 45: Mela II 22. — (13) Mela II 23. — Agrippa fr. 14 R.

1 *dist. ego* | byzonen DF. buz- Ea. bosonien E 2 rapta
DE | dionysiopolim va. G. dyonis- FR. dionis- a. (D^2 cfrt CIL
III n. 14416) | crunon U. v. (J). -nos B 3 aluit A. all- va. Brot.
abl- r | zyrras U. G. (S). ziras adv (Dal.). tyrras Crusius. cfr. § 82
4 arotheres AF² 5 libistos E¹ v. -tus E³ D. lybistos FR.
-tus A. libystos Da | zygere AS. zig- v. zycere E. zic- (-res
F¹ a) r | rhocobae AED. -be Dd. roco- F² (B) S. ///oco- F¹.
rbocco- E. borco- C. broco- v 6 catizos AC (J). gat- FdRv.
gatt- a. caticos o. gat- r. cattuzos (B) He St Byz. 7 uocant
R(?) Sol. va. S. an uocitant? | creduntque AF² R² v. caed- F¹ E.
ced- (quae D) r 8 dionysopili AE². donysoppole DE¹. -ol F².
-nisoppol a. -lie E. -nysioppol F¹. cfr. v. 2 | hodessus A. odesus
(-ersus F² E²) r | pannysis ED. -nnisis r. panysis dJ. -sus H.
panisus v 9 Ereta, Naulochus MGGm Ip. 400^b (Ptol. p. 463^a).
treta (tetra A) naulocus (-cos a) U. Tetranaulochus G. Terta,
Naul- B 10 uerticem DFRE¹ a¹ 11 anchialum DF¹ RE¹ a.
-ileum va. B 13 panisos AB (S). -sas Ra. -sa vel -ssa v.
-nysas r | iuras AJ. risas Ea. riras r. ziras B | tearus Ra. B
(ste- v). -aurus A. taearus DE. thae- F 14 almydesos DF.
almid- AEa. salmydessos (B) G || denelton d(?) a² Be Ptol. III 11, 7.
-leon (debe- F²) U. v. (D¹) 15 phynopolis A va. B | bosporos
AF² E². -rus va. Brot. (passim). -res r 16 D. alii (ali DF¹) DF
RE¹ a. cfr. IV 78. DLII AE² D¹. DLV S. DLV alii adv

- 43 LX adiecit; inde ad murum supra dictum CL, ab eo
 46 Cherronesi CXXVI. — Sed a Bosporo sinus *Lasthenes*,
 portus Senum et alter qui *Mulierum* cognominatur. pro-
 munturium *Chryseon Ceras*, in quo oppidum *Byzantium*
 liberae condicionis, antea *Lygos* dictum; abest a *Dyrrha-*
 47 chio DCCXI p.: tantum patet longitudo terrarum inter Ha-
 driaticum mare et Propontidem. amnes *Bathynias*, *Pida-*
ras sive *Athyras*. oppida *Selymbria*, *Perinthus*, latitudine
 CC pedum continenti annexa. intus *Bizye*, arx regum
Thraciae, a *Terei* nefasto invisa *hirundinibus*, regio *Ca-*
nica, colonia *Flaviopolis*, ubi antea *Caela* oppidum voca-
 batur, et a *Bizye* L p. *Apros* colonia, quae a *Philippis*
 abest CLXXXVIII. at in ora amnis *Erginus*; oppidum
 fuit *Ganos*. deseritur et *Lysimachea* iam in *Cherroneso*.
 48 alius namque ibi *Isthmos* angustias similes eodem nomine 15
 et pari latitudine inlustrat. duae urbes utrimque litora

§ 46: (4) *Mela* II 24. *Sol.* 10, 17. *MCap.* VI 657 med. *Div.* 13.
Dim. 11. *Dic.* 1, 14. — § 47: (8. 13. 14) *Mela* II 24. — (9—11) *Sol.*
 10, 18. — § 48: *Sol.* 10, 20. — (319, 1. 5) *Mela* II 27. 26.

1 inde *A* v. dei-*r* 2 cherronesi *A* *D*². -sus *B*. cerron (ceri-
 tin *R*) est *rv* | *CXXVI* *A* *Fav*(*S*). -*V* *r* *Brot*. | *Lasthenes coni.*
Gyllius(*H*). *cfr. GGm II p. 48. 49. Ip. 401^b*. casth-*R* ad v. -thaenes
DFF. -tenis *A*. *Leosthenes coni. BeSt Byz.* 4 *chryseon ceras*
(Salm. e Sol.) D. cfr. IX 50. crysoneaeras (cris- a) DEa. -naeeras E¹.
-naeras E². chrissoceras A. cryso/////ceras F². chryso- v
 5 *lygos Aa² Sol. v. ligos F²E²E². logos (long- E¹) r* 7 *bath-*
ynias AB. -thinias E². bith- av. batinias E¹. -nia r | pidaras
Av(D¹). pyd- DFFC. byd- a. pyradas E. Adaras (Sieglin coll.
Tom. 1 p. 702) D² 8 *athyras (aty- B) D² e St Byz. athidas AJ.*
atydas F²E². tydas r. tidas av | latitudinem A(item v. 16)
 9 *bizye J. -ya B(H). bizie Ra. -zi A. -zia v. biti o. byziae DF.*
-ia C. bytiae E¹. -ti E² | ara AE²o. ar- R 10 a *terei ve Sol.*
atrei Ea. -raei r | nefasto crimine va. S | caelica D(F¹)E¹. cel-
Rava. B 11 *cela Ra. cocla A. zela va. S* 12 *bizie Ra.*
-ziae DF. byziae E. -zyae A 13 CLXXXVIII d va. *S* 14 *ganos*
Il. v(H). gonos B 15 *angustia F²dRE²B | similis FdRa.*
-li est R 16 et *AE²R(?)v. et r | inlustrant REava. S | dist. S*
 rumque *A*

haut dissimili modo tenere, Pactye a Propontide, Cardia a Melane sinu, haec ex facie loci nomine accepto, utraeque comprehensae postea Lysimachea V p. a Longis Muris. Cherronesos a Propontide habuit Tiristasin, Crithoten, 5 Cissam flumini Aegos adpositam; nunc habet a colonia Apro XXII p. Resisthon, ex adverso coloniae Parianae. et 49 Hellespontus VII, ut diximus, stadiis Europam ab Asia ? dividens, IIII inter se contrarias urbes habet, in Europa Callipolim et Seston, in Asia Lampsacon et Abydon. dein 10 promunturium Cherronesi Mastusia adversum Sigeo, cuius in fronte obliqua Cynossema — ita appellatur Hecubae tumulus —, statio Achaeorum et turris, delubrum Prote-silai et in extrema Cherronesi fronte, quae vocatur Aeolium, oppidum Elaeus. dein petenti Melana sinum portus 48 15 Coelos et Panhormus et supra dicta Cardia.

Tertius Europae sinus ad hunc modum clauditur. 50 montes extra praedictos Thraciae Edonus, Gygemeros, Meritus, Melamphyllus. flumina in Hebrum cadentia Bar-

§ 49: Sol. 10, 21. 22. MCap. VI 657 extr. 658. — (9) Mela II 25. 26. — § 50: Sol. 10, 22. — (320, 1. 2) Div. 13. Dim. 11. Dic. 1, 13.

1 aut F¹Ea. quae haud B | desimili A | pactye (B)H. -thye
AR. -tiae F²G. -tie rv 2 accepto AF² in ras. v. -te Ea. -tae r
3 postae DFE¹a 4 tristasin A. tyri- va. H | crithoten
B. -toten Aa. v. chri- r 6 apro — coloniae AF²E²v. om. r |
XXXII B | resiston F²B | pharianae AF² in ras. va. B. parthanae
Ed. -ne Da 7 ut diximus del. voluit J 9 [calli]polim —
10 mastu[sia] om. E | in asia AFEa. v. et in asia r(?)H | lampsac-
on d(?)S. -cum v. lamsacon U 10 mastusia ASol. v. masth-
(na- E) r | sigeo cuius G. sigaeo (-aco A) cuius AF²v. sige (-gae
DF. sage E) oculos ro 12 turris et va. S | protesilai veSol.
-laei (-ssi- A) U 14 elaeus E¹C. claeus A. claeos F². aleus Ea.
alaeus r | melana (-nem v) F²S. mal- A. mela DF¹E. mala a¹.
-lia a². ma B 15 coelos AF²v. om. r 17 thraeciae FE
(pa-sim) | edonus RB. -nos a. aed- FE. -nus AD | gygemeros
(ghy- A) AD. -moros (ghy- E²) F²E²v. gige- C. cohyge- D. coyge-
E¹. co hic ge- a. cohymoros E. /////gemores F¹ 18 merithus A.
-tis E¹a. om. R. Merisus (Tom. 2 p. 663) D² | melamphyllus AH.
-on B. -pyllus F². -pylus F¹. -pilus E. -llus rv

gus, Symrus. Macedoniae, Thraciae, Hellesponti longitudo est
 46 supra dicta; quidam DCCXX faciunt. latitudo CCCLXXXIII
 51 est. Aegaeo mari nomen dedit scopulus inter Tenedum
 et Chium verius quam insula, Aex nomine a specie caprae,
 quae ita Graecis appellatur, repente e medio mari exiliens. 5
 cernunt eum ab dextera parte Antandrum navigantes ab
 Achaia, dirum ac pestiferum. Aegaei pars Myrtoo datur.
 appellatur ab insula parva, quae cernitur Macedoniam a
 Geraesto petentibus haut procul Euboeae Carysto. Ro-
 mani omnia haec maria duobus nominibus appellant, Ma-
 cedonicum quacumque Macedoniam aut Thraciam attingit,
 Graeciense qua Graeciam adluit. nam Graeci et Ionium
 dividunt in Siculum ac Creticum ab insulis, item Icarium,
 quod est inter Samum et Myconum. cetera nomina sinus
 689q. dedere quod diximus.

52 12. (19) Et maria quidem gentesque in tertio Eu-
 ropae sinu ad hunc modum se habent; insulae autem ex
 adverso Thesprotiae a Buthroto XII p., eadem ab Acroce-
 rauniis L, cum urbe eiusdem nominis Corcyra liberae civi-
 tatis et oppido Cassiope temploque Cassi Iovis, XCVII in 20
 longitudinem patens, Homero dicta Scheria et Phaeacia,

§ 51: (3—7) Sol. 11, 1. MCap. VI 658. — (18) Sol. 11, 30. —
 § 52: (19) Mela II 110. — Homer. ε 34. Callim. fr. 554 Schn.

1 symrus DFR. simus a. synus E¹. suemus va.S | est AF²E²H.
 ex a. et r. om. v 2 CCCLXXXIII FdRH. CL-a. CCCLXXXIII v.
 -XXXI Dic. 3 aest DE¹. //// F¹. ast E² | tenedum C(D²)
 e Sol. et MCap. tenum Aov(H). taen- FE. cen- r 4 aex F¹B.
 et ex D. ea ex r. ete ex a. egaex o. ex eo v 5 ita a ad To
 va. G 6 antandrum D²e Sol. et MCap. andrum H. v 7 myr-
 too AB. mirt- F²E². mit- r. myroo v 8. 9 a geraesto — 10 ma-
 cedonicum om. R¹ | a geraesto H. -resto Dav. a gresto A. argesto
 F². argre- E². argere- E¹. //// esto F¹. maiore estu R² | carysto
 E²C. -risto AE²v. gyruso r 11 quaecumque F¹B. quode- ad
 va. H 12 adluit AF²S. all- E²ov. abl- r (passim) | graecia
 et AE²o 14 myconum DFv. mic- ro 16 gentesque AF²E²r.
 -tes r. et gentes a 18 thesprotiae corcyra Rd(?) C(S)
 19 liberae Aa²v. -ra r 20 cassisi E². quaasi D. -asi F¹E¹a
 onis E¹ 21 cheria Aa | pheachia A. phacia Ea

Callimacho etiam Drepane. circa eam aliquot, sed ad Italiam vergens Othronos, ad Leucadiam Paxos, *Subotae* duae, V discretae a Corcyra. nec procul ab iis ante Corcyram Ericusa, Marathe, Elaphusa, Malthace, Trachie, Pythionia, Ptychia, Tarachie et a Phalacro, Corcyrae promunturio, scopulus in quem mutatam Vlixis navem a simili specie fabula est. ante Leucadiam autem et Aetoliam permultae, quarum Teleboides eademque Taphiae ab incolis ante Leucadiam appellantur Taphias, Carnos, Oxia, Pri-noessa, ante Aetoliam Echinades Aegialia, Cotonis, Thyatira, Geoaris, Dionysia, Cyrenus, Chalcis, Pinara, Nystrus. ante eas in alto Cephallania, Zacynthus, utraque libera, 54 Ithaca, Dulichium, Same, Crocyle. a Paxo Cephallania,

§ 53: (5—7) Sol. 11, 2. — MCap. VI 658 extr. — Mela II 110. 111. — § 54: (12. 13) Mela II 110.

2 othronos (U77) *Je St Byz.* otro- A. odro- F². othoro- DF¹R. athoro- E¹a¹. thoro- a²v. toro- E² | paxos *ego. cfr. v. 13.* -xoe *ll. v (H).* -xae C | Subotae *ego. cfr. v. 7. om. ll. v* 4 marathe G(H). -thae AF²E². ramathe B. -te av(L). -thae r | elapusa B. ael- F¹. ael- a | malthace B. -cae AF²E². -tace DRav. -cae r | trachie v. -cie (dr- F²) RaF². -ciae r | pythionia H. pytio- Ev. pytrio- B. pytyo- D. pyto- F. pitio- a. phithio- A 5 btychia B. pticia Aa. pthichia va. B | taracia AF²E². -atie B. -aciae r va. C | phalacro *Ce Strab. VII p. 324 et Pt. III 13, 9.* -crio v. -ario *ll. o Sol. D¹* 7 ante *ll. v.* inter D¹ | leucadiam *ll. v (D).* -cimnam H. add. sibota (ub- d²T. syb- B. sibora v) inter leucadiam R²d²T va. D | aetoliam *ego.* achaiam *ll. v* 8 eademque (quae v) E(?)a²H. eadem quae r | ab incolis *del. P* 9 ante leucadiam *del. D* | taphias *B¹e Strab. Xp. 456.* taphiosis T. za- *ll.* taphiasa B² *St Byz. et Plin. XXXVI 150* | carnos oxiae (-ia D) U78. arnoxia (-ie v) *ll. v.* oxiae B | prinoessa G. -naessa (-nesse B) *ll.* -maessa a. -messa v 10 echinades Av. aeti- B. aechi- (-antes E¹) r | cotonis v. chot- AF². coth- r 11 geoaris Rav. gaeo- (-ona- F²) r | dionysia AF²E²v. -sio r | pinara Av. -ria F¹. pirana DdT. pyr- r | nistrus F¹Ra. -sdros F². nystus dT. my- va. D 12 ante eas F²v. aut (aunt E²) eas AE². anteaes r | cephalania Ad. -lenia va. S (item infra) 13 same AC. -mae E². -mo r. -mos v | crocilea (-cylea B. -lea. a H) Eva. S. -lea DF. -liea a. cycilea B | paxho E. -xa B. -xos va. H | chephalania DB. chae- FE

quondam Melaena dicta, \bar{X} p. abest, circuitu patet \bar{XCH} . Same diruta a Romanis adhuc tamen oppida tria habet. inter hanc et Achaïam cum oppido magnifica et fertilitate praecipua Zacynthus, aliquando appellata Hyrie, a Cephalaniae meridiana parte \bar{XXV} abest. mons Elatus ibi no-
 55 bilis; ipsa circuitu colligit \bar{XXXVI} . ab ea Ithaca \bar{XV} distat, in qua mons Neritus; tota vero circuitu patet \bar{XXV} . ab ea Araxum, Peloponnesi promunturium, \bar{XV} . ante hanc in alto Asteris, Prote, ante Zacynthum \bar{XXXV} in eurum ventum Strophades duae, ab aliis Plotae dictae, ante Cephal-
 phallaniam Letoia, ante Pylum III Sphagiae, totidem ante
 56 Messenen Oenussae. in Asinaeo sinu tres Thyrides, in Laconico Theganusa, Cothon, Cythera cum oppido, antea Porphyris appellata. haec sita est a Maleae promunturio \bar{V} passuum, ancipiti propter angustias ibi navium ambitu. 15 in Argolico Pityusa, Arine, Ephyre. contra Hermionium agrum Tricarenus, Aperopia, Colonis, Aristera, contra

§ 55: Mela II 110. — § 56: Mela II 110. 111. — (13) Sol. II, 2. — (323, 1) Mela II 109.

1 melena Aa. mael- DF | \bar{X} AD. \bar{XI} rv | LXXXXIII a. XLIII dva. H 2 sane F²E² 4 zacynthus II | hyrie a ego. -rie Eav. -riae r 5 a meridiana B(?) va. D 6 XXXVI AF²v(S). -V r H 7 //nesitos F². anelitus DF¹. anhe- a. enclitus B 8 ea AF²(B?)v. eo r | araxum Bv. arr- (arrh- A) r | XII B(?)va. D 9 asteris Aav. ha- r | prote AE²v. -ope r 11 sphagiae S. -geae D. -giae et G. -gia et B. spa//hage A. spageta r. -ta et v 12 messen (om. en — asin) DF¹EEa | oenussae B. -usta Av. noenusta F² in marg. | asineo AF². eo DE. o a. eos F¹B | tres F² in ras. B. thres Av. ther r 13 theganusa B(S) e Ptol. III 14. 45. Paus. IV 34, 12. teg- G(J). theganissa (tegn- A. tegn- A²D. -nisa v) II | cothon v. -thnon II | cythera cum AF² in ras. c. cith- RE². cythereum ad. cith- E¹. -thaeraeum D | oppida DF¹ dE¹a 14 maleae AE²v. -lee F². -le r 16 argolico F²EC. -ca Av. arcolico r | pityusa B. pitiusa Ea. pyti- DFE. pythi- Av | arine AE²D. irine da²v. sarynae F². rine E¹a. ryne D. -nae F¹B | hermonium Bas. hermo- Av(J). harmo- (barnio- B r 17 tricarenus Leake (Morea 2 p. 465). triga- A. ripa- E². typaa- rva. D | aperopia Be Paus. II 34, 9. -ico B. eperopia pir- A¹va. H. epor- r

Troezenium Calauria, \bar{L} distans Plateis, Belbina, Lasia, Baucidias, contra Epidaurum Cecryphalos, Pityonesos \bar{VI} a 57 continente. ab hac Aegina liberae condicionis \bar{XV} , cuius \bar{XVIII} praenavigatio est; eadem autem a Piraeo Atheniensium portu \bar{XX} abest, ante Oenone vocitata. Spiraeo promunturio obiacent Eleusa, Adendros, Craugiaae duae, Caeciae duae, Selacosa; et a Cenchreis Aspis \bar{VII} et in Megarico sinu Methurides \bar{VIII} , Aegila autem \bar{XV} a Cythera, eademque a Cretae Phalasarna oppido \bar{XXV} .

10 (20) Ipsa Creta, altero latere ad austrum, altero ad 58 septentrionem versa, inter ortum occasumque porrigitur centum urbium clara fama. Dosiades eam a Crete nympa, Hesperidis filia, Anaximander a rege Curetum,

§ 57: Mela II 109. Agathem. V 25 p. 486. — § 58: Mela II 112. Sol. 11, 4. 5. MCap. VI 659. cfr. Oros. I 2, 50. Dim. 10. Dic. 8, 2. Agathem. V 26 p. 486. Anon. fr. I 1 (GGm II p. 509).

1 calauria $\bar{A}B$. caul- \bar{E}^2v . calabri r | \bar{L} $\bar{A}\bar{F}^2v(D)$. I r .
D d(?) \bar{G} | dist. \bar{D} | belbina $\bar{B}e$ Scyl. 51. belli. $\bar{U}v$. 2 baucidias
Av. -dios \bar{F}^2 . baudacios $\bar{D}d\bar{E}^1a$. -dacidias \bar{E}^2 . abaudicios \bar{B} .
///baudatios \bar{F}^1 | cecryphalos \bar{B} . cethi- v . cecryphalus $\bar{A}\bar{E}^2$. cecy-
palos r | pityonesos \bar{G} . pytho- \bar{A} . sytio- v . pithonessos \bar{F}^2 in ras.
sityo- \bar{E} . sithio- \bar{D} . scinthio- $\bar{E}a$ | a $\bar{A}\bar{E}v$. ab r . 3 hac aegina
(caeg- \bar{A} . ceg- \bar{R}^2) $\bar{A}\bar{F}^2\bar{R}^2\bar{E}^2v$. ha///egenia \bar{F}^1 . haec aeginam $\bar{D}\bar{E}^1$ |
 \bar{XV} $\bar{A}\bar{S}$. \bar{XVI} rH . \bar{XVII} v . 4 \bar{XVIII} $\bar{A}\bar{S}$. \bar{XX} $va.H$ | praeter-
navigatio \bar{G} | piraeo \bar{A} . pyraeo \bar{F}^2 . pysaeo \bar{F}^1 . piseo r . 5 antea
 \bar{F}^2 . -teo \bar{F}^1a . om. \bar{A} | oenone $\bar{A}\bar{E}^1B$. eno- \bar{E}^2a . aeno- v . oenuno \bar{B} .
obrone \bar{D} . or- \bar{F} | \bar{XX} $\bar{U}S$. \bar{XXX} H . \bar{XII} v . 6 elaeusa \bar{F} .
cleusa \bar{A} | dendros $\bar{D}\bar{F}dava.H$. thenodos \bar{B} | craugiaae $d\bar{G}$. -uciaae
 \bar{A} . graugiaae $\bar{D}\bar{F}\bar{R}^2v$. gau- \bar{R}^1 . grauciaae \bar{E}^2 . -udiaae \bar{E}^1a | icaeciae
 \bar{E}^2 . acae- $\bar{D}\bar{E}^1$. ace- a . acça- \bar{F} . 7 selacosa $\bar{U}v(D)$. -chusa \bar{B} |
et a cenchreis ego . dacenchreis $\bar{D}\bar{F}\bar{E}v$. -cris a . -chrus $\bar{A}\bar{D}$. cen-
chreis $\bar{B}(?)G$. | saspis $\bar{A}\bar{F}^2va.B$ | \bar{VII} ego . \bar{VII} $\bar{U}v(D)$. uti \bar{S} .
sunt \bar{G} . 8 methurides \bar{E}^2G . -udires \bar{A} . -thirides \bar{F}^2 in ras.
-thrir- $\bar{D}\bar{R}\bar{E}$. -trur- a . hetrur- v | \bar{VIII} ego . \bar{VIII} $\bar{U}v$ | cythara
 $\bar{E}^2va.B$. chuth- \bar{A} . 9 phalasarna $\bar{A}\bar{F}^2\bar{B}$. pal- r . -serna v
10 cretae \bar{F}^1 . -te $\bar{D}\bar{R}\bar{E}a$. 11 ortum $\bar{A}\bar{F}^2\bar{E}^2o$ Sol. v . om. r
13 hesperidis $\bar{A}\bar{E}^2o$ Sol. v . desper- \bar{B} . -pyr- (hes- \bar{F}^2) \bar{F} . -pir- r |
Crete rege \bar{D}^2e Sol. et MCap.

Philistides *Mallotes et Crates* primum Aëriam dictam, deinde postea Curetim; et Macaron nonnulli a temperie caeli appellatam existimavere. latitudine nusquam L excedens et circa mediam sui partem maxime patens longitudine implet CCLXX, circuitu DLXXXVIII, flectensque se in Creticum pelagus ab ea dictum, qua longissima est, ad orientem promunturium Samonium adversum Rhodo, ad 59 occidentem Criu Metopon Cyrenas versus expellit. oppida eius insignia Phalasarna, Elaea, Cisamon, Pergamum, Cydonea, Minoium Apterom, Pantomatrium, Amphimala, Rhithymna, Panhormum, Cytæum, Apollonia, Matium, Heraclea, Miletos, Ampelos, Hierapytna, Lebena, Hierapolis, et in mediterraneo Gortyna, Phaestum, Gnosus, Polyrrhenum, Myrina, Lycastos, Rhamnus, Lyctus, Dium, Asium, Pyloros, Rhytion, Elatos, Pherae, Olopyxos, Lasos, Eleuthernae, 15

§ 58: (7. 8) Mela II 112. — § 59: Sol. 11, 4. Mela II 113.

1 mallotes et J. -tes B. *cfr. ind. auct.* moles II. -etes v | craces B. cates E | an primo? *cfr. § 67* 2 macaronneson Sol. autem (pro a) o 3 latitudinem eius DFEa 4 longitudinē FdRaH 5 circuitum H | DLXXXVIII F² in ras. Ev. DI-D. ID-Ea. L-A. DLXXXVIII *MCap.* 7 samonū B. samnium F². -mmonium va. D 8 criu v. chriu A. chiu r 9 palasarna F¹E². -sarn DRE¹a | elaea DB(S). elea r. etea H. clea r | cydonia (D?)FS. tyd- (-am E²) Ea. cid- B. cydon B. cid- v 10 minoum E²E²va. S inoiu F. -otum DE¹a. -oum E¹ | *dist. MPt p. 567^b. 569^a* | apterom A. -ro DF¹E¹E¹a | amphimala v (-alla B). amphom- II. J. *cfr. Ptol. III 15, 5. Strabo Xp. 475. St Byz.* rhithymna B. ri-ADF. -mma E. -thymna v. -thymnoc B 11 panormum (-myn DE) II. va. L | cytaeum H. -teum v. -tetum (cit- E) II | apollonia F²v. app- AE². -llia E¹a. apollia DF¹. -lloc E¹. -llo E² 12 ampelos AG. -la rv | hierapytna B *St Byz.* -pygna A. -pyna D. -pina RE². -picna v. hyperapigna F². -pina F¹a. hiera E¹ | lebana F². libena B 13 gortyna F²G. -thyna A. -thina E². cortyna DF¹EC. -tina Eav | gnosus AF²G. -sum E²dv. cnosum r | polyrrhenum D. -nium B. -yrhenum A. -yrenum DF. -irenum Eav. -isenum B 14 lycastos (lic- E²) AE²D. -tus v. lic- r | rhamnus AF²E²v. ra- r | lyctus DF¹E¹a | dyum A. drum F² in ras. | Asus B *St Byz.* 15 clatos AE². -aerae F². phera a. phesc B. phaera F¹. pharae B. opyxos (hol- B) DE¹. -pixos FB. olap- a. olyp- A.

Therapnae, Marathusa, Tylisos; et aliorum circiter LX op-
pidorum memoria extat. montes Cadistus, Idaeus, Dictyn-
naeus, Corycus. ipsa abest promunturio suo, quod vocatur 60
Criu Metopon, ut prodit Agrippa, a Cyrenarum promun-
turio Phycunte CXXV, item Cadisto . . . a Malea Pello-
ponnesi LXXX, a Carpatho insula promunturio Samonio
LX in favonium ventum. haec inter eam et Rhodum in-
teriacet; reliquae circa eam ante Peloponnesum duae Cory- 61
coe, totidem Mylae, et latere septentrionali dextra Cretam
habenti contra Cydoneam Leuce et duae Budroe, contra
Matium Dia, contra Itanum promunturium Onysia, Leuce,
contra Hierapytnam Chrysea, Gaudos. eodem tractu Ophi-
ussa, Butoa, Ramnus circumvectisque Criu Metopon tres

§ 60: Sol. 11, 6. MCap. VI 659 med. — Agrippa fr. 15 R.
cfr. Plin. V 32. — § 61: (12 sqq.) Mela II 114.

-piso v. cfr. Mela | lasos U. G. lappa B. laspha v | eleuthernae v.
om. B. -ternae (-ne Da) r

1 therapnae d v. therrapne DFa. terrhapnae E. terraphne B.
theramne A | tylisos Scum Hoeckio (Creta Ip. 433). gylisos d TJ.
-liosos B. -lysos DFE¹a. gytysos E². gitisos A. gyt- D¹. cyllissos
He Sol. cytinus B 2 cadistus A H. -sthus (F² in ras.) r. -scus v |
dictynnaeus He Sol. -tyneus DE. -tinaeus F. -neos A. -neus a
va. B. dictheus B. -taeus B 3 corycus B. crocus U. v (J)
4 criu A v. chiu r | u (pro ut) DF¹. o Ea 5 CCXXV C (ex
Eratosth. ap. Strab. X p. 475). cfr. V 32 | lac. statuit MGGm Ip. 44^b
supplens ab Astypalaea, Coryco coll. infra § 71 | malea A B. me-
laeo D. maeleo F¹. -le F². meleo rv 6 LXXX Av (S). LXXV
EH. LXX r | carpatho R (?) C. -phato F²E². -panto A. -pato rv |
samoneo U. -mmonio (-neo J) va. D 8 reliqua DEa | corycoe
(cho- A) A D. -cae D (B) S. -ce E²E. cory E¹. coriae F¹. -ice a
-icae F²d G 9 latere v. -rnae AF²E². om. r 10 cidoneam B.
-eum A. cydoniam va. J | budroe DETS. -cae Fd Verc. (H). -dorae
G. -drae A (?) v. -ditiae B 11 matrium MPt p. 566^b | dria AF²v.
dina E². cia G | onysia U. D. onisia da H. -sa v | leuciae DE.
laeu. F. lance A 12 hierapytnam D. -ydram A. -piinam Ea.
-pignam F² in ras. -picnam va. B | chrysea ego e stad. 319 (MGGm I
p. 505). -sa C. crysa v. crusae A. crisaeu DFE. -seu Ea. (gryse
cod. Melae) | caudos Dal. e Mela II 114 | eadem DF²E¹a
13 butoa (-tua B) ramnus U. G (D). -toa aradus (P) He St Byz.
-to aranus d Tv | chiu F² | tres A v. tes r

- Acusagorus appellatae. ante Samonium promunturium Phocoe, Platiae, Syrnides, Naulochos, Harmedon, Zephyre.
- 62 At in Hellade, etiamnum in Aegaeo, Lichades, Scarphia, Corese, Phocasia conpluresque aliae ex adverso Atticae, sine oppidis et ideo ignobiles. sed contra Eleusina clara Salamis. ante eam Psyttalia, a Sunio vero Helene \bar{V} distans. dein Ceos ab ea totidem, quam nostri quidam dixere Ceam, Graeci et Hydrusam, avolsam Euboeae. quingentos longa stadios fuit quondam, mox quattuor fere partibus, quae ad Boeotiam vergebant, eodem mari devoratis oppida habet reliqua Iulida, Carthaeam; intercidere Coresus, Poeessa. ex hac profectam delicatorem feminis vestem auctor est Varro.
- 63 (21) Euboea, et ipsa avolsa Boeotiae, tam modico interfluente Euripo, ut ponte iungantur, ad meridiem promunturiis duobus, Geraesto ad Atticam vergente et ad

§ 62: (6) Mela II 109. 111. cfr. Plin. II 206. — Agathem. V 25 p. 486. — Sol. 7, 20. cfr. Plin. XI 76. — § 63: cfr. Plin. II 204. — Mela II 107. — Sol. 11, 24. MCap. VI 659 med. Agathem.

1 acusagorus (agu- F) DDFJ². -guros E. -gonus AD. Musagorus (-ros B) Se Mela | samnium DFE¹. -miū a 2 phocoe DRS. -ceo A. -caeo E². -ce aH. -cae rv | syrnides E¹a. fyr- D. sirnydes F¹. -nides Bv. stir- AD. styr- E². stirnydes F² | naulochos Be Mela | harmedon AD. arm- rv 3 lichades E. lichades AE. lyc- aua. G 4 corese AaD. -sae DFE¹. -sa E²v(S). carese E. -sa G | phocasia AF²E²v(D). -aria G. poeasia DE. pea- E¹a. paeasya F¹ | attices B. -ce a 6 psyttalia E²S. psitt- A. psyt- DE¹. psy//t- Fv. psiit- Ea | a om. DE¹a¹ 8 grecia a. graetia F¹B | hidrusam AB. hydrussam dva. D | abolsam E¹. -sa DBa. a////sa F. auulsa G (cum sqq. iungens) euboeae F²v. -oae AE². -oleae DF¹. -olee r 9 quingentos (-to A) ... stadio Aa. -tis ... -diis da²va. S 11 iulida Edv. tul- A. lul- r | carthaeam L. -aea FE. -thea (char- B) DBa. -eā a². -eiam G. -eia v. catheam A 12 toresus Ea | poeessa dB. poeessa B. -s//sa F. poeersa DEa. poessa A | delicatorem AF²G. delectationis r. -oni B. -on v 14 boetia et admodico 15 iungantur AJ. -atur rv(D) 16 geraesto ad H. -tro Ea. -raestro DF. -tre B

Hellespontum Caphereo, insignis, a septentrione Cenaeo, nusquam latitudinem ultra XL extendit, nusquam intra MM contrahit, sed in longitudinem universae Boeotiae ab Attica ad Thessaliam usque praetenta in CL, circuitu vero CCCLXV.

abest ab Hellesponto parte Capherei CCXXV, urbibus quon- 64
dam Pyrrha, Porthmo, Neso, Cerintho, Oreo, Dio, Aedepso, Oechalia, nunc Chalcide, cuius ex adverso in continente Aulis est, Geraesto, Eretria, Carysto, Oritano, Artemisio, fonte Arethusa, flumine Lelanto aquisque calidis quae Ello-
piaae vocantur nobilis, notior tamen marmore Carystio. 10
antea vocitata est Chalcodontis aut Macris, ut Dionysius et Ephorus tradunt, ut Aristides, Macra, ut Callidemus, Chalcis aere ibi primum reperto, ut Menaechmus, Abantias, ut poetae vulgo, Asopis.

(22) Extra eam in Myrtoo multae, sed maxime inlu- 65
stres Glauconnesos et Aegilia et a promunturio Geraesto

§ 64: Mela II 108. MCap. VI 659 extr. — (9. 11) Sol. 11, 15.

1 caphareo d va. *Se MCap. (item infra)* | cenaeo REH. caeneo
ADFC. cen- a v 2 intra ADG. infra rv(D) | CC R. XX·M
va. H. cfr. Mela et MCap. 3 ab om. DF¹EE¹a | attica F²E²v.
-ce Ea. -cae r 4 at R. a F¹. om. va. S 5 urbibus AE²S.
-ibus clara v. -ium r 6 portmo E². -thmon A. -tamo va. B |
neso ETB coll. Strab. -sso rv | cerintho dv. -ito A. ceorintho a.
caeo- E. coeo- D. ///co F. coco- R | aedepro DE¹a. -esso AE².
aedae//// F¹ 7 oechalia B. oeca- AE². ///echa- Fv. uecha- DE.
uetha- E. ueta- a. praem. Ocha Cum B. oca codd. B. contra
AE². quondā F² suprascr. | continente ego. -to F¹. -ti rv
8 geresto AC. -rasto rva. C (similiter infra) | eretria caristo (-rysto
v) AE²v. orithria caristo F². orithrio F¹. om. r | oritano AF²Ev.
-tario DE. -thario a. om. F¹. Ochitano (Sieglin) D². an oraculo
Orobitano? cfr. Strabo X p. 445 9 arethusa AF² in ras. E²v. ori-
thano a. oretano r | laelanto FE². -teo E¹. lelanteo DEa | ello-
piaae EH. hello- AB(D). etlo- (et elo- F²) r. elo- v. cfr. Strabo l. l.
10 marmorea DF²d. -ria a 11 chalcodontis G(S). calcho-
AF². chalcodontis EEv(H). calcho- r. calce- a | ut om. DF¹E¹a
12 aristhides F. -tades a. -todes E¹. -totides AE² 13 aban-
tias Av. -thias r. -tis Strabo l. l. 14 asopis v. -phis ll
16 aegilia (beg- v) Ge Mela. -la Scum Meinekio ad St Byz. 41, 6.
aeglia DF¹E. egl- R. ahegl- F². aetheta A¹. aetheta A²

circa Delum in orbem sitae, unde et nomen traxere, Cyclades. prima earum Andrus cum oppido abest a Geræsto \bar{X} , a Ceo $\overline{\text{XXXVIII}}$. ipsam Myrsilus Cauron, deinde Antandron cognominatam tradit, Callimachus Lasiam, alii Nonagriam, Hydrusam, Epagrim; patet circuitu $\overline{\text{LXXXXIII}}$.⁶ ab eadem Andro passus mille et a Delo $\overline{\text{XV}}$ Tenos cum oppido in $\overline{\text{XV}}$ porrecta, quam propter aquarum abundantiam Aristoteles Hydrusam appellatam ait, aliqui Ophiusam. ceterae Myconus cum monte Dimasto a Delo $\overline{\text{XV}}$,⁶⁶ Siphnus, ante Meropia et Acis appellata, circuitu $\overline{\text{XXVIII}}$,¹⁰ Seriphus $\overline{\text{XV}}$ Prepesinthus, Cythnos ipsaque longe clarissima et Cycladum media ac templo Apollinis et mercatu celebrata Delos, quae diu fluctuata, ut proditur, sola motum terrae non sensit ad M. Varronis aetatem; Mucianus prodidit bis concussam. hanc Aristoteles ita appellatam¹⁵ tradit, quoniam repente apparuerit enata, Aglaosthenes Cynthiam, alii Ortygiam, Asteriam, Lagiam, Chlamydian, Cyne-thum, Pyrpylen igne ibi primum reperto. cingitur $\overline{\text{V}}$ passuum,

§ 65: MCap. VI 660. Mela II 111. Sol. 11, 17. — Callim. fr. 394 B. — § 66: Mela II 111. — Sol. 11, 18.

§ $\overline{\text{XXXVIII}}$ A.D. - $\overline{\text{VIII}}$ rv 4 antandron A.v. -adron r | lasiam A.G. lass- rv 5 epagim F¹. -acim DF¹d. -acam B. -acan a | $\overline{\text{XCIII}}$ a. $\overline{\text{XC}}$. $\overline{\text{VI}}$ F¹B.H. $\overline{\text{XC}}///$ F¹. $\overline{\text{XC}}$. $\overline{\text{IV}}$ D 8 hydrusam F¹BE¹. -samam D. -samū a 9 dimasto A.v. dym- r | $\overline{\text{XV}}$. praepes (prepes E²) AE² 10 antea F.B.a | moropia B. ero- A.v.a. B | circuitus Fa 11 prepesinthus H. praep- v. -tus AE. praefes- a. praepaesinthus F. praephes- D. -saithus B | cythnos B e Ptol. et Strab. Xp. 485. cyanos A. citanos DE.v. -nosi (cyt- a) F¹dEa. giaros F² 13 dolos E¹. delo AF² 16 tradit A.S. -didit r D¹. prodidit v(J) | aglaosthenes Reinesius. cfr. ind. auct. aeglosthenes (egl- A) ll. va. S 17 artigyam D. ortygiam r | chlamydiam B e St Byz. cheran muidian A. cerani mydyan DEa. -any midyam B. caeran (-ani F¹) midiam F. cerani (cerham v) mydiam d.v. Geraniam Chlamydiam D | cynethum v(D). -thym D. -tum AF²B. -t/// F¹. cinethym E¹. -thim a. -tu E². cynaethum d(?) H. cvnthus S 18 pyrpylen A (Solini codd. SP). -pilen v. 'on B. pirpylen DF. -pilen Ea

adsurgit Cynthio monte. proxima ei Rhene, quam Anti- 67
clides Celadusam vocat, item Artemiten, Celadinen. Syros,
quam circuitu patere XX prodiderunt veteres, Mucianus
CLX, Olearos, Paros cum oppido, ab Delo XXXVIII, mar-
more nobilis, quam primo Platean, postea Minoida vocarunt.
ab ea VII. D Naxus, a Delo XVIII, cum oppido, quam
Strongylen, deinde Dian, mox Dionysiada a vinearum ferti-
litate, alii Siciliam minorem aut Callipolim appellarunt.
patet circuitu LXXV p. dimidioque maior est quam Parus.
10 (23) Et hactenus quidem Cycladas servant, ceteras 68
quae secuntur Sporadas. sunt autem Helene, Phacusa,
Nicasia, Schinusa, Pholegandros et a Naxo XXXVIII p.
Icaros, quae nomen mari dedit, tantundem ipsa in longi-
tudinem patens, cum oppidis duobus tertio amisso, antea
15 vocitata Doliche et Macris et Ichthyusa. sita est ab exortu
solstitiali Deli L eademque a Samo XXXV, inter Euboeam

§ 67: Mela II 111. — (4—7) Sol. 11, 26. 28. — § 68: MCap.
VI 660 med. — Mela II 109. 111. — (13) Sol. 11, 30. (23, 16).

1 cynthyo Da. cin- B. chithio A. cyntho va. Brot. | rhene-
nae A. -ne va. B | anticlites DFE. quae sequuntur usque ad V 34
cubitorum altitudi, traicta in DFEa leguntur II 187 post Ana-
xima, in D desunt usque ad § 70 2 accladusa a. acellatusam B.
om. E¹ | uoca///t F. om. E¹ | artem itē F² in ras. B. -min H. -miten
item J. artē ut a. artem... E¹ | celadinen J coll. Hom. II 183. T 70.
-die F² in ras. -dye A. caeladi B. -dye E². -dy E¹. cycladas a¹.
-dys a². Callidemus S. Hellanicus H. -adius v 4 olearos F² D².
-rus r v (S). oliaros B | paros AF² v. -rus r D¹ 5 platean (-am
F² v) U. H. pactiam B e St Byz. | minoida FFEa. cfr. Sol.
6 VII. D Ea d v. VITO B. VII AF² cum ras. 7 dian F² v. -am
AD. adian r 10 quidam A 11 hellenae A. -na va. C.
elline F. ell- B. mell- (-ene E²) E | phacussa (P) H. phocusa U. v
12 nicasia He Suida. aec- A. uaec- F². hec- a. -aria v.
haec asia r. phaec- G | polegandros B. -grandus F² E¹ a. pho-
legrados A. po- F² va. B | XXXVIII B. XXVII d. XVII va. H
15 ichthyoesa B ex Athenaeo. ichthysusa F² Ea v. ichthis- d. hictis-
R ithacusa F². iecthiusia A 16 L om. Ea. I F¹. LII Brot. |
a om. FRE¹ a.

et Andrum \overline{X} passuum freto, ab ea Geraestum \overline{CXII} . D
 69 passuum. nec deinde servari potest ordo; acervatim ergo
 ponentur reliquae. Scyros, Ios a Naxo \overline{XVIII} , Homeri sepulchro veneranda, longitudine \overline{XXII} , antea Phoenice appellata, Odia, Oletandros. Gyara cum oppido, circuitu \overline{XV} p., abest ab Andro \overline{LXII} , ab ea Syrnos \overline{LXXX} , Cynethus, Telos unguento nobilis, a Callimacho Agathusa appellata, Do-
 70 nusa, Patmus circuitu \overline{XXX} , Corassiae, Lebithus, Gyrus, Cinara, Sicinus quae antea Oenoe, Heraclia quae Onus, Casos quae Astrabe, Cimolos quae Echinusa, Melos cum oppido, quam Aristides Mimblida appellat, Aristoteles Zephyriam, Callimachus Mimallida, Heraclides Siphin et Acytan; haec insularum rotundissima est. Buporthmos,

§ 69: MCap. VI 660 med. — Mela II 111. — Callim. fr. 395 B.
 — § 70: Mela II 111. — (10sq.) Sol. 11, 32. — Callim. fr. 396 B.
 Mela II 106. 111.

1 \overline{XX} \overline{AF}^2 | fretum G | ab ea $\overline{AF}^2 d \overline{E}^2 v$. aba $\overline{E}^1 a$. ab// \overline{F}^1 .
 ama \overline{B} | centum (\overline{CFEa}) duodecim milia quingenta (-torum \overline{FE} .
 -ti G . quinquaginta v) passuū (-ssū \overline{FE}) $\overline{U. va. S}$ 2 servari $\overline{AF}^2 v$.
 se ser- \overline{B} . reser- r 3 naxo $\overline{F}^2 d v$. -xu \overline{A} . na (*sub ras.*) \overline{F}^1 .
 sanxo r | \overline{XVIII} $\overline{U. S. XXIII}$ G . \overline{XIII} v 4 longitudinis \overline{FEa} .
 $\overline{va. S}$ | \overline{XXV} $\overline{F}^2 va. D. XX$ \overline{E}^2 5 odia $\overline{U. C.}$ -io a . odua v . Dia
 coni. B | oletandros \overline{AS} . let- v . olentrandos (lent- \overline{F}^2) r . Telan-
 dros coni. B | giara \overline{FdEa} . gyaros $va. S. cfr. VIII 104$ | \overline{XV} $\overline{AE}^2 D$.
 \overline{XII} $v. XXV$ r | $p. G. om. A D^1$. prope (probe \overline{B}) r (*praem.* pass. r .
 6 ab $om. A$ | cynethus $v(D)$. -tus (cin- \overline{Ra}) $\overline{U.}$ -thusa \overline{C} .
 -naethus $d(?) H$ 7 acathusa \overline{A} . gath- \overline{B}^1 . agathussa $d C$ | do-
 nusa H . -nysa (-nisa \overline{B}) $\overline{U. v. dyonisa a}$ 8 pathmus \overline{AFa} . -mo-
 $\overline{B}^2 va. C$. -timus \overline{B}^1 | corassiae *Be Strab. X p. 488*. carusse \overline{AE} .
 -usae \overline{FE} . -se a . -sa v . (corseae $V 135$) | $gy//rus$ $\overline{Av(D)}$. girus \overline{E}^1 .
 gerus $r J$. leros B 9 sycinus (sicynus \overline{EB}) $va. H$ | oenoe \overline{E} .
 oenoc $\overline{U.}$ aenos v | heraclia (\overline{B}) D . -chia \overline{EEa} . horachia \overline{F} . ara-
 hieracia H . heratia v | Onus Casos (onos charos \overline{F}^2) — 10 quae
 om. $\overline{F}^1 d \overline{E}^1 a$ 10 Aechinus// \overline{F}^1 . echynuse $a. om. E$ 11 mim-
 blida $\overline{AFEv(J)}$. -lius a . nimlida \overline{B} . membl- S . bybl- B .
 12 memallida *Sol.* | siphin \overline{ARS} . -pin da . syphin $\overline{F}^2 \overline{E}^2$. -pin \overline{F} .
 -pina \overline{E}^1 . siphnum v 13 acytan D . -ton *Be St Byz.* aci-
 $\overline{EE}^1 a$. -tia \overline{AE}^2 . -tiam v . acida $\overline{F}^2 in ras.$ | buporthmos *Je coni.*
 t \overline{AFE} . -re a . bupost d . post \overline{Ev}

Machia, Hypere, quondam Patage, ut alii, Platage, nunc Amorgos, Polyaeegas, Sappyle, Thera, cum primum emersit, Calliste dicta. ex ea avolsa postea Therasia, atque inter duas enata mox Automate, eadem Hiera, et in nostro aevo Thia iuxta easdem enata. distat Ios a Thera XXV p. secuntur Lea, Ascania, Anaphe, Hippuris. Astypalaea, liberarum civitatis, circuitus LXXXVIII, abest a Cadisto Cretae CXXV, ab ea Platea LX, unde Caminia XXXVIII, Azibintha, Lamse, Atragia, Pharmacusa, Thetaedia, Chalcia, Calymna, in qua oppidum, Coos, Eulimna, a qua Carpathum, quae nomen Carpathio mari dedit, XXV. inde Rhodum Africo vento L, a Carpatho Casum VII, a Caso Samonium, Cretae promunturium, XXX. in Euripo autem Euboico

§ 71: Mela II 114. 111. 114. — (10) Sol. 11, 32. (23, 16). — (332, 4) MCap. VI 660. Oros. I 2, 51. Dim. 7.

1 machia F¹E¹v. mīhacia A. miachia F¹E¹a. nicachia R². mica R¹ | hypere G. -rae E¹. -raei FE¹. hip- R. -re v. yper et A. yparci a. 2 polyaeegas FJ. -gos B. -yegas a. poliae- AE¹v. pylie- R | sappyle (-lē F) UJ. phyle C. Staphyle coni. D² 3 thia B. cfr. II 202. tia (eras. R²) U. om. v | eandem B | henata R. hiera nata D. -ra enata FdE. -renata a. -ram nata B 6 leua AF²E¹ | anaphe AD B. canaphe R. -phae F. -nephe Ea | hippuris AF²B. -rus (ipp- v) F¹E¹E¹v. -ras R¹. phippurus DE¹a. add. hypurias A. -rtas E. yp- a. hipurias (-ias in ras.) F¹. -rtus R. Me D. del. H hippurissusa B. -rthusa v | astypalaea Bas. -lea A. hip- Rv. -typhalea r 7 circuitu va. S | LXXXVIII DFRE¹a H | Cadisto v(H). -sco G. sisto U. cfr. § 60 8 caminia v(S). cha- FRE. camynyta A. camina G | aiohantho DE. aioan- Ea. //ntha F¹ 9 lamse Ad D. -mre DEa. lanise F² in ras. R(?) v. lampse? cfr. V 134 | atragia AF²Rv(J). tra- B¹e St Byz. agia atraia r. tragaea Scum B² | thetaedia AD. taethe- DE. tethe- in ras.) F². taete- a. taethe- E¹. teche- E²dv | chalcis Mela 111 | calymna v(S). -nia R. -nia R. -lumna AE². -nia r. vna B 10 eulimna AD. eol- r. et olymna G. calymna B. a H. cfr. V 133 11 inde rhodum AF²v. inter ho- r africo AE²v. -cū r | cassum AE²va. B | a casso AE²va. B. caso DF¹. acasu E¹. occ- a | sammonium va. G(H). cfr. § 58. 61 13 euripo F²E¹v. eori- A. euro E¹. -rupō D. -ropo F¹. pa Ra

primo fere introitu Petaliae IIII insulae et in exitu Atalante. Cyclades et Sporades ab oriente litoribus Icariis Asiae, ab occidente Myrtois Atticae, a septentrione Aegaeo mari, a meridie Cretico et Carpathio inclusae per DCC in longitudinem et per CC in latitudinem iacent.

- 72 Pagasicus sinus ante se habet Euthiam, *Cicynethum*,
 69 Scyrum supra dictam, sed Cycladum et Sporadum extimam, Gerontiam, Scandiram, Thermaeus Iresiam, Solymniam, Eudemiam, Neam, quae Minervae sacra est, Athos ante se IIII, Peparethum cum oppido, quondam Eueonon dictam, 10 novem milia, Sciathum XV, Imbrum cum oppido LXXXVIII. eadem abest a Mastusia Cherronesi XXII p., ipsa circuitur
 73 LXII · D; perfunditur amne Ilisso. ab ea Lemnos XXII, quae ab Atho LXXXVII; circuitu patet CXV · D p., oppida

§ 72: Mela II 106. — § 73: Mela II 106. Sol. 11, 33. (Isid. or. XIV 8, 10). — Callim. fr. 397 B.

1 primū DF¹Ra. om. E¹ | petiliae R² 2 icariis (-ris F²)
 FE²v. iaca- A. sica- DE¹. sicha- R. sycar¹ a. Caricis D²
 4 p. (pro p) Ea. om. va. G | CC Rva. H. septuaginta MCap.
 5 in — per CC AdTfz Cap. v(H). om. r(R²) G | latitudinem dTfz
 Cap. v(H). longi- U. G 6 euthiam A²F¹dR²S. om. A¹. eutiam
 R¹. -thiciam F². -thyam r | cicynethum L. -tum B. et/cunetum
 A. et cyn- Ea. -neū DF. & cinetum Rv. de mendo cfr. § 43
 8 scandiram U. J. -driam a. -dilam H. scadiram v | iresiam F²S.
 irrhe- v. irae- A. iresias R. -si a. -sia r | solimniam Ra G
 9 euthemiam A 10 IIII F² | peparethum B. par- v. pepar/he-
 tum A. peraretum DF¹Ra. p. //ar- F². petrar- E². -arum E¹ |
 eueonum H cum Bocharto (geogr. sacra p. 400). eueonon (aeu-DF¹E)
 U. -num v 11 schiatum A. scyathum Dva. B. -tum Ea |
 LXXXVII DFRa 12 a mastusia Av. amatu- F². a ma//uisia
 F¹. a mas//uisia D. imas uisia Ea. amesiusia R². aesi- R¹ |
 cherronesi v. -nes A. acerronesi r | XXII DF¹RED. XII a.
 XXV F²H(J²). LXXII A. LXXV v | circuitur AF¹dR. -it F².
 -itus rD. -itu v 13 LXII · D AD. LXII rS. LXXII v | elisso A.
 iliso D. ill- Eava. B 14 XXXVII MPt p. 524^b | CXV · D AD.
 CXII · D DF¹aH. CXII · ∞ R. C. //I// · D F². CXI · D E. XXII · D v |
 p. om. DEa

intersunt. circuitus vero totius
 auctor est Varro et fere veteres.
 L adicit, Artemidorus vicies
 lia facit, Agrippa $\overline{\text{XXV}} \cdot \overline{\text{XL}}$,
 simili modo de Europae latere
 $\overline{\text{CXVIII}}$ determinavere, alii $\overline{\text{XI}}$.
 m metitur: ab ostio Ponti Apol- 78
 Callatim tantundem, ad ostium
 henem $\overline{\text{CCL}}$, Cherronesum Hera-
 $\overline{\text{LXXV}}$ p., ad Panticapaeum, quod
 extremum in Europae ora, $\overline{\text{CCXII}} \cdot \text{D}$,
 $\overline{\text{XXXVII}} \cdot \text{D}$. Agrippa a Byzan-
 $\overline{\text{X}}$, inde Panticapaeum $\overline{\text{DCXXXVIII}}$.
 main amnem ex Ripaeis montibus
 vissimum inter Europam Asiamque
 patere traditur, ab aliis $\overline{\text{XI}} \cdot \overline{\text{XXV}}$.

Polyb. XXXIV 15, 5 Hultsch. Nepos
 III 11 p. 474. Ammian. l. l. Anon
 423). Eratosth. ap. Plin. V 47 et VI 3.
 78: MCap. VI 662. Agrippa fr. 17 R.

ius F^1 . polepius r | circuitus $\text{M} \text{Cap. D}^2$.
 $\text{B e M} \text{Cap. m}$ uelud R . semel ut $\text{rv}(\text{D}^2)$.
 P | ueteres v . -res semel L d T P . -res
 res ut F^2 in ras . 4 novies $\text{F}^2 \text{ d T v}$.
 $\text{uē} \text{//// R}^2$ r . semel et D | decem E v .
 s R^2 | $\overline{\text{XXV}}$ (Partsch) $\text{D}^2 \text{ philol. XLIV}$
 $\overline{\text{XIII}}$ v . $\overline{\text{XXIII}}$ F^2 in ras . E^2 . $\overline{\text{XXIII}}$ r |
 G . -VIII v . alii $\overline{\text{LXXVIII}}$ F^2 in ras . $\overline{\text{LXX}}$
 alii $\overline{\text{XI}}$ $\text{E}^2 \text{ D}$. om. F^2 . alii undecies $\overline{\text{LXX}}$
 $\overline{\text{XXII}} \cdot \text{D D}$ 9 boristhaenē F . -taenem
 t...em D 10 $\overline{\text{CCLXXV D}}$ | an (pro
 nant- a. ant- (penum E) r 12 $\overline{\text{XIII R}}$ |
 $\overline{\text{CXXVIII D}^2 \text{ l. l. -XXXV in ll. in del. F}^2 \text{ H}$.
 eotis DF . mutis Ea | ripheis $\text{F}^2 \text{ a}$. -haeis

- 75 (24) Quartus e magnis Europae sinus ab Hellesponto incipiens Maeotis ostio finitur. sed totius Ponti forma breviter complectenda est, ut facilius partes noscantur. vastum mare, praeiacens Asiae et ab Europa porrecto Cherronesi litore expulsum, angusto meatu inrumpit in
 49 terras, VII stadiorum, ut dictum est, intervallo Europam auferens Asiae. primas angustias Hellespontum vocant: hac Xerxes Persarum rex constrato in navibus ponte duxit exercitum. porrigitur deinde tenuis Euripus LXXXVI spatio ad Priapum urbem Asiae, qua Magnus Alexander transcen-
 76 dit. inde exspatiatur aequor rursusque in artum coit. laxitas Propontis appellatur, angustiae Thracius Bosporus, latitudine quingentorum passuum, qua Darius pater Xerxis copias ponte transvexit. tota ab Hellesponto longitudo CCXXXIX. dein vastum mare Pontus Euxinus, qui quondam Aenus, longe refugientes occupat terras magnoque litorum flexu retro curvatus in cornua ab iis utrimque porrigitur, ut sit plane arcus Scythici forma. medio flexu iungitur ostio Maeotii lacus. Cimmerius Bosporus id os
 77 vocatur, II quingentorum passuum latitudine. at inter duos Bosporos Thracium et Cimmerium directo cursu, ut

§ 75. 76: cfr. Mela I 6—8. — § 75: Sol. 12, 1. 2. MCap. VI 661. — § 76: Sol. 12, 2. cfr. Plin. V 150. IX 51. — MCap. VI 662. — (31) Mela I 102. (cfr. Plin. infra § 86). Strabo II p. 125. Ammian. XXII 8, 10.

2 totius A^v. po- ro 3 parte F¹d R^a 4 europae do.
 eor- R 8 xerses A E^a v^a. C (item infra) | rex — nauibus om. A
 rex ponte F² | in del. F² | ponte A E² v^o. om. r 9 tenuisse A.
 om. o 10 qua A F² R^v (S). quam ro Brot. 11 que om. o
 12 appellatur A F² v. -antur ro 13 latitudine A^v. -nis ro
 14 tranexit A | tot D F¹ E¹ a 15 CCXXXIX A. CCXXX R
 uastatum mare A (hic deficiens) | euxinus F² d^v. eunixus r
 18 sit E² v. om. r | plane sit F² | sythici a. scyticy F². -chy R
 sytichy F¹ E 19 maeotis F² d^t. cfr. § 75. -ici v^a. H 20 III
 coni. B e Polyb. | quingentorum passuum ego. cfr. supra v. 13. -tos
 (-testos R) passus U. D. D p. T^v. L p. d 21 cimerium F²
 codd. MCap. cibe- a. cybe- r | directo F¹ R¹. decreto a. directo r r

auctor est Polybius, \bar{D} intersunt. circuitus vero totius Ponti viciens semel L , ut auctor est Varro et fere veteres. Nepos Cornelius \overline{CCCL} adicit, Artemidorus vices novies decem novem milia facit, Agrippa \overline{XXV} · \overline{XL} ,
 5 Mucianus \overline{XXIII} · \overline{XXV} . simili modo de Europae latere mensuram alii \overline{XIII} · $\overline{LXXXVIII}$ determinavere, alii \overline{XI} .
 M. Varro ad hunc modum metitur: ab ostio Ponti Apol- 78
 loniam $\overline{CLXXXVII}$ · D p., Callatim tantundem, ad ostium Histri \overline{CXXV} , ad Borysthenem \overline{CCL} , Cherronesum Hera-
 10 cleotarum oppidum $\overline{CCCLXXV}$ p., ad Panticapaeum, quod aliqui Bosporum vocant, extremum in Europae ora, \overline{CCXII} · D , quae summa efficit \overline{XIII} · \overline{XXXVII} · D . Agrippa a Byzantio ad flumen Histrum \overline{DLX} , inde Panticapaeum $\overline{DCXXXVIII}$.
 lacus ipse Maeotis, Tanain amnem ex Ripaeis montibus
 15 defluentem accipiens, novissimum inter Europam Asiamque finem, \overline{XIII} · \overline{VI} circuitu patere traditur, ab aliis \overline{XI} · \overline{XXV} .

§ 77: MCap. VI 662. Polyb. XXXIV 15, 5 Hultsch. Nepos fr. 55 H. — cfr. Agathem. III 11 p. 474. Ammian. l. l. Anon peripl. P. Eux. (GGm I p. 423). Eratosth. ap. Plin. V 47 et VI 3. — Agrippa fr. 16 R. — § 78: MCap. VI 662. Agrippa fr. 17 R.

1 polibius F^2 Ven. -brius F^1 . polepius r | circuitus MCap. D^2 .
 -tu $ll.v$ 2 semel L ut Be MCap. m uelud R . semel ut $rv(D^1)$.
 cfr. seqq. | et $ll.v$. ut $coni. P$ | ueteres v . -res semel L dTP. -res
 semel-i. DEa. -mei R . -res ut F^2 in ras. 4 novies F^2 dTv.
 semel ut (et a) novies (-uē/// R^2) r . semel et D | decem $E.v$.
 -cim r | noue/// R^1 . -uies R^2 | \overline{XXV} (Partsch) D^2 philol. XLIV
 p. 694. \overline{XXIII} $ll.v$ 6 \overline{XIII} v . \overline{XXIII} F^2 in ras. E^2 . \overline{XXIII} r |
 $\overline{LXXVIII}$ E^2 D . -VIII· D G . -VIII v . alii $\overline{LXXVIII}$ F^2 in ras. LXX
 (om. VIII — alii XI) r | alii \overline{XI} E^2 D . om. F^2 . alii undecies LXX
 (\overline{LXXII} G) v 8 $\overline{CLXXXII}$ · D D 9 boristhaenē F . -taenem
 (ori- R^1) R . -tahenem E . -t...em D 10 \overline{CCLXXX} D | an (pro
 ad) Ea | panticapaeum v . nant- a. ant- (-penum E) r 12 \overline{XIII} R |
 \overline{XXVII} · D DE 13 $\overline{DCXXXVIII}$ D^2 $l.l.$ -XXXV in ll . in del. F^2 H .
 -XXX. inde v 14 meotis DF . mutis Ea | ripheis F^2 a. -haeis
 va. S

ab ostio eius ad Tanais ostium directo cursu CCLXXV
esse constat. accolae sinus eius in mentione Thraciae
dicti sunt Histropolin usque. inde ostia Histri.

Ortus hic in Germania iugis montis Abnuae ex ad-
verso Raurici Galliae oppidi, multis ultra Alpes milibus
ac per innumeras lapsus gentes Danuvi nomine, immenso
aquarum auctu et unde primum Illyricum adluit Hister
appellatus, LX annibus receptis, medio ferme eorum nu-
mero navigabili, in Pontum vastis sex fluminibus evolvitur.
primum ostium Peuces, mox ipsa Peuce insula, in qua
proximus alveus appellatus XIX p. magna palude sorbetur.
ex eodem alveo et super Histropolim lacus gignitur LXIII
passuum ambitu; Halmyrin vocant. secundum ostium
Naracustoma appellatur, tertium Calon Stoma iuxta insulam
Sarmaticam, quartum Pseudostomon et insula Conopon
Diabasis, postea Borion Stoma et Psilon Stoma. singula
autem ora sunt tanta, ut prodatur in XL passuum longi-
tudinis vinci mare dulcemque intellegi haustum.

(25) Ab eo in plenum quidem omnes Scytharum

§ 79: Sol. 13, 1. MCap. VI 662 extr. Mela II 98. cfr. Ammian.
XXII 8, 44. 45.

1 directo F¹E. dir- rv. cfr. § 77 | CCLXXV (U ann. Heidelb.
LX p. 214) D² coll. II 245. CCCLXXV DFEav(S). -XXXV EH
4 abnuae II. D. -obae F²B. noue o 5 faurici D¹F²Eac.
(Rauracos Sol. et Amm.) 6 dannui D. danubii F²aova.S
8 appellatur F¹EEaova.Bas. 9 VI o. septem Sol. cfr. Strabo
VII p. 305 10 mox ipsa peuce F²E²v. om. r. del. voluit J²
in qua (quo a) II. v(D). a qua Bas. 11 post alueus lac. indic. D.
suppl. Sacer Ul. l. (sed cfr. Strabo l. l. Ptol. III 10, 2 | appellatur a.
locus adhuc corruptus | sorbetur F² in ras. dv. s exoritur a. sor- r.
or- s 13 halmyrin G. al- DF. almyrin r. hal- v 14 nara-
custom E¹a. -ton E²E. -us///// F¹ | tertius DE | scalon E. colon a |
istoma FE 15 pseudostoma va. H(D²) e Sol. sed cfr. Ptol. l. l.
et DFEav(S). et in EH. dein D¹. exin Haupt (Herm. V p. 186) D²
16 borionstoma DFEa.D. boreonst- E. boreost- C. borio-
st- v. ste- nonst- coni. B ex Amm. 17 sunt tanta Eac. ta- su- rv | LX
milis o 19 in F²E²v. om. r | omne Dd. -nē E¹a

sunt gentes, varie tamen litori adposita tenere, alias
 Getae, Daci Romanis dicti, alias Sarmatae, Graecis Sauro-
 matae, eorumque Hamaxobii aut Aorsi, alias Scythae de-
 generes et a servis orti aut Trogodytae, mox Alani et
 Rhoxolani; superiora autem inter Danuvium et Hercynium
 saltum usque ad Pannonica hiberna Carnunti Germanorum-
 que ibi confinium, campos et plana Iazyges Sarmatae,
 montes vero et saltus pulsus ab iis Daci ad Pathissum am-
 nem, a Maro, sive Duria est a Suebis regnoque Vanniano 81
 10 dirimens eos, aversa Basternae tenent alique inde Ger-
 mani. Agrippa totum eum tractum ab Histro ad ocea-
 num bis ad decies centenum milium passuum in longitu-
 dinem, quattuor milibus minus CCCC in latitudinem, ad
 flumen Vistulam a desertis Sarmatiae prodidit. Scytharum
 15 nomen usquequaque transiit in Sarmatas atque Germanos.
 nec aliis prisca illa duravit appellatio quam qui extremi
 gentium harum, ignoti prope ceteris mortalibus, degunt.

§ 80: MCap. VI 663. — (3) Mela II 2. — Sol. 20, 2. —
 § 81: Agrippa fr. 18 R. MCap. VI 663. Div. 14. Dim. 8. Dic. 1, 17.

1 sunt om. FEa | uarie a. -iae ll.v | litori F²dv(J). -riae
 DF¹. -riac E¹. -ri ad E². -rae E². -re a. -ra R²S 2 daci
 F²E²R(?)v. da r | romanis R²E²v. -ni r 3 hamaxobii B.
 am-ll | corsi F²va.B 4 orti ut F² | troglodytae va.S(semper)
 5 rhoxolani (B)D. throx- DE². trox- FE¹. throxal- Ra.
 rhox- C. tox- v | hercynium C. hyrcin- Dav. hircin- (-chin- E) r
 6 pannonica (pano- F¹) Fv. -cam (pano- DE¹) r 8 pathis-
 sum Bav. -ssim r. Parthiscum Ul.l. p. 215 coll. Amm. XVII 13, 4.
 Ptol. III 7, 2 9 Moro va.H | siue is G | abest F²E² | suerbis R¹.
 suevis d.v.a.D. cfr. § 100. II 170 10 eos F²v. o es r | auersa
 G(S). abersa F² in ras.E². auersa r. aduersa L | basternae B.
 (abst- v). -naei (auast- F²) DFEaD². aliasternei E. cfr. § 100
 12 bis ad (a F¹) ll.v(D¹). bis F² MCap. Dic.S. ad bis Salmant. |
 centenum J. -tum ll.v(D). -tena H 13 quattuor ll.v(H). om.
 MCap. quantum G. quattuordecim MPt p. 410^b | milibus om.
 Dic. S | minus F²E² Salmant.(P)G. et H. om.rv(S) | CCCC ego
 quadringentis ll.v(D). -tum J. CCCC milibus Dic. -lium S
 14 uistlam (Letronne) S. -tulam B. uistiam F²d. -tigis E. -tia r |
 a desertis F²Dic.v. adse- DF¹Ea. adrestis R 15 transiit
 Niebuhr. -sit ll.v 17 degunt F²E²v. dicunt r

- 82 (26) Verum ab Histro oppida Cremniscoe, Aepolium montes Macrocremni, clarus amnis Tyra, oppido nomen inponens ubi antea Ophiusa dicebatur. in eodem insulam spatiosam incolunt Tyragetae; abest a Pseudostomo Histri ostio CXXX. mox Aziacae cognomines flumini, ultra quos Crobyzi, flumen Rhode, sinus Saggarius, portus Ordesos et a Tyra CXX flumen Borysthenes lacusque et gens eodem nomine et oppidum ab mari recedens XV passuum,
- 83 Olbiopolis et Miletopolis antiquis nominibus. rursus litore portus Achaeorum, insula Achillis, tumulo eius viri clara, et ab ea CXXV passuum paeninsula ad formam gladii in transversum porrecta, exercitatione eiusdem cognominata Dromos Achilleos, cuius longitudinem LXXX tradidit Agrippa. totum eum tractum tenent Sardi Scythae et Siraci. inde silvestris regio Hylaeum mare, quo adluitur, cognominavit; Enoecadioe vocantur incolae. ultra Panticapes amnis, qui Nomadas et Georgos disternit, mox Acesinus. quidam Panticapen confluere intra Olbiam cum

§ 82: (2. 5) Mela II 7. — (7) MCap. VI 663 med. Mela II 6. —
§ 83: Mela II 98. 5. — Agrippa fr. 19 R. — Mela II (114). 5.

1 histro F²E²S. istro v. asio r | oppida F²E²v. -dis r | cremniscoe (Neumann) D². -scos G. -menisco F². -mensco r. -mense B | aepolium D.E.G. epo- r. obo- B. Neoptolemi turris Neumann e Strab. VII p. 306 4 a Bv. ab r | pseudostomo U
5 aziacae B. asta- F²v. asia- r D¹. (cfr. Mela) | cognomines Dv. -ne r 6 crobyzi B. -biggi (-bigni B) U.D. cfr. MGGM I p. 421 | rhodes BS | saggarius (-icus E²v) U.D. sagarius C. -ius S | ordesos av. -daesos (-stos B) r 7 thyra F²E² | CXX Ev. CCXX r. LXX MPt p. 433^b | flumen B.v. fulm- r 8 XV U.v. an XXV? cfr. Strabo VII p. 306 (MPt l. l. GGM I p. 230^a)
9 rursusque C | in litore va. J 11 paeninsula F²E²v. -lam B. insulā r 13 tradidit U.v(S). tradit a Dal. 14 sardi (-rthi F) U.v(J). tauri G. -rici B | siraci U. P. cfr. Tac. ann. XII 15. syrace a. sarmatae B. scyraci va. H 15 quo F²v. quod r | cognominant F²E² in ras. va. B 16 enoecadioe a D¹. -dlloe G. -dlloe L. -chadloe S. enoecadioe DF¹E¹J². -dlloe F²E². enoae. adioae B. enaeadloae v(H). Terrocadiae vel Torrocadiae con. MPt p. 431^a | ultra ē F¹ -rae E¹a 17 amnē F²

Corysthene tradunt, diligentiores Hypanim, tanto errore
eorum, qui illum in Asiae parte prodidere.

Mare subit magno recessu, donec \bar{V} passuum inter- 84
uallo absit a Maeotide, vasta ambiens spatia multasque
gentes. sinus Carcinites appellatur. flumen Pacyris; op-
pida Navarum, Carcine. a tergo lacus Buces, fossa emis-
sus in mare. ipse Buces a Coreto, Maeoti lacus sinu,
petroso discluditur dorso. recipit amnes Bucem, Gerrhum.
Hypanim, ex diverso venientes tractu. nam Gerrhus Ba-
silidas et Nomadas separat, Hypanis per Nomadas et Hy-
laeos fluit, manu facto alveo in Bucen, naturali in Coretum.
regio Scythiae Sindica nominatur.

Sed a Carcinite Taurica incipit, quondam mari cir- 85
cumfusa et ipsa qua nunc campi iacent; dein vastis attol-
lunt iugis. triginta sunt eorum populi, ex iis mediterrane-
i XXIII; VI oppida Orgocini, Characeni, Assyriani, Stactari,
Acisalitae, Caliodi. iugum ipsum Scythotauri tenent; clu-

§ 84: (3—10) Mela II 4. — § 85: (340, 1—3) Mela II 3. 4.

3 mare $F^2 R^2 E^2 v$. -ri r | uasto d(?) va. S | recessu F^2 in ras.
recesso D. /// co- B. sco- E. scone- a 5 garcinites $DF^2 E^2$ va. B.
-citenus F^2 . garsinit' R^2 . gar (om. etiam appellatur) R^1 | pagyris
 F^2 . paciris E. pati- B. barcinis a 6 garcine F^2 | lacus $F^2 E^2 v$.
lagus r | buces (B) D. buges (-gaes E^2 . -gae E^1) ll. v. cfr. v. 11.
§ 88 | fossa (foss F^2) — 7 buges (buces D) $F^2 v$. om. r 7 coreto
Ev. go- a. coraeto (go- E) r | maeoti ego. -te Dd. -tae F. -tis v.
meeote B. niae- Ea | lacus $F^1 E^1$. -cu F^2 8 bugem ll. va. D |
gerrum ES 9 hypani /// $F^2 v$ (J). -niā $DF^1 d$. hip- B. hysep- E.
vap- a. hypacarim Se Mela II 4 | nam $FR^2 v$. am R^1 . na r |
basilidas $F^2 d T v$. -liadas (bafi- E) ll 10 ipanis R^2 . yspa- a.
pa- R^1 . hypacaris S 11 bucen ll. D. bugen v 12 scythiae
Ev (J²). -ia H. sc/ythie B. schithyae F^2 . sthi- F^1 . stithiae D.
stie a | sindica (B) D. -ce S. sendica (-ce B) ll. v 14 qua
(U 82) D. quaque RG. -quae D. -que rv (S) | attollunt $DF E^1$.
toll- a 16 XXIII $DF E S$. -IV G. -VII Ea v | orgocini ego.
-ciri B. -cyni rv. argodeni coni. He Ptol. III 6, 5 | characeni (P) H.
caraceni DF . cares- r. caras- v | assyriani (assir- B) ll. v (D). lagy-
(P) H | Tractari va. D 17 acisalitae (-altae F^2) ll. v (D). arci- B^1 .
arsilachitae B^2 . arci- G. archi- H | caliodiordi Dda. -ori R^2 .
or /// R^1 . cali /// F^1

- duntur ab occidente Cherroneso Nea, ab ortu Scythis Sata-
tarcis. in ora a Carcine oppida *Taphrae* in ipsis angustis
paeninsulae, mox Heraclea Cherronesus, libertate a Romanis
donatum; Megarice vocabatur antea, praecipui nitoris, in
toto eo tractu custoditis Graeciae moribus, V passuum :
86 ambiente muro. inde Parthenium promunturium, Tauro-
rum civitas Placia, Symbolum portus, promunturium Criu
Metopon adversum Carambico Asiae promunturio, per me-
dium Euxinum procurrens CLXX intervallo, quae maxime
ratio Scythici arcus formam efficit. ab eo Taurorum por-
tus multi et lacus. oppidum Theodosia a Criu Metopo
CXXV p., a Cherroneso vero CLXV. ultra fuere oppida
87 Cytae, Zephyrium, Acræ, Nymphaeum, Dia. restat longe
validissimum in ipso Bospori introitu Panticapaeum Mile-
siorum, a Theodosia LXXXVII·D p., a Cimmerico vero oppi-
176 do trans fretum sito MM·D, ut diximus, passuum. haec
ibi latitudo Asiam ab Europa separat, eaque ipsa pedibus
plerumque pervia glaciato freto. Bospori Cimmerici longi-
tudo XII·D passuum. oppida habet Hermisium, Myrmecium

§ 86: (6—10) Mela II 3. — § 87: (14. 19) Mela II 3. 4.

1 nea F¹REa(B)D. ne F². om. Ddv | ortu FR¹v. oriu D.
-ius Ea. erto R² | satareis (Müllenhoff) D². -chis B. -taucis
(sarau- R) ll.v(J) 2 carcine aD. -nae FE. -nei D. -nis R.
-nite v | taphrae Be St Byz. cfr. § 87 extr. tagre (tea- F¹) ll.v
4 megaricae DFE | uocabatur v. -bantur ll | in om. R 5 grae-
ciae F²v(J). a gr- F¹S. a grec- (-ia E¹) r 6 ambiente E²r.
-tes r 7 chiu R². ciu AR¹a. cru F² in ras. 8 carambico
AF²v(S). -con (acra- R) rD. -bi G | promuntoriu E¹. -turiū R²D
medium AF²R²v. -di E¹. -dio r 9 pcurrens DF¹Eava.G
maxime AE²v. -mo r 10 [ar]cus — portus om. R¹ | efficit Ast.
effec- r 11 theodosia F²v. -ion a. -ssia (thed- A¹) A. theu-
dosia (-oxia R) r | cru F² 12 CXLV D Rava.G (H) 13 acrae
H. -re ll.v 15 LXXXVII·D (-VIII·D R) ll.S. -VII H. MXXXV v
16 sito Av. -tu r | M·D F¹Eava.G | passuus D 17 separ-
rata F¹. -ate R d. -ate DT. -at et a | eaque ipsa om. F¹E¹a. atque
(adque R) ipsa separatae (-te D. -ta T. om. d) DRdT 18 cim-
merim F¹Ea | longitudo (P)D. latit- ll.v 19 hermisium AE²v.
hermes- D. thermes- FE¹a. termes- R

et intus insulam Alopecen. per Maeotim autem ab extremo Isthmo, qui locus Taphrae vocatur, ad os Bospori CCLX longitududo colligit.

A Taphris per continentem introrsus tenent Auchetae, 88 apud quos Hypanis oritur, Neuroe, apud quos Borysthenes, Geloni, Thyssagetae, Budini, Basilidae et caeruleo capillo Agathyrsi. super eos Nomades, deinde Anthrophagi, a Buce vero super Maeotim Sauromatae et Essedones. at per oram ad Tanain usque Maeotae, a quibus lacus nomen accepit, ultimique a tergo eorum Arimaspi. mox Ripaei montes et adsiduo nivis casu pinnarum similitudine Pterophoros appellata regio, pars mundi damnata a rerum natura et densa mersa caligine neque in alio quam rigoris opere gelidisque Aquilonis conceptaculis.

Pone eos montes ultraque Aquilonem gens felix, si 89 credimus, quos Hyperboreos appellavere, annoso degit aevo, fabulosis celebrata miraculis. ibi creduntur esse cardines mundi extremique siderum ambitus semenstri luce [et una

§ 88: MCap. VI 663 extr. Sol. 14, 1. 15, 1. Mela I 116. (cfr. II 10. 11). II 2. — (10) Sol. 15, 20. 21. cfr. Mela II 1. — § 89. 90: Mela III 36. 37. — § 89: Sol. 16, 1—4. MCap. VI 664.

2 taphare a. -prae A. -p̄ R¹. -pre R² | ab ore dTva.G. abor F¹E¹a. ab R | XXLX a¹. CCX R. CLX MPt p. 439^a. an CCXX? 3 colligit D². -tur U.v. cfr. II 86. 186. 245. III 132. V 136. VI 156. IX 117. XXXIII 51 4 a AF²v. om. r | auchetae Av. -te a. -chaetae r 5 hypanis — quos om. DFE¹a | neuroe RE²(B).S. -rae A¹. roae va.B. -ri Ven. | apud quos om. etiam E² 6 thyssagetae (thus. B) Sex Herod. IV 22. thisag- F² in ras. E. (-gathe a). tissag- A. this//// D. this R | bundi a. om. R 7 agathyrsi (-ysi E¹) DFEav. aca- A. agarcissi R | a del. R² 8 bucce A. buge Tva.D | uero om. R(?) va.S 9 tanam a. tam R. tanaim G | meotē R. -tim a | in (pro a) A | iacus DFE¹R 10 accipit A | arimaspi F²v. -spii AE². -si r | riphaei F²ao va.S 11 pterophoros F²(pte in ras.) Ev. -ro o. -phorophoros D. therophoros R. -ro foro A. ptheros a 12. 13 natura rerum o 13 neque AF²E²ov. quae DE¹. que r 15 pene a. post o | montes AF²E²ov. -te r 16 degit aevo (euo AF²o) AF²RE²ov. digetae r 18 uncus ego posui

die] solis adversi, non, ut imperiti dixere, ab aequinoctio verno in autumnum: semel in anno solstitio oriuntur iis soles brumaeque semel occidunt. regio aprica, felici temperie, omni adflatu noxio carens. domus iis nemora lucique, et deorum cultus viritim gregatimque, discordia ignota et aegritudo omnis. mors non nisi satietate vitae epulatis delibutoque senio luxu e quadam rupe in mare salientibus; hoc genus sepulturae beatissimum. quidam eos in prima parte Asiae litorum posuere, non in Europa, quia sunt ibi similitudine et situs Attacorum nomine. alii medios fecere eos inter utrumque solem, antipodum occasus exorientemque nostrum, quod fieri nullo modo potest tam vasto mari interveniente. qui alibi quam in semestri luce constituere eos, serere matutinis, meridie metere, occidente fetus arborum decerpere, noctibus in specus
 90 condiderunt. nec licet dubitare de gente ea: tot auctores produnt frugum primitias solitos Delum mittere Apollini, quem praecipue colunt. virgines ferebant eas, hospitibus gentium per annos aliquot venerabiles, donec violata fide in proximis accolarum finibus deponere sacra
 91 ea instituere iique ad conterminos deferre atque ita Delum

§ 90: Sol. 16, 2. MCap. VI 664 extr. — § 91: Sol. 16, 1. Mela III 37 med. Sol. 16, 5. 6. — Agrippa fr. 20 R. MCap. VI 664. Div. 15. (Dim. 9). Dic. 1, 18.

1 adversi R² Salm. -su R¹. auersi (-su F^{1a}) rov (cfr. Sol. codd. LGP) 2 autumnus R¹ | his a. hi o 3 solis R^a 5 discordia AF²E³ov. -diē R². -cor r. -cors a. cfr. Sol. | ignota AE²ov. -ta ē F². -tae r 7 epulati Müller emend. 17. 8 | delibutoque aofaTH. (-tisque v). dili-r | seni A. -ibus va.H | ae A. de Sol. ex va.S 8 salientibus C. -tium ll.ov(S). saliant. aiunt Müller an genus iis? 10 quia D(P)H. qui rov | simili consuetudine (P)H | et situs (F²E³o. -uus r) ll.G(S). om.a. et situ v(H) | actacorum B. ata- DFE³o. acorum E¹. afata eor- a 11 occasum ova.S 12 orientemque o | quae (om. fieri) A 13 qui ll.ov(S). qui non C 14 sereno E^{1a} 16 licet AG(S). libet rov(H) | dubitare AG. -ri F²E³ov. habitari (-rit B) r | ex (pro ea) A. eos R¹ | tota DE^{1a} 17 delon FPaova.S 20 uigilata DE^{1a} 21 iique Rd. duos qui a. hique F² in ras. indeque o. hique rov | ita delon C. italum DF^{1d}. -liam Eao

usque. mox et hoc ipsum exolevit. Sarmatiae, Scythiae, Tauricae omnisque a Borysthene amne tractus longitudo DCCCCLXXX, latitudo DCCXVI a M. Agrippa tradita est. ego incertam in hac terrarum parte mensuram arbitror.

(27) Verum instituto ordine reliqua huius sinus dicantur, et maria quidem eius nuncupavimus. 75 aqq.

13. Hellespontus insulas non habet in Europa dicendas. in Ponto duae, M-D ab Europa, XIII ab ostio, Cyanaeae, ab aliis Symplegades appellatae traditaeque fabulis inter se concucurrissse, quoniam parvo discretarum intervallo ex adverso intrantibus geminae cernebantur paulumque deflexa acie coeuntium speciem praebebant. citra Histrum Apolloniatarum una, LXXX p. a Bosporo Thracio, ex qua M. Lucullus Capitolinum Apollinem advexit. inter ostia Histri quae essent diximus. ante Borysthenen Achillea est supra dicta, eadem Leuce et Macaron appellata. hanc temporum horum demonstratio a Borysthene CXLI ponit, a Tyra CXX, a Peuce insula L; cingitur circiter X p. reliquae in Carcinite sinu Cephalonesos, Spodusa, Macra.

§ 92: cfr. Plin. VI 32. — Mela II 99. — (14. 15) Sol. 19, 1. — § 93: Mela II 98. — (344, 1—5) Sol. 18, 1. 2.

2 thractus R². -raetus D. -retus R¹E. //// F¹. om. a
 3 DCCCCLXXX DFRE. om. a | DCCXVI AD. -VII rv 5 dicentur a 6 nuncupabimus R²va. G 8 M om. E¹a | III A
 9 cyanaeae DF². -nae// F¹. -ne a. cyanae A¹. cianete o. -ne R². oceano R¹ | gab R¹ 10 concucurrissse AS. concurr-
 rov | paruo discretarum AE²ov. paruo E¹. discretarum (F² in ras.)
 paruo F. cretę de pa- R. craetae (crete ad) D. pa- Dad
 12 coeuntium AR²ov. -entium (-tım E) r. centum a 13 apol-
 lonitarum aSol. | p. AD². om. rv 14 qua ve Sol. quo U | ru-
 cullus DREa 15 ostia Aav. ho- R². ostria DF¹E¹. hos tria r |
 achillae// F¹. -llae DE. -lle Ra 16 leuce av. leue R¹. -ucaer r |
 macaron E²v. macc- A. macron (-con R²) Rad. -chron r
 17 CL F¹. CLX ad¹ 18 igitur DRa. //// F¹ | circiter AF² in
 ras. av. cyrc- E². cyc- E¹. cytiter D. -tur E 19 carcinite AG.
 -nitis rv | cephalonesos Be Ptol. III 5, 2. -ones v. chephalonesos
 A. caepha- F². caepallo- F¹. cep- D. -nes r | spodusa DD.

non est omittenda multorum opinio, priusquam digrediamur a Ponto, qui maria omnia interiora illo capite nasci, non Gaditano freto, existimavere, haut inprobabili argumento, quoniam aestus semper e Ponto profluens numquam reciprocet.

- 94 Exeundum deinde est, ut extera Europae dicantur, transgressisque Ripaeos montes litus oceani septentrionalis in laeva, donec perveniatur Gadis, legendum. insulae complures sine nominibus eo situ traduntur, ex quibus ante Scythiam quae appellatur Baunonia unam abesse diei 10 cursu, in quam veris tempore fluctibus electrum eiciatur, Timaeus prodidit. reliqua litora incerta. signata fama septentrionalis oceani. Amalchium eum Hecataeus appellat a Parapaniso amne, qua Scythiam adluit, quod nomen 15 eius gentis lingua significat congelatum. Philemon Mommarusam a Cimbris vocari, hoc est mortuum mare, inde usque ad promunturium Rusbeas, ultra deinde Cronium. Xenophon Lampsacenus a litore Scytharum tridui navigatione insulam esse immensae magnitudinis Balciam tradit, eandem Pytheas Basiliam nominat. feruntur et 20

§ 94. 95: (6—8) MCap. VI 665. — cfr. Plin. XXXVII 35. 36. — (13 sqq.) Dic. 7, 19—21. Sol. 19, 2. 6—8. — Timaeus fr. 33 Müller. Hecataeus fr. 160 Müller. — Mela III 56. Isid. or. XI 3, 19.

spond- F. sponsus A. rospodusa R. rospoho- Eav(L). rhodusa (P)G | macra AE²v. mara r

1 digrediamur F²av. -dimur rS 4 a ponto o 5 reciprocetur R(?)va.S 7 ripaeos F¹ES. -phaeos rov(D) 8 veniatur o | gades d(?)va.S 10 quae AFRv. quia D. qui Ea | baunonia AE²D. -oniana F¹. banno- v. -omanna G. raunonia F¹E¹H. -iam Da. -omia R | unam del. F²G 12 litora reliqua A | dist. ego | sic nata F¹ad 13 oceani ego. -nis F²E². ocia- DF¹E¹. oceanus rv | amalchium ASol. D². almachium E | eum om. E Dic.

14 parapaniso DF¹E¹a. parop- R(?). -niso (-miso C) va.S | adluit F³S. all- AE²E² Dic. v. abl- r 15 lingua F²dSol. Dic. r. om. r. (significat gentis A) 16 inde om. AE R(?)G 17 rusbeas (roudoas F²) ll. D. rubeas ve Sol. et Dic. | cronium ADB. cren-rr 19 baltiam Fdva. D. abalciam Sol. 20 pytheas G. phy- A. -teas R. phit- ad. -theas r. Pytheas <Abalum, Timaeus> Basiliam Müllenhoff DAK I p. 473 sqq. coll. XXXVII 35 | nominant AF²

Oeoniae, in quibus ovis avium et avenis incolae vivant, aliae, in quibus equinis pedibus homines nascantur, Hippopodes appellati, Phanesiorum aliae, in quibus nuda alioqui corpora praegrandes ipsorum aures tota contegant.

- 5 Incipit deinde clarior aperiri fama ab gente Inguae- 96
onum, quae est prima in Germania. mons Saevo ibi, in-
mensus nec Ripaeis iugis minor, inmanem ad Cimbrorum
usque promunturium efficit sinum, qui Codanus vocatur,
refertus insulis, quarum clarissima est Scatinavia, incon-
10 pertae magnitudinis, portionem tantum eius, quod notum
sit, Hillevionum gente quingentis incolente pagis: quare
alterum orbem terrarum eam appellant. nec minor est
opinione Aeningia. quidam haec habitari ad Vistlam us- 97
que fluvium a Sarmatis, Venedis, Sciris, Hirris tradunt,
15 sinum Cylipenum vocari et in ostio eius insulam Latrim,

§ 96: Dic. 7, 22. Sol. 20, 1. Mela III 31. 54. — § 97: (13. 14)
Dic. 7, 22. — Mela III 33. (32). — (346, 6) Sol. 20, 8.

1 oeone R¹o. -on R². aeone a. ce ne F¹. ceone F². Oonae
va.J. Oeocenaes Dic. Oaeones Sol. Oeoneae Mela | in quibus
(quib, F²) F²o.v. in quis AE² (supra scr. pro quibus) D. quis DEd.
qui/// F¹. qui E¹. om.a. quarum Dic. | iouis DE¹a.d. ///uis F¹.
nouis R¹ | aduenis DEa. ///ue- F¹ 2 equinis — 3 in quibus
om.R 3 phanesiorum D¹e Sol. fan- AEov(J). -estorum (fen-
a) r. om. Dic. panotiorum Sex Isid. or. XI 3, 19 4 corpora AF²v.
-re r. om.o | corpora (pro tota) o 5 inde va.H(S) | clarior
AE²v. -ore r Dic. | fame F¹. om.E¹ | inguaeonum U.D. -gueo-
so Dic. -gaeuo- C. -geuo- v 6 prima in Dic.D¹. in prima
ince F¹. inde prima AS. prima inde rov. prima D² | germaniae
AF²Eva.H(S)D² | seuo Radva.D 7 nec om.a. ne AE² |
ripaeis F¹R.S. riph- rv(D) | cymbros F² 8 finum AEv. un-
r Dic. 9 scatinavia AE²D. scadi- DF Dic. sandi- E¹. scandi-
Eav 11 illeuionum R (Dic.codd.DV) | quare MPt p. 276^b. q. F¹.
qui F²E². quae rv. om. Dic. 12 eam om. Dic. | appellat Ava.D²
13 opinio de D² | aeningia AD¹. eni- v. aeeping- F². aepig-
DF¹R. epig- Ea Dic. Epigenis MPt l.l. Ogygia D². (loc. corr.) |
uistlam S. cfr. § 81. -stulam B. -silam A. -sulam MPt F²RE²v. in-
sulam r. -lae Dic. 14 benedis Ava.B | scyris Eva.H. cir-
F¹R. cyr- Da | hirris AG. hiris a. hyris (-rys R) r. -rris v. om.
Dic. 15 cylipenum AdTa.H. cylyp- r. clylip- v | uocant F² |
latrim AF²D. -rin v. -ri r

mox alterum sinum Lagnum, conterminum Cimbris. promunturium Cimbrorum excurrrens in maria longe paeninsulam efficit, quae Tastris appellatur. XXIII inde insulae Romanis armis cognitae. earum nobilissimae Burcana, Fabaria nostris dicta a frugis multitudine sponte provenientis, item Glaesaria a sucino militiae appellata, barbaris Austeravia, praeterque Actania.

- 98 (28) Toto autem mari ad Scaldim usque fluvium Germaniae accolunt gentes, haud explicabili mensura: tam inmodica prodentium discordia est. Graeci et quidam 10 nostri XXV oram Germaniae tradiderunt, Agrippa cum Raetia et Norico longitudinem DCXXXVI, latitudinem CCXLVIII, 14. Raetiae prope unius maiore latitudine, sane circa excessum eius subactae; nam Germania multis 99 postea annis nec tota percognita est. si coniectare permittitur, haut multum ora deerit Graecorum opinioni et longitudini ab Agrippa proditae. Germanorum genera quinque: Vandili, quorum pars Burgodiones, Varinnae,

§ 98: Agrippa fr. 21 R. Dim. 19. — § 99: Tac. Germ. 2. — Mela III 32.

3 tastris A.D. thartris (cha- E) r. ta- J. carthris a. -tris B
4 Romanorum H | burcana U.v(S). -chana a.C. Bopyavic
Strabo VIIp.291 5 fabaeria A | a nostris F²va.S | multitudine s.D¹. similit- U.v | sponto DF¹a. pon- E¹ | provenientes DE²(?)a. -tiis F¹ 6 glaesariae E¹. gles- D. -rie Ea. glossaria va.S | a AF²E²v. om.r | milite A. -tae F¹ | appellata (J²)D¹. -ta a U.v 7 austerania vel austrania va.S. cfr. XXXVII 42 | actania A(E?)v. -nta r 8 haut mari F². autem hoc mari va.D
9 aut DF¹EE¹a 11 XXV | H. XXV U.v 12 raetia et v. -tiae AF. gretiae D. graeciae E. grec- Ea | morico DF¹ Ea | DCXXXVI AD². DCLXXXVI rv(S). -XXXXVI H
13 CCXLVIII Av(D). CXL- rH. CCLX- C 14 germania AF² E²(o)v. -niae r 15 postea om.o | si AFv. i DE. om.Ea
16 orae Ed(?)B | opinioni AE²v(S). -nion F²H. -nio r
17 longitudine F. -nis B | proditae AFG. trod- D. trad- (te Ea) r
18 uindili oG. -lici E¹. -delici v. uandilici (uian- a) Dfa. -delici E | quorum AF²E²(E?)v. uorum DE¹. horum a. //orum F¹ | burgundiones F²E². -gudiones a. -gundiones ova.J | uarinnae F²v(D). -in/// F¹. -inç B. -inne r. -ini C

Charini, Gutones. alterum genus Ingaueones, quorum
pars Cimbri, Teutoni ac Chaucorum gentes. proximi 100
autem Rheno Istuaeones, quorum mediterranei Her-
miones, quorum Suebi, Hermunduri, Chatti, Cherusci.
5 quinta pars Peucini, Basternae, supra dictis contermini
Dacis. amnes clari in oceanum defluunt Guthalus, Vis- 80
culus sive Vistla, Albis, Visurgis, Amisis, Rhenus, Mosa.
introrsus vero nullo inferius nobilitate Hercynium iugum
praetenditur. 15. (29) in Rheno autem ipso, prope C in 101
10 longitudinem, nobilissima Batavorum insula et Cannenefa-
tium et aliae Frisiorum, Chaucorum, Frisiavonum, Sturio-
rum, Marsaciorum, quae sternuntur inter Helinium ac
Flevum. ita appellantur ostia, in quae effusus Rhenus a
septentrione in lacus, ab occidente in amnem Mosam se
15 spargit, medio inter haec ore modicum nomini suo custo-
diens alveum.

§ 100: (6) Sol. 20, 2. — Mela III 32. 29. — § 101: (13) cfr. Mela III 24.

1 charini (-inni F²E²) *U. v(J)*. Ca- C | gu////nes F¹. gniones
Ba¹. gutto- *va. S* | inguaeones D¹. cfr. § 96. ingyae- A¹J. ingyae-
F². incyae- (-ye- R) r. inciaco- o. Ingaueo- G. -geuo- v
2 theuthoni R²E²o. -nie R¹. -tonie a. thaeudoni F². -iae F¹ |
ac DF¹a G. a *rov* | caucorum o. caug- F². cuc- E. chuc- R.
buc- Da. bug- F¹. Cauch- *va. H* | gente *va. G* 3 istuaeones D².
istriaio- A²o. istiaio- J. istrio- F². //ao- F¹. sthriaio- E². sthrao- E¹.
thracio- a. sthraeo- D. sttheo- R. Istaeuo- v. Istiaeo- D¹ | *lac. ego*
indicavi. cimbri A¹S. pars (-ras R¹) cimbri theuthonie achucorum
R. pars cimbri (cym- F) *rov*. pars Sicambri (*Spener Germ. ant. 4, 1*)
D | mediterranei — 4 quorum *om. R* | herimones o 4 sueui
aeo. J | chati A. -thi R 6 gythalus A. goth- a. gutt- *ava. D*.
Lutta, Alus *MPt p. 413** | Vistillus *va. J* 7 vistla S. -tila A. -tilia
F²E²v. -ti (-ci R) r. -tula B. cfr. § 81 | olbis E¹. aluus A²E²*va. B*.
| amisis A¹D. -ssis r. -sius v | rhenos A. renus Ra 8 hercy-
nium v. -cinium (-chin- A) *U. yrcinū a* 10 cannenefatium A¹J.
-tum v. -enufatum C. -inefatium S. cannenf- D. canenf- E.
cannef- a. canenfaci- F. annenf- R 11 chaucorum A²F²H.
cauc- *rv. cauch- C* | frisiabonum A²F²*va. H(S)* | sturiorum A²F²
v(S). turi- DF¹R. tusi- Ea¹H 12 hellinium F². eli- a. heli-
num (-lium G) *Rva. S* 13 appellatur DF¹ 15 spargit A²F²R²
e corr. E²v. -ruit r | chore A

- 102 16. (30) Ex adverso huius situs Britannia insula, clara Graecis nostrisque monimentis, inter septentrionem et occidentem iacet, Germaniae, Galliae, Hispaniae, multo maximis Europae partibus, magno intervallo adversa. Albion ipsi nomen fuit, cum Britanniae vocarentur omnes 5 de quibus mox paulo dicemus. haec abest a Gesoriaco Morinorum gentis litore proximo traiectu \bar{L} . circuitu patere $\overline{\text{XXXXVIII}}$ $\cdot \overline{\text{LXXV}}$ Pytheas et Isidorus tradunt, $\overline{\text{XXX}}$ prope iam annis notitiam eius Romanis armis non ultra vicinitatem silvae Calidoniae propagantibus. Agrippa 10 longitudinem $\overline{\text{DCCC}}$ esse, latitudinem $\overline{\text{CCC}}$ credit, eandem
- 103 Hiberniae, sed longitudinem $\overline{\text{CC}}$ minorem. super eam haec sita abest brevissimo transitu a Silurum gente $\overline{\text{XXX}}$. reliquarum nulla $\overline{\text{CXXV}}$ amplior circuitu proditur. sunt autem $\overline{\text{XL}}$ Orcades, modicis inter se discretas spatiis, VII 15 Haemodae, $\overline{\text{XXX}}$ Hebudae et inter Hiberniam ac Britanniam Mona, Monapia, Riginia, Vectis, Silumnus, Andros,

§ 102: Mela III 50. MCap. VI 666. Beda h. eccl. 1, 1. — Anon. fr. I 1 (GGm II p. 509). Sol. 22, 10. Agrippa fr. 22 R. Oros. I 2, 37. Dim. 30. — Sol. 22, 1. Mela III 53. — 103: (cfr. Sol. 22, 6). Mela III 54. MCap. VI 666 med. — (17) Caes. b. G. V 13, 3. — Sol. 22, 9.

1 britannia \mathbf{Eov} . britt- \mathbf{ADa} . -ania \mathbf{FREy} (passim) 3 multis y
4 magne \mathbf{Da} . -n/// $\mathbf{F^1}$. -nae \mathbf{E} | album i 6 paulo mox y |
gesoriaco $\mathbf{F^2}$ in ras. y (gess- C) v. -cu \mathbf{A} . geseriaco $\mathbf{E^2}$. -cu \mathbf{B} .
-siriaco i. cfr. § 106 7 mormorum $\mathbf{E^2}$. -rionorum a. ///rin- $\mathbf{F^1}$
traiecto \mathbf{DFEa} 8 $\overline{\text{XXXXVIII}}$ \mathbf{REa} MCap. va. S. $\overline{\text{VIII}}$ \mathbf{F} . $\overline{\text{VII}}$ \mathbf{D} .
cfr. Sol. Beda | $\overline{\text{LXXXV}}$ \mathbf{A} Sol. Beda v. $\overline{\text{LXXV}}$ i. $\overline{\text{LXV}}$ y. $\overline{\text{XXV}}$ r
MCap. 10 calidoniae \mathbf{EAyv} (D). calyd- r. caled- L. add. ac
 $\mathbf{AE^2y}$ 11 esse — $\overline{\text{CCC}}$ $\mathbf{AF^2E^2yov}$. om. r | credit \mathbf{Av} . -didit ro.
om. y 13 silorum y | $\overline{\text{XX}}$ va. H 14 $\overline{\text{CXXXII}}$ y 15 autem
et o 16 haemodae (MPt p. 80^b e Mela) $\mathbf{D^2}$. acmode \mathbf{Av} . -dae \mathbf{B} .
accomodae y. -de i. haecmodae (-doe $\mathbf{E^2}$) r | haebudes va. H (S)
17 mora \mathbf{B} | monapia $\mathbf{F^2}$ in ras. v. mana. pia \mathbf{A} . namana pia y.
mana apta $\mathbf{E^2}$. mapta $\mathbf{DE^1a}$. mappa \mathbf{B} | riginia \mathbf{AyD} . rignea \mathbf{B} .
ricnea ($\mathbf{F^2}$ in ras.) rv. richea a. ricina (B) H e Ptol. | silumnus
 \mathbf{AyD} . silim- rv. lim- (B) H e Ptol.

infra vero Samnis et Axanthos et ab adversa in Germanicum mare sparsae Glaesiae, quas Electridas Graeci recentiores appellavere, quod ibi electrum nasceretur. ultima 104 omnium quae memorantur Tyle, in qua solstitio nullas esse noctes indicavimus, cancri signum sole transeunte, 2, 187 nullosque contra per brumam dies. hoc quidam senis mensibus continuis fieri arbitrantur. Timaeus historicus a Britannia introrsus sex dierum navigatione abesse dicit insulam Ictim, in qua candidum plumbum proveniat; ad 10 eam Britannos vitilibus navigiis corio circumsutis navigare. sunt qui et alias prodant, Scandias, Dumniam, Bergos maximamque omnium Berricen, ex qua in Tylen navigetur. a Tyle unius diei navigatione mare concretum a nonnullis Cronium appellatur.

15 17. (31) Gallia omnis Comata uno nomine appellata 105 in tria populorum genera dividitur, amnibus maxime distincta. a Scalde ad Sequanam Belgica, ab eo ad Garunnam Celtica eademque Lugdunensis, inde ad Pyrenaei

§ 104: (3—7) Sol. 22, 9. MCap. VI 666 med. Beda t. r. 31. cfr. Mela III. 57. — Timaeus fr. 32 Müller. cfr. Plin. II 187. — (10) cfr. Plin. VII 206. Sol. 22, 7 additam. — (13) Sol. 22, 9. MCap. VI 666. Beda t. r. 34. n. r. 9 extr. — § 105: Caes. b. G. I 1, 1. Mela III 20. — Agrippa fr. 23 R. Dim. 20. Dic. 1, 6. — Sol. 21, 1. MCap. VI 634 init.

1 samnis (B) S. sambis AyD¹. sia- F³ in marg. v. sumbis i. amnis (-nos E) r | axanthos AyD. -tos rv. anxantes i | ab AE² yov. om. r | aduerso ova. D. -sv a 2 parsae F¹ E¹. -se Da. sponsae y | glaesiae FJ. gles-ry. glos- i. glessie a. -ssariae ov 3 nascitur y 4 thyle Ro. tile i. thyle Sol. (B) J. thule C 6 brumas y 7 continuis om. Beda 8 introrsum Ay (D?) S 9 Ictin (Salm. e Diod. V 22, 5) D². mictim (-tin o) ll. yo G. mitterim v 10 uilibus AE² yo. uiti- a | (brittanus .) corio solet y | consutis y. circs- E¹ 11 scandias AE² D. -idas y. -iam rv | uergos AyD² 12 berricen AyD. uerigon r. ner- v. uergon a | tilen y. tulen DF¹ a 13 thyle F². thele F¹. tule a 14 cronium AF² yv. scro- (sco- E¹) r | appellaretur FRa 15 commune (om. uno) A 17 a om. A | scaldi L. cfr. § 106 | carunnam A. garam E². garumnam ova. D 18 ad AF² E² o (E?) v. om. r | pirenei o. piri- B. pyrinaci F. -nei a. -neo A (similiter infra)

montis excursus Aquitanica, Aremorica antea dicta. universam oram [XVII] L Agrippa, Galliarum inter Rhenum et Pyrenaeum atque oceanum ac montes Cebennam et Iures, quibus Narbonensem Galliam excludit, longitudinem 106 CCCCX, latitudinem CCCXVIII computavit. a Scaldi incolunt [texero] Texuandri pluribus nominibus, dein Menapi, Morini ora Marsacis iuncti pago qui Gesoriacus vocatur, Britanni, Ambiani, Bellovaci, Bassi. introrsus Catoslugi, Atrebatas, Nervi liberi, Veromandui, Suaeuconi, Suessiones liberi, Ulmanectes liberi, Tungri, Sunuci, Frisiavones, Baetasi, Leuci liberi, Treveri liberi antea et Lingones foederati, Remi foederati, Mediomatrici, Sequani, Raurici,

§ 106: (7) Mela III 23. — (11) Mela III 20.

1 aquitania o v a. H. sed cfr. § 108 | Aremorica — dicta post 349, 18 Lugdunensis transpos. (Sieglin) D² | ante R(?) d v a. D | universam — 2 galliarum U. H. agrippa universarum galliarum o v
2 [XVII] L D. XVII L A E a. XVIII D R. XVII F. [XVIII] H. om. o v. an [XIII] L? 3 cebennam Sol. G (S). -na A. -bannam (-nnum B) r. gebannam (-ben- v) o v (L) | iures A D. -ris r o Sol. S. -ram v 5 CCCCX F². CCCXX F¹ d a o. DCCCCXX D. DCCCCXX Brot. | CC. XVIII A. CCCVIII Dic. CCCXIII v a. H. scalti o 6 uncus pos. (U 86) J. texero A. -ri F². exerui r. -rui v. externi C. -ra G (D). texero — menapi om. o (qui etiam in seqq. plura om.) | texuandri (t in ras. F². -di R) U. J. (te a). texa- v. toxa- B ex Amm. XVII 8, 3 | merapii D F E a 7 ora marsacis D F¹ d D. -ci A E². -cii F². -sucis E¹ a. oromarsacis R. -ci S. -ansaci v. (an in ora?) | gesoriacus B. chersicaus A. cersiacus r v. ger- a³. cher- J. cfr. § 102 8 ambianni B | bellouaci A F² E² v. bello r. beluagi o | bassi A F² E² o v (J). basi R. hassi C. om. H | catoslugi A S. catu- r. om. o. castologi v 9 atreuates A. ueromandui A E² o v. uir- r | sueuconi (suec- C) D F E a v a. S. om. o. del. Je con. H 10 ulmanectes A F² (et in ras.) D¹. -neetes D. -netes r v (H). om. a o. Vlbaneetes B. Subanecti Ptol. II 9, 6. Siluanectes (Danville notice p. 608) D². cfr. M Pt p. 224^a | liberi om. o. liberi — 11 Treveri liberi om. a | tuncgri A | Rinuci v a. H. om. o | frisia. anones A. frisi o. -siabones B | baetasi D. bat- A F². bet- F¹ E² v. -tase r. om. o 11 treberi D R E | lingones A R a o v. lig- D¹. lig- r 12 remi foederati A E² o (R?) v. om. r | mediomatrici A | raurici A (R?) v. nau- r. rauraci v. raurici — 361, 4 rheni om. o

Helveti, coloniae Equestris et Raurica. Rhenum autem accolentes Germaniae gentium in eadem provincia Nemetes, Triboci, Vangiones, in Vbis colonia Agrippinensis, Guberni, Batavi et quos in insulis diximus Rheni.

101

5 18. (32) Lugdunensis Gallia habet Lexovios, Velio- 107
casses, Caletos, Venetos, Abrincatuos, Ossismos, flumen
clarum Ligerem, sed paeninsulam spectatiorem excurren-
tem in oceanum a fine Ossismorum circuitu DCXXV,
cervice in latitudinem CXXV. ultra eum Namnetes, intus
10 autem Aedui foederati, Carnuteni foederati, Boi, Senones,
Aulerci qui cognominantur Eburovices et qui Cenomani,
Meldi liberi, Parisi, Tricasses, Andecavi, Viducasses, Bo-
diocasses, Venelli, Coriosvelites, Diablinti, Riedones, Turo-

§ 107: (7. 10) Mela III 23. 20. cfr. Eratosth. fr. p. 365 Berger.

1 coloniae E²G. -nia AF²r. -ni r | equestris R²v. -tres A.
aequaestris r | raurica D. cfr. §79. -iaca A²v. -iacha E². -iach
DE¹. ruria ac R. -ri ac ad. sauriaca F² in ras. | autem AF²E²v.
om. r 3 triuoci A. -ibochi C | in ubis D. in ubi A. in ubii
F²d. in uuii r. hinc ubii B | colonia AF²v. -iae DE. -ie Ra |
agrippinienses DF¹EE. -ppienses A | guberni U. v(H) J. Guge- G.
Cuge- S. Cube- Mühlenhoff (Herm. XII p. 272) 4 bataui F(?) B.
-abi A. uataui r | in AF²E²v. om. r 5 lexobios A. lixouios R.
(lexenii o) | ueliocasses D. cfr. Caes. BG VIII 7. Ptol. II 8, 7. uello-
-ssus a) DFE²v. uillo- B. uelocc- A(J) 6 caletos ego coll.
XIX 8. Caes. BG II 4. VIII 7. Ptol. II 8, 5. gal- ARS. gall- r v.
gallos a | abrinatuos v. -tus A. -ngatos F²E²B. -tus (-ti o) r |
ossismos R¹(B²) S. cfr. Mela. -ismos AE². -imos D²FE². -imus r |
oisimios B¹c Ptol. I 1. 7 ligerem R²D. -gerim d v. -girem r
8 ossismorum E². osi- r. cfr. supra 9 namnetes S. -tis U.
nannetes G. uannetes v 10 carnuteni foederati F²E²o D.
-ti foed- Ed(?) G. om. r. cauratanii foed- v 11 aulerci adov.
-rti r | eburoones ova. G | cenomanni F²E²ova. H(S) D²
12 liberi om. a o | tricasses E²S. trec- ov. tritic- d. tricassae (tri
in ras.) F². -sse B. tritic- DE¹. ticas a | andecavi H. cfr. CIL
XIII p. 478. andeg- ov. andic- F¹E²D. candic- d. andig- F².
candidaui DE¹. scandinavi a | iducasses a | bodiocasses U. H.
bodic- v. uadic- B 13 uenelli U. v(S). une- Dal. | coriosultes R.
coricoriosulites E. cariosu- d v a. D | diablinti E v a. S | riedones
ego coll. CIL XIII p. 492. rhe- v. rhie- F². shie- DE. ///hie- F¹.
shye- a. sie- R². se- R¹

nes, Atesui, Segusiavi liberi, in quorum agro colonia Lugudunum.

- 108 19. (33) Aquitanicae sunt Ambilatri, Anagnutes, Pictones, Santoni liberi, Bituriges liberi cognomine Vivisci, Aquitani, unde nomen provinciae, Sediboviates. mox in oppidum contributi Convenae, Begerri, Tarbelli Quatuorsignani, Cocosates Sexsignani, Venami, Onobrisates, Belendi, saltus Pyrenaeus infraque Monesi, Oscidates Montani, Sybillates, Camponi, Becorcates, Pinedunni, Lassunni, Vellates, Toruates, Consoranni, Ausci, Elusates, Sotti-
 109 ates, Oscidates Campestris, Succasses, Latusates, Basaboviates, Vassei, Sennates, Cambolectri Agessinates. Pictonibus iuncti autem Bituriges liberi qui Cubi appellantur, dein Lemo-
 vices, Arverni liberi, Vellavi liberi, Gabales. rursus Nar-

§ 108: (4) Mela III 23. — (10) ib. 20. — (12) cfr. Plin. III 36.

1 itesui *va H* | segusiavi *ego coll. CIL XIII p. 221. saecu- F¹. secu- D. -ani (B) G. -usi (saec- F¹) alibi (albii v) *rv* | lugudunum DFED². lugd- *rv* 3 ambilatri E² G. ambul- v. -bilitri *r* 4 sanctoni o. -ntones *va. S* | bituriges liberi E² v (H). -riges o. beturi Fd. betur *r. del. G* | uiviscia F¹ Ea. uibisci d. ub- E² o *va. S* 5 provinciae F² E² ov. -cia *r* | sediboviates S. -ades E¹ ad. -oniatas v. sed hi boviate RE². -ades DF. sunt hi Boviate D². an Sibuzates? cfr. *Caes. BG III 27* 6 begerri E² G. -rbi FRE¹. bebergi a. bergebi D² in *ras. v* | tarbelli F¹ RE¹ a. tarbeli *va. H. cfr. XXXI 4* 7 cocosates R. cosates a | Venarni *Marca (hist. Beneharn. I 2 p. 43)* 8 infra quem D² | monesi F² E² G. mone *r. Onesi D² coll. Strab. IV p. 190 (in Bursiani Jahresber. 1877 p. 315)* | osquidates *va. H* | montani Sybillates D² l. l. 9 sibyllates dG | camponi dv. -poi (-boi F²) *r* | becorcates F¹. -rdates F² | pinedunni DFTD. -umni Ea. pinedunni RS. pipedimui (bip- C) v | lassunni FaS. -urini B. lasunni D. -umni E¹. -uini F². sassumini v 10 uellates E² v. sue- *rJ²* | tornates *va. D* | aelusates DF¹ E¹ a | oscidates F² 11 succasses v. -sse RE¹ E. succasse DE² a. -ssae F¹ d. uocassae F² | tarusates H | basabocates Eva. D 12 uassei av. -ssael E. -ssaeli DF. uessei R | sennates F² E² v. enn- a. aenn- DR. //enn- F¹. cienn- E¹ | cambolectri F¹ E¹ | dist. H 13 autem H. S. hinc (*puncto ante posito*) v | bituriges DF E¹ a. qui F² E² v. quin *r* | lemouices F² E² E² ov. leuo- *r* 14 aluerni Eo. aruenni R | uellavi (uela- F²) liberi F² in *marg. D². om. r. cfr. Caes. BG VII 75 et CIL XIII p. 193**

bonensi provinciae contermini Ruteni, Cadurci, Nitobroges
Tarneque amne discreti a Tolosanis Petrocori.

Maria circa oram ad Rhenum septentrionalis oceanus,
inter Rhenum et Sequanam Britannicus, inter id et Pyre-
naeum Gallicus. insulae complures Venestorum et quae
Veneticae appellantur et in Aquitanico sinu Vliaros.

20. (34) A Pyrenaei promunturio Hispania incipit, 110
angustior non Gallia modo, verum etiam semet ipsa, ut
diximus, inmensum quantum hinc oceano, illinc Hiberico 3,20
mari comprimentibus. ipsa Pyrenaei iuga ab exortu ae-
quinotiali in occasum brumalem breviores quam latere
meridiano Hispanias faciunt. proxima ora citerioris est
eiusdemque Tarraconensis situs. a Pyrenaeo per oceanum
Vasconum saltus, Olarso, Vardulorum oppida, Morogi,
Menosca, Vesperies, Amanum portus, ubi nunc Flaviobrica
colonia. civitatum novem regio Cantabrorum. flumen 111
Sauga. portus Victoriae Iuliobrigensium; ab eo loco fontes
Hiberi XL p. portus Blendium. Orgenomesci e Cantabris;

§ 110: cfr. Plin. III 29. Mela II 85. 86. III 14. — § 111: Mela
III 15. 13. 11. 13 extr. 11.

1 roteni E. rutheni C | cadurici DF¹. -rii a. cudurcii B²
e corr. | nitobroges D. -riges (Scaliger) S. antobroges (anteb- E)
ll. v (J²) | 4 inter id (sc. mare) E (lac. ante indicata J²). -errid E².
-erri r. inter eum (rhenum v) G | 5 Venestorum va. D | et quae
DFav. quae et (E?) G cum P. quae E | 6 in F²E²v. inter r |
aquitanico (aeq- F¹) FRav. -icu DE². -ic E¹ | uliaros (-rios D¹) ll. D.
-rus G. om. v | 7 an incipit, ibi angustior? | 9 inmensum om. o

11 in E¹ov. fusa in F²G. iuga (//u//a F¹) in r falsa iteratione
ob- aei et -ali | brumali D | quam latere ego. latere quam ll. D.
latere septentrionali quam F²v | 13 tarraconensis v. tara- o.
terra- ll | situs consistit F² | 14 olarso B. aol- (-lurso E) ll. v.
cfr. III 29. Oeasso Ptol. II 6, 10 | uardulorum B. uasdu- RE¹v.
-llorum r. cfr. Mela III 15 | morogi B. D. -ogy r. -osgi v
16 cantabrorum F²ov. cont- E². -tubrorum E¹a. cūtu- r
17 sauga ll. S. sanga v. sanda G | iuliobrigensium va. Bas. (J)
18 hiberium (yb- a) FRa | biendium va. H | orgenomesci
FRH. cfr. Mela III 15. -omescy D. -onescy E¹. -oescy a. -omiscy
E². origeni mixtis v. argenomesci MPt p. 169^a | e cantabris ll. H.
cant- v. et cambraci MPt l. l.

portus eorum Veseiasueca. regio Asturum, Noega oppidum. in paeninsula Paesici et deinde conventus Lucensis a flumine Navia Albiones, Cibarci, Egi, Varri cognomine Namarini, Adovi, Arroni, Arrotrebae. promunturium Celticum, amnes Florius, Nelo. Celtici cognomine Neri et super 5 Tamarci, quorum in paeninsula tres arae Sestianae Augusto dicatae, Copori, oppidum Noeta, Celtici cognomine Praestamarci, Cileni. ex insulis nominandae Corticata et
 112 Aunios. a Cilenis conventus Bracarum Helleni, Grovi, castellum Tyde, Graecorum subolis omnia. insulae Sicae, 10 oppidum Abobrica. Minius amnis, III ore spatiosus, Leuni, Seurbi, Bracarum oppidum Augusta, quos super Gallaeia.

§ 112: (9. 11. 355, 1) Mela III 10. 8 extr.

1 ueseiasueca E². -ei. ueca v. -eiusuaga F² in ras. uereasueca rH. cfr. MPt p. 168^b | asturum (aust- E²) F²E²v. astir- r | noega E²v. nega F². neg& r. cfr. Mela III 13 (noeca) 2 paesici RdH. cfr. Ptol. II 6, 5. pes- rG (D¹). pis- v. cfr. III 28 | lucensis F²E²v. -si r 3 Nauia Albiones F²E²v (D² philol. XXXII p. 654). -ne r. -nis (fort. Labionis) MPt p. 146^b. Nauialbione J. -ilubione B | Egi, Varri MPt p. 145^a. Egiua- D. eciaua- R. eguia- F². aeciua- D. eciua- F¹a. egtia- E². ectia- E¹. egoua- v | namarini — 5 cognomine om. D¹a (sed in a post 6 paeninsula deinceps errore exhibentur namarini — paeninsula) | namarinni R. mearini MPt l. l. 4 adoui R. iad- rJ. -doni v. cfr. MPt l. l. | aroni D²F. om. a. v. J | arotrebae D²FE 5 floriua F²E²v. -ibus r | neriae superque va. S 6 tamarci ll. v (D). -rici B coll. XXXI 23 et Mela III 11. (Supertamarci D²l. l. p. 655 sqq.) | tres arae F²B. tresarae v. -ssare E². tresarae r | sestianae F²v. rest- (mia- E²) r
 7 copori (corp- a) ll. D. cap- He Ptol. II 6, 23. caep- B noeta D. nota E². oeta r. noela v. noega MPt l. l. p. 145^a
 8 praestamarci DFREaD. presta- R. -tii v. praesamarci B. -chi Mela. praeta- D²l. l. | cileni v. cilaeni D. laeni Fa. leni r
 9 cilensis ll. va. G | Bracarum Rav. bracc- r | elleni a. heleni va. D | groui E²D. cfr. Mela III 10. croui F² (CIL II n. 774. 2250. 2565). cro F¹. gro r. grauii G (Sil. It. III 366). groni v
 10 subolis F²S. sob- rv (D) | sicae D. sicae insigne E². insigne E¹. signae DdJ². -gne Ra. sig/// F¹. -ge F². cicae J¹. cicae. insigne v 11 abobrica F¹v. -cam (-orri- E) DREa. auobrica F¹E². -cam E¹. Adobrica Mela III 13 | ore F²v. ori DF¹R. -is Ea | leunius F. laebuni coni. B. lubaeni Ptol. II 6, 47
 12 super ll. v (D). supra Bas. (super quos a)

flumen Limia, Durius amnis e maximis Hispaniae, ortus in Pelendonibus et iuxta Numantiam lapsus, dein per Arevacos Vaccaeosque, disternatis ab Asturia Vettonibus, a Lusitania Gallaecis, ibi quoque Turdulos a Bracaribus cens. omnis, quae dicta regio a Pyrenaeo, metallis referta auri, argenti, ferri, plumbi nigri albique.

21. (35) A Durio Lusitania incipit. Turduli veteres, 113
Paesuri, flumen Vagia, oppidum Talabrica, oppidum et flumen Aeminium, oppida Conimbriga, Collippo, Eburobritium. 10
excurrit deinde in altum vasto cornu promunturium, quod aliqui Artabrum appellavere, alii Magnum, multi Olisiponense ab oppido, terras, maria, caelum discriminans. illo finitur Hispaniae latus et a circuitu eius incipit frons. 22.
septentrio hinc oceanusque Gallicus, occasus illinc, 114
oceanus Atlanticus. promunturi excursus LX prodidere, alii XC, ad Pyrenaeum inde non pauci [XII]. L, et ibi gentem Artabrum, quae numquam fuit, manifesto errore. Arrotrebas enim, quos ante Celticum diximus promunturium, hoc in loco posuere. litteris permutatis. erratum et 115

§ 113. 114: (10) Mela III 6. 7. Sol. 23, 5. cfr. MCap. VI 629.
— § 114: (17) Mela III 13.

1 e F² in ras. v. et r. ex C. om. o | maximus F¹ To 2 pelen-
donibus Bas. cfr. III 26. -denibus E². -deniubus E¹. pelendonibus F² v. -denibus r 3 uetionibus a v. a. L 4 gallaecis FL.
-llecis DR² v. -llegis R¹. -llicis E² 5 quae F². que r v
7 incipit F² E² a o v. -pi r | turduli F² v. -lli r o 8 pesuri a
r a. H | uagia U. v. (J). -ga S. uacca B e Ptol. II 5, 3 | talabrica
oppidum F² E² o v. om. r 9 aeminium (B) H coll. § 115. emen- d.
min- F² G. enumen- a. eumen- r o v | conimbriga CIL II 391.
-ca v. conūbriga R². cioū- R¹. cinum- r. coniumbrica D¹ | collipo
E. colippo v a. H | eburobritium F² a v a. D. -icium F¹ 10 altum
d(?) G. alum E². alium r. -iud o v 11 attrabum o | olisiponense
He Sol. (D²). holi- o. olisipp- DRE G (D¹). -sypp- a. olimp- F²
in ras. ulyssipp- v 12 terras E² o (FR?) v. -rra r. an terram? |
disternans E(?) o v a. S (D²) 13 a om. o | fons DF¹ EE¹ a
14 dist. G | septentrion F¹ R a. -onis o z v a. G | hinc F² E² o v. hic r |
oceanus qui F². -nus qui et o v a. G | illinc et G 15 promun-
turiae D. -unctorie a. -ontorii F²

- 112 in amnibus inclutis. ab Minio, quem supra diximus, CC, ut auctor est Varro, abest Aeminius, quem alibi quidam intellegunt et Limaeam vocant, Oblivionis antiquis dictus multumque fabulosus, ab Durio Tagus CC interveniente Munda. Tagus auriferis harenis celebratur. ab eo CLX 5 promunturium Sacrum e media prope Hispaniae fronte prosilit. [XIII] inde ad Pyrenaeum medium colligi Varro 116 tradit, ad Anam vero, quo Lusitaniam a Baetica discrevimus, CXXVI, a Gadibus CII additis. gentes Celtici Turduli et circa Tagum Vettones, ab Ana ad Sacrum Lusitani. 10 oppida a Tago memorabilia in ora Olisipo, equarum e favonio vento conceptu nobile, Salacia cognominata Vrbs Imperatoria, Merobrica. promunturium Sacrum et alterum Cuneus. oppida Ossonoba, Balsa, Myrtilis.
- 117 Vniversa provincia dividitur in conventus tres, Eme- 15 ritensem, Pacensem, Scalabitanum, tota populorum XLV, in quibus coloniae sunt quinque, municipium civium Romanorum, Latii antiqui III, stipendiaria XXXVI. coloniae

§ 115: (3) Mela III 10. 8. Sol. 23, 6. — § 116: (9—14) Mela III 8. 7. — (11. 12) cfr. Plin. VIII 166. Sol. 23, 7. MCap. VI 629.

2 eminius F²a. aemion- D | alibe E¹. -bē DF 3 intellegunt F² in ras. E²v(D). -llectu DE¹. -tum R.S. om. a | limaeam R(?) Be Strab. III p. 153. -meam DFa. lineam Ev. (Limia Mela III 10. cfr. supra § 112) | dictum DRE¹a. dic//// F¹ 6 e F²E²v. om. r 7 colligi F² in ras. E²G. -gitor rv. -tur ut C 7. 8 uarro tradit F² in ras. E²v(J). a prodit rata Dd. -itatra E. -itata a. -it//// R. uarro prodit S 8 uero quo F²E²v. quo uero r 9 CCXXVI C | celtici G. -ce Ro. -c//// F¹. -cae rv(J) | turdoli F². uarduli G 10 ei (pro et) DE¹. ci a | uetones FRao | ana F²(E²)v. agana r 11 olisippo FaG(D¹). ola orisipo R | e E²ov. et r | fauonii F² 12 uento Rv. -nt E¹. -nti F². -ntu ro | nobile E²v. -les o. -li r | urbs F²E²v. -bē R. -be r 13 merobrica RE²v. eso- DF¹E¹a. mesobriga F²d². so- d¹ 14 cuneus R(?) Be Mela. cen- DEav. caen- F | orsonoba Ea. balssa a. barta E. bassa va. C | myrtilis Bas.(J). -li DFEv(S). mirti R. -tyli a 16 scallabitanum D¹. cfr. CIL II n. 35. Ptol. II 5, 6 | XLV G(D). XLVI ll. v(S) 17 Ro. unum Bas. 18 antiq. antiqua DF¹RE¹a

Augusta Emerita, Anae fluvio adposita, Metellinensis, Pacensis, Norbensis Caesarina cognomine; contributa sunt in eam Castra Servilia, Castra Caecilia. quinta est Scalabis quae Praesidium Iulium vocatur. municipium civium Romanorum Olisipo, Felicitas Iulia cognominatum. oppida veteris Latii Ehora, quod item Liberalitas Iulia, et Myrtilis ac Salacia, quae diximus. stipendiariorum quos nominare non pigeat, praeter iam dictos in Baeticae cognominibus, Augustobrigenses, Aeminienses, Aranditani, Arabricenses, Balsenses, Caesarobrigenses, Caperenses, Caurienses, Colarni, Cibilitani, Concordienses, Elbocori, Interannienses, Lancienses, Mirobrigenses qui Celtici cognominantur, Medubrigenses qui Plumbari, Ocelenses, Turduli qui Bardili et Taporii.

Lusitaniam cum Asturia et Gallaecia patere longitudine

§ 117: (1) Mela II 88. — (5) ib. 8. 7. 8. — § 118: Agrippa fr. 24 R.

1 anae v. ane F². antae E. -te r | metellinensis U 88 ex It. Ant. p. 416. metall- ll. va. J 2 caesarina F² D. caessa- E². cessa- A. caeca- (ceca- Ra) r. caesariana v 3 eam v. ea ll | seduilia AE². iulia va. S | scallabis (sall- F²) ll. D. cfr. supra 4 iulium AF²E²v. in iu- r 5 olisipo A. olisippo a G(D¹) | felicitate E². -ate. L A. om. a | cognominatum — 6 iulia om. R¹ 6 ueteris AF²R²E²v. -res r | item H. perit in marg. R². idem rv(D) | mirtilisse R. -lese a. myrtilis ae DE¹. -li///// F¹. -li ac Sut § 116 8 in Baetica cognomines (P) D¹ 9 augustobrigenses JD¹ | aeminienses D coll. § 113. -nenses AF²J. aemie- DF¹. ammie- B. emie- rv | aranditani AF²v(G). cfr. Ptol. II 5, 5. acra- R. ///ra- F¹. era- r. arani- B | arabricenses He Ptol. II 5, 6. axa- G(D). -itenses RB. taxa- rv. -icenses dTJ 10 cessarobrigenses A. caesarobrigenses (-aro- E²) DFEa. sesarro- R | caperenses AE²v. caer- DFE¹a. cer- dT. -renes R | caurienses D. caure- (ceure- A) ll. v. cfr. Ptol. II 5, 6 11 cilibitani AF² | elbocori He Ptol. II 5, 6. et bocori (-coni R. -ccori v) ll. v. qui et boccori (B) C | interannienses H. -anenses a. -ansenses ll. -ausenses v. -amnienses D¹ | laccienses E¹. -ntes a 12 mirobrienses Rd. -ntes DFE¹a | medubricenses C(J) 13 ocelenses AD. add. lancienses (lanti- F. qui et lanci- B) rv falso iteratum ex 11. 12 | bardili AD. -duli (pa- F) DFE²v. -la E¹a 14 et AE²v. at r. ac S | iapori A. top- a 15 gallaeciae D. -llecia F¹Ev. a. L. -iē a. -etiē R. -llicia F²o

DXL, latitudine DXXXVI, Agrippa prodidit. omnes autem Hispaniae a duobus Pyrenaei promunturiis per maria totius orae circuitu XXVIII. XXIII colligere existimantur, ab aliis XXVI.

- 119 (36) Ex adverso Celtiberiae conplures sunt insulae, 5
Cassiterides dictae Graecis a fertilitate plumbi, et e regione Arrotrebarum promunturi Deorum VI, quas aliqui Fortunatas appellavere. in ipso vero capite Baeticae ab ostio freti p. XXV Gadis, longa, ut Polybius scribit, XII, lata III. abest a continente proxima parte minus pedes DCC, reliqua 10 plus VII. ipsius spatium XV est. habet oppidum civium Romanorum, qui appellantur Augustani Vrbe Iulia Gaditana.
120 ab eo latere, quo Hispaniam spectat, passibus fere C altera insula est, longa M passus, M lata, in qua prius oppidum Gadium fuit. vocatur ab Ephoro et Philistide Erythea, 15 a Timaeo et Sileno Aphrodisias, ab indigenis Iunonis.

§ 119: Mela III 47. Sol. 23, 10. 12. Mela III 46. Polyb. XXXIV 15, 3 Hultsch. cfr. Agathem. V 20 (GGm II p. 481). — § 120: Ephorus fr. 40 Müller. Timaeus fr. 35 Müller. Silenus fr. 3 Müller. — (359, 2—8) Sol. 23, 12. cfr. Mela III 46. 47. Sall. hist.

1 prodit A(?) 3 XXXVIII DFava. G(H). XXXIII R |
XXIII AD. XXII rH. del. C. XII v 4 XXVI ll.v(S). XXV H.
-VII G 6 cassiterides AF²E²v. cassier- ro | a grecis ova. G
7 promunturi AG. -ium r. -io v | VI AF²E²v. his (= HS
= sest.) r. tres Sol. | aliquis DE. -quas F 8 capite AF²d G(J).
-te mox rv(SD) 9 p. om. A | LXXV AF²va. H 10 pedes
ll.v(H). passus G 11 spatium AF²E²v. stacim B. statim r
12 qui AE²S. om. r. quod d(?)v | appellatur ARava. S |
augustana (-sta FG) va. S | urbi A. urbs F²va. S | gaditana d(?) G.
-ni ll.v. -nis Bas. 14 longa M J². -ga in F². -gū DBE²a.
-g/// F². -ga AdBrot. -ga III G(S). M longa D. in longum E²o.
-gum CC M v | M ARd G(Brot.) D. M r. mille o. del. H. XL M v
15 et — 16 aphro F² in marg. om. F² | philistide B coll. ind.
philide A. phill- F²o. pill- Ra. phyll- E²v. pyll- E². -dae D
erythea DEBrot.(D). -tea A. -thia B(S). eritheia F²Rao v
16 aphrodisias (apho-²) Av. apphoro- a. aphoros (om. F². aphro
F²) dyseas (disias E) r

maiolem Timaeus Cotinusam apud eos vocitatam ait; nostri Tarteson appellant, Poeni Gadir, ita Punica lingua saepem significante. Erythea dicta est, quoniam Tyri aborigines earum orti ab Erythro mari ferebantur. in hac
 5 Geryones habitasse a quibusdam existimatur, cuius armenta Hercules abduxerit. sunt qui aliam esse eam et contra Lusitaniam arbitrentur, eodemque nomine quandam ibi appellant.

23. (37) Peracto ambitu Europae reddenda consum- 121
 10 matio est, ne quid non in expedito sit noscere volentibus. longitudinem eius Artemidorus atque Isidorus a Tanai Gades [LXXXVII]·XIII prodiderunt. Polybius latitudinem Europae ab Italia ad oceanum scripsit [XII]·L esse, etiam
 tum incomperta magnitudine. est autem ipsius Italiae, ut 122
 15 diximus, [X]·XX ad Alpes, unde Lugdunum et ad portum 3,43

fr. II 29. Avien. descr. orb. 615. — § 121: (11) Agathem. III 10 (GGm II p. 474). Polyb. XXXIV 15, 1 Hultsch.

1 cotinusam *B e Dion. perieg. 456.* pot- *ll.v.* -mussam *J* |
 apud eos *B.* a puteis (-eus. **E**⁵) **AF**²**E**²*v(J).* ac puteus **E**¹. ae
 putei// **F**¹. at poteius *B.* at put- *D.* ab oleis (*P*)**SD**² 2 tar-
 taeson *F.* tharteso *B.* tarieso **DE**^{1a} | appellarunt **A**(?)*S* | gadir
 ita *Ge Sol.* cadir ita **AE**². cadyrita **F**². dad- **F**¹. tadiri- *B.* dad- *r.*
 gadirrutam *B.* cadirruta *v* 3 saepem *B.* -pe **E**². -pae **A.**
 sepe **F**². sae *D.* se **F**¹**E.** s a. *om.* **E**¹. septem *v* | significante *D.*
 -tie ante a. *om.* **E**¹ | erythea **DdE**¹*Brot.* -thia *B.* -threa (*Sol.*) *v.*
 eritheia a. -thaea *B.* erynthea **E**². erhinthea **A.** eerin- *B.*
 4 aborigines (*P*)*H.* -gine (abiri- *A*) *ll.v* | earum **DFea U89.**
 eorum **AB.** eor- *va.D* | erythro *S.* -tro *d.* -thraeo *v.* eurythro
DF. -tro *A.* -rithro *r* 5 geriones **FRaova.C** | existimatur
 cuius **AG(S).** -antur quorum *rov(H)* 6 abduxerit (add- **E**)
AEv. -xit o. -xerint *r* 7 quandam *U89.* quond- (cond- **B**)
ll.va.J 8 appellant *ll.v(S).* -atam *C* 12 [LXXXVII] *ego ex*
Agathem. **LXXVII AD**¹. **LXXXII rS.** -III *v.* -VI **D**² *ME p.13.*
XXXII Brot. coll. II 246 | **XIII ll.v.** **XVIII D**²*ll.* 13 scribit
DFEava.G | **XII·L AD**². **XI·L rv** 14 est *ll.S.* eius. Est *G.*
 huius. Est *v.* an sunt? 15 [X]·XX *D*¹. **XI·XX ll.H.** **XII·XX v.**
CDX D² *ME p.14 coll. III 44* | unde per *Bas.* | & ad *ego.* ad *ll.v*

Morinorum Britannicum, qua videtur mensuram agere Polybius, [XI].LXVIII. sed certior mensura ac longior ad occasum solis aestivi ostiumque Rheni per castra legionum Germaniae ab iisdem Alpibus derigitur, [XII].XLIII. Hinc deinde Africa atque Asia dicentur.

5

C. PLINI SECVNDI
NATVRALIS HISTORIAE
LIBER V

- 1 (1) Africam Graeci Libyam appellavere et mare ante eam Libycum; Aegyptio finitur, nec alia pars terrarum 10 pauciores recipit sinus, longe ab occidente litorum obliquo spatio. populorum eius oppidorumque nomina vel maxime sunt ineffabilia praeterquam ipsorum linguis, et alias castella ferme inhabitant.
- 2 1. Principio terrarum Mauretaniae appellantur, usque 15 ad C. Caesarem Germanici filium regna, saevitia eius in duas divisae provincias. promunturium oceani extumum

§ 1: (9. 10) Sol. 24, 2. — § 2: (17) Mela I 25. III 107. — (361, 1—5) ib. I 26. Sol. 24, 1. 3. MCap. VI 666 extr.

1 morinorum v. bor- (por- F) U 2 [XI].LXVIII A.S.
XI.LXVIII G. //// LXVIII F². XIII.XVIII rv(H) 4 derigitur F.
dir- rv | XII.XLIII a. XV.XLIII H

Lib. V. 9 ad (pro &) A. qua E²va.S 9. 10 anteam F¹.
-theum op 10 libycum incipiens E²va.S | dist. S | aegypto
opva.G(SD) 11 obliquo litorum (later- E¹a) DFREaS
13 alia DF¹Ea¹p 15 principia R²(o cod. Guelf.) | mauritaniae
AR²Ea opva.S(D²)passim 16 regna saevitia (se- F²a²) AE
F²a²v. -nasse vitia (-na initia R²) r 17 diuisae U.L. -sa a G.
-sa est pv

Ampelusius nominatur a Graecis. oppida fuere Lissa et Cottae ultra columnas Herculis, nunc est Tingi, quondam ab Antaeo conditum, postea a Claudio Caesare, cum coloniam faceret, appellatum Traducta Iulia. abest a Baelone oppido
 5 Baeticae proximo trāiectu XXX. ab eo XXV in ora oceani colonia Augusti Iulia Constantia Zulil, regum ditioni exempta et iura in Baeticam petere iussa. ab ea XXXV colonia a Claudio Caesare facta Lixos, vel fabulosissime antiquis narrata: ibi regia Antaei certamenque cum Hercule
 10 et Hesperidum horti. adfunditur autem aestuarium e mari flexuoso meatu, in quo dracones custodiae instar fuisse nunc interpretantur. amplectitur intra se insulam, quam solam e vicino tractu aliquanto excelsiore non tamen aestus maris inundant. exstat in ea et ara Herculis nec praeter
 15 oleastros aliud ex narrato illo aurifero nemore. minus 4 profecto mirentur portentosa Graeciae mendacia de his et amne Lixo prodita qui cogitent nostros nuperque paulo minus monstrifica quaedam de iisdem tradidisse, praevalidam hanc urbem maioremque Magna Carthagine,
 20 praeterea ex adverso eius sitam et prope inmenso tractu

§ 3: Sol. 24, 4. 6. 5. MCap. VI 667. (cfr. Mela III 107. 106. Strabo XVII p. 826). — § 4: Nepos fr. 50 H.

1 lissa et AF²EH. -ssia et Dd. -ssa opv. lisc//e R. lis/// F¹. lisei a 2 cottae ADFD². cfr. XXXII 15. -tte ov(S). cocte Rp. co&e E. cete a. cotta H. cotes BeStrab. XVII p. 825 3 antheo aop | CL. (pro Claudio) Dfa item v. 8. centum quinquaginta milia A | coloniā FEaopv. -ia r 4 belone ll. va. D. cfr. III 7 5 XXXIII (Sol. MCap.) D² 6 zulil F²EapJ. ziiil DF¹. zcilil E. zilil A. zilil BeStrab. zubil v 7 in AE²a²pv(S). om. rH | ab ApJ. hab R. et ab rv | eo Aapva. G | XXXV AD. XXXII rv. om. o 8 lix Sol. (Isid. or. XV 1, 74). Ptol. 9 ab antiquis E²ova. H 10 orti o. hori F¹. in ortu E. -rum a. om. A | aut funditur R¹ | autem om. E²H. autem huic E²v 11 fluxuoso A | draconis EE²opva. D 13 aliquanto AF²v. -ndo r | excelsiores va. B. -orem D², sed cfr. Sol. et Strab. 14 inundant AE²ov(S). -dat r Bas. | eo A | et om. op 16 iis EE(?)va. S 17 anni A | lixo AF² in ras. E²v. xilo r | cogitant ES | que om. va. S. quae A. an nuper quoque?

ab Tingi, quaeque alia Cornelius Nepos avidissime
 5 credit. ab Lixo XL in mediterraneo altera Augusti
 colonia est Babba, Iulia Campestris appellata, et tertia
 Banasa LXXV p., Valentia cognominata. ab ea XXXV
 Volubile oppidum, tantundem a mari utroque distans. at
 in ora a Lixo L amnis Sububus, praeter Banasam coloniam
 defluens, magnificus et navigabilis. ab eo totidem milibus
 oppidum Sala, eiusdem nominis fluvio inpositum, iam soli-
 tudinibus vicinum elephantorumque gregibus infestum,
 multo tamen magis Autololum gente, per quam iter est 10
 ad montem Africae vel fabulosissimum Atlantem.

6 E mediis hunc harenis in caelum attolli prodidere,
 asperum, squalentem qua vergat ad litora oceani, cui cog-
 nomen inposuit, eundem opacum nemorosumque et scatebris
 fontium riguum qua spectet Africam, fructibus omnium 15
 generum sponte ita subnascentibus, ut numquam satias
 7 voluptatibus desit. incolarum neminem interdum cerni;
 silere omnia haut alio quam solitudinum horrore; subire
 tacitam religionem animos propius accedentium praeterque
 horrorem elati super nubila atque in vicina lunaris circuli. 20
 eundem noctibus micare crebris ignibus, Aegipanum Satyro-
 rumque lascivia impleri, tibiarum ac fistulae cantu tym-
 panorumque et cymbalorum sonitu strepere. haec celebrati
 auctores prodidere praeter Herculi et Perseo laborata ibi.

§ 5: (4. 5. 8) Mela III 107. — (8. 10) Sol. 24, 7. — § 6: Mela
 III 101. Sol. 24, 8. MCap. VI 667. — § 7: Mela III 95. Sol. 24,
 10. 8. 10. 12. MCap. l. l. cfr. Plin. VI 197.

4 ea XXV ap 5 tantundem **AE**²p.v. tand- (-d & R) r | ad
DF¹R. & p.v.a.L 6 sububus ll.v(J). subus a. -bur Be Ptol.
 IV 1,2. cfr. § 9 9 gerigibus **R**¹. graeci-A 10 autolorum Sol. |
 gentem Rapva.G | quā ter (t) **R**¹ 12 e del. **F**² 13 aspectu
 op | uergit o 14 que **AE**²op.v. om.r | et om.op 15 quas
F¹da. quo o | spectat **RE**aopva.S 16 satietas adopva.S
 18 haut om.A | solitudinem A 19 animas **R**¹ | proprius
ADF¹ | accidentium **DF**¹. accendentia **R**¹ | praetereaque o
 20 uicinia op (-niam **E**³C) va.S

spatium ad eum immensum incertumque. fuere et Hannonis 8
 Carthaginiensium ducis commentarii Punicis rebus floren-
 tissimis explorare ambitum Africae iussi, quem secuti plerique
 e Graecis nostrisque et alia quidem fabulosa et urbes
 5 multas ab eo conditas ibi prodidere, quarum nec memoria
 ulla nec vestigium exstat.

Scipione Aemiliano res in Africa gerente Polybius anna- 9
 lium conditor, ab eo accepta classe scrutandi illius orbis
 gratia circumvectus, prodidit a monte eo ad occasum versus
 10 saltus plenos feris, quas generat Africa; ad flumen Anatim
 CCCCLXXXVI, ab eo Lixum CCV. Agrippa Lixum a
 Gaditano freto CXII abesse; inde sinum qui vocetur Sagigi,
 oppidum in promunturio Mulelacha, flumina Sububam et
 Salat, portum Rutubis a Lixo CCXXIII, inde promunturium
 15 Solis, portum Rhysaddir, Gaetulorum Autoteles, flumen Quo-
 senum, gentes Selatitos et Masatos, flumen Masatbat, flumen
 Darat, in quo crocodilos gigni. dein sinum DCXVI includi 10
 montis Bracae promunturio excurrente in occasum, quod
 appelletur Surrentium. postea flumen Salsum, ultra quod

§ 8: Sol. 24, 15. — § 9: Polyb. XXXIV 15, 7 Hultsch. —
 (9. 10) Sol. 24, 12. 11. MCap. VI 668 init. Agrippa fr. 25 Riese.

1 fuerat et D¹ FREap 2 punici/// R. -ci F¹ Ea 4 ae F¹.
 a EJD¹ | alio E¹ | quaedem E¹. -dam E² va. H 6 existat A.
 om. a 8 urbis A 10 punctum post Africa pos. D² | Anam
 coni. D² 11 CCCCLXXXVI AD. -LXXXVI F. -V rv | agrippa
 lixum Av(S). agrippa F². om. r H | dist. va. H 12 CXII lixū F² |
 sagigi AJ. -gici D Fa. -gyti E¹. -guti v. -gaci R
 13 mulelacha D² a. -ca D¹ E¹. -eacha R² | sububam ll.v(D). -bu-
 bum fJ. cfr. § 5. subur B 14 salat (-ath R²) ll. J. -lam B |
 CCXXIII AD. -III F². CCCXIII Rv. CCXIII r H 15 rhysaddir
 AJ. rhisaddir F². ris- DF² Ea v. -ardis R. -adir F¹ | autoteles
 ll.v(J). -ololes C. -olales B. cfr. § 5. 17 | quosenum AE² D. uos-
 (nim E¹. -nium a) r. cos- v 16 gentes H. -tem ll.v | sela-
 ticos R. uelatitos AD¹ | mesatos R. mara- F² | marathat F².
 Masath (Sieglin) D² 17 gignit R² 18 montis EG. -tes (om.
 E¹) rv | bracae AD. breace D. -cae F. braeacae E. braeate R².
 braete R¹. brece a. barcae J. -ce v 19 appelletur AS. -llatur
 apv. -llat r H | palsum F² a³ va. H

Aethiopus Perorsos, quorum a tergo Pharusios. his iungi
 in mediterraneo Gaetulorum Daras, at in ora Aethiopus Dara-
 titas, flumen Bambotum, crocodilis et hippopotamis refertum.
 ab eo montes perpetuos usque ad eum, quem Theon
 6,197 Ochema dicemus. inde ad promunturium Hesperu navi- 5
 gationem dierum ac noctium decem. in medio eo spatio
 Atlantem locavit, ceteris omnibus in extremis Mauretaniae
 proditum.

- 11 Romana arma primum Claudio principe in Mauretania
 bellavere, Ptolemaeum regem a Gaio Caesare interemptum 10
 ulciscente liberto Aedemone, refugientibusque barbaris
 ventum constat ad montem Atlantem. nec solum consulatu
 perfunctis atque e senatu ducibus, qui tum res gessere,
 sed equitibus quoque Romanis, qui ex eo praeferre ibi,
 12 Atlantem penetrasse in gloria fuit. quinque sunt, ut 15
 2.5 diximus, Romanae coloniae in ea provincia, perviumque
 famae videri potest, sed id plerumque fallacissimum ex-
 perimentoprehenditur, quia dignitates, si indagare vera
 pigeat, ignorantiae pudore mentiri non piget, haut alio
 fidei proniore lapsu quam ubi falsae rei gravis auctor 20
 existit. equidem minus miror inconperta quaedam esse
 equestris ordinis viris, iam vero et senatum inde intrantibus,
 quam luxuriae, cuius efficacissima vis sentitur atque maxima,

§ 10: (3) Sol. 24, 14. — § 12: (365, 2) Mela III 104. Sol. 26, 1.

1 pharusios (B)H. -sos E³G. parusios ll. por- dT^o
 2 in J. om. ll. v | mediterraneos D(?) a³va. J | daris at in ora F¹.
 darati- R¹. -inos R² | darathitas A 3 bambotum E Sol. v.
 bamb- a. -thum DF. bom- A. botum E 5 dicimus F² | hesperu
 P. -rium E(?) G. -rum r. v. cfr. II 237 et VI 197. 199 | navigatio-
 nem (sc. esse) ego. -ne ll. v. cfr. VI 197 6 decem ll. v. II MPt
 p. 734^a coll. VI 197 | eo AF²E²v. om. r 7 ceteris AS. a cet-
 (coet- F) r. v. (D) 10 ptolomaeum ARD². ptho- ao (passim) |
 a om. A 13 dum FR | reges sere DF¹ 15 in (ante gloria)
 om. opva. G 17 famae — plerumque om. A | famae a³v (S).
 -me FRE¹. -ma DE²apH | fallacissimum AG. -mo r. v. 18 qua
 D. a FRa | dignitates si ego. -tes Ap. -te v. -te si cum DFRa.
 -tes cum E(?) G 19 haut Av. aut r 20 quam AE²a³v.
 quam ore (ori a) r 21 et quidem FEG. et equ- v 23 ui
 DFa | at A

cum ebori, citro silvae exquirantur, omnes scopuli Gaetuli muricibus, purpuris. indigenae tamen tradunt in ora ab 13 Salat CL flumen Asanam, marino haustu, sed portu spectabile, mox amnem, quem vocant Fut, ab eo ad Dirim — hoc enim Atlanti nomen esse eorum lingua convenit — CC, interveniente flumine, cui nomen est Ivor. ibi pauca extare circa vestigia habitati quondam soli, vinearum palmetorumque reliquias. Suetonius Paulinus, quem 14 consulem vidimus, primus Romanorum ducum transgressus 10 quoque Atlantem aliquot milium spatio, prodidit de excelsitate quidem eius quae ceteri, imas radices densis altisque repletas silvis incognito genere arborum, proceritatem spectabilem esse enodi nitore, frondes cupressi similes praeterquam gravitate odoris, tenui eas obduci lanugine, 15 quibus addita arte posse quales e bombyce vestes confici. verticem altis etiam aestate operiri nivibus. decumis se 15 eo pervenisse castris et ultra ad fluvium, qui Ger vocatur,

§ 13: Sol. 24, 13. — (4) Sol. 24, 15. MCap. VI 667 med. — (7) Sol. 24, 11. — § 14: Sol. 24, 15. 8. 10. MCap. VI 667 extr. — § 15: (17) cfr. Vitr. VIII 2, 6.

1 citroque pC | cetuli a. &uli F¹. del. F² 2 muricibus E(?)v. -cis r | ac purpuris E(?)va.S 3 salat A.S. sala rv | CL om.A | asanan A | haustum A | //et portu R. om.DF¹d¹ 4 fuit A²va.Bas. fuit R¹. fud F². fot a | ad dirim AEd. -rin v. abd. DF. -rimi ap. ad darim R. ad Dyrin B. cfr. Strabo XVII p.825. Vitruv. VIII 2, 6. Addirim D¹ 5 esse R(?)a³pv(D). et esse AF²J. est esse r | CCC MPt.p.579^a 6 est iuor AE²J. est iuor v. om.r. est Diuor U90 coll. Ptol. IV 1, 1 | ibi pauca ego. ibi fauo AE². ibe fabo (fab D) DF¹E¹a. ibi fabo suprascr. uel iuor F². ibi fama R(?)v. del. D¹. locus adhuc corruptus 7 extare AF²E²H. -tra r. estare p. existere v | q: dam R¹. qued- R²a. quaed- DF¹E¹ | soli AF²E²pv. sol r 9 ducum AF²E²v. ducumenses E¹. decu-a. ducumses R¹. ducum enenses (hen-p) DF¹R²op. ducum emensus coni.J² | transgressus E²pv. -ssos A.o. egressus r 11 ceteris (om. quae) R 13 esse AE²G. om.raopv | cupressis R(?)va.S | similes om.E¹S 14 praeterquam AFdoJ. -qua DBa. -que E(?)a³pB coll. XIII 95. praeter v | gravitatem Eova.J. -tē a³ 15 e om.F¹RE¹a¹opva.G 16 aestate om.o 17 ger U.H. gerum o. sur p. niger v | uocatur AE²opv(D). -caretur F²H. -cetur rS

- per solitudines nigri pulveris, eminentibus interdum velut exustis cautibus, loca inhabitabilia fervore, quamquam hiberno tempore, experto. qui proximos inhabitent saltus, refertos elephantorum ferarumque et serpentium omni genere, Canarios appellari, quippe victum eius animalis 5
 16 promiscuum iis esse et dividua ferarum viscera. iunctam Aethiopum gentem, quos Perorsos vocant, satis constat. Iuba Ptolemaei pater, qui primus utrique Mauretaniae imperitavit, studiorum claritate memorabilior etiam quam regno, similia prodidit de Atlante, praeterque gigni herbam 10 ibi euphorbeam nomine, ab inventore medico suo appellatam. cuius lacteum sucum miris laudibus celebrat in claritate visus contraque serpentes et venena omnia privatim dicato volumine. et satis superque de Atlante.
- 17 2. Tingitanae provinciae longitudo CLXX est. gentes 15 in ea: quondam praecipua Maurorum — unde nomen — quos plerique Maurusios dixerunt, attenuata bellis ad paucas recidit familias. proxima illi Masaesylorum fuerat; simili modo extincta est. Gaetulae nunc tenent gentes, Baniurae multoque validissimi Autololes et horum pars 20 quondam Nesimi, qui avolsi iis propriam fecere gentem
 18 versi ad Aethiopas. ipsa provincia ab oriente montuosa

§ 15: (1) Sol. 24, 14. — (3. 4) ib. 10. — § 16: (8) Sol. 24, 15. — (10) ib. 9. cfr. Plin. XXV 77. 78. — § 17: (15) MCap. VI 668.

3 experto *ll.G(J)*. -tos op*S*. -tum *H*. -tus v | inhabitant
Eaop. -nte *DF¹E*. -nt ei d*T*. -tent ei va.*G(S)* 6 iis *Av*.
 his *rG* | iuncta *AFRop* 7 gente *AF²o* 8 qui *AE²v. om.rao*
 9 imperavit *Eaopva.S* | et tamquā a. -quam de o
 11 euphorbiam *F²Eaopva.D* | suo sic o 14 athlante *F*.
 -tis *A* 15 tingitaniae *ADE²pva.S* | est *AE²pa²v*. et *r*
 17 maurusios *p.v*. -risios *A*. -rosios *r* 18 recedit *DF¹R²E¹a*.
 reddidit *R¹va.B* | masaesylorum *DFD*. massae-Ed(?)*v*. mase-*A*.
 -sillorum a. -synorum *R* 19 sed simili *E²va.S* 20 uaniure *A*.
V. a mare *F²*. banurri *B*. bamurrae *v* | autolales *F¹*. -tolodes *A*.
 -toles *R*. -toteles *AD coll. § 9. sed cfr. § 5* 21 nesimi *ADFa.J*.
 -suni *Ev*. nisemi *R*. uesuni *E²B* | auolsis *DFRE¹a* | iis v. his *G*.
 hiis *AE²*. om. *r* 22 montosa va. *H*

fert elephantos, in Abila quoque monte et quos Septem Fratres a simili altitudine appellant. freto imminet iuncti Abilae. ab iis ora interni maris, flumen Tamuda navigabile, quondam et oppidum, flumen Laud, et ipsum 5 navigiorum capax. Rhysaddir oppidum et portus, Malvane fluvius navigabilis. Siga oppidum ex adverso Malacae in 19 Hispania siti, Syphacis regia, alterius iam Mauretaniae. namque diu regum nomina obtinuerunt, ut Bogutiana appellaretur extuma, itemque Bocchi quae nunc Caesariensis. 10 ab ea portus Magnus, a spatio appellatus, civium Romanorum oppido. amnis Mulucha, Bocchi Masaesylorumque finis. Quiza Cenitana peregrinorum oppidum, Arsennaria Latinorum, III a mari; Cartenna, colonia Augusti legione 20 secunda, item colonia eiusdem deducta cohorte praetoria 15 Gunugu. promunturium Apollinis oppidumque ibi celeberrimum Caesarea, ante vocitatum Iol, Iubae regia a Divo Claudio coloniae iure donata; eiusdem iussu deductis veteranis Oppidum Novum et Latio dato Tipasa, itemque a

§ 18: Sol. 25, 2. Mela I 27. II 95. Sol. 25, 1. MCap. I. I. init. — § 19: (6) Mela I 29. Sol. 25, 16. MCap. I. I. — § 20, 21: Mela I 31. MCap. I. I. Sol. 25, 16. 17. Mela I 30. 31.

1 abila **ADFav.** hab. **B.** abyla **EBrot.** *cfr. III 4 et Ptol. IV 1, 3* | et quo **Da¹va.** *G.* ex quo **F¹REp** 2 appellat **DF¹Ra.** -ant ii *G.* -at ii **a³** | imminent *G.* -enti *ll.v.* -ent ii *S* 3 abilae **FRav.** -le **A.** abylae *r Brot.* | is **B.** his *r G* | interne **A.** -nis **DF¹R²a.** -ms **R¹** | amuda **A.** tham-p. tamunda **F¹** 4 quodam **AB.** (navigabile quondam, et *MPtp. 582^a*) | laud **AF²v.** laut **E²a³.** aut *r* 5 rhy-saddir **AS.** *cfr. § 9.* rursus addir (adhir *D*) *r.* rusadir *H.* -ardir *v* | maluanae **A.** -na *va.S* 6 siga **ASol.** *MCap.* *v.* sica **RE.** sicca *r* | malacae **D²B(S).** -ce **A.** malcae **D¹Fd.** -lacte **E¹a.** -lacta **E.** -lachte **E².** -lachae *G* 7 hispaniae **DF²dp.** -nie **Ra.** | siti (*sc.* oppidi) **AREJ².** titis *a.* *///it///* **F¹.** situ **F².** litus *D.* sitae *p(?)B.* -tum *v(D¹)* | syphacis **E(?)pv.** -agis *D.* sifagis *a.* shii *pacis A.* gipagis **B.** *///pacis F¹.* *s̄* (= sunt) *hē pa-F²* 8 bogudiana **E(?)va.J** 9 bochi **F.** bocci **Aa** | caesariensis **E²v.** -rensis (cessa- **A**) *r* 11 oppidum **E(?)a³v** 12 zenitana **B.** xen- **E²B** | arsennaria **Av(J).** -enaria *rS* 13 legione *JMüller emend. I 10.* -gio *ll.v* 15 gunugu *ll.J.* -gum *S.* -gi **E(?)G.** -gii *v* 16 ante **AEp.** -tea *rv* 18 item **Aa¹**

Vespasiano Imperatore eodem munere donatum Icosium;
 colonia Augusti Rusguniae, Rusucurium civitate honoratum
 a Claudio, Rusazus colonia Augusti, Saldae colonia eiusdem,
 21 item Igilgili; oppidum Tucca, inpositum mari et flumini
 Ampsagae. intus colonia Augusta, quae item Succhabar, 5
 item Tubusuptu, civitates Timici, Tigavae. flumina Sarda-
 bal, Aves, Nabar. gens Macurebi, flumen Vsar, gens
 Nababes. flumen Ampsaga abest a Caesarea CCCXXII.
 utriusque Mauretaniae longitudo [X].XXXVIII, latitudo
 CCCCLXVII.

10

22 3. (2) Ab Ampsaga Numidia est, Masinissae clara
 nomine, Metagonitis terra a Graecis appellata, Numidae
 vero Nomades a permutandis pabulis, mapalia sua, hoc
 est domos, plaustris circumferentes. oppida Chullu, Ru-
 sicade, et ab eo ad XLVIII in mediterraneo colonia Cirta 15

§ 21: (8—10) MCap. VI 669. Dic. 3, 1 extr. Div. 26. Dim. 25.
 — § 22: Sol. 26, 1. 2. MCap. VI 669. Mela I 29. 30. 33.

1 icosio *Ava.G* 2 rusguniae *Av(D)*. ruscon- *rB* | rusu-
 curium *AH*. rusc- *v*. rusucurum *B*. rusicor- (rusc- *a*) *r*. Rusuc-
 curu (*CIL VIII p. 766*) *D*². *cfr. MCap.* 3 rusaius *A*. suzasus *a*.
ruz- va.G | saldae *AF* (*s in ras.*) *MCap.J. cfr. CIL VIII p. 760.*
-de rv | colonia *v*. -niae *AD*¹. -nia (-nie *B*) angustis (-sti *F*²*B*) *r*
 4 item *om. Rva.H* | gilcili *A*. igilgi *a* 5 ampsagae *DEv*.
-ge Fa. -ce A. amsagae B (cfr. CIL VIII n. 5884) | quae (que *a*)
 item *ll.v. an itemque?* | succhabar *DFRD*. succa- *EaB(H)*.
sucha- Apv. succub- C 6 tubusubtu *B*. -uptus *E*²*B*. -umptu *a*.
*-tus E*¹. (Tupusuctu *CIL VIII p. 754*) | sardaua — 7 flumen *AF*²
*E*²*pv. om. r* | sardabal *E*²*H*. -bala *B*. -bale *Mela*. -aual *rJ*
 7 aues nabar (ina- *p*) *AE*²*pH*. auerna *F*²*v*. nabar *B* | usar gens
*E*²*G*. -riens (ues- *p*) *Apv. isargegens Dfa. -ges gens Rd. gens E*¹.
 (Sisar *Ptol. IV 2, 2 p. 599*) 8 nababae *E*. -abe *a*. -ades *va.S*.
nauaues A | CCCXXII *A*²*B* *MCap.S. -XXXII A*¹. CCXXII *rH*.
 -XXXIII *v* 9 [X] *H. M. A. X. r. DCCC v* | XXXVIII *Fdap*
va.S 10 CCCLXVII *DFda. -LXIII B* 11 masinissae *A*.
massinissae DFEopva.S 12 nomina *A* | metagonitis *o* | numi-
 diae *AF*. -die *B*. -dia *a* 14 domos *AD*. -mus *raov* | chullu
DFdTRaSol. cfr. CIL VIII p. 700. cullu *AEv* | rusicade *aB. cfr.*
CIL VIII n. 6710 al. -chade v. -ccade ADEJ. russicc- B. risicc- F
 15 ad *ll.v(H)D. del. L(J)* | cirta *F*²*B*. -tha *v*. chirta *p*.

Sittianorum cognomine, et alia intus Sicca liberumque oppidum Bulla Regia. at in ora Tacatua, Hippo Regius, flumen Armua, oppidum Thabraca civium Romanorum, Tusca fluvijs, Numidia finis. nec praeter marmoris
 5 Numidici ferarumque proventus aliud insigne ei.

4. (3) A Tusca Zeugitana regio et quae proprie vocetur Africa est. tria promunturia, Candidum, mox Apollinis adversum Sardiniae, Mercuri adversum Siciliae, in altum procurrentia duos efficiunt sinus, Hipponiensem
 10 proximum ab oppido quod Hipponem Dirutum vocant, Diarrhytum Graecis dictum propter aquarum rigua. cui finitimum Theudalis immune oppidum, longius a litore. dein promunturium Apollinis et in altero sinu Vtica civium
 24 Romanorum, Catonis morte nobilis, flumen Bagrada, locus
 15 Castra Cornelia, colonia Carthago Magnae in vestigijs Carthaginis, colonia Maxula, oppida Carpi, Missua et liberum Clypea in promunturio Mercuri, item libera Curubis, Neapolis. mox Africae ipsius alia distinctio. Libyphoenices
 vocantur qui Byzacium incolunt. ita appellatur regio CCL
 20 p. circuitu, fertilitatis eximiae, cum centesima fruge agri-

§ 23. 24: Sol. 26, 2. 27, 1. MCap. VI 669. Mela I 33. 34. Sol. 27, 7. 5. 8. — § 24: (18) MCap. VI 670. Sol. 27, 6.

1 sittianorum R(?) B. siti- U.S. sici- a. sati- p. sitta- v |
 sicca A v. si/ca B. sica r 2 bulla — 3 oppidum om. E | hippo
 Apv. -ppos r 3 Thabraca ego e CIL VIII p. 513 tab- A H.
 -cha F² B(?) B. tachabraca (taca- a) F¹ Ta. -bra r. -bracha v
 4 finis om. RE¹ aop 5 numidii et A. | prouentu DFRp |
 insigne ei D. -nei A. -nae o. -ne rv 8 aduersus DF¹ a
 9 duo AS. sed cfr. II 188 | hipponiensium Da. -nensem Eva. J
 10 dilutum coni. B. Diarrutum. Zarytum H 11 a graecis
 Epva. S | irrigua AF² a³ pv. inr- E² S. cfr. § 6 et vol. IV p. 499 ad
 XVIII 29 15 [eartha]go — cartha[ginis] om. A | magnae DB
 Ev. -na a. -na et F² in ras. 16 colonia Ev. -nia et r | maxula
 AEa G(S). -xila r. -xulla v(L) | missua D² coll. messua (MCap.)
 et CIL VIII p. 129. misua AE² a² v. -su r 17 clypea a. chyp-
 pheia A. clibea B. clupea pv | neapolis EB. -li A. -linis a. ne
 apollinis rv 19 byzacium DB. biz- A. -atium F² B. -antium
 (byz- a) rv | colunt DFRa¹ 20 p. Ad G(D). p. r. pass. per
 ov(H) | circuitu d G(D). -tu ita A. -tum raov(H)

25 colis faenus reddente terra. hic oppida libera Leptis, Hadrumetum, Ruspina, Thapsus. inde Thenae, Aves, Macomades, Tacape, Sabrata, contingens Syrtim Minorem, ad quam Numidia et Africae ab Ampsaga longitudo DLXXX, latitudo, qua cognitum est, CC. ea pars, quam Africam 5 appellavimus, dividitur in duas provincias, veterem et novam, discretas fossa inter Africanum sequentem et reges Thenas usque perducta, quod oppidum a Carthagine abest CCXVI.

- 26 (4) Tertius sinus dividitur in geminos, duarum Syrtium vadoso ac reciproco mari diros. ad proximam, quae minor est, a Carthagine CCC Polybius tradit, ipsam centum milium passuum aditu, trecentorum ambitu. et terra autem siderum observatione ad eam per deserta . . . harenis perque serpentes iter est. excipiunt saltus repleti 15 ferarum multitudine et introrsus elephantorum solitudines, mox deserta vasta utraque Garamantes, ab Augilis dierum
- 27 XII itinere distantes. super illos fuere gens Psylli, super quos lacus Lycomedis, desertis circumdatus. Augilae ipsi medio fere spatio locantur, ab Aethiopia, quae ad occidentem vergit, et a regione, quae inter duas Syrtis interiacet, pari utrimque intervallo, sed litore inter duas Syr-

§ 25: MCap. l. l. (cfr. Sol. 27, 6). Dic. 3, 2. Div. 25. Dim. 26. — § 26: MCap. VI 671. Sol. 27, 3. Polyb. XXXIV 15, 8 Hultsch. Agathem. III 8 (GGm II p. 473). Mela I 35. Sol. 27, 38. — § 27: MCap. l. l. Sol. 27, 41. 40. Mela I 37. Agathem. l. l.

2 thenae a³Be MCap. -ne f. -nco R¹. then R². thaena F. thena rv(J). cfr. CIL VIII p. 10 | aues ll.v(J). om. Verc. 4 am-saga DFRa. cfr. § 21 6 et Aov(J). ac rS 7 fossas DFRa 'sequente AF 8 thaenas usque F. tenasque R¹. thenam usque J | producta Eop | a AoR(?)v. om. r 9 CCXVII a²va.H 11 dorsos F². disros op. disyros a. disrhoos va.G | ad F²E(?) opv. /// F¹. a r 14 lac. ego indicavi; exciderunt operta vel operientibus uestigia: cfr. § 38 et VI 166 17 uasta F²Epp. -tae F¹R. -te r | utraque FR¹a. -aeque R² | augylis E(?)va.J (item infra) 18 psyllis DE. p///i F¹. psillis a 19 ///comedis F¹. hisc. R. isc. D. -odemis a 20 uocantur DF¹Ra | qua U93 21 inter p. om. ll.v. cfr. IV 60

tis CCL. ibi civitas Oeensis, Cinyps fluvius ac regio, oppida Neapolis, Taphra, Habrotonum, Leptis altera, quae cognominatur Magna. inde Syrtis Maior, circuitu DCXXV, aditu autem CCCXII, [inde] accollit gens Cisippadum. in 28
 5 intimo sinu fuit ora Lotophagon, quos quidam Machroas dixere, ad Philaenorum aras; ex harena sunt hae. ab
 ñs non procul a continente palus vasta amnem Tritonem nomenque ab eo accipit, Pallantias appellata Callimacho et citra Minorem Syrtim esse dicta, multis vero inter
 10 duas Syrtis. promunturium, quod Maiorem cludit, Borion appellatur. ultra Cyrenaica provincia.

Ad hunc finem Africa a fluvio Ampsaga populos 29
 DXVI habet, qui Romano pareant imperio, in his colonias sex, praeter iam dictas Vthinam, Thuburbi. oppida civium 22
 15 Romanorum XV, ex quibus in mediterraneo dicenda Absuritanum, Abutucense, Aboriense, Canopicum, Chiniavense, 24
 Simithuense, Thunusidense, Thuburnicense, Thinidrumense,

§ 28: Sol. 27, 43. Mela I 36. Callim. fr. 398 B. Sol. 27, 7. Mela I 37. MCap. VI 671 extr.

1 cynyps DF. -nips a va. H 2 taphra Ev(D). -phsa F²
 in ras. tafra R². tha- Da. tra- E¹J¹. Graphara Se Scylace 110.
 Gaphara MGGm I p. 86. 462. Ptol. p. 628^b | abrotonum EaB.
 -nium R 3 inde F²E(?) MCap. v. om. r | DCXXV E² MCap. C.
 CXXV rv 4 uncus ego posui. cfr. § 32. (aliter VI 77) | cisipadum
 dva. S. cis pa- a 5 Machroas (MPt p. 638^a) D². alach- (-ohas R.
 -croas a) U. v 6 heq dp. eae va. D 8 pallantias v. -teas
 (-tehas R) ll | appellata a pva. G 9 a multis pE²va. S
 10 claudit p. includit E²v | borion E² Be Sol. byr- Ea. bur- rv
 11 provincia R(?) v. promunturia (vel -netoria) provincia r
 13 DXIII R. DXXVI D. XXVI va. H | parent Epva. S
 14 iam supra E(?) va. J | thuburbi FaD¹. tub- rS. -bin a³v.
 cfr. CIL VIII p. 106. 148 15 XII R | absuritanum ll. v(J). assu-
 B(S). azu- G 16 aboriense Ea³Bas. -nte (abb- F¹) rv | cano-
 phicum FRva. C. -obicum J (item infra 372, 5) | chiniauense DF.
 cinia- R. chima- EaD. -anense pv. cimauense TJ. chilma- Be
 Ptol. IV 3, 9. cilma- S 17 simittuense EB. simitu- F². rhim- v.
 simi////en//// F¹. -ttemse D. -tiemse R. -thimse a | thunusidiense
 F²va. B. chu- F¹. thumis- a. tusimid- R². tumid- R¹ | thubur-
 nicense DF EaD. tub- EB. -rbiense v | thinidrumense E²D
 tyni- B. thibi- E¹a. tibi- r. tybi- v

Tibigense, Vcitana duo, Maius et Minus, Vagense. oppidum Latinum unum Vzalitanum. oppidum stipendiarium 30 unum Castris Corneliis. oppida libera XXX, ex quibus dicenda intus Achollitanum, Accaritanum, Avittense, Abziritanum, Canopitanum, Melzitanum, Materense, Salaphi- 5 tanum, Tusdritanum, Thisicense, Tunisense, Theudense, Tagesense, Tigicense, Vlusubburitanum, Vagense aliud, . . . ense, Zamense. ex reliquo numero non civitates tantum, sed plerique etiam nationes iure dici possunt, ut Nattabutes, Capsitani, Musulami, Sabarbares, Massyli, Nicives, Vamacures, Cinithi, Musuni, Marchubi et tota Gaetulia ad flumen Nigrum, qui Africam ab Aethiopia dirimit.

§ 30: (12) Sol. 27, 5. 30, 1.

1 uchitana F² 4 accollitanum R. adcho- E. adco- a. acolit- va. S | accaritanum DFdaD. agga- ES. accha- E. acha- p. v. auittense (B) D². cfr. Ptol. IV 3, 8. CIL VIII p. 100. 148. -inense ll. v | Abdritanum Ptol. IV 3, 9 5 Melzitanum va. S | materense ll. H. mathar- p. madaur- B. marer- v 6 thificense DF(B) D². tifi- d. tifi- a. thifdi- R. tipher- E(?) v. cfr. Ptol. IV 3, 8 | tunisense (t in ras.) F² v(D). thuni- d E². thimi- p. cfr. Ptol. IV 3, 9. thuniense EE¹ a. -icense D. tun- G | theudense E³ B. theod- R E² a D². thaeod- F. stheod- Dd. scheod- p. schoed- v 7 tagesense DF² E. J. -gensense F¹. -gense a. -gestense E³ G. -gastense Scum B. -gasense v. cfr. CIL VIII p. 508 | tigiense ego coll. CIL VIII p. 21. //ig/////ense F¹. sigense rv(J). tig- B(D²) | ulusubburitanum DFdaD. -uburitanum EEv (iterat ubur- R). -ubritanum Dal. 7. 8 siense DF¹ EEa. J. sige- F² v(D²). uise- H(D²). uige- E³ G cum B¹. zige- B². (an Vzitense e CIL VIII p. 17 vel Ziquense ex Augustini ep. 78, 4? Vagense aliud Sigense in unum coniungit OCuntz) 8 zamense E³ B(D). zia- (zya- F) ll. J. zianie- v 9 plerique F¹ d REapS. -raeque (D?) F² a³ v(D) | nattabutes ego. -udes D². nattha- R. natra- a. natha- D. nata rv. cfr. Ptol. IV 3, 6. CIL VIII p. 484 10 musulami (B) S. -ani F² in ras. Er. musinsulami r. misulani G. cfr. Ptol. l. l. | sabarbares R. -babares F. Saburbures Ptol. l. l. Sub- CIL VIII n. 8270. 10335 | massili F Ba L | nicives ll. v(D). nisi- Be Ptol. l. l. | uacures DF¹ E¹ a¹. (cfr. Maccurae Ptol. IV 2, 5 et Astacures ib. 3, 6) 11 cinithi Dd ES. cfr. Ptol. IV 3, 6. orn- a. ci///// F¹. cithini F². eth- E² in ras. p. v. musuni ll. S. cfr. Ptol. l. l. -ssini p. v. misuni B. Mucuni (Sieglin) D² e Ptol. IV 2, 5 | marchubi E² D. -bii E³ v. -ui F². macchui E¹ d. machui r. (cfr. Malchubii Ptol. IV 2, 5 et Machyni ib. 3, 6) 12 nigrym F². -gym F¹. -grū E²

5. (5) Cyrenaica, eadem Pentapolitana regio, inlu- 81
stratur Hammonis oraculo, quod a Cyrenis abest CCCC p.,
fonte Solis, urbibus maxime quinque, Berenice, Arsinoe,
Ptolemaide, Apollonia ipsaque Cyrene. Berenice in Syrtis
5 extimo cornu est, quondam vocata Hesperidum supra dic-
tarum, vagantibus Graeciae fabulis. nec procul ante op-
pidum fluvius Lethon, lucus sacer, ubi horti memorantur.
abest ab Lepti CCCLXXV. ab ea Arsinoe, Teuchira vo- 32
citata, XLIII et deinde Ptolemais, antiquo nomine Barce,
10 XXII. mox XL promunturium Phycus per Creticum
mare excurrit, distans CCCL p. a Taenaro Laconicae pro-
munturio, a Creta vero ipsa CXXV. post id Cyrene, ab
mari XI passuum, a Phycunte Apolloniam XXIII, ad
Cherronesum LXXXVIII, unde Catabathmum CCXVI. ac- 33
15 colunt Marmaridae, a Paraetoni ferme regione ad Syrtim
Maiorem usque porrecti. post eos Acrauceles ac iam in
ora Syrtis Nasamones, quos antea Mesammones Grai ap-
pellavere ab argumento loci, medios inter harenas sitos.
Cyrenaicus ager XV p. latitudine a litore et arboribus fer-

§ 31: MCap. VI 672. Sol. 27, 45. Mela I 39. 40. Sol. 27, 44. 54.
— § 32: MCap. VI 672. — (10) Sol. 27, 2. cfr. Mela I 37. (Plin.
IV 60). Strabo XVII p. 837. Agathem. V 24 (GGm II p. 485). —
(14) Sol. 27, 3. — § 33: MCap. VI 672 med.

2 a om. a 4 que del. G 7 lethon a v. loeton E. leton
rJ | lucus Ev. locus r | ubi FREa. ubi hesperidum E³(D?) v
8 a va. S | lepti E³v. leti d. lecci r | CCCLXV a. -XXVI B.
-XXXV va. H | arsiniae R | teuchira DEBas. theucira F. theutra
a. tecira E¹. tuelcira R². tauchera Be Scylace 108 9 polemais
B. ptolom- E³a D². pholom- E¹ 10 XL REH. a. l. Da. CC·L
F² in ras. v | phycus (phic- R. -uis a) ll. D 12 crete R
CCXXV Brot. sed cfr. IV 60 | a E(?)v 13 XVI a | ab S errore
pychunte a. pichuntae F. -cunte R | apollonia DE | inde ad
MGGM I p. 446^b 14 LXXX·II·X FaT. LXXXX R | CCXVI
E³v. CCVI ll. cfr. MGGM l. l. 16 acrauceles DEEav(J). -aceles
F¹. -avciles F². ararauceles Be Ptol. IV 4, 6 17 graeci RE(?)
va. S 19 XII MPt p. 671^a | litori DF¹ Ra | et om. R(?) | arbori-
bus E³d²v. -re F². -ri r

- tilis habetur, intus eodem spatio frugibus tantum, mox
 34 XXX latitudine et CCL longitudine lasere modo. post
 Nasamonas Asbytae et Macae vivunt; ultra eos Amantes
 XI dierum itinere a Syrtibus Maioribus ad occidentem et
 ipsi versus harenis circumdati, puteos tamen haut difficile 5
 binum ferme cubitorum altitudine inveniunt ibi restagnan-
 tibus Mauretaniae aquis. domos sale montibus suis ex-
 ciso ceu lapide construunt. ab iis ad Trogodytas hiberni
 occasus plaga dierum septem iter, cum quibus commer-
 cium gemmae tantum, quam carbunculum vocamus, ex 10
 35 Aethiopia invectae. intervenit ad solitudines Africae super
 36 Minorem Syrtim dictas versa Phazania, ubi gentem Pha-
 zaniarum urbesque Alelen et Cillibam subegimus, item
 Cidamum e regione Sabratae. ab iis mons longo spatio
 in occasum ab ortu tendit, Ater nostris dictus a natura, 15
 36 adusto similis aut solis re percussu accenso. ultra eum
 deserta, Mathelgae oppidum Garamantum itemque Debris

§ 34: (3) Sol. 28, 1. — (7) Sol. l. l. cfr. Plin. VI 147. XXXI 18.

1 eosdem Da 2 lasere C. -ri v. lasari II. J. cfr. XVII 259,
 sed contra XXXVII 204 (B) 3 asbytae Ptol. IV 4, 6. arb- F.
 hasb- v(D). -bitae R. Bas. (J). haspita Ea. asbystae D(B) H |
 mace Ea | uiuunt E²v. uiuont D(?) S. uiñt E¹. ui E². ui non
 (noni F²) F. ni ñ E¹a | amantes R. Sol. S. manantes F¹d¹. ama-
 mantes F². manentes E²ad². mon- E¹. amanien- a³. hammanien- v.
 Atlantes (Sieglin ex Herod. IV 184) D². cfr. § 44. 4 XII FfJ |
 maioribus F²E²ov. om. r 5 quaquaversus E²va. J(D²) | diffi-
 ciles FEaova. S 6 fere F¹Eaova. G | post altitudi (-dine F.
 -dini a) in DFR^a traiecta leguntur dri de quo diximus (II 187)
 — quam anticlides (IV 67) | [altitudi]nem D²Ra | inuentunt DF¹.
 -tum Ra | restagnantibus F²oE(?)v. restant- r 7 domos F²E²ov.
 -mus rS | salem DF¹Ra | suis om. o 8 is a. his r v | ad F²E²v.
 om. r 9 IIII va. H 11 supra EG 12 syrtim F²in ras. E²v.
 -tas r | dicta /// F² | phazania (-na F²) — 13 urbesque F²in ras. E²v.
 paganiorum urbes ubi (aubi Da) gentem phazania (-zani Dd.
 -zini E¹a) r 13 cillybam F¹. cvllvb- F². cillab- va. S
 14 cydamum E(?) C 15 ater Ed²v. aeter D. -tae F. ac ter a.
 eter Rd¹ | a del. Dal. 16 re percussa DFR^a | accensu Fda.
 -sus con. Dal. 17 mathelge E². -telge ov. mox thelgae (thelie a.
 helge E¹) r(D). mox talgae fS | debris DE²Be Sol. 29, 1. dedris
 ro. detris v

ad fuso fonte a medio die ad mediam noctem aquis ferventibus totidemque horis ad medium diem rigentibus, clarissimumque Garama, caput Garamantum, omnia armis Romanis superata et a Cornelio Balbo triumphata, 5 unius omnium curru externo et Quiritium iure donato; quippe Gadibus genito civitas Romana cum maiore Balbo patruo data est. et hoc mirum, supra dicta oppida ab eo capta auctores nostros prodidisse, ipsum in triumpho praeter Cidamum et Garamam omnium aliarum gentium 10 urbiumque nomina ac simulacra duxisse, quae iere hoc ordine: Tabudium oppidum, Niteris natio, Miglis Gemella 37 oppidum, Bubeium natio vel oppidum, Enipi natio, Thuben oppidum, mons nomine Niger, Nitibrum, Rapsa oppida, Viscera natio, Decri oppidum, flumen Nathabur, Thapsagum 15 oppidum, Tamiagi natio, Boin oppidum, Pege oppidum, flumen Dasibari, mox oppida continua Baracum, Buluba, Alasit, Galsa, Balla, Maxalla, Cizania, mons Gyri, in quo gemmas nasci titulus praecessit. ad Garamantas iter in 38 explicabile adhuc fuit, latronibus gentis eius puteos —

§ 36: (1. 2) Sol. 29, 1. — (3—8) Sol. 29, 7. cfr. Plin. VII 136. — § 38: Sol. 29, 5. 6. — (376, 5) cfr. Sol. 27, 3. — Mela I 40. — cfr. Dim. 27.

1 media die o 3 clarissimumque oppidum E^ava.S(D^a) |
 garama F^aE¹(?) G. car- DF¹Ra. garadana o. -dama E¹. -mum v
 5 uni con. B. uni huic H | externo curru E(?) G cum B
 6 balbo maiore E(?) v 7 patruo om. R 9 cidamum
 DRa v. cyd- rC | caramum DFRa. cfr. supra 10 ire DFRa.
 fuere va. G 11 tabidium Eva.S | nitiebres E¹. nici- E². niteris
 natio del. F² | miglis E²J². milgis F²D¹. niglis E²D². om. E¹.
 nis glis (-glir E) r. nidsi va. B | gemella F¹R²E v(D). -mela DR¹.
 -lema a. -male d. bubeium oppida F². (Nigligemela B[S]. Neg-
 lig- G) 12 bubeium E²(suprascr.) v. nuptium r | thuben Ev.
 tu- r 13 rapsa oppidū DFRa 14 discera E(?) va. D | detri
 dv. debris E²C. cfr. § 36 15 damiagi F. taminagi E¹. tamyaci
 E². namiagi E². nannagi va. D 16 desibari E | buluba Ev.
 -lba DFRa. -lla E¹. -lluba E²D². cfr. MPt p. 659^b 17 halasit
 DFRa. alasi Eva.S(D^a) | galsa F²E²D. balsa E¹(?) v. galia rS |
 balla U.S. galla v | maxilla E¹. -il a. -xala C. mazalla E²D² |
 cizanium DR. -ama J. zizanium a. -zama v | giri in E. gyrim
 F¹a. gir- Dd. gar- o 18 praecessit U. Bas. prodidit ozv

qui sunt non alte fodiendi, si locorum notitia adsit — harenis operientibus. proxumo bello, quod cum Oeen- sibus gessere initiis Vespasiani Imperatoris, conpendium viae quadridui deprehensum est. hoc iter vocatur Praeter Caput Saxi. finis Cyrenaicus Catabathmos appellatur, oppi- dum et vallis repente convexa. ad eum terminum Cyre- naica Africa a Syrti Minore \overline{X} · \overline{LX} in longitudinem patet, in latitudinem, qua cognitum est, \overline{DCCCCX} .

- 39 6. (6) Quae sequitur regio Mareotis Libya appella- tur, Aegypto contermina. tenent Marmarides, Adyrmachio- dae, dein Mareotae. mensura a Catabathmo Paraetionium \overline{LXXXVI} . in eo tractu intus Apis interest, nobilis reli- gione Aegypti locus. ab eo Paraetionium \overline{LXII} ·D, inde Alexandriam \overline{CC} . latitudo $\overline{CLXVIII}$ est. Eratosthenes a Cyrenis Alexandriam terrestri itinere \overline{DXXV} prodit. 15
40 Agrippa totius Africae a mari Atlantico cum inferiore Aegypto \overline{XXX} · \overline{XXXX} longitudinem, Polybius et Era- tosthenes, diligentissimi existimati, ab oceano ad Car- thaginem magnam \overline{XI} , ab ea Canopum, Nili proximum ostium, \overline{XVI} · $\overline{LXXXVIII}$ fecerunt, Isidorus a Tingi Ca- 20

§ 39. 40: MCap. VI 672. — § 39: Eratosth. fr. p. 307 Berger. — § 40: Agrippa fr. 26 Riese. Polyb. III 39, 3. Eratosth. fr. p. 157 Berger. Agathem. III 10 (GGm II p. 474).

2 ocensibus **Ra** 4 quadriduo ova **G** 5 athabatmos **ll**
7 decies **ll**. -ies centena va **J** | **LX** milia **ll**. va. **D**. **LX** minus
MPt p. 664^b | longitudinem **ll**. v (**J**). -ne d **C** 7. 8 patet in lati-
tudinem (-ne **F²E²v**) **F²E²E²J**. om. r 8 \overline{DCCCCX} **D²eVI209**.
 \overline{DCCC} /// **E²v**. \overline{DCCCC} r **D¹**. \overline{CCCC} **MPt** l. l. 9 ea quae **E²va. H**
10 marmarides (amarm- **DF**) **ll**. v (**D**). -dae **L**. (cfr. § 33. Paus.
I 7, 2) | adirmacidae **DRa**. irm- **F** 11 deinde **DFRaS** | a om. **F¹**
e **Da** | cathbathmo **DFa**. chathmo **B** | ad paraetionium **E²va. S** (**D²**)
12 \overline{CXXXVI} **MGGm** I p. 435 | intus om. **E¹**. inter **B²** in ras.
uicus **B** e **Strab.** XVII p. 799 (κώμη) 13 \overline{LXII} ·D **DFaD¹**. \overline{LXII}
r **MCap.** v (**H**). \overline{XII} ·D **B** e **Strab.** l. l. 14 **C** va. **H** 17 \overline{XXX} ·
 \overline{XXXX} **G** e **MCap.** \overline{XXX} ·**L** **J²**. \overline{XXX} **D¹**. \overline{LXXX} **ll**. \overline{LXXXV} v
19 \overline{LXVI} **F²**. \overline{XVI} va. **H** 20 \overline{XV} **BH** | $\overline{LXXXVIII}$ **MCap.**
D². cfr. **Strabo** I p. 64. \overline{XXVIII} **ll**. **H**. \overline{XXIX} v

nopum [XXXVI]·XCVII, Artemidorus XL M minus quam Isidorus.

7. (7) Insulas non ita multas complectuntur haec 41
maria. clarissima est Meninx, longitudine XXV, latitudine
5 XXII, ab Eratosthene Lotophagitis appellata; oppida
habet duo, Meningen ab Africae latere et altero Thoar,
ipsa a dextro Syrtis Minoris promunturio passibus MD sita.
ab ea C p. contra laevum Cercina cum urbe eiusdem no-
minis libera, longa XXV, lata dimidium eius, ubi plurimum,
10 at in extremo non plus V. huic perparva Carthaginem
versus Cercinitis ponte iungitur. ab Æis L fere passuum 42
Lepadusa, longa VI; mox Gaulos, Galata, cuius terra scor-
piones, dirum animal Africae, necat. dicuntur et in Clupea
emori, cuius ex adverso Cossyra cum oppido. at contra
15 Carthaginis sinum duae Aegimoeroe, Arae autem scopuli
verius quam insulae, inter Siciliam maxime et Sardiniam.
auctores sunt et has quondam habitatas subsedis.

§ 41: Mela II 105. — Eratosth. fr. p. 308 Berger. Strabo XVII
p. 384. Agathem. V 22. 21 (GGM II p. 483). — § 42: Sol. 29, 8.
cfr. Plin. III 92. XXXV 202. — (15) Liv. XXX 24, 8. Strabo II p. 123.

1 [XXXVI]·XCVII ego coll. Agathem. XXXV·XCVIII U. v.
[XXXVII]·XCVIII D² ME p. 11 4 meninx E² B. -ix F² E² v. me-
tri r 4. 5 XXXV.. XXV va. H 5 lotophagites DFRE¹ va. G.
-tas a 6 thoar F² G. thoar v. troiar E. -ia a. troar r. Phoar
MP p. 662^a 7 M DF. CC va. H 12 lepadusa B². lop- E² B¹.
lip- DFdEa v. lypid- E². lapidia E¹. cfr. III 92 | gaulos ego.
-lo// F¹. -loe ro. -los et B. -lee v | scorpionem o. sed cfr. vol. V
p. 487 ad XXXII 59 13 negat DF¹ E | & hinc F² in ras. | clupea
Ev(D). -ppea a. lupae F². glupea DdR. -pae F¹. clypea S
coll. § 24 14 cossyra D. cosyra Bas. cossora U. -ssiria E².
-ssyria v | tum oppido (-dū F² E²) FdRa 15 duo FdE¹ a va. H |
ægi (æge F² E²) moere (-ra E¹. mere F¹ d) U. aegimoroë S.
-moerae D. -mori G. -muros B e Strab. | Arae H. eę arę F².
i///// F¹. aea Re E². ca Rae D. ca Re E¹ E¹ a. ca ea Re E².
careę d. a re G. arae, re uera v. cfr. Serv. Aen. I 109. an potius
Chyarae (olim scriptum ciarae), ut ap. Melam II 105? | autem
U. v(S). del. F² G(D¹)

- 43 8. (8) Interiore autem ambitu Africae ad meridiem
versus superque Gaetulos, intervenientibus desertis, primi
omnium Libyes Aegyptii, deinde Leucoe Aethiopes habitant.
30 super eos Aethiopum gentes Nigritae a quo dictum est
flumine, Gymnetes Pharusi, iam oceanum attingentes quos 5
10 in Mauretaniae fine diximus Perorsi. ab his omnibus
vastae solitudines orientem versus usque ad Garamantas
Augilasque et Trogodytas, verissima opinione eorum, qui
desertis Africae duas Aethiopias superponunt, et ante omnes
Homeri, qui bipertitos tradit Aethiopas, ad orientem 10
44 occasumque versos. Nigri fluvio eadem natura quae Nilo.
calamum ac papyrum et easdem gignit animantes isdemque
temporibus augescit. oritur inter Tarraelios Aethiopas et
Oechalicas. horum oppidum Magium. quidam solitudinibus
interposuerunt Atlantas, iuxta eas Aegipanas semiferos et 15
Blemmyas et Gamphasantas et Satyros et Himantopodas.
45 Atlantes degeneres sunt humani ritus, si credimus. nam
neque nominum ullorum inter ipsos appellatio est et solem

§ 43. 44: MCap. VI 673. — § 43: (4) Mela III 104. — Homer. α 23.
— § 44: (11—13) Sol. 30, 1. cfr. Mela III 96. — § 45. 46: MCap.
VI 673. 674. — § 45: Mela I 43—46. Sol. 31, 2. 3. 30, 2. 31, 4. 5.

1 interiore F¹E¹a. Iteñ R. interiorē D. -ri r v 2 getulos F¹.
gaetulo R. get- DF¹. gent- a 3 lybiaes (-iē F) aegypti DF.
Tybieseg- R. lybyes eg- a. Libyaegyptii B | leucoe Secodd.
MCap. laeueae F¹. -uae F¹. leuc D. -ce r. -cae v a. B. (Leucaethiopes B) 4 nigrate E¹ao | quibus o 5 flumina DF¹Ea.
-men a o | pharusii iam E(?) H(J). -si etiam R²v. -stam DF¹E¹o.
-sta a. -sii F¹. -si et iam G(S) | et quos H 6 perossi DF¹Ea o
7 ad orientem uersus MCap 8 angilasque F²J. angyl-
E(?) v. angel- R¹. angil- (abg- F¹) r o 9 duas om. R 11 uersus
FdE¹a 13 taraelios Ed. -rraelios F¹. -relios o. -lios F²a.
-leos v a. S 14 oechalicas (oeth- F²) D. -igeas R². oecalicas
(eoc- o) Eov. oe//ali//a F¹. oe//calicea R¹. oeacaluea (eac- a)
Da | magnū a. Mauin v a. S | dist. o D 15 imposuerunt E(?) G |
iuxta eas (eos v) E²ov. eosque iuxta F²D. iuxtaque eos f. eos R.
eosque r 16 blemmias Faova. G. -mas R | gamphasantas
(gram- o) v. -thas F². campa- r | satiros R²o. -t//ros F¹. sachros D.
sathos R¹. sachos E¹a 17 rituus F¹D 18 inter ipsos (eos v)
R²E²o S. om. r

orientem occidentemque dira inprecatione contuentur ut
exitialem ipsis agrisque, neque in somno visunt qualia
reliqui mortales. Trogodytae specus excavant; hae illis
domus, victus serpentium carnes, stridorque, non vox:
5 adeo sermonis commercio carent. Garamantes matri-
moniorum exortes passim cum feminis degunt. Augilae
inferos tantum colunt. Gamphasantes, nudi proeliorumque
expertes, nulli externo congregantur. Blemmyis traduntur 46
capita abesse, ore et oculis pectori adfixis; Satyris praeter
10 figuram nihil moris humani; Aegipanum qualis vulgo
pingitur forma; Himantopodes loripedes quidam, quibus
serpendo ingredi natura sit; Pharusi, quondam Persae,
comites fuisse Herculis ad Hesperidas tendentis. nec de
Africa plura quae memorentur occurrunt.

15 9. (9) Adhaeret Asia, quam patere a Canopico ostio 47
ad Ponti ostium Timosthenes [XXVI]·XXXVIII p. tradit,
ab ore autem Ponti ad os Maeotis Eratosthenes [XV]·XLV,
universam vero cum Aegypto ad Tanain Artemidorus
et Isidorus [L]·XIII·DCCL. maria eius conplura ab
20 accolis traxere nomina: quare simul indicabuntur.

§ 46: Mela I 47. 48. III 103. Sol. 31, 5. 6. — § 47: MCap.
VI 675. cfr. Sol. 40, 1. — Eratosth. fr. p. 339. 328 Berger. Aga-
them. III 10 (GGm II p. 474).

1 intuentur o. cū tu- F 2 insomnia a. -nia va.S | uisi
sunt E¹a 3 specus F¹D | haec DF¹E²ao.S. om. E¹ 4 an
stridor quoque? 6 augilae o. -gylae va.J. cfr. § 43 7 gram-
phasantes o 8 blemmyis F²ao. -mmis E -mmis F¹ 12 est
Eaova.S | pharosi E¹ 13 fuisse dicuntur o (E² suprascr.) v.
supple traduntur e v. 8 14 memorantur DF¹E¹E¹ 15 cano-
bico J (semper) 16 timosthenes (dem- E²) RE v. -nus (thym- a)
DF¹a. -othenus F². thimostines o | XXXVIII ll. v(D). om. o. -VIII
E²L | tradidit FaE²va.S(D) 17 [XVI]·LXXV MCap. XVI·
XLV·M H 19 et isidorus (ysi- o) D(?)E²ov. om. r | [L]·XIII·
DCCL D²ME p. 10. cfr. VI 209. [LX]·III·DCCL D¹. LXIII·DCCL
ll. LXIII·LXXV H LXXXVIII·DCCL (del. G) v 20 in qua re
DF¹d¹Ea o

- 48 Proxima Africae incolitur Aegyptus, introrsus ad meridiem recedens, donec a tergo praetendantur Aethiopes. inferiorem eius partem Nilus dextera laevaque divisus amplexu suo determinat, Canopico ostio ab Africa, ab Asia Pelusiaco, CLXX passuum intervallo. quam ob causam 5 inter insulas quidam Aegyptum retulere, ita se findente Nilo, ut triquetram terrae figuram efficiat, ideoque multi Graecae litterae vocabulo Delta appellavere Aegyptum. mensura ab unitate alvei, unde se primum findit in latera, ad Canopicum ostium CXLVI, ad Pelusiacum CLVI est. 10
- 49 summa pars contermina Aethiopiae Thebais vocatur. dividitur in praefecturas oppidorum, quas νόμους vocant: Ombiten, Apollonopoliten, Hermonthiten, Thiniten, Phaturiten, Coptiten, Tentyriten, Diospoliten, Antaeopoliten, Aphroditopoliten, Lycopoliten. quae iuxta Pelusium est regio nomos 15 habet Pharbaethiten, Bubastiten, Sethroiten, Taniten. reliqua autem Arabicum, Hammoniacum tendentem ad Hammonis Iovis oraculum, Oxyrynchiten, Leontopoliten, Athribiten,

§ 48: MCap. VI 675. Sol. 32, 1. (Mela I 49). Dic. 6, 2 (cfr. 6, 6). 6, 3. cfr. Dim. 28. — § 49. 50: (12. 381, 4—8) MCap. VI 676.

1 colitur E¹ad Dic. coligitur F 3 dextra de Dic. va. S
 diuisus F²E(?) ov. cfr. MCap. Dic. -su r 4 canobico DFEJ
 (item infra) 5 CCLXX Dic. 6 quidem DF¹Ea | findentes
 DF¹. fundente o. -tes a 7 utrique (-rumque Dic.) iam DdE¹a
 Dic. ///trique/// F¹ | terrae del. E² | ideo va. S 8 deltā Eova. G
 9 findit E² Dic. v(D). fundit rJ | altera DF¹da 10 CLVI
 (Külb) D. CLXVI Se Dic. CCLVI ll. v 11 et thebaidis o
 12 quos a | nomus DFdTEa. nom E¹. -mos E² MCap. v
 13 ombiten ll. H. -ten phanturiten (phatniten B) codd. rec. v
 apollonopoliten (Parthey) D. apollop- ll. v | hermonthiten B.
 -motiten ll. v | thiniten B. tin- F²E²v. tinien r 14 coptiten
 E²B. copiten (comp- a) r. -pititen v | diospoliten Bas.(D). -tem
 E². diop- rv(S) 16 pharbaethiten (B)S. -titen G. -betiten E².
 parbet- F². paruaet- DF¹da. paruet- EE. barbet- v 17 ad
 F²E²v. om. r | amonis F² in ras. hammonios DE¹a 18 oxyryn-
 chiten E²B. -rychite E¹. -chyrte a. -richiten E². -te E¹. oxiri-
 chiten F² in ras. -te D | atribithen F¹E. -iten F²a. atharrabiten

Cynopoliten, Hermopoliten, Xoiten, Mendesium, Sebennyten, Cabasiten, Latopoliten, Heliopoliten, Prosopiten, Panopoliten, Busiriten, Onuphiten, Saiten, Ptenethum, Ptemphum, Naucratischen, Meteliten, Gynaecopoliten, Menelaiten, Alexandriae regionem, item Libyae, Mareotis. Heracleopolites est in 50 insula Nili longa p. L, in qua et oppidum, Herculis appellatum. Arsinoitae duo sunt; hi et Memphites usque ad summum Delta perveniunt, cui sunt contermini ex Africa duo Oasitae. quidam ex his aliqua nomina permutant et 10 substituunt alios nomos, ut Heroopoliten et Crocodilopoliten. inter Arsinoiten autem ac Memphiten lacus fuit circuitu CCL aut, ut Mucianus tradit, CCCCL et altitudinis quinquaginta passuum, manu factus, a rege qui fecerat Moeridis appellatus. inde LXII p. abest Memphis, quondam arx Aegypti 15 regum, unde ad Hammonis oraculum XII dierum iter, ad scissuram autem Nili, quod appellavimus Delta, XV. 48

(10) Nilus incertis ortus fontibus, ut per deserta 51

§ 50: (11) cfr. Mela I 55. — § 51: MCap. VI 676 med. Sol. 32, 1—3. cfr. Vitruv. VIII 2, 6. 7. Amm. Marc. XXII 15, 8. Dic. 6, 7.

1 lynopoliten DFva.G. fin- Ra | thermopoliten F² | men-
destum DEa. -thum F | sebenniten DFRe 2 cabasiten He
Ptol. IV 5, 19. -stiten U.B. sab-v | laetopoliten F. let- Ra. letap-
va.B | heliopoliten — 3 saiten om.a | prosobiten FRE¹va.B |
panopoliten G. -te E². om.r. cynop- v. add. thermopolite E²va.H
3 busiriten D(?) F²E²B. -sfriten F¹R. brusfite E. -sophiten v |
oniphiten DF¹R. oriph- F². omph- va.B | ptenethum F²E²v(J).
-thu G. penethum r | ptemphum U.v(J). phthemphu B | nauera-
titen DF¹a. (add. ueratiten va.B. nitriten G cum B) 4 me-
teliten B(H). -lliten DFdRD. melentiten Ra. -etiten v. del.G |
oyneopoliten E. -lim a. -lyten (cyn- F²) F 5 regionem (U 95
coll. MCap.) J. -ne U.v 7 mempites F¹. -ides R 9 easitae
DFda. ceas- va.H 10 alios E(?) E²v. -ias r | nomus F²E¹T.
numus DF¹Ra | et crocodilopoliten F²E² (om. et v) D. om.r
11 autem item ac DdE¹a. au //// ac FR 12 tradidit a |
CCCL DF¹dE¹a 13 passus DFRe | q. F¹. om.D 14 LXV F².
LXXII va.H | p. //// F²G(D). prope r. p. prope v(S). de mendo
cfr. III 152. IV 14. 69 | ars R. arsa D. ar F 15 iter est E²
va.S(J) 17 ut U.v(S). it C

et ardentia et immenso longitudinis spatio ambulans fama-
 tantum inermi quaesitus sine bellis, quae ceteras omnes
 terras invenere, originem, ut Iuba rex potuit exquirere,
 in monte inferioris Mauretaniae non procul oceano habet
 lacu protinus stagnante, quem vocant Nilidem. ibi pisces
 reperiuntur alabetae, coracini, siluri. crocodilus quoque
 inde ob argumentum hoc Caesareae in Iseo dicatus ab eo
 spectatur hodie. praeterea observatum est, prout in
 Mauretania nives imbresve satiaverint, ita Nilum increscere.
 52 ex hoc lacu profusus indignatur fluere per harenosa et 10
 squalentia conditque se aliquot dierum itinere, mox alio
 lacu maiore in Caesariensis Mauretaniae gente Masaesylum
 erumpit et hominum coetus veluti circumspicit, isdem
 animalium argumentis. iterum harenis receptus conditur
 rursus XX dierum desertis ad proximos Aethiopas atque, 15
 ubi iterum sensit hominem, prosilit, fonte, ut verisimile
 53 est, illo quem Nigrim vocavere. inde Africam ab Aethiopia
 dispescens, etiamsi non protinus populis, feris tamen et
 beluis frequens silvarumque opifex, medios Aethiopas secat,

§ 52: Sol. 32, 4. 5. (cfr. 30, 1). Dic. 6, 8. 9. Mela III 96.
 Plin. VIII 77. — § 53: Sol. 30, 1. 32, 5. 6. 7. 8. Mela I 50.
 Vitruv. VIII 2, 6. Amm. Marc. XXII 15, 11. — Homer. δ 477.

1 famaue **E²opv(J)**. quae fama **F²D¹**. que (//// **E¹**) fame
RE¹a. quae famae **DF¹d**. famae **S** 2 quaesitus **DF¹TR¹EapS**.
 -tum o. -tu **E²d**. que situ **F²**. quaesitu cognitus **E²v(D²)**. -tu
 cognita sunt **D¹**. quae situs **J** 3 inuenere **F²v(D)**. -niret **rJ**.
 -nerint **S** | originis **B** 4 monte **E²oSol.v**. fonte **r** 5 lacu ..
 stagnante **F¹dREao** | uocat **a** | nilidem ibi **E²e corr. E²B**. hil-
 ibi **v**. nullidem ibi o. nulli ibidem **DF¹a**. -lli; Ib- **F²**. ni//li////de
E¹ 6 quoracini **DFE** | crocodillus **FE**. corcodri- a. cocodri- o,
dist. H 7 caesarea **DFEa. om.o** | his eo **Ea. heseo va.B**
 10 perfusus o. praef- **DF¹a**. rursus **va.Bas**. 12 maiori **Fao** |
 masaesylum **D**. massae- **EG**. masaesilum (ae in ras.) **F²**. mases-
R². -sylum **v**. massilum o. masū (asū **R²**) silum **r** 13 hominis
FEao | cetus **E²o**. caet- **F**. cecus **E¹**. caecus **DE**. cetus uetus a |
 circuit o 14 receptusq. **F¹REa**. -tis o 16 senserit **D¹ova.S** |
 fonte ut **F²E²ov**. -tem **D**. -tē ut d. -tē qui **r** 17 nigrim dSol.
-rin B coll. VIII 77. -rum **ll.o Dic.v(S)**. cfr. § 30. 43. 44 18 dis-
 pescens uel dissocians o

cognominatus Astapus, quod illarum gentium lingua significat aquam e tenebris profluentem. insulas ita innumeras spargit quasdamque tam vastae magnitudinis, quamquam rapida celeritate, ut tamen dierum V cursu, non brevior, 5 transvolet, circa clarissimam earum Meroen Astabores laevo alveo dictus, hoc est ramus aquae venientis e tenebris, dextra vero Astosapes, quod lateris significationem adicit, nec ante Nilus quam se totum aquis rursus concordibus iunxit, sic quoque etiamnum Giris ante nominatus per 10 aliquot milia et in totum Homero Aegyptus aliisque Triton. subinde insulis impactus, totidem incitatus irrita- 54 mentis, postremo inclusus montibus, nec aliunde torrentior, vectus aquis properantibus ad locum Aethiopum, qui Catadupi vocantur, novissimo catarracte inter occurrentes 15 scopulos non fluere immenso fragore creditur, sed ruere. postea lenis et confractis aquis domitaque violentia, aliquid et spatio fessus, multis quamvis faucibus in Aegyptium mare se evomat, certis tamen diebus auctu magno per totam spatiat Aegyptum fecundus innatat terrae.

20 Causas huius incrementi varias prodidere, sed maxime 55 probabiles etesiarum eo tempore ex adverso flantium repercussum, ultra in ora acto mari, aut imbres Aethiopiae aestivos, isdem etesiis nubila illo ferentibus e reliquo orbe.

§ 54: (14) Sol. 32, 7. 8. Amm. Marc. l. l. 9. 10. cfr. Sen. NQ IV 2, 5. — Mela I (49) 52. — § 55: Sol. 32, 10. 9. Sen. NQ IV 2, 22. (Amm. Marc. l. l. 5—7). — (384, 1) Sol. 32, 11.

3. 4 ut quamquam .. tamen P 4 non om. o 5 transvolet Eaov. trau- rJ | clarissimam F²E²ov. car- r | astabores v. cfr. Sol., Mela, Jul. Hon. 45 (p. 48 Riese). astob- ll. S 7 dextra (-rae E²) ll. v (S). -ro d(?) G | astosapes EdS. cfr. Sol. astus- r v (D²) | latentis va. S 9 etiam non E². et in annū Fa | giris DdEE²o Dic. J. gyris FE²av. Siris B. Ciris Tomaschek | vt ante E²B 11 impactus F²E²v (D). pactus rJ 14 cathadupa o. catadupa P | uocatur F²P 15 pluere DF¹Eao | creditur F² in ras. Sol. v (D). queritur DdRaS. quaer- Eo. quaerit Jcoll. VIII 214 16 levis et confractus o 18 euocat a. -omit o va. S | certis F²v. ceteris r | auctu ov. actu ll 19 foecundus (fo in ras.) F²va. H. fec- Dao 22 repercussu o | ut D²

Timaeus mathematicus occultam protulit rationem: Phialam appellari fontem eius, mergique in cuniculos ipsum amnem vapore anhelantem, fumidis cautibus ubi conditur. verum sole per eos dies comminus facto extrahi ardoris vi et
 56 suspensum abundare ac, ne devoretur, abscondi. id evenire
 a canis ortu per introitum solis in leonem, contra perpendiculum fontis sidere stante, cum eo tractu absumantur umbrae, plerisque e diverso opinatis largiorem fluere ad septentriones sole discedente, quod in cancro et leone evenit, ideoque tunc minus siccari, rursus in capricornum
 10 et austrinum polum reverso sorberi et ob id parcius fluere. sed Timaeo si quis extrahi posse credat, umbrarum defectus iis diebus et locis sine fine adest.

57 Incipit crescere luna nova, quaecumque post solstitium est, sensim modiceque cancrum sole transeunte, abundan-
 tissime autem leonem, et residit in virgine isdem quibus adcrevit modis. in totum autem revocatur intra ripas in libra, ut tradit Herodotus, centesimo die. cum crescit, reges aut praefectos navigare eo nefas iudicatum est. auctus per puteos mensurae notis deprehenduntur. iustum
 58 incrementum est cubitorum XVI. minores aquae non omnia rigant, ampliores detinent tardius recedendo. hae serendi tempora absumunt solo madente, illae non dant sitiente. utrumque reputat provincia. in XII cubitis famem sentit, in XIII etiamnum esurit, XIII cubita hilaritatem
 25

§ 57: Sol. 32, 11—13. (Dic. 6, 4. 5). — Herodot. II 19. —
 § 58: Sol. 32, 14. 15. 16. Dic. 6, 5. — Amm. Marc. XXII 15, 13.

1 phialam F²Eav. pi- r. (Phialus Sol.) 3 uapore FE²v.
 -rē (fetorē a) r 6 ad canis ad | ortus DF¹dR 7 fontes
 DF¹Ra | in eo E²va. J(D²). e E¹a. o R¹ | adsumantur DF¹E¹.
 adsaemātur R 8 e om. DFdE¹a 9 septemtrionem DE²va. S
 10 tunc F²E²v. -nce a. tunc F¹. -ne D. tene R 11 † urgeri
 R² suprascr. | obiti R | parcius F¹. partim usque Ea 12 ti-
 maeos F¹R¹a 13 locus DF¹a 14 crescera R. -re a Dic.
 16 leone F²o | residet F²aova. Bas. cfr. XVIII 167 17 re-
 uocantur R 22. 23 hae serendo DF¹a. herendo codd. Dic.
 23 adsumunt DF. assu- a Dic. 24 utrimque F¹dR²Ea Dic.
 25 sentiti D | in F²R² in ras. Eov. ait D. aut a | etiam non o

adferunt, XV securitatem, XVI delicias. maximum incrementum ad hoc aevi fuit cubitorum XVIII Claudio principe, minimum V Pharsalico bello, veluti necem Magni prodigio quodam flumine aversante. cum stetere aquae, 5 apertis molibus admittuntur. ut quaeque liberata est terra, seritur. idem amnis unus omnium nullas exspirat auras.

Dicionis Aegyptiae esse incipit a fine Aethiopiae 59 Syene; ita vocatur paeninsula M passuum ambitu, in qua castra sunt, latere Arabiae, et ex adverso insula est III, 10 Philae, DC p. a Nili fissura, unde appellari diximus Delta. hoc spatium edidit Artemidorus et in eo CCL 48 oppida fuisse, Iuba CCCC p., Aristocreon ab Elephantide ad mare DCCL. Elephantis insula intra novissimum catarracten IIII p. et supra Syenen XVI habitatur, navigationis Aegyptiae finis, ab Alexandria DLXXXV p.: in tantum erravere supra scripti. ibi Aethiopicae veneunt naves; namque eas plicatiles umeris transferunt, quotiens ad catarractas ventum est.

(11) Aegyptus super ceteram antiquitatis gloriam XX 60 urbium sibi Amase regnante habitata praefert, nunc quo-

§ 59: (11) MCap. VI 676. — § 60: Mela I 60. — (386, 2) Sol. 32, 40. — (5. 6) ib. 41.

2 ad F²Eov. ab r Dic. | hoc aevo Dic. hoc XVI a. hoc///// F¹.
b///// D | XVIII FEaoSol.v. XXVIII R. XVIII d. X///// D. XVII
Dic. 3 farsalico R²o Dic. par- F¹. pars (pras R¹) aliquo R¹ad |
magno a Dic. 5 aemittuntur F¹. em- fP 8 paeninsulae
DF¹. -las a | M EadTH. ∞ m R². om.DF¹R¹. C F². CM v |
passum F. pedes D(?) | ambitum F¹. om.R 9 insula est J.
-lae FdEav(S). -la r(?) H. del.P | IIII (P)H. IIII ll.v(S). del.J
10 philae D(?)E²B. pi- rv | de p Fa 12 p. dS. passuum
D(?)v. ped. R. pedes FEa (cfr.v.8). om.D 14 IIII DdREH.
MMMM a. in F spat.vac. III. M G. CCCC.M v 15 aegyptie
F²E². -tii r | DLXXX EH. -XVI C 16 aethiopiae FE¹E¹.
-pie a | ///// ueneunt FD². ueniunt dRE². euen- E¹a. aeuen- D.
conuen- v 17 umeris S. hum- F²R²E²v. -iles (um- D) r
18 catarractas F¹. carta- F²R 20 amase (-sae F²) Eov. amm-
(-sae F¹) DF¹RJ. -asse ad | habitata om.o | praefert F²Eov. -rri r

- que multis etiamsi ignobilibus frequens. celebrantur tamen Apollinis, mox Leucotheae, Diospolis Magna, eadem Thebe portarum centum nobilis fama, Coptos, Indicarum Arabiarumque mercium Nilo proximum emporium, mox Veneris oppidum et iterum Iovis ac Tentyris, infra quod Abydus, 5 Memnonis regia et Osiris templo inclutum, VII·D p. in
- 61 Libyam remotum a flumine. dein Ptolemais et Panopolis ac Veneris iterum et in Libyco Lycon, ubi montes finiunt Thebaidem. ab iis oppida Mercuri, Alabastron, Canum et 10 supra dictum Herculis. deinde Arsinoes ac iam dicta 10 Memphis, inter quam et Arsinoiten nomen in Libyco turres quae pyramides vocantur, et labyrinthus, in Moeridis lacu nullo addito ligno exaedificatus, et oppidum Crialon. unum praeterea intus et Arabiae conterminum claritatis magnae, Solis oppidum. 15
- 62 10. Sed iure laudetur in litore Aegyptii maris Alexandria, a Magno Alexandro condita in Africae parte ab ostio Canopico XII p. iuxta Mareotim lacum, qui locus antea Rhacotes nominabatur. metatus est eam Dinocrates architectus pluribus modis memorabili ingenio, XV p. laxitate insessa ad effigiem Macedonicae chlamydis orbe

§ 61: (12) cfr. Plin. XXXVI 84 sqq. — § 62: Sol. 32, 41. 42. MCap. VI 676 extr. — (19) cfr. Amm. Marc. XXII 16, 7.

1 celebratur F²o 2 mox — 3 nobilis om. R¹ | leucotheae (-taeae F. -tee a) & DFda | thaebe F 3 nobilis periit in marg. R² | copios F¹E. -osa a va. G 5 abidus F²E. aui- DF¹a 7 ptolemais F²E²ED². -ma//is F¹. -meis a | panopolis FR²a. ponon- R¹ 8 libyco lycon v. libicolicon F²E². libicon (lyb- a) r 9 thebaido Da. -de d. thaebaides F². -d// F¹ 10 arsinoes F²dv(J). -noe E(?) C. -nues r | aetiam D. & iam va. S 12 et laberintus o. labyrinthus E(?) v. -thus et DT. laberintus (-tus a. -birinthius F. lybirinthus R¹) et (est R²) r | in F²Edv(D). om. r. ad (P)S. e J | moeridis B. mir- Eav. myr- DFd. -dus R 13 lacus R². -um (P)S | crialon R. crocodilon Hex Herod. II 147 (U 96) 14 unde o 18 lacus Fava. G 19 rhacotes Janus Parrhasius ap. Pe Strab. XVII p. 792. archo- F². erapo- E¹a. -do- r va. G | dinocares Fa. -ros R. -crates z Sol. va. G. cfr. Marc. et Vitr. II praef. 1; contra Plin. VII 125. XXXIV 148

gyrato laciniosam, dextra laevaue anguloso procursu, iam
tum tamen quinta situs parte regiae dicata. Mareotis 63
lacus a meridiana urbis parte euripo e Canopico ostio
mittit ex mediterraneo commercia, insulas quoque plures
5 amplexus, XXX traiectu, CCL ambitu, ut tradit Claudius
Caesar. alii schoenos in longitudinem patere XL faciunt
schoenumque stadia XXX: ita fieri longitudinis CL p., tan-
tundem et latitudinis. sunt in honore et intra decursus 64
Nili multa oppida, praecipue quae nomina ostiis dedere,
10 non omnibus — XII enim reperiuntur superque quatuor,
quae ipsi falsa ora appellant —, sed celeberrimis VII, pro-
ximo Alexandriae Canopico, dein Bolbitino, Sebennytico,
Phatmitico, Mendesico, Tanitico ultimoque Pelusiaco. prae-
terea Butos, Pharbaethos, Leontopolis, Athribis, Isidis
15 oppidum, Busiris, Cynopolis, Aphrodites, Sais, Naucratis,
unde ostium quidam Naucraticum nominant quod alii
Heracleoticum, Canopico, cui proximum est, praeferentes.

11. (12) Ultra Pelusiacum Arabia est, ad Rubrum 65
mare pertinens et odoriferam illam ac divitem *terram* et

§ 63: (4) MCap. VI 676 extr. — § 64: (11) Sol. 32, (8.) 42.
Mela I 60. — (16) cfr. Sol. 32, 42. Tac. ann. II 60. — § 65: Mela
I 61. III 79. Sol. 33, 1. 2. 4. MCap. VI 678 init. cfr. Plin. VI 143.
— Mela III 74. — (388, 7) ib. 80. Plin. VI 156. — Agrippa
fr. 27 Riese. — Sol. 33, 2. MCap. VI 677 extr. Herodot. IV 41.

1 dextrā DF¹a 2 regia DFda | dicato Ea. -tē d | mare-
otes F¹a 3 a/// FG(D). ad rv(S) | meridianā . . partē Ea
va.G(S) | euripo e (D?)E²v(J). -po & F²in ras. -pi e (ē a) Ea.
-pre B. -pum S | canobico F¹dREJ 4 mittit ex DFES. -ttat
ex Ea. -ttitur G. -ttitur ex E²v | commercia D. -cio ll.v
5 CD MCap. | traiectu F²v. -tus rMCap. | CCL (P)D. CD ll.
CL H(e MCap.) DC v 10 XI va.H 12 deinde R(?)va.S |
sebenitico FEa 13 phatmitico FEa. phanmi- B. phatni-
D(?)B. phanni- v. cfr. MPt p. 681 14 pharbaethos H. -baetos
P. -botos ll. -boetos v | athribis P. atr- ll.va.L | issidis F¹a.
sidis B 15 chynopolis a. chin- FE | aphrodites P. -tos (apho-
B) ll.va.G 16 naucraticum F²(R¹?)va.H. nauueratis (naufe- a)
unde ostium D(F¹)da 17 canobico F¹REJ | praeferentis DF¹a
19 terram ego e MCap. om.ll.v

Beatae cognomine inclutam. haec Catabanum et Esbonitarum et Scenitarum Arabum vocatur, sterilis, praeterquam ubi Syriae confinia attingit, nec nisi Casio monte nobilis. his Arabes iunguntur, ab oriente Canchlei, a meridie Cedrei, qui deinde ambo Nabataeis. Heroopoliticus vocatur alterque *Laeaniticus vel Aelaniticus* sinus Rubri maris in Aegyptum vergentis, CL intervallo inter duo oppida, Laeana et in nostro mari Gazam. Agrippa a Pelusio Arsinoen, Rubri maris oppidum, per deserta CXXV p. tradit: tam parvo distat ibi tanta rerum naturae diversitas.

- 66 12. (13) Iuxta Syria litus occupat, quondam terrarum maxuma et plurimis distincta nominibus. namque Palaestine vocabatur qua contingit Arabas, et Iudaea et Coele, dein Phoenice et qua recedit intus Damascena, ac magis etiamnum meridiana Babylonia, eadem Mesopotamia inter Euphraten et Tigrin quaque transit Taurum Sophene, citra vero eam Commagene et ultra Armeniam Adiabene, Assyria ante dicta, et ubi Ciliciam attingit Antiochia. 67 longitudo eius inter Ciliciam et Arabiam CCCCLXX p. est,

§ 66: Mela I 62. 63. MCap. VI 678. — § 67: MCap. l. 1. Div. 19. Dic. 2, 4 extr. — (389, 11) Mela I 65.

1 catabanum B. atab. E. attab. r. cattab. J | hesbonitarum F². herb. F¹ 2 uocantur Ra. 3 ibi F¹dRa | syria et E 4 arabis F¹a | canchlei E(?)B. -laeis (canchl. a) DFa. -leis dTv. calchlaeis E 5 cedrei E(?)B. -reis rv | heroopoliticus (-loticus v) B. -cū (herop. E²) U 6 laeaniticus uel aelaniticus ego coll. VI 156. 165. laelani. DFE. lelani. dv. laenali. a. aelani. E(?)G 7 laeana DFv. laetina E. lēan B. len a. aelana G 8 gazam Bas. -za v. gaia F²E². zaza r. (mara) zizana a | a om. DF¹R¹a | arsinoi F¹. -oem e R²ecorr. 11 siriam o 12 pluribus R(?)va. D 13 palaestinae DFd. -na R(?)va. D | uocabatur F²Eov. -bantur r | et indeam o. om. E 14 cele Ea | dein ov. set in DdE. sit in a. s///// F¹. s. exin F². exin fS. deinde R²D¹. om. R¹ | poenice R. ///nicae F¹. phenice a. fenicen o | et F²E²o(D?)v. et in r 15 mediterranea con. Littré | eadem ego. et ead. D(?)v. ex ead. r 16 quoque Eao 17 eam FRa. S. etiam r | cum magene R. cū magiaene DF¹ | adiabane F¹Eao 18 antea Fao

latitudo a Seleucia Pieria ad oppidum in Euphrate Zeugma
CLXXV. qui subtilius dividunt, circumfundi Syria Phoe-
nicen volunt et esse oram maritimam Syriae, cuius pars
sit Idumaea et Iudaea, dein Phoenicen, dein Syriam. id
5 quod praeiacet mare totum Phoenicium appellatur. ipsa
gens Phoenicum in magna gloria litterarum inventionis et
siderum navaliumque ac bellicarum artium.

(14) A Pelusio Chabriae castra, Casius mons, delu- 68
brum Iovis Casii, tumulus Magni Pompei. Ostracine
10 Arabia finitur, a Pelusio LXV p. 13. mox Idumaea in-
cipit et Palaestina ab emersu Sirbonis lacus, quem quidam
CL circuitu tradidere. Herodotus Casio monti adplicuit,
nunc est palus modica. oppida Rhinocolura et intus
Rhaphea, Gaza et intus Anthedon, mons Argaris. regio
15 per oram Samaria; oppidum Ascalo liberum, Azotos, Iam-
neae duae, altera intus. Iope Phoenicum, antiquior terra- 69
rum inundatione, ut ferunt, insidet collem, praeiacente
saxo, in quo vinculorum Andromedae vestigia ostendit.

§ 68: Sol. 34, 1. MCap. VI 679. — Herodot. II 6. III 5. —
13) cfr. Amm. Marc. XXII 16, 3. Mela I 64. Sol. 34, 1. —
§ 69: Sol. 34, 2. cfr. Plin. IX 11. Mela I 64. Strabo XVI p. 759.
— (390, 1. 3) MCap. VI 679.

1 epieria F²ova.B. epte- DF¹R²a. apte- R¹. om. MCap. |
zeugma E²C. -mam r. zeuma B. -mam ov 2 circum euphraten
siriam o. circa eufraten. syria a 3 et del. R²Bas | coram DF¹a |
mariamam D. mar///// F¹. mariā am R¹. maurū am a 4 deinde
Eaova.S | phoenice D(?)G | deinde va.S | syria D(?)G
7 et (pro ac) R². e R¹. a// F¹. om. a 8 cassius DRSol.
va.G (item infra etiam Fao) 9 ostracene F². tracinus a
10 LXVI MCap. 12 circuitus DFda.o. -tu r(?)v. 13 non (ñ)
F¹R¹a | rhino colura a. //hin- F¹. rinocorura o 14 rhaphea B.
raphaeae F². -phaeae E². -fegia R². -phace ov. -paea D. -peae R¹.
-pee a. -paeae E¹. -peae F¹ | gaza ov. gaia F²E². del. R². zaza r.
cfr. § 65 | angaris ova.H 15 per oram ll.v. perea o | ascalon
R² | azotos E¹av(J). -tus E²o G. azostos r | iamneae H cum Salm.
p. 401^b De Strab. (J). -niae Scum B². -nes F²B¹. hiomnes R¹.
ham- D. //am- F. am- r. sam- v 16 duo R²d | uicus coni. Be
Strab. | ioppe R(?)Sol. va.S(D²) 18 in quo ll.v. quod o (prob.
Rück 3 p. 242) | ostendit DFdRao (sc. Iope: cfr. Sol.). -dunt E(?)pv

colitur illic fabulosa Ceto. inde Apollonia, Stratonis Turris, eadem Caesarea ab Herode rege condita, nunc colonia Prima Flavia a Vespasiano Imperatore deducta, finis Palaestines, CLXXXVIII p. a confinio Arabiae. dein Phoenice; intus autem Samariae oppida Neapolis, quod antea Mamortha 5 dicebatur, Sebaste in monte, et altiore Gamala.

- 70 14. (15) Supra Idumaeam et Samariam Iudaea longe lateque funditur. pars eius Syriae iuncta Galilaea vocatur, Arabiae vero et Aegypto proxima Peraea, asperis dispersa montibus et a ceteris Iudaeis Iordane amne discreta. 10 reliqua Iudaea dividitur in toparchias decem quo dicemus ordine: Hiericuntem palmetis consitam, fontibus riguam, Emmaum, Lyddam, Iopicam, Acrabatenam, Gophaniticam, Thamniticam, Betholeptephenen, Orinen, in qua fuere Hierosolyma, longe clarissima urbium orientis, non Iudaeae 15 modo, Herodium cum oppido inlustri eiusdem nominis.

- 71 15. Iordanes amnis oritur e fonte Paneade, qui cog-

§ 70: (7—10) MCap. l. l. — (12. 15) Sol. 35, 4.

1 fabulis a B. famulos (-lus a) da. fa///ul///a F¹ | derceto G. cfr. §81 | apollonia (app-o) F²ov. -ll///ia F¹. -linia R². -nia a B¹. -nis a r 2 cesaria F. -ri a 3 flauia E²v. phabia (*supr.* 1 flauia) F². phabia R². pa- F¹. fa- r | palestinis F¹ado. phalestine R 4 CLXXXVIII dT MCap. | a om. DF¹Ra | phoenices (fen- a) FdRE¹aova. G 5 samaria FEva. G(D) | mamortha E(?)v. -ta F². amam- r 6 et altiore ll. P(H). -or ea G. altiore v 7 samariam v(D). -ritim R²J coll. StByz. s. v. Σεβαστή. -ridim (-dē a) r 9 pereia o. pere F¹Ra. pareia va. B | asperi F¹E¹a 10 a om. E¹ 11 XII o 12 hiericuntem dva. G. ier-ao. eriguam R. irrig-ova. S 13 liddam R²o. hydd- D. ///ydd- F¹. chid- R¹ | iopeticam R² | acrabatenam (-thenam v) o G. -tennam E². acrebitemam F²J. -nnam DF¹Ra. -epitennam E¹. cfr. Rück 3 p. 242 | gophaniticam oJ. gophn- G ex Iosepho. zophani- ll. v 14 thamniticam (ta- o) F²E²o G. -nicam E¹. thanicam (ta- a) r. thami- v | betholeptephenen J². bethl- H ex Ios. b. Iud. IV 8, 1. betholet F. -le et ov. -len C. -lenen G. betolet DE². -leth d. -lē R. -le E¹. betelo a et thephene F²E²o. -penen dR. thepenen (thaen- F¹) r. Tephnenen C. -ne v | orine F¹dRa. eno- F²E²o 15. non DdR G. nom rv 16 cum D(?) F²E²ov. om. r 17 iordanis R²Eaova. J | paneade Sol. E²v(D²). -niade DRo S. F¹. -dae r. cfr. Ioseph.

nomen dedit Caesareae, de qua dicemus. amnis amoenus 74
et, quatenus locorum situs patitur, ambitiosus accolisque
se praebens velut invitus Asphaltiten lacum dirum natura
petit, a quo postremo exhibitur aquasque laudatas perdit,
5 pestilentibus mixtas. ergo ubi prima convallium fuit
occasio, in lacum se fundit, quem plures Genesaram
vocat, XVI p. longitudinis, VI latitudinis, amoenis circum-
saeptum oppidis, ab oriente Iuliade et Hippos, a meridie
Tarichea, quo nomine aliqui et lacum appellant, ab occi-
10 dente Tiberiade, aquis calidis salubri.

16. Asphaltites nihil praeter bitumen gignit, unde et 72
nomen. nullum corpus animalium recipit, tauri camelique
fluitant; inde fama nihil in eo mergi. longitudine excedit
C p., latitudine maxima LXXV implet, minima VI. pro-
15 spicit eum ab oriente Arabia Nomadum, a meridie Machaerus,
secunda quondam arx Iudaeae ab Hierosolymis. eodem
latere est calidus fons medicae salubritatis Callirhoe,
aquarum gloriam ipso nomine praeferens.

17. Ab occidente litora Esseni fugiunt usque qua 73
nocent, gens sola et in toto orbe praeter ceteras mira,
sine ulla femina, omni venere abdicata, sine pecunia,
socio palmarum. in diem ex aequo convenarum turba
renascitur, large frequentantibus quos vita fessos ad mores
eorum fortuna fluctibus agit. ita per saeculorum milia

§ 71: MCap. VI 679 med. Sol. 35, 1. 3. — § 72: Sol. 35, 2.
cfr. Plin. II 226. — (16) MCap. l. l. — § 73: Sol. 35, 9. 11. 12.
MCap. l. l.

4 petat DF¹da 6 genesaram F²v. gennesarum R¹. gentes
aram (arum R¹) r 7 XVI EadSol.v. XXVI R. XV DF
8 culiade DF¹Ea 9 tarichea C. -iacea R. tharicea R². -racea r.
-ritie v 12 animalis o (cfr. Rück 3 p. 243) 13 longitudine
F²v. -nē r 14 XXV va.J 15 ab oriente et a meridie sedem
mutare voluit U97 | macherus Fa.B. -charon v 16 secundā
Da | ars DR¹. ar// F¹. pars a 17 callirhoe DdE(?)Sol.L(D²).
-rroe MCap.J. cali- S. calliroe R²o C. -roce a. -r//e R¹. cally-
rhoce F 19 litore R²va.G | hesseni FBava.C 20 et om.R
24 fortuna ego. -nae ll.v | fluctus R(?)E²G | agit ita DdTRJ.
agitata Ea. -itat F²in ras. -itat ita E²v(D)

— incredibile dictu — gens aeterna est, in qua nemo nascitur. tam fecunda illis aliorum vitae paenitentia est! infra hos Engada oppidum fuit, secundum ab Hierosolymis fertilitate palmetorumque nemoribus, nunc alterum bustum. inde Masada castellum in rupe, et ipsum haut 5 procul Asphaltite. et hactenus Iudaea est.

- 74 18. (16) Iungitur ei latere Syriae Decapolitana regio, a numero oppidorum, in quo non omnes eadem observant, primum tamen Damascus epoto riguis amne Chrysorroa fertilem, Philadelphiam, Rbaphanam, omnia in 10 Arabiam recedentia, Scythopolim, antea Nysam, a Libero Patre sepulta nutrice ibi Scythis deductis, Gadara, Hieromice praefluente, et iam dictum Hippon, Dion, Pellam aquis divitem, Garasam, Canatham. intercursant cinguntque has urbes tetrarchiae — regnorum instar singulae, et 15 regna contribuunt — Trachonitis, Paneas, in qua Caesarea cum supra dicto fonte, Abila, Arca, Ampeloessa, Gabe.

- 75 19. (17) Hinc redeundum est ad oram atque Phoenicen. fuit oppidum Crocodilon, est flumen. memoria urbium Dorum, Sycaminum. promunturium Carmelum et in monte 20

§ 74: MCap. VI 679 extr. — (9—12) Sol. 36, 1. 2. — § 75: MCap. VI 680. — (393, 2—4) cfr. Plin. XXXVI 190.

2 fecunda illis F² in ras. E²v. -dat uis (illis R²o) r | uita o
3 engada U. J. -dda Ge Ptol. V 15, 5. eg- v 5 Massada
Sol. D². sed cfr. Ioseph. 7 et R¹Ea. /// F¹. e o 8 a F²R²
E²ov. om. r. dicta a MCap. | qua o 9 primum ego. plurimi //
E²v. -mum r J. de mendo cfr. XIV 29. XXXVII 54. (XXIX 67.
VII 139) | epoto J. ex epoto (Vossius) H. et octo a. et opoto U.
-ton v 10 raphana FRa 11 recedentia F²R²v. recid- E².
reincid- r 12 ibiscitis R. ebisc- Fa | dist. va. H(D). cfr. Sol.
ieromice R. hieromiace E(?) va. S 13 praeterfluente a | hippo-
dion F²R²va. G. hip/////ion R¹. ipondion a 14 garasam D²
coll. CIL X n. 867, 21. gala- U. v. Gerasa con. B et Salm. p. 435^b B |
canatam DFA. -acam R | intercussant F¹R. -urrunt F²Eava. G(D)
15 regnorum U. v(S). regionum G 16 regno Ea. in regna
E²va. J. cfr. § 77. 82 extr. | traconitis FREava. C | panias FRS
17 ambila FREa 19 oppido DF¹a | crocodilon E(?) B.
-illo r. -ilo v 20 sygaminum DFRava. Bas.

oppidum eodem nomine, quondam Acbatana dictum. iuxta Getta, Geba, rivus Pacida sive Belus, vitri fertiles harenas parvo litori miscens; ipse e palude Cendebia a radicibus Carmeli profluit. iuxta colonia Claudii Caesaris Ptolemais, 5 quae quondam Acce. oppidum Ecdippa, promunturium Album. Tyros, quondam insula praealto mari DCC passibus 76 divisa, nunc vero Alexandri oppugnantis operibus continens; olim partu clara, urbibus genitis Lepti, Vtica et illa aemula terrarumque orbis avida Carthagine, etiam Gadibus extra 10 orbem conditis: nunc omnis eius nobilitas conchylio atque purpura constat. circuitus XVIII est, intra Palaetyro inclusa; oppidum ipsum XXII stadia optinet. inde Sarepta et Ornithon oppida et Sidon, artifex vitri Thebarumque Boeotiarum parens. 20. a tergo eius Libanus mons orsus 77 15 MD stadiis Zimyrā usque porrigitur, quae Coeles Syriae cognominatur. huic par, interiacente valle, mons adversus Antilibanus obtenditur, quondam muro coniunctus. post eum introrsus Decapolitana regio praedictaeque cum ea 74

§ 76: Mela I 68. 34. [cfr. Sall. Cat. 10, 1. Vellei. I 12, 6]. —
§ 77: MCap. VI 680.

1 acbatana (acbet- **Ea**) *U.S.* ech- *B.* egab- *v* | dictum **F**²
in ras. d**E**²*v.* ctotum *r* 2 ietta *a.* gelta **B** | geba **DFREJ.**
iebar *a.* ieba (*B*) *S.* iebba *G.* le- *C.* ge- *v.* del. *U* 98 | pagida **E**³
va.S 3 cendebia *S(D).* -euia **F**²*v(J*²*).* -ebria **E**¹. -eberia *rJ*¹. *cfr.*
XXXVI 190 4 *CL (pro Claudio)* **Fa** | ptholomais (-aeis **F**¹) **F**.
ptolomeis *a.* tholo- **B** 5 Ace *B* | eodippa **Fa.** haecd- **B**
6 tyrus (tir- o) *Eova.J* 8 utica **F**²**E**²*ov.* -ce *r* | illa *U.* dop.
illa romani imperii **E**³*v.* (*sc.* Tyri aemula. *cfr.* *XV* 76. *XXXIII* 141)
9 que *om.pva.S.* quae *D.* qu//// **F**¹. et o 10 urbem o
11 *an in ora (pro intra)?* | paelaetyro **F.** pelet- **Ra**
12 optinent **F**¹**Ra** | inde *U.H.* add. indeae **E**¹. ideae **F**²**E**².
idea et **F**¹. idee *p.* ydee *a.* idaea *D.* ide ac d**Tva.** *G.* idaea et *D.*
enhydra *coni.B.* euhydra *G* | sarepta **TE**²**B.** -tas **E**². tareptas *r.*
sarapta *v* 14 mons libanus **B(?)va.J** 15 zimyrā *D coll.*
§ 78. sim-*B.* gymiram *U.* zym- *v.* gimarum o | quae (que **Ra**)
U.v(S). qua *G* | coeles *J.* caeles **F.** celes o. celer *a.* coele (cele **B**)
rv | syriae **F**¹*J.* -ie *a.o.* sirie **B.** syria *rv* 16 interiacente
FdREaov. -rueniente **D(?)S** 17 antilibanus **F**²**E**³*C.* antel-
rv (item infra §80) 18 regio est *va.S*

- 78 tetrarchiae et Palaestines tota laxitas. at in ora item
 subiecta Libano fluvius Magoras, Berytus colonia, quae
 Felix Iulia appellatur, Leontos oppidum, flumen Lycos,
 Palaebymblos, flumen Adonis, oppida Byblos, Botrys, Gigarta,
 Trieris, Calamos, Tripolis, quoniam Tyrri et Sidonii et 5
 Aradii optinent, Orthosia, Eleutheros flumen, oppida Zimyra,
 Marathos contraque Arados, septem stadiorum oppidum et
 insula ducentis passibus a continente distans, regio, in
 qua supradicti desinunt montes, et interiacentibus campis
 Bargylus mons. 10
- 79 (18) Incipit hinc rursus Syria, desinente Phoenice.
 oppida Carne, Balanea, Paltos, Gabala, promunturium, in
 quo Laodicea libera, Dipolis, Heraclea, Charadrus, Posidium.
 21. dein promunturium Syriae Antiochiae. intus ipsa
 Antiochia libera, Epi Daphnes cognominata; Oronte amne 15
 dividitur. in promunturio autem Seleucia libera, Pieria
 80 appellata. 22. super eam mons eodem quo alius nomine,
 Casius. cuius excelsa altitudo quarta vigilia orientem per
 tenebras solem aspicit, brevi circumactu corporis diem
 noctemque pariter ostendens. ambitus ad cacumen XVIII 20

§ 78: (5) Mela I 67. — (9) MCap. VI 680. — § 79. 80:
 MCap. l. 1. — § 80: Sol. 36, 3. Mela I 61. — (395, 1. 3. 5) ib. 69.

1 palaestines DF²Rv(D). -nis Ea. -nos F¹. -nae G | at in
 DdEa.v. ad in F¹R. in F²D | post in lac. indic. J | item (vel eidem)
 ego. autem ll. J. etiamnum G. nunc v 2 magoras DE¹B.
 nago- (-nas R¹) rv | baritus R. per- a | leonton P 4 gigarta
 Be Strab. cicarda ap. zic- REd. zyc- DF¹. syc- F²v 5 quo-
 niam B. quondam ll. v. quam C. de ellipsi cfr. § 74 init. et Müller
 de stilo p. 79 § 30; de mendo cfr. VI 42 6 ortosia R¹. -osi R¹.
 -osii F² in ras. -os a | zimyra RdD. sim- B. zymira (zim- a) rv.
 cfr. § 77 7 matratos R². intr- R¹ | Aradum Antarados consi. B
 10 abargylus Dd. -liis a. -gilus F¹. -girus R² in ras.
 10. 11 dist. D² 11 hunc Ra 12 balanea Ev. -lenea dR¹.
 -lenaea DF. balnea R². balea a | gabala F²v(J). -le E²B. cababa
 F¹. calaba r 13 dipolis ll. v(J). diosp- E²B 14 antioche-
 nae va. H 15 epidaphnes (-pnes R) ll. G. -ne B. -neis v. 'Επι
 Δάφνη Strabo. epiphanes o 16 promunturio F²E²v. -riū r
 17 quo D(2)F²v. que r 19 temporis o

p. est, altitudo per directum III. at in ora amnis Orontes, natus inter Libanum et Antilibanum iuxta Heliopolim. oppida Rhosos et a tergo Portae, quae Syriae appellantur, intervallo Rhosiorum montium et Tauri. in ora oppidum 5 Myriandros, mons Amanus, in quo oppidum Bomitae. ipse ab Syris Ciliciam separat.

23. (19) Nunc interiora dicantur. Coele habet 81 Apameam, Marsya amne divisam a Nazerinorum tetrarchia, Bambycen, quae alio nomine Hierapolis vocatur, Syris vero 10 Mabog — ibi prodigiosa Atargatis, Graecis autem Derceto dicta, colitur —, Chalcidem cognominatam Ad Belum, unde regio Chalcidena fertilissima Syriae, et inde Cyrresticae Cyrrum, Gazetas, Gindarenos, Gabenos, tetrarchias duas quae Granucomatitae vocantur, Hemesenos, Hylatas, Iturae- 15 orum gentem et qui ex iis Baethaemi vocantur, Mariamitanos, tetrarchiam quae Mammisea appellatur, Paradisum, 82 Pagras, Penelenitas, Seleucias praeter iam dictam duas, 79 quae Ad Euphraten et quae Ad Belum vocantur, Tardyntenses. reliqua autem Syria habet, exceptis quae cum Euphrate

1 directum F¹R. dir-*rv* 3 oppidum *va.S* | partae quae F¹. -teque F²a 4 interualla F² | rosiorum F²a. //os- F¹. rho-
siriorum R¹. rhys- R² 6 ab syris EdTv. abasyris DF¹. -sirir R¹.
-riis R². -ssyriis F²a 8 apamiam F²E²C | nazerinorum Ev.
-riuorum R¹. -ruiorum r 10 mabo R. magog d(?)*va.S* | ater-
gatis E¹*ava.B* | derceto R(?)*B*. decre- *rv* 11 colit F² | cal-
chidem FE. calci- a | ad belum B. ad bellum (appe- R) ll
12 chalcidene F¹*va.D*. caldid- R | cyrresticae FD (*et dist.*). -ce
rH. -ca v 13 cyrrum gazetas (J. -zatas G) G. yrtica &as E.
yst- DB. yrtiaezas &as F. ircieazetas a. irnea- v | gindarenos v.
find- R. zind- ad. zynd- r 14 granucomatitae (graniic- v)
F²D. -matae r G | appellantur Da | hemesenos D coll. § 89. emes-
H. hemis- Ven. emis- B. hermis- Ev(J). ermis- Ead. ermys- D.
aermys- F². -sones F¹ | hilatos R | ytyraeorum F. ytire- d. ytere-
E. yter a 15 baethaemi FD. -hocemi B. bethaemi DJ².
-hocemi a. -hemi RJ¹. baetarreni B. betemi v | mariamitanos
R(?) B 16 mammisaea F. mamisea a. -ssea R 17 pene-
lenitas DFdEv(D). -lonitas R. -lempnas a. pinaritas Be Strab.
et Ptol. | seleucias .. dictam B. -ciam .. -tas ll.v 18 belum
D(?) B. -llum r | tardytenses Je con. H (*ob litterarum ordinem*).
tatdice- FE¹a. tratdite- E². cardi///e- R. cardyte- D(?) B. tardice- v

dicentur, Arethusios, Beroeenses, Epiphanenses ad Orontem, Laodiceos, qui Ad Libanum cognominantur, Leucadios, Larisaeos, praeter tetrarchias in regna discriptas barbaris nominibus XVII.

- 83 24. (20) Et de Euphrate hoc in loco dixisse ap- 5
tissimum fuerit. oritur in praefectura Armeniae Maioris
Caranitide, ut prodidere ex iis, qui proxime viderunt,
Domitius Corbulo, in monte Aga, Licinius Mucianus,
sub radicibus montis, quem Capoten appellant, supra Zimaram
XII p., initio Pyxurates nominatus. fuit Derzenen primum, 10
mox Anaeticam, Armeniae regiones a Cappadocia excludens.
- 84 Dascusa abest a Zimara LXXV p.; inde navigatur Sartonom
L, Melitenen Cappadociae XXVIII, Elegeam Armeniae X,
acceptis fluminibus Lyco, Arsania, Arsano. apud Elegeam
occurrit ei Taurus mons nec resistit, quamquam XII p. 15
latitudine praevalens. Ommam vocant inrumpentem, mox
ubi perfregit, Euphraten, ultra quoque saxosum et violentum.
- 85 Arabiam inde laeva, Orroeon dictam regionem, trischoena

§ 83: Sol. 37, 1. MCap. VI 681. — § 84. 85: (13—397, 1) Sol. l. l.

1 arethusios *Be Strab. et St Byz.* arbe-*v(J)*. -tusios **F²** *in ras.*
-trosios **R**. -thosios **E²**. -thiosios **E¹** *ad.* -baethyosios **D** | Epipha-
neenses **H** | orintem **E²**. -ientem **D(?)** **F²** *va. (U 102)* **J** | *dist. U*
2 laudiceos **F¹** **R** 3 descriptas **DF²** **E** *va. D.* -tis **a**
7 charanitide **o** | uiderunt *ov(D²)*. -rant **U. H** 8 aga **U. v(J)**.
aba **E³** *Be Ptol.* 9 appellant **DF²** **E** *ov.* -at **F¹** **R** **S** | zymaram **F**.
tym- **R**. cymir- (simyr- **C**) *va. H* 10 CCXII **U 104** | pixurates
F *ao.* pyxir- *va. H* | derzenen **DdR D.** -nē **Fv.** -num (terz- **a**) **Ea.**
derxenē *Be Strab.* (xerx- **B²** **U 104**) 11 anaeticam **DFEJ**.
anet- **Ra.** anait- **H.** anaetiam **E³** **G.** anet- **v** | armeniam **F** **Ra.**
12 zymara **F.** zimata **R.** simyra **C** | sastonam **D.** past- *va. S*
13 XXVIII **U. H(J)**. LXXVIII **C(S)**. XXVII **v** | elegeam **F²**
Sol. D. -giam *rv* 14 elegeam **F²** **D.** aelaeg- **F¹**. eleug- **R.**
euleg- **Ea.** -giam **o.** elegiam **Ddv** 15 resistit **R** *ov.* restitit
rD¹. *cfr. Sol.* 16 ommam **DFR²** **E** *o. S.* omnia *av.* -nam **R¹** **dT.**
omirram **B** 17 ibi **o** | ultra *om. E¹*. tum **H** | saxosum **DFE¹**
aD | ac *va. S* 18 lasua **E¹** **a** | orroeon **D coll. VI 25. 117. 129.**
moroeon (mer- **R²**) **U.** oreon **H.** merorum **v** | trischoena (**D?**) **G.**
-scaeno **a** **F²** **E.** friscoeno (-caeno- **F¹** **a.** -ceno **d**) **a r.** tricena **v**

mensura, dextraque Commagenen disternat, pontis tamen, etiam ubi Taurum expugnat, patiens. apud Claudiopolim Cappadociae cursum ad occasum solis agit. primo hunc illic in pugna Taurus aufert victusque et abscisus sibimet
 5 alio modo vincit ac fractum expellit in meridiem. ita naturae dimicatio illa aequatur, hoc eunte quo vult, illo prohibente ire qua velit. a catarractis iterum navigatur.

XL p. inde Commagenes caput Samosata.

(21) Arabia supra dicta habet oppida Edessam, quae 86
 10 quondam Antiochia dicebatur, Callirrhoen, a fonte nominatam, Carrhas, Crassi clade nobile. iungitur praefectura Mesopotamiae, ab Assyrii originem trahens, in qua Anthemusia et Nicephorium oppida. mox Arabes qui Praetavi vocantur; horum caput Singara. a Samosatis autem latere Syriae
 15 Marsyas amnis influit. Cingilla Commagenen finit, Imeneorum civitas incipit. oppida adluuntur Epiphania et Antiochia, quae Ad Euphraten vocantur, item Zeugma LXXII p. a Samosatis, transitu Euphratis nobile. ex adverso Apameam Seleucus, idem utriusque conditor, ponte iunxerat. qui 87
 20 cohaerent Mesopotamiae, Rhoali vocantur. at in Syria oppida Europum, Thapsacum quondam, nunc Amphipolis; Arabes Scenitae. ita fertur usque Suram locum, in quo

§ 86: (15) MCap. VI 681.

1 commagenen *v(D)*. -nes **RJ**. -non *r*. -nos **S** 3 agit *ov*.
 egit *ll.D¹* | primum *G* 4 illi **R(?)ova.S** | in pugna *ll.(P)H*.
 -aturus (*om. taurus*) **F²**. -atus *G*. -atus cursum *v* | abscissus
D(?)va.G(Dal). 6 ille **R¹ao** | aequa *///* **F¹**. quatuor **R¹a**. qua-
 titur *d¹o* 9 edissam **R²**. desam *dR¹a*. in **F¹ras**. 11 carrhas
H. charras **F²**. caras *a*. -rras *v*. charas *r* | eras si **Ea** | nobiles
E²va.S(D) | praefecturae **DFEa** 12 ab *ll.H.om.v* | asyris **F¹**.
 asiriis **R¹**. -ris **R¹**. a Syris *va.H* | antemusia *F*. -iam **Ea**
 13 Rhetaui *va.H* | uocatur **F¹E** 14 a *om.F¹d¹R¹Ea* | samos-
 satis **F¹d**. som- **EEa** 15 cigilla **F¹**. ging- **R²**. gingla *va.H* |
 imeneorum **DFaJ**. -ne eorum **E**. imen **E**. imme *H*. merorum
E²v (*cf. §85 init.*) 16 adluuntur **F²R(?)v**. abl- *r* | epiphania
 et antiochia **D(?)v**. -niae et -iae *r* 17 zaeuma **F** 18 nobile *C*.
 -les **E**. -lis *rv* | apamiam **E²G** 20 cohaeret **F¹Ea** | rhoali
D(?)Ev. rohali **F²in ras**. rohoah **Ra** 22 saenitae **F**. cen- **R** |
 Suram (*coni.H*) *D. cf. §89. U 104. uram ll.v*

conversus ad orientem relinquit Syriae Palmyrenas solitudines, quae usque ad Petram urbem et regionem Arabiae Felicis appellatae pertinent.

88 25. Palmyra, urbs nobilis situ, divitiis soli et aquis amoenis, vasto undique ambitu harenis includit agros ac, velut terris exempta a rerum natura, privata sorte inter duo imperia summa Romanorum Parthorumque est, prima in discordia semper utrimque cura. abest ab Seleucia Parthorum, quae vocatur Ad Tigrim, CCCXXXVII p., a proximo vero Syriae litore CCH et a Damasco XXVII 10 propius.

89 26. Infra Palmyrae solitudines Telendena regio est
81 dictaeque iam Hierapolis ac Beroea et Chalcis. ultra
82 Palmyram quoque ex solitudinibus his aliquid obtinet Hemesa, item Elatium, dimidio propior Petrae quam 15 Damascus. a Sura autem proxime est Philiscum, oppidum Parthorum ad Euphraten. ab eo Seleuciam dierum
90 decem navigatio, totidemque fere Babylonem. scinditur enim Euphrates a Zeugmate DLXXXVIII p. circa vicum Masicen et parte laeva in Mesopotamiam vadit, per ipsam 20 Seleuciam circaque eam praefluenti infusus Tigri, dexteriore autem alveo Babylonem, quondam Chaldaee caput, petit

§ 88: MCap. VI 681. — § 89. 90: (17—22) MCap. l. 1. — § 90: (22 sqq.) Sol. 37, 2. 3. Dic. 6, 23. cfr. Plin. VI 124. 130.

5 uasta L | agro R¹ 6 exemptio R¹ 7 est ego. et ll. v
8 utrique DF¹a | dist. ego | ab FdRaS. a rv 9 CCCXXXVI
DFRa. DXXXVII va. H 10 CCLII F² in ras. va. H | et om. a
12 solitudinē ao | telendena FR. stel- DEov. selenda a.
cfr. MPt p. 974^b 13 dictaque ova. B | hieropolis FR¹. ierap- o.
ierop- a 14 obtinent F² 15 hemesa Fav(D). em- rH.
cfr. § 81 | item B. tem F² in ras. dv. them r 16 damascos
FdTR | a sura DdEH. asura TB. -re R². asur F¹R¹. assur F²a.
arura v 17 euphratem RE(?) va. S(D²) 18 babylone Rd.
babul- F¹. baul- a 19 enim FdTEa Salmant. (P) D². om. r(?) ov |
euphrates E. -tis a. -ti F¹. -te F² | uicum — 21 circaque om. E¹.
add. in marg. E² 20 masicen FRE²a. -cem o. massicen D(?) v |
leua F²E². letia R. l///a F¹ 20. 21 dist. ego 21 circaque
FdTE² aov. circq; R. circa (D?) G

mediamque permeans, item quam Mothrim vocant, distrabitur in paludes. increscit autem et ipse Nili modo statis diebus, paulum differens, ac Mesopotamiam inundat sole optinente XX partem cancri. minui incipit in virginem e leone transgresso, in totum vero remeat in XXVIII parte virginis.

27. (22) Sed redeamus ad oram Syriae, cui proxima 91 est Cilicia. flumen Diaphanes, mons Crocodilus, Portae Amani montis, flumina Androclus, Pinarus, Lycus, sinus Issicus, oppidum Issos, item Alexandria, flumen Chlorus, 10 oppidum Aegaeae liberum, amnis Pyramus, Portae Ciliciae, oppida Mallos, Magirosos et intus Tarsos. campi Alei, oppida Casyponis, Mopsos liberum, Pyramo inpositum, Tyros, Zephyrium, Anchiale. amnes Saros, Cydnos, Tarsum 92 liberam urbem procul a mari secans. regio Celenderitis 15 cum oppido, locus Nymphaeum, Soloe Cilicii, nunc Pompeiopolis, Adana, Cibyra, Pinare, Pedalie, Alae, Selinus, Arsinoe, Iotape, Dorian iuxtaque mare Corycos, eodem nomine

§ 91: MCap. VI 682. — (9) Mela I 70. 71. — § 92: Sol. 38, 4. — (15) ib. 9. — (17) ib. 7. Mela I 72. — MCap. VI 682.

1 mothrim F D. mothtr- D. mothi E. -ti o. othrim R². -in a. otrim R¹ S. -in v. othiū E². cfr. U 104 3 a FR¹ | mesopotamia F
4 nicesimam . IIII a | incip R | in om. F | uirginem e (P) J. -nem et R². -ne et rv | leonem R² 5 partem R² 7 crocodillus F. -drillus a | parte D F d a v a. B 8 androclus H. S. -ricus B e Strab. -racus v | pinarus F² v. pinn- r | licus R². litus R¹
9 item F² (codd. B) J. idem rv. inde B 10 aegaeae J coll. § 121 et Strab. XIV p. 676 (Αἰγαίαι). aegaeae F d E. egee R a. aegae D v 11 magirosos D F² d R v (J). -isos F¹. -irsas a. -gyrsos E. -garsos E² B e Strab. et St Byz. | et in /// F¹. etinius R. ethin- E¹ a | tarsos B. tha- v. thapsos E². thasos r | alei a v (J). aleii R E (?) B. alaei r 12 casyponis D F d T R J. casip- E a. cassip- v. -polis B e Ptol. 13 tiros R. thynos D (?) v a. D | zephyrium E². zepir- E¹. zipir- R. zypir- D F. cypyr- a | anchiale E (?) B. -chile d. -cile D F¹ R. -zire a. sancile F² v | aros F¹ R a | cydnos F² D. -nus D F¹ R Sol. v. -donis E a 14 an non (n) procul? | celenderitis D G. -diritis F a v. -ridis R. celerendiritis E d 16 alae B¹. ale D d E H. hale F a. -les v. -lix B². hele R. cfr. G G M I p. 479 (stadiasm. 157. 158) | selinus F² 17 iotape H (D). thetabe E². thebe D d E¹ a J. -bae B¹ e Strab. tebe R. /// be F¹. tabe F² v. -bae (B²) G | dorian F² E² v (D). -rio r. -ron E² B | coricos E d². -i /// os F¹ d. -isos F² v a. B

oppidum et portus et specus. mox flumen Calycadnus, promunturium Sarpedon, oppida Holmoe, Myle, promunturium
 93 et oppidum Veneris, a quo proxime Cyprus insula. sed in continente oppida Mysanda, Anemurium, Coracesium, finisque antiquus Ciliciae Melas amnis. intus autem dicendi
 Anazarbeni, qui nunc Caesarea, Augusta, Castabala, Epiphania, quae ante Oeniandos, Elëusa, Iconium, Seleucia supra amnem Calycadnum, Tracheotis cognomine, ab mari relata ubi vocabatur Hermia. praeterea intus flumina Liparis, Bombos, Paradisus, mons Imbarus. 10

94 (23) Ciliciae Pamphyliam omnes iunxere neglecta gente Isaurica. oppida eius intus Isaura, Clibanus, Lalasis; decurrit autem ad mare Anemuri e regione supra dicti.
 93 simili modo omnibus, qui eadem composuere, ignorata est contermina illi gens Omanadum, quorum intus oppidum 15
 Omana. cetera castella XLIII inter asperas convalles latent.

(24) Insident verticem Pisidae, quondam appellati Solymi, quorum colonia Caesarea, eadem Antiochia. oppida Oroanda, Sagalessos.

§ 93: (4) Mela I 77. — (10) MCap. VI 682. — § 94: MCap. l. l.

2 scorpedon Ea | holmoe (-oae F. -me a) U. H. olme B. hormone v 4 continenti DE(?) G | mysanda EdTJ. mis- F². mya- v. ///sanda// F¹. mysandam D. mis- R. -dan a 6 anazarbeni v. anar zabenni DF¹ Ea. -beni F². -banni R | caesar-augustani va. H | castabula a. cesabal R¹ | ephiphania FE². -itania E¹. -nea a 7 ante FdEE¹ a S. -tea rv(J) | iconium F² R(?) v. ric- rD² 8 calicadnum dva. H. cari- U | tracheotis Dv(H). -chiotis C. -chaeodis F². -ceodis Rd. -caeodis F¹. -coedis E. -cedis a | ab DF² S. abs F¹. ad Ea. a Rdv | mare E² a 9 hermiā F¹. ermia a. hor- v(G). olmia Be Strab. hol- H | liparis FRava. B 10 mon E² | imbarus (imb- v) E² v. -ros RdE¹ a. -ris DF 11 ciliciae E(?) v. icil- R². iacil- F². ia/////ae F¹. icilie R¹ d. caeui liae D. ioyle a 12 intus isauria F² va. B lalarus R. -assis C 13 anemuri e (anam- a) DF² a(B) D. -rii G. -riae dEv. //nemmuriae F¹. annemuri R 15 omanadum dD. omm- (hum- E²) U. hom- v(S). homon- Be Strab. 16 omana U. D. hom- v. homona B 17 pisidiae F² 17. 18 Solymi appellati va. S 19 oroanda Ge Livio XXXVIII 37, 11. oronda DFEv. -don a. aronda R | sagalessos E² Be Strab. agal- R. -lesos n. a. v. agaesos F. agelosos Ea

(25) Hos includit Lycaonia, in Asiaticam iurisdictionem 95
versa, cum qua conveniunt Philomelienses, Tymbriani,
Leucolithi, Pelteni, Tyrienses. datur et tetrarchia ex
Lycaonia, qua parte Galatiae contermina est, civitatum
5 XIII, urbe celeberrima Iconio. ipsius Lycaoniae celebrantur
Thebasa in Tauro, Ide in confinio Galatiae atque Cappa-
dociae. a latere autem eius super Pamphyliam veniunt
Thracum suboles Milyae, quorum Arycanda oppidum.

(26) Pamphylia ante Mopsopia appellata est. mare 96
10 Pamphylium Cilicio iungitur. oppida Side et in monte
Aspendum, Plantanistum, Perga. promunturium Leucolla,
mons Sardemisus. amnes Eurymedon, iuxta Aspendum
fluens, Catarractes, iuxta quem Lyrnesus et Olbia ultima-
que eius orae Phaselis.

15 (27) Iunctum mare Lycium est gensque Lycia, unde 97
vastus sinus. Taurus mons, ab Eois veniens litoribus,
Chelidonio promunturio disternitur, immensus ipse et in-
numerarum gentium arbiter, dextro latere septentrionalis,
ubi primum ab Indico mari exurgit, laevo meridians et
20 ad occasum tendens mediamque distrahens Asiam, nisi
opprimenti terras occurrerent maria. resilit ergo ad

§ 95: MCap. VI 682. — § 96: (10) Mela I 78. 79. — (14) MCap.
l. l. — § 97: MCap. VI 683. — (16) Mela I 81. Sol. 38, 10. —
(402, 3) Sol. 38, 11.

2 philomeliani D. phylomelienses a 3 pateni R | tiri-
enses F. -esses R¹. trienses a. hyrienses Be StByz. | tetrarchia
ex F²E²v. hiharcia (hia- E¹. lyaorcia a) et r 4 ciuitatum
Dāava.S 6 thebasa (thaeb- F) U.v(H). temb- G. terb- B |
ide R¹J. idee R²a. idee r. -ea v. sinda B. hyde H 7 veniunt
— 9 pamphylia om. E¹ 8 aricanda a. -dra F. -chanda R²
9 pamphylia E¹. -liae E² | ante DEav. -tea rJ | est om. DE
va.S. e F¹ 10 cilicie R². cilio DF¹R¹a | oppida F²E²S. -da
eius v. oppi r | side F²E²B. sade (///de F²) U. syde v 11 plan-
tanistum U.v(J). platanistus G. pletenissum H 12 amnis
Fava.H 13 cataractes F. -cte a. -ctas R | lyrnesus (lir- R)
aEv(S). -nosus F. -nessus rH(D). -senos dT 15 ei mare
va.S | est gensque U.v. an excurrrensque? 16 vastos S, -tum
(sinum) H cum seqq. iungentes 17 disternitur osv.a.G
21 a Eoz.H. (ad E²)

septentriones flexusque inmensum iter quaerit, velut de industria rerum natura subinde aequora opponente, hinc Phoenicium, hinc Ponticum, illinc Caspium et Hyrcanium
 98 contraque Maeotium lacum. torquetur itaque collisus inter haec claustra et tamen victor flexuosus evadit usque ad 5 cognata Ripaeorum montium iuga, numerosis nominibus et novis, quacumque incedit, insignis: Imaus prima parte dictus, mox Emodus, Parapanisus, Circius, Cambades, Pariades, Choatras, Oreges, Oroandes, Niphates, Taurus
 10 atque, ubi se quoque exuperat, Caucasus, ubi brachia 10 emittit subinde temptanti maria similis, Sarpedon, Corace-
 99 sius, Cragus, iterumque Taurus, etiam ubi dehiscit seque populis aperit, Portarum tamen nomine unitatem sibi vindicans, quae aliubi Armeniae, aliubi Caspiae, aliubi Ciliciae vocantur. quin etiam confractus, effugiens quoque 15 maria, plurimis se gentium nominibus hinc et illinc implet, a dextra Hyrcanius, Caspius, a laeva Parihedrus, Moschicus, Amazonicus, Coraxicus, Scythicus appellatus, in universum vero Graece Ceraunius.

§ 98. 99: MCap. VI 683. — § 98: Sol. 38, 11. 12. 11. Mela I 81. — § 99: Sol. 38, 13. 12. — Mela I 109.

1 septentrionis DF¹E¹Ea. -one ozH. -nales E³ | uel unde F¹E¹da 2 ubinde B. sibi non o 3 hircanium FBo. hyrcanum (Sol.) va.H, item *infra* v. 17 4 maeoticum DE(?)C 6 rhipaeorum B. riphaeo- F²va.S. -pheap- o. -phaco- F¹. -phaea eo- a 7 quaecumque F¹E. quoc- oz | tendit z | simaus a. Sym- o 8 dicta F² | emodus R²G. hem- F². edigis B¹acv. aed- r | parapanisus EEav(S). -ponisus F. -pamisus D(?)C | cambades R²v(S). -ages FR¹. campages Ea. -ades E³. chambages D. -ades C 9 pariades zJ. -dis Da. -ryadis F¹daE. -radis R¹. pharades E². paryadres (Salm.) H. parparyades E³. pharpha- F². -riades v. (apud Parthos Sol. Parthis *coni. Momms.*) | choatras F². coothyas a. Graecis *coni. D*² | eroandes D. //ro- F¹. oroates *coni. B* niphates Sol. B. nyphaetes F². -petes F¹a. nipetos B. nyp- r 12 cragus BeStrab. grag- (gag- R¹) r. garg- v. *cf.* § 100 14 nendicans F²ava.G | armoenice B. -icae F². -menicae va.G(D²) 15 qui F¹E | an que (pro quoque)? 17 pari- hedrus DFdD. -heldrus B. -iedrus Eav(J). paryadres (Salm.) H¹ moscius DF¹. -chius va.G. -stius B. -rtius a 18 uniursa oz 19 graeciae F. -cia oz. grece aT (an recte?)

(28) In Lycia igitur a promunturio eius oppidum 100
 Simena, mons Chimaera, noctibus flagrans, Hephaestium
 civitas, et ipsa saepe flagrantibus iugis. oppidum Olympus
 ibi fuit, nunc sunt montana Gagae, Corydalla, Rhodiopolis.
 iuxta mare Limyra cum amne, in quem Arycandus influit,
 mons Masicytus, Andria civitas, Myra, oppida Aperlae et
 Antiphellos, quae quondam Habesos, atque in recessu
 Phellos. dein Pyrrha, item Xanthus, a mari XV, flumen-
 que eodem nomine. deinde Patara, quae prius Pataros,
 et in monte Sidyma, promunturium Cragus. ultra par 101
 sinus priori; ibi Pinara et quae Lyciam finit Telmesus.
 Lycia LXX quondam oppida habuit, nunc XXXVI habet.
 ex his celeberrima praeter supra dicta Canas, Candyba,
 ubi laudatur Eunias nemus, Podalia, Choma praefluente
 Aedesa, Cyaneae, Ascandiandalis, Amelas, Noscopium, Tlos,
 Telandrus. comprehendit in mediterraneis et Cabaliam,

§ 100: MCap. VI 688 extr. — (2) Sol. 39, 1. 2. — (5. 8—10)
 Mela I 82. — § 101: (11. 12) MCap. VI 684.

3 alympus F². -pis F¹. alimpus D 4 gage a va. H | cory-
 dallas R 5 in quem om. D 6 et mons R(?) E² v | masicytus
 ego e Ptol. V 3, 1. -citus ll. v(D). -tis E². -sycytus dTS. -ssycites B |
 andria DFdEv(J). -iaca E² B. adria R. andrus a. an Andriace? |
 Aperlae D². cfr. MGGm I 493* (stadiasm. 240). Ptol. V 3, 2. aperiae
 DFD. -rie RdE. apperie a. aperrae Se Ptol. apyre E² B
 7 habesos DFdD. -sus J. -ssus v. hebesos Ea. abesos R¹. ebo-
 sus R² | aequae F¹ d. eque a | secessu F². reges su R¹ d. rig- F¹ a
 8 phellos ES. -llus B. pellos F² R². -llus v. p///// D. pillos
 F¹ da. -llus R¹ | pyrrha Rva. C. pyrha F. pirra E². pira E¹ a |
 item DFda. -mque rv | xanthus F² v. -tus R². zanius r 9 pa-
 tarat RdEa | pataros ll. v(S). sat- C 10 sidima Fa. -dinia E.
 syd- va. B | cragus B. grag- (gag- E) ll 11 pinnara FRa |
 et in E² va. B | lycia FEa. litia R | telmesus FRav. -ssus r(?) B.
 item p. 404, 1 13 candiba a. camd- Fd 14 eunias ll. D.
 oeniū E² v | choma E(?) B. co- rv 15 aedesa DF¹ ES. -era F².
 edesa rv. ad- G | cyaneae EH. -nae (ci- R) FRa. -ne dv. era-
 nae D | ascandiandalis (ascadi- R) FdTRaD¹. -talis ED². ascand-
 dalis D(?) G. -dialis v | andelas a. mela R¹. smela R² | tlos B.
 tros E². troa ll. v 16 telandrus B. telendus ll. v. (cfr. § 131) |
 comprehendit in E² v. -dit E¹. -di (-prendi Fa) r | et om. Ed(?)
 va. S | cabaliam Ed(?) v. -lliam r

- 102 cuius tres urbes Oenianda, Balbura, Bubon. a Telmeso Asiaticum mare sive Carpathium et quae proprie vocatur Asia. in duas eam partes Agrippa divisit: unam inclusit ab oriente Phrygia et Lycaonia, ab occidente Aegaeo mari, a meridie Aegypto, a septentrione Paphlagonia; huius 5 longitudinem CCCCLXX, latitudinem CCCXX fecit. alteram determinavit ab oriente Armenia Minore, ab occidente Phrygia, Lycaonia, Pamphylia, a septentrione provincia Pontica, a meridie mari Pamphylia, longam DLXXV, latam CCCXXV.
- 103 (29) In proxima ora Caria est, mox Ionia, ultra eam Aeolis. Caria mediae Doridi circumfunditur, ad mare utroque latere ambiens. in ea promunturium Pedalium, amnis Glaucus, deferens Telmedium, oppida Daedala, Crya fugitivorum, flumen Axon, oppidum Calynda. 28. amnis 15 Indus, in Cibyrtarum iugis ortus, recipit LX perennes
- 104 fluvios, torrentes vero amplius centum. oppidum Caonos liberum, dein Pynos. portus Cressa, a quo Rhodus insula passuum XX. locus Loryma, oppida Tisanusa, Paridon, Larymna, sinus Thymnias, promunturium Aphrodisias, 20 oppidum Hydas, sinus Schoenus, regio Bubassus. oppidum

§ 102: MCap. VI 684. 685. Dic. 2, 3. — (1. 2. 3—5) Sol. 40, 1. — Agrippa fr. 28 R. — § 103: (11) MCap. VI 685. — (13. 14) Mela I 83. — § 104: Mela I 84.

1 oenianda DFRE. -de a. -dra z. -amda E. oenoanda B. -amda E^s | dubon F 3 una F¹Ea 4 phrygia (pry- F²) et DF²Ev(J). -gia S. phrigie Ea. prygiae F¹ | lycaonie (lic- R) Rda 6 CCCM va. He MCap. 12 aeolis v. eo- F²E². eoris D. coris r | doridi dG. -de v. -rid R. -rso r 14 telmedium F²TsS. temed- FE¹E¹a. -dum v. temidium dR². te///dium D. telmesum B | cria F¹a. circia F². cyria va. B 15 calinda a. -lydna G 19 passuum FdEaoD. om. rv | lacus E²eva. B. laus E¹ loryma F²B. -ysma DF¹E. -rima R²ecorr. v. -isma ao | tisanusa a (vel thys-) va. H | paridon FaS. -dion v. -rydon DE. peridom R. pandion coni. Be Mela 20 larimna Fa va. C | thymnias a. timnias E. tym- va. G | aprodisias F¹Ea 21 hydas DF¹dEav(D). -da F²G. hidas R. hyla coni. Be Mela | scoenis E. scenus a. -nus F¹. choenus F² | bubasus F¹dRE¹aS

fuit Acanthus, alio nomine Dulopolis. est in promunturio Cnidos libera, Triopia, dein Pegusa et Stadia appellata. ab ea Doris incipit.

Sed prius terga et mediterraneas iurisdictiones indi- 105
 5 casse conveniat. una appellatur Cibyratica; ipsum oppidum Phrygiae est. conveniunt eo XXV civitates, celeberrima urbe Laodicea. 29. imposita est Lyco flumini, latera adluentibus Asopo et Capro, appellata primo Diospolis, dein Rhoas. reliqui in eo conventu, quos nominare non pigeat, 10
 10 Hydrelitae, Themisones, Hierapolitae. alter conventus a Synnade accepit nomen; conveniunt Lycaones, Appiani, Corpeni, Dorylaei, Midaei, Iulienses et reliqui ignobiles populi XV. tertius Apameam vadit, ante appellatam Celae- 106
 15 circumfusa Marsya, Obrima, Orba fluminibus in Maeandrum cadentibus. Marsyas ibi redditur, ortus ac paulo mox conditus. ubi certavit tibiarum cantu cum Apolline, Aulocrene est; ita vocatur convallis, X p. ab Apamea Phrygiam petentibus. ex hoc conventu deceat nominare 20
 20 Metropolitae, Dionysopolitae, Euphorbenos, Acmonenses, Peltanos, Silbianos. reliqui ignobiles VIII.

§ 105: (7) Strabo XII p. 578. — § 106: (13—19) Sol. 40, 7. MCap. VI 685. cfr. Herodot. V 118. VII 26. Xen. anab. I 2, 8. Strabo l. l. Liv. XXXVIII 13, 5. 6.

1 acanthus REB. -natus rv 2 pegus Ba. -us//F¹. pegasa
 con. B | caudia (pro stadia) F² 7 laodicia a. -ditia F². lau-
 dicia Ed. -ditia B. -datia F¹ 9 broas o. roas F. troas B
 10 hydrelitae Dv. hysd- d. hisd- RE. isd- a. histd- F |
 themisones B. -siones E². thimisiones B. thym- a. thimisiones
 Dv. thym- FE¹ | hierapolitae Fd. hierop- REva. P. yerop- a |
 altero conventu DF¹dR¹a 11 synnade F²S. -da B. synade
 F¹a. sinnade E. -da E²v. sinade DE 12 corpeni ll.v(J).
 eucarp- B¹. cercop- B² | mudaei F²va. B. mdae F¹a. mdae R²
 13 XII R²e corr. | caellenas Fa 14 deinde FdEa. dein
 r(?)v | tiboton a. cyb- FE. tyb- E 15 orba ll.v(J). orga
 E²BeStrab. 17. 18 aulocrene est ego. -ne J. -nes R²v. -nis G.
 -trenes F². -creses E¹. -treses (-sus a) r 18 dist. D coll. XVI 240 |
 sita J 21 siluianos FdRa va. B. cilbianos con. D¹ coll. § 115

- 107 Doridis in sinu Leucopolis, Hamaxitos, Eleus, Etene. dein Cariae oppida Pitaïum, Eutane, Halicarnasus. sex oppida contributa ei sunt a Magno Alexandro, Theangela, Side, Medmassa, Vranium, Pedasum, Telmisum. habitatur inter duos sinus, Ceramicum et Iasium. inde Myndos et 5 ubi fuit Palaemyndus, Nariandos, Neapolis, Caryanda, Termera libera, Bargylia et, a quo sinus Iasius, oppidum
- 108 Iasus. Caria interiorum nominum fama praenitet. quippe ibi sunt oppida Mylasa libera, Antiochia, ubi fuere Symmaethos et Cranaos oppida; nunc eam circumfluunt Mae- 10 ander et Morsynus. fuit in eo tractu et Maeandropolis, est Eumenia, Cludro flumini adposita, Glaucandropolis, Lysias oppidum et Orthosia, Berecynthius tractus, Nysa, Trallis, eadem Euanthia et Seleucia et Antiochia dicta;
- 109 adluitur Eudone amne, perfunditur Thebaite. quidam ibi 15 Pygmaeos habitasse tradunt. praeterea sunt Thydonos, Pyrrha, Eurome, Heraclea, Amyzon, Alabanda libera, quae conventum eum cognominavit, Stratonicea libera, Labrayn-

§ 107: (2.5—7) Mela I 84. 85.

1 eleus FTEa.S. -eos R. elaeus D(?) G. eleusis v | eutene (euth- G) E²E²va.J. del.U 106 2 pitaïum E²B. piatium F²E. piacium R²v. //acium R¹. matium r | eutane (euct- R) U.v(H). -ale a. -anae C. -aniae Dal. euthene U 106 3 ei DE(?) v. ea r | theangela E²B. thagela (-ena a) U. -elea v 4 side (sode a) U.v(J). sibde B | medmassa D(?) B. -dnassa rv | uranium U.J. eur- v. euralium Scum Mionneto | thelmisum F. telmesum E². -ssum va.D 5 iasicum DFdEa 6 caryanda B. sary- E. ary- DdT. ari- rv 7 telmira E² | bargylia E²(B) J. -liae DE¹. -lyae F. -la E²Bas. -gilie R. -girie a. -gila v 9 sint E | simmaethos Ea. seminethos va.S 11 Morsynus (MPt p. 822^b e nummis) D². orsinus U. H. mossinus v 13 orthosia E²B coll. XXXVII 23. 92. 103. othrusa (otr- Ra) U. v | berecynthius v. -tus E. -cynctus d. -cintus DFa. -ebinthus R 14 eadem om.E | euantia FEava.B 15 Eudono (Sieglin ex Etym. M. s. v.) D² | thebaite Bd.S. -ide DEar. thaebante F 16 tydonos F. -nes R 18 libera om.E¹. alibra va.B. alinda B | labrayndos coni. J coll. XXXII 16. libray- F¹. libry- F². alibraindos a. librai- d. libr//i- R. lybeayndos E. hynidos D(?) G. libera hynidos v

dos, Ceramus, Troezen, Phorontis. longinquoires eodem foro disceptant Orthronienses, Alindienses, Euhippini, Xystiani, Hydissenses, Apolloniatae, Trapezopolitae, Aphrodisienses liberi. praeter haec sunt Coscinus, Harpasa, adposita 5 fluvio Harpaso, quo et Trallicon, cum fuit, adluebatur.

(30) Lydia autem perfusa flexuosis Maeandri amnis 110 recursibus super Ioniam procedit, Phrygiae ab exortu solis vicina, ad septentrionem Mysiae, meridiana parte Cariam amplectens, Maeonia ante appellata. celebratur maxime 10 Sardibus in latere Tmoli montis, qui aut Timolus appellabatur, conditis; ex quo profluente Pactolo eodemque Chrysorroa ac fonte Tarni a Maeonis civitas ipsa Hyde vocitata est, clara stagno Gygaeo. Sardiana nunc appel- 111 latur ea iurisdictio, conveniuntque in eam extra praedictos 15 Macedones Cadieni, Philadelphini et ipsi in radice Tmoli Cogamo flumini adpositi Maeonii, Tripolitani, iidem et Antoniopolitae — Maeandro adluuntur —, Apollonhieritae, Mysotimolitae et alii ignobiles.

(31) Ionia, ab Iasio sinu incipiens, numerosiore amb- 112

§ 110: (7—12) Sol. 40, 9. 10. MCap. VI 686 init.

1 troezen DE(?) B. troaz- Ea. -acaenae F. throcene v
2 alindienses (H) Se Ptol. V 2, 15. alid- FREaJ. halyd- D(?) v |
euhippini D. seu (saeu F) hi- rv. (cfr. § 115) 3 hydissenses
D(?) Be Ptol. 1.1. hydie- Fav. hidie- EE. hidite- E^s | aphron-
dienses B. adphrod- F 4 coscinus FR 5 trallicon v.
transl- U. D | cum F^s v. om. r 6 flexuosus a. -si D d v. S
7 securibus DF¹ a 8 cariam F² E^s v. regiam R¹ d T. -gia r
9 ante v. -tea U. S 10 tmoli F¹. tim- a. mo- R¹ d E |
ante U. v. -tea S | tymolus FE 11 conditus E^s. uitibus con-
situs E^s v. a. J(D) | ex quo DF¹ RE v(S). ex a. ex eo F² D. et ex
eo G 12 chrysorroa E. -ra D. chrisorroa F². -ro (cri- a) F¹ a |
tarne E^s v. a. S | dist. v. a. G(J) | a maeoniis v. amoenis U
13 stagno F² E^s v. -na r 14 in ea Fa 15 cadiemi R¹. ca-
dueni v. a. J. cadidieni E^s. add. loreni R² E^s v. a. H(S). | filadelfeni
(phil- v) E^s v. a. J 17 apollonhieritae Se nummis. -onih- J.
-onoh- G. -onosh- P. apollonhieritae DF v. -onoh- E^s. -linih-
E ad T. E^s v. a. J 18 mysotimolitae D d TE² (-tmo- v) J. cfr. § 120
extr. miso- B. mysotimolyte F. mysytomolite a. mysito E. meso-
timolitae H e con. (D²)

- itu litorum flectitur. in ea primus sinus Basilicus, Posideum promunturium et oppidum, Oraculum Branchidarum appellatum, nunc Didymei Apollinis, a litore stadiis XX, et inde CLXXX Miletus, Ioniae caput, Lelegeis ante et Pityusa et Anactoria nominata, super LXXXX urbium 5 per cuncta maria genetrix nec fraudanda cive Cadmo, 113 qui primus prorsam orationem condere instituit. amnis Maeander, ortus e lacu in monte Aulocrene plurimisque adfusos oppidis et repletus fluminibus crebris, ita sinuosus flexibus, ut saepe credatur reverti, Apamenam primum 10 pervagatur regionem, mox Eumeneticam ac deinde Hyrgaleticos campos, postremo Cariam, placidos omnesque eos agros fertilissimo rigans limo, ad decumum a Mileto stadium lenis inlabitur mari. inde mons Latmus, oppida Heraclea, montis eius cognominis Carice, Myuus, quod primo con- 15 didisse Iones narrantur Athenis profecti, Naulochum, Priene, in ora, quae Troglea appellatur, Gaesus amnis, regio 114 omnibus Ionibus sacra et ideo Panionia appellata; iuxta

§ 112: Mela I 86. — (4) Sol. 40, 12. — § 113: (7—10) Sol. 40, 8. MCap. VI 685 extr. — (14—18) Mela I 86. 87.

2 possideum FRava.G | dist.va.J | brancidarum FRava.G
 3 dydimei F². -mi F¹. didimia a. -mi R. didymaei DR(?)C
 4 LXXX Brunn (d. Kunst b. Homer p. 37) D². cfr. Strabo XIV
 p. 634 extr. | delegeis E¹a | ante & E²e corr. C. -tea DF¹E¹. -tea
 a a. -tea e E². -tea et F²v(S) 5 pityusa D(?)C. -tusa F.
 -tus R¹. pytissa E. -se a. phitiusa R². phyt- E²v | LXXX//Rva.H
 7 prorsa DF¹R¹a. prosam R²G. -sa F² | rationem DF¹a.
 ratanoni R¹ 8 aulotrene Fa. -rono R 10 apameniam R¹.
 ad pam- R². -nam d 11 eumineticam REa. -naeticam F |
 ac dv. ae DF. e R¹Ea. del. R² | deinde DEa. dae inde F.
 dein Rd(?)v | hyrgaleticos (yr- R) ll.J. bargyl- B. hircall- v
 12 plagius DFR¹a 13 irrigans o 14 inde om.DFE¹a
 15 carice ll.S. -ca (sc. oppida) H. -cae G. -iae v. dist. ego
 (Carice = apud Cares: cfr. Strabo XIV p. 635 extr.) | myus B.
 mius E². mius R². msuus (suus R²) r. minus v | primus DFdE¹a.
 an primi? 16 naulocum prienne FRava.Bas. 17 troglea
 (-cae R²) ll.J. -gilia B coll. § 135 et Strab. XIV p. 636. -gela v |
 gaesus D²e Mela. gessus RdE²v. gre- r. Γαίωv Ephorus ap.
 Athen. VII p. 311° 18 iuxta a H

fugitivis conditum, uti nomen indicio est, Phygela fuit et Marathesium oppidum. supra haec Magnesia Maeandri cognomine insignis, Thessalica Magnesia orta. abest Epheso XV p., Trallibus eo amplius MMM. antea Thessaloeche et 5 Mandrolytia nominata et litori adposita Derasidas insulas secum abstulit mari. intus et Thyatira adluitur Lyco, 115 Pelopia aliquando et Eubippia cognominata. in ora autem Matium, Ephesus, Amazonum opus, multis antea expetita nominibus, Alopes, cum pugnatum apud Troiam est, mox 10 Ortygiae, Amorges. vocata et Smyrna est, cognomine Trachia, et Haemonion et Ptelea. attollitur monte Pione, adluitur Caystro, in Cilbianis iugis orto multosque amnes deferente et stagnum Pegaseum, quod Phyrites amnis expellit. ab iis multitudo limi est, qua terras propagat 15 mediisque iam campis Syrien insulam adiecit. fons in urbe Callippia et templum Dianae complexi e diversis

§ 114: (1) Mela I 88. — (5) cfr. Plin. II 204. — § 115: (8) Mela I 88. Sol. 40, 2. Dionys. perieg. 828. — (12) Mela I 88. — (15) cfr. Plin. II 204.

1 ut in FREa | phigela F. -ilega R 3 a thessalica v | abest ab E²v 4 MMM U. G. CCCM v | thessaloeche (thesa- R) ES. -chae Fa. -ce rv 5 mandrolytia Letronne ann. dell' ist. arch. XVII (1845) p. 285. androlitia U. v | litora R¹. lyt- F 6 thyatira Ge St Byz. thyana Da. thia- RE. thyona F 7 eubippia (heu- R) Fd TEa v (S). -ppa DG. euphiphia R 8 matium U. v (J). mantium S. -teium G. -teum B. cfr. infra § 116 et VI 12 10 ortygiae DD. -gia Edv. ortigiae (osti- F¹) F. -gie R. hostie a | amoges R. et (ac S) morges va. J | dist. D | et U. S. est et v (J) | symyrna F. smirna a. mi- R. zmyrna S | est Fd TEa. om. rv 11 trachia TS. -chea B ex Eustath. -cia Ea. thraciae Dfd. -ia v. -atie R | haemonion FJ coll. Hesych. s. v. Αἰμωνία. hem- Dd TEv. -nie a. emonien R. samornion Be St Byz. et Eustath. | monte — 12 adluitur om. Dfd¹R¹a | pionio E 12 cyastro DE¹. cra- F¹. ca- ad va. B | iugis R²E²v. om. rJ coll. § 120 13 peraseum ad. -sacum F. -sacum R | phyrites DEv. pyrrhites F (prob. H). pyrri- ad. pirri- R 14 iis DFv. is R. his rC 15 iam om. Ea 16 callippia Verc. (S). -ipia DEv (L). -iopia G. callippie a. -ipiae F. -ipie Rd | et DE G. om. rv | complexi Dfd RG (et dist.). -xa Eav

- 116 regionibus duo Selenuntes. ab Epheso Matium aliud Colophoniorum et intus ipsa Colophon, Haleso adfluente. inde Apollinis Clarii fanum, Lebedos — fuit et Notium oppidum —, promunturium Cyrenaeum, mons Mimas CL p. excurrrens atque in continentibus campis residens. quo in loco Magnus Alexander intercidi planitiem eam iusserat VII·D p. longitudine, ut duos sinus iungeret Erythrasque
 117 cum Mimante circumfunderet. iuxta eas fuerunt oppida Pteleon, Helos, Dorion, nunc est Aleon fluvius, Corynaeum, Mimantis promunturium, Clazomenae, Parthenie et Hippi, 10 Chytrophoria appellatae, cum insulae essent. iusserat Alexander idem per duo stadia continenti adnecti. interiere intus Daphnus et Hermesta et Sipylum, quod ante Tantalus vocabatur, caput Maeoniae, ubi nunc est stagnum Sale. obiit et Archaeopolis, substituta Sipylo, et 15
 118 inde illi Colpe et huic Libade. regredientibus inde abest XII p., ab Amazone condita, restituta ab Alexandro, in ora Zmyrna, amne Melete gaudens non procul orto. montes

§ 116: (1—4) Mela I 88. Sol. 40, 13. MCap. VI 686. —
 § 117: (9. 10) Mela I 89. — (13. 14) Sol. 40, 14. MCap. VI 686.

1 selenuntes DdE(B)H. selin- FRv. selyuntes a | matium E²J. -thium v. spatium F². -ia E². patium r. mantium S. -teium G. -teum B. cfr. § 115 4 cyrenaeum (-aeon v) J. -neum DdTE. ///yren-F². ciraen-E. cyrrenum a. corycaeon BeStrab. XIV p. 644. -ceon G. an argennum? | minas a. //nimas E² | CLC Fa. CCL dva.H 6 locus F. -cū E | planitiā E². platiā E² 7 D om. Fa | duo ES 8 fuerint a. -re E(?)C 9 alion a. Aleos coni. D² coll. XXXI 14 | corynaeum D(?)H. corineum E²G. -eon v. cyrinaeum Fd. -neum (cir- E¹) BE¹. cyreneum a. -eon C 10 hipi FR. hypi a. hepi d. epi va.B 11 chytrophoria H. chytroph- DFEB. citoph- ad. citop- E. othoph- v | essent. iusserat ego. insant E². essent rv 12 adnecti DFdE²a. -tit E²E²S. -ti iussit D. -exuit v. adtenti E². adiecit J 13 hermeta (haer- E²) FE²EaJ. -sia rv | sypilum F. sip- a. sypill- E 14 antea a TJ moeoniae FE². moenie E². -nia a | est om. E² 15 agnum F | saloe E². sole E² | obit FRa. ob id B | arceopolis E²a. arte- E². harcaeobo- F | substitutas spilo Dfa 16 colpo FRa. -pae G | libade (-dae F) U.v(S). lyb- a. leb- B 17 ab F²v(J). om. r 18 /// myrna E². smy- Dva.S. zmirne a

Asiae nobilissimi in hoc tractu fere explicant se: Mastusia a tergo Zmyrnae et Termetis Olympi radicibus iunctus in Dracone desinit, Draco in Tmololo, Tmolus in Cadmo, ille in Tauro. a Zmyrna Hermus amnis campos secat et 119
 5 nomini suo adoptat. oritur iuxta Dorylaum, Phrygiae civitatem, multosque colligit fluvios, inter quos Phrygem, qui nomine genti dato a Caria eam disternat, Hyllum et Cryon, ipsos Phrygiae, Mysiae, Lydiae amnibus repletos. fuit in ore eius oppidum Temnos, nunc in extremo sinu
 10 Myrmeces scopuli, oppidum Leucae in promunturio, quod insula fuit, finisque Ioniae Phocaea. Zmyrnaeum conventum 120
 magna pars et Aeoliae, quae mox dicetur, frequentat praeterque Macedones Hyrcani cognominati et Magnetes a Sipylo. verum Ephesum, alterum lumen Asiae, remotiores
 15 conveniunt Caesarienses, Metropolitae, Cilbiani Inferiores et Superiores, Mysomacedones, Mastauenses, Briullitae, Hypaepeni, Dioshieritae.

30. (32) Aeolis proxima est, quondam Mysia appellata, 121
 et quae Hellesponto adiacet Troas. ibi a Phocaea Ascanius
 20 portus. dein fuerat Larisa, sunt Cyme, Myrina quae

§ 118: Sol. 40, 15. MCap. l. l. — § 119: (4—7) Sol. l. l. MCap. l. l. — (10) Mela I 89. — § 121: (18—20) Mela I 90.

1 mastusia Fa 2 iunctus E²S. -tus. is v. -tis (iniu- E¹) rJ
 3 in molo R¹. imm- F. im- a | thmolus Fa. zmo- R¹
 4 taurycā F. -raca a. tau a R¹ | smyrne R. -ne F. smirne a |
 amnis E²v(S). om. rH | campus Fa | secat ego e Sol. facit ll. v
 5 dorylaum DFB(J). adoril- Eav. dorilacū E². -ata R¹.
 -aem G 8 ipsos ego. ippos (ipos R) ll. et ipsos E²v | omni-
 bus FE¹a 10 leucāe (laeu- F) DFJ. -ces a. -ce r | in E(?) G.
 dein rv | promuntorium dTva. G 11 ionie R². ioci R¹ | pho-
 cae F. -ce a. om. R 12 et FRS. om. rv 14 uerum om. D(?)
 15 cesarenses (caes- F) FE¹a | cilbiani Ev(H). cib- DE. et
 cib- F. et cyb- ad. cylb- C 16 mysomacedones B. myso- F.
 miso- R. misso- DEa. mysii- v. cfr. § 111 extr. | mastauenses
 Be Strab. met- ll. v | briullitae DdH(D). briuli- rS. brulli- B.
 bruli- E². brulli- v 17 hypaepeni DEB. hypaep- F. hipp-
 E². yppenī a. hipp- E. hibep- v | dioshierites a. -hieritae FE.
 -haeritae D 18 mysia v. mesia a. moesia DFE. -ie R. -ia E²
 18. 19 appellata et Dv. -te E¹. -te FE. -ta E²ad 19 mi-
 rina a. myrrina R. -ne B. cfr. XXXII 59

Sebastopolim se vocat, et intus Aegaeae, Itale, Posidea, Neon Tichos, Temnos. in ora autem Titanus amnis et civitas ab eo cognominata — fuit et Grynia, nunc tantum portus, olim insula adprehensa —, oppidum Elaea et ex Mysia veniens Caicus amnis, oppidum Pitane, Canaitis 5
 122 amnis. intercidere Canae, Lysimachea, Atarneae, Carene, Cisthene, Cilla, Cocylum, Thebe, Astyre, Chrysa, Palaescepsis, Gergitha, Neandros; nunc est Perperene civitas, Heracleotes tractus, Coryphas oppidum, amnes Grylios, Ollius, regio Aphrodisias quae antea Politice Orgas, regio Scepsis, flumen 10
 Euenum, cuius in ripis intercidere Lyrnesos, Miletos. in hoc tractu Ide mons et in ora, quae sinum cognominavit et conventum, Adramytteos, olim Pedasus dicta, flumina Astron, Cormalos, Crianos, Alabastros, Hieros ex Ida; intus
 123 mons Gargara eodemque nomine oppidum. rursus in litore 15
 Antandros, Edonis prius vocata, dein Cimmericis, Assos, eadem Apollonia — fuit et Palamedium oppidum —, promunturium Lectum disterrinans Aeolida et Troada.

§ 121: (5) Mela I 90. — § 122. 123: (15. 16) Mela I 93.

1 aegaeae *J coll.* § 91 et *Herod. I* 149. -geae *DFD*². ageę *E*¹. agee a. egeę *E*²d. egee *B*. aegae *B*. -gea v | itale *DFRE*¹*J coll.* § 126. -lie *E*²va. *B*. insule a. attalia *B* | posidean *F*. posa- a. posit dea *B* 2 neonthicos *E*². heon hicos *FR*¹. -nycos a 3 grynia *E*(?)*B*. grya *DF*. gria *Ba*. grinia v 4 olim *J*. soli *U. B*. -lis v 5 mysia v. moesia (me- a) *U* | oppida *F*a | canaitis *EE*²*D*. -aius *D*(?)v. canucis r 6 cane *Fa*v. *L* | lysimachea *B*(*S*). -cea *DFE*v. -ce a. -chia *E*(?)*G* | carane *DFa* 7 trisphrene *B* | cocylum *E*(?)*H*. -lum *B*. -cillum *Ba*. cocylle (cocyl-) *Fv*. -ille *DR*¹a. conchile *E*² | thebae *C* | astire *Fa*. ha- *B* | chrysa *Dv*. chrisa *E*². cri- r 8 gergitha (*P*)*S*. -thos *B*. -getha *Ev*. -than *DFa*. -phan *B* | noeandros *F*a. noend- ra. *B* 9 coriphas a va. *B*. -pas *B* | grylios (gril- *Fa*) ollius (olius a. oluis *F*) *DFEa* *H*. glirios (glor- *E*²) oluis *B*. gryliosolius (chry- *Dal*) v 10 qui *F*a | flumine (-nae *F*) uenum *Fa*. -men uerum *B* 11 et miletos *E*²va. *S*(*D*) 12 ide *J*. idē *U*. ida v 13 adramitteos *F*. -iteos a va. *B*. -ites *E*². aramitet *E*¹ padasus a. -dus *E* 14 crianos *U. S*. crya- v. eryannos *G* ieros a. geros *B* 15 gargar *F*¹. purgara *Ea* 16 atandros *Fa*. ada- *E*¹ | deinde *D*(?)va. *S* | assos *S*. et assos *D*(?)*B*. asos r 18 lecton *C* | disterrinata *DFa* | collida *Fa*

fuit et Polymedia civitas, Chrysa et Larisa alia. Zminthium 121
templum durat. intus Colone intercidit. deportant Adra-
mytteum negotia Apolloniatae a Rhyndaco amne, Eresi,
Miletopolitae, Poemaneni, Macedones Asculacae, Polichnaei,
Pionitae, Cilices Mandacandeni, Mysi Abretteni et Hellespontii
appellati et alii ignobiles.

(33) Troadis primus locus Hamaxitus, dein Cebrenia 124
ipsaque Troas, Antigonía dicta, nunc Alexandria colonia
Romana, oppidum Nee, Scamander amnis navigabilis et in
10 promunturio quondam Sigeum oppidum; dein portus
Achaeorum, in quem influit Xanthus Simoenti iunctus
stagnumque prius faciens Palaescamander; ceteri Homero
celebrati, Rhesus, Heptaporus, Caresus, Rhodius, vestigia
non habent. Granicus diverso tractu in Propontida fluit.
15 est tamen, ut prius, Scamandria civitas parva ac MM-D p.
remotum a portu Ilium immune, unde omnis rerum claritas.
extra sinum sunt Rhoetea litora, Rhoeteo et Dardanio et 125
Arisbe oppidis habitata. fuit et Achilleon oppidum, iuxta

§ 123: (1. 2) ib. 91. — § 124: (9—11) ib. 93. — Homer. M
20. 21. — § 125: (17. 18) Mela I 96. — (18) Sol. 40, 17.

1 polymedia ciuitas E²v(D). polymeia (pollim- R) rJ | chrysa
DFH. chyrisa R. chrisa E. crisa a. cryssa C. chrissa v. (et
praem. va. J) | zminthium E²S. -tium Ea. -teum E². zmontium R¹.
zmynzi- F. zmynti- D. smin- v. -theum C 2 colone D(?)EB
e Strab. -nia v. -lane Ed. -nae F. culanae a | deportant D(?)EH.
-tat r. -tata B. -tans v 3 rhyndaco EdB. rhin- v. rin- R².
rindico DR¹a. rinthico F | erezii D(?)H. erizii S. eressi coni. B
4 macedonis FBa | ascalacae E. aschil- va. Brot. a Scylace
D² (tacite) | policnei a. -lydmaei R 5 mandacandeni (-daea- a.
-deca- F) DFdEaD. -cadeni R(?)H. -gandeni v | mysí ego. -sia ll.
-sani v. in mysia B | abretteni E²B(J). -ecteni R. -eteni Dda v.
-etaeni F. abrett E¹. -ttini C. abritteni E² 7 hamaxitus DEH.
am- FaB. -icus Rdv | crebenia FEavaB 8 troas prius o
9 nea d. naee F | scamander F¹a. scem- R. meander o |
in om. o 10 sigium F¹a. sygeum o (similiter infra) | portū R
11 influxit E¹ava. Bas. 13 charesus FBa 15 ut prius
ego. et prius DFdTE¹ (bis) Ea. et nunc F²R²v. ibi o | hac (pro
ac) E². de R¹ | MD E²ovaD 16 motū R¹(?). -tu DF¹a
17 roetheo R². -tero R¹. -treo a. rote ero F¹. rotaeo F² 18 ar-
sibe Ea. aribe F¹ | achileon FB. achyl- a

tumulum Achillis conditum a Mytilenaeis et mox Atheniensibus, ubi classis eius steterat in Sigeo. fuit et Aeantion, a Rhodiis conditum in altero cornu, Aiace ibi sepulto XXX stadiorum intervallo a Sigeo, et ipso in statione classis suae. supra Aeolida et partem Troadis in mediterraneo 5 est quae vocatur Teuthrania, quam Mysi antiquitus tenuere. 121 ibi Caicus amnis iam dictus oritur. gens ampla per se, 126 etiam cum totum Mysia appellaretur. in ea Pioniae, Andera, Idale, Stabulum, Conisium, Teium, Balce, Tiare, Teuthranie, Sarnaca, Haliserne, Lycide, Parthenium, Cambre, Oxyopum, 10 Lygdamum, Apollonia longeque clarissimum Asiae Pergamum, quod intermeat Selinus, praefluit Cetius profusus Pindaso 121 monte. abest haud procul Elaea, quam in litore diximus. Pergamena vocatur eius tractus iurisdictio. ad eam conveniunt Thyatireni, Mossyni, Mygdones, Bregmeni, Hierocometae, Perpereni, Tiareni, Hierolophienses, Hermocapelitae, Attalenses, Panteenses, Apollonidienses aliaeque inhonrae

§ 125: (1—4) Sol. 40, 17. — (3) Mela I 96. — (5—7) Sol. 40, 20. MCap. VI 686 extr. — § 126: (11) MCap. I. 1.

1 mityleneis B(?) C. mitileneis a. mitel- o. mitael- F
2 ecantion a. aeantium E(?) G 4 ipsa ad T | in E²v. om. r S
5 super FRE¹a 6 theutranta B. thaeudr- (-dhr- F²) F.
trontha a 7 iam E²E²v. om. r 8 andera ADv. -dira B.
-rae E. andira F. -diar a 9 idale AD. itale FdEaJ. cale
DE Dal. dale v | tegium va. S | balce U. v(J). -cea D(?) B | thiare
FR | teuthraniae F. theutr- A 10 aliserne a. halisernae A.
alys- F | lycide F. -diae A | cambre U. v(J). thym- B 11 ligda-
mum a. lag- A 12 inter mea FRE¹a | selinus G. zel- A.
silen- (sylen- a) rv | cetius Ad²B. cit- E²d¹. titius r. ticius v
prindaso EE¹a. -sa F 13 montē F. -nie B. mente A | elaeae
Ed. ael- F. -lee a. elea Ava. C(G) | in om. Ea 14 ad eam
E²dv. eadem r 15 thyatirenni E². -rē B¹. tyatireni a.
-tyreni F. tiathir- A. thiater- va. B | mossini FBa. monssyni A |
bregmeni B. -gment A. -teni va. Brot. | hierocometae ADdS.
-mitē FB. -onitae Eav. -racomitae G. -te B¹. -itte B². -metae H
16 perperenni Dfd. -nnen a. cfr. § 122 | hieropolitenses (-ra-
polenses G) Ava. H | hermocapelitae DdEH. -llitae FBa. -copo-
litae A. hermatop- (har- B) v 17 stalemses Ea. adtaleem- B |
panteenses AS. patee- DFB. patae- Ea. pantae- v | in honore
va. B. in ore A

civitates. a Rhoeteo Dardanium oppidum parvum abest 127 stadia LXX. inde XVIII promunturium Trapeza, unde primum concitat se Hellespontus.

Ex Asia interisse gentes tradit Eratosthenes Soly-
5 morum, Lelegum, Bebrycum, Colycantiorum, Tripsedorum, Isidorus Arieneos et Capreatas, ubi sit Apamea condita a Seleuco rege inter Ciliciam, Cappadociam, Cataoniam, Armeniam, et quoniam ferocissimas gentes domuisset, initio Dameam vocatam.

10 31. (34) Insularum ante Asiam prima est in Canopico 128 ostio Nili, a Canopo, Menelai gubernatore, ut ferunt, dicta; altera iuncta ponte Alexandriae, colonia Caesaris dictatoris, Pharos, quondam diei navigatione distans ab Aegypto, nunc e turri nocturnis ignibus cursum navium regens: namque
15 fallacibus vadis Alexandria tribus omnino aditur alveis mari, Stegano, Posideo, Tauro. in Phoenicio deinde mari est ante Iopen Paria, tota oppidum, in qua obiectam beluae Andromedam ferunt, et iam dicta Arados, inter quam et 78 continentem L cubita alto mari, ut auctor est Mucianus, 20 e fonte dulcis aqua tubo coriis facto usque a vado trahitur.

(35) Pamphylium mare ignobiles insulas habet, Cilicium 129 ex quinque maximis Cyprum, ad ortum occasumque Ciliciae

§ 127: Berger Eratosth. fr. p. 335. — § 128: (10—17) Mela II 103. — (10. 11) Sol. 31, 1. — (12—16) Sol. 32, 43. cfr. Plin. XXXVI 83. II 201. XIII 70. — (18) cfr. Plin. V 69.

1 ciuitatis FBA | roetheo A. rhetaeo R 2 XVII a. VIII A |
trapeze FREava. G. trepeza A. cfr. § 141 4 in terris se gentis
FBA | solimorum A. polym- F. polim- RA 5 elegum FBA.
lelicum A | bebricum A. ebr- a | colycanthiorum A. colicanti- R.
colucanti- a. -ntyo- F | tripsedorum FE. trep- va. S 6 arieneos
REaJ. aryen- DF. archin- A. arin- v. arimos BeStrab. XIII
p. 626. 627 | capreatas DFEaJ. capā- AR¹. camā- d. capretas
R²v | apamia DEC 10 canobico ADF¹dRJ 11 canopo
EaSol. v. -obo rJ 13 aegyptio FdE¹a 14 nauigiū F¹R¹
15 maris va. H. (D²) 16 stegano ARE²H. -nu F². -nus r.
tegamo v | possideo F². postideo F¹dRE. ideo a. cfr. § 121
17 tante Fa | iopen S. iope AF. ioppen DdE²G. (D²). -ppe rv
20 facta va. B (JD¹errore) | trahetur Fa

ac Syriae obiectam, quondam novem regnorum sedem. huius circuitum Timosthenes CCCCXXVII-D p. prodidit, Isidorus CCCLXXV. longitudinem inter duo promunturia, Clidas et Acamanta, quod est ab occasu, Artemidorus CLXII-D, Timosthenes CC; vocatam ante Acamantida 5 Philonides, Cerastim Xenagoras et Aspeliam et Amathusiam et Macariam, Astynomus Crypton et Colinian. 130 oppida in ea XV, Nea Paphos, Palaepaphos, Curias, Citium, Corinaeum, Salamis, Amathus, Lapethos, Soloe, Tamasos, Epidaurum, Chytri, Arsinoe, Carpasium, Golgoe. fuere et 10 Cinyria, Mareum, Idalium. abest ab Anemurio Ciliciae L. mare quod praetenditur vocant Aulona Cilicium. in eodem situ Elaeusa insula est et quattuor ante promunturium ex adverso Syriae Clides rursusque ab altero capite Stiria,

§ 129: Mela II 102. — Strabo XIV p. 682. Agathem. IV 16. Anon. fr. I 1 (GGm II p. 476. 509). Oros. I 2, 96. Dim. 5. Dic. 8, 2. Berger Eratosth. fr. p. 338. — § 130 init.: Mela II 102.

2 CCCCXXVII R. -XXVIII (CCC- a) FEaH. -XXVIII E³v
3 intra E 4 clidas AD coll. § 130 extr. dinas (-ar Ea) rS
-areta (-tum G) v | aeamanta E. hacam- a. cam- R¹ | ad occasum
v a. D 5 CLII F¹. CLX G | D om. a | ante AG. -tea rv(J)
6 cerasim DFdE¹a | arpeliam FBa | amathusiam D(?)B.
-sam Av. -tusam r 7 macariam E³B. -ram AR³E². -ran v.
-coram D. -cram r | cripton AFa. scri- R. -tam va. B | colinian
AR³D. -am d²v. -lonian DFB¹. -iam d¹ (Dal. errore). -ia Ea
8 XVI R³ | in ea paphos A. paphos va. H | palaepapos F.
palepaphos A. -pos a 9 corinaeum AE³v(D). -neum G. colo-
naeum FE¹. -neum r | salamis AG. -in r. -ina v | amathys A
lamphethos A. -tos va. B | soboe FdEa | tamasos AS. -sus B.
-seus C. tmaasos Ed. xam- a. tam- DF. -sas E. amasus v.
(Taqaaccóc Strabo) 10 epidaurum AR³(U 109) J. -darum rv
chytri — 11 idalium om. R¹ | chytri EdB. cy- ADF. citri R³av |
golgoe AR³B. colcae DF. -ce Ed. colee v | et ego. et m F. et
in AREa. et ibi D(?)E³v 11 cinyria B. cynydia A. -nidia v.
cinidia E². -ilia R³. cinia E¹a. cynia Dd. oynia F | mareum
DFdEaD. -rcum A. -rium R(?)E³B | abest AR³E³v. om. r |
emurio A. ///em- E². eum- va. B 12 quod v. quo U | cilicium
DFda | eo a 13 u (pro situ) E¹ | elaeusa (-ssa B) C. cfr. GGm I
n. 496 (stad. 270). eleusa U. v(H) 14 clydes Fa | styria a. sy- R

contra Neam Paphum Hieræ Cepia, contra Salamina
Salaminiæ. in Lycio autem mari Idyris, Telendos, Atte- 131
lebussa, Cypriæ tres steriles et Dionysia, prius Charæta
dicta, dein contra Tauri promunturium pestiferæ navigantibus
5 Chelidoniæ totidem, ab iis cum oppido Leucolla, Pactyæ,
Lasia, Nymphæis, Macris, Megista, cuius civitas interiit.
multæ deinde ignobiles, sed contra Chimaeram Dolichiste,
Choerogylon, Crambusa, Rhoge, Xenagora VIII, Daedaleon
duæ, Cryeon tres, Strongyle et contra Sidyma Antiochi
10 Glaucumque versus amnem Lagusa, Macris, Didymæ, Hel-
bo, Scope, Aspis et, in qua oppidum interiit, Telandria proxi-
maque Cauno Rhodusa.

(36) Sed pulcherrima est libera Rhodos, circuitu 132
CXXV aut, si potius Isidoro credimus, CIII, habitata ur-

§ 131: (4. 5) Mela II 102. cfr. Plin. IX 180. — § 132: (14)
Anon. fr. I 1 (GGm II p. 510).

1 neamphaum *Ava. B.* neapau *FR.* -parū *a* | hiera *ego.* -re et
ll. va. B (D). -ra et *J²* | cepia (*B*) *D.* chephia *A.* ce-*va. B (J²).* cefia
(*cae- F*) *r.* (hierocepia *Be Strab. XIV p. 683. 684*) | salamina *A. B.*
-nam *v. om. r* 2 idyris *Meineke ad St Byz. p. 327, 1. MGGm I*
p. 75^a. illyris *ll. v* | telandros *coni. B* | attelebussa (*ate- E²*) *Be Ptol.*
-bosa (*ate- E*) *EEa.* -besa *D.* -laebosa *F.* attae lebosa *Av* 3 cha-
raeta *A. D.* careta *R².* -elba *R¹.* -etha *rv* 4 dein *A. D.* -nde *rv*
5 celidoniæ *Aa.* cael- *F* | iis *v.* is *Fa.* his *rS* | leucolla *B* |
pactye *Aa.* -tiaē *F* 6 lasia *AG.* laes- *F.* les- *R.* leysa *r.*
leysa *a.* elysia *v* | magista *DF²a.* maci- *F¹* 7 chimera *F.*
chieme- *Ava. B* 8 choerogylon *AS.* chiro- *E²v.* -gilion *R².*
-dylion (*chyro- F*) *DFF.* -dilion (*chydro- a*) *R¹a* | crambusa *D.*
-ssa *E²B.* -bys *a A.* -bis *a v.* grambysa (*-bisa Fa*) *r.* cfr. *GGm I*
p. 74. 490 | rhoge xenagora (*Külb*) *D².* cfr. *GGm I p. 493 (stad. 245.*
246). roxe genagora (*-gor Fa*) *DFdEEa.* roge (*rhoge B*) enagora
Av | VIII *AFa. D.* VIII *R².* cio *R¹.* VIII *M. p. DdE(?)v* | daeda-
leum *A* 9 duo *E¹va. B* | cryeon (*B²*) *Ge St Byz.* cyrieon *B¹.*
crieron *A.* cypron *rv* | trogyle *F.* -gile *DdR¹.* ro- *a.* stro-*va. B* |
sydima *F.* sid- *Aava. B* 10 claucumque *R(E?)a.* -neumque
Fva. B | lagusa *DEB.* -ssa *S.* lacusa *AE¹a. v.* -sā *FE²a.* cfr. *GGm I*
p. 494 | magris *DR¹.* agris *R²a.* -rys *F* | dydime *F.* did- *a.* -ma
R². dididi *R¹* | haelbo *A* 12 cauno rhodusa (*-ssa G*) *ll. G.*
cynorh- *B* 13 est *D.* et *ll. v* | rhodas *A* 14 CXXX *C* |
habitata urbibus *AE²R(?)v.* -tatoribus *r*

- bibus Lindo, Camiro, Ialyso, nunc Rhodo. distat ab Alexandria Aegypti DLXXXIII, ut Isidorus tradit, ut Eratosthenes, CCCCLXVIII, ut Mucianus D, a Cypro CLXXVI. vocitata est antea Ophiusa, Asteria, Aethria, Trinacrie, Corymbia, Poeessa, Atabyria ab rege, dein 5
 133 Macaria et Oloessa. Rhodiorum insulae Carpathus, quae mari nomen dedit, Casos, Hagne, Eulimna, Nisyros, distans a Cnido XV-D, Porphyris antea dicta, et eodem tractu media inter Rhodum Cnidumque Syme; cingitur XXXVII-D, portus benigne praebet VIII. praeter eas circa Rhodum 10
 Cyclopis, Teganon, Cordylusa, Diabatae III, Hymos, Chalceum oppido, Teutlusa, Narthecusa, Dimastos, Progne et a

§ 132: Mela II 101. Strabo XIV p. 655 init. Berger Eratosth. fr. p. 118. — § 133: (7. 9) Mela II 111.

1 camyro A. -misro a | zaliso A va. B. tal- Fa 2 DLXXXVIII E. DLXXXIII A¹. -VIII va. S 3 CCCCLXVIII A D. sed cfr. Strabo II p. 125 extr. 4 CLXXVI A D. CLXVI rv. an CCLXVI? cfr. *MGm I p. 496*^b | ophiusa (ofi- F. offi- a) AFRav. -ssa r(?) S asteria v. -rea DRa. -therea AE. -thaerea F | aethria DS. -rea B. -raea C. ethria FE. etherea ethria a. et rhia B. etria A. edria v

5 trinacrie R²S. -iae AE². -ia v. -atrie FR¹a. -iae DE | corymbia B. -rimbia E². combira AdEav. -re R¹. -ila R². cobira D. compi- F | poeessa B. peteessa (bet- a) ll. petoesse v | deinde Ddva. S 6 macaria D(?) H. -cria rv | et oloissa A. & holoessa E². a& hol- FE¹. ac thol- B 7 hagne ego. cfr. *GGm I p. 497* (stad. 272). hacne AdTREa. ac ne Fva. B. achne D(?) G. ac duae B | eulimna nisyros ego. cfr. *IV 71*. elimnia (elym- E. aelym- F. olim- DR(?)) syros (scy- v) ll. v. calymnae syros B. olim nisyros E²G 8 ab A(?) va. D. ha B | enido D. gni- B(?) va. S XV A D. XII rv 9 cnidiumque A. gni- DREa | sime AEa va. B. -mae F 10 VIII DFE¹a | eas A. has rv | citra va. G. chira R². uigerea R¹. ingirea D. ingyrea Fda. an in gyro circa?

11 cyclopis Bas. -ops A v. ciclops E². et clops (cops B) r | teganon ll. G(S). tergamon v. steganos H | cordilusa Ea. -dylussa S | diabatae AJ. -the R². -betae B. -the v. biabathae DF. -thira R¹. -bithe a. abiabethe E | hyrmos F. himos a. irmos con. H. amos con. B | calche Fa. cha- AE 12 teutlussa (*Be St. Byz.*) D² coll. Thuc. VIII 42. seu- D(?) S. -tlusa AREv. sutlus F. uti- ad narthecosa B. -tecusa F. -tetusa a. cfr. *II 204*

Cnido Cisserusa, Therionarcia, Calydne cum tribus oppidis, Notio, Nisyro, Mendetero, et in Arconneso oppidum Ceramus. • in Cariae ora quae vocantur Argiae numero XX et Hyetusa, Lepsia, Leros. nobilissima autem in eo sinu Coos, ab 134
 5 Halicarnaso XV distans, circuitu C, ut plures existimant, Merope vocata, Cea, ut Staphylus, Meropis, ut Dionysius, dein Nymphaea. mons ibi Prion; et Nisyron abruptam illi putant, quae Porphyris antea dicta est. Caryanda cum oppido, nec procul ab Halicarnaso Pidossus; in Ceramicum
 10 autem sinu Priaponesos, Hipponesos, Pserima, Lampsa, Aemyndus, Passala, Crusa, Pyrraethusa, Sepiusa, Melano paulumque a continente distans quae vocata est Cinaedopolis, probrosis ibi relictis a rege Alexandro.

(37) Ioniae ora Aegeas et Corseas habet et Icaron, 135
 15 de qua dictum est, Laden, quae prius Late vocabatur, 4, 68
 atque inter ignobiles aliquot duas Camelitas Mileto vicinas, Mycalae Trogilias tres, Philion, Argennon, Sandalion, Samon

§ 134: (4. 5) Mela II 101. Anon. fr. I 1 (G²Gm II p. 510).

1 ciserusa **AFRava**. *G* | therionarcia *J*. -chia **Av**. -rgia **DFR**.
 -ria **a**. -rce *G*. -margia **E**. -rce **E**³ | calydne **AB**. calicnae **E**³.
 galigne (-nae **FE**) *rv* 2 mendeteros **AFRa** | arconesso **A**.
 arcaneso **F**. artenose **E**. arconeso **ava**. *H* | ceramos **Aa** 3 hye-
 tussa **D**(?) *G*. hietusa **E**³. haet- **F**. aet- **A**. het- **REa**. hec- *v*
 4 hieros **Av**. *B*. laros **B** | coos **AS**. cohos **B**³. quos **E**³.
 nos **E**¹. mos *r*. cos *C*. co *v*. *cfr.* II 245. VI 214 6 cea **DdEH**.
 chea **FTEv**. chaea **A**. cheba **a**. cos *B* 7 nisyrones **E**¹. nysi-
 rom **F**. nisiron **A**. -rom **a** 8 est. hinc **DE**(?) *v* | cарианда **Av**. *H*.
 -rtanda **FdE**. -tāda **a**. -tana **B** 9 pidossus **AJ**. -dosus (-dos **R**³)
DREv. ppido sus (sos **F**) **Fa** 10 pserima **DFEaJ**². pher- **B**.
 pserema **AD**. psere mya *v*. psyra mya *B*. psyra *J*¹ 10. 11 lampsa
 aemyndus (emyn- **A**. emin- **Rava**. *B*) **U. H**. -psemandus *B*
 11 crusa **AE**³ *v*. **a** *E*. crisa *r* | pyrraethusa *ego*. pyrrhetiusa **E**.
 pyrrret- **a**. -tosa **B**. pyrrhaeciussa **FD**. pyrrrec- **Dd**. pirnec- **A**.
 pinnicussa *S*. pyrrre *v* | saephiussa **A**. seph- *va*. *B* | melanum
Av. *B* 14 egeas **REa**. trageas (*P*) *S*. -gias *H* 15 lathe **Rd**.
 -thae **F**. lithe **a** | uocatur **FRE**¹ **a** 16 camelitas **AE**³ *D*. -idas
DFEaB. -medo **E**¹. cumelitas *v* | miletos **F**² **RaVen**. -tas **F**¹.
 -litos **A** 17 migalae **B**. -len **Fa**. mica- **A**. myca- *va*. *H* | tres
 philion (phyllion **Fa**) **U. S**. -pyllion *v*. trepsilion *G*. tres psilon *H*
 27*

liberam, circuitu LXXXVII-D aut, ut Isidorus, C. Partheniam primum appellatam Aristoteles tradit, postea Dryusam, deinde Anthemusam; Aristocritus adicit Melamphyllum, dein Cyparissiam, alii Parthenoarrrhusam, Stephanen. amnes in ea Imbrasmus, Chesius, Hibiethes, 5 fontes Gigartha, Leucothea, mons Cercetius. adiacent insulae Rhypara, Nymphaea, Achillea.

- 136 (38) Par claritate ab ea distat XCVIII cum oppido Chios libera, quam Aethaliam Ephorus prisco nomine appellat, Metrodorus et Cleobulus Chiam a Chione 10 nympa, aliqui a nive, et Macrim et Pityusam. montem habet Pelinnaeum, marmor Chium. circuitu CXXV colligit, ut veteres tradidere, Isidorus VIII adicit. posita est inter Samum et Lesbum, ex adverso maxime Erythrarum.
- 137 finitimae sunt Tellusa, quam alii Daphnusam scribunt, 15 Oenusa, Elaphitis, Euryanassa, Arginusa cum oppido. iam

§ 135: (1) Mela II 101. Agathem. V 26. Anon. fr. I 1 (GGm II p. 487. 510). — § 136: Mela II 101. — (12. 13) Agathem. l. l. Anon. fr. I 1.

1 LXXXVI E | D ll.v(Brot.). om.C 3 driusam a. drysam B. adr- A. adriisan va.B | athemusa A. antemusam FE
4 melaphillum A. -amphylū B. -philum Fa | cyparissiam (cip-Fa) ABFa va.C | ali Fa. ab va.G | parthenoaruram DG. -emoaruram E^s. -enio Ar- v. -emoarūpham Ea. -enoaruram (phar-E) FE. -rrhusam D¹. -rchusam D². partenoarh- (u A² in ras.) A
5 stephanen E(?)v. sthe- A. ut stepanen D. -phanes a. ut sthaeph- F. casteph- R | ambrasus B | hibiethes (hyb- D) FDD.
-b/ethes R. -bietaes A. ibiethes Ea. ibettes G. -tthes v
6 fontes A(D?)v. po- r | gigartha AdDal. -to G. gicartha DFEa.
-rcho E². -rco E¹. eucarto v | leucothea E^sv. -chotea A. leuthea E². lu- E¹. leū- r | cercetius AE^sB. gergecius E^sv. -etius r
9 bera A 11 macrim AS. -crin E^sv(D). -crum (-rum Ea) r
12 pelinnaeum S. pell- A (desinens). pillinae-DFEa. -neum r.
pellineum B. pellen- B. cfr. Strabo XIV p. 645 | CCL. ligit (git E¹)
ut DFE¹. CCL. legati Ea 13 IIII MGm II p. 486^b. 510^a
15 tellusa Ea dTJ. thell- rv. thall- B 16 oenusa ED. -ssa G.
-ssa B. aenusa DFE. -us a. oenus v | elaphitis H. -tes G.
la- v. elafites E^s. -fides B. -fudes (ael- F) r

hae circa Ephesum et quae Pisistrati vocantur Anthinae, Myonnesos, *Diarrheusa* — in utraque oppida intercideri —, Poroselene cum oppido, Cerciae, Halone, Commone, Illetia, Lepria, Aethre, Sphaeria, Procusae, Bolbulae, Pheate, 5 Priapos, Syce, Melane, Aenare, Sidusa, Pele, Drymusa, Anhydros, Scopelos, Sycusa, Marathusa, Psile, Perirrheusa multaeque ignobiles. clara vero in alto Teos cum oppido, 138 a Chio LXXII·D, tantundem ab Erythris. iuxta Zmyrnam sunt Peristerides, Carteria, Alopece, Elaeusa, Bacchina, 10 Pystira, Crommyonesos, Megale, ante Troada Ascaniae, Plateae tres, dein Lamiae, Plitaniae duae, Plate, Scopelos, Getone, Arthedon, Coele, Lagusae, Didymae.

(39) Clarissima autem Lesbos, a Chio LXV, Himerte 139 et Lasia, Pelasgia, Aegira, Aethiope, Macaria appellata.

§ 139: (13—422, 5) Mela II 101. — (422, 1. 2) cfr. Plin. II 204.

1 haec DFRG(S). hec a | anthinae d B. -ime E. -tinae R². -ne DF. -time a. entinae R¹. atine v 2 myonnesos E. -eso Da. mio//nesos R. -nneso F | diareusa E²G. clar- v. dur- ll | inter et dere Fa 3 poroselene v. polo- ll. pordo- D. sed cfr. codd. VIII 226 et Paus. III 25, 7 | cercyae DF | halone E(?)B. -lene Ra. -nae r 4 aethre sphaeria J coll. Paus. II 33, 1. ethrea speria T. et rhesp- d G. et (om. a) resp- ll. v. aethrea hesp- P | procusae G. -se v. -ulsae (-se Ra) ll | pheate RTv(J). -tae DdE. phaeate a C. -tae F. phanae G 5 priapos Ev. -pus r | sice a. -cae DFE | melane FE¹a | aenare Ed C. enn- R. en- rv | pela E(?)B | drymusa B e Thuc. VIII 31, 3. drom- R. drem- rv 6 sucusa R. sic- dva. G. sicc- DFa | perirrheusa R(?). -irheusa DFA. -irreusa E(?)S 7 theos DFRa v. B 8 LXXII Edt D². LXXI rv(H). LXXXI L | D om. G | smyrna DF. smir- a 9 elaeusa RC(D). -ssa G. eleusa DFE v. eloesa a | bacchina D. -ius DF. bachina Rv. -ius E. -ccius a 10 pystira v. pysci- R. pistyra E². -scyra E. -scira a. spinpisc- dT. spinpiscyra (-pys- F) DF | crommyonesos B. comm- v. -mynesos D. -minesos (eum- R) r 11 plinthaniae con. H 12 gethone DFRa. cfr. IV 74 | arthedan B. -eidon va. H | coele D. -lae d H. cele DREa. -lae v. caele F | laguse Ra. -ssae G | dydyme DF. didime a 13 himerte H. hem- (em- R¹) ll. G. hermete v 14 et lasia om. R. et issa con. H | et chiope R. ethiopiae Edv a. G. -pie T. -pia a | macharia DFR¹a. maga- R² | dist. D²

- fuit VIII oppidis incluta: ex his Pyrrha hausta est mari, Arisbe terrarum motu subversa, Antissam Methymna traxit in se, ipsa VIII urbibus Asiae in XXXVII p. vicina. et Agamede obiit et Hiera; restant Eresos, Pyrrha et libera
 140 Mytilene, annis MD potens. tota insula circuitur, ut 5
 Isidorus, CLXVIII, ut veteres, CXC. montes habet Lepetymnum, Ordymnum, Macistum, Creonem, Olympum. a proxima continente abest VII·D p. insulae adpositae Sandalium, Leucæ V, ex iis *Cydonea* cum fonte calido. Arginusae ab Aege III p. distant. dein *Phellusa*, Pedna. 10 extra Hellespontum adversa Sigeo litori iacet Tenedus, Leucophrys dicta et Phoenice et Lynesos; abest a Lesbo LVI, a Sigeo XII·D.
- 141 32. (40) Impetum deinde sumit Hellepontus, et mare incumbit, verticibus limitem fodiens, donec Asiam abruptat 15
 127 Europae. promunturium id appellavimus Trapezam. ab eo X p. Abydum oppidum, ubi angustiae VII stadiorum. deinde Percote oppidum et Lampsacum, antea Pityussa

§ 140: Agathem. l. l. Anon. fr. I 1. Strabo XIII p. 616. — (9) cfr. Plin. II 232. — (11) Mela II 100. — § 141: Mela I 96. — (17) Anon. fr. I 2 (GGm II p. 510). — Mela I 97. 98.

1 pyr. r. DFa 2 alisbe E. alesbe a 3 ipsam E^a va. D. VIII DFaE^a va. H 4 obit DFRa | pyrria F. pyrria Da 5 mytilenc F. mit- R^a a. mirt- d. mitilenunc E^a | annis II. G. amnibus v | MD II. H. D G. L v | circuitus Rd 6 CLXXXIII L (errore). CXLVIII MPt p. 835^a 7 lepetymnum (U 108) J. cfr. Antig. hist. mir. 15 (17). -timnum E. -thimnum r. -thymnum v(S). -mum C | ordinnum a. -inum R^a e corr. -ymum va. G | maciscum DFR. -isemu a 9 scandalium E. -ion va. G | eis a | cydonea v. cid- E^a. gignea II. cfr. II 232 | fonte E^a v. pote B. poto r 10 arginussae S. argenuse Ea. -ssae B. -ennusae r | phellusa d(?) G. -elusa v. fel- E^a. felosa (-sia B) II 11 sigio DFa 12 leucophrys B e Strab. XIII p. 604. -phrus v. -pris II | lynessos E(?) va. S 14 mare II. ov. cfr. III 16. in mare dTJ. mari (U 110) D 15 uorticibus E^a va. S(D^a). cfr. III 87 16 trapezam E(?) E^a v. traecium DF. traec- dT. troez- Ea 17 bidum DFR^a. 18 percotae F. -tece D(?) | lamesacum DFa | pityusa d. pytti- v. pitiussa REa. -tuissa r

dictum, Parium colonia quam Homerus Adrastiam appellavit,
 oppidum Priapos, amnis Aesepus, Zelia, Propontis — ita
 appellatur ubi se dilatatur mare —, flumen Granicum, Artace
 portus ubi oppidum fuit. ultra insulam continenti iunxit 142
 6 Alexander, in qua oppidum Milesiorum Cyzicum, ante
 vocitatum Arctonnesus et Dolionis et Didymis, cuius a
 vertice mons Didymus. mox oppida Placia, Ariace, Scylace,
 quorum a tergo mons Olympus, Mysius dictus, civitas
 Olympena, amnes Horisius et Rhyndacus, ante Lycus
 10 vocatus; oritur in stagno Artynia iuxta Miletopolim, recipit
 Maceston et plerosque alios, Asiam Bithyniamque deter-
 minans. ea appellata est Cronia, dein Thessalis, dein 143
 Malianda et Strymonis. hos Homerus Halizonas dixit,
 quando praecingitur gens mari. urbs fuit inmensa Atussa
 15 nomine, nunc sunt XII civitates, inter quas Gordiu Come,
 quae Iuliopolis vocatur. in ora Dascylos, dein flumen
 Gelbes et intus Helgas oppidum, quae Germanicopolis, alio
 nomine Booscoete, sicut Apamea, quae nunc Myrlea
 Colophoniorum, flumen Echeleos, anticus Troadis finis et
 20 Mysiae initium. postea sinus in quo flumen Ascanium, 144

§ 141: Homerus B 828. — § 142: Mela I 98. 99. — § 143: Ho-
 merus B 856. — (16. 18) Mela I 99.

1 coloniā DF^a. 2 aesepus E³B. aps- R. abs- DdE^a.
 -saepus F 3 urbi se D. -bis F | dilatat DF². ditat F¹ | artace
 E³B. -age U. v 4 insulam U. -la quam B. -lam quam E³v
 6 arctonnesos B e StByz. (H). -onesos E³. arconensus (arto- R)
 U. -nnesos G. archo- v. *Αρκτιον ὄρος Strabo XII p. 575 | di-
 dymis v(D). dydim- DFE. did- R^a. dindym- B. item 7 7 uer-
 ticē DF | ariace U. Brot. -cos v e Mela. del. U 112 8 misius a.
 maesius L 9 et E³v. e r | rhyndacus v. rind- E³. rand- U
 10 in om. R¹ | artinia DF^ava. B | rixta D | recepit DFR¹a
 11 maceston E³B. maie- R. mage- rv 12 thessalis DF.
 ter- a 13 marianda U 112 | alizonas DF. alixo- E^a 14 atusa
 R^a 15 cordiu come (-mae DF. que me R¹) DFR^a. gordiocone
 va. B 16 et in R¹va. S(D¹) 17 gelbet R¹. gebes et va. Brot.
 18 myriaea (mir- a) DFR^a. -ria va. B 19 colophoniorum
 a. chlol- DF | echeleos J. cfr. § 145. hech- R². -leo R¹. echelec F.
 eth- D^av. etelee E. -leō E³. ethelee d. -leos S. -leum G
 20 finis (pro finus) DF

oppidum Bryalion, amnes Hylas et Cios cum oppido eiusdem nominis, quod fuit emporium non procul accolentis Phrygiae, a Milesiis quidem conditum, in loco tamen qui Ascania Phrygiae vocabatur. quapropter non aliubi aptius de ea dicatur.

- 145 (41) Phrygia, Troadi superiecta populisque a promun-
turio Lecto ad flumen Echeleum praedictis, septentrionali
sui parte Galatiae contermina, meridiana Lycaoniae, Pisidiae,
Mygdoniae, ab oriente Cappadociam attingit. oppida ibi
105 sq. celeberrima praeter iam dicta Ancyra, Andria, Celaenae, 10
Colossae, Carina, Cotiaion, Ceraeinae, Conium, Midaium.
sunt auctores transisse ex Europa Moesos et Brygos et
Thynos, a quibus appellantur Mysi, Phryges, Bithyni.
- 146 (42) Simul dicendum videtur et de Galatia, quae
superposita agros maiore ex parte Phrygiae tenet caputque 15
quondam eius Gordium. qui partem eam insedere Gallorum
Tolistobogi et Voturi et Ambitouti vocantur; qui Maeoniae
et Paphlagoniae regionem, Trogmi. praetenditur Cappadocia
a septentrione et solis ortu, cuius uberrimam partem

§ 144: (1. 2) Mela I 99. — § 145: (6—9) Sol. 40, 9. MCap. VI
686 init. — § 146: (16. 17) Sol. 41, 1. — (19) cfr. Strabo XII p. 567.

1 bryalion DFdD. bryll- B. brialion Eav. -iom R | cios B.
chios (hios E¹. chyos a) ñ 3 ascanie dva. G. -ie DFR^a
4 phrygiae E(?)v. ferig- (-ie a) r 7 lecto om. o | echeleum J.
cfr. § 143. eth- G. celeum ñ. ov 8 sui E v. sua ro | galatia
DFA. -acia o | lycaoniae F². lycho- F¹ | pissydiae FR. pessid- a
9 migdoniae DFA. que add. (E?) E³ va. S(D) | ubi E¹ ea
10 dictam DF | angyra DFR^a. man- va. B 11 cotiaion E³ B.
cotion ñ. cotton v. cotyaion H | ceraine E² E³ S. -ane v. -nae
Dal. -ai r | midaium E³ S. -aion B. midium ñ. myd- v
12 moesos ñ. S. mysas (-sos C) v. cfr. § 121 | brigos Ea. brygas G
13 thynos Verc. tinos ñ. thi- v. cfr. Herod. I 28 | appellantur
Eadva. S | frygis F. frig- D. -gii ae 16 cordium DFA
17 tolistobogi D². -bagi (tolis- E³) ñ. v. tolistobogi B e Strab. XII
p. 547 al. Ptol. V 4, 5. sed cfr. Sol. et Liv. XXXVIII 15. 16. 19 | ue-
turi Sol. | ambitouti DFdES. -tuuti Ea. -toti Sol. -tui G. am-
biani v 18 trogmi B(J). -gimi ñ. -gine v. trocimi G e Strab.
cappadociae DFE¹ a 19 a E² v. om. r

occupavere Tectosages. ac toto tractu gentes quidem hae, populi vero ac tetrarchiae omnes numero CXCv. oppida Tectosagum Ancyra, Trogmorum Tavian, Tolostobogiorum Pisinuus. praeter hos celebres Attalenses, Arassenses, 147 Comenses, Dictienses, Hierorenses, Lystreni, Neapolitani, Oeandenses, Seleucenses, Sebasteni, Timoniacenses, Thebaseni. attingit Galatia et Pamphyliae Cabaliam et Milyas qui circa Barim sunt et Cyllanicum et Oroandicum Pisidiae tractum, item Lycaoniae partem Obizenen. flumina sunt 10 in ea praeter iam dicta Saggarium et Gallus, a quo nomen traxere Matris deum sacerdotes.

(43) Nunc reliqua in ora. a Cio intus in Bithynia 148 Prusa, ab Hannibale sub Olympo condita — inde Nicaeam XXV p. interveniente Ascanio lacu —, dein Nicaea in 15 ultimo Ascanio sinu, quae prius Olbia et Prusias, item

§ 147: (10. 11) MCap. VI 687 init. — § 148: (15) Mela I 100.

1 ac toto tractu ego (et dist.). acto ut obiactu Ea. -ctut DF. -ctus d. -b///// E¹. ac totobodiaci et E². ac Tout- D. ac Teut- v

3 trogmorum F¹a. trocm- G | tolostobogiorum D². tolistobogorum B. -botiorum E³. -bajorum v. tomostobociorum (-stho- F) DFda. -botiorum EE 4 bisinuus a. pisianus B. pisinus J. -imius v. pesinuus E³. -nus G. pessi- B(S) | attalenses v (e Cic. de lege agr. I 5. II 50). acta- U. S. adadenses coni. B(H) e Strab. XII p. 570. Ptol. V 5, 7 | arassenses B e Strab. l. l. Ptol. V 5, 5. alass- U. D. alase- d T v (J) 5 chomenses coni. H. om. E¹ | dictienses coni. B e Ptol. V 4, 6. didie- U. S. om. G. didye- v | hierorenses U. S. -onenses v. dioshieronitae G | lystreni EdT(?) G. -ne a v. -nae DF. listene B. lysirenae B 6 sebastheni DFda. fab- E | timomachenses DF. thi- a | thebaseni U. S. teb- G. tarb- B thebis- v 7 cabaliam E³ G(J). gab- (-lie a) U. v(H). carb- B(S) e Ptol. V 5, 5 8 cillanicum DFEa. cyllanticum (cill- E³) va. J | oroandicum E³ G. cfr. § 94. Cic. l. l. II 50. Liv. l. l. 18, 2. 19, 1. oronti- U. v. orondi- B e Ptol. V 4, 9 9 lycaoniae DF. -conie a. licho- E | obigenen va. S 10 eam DFE¹a. iamque E² | saggarium U. D. saga- do. sanga- v. cfr. Sol. 42, 1. MCap. 12 a tio F¹Ea. a chio F²d. a rio va. B 13 prusa F²B. brusa rov | condita E² in marg. om. E¹ | inde F²E²v. de E¹d. di r | niceam E(?) B. -cea a. -caea rv 14 dein (E²S. de E¹. deinde v) nicaea Bv. denitia F. denicia DE² in marg. a. om. E¹ 15 oluia DFEa | prusias DFEa v(J). -sa E(?) E³B (subl. dist.)

altera sub Hypio monte. fuere Pythopolis, Parthenopolis, Coryphanta. sunt in ora amnes Aesius, Bryazon, Plataneus, Areus, Aesyros, Geudos, qui et Chrysorroas, promunturium in quo Megarice oppidum fuit. inde Craspedites sinus vocabatur, quoniam id oppidum velut in lacinia erat. fuit et Astacum, unde et ex eo Astacenus idem sinus; fuit et Libyssa oppidum, ubi nunc Hannibalis tantum tumulus. 149 est in intimo sinu Nicomedia Bithyniae praeclara. Leucatas promunturium, quo includitur Astacenus sinus, a Nicomedia XXXVII-D p., rursusque coeuntibus terris angustiae perti- 10 nentes usque ad Bosporum Thracium. in his Calchadon libera, a Nicomedia LXII-D p., Procerastis ante dicta, dein Colpusa, postea Caecorum oppidum, quod locum eligere nescissent, VII stadiis distante Byzantio, tanto feliciore omnibus modis sede. ceterum intus in Bithynia colonia 15 Apamena, Agrippenses, Iuliopolitae, Bithynion. flumina Syrium, Laphias, Pharnacias, Alces, Serinis, Lilaeus, Scopas, 150 Hieros, qui Bithyniam et Galatiam disternit. ultra Calchadona Chrysopolis fuit, dein Nicopolis, a qua nomen

§ 148: (6) Mela I 100. — (7) Sol. 42, 3. MCap. VI 687 extr. — § 149: (10. 11) Mela I 101. — (13) Strabo VII p. 320.

1 hypio *H.* hipio *DF.* ipio *B.* hippio *EG.* ippio *av*
 2 coryphanta *B.* cariph- *U.* ga- *v* | aerius *D.* er- *a* | bryaazon *D.*
 briaa- *FREa* 3 esyros *D.* esir- *a.* isi- (si- *C*) *va.H* | géndos
DdED². -dus *Fa.* geodos *RTS.* gend- *v* | chrysorroas *DF.* cris- *Ra*
 4 in quo — 9 promunturium *om.a* | inde *REv(S).* unde *DFd*
H(J) 6 et ex eo *del. voluit S* 7 lybissa *D.* -byssa *F.* libissa
oSol. | ubi *om.o* 8 est *G.* et *U.v.* est et *E²D* 10 XXXII *va.H* |
 cohéuntibus *F* -haeistibus *D* 11 trachiū *B.* -iaum *DF* | cal-
 chadon (*J*) *D.* calca- *E².* galeadon *rva.B.* calchedon *H.* chalce-
B(S) 12 LXXII *va.H* | antea *E²aG* 13 colpusa *DFa.* com-
 pusa *va.H* | caecorum *B.* greco- *E²Eav.* graeco- *DF.* grego- *E¹*
 17 pharnacias *S.* -natias *B.* -nucias *r.* -rmacias *H.* -rmicas *v* |
 serynis *DE.* cry- *va.S* | lybeus *DEa.* lylaeus *va.H* | scopas *MPt*
p.805^aenummis. -phas *E.* -phyas *a.* -phius *DdE.* -phus *F.* -pius
E²v 18 hieras *E(?)va.J* 19 calchadona *DFEv(D).* calca- *a.*
 chalcha- *B.* calche- *E²H.* chalce- *B(S)* | nicopolis *v.* nyc- *d.*
 mico- *Ra.* myco- *r*

etiamnum sinus retinet, in quo portus Amyci. dein Naulochum promunturium, Estiae, templum Neptuni. Bosphorus, D p. intervallo Asiam Europae iterum auferens, abest a Calchadone XII·D p., inde fauces primae VIII·DCCL p., ubi
 5 Spiropolis oppidum fuit. tenent oram omnem Thyni, interiora Bithyni. is finis Asiae est populorumque CCLXXXII, qui ad eum locum a fine Lyciae numerantur. spatium Helle-sponti et Propontidis ad Bosporum Thracium CCXXXVIII p. diximus. a Calchadone Sigæum Isidorus CCCXXII·D p. 4, 76
 10 tradit.

(44) Insulae in Propontide ante Cyzicum Elaphonnesus, 151 unde Cyzicenum marmor, eadem Neuris et Proconnesus dicta. secuntur Ophiusa, Acanthus, Phoebe, Scopelos, Porphyrione, Halone cum oppido, Delphacie, Polydora,
 15 Artacaeon cum oppido. est et contra Nicomediam Demonnesos, item ultra Heracleam adversa Bithyniae Thynias, quam barbari Bithyniam vocant. est et Antiochia et

§ 150: (3) cfr. Plin. IV 49. 75. IX 51. Strabo VII p. 320. — § 151: (11. 12) Mela II 100. — (16) Mela II 98.

1 an etiamnunc? | amyci v(G). cfr. XVI 239. acymy DFE. achymi a. achimi B. azari B 2 estie a. aestiae DF. 'Ecra et MGGM I p. 380^b. est ac U 113 4 chalcadone E. calca- R². chaca- DF. ceca- R¹. calci- a. chalcae- E³. chalce- B(S). cfr. supra | VII·D (de la Barre) MGGM II p. 10^a | VIII B | CCL va. H 5 spiropolis U. v(S). sphino- E³. phino- (B²) C. bosporo- B¹. Vrio- MGGM II p. 10^a | tyni DF. tini B^a 7 finie a. finu B(?) Dal. | lydiae L 8 propontidi FR¹a | ad E(?) v. a r | thracium v. -ctum E. tra- r | CCXXXVIII H (sed praem. esse). ē LXXXVIII B. -VIII r. CLXXXVIII v (praem. ē) E³ 9 calcadone a. calched- D. calced- B. chalchaedonae F | sigæum L. -gaum v. -gidium (syg- E) U | CCCXII FdTa v. cfr. GGGM II p. 480. CCXII E² e corr. CCCXXII r(?) H. -LXII C 11 elaphonnesus D. ael- F. elaphone- a. elapone- R 12 neuris RE v. in curis r | proconnesus B^a 13 ophyusa B^a. ophiussa D(?) S | acanthus d(?) B. cantus (tan- R¹) U. cania v | copelos (copol- Rd) phoebe (phebe d) DFD B^a 14 delphacie B^a S. -iae r. -ia d B. -pace v 15 artacaeon B. arteceon E¹. aterc- DE²a. -caeon Fd. alitercon B. atarceon E³ v | demonesos a 17 uocant est E² E(?) v. -cantes (-centes R¹) r | antiochiae & F. -chie et Rl. -chye et a

contra fauces Rhyndaci Beshbicos, XVIII p. circuitu. est et Elaea et duae Rhodusae, Erebinthote, Megale, Chalcitis, Pityodes.

C. PLINI SECVNDI
NATVRALIS HISTORIAE
LIBER VI

5

- 1 1. (1) Pontus Euxinus, antea ab inhospitali feritate Axinus appellatus, peculiari invidia naturae sine ulla fine indulgentis auiditati maris et ipse inter Europam Asiamque funditur. non fuerat satis oceano ambisse terras et partem 10 earum aucta inanitate abstulisse, non inrupisse fractis montibus Calpeque Africae avolsa tanto maiora absorbuisset quam reliquerit spatia, non per Hellespontum Propontida infudisse iterum terris devoratis: a Bosporo quoque in aliam vastitatem panditur nulla satietate, donec exspatianti 15

§ 1: (7. 8) Mela I 102. Sol. 23, 16. — (13) Sol. 23, 15.

1 ryndaci DFl. rhin- a. rin- B | berbicos al. -bycos F | circuitu E1v. -tus r | est et H. v. est S 2 rhodussae P. -diussae B. -diae assee v. rhoodiasae l. -soe DF. hroodiasae E¹. -ase a. -iosae E². -iusae E³. rhocdiiosoe B. cfr. § 131 extr. | erebinthote aJ. -ttote D. -tote (her- B. erebyn- l) r. -thodes H. -thus B. -tus E³. crebinthos v 3 pitiodes FE. pithi- a. poti- B

Lib. VI. 7 elixinus DFEa | ante a 8 axinus F²J. axe- B²E³opv. cfr. IV 76. asi- r | appellatus est F²R²E³ova. G(D) | peculiari F²R²E³opv(D). -ris rJ | invidia F²E³opv(D). -die Ra. -diae rJ | ulla DF¹dEE¹S. ullo rv(D) 9 auiditati F²opv(D). -ate rJ | inter B(?) G. in rv(J). cfr. interfusus II 173. III 86, ariāque F. ma- a 10 ambisset DFEa 11 immanitate op G(JD²) | fractisque (fa- a¹) Eaop 12 auolsa Ra²v. euo- a. -se E¹. uolsa DF¹D. euolsa E¹op | maiora F²E³ov. -ra et p. -re r

13 reliquerit E²opv(D¹). -iqueret B. -inqueret rS(D²) 15 exspatianti F²E³ov(G)D. -aciatu pC. spatianti (-acianti a. -acienti R¹) rS

- læcus Maeotii rapinam suam iungant. invitis hoc accidisse 2
 terris indicio sunt tot angustiae atque tam parva naturae
 repugnantis intervalla, ad Hellespontum DCCCLXXV p., ad
 Bosporos duos vel bubus meabili transitu — unde nomen
 3 ambobus —, etiam quaedam in dissociatione germanitas
 concors: alitum quippe cantus canumque latratus invicem
 audiuntur, vocis etiam humanae commercia, inter duos
 orbes manente conloquio, nisi cum id ipsum auferunt venti.
 mensuram Ponti a Bosporo ad Maeotium lacum quidam 3
 10 fecere [XIII]·XXXVIII·D, Eratosthenes C minorem.
 Agrippa a Calchadone ad Phasim [X], inde Bosporum
 Cimmerium CCCLX. nos intervalla generatim ponimus
 conperta in aevo nostro, quando etiam in ipso ore Cimmerio
 pugnatum est.
- 15 Ergo a faucibus Bospori est amnis Rebas, quem 4
 aliqui Rhesum dixerunt. dein Syris, portus Calpas, Sangaris
 fluvius ex inclutis. oritur in Phrygia, accipit vastos amnes,
 inter quos Tembrogium et Gallum, idem Sagarius pleris-
 que dictus, Coralius, a quo incipiunt Mariandyni, sinus
 20 oppidumque Heraclea, Lyco flumini adpositum — abest

§ 2: (4) Sol. 23, 16. — § 3: (10) Berger Eratosth. fr. p. 329.
 Agrippa fr. 29 R. (Strabo II p. 91). — § 4: Sol. 43, 1. MCap. VI
 688. — (19 sqq.) Mela I 103. 104. Sol. 43, 2. cfr. Plin. XXVII 4.

1 maeotii R(?)H. -ti DE¹. -tis dT(P)G. moeoti F¹. me. a.
 a maeoti (moeo- F². moetiti o. meothi p) ropv(L) | sibi va.G |
 iungant F²v(L). -git a. -gunt (iug- R) ropS. -gat T(P)G
 3 DCCCLXXV E²B. octingentorum XXV (LXXV a) rov. cfr.
 IV 75. V 141 | ad dTp.v. a ll.o 4 bosporo E. -phoro E²o.
 -foro ap 5 et iam quaedam H. et tamquam v 10 D om.
 E²E¹pSJ 11 calchadone D. -chedone v(Brot.). calcad- a.
 -caed- a³. chalchad- DFE. -chiadone R. -cedone B(S). cfr. V 149.
 150 12 ponemus G 13 ore RE²p.v. ori r | commercio DF.
 cumm- Ea 15 a E²opa³v. om.r. in dT | rhebas va.D
 16 rhesum R²aSol.v(H). res- d. phes- r. rhoes- C | syris ll.v(J).
 paillis B | sangaris ll.v(J). sag- (P)H. sangarius C. cfr. V 147
 18 sangarius va.J. saga- Sol. | a plerisque E²da³va.S
 19 coralius ll.v(J). del. (Salm.) H | mariandrini DFE¹a. -dini
 va.H | dist De coni. H 20 lyco v. liquo R. lico r

a Ponti ore CC —, portus Acone, veneno aconito dirus, specus Acherusia, flumina Paedopides, Callichorum, Sonautes, oppidum Tium, ab Heraclea XXXVIII p., fluvius Billis.
 5 2. (2) ultra quem gens Paphlagonia, quam Pylaemeniam aliqui dixerunt, inclusam a tergo Galatia, oppidum Mastya Milesiorum, dein Cromna, quo loco Enetos adicit Nepos Cornelius, a quibus in Italia ortos cognomines eorum Venetos *credi debere* putat, Sesamon oppidum, quod nunc Amastris, mons Cytorus, a Tio LXIII p., oppida Cimolis,
 6 Stephane, amnis Parthenius. promunturium Carambis 1
 vasto excursu abest a Ponti ostio CCCXXV aut, ut aliis placuit, CCCL, tantundem a Cimmerio aut, ut aliqui maluere, CCCXII.D. fuit et oppidum eodem nomine et aliud inde Armine, nunc est colonia Sinope, a Cytoro CLXIII, flumen Varecum, gens Cappadocum, oppidum 15 Caturia Gazelum, amnis Halys, a radicibus Tauri per Cataoniam Cappadociamque decurrens, oppida Gangre,

§ 5. 6: (4—12) Sol. 44, 1. MCap. VI 689. — (6—16) Mela 1 104. 105. — § 5: (6) Nepos fr. 57 Halm.

1 aconae DD. acc- F 2 pedopides a.T. -iles va.H | calli-
 chorum v. -corum R³. gallico- r 3 ab R³v. om. R¹. & r | billis
 ll.v(H): bilis G. bilaeus B 4 pylaemeniam B. philem- v.
 pilaemon- Da. pile- FdR. pillae- E 5 galatia R³E³v. ea late r |
 mastya R(?)v. -tia r. an mastra? cfr. GGM I p. 405^a 6 loco
 da³v. loc R. loca r | henetos va.J 7 ortus DFE¹ 8 credi
 debere ego. cfr. II 166 init. credere (corrupt. ex credidere) ll.J¹.
 se credere J². ea de re D. credi v | oportet a. postulat v. del. J²
 9 cytorus B. cit- ll.v | cimolis B. chim- ll.v 10 stephane
 R³a³B. -ni (sthaeph- F. stebh- E³) r. stebane v | carambis ve Sol.
 MCap. Strab. cfr. IV 86. X 60. cer- ll.J. cor- p 11 aut ut ego.
 & ut ll. uel ut v. ut (coni. S) D 12 ut om. R 14 armine
 ll.v(J). -mene H | a cytoro (B) G. cyteros (cit- Ra) DFRa. cyto-
 ros E³. cyteros (ethe- p) a quitoro (quith- E³. cyth- p) E³p v
 15 uarecum (uarr- R) ll.J. -etum v. euarchum H 16 catu-
 rura v(D). -tyria DFE¹a. -tiria RJ. ciatvria E³. gazivra E³
 Be Strab. XII p. 547 | gazelum Be Strab. XII p. 546. 553. laze- E³
 in ras. p. iace- v. zaceplum rJ | halys v. -lis R³. alis E³p. pilis r
 17 gangre B. -gei R. -ger T. -ge pv. gamge rD¹. -ger d

Carusa, Amisum liberum, a Sinope CXXX, eiusdemque 7
nominis sinus tanti recessus, ut Asiam paene insulam
faciat, CC haut amplius per continentem ad Issicum
Ciliciae sinum. quo in omni tractu proditur tres tantum
5 gentes Graecas iure dici, Doricam, Ionicam, Aeolicam,
ceteras barbarorum esse. Amiso iunctum fuit oppidum
Eupatoria, a Mithridate conditum; victo eo utrumque
Pompeiopolis appellatum est.

3. (3) Cappadocia intus habet coloniam Claudii Cae- 8
10 saris Archelaidem, quam praefluit amnis Halys, oppida
Comana, quod Salius, Neocaesaream, quod Lycus, Amasiam,
quod Iris, in regione hoc Gazacena, in Colopene vero
Sebastiam et Sebastopolim — haec parva, sed paria supra
dictis —, reliqua sui parte Melitam, a Samiramide con-
15 ditam haud procul Euphrate, Diocaesaream, Tyana, Casta-
bala, Magnopolim, Zelam et sub monte Argaeo Mazacum,
quae nunc Caesarea nominatur. Cappadociae pars praetenta 9
Armeniae Maiori Melitene vocatur, Commagenis Cataonia,
Phrygiae Garsauritis, Sargaurasana, Cammaneni, Galatiae

§ 7: (1) Mela I 105. — (7. 8) Sol. 44, 2. MCap. VI 689 extr. —
§ 8: (9—11) Sol. 45, 3. — (14) Sol. 45, 4. MCap. VI 690.

1 carissa B | amisum a G. -issum ll. -ysum v (item 6) | libe-
rum a²v. ib- ll | a a²v. om. ll 2 ut Rda²p v. at r 3 haut
G(D). aut ll. v(Brot.) 4 cilicae DFE. sicilię a 7 eupa-
thoria a. euphato- DFE. eufrato- R 10 quam Dd²RE²v. que
E¹a d¹p. quod F | praefluit amnis ego. -uens R. pfluens r. prae-
fluit v. praeterfi- De Sol. | halys Be Sol. hylas (hil- R. yl- a) ll. v
11 salius ll. v(J). sarus Be Strab. et Ptol. | neocasarea cum
quod Ea 12 iris v. yris DEa. hy- R. yrys F | hoc ll. hac v.
del. B | gazacena Be Strab. caz- v. azacenat (-na R) ll | in colo-
poene R. -pena E³a²va. S. incole pene Ea 13 sebastiam et
sebastopolim Ep 14 parte melitam a R(?) d²v. partē & litā
ma Dfd¹. -tannia Ea | semiramide R(?) va. D 15 castabala
Be Strab. castalia ll. -liam R³v 16 argaeo B. arcago (archa-
R) ll. atargao v | mazacum RdT(?) S. -ca Be Sol. maizacū Ea.
marz- r. nyzaca v 17 praetentata d. -entant DFR¹. -endant
Ea 18 commagenes T. -nae va. S 19 garsauritis Be Strab.
et Ptol. gass- ll. J | sargaurasana (-ne v) a²v(D). arg- ll. cfr. Ptol. V
6, 12. sargarausene He Strab. XII p. 534 extr. | cammanene a²v. a. S

- Morimene, ubi disternat eas Cappadox amnis, a quo
 8 nomen traxere antea Leucosyri dicti. a Neocaesarea supra
 dicta Minorem Armeniam Lycus amnis disternat. est
 et Coeranus intus clarus, in ora autem ab Amiso oppidum
 et flumen Chadisia, Lycastum, a quo Themiscyrena regio,
 10 (4) Iris flumen deferens Lycum. civitas Ziela intus, nobilis
 clade Triarii et victoria C. Caesaris. in ora amnis Ther-
 modon, ortus ad castellum quod vocant Phanorian, praeter-
 que radices Amazoni montis lapsus. fuit oppidum eodem
 nomine et alia quinque, Amazonium, Themiscyra, Sotira, 11
 11 Amasia, Comana, nunc Matium. 4. gentes *Genetarium*,
Chalybum, oppidum *Cotyorum*, gentes *Tibareni*, *Mossyni*
 notis signantes corpora, gens *Macrocephali*, oppidum
Cerasus, portus *Cordule*, gentes *Bechires*, *Buxeri*, flumen
Melas, gens *Machorones*, *Sideni* flumenque *Sidenum*, quo 15
 alluitur oppidum *Polemonium*, ab Amiso CXX. inde

§ 9: (5) Mela I 105. — § 10: (7. 10) Mela ib. — § 11: (12—14)
 Mela I 106. 107. — (433, 3) ib. 107.

1 morimeni R². incrimine R¹ | ubi R²a²v. bi r | eos R(?)va.S
 4 coeranus DFE²D. coecer- E¹. cer- adJ. ceram' R. cerau-
 nus pv | ammiso F. antiso Ea. *numerus excidisse cons. J. an C?*
cfr. § 16 5 chadisia B. scha- Ea. -sya D. scadisla dv. -dysia F.
 cadiria R¹. -dyrya R² | timiscyreneas E. -cinena a. tymiscyrena F.
 tymyscir- E. -scyr- D. themiscyra G 7 uiatoria DF¹E
 8 castellum v. cāstadium R. CCC-st- r | phanoriam dTv(J).
 rhian DFRE. -rphiā a. phanaroeam Be Strab. 10 amazonium
 He Mela. -ius (R²e corr.) ll. -icus v. phamizonium B | sotyra
 DFEa 11 comana B. -ara (quo- R) ll. v | matium (mazium F)
 ll. v(J). manteum B. -tium S. *cfr. V 115. 116* | gentes ll. v(G).
del. B | genetarium Be Val. Flacco V 147. *cfr. Scylax 88*. caenarum
 DFED¹. cenana- R. cena- adpv. (caenarum — 12 cotyorum E¹
in marg.) 12 mossyni B. mass- (masy- R. massi- a) ll. D.
 masini v. *cfr. Mela* 13 macrocephali v. -chepali R². maeroch- d.
 meroch- R¹. mocerocephali a. -chepali r 14 cordulae DF
 va. H. chordule H | bethires Ea | buxeri ll. v(J). *cfr. Mela. buzeri*
Be Sylax 82. Strab. XII p. 549 15 macharones F. -chrones
 R². -crones va. Je Strab. XII p. 548. machedoni a. (Machelones
 GGM I p. 378. 412) | sideni Be Strab. -doni ll. J. sydoni adv |
 flumenque FE. -eni quae DE. -iniq. a 16 polemonium d(?) B.
 hal- pv | amisso DFEa (item 433, 1)

flumina Iasonium, Melanthium et ab Amiso LXXX Pharnacea oppidum, Tripolis castellum et fluvius, item Philocalia et sine fluvio Liviopolis, et a Pharnacea C Trapezus liberum, monte vasto clausum. ultra quod gens Armeno-
 5 chalybes et Maior Armenia, XXX p. distans. in ora ante Trapezunta flumen est Pyxites, ultra vero gens Sannorum Heniochorum, flumen Absarrum cum castello cognomine in faucibus, a Trapezunte CXL. eius loci a tergo montium Iberia est, in ora vero Heniochi, Ampreutae, Lazi, flumina
 10 Acampseon, Isis, Nogrur, Bathys, gentes Colchorum, oppidum Matium, flumen Heracleum et promunturium eodem nomine clarissimusque Ponti Phasis. oritur in Moschis, navigatur 13 quamlibet magnis navigiis XXXVIII. D p., inde minoribus longo spatio, pontibus CXX pervius. oppida in ripis
 15 habuit conplura, celeberrima Tyndarida, Circaeum, Cygnum et in faucibus Phasim. maxime autem inclaruit Aea, XV p. a mari, ubi Hippos et Cyaneos vasti amnes e diverso

§ 12: (10. 12) Mela I 108. — § 13: (12) Sol. 15, 19. — (15. 16) Mela I 110.

1 iasonium d(?) B. las- (alas- R) ll. v | melanthium v. -ntium (-atiū R) ll | pharnacea F. -natis R. -neceae DE. parnaeae a
 3 fluvio a³ v. fluvio item ll. S | trapezus d(?) v. -etus ll
 4 clausum v. -strum ll | armenochalybes (-ca- v) C. -oscalibes ll
 5 et maior a d v (S). -ra r. a maiore p H 6 est om. R (?) G |
 pyxites G. -ithes R. -xytes (-tres D¹) DF. pyzites E. pysi- v.
 pizi- ap | sannorum R (?) a³ B. ann- ll 7 heniochorum R (?) B.
 eni- DFE. enich- a. enic- v. (item 9) | absarrun Fa. aps- DE.
 exarrun R. absarrum v a. J. cfr. § 13. 25 | an cognomini? 9 iberia
 R (?) v a. D | ampraetuae FE. -aeiute a 10 acampseon isis
 D d t J. -nis his R. -nysis v. camps- G. acapseonis is r. acamp-
 seis isis H | nogrus (no/g- D) ll. v. mo- (P) H ex Arriani periplo 9
 (GGm I p. 375) | bathis (-tris R) ll. v a. G (Brot.) | cole horum DEa.
 coleo- FR 11 macium a. manti- F¹. cfr. § 10 extr. 12 mo-
 scis a. maschis R 13 XXXVII. D (= 300 stad.) MPt p. 925^a
 14 CCXX Ea 15 celeberrimū DFEa | tyndarida circaeum
 He Dionys. perieg. 692. Val. Flacco V 327. tindaridaceum ll. tyri-
 tacen B. -ida ceum v | cignum DFEa 16 aea R (?) a³ Bas. ea r v
 17 XL MPt p. 922^a | cyaneos (P) H. cyaos (cyos R) ll. tyanos p.
 cya- a³ v | e R (?) v. et r

in eum confluunt; nunc habet Surium tantum, et ipsum ab amne influente ibi cognominatum usque quo magnarum navium capacem esse diximus. et alios accipit fluvios magnitudine numeroque mirabiles, inter quos *Glaucum*.

in ore eius insula est sine nomine, ab Absarro LXX. 5

14 inde aliud flumen *Charien*, gens *Saltiae*, antiquis *Phthirophagi* dicti, et alia *Sanni*, flumen *Chobum*, e *Caucaso* per *Suanos* fluens, dein *Rhoan*, regio *Egritice*, amnes *Sigama*, *Thersos*, *Astelephus*, *Chrysorrhoeas*, gens *Absilae*, castellum *Sebastopolis*, a *Phaside* C, gens *Sanigarum*, oppidum 10 *Cygnus*, flumen et oppidum *Penius*. deinde multis nominibus *Heniochorum* gentes.

15 5. (5) Subicitur *Ponti* regio *Colica*, in qua iuga
98 *Caucasi* ad *Ripaeos* montes torquentur, ut dictum est, altero latere in *Euzinum* et *Maeotium* devexa, altero in 15 *Caspium* et *Hyrcanium* mare. reliqua litora ferae nationes tenent *Melanchlaeni*, *Coraxi*, urbe *Colchorum* *Dioscuriade* iuxta fluvium *Anthemunta* nunc deserta, quondam adeo

§ 14: (6. 11) *Mela* ib. — § 15: (13—17) *Mela* I 109, 110, 111.

2 us quoque DE 3 accepit DFEa 4 glaucum v. clau-ll
5 insula est ego. -lae d p v. -le a. -la r D² | ab H. om. ll.
abest R² in marg. B(D). a v | absaro B. om. R¹. sarro v. cfr. § 12
6 charien v. ca-ll | saltiae (-ie R d) ll. v(D). salae B. -loe
U 116 | antiquis — 7 suanos om. a | phthirophagi v. pitir- R.
phitiropagi D d E. phytyr- F 7 alia DF d Ep J. ala R. alias
B(S). del. C | sanni DFR¹ v(D). samni Ed. sani R². suani B |
cobum p v a. S 8 rhoan ll. v(D). -as C | egritice ego e Ptol. V 9, 4.
ceg- ll. J. ag- p v. ecrectice B e Ptol. (cfr. Scylax 83. anon. peripl.
42) | sigama ego. -ania (syg- F) ll. v(D). sing- d(2) J. -games
(P) H ex Arriani periplo 16 9 tersos p v a. H. tarsuras P ex
Arriano | astelephus (P) H. -lpus a d. -lphus J. asthelfus DFE.
hasthelfus R. atelpus v 10 sanigarum (sanni- B) v. sanga- p.
sanica- ll. D 11 penius (poenios R) ll. v(P) H coll. Oc. ep. ex
Ponto IV 10, 47. pityus B. pineus MP t p. 911^a 13 subicitur
R² v. subitur r | colica H. -ita DFEa. -itur R¹. golita R². cho-
lica p. colchica v 15 eusinum REa. eius in- r | maeotin v a. S
16 ferae R C. cfr. Mela. fere r v(D¹) 17 melanchlaeni B.
menancl- R d. -cleni r. melacl- v | CCL. chorum (co- a) DFEa(p) |
dioscurtade DFEa (item 435, 6) 18 anthemunta DFEa

clara, ut Timosthenes in eam CCC nationes dissimilibus
linguis descendere prodiderit; et postea a nostris CXXX
interpretibus negotia gesta ibi. sunt qui conditam eam 16
ab Amphito et Telchio, Castoris ac Pollucis aurigis, putent,
5 a quibus ortam Heniochorum gentem fere constat. C a
Dioscuriade oppidum Heracleum distat, a Sebastopoli LXX.
Achai, Mardi, Cercetae, post eos Seraci, Cephalotomi. in
intimo eo tractu Pityus oppidum opulentissimum ab Heni-
ochis direptum est. a tergo eius Epageritae, Sarmatarum
10 populus in Caucasi iugis, post quae Sauromatae. ad hos 17
profugerat Mithridates Claudio principe narravitque Thalos
eis esse confines, qui ab oriente Caspii maris fauces
attingerent; siccari eas aestu recedente. in ora autem
iuxta Cercetas flumen Icarus, Achai cum oppido Hiero
15 et flumine, ab Heracleo CXXXVI. inde promunturium
Crunoe, a quo supercilium arduum tenent Toretae, civitas
Sindica, ab Hiero LXVII-D, flumen Setheries. 6. inde ad
Bospori Cimmerii introitum LXXXVIII-D.

§ 16: (3—5) Sol. 15, 17. Ammian. XXII 8, 24. — (7) Mela
I 110. — § 17: (10—13) Sol. 15, 18. — (17) Mela I 110. 111.

2 a B(?)a³v. om. r | ūris a v. -ri r 4 telchio d p v. the-
-lgio a) U. D. (Cercius Sol. 'Pékac codd. Strab. XI p. 496)

5 hentocorum DFE. ent- a | fere om. p. feram a³va. S | C a ego.
ca DFEa. cla p. a Bd(?)v 6 heracleum v. cfr. § 17. -lea d.
-leas U | dist. ego 7 achai DB. amch- E. -chei F. -cei a.
acaei d. ache B¹. che B¹. anchei p v | Imardi MPt p. 917^a. sed
cfr. Tac. ann. XIV 23 | cercetae d v. -te B¹. cere et a r | seraci
(MPt l. l.) D². serri U. v 8 pityus B. pithis a. pythis r. phytis v
9 epageritae B(?)va. D. eparrite a 10 populis DE | quae
B¹. quem B(?)B¹. que U 11 thallos SJ (errore) 13 attin-
ger& F. -gerét. et a. -gere p | eas aestu d(?)v. aeastu DFE.
aestu Bp. estu a 14 flumen icarus D. -usa v. -men incarus B.
-mini carus r. (-men Troicarus B) | achai cum coni. B². aches-
sum p. acaescum E. -sum DF. acesum B¹d B¹. cesū a. acies-
cum B². Aci cum D. cum v | oppido Bv. -dū r B¹ 16 crunoe
a U. G(H). cfr. IV 44. cronea v(L) | toretae v. ore- d. tere- D.
ere- Ba. eraetae E. -te F¹. -tetae F¹ 17 LXV-D B. XXXVII-D
MPt p. 908^b ex Arriano. an XLVII-D? | setheries Ea d T H. sech-
r J. om. p. sceasceriges v 18 LXXXVII-D B

- 18 (6) Sed ipsius paeninsulae inter Pontum et Maeotium lacum excurrentis non amplior LXVII. D p. longitudo est, latitudo nusquam infra duo iugera; Eonem vocant. ora ipsa Bospori utrimque ex Asia atque Europa curvatur in Maeotim. oppida in aditu [Bospori primo] Hermonasa, 5 dein Cepoe Milesiorum, mox Stratoclia et Phanagoria ac paene desertum Apaturos ultumoque in ostio Cimmerium, quod antea Chimerion vocabatur. 7. inde Maeotis lacus, 4, 78 in Europa dictus.
- 19 (7) A Cimmerio accolunt Maeotici, Vali, Serbi, 11 Serrei, Scizi, Gniissi. dein Tanain amnem gemino ore influentem incolunt Sarmatae, Medorum, ut ferunt, suboles, et ipsi in multa genera divisi. primi Sauromatae Gynaecocratumenoe, Amazonum conubia; dein Naevazae, Coitae, Cizici, Messeniani, Costoboci, Zecetae, Zigae, Tindari, 15

§ 18: (5—7) Mela I 112. — § 19: (10) Mela I 114. — (12) Sol. 15, 18. — (13. 437, 1. 2) Mela I 116. 117.

1 pontum v. pōtiū a³. pot- r | maeocium a. -otū R. -tin v.a. S. macotium r 2 excurrentis v. -tes ll 3 an ultra? Eionem B 5 bospori primo R² in marg. p.v. om. r. *uncos ego posui* Hermonassa B 6 cepoe B(S). cepe ll.v. cepi a³ G | mox v. mon ll 6. 7 et paene R(?) v.a. D 7 apaturos v.e Strab. XI p. 495. ac patruos ll | chimerion p Geogr. Rav. p. 173, 6. 368, 16. chym- a. cimm- (-os R¹) r. ceruerios R². cerberion v(C). cimbricum B 10 Vali, Serbi B e Ptol. V 8, 13. hali (ha² R) sernis (her- R) ll. D¹. -rni v(J). Haliserni D² 11 serrei ll. v(J). ar-rechi B e Strab. et Ptol. | scizi (szizi a) ll. v(D). cizi J. zingi B. gniissi U. J. gneapsasi R². gnispsi p. gypsi v. psesii B. gonapsi MPt p. 918^a | dein R(?) v. dain r 12 colunt Hack. an includunt? de mendo cfr. § 144 init. | sauromatae Sol. iaxamatae B. sed cfr. II 245 13 primi B. S. -mii D. -mu F E ap v | cyneco (-eco D. -ea Ep. om. a. ginei v) gratumenoe (-ne p. -nae v) D F E ap v. a. B. cfr. Mela. cinacogratu eneti R. (add. unde v.a. Brot. ob U 117) 14 naevazae D. D. -ze R. neua- ad T p J. naevaezae F. uaeuazae R¹. seu- R². eu- v | coitae S. -te (corte R¹) ll. cottae v. chyte p 15 cizici D. D. zizici a. czici R¹. zici R². cizi F J. cizimeni (cici- G) v | costobocci (-boci D²) B e Paus. X 34, 5. scr. hist. Aug. IV 22, 1. Amm. Marc. XXII 8, 42. chotto- v. cotobacchi (-cci a) ll. J | zecetae MPt V 8, 10 p. 915^a (Zakārai). zeceta R¹. zete R. caetae D F. cetae d J. cete R² ap. choatrae

Thussagetae, Tyrcae usque ad solitudines saltuosas convallibus asperas, ultra quas Arimphaei, qui ad Ripaeos pertinent montes. Tanaim ipsum Scythae *Silim* vocant, 20 Maeotim Temarundam, quo significant matrem maris. oppidum in Tanais quoque ostio. tenuere finitima primo Cares, dein Clazomeni et Maeones, postea Panticapaeenses. sunt qui circa Maeotim ad Ceraunios montes has tradant gentes: a litore Napitas supraque Essedonas Colchis iunctos 21 montium cacuminibus, dein Camacas, Oranos, Autacas, 10 Mazamacas, Cantioaptas, Agamathas, Picos, Rymosolos, Acascomarcos et ad iuga Caucasi Icatalas, Imadochos, Ramos, Anclacas, Tydios, Carastaseos, Authiandas; Lagoum amnem ex montibus Catheis, in quem defluit Opharus,

§ 20: (4) cfr. Herodot. IV 86. Strabo V. p. 214. Dionys. perieg. 165.

Be Val. Flacco VI 151. -tae *v* | zigae (zicae *R.* zia et *a*) *ll. H.* zygoe *B.* cyze *v* | tindari *ll. v(J).* thin- *a.* dandari *B*

1 thussagetae *d.B.* tuss- *Rv(H).* thyss- *S coll. IV 88. Mela I 116.* thusseg- (tu- *a.* thussaegetae *F*) *r D* | tyrcae *DFE^a d. D.* tycae *E¹.* tirce *R.* iyrcae (*P*) *S ex Herod. IV 22.* turcae *Be Mela.* thurace *v* | saltuos *E¹.* saituosis *FE.* saxosis *pva. G* 2 arem-
phei *DFE Mela.* cfr. § 34. riphei *a* | ad ripheos *a.* arriphaeos *F.* -pheos *DE.* -phaeo *R* 3 silim *S.* -lin *v(H).* -lyn *C.* cfr. § 49 et *Eustath. ad Dion. perieg. 14.* sinum *ll. J* 4 temarundam (the- *a*) *Ra S.* -riindam *r.* temerinda *v* 5 oppida *p* | an utroque ostio? cfr. § 19 gemino ore | primi *a³ va. S* 6 maeones *dp B.* -nis *DFED¹.* -ni *D².* moenes *a.* -nis *E.* macones *v* | panticapaeenses *D.* -peenses *R¹.* -penses *DR² v.* -paenses *F¹.* pont- *r* 7 tradunt *Ea dp* 8 napitas (*B²*) *He St Byz.* -pras (-pias *a¹*) *ll. v(D).* -paeas *B¹ coll. § 50 extr.* -patas *D²* 9 ac montium *va. H* | carmacas *a³ pva. S.* cfr. § 50 | autacas *ll. H.* ant- *B* 10 mazamacas *DFD¹.* -zacacas *Ea D².* -zacasos *RS.* -zacas *dv(J²)* | cantioacas *RS.* -chatas *p.* cantocaptas *H* | asgamatas *R.* agagammatas *va. H.* iaxamatas *MPt p. 916^a* | picos (pyc- *F*) *ll. H.* picoros *MPt l. l. coll. Mela I 114* (phicores). phycaros *B coll. XXXVII 110* | rymosolos (-lus *F*) *DFED.* rim- *R² a. S.* rhim- *v.* rom- *R¹.* rimolos *p.* rhymozolos *H* 11 acascomarcos *p.* asco- *dva. S* | itacalas *RSJ¹.* catalas *d.* cha- *p* | imaducos (imia- *a*) *pa.* -uchos *Eva S* 12 ranios *p.* -nos *va. H* | andacas *DFD¹.* ancladas *p* | tidios *FEa.* tynd- *p* | autiandas *F.* aut thi- *a.* anthi- *RdT S.* asuci- *va. H* 13 amnes (*om. ex* — 438, 1 amnes) *a* | quam *R* | defluit *R(?) pva. S*

- ibi gentes Cauthadas, Opharitas; amnes Menotharum, Imityen ex montibus Cissiis; infra Acdeos, Carnas, Vscardeos, Accisos, Gabros, Gegaros circaque fontem Imityis
 22 Imityos et Apartaeos. alii influxisse eo Scythas Auchetas, Atherneos, Asampatas, ab iis Tanaitas et Napaeos viritim deletos. aliqui flumen Ocharium labi per Canticos et Sapaeos, Tanain vero transisse Satharcheos Herticheos, Spondolicos, Synhietas, Anasos, Issos, Cataetas, Tagoras, Caronos, Neripos, Agandaeos, Meandaraeos, Satharcheos Spalaeos. 10
- 23 8. (8) Peracta est interior ora ac loca amnesque, accolae: nunc reddatur ingens in mediterraneo situs, in quo multa aliter ac veteres proditurum me non eo infitias, anxia perquisita cura rebus nuper in eo situ gestis a Domitio Corbulone regibusque inde missis supplicibus 15

§ 22: (9.10) Sol. 49, 7. (cfr. Plin. IV 85. Mela II 3).

1 caucadas *va.S* 2 imituen *F*. -enis *va.H*. -tien *r*. -ten *G* | cissiis *U.(P)H*. scissum *v* | infra *ego*. inter *U.v*. intus *p*. cfr. § 29. IV 108. III 109 | agdeos *va.H(J)*. agedos *C* | carnapas *va.H* | oscardeos (-daeos *F*) *FdTp.S*. -adeos *R*. gardeos *va.H* 3 ac-cisas *R* | geratos *R*. gregaros *a³va.H*. gog- *H* | imityis *H*. -tityis *DE*. imytt- *F*. immitus *R*. imitis *aG*. -this *p*. -tisi *a³*. -tissi *v* 4 imityos (-tuos *v*) et *H*. -tios et *R*. -tio sed *r* | aparteos *ad*. -atraeos *ES*. -arthenos *v* | eo *Rv*. eos *r* | sytas *a*. icy- *a³*. sithas *DFE*. suitas *va.H* | aucethas *DFE*. -etas *a* 5 aterneos *R*. sather- *a³*. satar- (atar- *H*) *va.S* | is *Fa*. his *rv* | et *Rdav*. ei *DE*. aei *F* | napaeos *DFED²*. inap- *Ra.H*. cfr. § 50 et Gutschmid *kl. Schr. III p. 441*. nepheonitas *v* 6 flumen *om*. *RSJ¹* | ocharium *U.v(S)*. oca- *a*. ofa *a³*. opha- *Bcoll*. § 21 | cantecos *a³va.S* 7 sapeos *Rava.D²* | satarceos *a*. sarcharceos *TS*. fatareos (pha- *C*) *a³v* | herticheos *DD¹*. -chaeos *F*. -cleos *ED²*. -ceos *v*. -thideos *p*. erthicheos *R*. erticleos *a*. -ceos *a³*. comma sustulit *D* 8 amassos *va.S* | cataetas *DFD*. -tis *R*. -teetas *R*. -tis *a*. -tetas *dTS*. catacetos (-zetos *Dal.*) *v* | tagoros catonos *va.S* 9 mandareos *R(?)va.D* | satharcheos (-ceos *a*) *U.D*. satar- *dH*. satur- *v* 10 spalaeos *R(?)va.D*. comma sust. *D* 11 interior ora *F²v* (sc. Asiae: cfr. § 33). -iora *r* | ac loca *ego*. cho (co *a*) *U*. a Cio (coni. *S*) *J*. cfr. V 144. 148. Ponti *D²*. del. *v*: amnesque *U*. omn- *v(D²)*. amne omn- (*S*) *J*. 12 mediterraneo *R(?)v*. -os *r* | situs *ego*. sinus *U.G(H)*. -nu *v(I)*. 15 domitio *R(?)v*. -ti. *G*. *r* | misis *DFE*

aut regum liberis obsidibus. ordiemur autem a Cappadocum gente. longissime haec Ponticarum omnium in-
trorsus recedens Minorem Armeniam Maioremque et Com-
magenen laevo suo latere transit, dextro vero omnes in
5 Asia dictas gentes, plurimis superfusa populis, magnoque
impetu scandens ad ortum solis et Tauri iuga transit
Lycaoniam, Pisidiam, Ciliciam, vadit super Antiochiae
tractum et usque ad Cyrresticam eius regionem parte sua
quae vocatur Cataonia contendit. itaque ibi longitudo
10 Asiae [XII].L efficit, latitudo DCXL.

9. (9) Armenia autem Maior incipit a Parihedris
montibus, Euphrate amne, ut dictum est, aufertur Cappa-
dociae et, qua discedit Euphrates, Mesopotamiae haut
minus claro amne Tigri. utrumque fundit ipsa et initium
15 Mesopotamiae facit inter duos amnes exiturae; quod interest
ibi, tenent Arabes Orroei. sic finem usque in Adiabenen
perfert, ab ea transversis iugis inclusa latitudinem in
laeva pandit ad Cyrum amnem transversa Araxen, longi-
tudinem vero ad Minorem usque Armeniam, Absarro amne
20 in Pontum defluente et Parihedris montibus, qui fundunt
Absarrum, discreta ab illa.

(10) Cyrus oritur in Heniochis montibus, quos alii
Coraxicos vocavere, Araxos eodem monte quo Euphrates,

§ 24: Sol. 45, 1. MCap. VI 690. — § 25: (11. 12) Sol. 45, 2.
MCap. 1. 1.

1 aut regum v. aurette R¹. aure (-ro R²) cum r 5 pluri-
mis v. Sol. fluminis R. -ni r 8 et usque opa² v. eiusque (-quae
DF) ll | cyrresticam (cyre- B) G. -tricam a. cirr- ro. cur- p.
cyr- v 10 [XI].XL MCap. 11 incipiens R(?) G | parihedris
DFRE o J. -iedrib' a. -ris v. -iendris p. paryadris H. item infra;
cfr. V 99 14 clara op 15 exiturae ego. iturae (-re ao) ll. v.
sitū trē dT. sitae. terrae (PG) J. sitae D | iter est H 16 or-
roei D col. V 85. sooroeci d. soroci ll. o. orochi p. orei v | s hic R |
diabenen o 17 inclusa iugis a 18 in araxen a² v. a. H. (trans-
uecta Araxen coni. H) 19 absarrho DFE. asarro a. cfr. § 12
20 pontum R² v. port- r | pariedris R v. a. H. -ihaeris E
21 absarrhum DFE. ads- Ea | discreta a² v. -ceta (-ceda R) ll
22 cyrus v. quibus ll | in om. R 23 conixicos R¹. coriix- R²

- VI p. intervallo, auctusque amne Vsi et ipse, ut plures existimavere, Cyro deferetur in Caspium mare. oppida celebrantur in Minore Caesarea, Aza, Nicopolis, in Maiore Arsamosata Euphrati proximum, Tigri Carcathiocerta, in excelso autem Tigranocerta, at in campis iuxta Araxen
- 27 Artaxata. universae magnitudinem Aufidius quinquagiens centena milia prodidit, Claudius Caesar longitudinem a Dascusa ad confinium Caspii maris [XIII] p., latitudinem dimidium eius Tigranocerta ad Hiberiam. dividitur, quod certum est, in praefecturas, quas strategias vocant, quasdam ex his vel singula regna quondam, barbaris nominibus CXX. claudunt eam montes ab oriente, sed non statim
- 28 Cerauni nec Adiabene regio. quod interest spatii, Cephenni tenent; ab his iuga ultra Adiabeni tenent, per convalles autem proximi Armeniae sunt Menobardi et Moscheni. Adiabenen Tigris et montes invii cingunt. ab laeva eius regio Medorum est ad prospectum Caspii maris. ex
- 36 oceano hoc, ut suo loco dicemus, infunditur, totumque Caucasus montibus cingitur. incolae per confinium Armeniae nunc dicuntur.
- 29 10. (11) Planitiem omnem a Cyro usque Albanorum

§ 26 init.: Sol. 15, 19. — Mela III 40. — § 28: (17—19) MCap. VI 691 init.

1 asi B. musi va. S | et del. voluit S 2 cyro ego. cfr. XXXI 90. de (a) Top P. dae E. da DFE. a dv cyro ll. v 2 capium DFE
3 Casara B e Ptol. V 6, 20 | aza a³ B e Ptol. V 6, 10. oza B. za rv 4 arsamōsata (B) S e Ptol. V 12, 8. Tac. ann. XV 20. -mota dp. -motae (-te R av) ll. armosata H e Polyb. VIII 25 | carcathiocerta B e Strab. XI p. 527. argiathi- (argueti- B) ll. argathi- v 5 excelsa a. -sis a³ va. H | ad in capis DFE
7 CL. caesar Fa 12 an XX? | cludunt G. diuid- B¹. cfr. IV 49
13 aduabene B. adiib- DFE | cepheni EdTpJ. eph- a. cepe- B. chephe- D. chaephae- F. sophe- B. cfr. V 66 14 iuga v. -gae DFE. -ge r | adiabeni v. -ne B. adiaeb- F. adieb- D. -iepene Ea 15 menebardi B 16 montes ll. C(P) H. -tium sinus v(G) | inuii DFE(P) H. in VII a(p) C. multi B 17 ad BT(P) J. om. a. & rv | prospectus a³ va. (P) J 18 suo Bv. uo DF. uno a. in Ep 21 planitiem v(D). per pla- ll. J (confinium tenet intellegens)

gens tenet, mox Hiberum, discreta ab iis amne Ocazane in Cyrum Caucasus montibus defluente. praevalent oppida Albaniae Cabalaca, Hiberiae Harmastus iuxta flumen, Neoris. regio Thasie et Thriare usque ad Parihedros montes. ultra sunt Colchicae solitudines, quarum a latere ad Ceraunios verso Armenochalybes habitant et Moschorum tractus ad Hiberum amnem in Cyrum defluentem et infra eos Sacasani et deinde Macerones ad flumen Absarrum. sic plana aut devexa optinentur. rursus ab Albaniae confinio tota montium fronte gentes Silvorum ferae et infra Lupeniorum, mox Diduri et Sodi.

11. (12) Ab iis sunt Portae Caspiae, magno errore multis Caspiae dictae, ingens naturae opus montibus interruptis repente, ubi fores additae ferratis trabibus, subter medias amne diri odoris fluente citraque in rupe castello, quod vocatur Cumania, communito ad arcendas transitu gentes innumeras, ibi loci terrarum orbe portis discusso, ex adverso maxime Harmasti oppidi Hiberum. a Portis Caucasus per montes Gurdinios Valli, Suani, indomitae gentes, auri tamen metalla fodiunt. ab his ad

§ 29: (1. 6) Mela III 39. — § 30: (12—17) MCap. VI 691.

1 ocazane *U.D.* ocaz- *va.B.* alazone *Be Strab. XI p. 500*

2 cyrū *v.* -ru *DFRE.* -ro *a.* ciro *p.* 3 Chabala *coni.B. e Ptol. V 11, 5* | harmastus *MPt p. 928^a.* -tis *B.* pharmasus *Eav.* -sis *r.* hermastus *Jcoll. § 30* | iuxta Cyrum flumen, Eoris *MPt l. l.*

4 thasiae *DFE* | triare *a va. D* | parihedros *D coll. § 25.* -iedros (*P*) *G.* partheodoros *DFa.* -teodoros *EdT J.* -ris *E.* -tedoros *v.* parydras *H* 5 colcice *a.* cholchicae *DFE* 6 armenocalibes (-moeno- *F*) *U* 8 sacasani *B.D.* -ssani *B coll. Strab. XI p. 509. 511.* sucasani *r.* phuc- *v.* Σακαβοί *Ptol. V 8, 13* | macerones *U. J.* -crones *B.* -cherones *v.* -chelones *coni. Pex Arriano* | absarrum *E.* aps- *DF.* asarrum *E¹.* absardum *a* 9 ac (*pro aut*) *pra.S* 10 ferae *a² C.* -ra *U* -re *v* 11 lubienorum *Be Ptol. V 10, 1* 13 a multis *opva. H* 14 additae *F².* abd- *r.* obd- *v*

15 driodori *F².* dyriodori *a³ va. H* 18 hermasti *U. J.* -tis *a².* harmastis *v. cfr. § 29* 19 gurdinios *D.* -nio *DF¹ E.* -diinio *a.* -dunio *p.* -duuos *v.* gardinio *E.* gortinios *F².* gordyaeos *B.* -dynios *J* | suani *Ev(S).* -aui *r D¹.* -arni *C. cfr. § 14. XXI 77. XXXIII 52* 20 tantum *a va. H*

Pontum usque Heniochorum plurima genera, mox Achae-
 81 orum. ita se habet haec terrarum e clarissimis. aliqui
 inter Pontum et Caspium mare CCCLXXV p. non amplius
 interesse tradiderunt, Cornelius Nepos CCL: tantis
 iterum angustiis infestatur Asia. Claudius Caesar a 5
 Cimmerio Bosporo ad Caspium mare CL prodidit eaque
 perferre cogitasse Nicatorum Seleucum quo tempore sit
 ab Ptolemaeo Cerauno interfectus. a Portis Caucasiis ad
 Pontum CC esse constat fere.

32 12. (13) Insulae in Ponto Planctae sive Cyanae 10
 sive Symplegades; deinde Apollonia Thynias dicta, ut
 distingueretur ab ea quae est in Europa — distat a
 continente p. M, cingitur III — et contra Pharnaceam
 Chalceritis, quam Graeci Ariam dixerunt Martique sacram
 et in ea volucres cum advenis pugnasse pinnarum ictu. 15

33 13. (14) Nunc omnibus quae sunt Asiae interiora
 dictis Ripaeos montes transcendat animus extraque litore
 oceani incedat. tribus hic partibus caeli adluens Asiam
 Scythicus a septentrione, ab oriente Eous, a meridie In-
 dicus vocatur varietateque per sinus et accolarum complura 20

§ 81: (4) Nepos fr. 56 Halm. — (8. 9) MCap. VI 691. —
 § 82: MCap. ib. Plin. IV 92. — (12) cfr. Plin. V 151. — (14) Mela
 II 98. — § 33: (18) Mela I 9.

1 portum usque heniochorum DFEa | plura R(?) G. cfr. § 14
 extr. | achaeorum v. ace- a. acae- r 2 habet haec ego. habet
 (ht) U. v | e Ddpa. ei FEA. sinus e R(?) v. cfr. § 23 init.

3 CCC.LXXXV a 4 CL.M va.(P)H. CC MCap 7 nica-
 torem a³ G. -astorem (-rum R) U. -anorem v | seleucum v. -cium a.
 -ecium (-etium R) r 8 ptolomaeo DE va. G(D). pthol- F. tpol-
 R. thol- a | caucasiis DF. -si sitis Ea 10 in insulae DFEa
 planctae (P) G. -netae B. -nitae DE. -te FR^d. -tie R²a. -teae v

11 thynias B(H). -nnias G. thimnias a. tymnias DFdE.
 -nia R¹. timnia R² 12 a v. om. U. D 13 III RSJ 14 cal-
 cheritis o. chalch- DFE | arian F | sacramque marti ova. S
 15 pignarum R¹. penn- aopva. S | iactu FdEa 17 extraque
 ego. cfr. § 206 init. dext- (-treque R) U. opv | litore DFEG(S).
 -ri EaoH. -ra pv 18 hic e va. Brot. (S) 20 accolarū ego.
 cfr. § 36. abcola in DFdE. ab incolā in Eap. accolas (inc- v) in G

nomina dividitur. verum Asiae quoque magna portio ad-
 posita septentrioni iniuria sideris rigens vastas solitudines
 habet. ab extremo aquilone ad initium orientis aestivi 34
 Scythae sunt. extra eos ultraque aquilonis initia Hyper-
 boreos aliqui posuere, pluribus in Europa dictos. primum 4,89
 inde noscitur promunturium Celticae Lytharmis, fluvius —91
 Carambucis, ubi lassata cum siderum vi Ripaeorum mon-
 tium deficiunt iuga, ibique Arimphaeos quosdam accepimus,
 haut dissimilem Hyperboreis gentem. sedes illis nemora, 35
 10 alimenta bacae, capillus iuxta feminis virisque in probro
 existimatus, ritus clementes. itaque sacros haberi narrant
 inviolatosque esse etiam feris accolarum populis, nec ipsos
 modo, sed illos quoque qui ad eos profugerint. ultra eos
 plane iam Scythae, Cimmerii, Cissi, Anthi, Georgi et Ama-
 15 zonum gens, haec usque ad Caspium et Hyrcanium mare.
 (15) Nam et inrumpit e Scythico oceano in avera 36
 Asiae; pluribus nominibus accolarum appellatum celeberrim-
 um est duobus, Caspium et Hyrcanium. non minus hoc

§ 34: (3. 7—9) Sol. 17, 1. MCap. VI 665 extr. — § 35: Sol.
 17, 2. 3. (Mela I 117). MCap. VI 665. cfr. Mela I 13. — § 36: Mela
 III 38 (I 9). Sol. 17, 3. — Berger Eratosth. fr. p. 324.

1 siae D. si hae E. sie R. sic haec p 2 iniuria pa³v.
 -rias U | rigentis a³va.S 4 ultraque om.ox 6 Celticae v.
 cfr. Strabo XI p. 507. Plut. Mar. 11. CCL. ticae DE. -tycae F. -tyce
 p. -the R. -atice a. celittice a³. Scythiae D³ | lytharinis E.
 litharmis R. lita- a. lyta- va. D 7 rhipaeorum F³. -acorum F¹.
 -agorum DEa. -agnorum R 8 deficiunt DF¹E | arimphaeos
 Rv. arempheos ro. cfr. § 19 et Amm. Marc. XXII 8, 38 | accepimus
 F³ov. accip- rp 11 existimatus (exest- D) Da(o)pD³. -tur
 (exest- F) v | clementes F³Eopv. -tis (cem- E¹) r | sacros F³d³v.
 ser- F¹. ser- r. fer- d¹. serios op 12 accolarum F³d³v. saecu-
 larum (sec- R) r. -rium op | populis F³ in ras. opv. -laris r
 13 profugerint (-giunt p) dTopH. fu- R. perfu- (-rit E¹) rv
 14 Cissi, Anthi Schweder (chorogr. Aug. II p. 4. 9 al.). MPt
 p. 909^b. Cissianthi H. cisianti U. D. -thi v | georgi Rdv. gerorgi r
 15 dist. ego | hyeranium F. hier- R 16 et U. H. id v |
 inrumpit e (-pentes a) U. H. erumpitur p. -pit v | adversa pva. G
 17 celeberrimum est ego. -imis v. celtiberium et U
 18 yrcaniū a. hirea- F. (caspio et hyrcanio a³va. J)

esse quam Pontum Euxinum Clitarchus putat, Erato-
sthenes ponit et mensuram ab exortu et meridie per
Cadusiae et Albaniae oram V·CCCC stadia, inde per *Ana-*
riacos, *Amardos*, *Hyrcauos* ad ostium Zoni fluminis III·DCCC,
ab eo ad ostium Iaxartis MM·CCCC, quae summa efficit

- 37 XV·LXXV p. Artemidorus hinc detrahit XXV p. Agrippa
Caspium mare gentesque quae circa sunt et cum *his*
Armeniam, determinatas ab oriente oceano Serico, ab
occidente Caucasi iugis, a meridie Tauri, a septentrione
oceano Scythico, patere qua cognitum est CCCCLXXX in
longitudinem, in latitudinem CCXC prodidit. non desunt
vero qui eius maris universum circuitum a freto XXV p.
tradunt.

- 38 Inrumpit autem artis faucibus et in longitudinem
spatiosis atque, ubi coepit in latitudinem pandi, lunatis
obliquatur cornibus, velut ad Maeotium lacum ab ore
descendens, sicilis, ut auctor est M. Varro, similitudine.
primus sinus appellatur Scythicus; utrimque enim accolunt
Scythae angustias et inter se commeant, hinc Nomades et

§ 37: Agrippa fr. 30 R. Dic. 1, 19. — § 38: Mela III 38. 39.
— (445, 3) Sol. 15, 5.

2 et (ad a³v) meridiē *ll. va. (P)H* 3 oram *Rda²pv. coram*
(-rum *E*) *r* | CCC *E*(?) *Brot. (JD¹)* | par *E* | *anariacas (Salm.) H*
e Strab. XI 6, 1, 7, 1 (p. 507. 508). cfr. § 46. atiacos (et- E) ll. J. ara-
tiaticos (artia- a³) a³v 4 *amardos (Salm.) H. -rbos ll. v(J)* |
zoni ll. v(S). oxi (Salm.) H | DCCC *v e Strab. l. l. DCCCC ll. J*
5 *iaxartis dG. lax- DFEa. iaxasti E. lasatisum p. laxa- v*
MM d*H. irim F¹. II·M T P. iim M D²F². rim M D¹RE. yrim M a.*
M pa³v 6 p. *om. DE(?) D* 8 *determinans d(?) va. D* | *serico*
v e Dicuil 1, 8, 2. per- ll. (perico — 10 oceano F¹ in marg.)
9 *iuges F. -ga E* 10 *scythico R²dv. -cos R¹a. -thycos DF.*
scynycos E | *patere qua d(?) v. lat- quā ll. | CCCCLXXXX a va. S.*
CCCCXXXX E(?) 11 *in latitudinem om. Ea. post CCXC pon.*
E(?) va. D | *non v. nom ll. | desit E* 12 *quietus Ea. quia & us F*
p. om. DFE D 14 *et del. a³ va. H* 15 *at va. S* | *pandi v.*
-dit ll 16 *ueluti a* | *meotium a. maco- DFE* 17 *discedens*
a va. (P)H | *sicilis ll. (P)H. scythici arcus v* 19 *angustias et*
coni. J². et ang- ll. et per ang- a³v

Sauromatae multis nominibus, illinc Abzoe non paucioribus.
 ab introitu dextra mucronem ipsum faucium tenent Vdini,
 Scytharum populus, dein per oram Albani, ut ferunt, ab
 lasone orti, unde quod mare ibi est Albanum nominatur. 39
 haec gens superfusa montibus Caucasus ad Cyrum amnem, 39
 Armeniae confinium atque Hiberiae, descendit, ut dictum
 est. supra maritima eius Vdinorumque gentem Sarmatae,
 Vti, Aorsi, Aroteres praetenduntur, quorum a tergo indi-
 catae iam Amazones Sauromatides. flumina per Albaniam 35
 decurrunt in mare Casus et Albanus, dein Cambyses, in
 Caucasus ortus montibus, mox Cyrus, in Coraxicis, uti
 diximus. oram omnem a Caso praealtis rupibus accessum 26
 negare per CCCCXXV p. auctor est Agrippa. a Cyro
 Caspium mare vocari incipit; accolunt Caspi.
 15 Corrigendus est in hoc loco error multorum, etiam 40
 qui in Armenia res proxime cum Corbulone gessere.
 namque ii Caspias appellavere Portas Hiberiae, quas
 Caucasias diximus vocari, situsque depicti et inde missi 30
 hoc nomen inscriptum habent. et Neronis principis
 10 comminatio ad Caspias. Portas tendere dicebatur, cum

§ 39: (5) Sol. 19, 4. — (9. 11) Mela III 39. (cfr. Plin. supra § 19).
 40. — Agrippa fr. 31 R. — § 40: Suet. Nero 19.

1 abzoe DR²Ea. -ze R¹. Arzoe Tom. 1 p. 703 2 tenent
 udini E v. -tum (-tium Ea) dini r 4 lasone dTv. zas- (zas- a) ll |
 orti v(D). cirti T. circi ll. certi d. creti pS | unde (uñ) ego.
 ante (añ) ll. v | quod mare ll. quos quod mare Jeconi. S. quos
 mare quod v | ibi est ego. abs est R¹. est E²d²v. abest r
 7 super pva. H | sarmatae v. arm- (marm- a) ll 8 Vti, Aorsi
 Tom. 1 p. 704. MPt p. 920. utidorsai ll. v. dorsai p. cfr. IV 80. Strabo
 XI p. 492. 514 | arotere B. (anoteroe MPt) 9 amazones Be
 Mela. -nes et ll. v(J) 10 casus ll. J. -sius H. -sos a². -ssios
 Be Ptol. -ssos v | albanus dpH. -ncis Da. -neis r. -nos a²B.
 -neos v 11 uti FdRa. ut rv 12 caso cod. Salmant. (PJ.
 casu ll. raso d²T. -su d¹. casio H. caucaso v | accessum DFEa.
 -ssam R. -ssu J. inaccessio (-ssam P) v 13 negare ego e Sol.
 (cfr. XVI 95). gargre ll. carere J coll. XII 33. patere v | per del.
 va. S 14 acolun DFE 15 corrigendū DFE | hoc apv. om. r
 16 arbulone Ea 17 ii Tv. hi R(?) C. is r | caspias aTv.
 -pasias r

peteret illas, quae per Hiberiam in Sarmatas tendunt, vix ullo propter oppositos montes aditu ad Caspium mare. sunt autem aliae Caspiis gentibus iunctae, quod dinosci non potest nisi comitatu rerum Alexandri Magni.

- 41 (16) Namque Persarum regna, quae nunc Parthorum intellegimus, inter duo maria Persicum et Hyrcanium Caucasi iugis attolluntur. utrimque per devexa laterum Armeniae Maiori a frontis parte, quae vergit in Commagenen, 28 Cephonia, ut diximus, copulatur eique Adiabene, Assyriorum initium, cuius pars est Arbilitis, ubi Darium Alexander 10 42 debellavit, proxime Syriae. totam eam Macedones Mygdoniam cognominaverunt a similitudine. oppida Alexandria, item Antiochia quam Nesebin vocant; abest ab Artaxatis DCCL p. fuit et Ninos, inposita Tigri, ad solis occasum spectans, quondam clarissima. reliqua vero fronte, quae tendit ad 15 Caspium mare, Atrapatene, ab Armeniae Otene regione discreta Araxe. oppidum eius Gazae, ab Artaxatis CCCCL p., totidem ab Ecbatanis Medorum, quorum pars sunt Atrapateni.
- 43 14. (17) Ecbatana, caput Mediae, Seleucus rex con- 20 didit, a Seleucia Magna DCCL p., a Portis vero Caspiis

§ 41: (9) Sol. 46, 1. MCap. VI 691.

2 illo DFR | appositos va.P(S) 5 nam cyparissarum A
7 caucasi AJ. -sis DEo. -ssis F. -siis EdTv. om. a. cfr. 15. 16. 21.
37. 47 | iugis om. a | utrumque DEa | diuexa a. -ersa A 8 ma-
iore A 9 cepheniae E. -nie a. Sophene B. cfr. § 28 | adiabene
Av. -ni r 10 arbelitis B(?) va. D 11 proximae AF. -ma
a³ va. J | Assyriae P | migdoniam ll 13 nesibin d. mis- E.
nis- aC. nys- pv | artaxatis Av. -ti (-tex- E) r 14 ninus
ava. D. mi- E | tigris FdRp. tyg- a 15 quondam E(?) v.
quodd- A. quoniam r | quae A. cfr. v. 8. qua rv 16 atrapatene
Av(D). areatrap- r. atrop- Be Strab. XI p. 506. 529 | armeniae G.
-ia Av. artemia a. -inia EE. -teminia F. -teininia D | othene p.
etene Eva. B 17 gazae v. -ze A. gazzea (-zzaea F) r | arta-
xatis a³ v. -ta (caxata E) ll 18 ab ecbatanis B(?) v. habet
batanis (bath- A. batt- a) r 19 atrapaeni F. -peni DEa.
-poeni B. cfr. supra 20 ecbata a o | media B. -dia esse DFEa.
-diae est opva. C | leucus DFR¹ Ea | condit A

XX. reliqua Medorum oppida Phisganzaga, Apamea, Rhagiane cognominata. causa Portarum nominis eadem quae supra, 30 interruptis angusto transitu iugis ita ut vix singula meent plaustra, longitudine VIII p., toto opere manu facto. dextra 5 laevaue ambustis similes independent scopuli sitiente tractu per XXVIII p. angustias impedit corrivatus salis e cautibus liquor atque eadem emissus; praeterea serpentium multitudo nisi hieme transitum non sinit.

15 15. Adiabenis conectuntur Carduchi quondam dicti, 44 nunc Cordueni, praefluence Tigri, his Pratitae παρ' ὁδὸν appellati, qui tenent Caspiae Portas. iis ab latere altero occurrunt deserta Parthiae et Citheni iuga. mox eiusdem Parthiae amoenissimus situs, qui vocatur Choara. duae 15 urbes ibi Parthorum oppositae quondam Medis, Calliope et alia in rupe Issatis; ipsum vero Parthiae caput Hecatompylos; abest a Portis CXXXIII p. ita Parthorum quoque regna foribus discluduntur. egressos Portis excipit protinus 45 gens Caspia ad litora usque, quae nomen portis et mari

§ 43: (2—8) Sol. 47, 1. 2. MCap. ib. — § 44: (16) Berger Eratosth. fr. p. 240.

1 phisganzaga A J. phisag- va. B. fiscanz- r. phazaca, aganzaga H coll. Ptol. VI 2. phausia, aganzua B. (Patigra, Gazaca Amm. Marc. XXIII 6, 39) | rhaciane A. ragiane r. regione ap. raphane va. S 2 cognominatae DFE. -te Ea 3 inter ruptos DFEa 4 plaustra a Eop 6 XXXVIII va. H. -VIII dTp | corriuatur a. -tos F¹E | a cantibus A 8 transitus non sit A 9 adiabenis adv. adza- U | conectuntur DF¹E | carduchi DFE va. G. cor-Ea 10 cordueni A(B?)v(G). -ent r. gordyaeni Be Strab. XI p. 529 | partite A. patitae E | παρ' ὁδὸν (P) Brot. parodon AdT. parodon E. paredon r. -oni v. paridon a. -oni a³ 12 et citheni — 13 parthiae om. A | citheni E(?)C. -nis Ep. cythenis (-thaeis F) rv. -ni a³ 13 sinus BdE¹pP 14 ubi Ea | oppositae Ap(P)G. app- rv | quodam DFE | calliope AB. caul- rv 15 issatis D. assatis (vel ciss-) quondam medis A. issatis quodam (quond- v) rv | ipsius A(D²)va. D | parthiaeae D. -thyaee F | hecaionpylos A. haec catom- (-oni- E) DFE 16 CXXXIII — 448, 2 produntur om. Ea 17 foribus Av. -ris r | egressus A

dedit. laeva montuosa. ab ea gente retrorsus ad Cyrum
 amnem produntur CCXXV p., ab eodem amne si subeat
 ad Portas, DCC. hunc enim cardinem Alexandri Magni
 iterum fecere ab his Portis ad Indiae principium stadia
 XV·DCLXXXX prodendo, ad Bactra oppidum, quod appellant
 Zariasta, MMM·DCC, inde ad Iaxartem amnem V.

- 46 16. (18) A Caspiis ad orientem versus regio est
 Apavortene dicta et in ea fertilitatis inclutae locus Dareium,
 mox gentes Tapyri, Anariaci, Staures, Hyrcani, a quorum
 litoribus idem mare Hyrcanium vocari incipit a flumine
 Sideri. citra id amnes Maziris, Strator, omnia ex Caucaso.
 sequitur regio Margiane apricitatis inclutae, sola in eo
 tractu vitifera, undique inclusa montibus amoenis, ambitu
 stadiorum M·D, difficilis aditu propter harenosas solitudines
 47 per CXX p., et ipsa contra Parthiae tractum sita. in qua

§ 45: (2. 5) Berger Eratosth. fr. p. 315. — (3) ib. p. 240. —
 § 46. 47: (7—9) Sol. 48, 1. — (12 sqq.) Sol. 48, 2. 3. MCap. VI 691.
 cfr. Strabo XI p. 516. Isid. Charac. 14 (GGm I p. 252). Amm.
 Marc. XXIII 6, 54. — (449, 9) Mela I 13.

1 age agenter (-tes D) & prorsus (po- D) DFdE. a gente
 pro- p 2 CCXXV ED. cfr. Strabo XI p. 514. CXXV Av(S).
 CXXV rH | suberatur DFE. supe- a 4 iterum A. itinera
 raopva.S | ad AF²Eopv. ab r 5 XV om.p | DCLXXXX AD.
 cfr. § 61. 62. -LXXX raopv | prodendo AG. prote- (-dro E) r.
 porte- a. procede- v | ad bactra Adv. abbaetra DFE. abeatra E.
 -etra a 6 zariasta ll.v(J). -spa B e Strab. l. l. Amm. Marc.
 XXIII 6, 57. cfr. infra § 48 | iaxartem B. xartem A. irataxen Ed.
 -xan r 8 apauortene Av(H). zap- B. aparuor- r | dareium
 ADFaH. -reum E. -rieum B. clareium Ev. direum Sol.
 9 mox AG. mons rv | tapyri B e Strab. l. l. Polyb. V 44. papyri a.
 papiri DFEE. lap- A (codd. Sol.) | anariaci B e iisdem. nar- r.
 nariaci (ar- E) ll. -ricei a. -icli Sol. | staures AS. -ris r. -ri r.
 11 citra ll.v(H). circa C | maziris REadpv(J). -zyris r.
 mazeras B e Ptol. VI 2, 2. maxe- H | strator a. -tos B e Ptol. l. l.
 -to S. strar B. straor rv(D) | onia E | a a 12 margiane r.
 -nae A. -na F². -rcianae DFE. -ne ao. -ceane E. margine Sol.
 martianae p MCap. 13 amoenis opv. -itatis ll 15 C. XXIA
 -thiae AG. -ium v. -iaae DF. -tieae E. -rchiaae E. -rcie a

Alexander Alexandriam condiderat, qua diruta a barbaris Antiochus Seleuci filius eodem loco restituit Syrianam interfluente Margo, qui corrivatur in Zotha lacu; maluerat illam Antiochiam appellari. urbis amplitudo circumitur stadiis LXX. in hanc Orodes Romanos Crassiana clade captos deduxit. ab huius excelsis per iuga Caucasi protenditur ad Bactros usque gens Mardorum fera, sui iuris. sub eo tractu gentes Orciani, Commori, Berdrigae, Pharmacotrophi, Chomarae, Choamani, Murrasariae, Mandruani, 48 flumina Mandrum, Chindrum, utraque Chorasmi, Gandari, Pariani, Zarangae, Arasmi, Marotiani, Arsi, Gaeli, quos Graeci Cadusios appellavere, Matiani, oppidum Heraclea, ab Alexandro conditum, quod deinde subversum ac restitutum

§ 48: (12) Sol. 48, 4. — (450, 1) Mela III 39. — (450, 2—4) Sol. 49, 1. MCap. VI 693.

2 syrianam AF²G(J). -riā. Nam rH. seleuciam nam op (Sol. MCap.) v. (loc. corr.) 3 amargo Ava.B | zotha lacu P. -laciis (zota- Ra) DFEa. -locis dT. zoiadicis p. zothale is AS. zota- v. (loc. corr.) 4 circuitur ap. -tu d(?) va.S 5 LXXV Sol. | orodes AF²Sol. v. cor- r | crassiana ApSol. G. -ssana F²v(D¹). clasiana r 6 excelsis F²a³Bas. -si rv | iuge DF¹. -gem E. -gum a 7 ad AF²av. ab F¹. a DE. hoc B | bactro// F¹. baotros E. bot- a. bratos B | ab (pro sub) Eapva.S 8 orciani AS. oceani (-no E¹) rv. ochani B | commori ll.v(S). chomari BePtol. com- Mela | berdrigae FS. -ge DRE. -gei v. uedrige A. berrige a | pharmacotrophi Be Mela. harmatotropi (arm- A) ll.S. -phi G 9 chomarae (Sieglin) D²e Mela. citomare A. -rae S. comare E. caem- DF. cem- Ra. -ri v. bomare B | choamani egoe Mela. coamm- B. comani AaH. comm- rv(G) | murrasariae J. -re (mura- A) ll. mirrha- v. marucaei B | mandruani (maud- A) ADFEE²a.S. -ne E¹. -dri ianei v. -drueni iatii G. mardrieni iatii B 10 flumen amandrum A | chindrum AS. chridinum (chidri- F¹) r. crid- av. grid- Dal. | que E(?)pv. quem r | gandari ll.v(S). cand- H. add. attasini B. arasini v. -smi J 11 pariani A Mela. om. r. parcani v. paric- Be Herodoto III 92 | zarangae (-ge A) D. om. r. sar- Be Herodoto III 93. ar- v | arasmi om.SJ. amasini E. parthasini v | marotiani ARS. maso- DF. nasotitani a. -ociani E². -oceani E¹. maratiani, nasotiani v | arsi gaeli AJ. aorsi gelae (gaeli S) B. arsiligis r. -gi v 12 matiani AB. -terni r. -ticoni v

Antiochus Achaida appellavit, Dribyces, quorum medios fines secat Oxus amnis, ortus in lacu Oaxo, Syrmatae, Oxyttagae, Moci, Bateni, Saraparae, Bactri, quorum oppidum Zariastes, quod postea Bactrum a flumine appellatum est. gens haec optinet aversa montis Paropanisi exadversus
 49 fontes Indi; includitur flumine Ocho. ultra Sogdiani, oppidum Panda et in ultimis eorum finibus Alexandria, ab Alexandro Magno conditum. arae ibi sunt ab Hercule ac Libero Patre constitutae, item Cyro et Samiramide atque Alexandro, finis omnium eorum ductus ab illa parte
 10 terrarum, includente flumine Iaxarte, quod Scythae Silim vocant, Alexander militesque eius Tanain putavere esse. transcendit eum amnem Demodamas, Seleuci et Antiochi regum dux, quem maxime sequimur in his, arasque Apollini Didymaeo statuit.
 15
 50 17. (19) Ultra sunt Scytharum populi. Persae illos Sacas universos appellavere a proxima gente, antiqui

§ 49: Sol. 49, 3—6. MCap. VI 692. — (6. 11) Mela III 42.

1 achaida v. -de A. acaida a². acada r. cfr. Sol. | dribyces T MGGm II p. 150. -bices D F d R E a. dybrices p. dribr- v. reuices A. derbices a² B e Strab. XI p. 514. debrices cod. Melae. drebices D | medio A 2 oaxo (-xu a) ll. v(J). cfr. Sol. oxo B | sirmatae DE
 3 oxyttagae (-ge A) J. oxitt- r. oxit- a. oxii tagae (-ge v) B. oxydracae H. oxistacae Sol. | moci ll. J. heniochi B. nioci v. (mochi cod. Melae III 39, ubi moschi B) | batenis a. -taenis D F E
 4 zariastes (sar- A) ll. v(J). -spe B. cfr. § 45 extr. | dist. va. (Salm.) H. cfr. § 52 et Strabo XI p. 516; aliter Amm. Marc. XXIII 6, 57 5 auersa Aa³ G. -sam (adu- E) r. aduersa pv | paropanias A | exaduersus (et ad- Rv) ll. H(J). ex aduerso a² G(S)
 6 fontis G(S) 7 Maracanda (Tom.) D² | ultimis Av. int- a. uict- r. uicinis op 8 conditum A F² G. oppidum r. conditum oppidum opv(D²) 9 semiramide a opva J 11 Iaxarte A. Iaxare B d va. B. Iax- r. cfr. Sol. | silim Aa³ H. silyn B. sylim F² v. sitim ad. sint- E. sytim D F¹. sitym E 13 transcendit (tra/-s- A) A F² v. -sgredit Ea. -tur p. -sgendit r | demodamas v(H) ex ind. cfr. Sol. MCap. demonas D d E Ep. -nax G. dein onas a. deiona A. demones F¹. -na F² 14 sequitur F¹ Ea
 15 oppollini A. appollinis D F Ea | didymaeo (P?) Sol. C. didum- A. didim- D F v. -meo E. didim- a 17 sacas Sol. B. sagas ll. ov(D) aversos opv. inuersos (-sum A) ll. in uniuersum G

Aramios, Scythae ipsi Persas Chorsaros et Caucasum montem Croucasim, hoc est nive candidum. multitudo populorum innumera et quae cum Parthis ex aequo degat. celeberrimi eorum Sacae, Massagetae, Dahae, Essedones, Astacae, Rumnici, Pestici, Homodoti, Histi, Edones, Camae, Camacae, Euchatae, Cotieri, Authusiani, Psacae, Arimaspi, Antacati, Chroasai, Oetaei. ibi Napaei interisse dicuntur a Palaeis. nobilia apud eos flumina Mandragaeum et Caspasum. nec 51 in alia parte maior auctorum inconstantia, credo propter innumeras vagasque gentes. haustum ipsius maris dulcem esse et Alexander Magnus prodidit et M. Varro talem perlatum Pompeio iuxta res gerenti Mithridatico bello, magnitudine haut dubie influentium amnium victo sale. adicit idem Pompei ductu exploratum, in Bactros septem 52 diebus ex India perveniri ad Bactrum flumen quod in

§ 50: Sol. 49, 6. 7. (cfr. MCap. VI 693). — (4) cfr. Amm. Marc. XXIII 6, 66. Mela III 39. 42. — Sol. 19, 3. — § 51: (8) Sol. 49, 8. — (10) Sol. 19, 3. 4. — § 52: Sol. 19, 4. 5.

1 armeos (me *in ras.*) B. aramos adp. -meos (-maeos H) a³va.S | ipsi Aov. -sis r | corsaros a. cfr. Sol. 2 croucasim A Sol. D. grou- DFdRJ. -sum EaopH. graucasim S. -sum v 4 dahae Av. da haec r | astacae U.v(J). cfr. II 235. ariacae B¹ ePtol. VI 14, 14. asiotaе (astocae codd.) con. B² 5 rumnici Av(J). rimmi- a. rimni- r. rhymni- B | pestici AD. paest- J¹. perstict r. perstit pv. pesici B. paes- S. -icae H. cfr. Mela | homodoti (-dot a) U.J. homoti v. amordi B. amardi H | aedones DFE | camae om. a | tamacae B. camee a 6 euchatae A. cucathe a | cothieri DFE. choti eru B. cothe a | authusiani AD. anth- S. anthes tam p. antestani r. antariani v | psacae U.S. pialae B. piacae v | ariniaspi Ea. uri aspi B 6. 7 antacati chroasai AS. -ti dorocassai B². -ti (-thi a. -chi p) dinassai (cli- B¹. diniss- a) r. antea cacidiri (-dari H) assai (asaei B) v 7 oetaei AD. -tei v. otaci (otha- a) r. del. B² | a palaeis S. apaleis A. apellaeis r. et apellaei a³v. cfr. Sol. 8 caspasum U.v(S). -sium C 9 maiora DFE | auctora (veterum † auctorum B²) inconstantium (-tia B?) DFEEa 10 maris ov. maioris U 13 haut opv. om. U | dubie aopv. -iae E. -ia E. -iuae DF | omnium DE. fluminum op 14 dicta Ea 15 bactrum (Ritter *Asien II* p. 560) D. cfr. § 48. iachrum DFdTepJ. iacrum B. yearu a. icarum v. dalierum Sol.

Oxum influat, et ex eo per Caspium in Cyrum subvectos, et V non amplius dierum terreno itinere ad Phasim in Pontum Indicas posse devehī merces. ,

Insulae toto eo mari multae, volgata una maxime Zazata.

- 53 (20) A Caspio mari Scythicoque oceano in Eoum cursus inflectitur, ad orientem conversa litorum fronte. inhabitabilis eius prima pars a Scythico promunturio ob nives; proxima inculta saevitia gentium. Anthropophagi Scythae insident humanis corporibus vescentes; ideo iuxta vastae solitudines ferarumque multitudo, haut dissimilem hominum inmanitatem obsidens. iterum deinde Scythae iterumque deserta cum beluis usque ad iugum incubans mari quod vocant Tabim. nec ante dimidiam ferme longitudinem eius orae, quae spectat aestivum orientem, 1
- 54 inhabitatur illa regio. primi sunt hominum qui noscantur Seres, lanicio silvarum nobiles, perfusam aqua depectentes frondium canitiem, unde geminus feminis nostris labos redordiendi fila rursusque texendi: tam multiplici opere, tam longinquo orbe petitur ut in publico matrona tralucescat. 2 Seres mites quidem, sed et ipsi feris similes coetum

§ 53: Mela III 59. 60. MCap. VI 693. Sol. 50, 1. 15, 4. 50, 1. 2. — § 54: Sol. 50, 2. 3. MCap. VI 693. — (16) Mela III 60 (I 11). — cfr. Plin. XII 17. — Amm. Marc. XXIII 6, 67. 68.

1 subuectos (-tas G) Rpv. subie- r 2 et del. vaS | V non amplius veSol. unum pluris ll 3 posse om. a. se E 4 in toto p | meo R¹. in eo R²S | uolgata DFE. auo- R | una — 5 zazata om. R | una dv. ona ll. yma p 5 zazata Ea.D. zanz- p. taz- DFdB. tuzaga v 6 mare E | scyti (cyti Ea) quoque DFEa | Eoum (P)H. eo p. eum ll. eam v 8 a Ev. om. rop 9 anthropos. fagi DFE. -tropofagi o 10 ideoque op 11 solitudines Ea³opv. -nis rD 12 hominum pv. -nē ll 13 incubens a va.H. imminens Sol. 14 thabim p 15 aestivum R²ecorr. v. abstdidon (-thi- FE) ro 16 nosantur E. uoca- opz 17 lanicio R²v. latini (-nii R) r. -ne op | nobiles Ea³opv. -lis rD | aqua DFEa | depectentes R²a³opv. -ctens a¹. -ctendes E. -ctētendes R¹. -ctendens DF 18 labor Ea³opva.D 19 translucescat a³opva.J 21 ipsi a³G. -sis rv(D²) | feris J. feris persim- R²v. persim- r

reliquorum mortalium fugiunt, commercia expectant. primum 55
eorum noscitur flumen Psitharas, proximum Cambari, tertium
Lanos, a quo promunturium Chryse, sinus Cirnaba, flumen
Atianos, sinus et gens hominum Attacorum, apricis ab
5 omni noxio adflatu seclusa collibus, eadem, qua Hyperborei
degunt, temperie. de sis privatim condidit volumen
Amometus, sicut Hecataeus de Hyperboreis. ab Attacoris
gentes Phuni et Thocari et, iam Indorum, Casiri introrsus
ad Scythas versi — humanis corporibus vescuntur —,
10 Nomades quoque Indiae vagantur. sunt qui ab aquilone
contingi ab ipsis Ciconas dixere et Brisaros.

(21) Sed unde plane constant gentes, Hemodi montes 56
adsurgunt Indorumque gens incipit, non Eoo tantum
mari adiacens, verum et meridiano quod Indicum appel- 58
15 lavimus. quae pars orienti est adversa, recto praetenditur
spatio ad flexum et initio Indici maris [XVIII]·LXXV colligit,

§ 55: (1—5) Sol. 50, 4. 51, 1. MCap. ib. — (10. 11) Sol. 51, 1.
MCap. VI 694. — § 56: (13. 14) Sol. 52, 1. MCap. ib. Mela III 61.
— (15 sqq.) cfr. Strabo XV p. 689. 690. Berger Eratosth. fr. p. 227.

1 commertico R. com (cum v) cōmercia Fva. H | expectant a.
-tent a⁵ Dal. -etunt o. -etant v 2 psytharas a. psita- va. S |
carabi va. H 3 chrise DF. cri- Rp. chryse a | dist. H | cyr-
naba Rapva. D 4 achianos p | atacorum E 5 yperborei a.
hyperboriti R¹. -ri D. hiperbori F². perhib- F¹. hybbori E
6 degunt R² dv. deiung- r 7 amammetus a. amaetus R | yper-
boreos a. iperboreis F². -ros DF¹ E | attacoris v. athaco- p. aco-
tharis a. athoca- r 8 phuni et thocari Gutschmid (ap. Zangem.
Oros. I 2, 45 praef. VII). thuni (chu- R) et focari II. J. (phruri H.
thyri G. unni B. thynni v — phocari p. tochari Be Dionys.
perieg. v. 752) | casyri a. caspiri Benfey. casii MGGm II p. 151^b
9 dist. ego 10 sunt qui v. huic (hinc p. hic a) qui II.
an uagantur huc. aliqui? 11 ciconas dT. chi- p. & conas II. D.
et cico- a⁵ v (J²). cfr. Sol. MCap. cfr. IV 43. 72. p. 418, 11 cyclopis,
p. 421, 2 intercideret, VI 129 med. citra | brisarros p. brysaros TS.
-anos v 12 emodi va. D. cfr. V 98 13 Eoo He MCap. eo II. v
14 et R(?) a⁵ G. et a r(o) p v | appellamus do 15 quae-
que R(?) va. D | orienti est D. -tis DFEp. -tes Ea. -ti dv |
uersa a 16 initia R² S. -tium a⁵ v | colligit — 454, 1 LXXV
om. R¹ p

deinde quæ se flexit in meridiem, [XXIII]·LXXV, ut
 Eratosthenes tradit, usque ad Indum amnem, qui est
 57 ab occidente finis Indiae. conplures autem totam eius
 longitudinem XL dierum noctiumque velifico navium cursu
 determinavere et a septentrione ad meridiem XXVIII·L, 5
 Agrippa longitudinis [XXXIII], latitudinis [XIII] prodidit.
 Posidonius ab aestivo solis ortu ad hibernum exortum
 metatus est eam, adversam Galliam statuens, quam ab occi-
 dente aestivo ad occidentem hibernum metabatur, totam a
 favonio; itaque adversum eius venti adflatum iuvare Indiam 10
 58 salubremque fieri haut dubia ratione docuit. alia illi caeli
 facies, alii siderum ortus; binae aestates in anno, binae
 messes, media inter illas hieme etesiarum flatus, nostra vero
 bruma lenes ibi auræ, mare navigabile. gentes ei urbes-
 que innumerae, si quis omnes persequi velit. etenim 15
 patefacta est non modo Alexandri Magni armis regumque
 qui successere ei, circumvectis etiam in Hyrcanium mare
 et Caspium Seleuco et Antiocho praefectoque classis eorum
 Patrocle, verum et aliis auctoribus Graecis, qui cum
 regibus Indicis morati, sicut Megasthenes et Dionysius 20

§ 57: Mela III 61. — Agrippa fr. 32 R. Dim. 1. — Posidon.
 fr. 87 (FHG III p. 289^b). Sol. 52, 2. MCap. VI 694. — § 58: Sol.
 52, 1. MCap. ib. Beda t. r. 35. — (15—17) Sol. 52, 2. — cfr.
 Plin. II 167. (de Patrocle FHG II p. 442). — (19) Sol. 52, 3.

1 dein R² | quæ se flexit ego. qua (se R²) flexit U. qua
 flectitur v. a flexu D | ad R² 2 qui dpv. q. DF. que Ea.
 quæ E 4 LX Mela | uelificio DFEa 6 latitudinis p^o. -ni
 (-ne E¹) U | [XIII] D². XXIII R(?)v. XIII r 7 possidonius
 DFEa ca. C 8 galliae pa²ve Sol. | ab da²v. om. U 10 ad-
 uerso R² e corr. -sam H. obu- v | adflatū iuvare z. -tu iuvare U. v
 11 illius R(?) va. D 13 hieme DFE | etesiarum R(?)p (Sol.)
 Beda v. ethesinarum a. ethen- r | flatus ego. -tu U. v. cfr. Sol.
 MCap. 14 brumali a² Beda va. H | auræ p^o. -ras R² Beda.
 -res r | ei F²R²S(D). et rv(J). ibi et H | urbes quam TJ¹.
 -bes quas a. -bes pva. S 15 innumerae F²S. -abiles dpv.
 -rare (inn- R) r 17 qui ei va. S | ei D. om. Rv. et r
 -uestis DFEa 18 eorum R²dpv. ereum R¹. eroum r
 -phatrocle DF. -ode a. -odae E

a Philadelpho missus, ex ea causa vires quoque gentium
 prodidere. non tamen est diligentiae locus: adeo diversa 59
 et incredibilia traduntur. Alexandri Magni comites
 in eo tractu Indiae, quem is subegerit, scripserunt V
 oppidorum fuisse, nullum Co minus, gentium VIII, Indiam-
 que tertiam partem esse terrarum omnium, multitudinem
 populorum innumeram, probabili sane ratione: Indi enim
 gentium prope soli numquam migravere finibus suis.
 colliguntur a Libero Patre ad Alexandrum Magnum reges
 eorum CLIII annis VI·CCCCI; adiciunt et menses III.
 annium mira vastitas; proditur Alexandrum nullo die 60
 minus stadia DC navigasse Indo nec potuisse ante menses
 V enavigare adiectis paucis diebus, et tamen minorem
 Gange esse constat. Seneca, etiam apud nos temptata
 Indiae commentatione, LX amnes eius prodidit, gentes
 duodeviginti centumque. par labos sit montes enumerare.
 iunguntur inter se Imavus, Hemodus, Paropanisus, Caucasus,
 a quibus tota decurrit in planitiem inmensam et Aegypto
 similem.

Verum ut terrena demonstratio intellegatur, Alexandri 61

§ 59: (3) Sol. 52, 4. 5. MCap. VI 694. cfr. Strabo XV p. 686.
 689 extr. 701 init. — § 60: cfr. Sol. 52, 6. Arrian. Ind. 9, 9.

4 quem is (Salm.) D. quem his R². que in his d. quem hi p.
 que (quae E) uemis DFEa. quem aemis R¹. quem armis a²fH.
 quem v | subegerit (Salm.) D. -rint DFTE. -runt RdaS. -rant
 pfr 5 Co (Co B) minus Je Strab. XV p. 686. 701 init. cogimi-
 -nis R¹ II. comi- v | gentium II. v(J). -tes H | VIII (P) D²e Sol.
 VIII II. v. an MM? 7 probabile o 8 emigrauere a²va. H
 10 CLIII va. S | CCCCLI R(?) He Sol. -CII rov 11 ale-
 xander o 12 indos a. in Indo va. D 14 senec DF¹. sed
 nec E 15 commendatione DFE. comina- a 16 CXVIII
 SJ | labor apva. S | innumerare DFE 17 himaous (-uus F²)
 DFE. im- J². hiam- R. hym- a. -aus va. B | emodus aC | paro-
 panisus B | caucasus dTpv(H). -sus p. ā. R. (n R) II. -si partes
 B² coll. Strab. XV p. 689 init. (Arriani Ind. 2). -si pars B¹. cfr. § 71.
 V98 18 decurrit F²R(?)v. -cur DF¹. -cor Ea. -ora p
 20 terrena RdT(?)a²v. -no r. an in terreno? | demonstratiō
 dT(P)

Magni vestigiis insistimus. Diognetus et Baeton, itinerum
 eius mensores, scripsere a Portis Caspiis Hecatompylon
 44 Parthorum quot diximus milia esse, inde Alexandriam
 Arion, quam urbem is rex condidit, DLXXV, Prophthasiam
 Drangarum CXCVIII, Arachosiorum oppidum DLXV, Orto- 5
 62 spanum CLXXV, inde ad Alexandri oppidum L — in qui-
 busdam exemplaribus diversi numeri reperiuntur —; hanc
 urbem sub ipso Caucaso esse positam; ab ea ad flumen
 Copheta et oppidum Indorum Peucolatim CCXXXVII, unde
 ad flumen Indum et oppidum Taxilla LX, ad Hydaspen 10
 fluvium clarum CXX, ad Hypasim non ignobiliorem [XXV · III]
 CCCLXXX, qui fuit Alexandri itinerum terminus, exuperato
 tamen amne arisque in adversa ripa dicatis. epistulae
 63 quoque regis ipsius consentiunt his. reliqua inde Seleuco
 Nicatori peragrata sunt: ad Sydrum CLXVIII, Iomanem am- 15
 nem tantundem — aliqua exemplaria adiciunt V passuum —,
 inde ad Gangen CXII·D, ad Rhodaphan DLXVIII — alii

§ 61: Strabo XI p. 514. Amm. Marc. XXIII 6, 43. 69. 70. —
 Berger Eratosth. fr. p. 240. — § 62: (12. 13) Sol. 52, 7. MCap. VI
 694 med.

1 insistamus dp(?) va. S | baeton F²d H. -ni DF¹. boeton a².
 -oni Ea. bethon B. -ton va. H 2 haecatonpylon DFE. eccaton
 pylon a 3 pharthorum D. phrasto- E. fra- a | quot v. quod ll
 4 DLXV B | prophthasiam D. propith- B. prophit- rca. B
 5 CXCVIII FE | arachosiorum BeStrab. caracos- Dd. caratos-
 B. caracas- F. caricos- Ea. cricas- v | ortospanum ad H. horto-
 r D. ortho- v. cfr. Strab. XV p. 723. Amm. Marc. XXIII 6, 70
 6 CLXV B. CCL B(J) e Strab. l. l. | ad om. FE d¹ va. S | L Bv.
 I r 9 copheta ad Tp(P) H. -phaeta DFE. -phe B. chepta v |
 peucolatim Ea³J. -laitin BeStrab. -odatim (copeudatim a) rv.
 cfr. § 78. 94 | CCXXXVII Ea p va. S | inde ap va. S 10 taxilla G
 11 ypasym a. (Hypanis Sol.) 11. 12 XXVIII. CCCLXXX
 (-LXXX F) ll. v. CCCLXXX = XXV | III D computatis numeris
 et coll. ind. XXIX. XXX. uncis ego ut additamentum inclusi
 15 ad Tp v. ab ll | sidrum p. hesi- va. S | CLXVIII va. H(S)
 16 passuum D. -us ll 17 CXII·D DFTD. CXII REa v |
 aphan G. rodafan ll. -pham v | CLXIX (CXIX G) va. S

CCCXXV in hoc spatio produnt —, ad Callinipaza oppidum
CLXVII·D — alii CCLXV —, inde ad confluentem Iomanis
et Gangis DCXXV — plerique adiciunt XIII·D —, ad
oppidum Palibothra CCCCXXV, ad ostium Gangis DCXXXVII·D.
gentes, quas memorare non pigeat, a montibus Hemodis, 64
quorum promunturium Imaus vocatur incolarum lingua
nivosum *sic* significante, Isari, Cosiri, Izi et per iuga
Chirosotagi multarumque gentium cognomen Bragmanae,
quorum Mactocalingae; flumina Prinas et Cainnas, quod
10 in Gangen influit, ambo navigabilia; gentes Calingae mari
proximi et supra Mandaei, Malli quorum mons Mallus,
finisque tractus eius Ganges.

18. (22) Hunc alii incertis fontibus ut Nilum 65
rigantemque vicina eodem modo, alii in Scythicis montibus
nasci dixerunt; influere in eum XVIII amnes, ex iis
navigabiles praeter iam dictos Crenaccam, Rhamnumbovam,
Casuagum, Sonum. alii cum magno fragore ipsius statim
fontes erumpere, deiectumque per scopulosa et abrupta,
ubi primum molles planities contingat, in quodam lacu

§ 65: (13—15. 458, 1—3) Sol. 52, 6—8. MCap. ib. Mela III 68.

1 calinipaza va. J 2 CLVII·D a | CCXLV DF | iomanis
dv. -nnis R². iohannis R¹. ioamnis r. iannis p. add. amnis E dp (?) v
3 XIII·D ll. Brot. (D). XIII v(S) | ad da³v. et ll. om. p
4 oppidumque d pva. D | D om. C 6 in quo larum (ia-E) DFEa
7 nivosū Ra³v. nivos r | sic (Müller emend. Vp. 23) D². om. ll. v |
cosyri d pva. D | izi et dTS. iziei DFEa. izzi et R. izgi et v
8 chirosotagi RT Brot. -gis (chirito- F. cyrotho- a) rD.
chisiotosagi C(S). chiso- v | bracmanae (brachm- G) Rva. D
9 actocalingae Ra¹. macco- Rva. D. cfr. § 67 | prinnas R.
prynas D. pumas va. H | et Rpv. e ad. ec r | cainas B. camna a.
cannas pv 10 calingae v. -ignae ll 11 proxime ap. -mae
va. G | mandei adva. D 12 quem (pro que) F. qui E | eius
EdTv(S). est r. eius est H 15 influere R²v. fl- r 16 cre-
naccam ll. v(J). canucham B. condochatem Hex Arriani Ind. 4, 4 |
rhamnumbouam (rân- R) ll. J. erranoboan B ex Arr. l. l. 4, 3. rhum-
uobā v 17 casuagum ll. J. cosoag- B. casphag- v | f
18 fontes R. D. -tis dv. -tem a. frontes r | sec

hospitari, inde lenem fluere, ubi minimum, VIII p. latitudine, ubi modicum, stadiorum C, altitudine nusquam minore passuum XX, novissima gente Gangaridum Calingarum. 66 regia Pertalis vocatur; 19. regi LX peditum, equites M, elephantī DCC in procinctu bellorum excubant. namque 5 vita mitioribus populis Indorum multipertita degitur: tellurem exercent, militiam alii capessunt, merces alii suas evehunt, externas invehunt, res publicas optumi ditissimique temperant, iudicia reddunt, regibus adsident. quintum genus, celebratae 10 ibi et prope in religionem versae sapientiae deditum, voluntaria semper morte vitam accenso prius rogo finit. unum super haec est semiferum ac plenum laboris inmensi — a quo supra dicta continentur — venandi elephantos domandique: his arant, his vehuntur, haec maxime novere pecuaria, his militant dimicantque pro 15 finibus; dilectum in bella vires et aetas atque magnitudo 67 faciunt. insula in Gange est magnae amplitudinis, gentem continens unam, nomine Modogalingam. ultra siti sunt Modubae, Molindae, Vberae cum oppido eiusdem nominis magnifico, Modressae, Praeti, Calissae, Sasuri, Passalae, 20

§ 66: Sol. 52, 8—10. — (10) cfr. Mela III 65. — § 67: Sol. 52, 11.

1 VII F². V a | latitudinem DEa. 2 altitudinem DFE
minorem DFE 3 XXV a | garganidum Ea. -dem o. ganda-
ridum a³va.G. 4 pertalis U.v(D). part- C. prot- S(errore)
LXX F²a³va.H 5 excusant DF¹EO 6 multipartita DdVerc.
-pertra E¹. -tis perdita Eao | ctegitur E¹. dicitur E² 8 ex-
ternas (-asque dTS. res externas v) inuehunt (-eunt E²) F²E²
ad marg.dTv(S). om.roH 9 iudiciaque o | quietum Sol. | cele-
bratae d(?)v. -ta U 10 ibi Sol. illi U. illic E(?)a³v. an illis?
11 uitam FEov. -ta DE. -tea | finit F²E(?)ov. fit r 12 haec
E(?)a³G. hoc Eadov. om.DFTP 13 a dTov. ae DFE. e Ea.
et G. (an quo et?) 14 iis va.S | arant, iis va.S. -ntis FdE.
-ndis a. -ntes oz | uehuntur Heconi. Dal.(J). cfr.Sol. inueh- DF
EaG(S)D. -hunt v. inueniuntur Eoz 16 dilectum U.o. del- v.
cfr.CFW Müller p.18 n. | bella F²E(?)H(J). belua rov(S)
18 modogalicam va.H. an Modocalingam? 19 ubere Fava.H
20 modresse (-roesi v) praeti F²v(D). -essepi DF¹E. -essepi o.
madrespi a. modresi preti (peti dT) EdT(?)S. galmodroesi preti C

Colebae, *Orumcolae*, *Abali*, *Thalutae*. rex horum peditum
 L, equitum IIII, elephantorum IIII in armis habet. vali-
 dior deinde gens *Andarae*, plurimis vicis, XXX oppidis
 quae muris turribusque muniuntur, regi praebet peditum
 C, equitum II, elephantos M. fertilissimi sunt auri *Dardae*,
 Setae vero et argenti. sed omnium in India prope, non 68
 modo in hoc tractu, potentiam claritatemque antecedunt
Prasi amplissima urbe ditissimaque *Palibothra*, unde quidam
 ipsam gentem *Palibothros* vocant, immo vero tractum
 10 universum a *Gange*. regi eorum peditum DC, equitum
 XXX, elephantorum VIII per omnes dies stipendiantur,
 unde coniectatio ingens opum est. ab his in interiore 69
 situ *Monaedes* et *Suari*, quorum mons *Maleus*, in quo
 umbrae ad septentrionem cadunt hieme, aestate in austrum,
 15 per senos menses. septentriones eo tractu semel anno
 apparere, nec nisi quindecim diebus, *Baeton* auctor est;
 hoc idem pluribus locis Indiae fieri *Megasthenes*.
 austrinum polum *Indi* *Diamasa* vocant. annis *Iomanes*
 in *Gangen* per *Palibothros* decurrit inter oppida *Methora*

§ 68: Sol. 52, 12. — (8. 9) *Mela* III 67. — § 69: (13—17) Sol.
 52, 13. *MCap.* VI 694 extr. cfr. *Plin.* II 184. *Mela* III 61. *Beda*
 n. r. 6 extr.

calissae v. *acli*- F²D. *calog* R.S. -oe r | *Passalae* B e *Ptol.*
Pazalae Arr. Ind. 4, 5). *fassule* DFR^a. -lae D. *fasu*- RdTJ.
fass- v

1 *colebae* FR^aD. *tol*- d¹. *cole* D. *colobae* Rd²S. *colub-* v
orumcolae U.S. *orculae* v. *orzu*-B. *orxu*-L (errore) *abatle* R. om. a
lute a. *taluctae* va.S 2 *elephantorum* U.v(S). -tos G | CCCC
 R(?) o v a. D. an MM? 3 *Pandarae* con. D²e VII 28 5 ele-
phantos FR. cfr. § 73 med. 76 | sunt — 7 *potentiam* om. a | *derdae*
Sabell. e *Strab.* XV p. 706 init. sed cfr. XI 111 6 et *del.* va.S |
omnium ov. -ia U.JD¹ 7 ab hoc (oc F¹) DFE | *potentia* clari-
*tate*que dTJD¹ 8 *prasi* v e § 70 et Sol. *farsi* U.o | *balibothra* o.
-*tra* a 9 *phalibothros* DFEo. -tros a 11 VIII Sol. *stipen*-
dantur o 12 *coniectio* Eo | ab in (//// F) his in DFE¹
15 in anno va.J 18 *indi* R.v. -dri F². -dri r | *diamasa*
(*Bohlen d. alte Indien* II p. 211) S. *dram*-F²R^a²v. *dam-* r 19 in
G. per U.v | *gange* DF¹Ea | per U.G. et v

- 70 et Chrysobora. a Gange versa ad meridiem plaga tin-
guntur sole populi, iam quidem infecti, nondum tamen
Aethiopum modo exusti; quantum ad Indum accedunt,
tantum colore praeferunt. Indus statim a Prasiarum gente,
quorum in montanis Pygmaei traduntur. Artemidorus
inter duos amnes [XXI] interesse tradit.
- 71 20. (23) Indus, incolis Sindus appellatus, in iugo
Caucasi montis quod vocatur Paropanisus adversus solis
ortum effusus, et ipse undeviginti recipit amnes, sed
clarissimos Hydaspem quattuor alios adferentem, Cantabam
tris, per se vero navigabiles Acesinum et Hypasim, quadam
tamen aquarum modestia nusquam latior L stadiis aut
altior XV passibus, amplissimam insulam efficiens, quae
72 Prasiane nominatur, et aliam minorem, quae Patale. ipse
per [XII]·CL passuum, parcissimis auctoribus, navigatur et
quodam solis comitatu in occasum versus oceano infunditur.
mensuram orae ad eum ponam, ut invenio, generatim,
quamquam inter se nullae congruunt. ab ostio Gangis
ad promunturium Calington et oppidum Dandaguda DCXXV,
ad Tropina [XII]·XXV, ad Perimulae promunturium, ubi 20

§ 70: Sol. 52, 14. MCap. VI 695. cfr. Mela III 67. Strabo XV
p. 690. Arr. Ind. 6, 9. — (5. 6) Agathem. IV 15 (GGm II p. 475). —
§ 71: Mela III 69.

1 Chrysobora (Bohlen l. l. p. 232) S. chriso- F². chariso (car-
a) r. cliso- Hex Arr. Ind. 8, 5. cyrisoborca (car- a³) v | iunguntur
R² 4 colorem T | praeferunt U. add. sidus R d(?) v e Sol. prae
se ferunt D 6 [XX] Hoffmann (cfr. GGm II p. 476^a et Strabo XV
p. 689). XXI U. v | interesse om. o. esse a 7 india R² | incolis
DE. -obis a | sindus F² TH. ind- r. sand- v 9 recepit DE¹.
-caepit F 10 cantabram F² va. S 11 acesinum U. v (S).
-nem L | hypasim v. hysaeipim F. -sopim D. -sepim (ys- a) E ad.
-sephim R 12 modestia F² v. -ia r 13 passibus S. -ssus U. H.
p. v 14 aliam minorem a³ v (J). -ia -ore (-ora a) U. S
15 XII·XL E va. H | navigatur p D. -tus U. v 17 in ora d(?)
19 dandagula E. gangadula a | DCCXXV p. a³ va. H
attropina F. atir- a. ut tr- DE

est celeberrimum Indiae emporium, DCCL, ad oppidum in insula quam supra diximus Patalam DCXX.

Gentes montanae inter eum et Iomanem Caesi, 73
Caetriboni silvestres, dein Megallae, quorum regi D elephantī,
peditum equitumque numerus incertus, Chrysei, Parasangae,
Asmagi, tigri fera scatentes; armant peditum XXX, ele-
phantos CCC, equites DCCC. hos Indus includit montium
corona circumdatos et solitudinibus. DCXXV infra soli-
tudes Dari, Surae, iterumque solitudines per CLXXXVII,
plerumque harenis ambientibus haut alio modo quam 74
insulas mari. infra deserta haec Malthaecorae, Singae, 74
Maroae, Rarungae, Moruni. hi montium, qui perpetuo
tractu oceani in ora pertinent, incolae liberi et regum
expertes multis urbibus montanos optinent colles. Narae
deinde, quos claudit mons altissimus Indicorum Capitalia;
huius incolae alio latere late auri et argenti metalla
fodiunt. ab his Oratae, quorum regi elephantī quidem X, 75
sed amplae vires peditum, Suarattaratae — et hi sub
rege elephantos non alunt fiducia equitum peditumque
— Odonbaeorae, Sarabastrae Thorace urbe pulchra, fossis

§ 74: (12—14) Sol. 52, 15. MCap. VI 695 init.

1 celerrimum DFE | in om. E 2 patalam da³v. spat-ll |
DXX R 3. 4 cesi cetriboni Baova. D 5 equitum Ea. et
eq-o 6 asmagiti E. asangae va. S | elephantēs FR. cfr. § 67 extr.

8 dist. D | per DCXXV dT(?) C 9 CLXXXVIII a³C
10 aut DFEa 11 malthaecorae FJ². maltae- E D. malthe- Da.
mathe- R. malte- dv 12 maroae FJ². -oe R. -ohae dv. -rūe a.
moroae DED | rarungae dv. -ūge ll. -umgae D | moruni H(D).
-rum ll. -runtēs v. -rontēs dS. add. masugae peugae iam dT.
masuae pagungae ialii (iam G) va. H 13 oceani in ego. ad
oceani dT(U 122) J. oceani v | orae E(?) (Salm.) H. oram v(J) |
pertinent ll. S. praetenti (Salm.) H. tenent v 14 naraeae E.
maree a 17 oratae a. orate R. -turae va. S 18 suarattaratae
FdEa. -rataratae DfS. (-rataratte — 19 peditum E¹ suppl. in marg.).
-ratarate T. uaretatae v | et hi TS. et (ex a) his ll. qui v
19 aiunt DE 20 odonbaeorae DFE. -raes D. -res J.
-beore Ra. -res S. odomboerae v | arabastrae S. sala- v | thorace
DREaD. -cae F. horacae S. -atae v

palustribus munita, per quas crocodili humani corporis avidissimi aditum nisi ponte non dant. et aliud apud illos laudatur oppidum Automula, inpositum litori quinque amnium in unum confluyente concursu, emporio nobili. regi eorum elephanti M·DC, peditum CL, equitum V. pauperior Charmarum rex elephantos LX parvasque reliquas vires habet. ab his gens Pandae, sola Indorum regnata feminis. unam Herculi sexus eius genitam ferunt ob idque gratiorem, praecipuo regno donatam; ab ea deducentes originem imperitant CCC oppidis, peditum CL, ¹¹ elephantis D. post hanc trecentarum urbium seriem Derangae, Posingae, Butae, Gogaraei, Vmbrae, Nereae, Brangosi, Nobundae, Cocondae, Nesei, Palatitae, Salobriasae. Orostrae Patalam insulam attingentes, a cuius extremo litore ad Caspias Portas XVIII·XXV produntur.

⁷⁷ Hinc deinde accollunt Indum, adverso eo scandente demonstratione, Mathoeae, Bolingae, Gallitalutae, Dimuri, Megari, Ardabae, Mesae, Abisari, Silae; mox deserta in CCL, quibus exuperatis Organagae, Abortae, Brasuertae, et ab his solitudines prioribus pares. dein Sorofages, Arbae, ²⁰ Marogomatrae, Vmbritae Caeaeque, quorum XII nationes

§ 76: (7. 8) Sol. 52, 15. MCap. VI 695.

3 oppidum F²R(?)v. om. r | automela a³va. S 4 conflu-
entium dT | nobile E. mobili Ea 5 regi adTv. -gio r | MD F¹.
DC R 9 praecipuo om. o 11 elephantis oa²v. -tes U. D¹.
cfr. § 67 extr. | quam (pro hanc) BSJ | seriem U. S. syrieni v
12 darangae RdSJ | buzae gogiarei va. S 13 brancosi
va. D | cocunde a | nesaei F | paletitae FE. pedatritae va. S
solobriasae Dal. 14 olostrae R(?)a³va. D 16 aduerso ego.
-essos R. -ersu rv(J). -ersū dG | eo (ego. eū U) scandente U123.
eos cadente U. eos euidenti va. J 17 mathoeae (-oe E. -eo a)
U. J. athoe d. -oae S. amatae v 18 ordabae Eava. S | Abi-
sari D²ex Arr. Ind. 4, 12. abi suri DFEa. abhisuri (ab) his Vri B)
Ev | silei a. -eni a³va. S | deserta dv. -tae U 19 abaortae
va. S | brasuertae Ea. barsu- DFDt. bassu- R²S. basu- R¹. sibarae
v 20 dein F²v. ein r | sarophages, sorgae, baraomatae
v. S 21 umbritae caeaeque D. -caeaeque F. -teceaeque Ed.
veeque DR. -ceeq. a. -ttaeque H. gumbritaeque v

singulisque binae urbes, Asini, trium urbium incolae; caput eorum Bucephala, Alexandri regis equo, cui fuerat hoc nomen, ibi sepulto conditum. montani super hos 78
Caucaso subiecti Sosaeadae, Sondrae transgressisque Indum
5 et cum eo decurrentibus Samarabiae, Sambraceni, Bisambridae, Orsi, Andiseni, Taxilae cum urbe celebri. iam in plana demisso tractu, cui universo nomen Amendae, populi quattuor, Peucolitae, Arsagalitae, Geretae, Asoi. etenim plerique ab occidente non Indo amne determinant,
10 sed adiciunt quattuor satrapias, Gedrosos, Arachotas, Arios, Paropanidas, ultimo fine Cophete fluvio, quae omnia Ariorum esse aliis placet. 21. nec non et Nysam urbem 79
plerique Indiae adscribunt montemque Merum, Libero Patri sacrum, unde origo fabulae, Iovis femine editum; item
15 Aspaganos gentem, vitis et lauri et buxi pomorumque omnium in Graecia nascentium fertilem. quae memoranda ac prope fabulosa de fertilitate terrae et genere frugum arborumque aut ferarum ac volucrum et aliorum animalium traduntur, suis quaeque locis in reliqua parte operis
20 commemorabuntur, quattuor satrapiae mox paulo, ad 98
Taprobanen insulam festinante animo.

§ 78: (11) Mela III 69. — § 79: Mela III 66. Arr. Ind. 1, 6.
— (12—16) Sol. 52, 16. 24. MCap. VI 695. — (20) Dic. 7, 24.

1 asinis E. aseni va.S | urbium v. -bem ll 2 earum o | fuerit Eo 4 caucaso subiecti a³v. -sos -ctis ll | sosaeadae
DFED. sosea- Ea dS. solea- v 5 samarabiae Ed(?) va.D | sambraceni G 6 orsi Ea v(S). -sy r. -sii B. osii Dal. (errore) | andiseni Ea TD. -ny D. -saeni E. -xeni v. antiseni E(?). -xeni B | taxyle E. taxillae Dal. cfr. § 62 | dist.D 7 dimisso Ea | amenda-
dae DFES. amandae Ea H. -drae a³v 8 peucolitae ll. v(J). cfr. § 94. -laitae B coll. § 62 | geretae coni. He St Byz. | asoi va.S
11 paropanidas J¹ (errore). -sadas dS -missadas B
14 famulae DFEa | edictum DFEa | inde (pro item) F²D
15 aspaganos ll.S. -gonas v. astacanos (Salm.) H | gentes F¹d TEa¹ | uiti FE 17 et prope E(?) va.D 18 arborumque F²a³v. aruo- r | ac ll.S. aut d(?)v 20 quattuor uero d(?) va.D | ad del.a² 21 taprobanen Dic. G. -ne E. -nae D. -na ē F. -ne ē a. -nam est E. -nam v | festinante v. -tem (-inente) E ll

- 80 Sed ante sunt aliae: Patale, quam significavimus in
 71 ipsis faucibus Indi, triquetra figura, CCXX p. latitudine;
 extra ostium Indi Chryse et Argyre, fertilis metallis, ut
 credo: nam quod aliqui tradidere, aureum argenteumque
 his solum esse, haut facile crediderim. ab his XX p. 5
 Crocala et ab ea XII Bibaga, ostreis ac conchyliis referta,
 dein Coralliba, VIII a supra dicta, multaeque ignobiles.
 81 22. (24) Taprobanen alterum orbem terrarum esse
 diu existimatum est Antichthonum appellatione. ut in-
 sulam liqueret esse Alexandri Magni aetas resque prae- 10
 stitere. Onesicritus, classis eius praefectus, elephantos
 ibi maiores bellicosioresque quam in India gigni scripsit,
 Megasthenes flumine dividi, incolasque Palaeogonos
 appellari, auri margaritarumque grandium fertiliores quam
 Indos. Eratosthenes et mensuram prodidit, longitudinis 15
 VII stadium, latitudinis V, nec urbes esse, sed vicos DCCCL.
 82 incipit ab Eoo mari inter ortum occasumque solis Indiae
 praetenta et quondam credita XX dierum navigatione a
 Prasiana gente distare, mox, quia papyraceis navibus
 armamentisque Nili peteretur, ad nostrarum navium cursus 20

§ 80: Mela III 71. 70. Sol. 52, 17. MCap. ib. Dic. 7, 24. —
 § 81: Sol. 53, 1—3. MCap. VI 696 med. — (8. 10) Mela III 70 (14).
 — (15) Berger Eratosth. fr. p. 235. — § 82: Sol. 53, 3—5. —
 (20) Strabo XV p. 690 extr.

1 aliae (-ie a) av. -io r | patalae DFE. pet- va. B 2 tri-
 quadra Dic. | latitudine v. -nē ll 3 ostia Dic. | fertiles da^a
 Dic. v. -lis ll. D 5 iis Eva. D | XX p. a^sv(J). XX p. latitu-
 dinem (-ne Dic. S) ll. S falsa iteratione ex v. 2 6 crocala et DFD.
 -let r. -la (P) L. -le Tv. crotale Dic. | ac Ea. D. a DF. & R(?)v
 conchyliis F. -ciliis a. -lis E. -culis Dic. 7 deinde d Dic. va. S
 coraliba F. torall- Eva. H(S). or- Dic. | VIII d(?) va. S | dicta v.
 -tae ll 8 tabrobanae y 9 anthichthonum DF. anhieth- E.
 -tonum o. anteocho-num y 9. 10 insulam liqueret esse (et
 (pro ee F². om. r) ll. S. ins- esse liq- y D. liq- ins- esse ov
 12 scribit i 13 paleogonos (-laeo- P) a^so(P) L. -nis ll. -nes r
 15 mensuras y. sed cfr. § 72 | prodit y 16 III (pro VII) i |
 DCCCL Sieglin ex Ael. n. an. XVI 17. DCC ll. v 17 eoo v e Sol.
 18 protenta y | nauigio y

VII dierum intervallo taxata. mare interest vadosum, senis non amplius altitudinis passibus, sed certis canalibus ita profundum, ut nullae anchorae sidant. ob id navibus utrimque prorae, ne per angustias alvei circumagi sit necesse; magnitudo ad terna milia amphorum. siderum in navigando nulla observatio; septentrio non cernitur. volucres secum vehunt emittentes saepius meatumque earum terram petentium comitantur. nec plus quaternis mensibus anno navigant. cavent a solstitio maxime centum dies, tunc illo mari hiberno.

Hactenus a priscis memorata. nobis diligentior notitia Claudii principatu contigit legatis etiam ex ea insula advectis. id accidit hoc modo. Anni Plocami, qui maris Rubri vectigal a fisco redemerat, libertus circa Arabiam navigans aquilonibus raptus praeter Carmaniam, XV die Hippuros portum eius invectus, hospitali regis clementia sex mensum tempore inbutus adloquio percunctanti postea narravit Romanos et Caesarem. mirum in modum in auditis iustitiam ille suspexit, quod pari pondere denarii essent in captiva pecunia, cum diversae imagines indicarent a pluribus factos, et hoc maxime sollicitatus ad amicitiam

§ 83: Sol. 53, 6. 7. MCap. VI 696 extr. 697. — § 84: Sol. 53, 8. 9. — § 85: Sol. 53, 10.

1 VI i | taxato a va. S | renis DFE 2 adeo (pro ita) va. H
e Sol. 3 sedent y 5 magnitudo — amphorum om. va. H |
alterna E | amphorum dTH. ad forum U 7 sed volucres E(?) o
va. D | secum D² Bay opv. saecum F. secundum D¹. siderum E¹.
-ecum E² 8 terram (-rra E. -rrarum EaT) petentium U. (Sol.) H.
-rras pet- opv. transfretantium y | quam ternis y o a³ va. H. sed cfr.
Sol. 9 in anno va. H(S) e Sol. 10 mari adypv. -rer 11 nobis
F² dTv. nos rop | diligentior d(?) v. -ter U. op 12 ea del. E²
13 aniplocamus o 14 uectigalia fisco o 15 carminiam E.
armen- o 17 ex E | mensium o a³ va. S | percunctanti F² o Brot.
-andi r. -contanti v(S). cfr. VIII 44. XXX 18, aliter XXXV 88
18 in modum a³ ov. mod- U 18. 19 inauditus E. -tos F²
19 iustitiam a³ ov. C. -tia U. v | pari o. -ris U. D. -res dv |
danarii DF¹ E 20 pecuniae DF¹ E | imaginis F¹ 21 factos
E² ov. -to r | ex F² E

- legatos quattuor misit principe eorum Rachia. ex iis cognitum, D esse oppida, portum contra meridiem adpositum oppido Palaesimundo, omnium ibi clarissimo ac 86 regio, CC plebis. stagnum intus Megisba CCCLXXV p. ambitu, insulas pabuli tantum fertiles complexum; ex eo duos amnes erumpere, Palaesimundum iuxta oppidum eiusdem nominis influentem in portum tribus alveis, quinque stadiorum artissimo, XV amplissimo, alterum ad septentriones Indiamque versum, Cydara nomine. proximum esse Indiae promunturium quod vocetur Coliacum, quadridui 87 navigatione, medio in cursu Solis insula occurrente. mare id colore perviridi, praeterea fruticosum arboribus, iubas earum gubernaculis deterentibus. septentriones vergiliasque apud nos veluti in novo caelo mirabantur, ne lunam quidem apud ipsos nisi ab octava in XVI supra terram aspici fatentes; Canopum lucere noctibus, sidus ingens et clarum. sed maxime mirum iis erat umbras suas in nostrum caelum cadere, non in suum, solemque a laeva oriri et in dexteram occidere potius quam e diverso. 88 iidem narravere latus insulae quod praetenderetur Indiae

§ 86: (11) Mela III 71. cfr. infra § 97. — § 87: (11—13) Sol. 53, 21. — (13—17. 19) Sol. 53, 6. 7. MCap. VI 696. 697 init. Mela III 61.

1 rachaia E. tracia vel thracia codd. Sol. 3 palesimundo a. pele- o 4 regio op D². -ia ll. v(H). -iae G(J). -iam C(Brot.). cfr. Rück 3 p. 245 5 ambitu opv. -tū ll | pabuli om. o 8 altissimo Eo 9 septentrionis a. -onem yva. H | cythara F¹. zith-i 10 coleacum y. colaic- E va. (P) H 11 occurrente E(?) a² G. inc- ro 12 id a³ v. in ll. an ibi (scriptum iui)? | fruticosum Ed(?) ov. fructio- DFE. fructu- ayp D. cfr. XIII 139. 140. de mendo XIX 121. (an fructectosum, ut XVIII 134. XIX 34?) | iubar Ea 13 earum D(?) v. eor- ro | deterentibus DFEoC. -rre- adpv. -rce- E. -rge- D¹. (atterantur Sol.) 14 ueluti in ll. Tov(D). -lut in y. -luti Rd(?) G | ne om. oa³ va. H. ue Ea 15 non nisi ova. H | in F² dTy D. ad E(?) opv. om. r | XIII y. XV va. Bas. super yo 18 alaeuari (all- E²) DE¹. -ua//// F. ab laeva (le- y) y D 19 dexteram yod G. -tram ll. D. -tera v 20 iidem Et. 12 -vo | quo yd

X stadiorum esse ab oriente hiberno; ultra montes Hemodos
 Seras quoque ab ipsis aspici, notos etiam commercio;
 patrem Rachiae commeasse eo; advenis ibi feras occurrere,
 ipsos vero excedere hominum magnitudinem, rutilis comis,
 5 caeruleis oculis, oris sono truci, nullo commercio linguae.
 cetera eadem quae nostri negotiatores: fluminis ulteriore
 ripa merces positas iuxta venalia tolli ab iis, si placeat
 permutatio, non aliter odio iustiore luxuriae quam si
 perducta mens illuc usque cogitet, quid et quo petatur
 10 et quare. sed ne Taprobane quidem, quamvis extra 89
 orbem a natura relegata, nostris vitiis caret. aurum
 argentumque et ibi in pretio; marmor testudini simile,
 margaritae gemmaeque in honore; multo praestantior est
 totus luxuriae nostrae cumulus. ipsorum opes maiores
 15 esse dicebant, sed apud nos opulentiae maiorem usum.
 servum nemini, non in diem aut interdiu somnum, aedificia
 modice ab humo exstantia, annonam numquam augeri,
 non fora litesve esse, coli Herculem, eligi regem a populo
 senecta clementiaque, liberos non habentem, et, si postea
 20 gignat, abdicari, ne fiat hereditarium regnum. rectores ei 90
 a populo XXX dari, nec nisi plurium sententia quemquam
 capitis damnari; sic quoque appellationem esse ad populum

§ 88: (3) Sol. 53, 21. — (4. 5) ib. 11. MCap. VI 697. —
 (6. 7) Sol. 50, 4. MCap. VI 693. — § 89: (11—13) Sol. 53, 22. 23.
 (cfr. Plin. IX 106). — (16sq.) MCap. VI 697 extr. 698. Sol. 53, 14. 15.
 — § 90: Sol. 53, 16. 17. MCap. VI 698.

2 aspicit DF¹E 3 rachiae dG. -ciae y. -cie a³. rhatie R.
 haciae DFE. acie a. mabaciem v | sibi Seras H 4 hominum
 R(?) E²oa³v. -nem r 5 trunci DFE¹ | nullo R(?) H. -lli ryov
 7 iis Fv. his rC 8 ab his (iis FE) non FdTEa¹ falsa itera-
 tione | tristiore yoxva.Bas. 9 producta y | illic E²yo | quod
 (pro quo) E²ova.Bas. 12 testudini Fda. -nis royv. cfr. nov.
 luc.p.26 | similē FFa 13 in honore om.y | praestantior est
 ego (et dist.). -ores et ll.v. -orum et SJ¹errore 14 totus E²o
 v(D²). -tius rBas. | maiorū FFa¹ 15 esse om.a¹ 16 inter-
 diis E² 17 uno y | existentia E²o 18 eo coli o. co E². om.y |
 elegi y. elige DF¹a | re gemma DF¹. -rē a a 20 ei E²F²yov.
 et r 21 plurium E²F²ov. -imum r. -imorum y 22 capite o.
 om.y | appellatione E²Do | esse om.o

et LXX iudices dari: si liberent ii reum, amplius XXX
iis nullam esse dignationem, gravissimo probro. regi
91 cultum Liberi Patris, ceteris Arabum. regem, si quid
delinquat, morte multari, nullo interemente, aversantibus
cunctis et commercia etiam sermonis negantibus. festa
venatione absumi; gratissimam eam tigris elephantisque
constare. agros diligenter coli, vitis usum non esse,
pomis abundare. esse et in piscatu voluptatem, testudinum
maxime, quarum superficie familias habitantium contegi:
tanta reperiri magnitudine. vitam hominum centum annis 10
modicam.

92 (25) Haec conperta de Taprobane. quattuor satrapiae,
79 quas in hunc locum distulimus, ita se habent. 23. a
proximis Indo gentibus montana. Capisene habuit Capisam
urbem, quam diruit Cyrus. Arachosia cum flumine et 15
oppido eiusdem nominis, quod quidam Cufim dixere, a
Samiramide conditum. amnis Erymandus, praefluens Para-
besten Arachosiorum. proximos his a meridie ad partem
Arachotarum faciunt Dexendrusos, a septentrione Paro-
panisidas, Cartana oppidum sub Caucaso, quod postea 20

§ 91: Sol. 53, 18—20. MCap. l. l. — (10) Sol. 53, 12. MCap.
VI 697 extr. — § 92: (14—17. 469, 4) Sol. 54, 2.

1 et om. ova. H(S) | LXXX y | dari E*yov. -re r | tubarent
DF¹ | rerum E^a 2 his Fa. an illis? | esse — p. 470, 4 aliqui
om. a | probro F²E(?)v. -bo r 4 mortem DE | interemente
FEJ². cfr. nota ad XXIX 65. -rimente rv | aduersantibus DFR.
sed adue- va. G 6 eum FdE 8 uoluntatem DFDy. -te i
9 habundantiam i. ab- y 14 dist. (Salm.) H | capisene II.
(Salm.) S. -issene H. -nae v | habent va. (Salm.) H | caphisam
dSol. cha- FE. chapi- E^aD. capissam va. H 16 Cufim (Sieglin)
D^a. Cophen Be StByz. cutim II. (P)J. cot- v 17 erymandus
TD. -adus DF. -anthus d(?) He Polyb. XI 34, 13. erimadus R.
herm- v. ermandum E^a. (Etymandrus Arr. Anab. IV 6, 6) | para-
besten (Salm.) H. -baesten E^a. -stan R per abesten v. parans-
besthan F. -baestan Dd. (Παραβήτην pro παρά Βήτην: MGGM I
p. XCIII^b) 18 arachosiorum B. rach- E^av. arhacosto- r
19 dexendrusos II. v(J). gedrosos et B. cfr. § 78 | paropanisiadas
I^a. -sadas S. cfr. § 78

Tetragonis dictum. haec regio est ex adverso Bactriae, Ariorum deinde cuius oppidum Alexandria, a conditore dictum, Sydraci, Dungalae, Parapinae, Cataces, Mazi; ad Caucasum Cadrusi, oppidum ab Alexandro conditum. infra 93
 5 haec omnia planiora. ab Indo Ariana regio, ambusta fervoribus desertisque circumdata, multa tamen interfusa opacitate cultores congregat circa duos maxime fluvios, Tonberon et Arosapen. oppidum Artacoana, Arius amnis, qui praeffluit Alexandriam ab Alexandro conditam. patet
 10 oppidum stadia XXX multoque pulchrius sicut antiquius Artacabene, iterum ab Antiocho munitum, stadia quinquaginta. Dorsigi gens; amnes Pharnacotis, Ophradus; Pro- 94
 phtasia, oppidum Zarasparum, Drangae, Evergetae, Zarangae, Gedrusi, oppida Peucolis, Lyphorta, Methorcum; deserta;
 15 amnis Manain, Acutri gens, flumen Eorum, gens Orbi,

§ 93: Mela I 12. III 71. — (9. 10) Sol. 54, 2. — § 94: (14) Mela III 75.

1 tetragonis Ed(?) G² cum P. tetrog- E² G¹. tegrog- r. ce-
 erog- v | aduersum E² | Bactriae, Ariorum ego. bactrianorum ll. v.
 cfr. U 124. dist. Salm. 3 sydraci (Sieglin) D² coll. XII 24. -cae
 Strabo XV p. 687. 701. syndraci (sin- E²) ll. v. oxydracae Arr.
 anab. V 22, 2. cfr. MGGm Ip. 312^b | dungalae (-le E²) E. H. dāg- F.
 dang- D. daug- v. dangulae G. (Sangalae coni. H) | parapiane
 (-nae v. -ni G) E² va. S | cataces Fd D. cant- v. catazes D. -tuces
 R. S. -teces E² | maci d va. S 4 ab om. E² 5 planiora ego.
 cfr. § 92 init. 78 med. hora F. ora rv. del. P. in ora G² | arabido
 E². -bindo va. G 7 duo DF 8 toncleron E². tonde- T va. S.
 cfr. § 97. (Tomeros Arr. Ind. 24, 1. Tubero Mela) | Arusaces Mela |
 artacoana (-cacna B) arius (B) H cum Salm. -co. (-ce v) anarius E² v.
 -coamnarius r 11 artacabene E² F. -bane E va. D 12 dor-
 sigi (coni. J) D². dorisdorsigi D d R. S. -rsii F. dori E². dorisci v |
 genis E² | ó Φάδος Spruner-Sieglin tab. 6 18 zarasparum (zaria-
 H coll. § 45) Ev. -padum r S | evergetae H e Strab. XV p. 724 extr.
 erg- DF d R. arg- v. ariete E². -tae D 14 peocolis D². euculis
 E². peucolais B. cfr. § 62 | liphorta Fd. lipph- R. lymph- va. S |
 methorcum E² D. -ricum v. -ricorum Dal. -rgum DJ². -rgon
 R(?) S. metorgum Fd T | deserta E² d T v (D). -tam DF. -tum R(?) G
 ad Methorcum referens 15 manain E² DF v (D). -necin d T. -ne
 in R. -nais Dal. | accutri F. aguthri E². augutturi va. S | eorum
 DF d T. S. iorum R. horum E². boru vel borru v | urbi E² va. S

flumen navigabile Pomanus Pandarum finibus, item Cabirus Suarorum, ostio portuosum, oppidum Condigramma, flumen Cophes. influunt in eum navigabilia Saddaros, Parospus, 95 Sodamus. Arianae partem esse Daritim. aliqui volunt mensuramque produnt utriusque longitudinem [XVIII], latitudinem dimidio minorem quam Indiae. alii Gedrusos et Sires posuere per CXXXVIII p., mox Ichthyophagos Oritas propria, non Indorum, lingua loquentes per CC p. Ichthyophagos omnes Alexander vetuit piscibus vivere. deinde posuere Arbiorum gentem per CC p. ultra deserta; dein 10 Carmania ac Persis atque Arabia.

96 (26)^a Sed priusquam generatim haec persequamur, indicari convenit quae prodidit Onesicritus classe Alexandri circumvectus in mediterranea Persidis ex India, enarrata proxime a Iuba, deinde eam navigationem, quae his annis 15 comperta servatur hodie.

Onesicriti et Nearchi navigatio nec nomina omnia habet mansionum nec spatia, primumque Xylīnepolis ab

§ 95: (7. 9) Sol. 54, 3. MCap. VI 699. cfr. Plin. VII 30. — § 96: Iuba fr. 39 Müller.

1 nauigabili DFR | romanos DF. ponamus va. H | pandarum (P) L. cfr. § 76. -dorum ll. v | cabirus DF dE H (D). -byrus v. -beron B. apirus RS 2 sorarum B | portuosus E^a va. S 3 cophes v. chopes R. copes (-pis D) r | seddarus E^a. sada- va. S | parospus D^a. prospus E^a 4 sodamus DF dE D. -danus f S. -dmus E^a. -dinus v | daritim E^a G (D). -rrinthim F. -rrhintim r J. dararin v 5 mansuramque E^a | produnt utriusque om. E^a | [XVIII] D^a. XVIII. L DF da. XIII E. XVIII. L R (?) a^a v 7 sires D dE a J. -re F. syros E^a a^a v. scy- C. pasires H. pars- MGGm Ip. 344^a | CCXXXVIII a. CXXXIII E^a H. CLXXXIII C. -III v 9 uibere E^a DFR^a | deinde (inde E^a va. S) — 10 CC p. uncis inclusit J, ante Ichthyophagos (v. S) pos. va. S 10 aruorum FR. argin- a | deserta om. E^a 11 carmania E^a | ad FR 12 haec om. a | persequar E^a 13 idicturi R^a. indicare E^a R^a a^a va. J | prodit R d va. D | clase DF^a. lasse E^a 14 ex india (-diae E^a. -di Ra) enarrata ll. D. -dia narr- d G. et indiae narr- v 17 onesicritus F^a. -tus D. nom a | omnia (Geier Alex. hist. script. p. 81) D^a. om. ll. v 18 xylīnepolis (Lassen Ind. Altert. II 1, 192) J. cfr. U 125. xilenep- Ep. L. exil- R. -naep- DF. xilenop- F^a in marg. a. xyl- v

Alexandro condita, unde ceperunt exordium, iuxta quod flumen aut ubi fuerit non satis explanatur. haec tamen 97 digna memoratu produntur ab iis: oppidum a Nearcho conditum in navigatione et flumen Arbium navium capax; 5 contra insula, distans LXX stadiis, Alexandria condita a Leonnato iussu Alexandri in finibus gentis, Argeruus portu salubri, flumen Tonberum navigabile, circa quod Pasirae; deinde Ichthyophagi tam longo tractu, ut XXX dierum spatio praenavigaverint; insula quae Solis appellatur et 10 eadem Nympharum Cubile, rubens, in qua nullum non animal absumitur incertis causis; Ori gens, flumen Carmaniae Hyctanis, portuosum et auro fertile. ab eo primum 98 septentriones apparuisse adnotavere, arcturum neque omnibus cerni noctibus nec totis umquam. Achaemenidas usque 15 illo tenuisse. aeris et ferri metalla et arrenici ac mini exerceri. inde promunturium Carmaniae est, ex quo in adversam oram ad gentem Arabiae Macas traiectus distat L p.; insulae tres, quarum Oracta tantum habitatur aquosa,

§ 97: (9) Mela III 71. Sol. 54, 4. MCap. l. l. — § 98: (11—15) Sol. 54, 5. — (16 sqq.) ib. 6. — Mela III 79. — MCap. l. l.

1 coeperunt E·D·F | iuxta om. E^a 3 prodentur D·F¹·R·a·S·J | ab iis v. ab eis a G (et dist.). ab his E^a·R²·d·p. abies D·F·R¹. Arbis H 4 et D·F·R·a·D¹. om. E^a. ea d(?) v. ad D² | arbium ego. nabrum E^a·p·v. -rim r. Arhim (Geier l. l. p. 78) D. cfr. U 125 n. 5 insulā R·d·v·a·G | stadiis D·F¹. -dia R(?) S | alexandria — 6 iussu E^a·F² R²·p·v. om. r | condita om. F² 6 argeruus E^a·D. -erius p. -enus r·v. -enus G | portus F²·a 7 salubris F²·v·a·G. alii a | tonberum F²·D. -ron S. -brerum D·F¹·d·R·a. tormenum E^a. thor- p. tubrum v. -ronem Mela. cfr. § 93 | pasirae (Salm.) H. parirae (peri- R) ll. v (D¹). parrihe p. cfr. Arr. Ind. 26, 3 et p. 470, 7 8 XX E^a·p·v. XXX r·S. cfr. M·G·G·m I p. 349^b 9 insulae D·F¹. -le R¹·a. -lā F²·R²·v·a·G 10 eodem D·R·a 11 adsumitur D·F. assu- a | carminiae E^a. -mine a 12 hyctanis (Salm.) S hict- E^a. hyt- v. hyna- r. hya- d (Sol.). hydanis M·G·G·m I p. 342^b 15 agmini ll. & minii v·a·S 16 carmaeniae F. -menie a. -miniae D 17 aduersam oram (U 126) J. -rsa (-rso E^a) ora ll. v | macas E^a·F²·v. mac R. ma D·F¹. in a | traiectu a 18 L p. ll. Sol. v. V p. (Valesius ad Amm. Marc. XXIII 6, 10) D. at cfr. § 152 | oracta ego. oracla (hor- E^a·R) ll. H. organa v. Oracta Arr. Ind. 37, 2. Strabo XVI p. 767. 'Oopáxθa Marciani periopl. 27 (G·G·m I p. 531)

a continente XXV p., insulae quattuor iam in sinu ante Persida — circa has hydri marini vicenum cubitorum ad-
 99 natantes terruere classem —, insula Athotadrus, item Gauratae, in quibus Gyani gens; flumen Hyperis in medio sinu Persico, onerariarum navium capax, flumen Sitioganus, quo Pasargadas septimo die navigatur, flumen navigabile Phristimus, insula sine nomine, flumen Granis modicarum navium — per Susianen fluit, dextra eius accolunt Dexi montani, qui bitumen perficiunt —, flumen Zarotis, ostio difficili nisi peritis, insulae duae parvae; inde vadosa 10 navigatio, palustri similis, per euripos tamen quosdam 100 peragitur; ostium Euphratis, lacus quem faciunt Eulaeus et Tigris iuxta Characen, inde Tigri Susa. festos dies ibi agentem Alexandrum invenerunt septimo mense post quam digressus ab iis fuerat Patalis, tertio navigationis. sic 15 Alexandri classis navigavit; postea ab Syagro Arabiae promunturio Patalen favonio, quem hippalum ibi vocant, peti certissimum videbatur, [XIII].XXXII p. aestimatione.
 101 Secuta aetas propiorem cursum tutioremque iudicavit, si ab eodem promunturio Sigerum portum Indiae peteret, 30

1 continenti *va.D* 2 pericla E^a. -ida *va.B* 3 athotadrus d. -thadrus (tho- a) D F R a S. athrotradius E^a. atro- p. acrotadus v. Crataee, Aradus *Salm. (p.831^b G)*. Aradus (*U 125 n.*) D. Caicandrus *coni. Hex Arr. Ind. 38, 2. cfr. § 110* 4 gyani D F R a S. chy- E^a. ziani p. chiani G. -na v | yperis a. syp- E^a. iyp- E^a. hisp- p 5 persiea E^a | sitioganus D F R a J. -adus E^a p. -agus v. sitacus *U 127 ex Arr. l. l. 38, 8* 6 quos E^a | pasargadas B. spas- v. pagarg- D F R a. pasardas E^a. -dus E^a. 7 phristimus R d T a S. phriyt- E^a. phirit- p. phirst- v. phryst- D F D. heratemis *Hex Arr. l. l. 39, 1* | flumen om. D F a 7 grains E^a. -anuis *va.H* 8 navium capax *va.S* | suasine F d R a. (*potius* Taocinen *Tom. Nearch. p. 64*) | dextra eius occulit F a 8. 9 Dexi montani *MGGm II p. 169^b*. deximo- (diximo- R) ll. v. Vxii mo- *Salm.* 9 zarotis ll. v (H). oroatis B e Strab. cfr. § 111 10 difficili E^a v (D). -lis r S | niri E^a | peritus F a 11 similes E^a | uripos D F^a R. -ost a 12 aeulaeus F. euleus E^a 13 caracen R a. charia- E^a. caria- *va.B* 15 digressus om. E^a 17 hipalum E^a. pypylum D. ipilum R. hyp- r. -palum *va.H* 18 XIII. XXXII E^a v (D). XIII. XXXV r S 19 propiorem a v. propri- r rum D F d R a S. zige- E^a H. tinge- p. zize- v

diuque ita navigatum est, donec compendia invenit mercator
lucroque India admota est: quippe omnibus annis naviga-
tur, sagittariorum cohortibus inpositis; etenim piratae ma-
xime infestabant. nec pigebit totum cursum ab Aegypto
5 exponere, nunc primum certa notitia patescente: digna
res, nullo anno minus HS·[D] imperii nostri exhauriente
India et merces remittente, quae apud nos centuplicato
veneant. MM p. ab Alexandria abest oppidum Iuliopolis; 102
inde navigant Nilo Coptum CCCVIII p., qui cursus etesiis
10 flantibus peragitur XII diebus. a Copto camelis itur,
aquisitionum ratione mansionibus dispositis: prima appel-
latur Hydreuma XXXII, secunda in monte diei itinere,
tertia in altero Hydreumate a Copto LXXXV, deinde in
monte; mox ad Hydreuma Apollinis a Copto CLXXXIII,
15 rursus in monte; mox ad Novum Hydreuma a Copto
CCXXXVI. est et aliud Hydreuma Vetus — Trogodyticum 103
nominatur —, ubi praesidium excubat deverticulo duum
milium; distat a Novo Hydreumate VII. inde Berenice
oppidum, ubi portus Rubri maris, a Copto CCLVII p. sed
20 quia maior pars itineris conficitur noctibus propter aestus
et stativis dies absumuntur, totum a Copto Berenicen iter

§ 101: (4) Sol. 54, 7. — § 102: (9—12) Sol. 54, 7. —
§ 103: (18. 19) Sol. 54, 7.

4 infestabant E². -bat DF¹R¹. -stant p²H 6 HS B.
his E². hic rv | D (D B) E²p²v. DL rS. an [∞]? cfr. XII/84
7 centuplicato a va. D 8 ueniant E² | heliopolis con. B
9 CCCIII E²p²va. S 12 hydreum (-ma B) XXXII E²p²v(D²).
-ma XXII rS 13 hydreumate (hidrom- E²) — 14 hydreuma E²v.
hydreum (om. ate — 14 hydreum) r. -ate — 15 hydreuma om. p |
LXXXV D. LXXXVX E². XCV v 14 hydreuma B(S). -eum
(hid- E²) v(H) | DXXXII E² 15 hydreum DFB va. B. yd- a.
hid- E² 16 CCXXXVI E²D². -III v. CCXXX rS 17 deuer-
ticulo (diu- v) E²v(D). -lum (diu- a) rS 18 militum FE |
III E²va. S(D²) 19 CCLVIII E²va. S. CCLIII E²p² 20 con-
ficitur E²d(?)v(D). -6///// F¹. cum fit a. confit rS 21 stativis
E²G. -tim v. estivis E². stat quis r

- 104 duodecimo die peragitur. navigare incipiunt aestate media ante canis ortum aut ab exortu protinus veniuntque tricesimo circiter die Ocelim Arabiae aut Canen turiferae regionis. est et tertius portus qui vocatur Muza, quem Indica navigatio non petit nec nisi turis odorumque Ara-
bicum mercatores. intus oppidum, regia eius, appellatur Sapphar, aliudque Save. Indos autem petentibus utilissimum est ab Oceli egredi; inde vento hippalo navigant diebus XL ad primum emporium Indiae Muzirim. non expetendum propter vicinos piratas, qui optinent locum nomine Nitrias, neque est abundans mercibus; praeterea longe a terra abest navium statio, lintribusque adferuntur onera et egeruntur. regnabat ibi, cum proderem haec, Caelobothras.
105 alius utilior portus gentis Neacyndon, qui vocatur Becare. ibi regnabat Pandion, longe ab emporio in mediterraneo distante oppido quod vocatur Modura. regio autem, ex qua piper monoxylis lintribus Becaren convehunt, vocatur Cottonara. quae omnia gentium portuumve aut oppidorum nomina apud neminem priorum reperiuntur, quo apparet
106 mutari locorum status. ex India renavigant mense Aegypto Tybi incipiente, nostro Decembri, aut utique Mechiris

§ 104: (1. 2) ib. 9. — (3. 9) ib. 8. — § 105: (16—18) Sol. 54, 8.

1 conficitur die E^o va. G(H) 3 circiter tricesimo F d R a
va. D | ocaelim D. occ- F. oclacim a 4 maza D F a | qua E^o
5 turi E^o 6 oppida va. H | dist. (U 127) J. regium coni. U
7 sapha a. -ar E^o va. S 8 ocaeli D F. hoc caelo a | unde a
hipallo E^o. yppalo a. hypa- vel hipa- va. H 9 muzirim E^o va. G
10 hidrias E^o. hydras va. H 12 efferuntur va. H | onera
et D F R H. -ret E^o. -rat a. -ra quae v 13 regeruntur d(?) H.
ge- v | proderem E^o v. -ret r | celobotras a d T. celebethonas E^o.
-bothras va. S 14 neacyndon F. -cindon T a. -eridon E^o.
necanidon va. S. (Nelcyndon coni. H: cfr. M G G m I p. 297*) | be-
care E^o R d v (J). baec- D. -rae F. bacare a. barace H. cfr. infra
15 regnant F^o. -at B a v a. S | imperio F. imp- E | in om. E^o
va. S (J) 16 modufa E^o va. S 17 becaren R d G (S). becha- v.
baeca- D. benca- E^o o. becca- a. pecca- F. baracen B (H) e Ptol.
et Arr. peripl. 40. 41 18 cotionara E^o. coci- o. concii- va. B.
ttona Bas. | quam E^o. 21 tibi E^o | mechiris B. maech- F

Aegyptii intra diem sextum, quod fit intra idus Ianuarias nostras: ita evenit ut eodem anno remeant. navigant autem ex India vento volturno et, cum intravere Rubrum mare, Africo vel austro. nunc revertemur ad propositum.

⁵ (27) Carmaniae oram patere duodeciens quinquaginta ¹⁰⁷ milia passuum Nearchus scripsit. ab initio eius ad flumen Sabim Ć p.; inde vineas coli et arva ad flumen Ananim XXV milium spatio; regio vocatur Armuzia. oppida Carmaniae Zetis et Alexandria.

¹⁰ (28) Inrumpit deinde et in hac parte geminum mare in terras, quod Rubrum dixere nostri, Graeci Erythrum a rege Erythra aut, ut alii, solis percussu talem reddi existimantes colorem, alii ab harena terraque, alii tali aquae ipsius natura. ²⁴ sed in duos dividitur sinus. ¹⁰⁸

¹⁵ is qui ab oriente est Persicus appellatur, [XXV] circuitu, ut Eratosthenes tradit; ex adverso est Arabia, cuius [XV] longitudo. rursus altero ambitur sinu Arabico nominato. oceanum qui influit Azanium appellant. Persicum introitu V latitudinis, alii IIII fecerunt. ab eo ad intimum sinum

§ 106 init.: ib. 9. — (2—4) ib. 10. — § 107: Sol. 54, 10. 12. (Iuba fr. 39 Müller). — (11) Mela III 72. Sol. 33, 1. MCap. VI 677. cfr. Artemid. ap. Strab. XVI p. 779. Agatharch. 2—6 (GGm I p. 111 sqq.). — § 108: Mela III 72. 73. 74. Sol. 54, 12. MCap. VI 699 extr. Berger Eratosth. fr. p. 272.

5 carmaniae (carna- E*) v. -iam r | decies septies Sol.
7 sabim aS. -bini (-bi E*) r. -bin v | ad om. E*va. Bas. 8 ana-
nim DFRaS. andanin Be Ptol. iananim E*. -nem v. (Anamias
Arr. Ind. 33, 1. Sandis Mela III 75) | armuzia Be Ptol. et Mar-
ciano (GGm Ip. 531). -mysia DFdTJ. -misia Ra. -mixia E*v
9 zetis DdRav(S). zaetis F. zethis E*H 11 in ll.v(S).
om. Sol. L(J). | terras E*Dv(J). -am rS | graeci (gre- E*) E*E*G.
-cū r. -cia ov | erythrum DS. -raeum Sol.v. erithrum o. -trum B.
-thriū a. aerithrum E*. -trum F 12 erytra F. erithra E*o
ut om. B 13 colorem existimantes E*ova.S | existimantē FR¹a
alii aliaque a 14 natura E*ov(D). a nat- rS 15 ab ex-
oriente DFB | uicies et sexagies centena milia Sol. cfr. MCap.
17 XII E*va.S 18 azanium E*Sol.v. azanni- a. azzani- r
introitu BS. -tū rv 19 intimum v. intium E*. init- r

recto cursu [XI]·XXV propemodum constat esse et situm
 109 eius humani capitis effigie. Onesicritus et Nearchus
 ab Indo amne in sinum Persicum atque illinc Babylonem
 Euphratis paludibus scripserunt [XVII] esse.

In Carmaniae angulo Chelonophagi, testudinum super-
 ficie casas tegentes, carne vescentes. a flumine Arabi
 promunturium ipsum inhabitant, praeter capita toto corpore
 110 hirti coriisque piscium vestiti. 25. ab horum tractu
 Indiam versus Caecandrus, deserta insula, in oceano L p.
 traditur iuxtaque eam freto interfluente Stoidis, quaestuosa 10
 margaritis. a promunturio Carmanis iunguntur Harmozaei.
 quidam interponunt Arbios, CCCCXXI p. toto litore. ibi
 portus Macedonum et arae Alexandri in promunturio.
 111 amnes Siccanas, dein Dratinus et Salsum. ab eo pro-
 munturium Themistaeas; insula Aphrodisias habitat. 15
 inde Persidis initium ad flumen Oratim, quo dividitur ab
 Elymaide. contra Persidem insulae Psilos, Cassandra,
 Aracha cum monte praealto Neptuno sacra. ipsa Persis

§ 109: (Iuba fr. 39 Müller). — (5) Mela III 75. Sol. 54, 11.
 cfr. Agatharch. 47 (GGm I p. 138. Plin. IX 38). — § 111: (15. 16. 18)
 Sol. 54, 13. MCap. VI 700.

1 cursu E·v. -sus r | sic IN (pro situm) E· 2 effigies
 FdRa 4 XXV va.H 5 charmaniae E·. carna- o | angulo
 sunt va.S | colonophagi R¹. chenoloph- o. cen- a 6 carne
 uescentes om. FfT | arabi (rabi a) ll.v(S). arbi Be Strab. cfr. § 97
 9 caecandrus Salm. ex Arr. Ind. 38, 2. caic- E·. carc- E·. casc-
 rv(J) | mille passus E·va.G 10 stoidis E·v(D). -des J. stoydis F.
 -des a. -yides r. cfr. IX 106 11 harmozaei D. arm- (-zei v)
 E·v. harmazaei (-zei da) DFdaJ². arm- RJ¹. {cfr. § 107}
 12 CCCCXII E·pva.S 13 alexandri arae E· 14 siccanas
 (sica- R²d) ll.v(J). saganos Be Ptol. | dratinus (de rat- E·) ll.v(J).
 daras Be Ptol. | salsum E·D. -sam r. -sa S. -sus vel -sos v
 15 themistaeas Rdv(H). -theas Dal. -thaeas E·. tesmistaeas a.
 -theas D. thaesmisthaeas F | haprodisias E· 16 in DFa | persi-
 sides E· | oratim (-ti E·) ll.v(S). oratim Be Ptol. et Amm. Marc.
 17 elimade FdR. elm- a | bsilos B. phi- E·va.S | canssandra
 casa- dva.S 18 aracha (archa a) ll.v(J). -cia B | persis av.
 r

adversus occasum sita optinet litore DL p., etiam in luxum
dives, in Parthorum iam pridem translata nomen. horum
de imperio nunc in paucis.

(29) Regna Parthorum duodeviginti sunt omnia; ita 112
enim dividunt provincias circa duo, ut diximus, maria, 41
Rubrum a meridie, Hyrcanium a septentrione. ex his
XI, quae superiora dicuntur, incipiunt a confinio Armeniae
Caspisaeque litoribus, pertinent ad Scythas, cum quibus ex
aequo degunt; reliqua VII regna inferiora appellantur.
10 quod ad Parthos attinet, semper fuit Parthyaea in radicibus
montium saepius dictorum, qui omnes eas gentes prae- 41
texunt. habet ab ortu Arios, a meridie Carmaniam et 113
Arianos, ab occasu Pratitas Medos, a septentrione Hyrcanos,
undique desertis cincta. ultiores Parthi Nomades appel-
15 lantur. citra deserta ab occasu urbes eorum quas diximus, 44
Issatis et Calliope, ab oriente aestivo Pyropum, ab hiberno
Maria, in medio Hecatompylos, Arsace, regio Nisiaea
Parthyenes nobilis, ubi Alexandropolis a conditore.

26. Necessarium est hoc in loco signare et Medorum
10 situm terrarumque faciem circumagere ad Persicum mare, 114
quo facilius dein reliqua noscantur. namque Media, ab
occasu transversa oblique Parthiae occurrens, utraque

§ 112: (4—9) Sol. 55, 1. 2. — § 113: (12. 13) Sol. 55, 2. —
§ 114: (21sqq.) Sol. 55, 2.

1 litora (litt- E²) E²va.S | luxum E²v. -xu rSJ 2 tra-
lata FRa | numen FfaTG 3 in ll.S(D). del.v(J) 6 yr-
canum a. hir- E². hyr- Sol.va.S 10 ad om.F¹EsSJ. sed cfr.
XIX 174 | parthiaea FdTR. -ia va.(P)S 11 sepaeis Da. sae-
pgeus F | dicturum F¹. -tū a | as F¹R¹. has R²adTSJ 12 car-
maniam F²v. -miniam E². -meniam r 13 arianos ve Sol. ara-
rios E². aborianos r | partitas F². -thitas va.B 14 nomares
F¹da 15 dist.J 16 pyropum (per- E²) ll v(J). euro- Be Ptol.
cfr. V 87 17 mania E²va.S | haecaton (ecc- a) paylos (-lus E².
psilos a) E²DFa | arsacia B. -cae E²(P)H | regia (P)H | nisiae
ES. -saea v. nisyaea v. nysiaea D. -iae F¹. -ia F². nis eo E²
18 aom.F¹Ra 21 cognoscantur a. narrentur E² | alio casu o.
alio occasu E²(o) 22 oblique E²ov. -ua r | occurrens E²ov.
acc- R². acc- DFR¹. cu- a

- regna praecludit. habet ergo ipsa ab ortu Caspios et Parthos, a meridie Sittacenen et Susianen, Persida, ab
 115 occasu Adiabenen, ab septentrione Armeniam. Persae Rubrum mare semper accollere, propter quod is sinus Persicus vocatur. regio ibi maritima Ceribobus; qua vero ipsa subit ad Medos, Climax Megale appellatur locus arduo montis ascensu per gradus, introitu angusto, ad Persepolim, caput regni, dirutam ab Alexandro. praeterea habet in
 116 extremis finibus Laodiceam ab Antiocho conditam. inde ad orientem Magi optinent Phrasargida castellum, in quo Cyri sepulchrum; est et horum Ecbatana oppidum, translatum ab Dario rege ad montes. inter Parthos et Arianos excurrunt Paraetaceni. his gentibus et Euphrate inferiora regna cluduntur. reliqua dicemus a Mesopotamia, excepto mucrone eius Arabumque populis in priore dictis 15 volumine.
- 117 (30) Mesopotamia tota Assyriorum fuit, viciatim dispersa praeter Babylona et Ninum. Macedones eam in urbes congregavere propter ubertatem soli. , oppida^a praeter iam dicta habet Seleuciam, Laodiceam, Artemitam; item 20

5, 86
sq.

§ 116: (9—11) Sol. 55, 2.

1 includit E^ova.S. amplectitur Sol. 2 parthos Ev. ap. a. partos F. ap- D. parthios o. -tios E^o | sittacenen o.B. sitia- E^o. sitha- v. sita- F². setta- R. secta- r | susianen om. E^oo. -nen et v adiauen E^oo 3 ab ego. ati Dda. at F¹. ad E^oF²o. a R(?)v | septentrione R(?)v. -nem ro 4 is om. E^oo 5 regio REav. -ia r | ceribobus (cyryb- F²) E^oF²D. ciribo R. cyribo a.d.T. cyrybo DF¹. cyropolis Be Ptol. -obolis v. syrtibolos H. syrtibus aequa U 128 | quia E^ova.C 6 climax DR(B¹)H. -as E^o. elimax a. aelym- F. elymas Tv. -ais B². cfr. § 136 | megala E^ova.H 7 ascensu E^oov. -suus (-sus R²) r 8 regii DF¹R | dirutam E^ov(D). -tum r.H. (-ta o) 9 laodiciam a.o. laudiceam E^oDRD². -caeam F 10 ad orientem E^oov(D). ab oriente rS | frasargida DFdTRav(J). phas- Sieglin. phidasarcida Sol. asargida E^o. -reida o. passargada B. -agardas C. -da S 11 dist. ego | acbatana (-thana a) DFRa. hegb. o. egb- E^ova.B | tralatum Fa 13 gentibus E^oF²av(D²). age-rS 14 cluduntur DFdRG(S). claud- Ta. includ- E^ov(H) D toto DFRa | dispensa E^oo. sed cfr. V70 18 babylona DFa nam E^o. -niam RdToS 20 laudiceam E^oD². om.r

in Arabum gente qui Orroei vocantur et Mardani Antiochiam, quae a praefecto Mesopotamiae Nicanore condita Arabis vocatur. iunguntur his Arabes introrsus Eldamari, 118 supra quos ad Pallacontam flumen Bura oppidum, Salmani et Masei Arabes; Gordyaeis vero iuncti Azoni, per quos Zerbis fluuius in Tigrim cadit, Azonis Silices montani et Orontes, quorum ad occidentem oppidum Gaugamela, item Suae in rupibus. supra Silicas Sitrae, per quos Lycus ex Armenia fertur; ab Sitris ad hibernum exortum Azochis 10 oppidum, mox in campestribus oppida Diospege, Polytelia, Stratonicea, Anthemus. in vicinia Euphratis Nicephorion, 119 quod diximus, Alexander iussit condi propter loci oppor- 5, 68 tunitatem. dicta est et in Zeugmate Apamea, ex qua 111a. orientem petentes excipit oppidum Caphrena munitum, 15 quondam stadiorum LXX amplitudine et satraparum regia appellatum, quo tributa conferebantur, nunc in arcem redactum. durant, ut fuere, Thebata et, ductu Pompei 120

1 gente *om. E* | orroei *D coll. § 25. V 85. arrhoei D F d R. ar-
rohei a. arroei T v. annoei E. orei H* | mardani *v. cfr. Ptol. V 18.
mand- E D. uand- r* 3 arabes *E^a (v a. B)* | rabes *F* | eldamari
R¹ J. -rii E^v. -mani R² S. elmari r 4 Pellacontam *v a. S.
Pallacopas Arr. anab. VII 21. 22* | Dura con. *He Polyb. V 48, 16*
5 masei *R d a. B. -seo E. -ssei v. maraei r* | gordyaeis *B.
-diacis r. gurdiaeus E. -aeis D. condiaeis r. cfr. § 129* | aloni
E^v a. D 6 zeruis *D F. -uius R. zerius a* | azones *v a. D* | silici *H*
7 orrontes *F. orrentes R a* | gaugamela *B. gaueca- E^v.
graua ca- r* 8 suae *E^v (Verc.) D. sue a d v. suet r* | silicas sitrae
*D. silci classitrae (-tre R a. classis III E^v) U. silici classitae G.
sici classi III p. v* | lacus *E* 9 ab sitris (*Verc.*) *D. absi- d v.
-ithris D F R S. -ythris a. -idris Dal.* | exorsum *Da. om. E^v* | azochis
E^v v. aco- T S. -cis a. achochis r 10 oppidata *D F d a* | diospege
E^v D. -gea a. -paegae r. -page v | polytelia (*polit- E^v*) *E² E^v B.
-teba v. om. r* 11 stratonicea *B (D). -igea E^v. -ice R² H. om. r* |
anthemus *E^v v. ante- R². anme- D F. anne- r. cfr. V 86* 12 quod
ut *E^v (R?) v a. S* 13 et *om. R (?) G* | zeugmate *D (?) C. zeum- (-tae E)
E^v v. ceum- a. zaeum- F* | apamia *E^v a. S* 14 caphraena *F.
at prima E^v. apprime v a. S* 15 quodam *D F¹* 16 artem *E^v*
17 durat *E^v* | fuere (*-rat E^v*) thebata (*thaeb- F. hebata E^v*)
U. S. -rant hebata v

- Magni terminus Romani imperi, Oruros, a Zeugmate $\bar{L}\cdot CC.$ sunt qui tradunt Euphraten Gobaris praefecti operè diductum esse ubi diximus findi, ne praecipiti cursu Babylonia infestaret, ab Assyriis vero universis appellatum Narmalchan, quod significat regium flumen. qua dirivatur, oppidum fuit Agranis e maximis, quod diruere Persae.
- 121 Babylon, Chaldaicarum gentium caput, diu summam claritatem inter urbes obtinuit toto orbe, propter quod reliqua pars Mesopotamiae Assyriaeque Babylonia appellata est, $\bar{L}X$ p. amplexa *II* muris ducenos pedes altis, quinquagenos 10 latis, in singulos pedes ternis digitis mensura ampliore quam nostra, interfluo Euphrate, mirabili opere utroque. durat adhuc ibi Iovis Beli templum; inventor hic fuit
- 122 sideralis scientiae. cetero ad solitudinem rediit exhausta vicinitate Seleucia, ob id conditae a Nicatore intra XL 15 lapidem in confluente Euphratis fossa perducti atque Tigris, quae tamen Babylonia cognominatur, libera hodie ac sui iuris Macedonumque moris. ferunt ei plebis urbanae DC esse, situm vero moenium aquilae pandentis alas, agrum totius orientis fertilissimum. invicem ad hanc exhaurientem Ctesiphontem iuxta tertium ab ea lapidem in

§ 121. 122: (7—15. 21 sqq.) Sol. 56, 1—3. MCap. VI 701. — (10. 11) Herodot. I 178.

1 geugmate **Fa** | $\bar{L}\cdot CC$ *MGGm Ip. 246^b. CC·L ll. v. de mendo*
cfr. § 122. 134 med. 2 tradant **adT** | gobaris **E^oG.** cobaris **d^ov.**
 -res **r** 3 esse ubi *ego*. ubi (ibi **a.** bi **F¹**) esse *ll. D¹*. ubi eum *v.*
 ubi **D¹** | babyloniam **E^oF¹va.S(D)** 4 appellatum *om. E^o* | nar-
 malcan **a.** armarchal **E^o**. -alchar *va. Brot. cfr. Isid. Char. 1 (GGm I*
p. 249). Amm. Marc. XXIV 2, 7 5 diriuatur **E^oD.** deriuatū
 (dri- **a**) *r.* -tur *v* 6 agrani **E^ova.S.** agoram **p** | **e aTv.** se **DdR.**
 sae **F.** et **E^opD** | maximum **E^opD** (*puncto post Persae sublato et*
post caput posito) 8 in toto **E^ova.S(D)** | quod **DFa.** quam
E^o(B?)v. *cfr. § 115. II 167. X 35. XVII 85. XX 144* 10 *ll. ego.*
om. "v 12 utrobique **F¹D** 13 adhuc *om. E^o* | fuit *om. E^o*
 redit **E^o**. -ddit *va. B* 15 nicanore **E^ova.B(G)** | $\bar{X}L$
 | *B et Pe Strab. XVI p. 738 extr. LXXXX ll. v. de mendo*
init. 16 confluentem **E^ova.G** | perducti **E^ov.** -tis *r*
 ua **Fa** | liberat **E^o** 19 $\bar{C}D$ **E^o** | esse *om. E^o* 21 cthesi-
 D. ethaes- **F.** thes- *va. B.* et hesipo- **E^o**

Chalonitide condidere Parthi, quod nunc caput est reg-
norum, et postquam nihil proficiebatur, nuper Vologesus
rex aliud oppidum Vologesocertam in vicino condidit.
sunt etiamnum in Mesopotamia oppida Hipparenum, Chal- 123
daeorum doctrina et hoc, sicut Babylon, iuxta fluvium
[Narragam] qui cadit in Narragam, unde civitati nomen.
muros Hipparenorum Persae diruere. Orcheni quoque,
tertia Chaldaeorum doctrina, in eodem situ locantur ad
meridiem versi. ab his Notitae et Orothophanitae et
10 Gnesiochartae.

Euphrate navigari Babylonem e Persico mari CCCCXII p. 124
tradunt Nearchus et Onesicritus; qui vero postea
scripsere, ad Seleuciam CCCCXL; Iuba a Babylone Cha-
racen CLXXV-D. fluere aliqui ultra Babylona continuo
15 alveo, prius quam distrahitur ad rigua, LXXXVII, universo
autem cursu XII p. inconstantiam mensurae diversitas

§ 124: (Iuba fr. 39 Müller). — (16 sqq.) Sol. 54, 15.

1 chalonitide v. challo- E^a. calo- r | regnum E^a. -ni v a. H
2 uologessus a. -ocesus E^a 3 uologesacertam F^a. -ocessoc-
E^a | uicinio E^a 4 aetiannum F. euann- B. euan- Da. etiam
v a. G | hyparenum (yp- a) D R a. -raenum F 5 doctrina om. E^a G.
-na clarum v (H) | babilonii E^a p 6 narragam U. v. del. (Up. 192) D |
cadit in narragam (D¹ F D. -rrogam r) U. S. del. v | unde D d T R a S.
-dedi F¹. nunc de E^a. nunc dedit F². dedit v | nomen — 8 doc-
trina om. B¹ 7 hipparenorum B² T v (H). -raneorum Dal. hypa-
renorum F. hipaneno- E^a. cythareno- r | orcheni D d R² a B. -aeni F.
-ani E^a v 9 notitae F v. -icae E^a. -itiae D d. -iciae R a | orotho-
phanitae E^a H. ortho- v. -phantae C. orotophopanitae R d T. -po-
panitae (orto- a) r | et E^a F² v (J). a r. ac T S 10 gnesiochartae
D. gnesiochanthae E^a H. graecio- v. graeciochartae F¹. grecie-
chartae a T S. greciae- B. graeciae- r J 11 nauigare F². -ga F¹.
-gant a | e F G. om. E^a. et r v 13 ad D F R S. a r v | seleuciam
B S. -cia (-tia F) r v | CCCCXL B d T S. -XC v. -XXXX D D.
-LXXXX E^a p. -LXXX F² in ras. | a babilone F² p. a bibone E^a.
om. r | characen B. cara- F² v. cana- E^a. canopum p. om. r
14 XII D D F¹ d T R a | babylone E^a. -nem v a. S. -nia a 15 al-
ueo E^a p v. albeo F². abeo r | distrahitus B. -raitur F. -ratus a.
-ractus d. -rahantur p | in irrigua v a. H. irr- p. arr- E^a | LXXXIII E^a
16 XI E^a p v a. S

auctorum facit, cum Persae quoque schoenos et parasangas
 125 alii alia mensura determinent. ubi desit alveo munire,
 ad confinium Characis accedente tractu, statim infestant.
 Attali latrones, Arabum gens, ultra quos Scenitae, ambitu
 vero Euphratis Nomades Arabiae usque ad deserta Syriae,
 5,87 unde in meridiem flecti eum diximus, solitudines Palmy-
 126 renas relinquentem. Seleucia abest a capite Mesopotamiae
 Euphrate navigantibus XI.XXV p., a mari Rubro, si Tigri
 navigetur, CCCXX, a Zeugmate DCCXXIII, Zeugma ab
 Seleucia Syriae ad nostrum litus CLXXV. haec est ibi
 latitudo terrarum inter duo maria, Parthici vero regni
DCCCCXLIII.

(31) Est etiamnum oppidum Mesopotamiae in ripa
 127 Tigris circa confluentes, quod vocant Digbam. 27. sed
 et de Tigri ipso dixisse conveniat.

Oritur in regione Armeniae Maioris, fonte conspicuo
 in planitie. loco nomen Elegosine est; ipsi qua tardior
 fuit Diglito; unde concitatur, a celeritate Tigris incipit
 vocari: ita appellant Medi sagittam. influit in lacum
 Aretissam, omnia inlata pondera sustinentem et nitrum
 nebulis exhalantem. unum genus ei piscium est, idque
 transcurrentis non miscetur alveo, sicut neque e Tigri

§ 126: (11. 12) MCap. VI 700 med. — § 127: Sol. 37, 5. 6. —
 (21) cfr. Strabo XI p. 529. Dic. 6, 27.

1 schoenos E*F². scon- a. schon- r 2 determinet DF¹a.
 -etur R | desiit J. -sit ll. -sinit v 4 quod DF¹R | escenitae R.
 scaescen- DF¹ 5 suriae F¹a 6 meridiē R. -diae DF
 7 est E*F d T a 8 euphrate ego. -ten ll. v(S). -tem d p C. cfr. Tigri.
 § 124 init. 146 9 CCCXX E*pv(D). CCXX rS | zegmate E*DF.
 -gitana a | DCXIII d T. DXXIII E*. -VII pva.S | zeuma E*DFa |
 ab E*. abest rS. a v 10 CLXXV (P) Hex V 67. CXXXII E*r.
 CXXII rp 12 DCCCCXLIII E*p MCap. v(D²). -XVIII rS
 17 elegosine E*op H. elong- v. elosine (-nae D. ael- F) r. elegos
 Sol. cfr. V 84 | est E*op d Tv. etr DF. & R. x a | ipsius E*op va.S
 18 diglito E*opv. -gito r 20 aretissam (ret- a) ll. J. -tisam
 Sol. -thissam v. -thusam C. Arsissam MGGm II p. 165^a 21 ei
 om.F¹da | idque aquae R². aquae E*. et hic aquae va. Bas.

pisces in lacum transnātant. fertur autem et cursu et 128
 colore dissimilis transvectusque occurrente Tauro monte
 in specum mergitur subterque lapsus a latere altero eius
 erumpit. locus vocatur Zoaranda; eundem esse manifestum,
 5 quod demersa perfert. alterum deinde transit lacum, qui
 Thospites appellatur, rursusque in cuniculos mergitur, post
 XXII p. circa Nymphaeum redditur. tam vicinum Arsaniae
 fluere eum in regione Arrhene Claudius Caesar auctor
 est, ut, cum intumescere, confluant nec tamen misceantur
 10 leviorque Arsania innatet MMMM ferme spatio, mox divisus
 in Euphraten mergatur. Tigris autem, ex Armenia acceptis 129
 fluminibus claris Parthenia ac Nicephorione, Arabas Orroeos
 Adiabenosque determinans et quam diximus Mesopotamiam 25
 faciens, lustratis montibus Gordyaeorum circa Apameam
 15 Mesenes oppidum, citra Seleuciam Babyloniam CXXV p.
 divisus in alveos duos, altero meridiem ac Seleuciam petit
 Mesenen perfundens, altero ad septentrionem flexus eiusdem
 gentis tergo campos Cauchas secāt. ubi remeare aquae,
 Pasitigris appellatur, postea recipit ex Media Choaspen 130
 20 atque, ut diximus, inter Seleuciam et Ctesiphontem vectus 132

§ 128: (1—7) Sol. 37, 6. — (3. 4) cfr. Plin. II 225. Sen. NQ
 III 26, 4. — § 129: (12—14) Sol. 37, 6.

3 specu *va.S* 4 lacus *E^p* | zoaranda *E^a Brot.(D).* -rand
Rd. -runda *D.* -rund *F¹*. -ar. unde *F²*. zoar *a.* zoroanda *pv.*
-de S. zomada *Sol.* | ūdem *a* | manifestum est *E(?)v* 6 thospit-
es Ge Ptol.V 12, 8. thesp- *D·F·R·a·J.* tesbidis *v.* tepitis *E^a*. the-
 pidis *p.* thopitis *Strabo XI p. 529* | rursumque *R·J* | et post *E^a*
va.S(D) 7 XXV *F²va.H.* XX *E^a* | redditus *d* | marsaniae
 (ars- *F²*) plure *D·F·R·a* 8 arrhene *Ge Strab. l. l.* -ni *v.* archene
D·R·D. -ne *a.* -ni *E^a*. -chaene *F* 9 simul misceantur *a*
 10 *M. M. a.* eoo *p* 12 orroeos *D.* oroeos *E^aD·F·a.* ar- *G.* oreos
R·d·T·v(H). cfr. § 25. 117. V 85 14 gordyaeorum *B.* coridae-
 (-de- *a*) *D·F·R·a.* choridi- *E^av.* chorindi- *p.* gurdiae- *D.* cfr. § 118
 15 & tra (*pro* citra) *F¹*. et tran *a.* de mendo cfr. § 55 | CXXV
R·d(?)v. CCXXV *D·F·a.* XXV *p.* XXII *E^a* 17 *a* (*pro* ad) *D·F·R*
 flexus *E^aF²v.* -xuus (-xus *a*) uersus *r* 18 gentis *E^av.* -tes *r*
 caucas *F¹a* 19 passitigris *F·a* | appellatur *F²d·v.* -tus *r·S*
 coaspen *F·d·R·a*

in lacus Chaldaicos se fundit eosque LXII p. amplitudine implet; mox vasto alveo profusus dextra Characis oppidi infertur mari Persico X p. ore. inter duorum amnium ostia XXV p. fuere, ut alii tradunt, VII, utroque navigabili. sed longo tempore Euphraten praeclusere Orcheni et accolae agros rigantes, nec nisi per Tigrim defertur in mare.

- 131 Proxima Tigri regio Parapotamia appellatur. in ea
132 dictum est de Mesene; oppidum eius Dabitha. cui iungitur Chalonitis cum Ctesiphonte, non palmetis modo, verum et olea pomisque arbusta. ad eam pervenit Zagrus mons, ex 10 Armenia inter Medos Adiabenosque veniens supra Paracetacenen et Persida. Chalonitis abest a Perside CCCLXXX p.; tantum a Caspio mari et a Syria abesse compendio itineris
132 aliqui tradunt. inter has gentes atque Mesenen Sittacene est, eadem Arbelitis et Palaestine dicta. oppidum eius 15 Sittace Graecorum, ab ortu et Sabdata, ab occasu autem Antiochia inter duo flumina Tigrim et Tornadotum, item Apamea, cui nomen Antiochus matris suae inposuit; Tigri

§ 130: (init. 3. 6) Sol. l. l.

1 se fundit **E^oF²(D?)v(J)**. effun- rS | LXII **U.H(D)**. LXX
v(S). LX p | amplitudinē **E^oFR** 3 X p. **U.G cum P(H)**. de-
cumo v(L) 4 XXIII **E^o**. -VI p | fuere **E^oD**. -re aut **B**. -rant r.
-re aut ut d²v | VII **E^opB(?)v**. VIII r 5 et *del.U132. an ut?*
6 per (post **E^ov**) tigrim **U.G(S)**. pasitigri (P)H 8 dabitha
cui ego. -thac **E^oDF**. -tac a. -tach p. -thac et dTS. -thaec et **B**.
-tha ei (U133)D. dibitach v 10 arbusta D². -tis **U.D¹**. *cfr. X77.*
aliisque arb- nobilis v | iagrus **E^ova.B** 11 paraetacenen **B**.
-tcaenen **E^o**. -taeine **B**. paerataeinen D. perate in ea a. para-
cenem p. itacenen **F²**. e/////nen **F¹**. echatenen v 12 persidae
E^oF². -dem **va.S** | chalonites **F²**. -tas **F¹**. calonites **E^o**. -tas **Ra**.
CCCLXXX **E^opva.H** 13 tanta **F²**. *an tantundem, ut §133?*
et *del.C* | a syria (sir- **E^o**) **DFE^oa.D**. assy- **RTp(S)**. -riam d(?)C |
compendia **F²a**. -iae **F¹** | itinerum **E^ova.S** 14 mesenes **FR**.
menses a | ittacene **F¹R**. ita- **F²a** 15 arbutis D. -euitis a |
palaestina D. palest- **Fa**. ealestinae **E^o** | *dist.ego* 16 est **R²**.
d(?)pva.J | sabdata (-ada **E^o**) **U.v(S)**. sabata **B** 17 orna-
E^o 18 apamea **E^oDF¹a**. -mia dG. -meā **RS**. -meae
tigri **G**. -ris **U.v(L)**

circumfunditur haec, dividitur Archoo. infra est Susiane, 133
 in qua vetus regia Persarum Susa, a Dario Hystaspis filio
 condita; abest ab Seleucia Babylonia CCCCL p., tantundem
 ab Ecbanis Medorum per montem Carbantum. in septen-
 trionali Tigris alveo oppidum est Barbitace; abest a Susis
 CXXXV p. ibi mortalium soli auri miro odio contrahunt
 id defodiuntque, ne cui sit in usu. Susianis ad orientem
 versus iunguntur Oxii latrones et Mizaeorum XL populi,
 liberae feritatis. supra eos parent Parthis Mardi et Saitae 134
 ii qui praetenduntur supra Elymada, quam Persidi in ora
 iunximus. Susa a Persico mari absunt CCL p. qua 111
 subiit ad eam classis Alexandri Pasitigri, vicus ad lacum
 Chaldaicum vocatur Aple, unde Susa navigatione LXII-D p.
 absunt. Susianis ab oriente proximi sunt Cossiae, supra
 15 Cossiaeos ad septentrionem Massabatene sub monte Cam-
 balido, qui est Caucasi ramus, inde mollissimo transitu
 in Bactros.

§ 133: (25—7) Sol. 54, 14. MCap. VI 700.

1 *dist. P* | archoo E^aF²d v. -ou r 4 egbatanis DFRva.B.
 -ttanis E^a | carbantum (-nnū a) U.S. charbantum v. -annum C
 5 est a a | barbitace a d T D. -thacae DF. -bethace E^ao p v.
 -bathace E^a. babith- B. babytace B e St Byz. (carbille siue bar-
 bite [vel babitae] *codd. Sol.* barbyta MCap.) 6 hi (pro ibi) R².
 his P | solis (P)S | auri miro ego. aurum in U. v | odiū B a
 7 defodiunt quo ne (quod ne E^a. ne quo v) cui o p v a. S. -untq.
 q. nec ut a | uisui E^a. nis- E^a. 8 oxii E^av(H). oxi a. oxy r.
 cossaei B. uxii Pe Strab. XI p. 524 et Arr. anab. VII 15, 2. Ind. 40, 1
 (Αγχαί) | et E^ap v. the a. te r | mizaeorum (-ze- a) E^ad v. -zeonum
 p. myzaeorum DR. mycae- F 9 patent va. S | parthisi E^a.
 -thusi va. S 10 hi F¹. hii F²d. hii E^aD va. Brot. | super a |
 elymaida B. cfr. § 111. helim- v. elimaetida B. -achida p. limaeti-
 D. limeti- F. limeci- a. lymaeida E^a 12 passitigri DFR. -im
 tigri a 13 aple E^ava. S. om. p. Aginis Arr. Ind. 42, 4 | LXII. D
 E^ad T D. cfr. Arr. l. l. LX. D r S. LXV. D v. DLX p 14 cossiae
 F² in ras. S. om. E^a. cossia et r. -ssaei (B) G. chosiei v (item infra)
 15 massabatene De Strab. XI p. 524. XVI p. 744. mesa- He
 Dionys. perieg. 1015. meso- B. massabaene D. -bene B a d T. -benae
 F. messabene E^a. mesa- v. mesane p 17 Parthos U 134

- 135 Susianen ab Elymaide disternat amnis Eulaeus, ortus in Medis modicoque spatio cuniculo conditus ac rursus exortus et per Massabatenen lapsus. circumit arcem Susorum ac Dianae templum augustissimum illis gentibus, et ipse in magna caerimonia, siquidem reges non ex alio bibunt et ob id in longinqua portant. recipit amnes Hedyphon praeter Asylum Persarum venientem, Adunam ex Susianis. oppidum iuxta eum Magoa, a Charace XV p.; quidam hoc in extrema Susiane ponunt solitudinibus 5
136 proximum. infra Eulaeum Elymais est in ora iuncta 10 Persidi, a flumine Orati ad Characem CCXL p. oppida eius Seleucia et Sostrate, adposita monti Chasiro. oram, 99 quae praeiacet, minorum Syrtium vice diximus inaccessam caeno, plurimum limi deferentibus Brixia et Ortacia amnibus, madente et ipsa Elymaide in tantum, ut nullus sit 15

§ 135: (1. 4. 6) Sol. 33, 4. cfr. Plin. XXXI 35. — (14) Sol. 54, 14. MCap. VI 700. — § 136: (12) cfr. Plin. XII 78. — (487, 4) Agrippa fr. 33 Riese.

1 susianae DF. -ne Ra | aelymaide F². elim- o. elem- E^o va.B. aelyma et de DF¹. elim- a | euleus ova.C. ilaeus F. aeus D. eleus RadT. leus E^o 2 ac Il.v(S). hac Dal.
8 massabatenen D. mesa- dH. meso- v. messo- F¹E. -taenen D. -trenen a². -tranen a¹. mesobatanen F². mesopotanen E^o. -tami- am p | circuit Fdaova.S 4 susorum G. -sarum E^oope. -sitarum r | et o | illis E^oF²oG. cum illis rv 5 ipse om.DF¹a | magna ipse F². -nae F¹Ra | caerimonias Ra. -iae F¹ 7 amnem G | hedyphon (P) De Strab. XVI p. 744. -pnon DFd. -pnun G. hedipnon (ed- a) Ra. -prun E^o. -ppum v | praeterea silum E^op
8 ad (et F²G) unum F²pva.H | susianis E^oF²E^op. usanis E^o. unamnis (-anis d²) r | magoa (-oga v) a carace E^oF²va.C. mago horacae D. magno (mag/// F¹) orace F¹a | dist.va.D
9 susianae FR. -na G. soasianae E^o 10 eulymais F²d. cul- F¹. -acis D. eulimaeis R. -mes E^o 11 orati Rad(B) 12 sostrate D². sostrate F²E^o1v(D¹). -inate E^op. socrate rS. (cfr. XII 78 sostrae M. scytrae r) | monitis Dd. mun- a | chasiro E^oF²D. //astro F¹. ca- Dda. casyro R(?)v. cassio p. (cfr. XII 78 scanchro M. schantro r) 14 defendentibus E^o | brixia va.S. Brizana r. Ind. 39, 6. Brisoana Amm. Marc. XXIII 6, 41 | ortatia F. hortia R. -atia Dd. ortacea va.D. Chortacia MGGm II p. 169^b
15 elymaeide D. ael- F. elimatae E^o

nisi circuitu eius ad Persidem aditus. infestatur et serpentibus, quos flumina deportant. pars eius maxime in via Characene vocatur ab oppido Arabiae claudente regna ea, de quo dicemus exposita prius M. Agrippae sententia. 5 namque is Mediam et Parthiam et Persidem ab oriente 137 Indo, ab occidente Tigri, a septentrione Tauro Caucasio, a meridie Rubro mari terminatas patere in longitudinem XIII-XX p., in latitudinem DCCCXL prodidit, praeterea per se Mesopotamiam, ab oriente Tigri, ab occasu Euphrate, 10 a septentrione Tauro, a meridie mari Persico inclusam, longitudine DCCC p., latitudine CCCLX.

Charax, oppidum Persici sinus intimum, a quo Arabia 138 Eudaemon cognominata excurrit, habitatur in colle manu facto inter confluentes dextra Tigrim, laeva Eulaeum, II p. 15 laxitate. conditum est primum ab Alexandro Magno, colonis ex urbe regia Durine, quae tum interiit, deductis, militum inutilibus ibi relictis; Alexandriam appellari iusserat pagumque Pellaeum a patria sua, quem proprie Macedonum fecerat. flumina id oppidum expugnare; postea restituit 139 20 Antiochus quintus regum et suo nomine appellavit, iterumque infestatum Spasines Sagdodonaci filius, rex finitimorum

§ 137: MCap. VI 700. Dic. 2, 7. 6. Dim. 2. Div. 23. —
§ 138: (12—14) Sol. 33, 4. — Mela III 79. — § 139: Iuba fr. 44 Müller.

1 ad *ll. G.* a *v* | perside *E^ava. G.* -dā *Rd.* -da *SJ* 3 claudente — 4 ea *om. a* | regna ea *FD.* -nea *D.* -na *rv* 4 dicimus *E^a*
5 persidā *Fa* 6 caucasio *RdT MCap. D².* -so *E^aF²v.*
causio *a.* -ssio *D.* cau///o *F¹. om. Dic.* 7 longitudine .. latitudine *FdRa* 8 DCCCCXL *F.* DCCCXXX *MCap.* 9 per se *B.* persae *E^a.* per *rv* | mesopotam *E^a* 10 clusam ad
11 longitudinē .. latitudinē *ll. corr. v* 12 a *E^av.* in *r*
14 tigrum *E^a* | uleum *a.* ilaeum *F* | III *va. H(S).* VI *coni. P*
15 qui colonis *C* 16 durinae *E^a.* -rnie *p.* -rme *F.* turine *a*
16. 17 militum (-mque *v*) inutilibus *E^ap D.* -tibus inutilium *r*
18 pellaeum *Bas.* peleum *p.* peleneum *F¹a.* pell- *rv*
19. 20 antiochus restituit *E^ava. S* 20 suo mine *E^a* 21 que *v.*
quoque *ll. D* | spasines *D²e nummo.* spasiones *Salmant.* spass-
E^a. passones *p.* spatiani *F².* -tio (-cio *a*) *r.* Spasines (*P*) *D¹e*
Dione Cass. LXVIII 28, 4. Pas- *G.* -siones *v.* (*Hyspasines vel*

- Arabum, quem Iuba satrapen Antiochi fuisse falso tradit, oppositis molibus restituit nomenque suum dedit, emunito situ iuxta in longitudinem VI p., in latitudinem paulo minus. prius fuit a litore stadiis X — maritimum etiam Vipsania porticus habet —, Iuba vero prodente L p.; 5
- 140 nunc abesse a litore CXX legati Arabum nostrique negotiatores, qui inde venere, adfirmant. nec ulla in parte plus aut celerius profecere terrae fluminibus invectae. magis id mirum est, aestu longe ultra id accedente non
- 141 repercussas. hoc in loco genitum esse Dionysium, terrarum 10 orbis situs recentissimum auctorem, quem ad commentanda omnia in orientem praemisit Divus Augustus ituro in Armeniam ad Parthicas Arabicasque res maiore filio, non me praeterit nec sum oblitus sui quemque situs diligen-
- 3,2 tissimum auctorem visum nobis introitu operis: in hac 15 tamen parte arma Romana sequi placet nobis Iubamque regem, ad eundem Gaium Caesarem scriptis voluminibus de eadem expeditione Arabica.
- 142 28. (32) Arabia, gentium nulli postferenda amplitudine, longissime a monte Amane e regione Ciliciae Comma- 20
- 5,85 genesque descendit, ut diximus, multis gentibus eorum

-pausines *Lucian. macrob.* 16 | sagdodonaci E^o D. sardonaci p. sogd- v. saggodonaci F². -onadaci r

2.3 emunitos diu DF¹ Ra 3 in E^o p v. om. r | VI (III G) p. in (om. E^o) latitudinem E^o p v. om. r 4 primo E^o p v a. H (D¹) | a fuit D² | stadiis d p v. -ia R² S. -ios r D | X DF d Ra G (S). X et E^o p v (H) D 5 uipsania (U 135) J. -nda (inps- E^o) il. S. ips- v. pseud a p. inde pseudo B. ipsa inde H | porticos FE¹. -tos a. -tum p (P) H | habuit (P) H 7 in E^o v (D). om. r S 8 plus — terrae om. DF¹ d Ra 9 magis id E^o F² p v (D). maris id (ad F¹) r S. -ri. sed U 135. -ri. id J 10 repercussas G (D). -ssa F² p v. percussas (-ssa E^o) r S | longo Fd¹ R | ingenitum Dd R. // gen- F laidorum rectius Bernhardt ad Dionys. perieg. p. 497. MGGm I p. LXXXI 11 que (pro quem) F¹ Ra 12 in E^o (D²) v (J). ad r S 14 preterit E^o | sū E^o v. sit r 15 nobis in v a. D | introitu E^o F² p D. -tus r. -tu huius v 19 nulli E^o G (D). -is rv (J). cfr. III 31 20 longissima v a. (P) D | e F² F² a (P) D. a rv amagenisque (cum- R) Fd Ra v a. C (S) J. -nasque E^o 21 enim eorum) E^o 1

deductis illo a Tigrane Magno, sponte vero ad mare nostrum litusque Aegyptium, ut docuimus, nec non et in ^{5,65} media Syriae ad Libanum montem penetrantibus Nubaeis, quibus iunguntur Ramisi, dein Teranei, dein Patami. ipsa ¹⁴³ vero paeninsula Arabia, inter duo maria Rubrum Persicumque procurrans, quodam naturae artificio ad similitudinem atque magnitudinem Italiae mari circumfusa, in eandem etiam caeli partem nulla differentia spectat, haec quoque in illo situ felix. ¹⁰ populos eius a nostro mari usque ad Palmyrenae solitudines diximus: reliqua nunc inde peragemus.

Nomadas infestatoresque Chaldaeorum Scenitae, ut ^{5,65} diximus, cludunt, et ipsi vagi, sed a tabernaculis cognominati, quae ciliciis metantur ubi libuit. ⁶⁸ deinde Nabataei ¹²⁵ oppidum incolunt, Petram nomine, in convalle paulo minus ¹⁴⁴ II p. amplitudinis, circumdatum montibus inaccessis, amne interfluente. abest ab Gaza oppido litoris nostri DC, a sinu Persico CXXXV. huc convenit utrumque bivium, eorum qui ex Syria Palmyram petiere et eorum qui a ¹⁴⁵ Gaza venerunt. a Petra incoluere Omani ad Characen usque, oppidis quondam claris ab Samiramide conditis

§ 143: (5) Mela III 79 init. — (12—14) Sol. 33, 3.

1 tigrano D²F. tri- D¹. tignone E² 2 aegyptium (eg- a) E²a.S. -tum r. -tiacum v | et E²p.v. om. rG 3 nubaeis DF^a. -bes E². -beis Rv 4 dein R.S. adein DF^aa. om. E². deinde p.v. an ac dein? | teranei v(D). tar- E Bas. teranci DF^a. therauci p. om. E² | deinde p.v.a.S | Catanii coni. He Ptol. V 18 (ubi Baravatioi codd.) 8 exspectat F. expe- R¹a 9 populos C. -lus U. v 10 palmiraenae F. -rene R^a. -nas va.S. cfr. V 87. 89. an Palmyrenes? 11 inde del. H | peragimus F ad T 12 nomadas (mona- E²) v(D). -das inde (-dae F) rH 13 claudunt p.v.a.S sic (pro sed) P 14 ciliciis quae dTP | mittantur E² | nabataei F¹. -bei R¹a 15 incolunt p.v(D). -lum E². includunt rH 16 circumdatis DFR¹a 17 abe DFR¹d¹. a va.S 18 CXXXII E²p. CXXII va. H | huc v. hoc U | uivium DF²R. uini- F¹ 19 q. E² | ex a. om. E²p.v(D¹). et rH. e (U 136) D² | siriae (syr- v) E²p.v.a. H | petere E²p 20 gaza E²F²p.v. zaha a. zaza r | ad — 21 samiramide om. DF¹dR¹a | caracen E²F²

- Abaesamide et Soractia; nunc sunt solitudines. deinde est oppidum quod Characenorum regi paret in Pasitigris ripa, Forat nomine, in quod a Petra conveniunt, Charac-enque inde XII p. secundo aestu navigant, e Parthico autem regno navigantibus vicus Teredon. infra confluentem 5 Euphratis et Tigris laeva fluminis Chaldaei optinent, dextra
- 146 Nomades Scenitae. quidam et alia duo oppida longis intervallis Tigri praenavigari tradunt, Barbatiam, mox Dumatham, quod abesse a Petra dierum X navigatione. nostri negotiatores dicunt Characenorum regi parere et 10 Apameam, sitam ubi restagnatio Euphratis cum Tigri confluat; itaque molientes incursionem Parthos operibus obiectis inundatione arceri.
- 147 Nunc a Charace dicemus oram, Epiphani primum exquisitam. locus ubi Euphratis ostium fuit, flumen 15 Salsum, promunturium Caldane, voragini similis quam mari *aestuarium* per \bar{L} orae, flumen Achenum, deserta \bar{C} p. usque ad insulam Icarum, sinus Capeus, quem accolunt Gaulopes et Gattaei, sinus Gerrhaicus, oppidum Gerrha, \bar{V} p. amplitudine; turre habet ex salis quadratis molibus, 20

§ 147: (19. 20) cfr. Plin. XXXI 78. (V 34). Strabo XVI p. 766.

1 abaesamide (abes- v) E^ov(D). abesimathe p. baesamnisa (bes- a) D F a. -nis E. bes- d J. -annisa f S 3 forat E^o D. -rac p. -rath v. -ra r S | quo E^o v a. L 4 e E^o F^o p v(D). ex a. et r S 5 enim (pro autem) E^o p v a. H | ficus E^o. uicos r 6 flumine (-nae F) | chaldeis D F R a 8 tigris v a. H 9 thumatham v a. J | abest v a. G 10 nostri E^o p v(D). om. r S | characenorum ll. v(S). -rumque G | dist. ego 11 apamiam E^o C 12 molientis incursione F^o R a 14 dicimus E^o S 16 chaldone E(?) v a. D 17 aestuarium ego. om. ll. v. (uoragini — orae U 137 thumatham post ostium fuit) | ore F^o E^o a p v a. C(D) | flumen achenum R d S. -mina chenum (chae- F) D F a. -mina chanum (acha- p) E^o p. -men achana v 18 icarum Be Strab. XVI p. 766. Arr. anab. VII 20, 4. Dionys. perieg. 609. barum ll. v(J). bathum p. icharam Ce Ptol. VI 4, 47 19 gaulones E^o p | gattaei D F d J. -ttei a. gazei R. catei E^o. chatei p v. -eni Be Polyb. XIII 9, 2. 3 (Χαττηνία) | gerrhae D F R a D^o. gerrai- v. gennai- E^o | gerra D F R a v a. D^o. 20 quadrati D F d T S

a litore \bar{L} regio Attene, ex adverso Tylos insula, totidem 148
 milibus a litore, plurimis margaritis celeberrima cum
 oppido eiusdem nominis, iuxtaque altera minor, a pro-
 munturio eius XII·D p. ultra magnas aspicui insulas tra-
 5 dunt, ad quas non sit perventum; huius ambitum CXII·D p.,
 a Perside longius abesse, adiri uno alveo angusto. insula
 Ascliae, gentes Nochaeti, Zurazi, Borgodi, Catharraei,
 Nomades, flumen Cynos, ultra navigationem inconpertam 149
 ab eo latere propter scopulos tradit Iuba praetermissa
 10 mentione oppidi Omanorum Batrasavaves et Omanae, quod
 priores celebrem portum Carmaniae fecere, item Homnae
 et Attanae, quae nunc oppida maxime celebrari a Persico
 mari nostri negotiatores dicunt, a flumine Canis, ut Iuba,
 mons adusto similis, gentes Epimaranitae, mox Ichthyo-
 15 phagi, insula deserta, gentes Bathymi . . . Eblythaei 150
 montes, insula Omoemus, portus Mochorbae, insulae Etaxalos,
 Inchobriche, gens Cadaei, insulae sine nominibus multae,

§ 149: Iuba fr. 45 Müller.

1 atere E*. lat- p | tylos E*B(D²). til- R²v. thil- p. cfr.
 XII 38. 39. Arr. anab. VII 20, 6. tyros DFdTJ coll. Strab. XVI
 p. 766. tiros B. tros a | insula E*pv. inus. L. r 2 plurima
 margaritis et E*va. Bas. 3 alterā minorē (-rā a) DFRa | a
 om. FRa 4 XXII E*pv. a. G | D ll. v(H). del. C. (cfr. XII 39 X) |
 aspicit Fa 5 ambitum E*pv. -tu rS | CXX·D a. CXII p
 6 abesse E*pv(D). esse rS 7 ascliae DFRD. -lie afS. as-
 glia v | nocheti Edva. D. nocaethi a | zurazi T. -chi va. S |
 catharraei DF. -rrei Rv(S). catarrei a. -rraei (B) C 9 uba DF
 10 omanorum R²v. hom- p. omamo- r | batrasavaves (pat- a)
 ll. J. -saues R²S. -sa aues pv. -sabbes G | et R(?)pv. ei r |
 omanae R²G. -ne C. -amae DFR¹. oamne a. homanem p. to-
 mamem v 11 celebrem (p?)v. -bre ll | homnae RS. om- v.
 homene p. hommae D. -me a. homae F 12 attanae FS. -ne a.
 athane pv. -nae C. hattanae rD² 14 simili DFa | aspinara-
 nitae p 15 gentes ll. v(D). gens d(?)H | lac. ego indicavi |
 bathimi ap | eblythaei FaD¹. -thei DD². -lithei R. -taei Dal.
 -tei v. -liothei p 16 omoemus Dav(D). -oem F. -oenus RG.
 omemus dT. -enius p | mochorbae DFRD. -be S. mocrorbe ap.
 macho- v | taxalos Fda. exas- R. exas- p 17 inchobriche RD².
 -chae DFD¹. -ice dS. incobriche p. -ce a. oncho- v | cadaei DE
 C(S). -dai Fa. -dei pv. chadai d. -dae Bas.

- celebres vero Isura, Rhinnea et proxima, in qua scriptae sunt stelae lapideae litteris incognitis, Coboea portus, Bragae insulae desertae, gens Taludaei, Dabanegoris regio, mons Orsa cum portu, sinus Duatas, insulae multae, mons Tricoryphos, regio Chardaleon, insulae Solanades, Cachina, item Ichthyophagorum. dein Clari, litus Mamaeum, ubi auri metalla, regio Canauna, gentes Apitami, Casani, insula Devade, fons Coralis, Carphati, insulae Alaea, Amnamethus, 151 gens Darae, insulae Chelonitis, Ichthyophagon multae, Odanda deserta, Basa, multae Sabaeorum. flumina Thanar, 10 Amnum, insulae Doricae, fontes Daulotos, Dora, insulae Pteros, Labatanis, Coboris, Sambrachate et oppidum eodem nomine in continente. a meridie insulae multae, maxima Camari, flumen Musecros, portus Laupas, Scenitae Sabaei, insulae multae, emporium eorum Acila, ex quo in Indiam 15 navigatur, regio Amithoscatta, Damnia, Mizi maiores et minores, Drymatina, Macae; horum promunturium contra

1 rhinnea *dv. rihi-* a. *rihn-* DF. *hnnnea* B. *hauila* p
 2 stelae B. *-llae* *ll.r* | *coboea* a. *choboea* p. *gob-va.S* 3 talu-
 daei (-dei a) *ll.D. tha-* dG. *cha-* p. *ca-* v | *Dabae*, *Negris* (*vel*
Egris) regio *MGGm Ip. LXXIII^b* 4 duatus R(?) *va.D*
 5 tricoryphos DFa | *chardaleon* (-leo p) *ll.D. car-* adTS. *-lena* v
solanidae va.S | *cachina* (cha- p) DFd ap. *-inna* RS. *capina* v
 6 chari p. *clara* a. *glari va.S* | *manieum* a. *mauienum* p.
hammaeum va.S. an Alilaeum? cfr. *Agatharch. 96 (GGm Ip. 184)*
 7 metalli DFa | *chana una* p | gens DFap | *cesani* a. *chas-* p.
gas-va.S. Kacavdpeic Agatharch. 8 deuade pS. *-dae* RaG.
deuade rv | fons — insulae R²pv. om. r | *choralis* p. *goralus va.S.*
carphati R²pS. *garpheti v. del. H* | *alaea DFRv(J).* *-acha* p.
lia a. *aleu G. calaeu H* | *amnamethus* (ama- p) Rdpv(S). *-thu* G.
amnemethus F. *-nē* cm- D. *-nem* metus a 9 darae DFD.
-re Ra. *darrae GeStByz.* *clarae* dp. *-re* v 10 eodanda *va.S*
basag va.S | *tharnar* (*thamar G*) *dva.S* 11 ammon G. *aim* p
dorice D. *-cho* p. cfr. *MGGm Ip. LXXIII^b*. *delicae va.S* | *dou-*
lothos p. *claudotos* a. *daulotes va.S* | *dola* p 12 labatranis a.
-thanis p. *-banis va.H* | *sambrachate* RpS. *-tae* DF. *-cate* v.
om.a 13 multa DFa 14 museros p. *mysecros va.S* | *leupas*
va.S | *sabaci DFa.* *-cei* p 15 acil DF. *cil* a. *athila* p
amithoscatta (-tth- F) DFaD. *-scata* d. *-scutta* R. *-ssutha* p.
 a v | *dana* p | *mizi* Rv. *mihi* DFD. *michi* a. *mici* p
 rymatina (*Drimati B*), *Macae*. *horum B* (*Gutschmid Iran*)

Carmaniam distat \bar{L} p. mira res ibi traditur; Numenium, ab Antiocho rege Mesenae praepositum, ibi vicisse eodem die classe aestuque reverso iterum equitatu contra Persam dimicantem et gemina tropaea eodem in loco loci ac
 5 Neptuno statuisse. , insula in alto obiacet Ogyria, clara tunc
 Erythra rege ibi sepulto; distat a continente CXXV p., circumit CXII-D. nec minus altera clara in Azanlo mari Dioscuridu, distans a Syagro extumo promunturio CCLXXX. reliqui in continente a noto etlamnum Autaridae, in montes VIII dierum transitus, gens Larendaul et
 10 Catabani, Gebbanitae pluribus oppidis, sed maximis Nagla et Thomna, templorum LXV; haec est amplitudinis significatio. promunturium, a quo ad continentem Trogodytarum
 15 L, Thoani, Actaei, Chatramotitae, Tonabaei, Antiadalael, Lexianae, Agraei, Cerbani, Sabaei, Arabum propter tura

§ 153: (5. 6) Mela III 79. (Berger Eratosth. fr. p. 278).
 (7. 8) Peripl. mar. Erythr. 30 (GGm I p. 280).

p. 40) D². drimati naumache (-chae v) horum apv. -ti (drym-DF) naumachaeorum rH. cfr. § 98. Mela III 79. Strab. XVI p. 765 | contra D(?) pv. circa r

2 mesenae G. maesene D. -saene F. misene (miss- p) Rap. -nae v 3 equitatu pv. -tū U 5 ogiris a. ogiris va.B. ogenis E². hog- p | clar E^a 6 erythra B. erithra p. -itha DFR. eryta E². erita a. rutha v | CXXV E²pv(D). CXX rS

7 circuitus Rp. -tu dTva.D | D om.SJ errore | nec om.D

8 dioscuridu G. -rioduo R¹. -riada B. -cynidii E²p. -cyrida v. dioseurio (-saurio R²) duo r | syagna E² 9 a noto in continente a | autaritae dJ. ausaritae (B)Hcoll.XII 69 10 VIII E²pv(H)D². VII rG(S) | an transitu? | gentes pva.D | et U.S. a p. om.v 11 catabani Bcoll.V 65. -pani DFRa.D. gataphani E²p. catha- v | gebbanitae (geba- B) D. cebra-av. cebbra-r. cfr. XII 63. 68 al. comma del.U 138 12 thomna (ho-E²p) U.v(S). tamna (B)C e Strab. 13 prumuntorio E² 14 actei E²a. -thei dTva.B. acchitae (vel acchaei) B e Ptol. ascitae H | chatramotitae B. chatha- p. catta- DFR. catamotti- (-motti v) E²v | thonabei B. toma- C | antiadalaei ego. -la et D. -lei d. -lei et E²D. anthiadala et F. ancia- a. antidalei (andi- p) v. -lei et RS

15 agrei E²pva.H. agrae D. -re ad | gerbani DFRa | arabum om.E²

clarissimi, ad utraque maria porrectis gentibus. oppida eorum in Rubro litore Merme, Marma, Corolia, Sabbatha; intus oppida Nascus, Cardava, Carnus et, quo merces
 155 odorum deferunt, Thomala. pars eorum Atramitae, quorum caput Sabota LX templa muris includens; regia tamen 5 est omnium Marebbata. sinum optinent XCIII, refertum insulis odoriferis. Atramitis in mediterraneo iunguntur Minaei. mare accolunt et Aelamitae oppido eiusdem nominis, iis iuncti Chaculatae, oppidum Sibi, quod Graeci Apaten vocant, Arsi, Codani, Vadaei oppido magno, Bara- 10 sasaei, Lechieni, Sygaros insula, quam canes non intrant
 156 expositique circa litora errando moriuntur. sinus intimus, in quo Laeanitae, qui nomen ei dedere; regia eorum Agra et in sinu Laeana vel, ut alii, Aelana: nam et ipsum sinum nostri Laeaniticum scripsere, alii Aelaniticum, 15

§ 156: Iuba fr. 40 Müller.

2 merme (-mae F) *U.J.* -rine d. -rhine p. maerine v. marane *Be Strab. et Diodoro* | conolia E^a. colonia p | sabbatha ego *ex Arr. periplo 37 et Ptol.* sabratha DFRa. -ta dT. sabatra E^apv. -tha (*Salm.*) H 3 narcus E^a. -rchus p | cardaba DFa 4 pagus *Pe XII 52* | atramitae *Be StByz.* astra- DFRa (*item XII 52*). asera- v. archrante E^a. achra- p 5 sabotra LX p. sabotale E^a. sobo- va. *P(Dal.)*. *cfr. XII 52. 63* 6 est om. *Rva. G(S)*. | marebbata ego. -elibata E^aDFdTav(D^a). -tha p. areliabata (-lab- R¹) R. mar- D¹. mariaba *Be Strab. XVI p. 768. 778. cfr. § 159* | optinet R(?)va. D | CXIII R. XVIII F² | refertur Fa 7 odoris feris DFR | atramitis *U. v. cfr. supra v. 4* | mediterranea DFD R SJ 8 mina et Fa | aelamitae E^aD hel- p. el- v. atlim- D. adlim- F. -tem Ra. attalimitae dTJ (*del. et*) | oppidum E^a 9 is Ra. his rD | iuncti REG. -tis r. -ti sunt D. iunguntur pv | caculatae ad. chagu- p. cagu- E^ava. S | an oppido? | siby C. ibi p 10 chodani R. dani p. coclā E^a | uadaei E^aD. -dei v. nadei p. baraei (-aci R) r. uarei TJ | barasasei R. S. bana- E^aH. barasaei DFD. barasei et dT. -sei v. bassasei p 11 lechiem E^a. bechieni p. licheni B | sigaros DFa. stagnos (*corruptum e siagros?*) E^aop. syagros (*P*) *G coll. § 100. 153* | insulā (*om. quam*) DFa 13 leanitae (-the p) E^aRapva. S 13. 14 agra et Rd(?)v. ha- DD^a. hagrāt r. agraulis p 14 aelana B. el- v. aelala *U.* helena p 15 laeaniticum ego. *cfr. § 165. V 65.* aela- FRG. ela- rv. lanicum p | scripsere alii aelaniticum E^aR¹pv. *om. rJ* | aelani-

Artemidorus Alaaniticum, Iuba Leaniticum. circuitus Arabiae a Charace Laeana colligere proditur [XLVII]·LXV p., Iuba paulo minus [XL] putat. latissima est a septentrione inter oppida Heroum et Characem. nam et reliqua medi-
 5 terranea eius dicantur. Nabataeis Thimaneos iunxerunt veteres, nunc sunt Taveni, Suelleni, Araceni, Arreni oppido in quod negotiatio omnis convenit, Hemnatae, Avalitae, oppida Domata, Haegra, Thamudaei, oppidum Baclanaza, Chariattaei, Toali, oppidum Phodaca, Minaei, a rege Cretae
 10 Minoe, ut existimant, originem trahentes, quorum Car- mei; oppidum XIII p. Maribba, Paramalacum, et ipsum non spernendum, item Canon. Rhadamaei — et horum 158

ticum *ego*. elan- E*D. aelen- E*S. alan- v. aelenat- L. elanat- C. helamicum p

1 aleniticum Rad G. alan- p v | iuba om. Fda | leaniticum *ego*. cfr. Ptol. VI 6, 18. laeni- Dv(S). lemni- E*. lemi- B. laeani- H. lenintichum p. om. Fda 2 laeana E(?) B. lea- r v | proditur E*pv(J). trad- rS | XLVII E*H(D²). XLVI rS. -VIII v | LXV E*v(D). LXVI rS 4 heroum B coll. § 165. V 65. -oeum E*Fv(J). -oheum r. arcuum p | characem C. car- Da. -ce B. -rocem F. characen E*pB. car- v | nam (mam a) ll.J². iam D. nunc v

5 thimaneos v. tim- E*dD. thimen- a. thuran- p. timae- neos F. timen- D. timoen- E | iunxerant DFdTRaSJ 6 tabeni Da. thabaeni F. raneni p | suelleni E*pv. -llini r | araceni E*pD. arra- v(H). sarra- B. anageni r | arreni E*v(D). hare- p. are- H. arra G. om. r 6. 7 oppido in quod *ego*. -dum in quo ll.v. cfr. § 145

7 negotiatio omnis E*D. omnis neg- d²pv. neg- eius Fd¹a. omnis neg- eius DE(?)S | Hemnatae, Analitae va.S 8 doma- tha E*H. -ada v | haegra DFD. heg- RadS. aeg- E*. ag- p. eg- v | thamudei Bas. -deni H. tamudaei DFRS. -dei adv. tha E*p | baclanaza E*D. baciamidei p. om. r. Badanatha, Carrei, oppidum v 9 chariattaei toali *ego*. cariat (-th a. -ti D) taci- toali (Aci- D) DFda. cariat (S. -ta H. chariati v) achoali (tach- E¹) Bv. chinati thacalin ip. om. E* | phodaca *ego*. foth ca (ac S) ES. tota ca Dda. -ta /// F¹. phoda (fo- F²) ac E*F²pv(D) | minaei F¹dEB. -noi F². -nei r v | rege om. DF¹a 10 minoe F. -oa E* | carmaei RdS. -mei rD. char- pv. -maei L 11 ma- ribba E*DFdTH(D). -ippa BaS. -iaba C. -rriba p v | parama- lacum E*D. bar- pv. palmal- RdTS. -lachum r 12 non E*v. om. r | canocū a. carnō dva.D. char- p | rhadamaei F²H. rham- mai DF¹dRa. -mmei v. narmaei E*. marmei p

origo Rhadamanthus putatur, frater Minois —, Homeritae Mesala oppido, Hamiroei, Gedranitae, Amphryaei, Lysanitae, Bachyllitae, Samnaei, Amaitae oppidis Nessa et Chenneseri, Zamareni oppidis Sagiatta, Canthace, Bacaschami Riphearina oppido, quo vocabulo hordeum appellant, Autaei, Ethravi, 5 Cyrei Elmataeis oppido, Chodae Aiathuri in montibus oppido XXV p., in quo fons Aenuscabales, quod significat camelorum, oppidum Ampelome, colonia Milesiorum, Athrida oppidum, Calingi, quorum Nariba oppidum significat dominos omnium, oppida Pallon, Muranimal iuxta flumen. per 10 quod Euphraten emergere putant, gentes Agraei, Ammoni, oppidum Athenae, Caunaravi, quod significat altissimos

1 rathamanthus DF. radamanthus R. rhadamanthus ap².
 r. a. G. D. homeritae R. nom-DFRa. hem- v. hameni- F. ham- p
 2 mesala H. D. cfr. XII 69. mas- Sea Arr. periplo 62. mas-
 r. J. | hamiroei D. -inoei F. -inei p. -irei d. (?) r. amiroei -mei
 a. r. gedranitae — § bachyllitae om. F. | gedranite p. igedranitae
 DF. -ide a. | amphryei d. -ryae S. -riai E. -riai a. -sprirai E.
 -phariani p. -prae v. phryae DFD | lysanitae DFDa D. is- Rp.
 ilis- r. § bachyllitae Rāpra. D. samnaei d. -mnei va. S. -mnei
 -p C. | amaitae — 4 sagiatta om. F. | amaitae DFRJ. -yāni a.
 -athai d. amaitae S. om. p. nassa Rp. chenneseri Da. D. chnam- R.
 chennasseri F. cenneseri d. C. -sseri v. omastip 4 zamareni F.
 -marenei p. | sagitta R. -itha p. sniace va. S. | canthace R. canthace
 va. S. | bacaschamy D. -scami a. va. D. bachaschami p. bacae F.
 riphearina DFRa D. -rma d. r. rima p. rima F. 5 rippō
 F. D. -du r. v. om. p. quod DFRa autaei D coll. § 167. -tai F. Rāa.
 -thaei DF. -thaci a. anthei p. | ethravi DFRa S. ethra- F. et rui
 F. C. et rha- v. reui p. 6 cyrei DFRS. circi Ba. pini F. p.
 cyrei r. almatheis DFRa D. -tais d. -taxis R. -cei T 140 J.
 om. F. mathathae p. et mathataei. helmodenes cum r. d. d. D.
 chodae DFD. -de Rp. J. codae F. -de d. dodae a. chodae r.
 aiathuri in d. J. -run D. -ru F. adathuri a. anituri in R. nua-
 rik in p. in F. agacturi in r. 7 XXV F. pr. D. XX -f
 aenuscabales a. d. -hiles p. amiscabales va. S. dist. J. 8 ampe-
 lome — athrida om. F. p. ampelome G. amvalome r. atrica ad
 act. va. S. an Athrida (Strab. XII p. 782) 9 calingi F.
 calnigi p. mariha n. J. -ina DFRS. -ina a. -iba C. n. scia
 F. p. 10 pallon RāS. J. murranimal Fda. -mmimal D. ura-
 nimal p. 11 agraei F. agra et DFRa. agre et d. agre p.
 -rei v. -rei et R. S. -raei et J. amoni F. p. 12 athenae F.
 a. ach- p. caunaravi a. chaunata p. caunensi va. S.

armento, Chorrانيتae, Cesani, Choani. fuerunt et Graeca oppida Arethusa, Larisa, Chalcis, deleta variis bellis.

Romana arma solus in eam terram adhuc intulit 160
Aelius Gallus ex equestri ordine, nam C. Caesar Augusti
5 filius prospexit tantum Arabiam. Gallus oppida diruit,
non nominata auctoribus qui ante scripserunt, Negranam,
Nestum, Nescam, Magusum, Caminacum, Labaetiam et supra 159
dictam Maribam circuitu VI, item Caripetam, quo longis-
sime processit. cetera explorata retulit: Nomadas lacte 161
10 et ferina carne vesci, reliquos vinum ut Indos palmis ex-
primere, oleam sesamae. numerosissimos esse Homeritas,
Minaeis fertiles agros palmetis arbustos, in pecore divitias.
Cerbanos et Agraeos armis praestare, maxime Chatramotitas.
Carreis latissimos et fertilissimos agros, Sabaeos ditissimos
15 silvarum fertilitate odorifera, auri metallis, agrorum riguis,
mellis ceraeque proventu. de odoribus suo dicemus 1. 12
volumine. Arabes mitrati degunt aut intonso crine; barba 162
abraditur praeterquam in superiore labro; aliis et haec
intonsa. mirumque dictu, ex innumeris populis pars aequa

§ 161: (14) Mela III 79. Agatharch. 99 (GGm I p. 188). —
§ 162: Sol. 33, 16.

1 chorrانيتae E^a D. cora- R p v. -ita r | cesani E^a v(D). cess- p.
oes- r S. caes- C | choani E^a p v. ciani r S 2 anethusa E^a.
-tussa p | larissa F^a v a. S 6 scripserant D F d T R a S J | negram
(-aam E^a. egram B) amnestum (H. ann- v. hanescum p) E^a p v a. S
7 neescam D F a. escam B | magusum E^a v(D). -sium p. -sam
Dal. masugum r S | camiaeum d¹. -ineum d¹ T. chamimaum p.
om. E^a. tammacum v | labeciam R d v a. D. labraum p. om. E^a
8 maribam H. v(J). -iuam S. -iabam C. marribam p | caripeta
d(?) v a. S. charipeti p 11 saesamae E^a. sesimae a d. sesymae
F R. -me D 12 minaeis G(D). -nois E^a p. -noes r. -naeos B(S).
-noas v | fertilis F^a R a S J | palmitis E^a | arbustos E^a D². -toque r S.
-tisue v. cfr. § 131 13 cerbanos H coll. § 154. ceub-(caeub- F) H.
cemb- v | agraeos H. trareos D F a. rar- R. harr- p. arreus E^a.
areos v. arios C | chatramotitas B. catha- E^a d. -thitas a. catra-
mothi- R. cathamothithas D F 14 charreis D F R p. carraeis C
15 irriguis p 17 metrati D F R. -adi a 18 abraditur v.
adr- H. o D² | praeter quod D F a. -terque R | superiori E^a o
19 coaequa o

in commerciis aut latrociniiis degit. in universum gentes ditissimae, ut apud quas maximae opes Romanorum Parthorumque subsidant, vendentibus quae e mari aut silvis capiunt nihilque invicem redimentibus.

- 163 (33) Nunc reliquam oram Arabiae contrariam perse- 5
quemur. Timosthenes totum sinum quadridui navigatione
in longitudinem taxavit, bidui in latitudinem, angustias
VII·D p.; Eratosthenes ab ostio [XII] in quamque partem;
164 Artemidorus Arabiae latere [XVII]·L, 29. Trogodytico
vero [XI]·LXXXVII·D p. Ptolemaida usque; Agrippa 10
[XVII]·XXXII sine differentia laterum. plerique latitudinem
CCCCCLXXV prodiderunt, faucesque hiberno orienti ob-
versas alii IIII, alii VII·D, alii XII patere.
- 165 Situs autem ita se habet: a sinu Laeanitico alter
sinus quem Arabes Aean vocant, in quo Heroon oppidum 15
est. fuit et Cambysu inter Nelos et Marchadas, deductis
eo aegris exercitus. gens Tyro, Daneon portus, ex quo

§ 163: Berger Eratosth. fr. p. 292. Agathem. III 14 (GGm II p. 476). — § 164: Agrippa fr. 34 Riese.

1 ac a. at Rd. ad DF¹ 2 aput F¹. puta E^op | quos Ra |
maxime aova.H 3 subsident F¹. -ens R¹ad. -istant R²va.(P)G
4 nihilq. F. nich- ao. nihil rv 5 persequimur Fda 7 in
(post bidui) om. E^o 8 VII·D Rd.H. IIII·D E^opv(D¹). VII r |
XII E^op.D. XIII rv 9 XVII·L He Strab. et Agathem. XIII·L
E^opv(D). XVI r 10 XI·LXXXVII·D (Müllenhoff) D¹. -III·D
E^op.D¹. -III v. -II G. XI (XVI a) XXXVII·D rH | ptolemaida
E^oDD. ptho- Fa. -idas Rd. (item infra passim) 11 XVII u.H.
om.p. XIII v. XIII Dal. | XXXII E^ov(D). XXII rC. XLVI p
12 CCCCCLXXII p. -LXII va.H | faucisque (E^oD?) S | ad-
uersas a 13 IIII E^opv(D). VII DFdT.a.H. XII RS | alii VII·D
ego. alii IIII·D E^oD. alii VII pv. om. rH | XII E^opv(D). XV rS
14 ita om. DFa | laeanitico E^oDFJ. leanit- R¹adT. leant-
R¹v. aelanit- B. cfr. § 156 15 arabiaes DF. -bes d | aean FD.
aeant E^oC. ean r. heant p. eant v. soean S | quo (que E^o) oroon
E^ova.B 16 marthadas DFava.C 17 tyro DFRa.D. -ron
-a pv. tira E^o

navigabilem alveum perducere in Nilum, qua parte ad Delta dictum decurrit, LXII-D intervallo, quod inter flumen ^{5, 48} et Rubrum mare interest, primus omnium Sesostriis Aegypti rex cogitavit, mox Darius Persarum, deinde Ptolemaeus ⁵ sequens, qui et duxit fossam latitudine pedum C, altitudine XXX, in longitudinem XXXVII-D p. usque ad Fontes Amaros; ultra deterruit inundationis metus, excelsiore ¹⁶⁶ tribus cubitis Rubro mari conperto quam terra Aegypti. aliqui non eam adferunt causam, sed ne inmisso mari ¹⁰ corrumpere aqua Nili, quae sola potus praebet. nihilo minus iter totum terreno frequentatur a mari Aegypto, quod est triplex; unum a Pelusio per harenas, in quo, nisi calami defixi regant, via non reperitur, subinde aura vestigia operiente; alterum ultra Casium montem, quod ¹⁶⁷ ¹⁵ a LX p. redit in Pelusiacam viam — accolunt Arabes Autaei —; tertium a Gerrho, quod Agipsum vocant, per eosdem Arabas LX propius, sed asperum montibus et inops aquarum. eae omnes viae Arsinoen ducunt, conditam sororis nomine in sinu Carandra a Ptolemaeo Philadelpho, ²⁰ qui primus Trogodytice excussit; amnem qui Arsinoen praefluit Ptolemaeum appellavit. mox oppidum parvum ¹⁶⁸ est Aenum — alii pro hoc Philoterias scribunt —, deinde

2 percurrit R | D *U.v(H). om.C* 3 primū FaT | sesostria
DFRa 5 qui eduxit E^p 6 XXX E^pv(D). XL rS |
XXXVI-D R¹. XXXVIII-D E^pD 8 maris Fa 10 corruptent
Fa | aquā F¹ 11 terreno R²S(D). -nus DFR¹a. -nis dTJ.
-ndo E^p. terendo p^v 13 aura om.E^p 14 alterū D¹. -er II
DFa. -erum II E^pD¹. -erum uero II R(?)v | casium B. caspi-
(carpi- R¹) *U.v* 16 autai Rdva.D. -tet a. cfr. § 158. 168 |
a gerro E^pv(J). a ghero p. om.a. ac (a R) cerrho rS | agipsum
E^pTD. -sium R²J. -pisium R¹. agypsiū F¹. -sum d¹. -pisium
DF¹d¹. egippiseū a. adipsum v. -son C. alii Gisium MPt^p. 682^a
17 arabas Brot. -bes p^v(S). ardabas E^pDdR. arbadas a.
arthabas F. cfr. § 177 18 eae F²v. ae E^p. ea r 19 charantra p.
ndra va.S 20 et amnem G 22 aenum E^pDFD. hae- p. enum
RdT.S. enim a. aenum v | philoterias ego. cfr. Ptol. IV 5, 8. pileot-
(-etrias F¹) DF. philit- E^p. philat- p. pilet- dT. pilact- a. philet-
v(D). piloteria R. piloteram Be Strab. XVI p. 769. -teris M^p

sunt Asaraei, ex Trogodytarum conubiis Arabes feri, insulae
 Sapirine, Scytala, mox deserta ad Myos Hormon, ubi fons
 Tatnos, mons Aeas, insula Iambe, portus multi, Berenice
 103 oppidum, matris Philadelphi nomine, ad quod iter a Copto
 169 diximus, Arabes Autaei et Gebadaei. (34) Trogodytice, 5
 quam prisci Midoen, alii Midioen dixere, mons Pente-
 dactylos, insulae Stenae Dirae aliquot, Halonesi non
 pauciores, Cardamine, Topazos, quae gemmae nomen dedit.
 sinus insulis refertus: ex his quae Mareu vocantur, aquo-
 sae, quae Eratonos, sitientes; regum hi praefecti fuere. 10
 introrsus Candaei, quos Ophiophagos vocant, serpentibus
 170 vesci adsueti; neque alia regio fertilior est earum. Iuba,
 qui videtur diligentissime persecutus haec, omisit in hoc
 tractu — nisi exemplarium vitium est — Berenicen
 alteram, quae Panchrysos cognominata est, et tertiam, 15
 quae Epi Dires, insignem loco: est enim sita in cervice

§ 168: (init. 3) Mela III 80. cfr. Sol. 27, 54. — § 169: (8)
 cfr. Plin. XXXVII 108. — (11) Mela III 81. Sol. 33, 17. —
 § 170: Iuba fr. 41 Müller. — (14) Mela III 81. — (501, 1) Agatharch.
 82 (GGm I p. 170).

1 asaraei F². -rii p. -rri E^oD. azarei v. abasaiei (abes- a) rS
 2 sapirine Se Ptol. IV 5, 35. -rene v. -ptrene p. -parinae E^oD².
 sarapine (ser- a) Rad TJ. -nae DFD¹ | scythala F. -lam DRa
 3 tatnos RS. statnos DFda. tamos E^o. tha- p. tadnos v.
 est ainos D coll. aenum (§ 167) et aenuscabales (§ 158) | eas Fa.
 eos E^ova. H(D). heos p. cfr. Ptol. IV 5, 8 | iambe — 7 insulae om. a |
 iambae F. la- E^o. -be pva. H | uerenicate E^o 5 duximus E^o |
 gebadaei E^oD. -dei pH. gneb- v. zebadei RS. -ataei r
 6 midoen E^opdS. myd- r. michoen v | midioen ego. -dioe E^oD.
 -dicen p. -doen v. michoe RdS. mychoe D. -chae F 7 stenae
 dirae Be Strab. XVI p. 769. stenetire p. -tyrae E^ov. -naecyrae R.
 stheneayrae r | ballonesis R. -ssis DFa. halonnesi G. -enses v
 9 mareu dv. -raeu D². -ru DF. -rii a. -r- B. matreu E^oD¹.
 -reni p. Mapa Diodor. III 38, 4 (cfr. GGm Ip. 165. 166). Μύρων
 Ptol. IV 7, 11. Miaru MPt p. 758^a 10 eratonos C. -astonos p.
 -atanos E^ov(D¹). eranos rS. Stratonos D². (cfr. § 173) | hi D².
 (S). his U. H(D¹). iis dTJ 11 candei Bava. D¹. Panchaei
 ad Melam III 81) D² coll. etiam VII 197. X 4 12 earum
 v. eaurū DF. auro a. est auro F²D 14 nisi si Rad
 15 pancrisos a. -chrisas E^o

longe procurrente, ubi fauces Rubri maris VII·D p. ab Arabia distant. insula ibi Citis, topazum ferens et ipsa. ultra silvae, ubi Ptolemais, a Philadelpho condita ad venatus 171 elephantorum, ob id Epi Theras cognominata, iuxta lacum
 5 Monoleum. haec est regio secundo volumine a nobis 2, 123 significata, in qua XLV diebus ante solstitium totidemque postea hora sexta consumuntur umbrae et in meridiem reliquis horis cadunt, ceteris diebus in septentrionem, cum in Berenice quam primam posuimus ipso die solstitii sexta 168
 10 hora umbrae in totum absumantur nihilque adnotetur aliud novi, DCII p. intervallo a Ptolemaide: res ingentis exempli locusque subtilitatis immensae, mundo ibi depre-
 15 hendo, cum indubitata ratione umbrarum Eratosthenes mensuram terrae prodere inde conceperit. hinc Azanium 172 mare, promunturium quod aliqui Hippalum scripsere, lacus Mandalum, insula Colocasitis et in alto multae, in quibus testudo plurima. oppidum Sace, insula Daphnidis, oppidum Aduliton; Aegyptiorum hoc servi profugi a dominis condidere. maximum hic emporium Trogodytarum, etiam 173
 20 Aethiopum; abest a Ptolemaide V dierum navigatione. deferunt plurimum ebur; rhinocerotum cornua, hippopotamiorum coria, chelium testudinum, sphingia, mancipia.

§ 171: (3) Mela III 80. — (13) Berger Eratosth. fr. p. 123. — § 172: (14) Sol. 56, 5. — § 173: (502, 1. 2) Dic. 7, 2.

1 III·D E^opva. H(D). cfr. § 163 2 insulae E^o | citis E^ooDD^a.
 citur p. zitis F. scithis a. cytis Rd(?)v. cfr. XXXVII 107, ubi B
 echitis, alii chitis | topazium ova. D 3 siluae dG. silliae
 DF¹Rs. siluas E^oF^oopv. -uae sunt D 4 epiteras E^o. -ideras p
 6 que om. F¹da 9 possumus E^o 11 an DCII·D? cfr.
 II 183 12 depresso FRSJ 14 conceperit E^oDdT^aD. con-
 coop- (-int F¹) F. coop- R(?)v. cepit p 15 promunturium et
 mare MPt p. 758^a | hippalum (U142) D. hisp-ll. v 16 mandalu
 D. -lii a | colorasitis R¹. casitis E^ova. G. chas- p 17 sace
 E^oRdT^o(D^a). sce a. sache p. sacae DFD¹. suchae Bex Artemi^d
 ap. Strab. XVI p. 770. -che H. sabae MPt p. 757^b 20 V
 quinque DFD¹RapL. II E^oD 22 chelium (χέλειον) MPt p. 75.
 celtium ll. v(J). chelyon H | spingia FRSva. B | manupia F¹
 -ubia adT

- supra Aethiopas Aroteras insulae quae Aliaeu vocantur, item Bacchias et Antibacchias et Stratioton. hinc in ora Aethiopiae sinus incognitus, quod miremur, cum ulteriora mercatores scrutentur, promunturium in quo fons Cucios, 5 expetitus navigantibus; ultra Isidis portus, decem dierum remigio ab oppido Adulitarum distans; in eum Trogodytis myrra confertur. insulae ante portum duae Pseudopylae vocantur, interiores totidem Pylae; in altera stelae lapideae litteris ignotis. ultra sinus Avalitu, dein insula Diodori et aliae desertae, per continentem quoque deserta, oppidum 10 Gaza, promunturium et portus Mossylites, quo cinnamum devehitur. hucusque Sesostris exercitum duxit. aliqui unum Aethiopiae oppidum ultra ponunt in litore Baragaza.
- 175 A Mossylico promunturio Atlanticum mare incipere vult Iuba praeter Mauretanas suas Gadis usque navigandum 15 coro, cuius tota sententia hoc in loco subtrahenda non est. a promunturio Indorum quod vocetur Lepte Acra, ab aliis Drepanum, proponit recto cursu praeter Exustam ad Malichu insulam [XV] p. esse, inde ad locum quem

§ 175: Sol. 56, 5. 6. 7. Iuba fr. 42 Müller.

1 aliaeu E^adG. -aeu DF. -ieeu R. -ie a. -ien pv. elaeau Be Strab. l. l. Alalaeu Arr. peripl. 4 extr. cfr. GGM I p. 260^b
 2 stratioton U. v(P)S. Stratonos Be Strab. l. l. 3 admiremur E^aova.S 4 cutios F^aea. -ius va.G. cultius p 7 pseudo-
 pylae v(J). -depylae FdES. -depile a. -daepilae E^a. om.D(?)
 8 interiores E^apv. in ulteriore r | stela a. sterele R¹. stelle R²
 9 aualitu E^a. auha- p. aba- F²J. ua- r. abalites B. -tus v.
 cfr. Ptol. V 7, 3. Arr. peripl. 7 | dein J. dine DFdRa. om.E^apv. de
 mendo cfr. § 178 init. | dioduri Ed. diud- Fa. dioscori p 9. 10 eo
 alitē Fa 11 gaza E^apv. zaza r | mossylites F²G(S). mossil-
 R²E^a. monssyl- DF¹d. monssil- R¹a. monsitides p. mossilicus
 (-ssyl- H) v | cinnamomum E^apva.S 12 sesostris v. sesso- R².
 sostris E^a. xesestris p. sosis r 13 baragaza E^av(D). barg- p.
 barig- F². baric- rS 14 mosilico E^aa. -selico p. -ite v. -ssyl-
 lite G 17 Endorum MPt p. 686^b | leptecara E^ava.B. -cora p
 18 drepanum E^a | Exustā H(D) ex Arr. periplo 20 et Ptol. VI 7.
 -ta E^av. -tae DFdS. -te a. exhuste B. -haustam p 19 ad
 Ge Sol. et U. v(S). om. p | malichu Sol.S. -lchu E^aG. -lchi p.
 -lichu r. -lacho v | insulam pv. -la U. -las D

vocant Sceneos CCXXV p., inde ad insulas Adanu CL:
 sic fieri ad apertum mare [XVIII]·LXXV p. reliqui omnes 176
 propter ardorem solis navigari posse non putaverunt.
 quin et commercia ipsa infestant ex insulis Arabes, Ascitae
 5 appellati, quoniam bubulos utres binos insternentes ponte
 piraticam exercent sagittis venenatis. gentes Trogoditarum
 idem Iuba tradit Therothoas a venatu dictos, mirae
 velocitatis, sicut Ichthyophagos, natantes ceu maris ani-
 malia, Bangenos, Zangenas, Thalibas, Saxinas, Sirechas,
 10 Daremas, Domazenes. quin et accolae Nili a Syene non 177
 Aethiopum populos, sed Arabum esse dicit usque Meroen;
 Solis quoque oppidum, quod non procul Memphi in
 Aegypti situ diximus, Arabas conditores habere. sunt qui 5, 61
 et ulteriorem ripam Aethiopiae auferant adnectantque
 15 Africae. [ripas autem incoluere propter aquam.] nos
 relicto cuique intellegendi arbitrio oppida quo traduntur
 ordine utrimque ponemus a Syene.

(35) Et prius Arabiae latere gens Catadupi, deinde 178
 Syenitae, oppida Tacompson, quam quidam appellarunt
 20 Thaticen, Aramum, Sesamos, Andura, Nasarduma, Aindoma

§ 176: (2—6) Sol. 56, 6. 8. — (6—9) Iuba fr. 42 Müller.
 Sol. 56, 9. MCap. VI 702 init. — § 178: (19) cfr. Mela I 51.

1 sceneos Rad² in ras. p. v. scaen- rD. -neon Sol. | insulas
 Adanu MPt p. 686^b. -lam sadanum ll. v(J). -lam Adanu (Salm.
 p. 875^b E) H. cfr. Sol. 5 uinos F². -no E². imo p | insternentes
 E²S. -endos DFdE¹a. sternentes E²p v 7 idem R(?) G. item
 DFa. om. E²o v | thorochoas DF¹a. hor- F². her- (-toas o) E²o v a. B
 9 bargenos p v a. S | zangenas E²p D. zageras v. gangeras
 DFdTaJ². -goras RS | thalibas E²p D. -bus r. chalybas v |
 saxinas E²p v(D). xoxi- rS | syrechas p. -cas v a. S. sirecas E²D
 10 deremas DFa | domazenes E²p v(D). -zaines DFa. -zanes
 RdTS. -zanes C 13. 14 sunt et qui Rd(?) v a. D. sunt qui a
 15 uncus ego posui; traici vv. voluerunt post Meroen (v. 11) Dal.,
 post habere (v. 13) U143 | incolere d(?) p v a. S 17 dist. ego
 18 et E²v(D). om. rS | catadapudine inde FdRa 20 thaticen
 R²pS. -thicen E²v(D). et yeten a. ethicten rJ | aramum v(J).
 -mam E²D. -nium B. arumam DFda. eruniam E¹. anamer -
 aramasos R²S | psesamos a. sesamum (-nium B) v a. S | ar
 E²D. sand- v. atumap. om. rS | nasarduma E²D. -dum p. -auc
 sanduma R²S. samduna r. -dua a | Aindoma Come ego

Come cum Arabeta et Boggia, Leupitorga, Tantarene, Emeae, Chindita, Noa, Goploa, Gistate, Megadale, Premni, Nups, Direa, Patigga, Bacata, Dumana, Radata, in quo felis aurea pro deo colebatur, Boron, in mediterraneo Mallo
 179 proximum Meroae. sic prodidit Bion. Iuba aliter: 5
 oppidum munitum Megatichos inter Aegyptum et Aethiopian, quod Arabes Mirsion vocaverunt, dein Tacompson, Aramum, Sesamum, Pide, Mamuda, Orambim iuxta bituminis fontem, Amodata, Prosda, Parenta, Mania, Tessata, Gallas, Zoton, Grau Comen, Emeum, Pidibotas, Aendonda- 10

§ 179: Iuba fr. 42 Müller.

Aendondacometas § 179). naidomacum E^a. -ma, Cumcum D. masindomacum rS. hañadomachum p. anaudoma (anad- Dal.) v
 1 cum arabeta E^a. Cumara, Beta (Peta Dal.) v. chumarabeta p. arabeta (-tā R) rS | bogghiana E^a. -grana p. -ggiana D. bochiana v. a. S. cfr. Bocchin § 181 extr. | leupitorga R. a. d. S. leupyt- DF. leuphit- E^a p v (D) | tantarene Rv. tamthare p. tantarene E^a D¹. -ren D². -tharaenae DF. ta (za a) ut harene a. d. cfr. Ποντυρίαι ap. Ptol. IV 7, 6 2 emeae chindita (MPt p. 771^b) D². meae chin- D¹. meae chini- E^a. meae echin- p. meechin- r. meae (maeae F. mee a) cin- (-tor a) r. mecin- d. S. moechindira C | goploa E^a D. -phoa v. gloploa Fd. -ploa rS. golplea p | gistate E^a p D. -tem r. gystate dv | Megada (-geda v), Lea S | Premni MPt l. l. aremni E^a. arem p. arenni r. Remni D. Renni S. rhemnia v. cfr. § 179 med. (Πρῆμις Strabo = Primi) 3 nupsia v. a. S. pus p. Πνούψ Ptol. | dirrea p. diraea F. dyr- a | patigga DFd R¹ J. -tiga E^a S. -tyga a. paagga E^a. pataga v. om. p | bacatha a. bagada E^a v. a. S (D). paga- ada p | rhadata R. v. a. D. radacha p | felix Fd R¹ a 4 bonon E^a. bono p | mallo ll. v (D). -llos C 5 meroae G. -oe E^a v (D¹). -oen rS (D²) | prodidit E^a v (D). -dit rS 6 munitum ego. in (im D) munto DFR imum E^a. linum p. in monte a. G. limum in monte v | egatichos FR. -adicos a 7 mirsion E^a p D. -son DFRa. myrson R. dv 8 aranium, sesanium B | pide ll. D. -den G. -dne v | mamuda E^a p v. -dae (-de a) r. doce d | corambin v. a. S. -bim E^a p D. cfr. MPt p. 770^a | iuxta E^a R² p S. -ta eam v. iuocia D. -iā E^a. utocra R¹. euoci ha a 9 amodata (-tha p) E^a p D. hammodata (-ara Bas.) v. amodita rS | mania DFRa D. -iad E^a. mama Rv. nicum a p | tessata (the- p) E^a p D¹ v (D). -atta D² F. -ra C. tesatta R. d. S. tasfata a 10 galles E^a D. gales p | grau d. G. grao DF¹. grac F² a. grou R. gnau E^a p. gau v | pidibotas E^a v. pydib- p. b- r | aendondacometas DFRa. endo- E^a v (D). endothasco- p. mecontaco- G

cometas, Nomadas in tabernaculis viventes, Cistaepen, Magadalen, Parvam Primin, Nups, Direlin, Patingan, Breves, Magasneos, Egasmala, Cramda, Denna, Cadeum, Atthēna, Batta, Alanam, Macua, Scammos, Goram in insula,
 5 ab iis Abale, Androgālim, Serem, Mallos, Agocem.

Ex Africae latere tradita sunt eodem nomine Tacompsos 180
 altera sive pars prioris, Mogore, Saea, Aedosa, Penariae,
 Primis, Magassa, Buma, Linthuma, Spintum, Sidop, Censoe,
 Pindictor, Acug, Orsum, Suara, Maumarum, Vrbim, Mulon,
 10 quod oppidum Graeci Hypaton vocarunt, Pagoarca, Zamnes,

1 nomades p. -metas DFdRa | cistaepen ego. cyst- E^oD.
 astepen p. cisteen DFR. -eon a. cysten d(?)S. -ten pemman v
 2 magadalen dT. cfr. § 178 med. magadagalen (inag- E^op)
 E^opR¹. -da, Galen D. macadag- (macc- a) rS. gadag- v | parua
 primin MPtp. 771^b. paroa prummu (-mū p) E^opD. proaprimii r.
 -min S. paloin, primmin v | nupsin va.S | direlin ego (coll. § 178
 Direa). dicelin E^oD. dere- R². detre- DR¹S. decre- Fa. derce-
 dT. deche- G. dase- G. deselini v | patimgan R. (Patin, Gam-
 breues va. D) 3 magos neos a. magasne (-sen G) va.S | egus-
 mala DFda. segasm- va. D | cramda E^oDFaD. cranda dpG.
 -dala RS. caranda v | demia p. dene DFa 3.4 cadeum atthēna
 ego. cfr. § 181 extr. dadeum atthēna a. cadeuma thena (-ne F)
 DFdRG. cadeum mathēna (-emia p) E^opD. -umna thena v
 4 baita E^o. batha pva.S. Nabatta MPtp. 769^a | alanam E^oD.
 -nan p. -na rv | macua E^ov(D). -chua p. -cum Dal. mascoa rS |
 scammos R. samos p | goram E^opv(D). ho- rS 5 abale (-la G)
 androgālim (-abin a) DFdRaS. -ocalim G(D). ab alexandro calim
 (-lmi p) E^opv | serem E^opD. -ren v. seserem r. -ren S | agocem
 E^ov(D). -en G. -ozen p. -olem r. -en S 7 pars E^opv. praes
 DF. peras R. res a | mogore E^oD. -res p. -ra v. moggore RdS.
 magorae DF. -re a. -ra G | sea E^oapva.S(D) | edosa a. -oxa p.
 aedos D. edos RS. aedes MPtp. 769^a | penariae MPtl. l. (i. e.
 rapuēta, cfr. Forum Cambusis § 181). plenariae DFdRaS. pele-
 (-ria Bas.) E^ov. pelle- p. Apele- D 8 primis (sc. altera sive
 Magna) MPtl. l. pinnis DFdRaS. pindis E^oG(D). pynd- pv(L) |
 magassa E^opRS. -ssu F. maggassu Dda. magusa v | buma E^opRS.
 bhu- r. bau- v | linthuma FRapS. lyn- D. lintu- E^oD. linitima v |
 sidop a. syd- DFdRS. -pta v. sidopt E^oD. sinodoth p. Sylop
 MPtl. l. | gensoe E^oD. -se p. -soa va.S 9 pindictor DFdRaD.
 -tora v. -ditor p. pndictor E^o | acug RaS. achug DFd. agur-
 (-ūgo p) E^opH(D). cugoa (eug- C) v | orsima va.S | suara E^o |
 -asa v. sausa rS | mulon E^oH. -ona v. mylon p. molom r. -
 dTS 10 hypato F. -panhon E^o. -patiton va.G | pagoarca

unde elephanti incipiant, Mambli, Berressa, Coetum. fuit quondam et Epis oppidum contra Meroen, antequam Bion scriberet deletum.

- 181 Haec sunt prodita usque Meroen, ex quibus hoc tempore nullum prope utroque latere exstat. certe solitudines nuper renuntiavere principi Neroni missi ab eo milites praetoriani cum tribuno ad explorandum, inter reliqua bella et Aethiopicum cogitanti. intravere autem et eo arma Romana Divi Augusti temporibus duce P. Petronio, et ipso equestris ordinis praefecto Aegypti. is oppida 10 expugnavit, quae sola invenimus quo dicemus ordine, Pselcin, Primi, Bocchin, Forum Cambusis, Attenam, Stadissim, ubi Nilus praecipitans se fragore auditum accolis 182 aufert. diripuit et Napata. longissime autem a Syene progressus est DCCCLXX p. nec tamen arma Romana 15 ibi solitudinem fecerunt: Aegyptiorum bellis attrita est Aethiopia vicissim imperitando serviendoque, clara et potens etiam usque ad Troiana bella Memnone regnante. et Syriae imperitasse eam nostroque litori aetate regis Cephei patet Andromedae fabulis. 20

§ 181: (6 sqq.) cfr. Sen. NQ VI 8, 3 sqq. Plin. XII 19.

-rchas p. -rgas v. -rta DFda. -rtas E²D | zamnes E²v(D). cha- p. zmanes (tma- a) rS

1 coetum DFE²D. ccet- a. cet- dp. -uma v. coetuma E¹. acet- R²S | fuit E²R²p v. it r 2 bion E²pR(?) v. om. DF. mons a

5 exstat certe (cetera v) E²R²pfH. et E¹. om. r 10 aegypti. is (P)H. -tiis H. C. -tus adpv | oppida FdTRaS. -da eorum E²p(D?)v(D) 11 inuenerat E²pvaS | quod E²R¹a 12 pselcin Dal. e Ptol. IV 7, 5. -chin Be Strab. XVII p. 820. spelcin DF. -lcim ad. -lem R. -lgin E². -ligni p. splegin v | primin va. D | bocchin DdJ. (cfr. Βύρυς ap. St Byz.). bochin F. -im a. -chyn R. boccin E²v. boci p. aboncin (abuncim S) Be Ptol. l. l. | forum DF¹dRaJ. (Καυβύκου Ταμεία Ptol. l. l.). furum E²F²p. phurumin v. phthurin Be Ptol. | cambusis E²D. -sus p. -sin v. cabusis R. -sin J. -ssis r | attenan v. adtenam E². atteniam DFaD. -emam dJ. -euam H. atheniam E¹. -nam E². -na p. cfr. § 179 extr. | stadissim E²D. -isin pv. -dasim rS 14 napata B coll. § 189. 184. naeatta d. nepata E²R²v(D). nephata p. neata r 15 DCCCLXX E²p v(D). DCCCC- rH. cfr. U 144 | roma E² 18 et (pro etiam) o 19 litori R(?)H. -re im a. -re ro

Simili modo et de mensura eius varia prodidere, 183
 primus Dalion ultra Meroen longe subvectus, mox Ari-
 stocreon et Bion et Basilis, Simonides minor etiam
 quinquennio in Meroe moratus, cum de Aethiopia scriberet.
 5 nam Timosthenes, classium Philadelphi praefectus, sine
 mensura dierum LX a Syene Meroen iter prodidit, Era-
 tosthenes DCXXV, Artemidorus DC, Sebosus ab
 Aegypti extremis XVI·LXXV, unde proxime dicti XII·L.
 verum omnis haec finita nuper disputatio est, quoniam a 184
 10 Syene DCCCC·LXXV Neronis exploratores renuntiavere his
 modis: a Syene Hieran sycaminon LIII p., inde Tama
 LXXII regione Euonymiton Aethiopum, Primi CXX, Acinam
 LXIII, Pitaram XXV, Tergedum CVI. insulam Gaguauden
 esse in medio eo tractu; inde primum visas aves psittacos
 15 et ab altera, quae vocetur Artigula, animal sphingion, a
 Tergedo cynocephalos. inde Nabata LXXX; oppidum id
 parvum inter praedicta solum. ab eo ad insulam Meroen
 CCCLX. herbas circa Meroen demum viridiores, silvarum- 185
 que aliquid apparuisse et rhinocerotum elephantorumque

§ 183: Berger Eratosth. fr. p. 152. (cfr. Plin. II 184).

2 melon DFR¹_a 3 bion (byon p) et E^apv(D). om.rS
 5 nam et ova.(P)H 6 syenero (sie- a) uenit DFR^a | prodidit
 E^aopv. -idere r 8 XVI E^av(D). LXVI rS. om.p | LXXII E^aD¹
 XII·L DFR^aH. cfr. II 245. LXII E^a. LXV pv. XII·LXX G. XII
 D¹ 10 DCCC (P)G | LXXV DFR^a. -II E^ap. -VI EdT. -IV P.
 -III H. -I S. LXII v. XXXXV D 11 LIII ll.v. an LXX?
 aliter computavit MPt p. 768^a | p. om.E^apD 12 LXXII ll.H.
 LXXV pv. an LXXX? | regione ll.pv(D). -nem d(?)C | primi
 ll.v(D). -mam C. cfr. § 179. 181. (178) 13 LXIII E^aDFapv(D).
 LIII E(?)G | pitaram E^aadv(D). pitt- rS. pyth- p | XXII E^aD |
 thergedum p. tergend- E^a | CIII E^apD | gaugadem p 14 eo
 E^apv(D). om.rS 15 artigula E^apv. -icula rS | spingion (spig- a)
 ll.va.B. cfr. § 173 16 tergedo B. -godo ll. -gendo v | cyno-
 cephalos v. ceno- p. nino- DR. -cenfalos r | nabata E^aC(D).
 -tha pv. nataba r. napatha G. -ta L 18 CCCLX -
 E^aR²pv. om.r 18. 19 siluarumque aliquid E^apv. -a

vestigia. ipsum oppidum Meroen ab introitu insulae abesse
 LXX p., iuxtaque aliam insulam Tadu dextro subeuntibus
 186 alveo, quae portum faceret. aedificia oppidi pauca; reg-
 nare feminam Candacen, quod nomen multis iam annis ad
 reginas transiit; delubrum Hammonis et ibi religiosum 5
 et toto tractu sacella. cetero cum potirentur rerum
 Aethiopes, insula ea magnae claritatis fuit. tradunt arma-
 torum CCL dare solitam, artificum III. alii reges Aethi-
 187 opum XLV esse hodie traduntur. 30. universa vero gens
 Aetheria appellata est, deinde Atlantia, mox a Vulcani 10
 filio Aethiope. animalium hominumque monstrificas effigies
 circa extremitates eius gigni minime mirum, artificii ad
 formanda corpora effigiesque caelandas mobilitate ignea.
 ferunt certe ab orientis parte intima gentes esse sine
 naribus, aequali totius oris planitie, alias superiore labro 15
 188 orbas, alias sine linguis. pars etiam ore concreto et
 naribus carens uno tantum foramine spirat potumque
 calamis avenae trahit et grana eiusdem avenae sponte
 provenientis ad vescendum. quibusdam pro sermone nutus
 motusque membrorum est. quibusdam ante Ptolemaeum 20
 Lathyrum regem Aegypti ignotus fuit usus ignium. quidam
 et Pygmaeorum gentem prodiderunt inter paludes ex

§ 187. 188: (14—22) Mela III 91. 92. 81. Sol. 30, 12—14.

2 tadu *ll.H.* tatu *G.* thandum p. tractu ov 4 candacen
 E*v(H). -cem o. -aocen *Dal.* chandachem p. canagen (-gem E) r.
cfr. Strabo XVII p. 820 5 transiit *Ra dv.* -sit *rD* | est E*ps
va.G(D) 6 potirentur *Fa* 8 artificum *ll.v.* elephantum *D* |
 III E*DFdT^aD. IIII Rpv(S). CCCC B | *dist.D* | alii ego. alare
 DF. alere *rv* (puncto posito) 9 ee ego. et *ll.v* 10 ablantia F² |
 a E*opv. om. r 11 ethiopie o. *add.* aethiopia (ethi- o. ethy- p)
opv. sed cfr. Müller de stilo p. 90 et de glossemate II 106 hyadas,
 8 cosmon, III 51 Absyrto | effigies monstriferas E*ova.S
 12 mirumque DFRa 13 caelanda FR¹. cel- Da 14 fertur o |
 certis DF | partes DF 15. 16 labro oris alia DF 17 fora-
 mina DFR 18. 19 provenientis sponte o | pro sermone — 20 qui-
 busdam om. DF¹Ra 20 motusque et quibusdam om. etiam F²
 21 lathyrum *de va. B.* -thurum *H. cfr. II 169* | aegypti regem
 FdRaSJ 22 ante (pro inter) E*pv^a.H | ex E*pv. a r

quibus Nilus oriretur. in ora autem ubi dicemus continui 197
montes ardentibus similes rubent.

Trogodytis et Rubro mari a Meroe tractus omnis 189
superponitur, a Napata tridui itinere ad Rubrum litus,
5 aqua pluvia ad usum conpluribus locis servata, fertilissima
regione quae interest auri. ulteriora Atabuli, Aethiopum
gens, tenent. dein contra Meroen Megabarri, quos aliqui
Adiabaros nominavere; oppidum habent Apollinis. pars
eorum Nomades quae elephantis vescitur. ex adverso in 190
10 Africae parte Macrobi, rursus a Megabarris Memnones et
Dabelli dierumque XX intervallo Critensi. ultra eos
Dochi, dein Gymnetes, semper nudi, mox Anderae, Mattitae,
Mesaches; hi pudore atri coloris tota corpora rubrica
inlinunt. at ex Africae parte Medimni, dein Nomades,
15 cynocephalorum lacte viventes, Alabi, Syrbotae, qui octonum
cubitorum esse dicuntur. Aristocreon Libyae latere a 191
Meroe oppidum Tollen dierum V itinere tradit; inde
dierum XII Esar oppidum Aegyptiorum qui Psammetichum
fugerint; in eo prodente se CCC habitasse; contra in

§ 190: (10) Mela III 85. Sol. 30, 9. — (14. 15) Sol. 30, 4.

1 enim (pro autem) E^opva.G | ubi E^opv. ibi r | dicemus ego.
desimus (-siimus v) E^oDFaD(coll. § 176). desinit R¹inras.S. -sunt
p. -sinunt J 2 montis Fa | ardentibus E^opv(D). -ti a. -tis rS |
similis Fa 4 in itinere FdRaSJ 6 atabuli E^opva.S(D)

7 tenet E^ova.S. -nens a | megabarri (mag- d) RdTS. -bari B.
egabarri r. neg- v 8 adiabaros E^opva.S | apollini E^o
9 uestitur E^o. -tus DF. -tis a 11 dabelli DfdTaD. -eli RS.
danelli E^oG. -ualli p. daniel v. cfr. § 196 12 anderae dv(D).
-ere E^oDFap. -ete R. -etae S | mattitae E^oD. mathi p. -itae v.
mothi- RS. moutnes r 13 meaches D. mesaghes E^oD. -gebes
va.S. massagethes p | hi pudore ego. hipdore E^o. nid- p. ipso-
dore (-odoro F. -o ore a) r. -rae S. hypsodores D. hipporeae v

14 menismini coni. B(U145)coll. VII31 15 alabi E^oD. ol- v.
aladi DfdTS. -dis R. alidi a. om.p | syrbotae B. -thae E^o. sir-
bote p. syrdote DFT. sir- Rad. cfr. VII31. serbotae Sol. sor- v
17 tolen va.S. tholon p. Coloen BePtol. IV7,8 18 XII
om. E^o1. VII MPtp. 774^b | esar v. caes- (add. XII E^o2) E^o. des- rJ¹.
aes- D. cfr. Ptol. IV7,7 Echp 19 fugerint G. -runt E^oB. -rent v.
-girint R¹. -rent r | prodente (prud- Fa) se ll.(P)S. -duntur
annis v | CCC ll. (U145) D. CCC S. trecentis pv |

- Arabico latere Diaron oppidum esse eorum. Bion autem Sapien vocat quod ille Esar; et ipso nomine advenas significari. caput eorum in insula Sembobitin, et tertium in Arabia Sinat. inter montes autem et Nilum Simbarri sunt, Phalliges, in ipsis vero montibus Asachae multis nationibus. abesse a mari dicuntur dierum V itinere; vivunt elephantorum venatu. insula in Nilo Sembritarum
 192 reginae paret. ab ea Nubaei Aethiopes dierum VIII itinere; oppidum eorum Nilo inpositum Tenupsis. Sesambri, apud quos quadrupedes omnes sine auribus, etiam elephantum. 10 at ex Africae parte Ptonebari, Ptoemphani, qui canem pro rege habent, motu eius imperia augurantes, Harusbi oppido longe ab Nilo sito, postea Archisarmi, Phalliges, Marigarri,
 193 Chasamari. Bion et alia oppida in insulis tradit: a Sembobiti Meroen versus dierum toto itinere XX proximae 15 insulae oppidum Seberitarum sub regina et aliud Asara,

§ 191: (5. 7) Sol. 30, 4. cfr. Plin. VIII 35. — § 192: (9. 11. 12) Sol. 30, 5.

1 diaron (-anon E^o) *U. v(D)*. diaon p. daron *Be Ptol. l. l.* ; deorum DFR. dorum a | bion cum p. uion enim E^o 2 esar (aes- D) et v. sesar (sedar a) et DFdTRa. asserit E^op | aduenas ait D(?) *va. S(J)*. sed cfr. Müller de stilo p. 76. 77 4 sinat *U. S.* -as dT. syna p. sai v | simbarri E^oR^oS. -biati p. barri r. symbari v 5 phalliges ego. cfr. § 192 extr. phali- E^op v. palugges (-udes a) rS. phalanges B | Azachaei Sol. cfr. VIII 35 7 nili DFRa. illo E^ova. C | sembritarum E^ov. cfr. Strabo XVI p. 770. XVII p. 786. sebr- p *Be Ptol. IV 7, 10.* sember- a. semberr- r G 8 regine F. -ione E^opadT. -ni va. G 9 tenupsis E^oB. -psi v. enubsis (nubis) r. themissis p. Tenessis Strabo l. l. | sambri E^opva. S. psambri Sol. 10 quadrupedes FdRaSJ | omnibus FRa 11 at E^ov(D). om. rS | ptonebari ego. tonob- DFdRaS. ptoemb- v. -enbani E^oD^o. theb- p. om. D^o | ptoemphani ego. -nae B. -phe a. -phoe v. -enphae DFR. -phe Rd. -phani D^o. pthonemphani o. thonenph- E^o. om. p D^o. sed cfr. Ptol. l. l. 12 harusbi E^opDFD. bar- a. ar- Rdv(H). auruspi C(S) 13 nili situ E^o | archisarmi E^oR^oS. -mis (arci- a) r. athisarmi p. ach- v | phalliges (-ies a) *U. H(D)*. phali- v(S). cfr. § 191 | marigarri E^oD. -chari p. -gerri Rdv(S). -geri r G 14 chasamari E^oD. chassa- p. casa- v. casmari rS | et om. Dal. | sembobiti R(?)v. -oboti r 16 seberitarum a. -tharum DFR. -ertitarum d. -ernit- E^o. -ornith- p. sebarrit- v. -seberit- G | asarcha p. asar B

alterius oppidum Darden; tertiam Medoen vocant, in qua oppidum Asel, quartam eodem quo oppidum nomine Garroen. inde per ripas oppida Nautis, Modum, Demadatin, Secundum, Collocat, Secande, Navectabe cum agro Psegipta, 5 Candragori, Arabam, Summaram. regio supra Sirbitum, 194 ubi desinunt montes, traditur a quibusdam habere maritimos Aethiopus, Nisicathas, Nisitas, quod significat ternum et quaternum oculorum viros, non quia sic sint, sed quia sagittis praecipua contemplatione utantur. ab ea vero 10 parte Nili, quae supra Syrtes Maiores oceanumque meridianum protendatur, Dalion Vacathos esse dicit, pluvia tantum aqua utentes, Cisoros, Logonporos ab Oecalicibus dierum V itinere, Vsibalchos, Isabelos, Perusios, Ballios, Cispios. reliqua deserta, dein fabulosa: ad occidentem 195

§ 194: (6—9) Sol. 30, 6.

1 darden *U.S.* daron *B.* danden *v.* (Darada *Strabo XVI p. 771*) | medoen *E^odv.* -em *Rp.* -eni *r* | an uocat? 2 garroen *E^oD.* gairoem *p.* garode *r.* -den *v* 3 paropas *Fdava.G* | nautis *E^oD.* nathis *p.* naus *rv.* (*desperanda videtur haec nominum series Latinis vocabulis similium*) | modum (madum *E^oD.* -diam *p*) demadatin (-tin *E^oD.*) *U.* modundam andatin *G.* -dae mandatini *v* 4 secundum *DFdTRa.H.* setu- *G.* secundum *E^op.D.* -uni *v* | collocat *E^o.* -lligat (*G.* -ati *v*) *va.J* | sechande *p* | naectabe *E^oG.* -bae *v.* -ethabe *p.* nabettabet *r* | cum agro psegipta (-irta *p*) *E^op.D.* (*dist. J¹*). cum agros (-or *R*) ipse agittae (-tte *ad.* -te *R*) *r.* cum, agrospi (-oripse *J¹*), aegipam (*G.* -ani *v*) *v* 5 candragori *E^oD.* chanda-*p.* candrogari *v.* anelago (anda-*Rd*) *r* | arabam (har-*p*) summaram (-rum *E^o.* simiarum *p*) *G.* -bum summorum *v* | siruidum *E^o.* -ithum *p* 7 nisicathas *E^oD.* -chatas *p* -castes *v.* nisacaethas *rS* | nisitas *E^opv(D).* -tis *a.* -ittos *dT.* nisytos *RS.* -tis *F.* nysitis *D* 9 utuntur *E^ova.Bas.(D²)* 10 que *om.DFRaSJ* 11 protendatur *a.* -dantur *DFR.* -ditur *E^ov* | dalio *DFRaSJ* | uacathos *E^oD.* uoc- *DFa.* -tos *Rdv.* uagantes *p* 12 cysoros *ap* | logonporos *E^oD.* -omboros *a.* longomp- *rS.* longop- *v.* -pothos *p* | oecalicibus *B coll. V 44.* eoca- *U.* coca- *v* 13 usibalchos *E^op.D.* -cos *rv* | isabelos *S.* -lus *DFRa.* isuelos *E^ov.* -llos *p* | perusios *U.v(S).* parru- *p.* pharu- *B.* -sos *G* | ballio *F.* uallios *E^op.* ualios *va.S* 14 cispio *DFa.* asprios *p* | deinde *R(?)pva.D* | fabulosa *opv(D²).* -ossias *E^o.* -osis *R¹S.* -osius *D¹.* -osi (*U 146*) *J.* -ulis *r*

- versus Nigroe, quorum rex unum oculum in fronte habeat, Agriophagi, pantherarum leonumque maxime carnibus viventes, Pamphagi, omni mandentes, Anthropophagi, humana carne vescentes, Cynamolgi caninis capitibus, Artabatitae quadrupedes, ferarum modo vagi, deinde Hesperioe, 5
 5, 10 Perorsi et quos in Mauretaniae confinio diximus. pars quaedam Aethiopum locustis tantum vivit fumo et sale duratis in annua alimenta; hi quadragesimum vitae annum non excedunt.
- 196 Aethiopum terram universam cum mari Rubro patere 10
 in longitudinem [XXI]·LXX p., in latitudinem cum superiore Aegypto [XII]·XCVI Agrippa existimavit. quidam longitudinem ita diviserunt: a Meroe Sirbitum XII dierum navigationem, ab ea XV ad Dabellos, ab his ad oceanum Aethiopicum VI dierum iter. in totum ab oceano ad Meroen DCXXV p. 15
 184 esse inter auctores fere convenit, inde Syenen quantum
 197 diximus. sita est Aethiopia ab oriente hiberno ad occidentem hibernum. meridiano cardine silvae, hebeno

§ 195: (2 sqq.) Sol. 30, 6. 7. 8. Artemid. ap. Strab. XVI p. 772.
 — § 196: Agrippa fr. 35 Riese. Dic. 4, 2. — (15) Sol. 30, 9. —
 § 197. 198: (17—513, 9) Dic. 4, 3. — § 197: (17—513, 2) Sol. 30, 14. Mela III 94. — (513, 6) cfr. Plin. V 7.

1 nigroe E*op d B(D). -o et a. -oae rv(S) | habeat in fronte (-tem E*) E*ova.S. (habet SJ) 2 agriofagi DF. acrogi E*o. -ogi p | et leonum E(?)va.D | carnibus E*opv. -ne r 4 cynamolgi E*ov. cynom- p Sol. cinamalgi r. cfr. VIII 104 | artabatitae Rad(Sol.) G. artha- DFv(D). antha- E*o. anti- p 5 quadrupedes E*SJ. quadri FR¹a. -pedum dv | hesperioe J. -ie a. -iae DFdR¹v(S). -ii G. -ia R². -ica E*p 6 quod is (pro quos) DFR¹a 8 hi om.R. ii C. in v 10 mare Fa 11 XX·LXX R
 12 XI DFa | XCVI E*op D. -VII rv(S). -VIII dTH 13 XII E*p G(D). XI rS. XV v 14 XII E*va.S(D). totidem p | dabellos R. dauell- G. cfr. § 190 | iis R dva.D | aethiopum E*. ethyo- p 15 in om.R | totum autem R(?) G. -um enim E*p v | DCCXXV E*pva.H. DCXX Sol. 18 hebeno DFav(S). eb-R d(?) Dic.H. hae uero E*o. uero p. hiberno D coll.Sol. (hieme). cfr. Mela III 80. Plin. XII 18. 19. Strabo XVII p. 822 init. Diosc.

maxime, virent. a media eius parte imminens mari mons excelsus aeternis ardet ignibus, Theon Ochema dictus Graecis. a quo navigatione quadridui promunturium quod Hesperu Ceras vocatur, confine Africae iuxta Aethiopas
 5 Hesperios. quidam et in eo tractu modicos colles amoena opacitate vestitos Aegipanum Satyrorumque produunt.

31. (36) Insulas toto eo mari et Ephorus complures 198
 esse tradidit et Eudoxus et Timosthenes, Clitarchus vero Alexandro regi renuntiatam adeo divitem, ut equos
 10 incolae talentis auri permutarent, alteram ubi sacer mons opacus silva repertus esset, destillante arboribus odore mirae suavitatis. contra sinum Persicum Cerne nominatur insula adversa Aethiopiae, cuius neque magnitudo neque intervallum a continente constat; Aethiopas tantum populos
 15 habere proditur. Ephorus auctor est a Rubro mari 199
 navigantes in eam non posse propter ardores ultra quasdam columnas — ita appellantur parvae insulae — provehī. Polybius in extrema Mauretania contra montem Atlantem a terra stadia VIII abesse prodidit Cernen, Nepos
 20 Cornelius ex adverso maxime Carthaginis a continente p. M, non ampliorem circuitu II. traditur et alia insula contra montem Atlantem, et ipsa Atlantis appellata. ab ea V dierum praenavigatione solitudines ad Aethiopas Hesperios et promunturium quod vocavimus Hesperu Ceras, 197
 25 inde primum circumagente se terrarum fronte in occasum

§ 199: Ephorus fr. 96^a Müller. Polyb. XXXIV 15, 9 Hultsch. Corn. Nep. fr. 51 Halm. — (24. 25) Sol. 56, 10. Mela III 100.

3 a graecis E^o Dic. va. Bas. (D) | navigatione Dic. S (D^a).
 -tio II. v (J). cfr. § 200. 201. 199. 86. II 187. IV 95. 104; aliter § 196.
 IV 57. V 10. 89 | ad promontorium va. S 4 Hesperion va. S.
 cfr. II 237. V 10 | cheras E 7 Eoo D¹ 9 regi renuntiatam
 E^o p v (D). rege (-gi Dic.) renuntiat (-avit a) r Dic. S 11 silua-
 rum E^o o z | distillante o. -ntibus va. S 12 contrarium (om. sinum)
 E^a | dist. va. S 14 a E^a F^a p v. om. r 17 peruehi DFR^a
 21 CC (pro M) p. X RS | ampliore ap 22 appellatae F. -te a
 23 V Rad. quinque DF p v. II E^a z D | praenavigatione a TD.
 naui- E^a p v. praenavigationi F d S. -nis (pna- E) r J

- 200 ac mare Atlanticum. contra hoc quoque promunturium
Gorgades insulae narrantur, Gorgonum quondam domus,
bidui navigatione distantes a continente, ut tradit Xenophon
Lampsacenus. penetravit in eas Hanno Poenorum im-
perator prodiditque hirta feminarum corpora, viros perni- 5
citate evasisse; duarum Gorgadam cutes argumenti et
miraculi gratia in Iunonis templo posuit, spectatas usque
201 ad Carthaginem captam. ultra has etiamnum duae He-
speridum insulae narrantur, adeoque omnia circa hoc
incerta sunt, ut Staius Sebosus a Gorgonum insulis 10
prae navigatione Atlantis dierum XL ad Hesperidum insulas
cursum prodiderit, ab his ad Hesperu Ceras unius. nec
Mauretaniae insularum certior fama est. paucas modo
constat esse ex adverso Autololum a Iuba repertas, in
quibus Gaetulicam purpuram tingere instituerat. 15
202 32. (37) Sunt qui ultra eas Fortunatas putent esse
quasdamque alias, quo *in* numero idem Sebosus etiam
spatia complexus Iunoniam abesse a Gadibus DCCL p.
tradit, ab ea tantundem ad occasum versus Pluvialiam
Caprariamque; in Pluvialia non esse aquam nisi ex imbri. 20
ab iis CCL Fortunatas contra laevam Mauretaniae in VIII
horam solis; vocari Invallem a convexitate et Planasiam

§ 200: Sol. 56, 11. 12. MCap. VI 702. Mela III 99. 93. —
§ 201: Sol. 36, 13. MCap. VI 702. Mela III 100. — Iuba fr. 28
Müller. Mela III 104. Sol. 26, 1. cfr. Plin. V 12 extr. IX 127. —
§ 202: (16. 21) Sol. 56, 14. MCap. VI 702.

2 quoquodam E^o 3 nauigationis FdRa | distantis FRa.
-tesque o | continenti (om. a) o 4 lamsacenus o. -cetenus Fa |
hamno R. anno Fa 6 euadisae a. aeua- F | duarumque R(?)v |
gordanum a. gorgonum ova.S 9 circa haec va.S 10 satius
DFR. satius a 12 prodiderint Fa. -runt E^o 14 ex (om. p)
aduersum E^op | autololum C. -loliā u. antholiā p. cfr. V 5. 17
15 instituerant E^o. constituerat R 16 putant R(?)va.D
17 quo in ego. cfr. VII 60. quorum Fa.G. quarum rv(H).
-rum e D^o 18 a om. Fp 19 ab occasus DFRa 20 im-
bribus R(?)p. cfr. X 97 21 CCXL p | laeuā RdTv(S). -ua FH.
leua r | in VIII u. p.S. in VIII dTH. VIII M p. v 22 Oram
p.a.H | Inuallem u. S. Conu- H. in conuallē v | a E^ov(D). om. rS |
-naria R^o. -nisia R^o. -nariam va.S

a specie, Invallis circuitu CCC p.; arborum ibi proceritatem
ad CXL pedes adulescere. Iuba de Fortunatis ita inquit 203
sivit: sub meridiem quoque positas esse prope occasum,
a Purpurariis DCXXV p., sic ut CCL supra occasum navi-
5 getur, dein per CCCLXXV ortus petatur. primam vocari
Ombrion, nullis aedificiorum vestigiis; habere in montibus
stagnum, arbores similes ferulae, ex quibus aqua exprimitur,
e nigris amara, ex candidioribus potui iucunda. alteram 204
insulam Iunoniam appellari; in ea aediculam esse tantum
10 lapide exstructam. ab ea in vicino eodem nomine minorem,
deinde Caprariam, lacertis grandibus refertam. in con-
spectu earum esse Ninguariam, quae hoc nomen acceperit
a perpetua nive, nebulosam. proximam ei Canariam 205
vocari a multitudine canum ingentis magnitudinis — ex
15 quibus perducti sunt Iubae duo —; apparere ibi vestigia
aedificiorum. cum omnes autem copia pomorum et avium
omnis generis abundant, hanc et palmetis caryotas feren-
tibus ac nuce pinea abundare; esse copiam et mellis,
papyrum quoque et siluros in omnibus gigni. infestari
20 eas beluis, quae expellantur adsidue, putrescentibus.

(38) Et abunde orbe terrae extra intra indicato

§ 203: Iuba fr. 28 Müller. Sol. 56, 14. 15. MCap. l. l. —
§ 204. 205: Sol. 56, 16—19. MCap. l. l.

1 aspiciat Fda | conuallis E*pvva.S | circuitum d(?)H | pro-
ceritate p 2 CXL E*p.D. CXIII r.H. CXLIII v | adulescente p
3 ut sub Fapva.G | meridie R(?)fpH | quoque om.E*p
va.H(D) 4 DCCXXII (DCCC-p) E*p. -XXV va.H 5 LXXX
L errore 6 ombrion E*pv. ondr- r 7 ferulae (om. ex) R
8 ex nigris opva.S | potuis F. -tius ad 9. 10 tantum uno
lapide con. S. in altum illepidi MPt p. 754^b coll. Sol. (ignobiliter
ad culmen fastigata) 10 exstructum E*. -ctat DF 12 nin-
guriarum R. niuar- Be Sol. et MCap. 14 vocari a (am E*) E*op
v(D). om. r.S 15 duo R(a?) v. duc DF. om. E*op | apparere ego.
-arent E*opv(S). -arentque C. apperent (ape- F) r | ibi E*opv(D).
om. r 16 copia v. -iae II 18 et om. E*. quoque va. G
19 siluro E* 20 expuantur aestu con. De Sol. | putrescenti-
bus Rpv. putes- r.D. cfr. XI 277 (M). XXXII 68. 76 196 VV XV
189 (B) 21 at pva.S | terrarum va.S | intra

- 206 colligenda in artum mensura aequorum videtur. 33. Polybius a Gaditano freto longitudinem directo cursu ad os Maeotis [XXXIII]·XXXVII·D prodidit, ab eodem initio Siciliam [XII]·L, Cretam CCCLXXV, Rhodum CLXXXVII·D, Chelidonias tantundem, Cyprum CCCXXV, inde Syriae Seleuciam Pieriam CXV, quae computatio efficit [XXIII]·XL.
- 207 Agrippa hoc idem intervallum a freto Gaditano ad sinum Issicum per longitudinem directam [XXXIII]·XL taxat, in quo haud scio an sit error numeri, quoniam idem a Siculo freto Alexandriam cursus [XIII]·L tradidit. universus 10 autem circuitus per sinus dictos ab eodem exordio colligit intra Maeotim lacum [CLV]·VIII, Artemidorus adicit DCCLVI, idem cum Maeotide [CLXXIII]·XC p. esse tradidit.
- 208 haec est mensura inermium et pacata audacia fortunam provocantium hominum. 15

Nunc ipsarum partium magnitudo comparabitur, utcumque difficultatem adferet auctorum diversitas, aptissime tamen spectabitur ad longitudinem latitudine addita. est

§ 206: Polyb. XXXIV 15, 2 Hultsch. MCap. VI 703. — § 207: Agrippa fr. 36 Riese. — (10) MCap. l. l. Marcian. Heracl. I 5 (GGm I p. 520) Agathem. III 10 (GGm II p. 474).

1 colligenda *G(J)*. -dam **DFdRaS**. collega **E**. -ecta *pv* | mensuram **DFdaS** | aequior *va.G* 3 *D om. MCap.* | initio **DF'dE'aJ**. *add. ad orientem recto (dire-R'S) cursu E'F'R'p v(D)*
 4 **XII·LX·D E'va.S** | **CCCLXXV F'** 5 **CCCXXV v(D')**.
CCXXV DFdRaS. -XXII **E'p H.** *cfr. D ME p. 8 n. 2* 6 **XXIII·XL DFdap D'**. **XXIII·XL E'R(?) v.** *cfr. D l. l. n. 3* 8 directam **E'F. dir- v** | **XXXXIII·XL E'** 10 cursu **FTRap Brot.** | **XIII·L a. XII·L E'(p) va.S** 11 dictus **E'DF** 12 *ad (pro intra) E'p G(D')* | **[CLV]·VIII D.** *cfr. ME p. 8. 9.* **CLVIII DFdRap S.** -VII *MCap.* **CLIII E'**. -VI *v. (numeri Agathemeri efficiunt [CLV]·III)*
 13 **DCCLIII p** | meotidem **E'** | **CLXXVII p.** **CLXXXII·XC MCap.** | *an tradit?* 14 audacta **DF.** auda **E'** | fortuna **DFR**
 16 comparabit **E'**. -retur o | cumque **DF** 17 siuersitas **DF.** *dicunt* **E'** 18 latitudinē **E'DF**

ergo ad hoc praescriptum Europae magnitudo . . . *longitudo* [LXXXVII]·XIII. Africae — ut media ex omni varietate prodentium sumatur computatio — efficit longitudo [XXXVII]·XCVIII; latitudo, qua colitur, nusquam CCL ex-
 5 cedit. sed quoniam in Cyrenaica eius parte DCCCC 209
 eam fecit Agrippa, deserta eius ad Garamantas usque, qua noscebantur, complectens, universa mensura, quae veniet in comparisonem, [XLVII]·VIII efficit. Asiae longitudo in confesso est [L]·XIII·DCCL; latitudo sane com-
 10 putetur ab Aethiopico mari Alexandriam iuxta Nilum sitam, ut per Meroen et Syenen mensura currat, [XVIII]·LXXV. apparet ergo Europam paulo minus dimidia Asiae parte 210
 maiorem esse quam Asiam, eandem altero tanto et sexta parte Africae ampliorem quam Africam. quod si mi-
 15 sceantur omnes summae, liquido patebit Europam totius terrae tertiam esse partem et octavam paulo amplius, Asiam vero quartam et quartam decimam, Africam autem quintam et insuper sexagesimam.

(39) His addemus etiamnum unam Graecae inven- 211

§ 208: (1—4) MCap. VI 703. Dic. 3, 3. — § 209: Agrippa fr. 37 Riese. — (8—11) MCap. I. I.

1 longitudo *coni. P* | *lacunam (a P detectam) D ME p. 14. 15*
supplevit his: [CII]·LXXI, latitudo enim ab Arsia per Varum ad
 ostium Rheni [XVI]·LIII, longitudo. *sed numeri non certi*
 2 [LXXXVII]·XIII *ego ex Agath. cfr. IV 121. [LXXXVI]·XVIII*
D^s ME p. 13. LXXXI·XLVIII E^sp v(D¹). LXXXII (-V a)·XI·XCIII
DFa. LXXXII·XII·XCIII RdT. LXXXII·XCIII MCap. H
 4 XXXVI a | XCVIII E^sp *Salmant. H(D). XCIII r MCap. S.*
 XLVIII v 5 a (pro in) R(?) *va. D | DCCC·X T. cfr. V 38*
 8 *computationem E^sp va. S(D). cfr. p. 516, 16, de mendo VII 132 extr. |*
 [XLVII] *D ME p. 12. XLVI ll. v. -III p 9 [L]·XIII·DCCL D^sl. l.*
 p. 10. LX·III·DCCL E^sD¹. LXIII·DCCL (L om. R. CCCL p) r
 MCap. v. LXIII·LXXV H 11 et E^sDd(?) *v(D). et per FTRaS |*
 syenem R. my- d. miennè Fa | XVIII·XXV MCap. 12 europae
 FdR 13 asiae FdR 17. 18 african autem quintam c

tionis scientiam vel exquisitissimae subtilitatis, ut nihil desit in spectando terrarum situ indicatisque regionibus noscatur et cum qua cuique siderum societas sit sive cognatio dierum ac noctium quibusque inter se pares umbrae et aequa mundi convexitas. ergo reddetur hoc etiam, terraeque universae in membra caeli digerentur. plura sunt autem segmenta mundi, quae nostri circulos appellavere, Graeci parallelos.

- 212 **34.** Principium habet Indiae pars versa ad austrum. patet usque Arabiam et Rubri maris accolae. continentur 10 Gedrosi, Carmani, Persae, Elymaei, Parthyene, Aria, Susiane, Mesopotamia, Seleucia cognominata Babylonia, Arabia ad Petras usque, Syria Coele, Pelusium, Aegypti inferiora, quae Chora vocatur, Alexandria, Africae maritima, Cyrenaica oppida omnia, Thapsus, Hadrumetum, Clupea, Carthago, 15 Vtica, uterque Hippo, Numidia, Mauretania utraque, Atlanticum mare, columnae Herculis. in hoc caeli circumplexu aequinoctii die medio umbilicus, quem gnomonem vocant, VII pedes longus umbram non amplius III pedes longam reddit, noctis vero dieique longissima spatia XIII 20 horas aequinoctiales habent, brevissima ex contrario X.

§ 212—220 *exscripsit Beda t. r. 33, excerpta in artum contraxit idem n. r. 47.*

1 sententiam d(?) *va. S(J)* 2 spectato E^o. -tio p. *cfr. Rück 3 p. 247* 3 et om. p | cum qua DF d T B a H. quam E^o. que o. quae p v | siderum (vel caeli) ego. eorum E^o. earum p v (D). om. r S. *cfr. XVIII 216. 273. II 95. XXXVII 100* 6 terraque uni-versa E^o *va. H(D¹)*. *cfr. ind. VI (38)* | digeretur *va. H(D¹)* 7 sint D¹ F B | autem o S. haec ll. autem haec p v 10 an usque ad Arabiam? 11 gedrosie E^o. cedrosi (caed- F) r | carminii D F. om. B | naria E^o 13 pelusiae D¹ F B 14 cora E^o Beda. chorani p | alexandriae R a v a. D | africae mauritania E^o 15 Thapsus — Clupea om. o, qui etiam in seqq. plura omisit, quae omnia adnotare non attinet; item in reliquorum scriptura orthographicas minutias praetermisi 16 utraque Hippo Beda *va. H(D²)* 17 circumflexu p Dal. 18 die medio (-ia Beda v) R a d T o S. -dise medior (-io D²) D F. dimidio E^o p Ox. 19 VII vel VIII codd. Beda | umbram — 20 reddit om. B¹ | umbrarum E^o | quatuor ll. v. recte quaternos 21 breui E^o | X om. D¹ F¹

Sequens circulus incipit ab India vergente ad occasum, 213
 vadit per medios Parthos, Persepolim, citima Persidis,
 Arabiam citeriorem, Iudaeam, Libani montis accolas, am-
 plectitur Babylonem, Idumaeam, Samariam, Hierosolyma,
 5 Ascalonem, Iopen, Caesaream, Phoenicen, Ptolemaidem,
 Sidonem, Tyrum, Berytum, Botryn, Tripolim, Byblum,
 Antiochiam, Laodiceam, Seleuciam, Ciliciae maritima, Cypri
 austrina, Cretam, Lilybaeum in Sicilia, septentrionalia
 Africae et Numidia. umbilicus, aequinoctio XXXV pedum,
 10 umbram XXIII pedes longam facit, dies autem noxque
 maxima XIII horarum aequinoctialium est accedente bis
 quinta parte unius horae.

Tertius circulus ab Indis Imavo proximis oritur. 214
 tendit per Caspias Portas, Mediae proxima, Cataoniam,
 15 Cappadociam, Taurum, Amanum, Issum, Cilicias Portas,
 Solos, Tarsum, Cyprum, Pisidiam, Pamphyliam, Siden,
 Lycaoniam, Lyciam, Patara, Xanthum, Caunum, Rhodum,
 Coum, Halicarnassum, Cnidum, Dorida, Chium, Delum,
 Cycladas medias, Gythium, Malean, Argos, Laconicam, Elim,
 20 Olympiam, Messaniam Peloponnesi, Syracusas, Catinam,
 Siliciam mediam, Sardiniae austrina, Carteiam, Gadis.
 gnomonis C unciae umbram LXXVII unciarum faciunt.

2 medos FToBeda 4 hierosolimā F²Beda. ier. ao. -ly-
 mam va.S 5 iopem p. ioppen oBeda va.S | phenicē ao. phoe-
 nices ESJ 6 botryn Bas. bothrim E^oBeda. -trim r. -trin v
 8 austrinam E^o. -na austrinam Beda | septentrionale Beda
 9 XXXII E^o 10 XXIII DFdTRp. -III E^oaoBeda | pedes
 — 11 XIII om.D¹FE¹ | pedum D²E² 11 accedente bis D²
 in ras.E²aoOx.Beda D. -te his (iis v) pv. -tes bis E². -te d(?)S.
 -tibus r 13 imao B | proximus o 14 partes E^o | mediae-
 que opS | proxima E^oaoS. -mas Beda v. -mae D²in ras. -mā
 FdTRp. -xuma/D¹ | cataoniamD²E^oOx.Beda v. -iae r. -aionā a.
 chaioniam p 15 cilias E^o 16 pamphyliā B 17 lyciā B |
 patara (P)H. -ram ll.v(D²). -rum Beda. om.o. cfr.II 243
 19 gythium d(?)B. cyth- oBeda. cynth- p. scith- E. cith- v.
 chiti- DF. citi- E²a | laconiam E(?)ova.S. lachao- p 20 messa-
 niam E²RoD². -nam rBeda G. -sseniam v(H). -nen L 21 me-
 diae E² | carteziam a. -zam E². -egiam Beda. om.o | gades E²D(?)
 va.S(D). om.o 22 C unciae B. cunctae E²pv. -te aoOx.Beda.
 cuunciae (-cie E) r | LXXIII op. XXXIII E². -VIII aBeda

longissimus dies est aequinoctialium horarum XIII atque dimidia cum tricesima unius horae.

- 215 Quarto subiacent circulo quae sunt ab altero latere Imavi, Cappadociae austrina, Galatia, Mysia, Sardis, Zmyrna, Sipylus, Tmolus mons, Lydia, Caria, Ionia, Trallis, Colophon, 5 Ephesus, Miletus, Chios, Samos, Icarium mare, Cycladum septentrio, Athenae, Megara, Corinthus, Sicyon, Achaia, Patrae, Isthmus, Epirus, septentrionalia Siciliae, Narbonensis Galliae exortiva, Hispaniae maritima a Carthagine Nova et inde ad occasum. gnomoni XXI pedum respondent 10 umbrae XVI pedum. longissimus dies habet aequinoctiales horas XIII et tertias duas unius horae.
- 216 Quinto continentur segmento ab introitu Caspii maris Bactri, Hiberia, Armenia, Mysia, Phrygia, Hellespontus, Troas, Tenedus, Abydos, Scepsis, Ilium, Ida mons, Cyzicum, 15 Lampsacum, Sinope, Amisum, Heraclea in Ponto, Paphlagonia, Lemnus, Imbrus, Thasus, Cassandria, Thessalia, Macedonia, Larisa, Amphipolis, Thessalonice, Pella, Edesus, Beroea, Pharsalia, Carystum, Euboea Boeotum, Chalcis, Delphi, Acarnania, Aetolia, Apollonia, Brundisium, Taren- 20 tum, Thurii, Locri, Regium, Lucani, Neapolis, Puteoli, Tuscum mare, Corsica, Baliares, Hispania media. gnomoni septem pedes, umbris sex. magnitudo diei summa horarum aequinoctialium XV.
- 217 Sexta comprehensio, qua continetur urbs Roma, am- 25 plectitur Caspiae gentes, Caucasum, septentrionalia Armeniae, Apolloniam supra Rhyndacum, Nicomediam, Nicaeam, Cal-

1 longissime R^d. -mae F¹. -ma F² 2 tricesima parte va. S.
 -ma op | horae U. v. horae parte op D² 3 circulo om. E²
 4 Imai B. intuitu E² | galicia E² o 5 sipylus FR. sipulus o |
 imolus E² DF B² Beda | Lydiae Beda B 6 Cyclades Beda va. H
 7 septentrionales Beda va. D 8 isthmus F. istu- o
 11 XIII op. XVII va. H 14 bactria (-ra L) Beda va. S
 18 Larisa — 20 Del[phi] om. a | larissa o Beda va. S | edessa G
 19 boeotia G. -ti L 20 brundisium o Beda va. L
 22 baleares o va. S | gnomonis F d R a o S 24 XII op 27 rhin-
 dacum a. rin- op. harin- F d R | calchadonem D. cfr. V 149 sqq.
 chalchad-D¹ F. chalchaed-D². calced-E² a op Beda. chalced-R(?) v

- chadonem, Byzantium, Lysimacheam, Cherronesum, Melanem
sinum, Abderam, Samothraciam, Maroneam, Aenum, Bessi-
cam, Thraciam, Maedicam, Paeoniam, Illyrios, Durrachium,
Canusium, Apuliae extuma, Campaniam, Etruriam, Pisas,
5 Lunam, Lucam, Genuam, Liguriam, Antipolim, Massiliam,
Narbonem, Tarraconem, Hispaniam Tarraconensem mediam et
inde per Lusitaniam. gnomoni pedes VIII, umbrae VIII. lon-
gissima *diei* spatia horarum aequinoctialium XV addita
VIII parte unius horae aut, ut Nigidio placuit, quinta.
10 Septima divisio ab altera Caspii maris ora incipit, 218
vadit super Callatim, Bosporum, Borysthenen, Tomos,
Thraciae aversa, Triballos, Illyrici reliqua, Hadriaticum
mare, Aquileiam, Altinum, Venetiam, Vicetiam, Patavium,
Veronam, Cremonam, Ravennam, Anconam, Picenum, Marsos,
15 Paelignos, Sabinos, Vmbriam, Ariminum, Bononiam, Placent-
iam, Mediolanum omniaque ab Appennino, transque Alp-
is Galliam Aquitanicam, Viennam, Pyrenaeum, Celtiberiam.
umbilico XXXV pedum umbrae XXXVI, ut tamen in parte
Venetiae exaequetur umbra gnomoni. amplissima *diei*
20 *spatia* horarum aequinoctialium XV et quintarum partium
horae trium.

Hactenus antiquorum exacta celebravimus. sequentium 219
diligentissimi quod superest terrarum supra tribus adsi-

1 lysimachiam E(?)*va.D* 2 maroniam FR_a | aenum
— 3 paeoniam om.DFdR¹ | Oenum Beda | bessia aT 3 tra-
chiam o | maedicam E^oB(S). medicam R²a*v*(H). -iam (Beda) C.
om.o | Illyricos Beda. om.a | dirrachium a. dara- F. om.o
6 tarraconem R*v*. terr- r (item seq. E^oBeda) 7 pedes sex o
8 diei Beda *va.S*(D²). om.U.op | equinoctialia o | XII o. XVI p
9 VIII a | aut om.E^oop D² 10 maris om.D¹FdR¹
11 uadit U.S. -itque dTBeda H. caditque v | stomos E^oBeda v
a.B. stromos Dfd. mons a. samos R²*ex corr.* om.o 12 aduersa
FdTR_a. om.o 13 nicecia a. om.D¹FdR¹o. uicentiam p*va.L*
16 omnia quae op | ab o*Ox.* Beda v. om.U.p | alpes FR*oop
va.S. (transalpinam Beda) 17 gallie a | aquitanicam DR*d*(?) G.
-iam rop Beda v 18 XXXII op | pedum om.F | XXXIII o
19 exequetur o. -quitur E^o 19.20 diei spatia ego. dies U.v
20 XII o | quartarum p 21 horarum op Beda 23 dili-
gentissime FdR_a | supra E^oD²op Salmant. Ox. Beda (P)D. om.r*v**

gnavere segmentis, a Tanai per Maeotim lacum et Sarmatas
 usque Borysthenen atque ita per Dacos partemque Ger-
 maniae, Gallias oceani litora amplexi, quod esset horarum
 XVI, alterum per Hyperboreos et Britanniam horarum
 XVII, postremum Scythicum a Ripaeis iugis in Thylen, 5
 4, 104 in quo dies continuarentur, ut diximus, noctesque per
 220 vices. *videm* et ante principia quae fecimus posuere cir-
 culos duos: primum per insulam Meroen et Ptolemaidem
 in Rubro mari ad elephantorum venatus conditam, ubi
 longissimus dies XII horarum esset dimidia hora amplior, 10
 secundum per Syenen Aegypti euntem, qui esset horarum
 XIII, *videmque* singulis dimidia horarum spatia usque ad
 ultimum adiecere circulis.

Et hactenus de terris.

1 tegmentis E^o D¹ F | octauus a Tanai (Beda) | meotium o.
 meocu E^o | sarmatis o 2 dacos U. o Beda v. dachos p. daicos Ox.
add. falsa iteratione pardalos a. par- DFdT. -dulos R 3 Gal-
 lias ingreditur (Beda) 4 XIII op 5 XIII op | ripalis F.
 riphaeis Beda v. a. S. -heis a op | thylen E^o DJ. thilen op v. tylaen F.
 tilen R. a. thulen 4 (?) Beda C 6 continui orientur E^o. -iuntur op.
cfr. Rück 3 p. 247 8 insulas F d R 9 condita DFR. -tum E^o
 12 XIII E^o R a Beda v. XIII rp

APPENDIX

De codice Leidensi Lipsii VII (**F**), cognito adhuc iis tantum lectionibus, quas Detlefsen publici iuris fecit in editione anni 1866 parcissimo delectu adnotatas, nonnulla hoc loco exponere utile videtur, cum de eius origine et indole Welzhofer controversias moverit, de quibus nisi pleniore lectionum cognitione non potest cum aliqua probabilitate iudicari. faciem quidem et habitum codicis post Geelium ita descripsit Detlefsen in Fleckeiseni annal. XCV (1866) p. 70sq., ut vix addi possit quod novum et magni momenti sit. neque vero opus est denotare diligentiam incuriamve variam, sed parem fere inscientiam scribarum, qui suas quisque portiones unius eiusdemque archetypi transcripserunt, aut selectis exemplis illustrare mendorum genera multiformia, litteras oculorum aut aurium errore inter se confusas, syllabas foede divulsas aut conglutinatas, ut vocabula existant portentosa, quaeque alia huc pertinent; nam de Leidensi **F** in universum eadem valent quae de Bambergensi **B** in vol. V p. 478sq. disserui, eaque plerisque codicibus communia esse solent. sed tria potissimum sunt, quae adhuc incerta nec satis explorata videri debeant.

Primum igitur cum in familia, qua **DFREa** continentur, **D** et **F** artiore cognationis vinculo iunctos esse facile appareat, ambigitur tamen, sitne uterque separatim ex communi archetypo an **F** demum ex **D** paulo vetustiore transcriptus. ac primo quidem Detlefsen priorem opinionem pronuntiavit, cum fratres germanos eos appellaret, postea vero alteram amplexus est, cum mirificae similitudinis indicia quaedam externa deprehendisset, quibus **F** non fratrem, sed filium esse codicis **D** evinci videretur (cfr. edit. vol. IV praef. V). quam retractationem studiose oppugnavit Welzhofer, qui quaecumque mentis acumine indagari possunt scite compositis (cfr. Beitrag p. 26sq.) negavit indicia illa ad persuadendum efficacia esse. addidit idem p. 29 quinque lectiones libri II ex editionis Detlefseni apparatu desumptas, quarum dissensu **F** propriam ac suam sibi vindicaret ex ipso archetypo communi originem. sed sinistro casu acciderat, ut hae lectiones non accurate essent in editione enotatae. omnibus enim **F** cum **D** planissime congruere ipse vidi:

nam II 222 in voce *plurimus* terminatio *mus* ab altera demum manu F¹ in loco raso substituta est itemque § 230 in voce *incorruptas* littera *s* ab eadem appicta. una potuit lectio ex libro II afferri: 199 *inuenit* D, *inuenitur* F. nihilo minus Welhofero assentiendum esse arbitror, quoniam ex pleniori apparatu, quo Detlefsen novam editionem anni 1905 instruxit — si modo vacat erroribus —, et mea collatione codicis F elucet, hunc tot tamque variis lectionibus a D discordare, ut discordia non possit explicari nisi separata utriusque ex eodem exemplari origine. qua in re praefandum reor, missas me facere discrepantias litterarum *i* et *y*, *ae* et *e*, *c* et *t* aliasque eius modi minutias, si unius F propriae sint, cuius scribae solebant *ae* pro *e* exarare, usque adeo ut vel *suaerae*, *potuissae*, *aedit*, *sae*, *saeum* et similia passim obvia sint. talibus igitur neglectis inveni in libro III circiter 90 lectiones, quibus F plus minusve a D discedat idque ita ut 44 earum communes habeat cum R vel a vel etiam Ea, nec aliter in libro IV circiter 100 lectiones varias, in his 60 communes cum aliis eiusdem familiae codicibus. nudos numeros posui, ut chartae parcerem; paucas tamen lectiones exscribere non piget: III 5 *proximus* Fa. -*mis* DRE.

84 *tritollorum* FREa. *tricol*- D. 42 *queso* F, *quo se* (so a¹) DRa. 54 *intra* FRa. *infra* D. 58 *nicodero* F¹Ra. -*doro* D. 59 *pomptina* Fa. -*puna* DR, ib. *amyctile* F¹Ea. -*tide* DR. 60 *leborini* F. *lepor*-a. *lebur*- DRE. 69 *nubetani* FRa. *bube*- DE. 70 *surrento* FR. -*tino* DEa. 91 *helasini* F¹. *lahesini* DEa. 92 *aephaestiadis* F. et *aepestiadis* R. -*dis* E. 97 *thalandrum* FREa. *chal*- D, ib. *qua* FREa. *quo* D. 100 *mesapiam* F¹RE¹a. -*pia* D. 102 *pactius* F. *pattius* DREa. 104 *frentana* F. *fret*-r, ib. *atinates* F. *etin*-r. 114 *farfinates* FRa. *carf*- DE, ib. *persaei* F. -*sei* REa. -*sici* D. 131 *undecuma* FRa. *unde cum* D. 135 *ceutones* F¹. *cut*-R. *ceutohes* Da. 139 *titi/um* F. *ticium* a. *tittum* D. 145 *acrocerami* FRa. -*raunia* D. 148 *uadasus* FaR¹. *ualdasus* D. 152 *gnidiorum* Fa. *gind*-R. *cnid*-D. et ex libro IV 1 *paululum* FaR¹. *paulum* DR¹. 13 *arhetusa* F. -*sae* R. -*se* a. *araethyrea* D. 15 *cyparissus* F. -*rrisius* DR¹E¹. 16 *tyraeae* F. *tyree* a. *thyrea* D. 20 et F¹R¹. *est* t D. 24 *indica* vilis F. -*cabili* hos D. 25 *ypocrene* FRa. *bypp*-DE. 26 *glissa* Fa. *glisa* DRE, ib. *gopae* FR. *gape* D. 29 *pieri* F¹Ra. -*ria* D. 30 *auiablis* F¹R¹a. *uiab*-DE¹. 32 *locus* FRa. *ocus* D. 44 *traectia* F. *tretia* DR, ib. *raptam* FRa. -*ta* DE, ib. *gatisos* FR. -*icos* D. 51 *taenum* FE. *cenum* DRa, ib. *aex* F. et *ex* D, ib. *haecumque* F¹R. *quac*-D. 61 *firnydes* F. *fyrnydes* D. 66 *antea* FRa. *ante* D, ib. *circuitus* Fa. -*tu* D, ib. *ortigiam* FRa. *artiumam* D. 70 *canaphae* F. -*phe* R. *canephe* Ea. *anaphe* D. *te* F¹Ra. *partes* D. 85 *ortu* FR¹. *oriu* D. *orius* Ea. *crenium* FREa. *cron*-D. 97 *insulam* FE¹a. *uis*-DR,

ib. *prouenientiis* F¹. -tes DE²a. 99 *proditae* FA. *trod*-D. *trad*-r. 107 *andicaui* F¹E². *candidaui* DRE¹. 117 *myrtili*/// F¹. *mirtillis* R. *myrtiles* ae DE¹. addo etiam ex libro VI 67 *colebae* FEa. *colobae* R. *cole* D. 71 *hysaepim* F. *hysepim* Fa. *hysopim* D. 72 *attropina* FR. *atiro*-a. ut tro-DE. 74 *maroae* F. -roe R. -rue a. *moroeae* DE. 76 *palaetitae* F. *palet*-E. *palat*-DE. 99 *suasine* FRa. *susianen* DE², ib. *dextrā eius occulit* Fa. *dextra eius accolunt* DE. 100 *hypilum* Fa. *ipilum* R. *pypylum* D. plus ponderis habent, nisi subest error collationis D, lacunae quaedam, ut IV 85 *Nea* (ne/// F) om. D, VI 174 *pseudepylae* FR. om. D, itemque IV 1 *et in locris* F¹Ea. *et locris* D, ib. 71 init. *hippurus hipur*/// F¹. *hippurus hipurtus* R¹. *phippurus hypurtas* (yp-a)E¹a. *phippurustas* D. e contrario III 6 *et saepius nasci gaudens* (sic D cum AE²) om. FR¹Ea, IV 19 *brumali Aegaeo ab oriente* om. F¹E, ib. 87 *eaque ipsa* om. F¹E¹a, sed *atque ipsa separate* DE, VI 181 *oppida eorum* D cum E²p, *oppida r*, 191 *advenas ait* D, *aduenas r*. hac varietate scripturae iure, opinor, colligitur, in his primis saltem libris F non ex D, sed ex communi archetypo descriptum esse. quam ob rem non imitatus sum Detlefsenium, qui in nova editione priorem manum codicis F tamquam sui pretii expertem prorsus neglexit, cum e diverso potuisset D prae F eodem fere iure nec maiore textus detrimento neglegi; in secundo autem libro ex D eas tantum adnotavi lectiones, quae apud Detlefsenium inveniuntur, ne periclitarer ex silentio eius falsa concludere.

Alterum de quo certatur est id quod ob similitudinem iam a Geelio observatam Detlefsen contendit, codicem F eundem esse ac Chiffletianum (f) illum diu oblitteratum, nam contra dixit Welzhofer l. l. p. 31 sqq. subtili et copiosa disputatione. omitto quae is argumentatus est, ut Lipsium negaret umquam fuisse possessorem Chiffletiani, quoniam ne codicem F quidem, qui fertur quondam Lipsii fuisse, re vera ab eo possessum esse pro certo affirmari potest. sed lectiones perlustremus, quas Welzhofer p. 34. 38. 40—42. 56—60 ex libris II et VI composuit, ut dissimiles esse in utroque doceret. quas quidem comparantes cum vera ipsius F scriptura invenimus de plurimis lectionibus illum in errorem inductum esse, cum incerto niteretur fundamento apparatus Detlefseniani saepe silentis, interdum etiam minus accurati. nam illarum 114 lectionum 72 in F (vel F²) et f eadem sunt, 5 exceptis una paucisque litteris consentiunt, 26 tantum validius discrepant, 11 denique ita comparatae sunt, ut facile suspiceris, non sinceram codicis f lectiones esse, sed Chiffletii coniecturas margini adscriptas. siglis enim *Ch*. *Chi*. *Chif*. *Chiff*. lectiones codicis, sigla *Chiffle*. medicum eruditum significando (ut ipse in praefatione testatur) Dalecampium errori se obnoxium dedisse elucet, idque

mari videtur iis quae ad II 127 adnotavit: *Vide num rectius legatur: aquilo, quia siccus et frigidior: noxius Auster, fortassis quia magis humidus, Chiff.*, et eo quod II 244 Pintiani coniecturam *Lechaico* pro *Laconico* sigla *Ch.* insignivit. in hunc numerum rettulerim II 16 *per fetidas cepas, allia et similia.*
 23 *et eruditi et rude vulgus.* 30 *inventoribus.* 98 *Opimio III et Q. Fabio II cons.* 140 *Volsiniis et urbe et agris depopulatis.* 141 *avitis* (pro *habetis* **FB.** *habitis* *r*) *beneficiis.*
 188 *minora* <*maiorave*> *autem.* 189 *criniumque ipsorum* (pro *ipsoque crurum*). 197 *minus* <*quippe*> *quatiuntur.* verum etsi haec ita se habent, non corrui tamen Welzhoferi opinio, nam longe alia evadit numerorum ratio, cum omnes lectiones ex *f* a Dalecampio adnotatas cum codice **F** comparamus. sufficit unum librum II variarum lectionum fertilissimum excussisse. numerantur in eo lectiones 340 ex *f* adnotatae, in his 78, quas communes habet cum *man. Dal.* (*z*). in toto hoc numero sunt 172 quibus solus *f* cum **F**, 78 quibus *f* et *z* coniunctim cum **F** congruunt; reliquis 90; hoc est quarta fere parte, *f* cum **F** non congruit. augetur vero mirum in modum haec diversitas eo, quod praeterea ex solo *z* lectiones 85 cum **F**¹ vel **F**² congruentes ita adnotantur, ut his ipsis *f* diversum esse e Dalecampii silentio apertum sit: ergo 175 lectionibus libri II, hoc est paulo minus dimidia parte omnium quas novimus, *f* ab **F** differre concludendum erit. adde quod *f*, ubi consentit, modo cum **F**¹, modo cum **F**² (cum hoc quidem praecipue) consentire solet, II 14 autem cum **F**¹ omittit verba *visus totus auditus totus animae totus*, quamquam in **F** haec iam ab eadem manu priore, ut videtur, signo appicto in superiore margine addita sunt (ita ut in principio etiam unum *totus* abundet), et § 58 *f* habere fertur *fulgor. Interdum*, cum in **F** scriptum sit *fulgore interdum* (*-dū F*²), itemque § 4 extr. *f* cum neutro, sed potius cum *op* consentiens habet *aut homines possint uidere*, cum **F**² et *z* consentiant scriptura *aut mereantur* (*meror F*¹) *homines uidere* (*-ri F*¹), ne alia huius modi exempla hoc loco afferam. quae omnia vix poterunt aliter explicari quam ita ut *f* eundem esse ac **F** negetur, nisi forte Dalecampium permultis locis mira levitate confudisse adnotata ac prorsus invertisse putare malimus. obstare sane videtur celebre illud additamentum VII 55 summa inserendi similitudine in utroque insertum, idque in **F** ita, ut sint ab altera manu voci *oratori* in extremo versu positae protinus adiuncta in margine *modo in ea domo gallionē* et deinceps versibus uno tenore interposita *castellano — mimo*, quae continuantur verbis iterum in margine *adscriptis paride cognominato || agrino senatori* (corr. ex *agrinū senatorē*). sed discrimina quaedam iam Welzhofer p. 48sqq. te notavit studuitque probabilem similitudinis causam ex-
 ire, nec potest haec una res tanti ponderis esse, ut ceterae

diversitates omnes pro nihilo aestimari debeant. utcumque res se habet — nam ad liquidum perduci vix posse videtur, ut nulla relinquatur dubitatio —, ad crisin factitandam non multum refert, quoniam quidquid traditur boni in *f* fuisse certiore fide in *F* scriptum invenimus.

Tertio loco correctionum codicis *F* diversa genera paucis explanari necesse est, simul ut inspecto codice ipso iam paulo accuratius definiam quae nov. luc. p. 76. 78 sqq. de eadem re disserui. tria enim genera oculorum iudicio discernuntur. prima quidem manus est correctoris eius qui ex eodem exemplari, quod librarii ante oculos habuerant, calami lapsus sustulit et lacunas aliquot explevit, pallido usus atramento et tenui ac velut timido ductu, ne blandam speciem versuum diligenter exaratorum deformaret. secundus autem corrector saeculo fere XII ex alio eoque meliore et pleniore exemplari vetustioris ordinis egregia studii assiduitate in unaquaque pagina verba signis appictis rectius discriminavit et textum ita castigavit, ut nec membranae nec scripturae venustati parceret, sed falsis et rasura et litura fortiter deletis fusco atramento et valido ductu vera quae videbantur reponeret aut varias lectiones in margine adnotaret. huius potissimum manus intellegenda est in sigla *F*²; primi correctoris manum in commentario non ubique distinxi. tertius denique fuit lector attentus aevi multo senioris, qui satis habuit quaedam interpunctionis signa addidisse et crebra compendia supra scriptis voculis *et, nec, aut, enim* al. explicasse; raro litteras nonnullas correxit aut notam margini aspersit. atque huius quidem correctoris operam nullius esse pretii per se patet, secundi vero illius merito plurimi aestimatur, praesertim ubi *F*²*E*²*R*² aut *F*²*E*² inter se congruunt. verum tamen non omnium eius correctionum esse eandem auctoritatem, sed multas interpolationis notam prae se ferre, et nov. luc. l. l. evidentibus exemplis e libris VII—X petitis illustravi et pluribus etiam, quibus scantent libri II—VI, evincere possum. quorum magnam sane partem — in secundo potissimum libro — consulto suppressi, ne futilium lectionum mole commentarium obruerem, sed amplius ducenta excerpta ex copia multo maiore in promptu sunt, e quibus exiguum delectum subicere placet: II 16 (ad aedem Larum) *ad eadem laru* *F*¹, *aedes laruis* *F*², ib. (pro dis habeant) *prodigiis habeant* *F*¹*E*¹*a*, *in prodigiis habeant* *F*². 17 (claudos ovo) *claudos cecosque* *F*² in ras. 18 (passu cum . . vadit) *pascuū . . adit* *F*². 23 (in omnes futuros umquam deo decretum [-to *F*¹]) *in omne futurum deū decreto* *F*². 26 (uilitate) *uigilate* *F*¹, *agilitate* *F*². 31 (in eo Cleostratus) *neodepsus tradit* *F*². 37 (in magno nominum ambitu [-tus *F*¹]) *in agone nominum ambitus* *F*². 98 (existunt eadem coronae) *existente eadem coronae* —. 131 (rupere nubem) *rumpere* .

nubē F¹, rupere nuper nubē F². 133 (fulmen est. distat) fulminem distat F¹, fulmen autem distat F². 154 (caelum dei) caelum dici F¹, caelum dies F². 157 (aquis ferro) aliquis ferro F². 173 (ut dicemus [-caemus F¹]) ut dicamus F².

177 (cum ea aquas) cum ea quasi F¹. 180 (exoriens) exsuriens F¹, exsurgens F². 183 (per eos XC dies) post eos XC dies F². 194 (occultat ore) occultore F¹, occulto ore F². 205 (se comest) saecum est F¹, se condens F².

236 (Hephaesti) ephesti F¹, ephesii F². 245 (fere minor) fer/mi F¹, ferme F². — III 10 (omnia Bastetaniae [uasteanie F¹]) obuia uastetaniae F². 32 (e Pyrenaeo Rubrensem [rumperense (?) F¹] permeans) e Pyrenaea rupe semper means F².

34 (C. Mari) e mari F². 52 (Fidentiores) fidenates F². ib. (Arno) ardo F¹, arido F². 76 (frutice) fritucae F¹, brittice F².

83 (Taphros) tapsos F². 115 (Anemo Ravenna [-nnas F¹]) nemora rauennas F². 118 (Tarum) taurum F². 119 (Septem Maria dictus) septem mari aditus F². 150 (quo distinximus) quod est Euxinus F² in ras. — IV 9 (vorant [uoran F¹] donec) forando donec F². 22 (ab Elide) a pelide F². 23 (Sidous Cremmyon) si duos oremmyon F¹, sunt duo soremmyon F².

32 (Iolcus) locus F¹, locros F². 36 (Elaeuomne, oppida) aleu omnia oppida F². 58 (Samonium) samnium F². 72 (a Mastusia) amatusia F². 112 (Tyde) tydae F¹, lydae F². ib. (Leuni Seurbi) leuni saeurbi F¹, leunisae urbs F². — V 42 (et in Clupea [glupae F¹] emori) et hinc lupae emori F².

51 (inermi quaesitus) inermique situ F². 85 (in pugna Taurus) inpugnaturus F². — VI 30 (diri odoris) driodori F².

49 (amnem Demodamas [demonēs F¹]) amnem demonā F².

123 (unde [undedi F¹] civitati nomen) nunc dedit ciuitati nomen F². 135 (Adunam [-na F¹]) & unum F². 214 (Delum) derum F¹, dierum F².

Haec maxima ex parte nihil esse nisi inutiles coniecturas ad primae manus errores peculiare et fortuitos modo quacumque tollendos excogitatas quis est quem fugiat? sed ne ipsum correctorem putemus ubique coniciendi libidini indulsisse, monent aliae eius modi correctiones haud paucae, quae etiam in aliis codicibus aut in vetustis editionibus inveniuntur, velut IV 18 (nomen ita) nominata F²A, ib. 17 (Parparus) parparus F¹, parnasus F²E², III 132 (patere a) praeterea F²E², II 120 (phoenica) item phoenica F²E², ib. 133 (non postea) aut (ac z) non postea F²E²z et III 60 (politur) populitur F¹, populatur F²(E²?)H, maximeque magnus numerus lectionum correctori cum z communium, velut II 3 (desiderio) si deerit F²z. 4 (meror F¹) mereantur F²z. 9 (cursus) cursui . . (saeculis) saeculorum F², circulorum z. 13 (librantem) librantemque F²z. 15 (genera) ~~genera~~ deorum F²z. 18 (deus est) Si deus est F²z.

tant cibos) excogitant globos F²z. 23 (otium

datum) otio dato F²z. 160 (globumque) *globum quem* F²z. 237 (dilatius) *dulcius* z, *dultius* F². huc pertinere puto eos quoque locos, in quibus lectioni non deletae F² appositum variam lectionem praemissa vel particula, ut II 1 (degunt) *dicunt contineri uel nunc inesse*. 57 (utroque) *uel uisoque*. 110 (fallenti) *uel fatenti*. 119 (liba) *libanon* F¹, *uel libian* F². 128 (austos) *uel tauros*. 137 (signo cerae) *sic nocere* F¹, *uel sine onere* F².

145 (natura tribuente) *uel naturę tribuendo*. 154 (sacra merito) *sacro merito* F¹, *uel sacramento* F². 208 (subinde) *perinde* F¹, *uel subinde* F², item insertas particulas *et, que, aut, item* vel *est* et alia verba addita, quibus orationis forma mutila egere visa erat, denique marginales argumenti titulos et adnotationiunculas quasdam, ut II 96 in *bello mutine* ad verba *Mutinensibus malis* et IV 37 *Virgil. Quantus erix aut quantus athos* ad verba *montem Atho* aliaque similia. talia igitur correctorem F² sincera fide et nulla interpolationis suspitione recepissem ex suo exemplari non iniuria statuimus, id autem videtur ex iis fuisse, quae quondam in Britannia ultima quidem stirpe ex archetypo pervetusto orta, sed descripta erant e codice aliquo posteriore et qui flagrantibus ibi iam inde a Bedae aetate antiquae de natura rerum doctrinae studiis ab homine non mediocriter erudito lectorum commodi causa proprio conatu castigatus adnotationibusque instructus fuisset. cuius rei exemplum simile (an dicam testimonium?) memorabile agnoscas in eo quod de codice Redonensi nunc obliterato traditur: Robertum de Torigny sive a Monte, hominem doctrinae laude celebratum (a. 1154—1186), 'ex *Mentensi Angliae coenobio*' apportasse eum in monasterium S. Michaelis, et fuisse in eo '*Prologum Roberti Abbatis in Plinium: qui et ipsum librum in Normanniam advexit et corruptum correxit*'; cfr. Detlefsen mus. Rhen. XV p. 285. erant autem eo tempore, quo reges stirpis Normannicae Britanniae imperitabant, septentrionales Galliae regiones, in quibus codicem F ortum et adservatum esse satis constat, cum regno Britannico litterarum quoque commercio frequenti coniunctae.

Haec monenda mihi visa sunt, ne deficientibus aliis subsidiis certisque quae parere cogant argumentis nimium confideretur soli correctionum F² auctoritati. nunc proferam de locis quibusdam aut corruptis aut dubiis difficilibusque observationes, quibus commentarium onerari ab instituto alienum erat.

PRAEF. § 5 non recepi *famas* (D), quam formam pluralem a Seneca ep. 114, 19 pro exemplo vitiosae nec imitandae dictionis allatam a Plinio notione gloriose factorum hoc uno loco positam esse vix credibile est, cum aliis locis multis constanter singulari numero usus sit. nec facile discern-

laudum nomini aliud nomen an *tonandi* verbo aliud verbum ille opposuerit, ut Titi erga patrem fratremque verecundiam dicendo variaret. sic *clamas* temptari possit vel etiam *cantas*, quo quidem verbo poetica quoque ars Titi simul indicaretur fieretque ad sequentia transitus. sed res incerta. — § 6 *cum hanc operam condicerem*: non constat particula *cum*, compendio, ut videtur, olim scripta, quod posterius deinde varie (*quia* et *quam*) interpretati sunt. structurae conveniat *quis* (= quibus), cui respondeat *in hoc* (= horum) *albo*. — Turnebi illud *nenias in hoc albo*, ad *operam* relatum, Orossbach iterum commendavit in Berl. phil. Wochenschr. 1903 p. 509. — § 10 an *hac* (*hoc* *ll.*) *adtestabatur re* (*se ll.*) *vel inimico iudici se probari posse?* — § 14 hoc loco difficili et nescio qua graviore depravatione turbato quod *D* coniecit *obscuris librorum in tenebris* non bene quadrat in adversativam particulam *vero*, sed copulativam potius requirit mutata paulo sententiarum ratione. — ib. *ante omnia* scripsi (frequenti *an* compendio), quia quae veterum encyclopaedia complectebatur, ea non omnia, sed magna tantum ex parte in nat. hist. attinguntur, siquidem dialectica abest itemque rhetorica, grammatica, musica; *erant* autem, quod Orossbach proposuit, in Pliniana elocutione facile suppletur: cfr. Müller de stilo p. 80 sqq. idem (eiecto *sint* ut correctoris additamento) deinceps scribere vult *ut multis prodita ita in fastidium adducta*, sed quod e¹ priore loco *ut* pro *ita* scripsit, fortuito errori probabilius tribuitur, et iungenda videntur *ita prodita*: fastidii causa non multitudo scriptorum est, sed narrationis genus ingratum. vocula *vero sint*, qua carere non possumus, rectius post *ut* inseretur, ubi intercidere facile poterat, sicut IV 76 *sit* post *ut* in *R* omissum est; amat enim Plinius *sit* et *sint* ipsi particulae subicere: cfr. *ut sit* VIII 180. IX 139. 152. XI 39. XII 120. XXIV 67. XXVIII 39. XXXI 87. 93. 113. 114. XXXII 36. XXXV 184. XXXVI 162; *ut sint* XXVIII 216. XXXVII 116; *ut non sint* VIII 40; *ne sit* VIII 8. XII 92. XXVIII 48; *ne sint* XII 46. XXX 41; *si sit* XXVIII 73; *si sint* XXVIII 79. 206; *si non sint* XXXII 47; *nisi sit* XIII 62; *an sit* XXXV 184; *quam sit* VII 43. VIII 165; *cum sint* XIV 87; *cum sit* II 228. IX 60. X 23 et undecim locis aliis, nec exhausti omnem exemplorum copiam. item *ut possint* XXIX 72. XXXIII 65, et pronomini quoque relativo saepissime adhaerent *est, sunt, sit, sint, fit*, alia huius modi. — § 24 pro *sperare* certiore fide commendatur *spectare* (eaq1), dum correcto vitio creberrimo scribas *expectare*. — ib. removi plebeiam vocem *grossiores*, ab *J* primum ex vitiatia. codicum scriptura invecnam, quae quarto demum p. Chr. n. saeculo in consuetudinem scriptorum, ut Sulpicii Severi et Iulii Iuliani, admissa est, postea vero adeo increbuit, ut medio librarii propensi essent ad eam substituendam. editores correxerant *crassiores*, rectius id quidem, sed incerta

apud Plinium notione translata; ego *graviore*s scripsi, quod cum propriae illi Romanae gravitati tum his inscriptionum Latinarum exemplis maxime convenit. — ib. an *facetissimus* (olim scriptum *-im*;) ? nam de uno Bibaculo agitur. — § 26 dubitationi locum relinquit vulgatum illud *pingendi fingendique conditoribus*, quod Gelenius invenit, postquam Rhenanus de certo remedio desperans *iconon auctoribus* e litterarum ductibus extricare studuit. *artis* quidem *conditores* XXXIV 89 appellantur clari artifices statuarii, sed verbali forma *pingendi fingendique* inventorum inducitur notio, quae non cadit in Apellem aut Polyclitum, qui inter proceres vel etiam principes consummatae utriusque artis celebrantur. in PINGIQUE vel PINGEQVE latet fortasse PENDIQUE. verum quaeritur an possit *conditorum* vox absolute dicta esse de iis qui opus illud in litteris aut in artibus condunt sive componunt: XVI 13 legis intellegi *conditores* e sententiarum tenore apparet; V 9 *annalium conditor* de Polybio, VII 111 *rerum conditor* de Thucydide dicitur, item XXXVI 106 *celeberrimi rerum conditores* similiterque adiecto genetivo XXXV 199 *mimicae scaenae conditor*, XXVI 11 *subtiliores sectae conditor*. quodsi hoc quoque loco genetivus desideratur, potuerit *artium* ut casu omissum post *velim* inseri, ut verba sic procedant: *ex illis mox velim <artium> intellegi pendique conditoribus*. — § 80 *eorum ego orationes sivi praeterfluere*: recte, ut videtur, Jordan animadvertit ad integritatem sententiae requiri *semper sivi* vel tale quid, eademque de causa veteres scripserunt *sino*. quamquam dandum erit aliquid austeriae Catonis breviloquentiae. pro *praeterfluere* (R^v) ORossbach mavult *praeterire*, nec abest suspicio quin illud ab homine erudito ad similitudinem loci Ciceroniani excogitatum sit et a manu recentiore (R^s) non ex codice aliquo, sed ex editione vetusta petitum.

LIB. I. In scripturae varietate Indicibus III—VI adiecta nonnulla corrigenda vel addenda sunt ex pleniore novae editionis Detlefseni (D^s) commentario, omissis tamen lectionibus codicis D cum F^a plerumque conspirantis. p. 15, 28 *Gracile* etiam A. — 38 *Gelliano* (sic etiam A) et *Valeriano* nomina intacta reliqui, quod eadem menda in contextu III 108 inveniuntur nec librariorum culpa ea tribuenda esse liquido probari potest. — p. 16, 2 *acaiae* (om. *atticae*) AE^s. D^s revocavit *Atticae*. — 13 *spora* AE^s. — 24 *lucudunenses galliae* DF^a. — 41 *ex auctoribus* om. AE^s, Graecis auctoribus ante Romanos enumeratis. — 49 *externis* om. A. — 52 not. lege *Erathosithene*. — p. 17, 1 *ephero* AE^s. — 4 *timaco* s. *thimeo* AE^s. — 8 *molette* etiam AE^s De. — 31 *palistines* A. — 38 *iunctarum* A. — p. 18, 10 *et* om. A. — 20 *ex auctoribus* et 28 *externis* om. A. — 30 *baethone* A. — 38 *mirsolo* E. *missolo* D. — 41 *perihegesis* etiam De. *perianesis* A. — p. 19 et 20 in superioris marginis inscriptione de

A, nam periit in A index VI. — p. 19, 4 *themischidena* DF^a. — p. 20, 6 II·CCXIII E. — 32 *lapsaco* DE^a. -cu F^a. — IX (32) p. 27, 19 *cenitari* posui, non quod verum restituisse mihi viderer, sed ut aliquatenus satisfaceret loci sententiae, cui *generatim* (D) parum convenit. — XI (103) p. 38, 23 *ac* (sac) *religio* natum fortasse est ex & *religio*, quod ita exstat in contextu § 250; similiter p. 34, 27 *et laetum omen*, p. 112, 37 *et in Italia*. in M eiecta videtur esse particula ut otiosa vel structurae adversa; sit in his indicibus plerumque supplendum est. — XII (19) p. 40, 25 *malachan* imprudenter librarii — id quod saepius accidit — transcripserunt e contextu § 35, ubi accusativus pendet a verbo *appellant*; recte scribetur *malacha*. — XXI (25) p. 65, 42 consentiunt U. in forma quae est *bellium*, nam in dT est *de bello*; quare scribendum erit *bellium*, ut *petilium*, XXI 49 autem *luteum* (sc. semen est) *et bello*, ubi *luteus* (sc. flos vel color) scripserant *va. J.* — ib. (68) p. 69, 9 quae post *albacum* in U. exhibentur: *amuletum asian alibi oispant* (*oistant*), etiam magis corrupta sunt quam quae in contextu § 111 corrupta traduntur. in quibus si modo est quod genuinum sit nec careat intellectu, conicere liceat *ulvetum oiston* (ὀιστόν). — XXII (13. 14) p. 71, 2. 3 nominativi refragantur structurae per ablativos continuatae; fuit fortasse *stoebae quae pheos. hippophei generibus* II. — ib. (30) p. 71, 38 *saxifraga* consensu librorum firmatur; item § 64, ubi occasio fuit errandi, rectius est scribere *saxifragam* (sc. herbam): cfr. Seren. Samm. 595. — XXXII (53) p. 108, 38 numerum 176, quem tamen ipse concessit vix posse liquido explorari, D UZ p. 75 ita explicavit, ut simul rationem haberet numeri illius 144, quo Plinius § 142 aquatilium genera complectitur. sed tenendum est nomina ab eo in hoc indice numerari, non genera; nomina autem numeravi § 144. 145 beluarum 29, dein § 145—151 marinorum animalium 133, denique piscium § 152. 153 ab Ovidio et § 154 a nullo auctore proditorum 19, in summa 181. quae si recte se habeant, CLXXVI facile potuerit corrigi in CLXXXI. ceterum cfr. Birt de halieuticis p. 162—165. — XXXV (39) p. 116, 34 unanimi codicum consensu tertium agnoscimus pingendi instrumentum, verissime illud quidem ac proprie indicatum nomine *cauterio*, pro quo S nullo intellectu e § 149 substituit *aut ceris*, scilicet ut indicem e contextu emendaret. at contextum potius ex indice ita emendandum esse, ut ibi quoque *cauterio* scribatur pro *cera*, facile apparet ex structura verborum inextricabili; unde quid de ratione encausto pingendi concludendum sit, uberius exposui in Ernesti Bergeri pictoris Monacensis libro, qui inscribitur „Die Maltechnik des Altertums“ 89—196. — XXXVI (4) p. 118, 34 de numero CCXXV al. inst. arch. Rom. XVI p. 79. quamquam permixtum non difficile est CLXXV vel etiam CLXXXII efficere. § 3 antequam lectiones F^a cognoscerem, conieceram

quasi non eadem quaestiones semper < sint > in termino cogitationis occurrant: nam *sint* suppleri ex sequenti et longius remoto verbo *sit* duriusculum videtur, intolerabile vero quod vulgatum est nec codicum fide satis munitum, ablativos absolutos *eadem quaestione occurrant* uno verborum ambitu arte coniunctos cum locutione *facilius sit* ex eadem particula *quasi* pendere. — § 4 revocavi lectionem *mens* (*v. a. J.*), litteris haud ita longe discedentem a *meror* (vel *meros*), cum ingeniose illud ab Hauptio excogitatum *in cor ... cadere* (cfr. II 87. XI 182) minus probetur, etsi manifestum est *cadere* aptius opponi verbis *mundus ipse non capiat*, quam *videre*, pro quo ipsum *capere*, si per litteras liceret, esset aptissimum. quantopere iam librarii hunc locum attraxerint, scripturae docet varietas. graviter iniuriam subiisse eum si credi par est, suspicere *meror* reliquias esse mutilati *in numeros* ortumque *videre* ex *includere*, corrupto in *uiduiderere*; quibus admissis haec facies refingatur: *aut in numeros homines includere* (sc. possint). — § 8 delevi additamentum *κόκυov* a correctore aliquo ex libris, qui medio aevo multum lectitabantur, ut Bedae, Ambrosii, Isidori, margini adscriptum ac postea textui insertum. *κόκυov* Beda posuerat (cfr. Apul. de mundo 22), Ambrosius, laudatus ab Isidoro, οὐράνιος; F² autem utrumque nomen in unum confudit. nam ut iam Solinus 11, 30, cum exscriberet IV 68 *Icaros quae mari nomen dedit*, plenius scripserat *Icario mari*, sic nomen desiderabant illi, qui legentium commodi causa codices corripiebant vel notis instruebant, itemque addiderunt II 106 *hyadas*, III 151 *Absyrto*, VI 187 *Aethiopia*, ignorantes scilicet in interpretando nomine nomen ipsum a Plinio plerumque reticeri: quem usum Müller de stilo p. 90 exemplis multis illustravit (adde praeterea V 6. 109. 121. 122. XXXV 47). — § 14 vulgatam servavi orationis formam: *quisquis est deus, si modo est alius* (quam *mundus* sive *numen* illud aeternum, immensum, quod inde a § 1 descriptum est), *et quacumque in parte* (est, sive in sole sive in alia parte mundi), *totus est sensus* eqs. sed taceri non debet ingeniosa interpretatio, qua D philol. XXVIII p. 328 verba leniter mutata distinxit in modum hunc: *quisquis est, deus — si modo est — alius est in quacumque parte, totus est sensus* eqs., ubi offendor equidem duplici verbo *est* et asyndeto duarum sententiarum rationem ac nexum non manifeste demonstrante. — ib. non persuadeo mihi breviloquentiam, quae est in locutione *ex vitis hominum, ut Pudicitiam*, satis defendi artificio Pintiani sequentia *ut portionibus coleret quisque quo maxime indigeret* argumentantis. lacuna autem post *vitis* quoque statui possit et sic expleri: *ex vitis, < non modo virtutibus > hominum. particularum tam ... quam iunctura ea, qua*^t videtur a Plinii stilo aliena et correctoris quo casu lacuna facta sit. — § 20 Hauptii i

cerum est, flagitat collocationem hanc: *vix est probe iudicare*, ut XXX 137 *vix est serio complecti*. — § 24 *prave dicta* coniecit D². at cfr. VII 7 *parvum dictu*, *sed immensum aestimatione*, XXIX 26 *parva opinatu*, XI 2. XXXVI 4 *dictu minora*, XXXVI 104 *opus omnium dictu maximum*, simile sit, si recte se habeat, XX 2 *paria vel maiora miratu*. — § 25 vereor ne Fd verum servaverint: *solum ut inter ista certum sit*, sicut auctore G eiecta vel particula ad S usque editum est. possit vel *solum ferri*, vel *certum* non potest nec munitur exemplis Silligii (XVII 121. 137. XIX 1. XXIV 131. XXVIII 49), immo vero evertit elegantem illam argutamque et in oxymoro necessariam dicendi concinnitatem, qua Seneca ait: *hoc unum certum est, nihil esse certi*. origo erroris patefit scriptura in *terris t* in E^{1a}, quorum archetypi scriba omissa semel vocali *a* ante similes *ce* falso legerat *t* pro *t*. idem accidisse videtur in illo archetypo, ad quem op et E² redeunt, ubi corrector, cum superscripsisset syllabam *ta*, delere siglam *t* omiserat. quae si non recte coniecta sunt, nihil video quod pro *vel* reponi possit nisi *hoc* vel *id*. — § 31 difficile est credere abiectam vocem *fortissimi*, quam F¹E^a (E^{1?}) habent ante *fores*, e dittographia natam esse, mirumque universe *rerum fores* sic dici ut proprie *artis fores* ab Apollodoro pictore apertas (XXXV 61). an in adiectivo, ut nunc est, corrupto subest aliquid, quo distinctius indicetur sideralis scientia, de qua hic agitur? in hac nihil magis admiratur Plinius quam immensam subtilitatem sive scientiae sive ingenii hominum, qui eam excoluerunt (cfr. II 30. 67. 139. 164. 247. VI 171): quid si ipsam *rerum subtilissimam* praedicet, ut sit reponendum *rerum subtilissimae fores aperuisse*? — § 38 *alterutro* E(?)d²op. *alterutroque* (quae F¹) r, nisi quod quaeque pro quae F² correxit licentius quam sincerius, ratione nulla. deletam autem quam additam esse ab aliquo particulam per se veri est similis. quodsi genuina est egetque correctione, facilis et ad rem apta correctio paratur loco XI 223 (profluvium sanguinis fit) *aliis nare alterutra vel utraque*, ubi solus codex M verum servavit, cum reliqui omnes haplographiae errore praebeant *alterutraque*. scribendum igitur *exortu alterutro* (vel *utro*) que sc. matutino et vespertino. sed quaeritur possitne *alterutroque* (= utroque) apud Plinium agnosci, quoniam unus exstat locus XX 64, in quo librorum consensu editur: *nec ulla res in cibis magis* (quam lactuca) *aviditatem incitat inhibetque eadem. in causa alterutraque modus est: sic et alvum copiosiores solvunt, modicae sistunt*. in his ne iungas *in causa alterutraque*, obstat quod locutio *in causa* esse nisi absolute non ponitur: II 192 *ventos in causa esse non dubium reor*, IX 94 *nisi forte . . . humana calamitas in causa est*, XVIII 290 *alterutrum quidem fore in causa . . . non erit dubium*. quare *alterutrinque*, quod teste Dal. fuit in z, praelatum est ab Handio

Tursell. I p. 282, formam quidem vocis solitariam ac Plinii certe aetate inauditam vindicante, quamquam ea non opus est, cum ad rem sufficiat dixisse *utrimque*, quod voluit *vet.* *Dal.* quo pacto rei difficultas expediatur non liquet; fortasse verba sic separanda sunt: *in causa alter utrimque modus est*; poterit enim, cum in re eadem duo tantum inter se contraria indicentur, *alter modus* ita dici, ut ad diversitatis notionem prope accedat, idque minime mirum apud Plinium, qui XX 163 ait: *plerique (ami) alterius naturae in totum putant* (sc. quam cuminum): cfr. praeterea Thes. LL I 1736. 1748. conici possit etiam *alter utique modus*, nam *utraque* (sc. ratione) exemplis vindicari vix queat. ceterum vocis quae est *alteruterque* exempla quinque ex auctoribus labentis Latinitatis in Thes. LL I 1761 allata, si recte intellego, ita comparata sunt, ut non *utriusque*, sed *alterutius* notionem ostendant. — § 39 *remotius* post Alex. Benedictum (1507) iterum a Rückio 3 p. 235 commendatum est, sed probabilius videtur correctori cuiuspiam tribui anacoluthiam leviolem — nam *Mercurius* obversatur animo — non ferenti. — § 43 eidem tribuo additum post verba *amor eius participium captus*; nam antiquis fabulis Luna traditur capta esse amore Endymionis: cfr. Roscheri lex. myth. I p. 1247. Mnaseae fr. 1 (MFGH III p. 149). *consopitus* e Cic. Tusc. I 92 substituere mavult Rück, ut per litteras mihi significavit. — § 49 deletio atque Alex. Benedictus coniecit scribendum esse: *vastitas solis oculorum argumentis aperitur, ut non sit necesse amplitudinem eius coniectura animi scrutari.* — § 54 interpolis lectio *viri ingentes supraque mortalium naturam*, nullius codicis fide firmata, post Broterium, qui primus genuinam edidit, miro errore Silligii redintegrata est. — § 57 asyndeton, quod est in verbis *hebetari, nunc . . nunc*, prudenter tuetur Müller de stilo p. 142. 143; manet tamen legentibus incommoda eius duritia, quasi factum sit ad occultandam verborum structuram. si consideraveris locos quales sunt X 81 *editur sonus et nunc . . nunc* vel II 42 *senescens et modo . . modo*, III 6 *ortus et modo . . modo* al., malueris hic quoque *hebetari <et> nunc . . nunc*, nisi praeferas *hebetante nunc* eqs. — § 59 *sol* post *assecutus* inseruit excerptor m., qui si scripisset *duodenis <sol> occultet*, occasione saltem omitendi probabili plus fidei sibi conciliasset. at afuisse subiecti nomen iam antequo tempore testis est Martianus, qui orationem supplens scripsit *assecutus radius.* — § 78 *denis detractis diebus omnia Veneris*: sic ll.; omiserunt *omnia* Beda mpv. unde additamentum hoc, quod, cum explicatum non habeat, non potest glossatoris esse? an *contra Veneris*? — § 81 sitne *vere* an *verno* ipsius Plinii, difficile est diiudicare; utrumque enim propemodum aequae familiare ei est, et *uero* potuit tam ex *vere* quam ex *verno* corrumpi. sed iunctura *vere et autumno* nullis verbis interiectis etiam II 136 invenitur; *vere potius . . quam au-*

tumno XVIII 204, *autumno, non vere* (sic M) XI 71 inter se opponuntur: contra *vero* . . *autumno* XVII 135. XVIII 193, *hieme, ver. o* XIX 95 (*hieme* . . *verno tempore* XVIII 52), atque etiam *vere* . . *verno* XIX 148. nullo opposito dicitur *vere* IX 164. X 26. XVII 128. XXV 167. XXVI 73. XXVIII 237, *verno* XVII 113. XVIII 147. XIX 37. — § 83 fortasse *undeviginti partes quam lunam* . . *prodiderunt*, quoniam in numerali locutione comparatio quaedam continetur: cfr. *U vind.* 238, nov. luc. p. 63, praeterea XXXIV 116 *duae partes quam fuere aceti*, VIII 165 *triduo proximo quam sit genitus*, XXXI 27 *tertio die quam quis biberit*, et de omisso pronomine relativo XVI 95 *se novas aliasque quam sunt ostendunt*, XVIII 276 *alia quam reddidit a Fabiano*, XXXV 16 *alium fuisse quam tradidit Cornelius Nepos*, XXV 166 *ab altera nare quam doleat infuso*. compendium scripturae pro *quam* adhibitum esse declarat interpretandi discrepantia. — § 84 an *dimidium spatii ut (et U. v) ab eo?* — § 85 et 114 ob vetustatem maxime excerpti m accusativi formam *aërem* praeferrī vult Rück 2 p. 303. verum in huius modi quaestionibus cave ne nimium tribuas excerptori, qui non id egit, ut Plinii opus summa fide sedulo transcriberet, sed in usum aequalium lectorum compilando libellum condidit, praesertim cum non *aerem*, sed *aere* scripserit, § 85 compluribus in verborum tenore mutatis, § 114 autem more solito littera *e* simplici pro *ae* posita. adde quod Plinium, ut hominem grammaticarum rerum studiosum, ad certam normam ac regulam se astrinxisse veri est perquam simile, dissimile autem recentiorum codicum librariorum, qui ex vetustis tamen exemplaribus hauserunt, Graecam formam non invenisse, sed substituisse. ceteris enim locis omnibus — nam XVIII 3 *ipsum quo vivitur [aërem]* glossema eiectum est — satis certa auctoritate munitum legitur *aëra*: II 10. 102. 112. 115. X 68. XXXI 39. XXXVII 63 (B). de pari apud Senecam philosophum usu cfr. ed. Haasii II praef. VI. — § 89 verba *in vertice iungenda sunt cum comarum, in verticem*, si malis, cum *hispidas*. illud praetuli ob meliorem quae visa est librorum auctoritatem, sed nescio an hoc, quod S scripsit, magis conveniat stilo Pliniano, siquidem simillima sunt XIII 96 *mensis praecipua dos in venam crispis vel in vertices parvos*, XXXVI 61 *in vertices maculosi* (onyches), ib. 55 (marmor) *Augusteum undatum crispum, in vertices Tibereum* (sic enim rectius distinguendum est, cum XIII 96 *undatum crispum* dilucide separetur ab *crispo in vertices*). praeter exempla a S ad h. l. collecta cfr. II 89 *in mucronem fastigatas*, XIII 71 *in gracilitatem fastigatum*, XXVII 79 *radices* . . *longae in obliquum*; item de coloribus II 79 *tinguitque* . . *in pallorem* . . *in ruborem*, XXVII 133 *in luteum languescente*, XXIV 136 *in luteum inclinatus*, quare XXXVII 123 cum Salma-
 "bendum *in purpuram roseus nitor*, sive eodem hoc

sensu accipias sive ita ut *in vitium caeruleae* (iaspides ib. 116). huc pertineat etiam illud *in farinam mollis* XXXVI 133, ut non opus sit mutatione plenius dictum est VIII 133 *convolvuntur in formam pilae* — § 104 fortasse ultro citro *commeante naturae ut tormento aliquo mundi celeritate*: cfr. VIII 214 cum VI 143 *quodam naturae artificio*, XI 1. XIV 79. — ib. CFW Müller p. 16 n. 1 coniecit *complexa intra se causas*. mihi olim visum est *ex aere causas vel est causas*. — ib. praeter necessitatem *interdum* postulat *D*² et § 131 recepit *D*¹ veterem coniecturam *in terram* pro *interim*, quod eodem quo *interdum* intellectu a Plinio poni solet: VIII 46 *interim triduo*, IX 54 *navigia interim superiacent*, XIII 35 *interim vero tantum pulvere insperso*, ib. 46 *curvatis interim*, XXII 48 *seritur interim*, VIII 112 *interim et geminos*, similiter IX 21. X 156. XIV 129. XVI 91 (pro quo aliis locis *aliquando* et vel etiam *interdum* et dicit), XXV 20 *interim aquarum quoque*, XV 95 et *interim* (an *interim* et?) *falcata*. (usitate loquitur VII 174 *corpore interim semianimi*, X 118 *si interim audierint*, XVII 137 *omni interim tempore* et XIV 1. XXII 5. 98. XXXIII 4). — § 108 *multis et corporum et ruris experimentis: ruscis* (sic libri non correcti) fortasse mutilatum est ex *rusticis*. de varia copulatione genetivi et adiectivi cfr. Müller de stilo p. 62, 11. — § 112 feminina forma *fulgetras* neque hic certa fide constat neque XVIII 354 *fulgetrae erunt*, ubi ad scripturae varietatem accedit suspicio litterae *e* falso iteratae; item XXXV 96 solus *B*¹ habet *fulgetras fulguraque* addita, ut saepius, littera *f* ante *f*, nam *fulgetra* *B*², *fulgura r.* uno loco XXVIII 25 nulla varietate exstat *fulgetras*. his locis omnibus si recte sit femininum traditum, statuendum sit plurali numero Plinium usurpasse *fulgetras*, singulari vero *fulgetrum* generis neutrius, quod invenitur II 142. sin vero suspicioni cedere et XXVIII 25 contra libros corrigere iustum sit, femininae formae locus esse omnino desinat. — § 113 *nulla veniant ratione a correctore accommodata esse* puto ad verba statim sequentia *ex suis venire sideribus* (cfr. etiam § 137). correctionis causa intellegitur, corruptionis meditatae aut fortuiti erroris non item in altera librorum stirpe. — ib. duro admodum zeugmate (cfr. Müller de stilo p. 89) *ad omnesque alios inritos iactus* suppletur *fieri* ex antecedenti verbo *percuti*. an *alios* (<*fieri*>) *inritos*? — § 115 an *conflexa* <*ceu*> *cubito*? — § 117 *hoc est in membra* pro glossemate habuit *U* 16. an inverso ordine *orbe discordi et in membra*, *hoc est in regna, diviso*? — ib. ad vocem *terrenitibus* cfr. II 181 *propter piraticos terrores*. — § 120 *sunt etiam quidam peculiare: etiam v* e Beda, *enim ll.* vereor ne nusquam apud Plinium inveniantur *sunt etiam* in principio enuntiati; solet iungere *sunt et*. confudit archetypi librarius *ei cum et*. — § 121 *consuetudo* .. *intellegit*: rectissime *v* perspexerunt Plinianam elocutionem; cfr. X 15 *consuetudo iudicavit*, VIII 7

pellat, XVIII 218 *melius dixisset*, item II 120 *numerosior ratio* .. *interiecerat*. ib. 119 *secuta aetas* .. *addidit*, XVII 54 *usus* .. *pronuntiat*, II 160 *consensus iudicat*, aliaque exempla, quibus multa addi possunt, collegit Müller de stilo p. 133. — § 127 de ellipsi solemini quae est in *tertia diei* (sc. hora) cfr. Fels p. 108. — § 129 mutata interpunctione scribendum fortasse: *auget exorians, occidens comprimit*, <item> *meridianus aestivis temporibus*, quae convenient cum locis ex Aristotele, Theophrasto, Seneca allatis et sequentibus verbis *aut nimio frigore aut aestu solvuntur*. — § 136 *quod non in alio situ evenit* (oz): codicem, quem Robertus excerpsit, interdum correctoris licentiam expertum esse praeter alia quaedam exempla, ut § 154 *sic hominum [mater] illa*, manifeste coarguit additum illud *evenit*, quod suppressum potius in talibus enuntiatis relativis clausulae adnexis ipsius Plinii manum demonstrat. ex multis exemplis simillima sunt haec: X 156 *quod non in alio genere alitum* itemque verbo tenus consentientia XXXI 26. XXXIV 143, et X 120 *quod numquam ante*, deinde X 26 *quod nulla alia avis* (sc. facit), ib. 80. VII 96. XIII 39. XXXII 2 vel XIII 56 *quae non aliubi* (sc. sunt), XXXII 27 *quod nulli animalium* (sc. est). — § 137 *femina* potest aequali fere probabilitate palaeographica ante *Romanorum* intercidisse; de dictione cfr. etiam Plin. XXXV 21 *principum virorum*, Macrobi. II 5, 6 *principes feminas*; Lydus ost. p. 172^a ait γυναικός οὐκ ἡγνοῦμένῃς. — § 141 si cum U 23 *beneficiis* scribas, nihil fere a littera scripta discidi e more librariorum apparet, praestat vero non inducere novam hanc nec necessariam notionem. ego quidem *beneficiis* (sc. sacrorum) dativum esse intellego opponique inter se eos, qui negent ulla esse beneficas sacrorum vires, et eos, qui infinitas credant, ut prorsus possit naturae imperari. quae proxime sequuntur, imprudentia correctoris (F²) de fato fatisque hominum agi opinantis et veterum editorum glossemate *apertura* male obscurata sunt. lucem affert Seneca NQ II 49, 2, apud quem Caecina *peremptalia* appellat fulmina, quibus tolluntur priorum fulminum minae. perspexisse igitur scientia dicitur fulgurum rationem ita, ut et futura praedicat et praeterita explicet, atque ex verbo *praecinat* per zeugma suppleto *indiciet* vel *aperiat* haec prodiit sententia: *eo profecit scientia, ut ventura alia* (fulgura) *finito die praecinat et an peremptura sint factum* (fulgur) *aut prius alia facta quae lateant* (aperiat). an vero excidit *aperiat* post aut? — § 142 *fulgetrum* et *tonitrua* diversis numeris inter se opponi, de qua re dubitavit Rück 2 p. 305, non mirum apud Plinium: cfr. Müller de stilo p. 56. videntur praeterea plurali numero significari multiplices continuique ac longius durantes soni, quibus tonitrus constare solet. plus dubitationis habet forma ab J recepta *tonitrum*, quae etiam § 192 in libris aliquot XV 21 in solo N, XXXVI 88 in solo B exstat. varias autem

huius nominis formas Plinius usurpat hoc modo. masculinam formam plurali tantum numero ponit: *tonitribus* II 145. XXXVII 150, *tonitruum et fulminum* II 104, *contra tonitrus* X 152. neutrius generis indubitata est forma plurali numero *tonitrua* II 112 (bis). VIII 188. XVIII 354 (bis). XIX 37. XXXV 96, ideoque singulari numero par est *tonitruum* accipi, ut *tonitrum* nihil aliud sit nisi vetusta scribendi ratio, qua geminatio litterae u omittatur. — § 143 mirae illius compositionis *perplurimum* origo, nisi est *p* littera errore geminata, quaeri possit in corrupto *fere* (= plerumque). contra § 147 *perputruisse*, desumptum ex 'monumentis', ostendit priscae orationis gravitatem; cfr. quae dixi de *exque* in Wölfflini archiv. XIII p. 435. — § 150 extr. *feri* cum *D* ex *y* recepi, sed collocavi pone *posse*, quia sic apparet quo modo potuerit ante *fiunt* excidere. incertum quidem est an fuerit potius *fatetur idem* (<*accidere*>) *non nisi* eqs.: cfr. § 164 extr. 176. — § 151 sententiae maxime convenit *diffusi* (F²v), quod uncialibus litteris non multum abest a *dimisi* (y). — § 168 rectius scribi puto cum F¹a *Maeotiae*. forma *Maeoticae*, quam *E* praebere fertur, apud Martianum quidem Capellam uno loco invenitur, sed a Plinio aliena est, nam Maeoticorum nomen gentile (VI 19) huc non pertinet. — § 171 non persuadeo mihi ut *toto* pro dativo accipiam. coll. § 166 est . . *in toto suo globo tellus medio ambitu praecincta circumflu* mari credibile fit hic quoque in praepositionem scriptam fuisse: *ocean*o, qui <in> *toto* (sc. globo vel orbe) *circumdatus medio*. — ib. *asyndeton* adiectivorum *inproba*, *infinita* sinceri notam magis prae se fert quam addita copula: cfr. XXXVI 201 *immensa*, *inproba rerum naturae portio* et Müller de stilo p. 41, Pliniana p. 39 n. — § 172 *verum* sero vidi iam Felsium p. 75 coniecisse. item *verum* pro *vero* perverse priore loco posito XXI 64 scripsit *D*, XXIV 159 ex *dT* recepit *S*, XVII 17 et XXII 18 *traiectionem* adhibuerunt *v* eandemque XVIII 16, ubi contrario errore *verum* alterum loco positum admisit *J*, qui XVIII 162 id mendum incerta codicum fide primus invexit. iure has correctiones fieri arbitror; in tanta enim exemplorum per omnes libros copia si quis opinetur, potuisse ter quaterve Plinium repente a se desciscere constantemque sermonis usum abdicare, redit hoc ad superstitionis adorationem acerbissimae quae credatur diligentiae scribarum, quos tamen constat verborum ordinem interdum mutasse, ut IV 116 init. *vero quo F²E¹*, *quo vero r*, et persaepe *o* et *ū* vel *u* confudisse: nam ut de aliis erroribus taceam, prave habent II 247. XXXVI 114 *vero E*, XXVIII 95 *verum Vd*, XXIX 94 *verum E*, XXVII 6 *immo verum E*, XX 62 *vero contra E*, XXXVII 173 *vero ubi B*. contra XIII 97 nihil opus est mutare nisi interpunctionem in modum hunc: *magna, verum post has, gratia* eqs. — ib. *incendium sideris* (sc. solis) correctorem redolet. *siderum* videtur or-

ex mutilato *assiduum*. an potius *incendium sider<is assidu>um*? — § 175 non ausus sum recipere *ordinur* (osp), quamvis enixe nuper a Rückio commendatum. retinui *adfodimus*, quod verbum, etiamsi insolens atque adeo unicum, recte tamen formatum, plane significat rem, de qua agitur, vicini caespitem fodiendo, h. e. usurpando, addi ad agrum proprium. est profecto credibilis pro solitaria voce substitutam esse magis usitatam quam pro usitata solitariam. — § 180 codicum vestigia satis servantur, si scribas: *namque aliis quam in medio sitis*. — § 181 an *oppositu globi noctem aut ambitu <lucis> diem adferente*, ut § 186 dictum est *angusto lucis ambitu*? nam *globi ambitum* sensu passivo cogitandum esse exemplis probari vix poterit. — ib. parum est veri simile Alexandri cursorem *saepius* eadem condicione idem iter fecisse et remensum esse. vox *saepius* (*sepius* a) in archetypo librorum osp nescio an consilio — nam *remensus* quoque ibi mutatum est — omissa erat. si modo debet pro sincera haberi, potest fuisse *serius*, ut § 180 init., aut *rei eius*, iunctum id quidem cum sequenti *causa*. — § 182 malim *Vasa quoque*, ut § 196 init. — § 189 redeundum erit ad verborum ordinem eum, quem praebent *opva.S: adversa plaga mundi atque glaciali candida cute*. qui si correctoris ingenio tribuendus est, *sagax* certe nec violenta est coniectura, quoniam in verborum collocatione saepe peccavisse librarios minime mirum est. — § 189 *figuras igni volucres* iam conieceram, antequam ipse inspexi codicem F, qui *igni* confirmat; respondent verba sequentibus *illic ignium nisu*; praeterea cfr. de re VI 187 *artifici ad formanda corpora effigiesque mobilitate ignea* quaeque XI 119sq. de pyrallide, pinnato quadrupede, narrantur, de dictione VII 91 *Caesaris celeritatem quodam igne volucrem*. — § 190 removi probatam omnibus editoribus coniecturam Barbari *pro inmanitate naturae*, quia *pro* abundat nudoque ablativo causali suus locus est et naturae Plinius inmanitatem alioqui non attribuit. naturae narrat invidiam VI 1. X 76, *improbitatem* XXXVI 126 atque etiam *scelera* II 206, *inmanitatem* nusquam, qua quidem voce rarissime omnino utitur: VI 53 *hominum inmanitatem* et, si Roberto (o) credi deberet, VI 1 *inmanitate* (ocean). simplicissimum remedium praesto sit, si *pronuntiatio naturae* dici possit pro iussu, edicto, voluntate. venit in mentem etiam *pronuntiandi* usus iudicialis, quo temptari possit hoc: *pronuntiatae naturae <iure> urgentis illas solitariae*. (cfr. XIX 56 *minore fortunae iure* sc. in homines, XII 5 *ut a diis nato luxuriae iure*). — § 191 *in eo si credimus*: verborum ea fere species est, ut auctoris alicuius nomen truncatum (velut *Timaeo*) subesse videatur. — § 192 *an subtracto omni spiritu qui vehat?* — § 193 *montibus pro moenibus* coniecit D², montium scilicet mentionem desiderans. at vide infra *montuosa tali malo carent*, quae sic dici vix possent,

si vel prostrati montes iam essent commemorati. ceterum totius membri testimonia tam levia et infirma sunt, ut spurii additamenti suspicio facile oriatur. — ib. deest substantivum *vento* vel *flatu* vel *spiritu* (§ 192), ad quod pertineant *grassante* et *rauco* et reliqua participia; nam *sonum* intellegi nec per structuram nec per sententiam verborum licet. — § 195 fuit fortasse *sunt propinqua luce crebri*, sigla *s* accepta pro *s*;. — § 199 *semel, quod equidem . . invenio*: indicativus in talibus enuntiatis sententiam restringentibus repugnat rationi Plinianae, quam Antonius Ludewig (Prager Studien III 1 p. 35) quindecim exemplis — hoc quidem mirum quo casu praetermittens — satis certo demonstravit. et apparet ex codicum vario dissensu, terminationem verbi non distincte exaratam vel ipsis librariis dubiam fuisse. restituendum erit aut *inveniam*, ut XIII 3. XXI 13. XXV 5. XXXVI 47, aut *invenerim*, ut XVIII 166. XIX 32. — § 203 quod scripsi *aequatam planitiei*, postulat constanti apud Plinium usu: *planities* IX 109, *planitiem* VI 29. 60, *planitie* II 160. VI 187. XVII 36, *molles planities* (acc. plur.) VI 65; *aequare* autem dativum asciscit: *diei* II 81, *noctibus* et *diei* XVIII 220, *Polycleto, Myroni, Pythagorae* XXXIV 68. — § 206 hoc loco foede interpolato tenendum est, exempla omnia idcirco afferri, ut doceant ipsam se comedere terram et litora quoque infida esse. itaque non mare, quod ne verbo quidem significatur, sed *litus* vel *terram* urbes *abstulisse* et *magnas insularum partes rapuisse* putandum est. inde conicias *sinus Corinthii*, pro quo eadem mente in *sinu Corinthio* *va. S* posuerant. — § 209 probabilius duco scribi: *quoniam symphoniae cantu . . moventur*, ut in post *quoniam* deleto cantus causa sit movendi. — § 210 an in cuius sanctam aream non inpluit? — § 211 offensio illa, quam Müller emend. p. 6 inserendo *ferunt* post *naturam* tollere voluit, bene tollitur lectione *possint* (E¹a), modo itaque pro *et ita* accipias. — ib. *laboratum*, quod nullius codicis testimonio firmatur — nam in E inseruit manus XVI saeculi — eieci, nec tandem eiectum desiderabit quisquam, qui verbis in *Illo* regionem circa Ilium sitam notari reputaverit: cfr. CFW Müller p. 23. 24. — § 212 verbis *causa in sole lunaque* Berger (Gesch. d. wissenschaft. Erdkunde d. Griechen p. 565 n. 1 ed. alt.) pro documento utitur consentientis et Plinii et Posidonii de aestu maris doctrinae, sed idem consensum hunc paulo post attenuat et quodammodo tollit, cum complura ex iis, quae Plinius proferat, dissentire cum Posidonio fateatur. et causam profecto proprie vereque dictam in luna Plinius esse putat, nam quae deinceps de vi sideris exponit, ea omnia ad lunam pertinent, quam peculiari sideris appellatione denotare solet (cfr. Sillig ad XXXII 59). solis demum § 215 mentionem facit, eiusque *annuis causis* augeri cuncta dicit, quae in maris aestu et reciprocatione observentur. itaque si causam primariam et secun-

dariam voluisset distinguere, saltem sic verba collocasset: *causa in luna soleque*. nunc vero solis vim ad modum videtur referre, causam rei in luna quaerere et arguta dictione inter se opponere haec: *pluribus quidem modis, verum causa in sola luna. namque bis* eqs. (syllaba nā propter vicinam na oblitte-rata ex sola fictum est sole). — § 213 *ancillandi* verbum, ne sententiae quidem huius loci plane, conveniens, ab erudito correctore puto substitutum esse, praesertim cum superiore Latinitatis aevo haud infrequens esse coeperit: cfr. Wölfflini archiv. IV (1887) p. 76. — § 224 redeunt fortasse ad eundem correctorem, qui dum tollit inaequalitatem et quandam audaciam dicendi, qua offende-batur, tautologiam ampliavit, haec quae eduntur ex A¹R¹E²: (dulces aquae) *leviores haut dubie; ideo et marinae, quarum natura est gravior, magis invecta sustinent*. multo, opi-nor, praestat reliquorum librorum forma concisa: *marinae na-tura gravior magis invecta sustinet*. de singularis numeri cum plurali copulatione cfr. Müller de stilo p. 56. ac nescio an Beda rem recte perceperit, cum aquas dulces marinis superfu-sas intellexeret, ut proinde scribendum sit *magis invectas sus-tinet* (sc. quam dulces, ut in fluviis et lacubus). — § 230 post *incorruptas* ex libris plerisque D recepit in *spira*. quod quid sit non reperio. habent *spera* op, *semper* zS, omisit A, in cu-ius archetypo ea verba ut absurda videntur deleta fuisse. verum desideratur sane in hoc aquarum mirabilium exemplo id ipsum, quod sit miraculi simile, sive fuit mentio causae, quod aquae non corrumpébantur, sive diurnitatis, qua durabant, sive statim cuiusdam et singularis temporis, quo exoriebantur et hau-riri poterant. in hanc quidem sententiam quadret *uespera*, quam formam usurpatam videmus XIII 109. XIX 183. XXXII 36. quamquam vereor ne desperandum sit de sanatione. — § 233 an *sic et illa permira naturae opera?* — 237 fortasse *si inter-misit* <uisu> *ille incundus* .. *crater*, nam adiectivum nude po-situm habet quod offendat. — § 239 *quaeve et illa natura* (R²S): interrogationi adnecti alteram particulis *ve* vel *aut* adeo Pliniani moris est, ut *quaeve* iam ipsi Plinio cum S tribuere malim quam interpolatori, a quo vix credas hunc morem recte observatum esse. exempla habeo haec: X 76 *quid* .. *quaeve*, VII 116 *quo* .. *quove*, 189 *quod* .. *quantave*, 190 *quae* .. *quaeve*, X 75 *unde* .. *quove*, XIII 88 *cur* .. *curve*, XXVI 19 *ubinam* .. *curve*, XXVIII 11 *quotiens* .. *quotiensve*, XXXVII 41 *quis* .. *quamve*. itaque nunc censeo recte scribi XXVIII 86 *quanta* .. *quantave* (vero pro *ve* R¹S), 229 *quis* .. *quaeve* (sic rG). particulae *aut* sic positae exempla octo protulit CFW Müller p. 10. 11; addo VII 6. 134. XII 29. XXIX 20. XXXIV 37. XXXVI 3. 5. 119. 126. — § 244 vindicavi verbum *potest* remoto illo *patet*, quod in nullo codice est nisi in p, suppositum, ut videtur, ab erudito aevi recentioris. turbatur eo etiam perpetuitas struc-

turae, quae in § 243 et 244 ea est, ut omnia cohaereant cum verbis in principio positis: *mensura currit duplici via*. — § 246 *nihil immodicum fecere*: lenissima mutatione conatus sum verborum difficultatem sic expedire, ut congruant cum ea opinione, quam Plinius ipse deinceps expromit. *mensuras*, quibus diligentissimi auctores, ut Isidorus, magnitudinem incognitarum ultra Tanain terrae partium divinando aestimaverint, nequaquam excedere ait modum probabilem, immo vero aliquanto minores esse quam quas divinari par sit. concludit enim argumentationem his: *unde ulteriorem mensuram inhabitabilis plagae multo esse maiorem arbitror*. — § 247 *set in hac utique: set ego inserui, et p^v, omittunt ll. D.* neque et neque asyndeton hic ferri posse apparet ex universo particulae *quidem* in membris contrariis usu, quem Ant. Ludewig (Prager Stud. III 1 p. 45. 46) omni exemplorum copia demonstravit. invenimus enim formas has: coniunctis *et . . quidem* prioris membri opponuntur in altero *et* (V 8), *sicut et* (XXVI 8), *sed et* (quinquies), *sed praecipue* (quater), *sed maxime* (XXV 141); nudo *quidem* opponuntur *sed et* (quater), *sed praecipue* (bis), *sed maxime* (ter), *praecipue tamen* (XI 284, adde tamen IV 80. V 144), *maxime tamen* (bis). ad hanc normam hoc loco necesse est scribi aut *<et>* in omnium *quidem* litterarum subtilitate *<et>* in hac utique aut in omnium *quidem* . . *<sed>* in hac utique. quorum utrum Plinius ipse scriperit, dubium est, nam libri non constant sibi, cum prius *in* desit in eap, alterum in p, et quaeritur an Latine dictum sit *sollers in subtilitate*, cum XVII 4 Crassus orator *faceto lepore sollers* dicatur, XXXV 142 autem, ubi de coniectura vulgo edebatur *sollers in arte*, codices non assentiuntur. possit igitur non sine probabilitate geminum *et* pro gemino in substitui. adicere placet VIII 6, quem locum Ludewig praetermisit, traiecto adverbio *maxime* scribendum esse: *mirum et adversis quidem funibus subire* (elephantos), *sed maxime regredi, utique pronis*. — § 248 magis probaverim *significari epistolam . . missam*. — ib. lectiones haud spernendas *addita* (AF²) et *terram* (A) ita tueri licet, ut aut *addita huc mensura* aut *additis huic mensurae* scribatur.

LIB. III § 7 cum Ossonoba oppidum in litore oceani situm esset, fuit fortasse *inter effluentes Luxiam et Vrium*. — § 8 codicum vestigia monent cum *v. a. S* scribere *oram eam universam*, ut VI 50, nam in ad corruptum *universum* a recentiore manu R² additum esse iusta est suspicio. — § 16 an *errores computationi . . parit?* — § 17 malim *Anam <in> ora*. — ib. *navigabili commercio* maiorem sinceritatis quam erroris speciem habet ob exquisitam traiectionem adiectivi, de qua cfr. Müller de stilo p. 134, CFW Müller p. 1 sq., praeterea V 62 *ad effigiem . . chlamydis . . laciniosam*, XX 223 *contra omnes aculeatos ictus*, XXI 147 *folia molliora et lanatiore canitie al.* — § 32 f.

oppida de cetero <orae> rara. — § 88 Sieglino auctore *D*¹ recepit *fervidissimus Rhodanus amnis*, quia Solinus 2, 53 alio sententiarum nexu dixit *perriciosam ferventis Rhodani navigationem*. sed *fertilissimus* si modo est errore ortum, pervetustus certe error est, quem iam Martianus Capella pro vero accepit, cum scriberet *causas fertilitatis inportat terrae*. ceterum non *fervidissimus*, quod nisi de summo calore et aestu non dicitur, sed probabilius scriberetur *saevissimus* (vetustioribus litteris fere *scœuissimu/s*), ut idem Solinus eodem loco ait: *Rhodanus saevit et cum serenum est et Plinius III 55 Tiberim saevum*, § 87 Scyllam et Charybdin *saevitia claras*, Mela II 84 parva quaedam flumina *persaeva* appellat. — § 85 mirum post *at in ora brevissimo intervallo subsequi in ora autem*. an potius *in ora item vel eadem?* — § 87 placet cum *B* haplographiam tollere scribendo *Tascoduni<tani> Taruscononienses*. — § 42 veterum editorum lectionem *gloriam suam* revocavit *J*, quia in *A* eam esse credebat, sed etiamsi ibi esset, iure praeferretur *sui*, quem pronominis usum, opportunum illum quidem corrigendi studio, Plinius praecipue amat, non modo cum substantiva, quibus adhaeret, partem aut actionem aliquam significant: II 239 *sine damno sui*, VIII 192 *novissimo sui purgamento*, XII 22 *sui ipsa semper heres* (sic *M*), X 202 *indicem sui*, XXII 1 *miraculum sui*, XXXV 158 *suique firmitate* (sic *B*), XXXVI 1 *durissima sui materia*, XXXVII 63 *ad crassitudinem sui*, ib. 136 *admirationem sui*. frequentissime *sui* adiungitur nomini parte: II 5. 82. IV 23. V 145, ubi *EdT sua*. VI 8. 145, ubi *Ev sui*, *r* et *Rob. sua*. IX 103. X 145. XII 67. XIV 120. XVII 153. XXI 103. XXXI 83. XXXII 1, ubi *B sua*. XXXIII 2. XXXV 167. XXXVII 1. 136. 159. quare etiam VI 24, ubi omnes libri *parte sua quae vocatur Cataonia*, restituendum erit *sui*, ut simillime dicitur IV 23 *parte sui quae vocatur Megaris*. praecessit Seneca, velut ep. 121, 6 *in usu sui*, 23 *tutela sui*, 24 *caritatem et vilitatem sui*. 79, 18 *in omnem sui partem*. — § 79 conicio scribendum esse aut *<in> ora in Rhodani ostio* aut *in ora Rhodani ostio*: cfr. CFW Müller grat. p. 551. — § 86 an *plurimis pro pluribus?* cuius permutationis exempla collegi ad XXXVII 21. — § 87 de varietate numerorum mensurae Siciliae egerunt post alios MGGm II p. 483*, Oehmichen Plin. Stud. p. 67 sqq. — § 89 *a quo . . fronte*: lacunam indicavi, quod nudum ablativum *fronte* sic poni posse non credo. nam aut *in fronte* dicitur II 110. III 148 aut adiuncto adiectivo vel participio VI 29 *tota montium fronte*, IV 49 *in fronte obliqua*, ib. *in extrema . . fronte*, VI 53 *ad orientem conversa litorum fronte*, 199 *circumagente se terrarum fronte in occasum*. similiter hunc locum velim supplere in hunc modum: *a quo <flectente se vel conversa subito> fronte Siciliae*. — § 91. 92 in Siculo freto, in angustiis maris, insulas Plinius non commemorat. quod

cum Martianus Capella recte intellexisset, sed verba perperam distingueret, ridicule affirmavit in Siculo etiam freto insulas esse non dubium esse, recte tamen nova periodo continuans orationem sic: *Africam versus Gaulos* eqs. de verbis <in> *Africam versae* cfr. quae infra ad § 133 adnotavimus. — § 97^a *quo abest LXXV*: quid abest? Lacinium promunturium? nam *secundus Europae sinus* non potest subaudiri. suspicor *quo* falso scriptum esse pro *quod* et *a* postea additum, ut fuerit: *quod* (sc. Acroceranium promunturium) *abest* (a Lacinio). de permutatis *quo* et *quod* cfr. Fels p. 48 et not. ad XXXIV 115, ne plura exempla alia proferam. — § 99 *situm* corruptum esse ex *sito* in hoc verborum ordine ad ablativum quasi invitante minus verisimile est quam contra. vindicatur *situm* parenthesi idcirco quoque necessaria, quod participium *emittens* non ad Tarentum oppidum, sed ad secundam regionem referri debet; magis perspicuam Plinius fecisset universam structuram addita copula sic: *secunda regio amplexa* . . <et> *CCL* (p. ambitu) *sinu* . . *emittens*. — § 100 *Vria cui cognomen* <ad discrimen> *Apulae Messapia*: supplementum hoc Cluveri, palaeographica opportunitate speciosum et a Mommseno probatum, a *D*² receptum, nescio an Latine dictum sit, Plinianum esse nego, praesertim cum paucis versibus post prope eadem verborum continuatione haec ipsa locutio, alioqui non usurpata a Plinio, longe diverso significato posita sit. mihi vero visum est remedium facile parari sublato errore, quo vicinarum vocum terminationes permutatae sint. ac de hoc errandi genere, quod in hominibus parum attente loquentibus haud raro notari licet, etiam scribentibus obvio ne quis dubitet, exemplis aliquot ex copia maiore selectis exponere placet. levius quidem erratum est traiectis litteris, quibus unius vocabuli syllabae incipiunt, ut si dicas *nobis pro bonis, dono pro nodo*: sic II 108 (neruis) *uernis* **B**, 174 (gerimus) *regimus* **REa**, III 70 (intercidit) *interdicat* **B**¹, 107 (bouianum) *uobianum* **B**, IV 31 (recusans) *securans* **B**, 76 (euxinus **F**²) *eunizus* **r**, XXXVII 27 (talis **B**) *latis* **r**, II 197 (renitente) *retinente* **FRa** itemque VIII 118. XXXII 2. huc pertinet etiam illud *lapidicina* passim pro *lapicidina* scriptum et pervagatus in codicibus mos traiciendi vel aspirationem, quo scribebatur *chorintus, chartago, calchis, trachia, schytia*, vel consonantis litterae geminationem, ut *turannio* scriberetur pro *turratio* (III 3), *tyrrano* pro *tyranno*, *cypariso* pro *cyparisso*, alia multa. in duabus quoque vocibus accidit litterarum traectio, ut III 149 (cum danuio) *dum canuuio* **F**¹, quale mendum VI 55 correxit Gutschmid scribendo *Phuni et Thocari* pro *thuni et focari*. latius patet error is, de quo hic agitur, ut duarum vocum terminationes inter se permutentur invertanturque, cuius rei ridiculum illud exemplum, quod est *Galli matthias*, non *gallus Matthiae*, in proverbium abiit: sic II 129 *impari numero*

R¹, 170 *peruii tracto* **R**¹, 220 *soles bouis* **A**, 246 *proximo dicte* **DF**¹**REa**, III 59 (*uulscorum lingua*) *uulco linguarum* **R**¹, VI 51 *init. auctora inconstantium* **D****FE**, 138 *militibus inutilium* **FdRa**, 145 (*humini chaldaei*) *flumine* (-na **F**¹) *chaldeis* **F**¹**dRa**, VII 69 *tempestatem florentissima* **Rda**, 79 *naturam durae* **R**, 111 (*per legatos*) *pes legator a*, VIII 94 *mensis hyemes a*¹, 114 *acerrimis uisu* **DR**, IX 63 (*fere cura*) *fera cure* **Ra**, 147 *marcentis simili* **DFR**¹**a**, XX 251 *paro modi* **V**, XXII 17 (*illas rationemque*) *illam rationesque* **R**, XXIV 15 (*neruorum dolores*) *ordine quoque in-*
verso dolorum neruores **V**, 18 *uermium auribus* **EX**, XXXI 66 *cholera calidam* **Er**. *correcta sunt huius modi errata librorum*
omnium haec: III 87 *clara saeuitia* (*clarae saeuitia*), VI 157
oppidum in quo (*oppido in quod*), XII 9 *ramorum arboribus*
(ramis arborum), XVII 227 *uitium colentia* (*colentium uitia*),
 XX 207 *acetabuli semine* (*acetabulo seminis*), XXI 45 *rosis*
migrante (*rosae migrantis*), XXII 29 *obolo ponderis* (*oboli pondere*),
 XXVI 28 *drachma ponderis* (*drachmae pondere*), XXXVI 56
nigricans duri (*nigricantis durum*). *proposui corrigenda* XIX
 121 *ad palmum altitudinis* (*ad palmi altitudinem*), XX 156
ante accessionem horrorem (*ante accessionem horrorem*), XXIII
 102 *mellis autem suauitati* (*melli autem grauitatis*); *addo nunc*
 XXIV 72 *accendere resoluitur* (*resoluere accenditur*). *nonumquam*
enim vocabulorum etiam ordo simul permutatus est, ut XXII 39
(nomen animalis v) *animal nominis ll.*, XXXI 102 (*usurpanda*
obseruatione **VRd***v*) *obseruanda usurpatione* **Er**, XXXVII 71
(amplitudo maior B) *magnitudo amplior rv*, 84 (*tradunt nasci*
dicitur B) *dicunt traduntur nasci Lv*, 149 (*colore fulgentem B)*
fulgore lucentem rv, II 246 (*conpertas cognitum*) *cognitas con-*
pertum **R**¹, XXIII 25 (*ruptis conuulsis J*) *uulsis corruptis ll.*; *ad*
hunc modum XXXIV 100 *pro nominis sui originem* *correx*
originis suae nomen. — § 102 *Acra*, *quod recepit* **D**², *postquam*
U primus coll. § 100 proposuit Acra, iam, non sufficit ad
aperiendam depravationis originem; quare locum nondum
sanatum esse puto. — § 120 *omnia ea* (*exonerata*) *vel etiam*
<exinanita> *conieci, quod his ostiis § 121 opponuntur ostia*
plena. — § 124 *aliquotque* (**F**²) *divinando positum videtur a*
correctore copulam desiderante; & aliquot (v) palaeographica
ratione non minus probabile. — *ib. ortam Graecia defendit*
Fels p. 65, sed exemplis diversi generis. ferri possit Graecis,
ut § 135 *Liguribus orti*. — § 133 *cum vet. Dal. scripsi verso*
deinde <in> Italiam pectore, ut § 92 insulae <in> Africam
versae, praesertim cum in litteris deinde ante italiam facile
potuerit in intercidere. semper enim Plinius participio versus
adiungit praepositionem ad vel in: V 17 ad Aethiopas, VI 55
ad Scythas, 29 ad Ceraunios (montes), V 35 ad solitudines,
95 in Asiaticam iurisdictionem; deinde designata caeli parte
aliqua, ut ad meridiem, occasum, orientem al.: III 147. IV 14. 58.

V 43. VI 70. 72. 86. 212. XXXVII 100; denique cum aliis nominibus appellativis locis novem. in his 23 exemplis sedecies *ad*, septies *in* positum est. quo in usu Plinius eo processit, ut etiam adverbio *versus* praepositionem adiungere quam detrudere mallet: decies posuit *ad*, semel (X 121) *in*, sexies nudum accusativum V 43 *orientem*, VII 23 *occidentem*, V 131 *Glau- cumque . . amnem*, VI 110 *Indiam* et oppidorum nomina IV 58 *Cyrenas*, V 41 *Carthaginem*. quae Landgraf in Wölflini arch. X p. 391 sqq. de nudi accusativi apud alios scriptores usu sive plebeio sive poetico docte disputavit, non puto cadere in Plinii sermonem. — § 142 non iniuria animadvertit *H nominis*, non *cognominis*, *sui* dicendum fuisse. ipse coniecit *cognomini sibi* ex IV 82, *S cognomini sui* ex V 113. VI 5. per se sufficit *cognomini*, ut VI 12, sed audacius est *ffui* derivare ex geminatis litteris *fluui*. — § 144 *Piraei* (ED) etiam apud Melam II 56. Πλῆρατοι narrantur a Strab. VII p. 315. — § 151 extr. eieci *Absyrto* ut additum glossema, de quo cfr. p. 533 nota ad II 8; item *nunc Absortium*, invectum e § 140.

LIB. IV § 8 *ita . . vallatur excelsitas*: integra haec verba esse mihi non persuadeo. vallant montes, non vallantur, ut III 109 *Appennini iugis Sabinos utrimque vallantibus*, ac pronom est succinctos montibus Thraces intellegi, quos vallat illorum excelsitas. possit vero etiam *ita* corruptum esse ex *silua*, ut sit: *silva succincta . . vallat excelsitas*. certe Martianus Capella, qui *videtur* scripsit pro *vallatur*, aut verba, ut sunt, non intellecta mutavit aut aliam lectionem ob oculos habuit. — § 6 simplicissima est ratio, qua *taphiassus* deducatur ex litteris *d* (est) *phrassus*, ut scribatur *Chalcis, mons Taphiassus* intellegaturque oppidum Chalcis: cfr. Strabo IX p. 427. — § 8 nomina *Tithorea* — *Mirana* valde incerta sunt, nec constat sintne omnia oppidorum nomina. — § 13 *palinhormus* ortum videtur ex *pannhormus* et paulo post *philitum* (*philicim*) ex *philius*, nam terminationem *uuf* scribae saepius pro *um* acceperunt. — § 18 etiam numerus LXXX iustam mensuram transire videtur. — § 20 haud scio an *B* recte scripserit *Pellana* e Strab. VIII p. 386 extr. — § 22 mentione *Tritiensium* sive *Trittensium*, quae est certior lectio, in mentem veniunt *Triccenses* Messeniae apud Paus. IV 3, 2 (Strab. VIII p. 360) vel *Tritaeenses* (Τριταεῖς) Achaiae apud Strab. VIII p. 386 init. — § 26 *Olyarum* (pro *Ollarum*) quid sit et unde *U* 69 arcessiverit frustra quaesivi. ego vero corruptum nomen retinere malui quam nullo testimonio invehere novum et incognitum. mirum quidem Delion oppidum a Plinio omnino sileri; an post *pteleon* exciderunt (<*Delion proeli*>) *o clarum*? — § 31 hoc loco, qui est de celeberrima convalle Tempe, multa et divinata sunt et possunt divinari. praeter ea, quae adnotavi, *indutis smilace* coniecit *J* ex Aeliano, postea iunxit *viridante hac* (sc. convalle); alia explanandi magis qu-

emendandi causa proposuit Friedländer Sittenges. Roms II p. 186 n. 1; ipse temptavi *suavi luce viridante et silva luxuriante*. nemini tamen video offensioni fuisse verba *viridis calculo*, quamvis inusitate dicta pro lapidibus vel saxis muscosis, ut videtur, vel frondium repercussu viridantibus. fortasse de alveo fluminis cogitandum est (cfr. III 9 *amoeno blandus alveo*), ut sic procedat oratio: *undoso alveo amoenus, circa ripas gramine*. sed expectanda manus artifex quae restituat. — § 38 *Assera* pro *Cassera* scribi iam Forbiger Alte Geogr. III p. 728 iussit. — § 64 pro *contra*, quod est in **AE**² ante *Oechalia*, in 'vetustis exemplaribus' *B* invenit *oca*, quod si genuinum est, recte deleverant *v* ut dittographia ortum; nam *Ὀχη* et insula Euboea appellabatur et maximus in ea mons, in cuius radicibus Carystus urbs sita erat, ut ipse *B* indicavit e Strab. X p. 445. 446, nec locum habet in urbium Euboicarum serie. — § 70 ex *hyperaei* et *yper* et verius, opinor, fiet *Hypera* et, ut haec insula separetur a *Patage*. — § 71 non erat cur *D*² *Icariis* mutaret in *Caricis*; Asiatica enim litora significantur maris Icarii, ita appellati ab insula Icaro prope Ioniae oram sita (V 136), sicut Attica litora maris Myrtoi. — § 72 et 73 verbali formae *circuitur* praesidio sunt eadem V 140. VI 47. 153 positae et *cingitur* IV 66. 93. VI 32. — § 80 init. verbum *sunt*, incerta fide (**DE**?) vulgatum, videtur non necessario postulari, ut sit commune verbum *tenuere*, quo sequentia quoque reguntur, atque obiectum peculiare si desideres, nescio an *omne* (**Da**) hic eodem modo quo II 208 *diffusae per omne naturae* dici possit significetque omnem ab Histro orbem septentrionalem. — § 88 insolenter et structura vix explicabili dicta sunt *neque in alio quam rigoris opere*. expectes tertium aliquod participium vel adiectivum, quo continentur quae praecedunt *damnata* et *mersa*, velut *neque iam alio quam rigoris opere* <*insignis*> *gelidisque Aquilonis conceptaculis*. — § 89 difficultates, de quibus Müller emend. I p. 7. 8 exposuit, commodissime ablative *salientibus* removeri apparet; quae correctio ne inaudita existimetur, affero pauca quae forte enotavi exempla: II 41 *contemplantibus* **F**¹ **R**¹, *contemplantium* **r**, III 124 extr. *degentium* **A**, *degentibus* **r**, XIII 127 *omnibus* **M**, *omnium* **r**, item XVIII 43, et consensu editorum XIII 139 a Barbaro scriptum est *invadentibus* pro *invadentium*. — § 104 *Thyles* nominis scriptura variat ubicumque invenitur: *tyle* **A** hic et II 246 (ceteris locis deficit), item **y**. sed II 187 *thyle* **Fy**. *tyle* **B**. *thilae* **o**. *thele* **a** et VI 220 *thylene* **DE**. *thilen* **op**. *tylaen* **F**. *tilen* **Ba**. editores veteres plerumque e Strabone scripserunt *Thule*. — ib. suspicor hoc quidem sensu mensibus, nulla fere mutatione, quoniam *quidam* et *quidem* non minus saepe permutata sunt quam *idem* et *item*. praeterea cfr. Ant. Ludewig Prager Stud. III 1 p. 23 n. 2. — § 109 cum oceani naves magnorum Galliae fluminum ostiis disterminentur, primum

est mutilatum illud *interri* ita supplere: *inter* <*Lige*>*rim* et *Pyrenaeum Gallicus*, praesertim cum Veneticae insulae ex adverso eius ostii sitae sint. — § 112 an *Seurbi* idem ac *Seurri* apud Ptol. II 6, 27? quamquam apud hunc quoque variat scriptura. — ib. argumento loci magis aptum *ibique* quam *ibi quoque*. — § 120 *Barbarum una tantum littera mutata apud eos* scribentem unice verum invenisse arbitror, cum haec hominum significatio aptissime respondeat *nostris* et *Poenis*, qui statim opponuntur. de dictione cfr. XXIV 142 *apud nos dracunculus vocatur*. — ib. nomen *Aboriginum*, a nullo scriptorum veterum ante Tertullianum et Ammianum Marcellinum (cfr. Thes. LL I 125) nominis appellativi modo usurpatum, e Pintiani coniectura *H* primus Pliniano sermoni affinxit. mihi magis probatur *ab origine* <*indigenae*> *earum*. (vaierῥec Dion. perieg. 456, *coloni* Avien. descr. orb. terr. 615).

LIB. V § 14 abrupta est oratio post verba *prodidit de excelsitate quidem eius quae ceteri*; desideres *sed* et vel *sed praeterea*: cfr. p. 543 notam ad II 247. — § 17 *gentes fortasse corruptum est ex singulari numero*, ut continua oratione iungantur: *gens in ea quondam praecipua Maurorum*. — § 21 *Macchurebi* Ptol. IV 2, 5. — 24 an *colonia item Maxula*? nam et ante *Maxula* habent libri omnes praeter *E*. — ad § 29. 30 cfr. Otto Cuntz de Augusto Plinii geographicorum auctore (Bonnae 1888) p. 40 sqq. *Assuritanum* CIL VIII n. 1798. forma *Chiniavense* confirmatur inscriptione (publicata in Rev. archéol. 1892, 19 p. 295) apud Walthersum Barthel, Zur Gesch. der röm. Städte in Africa (Gryphiswaldae 1904) p. 36. de *Simithu* cfr. CIL VIII p. 158. *Thubursicense* ib. p. 177. *Uchitana* (F²) ib. n. 15450. 15454. 15455. *Abbiritanum* ib. n. 814. — § 35 verum vidit, opinor, Dalecampius; alterutrum enim necesse est: montem esse aut specie adusto similem aut ipsum re vera accensum. peccatum est olim terminatione accommodata. — § 40 numeri quem scripsi ratio est haec: apud Agathem. III 10 computat Artemidorus a Tingi Canopum stadiorum 29252 h. e. passuum 3656400 vel summam 3657000, ergo Isidorus, qui computavit 40000 pass. amplius, 3697000. — § 44 *eosque iuxta* (F²) et *iuxta eosque* (f) non magis certa sunt quam *iuxta eas* (E²o). cernitur manus correctoris suoapte ingenio *iuxta* inserentis. dixeris fortasse *eosque* (r) ortum esse (f post f omisso) ex *feosque*, hoc autem corruptum ex *ferosque*, et continuata fuisse verba sic: *Atlantas ferosque Aegipanas, semiferos et Blemmyas* eqs. — § 46 reieci verbum *dicuntur* (o) post *comites fuisse* nulla necessitate ad supplendam orationem additum, quod fugisse etiam Müllerum de stilo p. 76 solemnem hanc brevitatem dicendi luculenter demonstrantem est quod miremur. — § 59 neque *insulae IIII* neque *insula est IIII* (sc. pass. ambitu) rei veritati convenit. an vero indicatum erat, ut paeninsulam

Syenen a latere Arabiae, ita ex adverso insulam Philas esse Aethiopiae finem? fac IIII errore acceptum esse pro INI et E pro F: nascetur INSVLA FINI et addita T littera *insula finit Philae*. — § 64 verba *quod alii Heracleoticum* Mommsen Solin.¹ praef. p. L n. statuit recte subiungenda fuisse superioribus *proximo Alexandriae Canopico* et sic esse ab ipso Plinio suppleta, sed culpa librarii eius, qui ei a manu esset, prave inserta ante alterum *Canopico*, ubi nunc sunt. — § 67 *seleucia pieria (pteria)*: sic praeter E (?) libri omnes. possit permutatis terminationibus restitui *Seleucia Pieriae*, ut Σελεύκεια Πιερίας apud Ptol. V 14, 2. — § 74 *intercursant*, ob ipsam raritatem formae obnoxium variandi studio, veri similis est quam *intercurrunt* commendaturque locis his: III 151 *aestuariisque . . intercursantibus*, item XIV 42 *foliis* et XV 88 *lignea membrana*, nec aliter scribendum est XXVIII 111 extr. *cui nullus alius colos intercursaverit* (pro *incursaverit*). — § 76 inter *inde* et *Sarepta* delevi *Idaeam* oppidum aliunde, quod sciam, non cognitum, praesertim cum litterarum similitudine suspicio dittographiae moveatur. si vero genuinum est, cogitari possit *Elaea*, quam Phoenices urbem inter Tyrum et Sidonem sitam Steph. Byz. s. v. e Philone tradit. — § 77 *interveniente valle* miro errore *S e* nullo codice nullave editione recepit, sed ex adnotatione Harduini nescio quo casu dictionem in lemmate variantis. — § 78 pro *ducentis passibus* MGGm I p. 472^b coniecit *II. cc* ex viginti stadiis apud Strab. XVI p. 753 extr.: Scylax 104 vero et Diodor. XXXIII 5, 6 octo stadia sive 1000 passus produnt. quodsi similem his auctorem secutus est Plinius, pronum est ex *CC* facere ∞. — § 81 bene Gelenius *et, unde Cyrrestice, Cyrrum*, nam haec descriptio non ordine (ut ita dicam) geographico, sed alphabetico procedit et est ad rem aptissimum, ut antea Chalcidenae regionis, sic Cyrresticae quoque nomen explicari. — § 83 malim <ut> *Licinius Mucianus*; ad perspicuitatem structurae necessaria est particula, quam ante similes litteras *lic* fugisse oculos non mirum est. — § 84 insolentem formam adiectivi *saxuosum* recepit *D*; ego retinui vulgarem et constanti usu confirmatam: cfr. XV 24. XVIII 46. 299. XIX 48. XX 13. 255. XXI 175. XXII 19. XXV 111. XXVI 57. XXVII 125. 134. XXXI 48. nam mendose *saxuosum* scriptum esse pro *flextuosum*, quod § 98 de Tauro dicitur, parum veri simile. — § 85 *Trischoenon a mensura* (sc. dictam regionem) coniecit *S*. sufficet scripsisse *trischoenon mensura*, *N* ante *M* accepto pro *A*. — ib. (Euphrates) *cursum ad occasum solis agit*: tempus praesens in o recte substitutum, sed coniectura fortasse id factum est, mendi origine non aperta. cum littera *r* post *f* non raro omissa sit, pro *egit* potest scriptum fuisse *regit*, ut de Strymone amne IV 38 extr. dicitur: *priusquam dirigat cursum*. — § 89 offensioni est *propior* relatum ad Elatii oppidi nomen neutrius generis. Graeca forma *Damascus*, quam *FB*

praebent alias a Plinio non usurpatam, favet conicienti structuram hanc: *propiore Petra quam Damasco*. — § 98 *quae ante Oenianda*: de *ante* et *antea* promiscue positis (cfr. Fels p. 67) difficile est iudicare, cum codices persaepe inter se differant. tutissimum duxerim optione data praeferre formam *ante*, praesertim sequente vocali. cfr. etiam coniuncta *ante* et *postea* XXVI 61. XXVII 79. XXVIII 120. 184. — § 97 memoratu dignum est in a esse *innumerarum pro gentium*. in quo ambigas, sitne error oculi declinantis ad *promunturio* an mutilum adverbium *prope*, omisso scilicet *pro* ut absurdo in reliquorum codicum archetypo. — § 99 forma *Armenicae*, quam D² recepit ex F¹B, non familiaris est Plinio, qui *Armenium* narrat in floridis coloribus XXXV 30. XXXVII 81, ceteris vero locis adiectivi formam praefert quae est *Armeniacus*: XV 41 *pruna*, XVI 103 *arbor*, XXXVI 164 *cotes*, VII 129 *bellum*, XXX 16 *triumphus*. — § 104 pro *Pynos* coniecit MGGm I p. 496^a *Physcos*. — § 106 *ortus* per se positum requirit quo suppleatur; expectaveris *ortus* *hant procul*, *mox conditus* vel simile quid. — § 109 negat MPt p. 824^a recte cum D scribi *Euhippini* pro *seu Hippini*. at *Hippini* non est nominis Alindiensium interpretatio, sed nomen proprium; sin autem esset geminum huius populi nomen, Pliniani usus esset non *seu*, sed *idem*. denique a forma *seu* omnino abstinuisse Plinium videri vol. V p. 487 ad XXXII 53 notavi. unum tamen exemplum inveni interim: XI 230 *seu mas seu femina*, quod attrahere non debet, quamquam ab ipso Plinio *sive* . . *sive* scriptum esse persuasum habeo. — § 112 comma inter *oppidum* et *Oraculum* sustulit J, ut caveret — quod MGGm I p. 501^a quoque monuit — ne Posideum oppidum fuisse colligeretur. fanum certe Neptuni fuit. — ib. scripsi *Didymei* consentiente Strab. XIV p. 634 Διδυμῆως, licet apud alios scriptores etiam terminatio αἰος inveniatur. — § 114 *ab* vulgo ante *Epheso* insertum exclusi, cum codicum auctoritate apud Plinium non satis constare videatur in urbium nominibus praepositionem omnino necessariam esse. — ib. egregiam emendationem *Mandrolytiam* Letronnio deberi Otto Kern, qui diu occultam primus in lucem protraxit, rogatu meo litteris benigne datis me docuit. — § 120 an *Caesareenses*? — § 123 Strabonis aetate (cfr. XIII p. 606. 604. 613. 620) exstabant etiamnum tres civitates Polymedia et Chrysa et Larisa. quare dubitari licet an pro *fuit* recte scribatur *sunt* et sequentia verba *Zminthium* . . *durat* . . *intercidit* artiore vinculo copulata inter se opponantur. — § 180 Μάριον Scylax 103. Diodor. XII 3, 3. XIX 59, 1. 79, 4. Steph. Byz. s. v. et s. Ἀρσινόη. — § 181 an *Characta* (χαράκτῃ)? — ib. *genagor VIII* Fa. an *Xenagor III*? nam octo fuisse insulas non magis verisimile est quam *VIII* significari ambitum unius ex illis, quod censuit MGGm I p. 493^b. — § 184 *Chrysa* coniecit H pro *Crusa*. an forte *Criusa* (κρίοσσα)?

ceterum de frequenti varietate terminationum *ussa* et *usa* cfr. Bernhardy ad Dionys. perieg. 456 p. 640. — § 139 malim inverso verborum ordine et (= etiam) *Himerte*, *Lasia* eqs. — § 146 exstinxit gentem *Teutobodiacorum* dubiam illam aliisque auctoribus plane incognitam et fictam ex Teutobodi ducis nomine, cuius seriore demum aevo mentio fit apud Flor. I 38, 10 et Oros. V 16, 12. is quidem qui correxit B et fictionis auctor exstitit (si recte dignosco Iani in collatione notas) videtur voluisse *toiobodiaci*, cum ex litteris ut unam i reliquerit. si modo fuit nomen gentis, ex codicum vestigiis probabilius eruitur *ac tolitobaci* et, quae emendari licet sic: *ac Tolostobogi*. et gentes quidem eqs. — § 147 *Comenses* putavit B eosdem esse ac Comanenses apud Ptol. V 5, 7, ubi MPt p. 864^a collatis titulis nummisque in CIL III suppl. p. 1250 restituit Κομανα. quae si recte se habent, pronom est scribere *Comamenses*.

LIB. VI § 1 *appellatus est F²B²E²o*: verbum est a correctore additum quam errore librarii omissum esse per se verisimilius est; praeterea vero argumenti caput non est appellatio Pontiam IV 76 memorata, sed aviditas insatiabilis oceani, qui in terras inrumpens (cfr. III 5 V 141) tamquam rapax hostis hic describitur. — ib. *ullo fine* eidem correctori tribuo femininam formam pro mendosa habenti; nimirum nesciebat Plinium eadem notione femininum genus quater usurpasse (XIV 11 *nulla fine*, XXX 82 *nec finis alia quam morte*, XXXIII 3 *quae . . futura sit finis*, 98 *nullam finem spei*), semel tantum masculinum (XXV 37 *nullo omnia experiendi fine*); nam II 121 *ventis etiam et tempore et fine dicto* alia est condicio adiuncto tempore. — ib. inusitato plurali *lacus Maeoti* non praesidio est locus XXVII 2 *a Maeotis paludibus*, ubi palustria litora intelleguntur herbas gignentia. magis probatur quod G cum P scripsit *lacus Maeotis* (f ante r omissa) . . *iungat*. — § 8 ut origo mendi aliquatenus patefieret, pro *praefluens* scripsi *praefluit amnis*. potest etiam *torrens* vel *ruens* vel tale quid fuisse. *praeiterfluit* (D) non est moris Plinii, qui *praefluere* tredecies III 52. 102. 126. IV 8. 14. V 74. 90. 101. 126. VI 44. 92. 93. 167 (cfr. Horat. carm. IV 3, 10. 14, 26), *prae fluo* amne XIX 60, *praenavigare* VI 97. 146, *praenavigatio* IV 57. VI 199. 201, sed nusquam *praeiterfluere* usurpavit; incerta enim lectio praef. § 30 *sivi praeiterfluere* et alium habet significatum et Catonis est, non Plinii. — ib. librorum scripturam *Hylas* vindicare studuit MPt p. 878^a hodiernum annem *Oulou Irmak* agnoscens. — ib. *in regione hoc* (sc. oppidum) *Gazacena*: hunc demonstrativi pronominis usum CFWMüller p. 15 ad XXVII 102 undecim exemplis illustravit, quibus totidem addi possunt, ut II 103. XIX 126. 129 cet. — § 11 *an flumina Iasonium* (<*eodemque nomine promunturium*>? cfr. Ptol. V 6, 4. — § 12 B non habet *magrus*, sed *nogrus*, ut ceteri. Mogri nomen videtur solius Arriani testimonio niti, apud quem eadem

litterarum *M* et *N* permutatio non minus opportuna fuit quam apud Plinium. — § 18 *ceruerios* R² (unde *Cerberion* v) incertae admodum fidei est. *Chimerion* (χεμέριον) commendatur verbis IV 87 (latitudo) *plerumque pervia glaciato freto*. — § 21 an *iunctos* <in> *montium cacuminibus* aut potius *disiunctos montium cacuminibus*? — § 22 an *Heniochos* pro *Herticheos* et deinde *Palaeos* pro *Spalaeos*? — § 23 prorsus eodem errore § 44 *sinus* pro *situs* habent R d E¹ p, paulo aliter § 20 libri omnes *sinum* pro *Silim*, nec mirum hanc vocem in geographicis libris frequentem facili librariorum errore substitutam esse pro litteris similibus. *terrae* vero *sinum* Plinius haud secus ac Livius XXX 2, 12 (*Arpini terra campestri agro in ingentem sinum consedit*) recessum dicit cavum sive locum depressum: II 115 *concavi vallium sinus*, 200 *terrae sidentis sinu recepti*, 166 *hac (terra) sinus pendente*. — § 25 *transvecta Araxen* coniecit *H.* magis conveniat *transgressa* vel *transiens*, ut terra aliqua *excurrere*, *procurrere*, *decurrere* dicitur. *vectus* VI 180 de fluminis cursu ponitur, de terra poni vix possit. — § 26 delevi de ante *Cyro* ut prave praeceptum ex sequenti *defertur*. qui servare volet, possit supplere ita: *ut plures existimavere, herede Cyro defertur*. translativè sic XVI 173 *innumero herede* et XII 22 *sui ipsa semper heres* (e coniectura Madvigii). — § 27 de numero iusto ampliore [XIII] cfr. MPt p. 934^a. si subsit error numeri, sumpta mensura Theophanis (apud Strab. XI p. 530) 6000 stadia efficiant 750 000 p. vel summam 800 000 p., ita ut sit VIII pro XIII ponendum. sed res incerta. — ib. praefecturas XX conieci ex Ptol. V 12, 4 p. 937^a. — § 33 *accolarum* scripsi cum propter litterarum similitudinem tum quia oceanus non in nomina dividitur, sed *varie*, i. e. in varias partes, et divisionis ratio aptissime indicatur verbis *per sinus et accolarum complura nomina*, ut § 36 et V 47. — § 36 mira maxime est singularis unius cod. a scriptura *et irrumpentes Scythico oceano*, quam ne consulto interpolatam esse putemus obstat orationis forma, qualis est, absurda et intellectu destituta. verum detracta littera s, quae adhaesit, evadit structura argumento plane conveniens: *et irrumpente* (non modo adluente: cfr. § 33) *Scythico oceano*; nam sententia per particulam *nam* adnexa eo continetur, quod mare narratur duobus nominibus celeberrimum esse. inscite autem dicitur e Scythico oceano mare irrumpere, cum mare hoc nihil aliud sit quam ipse ille oceanus. — § 42 librorum omnium scripturam *ab Armenia* ita tueri voluit B, ut ablativis *Otene regione* locum accuratius indicari diceret (= qua est Otene regio). an inverso ordine *ab Armenia regione Otene*, ut sit adiectivi forma *Armenia*? — § 43 (liquor) *eadem emissus* obscure dictum est nec congruit cum Solinianis his: *constrictus vi caloris velut in aestivam glaciem corporatur*. liquorem potius tarde vel parum emi

credideris; certe latet corruptela. — § 51 *magnitudine haut dubie*: sic *opv* recte quidem ad sensum, sed obscurata causa negationis in ceteris libris omissae. verisimilius est nō excidisse post syllabam *ne*, ut saepe invenitur *non dubie*: cfr. VIII 59. XIV 65. XXI 47. 116. XXXI 41. 46. XXXVI 189. XXXVII 8 al. — § 62 numerum, quem uncis inclusi, computando inventum olim lector aliquis margini adscripserat; in textum postea alieno loco irrepsit. ipse Plinius ei suum locum post *dicatis* adsignasset additis *quae summa (computatio) efficit*, ut IV 78. VI 36. 206, aut *sic fiunt*, ut VI 175, aut *in totum sunt*, ut VI 196. ceterum ne § 64 quidem Plinius numerorum omnium summam adiecit. — § 64 sic deesse Io. Müller sagaciter detexit. palaeographica quidem ratione non minus probabile, verborum autem ordine commendabilius fuerit *lingua <ita> nivosum significante*, id quod elucet ex locis ab ipso laudatis IV 120. XII 27. — § 69 de urbis *Chrysoborae* nomine adhuc dubio cfr. MGGm I p. 318^p. — § 70 *prae <se> ferunt D.* sed hac notione *praeferre* neque aliis scriptoribus alienum et Plinio unice familiare est, velut iuncta ei sunt V 72 *aquarum gloriam*, XI 137 *indicia animi*, XVI 70 *gravem odorem*, ib. 59 et XIX 129 *virus*, XXI 66 *luctum*, itemque interpretor XXVI 14 *cognominari se frigida (aqua) danda praeferens* et XXXV 84 (Apelles) *vulgum diligentiores iudicem quam se praeferens*, quamquam his locis dubitari licet an sit anteponendi notio intellegenda. alieni generis est unus quem novi locus VIII 2 *vitulorum fatigatos prae se ferentes*. — § 83 *transfretantium*, quamvis suadente Rückio 2 p. 312, contra Solini quoque testimonium recipere dubitavi, quia et auctoritas unius excerpti y non videtur tanti momenti esse et summa rei non tam in eo vertitur, ut volucres fretum transeant, quam ut mare fugiant petantque terram, in qua habitare et degere solent. adde quod illud verbum, etiamsi teste Gellio X 26, 1 iam Asinii Pollionis aetate 'dici solitum', a Plinio tamen, qui saepe de mari transeundo loquitur, nusquam usurpatum est; seriores demum scriptores receperunt, primus Sueton. Caes. 34, crebrius postea posuit Amm. Marc. XIX 8, 9. XX 9, 1. XXII 6, 4. XXXI 4, 5, translata etiam notione Tertull. de paenit. 1. equidem crediderim in pervetusto exemplari fuisse *traspentantium* (ut in *op*) scriptum et inde factum *trās fretantium*, prioriori aevo familiare. idem excerptor paulo ante § 82 pro *navigatione* substituit *navigio* — debuit saltem ex usu Pliniano *remigio*, ut VI 174 —, hac quoque voce usus senioris: cfr. Amm. Marc. XV 9, 7. — § 99 cum Granis fluminis dextra Dexii montani accollant, Susiane regio ad laevam eius ripam adiacere putanda est, cui rei conveniat *pter*, non *per*: sic *praeter* iungitur cum verbis *defluens* V 5, *lapsus* VI 10, *raptus* ib. 84, *venientem* ib. 135, *transcurrit* II 96, *fertur* ib. 214. — § 101 tempus praeteritum *infestabant* aliter ferri vix potest quam inserto aut *prius* post

positis aut *nunc* ante *navigatur*. — § 111 vetustiore litterae *a* forma *siccanas* legi facile potuit pro *sacanas*; inde non multum abest Ptolemaei *Saganos*. — ib. *deratinus* E¹: considerato hodierno nomine *Darjabin* (cfr. MGGm I p. 361^b) in mentem venit *Derapinus* vel *Darapinus*. — ib. an *nunc* uel *paucis*? nam in *paucis* iure et veteribus et Iano displicuit. cfr. XXX 96 *paucis e pluribus*. — § 115 quid sub inaudito nomine *Ceribobus* lateat, difficile est inventu. quae propositae sunt coniecturae a litteris longius discedunt. fuitne *caret urbibus* vel simile quid? quae in sequentibus opponuntur regioni maritimae, arguunt eam incultam fuisse. — § 129 *ad septentrionem flexus uersus*: om. *uersus* E¹F²v. at verisimilius est consulto omissum id quam in altera librorum stirpe additum esse fitque rectissimum inverso ordine *ad septentrionem versus flexus*: cfr. quae exposui p. 546 ad III 133. — § 167 *Agipsum*: *Dipsium* (δίψιον) coniecit D². — § 169 *Maraeu* et *Stratonos* D² recepit coll. P. Meyer Heerwesen d. Ptolem. p. 24. 36 et 55 n. 193. 90. — § 173 et 199 *V dierum navigatione*: in uno E¹, quem secutus est D, legitur II, confusione notarum II et V in hoc potissimum codice pervagata. Plinius dixisset *bidui*, ut § 163. 200. VIII 209; item dixit *tridui* IV 95. VI 189. VIII 207. XXVIII 117, *quadridui* VI 86 163. 197. V 38. VII 149. XXVII 27, non III et IIII *dierum*. ceterum cfr. *biduo* XI 236, *post biduum* II 124. XIII 133. — § 188 *dicemus*, quod coll. § 197 posui pro *desimus*, exemplum est traiectionum in vicinis syllabis vocalium: cfr. quae dixi p. 545 ad III 100. — § 190 oblivioni a me redditam esse ficticiam illam *Hypsodorum* gentem, quae e scribarum mendis orta in editionibus adhuc viguit, nemo, opinor, mirabitur. — § 191 et 193 diversitatem nominum *Sembritarum* et *Seberritarum*, quamquam de eadem gente haud dubie agitur, e codicibus in textum transtuli, quia de genuina forma apud Plinium non liquido constat et prior mentio ex Aristocreonte, ut videtur, altera ex Bione desumpta est. — § 203 *sub meridiem quoque*: veritus sum cum E¹p damnare vocem *quoque*; apertum enim est iuba a Seboso dissensum cum pondere aliquo denotari, ideoque Solinus paulo verbosius ait: *sub meridie quidem sitas, sed proximas occasui*.

CORRIGENDA ET ADDENDA

In contextu p. 391, 17 *scribe* Callirrhoe. — *In notis* p. 275, 11 *ad saeuini adde* **DE** p. 295, 7 *elapithes* **E** p. 353, 18 *ad hiberium adde* **D** p. 370, 3 *adde: rectius fortasse* Tacapes. *cfr. CIL VIII n. 10023 (hodie Gabès)* p. 426, 19 *adde: Amycopolis (pro Nicopolis) coni. Wieseler in progr. acad. Gotting. 1875 p. 22* p. 488, 8 *adde: profecere v. proficere* **E^aF²**.

Hoc loco simul corrigere placet errata quaedam in voluminibus III. IV. V non correcta.

Vol. III p. 188, 21 *in contextu scribe* nata (*pro nota*). p. 234, 3 *in notis praecepimus* **rC**. *alia correctae sunt ad calcem voll. IV et V.*

Vol. IV *in contextu scribe* p. 217, 4 *verbenacae folio (pro folia)* p. 339, 1 *spongeaeque cinere* p. 472, 4 *lecto subiciantur.* — *In notis* p. 178, 19 *animalia* **VREU** p. 203, 5 *seminis* **VE** p. 273, 5 *colligat et 7 traci-* **VBET**.

Vol. V *in contextu scribe* p. 29, 18 *infundentibus* p. 145, 9 *sanguine caprino* p. 232, 11 *et (pro in) titulos* p. 239, 15 *colorum* p. 253, 17 *fefellisset* p. 278, 18 *obiisset* p. 307, 20 *huius rei* p. 408, 7 *iucundior.* — *In notis* p. 241, 17 *convenit* **v**.

Verlag von B. G. Teubner in Leipzig und Berlin.

Die griechische und lateinische Literatur und Sprache. Bearbeitet von:

U. v. Wilamowitz-Moellendorf. K. Krumbacher. J. Wackernagel. Fr. Leo. E. Norden. F. Skutsch. (Die Kultur der Gegenwart. Ihre Entwicklung und ihre Ziele. Herausgegeben von P. Hinneberg. Teil I, Abt. 8.) gr. 8. 1905. Geh. *ℳ* 10.—, in Originalband *ℳ* 12.—

„In großen Zügen wird uns die griechisch-römische Kultur als eine kontinuierliche Entwicklung vorgeführt, die uns zu den Grundlagen der modernen Kultur führt. Hellenistische und christliche, mittellateinische und mittellateinische Literatur erscheinen als Glieder dieser großen Entwicklung, und die Sprachgeschichte eröffnet uns einen Blick in die ungeheuren Weiten, die rückwärts durch die vergleichende Sprachwissenschaft, vorwärts durch die Betrachtung des Fortlebens der antiken Sprachen im Mittel- und Neugriechischen und in den romanischen Sprachen erschlossen sind.“

(P. Wendland-Kiel in der Deutschen Literaturzeitung. 1905. Nr. 45.)

Charakteristik der lateinischen Sprache. Von Prof. Dr. O. Weise. 3. Aufl.

gr. 8. 1905. geh. *ℳ* 2.80, geb. *ℳ* 3.40.

„Weises gedankenvolles und inhaltreiches Buch über die lateinische Sprache erschien zuerst 1891. Aus einer liebevollen Vertiefung in den interessanten Gegenstand geboren, überraschte es durch eine Fülle treffender Urteile des sprachkundigen Verfassers; der gewandte, gefällige Stil machte es zu einer angenehmen Lektüre... Als erste zusammenfassende Darstellung des Charakters der lateinischen Sprache war es in seiner Art neu. All die tausendfältigen Beobachtungen, die erfahrene Sprachkenner über lateinische Redeweise gelegentlich gemacht hatten, stellte es mit eigenem Urteil übersichtlich zusammen; Andeutungen der Grammatiker wurden weiter verfolgt immer unter dem Gesichtspunkte, den Gründen der sprachlichen Erscheinungen nachzuforschen und von der höheren Warte der psychologischen Betrachtung aus ein richtiges Urteil zu gewinnen.“

(Wochenschrift für klass. Philol. 1900. Nr. 15.)

Charakterköpfe aus der antiken Literatur. Von Prof. Dr. E. Schwartz

in Göttingen. Fünf Vorträge: 1. Hesiod und Pindar; 2. Thukydides und Euripides; 3. Sokrates und Plato; 4. Polybios und Poseidonios; 5. Cicero. 2. Aufl. gr. 8. 1906. geh. *ℳ* 2.—, geb. *ℳ* 3.60.

„..... Die Charakterbilder von Schwartz möchte ich lebhaft empfehlen, weil sie einen Begriff geben von Umfang, Aufgaben und Zielen der Literaturgeschichte, wie sie sich aus der Vertiefung der Forschung ergeben..... Die frisch und lebhaft gehaltenen Vorträge sind der reife Ertrag vielseitiger Forschung. In einer Fülle von Problemen und Streitfragen nimmt der Verfasser stillschweigend Stellung. Man spürt, daß er überall aus dem Vollen schöpft und seine wohlwogenen Gründe hat, auch wo man seine Ansicht nicht teilt.....“

(Monatsschr. für höh. Schulen. III. Jahrg. 8.)

Botanische Forschungen des Alexanderzuges. Von Dr. Hugo Bretzl. Mit

zahlreichen Abbildungen und Kartenskizzen. Gedruckt mit Unterstützung der Königl. Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen. gr. 8. 1903. geh. *ℳ* 12.—, geb. *ℳ* 14.—

Die wissenschaftlichen Originalberichte des Alexanderzuges sind in ihren wertvollsten Stücken aus Theophrasts Pflanzengeographie wiedergewonnen und eröffnen uns einen ungeahnten Einblick in die botanische Forschung jener großen Tage. Mit Staunen sehen wir: es sind Grundprobleme moderner Pflanzengeographie, welche schon die Griechen interessieren, und die Mangrove-Vegetation des Arabischen Meeres, der Zusammenhang von Erdzonen und Höhenzonen, die nordische Heimat der Himalajatannen, die nylt-tropischen Tamarindusfedern, die aphyllen Sukkulente der Wüste sind ihre Entdeckung. Dem Philologen und Botaniker, Geographen wie Historiker gleich bedeutsam, bringt das Buch für das Wissen von dem Alexanderzuge eine Fülle der Bereicherung; Alexanders Wüstenzug und Nearchs Fahrt treten auf einmal lebendig vor Augen. Hauptvorzug der Darstellung ist der große Zug, der überall hindurchgeht: die meisten Probleme werden von der Griechenseit über die Araber bis in unsere Tage hineingeführt. So greift die Behandlung weit über den engeren Rahmen des Themas. Hier zum erstenmal ist dem pflanzengeographischen Werke Theophrasts seine wahre Würdigung geworden, und manche strittige Frage findet nebenher ihre überraschende Lösung.

VERLAG VON B. G. TEUBNER IN LEIPZIG UND BERLIN

DIE KULTUR DER GEGENWART

IHRE ENTWICKLUNG UND IHRE ZIELE

HERAUSGEGEBEN VON PAUL HINNEBERG

In 4 Teilen. Lex.-8. Jeder Teil zerfällt in einzelne inhaltlich vollständig in sich abgeschlossene und einzeln käufliche Abteilungen.

Teil I: Die geisteswissenschaftlich. Kulturgebiete.

1. Hälfte. Religion und Philosophie, Literatur, Musik und Kunst (mit vorangehender Einleitung zu dem Gesamtwerk).

Teil II: Die geisteswissenschaftlich. Kulturgebiete.

2. Hälfte. Staat und Gesellschaft, Recht und Wirtschaft.

Teil III: Die naturwissenschaftlich. Kulturgebiete.

Mathematik, Anorganische und organische Naturwissenschaften, Medizin.

Teil IV: Die technischen Kulturgebiete.

Bautechnik, Maschinentechnik, Industrielle Technik, Landwirtschaftliche Technik, Handels- und Verkehrstechnik.

Die „Kultur der Gegenwart“ soll in allgemeinverständlicher Sprache, für den weiten Umkreis aller Gebildeten bestimmt, aus der Feder der geistigen Führer unserer Zeit eine systematisch aufgebaute, geschichtlich begründete Gesamtdarstellung unserer heutigen Kultur darbieten, indem sie die Fundamentalergebnisse der einzelnen Kulturgebiete nach ihrer Bedeutung für die gesamte Kultur der Gegenwart und für deren Weiterentwicklung in großen Zügen zur Darstellung bringt.

Das Werk vereinigt eine Zahl erster Namen aus allen Gebieten der Wissenschaft und Praxis, wie sie kaum ein zweites Mal in einem anderen literarischen Unternehmen irgend eines Landes oder Zeitalters vereint zu finden sein wird. Dadurch aber wieder wurde es möglich, jeweils den Berufensten für die Bearbeitung seines eigensten Fachgebietes zu gewinnen, um dieses in gemeinverständlich, künstlerisch gewählter Sprache auf knappstem Raume zur Darstellung zu bringen.

Durch die Vereinigung dieser Momente glaubt das Werk einer bedeutsamen Aufgabe im geistigen Leben der Gegenwart zu dienen und einen bleibenden Platz in der Kulturentwicklung sich selbst zu sichern.

Se. Majestät der Kaiser
hat die Widmung des Werkes allergnädigst anzunehmen geruht.

Prospektheft

(mit Auszug aus dem Vorwort des Herausgebers, der Inhaltsübersicht des Gesamtwerkes, dem Autoren-Verzeichnis und mit Probestücken aus dem Werke) wird auf Wunsch umsonst und postfrei vom Verlag versandt.

B. G. TEUBNER

IN LEIPZIG UND BERLIN.

Januar 1911.

A. Ausgaben griechischer und lateinischer Schriftsteller.

1a. Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana. [8.]

Diese Sammlung hat die Aufgabe, die gesamten noch vorhandenen Erzeugnisse der griechischen und römischen Literatur in neuen, wohlfeilen Ausgaben zu veröffentlichen, soweit dies zugunsten der Wissenschaft oder der Schule wünschenswert ist. Die Texte der Ausgaben beruhen auf den jeweils neuesten Ergebnissen der kritischen Forschung, über die die beigefügte adnotatio critica, die sich teils in der praefatio, teils unter dem Text befindet, Auskunft gibt. Die Sammlung wird ununterbrochen fortgesetzt werden und in den früher erschienenen Bänden durch neue, verbesserte Ausgaben stets mit den Fortschritten der Wissenschaft Schritt zu halten suchen.

Die Sammlung umfaßt zurzeit gegen 550 Bände, die bei einmaligem Bezuge statt ca. 1800 Mark geheftet, 2050 Mark gebunden zum Vorzugspreise von ca. 1850 Mark, bzw. 1600 Mark abgegeben werden.

Alle Ausgaben sind auch gleichmäßig in Leinwand gebunden käuflich!

Textausgaben der griechischen und lateinischen Klassiker.

Die mit einem * bezeichneten Werke sind Neuerscheinungen seit Anfang 1910.

a) Griechische Schriftsteller.

- Aberci titulus sepulchralis. Ed. W. Lüdtké et Th. Nissen. *M* 1.— 1.80.
Aellani de nat. anim. II. XVII, var. hist., epist., fragm. Rec. R. Hercher. 2 voll. *M* 12.30 13.20.
— varia historia. Rec. R. Hercher. *M* 1.50 1.90.
Aeneae commentarius poliorceticus. Rec. A. Hug. *M* 1.35 1.75.
* — tacticus. Ed. R. Schöne. [U. d. Pr.]
Aeschini orationes. Ed. Fr. Blass. Ed. II. min. *M* 2.80 3.30.
— — Ed. maior (m. Index v. Preuss). *M* 9.30 9.80.
* — Socraticae reliquiae. Ed. H. Kraus. [U. d. Pr.]
Aeschyl tragoediae. Iter. ed. H. Weil. *M* 2.40 3.—
Einzelne jede Tragödie (Agamemnon. Choëphorae. Eumenides. Persae. Prometheus. Septem c. Th. Supplices) *M* —.40 —.70.
— cantica. Dig. O. Schroeder. *M* 2.40 2.80.
[—] Scholia in Persas. Rec. O. Dähnhardt. *M* 3.60 4.20.
Aesopicae fabulae. Rec. C. Halm. *M* —.90 1.30.
Alciphronis Rhetoris epistularum lib. IV. Ed. M. A. Schepers. *M* 3.20 3.60.
Alexandri Lyceop. c. Manich. Ed. A. Brinkmann. *M* 1.— 1.25.
Alypius: s. Musici.
Ammo: s. Maximus.
Anacreontis carmina. Ed. V. Rose. Ed. II. *M* 1.— 1.40.
Anarithus: s. Euclid. suppl.
Andocidis orationes. Ed. Fr. Blass. Ed. III. *M* 1.40 1.80.
Annae Comnenae Alexias. Rec. A. Reifferscheid. 2 voll. *M* 7.50 8.60.
Anonymi chronographia syntomos e cod. Matrit. No. 121 (nunc 4701). Ed. Ad. Bauer. *M* 2.— 2.40.
Anonymus de incredilibus: s. Mythographi.
Anthologia Graeca epigr. Palat. c. Plan. Ed. H. Stadtmueller.
Vol. I: Pal. I. I—VI (Plan. I. V—VII). *M* 6.— 6.60.
Vol. II. P. 1: Pal. I. VII (Plan. I. III). *M* 8.— 8.60. [P. 2 in Vorb.]
* Vol. III. P. 1: Pal. I. IX. (Epp. 1—563. Plan. I. I) *M* 8.— 8.60. [P. 2 in Vorb.]
— lyrica s. lyr. Graec. coll. Ed. Th. Bergk. Ed. IV cur. E. Hiller et O. Crusius. *M* 3.— 3.60.
Antiphontis orationes et fragmenta. Ed. Fr. Blass. Ed. II. *M* 2.10 2.50.
Antonini, M. Aurel., commentarr. II. XII. Rec. I. Stich. Ed. II. *M* 2.40 2.80.

Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exempl

- *Euripidis cantica dig. O. Schroeder. *M* 4.— 4.40.
— tragoediae. Rec. A. Nauck. Ed. III. 3 voll. *M* 7.80 8.90.
Vol. I: Alceste. Andromacha. Bacchae. Hecuba. Helena. Electra. Heraclidae. Hercules furens. Supplices. Hippolytus. *M* 2.40 3.90.
— II: Iphigenia Aulidensis. Iphigenia Taurica. Ion. Cyclops. Medea. Orestes. Rhesus. Troades. Phoenixiae. *M* 2.40 2.90.
— III: Perditarum tragoediarum fragmenta. *M* 3.— 3.50.
Einzel jede Tragödie *M* —.40 —.70.
Eusebii opera. Rec. G. Dindorf. 4 voll. *M* 23.60 25.80.
Fabulae Aesopicae: s. Aesop. fab.
Fabulae Romanenses Graec. conser. Rec. A. Eberhard. Vol. I [Vergr. Forts. erscheint nicht].
Florilegium Graecum in usum primi gymnastiorum ordinis collectum a philologis Afrania. kart. Fasc. 1—10 je *M* —.60; Fasc. 11—15 je *M* —.60.
Hierzu unentgeltlich an Lehrer: Index argumentorum et locorum.
Außer der Verwendung bei den Maturitätsprüfungen hat diese Sammlung den Zweck, dem Primaner das Beste und Schönste aus der griech. Literatur auf leichte Weise zugänglich zu machen und den Kreis der Altertumsstudien zu erweitern.
Galenii Pergameni scripta minora. Rec. I. Marquardt, I. Müller, G. Helmreich. 3 voll. *M* 7.50 9.20.
— institutio logica. Ed. C. Kalbfleisch. *M* 1.20 1.60.
— de victu attenuante I. Ed. C. Kalbfleisch. *M* 1.40 1.90.
— de temperamentis. Ed. G. Helmreich. *M* 2.40 2.80.
— de usu partium II. XVII. Rec. G. Helmreich. 2 voll. Vol. I. Libb. I—VIII. Vol. II. Libb. IX—XVII. je *M* 8.— 8.60.
Gaudentius: s. Musici.
Geoponica sive Cassiani Bassi Schol. de re rustica eclogae. Rec. H. Beckh. *M* 10.— 10.80.
Georgii Aepopol. annales. Rec. A. Heisenberg. Vol. I. II. 11.80 14.—
Georgii Cyprj descriptio orbis Romani. Acc. Leonis imp. diatyposis genuina. Ed. H. Geizer. Adi. s. 4 tabb. geograph. *M* 3.— 3.50.
Georgii Monachi Chroniclem. Ed. C. de Boor. Vol. I. II. *M* 18.— 19.20.
Hellodori Aethiopie. II. X. Ed. I. Bekker. *M* 2.40 2.90.
Hephæstionis enchiridion. c. comm. vet. ed. M. Conbruch. *M* 8.— 8.60.
Heracliti quaestiones Homericae. Edd. Societatis Philologiae Bonnensis sodales *M* 3.60 4.—
—: s. a. Mythographi.
Hermippus, anon. christ. de astrologia dialogus. Edd. O. Kroll et P. Viereck. *M* 1.80 2.20.
Herodiani ab excessu divi Marci II. VIII. Ed. I. Bekker. *M* 1.20 1.60.
Herodoti historiarum II. IX. Ed. H. R. Dietsch. Ed. II cur. H. Kallenberg. 2 voll. [je *M* 1.35 1.80] *M* 2.70 3.60.
Vol. I: Lib. 1—4. Fasc. I: Lib. 1. 2 *M* —.80 1.10.
Fasc. II: Lib. 3. 4. *M* —.80 1.10.
— II: Lib. 5—9. Fasc. I: Lib. 5. 6. *M* —.60 —.90.
Fasc. II: Lib. 7. *M* —.45 —.75.
Fasc. III: Lib. 8. 9. *M* —.60 —.90.
*Herondae mimiambl. Acc. Phoenicia Coronistae, Matthi mimiambl. fragmm. Ed. O. Crusius. Ed. IV minor. *M* 2.40 2.80. Ed. maior. [U. d. Pr.]
Heronis Alexandrini opera. Vol. I. Druckwerke u. Automaten theater, gr. u. dtisch. v. W. Schmidt. Im Anh. Herons Fragm. ab. Wasseruhren, Philons Druckw., Vitruv. s. Pneumatik. *M* 9.— 9.80. Suppl.: D. Gesch. d. Textüberliefgr. Gr. Wortregister. *M* 3.— 3.40.
— Vol. II. Fasc. I. Mechanik u. Katoptrik, hrag. u. übers. von L. Nix u. W. Schmidt. Im Anh. Excerpte aus Olympiodor, Vitruv, Plinius, Cato, Pseudo-Euclid. Mit 101 Fig. *M* 8.— 8.80.
— Vol. III. Vermessungslehre u. Dioptra, griech. u. deutsch hrag. von H. Schöne. *M* 116 Fig. *M* 8.— 8.80.
— Vol. IV. Ed. Heiberg. [U. d. Pr.]
Hesiodi carmina. Rec. A. Rzach. Ed. II. *M* 1.80 2.30.
Hesychii Milesii qui fertur de viris III. I. Rec. I. Flach. *M* —.80 1.10.
Hieroclii synecdemus. Acc. fragmenta ap. Constantinum Porphyrog. servata et nomina urbium mutata. Rec. A. Burckhardt. *M* 1.20 1.60.
Hipparchi in Arati et Eudoxi Phaenomena comm. Rec. C. Manitius. *M* 4.— 4.60.
Hippocratis opera. 7 voll. Rec. H. Kuehlein et I. Ilberg. Vol. I (cum tab. phototyp.). *M* 6.— 6.60. Vol. II. *M* 5.— 5.50. [Forts. noch unbestimmt].
Historiei Graeci minores. Ed. L. Dindorf. 3 voll. [s. Zt. vergr. Neubearb. in Vorb.]

Die **fetten** Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.

- Homeri carmina. Ed. Guil. Dindorf: Illas. Ed. Guil. Dindorf. Ed. V cur. C. Hentze. 2 partes. [Je \mathcal{M} —.75 1.10.] \mathcal{M} 1.50 2.20. [In 1 Band geb. \mathcal{M} 2.—] Pars I: ll. 1—13. Pars II: ll. 13—24. Odyssea. Ed. Guil. Dindorf. Ed. V cur. C. Hentze. 2 partes. [Je \mathcal{M} —.75 1.10.] \mathcal{M} 1.50 2.20. [In 1 Band geb. \mathcal{M} 2.—] Pars I: Od. 1—12. Pars II: Od. 13—24. — Rec. A. Ludwig. 2 voll. Ed. min. [Je \mathcal{M} —.75 1.10.] \mathcal{M} 1.50 2.20.
- Hymni Homerici acc. epigrammatis et Batrachomyomachia. Rec. A. Baummeister. \mathcal{M} —.75 1.10.
- Hyperidis orationes. Ed. Fr. Blass. Ed. III. [Vergr. Neubearb. v. Jensen in Vorb.]
- Iamblichi protrepticus. Ed. H. Pistelli. \mathcal{M} 1.80 2.20.
- de communi math. scientia I. Ed. N. Festa. \mathcal{M} 1.80 2.20.
- in Nicomachi arithm. Introduct. I. Ed. H. Pistelli. \mathcal{M} 2.40 2.80.
- * — vita Pythagorae. Ed. L. Deubner. [In Vorb.]
- Ignatius Diaconus: s. Babrius u. Nicephorus.
- Inc. auct. Byzant. de re milit. I. Rec. R. Vári. \mathcal{M} 2.40 2.80.
- Inscriptiones Graecae ad illustrandas dialectos selectae. Ed. F. Solmsen. *Ed. III. \mathcal{M} 1.60 2.—
- * — Latinae Graecae bilingues. Ed. F. Zilken. [In Vorb.]
- Ioannes Philoponus: s. Philoponus.
- Iosephi opera. Rec. S. Q. Naber. 6 voll. \mathcal{M} 26.— 29.—
- Isaei orationes. Ed. C. Scheibe. \mathcal{M} 1.20 1.60.
- Ed. Th. Thalheim. \mathcal{M} 2.40 2.80.
- Isocratis orationes. Rec. H. Benseler. Ed. II cur. Fr. Blass. 2 voll. \mathcal{M} 4.— 4.80.
- * Iulian imp. quae supers. omnia. Rec. O. F. Hertlein. 2 voll. [Vergr. Neubearbeit. von Fr. Oumont u. J. Bidez in Vorb.]
- Iustinian imp. novellae. Ed. O. E. Zachariae a Lingenthal. 2 partes. \mathcal{M} 10.50 11.60.
- — — Appendix (I). \mathcal{M} —.60 1.—
- — — Appendix (II). De dioecesi Aegyptiaca lex ab imp. Iustiniano anno 554 lata. \mathcal{M} 1.20 1.60.
- Leonis diatyposis: s. Georgius Cyprius.
- * Libanii opera. Rec. R. Foerster. Vol. I—V. \mathcal{M} 55.— 59.40. Vol. VI. [Unter d. Presse.]
- 'Επιστολιμαίαι Χαρακτήρες: s. Demetrius.
- Luciani opera. Rec. C. Jacobitz. [6 part. je \mathcal{M} 1.05 1.40.] 3 voll. \mathcal{M} 6.30 7.50.
- Ed. N. Nilén. Vol. I. Fasc. I. Hb. I—XIV. \mathcal{M} 2.80 3.20. Fasc. II. [U. d. Pr.]
- Luciani opera Prolegg. \mathcal{M} 1.— 1.25.
- [—] Scholia in Lucianum. Ed. H. Babe. \mathcal{M} 6.— 6.60.
- Lycophronis Alexandra. Rec. G. Kinkel. \mathcal{M} 1.80 2.20.
- Lycurgi or. in Leocratem. Ed. Fr. Blass. Ed. maior. \mathcal{M} —.90 1.30. Ed. minor. \mathcal{M} —.60 —.90.
- Lydi I. de ostentis et Calendaria Graeca omnia. Ed. C. Wachsmuth. Ed. II. \mathcal{M} 6.— 6.60.
- de mensibus I. Ed. R. Wünsch. \mathcal{M} 5.20 5.60.
- de magistratibus I. Ed. R. Wünsch. \mathcal{M} 5.— 5.60.
- Lysiae orationes. Rec. Th. Thalheim. Ed. maior. \mathcal{M} 3.— 3.60. Ed. minor. \mathcal{M} 1.20 1.60.
- Marci Diaconi vita Porphyrii, episcopi Gazensis. Edd. soc. philol. Bonn. sodales. \mathcal{M} 2.40 2.80.
- Maximiet Ammonis carminum de actionum auspiciis rell. Acc. anecdota astrologica. Rec. A. Ludwig. \mathcal{M} 1.80 2.20.
- * Maximi Tyrii philosophumena. Ed. H. Hobein. \mathcal{M} 12.— 12.60.
- Menandrea. Ed. A. Körte. Ed. maior. \mathcal{M} 3.— 3.40. Ed. minor. \mathcal{M} 2.— 2.40.
- Metrici scriptores Graeci. Ed. R. Westphal. Vol. I: Hephæstion. \mathcal{M} 2.70 3.20.
- Metrolologicorum scriptorum reliquiae. Ed. F. Huitsch. 2 voll. Vol. I: Scriptores Graeci. \mathcal{M} 2.70 3.20. [Vol. II: Scriptores Romani. \mathcal{M} 2.40 2.80.] \mathcal{M} 5.10 6.—
- Moschus: s. Bucolic.
- Musici scriptores Graeci. Aristoteles, Euclides, Nicomachus, Bacchius, Gaudenius, Alypius et melodiarum veterum quidquid exstat. Rec. C. Ianus. Ann. s. tabulae. \mathcal{M} 9.— 9.80.
- — — Supplementum: Melodiarum rell. \mathcal{M} 1.20 1.60.
- Musonii Rufi reliquiae. Ed. O. Hense. \mathcal{M} 3.20 3.50.
- Mythographi Graeci. Vol. I: Apollodori bibliotheca, Pediasimi lib. de Herculis laboribus. Ed. R. Wagner. \mathcal{M} 3.60 4.20.
- Vol. II. Fasc. I: Parthenii lib. περί ἐργατικῶν παθημάτων, ed. P. Sokolowski. Antonini Liberalis μεταμορφώσεων συναγωγή, ed. E. Martini. \mathcal{M} 2.40 2.80. Suppl.: Parthenius, ed. E. Martini. \mathcal{M} 2.40 2.80.
- Vol. III. Fasc. I: Eratosthenis catasterismi. Ed. Olivieri. \mathcal{M} 1.20 1.60.
- Vol. III. Fasc. II: Palaephati περί ἀπίστων, Heracliti lib. περί ἀπίστων, Excerpta Vaticana (vulgo Anonymus de incredibilibus). Ed. N. Festa. \mathcal{M} 2.80 3.20.

Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.

- Naturalium rerum scriptores Graeci minores.** Vol. I: Paradoxographi, Antigonus, Apollonius, Phlegon, Anonymus Vaticanus. Rec. O. Keller. *M.* 2.70 3.10.
- Nicephori archiepiscopi opusce. hist.** Ed. C. de Boor. Acc. Ignatii Diaconi vit. Nicephori. *M.* 3.30 3.70.
- **Blennyidae curr. vitae et carmina.** Ed. A. Heisenberg. *M.* 4.— 4.40.
- Nicomachi Geraseni introductionis arithm.** II. II. Rec. R. Hoche. *M.* 1.80 2.20.
- : s. a. Musici.
- Nonni Dionysiaco. II. XLVIII.** Rec. A. Koechly. Voll. I u. II. je *M.* 6.— 6.50.
- Rec. A. Ludwig. Vol. I. Libri I—XXIV. *M.* 6.— 6.60. Vol. II. *M.* 6.60 7.20.
- paraphrasis s. evangelii Ioannei. Ed. A. Scheindler. *M.* 4.50 5.—
- ***Olympiodorus in Platonis Phaedonem.** Ed. W. Norvin. [In Vorb.]
- Palaephatus: s. Mythographi.**
- Parthenius: s. Mythographi.**
- Patrum Nicaenorum nomina Graece, Latine, Syriace, Coptice, Arabice, Armeniace.** Ed. H. Gelzer, H. Hilgenfeld, O. Cuntz. *M.* 6.— 6.60.
- Pausaniae Graeciae descriptio.** Rec. Fr. Spiro. Voll. I—III. *M.* 7.60 9.—
- Pediasimus: s. Mythographi.**
- Philodemi volumina rhetorica.** Ed. S. Sudhaus. 2 voll. u. Suppl. *M.* 11.— 12.60.
- de musica II. Ed. I. Kempe. *M.* 1.50 2.—
- *π. οικονομίας* lib. Ed. Chr. Jensen. *M.* 2.40 2.80.
- *π. τοῦ καὶ Ὀμηρον ὑγαθοῦ βασιλέως* lib. Ed. Al. Olivieri. *M.* 2.40 2.80.
- Philoponi de opificio mundi II.** Rec. W. Reichardt. *M.* 4.— 4.60.
- de aeternitate mundi c. Proclum. Ed. H. Rabe. *M.* 10.— 10.80.
- Philostrati (mai.) opera.** Ed. C. L. Kayser. 2 voll. [z. Zt. verg.]
- **Imagines.** Rec. O. Benndorf et C. Schenkl. *M.* 2.80 3.20.
- Philostrati (min.) Imagines et Callistrati descriptiones.** Rec. C. Schenkl et Aem. Reisch. *M.* 2.40 2.80.
- ***Phrynichus.** Ed. H. v. Borries. [U. d. Pr.]
- Physiognomonici scriptores Graeci et Latini.** Rec. R. Foerster. 2 voll. Vol. I. II. *M.* 14.— 15.20.
- Phoenix Coloph.: s. Herondas.**
- Pindari carmina.** Ed. W. Christ. Ed. II. *M.* 1.80 2.20.
- ed O. Schroeder. *M.* 2.40 2.80.
- [—] **Scholia vetera in Pindari carmina.** 2 voll. Vol. I. Scholia in Olympionicas. Rec. A. B. Drachmann. *M.* 8.— 8.60.
- ***Vol. II. Scholia in Pythionicas.** Rec. A. B. Drachmann. *M.* 6.— 6.60.
- Platonis dialogi secundum Thrasylli tetralogias dispositi.** Ex recogn. C. F. Hermannii et M. Wohlrab. 6 voll. *M.* 14.— 17.50. [Voll. I. III. IV. V. VI. je *M.* 2.40 3.— Vol. II. *M.* 2.— 2.50.]
- Auch in folgenden einzelnen Abteilungen:
- Nr. 1. Euthyphro. Apologia Socratis. Crito. Phaedo. *M.* — 70 1.—
- 2. Cratylus. Theaetetus. *M.* 1.— 1.40.
- 3. Sophista. Politicus. *M.* 1.— 1.40.
- 4. Parmenides. Philebus. *M.* — 90 1.30.
- 5. Convivium. Phaedrus. *M.* — 70 1.—
- 6. Alcibiades I et II. Hipparchus. Erastae. Theages. *M.* — 70 1.—
- 7. Charmides. Laches. Lysis. *M.* — 70 1.—
- 8. Euthydemus. Protagoras. *M.* — 70 1.—
- 9. Gorgias. Meno. *M.* 1.— 1.40.
- 10. Hippias I et II. Io. Menexenus. Clitophon. *M.* — 70 1.—
- 11. Rei publicae libri decem. *M.* 1.80 2.20.
- 12. Timaeus. Critias. Minos. *M.* 1.— 1.40.
- 13. Legum libri XII. Epinomis. *M.* 2.40 3.—
- 14. Platonis quae feruntur epistolae XVIII. Acc. definitiones et septem dialogi spurii. *M.* 1.20 1.60.
- 15. Appendix Platonica continens isagogas vitasque antiquas, scholia, Timaei glossar., indices. *M.* 2.— 2.40.
- Inhalt von Nr. 1—3 = Vol. I.
- 4—6 = Vol. II.
- 7—10 = Vol. III.
- 11. 12 = Vol. IV.
- 13 = Vol. V.
- 14. 15 = Vol. VI.
- Plotini Enneades praem. Porphyrii de vita Plotini deque ordine librorum eius libello.** Ed. R. Volkmann. 2 voll. *M.* 9.— 10.20.
- Plutarchi vitae parallelae.** Rec. C. Sintenis. 5 voll. Ed. II. *M.* 13.60 16.10. [Vol. I. *M.* 2.80 3.30. Vol. II. *M.* 3.40 4.—. Voll. III—IV. je *M.* 2.50 3.—. Vol. V. *M.* 2.40 2.80.]
- Auch in folgenden einzelnen Abteilungen:
- Nr. 1. Theseus et Romulus, Lycurgus et Numa, Solon et Publicola. *M.* 1.50 1.90.
- 2. Themistocles et Camillus, Pericles et Fabius Maximus, Alcibiades et Coriolanus. *M.* 1.50 1.90.
- 3. Timoleon et Aemilius Paulus, Pelopidas et Marcellus. *M.* 1.20 1.60.
- 4. Aristides et Cato, Philopoemen et Flaminius, Pyrrhus et Marcus. *M.* 1.40 1.80.

Die **fetten** Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.

Plutarchi vitae parallelae.

Nr. 5. Lysander et Sulla, Cimon et Lucullus. *M.* 1.20 1.60.

— 6. Nicias et Crassus, Sertorius et Eumenes. *M.* 1.— 1.40.

— 7. Agesilaus et Pompeius. *M.* 1.— 1.40.

— 8. Alexander et Caesar. *M.* 1.— 1.40.

— 9. Phocion et Cato minor. *M.* —.80 1.10.

— 10. Agis et Cleomenes, Tib. et C. Gracchi. *M.* —.80 1.10.

— 11. Demosthenes et Cicero. *M.* —.80 1.10.

— 12. Demetrius et Antonius. *M.* —.80 1.10.

— 13. Dio et Brutus. *M.* 1.20 1.60.

— 14. Artaxerxes et Aratus, Galba et Otho. *M.* 1.40 1.80.

Inhalt von Nr. 1. 2 = Vol. I

— 3—5 = Vol. II

— 6—8 = Vol. III

— 9—12 = Vol. IV

— 13. 14 = Vol. V

* — — — Edd. CL. Lindskog, J. Mewaldt et K. Ziegler. 3 Bde. [In Vorb.]

— moralia. Rec. G. N. Bernardakis 7 voll. je *M.* 5.— 5.60.

Polemonis declamationes duae. Rec. H. Hinck. *M.* 1.— 1.40.

Polyaeni strategematon II. VIII. Rec. E. Woelfflin. Ed. II cur. J. Melber. *M.* 7.50 8.—

Polybii historiae. Rec. L. Dindorf. Ed. II cur. Th. Büttner-Wobst. 5 voll. *M.* 20.60 23.60.

Polystрати Epic. π. ἀλόγου καταφρονήσεως. Ed. O. Wilke. *M.* 1.20 1.60.

Porphyrii opuscul. sel. Rec. A. Nauck. Ed. II *M.* 3.— 3.50.

— sententia ad intelligibilia ducentes. Ed. B. Mommert. *M.* 1.40 1.80.

— : s. a. Plotinus.

Procli Lyell carmina: s. Eudocia Augusta.

Procli Diadochi in primum Euclidis elementorum librum commentarij. Rec. G. Friedlein. *M.* 6.75 7.80.

— in Platonis rem publicam commentarij. Ed. G. Kroll. 2 voll. Vol. I *M.* 5.— 5.60. Vol. II *M.* 8.— 8.60.

— in Platonis Timaeum commentaria. Ed. E. Diehl. Vol. I—III *M.* 30.— 32.20.

— in Platonis Cratylum commentaria. Ed. G. Pasquali. *M.* 3.— 3.40.

— hypotyposis astronomicarum positionum. Ed. C. Manitius. *M.* 8.— 8.60.

Procopii Caesariensis opera omnia. Rec. I. Haury. Voll. I. II. je *M.* 12.— 12.80. Vol. III 1. *M.* 3.60 4.—

Prophetarum vitae fabulosae. Edd. H. Geiser et Th. Schermann. *M.* 5.60 6.—

Ptolemaei opera. Ed. I. L. Heiberg. Vol. I. Syntaxia. P. I. Libri I—VI. *M.* 8.— 8.60.

P. II. Libri VII—XIII. *M.* 12.— 12.60. Vol. II. Op. astron. min. *M.* 9.— 9.60.

Quinti Smyrnaei Posthomericon II. XIV. Rec. A. Zimmermann. *M.* 3.60 4.20.

Repertorium griech. Wörterverzeichnisse u. Speziallexikav. H. Schöne. *M.* —.801.—

Rhetores Graeci. Rec. L. Spengel. 3 voll. Vol. I. Ed. C. Hammer. *M.* 4.20 4.80.

[Voll. II u. III vergr. Neubearb. in Vorb.]

Scriptores erotici, s. Erotici scriptores.

— metrici, siehe: Metrici scriptores.

— metrologici, siehe: Metrologici scriptores.

— originum Constantinopolit. Rec. Th. Preger. 2 fasc. *M.* 10.— 11.20.

— physiognomonici, siehe: Physiognomonici scriptores.

— sacri et profani.

Fasc. I: s. Philoponus.

Fasc. II: s. Patrum Nicaen. nomm.

Fasc. III: s. Zacharias Rhetor.

*Fasc. IV: s. Stephanus von Taron.

Fasc. V: E. Gerland, Quellen z. Gesch. d. Erzbist. Patras. *M.* 6.— 6.60.

Sereni Antinoensis opuscula. Ed. I. L. Heiberg. *M.* 5.— 5.60.

*Sexti Empirici opera. Ed. H. Mutschmann. 3 voll. Vol. I. [U. d. Pr.]

Simeonis Sethi syntagma. Ed. B. Langkavel. *M.* 1.80 2.20.

Sophoclis tragoediae. Rec. Guil. Dindorf. Ed. VI cur. S. Mekler. Ed. maior. *M.* 1.65 2.20. Ed. minor. *M.* 1.35 1.80.

Einzeln jede Tragödie (Ajax. Antigone. Electra. Oedipus Col. Oedipus Tyr. Philoctetes. Trachiniae) *M.* —.30 —.60.

Sophoclis cantica. Dig. O. Schroeder. *M.* 1.40 1.80.

[—] Scholia in S. tragoedias vetera. Ed. P. N. Papageorgios. *M.* 4.80 5.40.

Stephanus von Taron. Edd. H. Geiser et A. Burckhardt. *M.* 5.60 6.—

Stobaei florilegium. Rec. A. Meineke. 4 voll. [vergr.]

— eclogae. Rec. A. Meineke. 2 voll. [s. Zt. vergr.]

Strabonis geographica. Rec. A. Meineke. 3 voll. *M.* 10.80 12.60

*Synkellos. Ed. W. Reichardt [U. d. P.]

Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.

- Syriani in Hermogenem comm.** Ed. H. Babe. 2 voll. *M* 3.20 4.10.
- Testamentum Novum Graece** ed. Ph. Buttmann. Ed. V. *M* 2.25 2.75.
- Themistii paraphrasae Aristotelis II.** Ed. L. Spengel. 2 voll. *M* 9.— 10.20.
- Theocritus: s. Bucolici.**
- Theodoreti Graec. affect. curatio.** Rec. H. Raeder. *M* 6.— 6.60.
- Theodori Prodromi catomymachia.** Ed. B. Hercher. *M* 5.— 7.5.
- Theonis Smyrnaei expositio rer. mathematic. ad leg. Platonem util.** Rec. E. Hiller. *M* 3.— 3.50.
- Theophrasti Eresii opera.** Rec. F. Wimmer. 5 voll. [Vol. I. II. vergr.] Vol. III. *M* 2.40.
- *π. λείζωνος* libri fragmenta. Coll. A. Mayer. *M* 5.— 5.40.
- Theophylacti Simocatae historiae.** Ed. K. de Boor. *M* 6.— 6.60.
- Thucydides de bello Peloponnesiaco II.** VIII. Rec. C. Hude. Ed. maior. 2 voll.
- [je *M* 2.40 3.—] *M* 4.80 6.— Ed. minor 2 voll. [je *M* 1.20 1.80] *M* 2.40 3.60.
- Tryphiodori et Collathi carm.** Ed. G. Weinberger. *M* 1.40 1.80.
- Xenophontis expeditio Cyri.** Rec. W. Gemoll. Ed. maior. *M* 2.40 3.—. Ed. minor. *M* —.80 1.10.
- **historia Graeca.** Rec. O. Keller. Ed. minor. *M* —.90 1.80.
- Rec. L. Dindorf. *M* —.90.
- **institutio Cyri.** Rec. A. Hug. Ed. maior. *M* 1.50 2.—. Ed. minor. *M* —.90 1.30.
- **commentarii.** Rec. W. Gilbert. Ed. maior. *M* 1.— 1.40. Ed. minor. *M* —.45 —.75.
- **scripta minora.** Rec. L. Dindorf. 2 fasc. *M* 1.40 2.10.
- **P I: Oeconomicus, Symposion, Hiero, Agesilaus, Apologia.** Ed. Th. Thalheim. *M* 1.40 1.80.
- Zacharias Rhetor, Kirchengeschichte.** Deutsch hrsg. v. K. Ahrens u. G. Krüger. *M* 10.— 10.80.
- Zonarae epitome historiarum.** Ed. L. Dindorf. 6 voll. *M* 27.20 30.80.

b) Lateinische Schriftsteller.

- [Acro.] **Pseudacronis scholia in Horatium vetustiora.** Rec. O. Keller. Vol. I/II. *M* 21.— 22.60.
- Amiani Marcellini rer. gest. rell.** Rec. V. Gardthausen. 2 voll. [z. Zt. vergr. Neubearb. in Vorb.]
- Ampellus, ed. Woelfflin, siehe: Florus.**
- Anthimi de observatione ciborum epistola.** Ed. V. Rose. Ed. II. *M* 1.— 1.25.
- Anthologia Latina sive poesis Latinae supplementum.**
- Para I: Carmin. in codd. script. rec. A. Riese.** 2 fasc. Ed. II. *M* 8.80 10.—
- **II: Carmin. epigraphica conl' Fr. Buecheler.** 3 fasc. Faso. I. *M* 4.— 4.60. Faso. II. *M* 5.20 5.80. [Faso. III. Ed. Lommatzsch in Vorb.]
- Suppl. s. Damasus.**
- Anthologie a. röm. Dichtern v. O. Mann.** *M* —.60 —.90.
- Apulei opera.** Vol. I. **Metamorphoses.** Ed. R. Helm. *M* 3.— 3.40. Vol. II. **Faso. I.** Apologia. Rec. R. Helm. *M* 2.40 2.80. Vol. II. **Faso. II.** Florida. Ed. R. Helm. *M* 2.40 2.80. Vol. III. **De philosophia II.** Ed. P. Thomas. *M* 4.— 4.40.
- **apologia et florida.** Ed. J. v. d. Vliet. *M* 4.— 4.50.
- Augustini de civ. dei II. XXII.** Rec. B. Dombart. Ed. III. 2 voll. Vol. I. Lib. I—XIII. *M* 5.— 5.60. Vol. II. Lib. XIV—XXII. *M* 4.20 4.80.
- Augustini confessionum II. XIII.** Rec. Knöll. *M* 2.70 3.20.
- Aulularia sive Querolus comoedia.** Ed. R. Peiper. *M* 1.50 2.—
- Ausonii opuscula.** Rec. R. Peiper. Adiecta tabula. *M* 8.— 8.60.
- *Aurelius Victor, S.** Ed. F. Pichlmayer. [U. d. Pr.]
- Avieni Aratea.** Ed. A. Breysig. *M* 1.— 1.40.
- Benedicti regula monachorum.** Rec. Ed. Woelfflin. *M* 1.60 2.—
- Boetii de instit. arithmetica II. II, de instit. musica II. V.** Ed. G. Friedlein. *M* 5.10 5.60.
- **commentarii in I. Aristotelis *περὶ ἁρμονίας*.** Rec. O. Meiser. 2 partes. *M* 8.70 9.70.
- Caesaris comment. cum A. Hirti aliorumque supplementis.** Rec. B. Kübler. 3 voll.
- Vol. I: de bello Gallico.** Ed. min. *M* —.75 1.10. Ed. mai. *M* 1.40 1.50.
- **II: de bello civili.** Ed. min. *M* —.60 —.90. Ed. mai. *M* 1.— 1.40.
- **III. P. I: de b. Alex., de b. Afr.** Rec. E. Woelfflin. Ed. min. *M* —.70 1.—. Ed. mai. *M* 1.10 1.50.
- **III. P. II: de b. Hispan., fragmenta indices.** *M* 1.50 1.90.
- Rec. B. Dinter. **Ausg. in 1 Bd. (ohne d. krit. praefatio).** *M* 1.50 2.10.
- **de bello Gallico.** Ed. minor. Ed. II. *M* —.75 1.10.
- **de bello civili.** Ed. minor. Ed. II. *M* —.60 —.90.
- Calpurni Flacci declamationes.** Ed. G. Lehnert. *M* 1.40 1.80.

ie fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.

*Cassiodori institutiones divinarum et saecularium artium. Ed. Ph. Stettner. [In Vorb.]

Cassii Felici de medicina I. Ed. V. Rosa. *M* 3.— 3.40.

Catonis de agri cultura I. Rec. H. Keil. *M* 1.— 1.40.

Catulli carmina. Recens. L. Mueller. *M* —.45 —.75.

—, Tibulli, Propertii carmina. Rec. L. Mueller. *M* 3.— 3.60.

Celsi de medicina II. Ed. C. Daremberg. *M* 3.— 3.50.

Censorini de die natali I. Rec. Fr. Huitsch. *M* 1.20 1.60.

Ciceronis scripta. Edd. F. W. Müller et G. Friedrich. 4 partes. 10 voll. *M* 26.20 30.60.

Pars I: Opera rhetorica, ed. Friedrich. 2 voll. Vol. I. *M* 1.60 2.— Vol. II. *M* 2.40 2.80.

— II: Orationes, ed. Müller. 3 voll. je *M* 2.40 2.80.

— III: Epistulae, ed. Müller. 2 voll. [Vol. I. *M* 3.60 4.20. Vol. II. *M* 4.20 4.80.] *M* 7.80 9.—

— IV: Scripta philosophica, ed. Müller. 3 voll. je *M* 2.40 2.80.

Auch in folgenden einzelnen Abteilungen:

Nr. 1. Rhetorica ad Herennium, ed. Friedrich. *M* —.80 1.10.

— 2. De inventione, ed. Friedrich. *M* —.80 1.10.

— 3. De oratore, ed. Friedrich. *M* 1.10 1.50.

— 4. Brutus, ed. Friedrich. *M* —.70 1.—

— 5. Orator, ed. Friedrich. *M* —.50 —.75.

— 6. De optimo genere oratorum, partitiones et topica, ed. Friedrich. *M* —.50 —.75.

— 7. Orationes pro P. Quinctio, pro Sex. Roscio Amerino, pro Q. Roscio comoedo, ed. Müller. *M* —.70 1.—

— 8. Divinatio in Q. Caecilium, actio in C. Verrem I, ed. Müller. *M* —.50 —.75.

— 9a. Actiones in C. Verrem II sive accusationis II I—III, ed. Müller. *M* 1.— 1.40.

— 9b. — — II IV, V, ed. Müller. *M* —.50 —.75.

— 10. Orationes pro M. Tullio, pro M. Fonteio, pro A. Caecina, de imperio Cn. Pompeii (pro lege Manilia), ed. Müller. *M* —.50 —.75.

Ciceronis scripta. Edd. F. W. Müller et G. Friedrich.

Nr. 11. Orationes pro A. Cluentio Habito, de lege agr. tres, pro C. Rabirio perduellionis reo, ed. Müller. *M* —.80 1.10.

— 12. Orationes in L. Catilinam, pro L. Murena, ed. Müller. *M* —.70 1.—

— 13. Orationes pro P. Sulla, pro Archia poeta, pro Flacco, ed. Müller. *M* —.50 —.75.

— 14. Orationes post reditum in senatu et post reditum ad Quirites habitae, de domo sua, de haruspicum responso, ed. Müller. *M* —.70 1.—

— 15. Orationes pro P. Sestio, in P. Vatinius, pro M. Caelio, ed. Müller. *M* —.70 1.—

— 16. Orationes de provinciis consularibus, pro L. Cernelio Balbo, in L. Calpurnium Pisone, pro Cn. Plancio, pro Rabirio Postumo, ed. Müller. *M* —.70 1.—

— 17. Orationes pro T. Annio Milone, pro M. Marcello, pro Q. Ligario, pro rege Deiotaro, ed. Müller. *M* —.50 —.75.

— 18. Orationes in M. Antonium Philippicæ XIV, ed. Müller. *M* —.90 1.30.

— 19. Epist. ad fam. I I—IV, ed. Müller. *M* —.90 1.30.

— 20. Epist. ad fam. I V—VIII, ed. Müller. *M* —.90 1.30.

— 21. Epist. ad fam. I IX—XII, ed. Müller. *M* —.90 1.30.

— 22. Epist. ad fam. I XIII—XVI, ed. Müller. *M* —.90 1.30.

— 23. Epistulae ad Quintum fratrem, Q. Ciceronis de petitione ad M. fratrem epistula, eiusdem versus quidam de signis XII, ed. Müller. *M* —.60 —.90.

— 24. Epist. ad Att. I I—IV, ed. Müller. *M* 1.— 1.40.

— 25. Epist. ad Att. I V—VIII, ed. Müller. *M* 1.— 1.40.

— 26. Epist. ad Att. I IX—XII, ed. Müller. *M* 1.— 1.40.

— 27. Epist. ad Att. I XIII—XVI, ed. Müller. *M* 1.— 1.40.

— 28. Epist. ad Brutum et epist. ad Octavianum, ed. Müller. *M* —.60 —.90.

— 29. Academica, ed. Müller. *M* —.70 1.—

— 30. De finibus, ed. Müller. *M* 1.— 1.40.

— 31. Tusculanae disputationes, ed. Müller. *M* —.80 1.10.

— 32. De natura deorum, ed. Müller. *M* —.70 1.—

Die **fetten** Ziffern verstehen sich für **gebundene Exemplar**

Ciceronis scripta. Edd. F. W. Müller et G. Friedrich.

Nr. 33. De divinatione, de fato, ed Müller. *M.* — 70 1.—

— 34. De re publica, ed. Müller *M.* — 70 1.—

— 35. De legibus, ed. Müller. *M.* — 70 1.—

— 36. De officiis, ed. Müller. *M.* — 70 1.—

— 37. Cato Major de senectute, Laelius de amicitia, Paradoxa, ed. Müller. *M.* — 50 — 75.

Inhalt von

Nr. 1. 2 = Pars I, vol. I

— 3—6 = Pars I, vol. II

— 7—9 = Pars II, vol. I

— 10—14 = Pars II, vol. II

— 15—18 = Pars II, vol. III

— 19—23 = Pars III, vol. I

— 24—28 = Pars III, vol. II

— 29—31 = Pars IV, vol. I

— 32—35 = Pars IV, vol. II

— 36. 37 u. Fragm. = Pars IV, vol. III. orationes selectae XXI. Rec.

O. F. W. Müller. 2 partes. *M.* 1.70 2.30.

Pars I: Oratt. pro Roscio Amerino, in Verrem II. IV et V, pro lege Manilia, in Catilinam, pro Murena. *M.* — 80 1.10.

— II: Oratt. pro Sulla, pro Archia, pro Sestio, pro Plancio, pro Milone, pro Marcello, pro Ligario, pro Delotaro, Philippicae I II XIV. *M.* — 90 1.20.

— orationes selectae XIX. Edd., indices addeco. A. Eberhard et O. Hirschfelder. Ed. II. *M.* 2.— 2.50.

Oratt. pro Roscio Amerino, in Verrem II. IV. V, de imperio Pompei, in Catilinam IV, pro Murena, pro Ligario, pro rege Delotaro, in Antonium Philippicae I II, divinatio in Caeciliam.

— epistolae. Rec. A. S. Wesenberg. 2 voll. [je *M.* 3.— 3.60.] *M.* 6.— 7.20.

— epistolae selectae. Ed. B. Dietsch. 2 partes. [P. I. *M.* 1.— 1.40. P. II. *M.* 1.50 2.—] *M.* 2.50 3.40.

— de virtut. I. fr. Ed. H. Knoellinger. *M.* 2.— 2.40.

[—] Scholia in Ciceronis orationis Boetianae ed. P. Hildebrandt. *M.* 8.— 8.60.

Claudianae carm. Rec. J. Koch. *M.* 3.60 4.20.

Claudii Hermerti malomedicina Chronis. Ed. E. Oder. *M.* 12.— 12.80.

Comediani carmina. Rec. E. Ludwig. 2 part. *M.* 2.70 3.50.

[Constantinus.] Inc. auct. de C. Magno eiusque matre Helena libellus. Ed. E. Heydenreich. *M.* — 60 — 90.

Cornelius Nepos: a. Nepos.

Curtii Rufi hist. Alexandri Magni. Iterum rec. E. Hedicke. Ed. maior *M.* 3.60 4.20. Ed. minor *M.* 1.20 1.60.

— Rec. Th. Vogel. [vergr.]

Damasi epigrammata. Acc. Pseudodamasiana. Rec. M. Ihm. Adl. est tabula *M.* 2.40 2.80.

Dictys Cretensis ephem. belli Troiani II. VI. Rec. F. Meister. [s. Zt. verg. Neubearb. in Vorb.]

Donati comm. Terenti. Acc. Eugraphi commentum et scholia Bemбина. Ed. P. Wessner. I. *M.* 10 — 10.80. Vol. II. *M.* 12.— 12.80. *Vol. III. I. *M.* 8.— 8.50. — Interpretat. Vergil. Ed. H. Georgii 2 voll. *M.* 24.— 26.—

Dracontii carm. min. Ed. Fr. de Duha. *M.* 1.20 1.60.

*Elogiae poetar. Latin. Ed. S. Brandt. Ed. III. *M.* 1.— 1.20.

Eugraphus: a. Donatus.

Eutropii breviarium hist. Rom. Rec. Fr. Buehl. *M.* — 45 — 75.

Favonii Eulogii disp. de somnie Scipionis. Ed. A. Holder. *M.* 1.40 1.80.

Firmici Materni matheseos II. VIII. Ed. W. Kroll et F. Skutsch. Fasc. I. *M.* 4.— 4.50. Fasc. II. [U. d. Pr.] \

— de errore profan. relig. Ed. K. Ziegler. *M.* 3.20 3.60.

Flori, L., Annael. epitomae II. II et P. Anni Flori fragmentum de Vergilio. Ed. O. Rossbach. *M.* 2.80 3.20.

*Florilegium Latinum. Heft 1: Drama. Heft 2: Kleine Erzählungen. [U. d. Pr.]

Frontii strategematon II. IV. Ed. G. Gundermann. *M.* 1.50 1.90.

*Frontonis epistolae ad M. Caesarem ed. E. Hauler. [U. d. Pr.]

Fulgentii, Fabii Planciadis, opera. Acc. Gordiani Fulgentii de aetatibus mundi et hominis et S. Fulgentii episcopi super Thebaiden. Rec. B. Helm. *M.* 4.— 4.50.

Gai institutionum comment. quattuor. Rec. Ph. Ed. Huschke. Ed. II cur.

E. Seckel et B. Kübler. *M.* 2.80 3.20.

Gelli noctium Attic. II. XX. Rec. C. Hosius. 3 voll. *M.* 6.80 8.—

Gemini elementa astronomiae. Rec. C. Manitius. *M.* 8.— 8.60.

Germanici Caesaris Aratea. Ed. A. Brey-sig. Ed. II. Acc. Epigramm. *M.* 2.— 2.40.

Grammaticae Romanae fragm. Coll. rec. H. Funaioli. Vol. I. *M.* 12.— 12.60.

Grani Liciniani quae supersunt. Rec. M. Flemisch. *M.* 1.— 1.20.

Hieronimi de vir. illustr. I. Acc. Genuadi catalogus viror. illustr. Rec. G. Herding. *M.* 2.40 2.80.

Historia Apollonii, regis Tyri. Rec. A. Riese. Ed. II. *M.* 1.40 1.80.

Historicorum Roman. fragmenta. Ed. H. Peter. *M.* 4.50 5.—

Horatii Flacci opera. Rec. L. Mueller. Ed. maior [vergr.] Ed. minor [vergr.]

— Rec. F. Vollmer. Ed. maior. *M.* 2.— 2.40. Ed. minor. *M.* 1.— 1.40.

*[—] Horaeus Vermaße. Von O. Schroeder. [U. d. Pr.]

Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.

Hygini grammaticol. de munit. castr. Rec. G. Gemoll. *M.* —.75 1.10.
 *Imperatorum romanorum acta. P. I. Inde ab Augusto usque ad Hadriani mortem. Coll. O. Haberleithner. [Unter d. Presse.]
 Incerti auctoris de Constantino Magno eiusque matre Helena libellus prim. Ed. E. Heydenreich. *M.* —.60 —.90.
 *Inscriptiones Latinae Graecae bilingues. Ed. F. Zilken. [In Vorb.]
 * — Latinae Caesaris morte antiquiores. Ed. K. Witte. [In Vorb.]
 Iurisprudentiae anteiustinianae quae supersunt. In usum maxime academicum rec., adnot. Ph. Ed. Huschke. Ed. V. *M.* 6.75 7.40.
 * — Ed. VI auct. et emend. edd. E. Seckel et B. Kubler. 2 voll. Vol. I. *M.* 4.40 5. — [Vol. II in Vorb.]
 — Supplement: Bruchstücke a. Schriften röm. Juristen. Von E. Huschke. *M.* —.75 1. —
 Iurisprudentiae antehadrianae quae supersunt. Ed. F. P. Bremer. Pars I. *M.* 5. — 5.60. Pars II. Sectio I. *M.* 8. — 8.60. II. *M.* 8. — 8.80.
 Iustiniani institutiones. Ed. Ph. Ed. Huschke. *M.* 1. — 1.40.
 Iustini epitoma hist. Philipp. Pompei Trogi ex rec. Fr. Euehl. Acc. prologi in Pompeium Trogius ab A. de Gutschmid rec. *M.* 1.60 2.20.
 Iuvenalis satirarum II. Rec. C. F. Hermann. *M.* —.60 —.90.
 Iuveni II. evangelicorum IV. Rec. O. Marold. *M.* 1.80 2.20.
 Lactantius Placidus: s. Statius. Vol. III.
 Livi ab urbe condita libri. Rec. G. Weissenborn et M. Müller. 6 partes. *M.* 8.10 11.10. Pars I—III. Ed. II c. M. Müller je *M.* 1.20 1.70. Pars IV. Ed. II c. M. Müller. Pars V—VI je *M.* 1.50 2. —
 Pars I—V auch in einzelnen Heften:
 Pars I fasc. I: Lib. 1—3. *M.* —.70 1.10.
 — I fasc. II: Lib. 4—6. *M.* —.70 1.10.
 — II fasc. I: Lib. 7—10. *M.* —.70 1.10.
 — II fasc. II: Lib. 21—23. *M.* —.70 1.10.
 — III fasc. I: Lib. 24—26. *M.* —.70 1.10.
 — III fasc. II: Lib. 27—30. *M.* —.70 1.10.
 — IV fasc. I: Lib. 31—35. *M.* —.85 1.25.
 — IV fasc. II: Lib. 36—38. *M.* —.85 1.25.
 — V fasc. I: Lib. 39—40. *M.* —.85 1.25.
 — Ed. II ed. G. Heraeus. *M.* —.85 1.25.
 Pars V fasc. II: Lib. 41—140. *M.* —.85 1.25.
 * — VI: Fragmenta et index. [In Vorb.]
 * — periochae, fragmenta Oxyrhynchii reperta et Iulii Obsequentis prodigiorum liber. Ed. O. Rossbach. *M.* 2.80 3.20.
 Lucani de bello civ. II. X. It. Ed. C. Hostius. *M.* 4.40 5. —

[Lucanus.] Adnotationes super Lucanum. Ed. J. Endt. *M.* 8. — 8.60.
 Lucreti Cari de rerum natura II. VI. Ed. A. Brieger. Ed. II. *M.* 2.10 2.50.
 Appendix einzeln *M.* —.30.
 Macrobius. Rec. F. Eyssenhardt. Ed. II. *M.* 8. — 8.60.
 Marcelli de medicamentis. Ed. G. Helmreich. *M.* 3.60 4.20.
 Martialis epigrammaton II. Rec. W. Gilbert. *M.* 2.70 3.20.
 *Martianus Capella. Ed. A. Dick. [In Vorb.]
 Melae, Pomponii, de chorographia libri. Ed. C. Frick. *M.* 1.20 1.60.
 Metrologicorum scriptorum reliquiae. Ed. F. Hultsch. Vol. II: Scriptores Romani. *M.* 3.40 2.80. [Vol. I: Scriptores Graeci. *M.* 2.70 3.20.] 2 voll. *M.* 5.10 6. —
 Minucii Felici Octavius. Rec. Herm. Boenig. *M.* 1.60 2. —
 Malomedicina Chironis: s. Claudius. Nepotis vitae. Ed. C. Halm. Ed. II cur. A. Fleckelsen. *M.* —.30 —.60.
 — m. Schulwörterbuch v. H. Haacke-Stange. 15. Auflage. *M.* 1.75.
 Nonii Marcelli de compendiosa doctrina libb. XX. Ed. W. M. Lindsay. Vol. I—III: lib. I—XX et ind. *M.* 17.20 19. —
 Orosii hist. adv. paganos II. VII. Rec. C. Zangemeister. *M.* 4. — 4.50.
 Ovidius Naso. Rec. R. Merkel. Stom. *M.* 2.90 4.10.
 Tom. I: Amores. Heroidea. Epistulae. Medicamina faciei femineae. Ars amatoria. Remedia amoris. Ed. II cur. R. Ehwald. *M.* 1. — 1.40.
 Tom. II: Metamorphoses. Ed. II. *M.* —.90 1.30.
 Tom. III: Tristia. Ibis. Ex Ponto libri. Fasti. Ed. II. *M.* 1. — 1.40.
 — tristium II. V. Ed. R. Merkel. *M.* —.45 —.75.
 — fastorum II. VI. Ed. R. Merkel. *M.* —.60 —.90.
 — metamorphoseon delectus Siebellianus. Ed. Fr. Polle. Mit Index. *M.* —.70 1. —
 Palladii opus agriculturae. Rec. J. C. Schmitt. *M.* 5.20 5.60.
 *Panegyrici Latini XII. Rec. Aem. Baehrens. Ed. II ca. *M.* 3.60 4.20. [U. d. Pr.]
 Patrum Nicaenorum nomina Graece, Latine, Syriace, Coptice, Arabice, Armeniace. Ed. H. Geiser, H. Hilgenfeld, O. Cuntz. *M.* 6. — 6.60.
 Pelagonii ars veterinaria. Ed. M. Ihm. *M.* 3.40 2.80.
 Persii satirarum I. Rec. C. Hermann. *M.* —.30 —.60.
 Phaedri fabulae Aesopiae. Rec. L. Mueller. *M.* —.30 —.60.
 — mit Schulwörterbuch von A. Schaubach. 3. Aufl. *M.* —.90 1.30.

Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.

- Physiognomonici scriptores Graeci et Latini.** Rec. R. Foerster. 2 voll. [Vol. I. *M* 8.—8.60. Vol. II. *M* 6.—8.60.] *M* 14.—15.20.
- Plauti comediae.** Rec. F. Goetz et Fr. Schoell. 7 fasc. *M* 10.50 14.—
- Fasc. I. Amphitruo, Asinaria, Aulularia. Praef. de Plauti vita ac poesi testim. vet. *M* 1.50 2.—
- II. Bacchides, Captivi, Casina. Ed. II. *M* 1.50 2.—
- III. Cistellaria, Curculio, Epidicus. *M* 1.50 2.—
- IV. † Menaechmi, Mercator, † Miles glor. *M* 1.50 2.—
- V. † Mostellaria, Persa, † Poenulus. *M* 1.50 2.—
- VI. † Pseudolus, † Rudens, Stichus. *M* 1.50 2.—
- VII. † Trinummus, Truculentus, fragmenta. Acc. conspectus metrorum. *M* 1.50 2.—
- Einzelne die mit † bezeichneten Stücke je *M* —.60 —.90, die übrigen je *M* —.45 —.75. Supplementum (De Plauti vita ac poesi testimonia veterum. Conspectus metrorum) *M* —.45 —.75.
- * **Plinii naturalis historia.** Rec. O. Mayhoff. 6 voll. Ed. II. [Vol. I. *M* 8.—8.60. Vol. II. Ed. III. *M* 8.—8.60. Vol. III. *M* 4.—4.60. Voll. IV. V. je *M* 6.—6.60. Vol. VI. (Index) Ed. Jan. *M* 3.—3.50.] *M* 35.—38.40.
- II. dubii sermonis VIII rell. Coll. I. W. Beck. *M* 1.40 1.80.
- (Imn.) epistulae. [vergr.]
- Rec. R. C. Kukul. *M* 3.—3.60.
- Plinii Secundi quae ferunt una cum Gargilli Martialis medicina.** Ed. V. Rose. *M* 2.70 3.10.
- Poetae Latini minores.** Rec. Aem. Baehrens. 6 voll. [Voll. II u. VI vergr.] *M* 20.10 23.40.
- Rec. F. Vollmer. Vol. I. Appendix Vergiliana. *M* 2.40 2.80. *Vol. II, fasc. 1. Ovidi Halieuticon libri I fragmentum. Gratti (Synagoge) libri I fragmentum. *M* —.60 —.85.
- Pomponius Mela: s. Mela.**
- Porphyrius commentarii in Horatium.** Rec. G. Meyer. *M* 5.—5.60.
- Prisciani superiorem II. III.** Ed. V. Rose. Acc. Vindictiani Afri quae feruntur rell. *M* 7.20 7.80.
- Propertii elegiae.** Rec. L. Mueller. *M* —.90 1.20.
- * — Ed. K. Hosius. [U. d. Fr.]
- Pseudacronis scholia in Horatium.** Ed. O. O. Keller. Vol. I. *M* 9.—9.80 vol. II. *M* 12.—12.80.
- Quintiliani instit. orat. II. XII.** Rec. Ed. Bonnell. 2 voll. [vol. I vergr.] je *M* 1.80 2.20.
- Quintiliani instit. liber X.** Rec. C. Halm. *M* —.30 —.60.
- Ed. L. Radermacher. Pars I. *M* 3.—3.60. [Pars II in Vorb.]
- declamationes. Rec. C. Ritter. *M* 4.80 5.40.
- decl. XIX maiores. Ed. G. Lehnert. *M* 12.—12.60.
- Remigii Autissiodor. in art. Donati min. commentum.** Ed. W. Fox. *M* 1.80 2.20.
- Sallusti Catilina, Iugurtha, ex historiis orationes et epistulae.** Ed. A. Eussner. *M* —.45 —.75.
- Scenicae Romanorum poesis fragmenta.** Rec. O. Ribbeck. Ed. III. Vol. I. Tragicorum fragm. *M* 4.—4.60. Vol. II. Comicorum fragm. *M* 5.—5.60.
- Scribonii Largi compositiones.** Ed. G. Helmreich. *M* 1.80 2.20.
- Scriptores historiae Augustae.** Iterum rec. H. Peter. 2 voll. *M* 7.50 8.60.
- Senecae opera quae supersunt.** Vol. I. Fasc. I. Dialog. II. XII. Ed. E. Hermes. *M* 3.20 3.80. Vol. I. Fasc. II. De beneficiis. De Clementia. Ed. C. Hosius. *M* 2.40 2.80. Vol. II. Naturalium quaest. II. VIII. Ed. A. Gercke. *M* 3.60 4.20. Vol. III. Ad Lucil. epist. mor. Ed. O. Hense. *M* 5.60 6.20. Vol. IV. *Fragm., Ind. Ed. E. Bickel. [In Vorb.]
- Suppl. (Fragm. Ind.) Rec. Fr. Haase. *M* 1.80 2.40.
- tragoediae. Rec. R. Peiper et G. Richter. Ed. II. *M* 5.60 6.20.
- Senecae (rhetoris) oratorum et rhetorum sententiae, divisiones, colores.** Ed. A. Kiessling. *M* 4.50 5.—
- Sidonius Apollin.** Rec. P. Mohr. *M* 5.60 6.20.
- Sili Italici Punica.** Ed. L. Bauer. 2 voll. je *M* 2.40 2.80.
- Sorani gynaeceorum vetus translatio Latina cum add. Graeci textus rell.** Ed. V. Rose. *M* 4.80 5.40.
- Statius.** Edd. A. Klots et B. Jahnke. Vol. I: Silvae Rec. A. Klots. *M* 2.—2.60.
- II. Fasc. I: Achillea. Rec. A. Klots et O. Müller. *M* 1.20 1.60.
- II. Fasc. II: Thebais. Rec. A. Klots. *M* 8.—8.60.
- III: Laetantii Placidi scholia in Achilleidem Ed. B. Jahnke. *M* 3.—3.60.
- Suetonii Tranquilli opera.** Rec. M. Ihm. Ed. minor. 3 voll. Vol. I. De vita Caesarum libri VIII. *M* 2.40 2.80. [Vol. II in Vorb.]
- Rec. C. L. Roth. 2 fasc. [Fasc. I vergr.] Fasc. II. De grammaticis et rhetoribus. *M* —.80 1.20.
- Tacitus.** Rec. C. Halm. Ed. IV. 2 tom. *M* 2.40 3.20.
- Tomus I. Libb. ab excessu divi Augusti.** *M* 1.90 1.60. [Fasc. I: Lib. I—VI. *M* —.75 1.10. Fasc. II: Lib. XI—XVI. *M* —.75 1.10.]

Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.

- Tacitus.** Tomus II. Historiae et libb. minores. *M* 1.20 1.60. [Fasc. I: Historiae. *M* —.90 1.30. Fasc. II: Germania. Agricola. Dialogus. *M* —.45 —.75.]
- Terenti comediae.** Rec. A. Fleckeisen. Ed. II. *M* 2.10 2.60.
- Jedes Stück (Adelphoe, Andria, Eunuchus, Hauton Timorumenos, Hecyra, Phormio) *M* —.45 —.75.
- [—] **Scholia Terentiana.** Ed. Fr. Schlee. *M* 2.— 2.40.
- Tibulli** II. IV. Rec. L. Mueller. *M* —.45 —.75.
- Ulpiani fragmenta.** Ed. E. Huschke. Ed. V. *M* —.75 1.10.
- Valeri Alexandri Polemi res gestae Alexandri Macedonis.** Rec. B. Kuebler. *M* 4.— 4.50.
- Valerij Flaceli Argonautica.** Rec. Aem. Baehrens. [Vergr.]
- * — — — Ed. S. Sudhaus. [U. d. Pr.]
- Valeri Maximi factorum et dictorum memorab.** II. IX. Cum Iulij Paridis et Ianuarii Nepotiani epitomis. Rec. O. Kempf. Ed. II. *M* 7.20 7.80.
- Varronis rer. rustic. rell.** Rec. H. Keil. *M* 1.60 2.—
- Vegeti Renati digestorum artis mulo-medicinae libri.** Ed. E. Lommatsch. *M* 6.— 6.60.
- — — epitoma rei milit. Rec. C. Lang. Ed. II. *M* 3.90 4.40.
- Vellei Paterculi hist. Roman. rell.** Ed. C. Halm. *M* 1.— 1.40.
- — — Rec. Fr. Haase. *M* —.60 —.90.
- Vergili Maronis opera.** Rec. O. Ribbeck. Ed. II. *M* 1.50 2.—
- Aenels. Rec. O. Ribbeck. *M* —.90 1.30.
- Bucolica et Georgica. Rec. O. Ribbeck. *M* —.45 —.75.
- Bucolica, Georgica, Aenels. Rec. O. Güthling. 2 tomi. *M* 1.35 2.05.
- Tom. I: Bucolica. Georgica. *M* —.50 —.80.
- II: Aenels. *M* —.90 1.30.
- *[—] **Scholia in Vergili Bucolica etc.** Ed. Funaioli [In Vorb.]
- Virgili Grammatici opera.** Ed. J. Huemer. *M* 2.40 2.80.
- Vitruvii de architectura** II. X. Ed. V. Rose. Ed. II. *M* 5.— 5.60.

1b. Bibliotheca scriptorum medii aevi Teubneriana. [8.]

- Alberti Stadensis Trolus.** Ed. Th. Mersdorf. *M* 3.— 3.40.
- Amareli sermonum** II. IV. Ed. M. Manitius. *M* 2.25 2.60.
- Canabutae in Dionysium Halic. comm.** Ed. M. Lehnerdt. *M* 1.80 2.20.
- Christus patiens.** Tragoedia Gregorio Nazianzeno falso attributa. Rec. I. G. Brambs. *M* 2.40 2.80.
- Comediae Horatianae tres.** Ed. R. Jahnke. *M* 1.20 1.60.
- Egidij Corboliensis vaticus de signis et sympt. aegritud.** ed. V. Rose. *M* 2.80 3.20.
- Gullelmi Blesensis Aldae comedia.** Ed. C. Lohmeyer. *M* —.80 1.20.
- Hildegardis causae et curae.** Ed. P. Kaiser. *M* 4.40 5.—
- Horatii Romani porcaria.** Ed. M. Lehnerdt. *M* 1.20 1.60.
- Hrotavitaes opera.** Ed. K. Strecker. *M* 4.— 4.60.
- Odonis abbatia Cluniacensis occupatio.** Ed. A. Swoboda. *M* 4.— 4.60.
- Thiofridi Epternacensis vita Willibrordi metrica.** Ed. K. Rossberg. *M* 1.80 2.20.
- Vitae sanctorum novem metricae.** Ed. Guil. Harster. *M* 3.— 3.50.
- ***Vitae Genovefae virginis** ed. C. Künstle. *M* 1.20 1.60.

1c. Bibliotheca scriptorum Latinorum recentioris aetatis.

Edidit Iosephus Frey. [8.]

- Epistolae sel. viror. clar. saec. XVI. XVII.** Ed. E. Weber. *M* 2.40 2.80.
- Manutij, Paull, epistulae sel.** Ed. M. Fickelscherer. *M* 1.50 2.—
- Mureti scripta sel.** Ed. I. Frey. 2 voll. *M* 2.40 3.20.
- Buhnkeii elogium Tib. Hemsterhusii.** Ed. I. Frey. *M* — 45 —.70.

Die **fetten** Ziffern verstehen sich für **gebundene** Exemplare.

2. Sammlung wissenschaftlicher Kommentare zu griechischen und römischen Schriftstellern. [gr. 8.]

Mit der Sammlung wissenschaftlicher Kommentare zu griechischen und römischen Literaturwerken hofft die Verlagsbuchhandlung einem wirklichen Bedürfnis zu begegnen. Das Unternehmen soll zu einer umfassenderen und verständnisvolleren Beschäftigung mit den Hauptwerken der antiken Literatur als den vornehmsten Äußerungen des klassischen Altertums auffordern und anleiten.

Apologeten, zwei griechische. Von J. Geffcken. *M.* 10.— 11.—

Aetna. Von S. Sudhaus. *M.* 6.— 7.—

Catull Veronensis liber. Von G. Friedrich. *M.* 12.— 13.—

*Johannes von Gaza und Paulus Silentiarius. Von P. Friedländer. [U. d. Pr.]

Lucretius de rer. nat. Buch III. Von R. Heinze. *M.* 4.— 5.—

Philostratos über Gymnastik. Von J. Jäthner. *M.* 10.— 11.—

Sophokles Elektra. Von G. Kaibel. 2. Aufl. ca. *M.* 6.— 7.— [U. d. Pr.]

Vergilius Aeneis Buch VI. Von E. Norden. *M.* 12.— 13.—

In Vorbereitung:

Clemens Alex. Paidagogos. Von Schwartz. Lukian Philopseudes. Von R. Wünsch.

Ovid Heroiden. Von R. Ehwald.

Pindar Pythien. Von O. Schröder.

Propert. Von Jacoby.

Tacitus Germania. Von G. Wissowa.

3. Einzeln erschienene Ausgaben.

[gr. 8, wenn nichts anderes bemerkt.]

Die meisten der nachstehend aufgeführten Ausgaben sind bestimmt, wissenschaftlichen Zwecken zu dienen. Sie enthalten daher mit wenigen Ausnahmen den vollständigen kritischen Apparat unter dem Texte; zum großen Teil sind sie — wie dies dann in der Titelangabe bemerkt ist — mit kritischem und exegetischem Kommentar versehen.

a) Griechische Schriftsteller.

Acta apostolorum: s. Lucas.

Aeschinis orationes. Ed., scholia adl. F. Schultz. *M.* 8.—

— orat. in Ctesiphontem. Rec., expl. A. Weidner. *M.* 8.60.

Aeschyli Agamemnon. Ed. R. H. Klausen. Ed. alt. cur. R. Enger. *M.* 3.75.

— Agamemnon. Griech. u. deutsch mit Komm. von K. H. Keck. *M.* 9.—

— fabulae et fragm. Rec. G. Dindorf. 4. *M.* 4.—

— Septem ad Thebas. Rec. Fr. Ritschellius. Ed. II. *M.* 3.—

Alciphronis rhet. epistolae. Ed. A. Meineke. *M.* 4.—

Ἀλφάβητος τῆς ἀγάπης. Das ABC der Liebe. E. Sammlung rhod. Liebeslieder. Hrg. v. W. Wagner. *M.* 2.40.

Anthologiae Planudae appendix Barberino-Vaticana. Rec. L. Sternbach. *M.* 4.—

Apollonius' von Kitium illustr. Kommentar z. d. Hippokrat. Schrift π. ἁρσεν. Hrg. v. H. Schöne. Mit 31 Tafeln in Lichtdr. 4. *M.* 10.—

Aristophanis fabulae et fragm. Rec. G. Dindorf. 4. *M.* 6.—

— ecclesiasticae. Rec. A. von Velsen. *M.* 2.40.

— equites. Rec. A. von Velsen. Ed. I. cur. K. Zacher. *M.* 3.—

— pax. Ed. K. Zacher. *M.* 5.— 6.—

— Plutus. Rec. A. von Velsen. *M.* 2.—

— thesmophoriae. Rec. A. von Velsen. Ed. II. *M.* 2.—

Aristotelis ars rhet. cum annotatione L. Spengel. Acc. vet. translatio Latina 2 voll. *M.* 16.—

— politica cum vet. translatione G. de Moerbeka. Rec. Fr. Susemihl. *M.* 18.—

— ethica Nicomachea. Ed. et comment. instr. G. Ramsauer. Adi. est Fr. Susemihli epist. crit. *M.* 12.—

Artemidori onirocritica. Rec. R. Hercher. *M.* 8.—

Bionis epitaphius Adonidis. Ed. H. L. Ahrens. *M.* 1.50.

Bucolicorum Graec. Theocriti, Bionis et Moschi reliquiae. Ed. H. L. Ahrens. 2 tomi. *M.* 21.60.

Die **fetten** Ziffern verstehen sich für **gebundene Exemplare**.

Callimachea. Ed. O. Schneider. 2 voll. *M* 33.—
 Vol. I. Hymni cum scholiis vet. *M* 11.—
 — II. Fragmenta. Indices. *M* 22.—
Carmina Graeca medii aevi. Ed. G. Wagner. *M* 9.—
 — popularia Graeciae recentioris. Ed. A. Passow. *M* 14.—
Christianor. carm. Anthologia Graeca. Edd. W. Christ et M. Paranikas. *M* 10.—
Comicorum Atticorum fragmenta. Ed. Th. Kock. 3 voll. *M* 48.—
 Vol. I. Antiquae comoediae fragmenta. *M* 18.—
 — II. Novae comoediae fragmenta. Pars I. *M* 14.—
 — III. Novae comoediae fragmenta. P. II. Comic. inc. aet. fragm. Fragm. post. Indices. Suppl. *M* 16.—
***Corpus fabularum Aesopiarum.** Ed. O. Crusius, A. Hausrath, P. Knoell, P. Maro. [In Vorb.]
 — medicorum Graecorum. Vol. XI, 1. Phylumeni devenenatis animalibus eorumque remediis ed. M. Wellmann. *M* 2.80.
Demetrii Phaleri de elocutione libellus. Ed. L. Badermacher. *M* 5.—
Demosthenis oratt. de corona et de falsa legatione. Cum argumentis Graeco et Latine ed. I. Th. Voemelius. *M* 16.—
 — orat. adv. Leptinem. Cum argumentis Graeco et Latine ed. I. Th. Voemel. *M* 4.—
 — de corona oratio. In usum schol. ed. I. H. Lipsius. Ed. II. *M* 1.60.
Περὶ διαλέξεων excerptum ed. R. Schneider. *M* —.60.
Didymi Chalcenteri fragmenta. Ed. M. Schmidt. *M* 9.—
Dionysii Thracis ars grammatica. Ed. G. Uhlig. *M* 8.—
***Διονυσίου ἡ Δογματικὴ περὶ ὕψους.** De sublimitate libellus. Ed. O. Iahn. Quart. ed. I. Vahlen. *M* 2.80 3.20.
Epicurea. Ed. H. Usener (Anast. Neudruck.) *M* 12.— 13.—
***[Epiphanius.] Quaestiones Epiphaniae metrologicae et criticae.** Scr. O. Viedebantt. [U. d. Pr.]
Eratosthenis carminum reliquiae. Disp. et expl. Ed. E. Hiller. *M* 8.—
 — geographische Fragmente, hrsg. von Berger. *M* 8.40.
Etymologicum Gudianum quod vocatur. Rec. et apparatus criticum indicesque adi. Al. de Stefani. Fasc. I: Litteras A-B cont. *M* 10.—
Euripidis fabulae et fragmenta. Rec. G. Dindorf. 4. *M* 9.—

Euripidis fabulae. Edd. R. Prinz et N. Wecklein. *M* 46.60.
 Vol. I. Pars I. Medea. Ed. II. *M* 3.40.
 — I. — II. Alcestitis. Ed. II. *M* 1.80.
 — I. — III. Hecuba. Ed. II. *M* 2.40.
 — I. — IV. Electra. *M* 2.—
 — I. — V. Ion. *M* 2.80.
 — I. — VI. Helena. *M* 3.—
 — I. — VII. Cyclops. Ed. II. *M* 1.40.
 — II. — I. Iphigenia Taurica. *M* 2.40.
 — II. — II. Supplices. *M* 2.—
 — II. — III. Bacchae. *M* 2.—
 — II. — IV. Heraclidae. *M* 2.—
 — II. — V. Hercules. *M* 2.40.
 — II. — VI. Iphigenia Aulidensis. *M* 2.80.
 — III. — I. Andromacha. *M* 2.40.
 — III. — II. Hippolytus. *M* 2.80.
 — III. — III. Orestes. *M* 2.80.
 — III. — IV. Phoenissae. *M* 2.80.
 — III. — V. Troades. *M* 2.80.
 — III. — VI. Rhesus. *M* 3.60.
 — tragoediae. Edd. A. J. E. Pflugk, R. Klots et N. Wecklein. (Mit latein. Kommentar.)
 Medea. Ed. III. *M* 1.50. — Hecuba. Ed. III. *M* 1.20. — Andromacha. Ed. II. *M* 1.20. — Heraclidae. Ed. II. *M* 1.20. — Helena. Ed. II. *M* 1.20. — Alcestitis. Ed. II. *M* 1.20. — Hercules furens. Ed. II. *M* 1.80. — Phoenissae. Ed. II. *M* 2.25. — Orestes. *M* 1.20. — Iphigenia Taurica. *M* 1.20. — Iphigenia quae est Aulide. *M* 1.20.
Eusebii canonum epitome ex Dionysii Telmaharensis chronico petita. Verterunt notisque illustrarunt C. Siegfried et H. Geizer. 4. *M* 6.—
Galenii de placitis Hippocratis et Platonis. Rec. I. Müller. Vol. I. Prolegg., text. Graec., adnot. crit., vers. Lat. *M* 20.—
Gnomica I. Sexti Pythagorici, Clitarchi, Euagrii Ponticii sententiae. Ed. A. Elter. gr. 4. *M* 2.40.
 — II. Epicteti et Meschionis sententiae. Ed. A. Elter. gr. 4. *M* 1.60.
Grammatici Graeci recogniti et apparatus critico instructi. 8 partes. 15 voll. Lex. 8.
 Pars I. Vol. I. Dionysii Thracis ars grammatica. Ed. G. Uhlig. *M* 8.—
 Pars I. Vol. III. Scholia in Dionysii Thracis artem grammaticam. Rec. A. Hilgard. *M* 36.—
 Pars II. Vol. I. Apollonii Dyscoli quae supersunt. Ed. R. Schneider und G. Uhlig. 2 Fasc. *M* 26.—
 *Pars II. Vol. II. Apollonii Dyscoli de constructione orationis libri quatuor. Ed. G. Uhlig. *M* 24.—
 *Pars II. Vol. III. Librorum Apollonii deperditorum fragm. Ed. R. Schneider. *M* 14.—

Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare

- Grammatici Graeci recogniti. et apparatus critico instructi. 8 partes. 15 voll. Lex-8.
 Pars III. Vol. I. Herodiani technici reliquiae. Ed. A. Lentz. Tom. I. *M* 20.—
 Pars III. Vol. II. Herodiani technici reliquiae. Ed. A. Lentz. Tom. II. 2 Fasc. *M* 34.—
 Pars IV. Vol. I. Theodosti canones et Choerobosci scholia in canones nominales. Rec. A. Hilgard. *M* 14.—
 Pars IV. Vol. II. Choerobosci scholia in canones verbales et Sophronii excerpta e Characis commentario. Rec. A. Hilgard. *M* 22.—
 [Fortsetzung in Vorb.]
 Herodas' Mimnamben, hrg. v. R. Meister. Lex-8. [Vergr. Neue Aufl. in Vorb.]
 Herodiani ab excessu d. Marci II. VIII. Ed. L. Mendelssohn. *M* 6.80.
 — technici rell. Ed., expl. A. Lentz. 2 tomi. Lex-8. *M* 54.—
 Herodoti II. Buch m. sachl. Erläut. hrg. v. A. Wiedemann. *M* 12.—
Ἡρόδοτος τὰ ἅπαντα ἐξ ἐκφυγίας Κ. Σίττλ. *M* 10.—
 Hesiodi quae fer. carmina. Rec. R. Esach. Acc. Homeri et Hesiodi certamen. *M* 18.—
 — Rec. A. Köchly, lect. var. subscr. G. Kinkel. Pars I. *M* 5.—
 [Fortsetzung erscheint nicht.]
 — Rec. et ill. C. Goettling. Ed III. cur. I. Flach. *M* 6.60.
 [—] Glossen und Schollen zur Hesiodischen Theogonie mit Prolegomena von J. Flach. *M* 8.—
 Henschii Milesii onomatologi rell. Ed. I. Flach. Acc. appendix Pseudohezychiana, indd., spec. photolithogr. cod. A. *M* 9.—
 Hipparch, geograph. Fragmente, hrg. von H. Berger. *M* 2.40.
 Homeri carmina. Rec. A. Ludwig. Pars I. Ilias 1 voll. Vol. I. *M* 16.—18.— Vol. II. *M* 20.—23.— Pars II. Odyssea. 2 voll. *M* 16.—20.—
 — Odyssea. Ed. I. La Roche. 2 part. *M* 13.—
 — Ilias. Ed. I. La Roche. 2 part. *M* 22.—
 — Illadis carmina sejuncta, discreta, emendata, prolegg. et app. crit. instructa. ed. G. Christ. 2 part. *M* 16.—
 [—] D. Homer. Hymnen hrg. u. erl. v. A. Gemoll. *M* 6.80.
 [—] D. Homer. Batrachomachia des Pigres nebst Schollen u. Paraphrasen hrg. u. erl. v. A. Ludwig. *M* 20.—
 Incerti auctoris epitome rerum gestarum Alexandri Magni. Ed. O. Wagner. *M* 3.—
 Inscriptiones Graecae metricae ex scriptibus praeter Anthologiam collectae. Ed. Th. Preger. *M* 8.—

- Inventio sanctae crucis. Ed. A. Holder. *M* 2.80.
 [Iohannes.] Evangelium sec. Iohannem. Ed. F. Blass. *M* 5.60.
 Iohannes Kamateros, *ἰσαγγελὴ ἀποστολική*. Bearb. v. L. Weigl. *M* 3.—
 Iuliani II. contra Christianos: s. Scriptorum Graecorum e. q. s.
 — deutsch v. J. Neumann. *M* 1.—
 Kosmas und Damian. Texte und Einleitung von L. Deubner. *M* 8.—9.—
 Kyrillos, d. h. Theodosios: s. Theodosios. Leges Graecorum sacrae e titulis coll. Edd. J. de Prott et L. Ziehen. 2 fasc. Fasc. I. Fasti saori. Ed. J. de Prott. *M* 2.80. Fasc. II. 1. Leges Graeciae et insularum. Ed. L. Ziehen. *M* 12.—
 Lesbomactis Sophistae quae supersunt. Ed. Fr. Kiehr. *M* 2.—
 Lexicographi Graeci recogniti et apparatus critico instructi. Etwa 10 Bände. gr. 8. [In Vorbereitung.]
 I. Lexika zu den zehn Rednern (G. Wentzel).
 II. Phrynichus, Aelius Dionysius, Pausanias und and. Atticisten (L. Cohn).
 III. Homerlexika (A. Ludwig).
 IV. Stephanus von Byzanz.
 V. Cyrill, Bachmannsches Lexikon und Verwandtes, insbesond. Bibelglossare (G. Wentzel).
 VI. Photios.
 VII. Suidas (G. Wentzel).
 VIII. Hesych.
 IX. Pollux. Ed. E. Betha. Fasc. I. *M* 14.—
 X. Verschiedene Spezialglossare, namentlich botanische, chemische, medizinische u. dgl.
 [Näheres s. Teubners Mitteilungen 1897 No. 1 S. 2.]
 [Lucas.] Acta apostolorum. Ed. F. Blass. *M* 3.—
 [—] Evangelium sec. Lucam. Ed. F. Blass. *M* 4.—
 *Luciani quae feruntur Podagra et Ocypus. ed. J. Zimmermann. *M* 3.—4.—
 — quae fertur Demosthenis laudatio. Rec. Albers. [U. d. Pr.]
 Lykophron's Alexandra. Hrg., übers. u. erklärt von C. v. Holzinger. *M* 15.—
 [Lysias.] Pseudol. oratio fanebris. Ed. M. Erdmann. *M* —.80.
 [Matthaeus.] Evangelium sec. Matthaeum. Ed. F. Blass. *M* 3.60.
 Metrodori Epicuri fragmenta coll., script. inc. Epicuri comment. moralem subl. A. Koerte. *M* 2.40.
 Musaeus, Hero u. Leander. Eingel. u. übers. v. H. Oelschläger. 16. *M* 1.—

Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.

- Nicandrea theriaca et alexipharmaca. Rec. O. Schneider. Acc. scholia. *M* 9.—
Περὶ παθήων excerpta ed. R. Schneider. *M* —. 80.
- *Papyri, Glessener. 3 Hefte. 1. Heft von E. Kornemann und O. Eger. *M* 7.—
 2. Heft von P. M. Meyer. *M* 8.—
- *Hamburger. ca. 3 Hefte. 1. Heft von P. M. Meyer. [U. d. Pr.]
- Papyrus magica mus. Lugd. Bat. a C. Leemans ed. denuo ed. A. Dieterich. *M* 2.—
- Papyrusurkunden: s. Urkunden.
- Philodemus Epicurei de ira I. Ed. Th. Gomperz. Lex.-8. *M* 10. 80.
 — *περὶ ποτημάτων* I. II fragm. Ed. A. Hausrath. *M* 2.—
- Philumenos s. Corpus medicorum Graecor.
- Phoenix von Kelephon. Texte und Untersuchungen. Von G. A. Gerhard. *M* 12.—
 15.—
- [Photios.] Beltzenstein, R., der Anfang des Lexikons des Photios. *M* 7.— 9. 50.
- Pindari carmina rec. O. Schroeder. (Poet. lyr. Graec. coll. Th. Bergk. Ed. V. I, 1.) *M* 14.—
 — Stageslieder, erkl. v. Fr. Mesger. *M* 8.—
 — carmina prolegomenis et commentariis instructa ed. W. Christ. *M* 14.— 16.—
 — versetzel kritikal és Magyarázó jegyzetekkel kladta Hómann Ottó. I. Kötet. *M* 4.— [Ohne Fortsetzung.]
- Platonis opera omnia. Rec., prolegg. et comment. instr. G. Stallbaum. 10 voll. (21 sectiones.) (Mit latein. Kommentar.) Die nicht aufgeführten Schriften sind vergriffen.
- Apologia Socratis et Crito. Ed. V. cur. M. Wohlrab. *M* 2. 40.— Protagoras. Ed. IV. cur. I. S. Kroschel. *M* 2. 40.—
 Phaedrus. Ed. II. *M* 2. 40.— Menexenus, Lysis, Hippias uterque, Io. Ed. II. *M* 2. 70.—
 Laches, Charmides, Alcibiades I. II. Ed. II. *M* 2. 70.— *Cratylus. *M* 2. 70.—
 Meno et Euthyphro itemque incerti scriptoris Theaetetus, Erastae et Hipparchus. Ed. II. cur. A. R. Fritzsche. *M* 6.—
 Theaetetus. Ed. M. Wohlrab. Ed. II. *M* 3. 60.— Sophista. Ed. II. cur. O. Apelt. *M* 5. 60.— Politicus et incerti auctoris Minos. *M* 2. 70.— Philebus. *M* 2. 70.— Leges. 3 voll. [je *M* 3. 60.] *M* 10. 80. [Vol. I. Lib. I.—IV. Vol. II. Lib. V.—VIII. Vol. III. Lib. IX.—XII et Epinomis.]
- Timaeus interprete Chalcedio cum eiusdem commentario. Ed. I. Wrobel. *M* 11. 20.
- Plutarchi de musica. Ed. B. Volkmann. *M* 3. 60.
 — de proverbii Alexandrinorum. Rec. O. Crusius. Fasc. I. 4. *M* 2. 80.
- Plutarchi de proverbii Alexandrinorum. Fasc. II. Commentarius. 4. *M* 3.—
- Plutarchi Themistokles. Für quellenkritische Übungen comm. u. hrg. v. A. Bauer. *M* 2.—
 — *τὸ ἐν Λαίκοις* E. Ed. G. N. Bernardakis. *M* 1. 50.
 — vitae parallelae Agesilai et Pompeii. Rec. Cl. Lindskog. *M* 3. 60. 4. 40.
- Poetae lyrici Graeci. Ed. V. 2 voll.
 Vol. I. 1. Pindari carmina. Recens. O. Schröder. *M* 14.—
 — II. Poetae eleg. et iambogr. Rec. O. Crusius. [In Vorb.]
- Poetarum scenicoorum Graecorum Aeschylli, Sophoclis, Euripidis et Aristophanis fabulae et fragmenta. Rec. Guil. Dindorf. Ed. V. 4. *M* 20.—
- Pollucis onomasticon. Rec. E. Betha. (Lexicographi Graeci IX.) Fasc. I. *M* 14.—
- Porphyryi quaeest. Homer. ad Iliadem pertin. rell. Ed. H. Schrader. 2 fasc. Lex.-8. *M* 16.—
 — ad Odysseam pertin. rell. Ed. H. Schrader. Lex.-8. *M* 10.—
- Ptolemaei *περὶ κρηττοῦ καὶ ἡμνονικοῦ* lib. Rec. Fr. Hanow. gr. 4. *M* 1.—
- [Scylax.] Anonymi vulgo Scylacis Caryandensis periplum maris interni cum appendice. Rec. B. Fabricius. Ed. II. *M* 1. 20.
- Scriptorum Graecorum qui christ. impug. relig. quae supers. Fasc. III: Iuliani imp. contra Christianos quae supers. Ed. C. I. Neumann. Insunt Cyrilli Alex. fragm. Syriaca ab E. Nestle edita. *M* 6.—
- Sophoclis tragoediae et fragm. Rec. G. Dindorf. 4. *M* 5.—
 — Rec. et explann. E. Wunder et N. Wecklein. 2 voll. *M* 10. 80.
 Philoctetes. Ed. IV. *M* 1. 50.— Oedipus Rex. Ed. V. *M* 1. 50.— Oedipus Coloneus. Ed. V. *M* 1. 80.— Antigona. Ed. V. *M* 1. 50.— Electra. Ed. IV. *M* 1. 80.—
 Ajax. Ed. III. *M* 1. 20.— Trachiniae. Ed. III. *M* 1. 50.
 — König Oedipus. Griechisch u. deutsch m. Kommentar von F. Ritter. *M* 5.—
 — Antigone. Griech. u. deutsch hrg. v. A. Boeckh. Nebst 2 Abhandl. üb. diese Tragödie. (Mit Porträt Aug. Boeckhs.) 2. Aufl. *M* 4. 40.
- Staatsverträge des Altertums. Hrg. v. R. von Scala. I. Teil. *M* 8.—
- Stolcorum veterum fragmenta. Ed. J. v. Arnim. Vol. I. *M* 8.— Vol. II. *M* 14.—
 Vol. III. *M* 12.— Vol. IV. Indices [In Vorb.]

Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.

Theodoros, der h. Theodosios: s. Theodosios.

[Theodosios.] D. heil. Theodosios. Schriften d. Theodoros u. Kyriakos, hrsg. von H. Usener. *M* 4.—

Theophrastus chronographia. Rec. C. de Boor. 2 voll. *M* 50.—

Theophrastus Charaktere. Hrsg. v. d. Philol. Gesellschaft zu Leipzig. *M* 6.—

Thucydides historiae. Recens. C. Hude. Tom. I: Libri I—IV. *M* 10.—

— II: Libri V—VIII. Indices. *M* 12.—

— de bello Peloponnesiaco II. VIII. Explann. E. F. Poppo et I. M. Stahl. 4 voll. [8 sectiones.] *M* 22.80.

Lib. 1. Ed. III. *M* 4.50. — Lib. 2.

Ed. II. *M* 3.— — Lib. 3. Ed. II. *M* 2.40.

— Lib. 4. Ed. II. *M* 2.70. — Lib. 5.

Ed. II. *M* 2.40. — Lib. 6. Ed. II. *M* 2.40.

— Lib. 7. Ed. II. *M* 2.70. — Lib. 8.

Ed. II. *M* 2.70.

Tragicorum Graecorum fragmenta. Rec.

A. Nauck. Ed. II. *M* 26.—

Urkunden, griechische, d. Papyrussammlung zu Leipzig. I. Band. Mit Beiträgen von U. Wilcken herausg. von L. Mitteis. Mit 2 Tafeln in Lichtdruck. 4. *M* 28.—

*[—] Chrestomathie griechischer Papyrurkunden. Von L. Mitteis u. U. Wilcken. [U. d. Pr.]

Xenokrates. Darstellung d. Lehre u. Sammlg d. Fragmente. V. B. Heinze. *M* 5.60

Xenophontis hist. Graeca. Rec. O. Keller. Ed. maior. *M* 10.—

Xenophontis opera omnia, recensita et commentariis instructa.

De Cyri Minoris expeditione II. VII (Anabasis), rec. B. Kühner. 2 part. Pars I. *M* 1.80. [Pars II vergl.]

Oeconomicon, rec. L. Breitenbach. *M* 1.50.

Hellenica, rec. L. Breitenbach. 2 part. *M* 6.80.

Pars I. Libri I et II. Ed. II. *M* 1.80.

— II. Libri III—VII. *M* 4.80.

Zosimi historia nova. Ed. L. Mendelssohn. *M* 10.—

b) Lateinische Schriftsteller.

Anecdota Helvetica. Rec. H. Hagen. Lex.-8. *M* 19.—

Aurelii imp. epist.: s. Fronto, ed. Naber.

Averrois paraphrasis in l. poeticae Aristotelis. Ed. F. Heidenhain. Ed. II. *M* 1.—

Aviani fabulae. Ed. G. Froehner. gr. 12. *M* 1.20.

[Caesar.] Pollonis de B. Africo comm.: s. Polio.

Caesii Bassi, Atilii Fortunatiani de metris II. Rec. H. Keil. gr. 4. *M* 1.60

Catonis praeter libr. de re rust. quae extant. Rec. H. Jordan. *M* 5.—

— de agri cult. I., Varro's rer. rust. II. III. Rec. H. Keil. 3 voll. *M* 33.40.

Vol. I. Fasc. I. Cato. *M* 2.40.

— I. — II. Varro. *M* 6.—

— II. — I. Comm. in Cat. *M* 6.—

— II. — II. Comm. in Varr. *M* 8.—

— III. — I. Ind. in Cat. *M* 3.—

— III. — II. Ind. in Varr. *M* 8.—

Catullus I. Recensuit et interpretatus est Aem. Baehrens. 2 voll. *M* 16.40.

Vol. I. Ed. II cur. K. P. Schulze. *M* 4.—

— II. Commentarius. 2 fasc. *M* 12.40.

Ciceronis, M. Tullii, epistularum II. XVI. Ed. L. Mendelssohn. Acc. tabulae chronolog. ab Aem. Koernerio et O. E. Schmidtio confectae. *M* 12.—

— ad M. Brut. orator. Rec. F. Heerdeggen. *M* 3.20.

— Paradoxa Stoicor., academic. rel. cum Lucullo, Timaeus. Ed. O. Plasberg. Fasc. I. *M* 8.—

— de nat. deor., de divinat., de fato. Ed. O. Plasberg. Fasc. II. [U. d. Pr.]

[Ciceronis] ad Herennium II. VI: s. Cornificius und [Herennius].

— Q. Tullii, rell. Rec. Fr. Buecheler. *M* 1.60.

Claudiani carmina. Rec. L. Jeep. 2 voll. *M* 20.40.

Commentarii notarum Tironianarum. Cum prolegg., adnot. crit. et exeg. notarumque indice alphabet. Ed. Guil. Schmitz. [132 autograph. Tafeln.] Folio. In Mappe *M* 40.—

Cornificii rhetoricorum ad C. Herennium II. VIII. Rec. et interpret. est C. L. Kayser. *M* 8.—

Corpus glossarior. Latiner. a G. Loewe inchoatum auspiciis Societatis litterarum regiae Saxonicae comp., rec., ed. G. Goetz. 7 voll. Lex.-8.

Vol. I. [In Vorb.]

— II. Glossae Latinograecae et Graecolatinae. Edd. G. Goetz et G. Gundermann. Acc. minora utriusque linguae glossaria. Adiectae sunt 3 tabb. phototyp. *M* 30.—

— III. Hermeneumata Pseudodositheana. Ed. G. Goetz. Acc. hermeneumata medicobotanica vetustiora. *M* 22.—

— IV. Glossae codicum Vaticanis 3321, Sangallensis 912, Leidensis 67 F. Ed. G. Goetz. *M* 20.—

— V. Placidii liber glossarum, glossaria reliqua. Ed. G. Goetz. *M* 22.—

— VI. Thesaurus glossarum emendatarum. Conf. G. Goetz. 2 fasc. je *M* 18.—

Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.

Corpus glossarior. Latinar. a G. Loewe inchoatum auspiciis Societatis litterarum regiae Saxonicae comp. rec., ed. G. Goetz. Vol. VII Thesaurus gloss. emendatarum. Conf. G. Goetz et G. Heraeus. 2 fasc. Fasc. I. M 24. — Fasc. II. M 12. —

Didascalinae apostolorum fragmenta Veronensis Latina. Acc. canonum qui dic. apostolorum et Aegyptiorum reliquiae. Prim. ed. E. Hauler. Fasc. I. Praefatio, fragmenta. Mit 2 Tafeln. M 4. — Ennianae poesis reliquiae. Rec. I. Vahlen. Ed. II. M 16. — 18. —

Exuperantius, Epitome. Hrag. v. G. Landgraf u. C. Weyman. M. — 60.

Fragmentum de iure fasci. Ed. P. Krueger. M 1.60.

Frontonis et M. Aurelii imp. epistolae. Rec. S. A. Naber. M 8. —

* — Ed. H. Hauler. [In Vorb.] Gedichte, unedierter lateinische, hrag. von E. Baehrens. M 1.20.

Glossae nominum. Ed. G. Loewe. Acc. eiusdem opuscula glossographica coll. a G. Goetz. M 6. —

Grammatici Latini ex rec. H. Keil. 7 voll. Lex.-8. M 139.20.

Vol. I. Fasc. 1. Charisii ars gramm. ex rec. H. Keil. [Vergr.]

— I. Fasc. 2. Diomedis ars gramm. ex Charisii arte gramm. excerpta ex rec. H. Keil. M 10. —

— II. Fasc. 1 et 2. Prisciani institutiones gramm. ex rec. M. Hertz. Vol. I. [Vergr.]

— III. Fasc. 1. Prisciani institutiones gramm. ex rec. M. Hertz. Vol. II. M 12. —

— III. Fasc. 2. Prisciani de figuris numerorum, de metris Terentii, de praeeferentia rhetorice libri, institutio de nomine et pronome et verbo, partitiones duodecim versuum Aeneidos principalium, accedit Prisciani qui dic. liber de accentibus ex rec. H. Keil. [Vergr.]

— IV. Fasc. 1. Probi catholica, instituta artium, de nomine excerpta, de ultimis syllabis libri ad Caesestium ex rec. H. Keil. — Notarum laterculi edente Th. Mommsen. M 11. —

— IV. Fasc. 2. Donati ars grammatica, Marii Servii Honorati commentarius in artem Donati, de finalibus, de centum metris, de metris Horatii, Sergii de littera, de syllaba, de pedibus, de accentibus, de distinctione commentarius, explanationes artis Donati, de idiomatibus ex rec. H. Keil. M 8. —

Grammatici Latini ex rec. H. Keil.

Vol. V. Fasc. 1. Cledonii ars gramm., Pompeii commentum artis Donati, excerpta ex commentariis in Donatum ex rec. H. Keil. M 9. —

— V. Fasc. 2. Consentius, Phocas, Eutycheus, Augustinus, Palaemon, Asper, de nomine et pronome, de dubiis nominibus, Macrobii excerpta ex rec. H. Keil. M 10. —

— VI. Fasc. 1. Marius Victorinus, Maximus Victorinus, Caesius Bassus, Atilius Fortunatianus ex rec. H. Keil. M 9. —

— VI. Fasc. 2. Terentianus Maurus, Marius Plotius Sacerdos, Rufinus, Mallius Theodorus, fragmenta et excerpta metrica ex rec. H. Keil. M 14. —

— VII. Fasc. 1. Scriptores de orthographia Terentius Scaurus, Vellius Longus, Caper, Agroecius, Cassiodorus, Martyrius, Beda, Albinus ex rec. H. Keil. M 10. —

— VII. Fasc. 2. Audacis de Scauri et Palladii libris excerpta, Dosithaei ars gramm., Arusiani Messii exempla elocutionum, Cornelii Frontonis liber de differentiis, fragmenta gramm., index scriptorum ex rec. H. Keil. M 11.20.

Supplementum continens anecdota Helvetica ex rec. H. Hagen. Lex.-8. M 19. —

[Herennius.] Incerti auctoris de ratione dicendi ad C. H. II. IV. [M. Tulli Ciceronis ad Herennium libri VI.] Rec. F. Marx. M 14. —

Historicorum Romanorum reliquiae. Ed. H. Peter. 2 voll. M 28. —

Horatii opera. Rec. O. Keller et A. Holder. 2 voll. gr. 8.

Vol. I. Carmina, epodi, carmen saec. Iterum rec. O. Keller. M 12. —

[Vol. II vergr.]

— Editio minor. M 4. —

— carmina. Rec. L. Mueller. 16. M 2.40 3.60.

— Satiren. Kritisch hergestellt, metrisch übersetzt u. mit Kommentar versehen von C. Kirchner u. W. S. Teuffel. 2 voll. M 16.40.

— Lat. u. deutsch m. Erläuter. von L. Döderlein. M 7. —

— siehe auch: Satura, v. Blümner.

— Episteln. Lat. u. deutsch m. Erläut. von L. Döderlein. [B. I vergr.] B. II. M 3. —

— Briefe, im Bezmaß der Urchrift veröffentlicht von H. Sacmeister u. O. Keller. 8. M 2.40 3.20.

Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.

Institutionum et regularum iuris Romani *synagoga*. Ed. R. Gneist. Ed. II. *M* 5 20

[*iuris consulti.*] Kalb, W., Roms Juristen nach ihrer Sprache. *M* 4.—

Iuvenalis satirae. Erkl. v. A. Weidner. 2. Aufl. *M* 4 40.

— siehe auch: *Satura*, v. Blümner.

[*Lucanus.*] **Neholla in L. bellum civile** ed. H. Usener. Pars I. *M* 8.— [Fortsetzung erscheint nicht.]

Lucilli carminum reliquiae. Rec. F. Marx. Vol. I.: Proleg., testim., fasti L., carm. rel., indices, tab. geogr. *M* 8.— 10.60.

— Vol. II. (Komment.) *M* 14.— 17.—

Nepotis quae supersunt. Ed. C. Halm. *M* 2 40.

Nonii Marcelli compendiosa doctrina. Emend. et adnot. L. Mueller. 2 part. *M* 32.—

Novatiani epistolae de cibis iudaicis. Hrsq. v. G. Landgraf u. C. Weyman. *M* 1.20.

Optatianus Porphyrii carmina. Rec. L. Mueller. *M* 3 60.

Orestis tragoedia. Ed. I. Maehly. 16. *M* 1 20.

Ovidii ex Ponto II. Ed. O. Korn. *M* 5.—

— **Elegien der Liebe**. Deutsch von H. Oelschläger. 2. Aufl. Min.-Ausg. *M* 2 40 3 20.

Persius, siehe: *Satura*, v. Blümner.

Phaedri fabulae Aesopiae. Ed. L. Müller. *M* 3 —

Placidi glossae. Rec. et illustr. A. Deuring. *M* 2 80.

Plantii comediae. Recensuit, instrumento critico et prolegomenis auxit F. Ritschellius sociis operae assumptis G. Loewe, G. Goetz, F. Schoell. 4 tomi. *M* 92 20.

Tom. I fasc. I. **Trinummus**. Rec. F. Ritschl. Ed. III cur. F. Schoell. *M* 5 60.

— I fasc. II. **Epidicus**. Rec. G. Goetz. Ed. II. *M* 4.—

— I fasc. III. **Curculio**. Rec. G. Goetz. *M* 2 40.

— I fasc. IV. **Asinaria**. Rec. G. Goetz et G. Loewe. *M* 3 60.

— I fasc. V. **Truculentus**. Rec. F. Schoell. *M* 4 80.

— II fasc. I. **Anularia**. Rec. G. Goetz. *M* 2 40.

— II fasc. II. **Amphitruo**. Rec. G. Goetz et G. Loewe. *M* 3 60.

— II fasc. III. **Mercator**. Rec. F. Ritschl. Ed. II cur. G. Goetz. *M* 3 60.

— II fasc. IV. **Stichus**. Rec. F. Ritschl. Ed. II cur. G. Goetz. *M* 3 60.

Plantii comediae.

Tom. II fasc. V. **Poenulus**. Rec. F. Ritschellius schedis adhibitis G. Goetz et G. Loewe. *M* 5.—

— III fasc. I. **Bacchides**. Rec. F. Ritschl. Ed. II cur. G. Goetz. *M* 4.—

— III fasc. II. **Captivi**. Rec. F. Schoell. *M* 4.—

— III fasc. III. **Budens**. Rec. F. Schoell. *M* 5 60.

— III fasc. IV. **Pseudolus**. Rec. F. Ritschl. Ed. II cur. G. Goetz. *M* 5 60.

— III fasc. V. **Menaechmi**. Rec. F. Ritschl. Ed. II cur. F. Schoell. *M* 5 60.

— IV fasc. I. **Casina**. Rec. F. Schoell. *M* 5 60.

— IV fasc. II. **Miles gloriosus**. Rec. F. Ritschl. Ed. II cur. G. Goetz. *M* 6.—

— IV fasc. III. **Persa**. Rec. F. Ritschl. Ed. II cur. F. Schoell. *M* 5 60.

— IV fasc. IV. **Mostellaria**. Rec. F. Ritschl. Ed. II cur. F. Schoell. *M* 6.—

— IV fasc. V. **Cistellaria**. Rec. F. Schoell. Acc. deperditorum fabularum fragmenta a G. Goetz recensita. *M* 5 60.

— Ex rec. et cum app. crit. F. Ritschl. [Vergriffen außer:]

Tom. I Pars 3. **Bacchides**. *M* 3.—

— III Pars 1. **Persa**. *M* 3.—

— III Pars 2. **Mercator**. *M* 3.—

— Scholarum in usum rec. F. Ritschl. [Vergr. außer:]

Bacchides, **Stichus**, **Pseudolus**, **Persa**, **Mercator**. Einzeln je *M* —.50.

— **miles gloriosus**. Ed. O. Ribbeck. *M* 2 80.

Polemi Silvii laterculus. Ed. Th. Mommsen. Lex-8. *M* —.80.

Pollonis de bello Africo comm. Edd. E. Wolfflin et A. Miodonski. Adi. est tab. photolithograph. *M* 6 80.

[*Probus.*] **Die Appendix Probi**. Hrsq. v. W. Heraeus. *M* 1 20.

Psalterium, das thronische, der Wolfenbütteler Bibliothek. Hrsq. v. Kgl. Stenograph. Institut zu Dresden. Mit Einleitung und Übertragung des thron. Textes von O. Lehmann. *M* 10.—

Quintilian Institutionum orator. II. XII. Rec. C. Halm. 2 partes. [Pars I vergr.]

Pars II: Libb. VII—XII. *M* 9.—

Rhetores Latini minores. Ed. C. Halm. Lex-8. 2 fasc. *M* 17.—

Sallianum carminum reli. Ed. B. Maurenbrecher. [Vergr.]

Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.

Sallusti Crispi quae supersunt. Rec. Rud. Dietsch. 2 voll. [Vol. I vergl.] Vol. II: Historiarum rell. Index. *M* 1.20.
— historiarum fragmenta. Ed. Fr. Kritz. *M* 9.—
— historiarum rell. Ed. B. Maurenbrecher.
Fasc. I. Prolegomena. *M* 2.—
Fasc. II. Fragmenta argumentis, commentariis, apparatu crit. instructa. Acc. indices. *M* 8.—
Satura. Ausgew. Satiren d. Horaz, Persius u. Juvenal in freier metr. Übertragung von H. Blümner. *M* 5.— 5.80.
Scaenicae Romanorum poesis fragmenta. Rec. O. Ribbeck 2 voll. Ed. II. *M* 25.—
Vol. I. Tragicorum fragmenta. *M* 9.—
— II. Comicorum fragmenta. *M* 14.—
— Servii grammatici qui fer. in Vergilii carmina commentarii. Rec. G. Thilo et H. Hagen. 3 voll.
Vol. I fasc. I. In Aen. I—III comm. Rec. G. Thilo. *M* 14.—
— I fasc. II. In Aen. IV—V comm. Rec. G. Thilo. *M* 10.—
— II fasc. I. In Aen. VI—VIII comm. Rec. G. Thilo. *M* 10.—
— II fasc. II. In Aen. IX—XII comm. Rec. G. Thilo. *M* 10.—
— III fasc. I. In Buc. et Georg. comm. Rec. G. Thilo. *M* 10.40.
— III fasc. II. App. Serviana. *M* 20.—
[— III fasc. III. (Indices) in Vorb.]
Staatsverträge des Altertums. Hrg. v. R. von Soala. I Teil. *M* 8.—
Statil silvae. Hrg. von Fr. Vollmer. *M* 16.—
— Thebais et Achilleis cum scholiis. Rec. O. Müller. Vol. I: Thebaidos II I—VI. *M* 8.— [Fortsetzung erscheint nicht.]

Suetoni Tranquilli opera. Rec. M. Ihm. 3 voll. Vol. I: de vita Caesarum libri VIII. [Mit 3 Tafeln.] *M* 12.— 15.—
Symbachi relationes. Rec. Guil. Meyer *M* 1.60.
Syriacae sententiae. Rec. Guil. Meyer. *M* 2.40.
— Rec. E. Woelfflin. *M* 3.60.
Taciti de origine et situ Germanorum I. Rec. A. Holder. *M* 2.—
— dialogus de oratoribus. Rec. Aem. Bachrens. *M* 2.—
*Terentii comediae. Hrg. von M. Warren, E. Hauert und R. Knauer. [In Vorb.] [Tiro.] Comm. not. Tir. ed. Schmitz, siehe: Commentarii.
[—] Das thron. Psalterium, siehe: Psalterium.
Varronis satutarum Menippearum rell. Rec. A. Riese. *M* 6.—
— rerum rusticarum II. III, rec. Keil, siehe: Cato.
— antiquitatum rer. divin. II. I. XIV. XV. XVI. Praemissae sunt quaeest. Varr. Ed. B. Agahd. *M* 9.20.
*— de Lingua latina. Edd. G. Götz et Fr. Schöll. *M* 10 — 12.50.
Vergilii Maronis opera ap. crit. in artius contracto iterum rec. O. Ribbeck. IV voll. *M* 22.40.
Vol. I. Bucolica et Georgica. *M* 5.—
— II. Aeneidos libri I—VI. *M* 7.20.
— III. Aeneidos libri VII—XII. *M* 7.20.
— IV. Appendix Vergiliana. *M* 3.—
— Ed. I. [Vergriffen außer:]
Vol. III. Aeneidos lib. VII—XII. *M* 8.—
— IV. Appendix Vergiliana. *M* 5.—
— Jugendverse und Heimatpoesie Vergils. Erklärung des Catolepton. Von Theodor Birt. *M* 3.60 4.20.
[—] Scholia Bernensia ad Vergilii Buc. et Georg. Ed. H. Hagen. *M* 6.—
Voluall Maeciani distributio partium. Ed. Th. Mommsen. *M* — 30.

4. Meisterwerke der Griechen und Römer in kommentierten Ausgaben. [gr. 8.]

Die Ausgaben beabsichtigen, nicht nur den Schülern der oberen Gymnasialklassen, sondern auch angehenden Philologen sowie Freunden des klassischen Altertums, zunächst zu Zwecken privater Lektüre, verlässliche und die neuesten Fortschritte der philologischen Forschung verwertende Texte und Kommentare griechischer und lateinischer, von der Gymnasiallektüre selten oder gar nicht berücksichtigter Meisterwerke darzubieten.

I. Aischylos' Perser, von H. Jurenka. 2 Hefte. *M* 1.40.
II. Isokrates' Panegyrikos, von J. Mesk. 2 Hefte. *M* 1.40.
III. Auswahl a. d. röm. Lyrikern (m. griech. Parallel.), von H. Jurenka. 2 Hft. *M* 1.60.

IV. Lysias' Reden geg. Eratosthenes und üb. d. Ölbaum, von E. Sewera. 2 Hefte. *M* 1.20.
V. Ausgewählte Briefe Ciceros, von E. Geschwind. 2 Hefte. *M* 1.80.
VI. Amor und Psyche, ein Märchen des Apuleius, von F. Norden. 2 Hefte. *M* 1.40.

Die **fetten** Ziffern verstehen sich für **gebundene Exemplare**.

- VII. Euripides, *Iphigenie in Aulis*, von K. Busche. 2 Hefte. *M.* 1.40.
 VIII. Euripides, *Kyklops*, v. N. Wecklein. 2 Hefte. *M.* 1.—
 *IX. Briefe des jüngeren Plinius, von R.C. Kukulka. 2. Aufl. 2 Hefte. *M.* 2.20.
 X. Lykurgos' Rede gegen Leokrates von E. Sofer. 2 Hefte. *M.* 1.80.
 XI. Plutarchs *Biographien des Aristoteles*, von J. Simon. 2 Hefte. *M.* 1.60.
 XII. Tacitus' *Rednerdialog*, v. R. Dienel. 2 Hefte. *M.* 2.—

5. B. G. Teubners Schulausgaben griechischer und lateinischer Klassiker mit deutschen erklärenden Anmerkungen. [gr. 8.]

Bekanntlich zeichnen diese Ausgaben sich dadurch aus, daß sie das Bedürfnis der Schule ins Auge fassen, ohne dabei die Ansprüche der Wissenschaft unberücksichtigt zu lassen. Die Sammlung enthält fast alle in Schulen gelesenen Werke der klassischen Schriftsteller.

a) Griechische Schriftsteller.

- Aeschylus' Agamemnon.** Von R. Enger. 3. Aufl., von Th. Pfaff. *M.* 2.25 2.75.
 — Perser. Von W. S. Teuffel. 4. Aufl., von N. Wecklein. *M.* 1.50 2.—
 — Prometheus. Von N. Wecklein. 3. Aufl. *M.* 1.80 2.25.
 — — Von L. Schmidt. *M.* 1.20.
 — die Sieben geg. Theben. Von N. Wecklein. *M.* 1.20 1.50.
 — die Schutzfliehenden. Von N. Wecklein. *M.* 1.60 2.—
 — Orestie. Von N. Wecklein. *M.* 6.—
 Daraus einzeln: I. Agamemnon. II. Die Choephoren. III. Die Eumeniden. je *M.* 2.—
Aristophanes' Wolken. Von W. S. Teuffel. 2. Aufl., von O. Kaehler. *M.* 2.70 3.20.
Aristoteles, der Staat der Athener. Der historische Hauptteil (Kap. I—XLI). Von K. Hude. *M.* —.60 —.85.
Arrianus Anabasis. Von K. Abicht. 2 Hefte. I. Heft. L. I—III. *M.* 1.80 2.25. II. Heft. L. IV—VII. *M.* 2.25 2.75. *M.* 4.05 5.—
Demosthenes' ausgewählte Reden. Von C. Rehdantz u. Fr. Bläß. 2 Teile. *M.* 6.60 8.55.
 I. Teil. A. u. d. T.: IX Philipp. Reden. 2 Hefte. *M.* 4.70 6.05.
 Heft I: I—III. Olynthische Reden. IV. Erste Rede geg. Philippos. 9. Aufl., von K. Fuhr. *M.* 1.40 1.80.
Demosthenes' ausgewählte Reden.
 Heft II. Abt. 1: V. Rede über den Frieden. VI. Zweite Rede gegen Philippos. VII. Hegesippos' Rede über Halonnes. VIII. Rede über die Angelegenheiten im Cherrones. IX. Dritte Rede gegen Philippos. 6. Aufl., von Fr. Bläß. *M.* 1.50 2.—
 — II. Abt. 2: Indios. 4. Aufl., von Fr. Bläß. *M.* 1.80 2.25.
 *II. Teil. Die Rede vom Kranz. 2. Aufl. Von K. Fuhr. *M.* 2.40 2.90.
Euripides' ausgewählte Tragödien. Von N. Wecklein.
 *I. Bdch. Medea. 4. Aufl. *M.* 1.80 2.25.
 II. Bdch. Iphigenia im Taurierland. 3. Aufl. *M.* 1.60 2.10.
 III. Bdch. Die Bacchen. 2. Aufl. *M.* 1.60 2.10.
 IV. Bdch. Hippolytos. 2. Aufl. *M.* 1.80 2.25.
 V. Bdch. Phönissen. *M.* 1.80 2.25.
 VI. Bdch. Electra. *M.* 1.40 1.80.
 VII. Bdch. Orestes. *M.* 1.60 2.—
 VIII. Bdch. Helena. *M.* 1.60 2.—
 *IX. Bdch. Andromache. [U. d. Pr.]
Herodotos. Von K. Abicht. 5 Bände. *M.* 12.50 16.—
 Band I. Heft 1. Buch I nebst Einleitung u. Übersicht über den Dialekt. 5. Aufl. *M.* 2.40 2.90.
 Band I. Heft 2. B. II. S. A. *M.* 1.50 2.—
 — II. Heft 1. B. III. S. A. *M.* 1.50 2.—
 — II. Heft 2. B. IV. S. A. *M.* 1.50 2.—
 — III. B. V u. VI. 4. A. *M.* 2.— 2.50
 — IV. B. VII. M. 2 K. 4. A. *M.* 1.80 2.30.
 — V. Buch VIII u. IX. Mit 2 Karten. 4. Aufl. *M.* 1.80 2.30.

Die **fetten** Ziffern verstehen sich für **gebundene Exemplare**.

Homers Ilias, erklärt von J. La Roche.
6 Teile.

- Teil I. Ges. 1—4. 3. Aufl. *M* 1.50 2.—
 — II. Ges. 5—8. 3. Aufl. *M* 1.50 2.—
 — III. Ges. 9—12. 3. Aufl. *M* 1.50 2.—
 — IV. Ges. 13—16. 3. Aufl. *M* 1.50 2.—
 — V. Ges. 17—20. 2. Aufl. [Vergr.]
 — VI. Ges. 21—24. 2. Aufl. [Vergr.]

— Von K. Fr. Ameis u. C. Hentze.
3 Bände zu je 4 Heften.

- Band I. H. 1. Ges. 1—3. 6. A. *M* 1.20 1.70
 — I. H. 2. Ges. 4—6. 6. A. *M* 1.40 1.80
 — I. H. 1/2 zusammen in 1 Band *M* 3.20
 — I. H. 3. Ges. 7—9. 5. A. *M* 1.60 2.—
 — I. H. 4. Ges. 10—12. 5. A. *M* 1.20 1.70
 — I. H. 3/4 zusammen in 1 Band *M* 3.40
 — II. H. 1. Ges. 13—15. 4. A. *M* 1.20 1.70
 — II. H. 2. Ges. 16—18. 4. A. *M* 1.40 1.80
 — II. H. 1/2 zusammen in 1 Band *M* 3.20
 — II. H. 3. Ges. 19—21. 4. A. *M* 1.20 1.70
 — II. H. 4. Ges. 22—24. 4. A. *M* 1.60 2.20
 — II. H. 3/4 zusammen in 1 Band *M* 3.50

— Anhang. 8 Hefte.

- Heft 1. Ges. 1—3. 3. Aufl. *M* 2.10 2.60
 — 2. Ges. 4—6. 2. Aufl. *M* 1.50 2.—
 — 3. Ges. 7—9. 2. Aufl. *M* 1.80 2.30
 — 4. Ges. 10—12. 2. Aufl. *M* 1.20 1.70
 — 5. Ges. 13—15. 2. Aufl. *M* 1.80 2.30
 — 6. Ges. 16—18. 2. Aufl. *M* 1.20 2.60
 — 7. Ges. 19—21. *M* 1.50 2.—
 — 8. Ges. 22—24. *M* 1.60 2.30

— Odyssee. Von K. Fr. Ameis und C. Hentze. 2 Bände.

- Band I. H. 1. Ges. 1—6. 12. A. *M* 1.80 2.30
 — I. H. 2. Ges. 7—12. 11. A. *M* 1.80 2.30
 — I. H. 1/2 zusammengeb. *M* 4.20
 * II. H. 1. Ges. 13—18. 9. A. v. P. Cauer. *M* 1.60 2.—
 — II. H. 2. Ges. 19—24. 10. A. ca. *M* 1.40 1.80. [U. d. Pr.]
 — II. H. 1/2 zusammengeb. *M* 3.35

— Anhang. 4 Hefte.

- Heft 1. Ges. 1—6. 4. Aufl. *M* 1.50 2.—
 — 2. Ges. 7—12. 3. Aufl. *M* 1.20 1.70
 — 3. Ges. 13—18. 3. Aufl. *M* 1.20 1.70
 — 4. Ges. 19—24. 3. Aufl. *M* 2.10 2.60

Isokrates' ausgewählte Reden. Von O. u. M. Schneider. 2 Bändchen. *M* 3.— 3.95.

- I. Bändchen. Demonikos, Euagoras, Areopagitikos. 3. Aufl., v. M. Schneider. *M* 1.20 1.70.

- II. Bändchen. Panegyricus u. Philippus. 3. Aufl. *M* 1.80 2.25.

Lucians ausgewählte Schriften. Von C. Jacobitz. 3 Bändchen.

- I. Bändchen. Traum. Timon. Prometheus. Charon. 4. Aufl., von K. Bürger. *M* 1.50 2.— [u. s. Bch. vergr.]

Lykurgos' Rede gegen Leokrates. Von C. Rehdantz. *M* 3.25 2.75.**[Lyriker.] Anthologie a. d. Lyrikern der Griechen.** Von E. Buchholz. 2 Bdchn. *M* 4.20 5.20.

- *I. Bändchen. Elegiker u. Iambographen. 6. Aufl., von R. Peppmüller. *M* 2.10 2.60.

- *II. Bändchen. Die melischen und chorischen Dichter. 5. Aufl., von J. Sitzler. *M* 2.10 2.60.

Lysias' ausgew. Reden. Von H. Frohberger. Kleinere Ausg. 2 Hefte.

- I. Heft. Prolegomena. — R. gegen Eratosthenes. — R. geg. Agoratos. — Verteidigung geg. die Anklage wegen Umsturzes der demokratischen Verfassung. — R. f. Mantitheos. — R. geg. Philon. 3. Aufl., v. Th. Thalheim. *M* 1.80 2.25.

- II. Heft. Reden gegen Alkibiades. — R. geg. Nikomachos. — R. üb. d. Vermögen d. Aristophanes. — R. üb. d. Ölbaum. — R. geg. die Kornhändler. — R. geg. Theomnestos. — R. f. d. Gebrechlichen. — R. geg. Diogenon. 2. Auflage, von Th. Thalheim. *M* 1.80 2.25.

— Größere Ausgabe. 3 Bände. [Bd. II u. III vergr.]

- I. Bd. R. geg. Eratosthenes, Agoratos Verteidigung geg. die Anklage wegen Umsturzes d. Verfassung. 2. Aufl., von G. Gebauer. *M* 4.50.

Platon's ausgew. Schriften. Von Chr. Cron, J. Deuschle u. a.

- I. Teil. Die Verteidigungsrede d. Sokrates. Kriton. Von Chr. Cron. 11. Aufl., von H. Uhle. *M* 1.— 1.40.

- II. Teil. Gorgias. Von J. Deuschle. 5. Aufl., von W. Nestle. *M* 2.10 2.60.

- III. Teil. 1. Heft. Laches. Von Chr. Cron. 5. Aufl. *M* —.75 1.20.

- III. Teil. 2. Heft. Euthyphron. Von M. Wohlrab. 4. Aufl. *M* —.60 —.90.

- *IV. Teil. Protagoras. Von J. Deuschle u. Chr. Cron. 6. Aufl. v. W. Nestle. *M* 1.60 2.—

- V. Teil. Symposion. Von A. Hug. 3. Aufl., von H. Schöne. *M* 2.40 3.—

- *VI. Teil. Phaedon. Von M. Wohlrab. 4. Aufl. *M* 1.60 2.10.

- VII. Teil. Der Staat. I. Buch. Von M. Wohlrab. *M* —.60 —.90.

- VIII. Teil. Hippias maior. Ed. W. Zilles. [In Vorb.]

Plutarchs ausgew. Biographien. Von O. Siefert und Fr. Blas. 6 Bändchen. *M* 6.90 9.60.

- I. Bändchen. Philopomen u. Flamininus. Von O. Siefert. 2. Aufl., von Fr. Blas. *M* —.90 1.30.

Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplar

Plutarchs ausgew. Biographien. Von O. Siefert und Fr. Blas.

II. Bändchen. Timoleon u. Pyrrhos. Von O. Siefert. 2. Aufl., von Fr. Blas. *M.* 1.50 2.—

*III. Bändchen. Themistokles u. Perikles. Von Fr. Blas. 3. Aufl., v. B. Kaiser. *M.* 1.80 2.25.

IV. Bändchen. Aristides u. Cato. Von Fr. Blas. 2. Aufl. *M.* 1.20 1.70.

V. u. VI. Bändchen. [Vergr.]

Quellenbuch, histor., zur alten Geschichte.

I. Abt. Griechische Geschichte. Von W. Herbst und A. Baumeister. 3. Aufl. 1. Heft. [Vergr.] 2. Heft. *M.* 1.80 2.30.

Sophokles. Von G. Wolff und L. Beller-mann.

I. Teil. Aias. 5. Aufl. *M.* 1.50 2.—

II. — Elektra. 4. Aufl. *M.* 1.50 2.—

III. — Antigone. 6. Aufl. *M.* 1.50 2.—

IV. — König Oidipus. 5. Aufl. *M.* 1.60 2.—

V. — Oidipus auf Kolonos. [Vergr.]

Supplementum lect. Graecae. Von C. A. J. Hoffmann. *M.* 1.50 2.—

Testamentum novum Graece. Von Fr. Zelle. 5 Teile.

I. Evangelium d. Matthäus. Von Fr. Zelle. 1.80 2.25.

IV. Evangelium d. Johannes. Von B. Wohlfahrt. *M.* 1.50 2.—

V. Apostelgeschichte. Von B. Wohlfahrt. *M.* 1.80 2.25.

[Teil II u. III in Vorb.]

Thukydides. Von G. Böhme u. S. Widmann. 9 Bändchen. *M.* 11.— 15.40.

1. Bdchn. 1. Bch. 6. Aufl. *M.* 1.20 1.70.

2. — 2. — 6. — *M.* 1.20 1.70.

3. — 3. — 5. — *M.* 1.20 1.70.

4. — 4. — 5. — *M.* 1.20 1.70.

Thukydides. Von G. Böhme u. S. Widmann.

5. Bdchn. 5. Bch. 5. Aufl. *M.* 1.20 1.70.

6. — 6. — 6. — *M.* 1.20 1.70.

*7. — 7. — 6. — *M.* 1.40 1.80.

8. — 8. — 5. — *M.* 1.20 1.70.

9. Bdchn. Einleitung u. Register. 5. Aufl.

M. 1.20 1.70.

Xenophons Anabasis. Von F. Vollbrecht. Ausgabe m. Kommentar unter d. Text.

I. Bdchn. B. I. II. 10. Aufl. M. 2 Figurentaf. u. 1 Karte. *M.* 1.40 2.—

II. — B. III. IV. 9. u. 8. Aufl. *M.* —. 90 1.20.

III. — B. V—VII. 8. Aufl. *M.* 1.60 2.—

— — — B. I—IV. Text u. Kom-ment. getrennt.

Text. M. e. Übersichtskarte. *M.* —. 90 1.20.

Kommentar. Mit Holzschnitten und Figurentafeln. *M.* 1.35 1.80.

— **Kyropädie.** Von L. Breitenbach. 2 Hefte. je *M.* 1.50 2.—

I. Heft. Buch I—IV. 4. Auflage, von B. Büchsen-schütz.

II. — Buch V—VIII. 3. Aufl.

— **griech. Geschichte.** Von B. Büchsen-schütz. 2 Hefte.

*I. Heft. Buch I—IV. 7. Aufl. *M.* 2.— 2.40.

II. — Buch V—VII. 5. Aufl. *M.* 1.80 2.20.

— **Memorabilien.** Von Baph. Kühner. 6. Aufl., von Rud. Kühner. *M.* 1.60 2.20.

— **Agessilaos.** Von O. Güthling. *M.* 1.50 2.—

— **Anabasis u. Hellenika in Ausw.** Mit Einleitung, Karten, Plänen u. Abbild. Text und Kommentar. Von G. Srofo. 2 Bdchn.

I. Bdchn. Anab. Buch 1—4.

Text. *M.* 1.20 1.50.

Kommentar. *M.* 1.20 1.50.

II. — Anab. Buch 5—7 u. Hellenika.

Text. *M.* 2.— 2.20.

Kommentar. *M.* 1.40 1.60.

b) Lateinische Schriftsteller.

Caesaris belli Gallici libri VII und Hirtii liber VIII. Von A. Doberenz. 9. Aufl., von B. Dinter. 3 Hefte. *M.* 2.55 4.—

I. Heft. Buch I—III. M. Einleit. u. Karte v. Gallien. *M.* —. 90 1.40.

II. — Buch IV—VI. *M.* —. 75 1.20.

III. — Buch VII u. VIII u. Anhang. *M.* —. 90 1.40.

— **commentarii de bello civili.** Von A. Doberenz. 5. Aufl., von B. Dinter. *M.* 2.40 2.90.

Cicero's de oratore. Von K. W. Piderit. 6. Aufl., von O. Harnecker. 3 Hefte. *M.* 4.80 6.25.

I. Heft. Einleit. u. Buch I. *M.* 1.80 2.25.

II. — Buch II. *M.* 1.50 2.—

III. — Buch III. M. Indices u. Register z. d. Anmerkungen. *M.* 1.50 2.—

Aus Heft III besonders abgedruckt: Erklär. Indices u. Register d. Anmerkgn. *M.* —. 45.

— — — 5. Aufl., von Fr. Th. Adler. In 1 Band. *M.* 4.50.

Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.

- Ciceronis Brutus de claris oratoribus.** Von K. W. Piderit. 3. Aufl., von W. Friedrich. *M.* 2.25 2.75.
- **orator.** Von K. W. Piderit. 2. Aufl. *M.* 2.— 2.60.
- **partitiones oratoriae.** Von K. W. Piderit. *M.* 1.— 1.40.
- **Rede f. S. Roscius.** Von Fr. Richter u. A. Fleckeisen. 4. Aufl., von G. Ammon. *M.* 1.— 1.40.
- **div. in Caeciliam.** Von Fr. Richter. 2. Aufl., von A. Eberhard. *M.* —.45 —.80.
- **Reden gegen Verres.** IV. Buch. Von Fr. Richter u. A. Eberhard. 4. Aufl., von H. Nohl. *M.* 1.50 2.—
- **V. Buch.** Von Fr. Richter. 2. Aufl., von A. Eberhard. *M.* 1.20 1.70.
- **Redeüb. d. Imperium d. Cn. Pompejus.** Von Fr. Richter. 5. Aufl., von A. Eberhard. *M.* —.75 1.20.
- **Reden g. Catilina.** Von Fr. Richter. 6. Aufl., von A. Eberhard. *M.* 1.— 1.40.
- **Rede f. Murena.** Von H. A. Koch. 2. Aufl., von G. Landgraf. *M.* —.90 1.30.
- **Rede f. Sulla.** Von Fr. Richter. 2. Aufl., von G. Landgraf. *M.* —.75 1.20.
- **Rede f. Sestius.** Von H. A. Koch. 2. Aufl., von A. Eberhard. *M.* 1.— 1.40.
- **Rede f. Plancius.** Von E. Köpke. 3. Aufl., von G. Landgraf. *M.* 1.20 1.70.
- **Rede f. Milo.** V. Fr. Richter u. A. Eberhard. 5. Aufl., von H. Nohl. *M.* 1.30 1.60.
- **I. u. II. Philipp.** Rede. Von H. A. Koch. 3. Aufl., v. A. Eberhard. *M.* 1.20 1.70.
- **I., IV. u. XIV. Philipp.** Rede. Von E. R. Gast. *M.* —.60 —.90.
- **Reden f. Marcellus, f. Ligarius u. f. Delotarus.** Von Fr. Richter. 4. Aufl., von A. Eberhard. *M.* 1.20 1.70.
- **Rede f. Archias.** Von Fr. Richter u. A. Eberhard. 5. Aufl., von H. Nohl. *M.* —.50 —.80.
- **Rede f. Flaccus.** Von A. du Mesnil. *M.* 3.60 4.10.
- **ausgew. Briefe.** Von J. Frey. 6. Aufl. *M.* 2.20 3.—
- **Tusculanae disputationes.** Von O. Heine. 2 Hefte.
- **I. Heft.** Buch I II. 4. Aufl. *M.* 1.20 1.70.
- **II. — Buch III—V.** 4. Aufl. *M.* 1.65 2.15.
- **Cato maior.** Von C. Meißner. 5. Aufl., von Landgraf. *M.* —.60 1.—
- **somnium Scipionis.** Von C. Meißner. 5. Aufl., von G. Landgraf. *M.* —.50 —.80.

- Ciceronis Laelius.** Von C. Meißner. 2. Aufl. *M.* —.75 1.20.
- **de finibus bon. et mal.** Von H. Holstein. [Vergr.]
- **de legibus.** Von A. du Mesnil. *M.* 3.90 4.50.
- **de natura deorum.** Von A. Goethe. *M.* 2.40 2.90.
- **[—] Chrestomathia Ciceroniana.** Ein Lesebuch f. mittlere u. obere Gymnasialklassen. Von C. F. Lüders. 3. Aufl., bearb. v. O. Weissenfels. Mit Titelbild. *M.* 2.80.
- **[—] Briefe Ciceros u. s. Zeitgenossen.** Von O. E. Schmidt. I. Heft. *M.* 1.— 1.40.
- Cornelius Nepos, siehe: Nepos.**
- Cartius Rufus.** Von Th. Vogel und A. Weinhold. 2 Bändchen.
- **I. Bd. B. III—V.** 4. A. *M.* 2.40 2.80.
- **II. — B. VI—X.** 3. A. *M.* 2.60 3.20.
- **: s. s. Orationes sell.**
- [Elegiker.] Anthologia a. d. El. der Römer.** Von C. Jacoby. 2. Aufl. 4 Hft. *M.* 3.50 5.10.
- **1. Heft: Catull.** *M.* —.90 1.30.
- **2. Heft: Tibull.** *M.* —.60 1.—
- **3. Heft: Propert.** *M.* 1.— 1.40.
- **4. Heft: Ovid.** *M.* 1.— 1.40.
- ***Horaz, Oden u. Epoden.** Von C. W. Nauck. 17. Aufl., v. O. Weissenfels. ca. *M.* 2.25 2.75. [U. d. Fr.]
- **[—] Auswahl a. d. griech. Lyrik z. Gebrauch b. d. Erklärg.** Horaz. Oden, von Großmann. *M.* —.15.
- **Satiren und Episteln.** Von G. T. A. Krüger. 2 Abteilungen.
- **I. Abt. Satiren.** 15. Aufl., v. G. Krüger. *M.* 1.80 2.30.
- **II. — Episteln.** 15. Aufl., v. G. Krüger. *M.* 2.— 2.50.
- **Sermonen.** Von A. Th. Fritzsche. 2 Bände. *M.* 4.40 5.40.
- **I. Bd. Der Sermonen Buch I.** *M.* 2.40 2.90.
- **II. — Der Sermonen Buch II.** *M.* 2.— 2.50.
- Libri ab urbe condita libri.**
- **Lib. 1.** Von M. Müller. 2. Aufl. *M.* 1.50 2.—
- ***Lib. 2.** Von M. Müller. 2. Aufl. von W. Heraeus. *M.* 1.50 2.—
- **Lib. 3.** Von F. Luterbacher. *M.* 1.20 1.70.
- **Lib. 4.** Von F. Luterbacher. *M.* 1.20 1.70.
- **Lib. 5.** Von F. Luterbacher. *M.* 1.20 1.70.
- **Lib. 6.** Von F. Luterbacher. *M.* 1.20 1.70.
- **Lib. 7.** Von F. Luterbacher. *M.* 1.20 1.70.
- **Lib. 8.** Von F. Luterbacher. *M.* 1.20 1.70.
- **Lib. 9.** Von F. Luterbacher. *M.* 1.20 1.70.
- **Lib. 10.** Von F. Luterbacher. *M.* 1.20 1.70.
- **Lib. 21.** Von E. Wölfflin. 5. Aufl. *M.* 1.20 1.70.
- **Lib. 22.** Von E. Wölfflin. 4. Aufl. *M.* 1.20 1.70.
- **Lib. 23.** Von F. Luterbacher. 2. Aufl. *M.* 1.20 1.70.

Die **fetten** Ziffern verstehen sich für **gebundene Exemplare**

Libri ab urbe condita libri.

- Lib. 24. Von H. J. Müller. 2. Aufl. *M* 1.35 1.80.
 Lib. 25. Von H. J. Müller. *M* 1.20 1.70.
 Lib. 26. Von F. Friedersdorff. *M* 1.20 1.70.
 Lib. 27. Von F. Friedersdorff. *M* 1.20 1.70.
 Lib. 28. Von F. Friedersdorff. *M* 1.20 1.70.
 Lib. 29. Von F. Luterbacher. *M* 1.20 1.70.
 Lib. 30. Von F. Luterbacher. *M* 1.30 1.70.
 Nepos. Von J. Siebelis - Jancoovius. 12. Aufl., von O. Stange. Mit 3 Karten. *M* 1.20 1.70.
 — Von H. Ebeling. *M* —.75.
 — Ad historiae fidem rec. et usui scholarum accomm. Ed. E. Ortmann. Editio V. *M* 1.— 1.40.
 Ovidii metamorphoses. Von J. Siebelis u. Fr. Polle. 2 Hefte. Bearb. v. O. Stange. je *M* 1.50 2.— Zus. in einem Band *M* 4.—
 *I. Heft. Buch I—IX. 18. Aufl. Mit Karte.
 II — Buch X—XV. 14. Aufl.
 — fastorum libri VI. Von H. Peter. 2 Abteilungen.
 I. Abt. Text u. Kommentar. 4. Aufl. *M* 2.80 3.20.
 II — Krit. u. exeget. Ausführungen. 3. Aufl. *M* —.90 1.30.
 — ausgew. Gedichte m. Erläut. für den Schulgebr. Von H. Günther. *M* 1.50 2.—
 Phaedri fabulae. Von J. Siebelis und F. A. Eckstein. 6. Aufl., v. Fr. Polle. *M* —.75 1.20.
 Plautus' ausgewählte Komödien. Von E. J. Brix. 4 Bdchn.
 I Bdchn. Trinummus. 5. Aufl., von M. Niemeyer. *M* 1.60 2.—
 *II — Captivi. 6. Aufl., von M. Niemeyer. *M* 1.40 1.80.
 III — Menaechni. 4. Auflage, von M. Niemeyer. *M* 1.— 1.40.
 IV — Miles gloriosus. 3. Auflage. *M* 1.80 2.30.
 Plinius' d. J. ausgewählte Briefe. Von A. Kreuser. *M* 1.50 2.—
 Quellenbuch, histor. zur alten Geschichte. II. Abt. Römische Geschichte. Von A. Weidner. 2. Aufl. 1. Heft *M* 1.80 2.30. 2. Heft. *M* 2.40 3.— 3. Heft. *M* 2.70 3.30.

- Quintilian's Institut. orat. liber X. Von G. T. A. Krüger. 3. Aufl., von G. Krüger. *M* 1.— 1.40.
 Sallusti Crispi bell. Catil., bell. Jugurth., orat. et epist. ex historiis excerptae. Von Th. Opitz. 3 Hefte. *M* 2.50 3.20.
 *I. Heft: Bellum Catilinae. 2. Aufl. *M* —.60 1.—
 II — Bellum Jugurthinum. 2. Aufl. *M* 1.— 1.40.
 III — Reden u. Briefe a. d. Historien. *M* —.45 —.80.
 Tacitus' Historien. Von K. Heraeus. 2 Teile. *M* 4.30 5.40.
 I Teil. Buch I u. II. 5. Aufl., von W. Heraeus. *M* 2.20 2.80.
 II — Buch III—V. 4. Auflage, von W. Heraeus. *M* 2.10 2.60.
 — Annalen. Von A. Draeger. 2 Bände. *M* 5.70 7.50.
 I. Band. 1. Heft. (Buch I u. 2.) 7. Aufl., von W. Heraeus. *M* 1.50 2.—
 2. Heft. [Buch 3—6.] 6. Aufl., von F. Becher. *M* 1.50 2.—
 II — 2 Hefte: Buch XI—XIII. Buch XIV—XVI. 4. Aufl., von F. Becher. je *M* 1.35 1.75.
 — Agricola. Von A. Draeger. 6. Aufl., von W. Heraeus. *M* —.80 1.20.
 — dialogus de oratoribus. Von G. Andresen. 3. Aufl. *M* —.90 1.30.
 — Germania. Von E. Wolff. 2. Aufl. *M* 1.40 1.80.
 Terentius, ausgewählte Komödien. Von O. Dziatzko.
 *I. Bändchen. Phormio. 4. Aufl., von E. Hauler. ca. *M* 2.40 2.90. [U. d. Pr.]
 II — Adelphoe. 2. Aufl., von R. Kauer. *M* 2.40 2.90.
 Vergils Aeneide. Von K. Kappes. 4 Hefte.
 I. Heft. Buch I—III. 6. Aufl., v. M. Fickelscherer. *M* 1.40 1.90.
 II — Buch IV, V, VI. 4. Aufl., von E. Wörner. 3 Abt. je *M* —.50 —.80.
 II — Buch IV—VI (4. Aufl.) in 1 Band *M* 2.—
 III — Buch VII—IX. 3. Aufl. *M* 1.30 1.70.
 IV — Buch X, XI, XII. 3. Aufl., von M. Fickelscherer. 3 Abt. je *M* —.50 —.80.
 IV — Buch X—XII. 3. Aufl. 3 Abt. in 1 Band. *M* 2.—

Die **fetten** Ziffern verstehen sich für **gebundene Exemplare**.

6. Schultexte der „Bibliotheca Teubneriana“. [gr. 8. geb.]

Die Schultexte der „Bibliotheca Teubneriana“ bieten in denkbar bester Ausstattung zu wohlfeilem Preise den Zwecken der Schule besonders entsprechende, in keiner Weise aber der Tätigkeit des Lehrers vorgreifende, unverkürzte und zusatzlose Texte. Sie geben daher einen auf kritischer Grundlage ruhenden, aber aller kritischen Zeichen sich enthaltenden, in seiner inneren wie äußeren Gestaltung vielmehr inhaltliche Gesichtspunkte zum Ausdruck bringenden 'lesbaren' Text. Die Schultexte enthalten als Beigaben eine Einleitung, die in abrißartiger Form das Wichtigste über Leben und Werke des Schriftstellers sowie über sachlich im Zusammenhange Wissenswerthes bietet; ferner gegebenenfalls eine Inhaltsübersicht oder Zeittafel (jedoch keine Dispositionen) sowie ein Namenverzeichnis, das außer geographischen und Personennamen auch sachlich wichtige Ausdrücke enthält, bzw. kurz erklärt.

Demosthenes' neun Philippische Reden.

Von Th. Thalheim. *M.* 1.—

Herodot B. I—IV. Von A. Fritsch. *M.* 2.40.

— B. V—IX. Von A. Fritsch. *M.* 2.—

Lysias' ausgew. Reden. Von Th. Thal-

heim. *M.* 1.—

Thukydides B. I—III. Von S. Widmann. *M.* 1.80.

Einzel: Buch I, Buch II je *M.* 1.—

— B. VI—VIII. Von S. Widmann. *M.* 1.80.

Xenophons Anabasis. Von W. Gemoll.

3. Aufl. *M.* 1.60.

* — — — Buch I—IV. 3. Aufl. *M.* 1.10.

— **Memorabillen.** Von W. Gilbert. *M.* 1.10.

Caesar de bello Gallico. Von J. H. Schmalz.

M. 1.20.

* **Ciceros Catilinar. Reden.** Von C. F. W.

Müller. *M.* —.55.

— **Rede üb. d. Oberbefehl des Cn. Pompe-**

lius. Von C. F. W. Müller. *M.* —.55.

Ciceros Rede f. Milo. Von C. F. W. Müller.

M. —.55.

— **Rede für Archias.** Von C. F. W. Müller.

M. —.40.

— **Rede für Roscius.** Von G. Land-

graf. *M.* —.60.

— **Reden geg. Verres.** IV. V. Von C. F.

W. Müller. *M.* 1.—

Horaz. Von G. Krüger. *M.* 1.80.

Livius Buch I u. II (u. Auswahl a. Buch

III u. V). Von K. Heraeus. *M.* 2.—

— **Buch XXI—XXIII.** Von M. Müller.

M. 1.60.

Ovids Metamorphosen in Auswahl. Von

O. Stange. *M.* 2.—

Sallusta Catilinar. Verschwörung. Von

Th. Opitz. *M.* —.55.

— **Jugurthin. Krieg.** Von Th. Opitz,

M. —.80.

Beides zusammengeb. *M.* 1.20.

Vergils Aeneide. Von O. Güthling. *M.* 2.—

7. Verschiedene Ausgaben für den Schulgebrauch.

[Lyrik.] **Lyricorum Graecorum carmina quae ad Horatium pertinent, selecta iterum edidit Adolfus Großmann.** *M.* —.15.

Opitz, Th., u. A. Weinhold, Chrestomathie aus Schriftstellern der sogenannten silbernen Latinität. *M.* 2.80 3.40.

Auch in 5 Heften: Heft I. 2. Aufl. *M.* 1.20. Heft IIA 2. Aufl. *M.* —.50, Heft IIB 2. Aufl. *M.* —.40, Heft III—V je *M.* —.60 1.—

Heft I. Suetonius, Velleius und Florus. III. Heft. Plinius d. Ä. und Vitruvius.

— II A. Tacitus, Iustinus, Curtius, Valerius IV. — Seneca und Celsus.

— II B. Plinius d. J. [Maximus] V. — Quintilianus.

Tirocolum poeticum. Erstes Lesebuch aus lateinischen Dichtern. Zusammengestellt und mit kurzen Erläuterungen versehen von Johannes Siebelis. 18. Auflage, von Otto Stange. *M.* 1.20. Mit Wörterbuch von A. Schaubach. *M.* 1.60.

Ciceros philosophische Schriften. Auswahl f. d. Schule nebst einer Einleitung in die Schriftstelleret Ciceros und in die alte Philosophie von Professor Dr. O. Weißenfels. Mit Titelbild. *M.* 2.— 2.60.

Ciceros philosophische Schriften in einzelnen mit Vorbemerkungen ufm. versehenen Heften:

1. Heft: Einleitung in die Schriftstelleret Ciceros und die alte Philosophie. Mit Titelbild. kart. *M.* —.90.

Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.

Cicero's philosophische Schriften.

2. Heft: De officiis libri III. kart. *M* — 60.
3. Heft: Cato Maior de senectute. kart. *M* — 30.
4. Heft: Laelius de amicitia. kart. *M* — 30.
5. Heft: Tusculanarum disputationum libri V. kart. *M* — 60.
6. Heft: De natura deorum libri III und de finibus bonorum et malorum I, 9—21. kart. *M* — 30.
7. Heft: De re publica. kart. *M* — 30.

Cicero's rhetorische Schriften. Auswahl f. d.

- Schule nebst Einleitung u. Vorbemerkungen von Prof. Dr. C. Weizsäcker. *M* 1. 80 Z. 40.
- in einzelnen mit Vorbemerkungen ufm. versehenen Heften:
1. Heft: Einleitung in die rhetorischen Schriften Cicero's nebst einem Abriß der Rhetorik. kart. *M* 1.—
 2. Heft: De oratore und Brutus. Ausgewählt, mit Vorbemerkungen und Analysen. kart. *M* 1.—
 3. Heft: Orator. Vollständiger Text nebst Analyse. kart. *M* — 60.

8. B. G. Teubners Schülerausgaben griech. u. lat. Schriftsteller.

[gr. 8. geb.]

Jedes Bändchen zerfällt in 3 Hefte:

1. Text enthält diesen in übersichtlicher Gliederung, mit Inhaltsangaben über den Hauptabschnitt und am Rande, nebst den Karten und Plänen;
2. Hilfsheft enthält die Zusammenstellungen, die die Verwertung der Lektüre unterstützen sollen, nebst den erläuternden Skizzen und Abbildungen;
3. Kommentar enthält die fortlaufenden Erläuterungen, die die Vorbereitung erleichtern sollen.

2/3. als Erklärungen auch zusammengebunden erhältlich.

Die Sammlung soll wirkliche „Schülerausgaben“ bringen, die den Bedürfnissen der Schule in dieser Richtung in der Einrichtung wie der Ausstattung entgegenkommen wollen, in der Gestaltung des „Textes“, wie der Fassung der „Erklärungen“, die sowohl Anmerkungen als Zusammenfassungen bieten, ferner durch das Verständnis fördernde Beigaben, wie Karten und Pläne, Abbildungen und Skizzen.

Das Charakteristische der Sammlung ist das zielbewusste Streben nach organischem Aufbau der Lektüre durch alle Klassen und nach Hebung und Verwertung der Lektüre nach der inhaltlichen und sprachlichen Seite hin, durch Einheit der Leitung, Einmütigkeit der Herausgeber im ganzen bei aller Selbstständigkeit im einzelnen, wie sie deren Namen verbürgen, und ernstes Bemühen, wirklich Gutes zu bieten, seitens des Verlegers.

Ziel und Zweck der Ausgaben sind, sowohl den Fortschritt der Lektüre durch Wegräumung der zeitraubenden und nutzlosen Hindernisse zu erleichtern, als die Erreichung des Endzieles durch Einheitlichkeit der Methode und planmäßige Verwertung der Ergebnisse zu sichern.

a) Griechische Schriftsteller.

Aristoteles (Auswahl), s.: Philosophen.
Demosthenes, ausgew. politische Reden.
 Von H. Reich.

1. Text. 2. Aufl. *M* 1.20.
2. Hilfsheft. *M* 1.—
3. Kommentar. I. II. steif geb. je *M* — 80.

2/3. Erklärungen.
M 2.20.

Zus. in 1 Bd. geb.
M 1.40.

Epiktet, Epikur (Auswahl), siehe: Philosophen.

Herodot in Auswahl. Von K. Abicht.

1. Text. 3. Aufl. M. Karte u. 4 Plänen im Text. *M* 1.60.

Herodot in Auswahl. Von K. Abicht.

2. Hilfsheft. 2. Aufl. Mit Abb. i. Text. *M* — 80.
3. Kommentar. 2. Aufl. *M* 1.50.

2/3. Erklärungen.
M 2.40.

|| Text B. Mit Einleitung. 3. Aufl. *M* 2.—

Dazu Kommentar. 2. Aufl. *M* 1.50.

Homer. I.: Odyssee. Von O. Henke.

1. Text. 2. Bdn. B. 1—12. 5. Aufl. B. 13—24. 4. Aufl. Mit 3 Karten. je *M* 1.60. — B. 1—24 in 1 Band *M* 3.20.
2. Hilfsheft. 3. Aufl. M. zahlr. Abb. *M* 2.—
3. Kommentar. 4. Aufl. 2 Hefte. steif geb. je *M* 1.20. Zus. in 1 Bd. geb. *M* 2.—

Inhaltsübersicht (nur direkt) *M* — 05.

Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.

- Homer. II: Ilias. Von O. Henke.
 1. Text. 3. Aufl. 2 Bdehn.: B. 1—13. —
 B. 14—24. Mit 3 Karten. je *M* 2.—
 B. 1—24 in 1 Band *M* 4.—
 2. Hilfsheft. 2. Aufl. Mitzahlr. Abb. *M* 2.—
 3. Kommentar. 2 Hefte. steif geh.
 1. Heft. 3. Aufl. *M* 1.60.
 2. Heft. 3. Aufl. *M* 1.20.
 Zusammen in 1 Bd. 3. Aufl. geb. *M* 2.40.
 Lucian (Auswahl), siehe: Philosophen.
 Lysias, Ausgewählte Reden. Von M.
 Fickelscherer. I. Teil. Text. *M* —.80.
 *II. Teil. Erklärungen. 0 80.
 Marcus Aurelius (Auswahl), siehe: Philo-
 sophen.
 [Philosophen.] Auswahl a. d. griech. Phil.
 I. Teil: Auswahl aus Plato. Von O.
 Weissenfels.
 Ausgabe A. Text. 2. Aufl. v. Grün-
 wald. *M* 1.80. Kommentar. *M* 1.60.
 Ausgabe B. (ohne Apologie, Kriton
 und Protagoras). Text. *M* 1.40.
 Kommentar. *M* 1.40.
 *II. Teil: Auswahl aus Aristoteles und den
 nachfolgenden Philosophen (Aristoteles,
 Epiktet, Marcus Aurelius, Epikur, Theo-
 phrast, Plutarch, Lucian). Text. *M* 1.20.
 Kommentar. *M* 1.20.
 Platons Apologie u. Kriton nebst Abschn.
 a. d. Phaidon u. Symposion. Von F. Rösiger.
 1. Text. 2. Aufl. steif geh. *M* —.80.
 2. Hilfsheft. *M* 1.—
 3. Kommentar. steif geh. *M* 1.60.
 [—] Auswahl, siehe: Philosophen.
 Plutarch (Auswahl), siehe: Philosophen.
 Sophokles' Tragödien. Von O. Conradt.
 1. Text: I. Antigone. 2. Aufl. Mit
 Titelbild. *M* —.70. II. König Ödipus.
 2. Aufl. *M* —.80. III. Alas. *M* —.80.
 Text I u. II zus.-geb. *M* 1.10.
 2. Hilfsheft. 2. Aufl. *M* —.70.

- Sophokles' Tragödien. Von O. Conradt.
 3. Kommentar: I. Antigone. 2. Aufl.
M —.70. II. König Ödipus. 2. Aufl.
M —.70. III. Alas. *M* —.80.
 2/3. Erklärungen (Hilfsheft u. Kommentar
 I u. II zus.-geb.) *M* 1.60.
 Theophrast (Auswahl), s.: Philosophen.
 Thukydides I. Ausw. Von E. Lange.
 1. Text. 2. Aufl. Mit Titelbild u. 3 Karten.
M 2.40.
 2. Hilfsheft. Mit Abb. 1.
 Text. *M* —.70. } 2/3. Erklärungen.
 3. Kommentar. *M* 1.60. } *M* 2.—
 Ausgabe in 2 Teilen:
 I. B. I—V. a. Text. *M* 1.40. b. Kom-
 mentar. *M* 1.—
 II. B. VI—VIII. a. Text. 2. Aufl. *M* 1.10.
 b. Kommentar. *M* 1.—
 III. Zeittafel, Namenverz. u. Karten, s.
 beid. Teil. 2. Aufl. *M* —.50.
 || Text B. Mit Einleit. 2. Aufl. *M* 2.80.
 Dazu Kommentar. *M* 1.60.
 Xenophon, Anabasis I. Ausw. Von G. Sorof.
 1. Text. 6. Aufl. Mit Karte u. Plänen
 im Text. *M* 1.80.
 2. Hilfsheft. 3. Aufl.
 Mit Abbildungen. } 2/3. Erklärungen.
M —.80. } 2. Aufl. *M* 1.80.
 3. Kommentar. 5. Aufl.
M 1.50. }
 || Text B. Mit Einleit. 6. Aufl. *M* 2.—
 Dazu Kommentar. 5. Aufl. *M* 1.50.
 Wörterbuch. *M* 1.20.
 — Hellenika in Auswahl. Von G. Sorof.
 *1. Text. 4. Aufl. Mit Karte u. Plänen
 im Text. *M* 1.80.
 2/3. Kommentar. Mit Einleitung. 2. Aufl.
M 1.—
 — Memorabillen in Auswahl. Von
 F. Rösiger.
 1. Text. *M* 1.—
 3. Kommentar. steif geh. *M* —.80.

b) Lateinische Schriftsteller.

- Caesar, Gallischer Krieg. Von F. Fägner.
 1. Text. 7. Aufl. Mit 3 Karten und
 11 Abb. *M* 1.80.
 *2. Hilfsheft. 6. Aufl.
 Mit Abb. im Text. } 2/3. Erklärungen.
M 1.20. } *M* 2.40.
 3. Kommentar. 6. Aufl.
M 1.60. }
 Auch in 2 Hefen. 1. Heft (Buch 1—4).
 2. Heft (Buch 5—7). je *M* —.80.
 || Text B. M. Einleitg. 7. Aufl. *M* 2.—
 Dazu Kommentar. 5. Aufl. *M* 1.60.
 — — — Auswahl von F. Fägner und
 W. Haynel.
 1. Text. (B). Mit Einleitung u. 3 Karten.
M 1.80.
 *2. Kommentar von H. Micha. *M* 1.60.

- Caesar, Bürgerkrieg. Von F. Fägner.
 1. Text. 2. Aufl. Mit 8 Abb. u. 2 Karten.
M 1.60.
 2. Hilfsheft: siehe Gall. Krieg.
 3. Kommentar. *M* 1.20.
 [—] Wörterbuch zu Caesars Komm.
 über den gall. Krieg u. den Bürgerkrieg.
 5. Aufl. *M* —.60.
 Ciceros Catilinär. Reden u. Rede de im-
 perio. Von C. Stegmann.
 1. Text. 5. Auflage. Mit Titelbild und
 1 Karte. *M* 1.10.
 2. Hilfsheft. 3. Aufl.
M 1.20. } 2/3. Erklärungen.
 *3. Kommentar. } *M* 1.80.
 5. Aufl. *M* —.90. }
 || Text B. M. Einleit. 5. Aufl. *M* 1.35.
 Dazu Kommentar. 4. Aufl. *M* —.90.

Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.

Ciceros Rede für S. Roscius und Rede für Archias. Von H. Hänsel.1. Text. 2. Aufl. *M* —.80.2/3. Komment. Mit Einleitung. 2. Aufl. *M* —.60.**— Reden für Q. Ligarius und für den König Delotarus.** Von O. Stegmann.1. Text. *M* —.60.3. Komment. Mit Einleitung. *M* —.60.**— Cato maior de senectute.** Von O. Weissenfels.1. Text. 2. Aufl. v. P. Wessner. *M* —.60.3. Komment. steif geh. *M* —.50.**— Philosoph. Schriften in Auswahl.** Von O. Weissenfels.*1. Text. 3. Aufl. *M* 1.60.*2. Hilfsb. 2. Aufl. *M* —.60.*3. Komment. 2. Aufl. *M* 1.60. 2/3. Erklärungen.**— Verrinen.** Buch IV u. V. Von O. Bardt.1. Text. *M* 1.20.3. Komment. *M* 1.40.**[—] Ausgew. Briefe aus Ciceronischer Zeit.** Von O. Bardt.1. Text. 3. Aufl. Mit 1 Karte. *M* 1.80.2. Hilfsheft. steif geh. *M* —.60.3. Komment. (verkürzte Ausg.) *M* 2.40. Komment. (erweiterte Ausgabe). Mit Einleitung.I. Heft: Brief 1—61. *M* 1.80 2.20.II. Heft: Brief 62—114. *M* 1.60 2.—**Horatius, Gedichte.** Von G. Schimmelpfeng.1. Text. 3. Aufl. Mit Karte u. Plan. *M* 2.—3. Komment. 2. Aufl. *M* 1.80.**Livius, Römische Geschichte im Auszuge.** Von F. Fügner.

I. Der zweite punische Krieg.

*1. Text. 4. Aufl. Mit 4 Karten. *M* 2.—2. Hilfsheft. 2. Aufl. Mit zahlr. Abbild. und Karte. (Zu I u. II). *M* 2.—

3. Komment. 2 Hefte.

I. Heft: Buch 21—22. 3. Aufl. *M* 1.20.II. Heft: Buch 23—30. 2. Aufl. *M* 1.40.

II. Auswahl aus der 1. Dekade.

1. Text. 2. Aufl. *M* 1.60.2. Hilfsheft. 2. Aufl. (zu I u. II). *M* 2.—3. Komment. Buch 1—10. 2. Aufl. *M* 1.60.

Verkürzte Auswahl aus der 1. u. 3. Dekade.

1. Text. 2. Aufl. *M* 2.20.2. Hilfsheft. 2. Aufl. *M* 1.40.3. Komment. I. Heft. Buch 1—10. *M* 1.40.II. Heft. Buch 21—30. *M* 1.60.

*Auswahl von F. Fügner u. J. Teuffer. Text, Komment. [in Vorb.]

Nepos' Lebensbeschreibungen in Auswahl. Von F. Fügner.*1. Text. 6. Aufl. *M* 3 Karten. *M* 1.—

*2. Hilfsheft. 6. Aufl.

Mit Abbild. 1. Text. *M* 1.—

*3. Komment. 5. Aufl.

ca. *M*—90. [U.d.Pr.]

2/3. Erklärungen.

M 1.40.**Ovids Metamorphosen in Auswahl.** Von M. Fickelscherer.1. Text. 6. Auflage. *M* 1.20.

2. Hilfsheft. 3. Aufl.

M. Abbild. im Text. *M* 1.20.

3. Komment. 5. Aufl.

M 1.40.

2/3. Erklärungen.

M 2.20.Wörterbuch. 4. Aufl. steif geh. *M* —.50.|| Text B. M. Einleitg. 5. Aufl. *M* 1.35.Dazu Komment. 5. Aufl. *M* 1.40.**Sallusts Catilinar. Verschwörung.** Von O. Stegmann.1. Text. 3. Aufl. Mit Karte. *M* —.80.2/3. Erklärungen. 2. Aufl. *M* —.60.**— Jugurthin. Krieg.** Von O. Stegmann.Text. Mit Karte. *M* —.80.Komment. *M* 1.—**Tacitus' Annalen I. Ausw. u. d. Bataveraufstand unt. Civilis.** Von O. Stegmann.

1. Text. Mit 4 Karten u. 1 Stammtafel.

2. Aufl. *M* 2.40.2. Hilfsheft. *M* 1.80.

3. Komment. 2. Aufl.

M 1.40.

2/3. Erklärungen.

M 2.80.

Ausgabe in 2 Teilen:

I. Ann. B. 1—6. a) Text. 2. Aufl.

M 1.20. b) Komment. 2. Aufl.*M* 1.—

II. Ann. B. 11—16. Historien B. IV/V.

a. Text. 2. Aufl. *M* 1.—. b. Kom-mentar. *M* —.80.

III. Zeittafel, Namenverz. u. Kart., z. beid

Teilen. *M* —.80.**— Agricola.** Von O. Altenburg.1. Text. *M* —.60.2/3. Erklärungen. steif geh. *M* —.80**— Germania.** Von O. Altenburg.1. Text. 2. Aufl. Mit Karte. *M* —.60.2/3. Erklärungen. steif geh. *M* —.80.**Vergils Aeneide I. Ausw.** Von M. Fickelscherer.

1. Text mit Einleitung. 4. Aufl. Mit

Karte. *M* 1.40.*3. Komment. 4. Aufl. *M* 1.80.**Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.**

B. Zu den griechischen und lateinischen Schriftstellern. Auswahl.

1. Zu den griechischen Schriftstellern.

Aeschylus.

Dindorf, Guil., lexicon Aeschyleum. Lex.-8. 1873. *M* 16.—

Richter, P., zur Dramaturgie des Ä. gr. 8. 1892. *M* 6 50.

Westphal, R., Proleg. zu Ä.' Tragödien. gr. 8. 1869. *M* 5.—

Aristarchus.

Ludwich, A., Ars Homer. Textkritik. 2 Teile. gr. 8. 1884/85. *M* 28.—

Aristophanes.

Müller-Strübing, Ar. u. d. histor. Kritik. gr. 8. 1873. *M* 16.—

Roemer, A., Studien z. Ar. u. den alten Erklärern dess. I Teil. gr. 8. 19. 2. *M* 8.—

Zacher, K., die Handschriften u. Klassen der Aristophanesscholien. gr. 8. 1889. *M* 6.—

Aristoteles.

Heitz, E., die verlorenen Schriften des Ar. gr. 8. 1865. *M* 6.—

Buccolius.

Hiller, E., Beiträge z. Textgesch. d. gr. Bukoliker. gr. 8. 1888. *M* 3. 20.

Demosthenes.

Fox, W., die Krensrede d. D., m. Rücksicht a. d. Anklage d. Äschines analysiert u. gewürdigt. gr. 8. 1880. *M* 5. 60.

Preuß, S., index Demosthenicus. gr. 8. 1892. *M* 10.—

Schaefer, A., D. und seine Zeit. 2 Ausg. 3 Bände. gr. 8. 1885—1887. *M* 30.—

Etymologica.

Beltzenstein, R., Geschichte d. griech. E. gr. 8. 1896. *M* 18 —

Herondas.

Crusius, O., Unters. z. d. Mimiamben d. H. gr. 8. 1892. *M* 6.—

Hesiodus.

Dimitrijevič, M. R., studia Hesiodica. gr. 8. 1900. *M* 6.—

Steltz, Aug., die Werke und Tage d. H. nach ihrer Komposition. gr. 8. 1869. *M* 4.—

Homerus.

Autenrieth, G., Wörterbuch zu den Homer. Gedichten. 11. Aufl., von Kaegi. gr. 8. 1908. *M* 3. 60.

Finster, G., Homer. gr. 8. 1908. *M* 6.— 7.—

Frohwein, E., verbum Homericum. gr. 8. 1881. *M* 3. 60.

Gehring, A., index Hom. Lex.-8. 1891. *M* 16.—

Gladstone, W. E., Homerische Studien, frei bearbeitet von A. Schuster. gr. 8. 1863. *M* 9.—

Homerus.

Kammer, E., die Einheit der Odyssee. gr. 8. 1873. *M* 16.—

La Roche, J., die Homerische Textkritik im Altertum. gr. 8. 1866. *M* 10.—

Lexicon Homericum, ed. H. Ebeling. 2 voll. Lex.-8. 1874/1885. Vol. I. *M* 42.—, Vol. II. *M* 18.—

Ludwich, A., die Homervulgata als voralexandrinisch erwiesen. gr. 8. 1898. *M* 6.—

Noack, F., Homerische Paläste. gr. 8. 1903. *M* 2. 80 3. 80.

Nutzhorn, F., die Entstehungsw. d. Hom. Gedichte. gr. 8. 1869. *M* 5.—

Volkmann, R., die Wolfischen Prolegomena. gr. 8. 1874. *M* 8.—

Isocrates.

Preuß, S., index Isocrateus. gr. 8. 1904. *M* 8.—

Lucian.

Helm, R., L. und Menipp. gr. 8. 1906. *M* 10.— 18.—

Oratores.

Bläß, Fr., die attische Beredsamkeit. 3 Abt. 2. Aufl. gr. 8. I. 1887. *M* 14.— 16.—

II. 1892. *M* 14.— 16.— III. 1893. *M* 16.— 18.—

IV. 1898. *M* 12.—

Pindarus.

Bumpel, J., lexicon Pindaricum. gr. 8. 1883. *M* 12.—

Photios.

Beltzenstein, R., der Anfang des Lexikons des Photios. Mit 2 Tafeln in Lichtdruck. gr. 8. 1907. *M* 7.— 9. 50.

Plato.

Finster, G., Platon und die aristotelische Poetik. gr. 8. 1903. *M* 6.—

Immisch, O., philologische Studien zu Pl. I. Heft. Axiochus. gr. 8. 1896. *M* 3.—

II. Heft. De recens. Platon. praesidiis atque rationibus. gr. 8. 1903. *M* 3. 60.

Raeder, H., Pls philosophische Entwickl. gr. 8. 1905. *M* 8.— 10.—

Ritter, C., Pl. Gesetze. Darstellung des Inhalts. 8. 1896. *M* 3. 20. Kommentar zum griech. Text. *M* 10.—

Schmidt, H., kritischer Kommentar zu P. Theätet. gr. 8. 1877. *M* 4.—

— exegetischer Komment. z. P. Theätet. gr. 8. 1880. *M* 3. 20.

Wohlrab, M., vier Vorträge über Pl. 8. 1879. *M* 1. 60.

Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare

Poetae comici.

Ziellinski, Th., Gliederung der altattisch. Komödie. gr. 8. 1885. *M* 10.—

Sophocles.

Plüß, Th., S' Elektra. Eine Auslegung. gr. 8. 1891. *M* 3.—

Theocritus.

Rampel, J., lexicon Theocriteum. gr. 8. 1879. *M* 8.—

Thucydides.

Herbst, L., zu Th. Erklärungen und Wiederherstellungen. I. Reihe. Buch I bis IV. gr. 8. 1892. *M* 2.80 II. Reihe. Buch V—VIII. gr. 8. 1893. *M* 3.60. Stahl, I. M., quaestiones grammaticae ad Th pertinentes. Auctas et correctas iterum edidit St. gr. 8. 1886. *M* 1.60.

2. Zu den lateinischen Schriftstellern.**Caesar.**

Ebeling, H., Schulwörterbuch zu Caesar. 6. Aufl. gr. 8. 1907. *M* 1.80.

*Klotz, A., Caesarstudien. Nebst einer Analyse der Strabonischen Beschreibung von Gallien und Britannien. gr. 8. 1910. *M* 6.— 7.20.

Menge et Freuß, lexicon Caesarianum. Lex.-8. 1885/90. *M* 18 —

Cicero.

Schmidt, O. E., der Briefwechsel des C. gr. 8. 1893. *M* 12.—

Ziellinski, Th., Cicero im Wandel der Jahrhunderte. 8. 2. Aufl. 1907. *M* 7.— 8.—

Horatius.

Friedrichs, J. G., Q. Horatius Flaccus. Phil. Unters. gr. 8. 1894. *M* 6.—

Keller, O., Epilogomena zu H. 3 Teile. gr. 8. (je *M* 8.—) *M* 24.— I Teil. 1879. II u. III Teil. 1880.

Müller, L., Q. Horatius Flaccus. 8. 1880. *M* 2.40.

Plüß, Th., Horastudien. Alte und neue Aufsätze über Horatische Lyrik. gr. 8. 1892. *M* 6.—

Stemplinger, Ed., das Fortleben der Hohen Lyrik seit der Renaissance. gr. 8. 1906. *M* 8.— 9.—

Iuris consulti.

Kalb, W., Roms Juristen nach ihrer Sprache. gr. 8. 1890. *M* 4.—

Lucilius.

Müller, L., Leben u. Werke des C. Lucilius. gr. 8. 1876. *M* 1.20.

Ovidius.

Stebels-Pöffe, Wörterbuch zu O's Metamorphosen. 5. Aufl. gr. 8. 1895. *M* 4. 0 4.80. Stange, O., kleines Wörterbuch zu O's Metamorphosen. gr. 8. 1899. *M* 2.50.

Tolkiehn, J., quaest ad Heroides O. spect. gr. 8. 1888. *M* 2.80.

Plautus.

Lexicon Plautinum conscripsit Gonzalez Lodge. gr. 8. Vol. I. Fasc. 1-5 je *M* 7.20.

Ritschl, Fr., prolegomena de rationibus emendationis Plautinae. gr. 1880. *M* 4.—

Sudhaus, S., der Aufbau der Plautinischen Cantica. gr. 8. 1909. *M* 5.— 6.—

Tacitus.

Draeger, A., über Syntax und Stil des T. 3. Aufl. gr. 8. 1882. *M* 2.80.

Gerber et Greef, lexicon Taciteum. Lex.-8. 1877—1908. *M* 64.—

Vergilius.

*Birt, Th., Jugendverse und Heimatpoesie Vergils. 1910. *M* 3.60 4.20.

Comparetti, V., im Mittelalter. gr. 8. 1875. *M* 6.—

Heinze, R., Vergils epische Technik. 2. Aufl. gr. 8. 1908. *M* 12.— 14.—

Plüß, V., und die epische Kunst. gr. 8. 1874. *M* 8.—

Skutsch, F., aus V's Frühzeit. gr. 8. 1901. *M* 4.— 4.60.

— Gallus u. V. (A. V's Frühzeit, II. Teil). gr. 8. 1908. *M* 5.— 5.60.

Sonntag, M., V. als bukolischer Dichter. gr. 8. 1891. *M* 5.—

Weldner, A., Kommentar zu V's Aeneis. Bd. I u. II. gr. 8. 1869. *M* 8.—

Verlagsverzeichnis von B. G. Teubner

in Leipzig und Berlin.

Klassische Altertumswissenschaft. Allgemeine Sprachwissenschaft, Volkskunde. Neuere Geschichte und Kultur, Sprache, Literatur und Kunst. Philosophie, Psychologie. Religionswissenschaft. Länder- und Völkerkunde. Volkswirtschaftslehre, Rechts- und Staatswissenschaften. Zum Bildungswesen. Februar 1911.

Umsonst und postfrei vom Verlag.

C. Wichtige Handbücher und neuere Erscheinungen aus dem Gebiete der klassischen Philologie.

Die mit einem * bezeichneten Werke sind Neuerscheinungen seit Anfang 1910.

Die auf einzelne Schriftsteller (oder Literaturgattungen) bezüglichen Schriften s. o. S. 14 ff.

- Archiv für Papyrussforschung und verwandte Gebiete**, hrsg. von U. Wilcken. Jährlich 4 Hefte. *M* 24.—
- Archiv für Religionswissenschaft**. Nach A. Dieterich herausg. von Richard Wünsch. Jährl. 4 Hefte. *M* 18.—
- Neue Jahrbücher für das klassische Altertum, Geschichte und deutsche Literatur und für Pädagogik**. Hrsg. von J. Ilberg und B. Gerth. Preis für den Jahrgang von 10 Hefen *M* 30.—
- Byzantinische Zeitschrift**. Begründet von Karl Krumbacher. Unter Mitwirkung vieler Fachgenossen herausgegeben von A. Heisenberg und P. Marc. Preis für den Band von jährlich 4 Hefen *M* 20.—
- Generalregister zu Band I—XII, 1892—1903 gr. 8. 1909 *M* 24.—
- Die griechische und lateinische Literatur und Sprache**. Bearbeitet von U. v. Wilamowitz-Moellendorf, K. Krumbacher, J. Wackernagel, Fr. Leo, E. Norden, Fr. Skutsch. 2. Aufl. (Die Kultur der Gegenwart. Ihre Entwicklung und ihre Ziele. Herausg. von Prof. Paul Hinneberg. Teil I, Abt. 3.) *M* 10.—, geb. *M* 12.—
- Ausfeld, A.**, der griechische Alexanderroman. Nach des Verfassers Tode herausgegeben von W. Kroll. *M* 8.— 10.—
- Bardt, C.**, zur Technik des Übersetzens lateinischer Prosa. *M* 60.—
- Baumgarten, F.**, F. Poland und R. Wagner, die hellenische Kultur. 2. Auflage. Mit 7 Tafeln u. 1 Karte in Mehrfarbendruck, 2 Doppeltafeln in Schwarzdruck, 2 Karten und gegen 400 Abbildungen *M* 10.— 12.—
- Benseler, G. E.**, und K. Schenkl, griechisch-deutsches und deutsch-griechisches Schulwörterbuch. 2 Teile.
- * I. Teil. Griechisch-deutsches Schulwörterbuch. 13. Aufl., bearb. von A. Kaegi. *M* 6.75 8.—
- II. Teil. Deutsch-griechisches Schulwörterbuch. 6. Auflage, bearb. von K. Schenkl. *M* 9.— 10.50.
- Birt, Th.**, die Buchrolle in der Kunst. Archäol.-antiquar. Untersuchungen zum antiken Buchwesen. Mit 190 Abbildungen. *M* 12.— 15.—
- Blaß, F.**, die attische Beredsamkeit. 3 Abt. 2. Aufl. *M* 56.— 64.—
- Blümmer, H.**, Technologie und Terminologie der Gewerbe und Künste bei Griechen und Römern. 4 Bde. Mit zahlr. Abb. *M* 50.40.
- Böckh, A.**, und Ludolf Disson, Briefwechsel siehe Hoffmann, M.
- Bone, Karl**, *νηγορα τειννς*. Über Lesen und Erklären von Dichtwerken. Steif geh. *M* 2.40.
- Brauchitsch, G. v.**, die Panathenäischen Preisamphoren. Mit 37 Abbildungen und 1 Lichtdrucktafel. *M* 6.— 7.—
- Brunn, H.**, kleine Schriften. Herausg. von H. Brunn u. H. Bulle. Mit zahlreichen Abbildungen. 3 Bände. I. Band. *M* 10.— *M* 13.— II. Band. *M* 20.— 23.— III. Band. *M* 14.— 17.—
- Cantor, M.**, Vorlesungen über Geschichte der Mathematik. I. Band. Von den ältesten Zeiten bis 120 n. Chr. Mit 114 Fig. und 1 lithogr. Tafel. 3. Aufl. *M* 24.— 26.—
- Cumont, F.**, die Mysterien des Mithra. Ein Beitrag z. Religionsgeschichte der römisch. Kaiserzeit. Autor. deutsche Ausgabe von G. Gehrich. Mit 9 Abbild. im Text und auf 2 Tafeln sowie 1 Karte. *M* 5.— 5.80.
- * — die orientalischen Religionen im römischen Heidentum. Autor. deutsche Ausgabe von G. Gehrich. *M* 5.— 6.—
- Diels, H.**, Elementum. Eine Vorarbeit zum griech. u. latein. Thesaurus. *M* 3.—
- Dieterich, A.**, Nekylia. Beitr. zur Erklärung d. neuentdeckten Petrusapokalypse. *M* 6.—
- * — eine Mithraaliturgie. 2. Aufl. besorgt von R. Wünsch. *M* 6.— 7.—
- Mutter Erde. Ein Versuch über Volksreligion. *M* 3.20 3.80.
- Domaszewski, A. v.**, Abhandlungen zur römischen Religion. *M* 6.— 7.—
- Dziatzko, K.**, Untersuchungen über ausgewählte Kapitel des antiken Buchwesens. *M* 6.—
- Eger, O.**, zum ägyptischen Grundbuchwesen in römischer Zeit. *M* 7.— 8.—
- Fimmen, D.**, Zeit und Dauer der kretisch-mykenischen Kultur. Mit 1 synchronistischen Tabelle. *M* 8.—
- Gardthausen, V.**, Augustus und seine Zeit. 2 Teile.
- I. Teil. I. Band. *M* 10.— II. Band. *M* 12.—
- III. Band. *M* 8.— Zusammengeb. *M* 32.—
- II. Teil. (Anmerk.) I. Band. *M* 6.— II. Band. *M* 9.— III. Band. *M* 7.— Zusammengeb. *M* 24.—
- Griechische Paläographie. Mit 12 Tafeln und vielen Illustrationen. *M* 18.40.
- Geffken, J.**, das griechische Drama. Aischylos, Sophokles, Euripides. Mit einem Plane. *M* 1.60 2.20.

Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.

Gelzer, H., ausgewählte kleine Schriften. Mit einem Porträt Gelsers. *M* 5.— 6.—

*Gercke, A., u. Ed. Norden, Einleitung in die Altertumswissenschaft. Unter Mitwirkung von G. Beloch, E. Bethe, E. Bickel, J. L. Heiberg, B. Keil, E. Kornemann, P. Kretschmer, C. F. Lehmann-Haupt, K. J. Neumann, E. Pernice, P. Wendland, S. Wide, Fr. Winter herausg. von A. Gercke und Ed. Norden. 3 Bände. I. Band: Methodik. Sprache. Metrik. Griechische Literatur. Römische Literatur. *M* 13.— 15.—

II. Band: Privataltertümer. Kunst. Religion und Mythologie. Philosophie. Exakte Wissenschaften u. Medizin. *M* 9.— 10.50.

III. Band: Griechische Geschichte. Hellenistisch-römische Geschichte. Geschichte der römischen Kaiserzeit. Griechische Staatsaltertümer. Römische Staatsaltertümer. Epigraphie, Papyrologie, Paläographie. ca. *M* 8.—, ca. *M* 9.50. [U. d. Pr.] Alle 3 Bde. auf einmal bezog ca. *M* 25.— ca. *M* 30.—

Gilbert, G., Handbuch der griech. Staatsaltertümer. 2 Bände. *M* 13.50.

I. Band. Der Staat d. Lakedaemonier u. d. Athener. 2. Aufl. *M* 8.— II. Band. *M* 5.50.

— O., Geschichte und Topographie der Stadt Rom im Altertum. 3 Abt. *M* 24.— I. Abteil. *M* 6.— II. Abteil. *M* 8.— III. Abteil. *M* 10.—

— die meteorologischen Theorien des griechischen Altertums. Mit 12 Figuren im Text. *M* 30.— 22.50.

Grammatik, historische, der lateinischen Sprache. Unter Mitwirkung von H. Blase, A. Dittmar, J. Golling, G. Herbig, C. F. W. Müller, J. H. Schmalz, Fr. Stolz, J. Thüsing und A. Weinold hrsg. von G. Landgraf. In mehreren Bänden. gr. 8.

I. Band. Von Fr. Stolz. I. Hälfte: Einleitung und Lautlehre. II. Hälfte: Stammbildungslehre. 1894. 1895. je *M* 7.—

III. Band. Syntax des einfachen Satzes. I. Heft: Einleitung, Literatur, Tempora und Modi, Genera Verbi. 1903. *M* 8.— [Fortsetzung u. d. Pr.]

Supplement: Müller, C. F. W., Syntax des Nominativs und Akkusativs im Lateinischen. *M* 6.—

Gudeman, A., Grundriß der Geschichte der klass. Philologie. 2. Aufl. *M* 4.40 5.—

* — imagines philologorum. 160 Bildnisse klass. Philologen v. d. Renaissance bis zur Gegenwart. *M* 3.30 4.—

Hagen, H., gradus ad criticam. Für philologische Seminaristen und zum Selbstgebrauch. *M* 2.80.

Heinichen, Fr. A., lateinisch-deutsches und deutsch-latein. Schulwörterbuch. 2. Teil.

† Teil. Lateinisch-deutsches Schulwörter-

buch. 8. Aufl., bearbeitet von H. Blase u. W. Reeb. *M* 6.75 8.— II. Teil. Deutsch-lateinisches Schulwörterbuch. 6. Aufl., bearbeitet von C. Wagener. *M* 5.75 7.—

Helbig, W., Führer durch die öffentlichen Sammlungen der klassischen Altertümer in Rom. 2 Bände. 2. Aufl. *M* 15.— [Die Bände sind nur zusammen käuflich.]

— auf extradünnes Papier gedruckt u. m. Schreibpapier durchschossen, s. Handgebrauch für Fachgelehrte. *M* 17.—

Herkenrath, E., der Enoplios. Ein Beitrag zur griechisch. Metrik. *M* 6.— 8.—

Herzog, E., Geschichte und System der röm. Staatsverfassung. 2 Bände. *M* 33.—

Hoffmann, M., August Boeckh. Lebensbeschreibung und Auswahl aus seinem wissenschaftlichen Briefwechsel. Ermäß. Preis. *M* 7.— 9.—

— Briefwechsel zwischen August Boeckh und Ludolf Disson, Pindar und anderes betreffend. *M* 5.— 6.—

Ihm, M., Palaeographia Latina. Exempla codicum Latinorum phototypice expressa scholarum maxime in usum ed. M. I. Ser. I. In Mappe *M* 5.—

Ilberg, J., u. M. Wellmann, zwei Vorträge zur Geschichte d. antiken Medizin. *M* 1.40.

Imhoof-Blumer, F., Porträtköpfe v. römisch. Münzen der Republik und der Kaiserzeit. Für den Schulgebrauch herausgeg. Mit 4 Lichtdrucktafeln. 2. Aufl. kart. *M* 3.20.

— Porträtköpfe auf antiken Münzen hellenischer und hellenistischer Völker. Mit Zeittafeln der Dynastien des Altertums nach ihren Münzen. Mit 296 Bildnissen in Lichtdruck. kart. *M* 10.—

— und O. Keller, Tier- und Pflanzenbilder auf antiken Münzen u. Gemmen. 26 Lichtdrucktafeln mit 1852 Abbild. u. 178 Seiten erläuterndem Text. *M* 24.—

Kaerst, J., Geschichte des hellenistischen Zeitalters. In 3 Bänden.

I. Band. Die Grundlegung des Hellenismus. *M* 12.— 14.—

II. Band. I. Hälfte. Das Wesen des Hellenismus. *M* 12.— 14.—

— die antike Idee der Ökumene in ihrer politisch. u. kulturell. Bedeutung. *M* 1.20.

Keller, O., lateinische Volksetymologie und Verwandtes. *M* 10.—

Klotz, Reinh., Handbuch der lateinischen Stilistik. Nach des Verf. Tode herausgeg. von Rich. Klotz. *M* 4.80.

— Rich., Grundzüge altröm. Metrik. *M* 12.— Krambacher, K., die Photographie i. Dienste der Geisteswissenschaften. Mit 15 Tafeln. *M* 3.60.

— populäre Aufsätze. *M* 6.— 7.—

Lehmann, K., die Angriffe der drei Barkiden auf Italien. Drei quellenkritisch-kriegsgeschichtliche Untersuch. Mit 4 Karten, 5 Plänen und 6 Abbild. *M* 10.— 12.—

fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.

- Lehrs, K., populäre Aufsätze aus dem Altertum, vorzugsweise zur Ethik und Religion der Griechen. 2. Aufl. *M.* 11.—
- Leo, Fr., die griechisch-römische Biographie nach ihrer literarischen Form. *M.* 7.—
- Lexikon, ausführliches, der griechischen und römischen Mythologie. Im Verein mit vielen Gelehrten hrg. von W. H. Roscher. Mit zahlreichen Abbildungen. 3 Bände. I. Band. (A—H.) *M.* 34.— II. Band. (I—M.) *M.* 38.— III. Band. (N—P.) *M.* 44.— IV. Band. 59.—68. Lieferung. (Q—Sibylla) Jede Lieferung *M.* 2.— (Fortsetzung unter der Presse.) Supplemente:
I. Bruchmann, epitheta deorum quae apud poetas Graecos leguntur. *M.* 10.—
II. Carter, epitheta deorum. *M.* 7.—
III. Berger, mythische Kosmographie der Griechen. *M.* 1.80.
- Fr. Schäfer's Reallexikon des klass. Altertums für Gymnasien. 7., verb. Auflage, herausgegeben von W. Erler. Mit zahlreichen Abbildungen. *M.* 14.— 16.50.
- *Fr. Lübbers Reallexikon des klass. Altertums. Vollständ. Neubearb. (8. Aufl.) Hrg. v. J. Geffcken u. E. Ziebarth. [U.d.Pr.]
- Ludwich, A., Aristarchs Homerische Textkritik nach den Fragmenten des Didymos dargestellt und beurteilt. Nebst Beilagen. 2 Teile. *M.* 38.— [I. Teil. *M.* 12.— II. Teil. *M.* 16.—]
- Masqueray, F., Abris der griechisch. Metrik. Aus dem Französischen übersetzt von Br. Presler. *M.* 4.40 5.—
- Mau, G., die Religionsphilosophie Kaiser Julians in seinen Reden auf König Helios und die Göttermutter. Mit einer Übersetzung der beiden Reden. *M.* 6.— 7.—
- Mayser, E., Grammatik der griechischen Papyri aus der Ptolemäerzeit. Mit Einschluß der gleichzeitigen Ostraka und der in Ägypten verfaßten Inschriften. Laut- und Wortlehre. *M.* 14.— 17.—
- Meillet, A., Einführung in die vergleichende Grammatik der indogermanischen Sprachen. *M.* 7.— 8.—
- Misch, G., Geschichte der Autobiographie. I. Band: Das Altertum. *M.* 8.— 10.—
- Mittels, L., Reichsrecht und Volksrecht in den östlichen Provinzen des römischen Kaiserreichs. *M.* 14.—
— sur Geschichte der Erbpacht im Altertum. *AGWph.* XX. *M.* 2.—
— aus den griechischen Papyrusurkunden. *M.* 1.20.
- Mommsen, A., Feste der Stadt Athen im Altertum, geordnet nach attischem Kalender. Umarbeitung der 1864 erschienenen Heortologie. *M.* 16.—
- Nilsson, M. P., griechische Feste von religiöser Bedeutung mit Ausschluß der attischen. *M.* 12.— 15.—
- Noack, F., Ovalhaus und Palast in Kreta. Ein Beitrag zur Frühgeschichte des Hauses. *M.* 2.40 3.30.
— homerische Paläste. Eine Studie zu den Denkmälern und zum Epos. Mit 2 Tafeln u. 14 Abb. *M.* 2.80 3.30.
- Norden, Ed., die antike Kunstprosa vom VI. Jahrhundert v. Chr. bis in die Zeit der Renaissance. 2. Abdruck. 2 Bände. (Einzelj. Bd. *M.* 14.— 16.—) *M.* 28.— 32.—
- Otto, W., Priester und Tempel im hellenistisch. Ägypten. 2 Bde. je *M.* 14.— 17.—
- *Griechische Papyri im Museum des Oberhess. Geschichtsvereins zu Gießen. Im Verein mit O. Eger hrg. u. erklärt von E. Kornemann u. P. M. Meyer. Bd. I. Heft 1: Urkunden Nr. 1—35. *M.* 7.— Heft 2: Urkunden Nr. 36—57. *M.* 8.—
- Partsch, I., Griechisches Bürgerrecht. 2 Teile. I. Teil. Das Recht des altgriechischen Gemeindestaats. *M.* 14.— 17.—
- Peter, H., die geschichtliche Literatur über die römische Kaiserzeit bis Theodosius I. und ihre Quellen. 2 Bände. je *M.* 12.—
— der Brief in der römischen Literatur. Literaturgeschichtliche Untersuchungen u. Zusammenfassungen. *M.* 6.—
- Poland, F., Geschichte des griechischen Vereinswesens. *JG* XXXVIII. *M.* 14.—
- *Reitsenstein, R., hellenistische Mysterienreligionen, ihre Grundlagen und Wirkungen. *M.* 4.— 4.80.
— hellenistische Wundererzählungen. *M.* 5.— 7.—
- Ribbeck, O., Friedrich Wilhelm Ritschl. Ein Beitrag zur Geschichte der Philologie. 2 Bände. *M.* 19.20.
— Reden und Vorträge. *M.* 6.— 8.—
- Riese, A., das rheinische Germanien in der antiken Literatur. *M.* 14.—
- Roßbach, A., und R. Westphal, Theorie der musischen Künste der Hellenen. (Als 3. Auflage der Roßbach-Westphal'schen Metrik.) 3 Bände. *M.* 38.—
I. Band. Griechische Rhythmik von Westphal. *M.* 7.20. II. Band. Griechische Harmonik und Melopöie von Westphal. *M.* 6.80. III. Band. I. Abt. Allgemeine Theorie der griechisch. Metrik von Westphal und Gleditsch. *M.* 8.— II. Abt. Griechische Metrik mit besonderer Rücksicht auf die Strophengattungen und die übrigen metrischen Metra von Roßbach und Westphal. *M.* 14.—
- *Rostowzew, M., Studien zur Geschichte des römischen Kolonates. Erstes Beiheft zum „Archiv für Papyrusforschung“. *M.* 14.— (f. Abonn. des „Arch. f. Papyrusf.“ *M.* 11.—)
- Schaefer, A., Demosthenes und seine Zeit. 2., rev. Ausgabe. 3 Bände. *M.* 30.—
- Schmidt, J. H. H., Synonymik der griechisch. Sprache. 4 Bände. *M.* 54.—
— Handbuch der lateinischen und griechischen Synonymik. *M.* 12.—

Die fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.

- Schmitz, W., *Commentarii notarum Tironianarum* ed. W. S. Mit 132 Tafeln. In Mappe *M.* 40.—
- Schnelder, A., das alte Rom, Entwicklung seines Grundrisses und Geschichte seiner Bauten. Auf 12 Karten und 14 Tafeln dargestellt. *M.* 16.—
— die 12 Pläne auf festem Papier apart. *M.* 6.—
- Schroeder, O., Vorarbeiten zur griech. Vorgeschichte. *M.* 5.— 6.—
- Schwartz, E., Charakterköpfe aus d. antiken Literatur. 1. Reihe. 1. Hesiod und Pindar, 2. Thukydides und Euripides, 3. Sokrates und Plato, 4. Polybios und Poseidonios, 5. Cicero. 2. Aufl. *M.* 2.30 2.50.
— 2. Reihe. 1. Diogenes der Hund u. Krates der Kyniker, 2. Epikur, 3. Theokrit, 4. Eratosthenes, 5. Paulus. *M.* 2.20 2.50.
- Sittl, K., die Gebärden der Griechen und Römer. Mit zahlreich. Abbild. *M.* 10.—
- Sitzler, J., Abriss der griechischen Literaturgeschichte. I. Band: Bis zum Tode Alexanders des Großen. *M.* 4.—
- Stählin, O., Editionstechnik. Ratschläge f. d. Anlagetextkritischer Ausgaben. *M.* 1.60
- Stemplinger, Ed., das Fortleben der horazischen Lyrik seit der Renaissance. *M.* 8.— 9.—
- *Stengel, P., Opferbräuche der Griechen. Mit 6 Abbildungen. *M.* 6.— 7.—
- Stell, G., die Sagen des klassischen Altertums. 6. Aufl. Neu bearb. von G. Vamer 2 Bände. Mit 19 Abb. je *M.* 3.60, in 1 Band *M.* 6.—
— die Götter des klassischen Altertums. 8. Aufl. Neu bearb. von G. Vamer. Mit 92 Abbildungen. *M.* 4.50.
- Studnicka, F., die Siegesgöttin. Entwurf der Geschichte einer antiken Idealgestalt. Mit 12 Tafeln. *M.* 2.—
- Susemihl, F., Geschichte der griechischen Literatur in der Alexandrinerzeit. 2 Bände. I. Bd. *M.* 16.— 18.— II. Bd. *M.* 14.— 16.—
- *Süss, W., Ethos, Studien zur älteren griechischen Rhetorik. *M.* 8.— 10.50.
- *Teuffel, W. S., Geschichte der römischen Literatur. 6. Aufl. von E. Klostermann, W. Kroll, R. Leonhard, F. Skutsch und P. Wessner. 3 Bände. Bd. II *M.* 6.— 7.— [Band I u. III in Vorbereitung.]
— Studien und Charakteristiken zur griechischen und römischen Literaturgeschichte. 2. Auflage. Mit einem Lebensabriss des Verfassers. *M.* 12.—
- Thesaurus Linguae Latinae* editus auctoritate et consilio academiarum quinque Germanicarum Berolinensis, Göttingensis, Lipsiensis, Monacensis, Vindobonensis. 1900—1908. Vol. I. *M.* 74.— 82.— Vol. II. *M.* 82.— 90.— Vol. III. fasc. 1. *M.* 7.60. *fasc. 2—7 je *M.* 7.20. *Vol. IV, *M.* 58.— 66.— *Vol. V. fasc. 1 *M.* 7.60. fasc. 2 *M.* 7.20.
- **Thesaurus Linguae Latinae*. Supplementum. Nomina propria latina. fasc. 1—II. je *M.* 7.20.
- Index librorum scriptorum inscriptionum ex quibus exempla adferuntur. *M.* 7.20.
Einbanddecke *M.* 5.—
- Thiersch, H., Pharos, Antike, Islam und Occident. Mit 9 Tafeln, 2 Beilagen und 455 Abbildungen. *M.* 48.— 56.—
- Trösch, Gund., Stimmelsbibl. und Weltanschauung im Wandel der Zeiten. Deutsch von S. Bied. 2. Auflage. *M.* 5.—
- Usener, H., Vorträge u. Aufsätze. *M.* 5.— 6.—
— der heilige Tychon. (Sonderbare Heilige. Texte u. Untersuchungen I.) *M.* 5.— 6.—
- Vahlen, I., opuscula academica. 2 partes. Pars I. Prooemia indicibus lectionum praemissa I—XXXIII ab a. MDCCCLXXV ad a. MDCCCLXXXI. *M.* 12.— 14.50.
Pars II. Prooemia indicibus lectionum praemissa XXXIV—LXIII ab a. MDCCCLXXXII ad a. MDCCCXVI *M.* 14.— 16.50.
- Vanček, Al., etymologisches Wörterbuch der lateinischen Sprache. 2. Aufl. *M.* 6.—
— griechisch-lateinisches etymologisches Wörterbuch. 2 Bände. *M.* 24.—
[I. Band. *M.* 10.— II. Band. *M.* 14.—]
- Verhandlungen der 19.—50. Versammlung deutscher Philologen und Schulmänner. (Einzeln käuflich.)
- Volkmann, B., Geschichte und Kritik der Wolfischen Prolegomena zu Homer. *M.* 8.—
— die Rhetorik der Griechen und Römer in systemat. Übersicht dargestellt. 2. verbesserte Auflage. *M.* 12.—
- Wachsmuth, C., die Stadt Athen im Altertum. I. Band. Mit 3 Karten. *M.* 20.— II. Band. 1. Abteil. *M.* 12.— [2. Abteil. in Vorber.]
- Weber, W., Untersuchungen zur Geschichte des Kaisers Hadrianus. *M.* 8.— 9.—
- Weicker, G., der Seelenvogel in der alten Literatur und Kunst. Eine mythologisch-archäologische Untersuchung. Mit 105 Abbildungen im Text. *M.* 28.—
- Weise, O., Charakteristik der lateinischen Sprache. 4. Auflage. *M.* 5.— 3.60
- Willers, H., Geschichte der römischen Kupferprägung vom Bundesgenossenkrieg bis auf Kaiser Claudius. Mit 33 Abbild. im Text u. 18 Lichtdrucktafeln. *M.* 12.— 15.—
- Wislicenus, W. F., astronom. Chronologie. Ein Hilfsbuch für Historiker, Archäologen und Astronomen. *M.* 5.—
- Zieharth, E., aus dem griechischen Schulwesen. Eudemos von Milet und Verwandtes. *M.* 4.— 5.—

!e fetten Ziffern verstehen sich für gebundene Exemplare.

VERLAG VON B. G. TEUBNER IN LEIPZIG UND BERLIN

Neue Jahrbücher

für das klassische Altertum, Geschichte und deutsche
Literatur und für Pädagogik

Herausgegeben von

Johannes Ilberg und Bernhard Gerth

XIV. Jahrgang. 1911. Jährlich 10 Hefte. Preis: *ℳ* 80.—

Die erste Abteilung der „Neuen Jahrbücher“ will für die drei ersten im Titel genannten Wissenschaftsgebiete, die, durch zahllose Fäden miteinander verbunden, die Grundlage unserer historischen Bildung im weiteren und tieferen Sinne ausmachen, einem bei der zunehmenden Ausdehnung aller Forschungswege immer dringender werdenden Bedürfnis dienen. Dem einzelnen, der überhaupt nicht oder nur auf kleinem Gebiete selbstforschend tätig sein kann, wird die Möglichkeit geboten, den hauptsächlichsten Fortschritten der Wissenschaft auf den ihm durch den Beruf und eigene Studien naheliegenden Gebieten zu folgen.

Inbesondere dient sie der Aufrechterhaltung des vielfach gefährdeten Zusammenhanges zwischen Wissenschaft und Schule nach Kräften und an ihrem Teile. Wenn sie auch nur in großen Zügen die Erweiterung und Vertiefung der Erkenntnis wiedergeben kann, so berücksichtigt sie doch nicht etwa nur das für den höheren Unterricht direkt Brauchbare; der Lehrer soll eine freie wissenschaftliche Persönlichkeit sein und bleiben.

Die zweite Abteilung will Fragen der theoretischen und praktischen Pädagogik an höheren Schulen erörtern und der Erforschung ihrer Geschichte dienen.

Byzantinische Zeitschrift

Begründet von **Karl Krumbacher**

unter Mitwirkung zahlreicher Fachgenossen herausgegeben von

August Heisenberg und Paul Marc

XX. Band. 1911. Vierteljährlich ein Heft. Preis eines Bandes: *ℳ* 20.—

Dazu erschien: **Generalregister zu Band I—XII, 1892—1903.**

Mit Unterstützung des Therianosfonds der Kgl. Bayer. Akademie der Wissenschaften ausgearbeitet von **Paul Marc**. [VIII u. 592 S.] gr. 8.
1909. Geh. *ℳ* 24.—

Das internationale Zentralorgan für die gegenwärtig so mächtig aufblühenden byzantinischen Studien bildet die von K. Krumbacher (München) unter Mitwirkung zahlreicher Fachgenossen seit 1892 herausgegebene *Byzantinische Zeitschrift*, von der nunmehr 18 stattliche Bände vorliegen. Sie sieht ihre Aufgabe darin, über alle Fortschritte, welche die moderne Erforschung der byzantinischen Geschichte, Literatur, Sprache, Kunst, Religion, Epigraphik, Numismatik usw. aufzuweisen hat, wie auch über alle äußeren Vorkommnisse auf dem Gebiete zu orientieren und so den weiteren Ausbau der Disziplin zu fördern. Dies geschieht einmal durch selbständige Aufsätze, dann durch ausführliche Besprechungen wichtiger Neuerscheinungen, endlich durch eine möglichst vollständige, vom Herausgeber unter ständiger Mitwirkung mehrerer Fachgenossen bearbeitete Bibliographie über alle in das Programm der Zeitschrift einschlagenden Gebiete. Der Bericht berücksichtigt gleichmäßig alle Sprachen und verzeichnet jedesmal die ganze neuere Literatur bis etwa 2—3 Monate vor dem Erscheinen des Heftes, eine Promptheit, die von keiner anderen mit Inhaltsangaben versehenen, eine ganze Disziplin umfassenden Bibliographie erreicht wird. Den gesamten Inhalt der ersten 12 Bände, und zwar sowohl der Aufsätze und Besprechungen als der bibliographischen Notizen analysiert das von P. Marc ausgearbeitete Generalregister.

VERLAG VON B. G. TEUBNER IN LEIPZIG UND BERLIN

Archiv für Religionswissenschaft

Nach Albrecht Dieterich unter Mitwirkung von H. Oldenberg,
C. Bezold, K. Th. Preuß in Verbindung mit L. Deubner

herausgegeben von **Richard Wünsch**

XIV. Band. 1911. Jährlich 4 Hefte. Preis: *M* 18.—

Das „Archiv für Religionswissenschaft“ will der Erforschung des allgemein ethnischen Untergrundes aller Religionen, wie der Genesis unserer Religion, des Unterganges der antiken Religion und des Werdens des Christentums dienen und insbesondere die verschiedenen Philologien, Völkerkunde und Volkskunde und die wissenschaftliche Theologie vereinigen. Neben der I. Abteilung, die wissenschaftliche Abhandlungen enthält, stehen als II. Abteilung Berichte, in denen von Vertretern der einzelnen Gebiete kurz die hauptsächlichsten Forschungen und Fortschritte religionsgeschichtlicher Art in ihrem besonderen Arbeitsbereiche hervorgehoben und beurteilt werden. Regelmäßig kehren wieder in fester Verteilung auf drei Jahrgänge zusammenfassende Berichte über wichtige Erscheinungen auf den verschiedenen Gebieten der Religionswissenschaft. Die III. Abteilung bringt Mitteilungen und Hinweise, durch die wichtige Entdeckungen, verborgene Erscheinungen, auch abgelegene und vergessene Publikationen früherer Jahre in kurzen Nachrichten zur Kenntnis gebracht werden.

Archiv für Kulturgeschichte

Unter Mitwirkung von Fr. von Bezold, G. Dehio, W. Dilthey, H. Finke,
W. Goetz, K. Hampe, O. Lauffer, K. Neumann, A. Schulte, E. Troeltsch

herausgegeben von **Georg Steinhausen**

IX. Band. 1911. Jährlich 4 Hefte. Preis: *M* 12.—

Das „Archiv für Kulturgeschichte“ will eine Zentralstätte für die Arbeit auf dem Gebiete der gesamten Kulturgeschichte sein, und dabei vor allem im Zusammenhang mit neueren Richtungen der geschichtlichen Forschung der Arbeit auf dem Gebiet der Geschichte des höheren Geisteslebens ein geeignetes Organ sichern. Neben der I. Abteilung, die selbständige wissenschaftliche Abhandlungen enthält, sollen als II. Abteilung regelmäßige Literaturberichte erscheinen, die auf je einem Spezialgebiet das für die kulturgeschichtliche Forschung Wertvolle aus der Fülle der literarischen Erscheinungen unter dem Gesichtspunkt der besonderen Aufgaben und Methoden der Kulturgeschichte herausheben. Diese Berichte behandeln: Allgemeine Kulturgeschichte und Methodenlehre, Allgemeine und lokale deutsche Kulturgeschichte, Geschichte der wirtschaftlichen Kultur, der politisch-rechtlichen Kultur und Verfassung, der gesellschaftlichen Kultur und der Sitten, des Erziehungswesens, der Naturwissenschaften und Medizin, der technischen Kultur, der religiösen und ethischen Kultur, der literarischen Kultur, der Musik, der künstlerischen Kultur, der geistigen Kultur und Weltanschauung, der Persönlichkeitsentwicklung, Volkskunde, Anthropologie und Gesellschaftsbiologie. Im Vordergrund soll bei den Berichten über die einzelnen Kulturgebiete die europäische, insbesondere die deutsche Kultur des Mittelalters und der Neuzeit stehen. Sie sollen ergänzt werden durch zusammenfassende Berichte über italienische, französische, englische, amerikanische, slawische, skandinavische Kulturgeschichte, antike Kulturgeschichte, das Fortleben der Antike in Mittelalter und Neuzeit, jüdische, islamitische, indische Kulturgeschichte. Eine III. Abteilung soll Mitteilungen und bringen.

VERLAG VON B. G. TEUBNER IN LEIPZIG UND BERLIN

DIE KULTUR DER GEGENWART

IHRE ENTWICKLUNG UND IHRE ZIELE

HERAUSGEGEBEN VON PROFESSOR PAUL HINNEBERG

In 4 Teilen. Lex.-8. Jeder Teil zerfällt in einzelne inhaltlich vollständig in sich abgeschlossene und einzeln käufliche Bände (Abteilungen).

Teil I: Die geisteswissenschaftlichen Kulturgebiete. I. Hälfte. Religion und Philosophie, Literatur, Musik und Kunst (mit vorangehender Einleitung zu dem Gesamtwerk).

Teil II: Die geisteswissenschaftlichen Kulturgebiete. 2. Hälfte. Staat und Gesellschaft, Recht und Wirtschaft.

Teil III: Die naturwissenschaftlichen Kulturgebiete. Mathematik. Die Vorgeschichte der modernen Naturwissenschaften und der Medizin. Die Naturwissenschaften d. Anorganischen. Biologie. Medizinische Wissenschaften.

Teil IV: Die technischen Kulturgebiete. Bautechnik, Maschinenteknik, industrielle Technik, Landwirtschaftliche Technik, Handels- und Verkehrstechnik.

Die „Kultur der Gegenwart“ soll eine systematisch aufgebaute, geschichtlich begründete Gesamtdarstellung unserer heutigen Kultur darbieten, indem sie die Fundamentalergebnisse der einzelnen Kulturgebiete nach ihrer Bedeutung für die gesamte Kultur der Gegenwart und für deren Weiterentwicklung in großen Zügen zur Darstellung bringt. Das Werk vereinigt eine Zahl erster Namen aus allen Gebieten der Wissenschaft und Praxis und bietet Darstellungen der einzelnen Gebiete jeweils aus der Feder des dazu Berufensten in gemeinverständlich, künstlerisch gewählter Sprache auf knappstem Raume.

Von Teil I und II sind erschienen:

Die allgemeinen Grundlagen der Kultur der Gegenwart. (I, 1.) Bearbeitet von W. Lexis, Fr. Paulsen, G. Schöppa, A. Matthias, H. Gaudig, G. Kerschensteiner, W. v. Dyck, L. Pallat, K. Kraepelin, J. Lessing, O. N. Witt, G. Göhler, P. Schlenther, K. Bücher, R. Pietschmann, F. Milkau, H. Diels. [XV u. 671 S.] Lex.-8. 1906. Geh. *ℳ* 16.—, in Leinwand geb. *ℳ* 18.—

Die orientalischen Religionen. (I, 3, 1.) Bearbeitet von Edv. Lehmann, A. Erman, C. Bezold, H. Oldenberg, J. Goldziher, A. Grünwedel, J. J. M. de Groot, K. Florenz, H. Haas. [VII u. 267 S.] Lex.-8. 1906. Geh. *ℳ* 7.—, in Leinwand geb. *ℳ* 9.—

Geschichte der christlichen Religion. Mit Einleitung: Die israelitisch-jüdische Religion. (I, 4, 1.) Bearbeitet von J. Wellhausen, A. Jülicher, A. Harnack, N. Bonwetsch, K. Müller, A. Ehrhard, E. Troeltsch. 2., stark vermehrte und verbesserte Auflage. [X u. 792 S.] Lex.-8. 1909. Geh. *ℳ* 18.—, in Leinwand geb. *ℳ* 20.—

Systematische christliche Religion. (I, 4, II.) Bearbeitet von E. Troeltsch, J. Pöhlke, J. Mausbach, C. Krieg, W. Herrmann, R. Seeberg, W. Faber, H. J. Holtzmann. 2., verbesserte Auflage. [VIII u. 279 S.] Lex.-8. 1909. Geh. *ℳ* 6.60, in Leinwand geb. *ℳ* 8.—

